STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 82.

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1927

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1927: 7-12.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19272

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 82.

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1927

HÄFTEN 7—12

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1927
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
263947

INNEHÅLL

INDEX

N:r 7.

Arbetsmarknaden under juni månad 1927	513	Le marché du travail en juin 1927.
Bostadsinspektionen på landsbygden, dess organisation och verksamhet	515	Organisation et activité de l'inspection des habitations dans la campagne.
Löneförhållandena för statens järnvägars och statens vattenfallsverks anläggningsarbetare m. fl. år 1926	523	Les salaires des ouvriers de construction dans les entreprises de l'État en 1926.
Sjukkassorna under influensaepidemien första kvartalet 1927	531	Les caisses de maladie pendant l'épidémie de grippe au 1:er trimestre de 1927.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg åren 1916—1926	536	Accidents survenus au cours du chargement et déchargement des navires de 1916 à 1926.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1925	540	La coopération en Suède en 1925.
Kooperativa förbundets verksamhet under år 1926	544	L'union coopérative en 1926.
Kortare meddelanden	547	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1927	547	La commission de chômage pendant le mois de mai 1927.
Studenter såsom kroppsarbetare i Förenta staterna	548	Étudiants comme ouvriers manuels aux États-Unis.
Konsumentkooperationens ställning i olika länder	548	Le mouvement coopératif dans différents pays.
Kooperativa bostadsföretag i Stockholm vid årsskiftet 1925—1926	548	Coopératives de construction et d'habitation à Stockholm le 1:er janvier 1926.
Sjukkassornas medlemsantal den 1 januari 1927	550	Caisses de maladie: nombre de membres, 1:er janvier 1927.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	551	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Juni 1927	552	Les bureaux de placement publics en Suède. Juin 1927.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 maj 1927	558	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mai 1927.
Levnadskostnader under andra kvartalet 1927	559	Coût de la vie pendant le 2e trimestre 1927.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	565	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	586	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	592	Lois concernant les questions sociales.

N:r 8.

Arbetsmarknaden under juli månad 1927 . . 593
Arbetstillgången under andra kvartalet 1927 595

Livsmedelspriser och levnadskostnader i skilda länder under våren 1927 602

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1927 606
Sociala frågor vid 1927 års riksdag 611
Lönestatistiken i vissa främmande länder II . 618
Kortare meddelanden 626
Befolkningskonferens i Genève 626

Beklädnadsarbetarnas arbetsförhållanden i Finland . 626

Planläggningen av allmänna arbeten i Tyskland . . 627
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1927 627
Arbetstidslagen och arbetsrådet 628
Jordbrukskolonisation i Argentina 628
Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1927 630
Upplysnings- och vägledningskontor i Kanada för norska utvandrare 631
Kontrollen över arbetssökande utlänningar i Island och Estland 631
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete 632
Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1927 640
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 641
Sveriges offentliga arbetsförmedling Juli 1927 642
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 juni 1927 648
Livsmedelspriser och levnadskostnader Juli 1927 649
Tidskriftsöversikt 651
Författningar rörande sociala frågor 656

Le marché du travail en juillet 1927.
L'offre et la demande du travail pendant le 2e trimestre 1927.
Prix des denrées alimentaires et coût de la vie dans certains pays pendant le printemps de 1927.
Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 2e trimestre 1927.
Questions sociales au Riksdag de 1927.
La statistique des salaires dans différents pays II.
Courtes notices.
Conférence sur les problèmes de la population à Genève.
Les conditions du travail des ouvriers de confection en Finlande.
Le projet des travaux publics en Allemagne.
La commission du chômage pendant le mois de juin 1927.
La loi sur la durée du travail et le conseil du travail.
La colonisation en Argentine
L'émigration transatlantique pendant le 2e trimestre 1927.
Bureau d'information pour des émigrés norvégiens au Canada.
Le contrôle des étrangers à la recherche de travail en Islande et en Esthonie.
Rapports des inspecteurs du travail sur les graves accidents du travail.
L'inspection du travail au cours du 2e trimestre 1927.
Marché du travail et chômage à l'étranger.
Les bureaux de placement publics en Suède. Juillet 1927.
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 juin 1927.
Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Juillet 1927.
Revue des périodiques.
Lois concernant les questions sociales.

N:r 9.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1927 657
Tionde internationella arbetskonferensen i Genève 659
Socialstyrelsens utlåtande över lagförslaget rörande åtgärder mot dryckenskap och fylleri 688

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1926 697
In- och utvandringen i Förenta staterna under fiskalåret 1926/27 700

Le marché du travail en août 1927.
La dixième conférence internationale du travail à Genève.
Rapport de l'Administration du Travail sur le projet de loi concernant les mesures contre l'alcoolisme et les délits d'ivresse.
Recettes et dépenses des bureaux de placement publics en Suède en 1926.
La migration aux Etats Unis pendant l'année 1926/27.

Kortare meddelanden	704	Courtes notices.	
Den återupprättade delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet	704	Réconstitution de la délégation permanente suédoise pour la collaboration internationale en matière de politique sociale.	
Tysk lagstiftning rörande lönestatistik	705	Législation allemande concernant les statistiques des salaires.	
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1927	706	La commission de chômage pendant le mois de juillet 1927.	
Fackföreningsrörelsen i Sovjet-Ryssland	706	Le mouvement syndical dans la Russie Soviétique.	
Förslag om begränsning av invandringen till Förenta staterna från andra amerikanska stater	707	Projet de restrictions à l'immigration aux Etats Unis provenant des pays du continent américain.	
Kontroll över arbetssökande utlänningar i Polen	708	Contrôle des étrangers à la recherche de travail en Pologne.	
Centrala skiljenämndens beslut	709	Résolutions de la Cour centrale de l'arbitrage.	
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	717	Rapports des inspecteurs du travail sur les graves accidents du travail.	
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	721	Marché du travail et chômage à l'étranger.	
Sveriges offentliga arbetsförmedling Augusti 1927	722	Les bureaux de placement publics en Suède. Août 1927.	
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 juli 1927	728	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 juillet 1927.	
Livsmedelspriser och levnadskostnader Augusti 1927.	729	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Août 1927.	
Tidskriftsöversikt	731	Revue des périodiques.	
Författningar rörande sociala frågor	736	Lois concernant les questions sociales.	

N:r 10.

Arbetsmarknaden under september månad 1927	737	Le marché du travail en septembre 1927.	
Arbetstillgången och arbetslöshetshjälpen	739	L'offre du travail et le secours du chômage.	
Internationella befolkningskonferensen i Genève	744	Le congrès mondial de la population à Genève.	
Arbetsfredsfrågan i Norge	748	La paix sociale en Norvège.	
Revision av den danska arbetslöshetslagstiftningen	751	Revision de la législation danoise concernant le chômage.	
Den nya engelska lagen om arbetstvister och fackföreningar	753	La nouvelle loi anglaise sur les conflits du travail et sur les syndicats.	
Internationella arbetsorganisationen	755	L'organisation internationale du travail.	
Den norska regeringens ställning till vissa av internationella arbetskonferensen antagna konventionsförslag och rekommendationer	755	La position du gouvernement norvégien relative à certains projets de conventions et recommendations adoptées par la conférence internationale du travail.	
Arbetsförhållandena inom den indiska textilindustrien	758	Les conditions de travail dans l'industrie textile de l'Inde.	
Kortare meddelanden	760	Courtes notices.	
Nordiskt statistikermöte i Stockholm	760	Conférence des statisticiens scandinaves à Stockholm.	
Amerikanska arbetarfederationens lönepolitik	760	La politique de salaires de la fédération ouvrière américaine.	
Löneförhållanden bland privatanställda i Norge	761	Les salaires des employés privés en Norvège.	
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1927	762	La commission de chômage pendant le mois d'août 1927.	
Fattigvården i Sverige år 1924	763	L'assistance publique en Suède en 1924.	
Fackföreningsinternationalens fjärde ordinarie kongress	765	Le quatrième congrès ordinaire de la fédération syndicale internationale.	
Den internationella kvinnliga fackföreningskommitténs konferens i Paris	767	La conférence internationale des travailleuses à Paris.	
Rusdrycksförsäljningen under år 1926	768	La vente des boissons alcooliques en 1926.	
Ut- och invandring under 1926	769	La migration en 1926.	
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete	770	Rapports des inspecteurs du travail sur les graves accidents du travail.	
Sveriges offentliga arbetsförmedling September 1927	776	Les bureaux de placement publics en Suède. Septembre 1927.	
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 augusti 1927	782	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 août 1927.	
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	783	Marché du travail et chômage à l'étranger.	
Levnadskostnader under tredje kvartalet 1927	784	Coût de la vie pendant le 3e trimestre 1927.	
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	809	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.	
Tidskriftsöversikt	811	Revue des périodiques.	
Författningar rörande sociala frågor	816	Lois concernant les questions sociales.	

N:r 11.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1927	817	Le marché du travail en octobre 1927.
Arbetstillgången under tredje kvartalet 1927	819	L'offre et la demande du travail pendant le 3e trimestre 1927.
Tionde internationella arbetskonferensen i Genève (II)	825	La dixième conférence internationale du travail à Genève (II).
Löneutvecklingen inom olika näringsgrenar under åren 1913—1926	843	Les fluctuations des salaires dans différentes branches d'industrie de 1913 à 1926.
Internationella föreningens för socialt framåtskridande sammanträde i Wien	877	Congrès de l'association internationale pour le progrès social à Vienne.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1927	888	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux. pendant le 3e trimestre 1927.
Hyresräkningen år 1926	893	Le recensement des loyers en 1926.
Kollektivavtalens lönesatser under andra och tredje kvartalen 1927	899	Les taux des salaires d'apres les conventions collectives pendant le 2e et le 3e trim. 1927
Kortare meddelanden	901	Courtes notices.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1927	901	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en octobre 1927.
Sociala frågor vid nationernas förbunds åttonde församling	901	Questions sociales à la huitième assemblée de la Société des Nations.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1927	902	La commission de chômage pendant le mois de septembre 1927.
Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1927	902	L'émigration transatlantique pendant le 3e trimestre 1927.
Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1927	904	L'inspection du travail au cours du 3e trimestre 1927.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	905	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Oktober 1927	906	Les bureaux de placement publics en Suède. Octobre 1927.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 september 1927	912	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 septembre 1927.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Oktober 1927	913	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Octobre 1927.
Tidskriftsöversikt	915	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	920	Lois concernant les questions sociales.

N:r 12.

Arbetsmarknaden under november månad 1927	921	Le marché du travail en novembre 1927.
Tionde internationella arbetskonferensen i Genève (III)	923	La dixième conférence internationale du travail à Genève (III).
Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1927	935	L'offre et la demande des appartements dans les villes de la Suède le 1er octobre 1927.
Byggnadsverksamheten i rikets stadssamhällen år 1926	942	La construction dans les villes suédoises en 1926.
Olycksfall i arbete år 1924	958	Les accidents du travail en 1924.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1926	961	Les accidents du travail parmi les marins en 1926.
Arbetsinställelser i Sverige år 1926	974	Grèves et lockouts en Suède en 1926.
Kollektivavtal i Sverige år 1926	977	Conventions collectives en Suède en 1926.
Statens förlikningsmäns verksamhet år 1926	980	Les conciliateurs officiels en 1926.
Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1926	982	Main-d'œuvre, durée du travail et salaires dans l'agriculture suédoise en 1926.
Den nya tyska lagen om arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring	987	La nouvelle loi allemande sur le placement public et sur l'assurance contre le chômage.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån 992
Kortare meddelanden 996
Ett polskt arbetsråd 996
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1927 996
Förslag till ändring i den engelska lagen om arbetslöshetsförsäkring 997
Arbetsinställelser i utlandet under 1926 997
Kollektivavtal i utlandet under 1926 999
Förslag till viss ändring i lagen om ekonomiska föreningar 1000
Nedskärning av kostnaderna för socialförsäkringen i Danmark 1001
Nedsättning av statsbidraget till sjukkassorna i Norge 1002
Omsvängning i den italienska emigrationspolitiken 1002
Sveriges offentliga arbetsförmedling November 1927 1004
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 oktober 1927 1010
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 1011
Livsmedelspriser och levnadskostnader November 1927 1012
Tidskriftsöversikt 1014
Författningar rörande sociala frågor 1018

Nouvelles publications du bureau international du travail.
Courtes notices.
Conseil polonais du travail.
La commission du chômage pendant le mois d'octobre 1927.
Projet de modifier la loi anglaise sur l'assurance contre le chômage.
Grèves et lockouts dans l'étranger en 1926.
Conventions collectives dans l'étranger en 1926.
Projet de modifier la loi sur les sociétés économiques.
Réduction des frais de l'assurance sociale en Danemark.
Réduction des subventions de l'Etat aux caisses de maladie en Norvège.
Revirement dans la politique d'émigration de l'Italie.
Les bureaux de placement publics en Suède. Novembre 1927.
Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 octobre 1927.
Marché du travail et chômage à l'étranger.
Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Novembre 1927.
Revue des périodiques.
Lois concernant les questions sociales.

Sakregister till årg. 1923—1927 . . . . 1019 *Table des matières pour les années 1923—1927.*

Arbetsmarknaden under juni månad 1927.

Under juni månad ökades sysselsättningsmöjligheterna inom flertalet näringsgrenar, och arbetslösheten inom olika delar av landet visade till följd härav en successiv minskning. På de offentliga arbetsförmedlingarna har sålunda sökandefrekvensen varit fallande, under det att samtidigt tillgången å arbete visat stegring, varigenom siffran för antalet ansökningar om arbete å varje hundratal lediganmälda platser kunde reduceras från 168 till 161; motsvarande siffra i fjol var 166. Att siffran trots förbättringen förblev ganska hög berodde på att en sökandegrupp, nämligen skolbarn och minderåriga, under månaden högst avsevärt steg till följd av de samtidiga skolavslutningarna. Enbart i rikets tre största städer fingo arbetsförmedlingarna emottaga omkring 1 200 avgångna skolbarn, av vilka givetvis endast en del omedelbart kunde beredas lämplig sysselsättning; man räknar dock med att under de kommande månaderna kunna utplacera flertalet av dem i näringslivet. Bortsett från denna sökandekategori kunde eljest en ökad jämvikt konstateras å arbetsmarknaden. Arbetslöshetskommissionen har såsom följd härav kunnat minska antalet vid statligt nödhjälpsarbete anställda från 2 900 till 2 550, och förnyade framställningar från kommunerna om hjälp ha förekommit i ringa utsträckning.

Vid jordbruket var efterfrågan å arbetskraft tidvis ganska stor, och brist å yngre drängar gjorde sig flerstädes gällande. Den regniga väderleken försvårade dock arbetena på sina håll. Sålunda såg man sig inom sockerbetsdistrikten delvis nödsakad anställa ytterligare arbetskraft för lukningsarbetenas utförande inom normal tid, men tillgången å lämplig arbetskraft var i flera fall otillräcklig. Brist förelåg alltjämt å duglig ladugårdspersonal. — Vid torvmossarna voro arbetsmöjligheterna onormalt små till följd av det otjänliga vädret.

Inom industri och hantverk kunde man i första hand konstatera byggnadsverksamhetens utvidgning, vilken medförde en livligare anställning av arbetskraft. Sålunda kunde de fullgoda yrkesmännen merendels uppbringa arbete, medan däremot tillgången å hantlangare och schaktningsarbetare översteg efterfrågan. Metall- och maskinindustrien hade likaledes goda konjunkturer, och brist förelåg å kompetent, yrkeskunnig arbetskraft. Särskilt efterfrågades varvsarbetare och bilreparatörer. Överskott förefanns emellertid alltjämt å äldre järnarbetare samt å yngre oskolade krafter. Från näringslivet i övrigt rapporterades i stort sett endast utveckling i gynnsam riktning.

För handel och samfärdsel var läget ur arbetsmarknadssynpunkt förmånligt, och nyanställningar förekommo inom olika branscher. Transportarbetet gav full sysselsättning, och tillgången å hyror till sjöss var god

med likaledes jämn tillgång å kvalificerad arbetskraft. Från sjömanshusen rapporterades 3 225 påmönstringar mot 2 821 avmönstringar.

Inom gruppen husligt arbete förefanns alltjämt underskott å dugliga sökande; för hotell- och restaurangpersonalen voro sysselsättningsmöjligheterna mycket goda.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juni samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	*161*	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	*81*	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	*184*	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	$^{31}/_{1}$	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{3}$	$^{30}/_{4}$	$^{31}/_{5}$	$^{30}/_{6}$	$^{31}/_{7}$	$^{31}/_{8}$	$^{30}/_{9}$	$^{31}/_{10}$	$^{30}/_{11}$	$^{31}/_{12}$
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·2*	*15·5*	*14·1*	*12·4*	*10·0*	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna sjönk under juni månad, och procenttalet kom vid månadsskiftet maj—juni att med över två enheter understiga föregående siffra. I förhållande till motsvarande tid i fjol var läget likartat. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 558.

Bostadsinspektionen på landsbygden, dess organisation och verksamhet.

Gällande bestämmelser. I fråga om tillsynen från det allmännas sida över bostadsförhållandena gälla väsentligen olika bestämmelser för städer och därmed jämförliga samhällen å ena sidan och landsbygden å den andra. Enligt nu gällande hälsovårdsstadga, som trädde i kraft den 1 januari 1920, skall i varje stad genom hälsovårdsnämnden anordnas återkommande besiktningar av byggnader och lägenheter, som inrymma boningsrum — bostadsinspektion — därvid särskild tillsyn skall ägnas beskaffenheten och skötseln av sådana bostäder, där missförhållanden i sanitärt hänseende mest kunna befaras. Dessa bestämmelser gälla även för tättbebyggda samhällen på landsbygden — »köping, hamn, fiskläge eller annat ställe med större sammanträngd befolkning» — där länsstyrelsen så förordnar.

För den övriga landsbygden är icke någon obligatorisk bostadsinspektion föreskriven. Hälsovårdsnämnden eller, där sådan ej finnes, kommunalnämnden, skall emellertid bl. a. verka för att sunda bostäder beredas kommunens invånare och tillse, att i stadgan lämnade föreskrifter beträffande bostädernas beskaffenhet efterlevas. Äro medel därtill anslagna, äger nämnden också antaga en eller flera tillsyningsmän för uppsikt över den allmänna hälsovården och däribland även över bostäderna. I jämförelse mot vad som förut gällde, har hälsovårdsnämnd på landet tillerkänts vidsträcktare befogenheter med avseende å bostadsförhållandena. Sålunda stadgas (§ 43 mom. 1), att byggnad, som inrymmer boningsrum, skall till alla sina delar vara så anordnad samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår för dem, som där uppehålla sig. Vidare stadgas (mom. 4), att i fråga om rum, vars beboende prövas i följd av bristfällighet i byggnadens anordnande, osnygghet eller annan orsak vara förenat med fara för hälsan, hälsovårdsnämnden äger förelägga viss tid för felaktighetens avhjälpande eller för rummets utrymmande eller ock förbjuda rummets vidare användning för bostadsändamål. Hälsovårdsstadgan medger också rätt för nämnden att besluta särskilda föreskrifter utöver vad stadgan innehåller. Skulle hälsovårdsnämnd vid förekommande missförhållanden ej själv ingripa, kan anmälan göras hos nämnden, och därest sådan anmälan lämnas utan avseende, finnes besvärsrätt till länsstyrelse eller högre instans.

Hälsovårdsnämnd skall årligen till provinsialläkaren avlämna i föreskriven ordning avfattad berättelse om allmänna hälsotillståndet inom hälsovårdsområdet och vad i avseende därå blivit åtgjort.

Enligt hälsovårdsstadgan äger förste provinsialläkaren i länet att, även om han icke är ledamot av hälsovårdsnämnden, deltaga i överlägg-

ningarna men ej i besluten. Enahanda befogenhet tillkommer provinsialläkare och extra provinsialläkare inom hälsovårdsområdet. Överinseendet över den allmänna hälso- och sjukvården inom länen är uppdragen åt förste provinsialläkaren, men närmaste tillsynen däröver utövas av provinsialläkarna inom resp. distrikt. Enligt gällande läkarinstruktion ankommer det på provinsialläkarna bland annat att bereda sig kännedom om beskaffenheten av befolkningens b o s t ä d e r, i vilket avseende dessa läkare äga meddela upplysningar och råd och söka medverkan av länsstyrelsen och förste provinsialläkaren samt kommunalmyndighet och prästerskap i hälsovårdsdistriktet. Läkarinstruktionen föreskriver också, att provinsialläkarna skola årligen till förste provinsialläkaren insända berättelse rörande hälso- och sjukvårdsförhållanden inom distriktet i enlighet med av medicinalstyrelsen fastställt formulär. Förste provinsialläkaren skall också till medicinalstyrelsen avgiva berättelse, vilken icke endast skall omfatta hans egen verksamhet utan även utgöra ett sammandrag av vederbörande tjänsteläkares och hälsovårdsnämnders berättelser. Enligt de direktiv, som medicinalstyrelsen fastställt för årsberättelsernas uppställning, skola desamma bland andra uppgifter även innehålla sådana angående bostäderna (§ 35 och 43 i hälsovårdsstadgan). På dessa rapporter grundas till väsentlig del medicinalstyrelsens årliga berättelse rörande allmän hälso- och sjukvård (i Sveriges officiella statistik).

Förste provinsialläkarnas årsberättelser. Ett studium av förste provinsialläkarnas tryckta årsberättelser för de senaste åren ger vid handen, att de innehålla ett ganska fylligt material till belysning av de bostadshygieniska förhållandena på landsbygden. Helt naturligt är det i främsta rummet påpekanden av de mest framträdande sanitära b r i s t e r n a och missförhållandena i fråga om bostäderna, som dessa årsberättelser meddela, och kunna de givetvis redan av denna anledning icke vara ägnade att ge en bild av de bostadsförhållanden, som n o r m a l t äro rådande.

Från samtliga län påpekas, att t r ä n g b o d d h e t förekommer på landsbygden. Denna beror naturligtvis ofta på bristande utrymme eller på att eldstad endast finnes i ett rum i huset. Mångenstädes finnas emellertid tillräckliga utrymmen, men familjen sammanträngер sig ändå i köket eller i köket och ett rum, medan flera rum i hemmet stå tomma som »paradrum». Dylika bostadsvanor påtalas av tjänsteläkarna i flertalet län.

En ofta förekommande anmärkning avser, att l u f t v ä x l i n g e n i bostäderna omöjliggöres genom igenspikade fönster m. m. Från Hallands län anföres, att inga anordningar för ventilation förekomma i bondgårdarna. Innanfönstren kunna sällan öppnas, utan luftväxlingen försiggår »genom eldstädernas rökgångar, genom väggarnas otätheter och när någon tillfälligtvis går i dörren». Följden blir också, att luften i allmogens bostäder i regel är fuktig och osund.

Från olika håll, särskilt i Norrland, omförmäles, att b o s t a d s r u m ä r o s a m m a n b y g g d a m e d l a d u g å r d e n. Från Gävleborgs län meddelas sålunda, att det i Hälsingland ännu förekommer på flera ställen, att familjerna bo i ladugården eller i med ladugården sammanbyggda bostadsrum. Även vid nybyggnader inredas bostadsrum i ladugården eller sammanbyggas med denna. Från Jämtlands län omnämnes, att i fyra distrikt icke endast boningsrum är sammanbyggt med stall och fähus, utan att också sammanboende med kreaturen förekommer. Från ett distrikt berättas, att i tre fall familjer bo i ett rum, som är sammanbyggt med ladugår-

den, så att kreaturen för att komma till sina platser måste gå igenom boningsrummet.

Många tjänsteläkare hava i sina årsredogörelser ägnat särskild uppmärksamhet åt jordbruksarbetares och i synnerhet statares och torpares bostadsförhållanden av den anledningen, att dessa varit sämre än den övriga befolkningens. Anmärkningar i ett eller annat avseende förekomma från flertalet län i Svealand och Götaland. Bland de vanligaste anmärkningarna i fråga om torpar- och statarbostäderna framhålles, att de äro trånga, dåligt uppförda och underhållna samt på grund härav dragiga och kalla, med dålig ventilation, med bristfälliga eldstäder eller utan nödiga uppvärmningsanordningar o. s. v. Från Kalmar län anföres exempelvis, att lantarbetares och statkarlars bostäder på sina håll synas vara »icke människovärdiga». I ett distrikt i Värmlands län betecknades jordbruksarbetarnas bostäder såsom ruskiga, trånga och mörka, fuktiga och kalla, nedrökta och smutsiga. Från ett par distrikt i Östergötlands län riktas anmärkningar mot statarbostäderna framför allt vid herrgårdar, som under krigstiden varit föremål för spekulation. Från Jönköpings och Malmöhus län förekomma också dylika anmärkningar.

Även de ogifta manliga jordbruksarbetarnas, drängarnas, bostadsförhållanden lämna flerstädes mycket övrigt att önska. Från Uppsala län omnämnes sålunda, att de ofta bo synnerligen otrevligt. Fortfarande synas på sina håll i Sydsverige drängarna få bo i oeldade rum eller i avbalkningar i ladugårdarna (Blekinge, Kristianstads, Malmöhus och Hallands län).

I detta sammanhang må nämnas, att en provinsialläkare i Uppsala län gjort en del påpekanden rörande lantarbetarbefolkningens benägenhet att flytta och denna företeelses beroende av och inflytande på bostäderna. »Liksom förhållandet lär vara i hela Mälardalen, visa de socknar inom distriktet, där befolkningen till övervägande del utgöres av statarfamiljer, en abnormt hög flyttningsprocent, i det att inemot $^1/_4$ av befolkningen inom en socken byter plats och hem på ett år.» Då löneförmånerna praktiskt taget äro lika över allt, ligger det nära till hands att antaga, att de i naturaförmånerna ingående bostäderna skulle föranleda flyttningarna. Detta synes dock i regel icke vara fallet, utan merendels förefalla dessa flyttningar vara fullständigt planlösa, nästan driftlika, även om bakom dem ligger missnöje med rådande förhållanden och önskan att »få det bättre». Att dessa »Mälardalens nomader» företrädesvis träffas å sådana gårdar, där bostäderna äro sämst, är naturligt. Provinsialläkaren framhåller de betänkliga sociala konsekvenserna av de ständiga flyttningarna, beträffande familjens lösegendom och barnens uppfostran och skolgång. De hygieniska förhållandena i dessa tillfälliga hem äro, framhålles det, i regel mycket dåliga, och påtaglig är risken för smittosamma sjukdomar, särskilt tuberkulos. För att i någon mån förhindra dessa massflyttningar föreslås tvenne utvägar, nämligen dels lämplig upplysningsverksamhet från arbetarnas fackliga organisation, och dels från arbetsgivarnas sida uppförande av för lantarbetarna avsedda trevliga och sunda, ej för tätt liggande en- eller högst tvåfamiljsbostäder.

Bland övriga nu gällande föreskrifter angående bostadsinspektion och de organ, som tjäna detta syfte, må erinras om, att medicinalstyrelsen, som utövar högsta tillsynen över hälsovården i riket, har att till ledning för vederbörande hälsovårdsnämnder, meddela nödiga råd och anvisningar. Länsstyrelserna skola, var inom sitt län, vaka över att kommuner, hälsovårdsnämnder samt vederbörande läkare fullgöra sina åligganden i avseende å den allmänna hälsovården, samt i övrigt tillse, att tjänliga åtgärder för avhjälpande av missförhållanden i sådana avseenden vidtagas.

Landstingens bostadsinspektion. Även sekundärkommunerna hava betydel-

sefulla uppgifter på bostadshygienens område. Enligt landstingslagen tillkommer det landstingen att besluta om för landstingsområdet gemensamma angelägenheter, vilka avse bland annat hälso- och sjukvård. Detta har i själva verket utvecklats till att bliva landstingens viktigaste uppgift.

Såsom ett viktigt led i den förebyggande sjukvården ingår givetvis bostadsvården, och landstingen hava därför på olika sätt tagit sig an denna verksamhet. Såsom organ härför ha landstingen vanligtvis betjänat sig av distrikts- och dispensärsjukvården.

Distriktssköterskorna skola (enligt k. kungörelsen den 30 april 1920 angående statsbidrag till avlöning av distriktssköterskor) vid sidan av sin rent sjukvårdande verksamhet hava till uppgift att öva en rådgivande och upplysande tillsyn över de mindre bemedlades bostäder. Distriktssköterskor (med bidrag av landstingen) förefinnas för närvarande i 18 landstingsområden, men saknas i 7, nämligen Kalmar läns södra, Älvsborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län. Distriktssjukvårdens organisation är antingen anordnad så att landstinget ensamt handhar densamma utan bidrag från primärkommunerna eller också med bidrag (i kontant eller in natura) från dessa eller slutligen så, att primärkommunerna ombesörja densamma med bidrag från resp. landsting.

Dispensärsköterskor finnas numera inom alla landstingsområden. Dispensärverksamheten omhänderhaves av landstingen i 20 områden. Vad övriga 5 beträffar, är det endast i Uppsala län intet anslag anvisats för detta ändamål, medan landstingen i Stockholms, Gotlands, Blekinge och Västmanlands län lämna anslag till länskommittéer av Svenska nationalföreningen mot tuberkulos. I de för dispensärsköterskorna utfärdade instruktionerna betonas vikten av bostadshygienisk upplysningsverksamhet. Såväl distrikts- som dispensärsköterskor äga även rätt att, om särskilda åtgärder anses erforderliga, därom göra anmälan till vederbörande tjänsteläkare eller hälsovårdsnämnd.

Tre landsting, nämligen de i Blekinge, Malmöhus och Västernorrlands län, ha emellertid upprättat ett särskilt organ för sin bostadsvårdande verksamhet, en bostadsinspektion. Denna har varit i verksamhet sedan år 1919 och tog sin början först i Malmöhus län. Inom åtskilliga andra landsting, såsom Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands och Norrbottens län, har frågan om anordnande av särskild bostadsinspektion varit under behandling, dock utan att hitintills leda till praktiskt resultat.

Malmöhus län. Efter verkställd utredning beslöt 1918 års landsting att under år 1919 försöksvis anställa en bostadsinspektris för länets landsbygd. Inspektionen skulle stå under ledning av förste provinsialläkaren i länet, vilkens uppgift skulle vara att ordna resorna, giva anvisningar och föreskrifter i enlighet med den för bostadsinspektrisen fastställda instruktionen, bearbeta inkommet material samt i rapporter till landstinget framlägga detsamma.

Enligt den för bostadsinspektrisen fastställda instruktionen avser verksamheten tillsyn över huvudsakligen mindre bostadslägenheter, företrädesvis uthyrda sådana. Bostadsinspektrisen skall övervaka, att bostäderna med tillhörande utrymmen befinna sig i snyggt och hygieniskt tillfredsställande skick samt att de av hyresgästerna vår-

das och hållas sunda. Särskilt skall tillses, att föreskrifterna i gällande hälsovårdsstadga samt andra författningar eller ordningsföreskrifter rörande bostäder efterlevas. Inspektrisen skall vidare upptaga och utreda klagomål i fråga om bostäders sanitära brister och missförhållanden samt under såväl planmässigt ordnade resor som tillfälliga besök i distriktets olika delar undersöka bostadsförhållandena. Där något finnes att anmärka, skall inspektrisen försöka vinna rättelse i första hand genom råd och anvisningar till vederbörande fastighetsägare eller hyresgäst. I fall inspektrisens anvisningar lämnas obeaktade eller när missförhållandena äro mera svårartade, skall anmälan genast ingivas till förmannen eller eventuellt till hälsovårdsnämnden. I instruktionen framhålles vidare, att bostadsinspektrisen under sitt arbete skall uppträda med takt, klokhet och urskillning, på allt sätt söka vinna allmänhetens förtroende, hänsynsfullt göra nödiga anvisningar för bostads iståndsättande och vård samt omsorgsfullt undvika varje åtgärd, som kan framkalla misstanke om något annat syftemål med undersökningar och föreskrifter än beredande av trevnad och sundhet åt de inspekterade bostädernas invånare.

Till bestridande av kostnaderna för bostadsinspektionen har landstinget för varje år beviljat ett belopp om 5 à 10 000 kr., under de senaste åren 6 000 kr.

Resultaten av bostadsinspektionens verksamhet hava årligen offentliggjorts i förste provinsialläkarens årsberättelser. I efterföljande tablå hava härur vissa uppgifter sammanförts för åren 1919—1925. Av under dessa år behandlade lägenheter hava de anmärkta missförhållandena helt eller delvis avhjälpts beträffande 3 038. Åtgärderna hava i 2 903 fall vidtagits av husägaren och i 135 fall av hyresgästen.

I årsberättelserna redovisas även de påtalade missförhållandenas beskaffenhet samt antalet lägenheter, där de helt eller delvis blivit avhjälpta (den senare siffran inom parentes). Huvudanmärkningen har utgjort fukt i 563[1] (238) fall, trångboddhet i 31 (22), bristande reparation i 1 868 (1 229), väggohyra i 89 (59), bristande ventilationsanordningar i 310 (188), bristfälliga avlopp i 73 (46), bristfälliga eldstäder i 45 (41), bristfälliga tak i 136 (103), osnygghet i bostaden i 153 (54), bristfälliga tvättstugor i 74 (54), bristande uppvärmningsanordning i 298 (212) samt andra slag av missförhållanden i 1 590 (671) fall. Bland rättelser beträffande sistnämnda fall ingå anskaffande av rymligare och bättre inredda lägenheter, inläggning av brädgolv, panelbeklädning av undertak samt insättning av flera eldstäder m. m. Vid avgörande huruvida trångboddhet förekommit, har ett minimiutrymme av 10 kbm. per individ beräknats. Under de senare åren har särskild tillsyn ägnats åt drängstugor, av vilka en del utdömts och andra försetts med uppvärmningsanordning. Inalles 121 lägenheter hava under dessa år utrymts efter ingripande från bostadsinspektionen.

Bostadsinspektionens verksamhet i Malmöhus län åren 1919—1925.

År	Antal behandlade ärenden (lägenheter)				I fråga om nedanstående antal lägenheter uppgivas missförhållanden ha		
	kvar från föreg. år	anmälda	inspekterade, där missförh. påträffats	summa	helt avhjälpts	delvis avhjälpts	ej avhjälpts
1919	—	16	757	773	294	43	436
1920	440	18	501	959	449	153	357
1921	361	10	599	970	461	137	372
1922	272	8	354	634	261	69	304
1923	227	9	565	801	359	120	322
1924	148	7	614	769	413	118	238
1925	238	14	193	445	117	44	284

[1] Dessa siffror avse antalet behandlade ärenden: antalet lägenheter är ofta betydligt mindre, enär en och samma lägenhet kan ha blivit föremål för inspektion vid flera tillfällen, innan felet avhjälpts.

Redan av de anförda siffrorna torde framgå, att bostadsinspektionens verksamhet medfört ej så obetydliga framsteg på bostadshygienens område. Detta har också vid flera tillfällen framhållits av förste provinsialläkaren i länet, bl. a. när i samband med nyorganisationen av distriktssjukvården ifrågasattes indragning av bostadsinspektrisbefattningen och bostadsvårdens överflyttande på distriktssköterskorna. Förste provinsialläkaren framhöll då, att om bostadsvården helt och uteslutande skulle lämnas i distriktssköterskornas händer, kunde befaras, att den ganska snart komme att utgöra en tom och värdelös föreskrift på papperet. Svårigheten att erhålla för detta uppdrag teoretiskt och praktiskt utbildade sköterskor vore stor, vartill komme, att distriktssköterskorna, som hade att mot ersättning utöva sjukvård hos bemedlade personer, icke i förhållande till distriktets invånare komme att äga den helt oberoende ställning, som ett dylikt uppdrag krävde. Den ifrågasatta indragningen av bostadsinspektionen kom ej till stånd, utan landstinget har ansett verksamheten böra fortgå enligt från början uppdragna riktlinjer.

Västernorrlands län. Efter flera års förberedande behandling beslöt 1918 års landsting inrättandet av bostadsinspektion inom länet. En bostadsinspektör tillsattes i april 1919, då verksamheten tog sin början. Bostadsinspektörens uppgift skulle vara att utöva bostadsvård, uppsamla och bearbeta statistiskt material rörande bostadsförhållandena samt i de fall, då svårare missbruk eller olägenheter i fråga om bostäder påkallade myndigheters ingripande, vidtaga åtgärder härför. Ursprungligen skulle han också vara förman för länssjuksköterskorna i dessas bostadsvårdande verksamhet samt övervaka och leda detta arbete, men synes länssjuksköterskorna på grund av rådande epidemier icke i nämnvärd grad ha kunnat lösgöras från sin egentliga verksamhet. Ej heller det avsedda samarbetet med länets 16 dispensär- och distriktssjuksköterskor uppgives ha blivit av någon vidare omfattning på grund av bristande kvalifikationer hos sköterskorna i fråga, utan bostadsvården har under de senare åren handhafts av bostadsinspektören ensam.

För bostadsvårdens utövande har landstinget för vart och ett av åren 1919—1924 beviljat anslag av 10 000 kr. och för senare år av 9 000 kr.

Bostadsinspektörens verksamhet har huvudsakligen omfattat landsbygden, däri inbegripna de 6 municipalsamhällena i länet, och väsentligen inriktat sig på arbetarbostäderna i industrisamhällena, medan undersökningar av bostadsförhållandena på den egentliga landsbygden endast utförts efter föregången anmälan från polismyndigheter eller andra med ortsförhållandena kända personer. Från de kommunala hälsovårdsmyndigheternas sida anser sig bostadsinspektören ej haft mycket stöd i sin verksamhet.

En sammanställning av vissa sifferuppgifter ur bostadsinspektörens tryckta årsberättelser för åren 1919—1925, kompletterad med av honom särskilt meddelade uppgifter för år 1926, lämnas i vidstående översikt.

I sina årsberättelser framhåller bostadsinspektören, att man å rena landsbygden påträffar sämre bostadshygieniska förhållanden än t. ex. i industrisamhällena. En kategori av befolkningen, som synes ha det mycket dåligt ställt i bostadshygieniskt avseende, angives vara kronotorparna. Dessa uppgivas ofta sakna ekonomiska möjligheter för fullgörandet av stadgade byggnadsföreskrifter, varför bostaden ofta blir en kojliknande stuga, ej sällan sammanbyggd med gethus eller ladugård. Kronotorparfamiljerna bo därför ofta sämre än skogsarbetare i s. k. skogshärbärgen. Men även torpare, arrendatorer och backstugusittare ha dåliga bostadsförhållanden och ju längre in i skogarna man kommer, ju sämre blir det. Även många familjer bland den burgnare befolkningen kunna bebo genomusla bostäder. Främst bottna nog dessa dåliga bostadsförhållanden i fattigdom, framhåller bostadsinspektören, men även slöhet, likgiltighet, okunnighet och avsaknad av behov efter någorlunda människovärdiga bostäder ha sin dryga del i ansvaret. Befolkningen blir också ofta ett lättfånget byte för allehanda sjukdomar, främst lungsot.

Bostadsinspektörens verksamhet i Västernorrlands län åren 1919—1926.

1. Antal ärenden.

År	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Samtliga inspekterade bostadsrum . .	7 888	6 422	8 963	5 537	3 905	7 377	6 538	3 903
därav betecknade som								
bristfälliga	2 519	1 759	1 963	1 322	1 809	1 537	1 131	714
kalla	1 841	1 347	1 120	1 305	956	848	927	714
med golv under markens yta . . .	78	66	62	98	26	26	59	10
» » eljest för lågt från marken	198	147	303	180	226	134	137	137
besvärade av inrökning	127	71	84	67	86	39	36	19
» » fukt	46	124	46	432	294	45	162	199
med sekundär dager	2	7	5	17	3	6	4	1
mörka och solfattiga	—	36	140	97	53	61	50	51
med bristfälliga eldstäder	—	75	63	157	—	47	40	18
saknande eldstäder	107	114	168	96	64	102	95	58
belägna under otätt yttertak	505	360	190	421	261	213	202	143
med bristfälliga trappor el. förstugor	350	228	339	207	111	228	299	119
mindre tjänliga som familjebostäder	413	194	277	56	170	78	55	79
otjänliga såsom människobostäder .				187	70	98	143	64
med inre sanitära missförhållanden .	660	351	439	395	384	325	223	217
därav familjerum	—	98	281	258	223	158	122	112
» »löskarlsrum»	—	253	158	137	161	167	101	105

2. Trångboddhet.

	Antal personer i undersökta bostäder med vidstående utrymme							
År	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Under 5 kbm. per person	26	91	70	217	217	11	49	73
5—9 » » »	1 151	1 003	713	1 031	812	363	703	379
10—14 » » »	2 181	741	1 216	919	330	680	669	213

Med avseende å industriarbetarbostäderna konstateras i de senare berättelserna betydande förbättringar i jämförelse med de första åren. Arbetarbostäderna i Ångermanland anses vara betydligt bättre underhållna än i Medelpad, där arbetarbefolkningen är mera rörlig och flyttar från ort till annan, ofta medförande väggohyra. Anledningen till de många flyttningarna är dock ofta otillfredsställelse med bostaden. Industriernas s. k. löskarls- eller säsongarbetarbostäder befinna sig ofta i ett undermåligt skick. En del industriförvaltningar ha dock låtit uppföra löskarlsbostäder i s. k. hotellstil med särskild städerska anställd. Det visar sig dock ofta, att de inneboende sätta föga värde på ordning och renlighet. Bostäderna förstöras stundom genom ovarsamhet vid matlagning, väggohyra o. s. v.

Blekinge län. Enligt beslut av 1918 års landsting skulle bostadsinspektion för länets landsbygd inrättas från ingången av år 1919 och för detta ändamål utsågs en styrelse bestående av förste provinsialläkaren som självskriven ledamot och två andra ledamöter. Enligt fastställd instruktion skulle styrelsen bestämma arbetsområdet för bostadsinspektionen, träffa avtal med läkare om samarbete samt antaga bostadsinspektris. Denna hade till åliggande bl. a. att besöka sådana bostäder, som kunde anses hälsovådliga på grund av byggnadens beskaffenhet, trångboddhet, sjukdom m. m., att uppmäta bostaden samt beskriva densamma. Särskilt skulle aktgivas på möjlighet av tuberkulossmitta. Hennes verksamhet skulle främst vara av upplysande och rådgivande art. Vid svårare missförhållanden, som ej på annat sätt lämpligen kunde avhjälpas, skulle anmälan ingivas till läkaren.

På grund av brist på kvalificerad sökande tillsattes bostadsinspektris först i september 1920, men dessförinnan uppehölls befattningen några månader på förordnande. Inspektrisen kom emellertid ej länge att få utöva sin verksamhet utan avgick 1924. Detta års landsting uppdrog då åt styrelsen för bostadsinspektionen att

utarbeta förslag på vad sätt denna verksamhet skulle kunna inrangeras inom ramen av förut befintliga hälsovårdsinspektioner.

Det följande år framlagda förslaget gick ut på att bostadsinspektionen skulle överflyttas på dispensärsköterskorna. Redan förut utövade dessa viss dylik verksamhet och utökningen av arbetet komme att inskränka sig till att dels på liknande anteckningskort, som använts vid bostadsinspektrisens arbete, göra erforderliga anmärkningar rörande bostadsförhållandena, dels att vid lämpliga tillfällen giva råd och anvisningar samt slutligen att i sina rapporter till dispensärledaren angiva bristen för att snabbare kunna ernå den rättelse, som ej vid tillfället direkt kunde göras. Då dispensärarbetet genom distriktssköterskornas verksamhet i viss mån underlättats, vilket även bekräftats genom erfarenheten, syntes en på detta sätt utvidgad verksamhet för dispensärsköterskorna kunna ske utan inskränkning i deras förut föreskrivna verksamhetsområde. Den ifrågasatta anordningen, betonades vidare i utredningen, vore naturligtvis, åtminstone till en början, att betrakta endast såsom ett provisorium. Bostadsinspektionen borde, då landstingets ekonomiska möjligheter åter tilläte det, ånyo uppstå, såvida inte omläggningen skulle, sedan den prövats, befinna sig fullt tillfredsställande.

Med anledning av detta förslag uppdrog 1925 års landsting åt Blekinge läns förening mot tuberkulos att tills vidare övertaga bostadsinspektionen å länets landsbygd samt ställde samtidigt ett belopp av 600 kr. till länsföreningens förfogande. Bostadsinspektionens styrelse fick dessutom i uppdrag att sätta dispensärsköterskorna in i inspektionsarbetet och fördela arbetet inom de olika distrikten. Efter fullgjort uppdrag avgick styrelsen sommaren 1926. För att underlätta dispensärsköterskornas arbete hade ordföranden på styrelsens uppdrag författat en broschyr om »bostadens hygien», som även var avsedd att utdelas bland allmänheten och trycktes i en upplaga om 5 000 ex.

Landstingets anslag för bostadsinspektionen, innan densamma omlades, varierade under olika år mellan 3 000 och 5 000 kr.

Om bostadsinspektionens verksamhet före omläggningen anföres i förste provinsialläkarens årsberättelser, att undersökningar huvudsakligen företogos i statare- och torparehem å större egendomar samt vid brukssamhällena. Systematiskt besiktigades årligen omkring 800 lägenheter. Skriftliga anmärkningar gjordes till husägarna i något tiotal fall, men för övrigt framställdes muntliga anmärkningar, vilka i allmänhet resulterade i förbättringar. De oftast framträdande missförhållandena voro av samma beskaffenhet, som påtalats av inspektionen i övriga län. Det framhålles vidare, att bristfälligheterna ej enbart berodde på bristande bostadsintresse från ägarens sida, utan att det ofta vore familjen själv, som vanskötte sitt hem. Småskrifter angående det elementära i god bostadsvård och allmän kroppshygien utdelades i stor utsträckning av bostadsinspektrisen.

I sin berättelse för år 1925 konstaterar förste provinsialläkaren, som detta år avgick efter en 15-årig verksamhet i länet, en påfallande förbättring i fråga om bostadshygienen. Förutom bostadsinspektionens verksamhet tillskrives detta många andra faktorer, bland vilka i första rummet omnämnes folkskolans inflytande och de sedvänjor barnen föra med sig från skolorna, vidare det sunda idrottslivet, distrikts- och dispensärsköterskornas verksamhet m. m. Beträffande bostadsinspektionen efter omläggningen föreligga tills vidare inga uppgifter.

Löneförhållandena för statens järnvägars och statens vattenfallsverks anläggningsarbetare m. fl. år 1926.

Arbetenas art och omfattning. I tidigare årgångar av Sociala Meddelanden hava publicerats vissa uppgifter rörande löneförhållandena vid statens järnvägars och vattenfallsverks byggnadsarbeten under åren 1915—1925.[1] I redogörelsen för sistnämnda år hava jämväl medtagits uppgifter för de närstående arbetargrupper, vilka varit sysselsatta med underhålls-, om- och nybyggnadsarbeten vid statens trafikerade banor. För att beträffande år 1926 fullfölja lönestatistiken för statens anläggningsarbetare lämnas i det följande vissa uppgifter, vilka ställts till förfogande av statens järnvägars byggnadsavdelning och banavdelning samt av vattenfallsstyrelsens byggnadsavdelning.[2] De av statens järnvägars byggnadsavdelning under år 1926 bedrivna järnvägsbyggena hava utgjorts av nyanläggningar i Norrland (i samband med inlandsbanan och dess tvärbanor) samt omläggning av västra stambanans ingångslinje till Stockholm jämte bangården därstädes ävensom vissa dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar i södra Sverige. Vid de trafikerade banorna har banavdelningen ombesörjt dels underhåll å banvallar, utbyte av sliprar och räler, snöröjningsarbeten, telegraf- och telefonanläggningar m. fl. för driften erforderliga arbeten, dels utfört vissa nybyggnads- och förändringsarbeten såsom uppförandet av kraftledningar m. m. för järnvägens elektrifiering, vissa bangårdsombyggnader, tunnelförstärkningar, husbyggnader m. m. Av statens vattenfallsverk omhänderhades under året kraftverksbyggnadsarbeten o. d. i Lilla Edet, vilka dock i stort sett avvecklades i början av år 1926, samt vid Norrfors, varest kraftstationsanläggningen i huvudsak fullbordades mot slutet av året. Vid Trollhätte kraftverk utfördes under året vissa reparationsarbeten och likaså pågingo vissa muddringsarbeten i samband med den numera slutförda ombyggnaden av Södertälje kanal.

Arbetsstyrkornas storlek år 1926 vid förenämnda arbeten framgår av tablån å sid. 524, där medeltalet sysselsatta arbetare under olika månader och för hela året angives.

Vid statens järnvägars och vattenfallsverkets byggnadsarbeten sysselsattes sålunda under år 1926 i genomsnitt 6 226 arbetare (mot 6 681 år 1925), därav 1 601 vid järnvägsbyggnaderna (1925: 2 235) och 610 vid vattenfallsverkets arbeten (1925: 720).

[1] Se Soc. Medd., årg. 1926, sid. 470 ff. samt tidigare årg. ävensom en år 1924 av socialstyrelsen verkställd specialutredning: Löner och levnadskostnader vid statens järnvägsbyggnader och statens vattenfallsverks byggnadsföretag samt inom därmed jämförliga arbetsområden. — [2] Beträffande järnvägsbyggnaderna har ock kommit till användning »Statens järnvägsbyggnader: Lönestatistik m. m.» (månatlig publikation).

	Antal arbetare i medeltal per månad under												Årsmedeltal
	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	
Statens järnvägsbyggnader													
Södra och mellersta Sverige	522	504	544	557	710	775	632	683	646	583	596	539	**608**
Norra Sverige	615	686	787	771	619	1 311	1 536	1 546	1 453	1 251	835	511	**993**
Summa	**1 137**	**1 190**	**1 331**	**1 328**	**1 329**	**2 086**	**2 168**	**2 229**	**2 099**	**1 834**	**1 431**	**1 050**	**1 601**
Statens järnvägars banavdelning													
Södra och mellersta Sverige	1 594	2 109	2 163	2 395	2 703	2 973	3 222	3 392	3 243	2 863	2 267	1 579	**2 542**
Norra Sverige	690	705	697	760	1 239	1 986	2 685	2 842	2 572	1 837	987	673	**1 473**
Summa	**2 284**	**2 814**	**2 860**	**3 155**	**3 942**	**4 959**	**5 907**	**6 234**	**5 815**	**4 700**	**3 254**	**2 252**	**4 015**
Statens vattenfallsverks byggnadsföretag													
Södra och mellersta Sverige	239	221	194	188	219	228	209	136	121	123	134	88	**175**
Norra Sverige	566	654	649	604	489	445	455	450	400	222	179	112	**435**
Summa	**805**	**875**	**843**	**792**	**708**	**673**	**664**	**586**	**521**	**345**	**313**	**200**	**610**
Samtliga arbetare	**4 226**	**4 879**	**5 034**	**5 275**	**5 979**	**7 718**	**8 739**	**9 049**	**8 435**	**6 879**	**4 998**	**3 502**	**6 226**

Gällande arbetsbestämmelser. De »allmänna bestämmelser», som i tid efter annan i reviderad form plägat reglera arbetet vid statens järnvägsbyggnader ävensom för byggnadsarbetarna vid nya byggnader och anläggningar å färdig bana, hava tillämpats intill den 1 juli 1925, från och med vilken tidpunkt de ersatts med bestämmelserna i det kollektivavtal, som för tiden 1 juli 1925—31 dec. 1926 ingåtts mellan å ena sidan järnvägsstyrelsen, å den andra svenska järnvägsmannaförbundet och svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet.[1] Avtalet gäller ej endast för de egentliga byggnadsarbetarna vid statens järnvägsbyggnader (c:a 1 600) och vid banavdelningen (300—400) utan jämväl för hos den senare anställda säsongarbetare och tillfälliga banarbetare (tillhopa c:a 3 100). Samtliga dessa grupper hava i avtalet sammanförts under benämningen ban- och byggnadsarbetare. De allmänna bestämmelser, vilka tidigare gällt för samtliga kategorier av banarbetare, beröra i och med kollektivavtalets ikraftträdande endast de stadigvarande banarbetarna[2] (c:a 550).

För statens vattenfallsverks anläggningsarbetare hava tidigare gällt samma allmänna bestämmelser som för statens järnvägars byggnadsarbetare. För arbetena vid Lilla Edets kraftverksanläggning ingicks emellertid efter en längre arbetskonflikt med svenska väg- och vattenbyggnadsarbetareförbundet

[1] I avtalet fastställda timlöner skulle med avseende å rent timlönsarbete tillämpas retroaktivt från och med den 1 maj 1925. — [2] För att antagas till stadigvarande banarbetare fordras bl. a. att hava fyllt 21 år samt att genom tjänstgöring under minst 12 månader hava ådagalagt lämplighet för stadigvarande anställning.

ett kollektivavtal omfattande tiden 2 dec. 1924—31 dec. 1925. Bestämmelserna i detta avtal hava prolongerats att gälla även för år 1926. Vid Norrfors kraftverksanläggning ha från och med april 1925 tillämpats samma arbetsvillkor som i Lilla Edet.

Lönesatser per arbetstimme. Före kollektivavtalets ikraftträdande utgick till statens järnvägsbyggnaders och vattenfallsverkets arbetare en viss normaltimpenning. De olika yrkesspecialiteterna voro med hänsyn till arbetsuppgifternas mer eller mindre krävande beskaffenhet sammanförda till tre lönegrupper, och de inom dessa utgående normaltimlönerna voro avvägda efter arbetsplatsernas relativa dyrhet. För banavdelningens ban- och byggnadsarbetare fanns fastställd en grundavlöning per timme, vilken likaledes varierade allt efter den ort, där arbetaren var stationerad. Grundavlöningens storlek var under tiden 1 sept. 1919—31 mars 1923 48 öre inom billigaste ortsgrupp och 69 öre inom dyraste ortsgrupp samt efter den 1 april 1923 43 öre inom billigaste och 69 öre inom dyraste ortsgrupp. Utöver grundavlöningen utbetalades visst dyrtidstillägg, varjämte för de stadigvarande banarbetarna tillkommo förhöjningar av grundtimlönen efter resp. 3, 6, 9 och 12 års stadigvarande anställning. Särskilt yrkeskunniga arbetare erhöllo lönetillägg av lägst 5 och högst 10 öre per timme.

I efterföljande tablå lämnas en översikt över normal- resp. grundtimlöner (inkl. dyrtidstillägg) för byggnads- och banarbetare vid statens järnvägar dels före år 1916, dels i slutet av 1920, då lönerna lågo som högst, samt under vart och ett av de följande åren:

Timlöner för byggnads- och banarbetare vid statens järnvägar.

Tidsperioder	Normaltimlön i öre för byggnadsarbetare vid statens järnvägsbyggnader						Grundavlöning per timme (inkl. dyrtidstillägg) i öre för ban- och byggnadsarbetare vid S. J:s banavd.	
	Grupp I		Grupp II		Grupp III			
	Billigaste ortsgrupp	Dyraste ortsgrupp	Billigaste ortsgrupp	Dyraste ortsgrupp	Billigaste ortsgrupp	Dyraste ortsgrupp	Billigaste ortsgrupp	Dyraste ortsgrupp
Före den 1/1 1916	38	44	43	49	46	52	30 [1]	48 [1]
Slutet av år 1920	132	164	142	174	152	184	132	175
Genomsnitt för år 1921	115	145	123	157	132	166	114	152
» » » 1922	89	118	96	126	104	133	90	122
» » » 1923	77	106	84	113	91	120	73	111
» » » 1924 samt jan.—april 1925	75	112	82	120	89	127	68	108
Fr. o. m. 1/5 1925 (kollektivavtal)	*73*	*125*	*73+7*	*125+7*	*73+14*	*125+14*	*73*	*125*

[1] Före den 1/1 1915.

Det avlöningssystem, som förut tillämpats för banarbetare, har även varit normerande vid upprättande av 1925 års kollektivavtal. Enligt detta utgår timlönen i enlighet med den för kommunikationsverken av Kungl. Maj:t år 1925 fastställda dyrortsgrupperingen med följande belopp:

Ortsgrupp	A	B	C	D	E	F	G
Öre per timme . . .	73	79	86	93	100	110	120

Ehuru Stockholm (med förstäder) tillhör grupp G, gäller här en särskild högre timlön av 125 öre. Å vissa nordsvenska orter utgå särskilda kallortstillägg med 3—12 öre per timme. Vid vissa pågående järnvägsbyggen hava fastställts timavlöningar, som tillämpas utefter hela linjen, nämligen för Inlandsbanan, södra distriktet, Jörn—Gubblijaure, Hällnäs—Stensele, delen Lycksele—Storuman 105 öre samt Inlandsbanan, norra distriktet, 115 öre per timme. Genom kollektivavtalet har den tidigare brukliga indelningen av arbetarna i trenne lönegrupper, nämligen grovarbetare samt yrkesarbetare med lägre och med högre kompetens, försvunnit och utbytts mot den bestämmelsen, att nu angivna timlöner gälla för varje fullt arbetsför och i vanligt grovarbete van och kunnig arbetare, men att särskilt yrkeskunniga arbetare skola, då de arbeta i sitt yrke, åtnjuta högre timlöner. Tillägget utgör högst 7 öre för de (i efterföljande tab. A angivna) yrkesspecialiteter, som tidigare räknats till grupp II, och högst 14 öre för yrkesspecialiteterna inom grupp III.

Normaltimlönerna vid statens vattenfallsverks byggnadsföretag å de orter, där arbete under de två senaste åren i nämnvärd omfattning bedrivits, och för de trenne yrkesgrupper, varuti efter i huvudsak samma grunder som vid statens järnvägar vattenfallsverkets byggnadsarbetare plägat uppdelas, hava sammanförts i nedanstående siffersammanställning. Med avseende å år 1923 må nämnas, att vid såväl Lilla Edet som Södertälje arbetena där bedrevos med medel för arbetslöshetens bekämpande, varför då gällande »kristidslöner» ej kunna anses jämförbara med övriga i tablån redovisade lönesiffror.

Normaltimlöner vid statens vattenfallsverks byggnadsföretag.

Tidsperioder	Grupp I			Grupp II			Grupp III		
	Norrfors	Lilla Edet	Södertälje	Norrfors	Lilla Edet	Södertälje	Norrfors	Lilla Edet	Södertälje
Före 1/3 1916	—	40	—	—	45	—	—	50	—
Slutet av år 1920	—	138	156	—	148	166	—	158	176
Genomsnitt för år 1921	—	121	140	—	130	149	—	139	158
» » » 1922[1]	—	97	107	—	105	115	—	113	121
» » » 1923	—	(70)	(80)	—	(78)	(88)	—	(86)	(96)
» » » 1924[1]	—	85	94	—	93	102	—	101	110
» » » 1925	92	93	98	100	101	106	108	109	114
» » » 1926	93	93	98	101	101	106	109	109	114

[1] Under 1922 och 1924 förekommo jämväl s. k. kristidsarbeten, för vilka gällde särskilda lägre timlöner än de normala. Vid Lilla Edet voro dessa under 1922 i genomsnitt för de trenne

Tab. A. Medelförtjänster per arbetstimme och levnadsdag under år 1926 för arbetare, anställda vid *statens järnvägsbyggnader*.

Arbetarkategorier och byggnadsföretag	Medelförtjänst per arbetstimme (öre)					Medelförtjänst per levnadsdag (kr.)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Årsmedeltal	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Årsmedeltal
I. Banvakter och spårjusterare . .	—	—	—	153	153	—	—	—	10·84	10·84
Bergsprängare	143	159	171	162	152	8·90	9·86	11·38	10·13	9·47
Betongarbetare (ej särsk. utbildade)	—	125	—	—	125	—	8·24	—	—	8·24
Bromsare, smörjare, pumpare, putsare	100	—	—	—	100	7·43	—	—	—	7·43
Jordarbetare	130	145	151	145	146	8·37	9·19	10·15	9·60	9·62
Pålnings- och muddringsarbetare	—	—	165	181	179	—	—	10·92	12·33	12·20
Schaktmästarhantlangare	126	135	136	137	134	9·34	9·42	9·89	10·09	9·70
Skogsröjare	101	116	131	124	111	6·29	7·22	9·51	8·03	6·96
Stängselsättare	—	—	128	124	127	—	—	8·69	8·61	8·67
Diverse icke yrkesutbildade arb.	112	123	130	122	122	7·51	7·93	9·65	8·28	8·33
II. Cementgjutare, yrkesutbildade . .	180	184	187	183	183	12·85	11·80	13·57	12·87	12·77
Gropare	—	151	154	163	156	—	10·13	10·51	10·29	10·42
Tippare	175	157	163	151	160	8·56	10·77	11·17	10·21	10·80
Stenarbetare (grund- och trumläggare)	160	134	173	161	142	9·88	8·36	11·41	10·10	8·86
Timmermän	132	125	134	179	152	8·52	8·20	9·88	12·06	10·06
III. Byggnads- och finsnickare (förråds-)	143	158	168	157	159	9·60	10·40	11·62	10·74	10·80
Maskinskötare å arbetsmaskiner .	132	151	151	149	142	9·80	10·09	10·75	11·38	10·36
Rälsläggare	145	197	193	188	192	9·30	12·75	14·14	13·23	13·58
Smeder (förråds-)	143	152	155	151	150	9·46	9·75	10·96	10·54	10·11
Stenhuggare (stenarb. m. större yrkesskicklighet)	144	144	186	185	154	9·33	9·33	12·56	12·64	10·06
Tegelmurare	—	—	236	217	226	—	—	16·54	15·94	16·22
Diverse yrkesutbildade specialarb.	—	123	124	122	123	—	8·58	9·03	8·41	8·78
Samtliga arbetare	**133**	**145**	**154**	**150**	**148**	**8·58**	**9·20**	**10·53**	**10·00**	**9·81**
Därav anställda vid										
Stockholms bangårdsombyggnad . . .	163	170	172	171	170	10·89	10·95	11·85	11·89	11·46
Linjeomläggningen Kållered—Anneberg	110	118	116	114	114	7·09	6·91	7·92	7·09	7·14
Dubbelspåret Tranås—Sävsjö	97	—	—	—	97	6·44	—	—	—	6·44
Statsbanan Hällnäs—Stensele	118	129	148	138	137	8·26	8·26	10·13	9·14	9·06
» Jörn—Gubbljaure . . .	121	133	152	138	143	7·57	8·22	10·20	8·95	9·30
Inlandsbanan, södra distriktet . . .	127	139	148	132	141	7·88	8·73	10·15	8·62	9·27
Inlandsbanan, norra distriktet . . .	119	137	149	152	145	7·42	8·76	9·88	9·64	9·47

Arbetsförtjänster per arbetstimme och per levnadsdag. Vid anläggningsarbeten plägar det mesta arbetet utföras på ackord, varför de faktiska arbetsförtjänsterna kunna förete betydande avvikelser från de normala timlönerna. Huru år 1926 de verkliga arbetsförtjänsterna, beräknade i genomsnitt dels per arbetstimme och dels per »levnadsdag»,[1] gestaltat sig under olika kvartal

yrkesgrupperna 71, 79 och 87 öre och vid Södertälje 80, 88 och 96 öre. Vid dessa arbetens avveckling under febr.—april 1924 utgjorde motsvarande timlöner i Lilla Edet 78, 85 och 93 och i Södertälje 80, 88 och 96 öre.

[1] Såsom »levnadsdagar» räknas summan av antalet arbetsdagar, sön- och helgdagar samt sådana söckendagar, då arbetet utan arbetarnas förvållande varit inställt.

Tab. B. Medelförtjänster per arbetstimme och levnadsdag under år 1926 för arbetare, anställda vid *statens järnvägars banavdelning*.

Arbetarkategorier och distrikt	Medelförtjänst per arbetstimme (öre)					Medelförtjänst per levnadsdag (kr.)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Årsmedeltal	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Årsmedeltal
Stadigvarande banarbetare	*116*	*120*	*120*	*123*	*120*	*7·59*	*7·83*	*8·29*	*8·22*	*7·98*
Bergsprängare	—	184	202	—	194	—	11·60	14·08	—	12·95
Betongarbetare	151	153	165	174	163	10·00	10·10	11·25	11·73	10·96
Jordarbetare	101	101	106	111	105	6·36	6·48	7·17	7·25	6·82
Diverse icke yrkesutbildade arbetare	113	114	113	119	114	7·35	7·43	7·82	7·93	7·62
Grusare och spårlyftare	127	120	118	122	119	8·52	8·33	8·11	8·90	8·31
Gråstensmurare	—	—	101	—	101	—	—	6·64	—	6·64
Timmermän	125	129	122	119	124	8·17	8·51	8·32	7·75	8·17
Byggnads- och finsnickare	124	130	124	129	127	7·99	8·21	8·46	8·56	8·31
Rälsläggare	—	160	188	173	173	—	11·26	13·27	11·70	12·05
Smeder	130	134	130	138	133	8·55	8·82	9·04	9·19	8·91
Stenhuggare	170	147	161	155	157	11·35	9·75	10·92	10·40	10·53
Tegel- och putsmurare	138	145	135	138	139	9·14	9·78	9·26	9·48	9·43
Diverse yrkesutbildade arbetare	127	128	127	131	128	8·44	8·68	8·95	8·91	8·76
Ban- och byggnadsarbetare	*131*	*117*	*116*	*114*	*118*	*8·82*	*7·70*	*8·01*	*7·66*	*7·99*
Bergsprängare	182	169	179	162	177	14·59	15·28	16·46	11·00	14·85
Betongarbetare	201	154	125	107	171	13·62	9·66	8·66	7·25	11·41
Jordarbetare	122	119	120	117	119	8·20	7·74	8·23	7·88	8·03
Diverse icke yrkesutbildade arbetare	107	110	109	107	109	7·06	7·09	7·51	7·23	7·28
Grusare och spårlyftare	121	115	115	117	116	8·06	7·70	7·94	7·99	7·92
Gråstensmurare	108	107	114	107	108	6·41	7·07	7·87	7·21	7·07
Timmermän	137	124	128	107	119	8·96	7·95	8·74	7·19	7·92
Byggnads- och finsnickare	131	124	125	134	128	8·94	8·08	8·40	8·94	8·55
Rälsläggare	186	151	150	147	152	10·26	10·30	10·34	10·22	10·30
Smeder	118	126	127	126	125	7·82	8·17	8·82	8·36	8·34
Stenhuggare	140	135	126	132	131	9·20	8·51	8·55	8·84	8·72
Tegel- och putsmurare	140	125	120	121	127	9·17	7·99	8·22	7·97	8·36
Diverse yrkesutbildade arbetare	137	128	128	140	132	8·96	8·22	8·79	9·59	8·76
Samtliga arbetare	**129**	**118**	**116**	**115**	**118**	**8·62**	**7·72**	**8·03**	**7·73**	**7·99**
Därav för drift och underhåll	129	110	110	109	113	8·56	7·24	7·60	7·38	7·62
för förändrings- och nybyggnadsarbeten	128	127	127	120	125	8·69	8·28	8·70	8·12	8·45
Distrikt (Statens järnvägars):										
I Östra och mellersta Svealand	152	132	126	125	133	10·59	8·88	8·93	8·42	9·19
II Västra Svealand o. västra Götaland	115	119	116	113	116	7·63	7·61	7·95	7·64	7·73
III Östra och södra Götaland	108	104	103	104	104	6·91	6·61	7·10	6·90	6·89
IV Södra Norrland	96	101	108	101	104	6·20	6·56	7·33	6·80	6·93
V Norra Norrland	125	119	121	123	121	8·18	7·96	8·35	8·41	8·25

och för året i dess helhet framgår av tab. A (statens järnvägsbyggnader), tab. B (statens järnvägars banavdelning) samt tab. C (vattenfallsverkets byggnadsföretag).

Av *tab. A* framgår, att vid statens järnvägsbyggnader under år 1926 medelförtjänsten per arbetstimme utgjorde 1·48 kr. och per levnadsdag 9·81 kr. De högsta medelförtjänsterna ernåddes vid Stockholms bangårdsombyggnad med en timförtjänst på 1·70 kr. och en dagsförtjänst på 11·46 kr.,

Tab. C. Medelförtjänster per arbetstimme och levnadsdag under år 1926 för arbetare, anställda vid *statens vattenfallsverks byggnadsföretag.*

Arbetarkategorier och byggnadsföretag	Medelförtjänst per arbetstimme (öre)					Medelförtjänst per levnadsdag (kr.)				
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Årsmedeltal	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	Årsmedeltal
Trollhätte kraftverksbyggnader, Lilla Edet	**112**	**114**	**116**	**117**	**114**	**8·73**	**9·04**	**8·16**	**8·58**	**8·69**
Grupp I	*98*	*101*	*100*	*103*	*100*	*7·84*	*8·54*	*7·15*	*7·64*	*7·91*
Hjälp-, transport- o. diversearbetare	98	101	100	103	100	7·84	8·54	7·15	7·64	7·91
Grupp II	*114*	*119*	*117*	*118*	*117*	*9·07*	*9·11*	*8·21*	*8·74*	*8·88*
Bergarbetare	110	115	109	—	112	8·95	8·06	7·07	—	8·43
Gråstensmurare	122	—	112	119	118	7·31	—	7·76	8·28	8·06
Timmermän	113	114	120	117	117	9·70	8·04	8·20	8·13	8·29
Järn- o. metallarbetare m. fl.	116	121	118	116	119	9·23	9·75	8·48	9·25	9·26
Grupp III	*134*	*133*	*134*	*129*	*133*	*9·73*	*9·87*	*9·17*	*9·34*	*9·55*
Stenhuggare	—	—	151	—	151	—	—	9·81	—	9·81
Timmermän, snickare	126	124	130	125	126	8·92	8·80	8·89	8·96	8·89
Smeder	121	121	123	132	123	8·26	8·67	8·20	8·84	8·46
Diverse yrkesutbildade specialarb.	161	154	145	138	151	13·07	12·98	10·10	10·54	11·84
Norrfors kraftverksbyggnad	**140**	**147**	**143**	**131**	**142**	**10·18**	**10·15**	**10·51**	**10·09**	**10·24**
Grupp I	*121*	*128*	*132*	*124*	*126*	*8·98*	*8·82*	*9·61*	*9·38*	*9·13*
Jordarbetare	125	130	119	—	128	8·59	8·53	8·11	—	8·53
Betongarbetare	134	140	141	130	137	9·65	9·32	10·15	9·48	9·70
Hjälp-, transport- o. diversearbetare	117	120	123	117	119	8·76	8·55	9·11	9·27	8·82
Grupp II	*154*	*161*	*150*	*130*	*153*	*10·90*	*10·97*	*11·02*	*10·05*	*10·87*
Bergarbetare	160	170	153	131	160	10·96	11·11	10·80	10·02	10·90
Timmermän	146	144	147	135	145	10·70	10·45	11·17	10·26	10·68
Järn- o. metallarbetare m. fl.	131	136	141	127	133	11·54	11·00	12·45	9·95	11·05
Grupp III	*145*	*147*	*147*	*143*	*146*	*11·04*	*10·92*	*11·37*	*11·42*	*11·17*
Stenhuggare	125	142	—	—	131	9·65	9·44	—	—	9·57
Timmermän, snickare	139	146	149	138	143	10·15	10·70	11·65	11·07	10·84
Smeder	154	155	150	142	152	12·65	11·09	11·01	11·17	11·57
Järn- o. metallarbetare m. fl.	140	140	140	138	139	12·37	11·51	10·65	11·53	11·48
Diverse yrkesutbildade specialarb.	187	201	157	172	179	12·33	13·72	12·47	12·58	12·53

medan de lägsta — om man bortser från vissa bandelar, där arbetet endast pågått en del av året — hänföra sig till dubbelspårsanläggningen Kållered—Anneberg med 1·14 kr. per timme och 7·14 kr. per dag. Bland de olika arbetarkategorierna komma de yrkesutbildade tegelmurarna högst på löneskalan (genomsnittlig timförtjänst 2·26 kr., dagsförtjänst 16·22 kr.). Järnvägsbyggnadsarbetarnas talrikaste kategori, jordarbetarna, hava under året ernått en genomsnittlig timförtjänst å 1·46 kr. och en dagsförtjänst å 9·62 kr., vilka siffror komma medeltalen för samtliga arbetare nära.

Tab. B utvisar, att medelförtjänsten för banavdelningens samtliga arbetare under år 1926 uppgick till 1·18 kr. per timme och per dag räknat till 7·99 kr. Förtjänsterna för de arbetare, som varit sysselsatta med arbeten för drift och underhåll, hava legat något lägre än dessa medeltal, nämligen vid 1·13 och 7·62 resp., medan åter förändrings- och nybyggnadsarbetena,

vid vilka mycket ackordsarbete förekommit, varit mera inkomstbringande (timförtjänst 1·25 kr. och dagsförtjänst 8·45 kr.). Skillnaden i fråga om genomsnittsförtjänsterna mellan de tvenne huvudkategorier, i vilka arbetarna uppdela sig efter anställningsform, nämligen stadigvarande banarbetare samt ban- och byggnadsarbetare, är som synes icke stor. Den i tabellen verkställda fördelningen på statens järnvägars särskilda distrikt ger vid handen, att förtjänsterna varit störst i distrikt I, vilket bl. a. innefattar Stockholm, samt inom distrikt V, inom vilket område bl. a. ligga de för höga levnadskostnader utmärkta orterna utefter linjen Luleå—Riksgränsen.

Vattenfallsverkets byggnadsföretag redovisas i *tab. C*, som utvisar, att arbetsförtjänsterna varit högst vid Norrfors kraftverk (1·42 kr. per timme och 10·24 kr. per dag), där arbetena under året starkt forcerats, medan åter vid Lilla Edet, varest tillfällen till mera omfattande ackordsarbeten i allmänhet saknats, arbetsförtjänsterna varit lägre.

Arbetsförtjänstens variationer under året. För belysning av medelförtjänsternas variationer under årets lopp meddelas följande tablå, som utvisar kvartalsmedeltalens relation till årsmedeltalet, om detta sättes = 100.

	Medelförtjänst per timme				Medelförtjänst per dag			
	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.	1 kv.	2 kv.	3 kv.	4 kv.
Statens järnvägsbyggnader	90	98	104	101	87	94	107	102
Statens järnvägars banavdelning .	109	100	98	97	103	97	101	97
Statens vattenfallsverks arbeten vid Norrfors kraftverksbyggnad . .	99	104	101	92	99	99	103	99

Arbetsförtjänsterna hava, som synes, i allmänhet varit högst under tredje kvartalet, vilket företer de gynnsammaste arbetsförhållandena för anläggningsarbeten. De höga förtjänsterna under första halvåret vid banavdelningens arbeten uppgivas till väsentlig grad sammanhänga med de lönande ackordsarbeten, som under denna tid utfördes i samband med förstärkning av vissa järnvägstunnlar.

Arbetsförtjänsterna under åren 1920—1926. Lönenivåns förändringar under åren 1920—1926 för arbetarna vid statens järnvägars nybyggnads- och banunderhållsarbeten samt vid vattenfallsverkets under denna period bedrivna kraftverksbyggnadsarbeten vid Göta älv (Trollhättan och Lilla Edet) åskådliggöras genom efterföljande tablå:

	Medelförtjänst							Ökning (+) eller minskning (−) i %		
Öre per arbetstimme	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1920—1923	1923—1926	1920—1926
Statens järnvägsbyggn.	195	166	124	120	131	136	148	− 38·5	+ 23·3	− 24·1
Statens järnv. banavd.	163	158	118	103	106	116	118	− 36·8	+ 14·6	− 27·6
Statens vattenfallsverks arbeten vid Göta älv[1]	176	180	140	113	115	119	(114)	− 35·8	+ (0·9)	− (35·2)
Kronor per levnadsdag										
Statens järnvägsbyggn.	12·90	10·95	8·30	7·97	8·62	8·94	9·81	− 38·2	+ 23·1	− 24·0
Statens järnv. banavd.	10·87	10·54	7·84	6·89	7·11	7·70	7·99	− 36·6	+ 16·0	− 26·5
Statens vattenfallsverks arbeten vid Göta älv[1]	11·96	12·33	9·53	7·64	7·64	8·68	(8·69)	− 36·1	(+ 13·7)	− (27·3)

[1] De i tablån angivna siffrorna avse för åren 1920—1924 arbetena vid Trollhättan, åren 1925 och 1926 arbetena vid Lilla Edet.

Från sitt toppläge år 1920 sjönk lönenivån för statsanställda anläggningsarbetare med 36—39 % till år 1923, då lönerna lågo som lägst. För statens järnvägars nybyggnads- och banarbetare hava emellertid under åren 1924—1926 arbetsförtjänsterna åter stegrats, så att de sistnämnda år lågo omkring 23 resp. 15—16 % högre än år 1923. En likartad tendens i löneutvecklingen har jämväl kunnat iakttagas med avseende å vattenfallsverkets byggnadsarbetare t. o. m. år 1925, varemot för år 1926, till följd av anläggningarnas successiva färdigställande, några tillförlitliga jämförelsesiffror ej kunnat erhållas.

Sjukkassorna under influensaepidemien första kvartalet 1927.

Undersökningens syfte och omfattning. Under vintern 1926—1927 ha många delar av vårt land varit berörda av en tidvis rätt allvarsam influensaepidemi. Enligt medicinalstyrelsens sammandrag av epidemirapporterna kommo sålunda under första kvartalet 1927 100 306 fall av influensa till tjänsteläkarnas kännedom, medan motsvarande siffra föregående år var endast 7 508. På sjukkassorna ha under sådana förhållanden givetvis ställts anspråk på utbetalande av sjukhjälp, som betydligt överstigit det normala.

För att erhålla kännedom om, i vilken utsträckning den höga sjukligheten påverkat sjukkassornas ekonomi, har socialstyrelsen införskaffat vissa summariska uppgifter om av sjukkassorna meddelad sjuk- och begravningshjälp under tiden 1 januari—31 mars 1927 samt som jämförelsematerial motsvarande uppgifter för samma tidsperiod åren 1925 och 1926.[1] Nedanstående redogörelse grundar sig på dylika uppgifter från 1 128 sjukkassor med 790 878 sjukförsäkrade medlemmar den 1 januari 1927, motsvarande c:a 95 % av samtliga medlemmar i de registrerade sjukkassorna vid ifrågavarande tidpunkt.

Antal sjukdagar. Under första kvartalet 1925 utgåvo de här redovisade sjukkassorna sjukhjälp för sammanlagt 1 611 456 sjukdagar,[2] motsvarande — om dagantalet sättes i relation till medlemsantalet vid kvartalets början — 2·32 dagar per medlem. År 1926 redovisas för första kvartalet 2 044 520 sjukdagar eller 2·69 dagar per medlem. 1925 års sjuktal hade således överskridits med 0·37 sjukdagar per medlem eller med 16 %.

---

[1] Enär mycket kort tidsfrist lämnades kassorna för frågeformulärens besvarande och någon ingående granskning av de lämnade uppgifterna icke kunnat företagas, torde sifferuppgifterna i den föreliggande sammanfattningen av undersökningens resultat delvis böra betraktas såsom approximativa.

[2] Ifråga om detta och övriga absoluta tal för år 1925 må påpekas, att uppgifter för nämnda år saknas från ett antal lokala sjukkassor i Stockholm, som genom sammanslagning med annan kassa (år 1926) upphört med sin verksamhet men som för åren 1926 och 1927 ingå i uppgifterna från sammanslagningskassan. Vid jämförelser med 1925 böra därför i främsta rummet de relativa talen beaktas.

I förhållande till ovanstående siffror för åren 1925 och 1926 utvisade de motsvarande sjuklighetstalen för år 1927 en markerad stegring, i det antalet sjukdagar uppgick till 2 827 638 eller 3·58 dagar per medlem. Ökningen sedan år 1925 var således 1·26 sjukdagar per medlem och sedan 1926 0·89 dagar, motsvarande resp. 54 och 33 %. Om sjukligheten innevarande års första kvartal varit densamma som år 1925, hade antalet sjukdagar således i år varit omkring 1 milj. lägre, och, om 1926 års sjuktal varit gällande, mer än 700 000 dagar lägre. Hur förhållandena i förevarande avseende ställa sig inom olika grupper av sjukkassor framgår av nedanstående *tab. A.*.

Tab. A. Antalet sjukdagar under första kvartalet åren 1925—1927.

	Antal sjukförsäkrade medl. den 1/1 1927	Sjukdagar under tiden 1 jan.—31 mars					
		Antal dagar			Antal dagar per medlem		
		1925	1926	1927	1925	1926	1927
Lokala sjukkassor	**466 392**	**877 602**	**1 147 782**	**1 544 901**	**2·17**	**2·53**	**3·31**
därav i städerna	295 983	553 968	758 665	1 019 816	2·28	2·64	3·45
på landsbygden	170 409	323 634	389 117	525 085	2·01	2·36	3·08
Rikssjukkassor	**324 486**	**733 854**	**896 738**	**1 282 737**	**2·54**	**2·93**	**3·95**
därav öppna sjukkassor	202 390	427 589	527 551	746 960	2·48	2·83	3·69
slutna kassor { yrkessjukkassor . .	20 503	35 608	45 098	56 735	1·86	2·26	2·77
slutna kassor { övr. slutna kassor .	101 593	270 657	324 089	479 042	2·78	3·25	4·72
Samtliga sjukkassor	**790 878**	**1 611 456**	**2 044 520**	**2 827 638**	**2·32**	**2·69**	**3·58**

Stegringen av antalet sjukdagar per medlem har varit anmärkningsvärt lika inom de olika grupperna av sjukkassor. Sålunda ökades sjuktalet inom de lokala kassorna från 1925 till 1927 med nära 53 % och mellan 1926 och 1927 med 31 %, medan motsvarande tal beträffande rikssjukkassorna voro 56 och 35 %. Inom de nämnda huvudgrupperna av sjukkassor voro avvikelserna från genomsnittstalen ej särskilt betydande. Dock må nämnas, att bland rikssjukkassorna de s. k. yrkeskassorna visade en relativt stor stegring mellan 1925 och 1926 men jämförelsevis liten ökning mellan 1926 och 1927 samt att de övriga slutna kassorna (nykterhetssjukkassorna) förete ett sjuktal under 1927, som innebär en mer än genomsnittlig ökning sedan föregående år.

Antal dödsfall, för vilka begravningshjälp utgivits. Från de sjukkassor, som meddela begravningshjälp, begärdes jämväl uppgifter om under första kvartalet åren 1925—1927 inträffade dödsfall bland kassamedlemmarne. De inkomna uppgifterna härom ha sammanställts i följande tablå, som meddelar antalet dödsfall dels i absoluta tal och dels i förhållande till antalet begravningshjälpsförsäkrade medlemmar vid resp. kvartals början:

	Dödsfall under tiden 1 jan.—31 mars					
	A n t a l			Per 1 000 medlemmar		
	År 1925	År 1926	År 1927	År 1925	År 1926	År 1927
Lokala sjukkassor	1 125	1 471	1 762	2·79	3·27	3·84
därav i städerna	673	915	1 112	2·77	3·20	3·84
på landsbygden	452	556	650	2·81	3·38	3·85
Rikssjukkassor	497	630	663	2·51	3·09	3·14
därav öppna sjukkassor	219	256	291	2·25	2·53	2·73
slutna kassor: yrkessjukkassor	51	60	51	2·88	3·25	2·68
slutna kassor: övriga slutna kassor	227	314	321	2·64	3·72	3·76
Samtliga sjukkassor	**1 622**	**2 101**	**2 425**	**2·70**	**3·21**	**3·62**

I fråga om dödligheten visar således år 1927 mycket höga siffror, men även år 1926 synes utmärkas av höga dödstal i jämförelse med år 1925, vars siffror torde ungefär motsvara normal dödsfallsfrekvens bland sjukkassemedlemmarna.

Utbetalad sjuk- och begravningshjälp. Redan de ovan anförda frekvenstalen för sjuklighet och dödlighet ge en antydan om de ekonomiska påfrestningar, för vilka sjukkassorna varit utsatta under de sista åren. De i nedanstående *tab. B.* sammanförda uppgifterna om meddelad sjuk- och begravningshjälp under ifrågavarande perioder utvisa, att de belopp, som den ökade sjukligheten kostat sjukkassorna, varit mycket betydande.

Tab. B. Utbetalad sjuk- och begravningshjälp första kvartalet åren 1925—1927.

	Belopp (i kr.)			Kr. per medlem		
	1925	1926	1927	1925	1926	1927
Utbetalad sjukhjälp						
Lokala sjukkassor	**1 886 603**	**2 567 592**	**3 570 293**	**4·67**	**5·67**	**7·66**
därav i städerna	1 290 093	1 830 909	2 530 526	5·31	6·36	8·55
på landsbygden	596 510	736 683	1 039 767	3·70	4·46	6·10
Rikssjukkassor	**1 441 803**	**1 784 866**	**2 578 889**	**4·99**	**5·84**	**7·95**
därav öppna sjukkassor	899 118	1 123 984	1 626 514	5·21	6·04	8·04
slutna kassor: yrkessjukkassor	119 607	147 377	187 191	6·25	7·40	9·13
slutna kassor: övr. slutna kassor	423 078	513 505	765 184	4·34	5·14	7·53
Samtliga sjukkassor	**3 328 406**	**4 352 458**	**6 149 182**	**4·80**	**5·74**	**7·78**
Utbetalad begravningshjälp						
Lokala sjukkassor	**165 988**	**216 455**	**266 884**	**0·41**	**0·48**	**0·58**
därav i städerna	117 487	154 234	192 281	0·48	0·54	0·66
på landsbygden	48 501	62 221	74 603	0·30	0·38	0·44
Rikssjukkassor	**102 000**	**129 000**	**135 545**	**0·52**	**0·63**	**0·64**
därav öppna sjukkassor	34 000	39 500	47 020	0·35	0·39	0·44
slutna kassor: yrkessjukkassor	14 425	18 250	13 250	0·81	0·99	0·70
slutna kassor: övr. slutna kassor	53 575	71 250	75 275	0·65	0·84	0·88
Samtliga sjukkassor	**267 988**	**345 455**	**402 429**	**0·45**	**0·53**	**0·60**

Det utbetalade sjukhjälpsbeloppet under första kvartalet steg således med c:a 1 milj. kr. mellan åren 1925 och 1926 och ökades med ytterligare nära 1·8 milj. kr. under motsvarande kvartal 1927. Vid bedömande av sjukkassornas kostnader för den ökade sjukligheten böra dock dessa tal reduceras med hänsyn taget till medlemsantalets ökning och den inträffade stegringen av sjukhjälpsbeloppet per dag. Då detta belopp år 1927 i genomsnitt var 2·17 kr., skulle kassornas utgifter för sjukhjälp under första kvartalet 1927 vid samma sjuklighetsförhållanden som år 1925 ha varit omkring 2·16 milj. kr. lägre, och vid samma relativa antal sjukdagar som år 1926 omkring 1·53 milj. kr. lägre än vad nu varit fallet. Därtill kommer den relativt stora ökningen av utbetalad begravningshjälp, som dock till sitt absoluta belopp vid sidan av sjukhjälpen spelar en mindre framträdande roll i sjukkasserörelsens totala budget.

Av tab. B framgår bl. a., att kassornas utgifter för begravningshjälp, som första kvartalet år 1925 uppgick till 0·45 kr. per begravningshjälpsförsäkrad medlem, under samma tid de båda följande åren stego till resp. 0·53 och 0·60 kr., motsvarande en ökning mellan åren 1925 och 1927 av 33 % och mellan åren 1926 och 1927 av 13 %.

Landets olika delar synas i rätt olika grad ha drabbats av den ökade sjukligheten i början av innevarande år. Detta framgår närmare av *tab. C*, som meddelar det genomsnittliga antalet sjukdagar per medlem för de lokala sjukkassorna inom varje särskilt län enligt de vid förevarande undersökning erhållna uppgifterna.

Tab. C. Antal sjukdagar per medlem inom de lokala sjukkassorna i olika län första kvartalet åren 1925—1927.

Län	Sjukdagar per sjukkassemedlem			Län	Sjukdagar per sjukkassemedlem		
	1925	1926	1927		1925	1926	1927
Stockholms stad	1·97	2·62	3·75	Älvsborgs län . . .	1·86	2·06	3·24
Stockholms län . . .	1·97	2·30	2·74	Skaraborgs » . . .	1·68	1·97	2·65
Uppsala » . . .	1·76	2·43	2·69	Värmlands » . . .	2·10	2·36	3·34
Södermanlands » . . .	2·69	3·19	3·67	Örebro » . . .	1·87	2·39	3·07
Östergötlands » . . .	2·56	2·80	3·39	Västmanlands » . . .	2·29	2·99	3·53
Jönköpings » . . .	2·21	2·35	2·98	Kopparbergs » . . .	2·54	3·01	3·52
Kronobergs » . . .	1·90	2·51	2·83	Gävleborgs » . . .	2·20	2·65	3·25
Kalmar » . . .	2·11	2·19	3·81	Västernorrlands » . . .	2·76	3·57	4·25
Gotlands » . . .	1·73	2·28	2·27	Jämtlands » . . .	1·54	1·90	1·14
Blekinge » . . .	2·35	2·55	3·85	Västerbottens » . . .	2·89	5·50	5·11
Kristianstads » . . .	1·60	1·87	2·41	Norrbottens » . . .	3·25	2·88	4·15
Malmöhus » . . .	2·09	2·30	2·93	Tillhopa	2·17	2·53	3·31
Hallands » . . .	2·08	2·16	3·12	Rikssjukkassor	2·54	2·94	3·96
Göteb. o. Bohus » . . .	2·43	2·46	3·19	Samtliga sjukkassor . . .	2·32	2·70	3·58

Om de ovan i tabellen återgivna sifferserierna jämföras med antalet av tjänsteläkarna i respektive län till medicinalstyrelsen inrapporterade influensafall (i förhållande till hela folkmängden), erhålles i flertalet fall rätt god överensstämmelse, i det att län med högt sjuktal inom sjukkassorna även uppvisa stor influensafrekvens. Även frånsett epidemirapporternas ofullständighet i fråga om en sådan sjukdom som influensan, äro emellertid i vissa fall förekommande skiljaktigheter mellan dessa båda slag av uppgifter lätt förklarliga på grund av sjukkassemedlemmarnas ojämna fördelning inom länet och influensaepidemiens lokalt varierande intensitet.

Högt sjuktal under år 1927 (i förhållande till 1925 års siffra) och samtidigt stort antal influensafall förekom bl. a. i Uppsala, Värmlands, Örebro, Västmanlands och Västerbottens län, vartill kan läggas Stockholms stad, där sjukkassornas sjuktal visar en synnerligen stark ökning och där influensaepidemien som bekant var jämförelsevis häftig, ehuru den stora tillgången på privat praktiserande läkare därstädes ej låter epidemien i någon högre grad komma till synes i medicinalstyrelsens rapporter. Stark ökning av sjuktalet inom sjukkassorna jämsides med medelhöga influensatal uppvisa Älvsborgs och Skaraborgs län. Stegringen av sjuktalet och relativa antalet influensafall låg däremot under resp. medeltal i fråga om bl. a. Stockholms, Jönköpings, Kronobergs, Gotlands, Göteborgs och Bohus samt Jämtlands län.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg åren 1916—1926.

I Sociala Meddelanden ha förut lämnats årliga redogörelser för inträffade olycksfall inom stuveriyrket.[1] Då det ur arbetarskyddssynpunkt givetvis är av intresse att kunna bilda sig en i möjligaste mån tillförlitlig uppfattning om förekomsten av olika slags olycksfall, har här nedan gjorts en sammanställning av samtliga inom stuveriyrket under tioårsperioden 1916—1925 till socialstyrelsen inrapporterade olycksfall. Till jämförelse meddelas även särskilda uppgifter för åren 1916, 1925 och 1926.

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall				Procentuell fördelning av olycksfallen			
	1916—1925 medeltal	1916	1925	1926	1916—1925 medeltal	1916	1925	1926
					%	%	%	%
Förtöjningsarbete	7	2	15	16	0·7	0·3	0·9	1·0
Luckor och skärstockar	17	15	14	21	1·7	2·0	0·8	1·3
Handverktyg och -redskap	25	12	55	36	2·5	1·6	3·3	2·2
Kättinglängor, stroppar etc.	19	11	32	59	1·9	1·5	1·9	3·5
Ställningar, stegar m. m.	43	75	62	63	4·4	10·0	3·7	3·8
Kolmått, gripskopor etc.	69	50	110	96	7·1	6·6	6·5	5·8
Transportredskap	45	43	87	98	4·8	5·7	5·2	5·9
Personers fall	105	46	229	203	10·7	6·1	13·6	12·2
Vinschar och kranar	193	229	250	244	19·6	30·5	14·9	14·6
Föremåls fall	137	65	304	282	14·0	8·6	18·1	16·9
Lastning och lossning för hand	282	167	468	488	28·7	22·2	27·9	29·2
Andra el. obekanta orsaker	38	37	54	60	3·9	4·9	3·2	3·6
Summa	**980**	**752**	**1 680**	**1 666**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Hela antalet rapporterade olycksfall har under tioårsperioden visat en i stort sett stigande tendens; år 1926 voro de mer än dubbelt så många som år 1916. Granskar man närmare siffrorna för olycksfallens fördelning och då särskilt under de båda yttersta åren i tioårsperioden, skall man finna en ganska avsevärd förskjutning, både uppåt och nedåt, av olycksfallens relativa förekomst inom olika orsaksgrupper. Sålunda utvisa procentsiffrorna över den anpart av olycksfallen, som hänför sig till grupperna *ställningar, stegar o. d.* samt *vinschar och kranar*, en nästan jämnt fortskridande minskning, medan en lika utpräglad ökning är för handen inom grupperna *personers fall, föremåls fall* samt *lastning och lossning för hand.* En svagare ten-

[1] Se Soc. Medd. denna årgång sid. 480.

dens till nedgång av procenttalen förefinnes för grupperna *luckor och skärstockar*, *transportredskap* samt *andra och obekanta orsaker* (de absoluta siffrorna äro ganska varierande), under det att en ökningstendens, ehuru även den obetydlig, är för handen beträffande *förtöjningsarbete*, *kättinglängor och stroppar* samt *handverktyg och -redskap*. Vad slutligen beträffar olycksfallsorsaken *kolmått och gripskopor*, föreligger under tioårsperioden så gott som ingen förändring i den relativa förekomsten. Av en jämförelse mellan 1926 och närmast föregående års relativa tal synes slutligen framgå, att en viss stabilisering av olycksfallsorsakerna börjat göra sig gällande.

Att draga några ur arbetarskyddssynpunkt fullt tillförlitliga slutsatser ur ovanstående jämförelsematerial är måhända förhastat. Sedda i samband med de under årens lopp inkomna olycksfallsrapporterna torde emellertid berörda siffror kunna vara av ett visst värde vid bedömande av den förändring eller förskjutning i olycksfallsrisken inom stuveriyrket, vilken onekligen ägt rum under den tidrymd, undersökningen avser. Sålunda lärer icke kunna bestridas, att den deciderade nedgången av olycksfallens relativa förekomst vid arbete i samband med ställningar och stegar m. m. samt vinschar och kranar huvudsakligen är att tillskriva den systematiska kontroll, som från yrkesinspektionens sida utövas vid lastning och lossning av fartyg och vilken först under den berörda tioårsperioden tagit fastare form. Detsamma synes vara förhållandet, om ock i mindre grad, med olycksfallen under rubrikerna »luckor och skärstockar» samt »transportredskap». I stort sett torde man kunna säga, att olycksfallens relativa antal nedgått på områden, där det varit möjligt att kontrollera beskaffenheten av den materiel och de maskinella anordningar, som kommit till användning inom stuveriyrket, i det att arbetsgivarna så småningom delvis på de kontrollerande myndigheternas tillskyndan lärt sig att bättre än förr inse vikten av att tillhandahålla förstklassiga och lämpliga arbetsmaskiner och redskap. Att denna nedgång ej kan konstateras beträffande samtliga de olycksfall, som stå i samband med materiel och redskap, torde, såsom här nedan närmare beröres, vara att tillskriva andra orsaker.

Övergår man därefter till de grupper, inom vilka det föreligger en tydlig stegring av olycksfallens absoluta och relativa förekomst, fäster man sig närmast vid olycksfallen under rubrikerna »personers fall», »föremåls fall» samt »lastning och lossning för hand». Inom samtliga dessa huvudgrupper kan man genom att jämsides med relationstalen studera de absoluta talen och själva olycksfallsrapporterna konstatera, att här föreliggande ökning med största sannolikhet är att hänföra dels till vissa arbetares obekantskap med stuveriyrkets speciella risker, dels till en allmänt rådande oförsiktighet från arbetarnas egen sida. Mest framträdande är detta förhållande ifråga om »föremåls fall», därvid särskilt ras ur slingor, s. k. kalvning, är en av de främsta orsakerna till ökningen. Slarvigt ilagda eller för stora slingor utgöra i synnerhet vid trälastning den närmaste anledningen härtill, och bland de därvid inträffade olycksfallen är ett stort antal av mycket allvarlig natur. Även vid lastning och lossning för hand äro obetänksamhet

och bristande försiktighet framträdande drag, vilka i avsevärd mån äro ägnade att öka olycksfallsrisken.

Av vad ovan sagts synes sålunda framgå, att den relativa förekomsten av olycksfall inom olika orsaksgrupper varit tilltagande för risker, som det stått mer eller mindre i arbetarnas egen makt att förebygga eller undvika, medan å andra sidan de olycksfall, som förorsakats av bristfällig eller olämplig materiel, ej obetydligt nedgått i förhållande till totalantalet. Denna slutsats synes i någon mån motsägas därav, att olycksfallen under rubrikerna »kättinglängor och stroppar» samt »handverktyg och -redskap» jämväl uppvisa någon relativ stegring. Ett närmare studium av hithörande olycksfallsrapporter klarlägger emellertid, att denna stegring knappast är att hänföra till brister hos den använda materielen utan fastmera till oaktsamhet och oförstånd vid bruket av densamma.

Efterföljande sammanställning av det årliga antalet inrapporterade olycksfall och antalet årsarbetare för de år, uppgift härom lämnas i riksförsäkringsanstaltens redogörelser, är i sin mån ägnad att belysa den totala olycksfallsfrekvensens växlingar inom stuveriyrket.

År	Antal olycksfall	Antal årsarbetare	Antal olycksfall på 100 årsarbetare
1918	685	4 682	14·6
1919	807	4 466	18·1
1920	982	5 071	19·4
1921	634	2 811	22·6
1922	1 030	4 315	23·9
1923	1 353	4 760	28·4
Medeltal	**915**	**4 351**	**21·0**

Slutligen synes det vara av intresse att jämföra antalet olycksfall för varje år med den årliga kvantitet last, som lossats och lastats från eller till fartyg i svenska hamnar. En dylik jämförelse lämnas i nedanstående tabell:

År	Antal olycksfall	Lossade och lastade varor Milj. ton	Antal olycksfall per 100 000 ton last
1916	752	23·4	3·21
1917	378	19·2	1·97
1918	685	17·9	3·83
1919	807	19·1	4·23
1920	982	21·2	4·63
1921	634	12·7	4·99
1922	1 030	18·8	5·48
1923	1 353	21·7	6·24
1924	1 497	22·9	6·54
1925	1 680	24·9	6·75
Medeltal	**980**	**20·2**	**4·85**

Även denna jämförelse ger vid handen att, om man frånser året 1917, en jämnt fortgående ökning av olycksfallens antal ägt rum.

Föreligger alltså under den tioårsperiod, ovanstående undersökning omfattar, en omisskännlig stegringstendens ifråga om olycksfallen inom stuveriyrket, får man emellertid med ledning av de upplysningar, som i inkomna anmälningar lämnats beträffande olycksfallens tillkomst och förlopp, den uppfattningen, att olycksfallen år från år, om man frånser det växlande och relativt ringa antalet dödsfall, antaga en lindrigare karaktär. Ett fullt tillförlitligt uttalande i denna sak låter sig dock göra endast om man har tillgång till uppgifter rörande antalet förlorade arbetsdagar för varje år, vilket emellertid, då socialstyrelsen ej erhåller kännedom om den förlust av arbetstid de olika olycksfallen medföra, undandrager sig styrelsens bedömande.

Det ställer sig självfallet vanskligt att med någon större grad av tillförlitlighet bedöma orsakerna till den rätt kraftiga stegring av olycksfallsfrekvensen, som gjort sig gällande under de senaste åren. Då det emellertid av vad ovan sagts, kunnat påvisas, att denna stegring huvudsakligen är att hänföra till sådana i allmänhet smärre olycksfall, till vilka stuveriarbetarna på grund av bristande försiktighet och uppmärksamhet själva i viss utsträckning bära skulden, ligger det nära till hands att söka huvudorsaken i det forcerade arbetstempo, som blivit en följd dels av det inom detta yrke allmänt införda ackordsystemet, dels av den begränsning i arbetstiden, som ägt rum i och med lagfästa bestämmelser på detta område. Å andra sidan borde en kortare arbetstid med därav följande möjligheter till utökad vila och rekreation vara ägnad att i viss mån motverka den tendens till ökad olycksfallsrisk, som lätt uppstår genom överansträngning och tar sig uttryck i bristande uppmärksamhet och nedsatt förmåga att bedöma vissa yrkesfaror.

En annan omständighet, som utan tvivel är ägnad att öka olycksfallsfrekvensen, är de mången gång olämpliga förhållandena vid anställningen av arbetskraft, som råda i en del hamnar. Detta är framför allt fallet vid tillsättande av s. k. luckbasar, vilka i egenskap av ledare för viss del av arbetet måste vara i besittning av kvalifikationer, som göra dem särskilt lämpliga härför.

För att motverka den stegring i olycksfallsfrekvensen, som synes ha inträtt under senare år, torde vid sidan om den offentliga tillsyn, som utövas av yrkesinspektionen, böra bedrivas en mera individuell upplysningsverksamhet från myndigheternas sida. En början härtill har gjorts genom utsändande av de »Minnesblad för stuveriarbetare», vilka i samråd med yrkesinspektionen utarbetats av socialstyrelsens andra byrå och äro avsedda att sättas i händerna på varje stuveriarbetare samt göra honom uppmärksam på yrkets faror och möjligheten att i den mån, det beror på honom själv, undvika desamma.

Kooperativ verksamhet i Sverige år 1925.[1]

Under år 1925 infördes i länsstyrelsernas föreningsregister 624 föreningar av olika slag, medan 139 officiellt upplöstes, varigenom antalet i registren kvarstående föreningar vid 1925 års utgång kom att uppgå till 12 150. Antalet verkligen existerande föreningar är emellertid ej obetydligt lägre, då en del föreningar under årens lopp upphört med sin verksamhet utan att göra anmälan till vederbörande myndighet.

I sin utredning rörande kooperativ verksamhet i Sverige år 1925 lämnar socialstyrelsen närmare redogörelse dels för följande tre föreningsgrupper: konsumtionsföreningar, kooperativa matlags- och kaféföreningar samt arbetarproduktionsföreningar, dels för den för ett stort antal av dessa föreningar gemensamma centralorganisationen, Kooperativa förbundet. Redogörelsen för sistnämnda organisation förbigås här, då dess verksamhet under 1925 tidigare behandlats i Soc. Meddelanden (årg. 1926, sid. 545).

Konsumtionsföreningar. Utredningen är grundad på uppgifter från 949 distributionsföreningar, 26 mjölkföreningar m. fl. specialföreningar, 16 bageriföreningar, 3 charkuteriföreningar samt 4 andra hithörande föreningar.

Vad först *distributionsföreningarna* beträffar, uppgick deras sammanlagda medlemsantal till 325 221. Sedan 1908, vilket är det första år, för vilket socialstyrelsen äger statistiska uppgifter, har antalet föreningar, vilka lämnat uppgifter om medlemsantalet, fördubblats, medan antalet medlemmar åter nära fyrdubblats. Antager man, att i genomsnitt varje medlem representerar ett hushåll på fyra personer, skulle vid 1925 års slut 21·5 % av Sveriges befolkning ha tillhört konsumtionsföreningsrörelsens direkta intressesfär. Genomsnittsantalet medlemmar per förening har stigit från 157 år 1908 till 343 år 1925. Dessa alltjämt låga siffror orsakas av det stora antalet små föreningar, belägna på landsbygden (jfr nedan).

Medlemmarnas procentuella fördelning på olika yrkesgrupper åren 1913 (det första år, från vilket mera detaljerade uppgifter härom finnas), 1924 och 1925 framgår av efterföljande sammanställning.

	1913	1924	1925		1913	1924	1925
Jordbrukare	11·9	15·8	15·0	Högre tjänstemän	9·8	2·4	2·6
Jordbruksarbetare	4·7	4·9	4·7	Lägre tjänstemän		9·0	9·1
Hantverksmästare	7·9	3·1	3·1	Korporationer	1·1	0·9	0·9
Hantverksarbetare		5·1	5·1	Övriga	3·4	9·6	10·1
Industriarbetare	44·2	29·7	29·2	Summa	100·0	100·0	100·0
Övriga arbetare	17·0	19·5	20·2				

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet i den av Socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utgivna publikationen *Kooperativ verksamhet i Sverige år 1925.*

Tabellen visar, att år 1925 grupperna industriarbetare och »övriga arbetare» utgjorde hälften samt de fyra arbetargrupperna och de med dem i socialt avseende närmast jämställda lägre tjänstemännen tillsammantagna över två tredjedelar av samtliga. Vid jämförelse med år 1913 visar det sig emellertid, att gruppen industriarbetare gått tillbaka i relativ betydelse, medan särskilt jordbrukarnas andel av medlemsstocken ökats.

De insatsbelopp, vilka föreningarna bestämt för medlemskaps vinnande, varierade ganska avsevärt, och belopp på såväl under 10 kr. som över 100 kr. förekommo. Den vanligaste insatssumman var dock 100 kr., vilket belopp år 1925 föreskrivits av 67 % av föreningarna.

Antalet försäljningsställen uppgick vid 1925 års utgång till 2 283 (1915 : 983) eller 2·41 per förening (1915 : 1·28) och antalet anställda till 6 877 (1915 : 2 265) eller 7·25 per förening (1915 : 2·94). På varje försäljningsställe kommo i genomsnitt 142 medlemmar och på varje anställd i medeltal 47 medlemmar. Omsättningen per försäljningsställe utgjorde 116 900 kr. och per anställd 38 600 kr.

Omsättningssummans förändringar i jämförelse med tidigare år framgå av efterföljande sammanställning:

År	Totalsumma: Miljoner kronor	Totalsumma: Indextal (1915=100)	Indextal, omräknat till enhetligt penningvärde	Kronor per förening	Kronor per medlem	Kronor per invånare
1915	60·0	100	100	94 000	431	10·50
1918	152·0	253	116	176 000	687	26·14
1921	235·4	393	205	249 000	882	39·53
1924	235·4	393	296	252 000	799	38·99
1925	264·2	441	320	285 000	818	43·64

Omsättningens nominella belopp mer än fyrdubblades under åren 1915—25, såsom framgår av de bägge första sifferkolumnerna. För att giva en bättre uppfattning om storleken av de förmedlade varumängderna böra emellertid de olika årens försäljningssummor omräknas till ett enhetligt penningvärde, såsom skett i tredje kolumnens indexserie med tillämpning av socialstyrelsens vägda livsmedelsindex. Det befinnes då, att omsättningens reella värde mer än tredubblats under åren 1915—25.

Allt efter föreningarnas belägenhet i städer, köpingar och municipalsamhällen eller på landsbygden framträda vissa olikheter i deras storlek m. m., vilka belysas av nedanstående tablå:

Föreningarnas belägenhet:	Antal föreningar %	Antal medlemmar %	Antal medlemmar per förening	Försäljningssumma: Tusental Kr.	Försäljningssumma: %	Per förening 1 000 kr.	Per medlem Kr.
Städer	13·9	45·0	1 108	113 131	42·8	870	775
Köpingar och municipalsamhällen	13·1	14·9	392	38 680	14·7	322	805
Landsbygd	73·0	40·1	188	112 343	42·5	165	872
Samtliga	**100·0**	**100·0**	**343**	**264 154**	**100·0**	**285**	**818**

Enligt vad tabellen utvisar, voro nära tre fjärdedelar av föreningarna belägna på landsbygden. Dessa föreningar voro dock i regel betydligt mindre än de övriga såväl med avseende på medlemsantal som försäljningssumma. På grund härav omfattade landsbygdsföreningarna, trots sitt avsevärt större antal, icke mera än 40 % av hela medlemssumman och 43 % av den sammanlagda omsättningen. Av sist anförda siffror finner man även, att dessa föreningar upptogo en något större andel av omsättningssumman än av hela medlemsantalet. Detta berodde därpå, att försäljningen per medlem var något större i landsbygdsföreningarna än i de övriga, vilket i sin tur sannolikt sammanhänger med deras rikligare sortering såväl med avseende på andra hushållsartiklar än livsmedel som på lantbruksförnödenheter.

Föreningarnas ekonomiska ställning under åren 1924 och 1925 belyses genom efterföljande sammandrag av föreningarnas balansräkningar.

Aktiva	År 1924		År 1925		Passiva	År 1924		År 1925	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
					Eget kapital:				
Fastigheter . . .	26 122	33·9	31 597	37·3	Insatskapital . .	19 281	25·0	21 422	25·3
Inventarier . . .	3 030	3·9	3 106	3·7	Reservfond . . .	9 194	11·9	10 985	13·0
					Övriga fonder . .	5 912	7·7	6 961	8·2
Aktier o. insatser i andra företag	4 321	5·6	4 826	5·7	Summa	**34 387**	**44·6**	**39 368**	**46·5**
					Skulder:				
Produktionsfondsbevis	2 844	3·7	3 043	3·6	Lån mot inteckning	10 068	13·1	12 094	14·3
Varulager	31 258	40·6	30 593	36·2	Lån mot produktionsfondsbevis	1 592	2·1	1 668	2·0
Varufordringar . .	2 739	3·6	2 874	3·4	Övriga lån . . .	4 070	5·3	3 805	4·5
På bank	3 809	4·9	5 378	6·3	Insättning i egen sparkassa . . .	4 039	5·3	5 418	6·4
Kontant	1 516	2·0	1 590	1·9	Överskottsbesparing	1 180	1·5	1 447	1·7
Övriga tillgångar	1 378	1·8	1 586	1·9	Varuskulder . . .	11 265	14·6	9 111	10·8
					Övriga skulder . .	350	0·4	446	0·5
					Summa	**32 564**	**42·3**	**33 989**	**40·2**
					Överskott	10 477	13.6	11 566	13·7
					Brist	411	0·5	330	0·4
					Överskott minus brist	**10 066**	**13·1**	**11 236**	**13·3**
Summa aktiva	**77 017**	**100·0**	**84 593**	**100·0**	Summa passiva	**77 017**	**100·0**	**84 593**	**100·0**

Utöver vad som framgår av sammandraget, må endast nämnas, att varulagret under år 1925 omsattes 8·5 gånger i genomsnitt för samtliga föreningar (för föreningar i städerna 12·9, i köpingar och municipalsamhällen 6·9 samt på landsbygden 6·7 gånger). Egen sparkassa förekom i 43 föreningar och överskottsbesparing i 252.

Bruttoöverskott redovisade samtliga föreningar utom 4. Omkostnaderna utgjorde 8·9 % av omsättningen (därav löner 5·3, avskrivningar 0·4 och övriga omkostnader 3·2 %). Nettoöverskott redovisade 95 % av föreningarna (mot 96 % 1924), nettoförlust 4 % (1924 : 3 %), medan resten varken uppvisade vinst eller förlust. Skillnaden mellan nettoöverskotten och -förlusterna uppgick till 4·3 % av föreningarnas försäljningssumma (1924 : 4·4 %).

Uppgifterna om överskottets fördelning visa, att 77 % av överskottet utdelades till medlemmar och övriga köpare dels som ränta å insatskapitalet, dels som återbäring i procent av köpta varor. Räntan å insatskapitalet beräknades i flertalet föreningar efter 5 % och återbäringen efter 2—5 %. De till fonder avsatta beloppen uppgingo till 2·2 milj. kr. eller 19 % av samtliga disponibla medel.

Mjölkföreningarna, vilka tidigare sammanförts med de allmänna konsumtionsföreningarna, men på grund av sin mera speciella karaktär i föreliggande liksom i närmast föregående berättelse redovisats särskilt, uppgingo till 26 med sammanlagt 10 072 medlemmar och en omsättningssumma av 2·6 milj. kr.

Den kooperativa produktionens utveckling inom såväl de i det föregående berörda föreningsgrupperna som inom den i utredningen även redovisade gruppen arbetarproduktionsföreningar under den period, för vilken statistik finnes, belyses av nedanstående siffror rörande tillverkningens värde (i 1 000 kr.)

	1912	1915	1918	1921	1924	1925
Kooperativa förbundet	—	—	—	—	24 441	39 772
Konsumtionsföreningar	865	1 334	4 808	12 144	13 792	18 381
Konsumenternas produktionsföreningar	3 394	4 242	6 490	9 208	5 843	5 398
Arbetarproduktionsföreningar	347	356	731	1 134	4 534	9 509
Summa	**4 606**	**5 932**	**12 029**	**22 486**	**48 610**	**73 060**

Av tabellen framgår tydligt, huru de i konsumentintresse grundade och arbetande föreningarna nått en vida större utveckling i produktionshänseende än arbetarproduktionsföreningarna.

Kooperativa förbundets verksamhet under år 1926.

Till kooperativa förbundets tjuguåttonde kongress, som avhölls den 27 och 28 juni 1927, ha förvaltningsrådet och styrelsen framlagt stadgeenliga berättelser över 1926 års verksamhet. Av dessa framgår, att förbundet under det gångna året företett en gynnsam utveckling.

Föreningsantalet har under redogörelseåret minskats med 5 föreningar, i det att 19 nya konsumtionsföreningar anslutits till förbundet, medan 24 avförts under året (därav dock 18 endast formellt på grund av sammanslagning med andra föreningar). Hela antalet distributions- och produktionsföreningar, vilket vid början av året angavs till 900, utgjorde sålunda vid årets slut 895, av vilka 48 tillhörde Svenska hushållsföreningen[1]. Medlemsantalet i samtliga dessa föreningar ökades under år 1926 med 24 099 och uppgick vid årets slut till 339 273. De äldre föreningar, som kvarstodo vid årets slut, ökade sitt medlemsantal med 27 943 (mot 18 451 år 1925); i de under året nyanslutna föreningarna uppgick medlemsantalet till 3 377 (mot 7 197 året förut). — Till förbundet voro dessutom anslutna tvenne försäkringsföreningar, nämligen Livförsäkringsanstalten Folket och Försäkringsanstalten Samarbete, vilken sistnämnda drev brand-, olycksfalls-, automobil-, garanti-, inbrotts- och glasförsäkringsrörelse. Medlemsantalet i de bägge försäkringsföreningarna uppgick vid årets slut till 300 145 (mot 275 440 år 1925).

Personalen hos K. F. uppgick vid årets slut till 1 134 personer (mot 867 ett år tidigare).

Förbundets *affärsverksamhet* har under året företett ett starkt uppsving. Av efterföljande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning eller minskning under varje år från och med år 1919 framgår nämligen, att mot en omsättning av 97·7 milj. kr. år 1925 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1926 av 103·7 milj. kr., vilket är den högsta siffra förbundet hittills uppnått. Till omsättningsökningen, 6·0 milj. kr., bidrog främst kolonial- och fabriksvaruavdelningarna med resp. 2.7 och 2.6 milj. kr.

Omsättning	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Miljoner kr. . . .	69·1	69·5	62·4	63·8	72·3	83·8	97·7	103·7
Ökning el. minskning	milj. kr. +41·1	+ 0·4	− 7·1	+ 1·4	+ 8·5	+11·5	+13·9	+ 6·0
	% . . +147·0	+ 0·5	−10·3	+ 2·3	+13·3	+13·7	+16·6	+ 5·9

Antalet försäljningskontor utgjorde 9. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 25·8 milj. kr., varefter följde Gävle försäljningskontor med 14·4 milj. kr. i omsättning.

Vid bedömandet av försäljningsintensiteten vid de särskilda kontoren bör man givetvis även taga hänsyn till de inom de olika distrikten belägna

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1922, sid. 821.

föreningarnas köpkraft och omsättning. Nedanstående sammanställning visar sålunda förbundets försäljning i de särskilda distrikten i förhållande till därvarande föreningars sammanlagda omsättningssumma under åren 1919—1926.

Försäljningsdistrikt	Föreningarnas omsättning (i miljoner kronor)								Därav köpt från Koop. förbundet (i % av omsättningen)							
	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Stockholm .	51·2	60·0	56·3	52·1	56·0	63·6	72·2	76·4	25·5	22·9	25·1	30·3	33·4	33·8	33·7	33·8
Norrköping .	19·0	24·2	21·3	18·7	19·1	21·1	23·1	23·6	31·4	26·9	26·8	31·4	33·7	37·0	39·2	40·8
Malmö . . .	25·7	34·0	32·2	28·4	28·8	33·2	37·3	37·2	27·0	23·7	22·2	25·6	26·6	26·6	28·8	32·1
Göteborg . .	36·2	45·0	41·6	36·8	24·9	28·5	32·3	32·8	22·6	18·6	19·2	24·3	26·6	31·3	35·8	37·4
Kristinehamn	—	—	—	—	14·3	15·8	17·8	17·8	—	—	—	—	30·6	35·0	38·2	40·7
Gävle . . .	34·4	36·2	31·9	26·3	27·9	30·6	34·0	34·0	36·4	30·5	33·8	38·8	40·4	40·4	40·4	42·4
Sundsvall .	32·6	37·3	30·1	26·0	18·7	21·1	22·0	22·8	34·8	31·5	34·0	39·0	41·4	40·7	43·9	44·1
Östersund .	—	—	—	—	7·2	8·0	8·0	7·7	—	—	—	—	44·8	43·4	48·1	54·3
Luleå . . .	17·0	18·7	14·4	12·3	12·1	12·2	13·0	12·8	34·6	28·1	29·0	34·0	35·3	37·8	38·6	42·0
Summa	**216·1**	**255·4**	**227·8**	**200·6**	**208·5**	**234·1**	**259·7**	**265·1**	**29·6**	**25·3**	**26·4**	**31·1**	**33·7**	**34·9**	**36·5**	**38·1**

Av tabellen framgår, att förbundets försäljning i förhållande till föreningarnas omsättning ökats under året från 36·5 till 38·1 %. Föreningarna inom Östersunds-, Sundsvalls- och Gävlekontorens verksamhetsområden kommo främst, medan de sista platserna intogos av Malmö och Stockholm. Vid bedömandet av tabellens siffror bör hänsyn tagas därtill, att i föreningarnas omsättning ingå en hel del varor, som förbundet icke försäljer, såsom färska matvaror, korta varor o. dyl.

Förbundets *industriella verksamhet* omfattade förutom en mindre betydande kemisk-teknisk fabrik i Malmö, en margarinfabrik i Norrköping, kvarnen Tre Kronor vid Stockholm, den för K. F:s räkning drivna kvarnen Tre Lejon vid Göteborg samt en skofabrik i Örebro. Dessutom förvärvades i början av år 1926 aktiemajoriteten i Svenska Gummifabriks A.-B. i Gislaved av förbundet, som emellertid först under år 1927 kan övertaga fabrikationen för egen räkning.

Förbundets *arkitektkontor* har under redogörelseåret för anslutna föreningars räkning i ett 100-tal fall uppgjort ritningar och förslag till nyom- och tillbyggnader m. m.

Förbundets *inlåningsrörelse* har under det gångna verksamhetsåret i likhet med under föregående år att uppvisa en gynnsam utveckling. Ett sammandrag av samtliga räkningar giver vid handen, att mot en den 1 januari 1926 innestående behållning av 33·3 milj. kr. stod den 31 december samma år 38·3 milj. kr., vadan de under året insatta medlen (18·6 milj. kr.) och den under året gottskrivna räntan (1·6 milj. kr.) överstigit uttagningarna med 5·0 milj. kr.

Vad särskilt sparkasserörelsen beträffar, ökades antalet sparkasseavdelningar från 502 till 575, antalet motböcker från 53 685 till 64 053 och sum-

Aktiva	År 1925		År 1926		Passiva	År 1925		År 1926	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Tillgångar:					*Eget kapital:*				
Kontant i kassan .	270	0·6	223	0·4	Insatskapital . . .	4 463	9·5	6 520	10·7
På bank	876	1·9	2 881	4·8	Reservfond	3 212	6·9	3 616	6·0
Obligationer	8 298	17·7	10 331	17·0	Produktionsgarantifonden	3 543	7·6	3 724	6·1
A-vistalån mot säkerhet i värdepapper	8 500	18·2	9 856	16·2	Tillsammans	**11 218**	**24·0**	**13 860**	**22·8**
Varufordringar . .	2 362	5·0	2 445	4·0	*Skulder:*				
Lån till dotterföretag	3 000	6·4	5 508	9·1	Sparkasseräkning .	24 264	51·8	27 693	45·6
Inteckningslån . . .	2 687	5·8	2 510	4·1	Depositionsräkning .	2 126	4·5	2 340	3·9
Fordringar mot annan säkerhet . .	1 036	2·2	646	1·1	Kapitalräkning . .	6 917	14·8	8 299	13·7
Varulager	7 924	16·9	8 311	13·7	Industrifond	—	—	2 174	3·6
Fastigheter	3 461	7·4	3 388	5·6	Skattefond	—	—	200	0·3
Aktier	5 212	11·1	13 540	22·3	Egna reverser . . .	122	0·3	—	—
Margarinfabriken .	2 126	4·6	—	—	Diverse kreditorer .	548	1·2	4 480	7·4
Garantikapital . . .	1 045	2·2	1 045	1·7	Tillsammans	**33 977**	**72·6**	**45 186**	**74·5**
Inventarier	—	—	—	—	*Överskott*	**1 602**	**3·4**	**1 638**	**2·7**
Summa	**46 797**	**100·0**	**60 684**	**100·0**	Summa	**46 797**	**100·0**	**60 684**	**100·0**

man av innestående belopp från 24·3 till 27·7 milj. kr. Medelbehållningen per motbok visade en sänkning från 452 till 432 kr.

Behållningen å de övriga tvenne inlåningsräkningarna uppgick vid slutet av året till 2·3 milj. kr. å depositions- och till 8·3 milj. kr. å kapitalräkning.

Till förbundets *revisionsavdelning*, som har till uppgift att följa och kontrollera de anslutna föreningarnas ekonomiska ställning, voro vid årets slut 781 föreningar anslutna mot 777 ett år tidigare. Av samtliga föreningar voro 92 % anslutna år 1926 mot 89 % år 1925. Numera är anslutning till revisionsavdelningen obligatorisk för alla till förbundet nyanslutna föreningar ävensom för alla, vilka önska öppna avdelning av förbundets sparkassa.

Genom förbundets *platsförmedling* lämnas numera nästan undantagslöst förslag till besättande av de ledigblivna föreståndarplatserna inom de anslutna föreningarna.

Från förbundets *tidningsavdelning* utgåvos veckotidningen Konsumentbladet och tidskriften Kooperatören.

Förbundets *studieavdelning*, som var inrymd i den av förbundet inköpta villaegendomen Vår gård i Saltsjöbaden, anordnade två längre utbildningskurser och en repetitionskurs på två veckor för kooperativa affärsföreståndare, sex studieveckor för biträden samt fyra sommarskoleveckor för medlemmar och anställda. Dessutom meddelades undervisning per korrespondens, i vilken nära 4 000 personer deltogo; de vanligast förekommande äm-

nena ha härvid varit kooperation, svenska språket, medborgarkunskap, nationalekonomi, handelsjuridik samt affärs- och bokföringsteknik.

Förbundets *tillgångar* och *skulder* balanserade vid 1926 års slut på 60·7 milj. kr. mot 46·8 milj. kr. ett år tidigare, såsom framgår av sammandraget å sid. 546 över förbundets utgående balansräkningar för de nämnda åren.

Av överskottet utgick liksom föregående år 5 % ränta å insatserna och 1 % återbäring å av medlemmarna gjorda inköp av samtliga varuslag utom socker och mjöl. Till fonder avsattes 748 000 kr., varjämte extra avskrivningar företogos på tillsammans 38 000 kr. De bland förbundets omkostnader upptagna avskrivningarna på varufordringar uppgingo till 101 000 kr., motsvarande 0·10 % av omsättningen (mot 0·11 % år 1925).

Förbundets kongress hade förutom de regelbundet återkommande frågorna om granskning av förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser, ansvarsfrihets beviljande, överskottets fördelning och de anslutna föreningarnas ekonomi att behandla ett av förbundsledningen utarbetat förslag rörande skohandelns ordnande. Kongressen bestämde slutligen huru de medel, som icke direkt behövas för den kooperativa rörelsens olika behov, men vilka äro nödvändiga för att möta anspråk från såväl inlåningsräkningarna som affärsverksamheten, skulle förvaltas.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under maj 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av maj till 18 156 mot 22 196 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	401	165	Närings- o. njutningsmedelsind.	246	56
Skogshushållning	608	89	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	89	49
Gruvdrift och malmförädling	1 456	750	Trämasse- och pappersindustri	41	21
Jord-, sten- och glasindustri	631	158	Grafisk industri	83	28
Metall- och maskinindustri	1 695	692	Industri och hantverk, ej spec.	553	115
Trävaruindustri	2 137	484	Sjöfart och fiske	290	20
Byggnadsverksamhet	1 362	177	Handel och samfärdsel m. m.	1 222	297
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	163	47	Husligt arbete	6	3
Textilindustri	180	56	Arbete, ej hänf. till annan grupp	6 870	2 365
Beklädnadsindustri	123	24	Summa	**18 156**	**5 596**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 3 015 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 991 samt vid statens järnvägars automobilvägar 24. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 58, mot 62 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 850 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 266 arbetare. Härförutom

uppburo 1 756 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 389 personer dylikt understöd med bidrag av statsmedel.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under maj till 587 442 kronor, mot 587 773 under april.

Studenter såsom kroppsarbetare i Förenta staterna. Enligt en i »Industrial and Labour Information» refererad undersökning, förtjänar mer än hälften av studenterna i Förenta staterna helt eller delvis sitt uppehälle genom någon slags anställning. Antalet sådana studenter säges uppgå till mer än 50 000 av bägge könen, fördelade på över 24 universitet.

Studenterna ägna sig åt de mest varierande sysselsättningar under de timmar de kunna avvara av sin lediga tid. I motsats till bruket i Europa försöka de sällan förtjäna sitt uppehälle genom undervisning, utan välja sådana arbeten som hårskötsel, skoputsning, diskning i studentklubbar, skötsel av värmeledningsanläggningar, tidningsdistribution m. m., under det att de kvinnliga studenterna för det mesta finna anställning i husligt arbete el. dyl.

Studenterna bilda ofta kooperativa föreningar och upprätta platsanskaffningsbyråer, matinackorderingsställen och kooperativa affärer, där vanliga förnödenheter säljas med rabatt för föreningens medlemmar. På detta sätt reduceras levnadskostnaderna väsentligt.

På sommaren taga en del studenter upp »canvassing», d. v. s. gårdfarihandel. De taga också anställning som skördearbetare med löner från 3 till 6 dollars om dagen jämte kost och logi.

— Kooperation —

Konsumentkooperationens ställning i olika länder. Konsumtionsföreningarnas utbredning och betydelse i vissa länder år 1925 framgår av efterföljande sammanställning:

	Antal konsumtionsföreningar	Konsumtionsföreningarnas medlemsantal	Omsättning, 1 000 kr., i konsumtionsföreningarna	Omsättning, 1 000 kr., i partihandelsföreningarna
Ryssland	25 259	9 275 939	4 324 054	440 402
Storbritannien och Irland	1 289	4 910 983	3 301 870	1 704 814
Tyskland	1 429	4 100 945	649 868	230 327
Frankrike	1 563	1 291 947	.	62 393
Ungern	1 971	884 549	63 616	38 340
Tjeckoslovakien	769	759 635	179 330	99 947
Polen	1 177	550 773	63 478	29 809
Rumänien	4 727	513 305	33 895	12 041
Finland	583	386 143	222 284	127 185
Schweiz	841	381 108	233 461	115 235
Österrike	127	360 000	68 741	37 135
Danmark	1 868	337 500	197 172	134 713
Sverige	900	315 174	259 700	97 661
Belgien	54	270 189	73 857	25 146
Nederländerna	316	148 491	37 661	18 887
Förenta staterna	479	139 301	185 044	8 401
Japan	129	119 946	32 622	4 769
Norge	437	103 157	90 336	21 272
Lettland	327	80 548	20 275	23 767
Estland	277	78 214	24 251	14 371
Australien	24	48 833	.	9 086
Bulgarien	60	45 249	7 278	5 291
Litauen	189	42 860	7 357	3 423
Jugoslavien	109	38 862	23 865	.
Spanien	38	18 000	10 673	1 850
Kanada	16	7 308	10 416	—

Uppgifterna avse i regel de till vederbörande centralorganisationer anslutna föreningarna.

(Schweiz. Konsum-Verein.)

Kooperativa bostadsföretag i Stockholm vid årsskiftet 1925—1926. Den av Stockholms stads statistiska kontor publicerade redovisningen för den elfte allmänna bostadsräkningen i

Stockholm, vilken förrättades vid årsskiftet 1925—26, innehåller bl. a. vissa uppgifter rörande av kooperativa bostadsföreningar och bostadsbolag ägda fastigheter. Av redogörelsen framgår, att antalet i sådana fastigheter boende utgjorde 46 593, eller 10·7 % av hela folkmängden, mot 8·1 % vid bostadsräkningen 1920. Antalet bostadslägenheter i de kooperativa bostadsföretagen hade ökats från 8 733 år 1920 till 13 276 vid årsskiftet 1925—26, eller med 52 %. Av hela lägenhetsbeståndet utgjorde de kooperativa lägenheterna 11·6 % år 1925 mot 8·6 % år 1920.

En uppdelning av de i de kooperativa husen befintliga bostadslägenheterna efter rumsantal har givit följande resultat:

Enkelkök	13	3 rum och kök	1 721
Enkelrum	965	4 » »	819
Dubletter	232	5 » »	446
3 eller flera rum utan kök	12	6 » »	215
1 » » » med del i kök	4	7 och flera rum och kök	147
1 rum och kök	4 623	Summa	**13 276**
2 » » »	4 079		

Smålägenheterna utgöra sålunda det övervägande flertalet, men även så typiska medelklassbostäder som 4—6 rum och kök finnas till ej ringa antal.

Den procentuella fördelningen av de kooperativa och av samtliga lägenheter efter storleksgrupper visas av nedanstående siffror:

	Kooperativa lägenheter	Samtliga lägenheter
	%	%
Enkelkök, enkelrum, dubletter m. fl.	9·2	16·7
1 rum och kök	34·8	31·1
2 » » »	30·7	24·7
3 » » »	13·0	10·9
4—6 rum och kök	11·2	13·8
Större lägenheter	1·1	2·8
	100·0	**100·0**

Smärre familjebostäder intaga sålunda ett betydligt större rum inom bostadskooperationen än inom hela lägenhetsbeståndet. Däremot äro de största lägenhetstyperna och de närmast för ogifta avsedda enkelrummen, dubletterna o. s. v. relativt fåtaligt företrädda. Medeltalet eldstäder per lägenhet blir emellertid nästan enahanda, 2·97 mot 3·06.

Boendetätheten är också ungefär lika hög, t. o. m. något högre i kooperativa än i samtliga lägenheter: 116·1 mot 114·3 personer per 100 eldstäder. Att denna siffra kommer att te sig relativt ogynnsam för kooperationen beror dock till avsevärd del på lägenhetsbeståndets ovan framhållna olika sammansättning. Jämföras de olika lägenhetskategorierna var för sig, visar det sig, att boendetätheten inom flertalet av dem är lägre ifråga om de kooperativa bostäderna och att skillnaden särskilt gör sig kraftigt gällande för de viktiga lägenhetstyperna 1 och 2 rum och kök. I samtliga begagnade bostäder av den förra typen bodde nämligen 169 personer per 100 eldstäder, i de kooperativa endast 150; för lägenheter om två rum och kök voro siffrorna resp. 128 och 122.

En undersökning av i huru stor utsträckning lägenheterna inom de bostadskooperativa husen bebos av föreningsmedlemmar visade, att 7 663 lägenheter eller 57·7 % av hela antalet bebos av lägenhetsägaren själv, medan 1 658 lägenheter eller 12·5 % voro uthyrda av ägaren och 3 781 eller 28·5 % av föreningen. Bland de av föreningarna uthyrda lägenheterna återfinnas till en början flertalet enkelrum och dubletter, vilka i allmänhet behållits i föreningarnas gemensamma ägo och uthyras i fria marknaden, men hit hör också hela lägenhetsbeståndet i vissa föreningar, inom vilka äganderätten till samtliga lägenheter förbehållits föreningen och medlemmarna betraktas som föreningens hyresgäster. Under den senast gångna femårsperioden har företeelsen, att lägenheterna uthyrts till utomstående, relativt sett avsevärt förminskats.

Slutligen må också omnämnas, att ett försök gjorts till en summarisk uppdelning av de kooperativa lägenheternas innehavare efter yrken och välståndsgrad. Resultatet härav redovisas i nedanstående sammanställning:

	Uppskattad årsinkomst över 5 000 kr. antal	%	5 000 kr. o. under antal	%
Arbetare	88	0·7	4 790	38·5
Tjänstemän i allmän tjänst	631	5·1	922	7·4
Tjänstemän i enskild tjänst	912	7·3	1 579	12·7
Näringsidkare	514	4·2	873	7·0
Pensionärer och rentierer o. d.	400	3·2	1 729	13·9
Summa	**2 545**	**20·5**	**9 893**	**79·5**

För 814 lägenhetsinnehavare saknades yrkesuppgift. Anmärkningsvärd är den utsträckning, i vilken tjänstemännen, d. v. s. i regel personer med begränsade men fasta inkomster, äro företrädda inom rörelsen. Bland näringsidkarna torde ett avsevärt antal vara handlande och hantverkare.

— Socialförsäkring —

Sjukkassornas medlemsantal den 1 januari 1927. Enligt en preliminär sammanställning av uppgifter, som inkommit till socialstyrelsen i samband med ansökningar om statsbidrag, var antalet medlemmar i 1 213 sålunda redovisade registrerade sjukkassor vid årsskiftet 1926—1927 sammanlagt 826 937.[1] Då medlemsantalet i samma kassor vid 1925 års slut uppgick till 795 713, hade kassornas medlemsbestånd under år 1926 ökats med 31 224, motsvarande 3·9 %. Hur medlemmarna och den redovisade ökningen fördelade sig på vissa huvudgrupper av sjukkassor framgår av följande tablå:

	Antal kassor	Antal medl. 31/12 1926	Ökning år 1926 antal	%
Lokala sjukkassor	**1 171**	**501 309**	**12 349**	**2·5**
därav i städerna	412	315 188	7 756	2·5
på landsbygden	759	186 121	4 593	2·5
Rikssjukkassor	**42**	**325 628**	**18 875**	**6·2**
därav öppna sjukkassor	12	202 417	16 472	8·9
slutna } yrkessjukkassor	23	21 106	588	2·9
kassor } övr. slutna kassor	7	102 105	1 815	1·8
Samtliga sjukkassor	**1 213**	**826 937**	**31 224**	**3·9**

Till jämförelse må nämnas, att medlemsantalets ökning under år 1925 var 4·4 % och år 1924 3·5 %. Liksom närmast föregående år var nyanslutningen år 1926 livligast i de öppna rikssjukkassorna, som ökat sitt medlemsbestånd med nära 9 %, och lägst i gruppen övriga slutna kassor (nykterhetskassorna), där ökningen var 1·8 %.

En fördelning av de lokala sjukkassorna på olika län har givit vid handen, att tillslutningen i fråga om dessa kassor varit livligast i Kristianstads län (ökning c:a 10 %) samt i Stockholms, Älvsborgs och Gävleborgs län (c:a 4 %). I Gotlands, Hallands, Jämtlands och Norrbottens län har lokalkassornas medlemsantal gått mer eller mindre tillbaka.

[1] Uppgifter om medlemsantalet saknas för ett 20-tal sjukkassor, som enligt senast tillgängliga meddelande hade c:a 7 000 medlemmar.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926								1927				
	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·2	15·5	14·1	12·4	10·0
Ansökn. per 100 lediga platser .	162	166	161	151	158	186	273	268	293	258	208	171	168
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	23·8	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	24·6	27·7	26·8	25·5	23·9	22·4	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	14·7	15·6	16·8	16·8	16·3	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	[1]25·5	23·6	[2]20·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	45	46	49	49	48	53	66	93	92	93	78	69	56
Finland. Registr. arbetslösa .	1 273	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702	1 239
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	223	177	192	179	198	231	312	259	309	264	288	335	198
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·5	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9	9·4	8·8
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 675	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115	1 075	1 015
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	12·8	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	10·5	10·1
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	6·3	5·9	6·9	7·2	7·2	7·4	8·9	12·1	15·6	13·9	9·1	27·4	—
Arbetslöshetsindex	5·2	4·9	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	13·2	11·0	7·5	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·2	3·1	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	5·2	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	18·1	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[3]16·5	15·5	11·5	8·9	7·0
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 744	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 121	[1]870	649
Ansökn. per 100 lediga platser .	649	655	578	557	493	487	568	707	648	584	422	394	328
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	98·8	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2	109·4
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·36	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91	1·89	2·01	2·06	2·13
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	155	151	152	151	148	151	169	205	235	244	208	181	158
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	·	2·4	·	·	2·8	·	·	5·6	·	·	2·8	·	·
Ansökn. per 100 lediga platser .	189	173	202	228	217	255	330	387	348	331	196	165	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	86	·	·	89	·	·	96	·	·	100	·	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·4	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78	58	24
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	98	83	78	83	89	113	149	181	225	259	228	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	1 839	1 051	893	731	811	2 309	4 157	3 807	4 841	4734	4 405	2 943	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	1 383	936	722	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028	2 687	1 621
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	304	289	264	242	214	197	201	236	206	213	208	190	177
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·0	3·4	4·1	4·0	3·7	3·1	2·5	[1]2·5	2·8	2·7	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	18·5	16·7	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	11·8	11·1	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	206	212	184	170	155	164	236	307	336	339	241	199	172
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	4·9	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	6·0	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	101·0	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	91·7	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	90·6	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	95·5	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	—	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	6·7	·	·	7·6	·	·	5·7	·	·	5·9	·	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa .	8 000	8 500	7 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 000	6 000	7 000	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	·	8·3	·	·	6·7	·	·	9·4	·	·	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de organisationer, som redovisades under 1926, blir siffran 17·1 %.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juni månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under juni månad.

Översikt av verksamheten under juni månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	3 694	1 534	1 417	3 597	3 581	2 509	**7 291**	**5 115**	**3 926**
Stockholms län	1 625	785	709	626	768	432	**2 251**	**1 553**	**1 141**
Uppsala stad och län	372	193	162	121	162	124	**493**	**355**	**286**
Södermanlands län	651	333	280	315	305	210	**966**	**638**	**490**
Östergötlands län	989	462	395	460	413	287	**1 449**	**875**	**682**
Norrköping	491	148	138	93	117	75	**584**	**265**	**213**
Jönköpings län	246	137	115	162	145	90	**408**	**282**	**205**
Kronobergs län	38	27	26	61	66	45	**99**	**93**	**71**
Norra Kalmar län	148	52	49	42	45	32	**190**	**97**	**81**
Södra Kalmar län	389	197	192	126	110	67	**515**	**307**	**259**
Gotlands län	98	64	40	59	97	54	**157**	**161**	**94**
Blekinge län	463	328	240	232	251	127	**695**	**579**	**367**
Kristianstads län	655	567	444	347	492	241	**1 002**	**1 059**	**685**
Malmöhus län: Malmö	1 857	414	367	1 113	965	589	**2 970**	**1 379**	**956**
Lund	342	81	81	47	41	38	**389**	**122**	**119**
Landskrona	265	106	100	28	15	11	**293**	**121**	**111**
Hälsingborg	824	291	278	288	207	137	**1 112**	**498**	**415**
Ystad	251	163	147	51	44	28	**302**	**207**	**175**
Trälleborg	588	399	398	54	43	43	**642**	**442**	**441**
Eslöv	210	158	154	34	37	26	**244**	**195**	**180**
Skurup	56	49	43	21	32	17	**77**	**81**	**60**
Vellinge	50	38	38	12	16	7	**62**	**54**	**45**
Hallands län	294	172	106	85	126	66	**379**	**298**	**172**
Göteborgs och Bohus län	311	153	122	113	142	60	**424**	**295**	**182**
Göteborg	4 565	1 244	1 190	831	870	561	**5 396**	**2 114**	**1 751**
Älvsborgs län	360	149	123	100	148	59	**460**	**297**	**182**
Skaraborgs län	378	241	148	198	395	101	**576**	**636**	**249**
Värmlands län	279	128	108	152	233	130	**431**	**361**	**238**
Örebro län	776	292	221	326	494	283	**1 102**	**786**	**504**
Västmanlands län	415	217	168	263	255	176	**678**	**472**	**344**
Kopparbergs län	185	82	80	199	165	125	**384**	**247**	**205**
Gävle stad och län	689	178	177	145	134	111	**834**	**312**	**288**
Västernorrlands län	474	208	206	66	63	40	**540**	**271**	**246**
Jämtlands län	109	49	47	158	165	106	**267**	**214**	**153**
Västerbottens län	188	77	74	102	127	100	**290**	**204**	**174**
Norrbottens län	212	150	144	91	111	66	**303**	**261**	**210**
Tillsammans juni 1927	**23 537**	**9 866**	**8 727**	**10 718**	**11 380**	**7 173**	**34 255**	**21 246**	**15 900**
» maj 1927	*27 846*	*11 059*	*9 814*	*12 698*	*13 098*	*8 274*	*40 544*	*24 157*	*18 088*
» juni 1926	22 454	9 192	8 240	11 056	11 054	7 007	33 510	20 246	15 247
» » 1925	23 308	11 125	10 127	11 145	10 603	6 992	34 453	21 728	17 119
» » 1924	19 387	11 564	9 746	10 538	11 105	7 112	29 925	22 669	16 858

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					juni 1927	maj 1927	juni 1926	juni 1927	maj 1927	juni 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	3 274	3 414	3 538	2 672	96	117	112	76	79	80
Industri och hantverk	6 229	6 546	938	823	698	851	537	88	88	89
Sjöfart och fiske	4 566	4 677	2 014	1 970	232	253	254	98	98	98
Handel och samfärdsel	2 620	2 744	1 398	1 313	196	221	221	94	89	91
Husligt arbete	2	2	—	—	.	.	.	—	.	.
Annat arbete	5 642	6 154	1 978	1 949	311	268	307	99	99	98
Summa	**22 333**	**23 537**	**9 866**	**8 727**	**239**	**252**	**244**	**88**	**89**	**90**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	405	413	1 160	376	36	41	40	32	41	34
Industri och hantverk	483	567	321	211	177	169	156	66	71	65
Sjöfart och fiske	276	287	201	170	143	193	186	85	93	94
Handel och samfärdsel	1 562	1 708	2 143	1 380	80	109	80	64	66	66
Husligt arbete	4 974	6 739	7 550	5 031	89	94	97	67	66	66
Annat arbete	982	1 004	5	5	.	.	.	.	.	.
Summa	**8 682**	**10 718**	**11 380**	**7 173**	**94**	**97**	**100**	**63**	**63**	**63**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	3 679	3 827	4 698	3 048	81	96	95	65	69	69
Jordbruk	3 548	3 692	4 663	3 015	79	92	94	65	68	68
Skogshushållning	131	135	35	33	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	6 712	7 113	1 259	1 034	565	636	447	82	83	83
Gruvdrift och malmförädling . . .	327	340	15	10	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	181	183	46	38	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	1 774	1 866	179	134	1042	924	713	75	80	82
Trävaruindustri	457	486	30	28	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 912	1 991	489	452	407	595	354	92	95	92
Läder-, hår- och gummiindustri . .	140	179	14	9	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	188	188	7	7	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	254	300	133	88	226	237	237	66	59	58
Närings- och njutningsmedelsindustri	437	473	164	114	288	304	276	70	79	62
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	118	126	19	17	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	90	98	23	15	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	104	108	13	12	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	730	775	127	110	610	509	525	87	84	88
Sjöfart och fiske	4 842	4 964	2 215	2 140	224	248	249	97	98	98
Handel och samfärdsel	4 182	4 452	3 541	2 693	126	156	128	76	76	75
Kontors-, bank- o. d. personal . .	410	417	112	84	372	348	418	75	79	68
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 085	1 131	268	215	422	558	378	80	73	69
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 056	1 183	1 551	998	76	104	72	64	68	66
Transportarbetare	1 464	1 543	1 310	1 219	118	139	141	93	87	94
Allmän och litterär verksamhet . .	154	165	244	127	68	86	55	52	57	64
Ej särskilt specificerade	13	13	56	50	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	4 976	6 741	7 550	5 031	89	94	97	67	66	66
Annat arbete	6 624	7 158	1 983	1 954	361	290	359	99	99	98
Summa	**31 015**	**34 255**	**21 246**	**15 900**	**161**	**168**	**166**	**75**	**75**	**75**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 737 platser, varav 1 415 manliga och 322 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 779, 1 378 och 401 samt under nästlidna månad resp. 2 414, 1 918 och 496.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**3 279**	**3 503**	**2 639**	**135**	**35**	**33**	**340**	**15**	**10**	**174**	**46**	**38**	**1 822**	**174**	**130**
1	Stockholms stad	37	5	4	1	—	—	—	—	—	16	1	—	361	70	57
2	Stockholms län	649	604	539	22	3	3	11	—	—	5	—	—	95	1	1
3	Uppsala stad och län	190	130	104	—	—	—	—	—	—	9	—	—	15	2	2
4	Södermanlands län	111	146	98	—	—	—	—	—	—	1	5	—	85	2	2
5	Östergötlands län	280	331	267	2	—	—	6	3	3	42	2	2	77	3	1
6	Norrköping	60	43	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	—	—
7	Jönköpings län	66	60	40	1	—	—	1	—	—	1	—	—	51	—	—
8	Kronobergs län	17	18	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	77	83	75	1	1	1	—	—	—	1	—	—	16	3	3
10	Gotlands län	36	49	27	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	96	150	73	4	—	—	—	—	—	3	8	8	11	3	—
12	Kristianstads län	348	448	333	1	—	—	—	—	—	24	6	6	43	17	12
13	Malmöhus län: Malmö	49	108	76	—	—	—	—	—	—	4	—	—	167	25	18
14	Hälsingborg	52	45	35	—	—	—	1	—	—	5	—	—	20	1	1
15	Övriga anstalter	418	416	386	2	—	—	—	—	—	2	3	3	153	13	11
16	Hallands län	58	101	41	—	—	—	—	—	—	4	1	1	32	5	4
17	Göteborgs och Bohus län	43	56	30	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10	1	—
18	Göteborgs stad	87	68	58	1	—	—	—	—	—	7	1	1	414	15	9
19	Älvsborgs län	46	47	29	1	3	1	4	3	—	—	—	—	61	4	1
20	Skaraborgs län	143	179	89	3	5	5	6	4	2	18	8	8	10	—	—
21	Värmlands län	36	44	28	—	—	—	10	—	—	8	3	2	50	—	—
22	Örebro län	132	163	100	53	7	7	250	5	5	13	4	3	24	—	—
23	Västmanlands län	150	152	103	4	—	—	35	—	—	2	—	—	44	—	—
24	Kopparbergs län	33	15	15	7	3	3	2	—	—	4	4	4	24	3	3
25	Gävle stad och län	8	10	10	5	—	—	14	—	—	1	—	—	21	4	3
26	Västernorrlands län	9	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	20	13	11	23	13	13	—	—	—	—	—	—	3	1	1
28	Västerbottens län	28	12	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
	Kvinnliga avdelningen	**413**	**1 160**	**376**	—	—	—	—	—	—	**9**	—	—	**44**	**5**	**4**
1	Stockholms stad	5	7	3	—	—	—	—	—	—	7	—	—	30	4	4
2	Stockholms län	37	85	35	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	12	26	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	31	43	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	33	69	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	8	21	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	10	32	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	1	28	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	9	72	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	56	165	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	3	46	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—
14	Hälsingborg	6	11	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	24	73	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	8	28	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	30	31	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	14	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
19	Älvsborgs län	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	14	87	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	16	36	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	42	136	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	31	49	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	10	19	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	4	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	8	29	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	11	22	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, här- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
483	**29**	**27**	**1 991**	**489**	**452**	**166**	**12**	**9**	**153**	**4**	**4**	**131**	**16**	**10**	**322**	**48**	**47**	**112**	**14**	**13**	
37	12	12	559	124	105	10	5	3	3	—	—	20	4	3	41	8	8	22	—	—	1
11	4	4	109	20	14	6	—	—	1	—	—	6	—	—	10	2	2	1	—	—	2
5	—	—	14	2	2	2	—	—	—	—	—	1	—	—	15	1	1	—	—	—	3
23	—	—	36	19	19	3	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	4
22	—	—	127	39	39	4	—	—	5	—	—	1	1	1	13	1	1	1	—	—	5
15	—	—	101	3	3	—	—	—	54	—	—	15	—	—	6	—	—	1	1	—	6
8	3	3	14	8	8	2	—	—	4	—	—	—	—	—	3	—	—	4	—	—	7
—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	8
27	—	—	7	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	6	2	2	9
—	—	—	5	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	10
1	—	—	9	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	11
18	2	1	41	24	24	2	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	12
24	—	—	171	17	15	7	—	—	2	—	—	22	6	2	60	1	1	48	—	—	13
2	—	—	85	5	5	15	—	—	2	—	—	3	—	—	11	—	—	1	—	—	14
9	1	1	102	9	9	76	—	—	5	—	—	12	1	1	42	22	22	—	—	—	15
2	—	—	34	25	23	3	—	—	16	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	16
13	—	—	81	8	6	—	—	—	7	—	—	1	—	—	2	—	—	5	—	—	17
158	3	3	240	42	39	13	5	4	21	—	—	21	4	3	38	5	5	10	11	11	18
3	—	—	30	14	14	2	—	—	28	4	4	1	—	—	7	—	—	—	—	—	19
1	—	—	8	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	28	5	4	12	—	—	20
10	—	—	13	1	—	6	—	—	3	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	21
5	—	—	13	2	—	6	—	—	1	—	—	21	—	—	5	1	1	—	—	—	22
3	—	—	38	4	4	2	2	2	1	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	23
2	—	—	29	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	24
60	—	—	25	35	35	3	—	—	—	—	—	3	—	—	5	—	—	—	—	—	25
13	1	—	17	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	26
2	—	—	7	15	15	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	27
9	3	3	11	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
—	—	—	64	47	47	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
3	**1**	**1**	—	—	—	**18**	**2**	—	**35**	**3**	**3**	**169**	**117**	**78**	**151**	**116**	**67**	**14**	**5**	**4**	
2	1	1	—	—	—	3	2	—	3	3	3	80	56	38	44	51	29	6	4	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	2	1	3	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	6	6	6	3	3	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	2	1	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	3	2	1	1	1	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	4	5	5	6	7	5	—	—	—	12
1	—	—	—	—	—	4	—	—	5	—	—	43	27	17	51	4	1	3	—	—	13
—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	4	3	2	3	4	3	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	3	3	2	—	—	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	4	4	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	2	—	—	14	—	—	12	8	2	25	10	5	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	6	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	1	3	3	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	3	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**56**	**7**	**7**	**103**	**12**	**11**	**693**	**72**	**65**	**4677**	**2014**	**1970**	**292**	**59**	**49**
1	Stockholms stad	7	—	—	25	12	11	189	30	28	471	306	293	111	33	25
2	Stockholms län	2	—	—	2	—	—	34	—	—	43	12	10	8	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	4	—	—	38	9	9	125	30	30	—	—	—
5	Östergötlands län	2	—	—	2	—	—	32	2	2	8	—	—	2	—	—
6	Norrköping	6	—	—	12	—	—	2	1	1	98	71	71	—	2	2
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	8	1	1	1	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	1	—	—	—	—	—	9	—	—	287	107	107	3	2	2
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	11	8	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	20	3	2	180	94	91	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	9	2	2	18	16	16	2	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	—	—	—	14	—	—	124	—	—	236	64	62	75	2	2
14	Hälsingborg	—	—	—	2	—	—	9	—	—	468	212	212	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	4	—	—	26	—	—	207	86	86	1	—	—
16	Hallands län	3	—	—	—	—	—	1	7	5	62	22	21	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	7	5	5	—	—	—	3	—	—	33	22	20	1	—	—
18	Göteborgs stad	17	—	—	28	—	—	128	13	11	1639	609	594	68	17	15
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	6	2	2	—	—	—	5	1	1
20	Skaraborgs län	1	—	—	—	—	—	3	—	—	4	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	2	1	1	30	23	21	—	—	—
22	Örebro län	2	1	1	2	—	—	8	—	—	2	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	29	—	—	2	1	1	1	—	—
24	Kopparbergs län	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	.	3	—	—
25	Gävle stad och län	2	—	—	2	—	—	10	—	—	230	75	75	3	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	313	130	130	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	49	48	1	1	1
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	127	73	73	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**42**	**16**	**8**	**5**	**1**	**1**	**82**	**55**	**45**	**287**	**201**	**170**	**125**	**53**	**35**
1	Stockholms stad	9	8	5	2	—	—	16	27	22	174	117	96	58	41	26
2	*Stockholms län*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	1	—	—	—	—	—	5	1	1	5	2	2	—	—	—
5	Östergötlands län	2	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	1	1
6	*Norrköping*	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	8	8	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	12	1	1	1	1	1	55	24	19	3	2	2	51	4	2
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	4	4	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	1	1	3	2	2	—	—	—
16	Hallands län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	2	7	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	14	—	—	2	—	—	—	—	—	57	49	43	5	4	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	9	6	6	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	3	3	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
849	**131**	**120**	**109**	**36**	**33**	**1428**	**1124**	**1063**	**54**	**7**	**7**	**12**	**41**	**41**	**2**	**—**	**—**	**6 154**	**1 978**	**1 949**	
342	102	93	37	14	11	341	380	338	15	3	3	1	24	24	—	—	—	1 048	401	399	1
23	3	3	17	4	3	105	10	9	3	—	—	1	—	—	2	—	—	459	122	121	2
6	1	1	1	—	—	15	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	49	44	3
9	—	—	1	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	197	122	122	4
27	3	3	2	—	—	73	40	40	2	—	—	—	—	—	—	—	—	259	37	36	5
10	—	—	1	—	—	42	8	8	1	1	1	—	—	—	—	—	—	41	18	18	6
5	1	1	1	—	—	13	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	60	60	7
—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	7	7	8
1	—	—	1	—	—	14	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	80	44	44	9
3	—	—	4	2	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	—	—	10
4	1	1	—	—	—	21	43	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	23	20	11
8	1	1	5	4	4	19	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	42	40	12
97	1	1	9	—	—	119	72	72	6	—	—	—	—	—	—	—	—	623	118	118	13
6	1	—	4	—	—	23	12	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	111	15	15	14
32	5	5	2	—	—	77	293	293	2	—	—	1	—	—	—	—	—	588	145	144	15
8	—	—	2	1	1	27	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	6	6	16
3	—	—	1	—	—	18	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	80	60	60	17
228	11	10	9	2	2	322	189	176	20	2	2	8	17	17	—	—	—	1 088	230	230	18
6	—	—	1	—	—	23	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	136	69	69	19
11	—	—	2	—	—	18	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	108	34	34	20
1	—	—	1	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	55	55	21
4	—	—	—	—	—	19	10	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	215	99	94	22
6	—	—	1	1	1	17	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	38	38	23
—	—	—	5	4	4	16	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	33	31	24
4	—	—	—	—	—	49	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	243	49	49	25
1	—	—	—	—	—	13	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	67	66	26
1	—	—	1	4	4	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	2	2	27
3	1	1	1	—	—	12	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	6	6	28
—	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	27	21	29
282	**137**	**95**	**1074**	**1515**	**965**	**115**	**186**	**156**	**111**	**237**	**120**	**1**	**15**	**9**	**6 739**	**7 550**	**5 031**	**1 004**	**5**	**5**	
141	77	49	408	554	346	45	102	87	53	117	58	—	10	7	2 087	2 400	1 732	424	—	—	1
5	1	1	97	111	78	2	3	2	7	14	6	—	4	2	469	542	304	—	—	—	2
1	1	1	3	6	5	—	—	—	1	2	2	—	—	—	98	127	105	6	—	—	3
1	—	—	19	22	21	—	3	3	—	6	4	—	—	—	213	224	150	36	1	1	4
4	3	3	25	50	46	2	8	8	6	11	9	—	—	—	327	260	185	41	2	2	5
1	—	—	8	9	7	—	—	—	3	4	2	—	—	—	64	90	56	9	—	—	6
1	—	—	5	14	9	—	1	1	2	3	3	—	—	—	132	102	70	8	—	—	7
—	—	—	6	11	7	—	—	—	1	2	2	—	—	—	54	52	36	—	—	—	8
1	—	—	14	12	10	1	—	—	1	2	—	—	—	—	135	103	70	3	—	—	9
3	1	1	24	27	26	3	1	1	1	1	1	—	—	—	27	39	24	—	—	—	10
4	2	2	17	29	15	2	—	—	—	2	2	—	—	—	195	144	91	2	—	—	11
2	2	2	47	72	37	2	1	—	3	4	2	—	—	—	216	235	141	3	—	—	12
76	26	21	75	100	44	6	25	18	3	8	3	—	—	—	495	697	445	212	—	—	13
—	2	—	24	39	19	1	3	3	1	1	1	—	—	—	175	140	98	59	—	—	14
2	1	1	24	27	27	16	10	10	1	1	1	—	—	—	139	110	92	33	—	—	15
3	—	—	3	23	10	2	3	3	1	2	1	—	—	—	51	66	43	13	—	—	16
2	—	—	16	29	17	—	—	—	2	2	1	—	—	—	54	69	29	7	—	—	17
20	16	10	35	58	27	17	15	9	1	9	2	—	1	—	495	685	456	127	—	—	18
4	—	—	10	16	7	—	—	—	3	5	3	—	—	—	82	106	49	—	—	—	19
1	1	—	16	34	6	—	—	—	2	20	3	1	—	—	160	245	80	2	—	—	20
—	—	—	26	36	26	2	2	2	2	4	3	—	—	—	105	154	83	—	—	—	21
3	—	—	26	35	18	4	1	1	6	7	6	—	—	—	231	309	213	8	2	2	22
4	2	2	25	34	30	4	5	5	1	4	1	—	—	—	195	158	113	—	—	—	23
1	—	—	48	50	39	4	1	1	8	—	—	—	—	—	127	95	78	—	—	—	24
1	—	—	14	17	15	1	2	2	2	2	2	—	—	—	103	101	82	9	—	—	25
—	1	1	8	20	13	—	—	—	—	1	—	—	—	—	38	36	23	—	—	—	26
—	—	—	32	50	38	1	—	—	—	3	2	—	—	—	113	81	58	2	—	—	27
1	1	1	12	18	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	82	64	—	—	—	28
—	—	—	7	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	98	61	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 maj 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	49	1 966	4 213	**6 179**	40	214	**254**	4·1	5·4
Bleck- o. plåtslagareförb. .	29	1 435	—	**1 435**	187	—	**187**	13·0	28·5
Bokbindareförbundet . . .	19	1 221	2 568	**3 789**	67	110	**177**	4·7	3·3
Bryggeriindustriarb.-förb. .	46	2 897	1 113	**4 010**	83	96	**179**	4·5	4·7
Byggnadsträarbetareförb. .	92	9 042	—	**9 042**	1 748	—	**1 748**	19·3	25·4
De förenade förbunden . .	40	2 341	612	**2 953**	357	88	**445**	15·1	16·4
Elektriska arbetareförb. . .	64	2 937	—	**2 937**	458	—	**458**	15·6	17·1
Gjutareförbundet	83	3 675	2	**3 677**	333	—	**333**	9·1	8·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	225	18 897	2 471	**21 368**	3 467	514	**3 981**	18·6	24·8
Gruvindustriarbetareförb. .	22	2 351	20	**2 371**	306	6	**312**	13·2	19·4
Handelsarbetareförb. . . .	131	7 000	2 592	**9 592**	640	51	**691**	7·2	7·6
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	16	342	479	**821**	41	45	**86**	10·5	11·9
Hattarbetare	6	80	127	**207**	5	11	**16**	7·7	11·7
Pälsvaruarbetare	10	262	352	**614**	36	34	**70**	11·4	12·0
Kommunalarbetareförb. . .	142	16 293	1 393	**17 686**	459	29	**488**	2·8	4·1
Litografiska förbundet . .	10	1 196	27	**1 223**	31	—	**31**	2·5	3·0
Livsmedelsarbetareförb. . .	69	7 341	3 160	**10 501**	966	371	**1 337**	12·7	12·7
Metallindustriarb.-förb. . .	212	73 306	3 523	**76 829**	6 981	157	**7 138**	9·3	9·9
Järnbruksarbetare . . .	57	17 515	13	**17 528**	1 846	7	**1 853**	10·6	9·9
Verkstadsarbetare . . .	155	55 791	3 510	**59 301**	5 135	150	**5 285**	8·9	9·8
Murareförbundet	43	2 493	—	**2 493**	208	—	**208**	8·3	21·8
Måleriarbetareförbundet . .	39	1 716	1	**1 717**	201	—	**201**	11·7	23·8
Pappersindustriarb.-förb. .	110	18 535	593	**19 128**	879	58	**937**	4·9	6·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	20	703	52	**755**	78	—	**78**	10·3	10·8
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	35	5 965	2 803	**8 768**	438	115	**553**	6·3	7·4
Stenindustriarbetareförb. .	88	5 388	—	**5 388**	241	—	**241**	4·5	4·5
Stuckatörförbundet . . .	1	39	—	**39**	3	—	**3**	7·7	31·6
Sågverksindustriarb.-förb. .	192	18 220	4	**18 224**	3 875	3	**3 878**	21·3	31·4
Textilarbetareförbundet . .	60	4 789	6 020	**10 809**	219	115	**334**	3·1	4·3
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	545	2 096	**2 641**	11	82	**93**	3·5	3·3
Transportarbetareförb. . .	41	2 898	—	**2 898**	209	—	**209**	7·2	15·2
Träindustriarbetareförb. . .	103	6 501	58	**6 559**	703	5	**708**	10·8	12·6
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	255	—	**255**	22	—	**22**	8·6	18·0
Typografförbundet	23	826	13	**839**	43	1	**44**	5·2	6·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	24	774	—	**774**	106	—	**106**	13·7	18·3
Summa	**2 054**	**221 887**	**33 813**	**255 700**	**23 400**	**2 060**	**25 460**	**10·0**	**12·4**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under maj uppgivits till inalles 113 562, vilket i genomsnitt motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Levnadskostnader under andra kvartalet 1927.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen numera verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas allmänna förskjutningar från juli 1914 till 1 juli 1927. I efterföljande sammanställning lämnas redogörelse för de förändringar, som under det senast tilländalupna kvartalet träffat de olika posterna.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande posterna livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 568—569) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 580—583) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har kvarstått oförändrat i 21 öre per liter för oskummad, 11 öre för handskummad och 8 öre för separerad vara. På några orter ha dock prisfall inträffat, däribland så kännbara som med 3 öre per l. i Göteborg och Karlstad samt med 2 öre i Kalmar, Karlskrona, Lund, Vänersborg och Lysekil. Det lägsta mjölkpriset förekommer alltjämt i Lidköping med 16 öre. Jämte Malmberget och Kiruna har Sundsvalls sågverksdistrikt det högsta noterade priset, 26 öre, vilket torde bero på Sundsvallstraktens svåra tillförselförhållanden.

Smörpriserna ha sjunkit något, vilket är för årstiden rätt vanligt. Medelpriset utgjorde i juni 3·16 kr. per kg. för mejerismör och 2·88 kr. för landssmör. För mars voro motsvarande siffror 3·31 kr. och 2·95 kr. per kg. En viss prisutjämning har inträtt de olika ombudsorterna emellan, men undantag finnas dock. Inom de sydligare landsdelarna ligga beträffande mejerismör Göteborg och Lysekil högst, med c:a 15 öre över medelpriset, vilket däremot nära sammanfaller med noteringen för Stockholm. C:a 20 öre under nämnda medelpris ligga flertalet skånska orter, vilka äro de billigaste. Höga priser noteras å andra sidan i Karlskrona, Borås, Tidaholm, Filipstad och Arvika. Allra dyrast äro dock några av norrlandsorterna med Vilhelmina i spetsen, 3·50 kr. per kg., eller 36 öre dyrare per kg. än Stockholm.

Färska ägg ha också sjunkit i pris men ej mera än vanligt under denna säsong, då ju äggen alltid äro som billigast. Medelpriset i mars var c:a 2 kr. och i juni 1·70 kr. per tjog eller per kg. resp. c:a 1·65 och 1·40 kr. De olika landsdelarna förete emellertid synnerligen starka divergenser mellan trakter, som producera tillräckligt för eget behov, och sådana, som måste tillföra från andra orter. I enlighet härmed är priset väsentligt högre i norra Sverige än längre söderut och vidare förhållandevis högt i Stockholm.

Medelpriset å *potatis*, som i mars utgjorde 45 öre per 5 l., steg i juni till 46 öre. Särskilt i södra Sverige har potatisen stigit kraftigt under kvartalets sista veckor på grund av den nya skördens försenande. Då tendensen längre norrut varit stillastående eller delvis till och med vikande, har medelpriset dock haft rätt ringa känning av nyssnämnda stegring.

Bruna bönor ha ytterligare sjunkit i pris. Som en ovanlighet kan påpekas, att medelpriset för juni, 53 öre per kg., är lägre än priset på *gula ärter*, som är 55 öre. Närmast före krigsutbrottet voro motsvarande siffror 46 öre per kg. för bönor och endast 30 öre för ärter.

Mjölpriserna, vilka under årets hela första kvartal voro stillastående, ha däremot under det nu förflutna undergått förskjutningar i uppåtgående riktning, och till följd därav ha även en del *bröd*sorter stigit något i pris. Tillsvidare har dock uppgången varit rätt liten, för vetemjöl endast 1 öre, för sammalet rågmjöl och rågsiktmjöl 3 öre, för spisbröd, knäckebröd och sötlimpa (siktbröd) 1 öre samt för mjukt vetebröd, bakat med mjölk, i medeltal 2 öre per kg.

Priserna å slaktdjur visa någon uppgång utom beträffande nötkreatur. Å kalvar ha noteringarna sålunda stigit med c:a 5 %, å får med c:a 2 % och å svin med c:a 8 %. Nötkreaturspriserna visa en mindre sänkningstendens Minutpriserna på *kött* förete mycket små fluktuationer, procentiskt räknat. Däremot ha sänkningen av *fläskpriserna* varit något större, c:a 5 % för såväl färsk som salt vara. Prisfallet på fläsk har nu pågått mer än ett år och sedan juni 1926 belöpt sig till icke mindre än 55 à 60 öre per kg.

Beträffande *färsk fisk* har en genomgående prissänkning ägt rum, med undantag för färsk sill, som vid denna årstid saluföres endast å enstaka orter och då i regeln till tämligen höga priser. Gädda utvisar en nedgång från mars med 31 öre per kg., abborre med 25 öre, färsk strömming med 16 öre etc. Medelpriset å *salt sill* har likaledes sjunkit, i genomsnitt med 7 öre per kg.

Medelpriserna å *kaffe* och *bitsocker* voro i juni resp. 10 och 4 öre lägre per kg. än i mars.

Vad slutligen *bränsle* och *lyse* beträffar, ha de under kvartalet inträffade prisförskjutningarna varit av mindre betydelse.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med juni 1927, meddelas i efterföljande tabell tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Med-

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1927.
Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»vägda») medeltal	»Vägda» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	**106**	**105**
1915	123	129	126	116	131	129	**126**	**121**
1916	153	127	169	169	148	176	**157**	**139**
1917	202	160	197	211	219	257	**208**	**181**
1918	319	199	432	354	245	367	**319**	**270**
1919	392	262	456	315	270	392	**348**	**320**
1920	317	292	348	268	241	461	**321**	**298**
1921	238	234	255	224	208	310	**245**	**237**
1922	167	178	191	186	193	204	**186**	**180**
1923	160	156	177	166	173	192	**171**	**163**
1924	164	158	170	175	187	186	**174**	**164**
1925	160	170	188	186	182	171	**176**	**168**
1926 1:a kv.	153	158	188	183	170	166	**170**	**160**
2:a kv.	142	159	187	172	167	165	**165**	**157**
3:e kv.	143	159	186	179	163	171	**167**	**156**
4:e kv.	150	158	178	182	167	197	**172**	**157**
1927 1:a kv.	142	159	171	179	169	186	**168**	**153**
2:a kv.	134	160	166	169	165	180	**162**	**151**
April	135	158	167	172	166	182	**163**	**151**
Maj	134	159	166	168	165	180	**162**	**150**
Juni	134	162	166	167	165	179	**162**	**151**

delanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som kommer till användning vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Enligt vad som framgått av den i en tidigare kvartalsredogörelse omnämnda hyresräkningen (Soc. Medd., årg. 1927, sid. 320) har den genomsnittliga hyresstegringen för en normal arbetarbostad mellan hyresåren 1913/14—1926/27 befunnits uppgå till 98 %, vilken siffra nu kvarstår oförändrad.

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 20 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet etc. hänvisas till Soc. Medd., årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155.

Efterföljande tabell åskådliggör de prisförändringar, som till beklädnadsposten hörande artiklar varit underkastade från juli 1914 fram till juli 1927.

Den nu slutförda undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon nämnvärd förändring sedan föregående kvartal, om

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1918	1920	1922	1924	1926	Juli 1926	Okt. 1926	Jan. 1927	April 1927	Juli 1927
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m.	2·50	13·50	12·00	4·45	3·90	3·75	3·75	3·70	3·65	3·60	3·55
Bomullstyg (till dito) . . . pr m.	0·50	2·50	2·15	1·05	0·95	0·90	0·90	0·90	0·85	0·85	0·85
Ullgarn . . » kg.	6·50	50·00	36·40	11·95	10·75	10·35	10·40	10·20	10·20	10·15	10·10
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	205·00	270·00	169·00	153·00	151·00	151·00	149·00	149·00	148·00	148·00
» konf. .	40·00	130·00	179·00	108·00	97·00	94·00	94·00	93·00	92·00	91·00	90·00
Vinteröverrock, best.	70·00	195·00	260·00	166·00	147·00	145·00	146·00	143·00	143·00	142·00	142·00
» konf.	40·00	123·00	167·00	102·00	89·00	88·00	88·00	87·00	86·00	85·00	85·00
Bomullsskjorta . .	2·00	7·25	7·00	3·70	3·40	3·30	3·35	3·25	3·20	3·10	3·05
Tröja (ullbomull) .	1·50	8·00	6·00	4·25	3·45	3·25	3·25	3·20	3·15	3·10	3·10
Kalsonger »	1·75	8·50	6·50	4·55	3·70	3·50	3·55	3·45	3·40	3·35	3·30
Yllestrumpor . . .	1·25	5·50	5·00	2·35	2·15	2·25	2·25	2·25	2·20	2·20	2·20
Arbetsblus	1·75	—	7·90	4·35	4·00	3·85	3·90	3·75	3·75	3·70	3·65
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	29·00	33·50	15·50	13·50	13·00	13·00	13·00	13·00	12·75	12·75
Stövlar	16·50	63·00	65·00	28·75	25·50	25·50	25·50	25·25	25·25	25·00	25·00
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	39·25	44·25	22·00	18·75	18·25	18·25	18·00	18·00	18·00	18·00
dam-	11·50	36·75	41·50	21·50	18·50	18·00	18·00	18·00	17·75	17·75	17·50
barn-	7·00	19·50	19·50	12·00	11·00	10·75	10·75	10·50	10·50	10·50	10·50
Halvsulning och klackning . . .	3·50	8·25	11·15	8·00	6·85	6·65	6·65	6·60	6·55	6·45	6·45

ock en mindre sänkning kunnat konstateras. Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 torde för närvarande kunna beräknas till 80 % (mot 81 % ett kvartal tidigare).

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd., årg. 1922, sid. 947). Skatteindexen kvarstår sålunda vid detta beräkningstillfälle oförändrad och avser de skatter, som förfalla till betalning under kalenderåret 1927.

Övriga utgifter. Beräkningarna rörande denna post avse dels priser omkring den 20 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen ger vid handen, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan föregående kvartal, och den procentuella stegringen från juli 1914 till juli 1927 uppgår sålunda liksom vid förra undersökningstillfället till 79 %.

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926		1927		
										juli	okt.	jan.	apr.	juli
Inventarier (möbler, köksaker m. m.)	100	295	306	269	211	193	188	180	172	171	170	168	166	165
Tvätt och renhållning	100	372	293	229	186	167	163	157	150	150	149	148	148	143
Hygien (sjukvård och hälsovård)	100	199	220	230	208	196	190	189	189	189	189	189	189	189
Intellektuella ändamål	100	234	255	293	229	220	220	219	217	216	216	216	216	216
Förenings- o. försäkringsavgifter	100	134	175	187	187	175	173	175	177	178	178	178	177	177
Nöjen och förströelser	100	205	233	236	217	208	207	205	208	210	210	213	214	215
Resor (järnvägs- o. spårvägsresor)	100	193	241	259	219	219	206	197	197	197	197	197	197	197
Telefon, post- och skrivutensilier	100	165	229	240	205	180	179	179	178	177	177	177	177	177
Arbetshjälp i hemmet	100	200	252	279	222	198	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**216**	**233**	**231**	**200**	**188**	**185**	**182**	**180**	**180**	**180**	**179**	**179**	**179**

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 561 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 juli 1927 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd., årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom efterföljande översikt.

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 juli 1927, 69 % och kan sålunda betecknas med indexsiffran 169. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. numera måste giva ut c:a 3 380 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 1 enhet eller c:a 0·4 %. Bidragande till sänkningen ha varit förskjutningar i *nedåtgående* riktning av posterna livsmedel, bränsle och lyse samt beklädnad. Hyres- och skatte-

		Föde- och njutnings-ämnen	Bostad	Bränsle och lyse	Be-klädnad	Skatter	Övriga utgifter	Summa utgifter	Ökn. l. minskn. i % fr. närmast föreg. beräkn.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**	—
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**	
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**	+ 9·1
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**	+ 9·3
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**	+ 15·6
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**	+ 5·8
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**	+ 8·2
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**	+ 10·5
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**	+ 10·0
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**	— 0·5
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**	— 3·0
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**	—
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**	+ 0·5
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**	+ 2·4
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**	+ 1·8
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**	+ 4·3
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**	— 3·6
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**	— 8·0
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**	— 5·5
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**	— 2·0
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**	— 6·5
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**	— 9·5
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**	— 2·8
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**	—
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**	— 3·7
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**	— 3·3
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**	— 1·7
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**	+ 1·8
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**	— 0·4
	1 april	160	178	183	192	173	185	**178**	— 1·9
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**	— 1·5
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**	+ 2·0
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**	+ 2·5
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**	— 0·5
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**	— 1·0
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**	— 0·3
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**	— 0·9
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**	— 0·7
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**	— 0·5
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**	— 0·3
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**	—
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**	— 0·8
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**	— 0·4

posterna samt posten »övriga utgifter» kvarstå *oförändrade* vid detta beräkningstillfälle. Slutligen erinras om att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i följande tabell sid. 568—569 angivna och för juni månad insamlade.

Levnadskostnadernas nedgång under det gångna kvartalet innebär sänkning av dyrtidstilläggen för statens befattningshavare inom reglerade verk och kårer från 17 till 16 % av grundlönen och inom oreglerade verk och kårer från 35 till 34 %. För Stockholms stads befattningshavare inträder däremot ingen ändring, under det att i Göteborg de statliga reglerna i huvudsak följas.

* * *

I detta sammanhang torde även de uppgifter rörande *inackorderingspriser för arbetare*, som årligen (under månaderna februari, mars och april) införskaffas från socialstyrelsens ombudsorter, förtjäna att anföras till ytterligare belysning av levnadskostnadernas förändringar. Medelpriset per vecka för privat inackordering för arbetare utgjorde för samtliga orter:

	1913	1914	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Absoluta tal:														
Endast måltider kr.	8·98	9·47	12·21	14·24	22·61	25·68	26·08	25·07	20·26	18·27	17·62	17·69	17·47	17·12
Måltider o. husrum »	12·21	12·55	15·34	18·28	27·42	31·48	33·04	32·22	26·75	24·64	24·46	24·68	24·58	24·10
Indextal:														
Endast måltider . .	*100*	*105*	*136*	*159*	*252*	*286*	*290*	*279*	*226*	*203*	*196*	*197*	*195*	*191*
Måltider o. husrum .	*100*	*103*	*126*	*150*	*225*	*257*	*271*	*264*	*219*	*202*	*200*	*202*	*201*	*197*

Från år 1913 till år 1927 ha, som man finner, inackorderingspriserna stigit i genomsnitt med 91 % för endast måltider och med 97 % för måltider och husrum. Jämföras innevarande års priser med de under fjolåret konstaterade, visar det sig, att en mindre nedgång ägt rum. Detta beror givetvis på den sänkning av livsmedelspriserna, som inträffat sedan förra året. Under det att priserna år 1926 gingo ned med c:a 1 % för måltidsinackordering och knappt 0·5 % för helinackordering, ha de under innevarande år sjunkit med 2 % för såväl måltids- som helinackordering. Inackorderingspriserna ha likväl under det sistförflutna året icke gått ned i samma grad som detaljhandelspriserna. Beträffande prisutvecklingen för måltids- och helinackordering under hela redovisningsperioden hänvisas till ovanstående tablå ävensom till vad härom tidigare skrivits (se Soc. Medd., årg. 1924, sid. 573).

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under andra kvartalet 1927 lämnas i efterföljande tabeller (sid. 585) en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i de länder, som äga en användbar statistik häröver. Beträffande såväl primärmaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna och vissa i samband därmed vidtagna förändringar hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

Av *tab. A.* framgår, att partipriserna ej företedde någon enhetlig tendens. Den vikande tendens, som varit förhärskande under en längre tid, synes åtminstone för tillfället ha upphört. Inom de i tabellen upptagna varugrupperna, vilka äro av särskilt intresse vid bedömandet av levnadskostnadernas förändringar under den närmaste framtiden, förekommo såväl stigande som fallande noteringar.

Jämförelsen mellan de olika i indexberäkningen ingående huvudposterna i de tre skandinaviska länderna (*tab. B.*) har denna gång kunnat utsträckas till mars/april 1927, sedan Danmark numera övergått till att verkställa lev-

(Forts. å sid. 584.)

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	
	Juli	2:dra halv-året											1:sta kvar-talet	2:dra kvar-talet
Stockholm	100	106	179	283	330	307	239	181	163	166	168	156	149	146
Södertälje	100	106	178	273	319	298	229	174	158	158	161	151	148	144
Uppsala	100	108	185	281	334	314	249	184	165	169	172	159	154	151
Nyköping	100	104	180	268	319	293	229	173	159	159	164	152	147	143
Eskilstuna	100	105	183	267	319	289	228	170	157	158	165	154	151	147
Linköping	100	107	188	277	330	306	243	187	172	169	173	160	155	151
Norrköping	100	105	179	267	320	298	230	177	162	163	166	154	150	147
Motala	100	104	190	280	332	310	240	181	166	164	171	157	153	149
Jönköping	100	104	179	271	326	304	237	177	162	165	168	155	151	150
Växjö	100	105	178	267	322	300	233	182	168	168	170	159	155	153
Kalmar	100	104	182	260	297	277	222	172	155	157	165	156	153	150
Västervik	100	103	175	261	307	291	223	171	156	156	163	153	148	143
Visby	100	106	170	249	305	289	229	175	157	158	164	157	150	148
Karlskrona	100	105	181	253	303	284	229	180	164	162	169	158	154	152
Kristianstad	100	108	192	283	318	296	236	178	163	165	174	161	155	153
Malmö	100	104	187	281	318	295	233	181	166	163	171	162	152	149
Lund	100	105	186	278	312	292	230	178	160	160	164	156	154	151
Landskrona	100	106	189	275	325	306	244	184	166	165	171	166	160	157
Hälsingborg	100	105	185	276	313	293	236	179	161	164	170	162	157	154
Ystad	100	105	188	281	312	297	231	178	159	163	167	161	156	153
Halmstad	100	106	187	274	310	290	232	178	161	162	168	158	155	153
Göteborg	100	106	192	299	337	318	254	191	178	176	180	165	160	156
Lysekil	100	105	180	268	312	297	229	177	163	167	170	157	152	148
Vänersborg	100	104	186	285	330	303	241	183	168	171	171	160	158	155
Borås	100	106	187	282	322	306	243	190	174	176	177	164	158	158
Tidaholm	100	103	177	260	307	285	233	178	162	163	168	155	152	150
Karlstad	100	108	182	274	327	311	240	181	169	169	168	158	156	151
Örebro	100	107	182	267	321	300	231	174	158	160	164	152	147	144
Kopparberg	100	107	183	272	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	105	182	276	333	307	233	173	157	161	167	154	147	144
Falun	100	105	180	275	326	308	245	180	163	165	169	156	150	147
Domnarvet[2]	100	105	186	288	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	100	103	180	268	328	302	238	172	157	160	167	152	147	145
Gävle	100	107	184	278	325	312	244	178	161	166	169	156	149	145
Söderhamn	100	108	184	280	334	317	249	184	169	172	176	165	162	159
Sundsvall: staden	100	105	184	282	337	318	241	180	166	168	166	156	155	151
sågverksdistr.	100	103	189	283	333	317	246	184	169	172	169	160	157	153
Nyland	100	103	184	266	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	100	106	181	270	317	305	252	187	162	161	163	156	153	149
Umeå	100	106	187	269	324	308	248	187	176	177	178	170	169	165
Luleå	100	104	182	270	322	310	249	190	167	169	169	164	157	154
Boden	100	107	183	277	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	100	104	168	257	323	309	251	187	162	161	167	154	153	152
Kiruna	100	104	169	262	325	316	263	196	170	168	172	161	158	156
Samtliga orter	**100**	**105**	**181**	**270**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**153**	**151**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd., årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1914	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927 1:sta kvartalet	1927 2:dra kvartalet
Stockholm	119	120	117	124	123	122	120	121	120	121	120	119	117	116
Södertälje	105	108	103	106	105	105	102	102	103	102	101	102	102	101
Uppsala	102	103	102	103	104	104	105	103	101	103	103	101	101	100
Nyköping	98	99	98	98	99	97	95	96	97	96	97	96	95	95
Eskilstuna	101	103	104	101	103	100	99	98	99	99	102	101	102	101
Linköping	96	97	100	98	99	98	98	101	102	99	99	98	98	97
Norrköping	100	103	102	101	103	103	101	103	103	104	103	102	102	102
Motala	93	94	98	97	97	97	95	95	96	94	96	94	95	94
Jönköping	95	93	91	92	94	94	92	92	92	93	93	92	91	93
Värnamo	—	—	—	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90
Växjö	89	88	86	86	89	88	86	89	91	90	89	89	89	90
Kalmar	102	101	102	97	94	94	95	97	97	97	100	101	102	102
Västervik	93	93	90	90	89	91	88	90	90	90	91	92	91	90
Visby	97	96	89	87	91	92	91	93	92	92	93	95	93	94
Karlskrona	101	100	100	93	95	95	97	101	101	99	101	101	101	101
Kristianstad	96	96	100	99	94	94	95	94	95	95	98	97	96	97
Malmö	101	101	105	105	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101
Lund	99	99	101	101	96	97	96	99	98	97	98	99	100	100
Landskrona	99	97	101	99	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103
Hälsingborg	99	98	101	101	97	97	98	99	98	99	100	102	101	102
Ystad	98	96	99	99	93	94	93	95	94	96	96	98	98	98
Halmstad	101	99	101	99	95	95	96	97	97	97	98	99	99	100
Varberg	—	—	—	—	—	92	92	91	92	92	92	92	93	93
Göteborg	102	102	107	112	107	108	108	108	111	109	109	107	106	106
Lysekil	101	101	100	100	99	101	99	101	102	104	104	102	101	101
Vänersborg	99	98	100	103	101	99	100	100	101	102	100	100	102	101
Borås	98	99	101	102	98	100	100	104	105	105	103	102	101	103
Lidköping	—	—	—	—	—	94	93	95	96	97	97	95	94	94
Tidaholm	97	97	96	95	94	94	97	98	98	98	98	98	98	99
Karlstad	99	101	98	99	100	102	100	100	103	102	99	100	101	100
Arvika	—	—	—	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	97
Filipstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	99	97	96	97
Örebro	100	101	99	98	99	99	97	97	97	97	98	97	96	96
Kopparberg	93	93	94	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	100	100	101	104	102	98	97	97	99	100	99	97	96
Falun	99	99	98	100	101	101	103	100	100	100	100	99	98	98
Avesta	—	—	—	—	—	98	94	90	90	91	93	93	93	92
Domnarvet [1]	93	93	95	96	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	97	97	99	100	98	98	94	95	96	98	95	94	95
Mora	—	—	—	—	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96
Gävle	101	101	101	102	101	104	102	99	99	101	101	99	97	96
Söderhamn	96	97	97	98	99	101	101	99	100	101	100	102	102	102
Sundsvall: staden	104	103	104	106	108	108	104	103	105	105	101	102	104	103
sågverksdistr.	98	98	101	101	101	103	101	100	101	102	98	100	100	100
Nyland	100	98	99	95	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	—	—	—	101	105	104	103	102	98	100	102	103
Östersund	102	102	101	101	101	104	109	107	102	101	99	102	102	102
Umeå	97	95	96	93	95	96	98	99	102	102	100	102	104	104
Vilhelmina	—	—	—	—	—	109	117	113	113	112	110	112	114	115
Luleå	103	104	104	103	105	108	110	111	107	108	105	109	107	107
Boden	101	103	103	104	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	115	107	110	117	119	123	122	116	115	116	114	117	119
Kiruna	118	116	107	111	117	122	129	127	121	119	119	119	120	121
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1926) och per månad (juni 1926—juni 1927) för

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	15	× 38	47	44	35	25	23	24	24	22
2	handskummad	»	8	8	× 24	—	26	20	13	12	13	13	12
3	separerad	»	6	6	× 19	23	19	13	9	9	9	9	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	236	239	× 587	729	657	496	375	366	374	384	337
5	mat- (lands-)	»	213	218	× 546	727	651	486	358	350	350	353	311
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	× 372	624	524	389	277	275	289	266	248
7	halvfet, »	»	121	119	× 332	500	374	267	178	187	203	182	174
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	—	433	376	293	178	184	178	178	166
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	725	681	578	428	320	271	274	265	247
10	» konserverade	»	137	151	615	716	538	393	348	260	279	273	257
11	Potatis: gammal	hl.	—	—	× 1200	1271	963	947	699	771	986	937	672
12	»	5 l.	28	30	× 68	71	60	60	47	50	61	58	45
13	färsk	»	46	80	237	102	191	124	119	180	187	113	107
14	Ärter, gula	kg.	31	35	× 66	78	69	58	48	50	51	50	48
15	Bruna bönor	»	48	49	× 173	214	180	83	97	72	88	72	58
16	Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	31	33	× 50	× 75	91	71	52	45	44	48	48
17	råg-,	»	22	23	× 41	× 56	56	46	31	27	30	33	28
18	rågsikt-,	»	27	29	—	× 73	73	63	44	38	40	42	38
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	× 82	99	101	72	52	50	48	50	46
20	ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	41	× 73	111	176	85	61	53	54	53	53
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	× 73	96	111	108	86	75	73	77	72
22	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	—	—	—	—	139	132	110	97	95	99	93
23	mjukt, limpa, söt	»	38	40	× 75	96	105	93	73	65	64	70	66
24	» » sur (»grovbröd»)	»	30	31	× 49	64	71	65	50	44	46	52	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	× 180	230	254	217	172	157	156	161	156
26	mjukt, bil- bakat med vatten	»	43	46	× 88	116	128	113	88	77	77	85	79
27	ligaste sort » » mjölk	»	60	61	× 144	167	145	129	103	90	91	99	94
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	567	563	398	301	223	209	204	212	210
29	soppkött	»	100	95	507	490	333	243	175	169	167	175	174
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	546	512	493	377	280	256	247	255	253
31	spädkalv	»	72	70	357	312	274	204	155	149	144	152	152
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	626	600	431	310	233	225	223	241	238
33	salt, svenskt	»	114	118	546	547	385	264	193	184	181	198	198
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	509	557	442	348	270	264	239	247	240
35	Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	129	× 388	605	449	321	250	214	197	249	238
36	salt, svenskt »	»	140	137	× 404	619	470	338	263	227	204	256	248
37	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	364	275	204	192	189	236	243
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	211	202	191	166	140	132	135	132	129
39	gädda	»	108	110	317	333	312	260	211	209	212	204	191
40	sill	»	34	35	149	110	102	92	79	67	72	78	75
41	strömming	»	38	39	123	114	106	91	70	61	66	74	75
42	torsk	»	55	57	196	160	139	119	100	94	100	101	97
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	295	244	219	199	169	154	154	155	154
44	kolja	»	—	—	—	—	152	134	113	111	120	120	116
45	salt: sill, prima	»	45	45	145	148	120	87	77	59	70	86	66
46	strömming	»	30	31	100	105	74	65	51	45	46	52	53
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	203	223	156	113	97	83	90	98	105
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	× 307	316	331	210	219	244	281	335	329
49	Socker, bit-	»	67	65	× 92	× 133	× 168	× 170	× 156	107	96	78	71
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	32	31	26	21	20	19	19	19
51	Svagdricka	l.	6	6	14	16	16	17	15	14	14	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	—	71	60	53	38	32	31	30	31
53	Ved: björk- osågad, hemkörd (per	kbm	719	739	2205	2309	2896	1992	1402	1475	1452	1399	1312
54	barr- »storfamn»: 3·56 kbm)	»	573	593	1860	1893	2312	1579	1073	1076	1081	1053	994
55	Bränntorv	100 kg.	196	220	1035	896	964	659	460	449	441	441	440
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	411	—	—	2069	1286	948	840	782	737	787
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	—	—	1664	703	444	414	389	344	404
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	—	—	1177	452	326	310	303	256	254
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	—	—	1249	481	356	337	326	278	293

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — × Maximipris.

samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	April 1927	Maj 1927	Juni 1927	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	juni 1914—juni 1927	juni 1926—juni 1927	
22	22	22	22	22	22	22	22	21	21	21	21	21	+ 50·0	— 4·5	1
12	12	12	12	11	12	11	11	11	11	11	11	11	+ 37·5	— 8·3	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
337	332	338	338	333	329	343	338	345	331	328	312	316	+ 39·8	— 6·2	4
308	301	313	316	313	310	317	309	305	295	292	285	288	+ 40·5	— 6·5	5
248	246	245	241	241	241	241	240	239	237	238	235	235	+ 46·0	— 5·2	6
175	174	172	173	172	173	172	173	172	171	172	171	171	+ 43·7	— 2·3	7
163	163	163	162	162	163	160	153	151	150	150	150	150	+ 8·7	— 8·0	8
186	178	198	237	277	323	325	271	236	202	172	167	171	+ 30·5	— 8·1	9
—	—	—	234	247	259	250	220	192	179	141	—	—	—	—	10
636	639	612	717	672	665	663	671	666	663	664	661	679	—	+ 6·8	11
44	44	42	47	45	45	44	45	45	45	45	45	46	+ 58·6	+ 4·5	12
—	154	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
47	47	47	47	48	53	54	55	55	55	55	55	55	+ 83·3	+ 17·0	14
55	54	54	54	57	58	58	59	57	56	54	53	53	+ 15·2	— 3·6	15
48	49	48	47	47	48	48	48	48	48	47	48	49	+ 58·1	+ 2·1	16
28	28	28	28	28	29	29	29	29	29	29	30	32	+ 52·4	+ 14·3	17
38	39	39	38	39	41	41	41	41	41	41	42	44	+ 69·2	+ 15·8	18
46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	45	45	46	+ 27·8	0·0	19
53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	+ 35·9	0·0	20
72	72	72	72	71	72	72	72	72	72	72	72	73	+ 78·0	+ 1·4	21
93	93	93	93	93	93	93	94	94	94	93	94	95	—	+ 2·2	22
66	66	66	66	65	65	65	65	65	64	64	64	65	+ 71·1	— 1·5	23
48	48	48	48	47	48	48	48	48	48	48	48	48	+ 54·8	0·0	24
157	157	156	155	155	154	154	154	153	153	153	153	153	+ 104·0	— 2·5	25
79	80	79	79	78	78	78	77	77	77	77	77	77	+ 79·1	— 2·5	26
94	95	94	93	92	92	93	93	93	93	93	93	95	+ 58·3	+ 1·1	27
210	212	212	210	208	206	204	203	199	197	195	195	196	+ 63·3	— 6·7	28
174	175	175	175	173	171	169	168	165	165	164	164	164	+ 69·1	— 5·7	29
255	255	255	254	251	248	247	246	242	240	239	239	239	+ 81·1	— 6·3	30
152	153	153	153	151	150	150	150	146	145	144	144	144	+ 102·8	— 5·3	31
249	247	243	236	223	217	220	224	224	227	230	231	231	+ 67·4	— 7·2	32
210	203	202	195	187	186	186	185	181	181	179	180	182	+ 51·7	— 13·3	33
—	—	—	—	226	227	252	259	248	247	243	248	245	+ 75·0	—	34
238	239	239	239	234	226	218	213	199	192	186	183	183	+ 43·0	— 23·1	35
249	248	247	246	243	237	229	223	208	201	197	193	192	+ 42·2	— 22·9	36
240	242	244	245	240	236	232	231	230	228	225	225	222	—	— 7·5	37
113	120	125	126	129	127	129	130	129	135	124	119	110	+ 52·8	— 2·7	38
166	188	201	200	193	187	187	192	201	196	172	165	165	+ 52·8	— 0·6	39
84	100	84	77	75	76	71	62	55	58	64	70	74	+ 124·2	— 11·9	40
68	66	67	66	73	73	75	75	74	78	78	65	62	+ 72·2	— 8·8	41
94	96	98	97	97	95	95	98	96	94	94	93	93	+ 69·1	— 1·1	42
144	154	160	156	154	153	152	159	156	151	146	145	148	+ 82·7	+ 2·8	43
113	113	117	116	116	119	118	124	124	122	120	115	116	—	+ 2·7	44
51	50	60	81	86	86	84	82	80	77	74	71	70	+ 66·7	+ 37·3	45
55	50	55	53	50	51	51	52	52	50	48	50	50	+ 61·3	— 9·1	46
106	102	101	101	104	104	104	104	103	102	99	97	97	+ 73·2	— 8·5	47
334	327	326	326	324	319	317	315	310	303	299	294	293	+ 86·6	— 12·3	48
72	67	66	67	69	70	74	75	75	75	74	73	71	+ 10·9	— 1·4	49
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	18	19	18	—	— 5·3	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0	51
31	31	31	31	32	32	32	32	32	32	32	31	31	+ 55·0	0·0	52
1289	1284	1270	1270	1295	1368	1365	1365	1355	1345	1340	1330	1325	+ 81·5	+ 2·7	53
975	961	958	969	989	1048	1035	1025	1015	1015	1005	1000	1000	+ 70·9	+ 2·6	54
425	418	423	433	460	468	449	451	443	440	415	415	404	+ 96·1	— 4·9	55
741	743	780	811	866	912	874	857	837	824	818	816	812	+ 107·1	+ 9·6	56
346	349	398	424	496	587	504	447	422	408	403	405	391	+ 73·0	+ 13·0	57
233	235	246	259	280	322	311	299	291	285	284	282	279	+ 88·5	+ 19·7	58
273	279	288	298	319	359	345	334	323	316	316	312	310	+ 74·2	+ 13·6	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l.	24	24	24	22	22	22	23	23	23	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	9	9	9	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	329	307	314	335	310	315	335	314	320	317	293	305
5	mat- (lands-)	»	293	278	286	314	296	300	289	289	293	301	286	293
6	Ost: helfet	»	251	251	248	250	252	245	243	241	245	256	258	256
7	halvfet	»	178	178	177	180	165	170	188	188	188	190	197	190
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	186	188	189	167	170	170	163	157	155	152	147	154
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	856	809	820	714	714	714	658	625	613	—	679	560
12	»	5 l.	50	48	49	44	44	45	51	52	48	36	38	38
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	50	51	51	46	47	47	49	49	49	47	48	50
15	Bruna bönor	»	47	47	46	40	42	40	51	48	49	54	39	46
16	Mjöl: vete-	»	46	47	49	47	47	49	46	47	49	46	47	49
17	råg-	»	29	31	33	29	31	33	28	29	31	29	31	32
18	rågsikt-	»	40	43	45	40	41	44	40	42	45	40	41	44
19	Gryn: havre-	»	46	47	49	46	46	46	42	44	45	43	43	45
20	ris-	»	53	52	53	52	56	53	50	50	50	51	49	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	62	62	62	63	63	65	61	62	60
22	knäckebröd	»	103	103	103	94	95	96	86	85	82	78	83	78
23	limpa, söt	»	71	71	70	59	60	62	69	66	62	63	64	63
24	» sur	»	57	57	58	47	47	47	50	50	51	46	49	50
25	Vetebröd: skorpor	»	170	170	171	156	156	156	167	164	165	138	139	140
26	mjukt, bakat med vatten	»	74	74	74	68	68	69	74	73	74	64	61	62
27	mjukt, » » mjölk	»	117	117	116	90	90	90	112	114	114	79	79	79
28	Nötkött, färskt: stek	»	196	197	201	208	207	206	194	200	207	195	198	194
29	soppkött	»	157	155	152	162	162	159	138	135	139	160	159	161
30	Kalvkött: gödkalv	»	243	242	248	234	229	242	227	227	229	211	210	213
31	spädkalv	»	150	150	150	155	151	150	144	145	147	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	285	281	282	277	281	274	231	231	232	209	224	221
33	salt	»	200	200	208	—	—	—	198	195	195	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	275	275	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	202	203	212	210	205	206	185	182	174	191	190	187
36	salt, svenskt	»	206	207	213	220	217	208	191	178	173	200	200	180
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	158	138	126	116	115	109	98	100	94	72	67	66
39	gädda	»	203	183	170	174	161	158	163	155	185	157	170	182
40	sill	»	63	68	—	70	—	—	65	68	—	50	—	—
41	strömming	»	86	60	68	81	60	62	77	56	52	71	53	53
42	torsk	»	140	136	129	141	137	134	121	138	136	103	110	113
43	rödspotta	»	145	140	147	151	157	166	140	143	150	166	156	158
44	kolja	»	156	142	136	139	132	123	139	135	140	133	126	123
45	[1]) salt: sill	»	73	71	72	72	65	62	65	60	61	70	66	65
46	strömming	»	65	76	79	—	—	—	50	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	96	92	91	100	100	95	103	92	96	109	108	107
48	Kaffe	»	289	288	285	305	291	288	303	297	299	305	306	305
49	Socker	»	68	68	66	71	71	69	74	73	70	70	70	68
50	Salt	»	20	20	20	17	18	17	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l.	23	23	20	15	16	16	16	17	15	15	15	15
52	Fotogen	»	33	32	31	33	33	33	30	31	31	30	30	30
53	Ved: björk-	kbm.	1585	1580	1565	1300	1300	1300	1240	1225	1240	1165	1165	1165
54	barr-	»	1040	1035	1020	935	925	925	785	785	780	800	790	800
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	800	800	800	650	650	650	825	825	825	883	883	850
57	eng. hushålls-	»	380	380	360	—	—	—	465	465	425	400	400	400
58	Koks: gasverks-	»	342	309	309	275	275	275	356	356	330	270	270	270
59	eng. kamin-	»	345	310	310	285	285	285	—	—	—	317	308	317

[1] Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	19	19	18	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	9	9	7	7	7	8	8	8	6	5	5	3
318	298	305	326	305	311	331	309	316	324	304	309	332	320	320	320	300	310	4
306	290	296	300	293	299	304	291	299	300	292	297	277	279	280	269	271	272	5
245	245	245	246	246	248	249	249	250	257	260	263	233	228	226	213	213	216	6
178	178	177	168	168	168	191	191	191	183	183	183	166	168	168	173	175	176	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
164	161	157	148	148	149	155	152	160	149	146	149	163	162	157	157	155	157	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
679	679	679	582	605	605	780	750	—	500	500	500	576	606	659	595	595	595	11
48	48	48	51	50	50	49	48	48	35	34	33	40	40	35	45	45	45	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
47	49	50	50	50	49	49	49	49	43	43	44	60	60	60	60	60	60	14
49	48	48	51	50	50	45	45	45	50	49	49	50	50	50	72	72	72	15
48	49	50	46	47	48	47	48	49	46	46	48	47	49	50	49	49	50	16
32	32	33	30	31	33	32	33	34	30	30	33	29	32	33	29	31	33	17
43	44	45	40	42	44	41	44	45	40	40	44	41	44	45	41	42	45	18
45	45	45	45	45	48	50	50	50	45	45	49	45	45	45	50	50	52	19
54	57	58	59	60	60	49	49	49	50	50	50	50	50	50	60	60	60	20
63	60	64	71	71	72	66	66	66	64	65	64	90	90	90	82	82	82	21
81	80	83	100	100	100	95	94	94	88	85	93	100	100	100	92	92	93	22
72	72	78	61	63	63	67	67	67	64	66	62	63	63	63	52	54	55	23
46	46	48	50	52	55	57	57	57	51	52	46	44	46	46	40	41	42	24
167	167	174	159	164	164	159	159	159	145	145	135	155	155	155	150	150	153	25
84	84	91	68	70	70	90	92	90	65	66	67	78	78	78	—	—	—	26
107	107	116	92	94	94	120	120	120	—	—	—	90	90	90	64	65	65	27
224	224	224	183	181	180	199	197	197	189	188	190	193	194	195	193	188	187	28
176	176	176	170	168	168	180	180	180	164	164	166	173	172	172	168	165	164	29
247	247	247	246	246	246	229	225	242	218	223	233	214	212	206	214	208	205	30
150	150	150	150	152	152	—	—	—	130	136	133	138	140	139	127	127	126	31
279	279	279	264	269	263	286	287	293	232	226	240	199	203	190	205	206	204	32
—	—	—	194	208	215	183	183	175	178	180	190	—	—	—	180	175	175	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
200	188	186	184	177	176	205	202	199	175	162	158	182	180	176	174	168	168	35
200	194	186	183	183	183	236	224	201	173	163	155	203	190	190	180	167	167	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
128	130	117	147	137	129	138	119	115	145	132	115	125	125	125	100	100	100	38
158	163	164	150	168	183	159	173	180	168	162	151	176	169	185	135	150	150	39
70	80	—	60	—	—	52	—	—	60	—	—	65	73	73	55	77	65	40
86	70	70	75	62	63	62	48	48	74	63	61	79	75	75	65	65	64	41
129	131	127	107	107	104	127	127	104	106	100	100	90	95	100	96	86	85	42
136	135	141	142	134	143	137	131	125	146	145	134	148	147	150	131	135	138	43
138	135	125	128	125	122	135	127	125	141	131	115	128	119	119	95	98	95	44
62	62	62	67	61	59	74	64	64	73	66	64	70	70	70	70	65	65	45
—	—	—	—	—	70	60	50	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
100	95	95	100	100	100	94	93	93	96	88	94	120	120	99	—	—	—	47
305	305	305	277	274	276	317	317	301	295	283	280	290	290	290	277	277	277	48
73	72	70	72	72	70	71	71	69	74	74	72	75	75	73	73	73	71	49
20	20	20	20	20	20	19	20	20	15	15	15	20	20	20	18	18	18	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	12	12	12	15	15	15	51
30	30	30	30	30	30	32	30	30	29	28	28	33	31	31	35	35	35	52
1365	1350	1350	1140	1140	1160	1365	1325	1320	1135	1135	1185	1320	1320	1350	1045	1045	1025	53
985	985	985	960	945	960	1050	1020	1010	815	815	915	925	940	940	710	710	710	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	400	400	—	—	—	55
825	825	750	750	746	742	780	780	780	758	758	758	750	750	750	900	900	900	56
—	—	—	460	470	400	350	350	350	325	313	313	375	375	375	550	550	550	57
250	250	250	230	233	235	343	345	340	275	275	275	220	220	220	263	263	263	58
310	310	300	317	314	310	350	350	350	—	—	—	300	300	300	350	350	350	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l.	18	18	18	22	22	20	20	20	20	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	13	13	13	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	7	7	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	325	326	318	331	311	318	321	295	305	320	294	303
5	mat- (lands-)	»	284	281	281	305	300	297	299	285	285	293	288	291
6	Ost: helfet	»	225	225	220	256	256	256	250	250	250	271	271	271
7	halvfet	»	176	175	170	—	—	—	—	—	—	200	200	200
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	148	138	139	151	151	156	147	138	139	144	148	149
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	700	700	700	650	633	633	738	738	786	533	579	579
12	»	5 l.	50	50	50	41	41	44	46	46	46	40	50	50
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	63	60	60	50	50	51	43	43	43	59	59	59
15	Bruna bönor	»	60	60	60	45	38	47	50	50	50	50	50	50
16	Mjöl: vete-	»	48	49	50	45	46	47	47	47	50	50	50	52
17	råg-	»	29	33	33	26	28	30	28	28	32	28	28	28
18	rågsikt-	»	42	45	46	38	41	43	40	40	44	44	44	47
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	40	45	45	40	40	44	50	50	50
20	ris-	»	54	56	58	50	50	50	60	60	60	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	88	89	89	75	70	70	81	88	86	67	67	67
22	knäckebröd	»	100	100	100	95	95	95	100	100	100	110	110	110
23	limpa, söt	»	50	50	50	57	57	57	49	49	49	50	50	60
24	» sur	»	40	40	40	38	38	38	41	41	41	40	40	50
25	Vetebröd: skorpor	»	150	150	150	128	128	128	140	140	140	125	125	125
26	mjukt, bakat med vatten	»	70	70	70	65	65	64	94	94	94	80	80	80
27	mjukt, » » mjölk	»	80	80	80	82	82	82	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	184	190	188	181	178	179	190	190	190	165	163	160
29	soppkött	»	170	170	169	158	157	157	160	153	150	142	143	144
30	Kalvkött: gödkalv	»	223	223	220	238	241	240	250	231	225	173	175	172
31	spädkalv	»	140	140	140	139	136	134	145	128	125	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	200	198	204	183	183	185	211	225	225	188	194	194
33	salt	»	175	175	178	—	—	—	162	162	162	170	182	186
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	150	150	150	166	166	163	196	183	180	157	155	154
36	salt, svenskt	»	160	160	158	179	169	169	188	180	180	160	160	159
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	110	121	120	150	138	135	70	65	63	150	163	141
39	gädda	»	143	125	153	155	150	156	143	138	142	176	190	180
40	sill	»	50	53	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—
41	strömming	»	58	53	60	64	64	70	50	43	47	60	53	66
42	torsk	»	90	90	90	62	65	50	56	55	45	103	111	103
43	rödspotta	»	140	140	140	150	146	138	—	—	—	158	160	165
44	kolja	»	120	121	120	112	105	113	—	—	—	125	125	125
45	[1]) salt: sill	»	80	72	70	59	56	54	65	65	65	70	70	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	120	100	100	—	111	111	111
48	Kaffe	»	308	308	296	281	282	282	274	274	280	300	300	300
49	Socker	»	74	73	70	72	71	70	74	74	72	75	75	73
50	Salt	»	20	20	20	20	20	19	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	15	15	15	12	12	12	12	12	12
52	Fotogen	»	32	34	34	30	28	27	31	31	28	30	30	30
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1115	1115	1115	990	990	990	1110	1110	1110	1650	1550	1500
54	barr-	»	765	765	765	750	750	745	900	900	900	1150	1150	1125
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	850	817	800	900	900	900	800	800	800	950	950	950
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	—	—	—	375	450	300	450	450	450
58	Koks: gasverks-	»	275	275	275	240	240	240	250	250	250	325	325	325
59	eng. kamin-	»	277	275	275	275	275	275	250	250	250	360	360	360

[1]) Se anm. sid. 570. — [2]) Visby: alved under juni 13·00 kr. per kbm.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	
22	21	20	18	18	18	18	18	18	20	20	18	20	20	20	20	20	20	1
15	14	14	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
8	7	7	6	6	6	7	7	7	8	8	7	6	6	6	6	6	6	3
338	318	325	314	290	298	308	292	292	311	290	296	324	300	305	320	298	303	4
301	286	293	305	281	290	290	260	271	310	280	280	—	—	—	—	—	—	5
256	252	252	270	267	270	244	244	244	250	238	232	244	243	246	235	235	235	6
168	165	165	192	192	192	156	154	151	180	180	165	175	175	175	—	—	—	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
148	145	146	154	150	150	156	162	165	150	150	158	150	147	154	152	155	155	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
700	717	733	600	600	800	595	600	738	500	500	700	619	600	763	580	570	685	11
42	45	50	50	50	60	40	40	50	50	50	50	46	45	54	39	39	46	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	58	51	52	52	53	53	55	59	59	59	65	60	60	64	64	63	14
59	58	56	50	46	49	50	48	45	51	49	48	65	62	60	56	54	54	15
50	50	53	46	47	48	47	48	50	47	48	50	48	48	49	47	48	50	16
31	32	34	26	28	30	31	32	33	31	32	33	29	28	31	30	32	34	17
43	44	46	39	41	42	41	42	44	41	42	44	41	42	45	41	43	45	18
49	49	50	50	48	48	42	43	45	41	42	42	50	48	47	45	45	48	19
58	58	58	60	60	60	49	49	50	40	40	40	53	48	47	60	60	60	20
86	86	86	97	97	100	85	86	87	88	88	88	90	97	97	88	88	88	21
104	104	103	108	108	112	119	119	121	104	110	109	129	130	130	107	107	107	22
60	59	63	39	39	39	47	47	47	42	42	42	50	51	52	51	51	57	23
40	39	41	35	35	35	37	38	38	33	33	33	38	39	39	38	38	40	24
160	160	155	175	175	175	161	161	161	125	125	125	139	139	139	139	139	139	25
—	—	—	—	—	—	69	69	69	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
100	102	101	95	95	95	76	76	76	70	70	70	85	85	84	72	72	74	27
204	201	205	172	172	172	242	242	243	228	228	228	195	195	197	197	196	196	28
168	170	168	154	155	156	192	192	193	190	190	190	179	179	179	176	175	176	29
250	250	250	237	240	240	280	284	285	258	258	258	243	246	247	250	250	250	30
127	121	125	150	150	150	165	165	165	177	177	177	159	163	165	150	150	150	31
245	250	250	275	275	270	265	265	262	250	250	250	250	250	250	234	240	—	32
165	165	168	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
188	182	185	171	171	172	178	178	180	180	180	180	180	180	180	161	156	166	35
184	184	188	200	200	200	216	216	219	230	230	230	200	200	200	192	193	197	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
91	88	96	127	114	121	138	138	138	148	128	125	—	—	—	119	150	138	38
152	148	173	173	163	175	200	200	229	200	200	221	225	225	225	197	200	206	39
—	—	—	75	74	75	78	80	94	73	69	71	67	75	80	69	75	79	40
59	41	65	57	50	55	75	76	80	80	—	—	—	—	—	69	75	74	41
39	29	27	46	45	47	75	75	68	66	67	68	57	51	50	55	55	55	42
88	93	107	116	103	106	177	194	191	135	122	122	125	125	125	135	138	150	43
—	—	—	136	120	123	138	125	129	140	125	125	—	—	—	—	100	95	44
88	86	74	78	78	72	78	71	76	90	90	90	81	70	65	80	77	71	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
110	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
280	285	285	306	306	305	293	296	296	296	294	297	330	313	313	305	305	305	48
75	74	71	71	71	68	69	69	67	69	69	67	72	72	70	72	72	70	49
20	20	20	15	15	15	18	18	18	16	16	16	16	16	16	17	17	17	50
—	14	14	11	11	11	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
32	32	30	32	30	30	30	28	28	32	30	30	30	28	28	30	28	28	52
1200	1190	1170	1520	1520	1450	2080	2070	2135	1870	1870	1870	2100	2100	2100	1700	1700	1700	53
795	795	795	1185	1170	1100	1855	1845	1910	1550	1550	1550	1760	1760	1760	1500	1500	1500	54
—	—	—	450	450	450	—	—	—	583	583	500	—	—	—	400	400	400	55
900	900	900	850	850	750	700	700	700	740	740	700	800	800	800	825	825	825	56
417	400	383	375	375	375	350	350	300	350	350	335	304	304	304	360	360	360	57
300	300	300	270	270	270	255	255	255	280	280	260	205	205	205	265	265	265	58
300	300	300	300	300	280	300	297	300	300	300	265	250	250	250	325	325	325	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l.	20	20	20	20	20	20	19	19	19	20	22	20
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	6	6	6	6	6	6	6	6	6	11	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	301	278	288	331	306	311	318	299	305	344	324	329
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	282	278	285	289	277	281	303	297	298
6	Ost: helfet	»	220	206	206	243	241	241	212	210	210	239	239	239
7	halvfet	»	180	160	160	168	161	168	172	171	173	140	140	145
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	152	153	156	154	150	151	144	152	150	161	160	162
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	375	400	475	617	604	763	600	600	600	700	700	775
12	»	5 l.	40	40	50	39	39	48	35	35	35	42	43	47
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	52	52	52	60	60	60	59	59	59	60	60	60
15	Bruna bönor	»	50	51	50	53	50	53	54	54	48	40	40	40
16	Mjöl: vete-	»	47	48	50	45	47	48	46	47	49	45	46	48
17	råg-	»	30	30	30	27	31	31	27	29	31	28	31	34
18	rågsikt-	»	41	41	45	39	42	43	40	42	44	40	41	44
19	Gryn: havre-	»	45	45	46	45	45	47	40	40	42	40	45	45
20	ris-	»	50	57	57	50	50	50	54	54	54	47	45	45
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	81	77	77	85	85	85	80	80	80	70	70	75
22	knäckebröd	»	113	111	111	110	110	110	108	108	107	80	80	85
23	limpa, söt	»	50	50	50	40	52	55	49	50	50	93	93	93
24	» sur	»	37	37	37	38	42	44	46	47	47	52	52	52
25	Vetebröd: skorpor	»	140	133	133	119	124	132	125	125	125	152	152	152
26	mjukt, bakat med vatten	»	—	70	70	—	—	—	75	75	75	100	100	100
27	mjukt, » » mjölk	»	73	104	104	83	77	93	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	180	183	183	190	190	188	178	175	175	214	210	210
29	soppkött	»	141	145	145	168	165	163	150	148	148	170	170	170
30	Kalvkött: gödkalv	»	225	225	225	229	225	227	—	—	—	231	230	235
31	spädkalv	»	119	122	125	152	153	150	150	150	146	126	115	118
32	Fårkött: färskt	»	214	214	214	211	212	201	178	175	175	240	243	245
33	salt	»	—	—	—	200	210	200	—	—	—	155	150	150
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	280	280	—
35	Fläsk: färskt	»	160	170	173	181	181	183	150	151	156	209	196	211
36	salt, svenskt	»	208	202	209	219	211	218	173	177	185	215	200	222
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	144	150	150	125	—	—	—	148	150	163
39	gädda	»	200	200	194	163	164	173	—	—	—	193	188	219
40	sill	»	—	—	—	85	80	79	—	—	—	77	61	78
41	strömming	»	65	50	50	79	78	100	—	—	—	100	100	100
42	torsk	»	55	50	45	67	52	57	31	29	27	76	58	60
43	rödspotta	»	120	125	119	115	116	132	130	135	129	168	153	160
44	kolja	»	125	125	125	107	100	98	78	80	79	124	107	96
45	[1])salt: sill	»	88	93	93	78	72	67	60	55	55	79	74	74
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	100	90	90	81	81	84	85	94	93
48	Kaffe	»	290	290	290	285	285	282	284	284	286	265	260	260
49	Socker	»	72	72	70	72	72	70	72	72	70	69	69	67
50	Salt	»	17	17	17	16	16	16	17	17	17	15	15	15
51	Svagdricka	l.	9	9	9	13	13	13	13	13	13	17	17	18
52	Fotogen	»	32	30	30	26	25	25	30	29	29	30	28	28
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1600	1600	1600	1645	1630	1585	1685	1685	1685	1825	1825	1825
54	barr-	»	1500	1500	1500	1245	1215	1245	1235	1235	1235	1405	1405	1405
55	Bränntorv	100 kg.	300	300	300	350	350	350	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	640	640	640	900	900	900	850	850	850	780	780	780
57	eng. hushålls-	»	263	263	263	375	375	375	350	350	350	380	380	380
58	Koks: gasverks-	»	270	270	270	310	310	310	325	325	325	230	230	205
59	eng. kamin-	»	225	225	225	310	310	310	365	365	365	365	365	365

[1]) Se anm. sid. 570. [2]) Halmstad: bokved april och maj 16·55 samt juni 16·00 kr. per kbm.; per kbm.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	
22	20	20	20	20	18	22	22	22	16	16	16	19	19	18	23	23	20	1
—	—	—	12	12	11	—	10	10	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	10	10	8	8	8	8	6	6	6	5	5	5	10	10	8	3
348	325	331	339	314	320	335	318	326	324	300	305	343	314	323	323	300	320	4
299	296	293	312	292	275	290	278	277	294	280	288	294	290	288	295	288	290	5
233	217	217	233	219	228	241	238	239	190	190	190	219	219	219	239	239	239	6
165	165	163	—	—	—	155	153	155	135	135	135	—	—	—	160	160	160	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
144	145	150	146	143	145	165	169	165	147	145	146	142	139	138	170	165	169	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	10
840	840	840	750	750	750	727	720	733	681	681	681	500	500	500	605	605	637	11
45	45	45	40	40	40	45	46	47	43	43	43	50	50	50	48	48	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	60	60	60	56	52	55	54	54	54	50	50	50	60	60	60	14
45	45	45	61	59	59	53	49	49	60	60	58	51	51	51	55	55	55	15
48	48	49	48	49	52	47	48	49	49	49	50	45	46	49	46	47	48	16
29	31	33	29	29	30	28	30	32	27	27	30	28	29	31	28	30	33	17
39	42	44	41	43	47	40	42	44	40	42	44	40	41	45	39	42	45	18
40	40	45	45	45	45	40	42	44	45	45	49	45	45	45	45	45	47	19
49	49	49	50	50	50	60	60	60	45	45	45	63	63	63	59	57	57	20
83	73	77	90	90	90	77	77	81	75	75	75	73	72	72	67	69	69	21
95	92	92	110	110	110	109	110	114	86	86	91	90	95	95	94	99	99	22
66	66	66	65	65	65	79	79	76	71	71	71	68	68	68	73	74	74	23
53	53	53	50	50	50	52	52	52	50	50	50	46	46	46	53	54	54	24
150	150	150	140	140	140	150	150	150	121	121	121	158	158	158	149	152	152	25
82	82	82	50	50	50	73	73	73	59	59	59	75	75	75	86	87	87	26
83	83	83	75	75	75	100	100	100	71	71	71	93	93	93	107	103	103	27
200	200	200	213	213	213	219	219	219	200	200	200	218	216	213	192	190	191	28
180	180	180	188	188	188	191	191	191	177	177	177	163	161	171	164	164	164	29
220	220	220	225	225	225	236	237	237	235	222	222	225	235	228	226	224	225	30
150	150	150	150	150	150	141	142	141	138	138	138	113	122	144	135	125	140	31
220	220	220	238	238	238	237	236	239	212	215	225	240	238	228	247	249	250	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	200	200	200	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
190	190	190	190	190	190	180	179	167	160	160	180	176	158	155	193	181	183	35
190	190	190	200	200	200	180	180	160	184	184	195	175	165	163	195	177	191	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	125	125	106	142	136	128	78	76	79	—	125	116	140	124	131	38
—	—	—	135	138	150	172	172	193	113	108	124	182	163	167	142	138	148	39
55	56	—	74	78	—	85	75	80	65	65	59	50	—	—	79	82	80	40
—	—	—	100	80	—	89	88	87	81	76	78	90	83	74	90	73	72	41
48	46	46	77	75	—	66	64	65	74	74	70	105	—	100	115	111	111	42
138	124	131	165	156	175	137	132	157	136	132	137	151	153	144	175	161	163	43
73	65	73	109	96	85	122	106	95	106	94	94	101	89	80	132	128	137	44
70	66	66	89	74	75	70	70	70	66	66	66	74	74	70	65	65	65	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	87	80	80	92	92	88	91	91	87	100	100	95	97	97	97	47
283	285	283	296	282	280	309	300	300	276	270	270	325	313	317	296	287	282	48
70	70	69	73	73	71	73	73	71	72	71	69	72	72	70	73	73	70	49
20	20	20	19	19	19	18	18	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	20	20	20	51
30	30	28	30	30	30	30	29	29	32	31	31	33	32	32	32	31	31	52
1825	1825	1825	1715	1460	1460	1555	1590	1560	1385	1385	1385	1375	1375	1350	1400	1400	1400	53
1375	1375	1375	1235	—	—	1090	1095	1090	1050	1050	1050	850	850	850	1100	1100	1100	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	425	425	—	—	—	—	—	—	55
700	700	700	850	850	850	830	830	830	750	750	750	800	800	800	800	800	800	56
275	275	275	500	500	500	—	450	—	450	450	400	—	—	—	375	375	375	57
—	—	—	280	280	280	—	—	—	245	245	245	275	275	275	275	275	275	58
250	250	250	300	300	300	320	320	320	325	325	325	325	275	275	325	325	325	59

ribbved under hela kvartalet 8·50 kr. per kbm. Varberg: bokved under hela kvartalet 18·00 kr.

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l.	23	23	23	22	22	22	20	20	20	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	9	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	348	330	327	325	323	325	330	301	311	314	295	302
5	mat- (lands-)	»	271	271	270	244	231	245	286	282	291	301	284	293
6	Ost: helfet	»	235	228	227	230	224	224	190	187	193	227	213	213
7	halvfet	»	160	168	167	185	180	180	150	150	152	169	164	158
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	184	170	176	205	169	170	152	152	161	174	175	177
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	625	637	607	625	656	672	640	555	610	674	666	666
12	»	5 l.	39	37	39	42	42	42	36	34	36	41	41	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	58	59	58	55	55	57	45	45	45	45	44	44
15	Bruna bönor	»	53	53	53	57	53	51	45	45	45	45	44	44
16	Mjöl: vete-	»	48	48	49	46	47	48	44	45	46	45	46	48
17	råg-	»	29	29	30	27	28	30	30	32	32	29	31	33
18	rågsikt-	»	40	40	43	38	40	42	38	40	42	40	41	43
19	Gryn: havre-	»	43	44	44	45	45	45	45	45	45	40	40	41
20	ris-	»	52	53	55	45	45	45	49	49	50	48	48	48
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	55	56	58	65	65	70	61	80	62	52	52	55
22	knäckebröd	»	86	87	88	85	85	90	79	80	87	81	81	83
23	limpa, söt	»	67	67	67	70	70	70	64	63	63	71	72	72
24	» sur	»	48	48	48	50	50	50	35	43	47	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor	»	145	160	160	150	150	150	121	123	122	160	158	158
26	mjukt, bakat med vatten	»	65	65	65	60	60	60	74	74	81	74	72	72
27	mjukt, » » mjölk	»	71	71	71	86	86	86	109	114	118	87	86	86
28	Nötkött, färskt: stek	»	200	200	200	188	186	188	191	189	204	192	190	189
29	soppkött	»	166	166	166	154	153	154	173	169	168	158	157	157
30	Kalvkött: gödkalv	»	224	224	224	246	247	248	220	223	228	226	224	224
31	spädkalv	»	139	140	140	130	131	135	138	138	123	144	144	144
32	Fårkött: färskt	»	230	229	230	199	200	200	242	241	253	242	244	245
33	salt	»	—	—	220	—	—	—	170	170	170	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	198	198	196	200	195	189	180	177	164	184	180	180
36	salt, svenskt	»	205	203	195	200	200	200	180	180	160	190	180	180
37	» amerikanskt	»	220	220	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	130	127	125	150	146	149	128	95	81	117	112	116
39	gädda	»	150	153	159	176	153	158	150	158	160	151	173	161
40	sill	»	70	—	—	60	61	60	59	70	—	63	—	—
41	strömming	»	82	73	70	75	75	76	81	64	64	72	56	56
42	torsk	»	106	103	105	99	100	98	105	100	100	139	146	137
43	rödspotta	»	128	140	125	160	160	168	147	154	151	154	151	150
44	kolja	»	112	105	109	116	122	118	136	127	119	136	125	124
45	[1]) salt: sill	»	75	75	74	77	72	72	60	55	55	55	56	56
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	99	93	98	90	90	90	95	95	95	99	92	86
48	Kaffe	»	282	290	294	308	300	300	283	278	265	294	287	287
49	Socker	»	75	75	74	75	70	70	73	73	71	71	71	69
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	15	15	15
51	Svagdricka	l.	18	18	18	15	15	15	14	14	14	15	15	15
52	Fotogen	»	33	33	33	31	31	31	30	29	29	30	29	29
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1150	1150	1150	1300	1300	1300	1400	1400	1400	1300	1300	1300
54	barr-	»	750	750	750	900	900	900	1165	1135	1185	985	985	985
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	750	750	750	800	800	—	754	800	800	900	900	900
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	450	450	450	421	383	425	450	450	450
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	250	250	250	230	230	230	260	260	260
59	eng. kamin-	»	300	300	300	300	—	—	300	300	300	350	350	350

[1]) Se anm. sid. 570. — [2]) Söderhamn: splitved april 14·50 kr. per kbm.; plankved maj och 8·25 kr. per kbm.

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	
22	22	22	22	22	22	20	20	20	22	22	22	23	23	23	25	25	25	1
12	12	12	—	—	—	—	—	—	8	8	8	14	14	14	—	—	—	2
11	11	11	—	—	—	6	6	6	—	—	—	10	10	10	10	10	10	3
320	320	313	342	325	326	323	304	304	341	340	340	327	303	321	350	339	326	4
297	297	301	279	270	281	285	280	283	292	280	280	289	291	293	320	310	300	5
225	226	229	205	205	210	210	210	215	250	250	250	210	208	208	250	225	225	6
148	148	150	173	173	173	160	177	173	150	150	150	150	150	150	168	168	173	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
181	172	176	194	185	204	195	175	178	201	197	203	200	189	194	198	190	197	9
154	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
688	665	—	625	625	625	560	630	560	536	536	500	606	600	603	831	821	768	11
40	40	40	35	35	35	35	33	33	35	35	28	46	45	45	50	50	50	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
52	58	59	50	50	50	44	43	48	53	53	53	47	47	50	54	54	55	14
54	54	54	58	58	55	53	51	50	55	55	56	51	50	50	60	60	58	15
47	48	49	48	48	50	46	47	49	50	50	50	45	46	47	48	48	50	16
26	29	30	27	27	28	28	27	29	30	30	32	29	30	30	30	31	32	17
40	42	44	41	41	42	40	40	44	41	41	43	40	41	42	41	42	44	18
42	42	42	47	47	45	44	44	46	49	49	46	42	42	42	43	43	43	19
45	45	45	47	47	47	50	52	52	60	60	60	52	52	52	60	60	60	20
56	55	56	56	56	61	60	60	60	60	60	61	56	56	57	65	63	67	21
86	87	87	79	79	84	80	79	78	75	75	75	84	84	86	83	84	87	22
83	84	85	65	65	65	61	61	61	65	65	63	77	75	70	73	74	68	23
—	—	—	55	55	55	—	—	—	—	—	—	54	54	57	—	—	—	24
140	143	143	160	160	160	164	164	164	155	155	155	165	165	162	190	195	185	25
85	85	87	77	77	77	69	69	69	77	77	77	85	85	84	79	81	89	26
85	85	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	107	107	108	108	112	27
232	230	230	205	205	205	199	203	203	215	200	200	180	180	180	208	209	203	28
175	175	175	175	175	175	172	171	169	172	160	160	154	155	155	168	167	164	29
244	246	233	230	230	230	217	218	206	250	250	250	245	242	247	300	300	299	30
150	150	150	160	160	159	128	136	126	150	150	150	143	141	144	185	189	184	31
242	242	241	210	210	210	223	221	223	250	250	231	239	236	241	255	247	250	32
—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—	160	160	160	188	188	173	33
250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	280	280	34
208	207	207	170	170	173	176	170	167	200	200	200	172	163	167	209	202	201	35
213	163	173	170	170	175	177	175	170	197	197	200	175	167	167	215	203	196	36
210	200	200	—	—	—	—	—	—	230	230	230	—	—	—	223	220	227	37
150	150	150	129	125	125	151	138	133	145	129	133	88	74	65	—	81	64	38
175	168	175	161	153	170	194	181	174	180	156	150	194	154	184	190	150	163	39
—	—	—	—	—	—	55	—	—	58	60	—	—	—	—	60	—	—	40
70	68	69	80	53	53	79	51	53	62	55	60	88	57	35	75	38	31	41
125	125	125	131	125	125	140	141	147	130	131	125	141	150	150	125	125	125	42
186	177	175	188	163	169	150	150	156	150	150	150	160	173	194	150	150	150	43
119	120	117	132	119	125	135	127	125	125	125	124	150	150	150	125	125	125	44
77	58	59	70	70	70	70	65	65	66	66	61	64	60	59	80	75	78	45
40	40	40	—	—	—	35	35	30	40	40	40	33	33	29	40	—	—	46
—	—	—	100	100	110	95	93	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
326	315	316	325	325	325	300	300	295	300	300	300	295	285	285	318	275	275	48
73	74	73	72	72	71	73	73	72	77	77	77	72	72	70	80	75	74	49
20	20	20	15	15	15	16	16	16	20	20	20	15	15	15	20	20	20	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	—	—	—	12	12	12	13	13	13	51
30	30	30	30	30	30	31	31	31	35	35	35	30	30	29	32	32	31	52
1200	1200	1185	1050	1050	1050	1100	1100	1100	955	955	955	1200	1180	1180	1160	1155	1155	53
800	800	800	750	750	750	750	750	750	600	600	600	890	900	900	825	785	785	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
750	733	738	900	900	900	900	900	900	800	800	800	775	775	775	850	850	850	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	375	325	500	500	500	57
367	350	350	350	350	350	375	375	375	—	—	—	300	300	300	—	—	—	58
375	350	350	—	—	—	—	—	—	350	350	350	265	265	265	350	350	350	59

juni 8·25 kr. per kbm.; brädved maj och juni 5·75 kr. per kbm.; propsved under hela kvartalet

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni
1	Mjölk: oskummad	l.	25	25	25	26	26	26	25	25	25	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	12	12	12	12	12	13	12	12	12	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	327	327	321	317	323	317	329	321	327	308	308	309
5	mat- (lands-)	»	286	292	296	285	292	297	279	283	298	264	266	268
6	Ost: helfet	»	249	244	243	227	231	232	236	231	235	240	240	240
7	halvfet	»	176	173	171	163	156	159	200	175	200	175	177	173
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	202	195	200	204	196	203	207	199	202	204	199	211
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	821	809	786	691	679	657	800	733	667	732	722	706
12	»	5 l.	50	47	47	43	43	44	47	49	44	46	44	47
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg.	56	56	57	54	55	57	56	58	58	60	60	60
15	Bruna bönor	»	61	59	60	58	58	59	68	57	58	60	56	54
16	Mjöl: vete-	»	48	48	48	48	48	49	50	50	50	49	51	52
17	råg-	»	30	30	32	30	30	31	32	32	32	33	34	36
18	rågsikt-	»	42	42	44	41	42	44	44	44	44	42	43	44
19	Gryn: havre-	»	48	45	46	45	45	46	49	49	50	42	42	45
20	ris-	»	57	55	59	55	54	56	58	58	60	51	51	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	70	69	69	70	70	70	63	66	67	68	68	68
22	knäckebröd	»	81	79	79	80	80	81	87	88	88	88	89	88
23	limpa, söt	»	70	70	73	70	70	72	78	77	80	67	67	65
24	» sur	»	60	60	63	65	55	—	57	57	59	61	61	61
25	Vetebröd: skorpor	»	156	156	154	161	158	154	129	123	129	190	188	188
26	mjukt, bakat med vatten	»	87	87	90	85	85	89	80	80	80	72	72	72
27	mjukt, » » mjölk	»	102	102	106	96	96	99	90	90	110	88	88	88
28	Nötkött, färskt: stek	»	206	202	202	193	194	195	180	180	180	188	188	189
29	soppkött	»	167	167	168	157	158	158	150	150	150	153	152	153
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	213	222	226	—	—	—	315	315	315
31	spädkalv	»	153	151	151	143	140	137	150	150	150	148	149	152
32	Fårkött: färskt	»	237	246	248	208	208	219	188	188	188	205	210	211
33	salt	»	210	203	203	180	160	178	—	—	—	194	198	195
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	256	250	—	240	—	—
35	Fläsk: färskt	»	198	192	189	178	179	177	230	230	230	191	187	188
36	salt, svenskt	»	200	197	199	196	190	193	200	213	200	200	209	202
37	» amerikanskt	»	223	219	205	223	227	222	230	228	230	222	221	216
38	Fisk, färsk: abborre	»	—	139	104	—	111	93	—	—	—	151	138	112
39	gädda	»	218	184	154	202	161	130	200	200	168	196	172	162
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	70	—	70	—	—
41	strömming	»	100	66	44	85	56	39	92	80	48	92	77	62
42	torsk	»	134	135	144	—	—	—	100	—	—	118	114	114
43	rödspotta	»	170	200	200	—	—	—	—	—	—	144	146	125
44	kolja	»	144	141	150	—	—	—	—	—	—	121	118	115
45	[1]) salt: sill	»	81	76	79	69	70	66	73	72	71	63	61	61
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	298	301	298	299	297	298	330	310	316	308	301	306
49	Socker	»	74	72	71	73	71	71	83	76	76	78	77	76
50	Salt	»	19	19	19	18	18	18	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	14	14	14	—	—	—	20	20	20
52	Fotogen	»	30	30	30	30	30	30	33	33	33	39	39	38
53	[2])Ved: björk-	kbm.	1230	1240	1220	1035	1035	1035	1055	1030	1030	1065	1060	1060
54	barr-	»	945	955	955	850	850	850	860	925	860	760	760	760
55	Brännturv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	900	900	900	—	—	—	950	900	950	1000	1000	1000
57	eng. hushålls-	»	500	500	500	—	—	—	550	550	550	—	—	—
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	375	335
59	eng. kamin-	»	325	250	250	—	—	—	300	300	300	375	375	338

[1]) Se anm. sid. 570. Kramfors och Malmberget: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: april och maj 9·20, juni 9·45 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved (medelpris) per kbm. Umeå: plank- och brädkubb maj och juni 6·50 kr. per kbm. Vilhelmina: bakar följande priser per kbm.: i Kiruna under hela kvartalet björkved 12·80 samt barrved 10·80 kr.

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	Apr.	Maj	Juni	
26	26	25	25	25	25	20	20	20	26	26	26	26	26	26	**21**	**21**	**21**	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**11**	**11**	**11**	2
12	12	12	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	**8**	**8**	**8**	3
326	310	315	350	350	350	341	326	329	342	337	337	331	331	330	**328**	**312**	**316**	4
280	280	284	297	287	296	302	302	309	292	292	292	301	301	300	**292**	**285**	**288**	5
250	250	250	249	249	249	272	274	255	239	238	238	238	243	285	**238**	**235**	**235**	6
200	200	200	168	168	168	200	200	200	—	200	200	—	—	—	**172**	**171**	**171**	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	**150**	**150**	**150**	8
206	202	220	232	199	200	216	217	233	216	204	212	227	211	216	**172**	**167**	**171**	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	**141**	—	—	10
800	800	800	667	667	667	800	819	800	931	910	917	—	—	—	**664**	**661**	**679**	11
53	53	53	70	70	70	53	57	62	54	53	53	54	54	54	**45**	**45**	**46**	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
60	60	60	61	60	63	62	64	62	61	60	60	62	61	62	**55**	**55**	**55**	14
55	55	55	69	69	69	61	60	60	62	62	62	65	65	63	**54**	**53**	**53**	15
50	50	52	50	50	50	49	49	49	52	52	54	51	52	53	**47**	**48**	**49**	16
32	32	34	33	33	33	32	32	32	31	31	32	29	28	30	**29**	**30**	**32**	17
43	45	47	40	40	41	42	43	43	44	45	47	42	43	46	**41**	**42**	**44**	18
45	45	45	54	54	54	50	49	48	46	47	47	50	50	50	**45**	**45**	**46**	19
50	50	50	63	63	63	56	53	55	50	50	50	51	50	51	**53**	**53**	**53**	20
75	75	75	73	72	72	67	65	66	70	71	70	69	67	70	**72**	**72**	**73**	21
85	85	85	87	87	87	91	90	91	92	91	91	80	80	80	**93**	**94**	**95**	22
72	72	72	80	80	80	61	64	65	74	74	79	79	79	79	**64**	**64**	**65**	23
50	50	50	—	—	—	55	56	52	61	61	61	—	—	—	**48**	**48**	**48**	24
200	200	200	150	150	150	195	200	200	177	171	170	166	166	166	**158**	**153**	**153**	25
95	95	95	75	75	75	94	90	92	—	—	—	100	100	100	**77**	**77**	**77**	26
—	—	—	—	—	—	123	120	123	—	—	—	—	—	—	**93**	**93**	**95**	27
179	179	179	160	160	160	172	182	190	178	193	196	172	183	192	**195**	**195**	**196**	28
140	140	140	134	137	125	137	145	149	146	157	156	142	150	154	**164**	**164**	**164**	29
—	—	—	—	—	—	299	300	300	247	253	260	278	282	286	**239**	**239**	**239**	30
129	129	129	144	140	150	130	132	138	145	148	152	133	139	141	**144**	**144**	**144**	31
250	242	250	—	—	—	214	224	225	200	207	200	183	201	201	**230**	**231**	**231**	32
—	—	—	—	—	—	173	168	172	188	191	197	180	190	—	**179**	**180**	**182**	33
—	—	—	—	—	—	250	250	—	193	203	210	181	200	—	**243**	**248**	**245**	34
188	185	188	216	203	200	199	196	208	192	193	203	206	209	216	**186**	**183**	**183**	35
240	240	240	230	230	230	205	209	223	203	202	200	201	220	220	**197**	**193**	**192**	36
225	225	225	210	210	210	230	243	238	237	236	236	245	243	243	**225**	**225**	**222**	37
104	88	50	—	—	100	100	100	71	117	80	61	80	96	71	**124**	**119**	**110**	38
195	169	106	—	—	106	175	156	111	158	134	94	162	147	131	**172**	**165**	**165**	39
50	—	—	—	—	—	50	—	—	50	—	—	54	—	—	**64**	**70**	**74**	40
100	75	33	—	—	—	100	81	55	73	71	59	69	71	62	**78**	**65**	**62**	41
100	—	—	—	—	—	75	75	—	52	—	—	57	60	—	**94**	**93**	**93**	42
—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—	136	140	140	**146**	**145**	**148**	43
—	—	—	—	—	—	75	75	—	50	—	—	61	67	—	**120**	**115**	**116**	44
90	90	90	100	100	100	97	94	93	88	89	89	74	73	68	**74**	**71**	**70**	45
—	—	—	60	60	57	51	55	53	50	50	50	54	56	45	**48**	**50**	**50**	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**99**	**97**	**97**	47
295	295	295	304	304	300	323	319	306	308	307	307	293	294	293	**299**	**294**	**293**	48
82	75	72	85	83	80	85	85	72	80	80	77	80	80	75	**74**	**73**	**71**	49
20	20	20	22	21	21	20	20	20	22	22	22	18	18	18	**18**	**19**	**18**	50
16	16	16	—	—	—	20	20	20	20	20	20	21	21	21	**15**	**15**	**15**	51
35	35	35	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	39	**32**	**31**	**31**	52
1100	1100	1100	685	685	685	1135	1135	1135	1050	1050	1100	1400	1400	1400	**1340**	**1330**	**1325**	53
800	800	800	585	585	585	865	850	835	850	850	900	1100	1100	1100	**1005**	**1000**	**1000**	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**415**	**415**	**404**	55
—	—	—	—	—	—	725	725	725	—	—	—	900	900	900	**818**	**816**	**812**	56
—	—	—	—	—	—	400	400	400	—	—	—	—	—	—	**403**	**405**	**391**	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**284**	**282**	**279**	58
350	350	350	—	—	—	275	275	275	—	—	—	450	450	450	**316**	**312**	**310**	59

staden: bräd- och ribbved (medelpris) april 6·70, maj och juni 7·00 kr. per kbm.; plankved april och maj 5·30 samt juni 5·90 kr. per kbm.; plankved april och maj 7·60 samt juni 8·15 kr. under hela kvartalet 3·75 kr. per kbm. Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal ved till

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
Kreaturspriser. (Öre per kg. levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	69	70	66	60	60	60	63	65	66
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	54	55	51	50	50	50	55	57	56
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	44	45	41	35	35	35	41	43	44
» 3. Mindre feta	27	28	29	35	35	35	31	33	34
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	73	74	71	65	65	65	68	70	70
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	60	62	61	55	55	55	57	59	59
» 2. Mindre feta	30	31	32	45	45	45	38	40	40
» 3. Magra, simpla	85	85	85	—	—	—	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	67	64	62	—	—	—	66	66	66
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	63	61	58	—	—	—	58	60	59
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	55	53	50	55	55	55	56	56	55
» 3. Mindre köttiga	39	41	40	45	45	45	46	49	49
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	69	70	66	—	—	—	63	65	66
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	54	55	51	—	—	—	54	56	55
» 2. Mindre feta	30	31	32	—	—	—	40	42	41
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	26	28	28
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	87	90	90	90	95	95	99	104	105
» (70—90 »)				90	95	95	84	86	86
Skummjölkskalvar	57	60	60	75	75	75	48	48	48
Får:									
Yngre, feta	87	90	90	90	90	90	89	88	84
Äldre, »	67	70	70	70	70	70	74	68	60
Lamm	—	—	—	—	—	—	98	98	93
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg.)	82	91	93	76	75	80	76	81	85
Rena, större svin (100—170 kg.)	71	76	73	71	70	75	76	77	78
Suggor	45	45	39	61	60	60	68	63	62
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
Tjurar, Kor	2 138	2 580	1 987	200	222	194	1 512	1 066	860
Övriga nötkreatur									
Gödkalvar	401	645	635	478	532	615	662	651	692
Spädkalvar	272	283	296	166	211	216	510	283	288
Får och lamm	34	32	78	28	27	25	222	204	167
Svin	1 083	1 509	1 482	658	894	718	1 939	2 371	2 104
Spädgrisar	4	8	5	4	9	17	—	—	—
Hästar och föl	50	49	42	15	22	15	36	41	22
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	4 454	4 285	3 559	210	234	213	—	—	—
Gödkalvar	11 348	9 695	9 131	474	519	613	—	—	—
Spädkalvar	3 526	2 522	2 183	271	345	336	—	—	—
Får och lamm	4 765	2 762	2 121	41	32	28	—	—	—
Svin[4]	16 052	11 918	9 947	652	916	725	—	—	—
Spädgrisar	31	47	42	7	15	18	—	—	—
Hästar och föl	157	115	100	27	33	24	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset. — [2]) Större kalvar. — [3]) Mindre

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni	April	Maj	Juni
63	63	63	—	—	—	68	65	64	60	61	62	—	—	—
55	55	55	—	—	—	61	59	58	56	54	54	55	55	55
43	43	43	—	—	—	53	53	51	53	50	50	45	45	45
35	36	35	—	—	—	43	43	43	48	42	43	38	38	38
25	25	25	—	—	—	35	35	34	—	—	—	100	100	100
73	73	73	—	—	—	81	79	78	78	77	75	—	—	—
63	63	63	—	—	—	75	74	73	74	69	69	72	70	70
48	49	48	—	—	—	64	63	62	68	64	64	63	62	62
30	31	30	—	—	—	55	54	53	—	—	—	125	125	125
65	65	65	—	—	—	73	70	73	—	67	71	—	—	—
60	60	60	—	—	—	69	67	70	65	62	63	63	63	63
55	55	55	—	—	—	69	67	70	61	59	59	57	57	57
48	49	48	—	—	—	61	61	65	58	56	55	48	48	48
—	—	—	—	—	—	53	53	52	—	—	—	138	138	138
63	63	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55	55	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	58	58
45	45	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	53	53
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
98	100	100	—	—	—	75	80	79	—	—	—	91	91	91
93	95	95	—	—	—				—	—	—	80	80	80
69	70	70	—	—	—	—	—	—	71	75	75	60	60	60
72	75	73	—	—	—	83	83	83	—	—	—	93	93	93
65	65	65	—	—	—	55	55	55	—	—	—	73	73	73
83	83	83	—	—	—	—	—	123	—	—	—	—	—	—
75	79	85	—	—	—	82	88	89	77	83	84	—	—	—
70	74	80	—	—	—	77	83	83	75	81	83	75	80	85
51	49	51	—	—	—	55	55	54	51	49	49	53	52	51
st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
368	435	334	244	282	281	126 967 555	128 1 237 600	60 900 420	536	603	524	2 461	1 798	1 903
[2] 557	[2] 730	[2] 704	41	36	56	829	1 231	1 016	397	398	484	1 293	1 200	1 514
[3] 309	[3] 294	[3] 210	104	114	99	127	179	187	458	481	469	622	461	467
48	90	35	7	9	10	359	468	505	160	106	282	350	365	580
527	787	794	852	773	535	3 198	3 617	3 677	2 963	2 377	2 249	5 007	3 919	4 441
7	11	24	1	—	—	11	13	9	16	9	13	7	15	2
22	22	13	6	5	9	41	54	38	9	23	16	45	34	31
386	451	354	305	323	307	675	1 039	526	359	472	377	—	—	—
[2] 749	[2] 859	[2] 845	275	225	306	895	1 282	1 049	397	398	484	—	—	—
[3] 592	[3] 491	[3] 416	791	623	507	477	504	474	458	481	469	—	—	—
141	138	99	273	288	357	461	541	586	160	106	282	—	—	—
711	915	865	784	633	499	2 750	3 316	3 306	969	1 583	1 030	—	—	—
12	24	34	1	1	4	12	13	11	16	9	13	—	—	—
26	25	28	13	13	12	46	56	44	9	23	16	—	—	—

kalvar. — [4]) Ej amerikanskt fläsk.

Kreaturspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—juni 1927.

Medelpris (öre) för kg. levande vikt per år (1913—1926) och per månad (april 1926—juni 1927) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	Apr. 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	Apr. 1927	Maj 1927	Juni 1927
Kor:																									
Extra prima [1])	61	309	282	167	112	80	85	84	88	77	77	79	77	78	78	77	77	74	71	70	68	67	69	68	65
Kl. 1.	55	262	236	148	99	70	74	73	76	68	69	70	68	69	69	68	66	63	62	61	59	57	57	56	55
» 2. . . .	50	233	203	127	86	60	63	63	66	57	58	60	59	59	59	57	55	52	51	52	50	48	47	48	46
» 3. [2]) . . .	41	184	141	96	64	46	47	44	49	46	48	49	47	48	48	46	42	40	39	37	37	37	36	36	37
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima [3])	66	339	301	185	125	92	96	93	97	86	87	88	86	86	85	86	86	82	81	79	78	76	77	77	75
Kl. 1.	60	289	257	163	112	82	86	80	85	77	78	79	78	78	79	77	77	74	72	71	71	69	69	69	68
» 2. . . .	50	231	198	126	85	64	66	64	67	63	65	66	65	64	63	62	60	57	57	55	54	52	52	52	52
Tjurar:																									
Extra prima [4])	65	315	267	166	121	86	89	82	86	77	79	80	76	78	79	77	75	73	71	72	72	70	70	67	68
Kl. 1.	62	278	234	152	108	77	80	73	76	72	74	73	72	73	74	72	68	66	66	67	68	65	65	64	64
» 2.	58	259	215	139	102	74	75	68	72	67	69	69	67	69	70	67	64	62	62	62	63	60	60	59	59
» 3. [2]) . . .	50	218	175	120	81	59	62	55	59	57	58	58	56	59	59	58	54	54	51	51	51	50	49	50	51
Oxar:																									
Extra prima [5])	63	342	295	186	120	87	94	90	93	80	80	83	81	82	81	80	78	73	72	71	70	68	69	70	66
Kl. 1. [6]) . . .	57	293	258	159	105	70	75	73	78	69	68	70	69	71	70	68	67	65	64	63	61	57	56	57	55
» 2. [7]) . . .	48	230	200	123	83	53	54	52	60	53	55	56	55	55	54	52	51	48	47	46	46	42	42	42	43
Kalvar:																									
Sötmjölks-																									
(90—100 kg.) [8])	73	299	285	241	182	129	115	109	105	93	95	97	96	90	87	89	86	87	91	93	91	82	83	85	85
(70— 90 ») [9])	67	281			157	117																			
Skummjölks- [10])	57	243	226	173	121	80	77	76	76	69	71	73	72	65	64	63	62	62	68	70	69	58	59	60	60
Får:																									
Yngre [11]) . . .	58	299	257	178	113	82	85	73	88	87	96	95	95	94	89	83	79	78	79	78	84	85	88	89	89
Äldre [12]) . . .	53	278	236	157	96	69	64	62	67	64	69	69	69	67	63	64	55	55	56	56	63	63	65	66	66
Svin:																									
Slakterisvin [13])	82	220	359	242	172	134	103	96	128	118	120	123	124	119	118	115	112	108	103	89	84	81	82	90	91
Rena, större [14])	81	172	348	236	164	128	96	93	125	114	116	118	119	115	115	115	107	101	94	84	79	76	74	80	80
Suggor	68	221	279	165	109	91	72	70	91	76	81	76	72	68	69	72	70	67	63	59	54	52	51	51	48

Uppgifterna avse: [1]) 1913 Stockholm och Malmö, jan.—juni 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) jan.—april 1918 endast M., i övrigt St. och M. — [4]) jan.—april 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [5]) 1913 St. och M., maj 1918—juli 1919 St. och M. samt därefter endast St. — [6]) fr. o. m. aug. 1921 endast St. och G. — [7]) okt.—dec. 1921 samt fr. o. m. april 1922 St. och G. — [8]) 1913—mars 1919 endast M., okt. 1921—sept. 1922, febr. 1923—dec. 1924 och aug.—okt. 1925 endast St. och G. — [9]) 1913—mars 1919 endast M. — [10]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [11]) nov.—dec. 1921 samt april—dec. 1925 endast St. och G. — [12]) nov. 1921—mars 1922 samt mars 1924—dec. 1925 endast St. och G. [13]) aug. 1926 samt april—juni 1927 endast St. och M. — [14]) aug.—sept. 1926 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg april 1926—juni 1927.

Partipriser (öre pr kg.) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	April 1926	Maj 1926	Juni 1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	April 1927	Maj 1927	Juni 1927
Stockholm.															
Abborre, stor. .	121	72	79	85	—	75	90	75	85	125	125	125	100	80	70
liten .	61	26	46	50	—	47	50	40	45	90	100	100	70	50	40
Braxen	123	88	80	85	—	79	65	60	75	80	75	100	90	80	85
Gädda, levande.	—	112	106	151	—	173	140	125	135	—	—	—	160	130	130
slaktad.	148	92	95	125	—	148	120	115	120	150	165	170	145	120	115
Gös	234	163	145	155	—	234	225	250	275	275	265	275	245	180	150
Hälleflundra, stor	158	150	161	168	—	190	165	150	160	200	170	175	150	140	150
liten	116	110	—	—	—	170	140	125	140	165	155	130	120	110	—
Id	70	45	63	—	—	—	—	50	—	—	—	85	60	45	55
Kolja, svensk .	105	78	88	85	—	76	100	100	110	105	125	115	110	100	95
Kungsflundra .	70	64	100	—	—	95	90	90	100	125	110	100	110	100	110
Lake, stor . .	114	75	—	—	—	—	110	110	125	125	135	115	85	—	—
insjö- liten . .	95	—	—	—	—	—	—	80	90	80	95	90	—	—	—
Lax, färsk . .	613	505	311	331	—	350	500	550	550	550	500	500	475	370	275
Piggvar	170	115	105	130	—	130	145	180	200	250	265	225	175	—	—
Röding	257	270	216	225	—	207	245	250	250	275	275	275	250	—	225
Rödspotta, stor.	74	59	93	113	—	90	80	80	100	90	80	90	70	75	100
liten	44	39	67	—	—	71	65	65	80	75	70	65	45	50	65
Sik, stor . . .	156	137	125	135	—	130	145	125	—	150	—	175	150	135	135
liten . . .	170	118	80	—	—	—	115	105	110	—	—	160	—	—	—
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	21	—	—	—	—	49	50	55	50	35	30	32	—	—	—
Sjötunga, stor .	130	128	154	168	—	163	170	190	210	200	170	200	180	150	150
liten	85	91	109	128	—	95	95	175	160	160	150	140	140	100	110
Slätvar	163	135	115	—	—	—	135	175	180	250	250	210	—	—	—
Strömming . .	46	27	40	56	—	54	45	45	65	55	65	60	55	35	30
Torsk, m. huvud	45	45	55	45	—	53	50	45	45	50	50	45	35	45	35
svensk huvudlös	81	59	80	93	—	121	90	130	90	85	85	90	70	60	80
Vitling, stor. .	26	25	30	33	—	28	30	35	30	35	35	45	40	35	30
liten .	—	—	18	—	—	—	25	25	15	20	25	35	15	20	20
Ål, levande, stor	359	330	289	281	—	263	260	350	350	—	—	310	—	340	325
liten	299	271	244	231	—	174	225	275	280	—	—	275	—	310	250
Göteborg.															
Sill, stor . . .	38	47	68	71	34	27	39	39	27	23	24	22	40	37	37
» blandad .	14	—	—	59	24	17	44	32	17	17	14	13	—	—	—
» liten . . .	18	—	—	—	—	—	—	20	8	10	7	9	14	10	—
Kolja, stor . .	83	62	75	55	77	68	85	99	88	105	96	91	85	75	76
» halvstor	73	50	57	41	56	55	64	80	84	97	91	87	76	54	54
» liten . .	46	25	28	18	29	32	37	46	46	65	41	33	32	23	26
Vitling	26	24	21	11	15	14	21	21	16	32	26	24	27	19	23
Torsk, stor . .	43	28	42	47	76	71	83	69	46	47	62	57	46	39	41
» liten . .	25	16	18	13	18	19	33	30	24	30	29	24	25	17	17
Långa	81	87	66	64	83	78	115	92	78	84	87	76	77	72	68
Gråsik	26	18	33	25	25	31	40	42	30	34	41	38	38	24	30
Tunga, röd . .	90	96	130	128	139	160	167	185	153	203	158	152	110	109	123
» äkta .	272	203	255	338	448	608	535	350	268	408	348	315	367	265	264
Piggvar	238	188	182	244	288	294	265	317	237	295	265	230	285	277	242
Slätvar	224	150	125	148	210	234	194	193	147	198	198	178	230	186	168
Rödspotta . .	56	73	90	102	95	79	86	99	111	135	119	70	64	65	104
Hälleflundra . .	137	157	170	137	161	175	174	144	161	213	173	159	168	156	141
Makrill	261	90	36	43	49	46	71	90	58	—	—	—	192	96	44
Tillförsel:															
Antal båtar .	1 102	2 332	2 688	1 765	1 982	3521	2784	1747	1880	1985	2174	1678	1195	1 804	2 049
» lådor .	16 784	24 762	20 664	24 479	30 507	53 195	31 953	26 281	43 647	84 705	72 767	41 825	15 773	20 692	18 111

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å vissa slag av färsk fisk.

	Öre per kg.		
	Apr.	Maj	Juni
Uppsala:			
Braxen	125	106	96
Id	125	100	—
Makrill	—	141	127
Nyköping:			
Braxen	91	87	84
Eskilstuna:			
Gös	239	195	180
Linköping:			
Braxen	142	142	148
Gös	250	225	213
Hälleflundra	250	250	250
Id	131	129	—
Makrill	—	142	111
Röding	300	300	300
Sik	185	188	191
Sjötunga	177	168	172
Vitling	78	77	75
Ål	392	346	329
Norrköping:			
Vitling	73	71	78
Motala:			
Sjötunga	162	151	150
Jönköping:			
Makrill	—	100	84
Sik	183	200	196
Visby:			
Flundra	100	90	78
Makrill	—	125	125
Sik	—	190	185
Sjötunga	173	180	190
Malmö:			
Ål	392	375	375
Halmstad:			
Flundra	77	69	82
Vitling	62	57	65
Göteborg:			
Makrill	—	128	81
Vitling	82	78	70
Vänersborg:			
Makrill	—	98	74
Tidaholm:			
Sjötunga	160	180	—
Arvika:			
Hälleflundra	250	258	258
Västerås:			
Gös	226	197	192
Makrill	—	113	99
Ludvika:			
Makrill	—	133	100
Avesta:			
Hälleflundra	250	250	244
Vitling	79	80	—
Söderhamn:			
Gös	250	250	250
Hälleflundra	250	250	250
Lax	—	475	433
Laxöring	350	250	—
Sik	200	200	200
Vitling	100	100	—
Kramfors:			
Lax	—	500	358
Sik	—	—	168
Umeå:			
Lax	—	300	281
Luleå:			
Braxen	—	83	61
Id	—	83	61
Lake	125	125	—
Sik	175	175	131
Malmberget:			
Sik	—	170	89
Kiruna:			
Hälleflundra	213	222	225
Röding	178	176	176
Sik	153	167	127

(Forts fr. sid. 565.)

nadskostnadsberäkningar för varje kvartal i stället för blott halvårsvis. Sverige uppvisade de lägsta indextalen för alla poster utom för bostadsposten samt i jämförelse med Norge även för kläder. I fråga om livsmedel, skatter och »övriga utgifter», stod Norge högst, Danmark däremot beträffande kläder samt bränsle och lyse. Såsom tidigare i denna publikation påpekats, äro de i tab. B. upptagna danska gruppindextalen i vissa fall omräknade i syfte att göra dem mera jämförbara med de svenska. I officiell, okorrigerad form voro de danska siffrorna för april 1927: livsmedel 152, bostad 189, bränsle och lyse 212, kläder, skodon och tvätt 193, skatter, kontingenter o. d. 252, övriga utgifter 172.

Enligt vad man kan finna av *tab. C.*, framträdde ej någon enhetlig tendens i prisutvecklingen i de länder, som publicerat statistik häröver för de senaste månaderna. Prisvariationerna, som oftast varit mycket obetydliga, ha i länder med högvärdig valuta i allmänhet gått i fallande riktning. Det viktigaste undantaget från denna regel utgöres av Tyskland, där under det senaste året tendensen varit svagt stigande.

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finansdn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsm., bränsle, lyse	Samtl. varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabil. livsm.	Animal. livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1921	236	234	222	205	208	239	207	235	230	212	210	242	186	218
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1923	174	161	164	145	151	182	155	173	149	145	153	213	127	160
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1925	176	169	161	154	163	164	151	170	160	155	125	204	130	159
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
mars/apr. 1927	170	151	145	135	145	150	134	154	146	130	121	175	119	139
apr./maj »	·	151	143	134	145	148	133	152	145	128	115	175	116	138
maj/juni »	·	150	145	136	148	148	136	153	150	128	112	175	118	139
juni/juli »	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	—

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1921	231	155	264	270	372	225	290	161	366	292	732	344	239	141	401	242	526	203
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1923	158	163	185	196	211	188	213	173	242	230	738	262	192	160	282	236	329	207
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1925	168	186	177	191	162	181	261	179	243	257	502	272	213	178	252	275	346	203
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
mars/apr. 1927	149	198	180	181	184	179	173	181	199	176	606	264	157	189	212	193	325	179
juni/juli »	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	—	—	—	—	—	—	—

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	·	·	252	·	341	453	219	·	441	217	190	179	153
» 1921	236	302	237	1110	·	219	·	307	379	208	216	494	180	155	162	149
» 1922	190	255	199	1109	·	184	·	302	366	187	·	488	167	147	135	139
» 1923	174	239	204	1087	·	169	·	334	419	173	·	491	170	146	131	148
» 1924	171	251	214	1125	124	170	124	366	492	173	·	518	169	143	133	146
» 1925	176	261	219	1168	148	173	138	390	505	179	168	596	174	146	134	150
» 1926	172	221	184	1152	184	170	141	485	579	171	162	650	175	150	131	157
mars/apr. 1927	170	208	178	1165	200	165	145	524	771	166	159	663	·	148	131	—
apr./maj »	·	·	·	1152	203	164	146	·	774	·	158	651	·	147	—	·
maj/juni »	·	·	·	1144	—	163	147	·	776	·	—	—	·	—	—	·
juni/juli »	169	206	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Anm. Tecknet . betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

Tidskriftsöversikt.

(Juni 1927.)

Allmänna sociala frågor.

BLUM, L. Die Widersprüche des Kapitalismus. Sozialismus und Rationalisierung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 11.

HANTOS, E. Die Weltwirtschaftskonferenz. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 126, s. 369.

JOHANSSON, J.-O. Den ekonomiska konferensen i Genève. Metallarbetaren 1927, nr 24—25.

KAUTSKY, B. Die Ergebnisse der Weltwirtschaftskonferenz. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 12.

LAMMERS, C. Arbeitgeber und Arbeitnehmer auf der Weltwirtschaftskonferenz. Der Arbeitgeber 1927, nr 12.

MAGNUSSON, L. The work of the international labor organization. Monthly Labor Review maj 1927.

MENKEN, J. The world economic conference. The Economic Review 15 juni 1927.

NILSSON, ADA. Nativitetens sjunkande. Tidevarvet 1927, nr 26.

POISSON, E., ÖRNE, A., FREUNDLICH, EMMY & KETO, J. W. Impressions of the [international economic] conference. International Co-operative Bulletin 1927, nr 6.

PRAGER, H. Die Bedeutung des Internationalen Arbeitsamtes in Genf. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.

STUCKI. Die Ergebnisse der Weltwirtschaftskonferenz. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 12.

TÄNZLER, F. Internationale Wirtschaftspolitik. Der Arbeitgeber 1927, nr 12.

ØSTERBERG, A. L. Den internationale Arbeidskonference. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 25.

B—N, O. Arbetsledarefunktionerna förr och nu. Arbetsledaren 1927, nr 22.

The international economic conference at Geneva. International Co-operative Bulletin 1927, nr 6.

Amerikas förenta stater.

STOCKING, G. W. Labour problems in the American bituminous coal industry. The Economic Journal juni 1927.

Amerikanske Arbejdsforhold. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 23.

Outdoor recreation for industrial employees. Monthly Labor Review maj 1927.

Ryssland.

GUBSKY, N. Economic law in Soviet Russia. The Economic Journal juni 1927.

HURWICZ, E. Das Privatkapital in der Sowjet-Union. Technik und Wirtschaft 1927, nr 6.

Storbritannien.

Kolfrågan i England. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 25.

Profit-sharing and labour co-partnership in 1926. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 6.

Tyskland.

GLEITZE, B. Die soziale und steuerliche Belastung der deutschen Arbeiterschaft seit 1924. Die Arbeit 1927, nr 6.

RAWICZ, E. Die Ergebnisse einer Erhebung über unterstützte Kleinrentner. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 18.

Der endgültige Reichswirtschaftsrat und die paritätische Verfassung der Wirtschaftsvertretungen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 24.

Erste Reichsergebnisse der Berufszählung vom 16. Juni 1925. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 10.

Ein Sozialministerium für Preussen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 24.

Arbetarskydd.

ADLER-HERZMARK, J. Eine tödliche Brommethylvergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

BRIGGS, G. M. Factors in safety interest at the wolverine brass works. National Safety News juni 1927.

BROWN, L. R. Showing the public »what the motorman sees». National Safety News juni 1927.

EIBEL. Aus den Jahresberichten der gewerblichen Berufsgenossenschaften über Unfallverhütung für 1925 und den Jahresberichten der Gewerbeaufsichtsbeamten und Bergbehörden für das Jahr 1925. Pressen und Stanzen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

ELSNER V. GRONOW, W. Die Anwendung chemischer Sonder-Nassfeuerlöscher in den gewerblichen Betrieben unter dem Gesichtspunkte ihrer Einwirkung auf die Benutzer. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

FAHLAND, K. Die Unfallgefahren im Schornsteinfegerberuf. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

FOISIE, F. P. Safety in selection. National Safety News juni 1927.

GLEASON, W. A. Hazards of the pulp yard. National Safety News juni 1927.

GRAVES, W. J. Removing air contamination at source. National Safety News juni 1927.

LEE, R. E. Organizing a community for safety. National Safety News juni 1927.

LUTZ, G. Chlorgasvergiftung und Chlorgewöhnung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

MEESS, H. Neuzeitlicher Augenschutz in Gewerbebetrieben. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

MERKEL. Umfüllvorrichtung mit Entlüftung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

MÜKSCH, L. Erhöhung der Unfallsgefahren bei Revuen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 6.

NESTER, R. D. Organizing motorbus operators for greater safety. National Safety News juni 1927.

PARKER, D. J. Mine rescue work — a specialized art. National Safety News juni 1927.

PRELLER, L. Körper und Arbeit. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 22.

PRE[LLER, L.] Schutz des Arbeiters vor Schädigungen aus der Arbeitsweise. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

RITZER, K. Unfalltechnische Filmvorführungen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

RODENACKER, G. Zum Mechanismus der Schwefelwasserstoffvergiftung. (Kinematographische Vorführung.) Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

SCHMIDT, P. Der gegenwärtige Stand der experimentellen und klinischen Forschung über die Ursachen der Bleiwirkung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

SCHOLTE, H. J. Eine neue Schutzvorrichtung beim Kehlen von unterbrochenen Nuten und Leisten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

SCHWAB, H. Routine safety measures for the punch press department. National Safety News juni 1927.

SCHWEISHEIMER, W. Die Berufsgefährdung der Maler und Lackierer. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 6.

SCH[WEISHEIMER], W. Die Staublunge der Bergarbeiter. Wege zur Verhütung. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 6.

SHAW, T. N. The major cost of minor injuries. National Safety News juni 1927.

STRUVE. Seilzugwagen und Hakenwagen im Kranbetrieb. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

STÜHLER, G. Gewerbliche Berufskrankheiten in Lärmbetrieben. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 22.

THOMAS. Die Spaltverdeckung an der Abrichthobelmaschine. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

WALKHOFF. Die sanitären Anlagen in gewerblichen Betrieben. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

WIETFELDT, W. Verwendung von Kranwagen bei Verladearbeiten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

WOLFF, G. Gewerbehygiene und Unfallverhütung. I. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 23.

WRIGHT, D. C. A factory inspection system that maintains interest. National Safety News juni 1927.

WÖGERER, M. Eine neue Schilfrohr- und Holzstabwebmaschine. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 6.

Physical and mental effects of noise. Monthly Labor Review maj 1927.

Rest-pauses in industry. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 6.

A sure footing for safety. National Safety News juni 1927.

Tuberkulose und Industrialisierung. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 6.

The water cure for summer fatigue. National Safety News juni 1927.

Vergiftungen bei Kohlenbränden. Die Feuerwehr (Beibl. der Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene) 1927, nr 6.

Sverige.

FÜRST, TH. Vilka äro anledningarna till olycksfallsantalets stegring och vilka åtgärder kunna vidtagas till dess nedbringande? Arbetarskyddet 1927, nr 6/7.

HOLMER, R. Elektriska olycksfall under 1926. Teknisk Tidskrift 1927, nr 22.

NILSSON, N. G. Den nya bostadsförordningen. Sv. Flagg 1927, nr 23.

WHY NOT. Skogsarbetarlivet. Skogs- och flottningsarbetaren 1927, nr 23.

Amerikas förenta stater.

FISH, C. T. Where cooperation has canceled compulsion. National Safety News juni 1927.

REITZEL, J. A. June is »no-accident» month in the cement industry. National Safety News juni 1927.

Accidents in small plants. Monthly Labor Review maj 1927.

Coal-mine fatalities in the United States in 1925. Monthly Labor Review maj 1927.

Deaths from lead poisoning. Monthly Labor Review maj 1927.

Forty-four paper mills score bull's-eyes in March. National Safety News juni 1927.

Railroads report safety progress at annual convention. National Safety News juni 1927.

Safety codes for the prevention of dust explosions in industrial plants. Monthly Labor Review maj 1927.

Italien.

Il *regolamento generale sull 'igiene del lavoro.* Bollettino del Lavoro e della Previdenza Sociale april 1927.

Schweiz.

STILLER. Aus den Berichten der schweizerischen Fabrikinspektoren. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

Storbritannien.

Effect of eyestrain on output in the hosiery industry. Monthly Labor Review maj 1927.

Tyskland.

MICHELS. Steigende Unfallziffern. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 17.

Vermehrung der Betriebsunfälle im Jahre 1925. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 25.

Arbetslön.

v. ORGIES-RUTENBERG, J. Lohn und Kaufkraft. Der Arbeitgeber 1927, nr 12.

Le système des allocations familiales et son application à l'agriculture. Revue Internatio-

nale des Institutions Economiques et Sociales 1927, nr 3.

Storbritannien.

Arbetsförtjänster i brittiska maskinindustrien. Industria 1927, nr 12.

Tyskland.

AGTHE, A. Die Tariflöhne in Deutschland im Jahre 1926 und die neuere Lohnbewegung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 16.
TYSZKA, v. Ford's Lohnmotiv und die deutsche Wirtschaft. Der Arbeitgeber 1927, nr 12.
Kann die Wirtschaft Lohnerhöhungen tragen? Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 24—26.
Der Streit um den Überstundenzuschlag. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 25.
Den tyska konjunkturen och arbetslönerna. Industria 1927, nr 13.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

BENDA, M. Verlegung öffentlicher Aufträge in Krisenzeiten als Kampfmittel gegen Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 16.
DICKMANN, J. Ein sozialpolitisches Experiment. Zur Produktivierung der Arbeitslosen. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 12.
LOCHER, A. Arbeitsnachweis und Landwirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
LORGUS. Arbeitsnachweis und Landwirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.
LÜTTICH. Arbeitsnachweis und Wirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
PALLA, E. Die Einheit des reichsdeutschen und österreichischen Arbeitsmarktes. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
POTTHOFF, H. Zur Organisation des Arbeitsnachweises. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
STRIEMER, A. Neue Wege der industriellen Alters- und Invalidenfürsorge. Der Arbeitgeber 1927, nr 11.
TÜCK, H. Minderarbeitsfähige Personen im Arbeitsnachweis und in der Erwerbslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.
WOLF, C. Zum Wesen der Arbeitslosigkeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.

Sverige.

ERICSSON, E. Praktisk solidaritet mot de arbetslösa. Förbundet 1927, nr 1/3.
S[JÄLANDER], V. Arbetslöshetsräkningen i Stockholm den 5 maj 1927. Statistisk Månadsskrift 1927, nr 4.
H. Kontoristerna och arbetslöshetsräkningen. Kontoristen 1927, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Comparative stability of male and female employees. Monthly Labor Review maj 1927.
Comparison of employment and productivity in manufacturing industries, 1919 to 1925. Monthly Labor Review maj 1927.

Belgien.

The Belgian emergency fund. [Max Gottschalk, Brussel's correspondent of the International Labour Office.] International Labour Review 1927, nr 6.

Italien.

L'andamento dell'assicurazione obbligatoria durante i primi sei anni di gestione. [Referat av Dr. Ernesto Campese: L'assicurazione contro la disoccupazione in Italia.] Bollettino del Lavoro e della Previdenza Sociale april 1927.

Storbritannien.

DEARLE, N. B. Report of the Unemployment Insurance (Blanesburgh) Committee. The Economic Journal juni 1927.
ROWE, J. W. F. An index of the physical volume of production. The Economic Journal juni 1927.
SCHINKÖTHE, R. Der Einfluss des Bergarbeiterstreiks auf einzelne Gewerbe in Grossbritannien. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 126, s. 391.

Tyskland.

HENNINGER. Kritik der deutschen Arbeitsmarktstatistik. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
SCHLEDERER, M. Die Abgrenzung der Arbeitsamtsbezirke und die Bedürfnisse der Wirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
WAUER, E. Die Erwerbslosigkeit der Jugend. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 7.

Österrike.

MARGARETHA, E. Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.
WATZEK, A. Die Entwicklung der Arbeitsvermittlung für Metallarbeiter in Wien. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.

Arbetstid.

SCHWARZ, S. Probleme der Arbeitszeitpolitik. Die Arbeit 1927, nr 6.
Arbetstiden i utlandet. Industritidningen 1927, nr 10.

Amerikas förenta stater.

Vacation practices for salaried workers in New York city. Monthly Labor Review maj 1927.

Finland.

SCHAUMAN, O. Arbetares semester. Industritidningen 1927, nr 11.

Storbritannien.

Fortsatt engelsk kritik av Washingtonkonventionen. Industria 1927, nr 13.

Tyskland.

QUIST, A. Kampen om 8-timmarsdagen i Tyskland. I. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 25.
Das Arbeitszeitgesetz des Rechtsblocks in der Praxis. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 23.

Eine Erhebung des A. D. G. B. [Allgemeinen Deutschen Gewerkschafts-Bundes] über die Dauer der Arbeitszeit. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 23.

Österrike.

Réglementation de la durée du travail. Revue du Travail 1927, nr 5.

Bostadsförhållanden.

BENTSEN, I. Boligspørsmaalet — sociale og økonomiske Betragtninger. *Byggmästaren* (Bil.) 1927, nr 11.

HALS, H. Boligplanens utvikling under senere år. Byggmästaren (Bil.) 1927, nr 11.

VESTERLID, A. Litt om boligsaken. Byggmästaren 1927, nr 11.

WILDT, A. Maskinteknikens Indsats og Muligheder med Henblik paa Byggeomkostningens Nedbringelse. Byggmästaren (Bil.) 1927, nr 11.

Sverige.

WESTHOLM, S. Bostadsplanens utveckling under senare år. Byggmästaren 1927, nr 11.

WESTHOLM, S. Statens byggnadsbyrå. Byggnadsvärlden 1927, nr 23.

VINGE, K. A. Ett par synpunkter i fråga om den kommunala bostadspolitiken. Tidskrift för Göteborgs stads tjänstemän 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

ADLING, A. Byggnadsindustriella studier i Nordamerikas Förenta stater. Byggmästaren 1927, nr 9 & 11.

Building permits in the principal cities of the United States in 1926. (Introduction and summary.) Monthly Labor Review maj 1927.

Danmark.

Beretning om Bolig- og Byggeforhold i København og paa Frederiksberg den 1. Maj 1927 samt om Lejeledigheden ved April Flyttedag 1927. Statistisk Maanedsskrift 1927, nr 5.

Norge.

ARNESEN, R. Boligsaken i Oslo. Bolig og Bygg 1927, nr 3/4.

Tyskland.

Bautätigkeit in deutschen Städten in 4. Vierteljahr und im Jahre 1926. Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs 1927, nr 1.

Fattigvård och barnaskydd.

Sverige.

JACOBSSON, T. Beräkning av hemunderstödds storlek. I. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 3.

KOCH, G. H., v. Orsakerna till behovet av fattigvårdsunderstöd. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 5.

WALLGREN, A. Läkaren och den sociala spädbarnsvården. Sv. Läkartidningen 1927, nr 25.

Nederländerna.

FELD, W. Die Fürsorgestatistiken von Amsterdam. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 126, s. 431.

Tyskland.

SCHRÖDER, P. Fürsorge für jugendliche Psychopathen. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 6.

Föreningsväsen.

SCHWARZ, S. Das Siechtum des englisch-russischen gewerkschaftlichen Ausschusses. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 24.

Föreningsrätten inför internationella arbetskonferensen. Industria 1927, nr 12.

Det internationale Arbejdsgivermøde i Zürich. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 22.

Internationella arbetsgivaremötet i Zürich. Industria 1927, nr 12.

Järnvägsmännen och koalitionsfriheten. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 22.

Sverige.

KÄMPE, A. Svenska lantarbetarförbundet tjugu år. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 25.

LINDGREN, J. Brantings förslag till fackföreningsprogram 1885. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 24.

[Lokomotivmanna-]Förbundets 8:de kongress. Lokomotivmännens Tidning 1927, nr 11.

Samverkande byggnadsfackförbunden[s första årskonferens]. Kvartalsrapport för Svenska Murareförbundet maj 1927 och Grovarbetaren 1927, nr 2.

Svenska näringskorporationer. Kvartalsskrift för Skandinaviska Kreditaktiebolaget 1927, nr 3.

Danmark.

KREBS, A. C. Kampen mod kristelig dansk fællesforbund. I.—II. Arbejderen 25 juni och 2 juli 1927.

Finland.

HALME, A. Finska landsorganisationen år 1926. Social Tidskrift 1927, nr 6.

Italien.

BOTTAI, H. E. G. Trade organisation in Italy under the act and regulations on collective relations in connection with employment. International Labour Review juni 1927.

MODIGLIANI, G. E. De italienska tvångsfackorganisationerna. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 24.

ROSENMANN, L. Die faschistische Arbeitsverfassung. I. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 12.

SOLMI, A. La carta del lavoro. Rivista Critica di Infortunistica 1927, nr 4.

Spanien.

ALTEA, DE. National corporative organisation in Spanish industry. International Labour Review juni 1927.

Storbritannien.

FREY, J. P. Government by judges. The Labour Magazine juni 1927.

HENDERSON, A. The anti-trade union bill in committee. The Labour Magazine juni 1927.

MILNE-BAILEY, W. Der Angriff auf die englische Gewerkschaftsbewegung. Die Arbeit 1927, nr 6.

SCHLEEF, CAROLINE. Den brittiska arbetarrörelsens nya kamp. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 22.

WECKERLE, E. La portée de la loi anti-syndicale anglaise. Bulletin d'Information de la Fédération Int. des Ouvriers du Transport 1927, nr 5.

C. E. De nye engelske Fagforeningslove. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 24.

Den britiske regjerings aksjon mot fagorganisasjonen. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 4/5.

English bill for regulating trade-unions. Monthly Labor Review maj 1927.

De nya fackföreningslagarna i England. Industria 1927, nr 12.

Tyskland.

NÖRPEL, C. Wissenschaft, Gewerkschaften und Arbeitsrecht. Die Arbeit 1927, nr 6.

Jord- och egnahemsfrågan.

GJELSVIK, E. Bureisingsspørsmålet. Ny Jord 1927, nr 2.

REINILÄ, E. J. Koloniträdgårdsrörelsen och dess sociala betydelse. Social Tidskrift 1927, nr 6.

Sverige.

HÖIJER, E. Jordbruksbefolkningen och jordbrukets produktion. Landtmannen 1927, nr 23.

SJÖGREN, E. Möjligheterna att höja jordbrukarbetets effektivitet. Kungl. Landtbruks-Akademiens Handlingar och Tidskrift 1927, nr 3.

L[EUFVÉN], G. Den nya arrendelagen. Landtmannen 1927, nr 24.

N[ANNESON], L. Arbetskontroll i jordbruket. Landtmannen 1927, nr 24.

Ryssland.

OLBERG, P. Die Lage der Landarbeiter in Sowjetrussland. Die Arbeit 1927, nr 6.

Tyskland.

WAHLMAN, L. En man och en idé. [Raiffeisenorganisationen.] Sv. Landtmännens Föreningsblad 1927, nr 24.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Danmark.

Dommene i Kolindsund Sagen. Arbejderen 11 juni 1927.

Estland.

SÕRMUS, R. Grèves dans les entreprises industrielles en 1926. Recueil Mensuel 1927, nr 6.

Finland.

MANNIO, N. Tjänstemännens förhandlingsrätt i Finland. [Ur föredrag.] Sv. Trafiktidning 1927, nr 25.

Förlikningsmännens verksamhet år 1926. Social Tidskrift 1927, nr 6.

Norge.

HAUPT, P. H. Rechtsverbindliches Schiedsgericht in Norwegen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 22.

LYSHOEL, J. H. Tvångsskiljedomen i Norge. Industria 1927, nr 13.

PEDERSEN, O. Skiljedomsutslaget i Norge. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 24.

DR. Norsk Betænkning om lovordnede Afstemningsregler i Strejke- og Lockoutspørgsmaal. Arbejderen 18 juni 1927.

Den skjerpede arbeidstvistlov. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 4/5.

Vedtagelsen av panikkloven. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 4/5.

Nya Syd-Wales.

Industrial dislocations, January—December, 1926. The New South Wales Industrial Gazette 1927, nr 2.

Polen.

Statistique des grèves et des lock-outs — année 1925. Kwartalnik Statystyczny 1926, nr 4.

Tyskland.

German labour courts act. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 6.

Kooperation.

HELLSTRÖM, C. Återbäringen. Kooperatören 1927, nr 7/8.

ODHE, T. Märkesvarukontroll och kooperation. Kooperatören 1927, nr 7/8.

TOTOMIANZ, V. Det kooperativa systemet. Kooperatören 1927, nr 7/8.

Sverige.

BORG, G. Bageristatistik. Kooperatören 1927, nr 7/8.

HEYMAN, H. Kooperativa bostadsföretag i Stockholm. Vår Bostad 1927, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Operating expenses of cooperative societies. Monthly Labor Review maj 1927.

Australien.

ALLEN, T. W. The co-operative movement in Western Australia. International Co-operative Bulletin 1927, nr 6.

Belgien.

Les sociétés coopératives en Belgique. Revue du Travail 1927, nr 5.

Italien.

Movimento cooperativo nell' anno 1926. Bollettino del Lavoro e della Previdenza Sociale april 1927.

Schweiz.

Eine Bank der Genossenschaften und Gewerkschaften. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 11.

Storbritannien.

Fifty-ninth annual co-operative congress. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 6.

Den kooperativa rörelsens allians med socialismen. Industria 1927, nr 13.

Österrike.

GROSSMANN, O. The Austrian labour bank in 1926. International Co-operative Bulletin 1927, nr 6.

Levnadskostnader.

Frankrike.

Commissions d'études relatives au coût de la vie. Bulletin de la Statistique générale de la France 1927, nr 3.

Enquête sur les prix de vente au détail de certaines denrées dans les villes françaises. Bulletin de la Statistique générale de la France 1927, nr 3.

Enquête sur les prix de vente au détail par les sociétés coopératives de consommation. Bulletin de la Statistique générale de la France 1927, nr 3.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

HISCHE, W. Der wirtschaftliche Effekt der Berufsberatung und der Berufseignungs-Untersuchung. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.

HÖHN, H. Die Bedeutung der Berufsberatung für die Wirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.

LIST. Einiges zum Thema: »Menschenökonomie» vom Standpunkt der Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.

LOBSIEN, M. Seelenkundliche Beobachtungen in der Schule. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.

MENNE, A. Berufsberatung als Aufgabe der Staats- und Wirtschaftspolitik. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.

RAGER, F. Die Bedeutung der Berufsberatung für die Wirtschaft. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.

T[UNELLI], C. Lärlings- och yrkesskolornas effektivitet och kritiken. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1927, nr 5.

Amerikas förenta stater.

T[UNELLI], C. Yrkesutbildning i U. S. A. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1927, nr 5.

Placement of the handicapped in New York city. Monthly Labor Review maj 1927.

Progress in vocational rehabilitation. Monthly Labor Review maj 1927.

Storbritannien.

Balfourkommissionen. En Undersøgelse vedrørende faglig Oplæring og Rekrutering. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 22.

Tyskland.

KNOFF, P. Der wirtschaftliche Gedanke in der Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 10.

LAZARSFELD, P. Dinta [Deutsche Institut für technische Arbeitsschulung]. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 11.

RICHTER, C. Das Lehrlingsheim. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 6.

Tyskt lagförslag om ungdomens yrkesutbildning. Industria 1927, nr 12.

Die öffentliche Berufsberatung in Deutschland nach der Berufsberatungsstatistik 1925/26. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 18.

Nykterhetsfrågan.

WESTERGAARD, H. Alcohol and Longevity. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 3.

Sverige.

G[AH]N, H. Ungdomsfylleriet. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 5.

HERCOD, R. Vingt-cinq ans de travail éducatif en Suède. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 3.

R[OSENBOR]G, E. »Motboksdagarna» och fylleriet. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 5.

Åtgärder gentemot missbruk av spritrecept och »apoteksdroppar». [Rusdrycksslagstiftningsberedningens förslag.] Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 5.

Amerikas förenta stater.

THIKEN, J. Über die Behandlung von Alkoholikern in den Vereinigten Staaten von Amerika vor und während des Alkoholverbots. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 3.

Norge.

KRINGLEBOTTEN, A. Den nye rusdrikklov av 5. april 1927. Sociale Meddelelser 1927, nr 3.

Socialförsäkring.

The present tendencies of compulsory sickness insurance. International Labour Review 1927, nr 6.

Sverige.

FRANZON, L. Förskottering av pensionsbelopp i Norrtälje stad. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 5.

HELLSTRÖM, N. Anteckningar och skisser rörande pensionsstyrelsens kuranstalt vid Norrköpings lasarett. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 5.

JOCHNICK, A., AF. Den svenska pensionsförsäkringens nuvarande läge. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 5.

JOCHNICK, A., AF. Pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet. Sv. Läkartidningen 1927, nr 22.

Australien.

Cost of old-age pensions and maternity allowances in Australia. Monthly Labor Review maj 1927.

Danmark.

Aldersrenten i 1925—26. Statistiske Efterretninger 1927, nr 18.

Kanada.

Canada adopts an old-age pension plan. Monthly Labor Review maj 1927.

Norge.

Sykeforsikringsloven. Sykeforsikringsbladet 1927, nr 5/6.

Schweiz.

Alters- und Hinterlassenenversicherung. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 11.

L'assurance en cas de maladie. Revue du Travail 1927, nr 5.

Storbritannien.

PLUMMER, A. Some aspects of the history and theory of social insurance. Economica juni 1927.

Tyskland.

GRIESER, A. The place of prevention in social insurance. International Labour Review 1927, nr 6.

HAENEL. Die versicherungsrechtlichen Grundlagen der Verordnung des Reichsarbeitsministeriums vom 12. Mai 1925 über Ausdehnung der Unfallversicherung auf Berufskrankheiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

HAMANN. Die Versicherung der Lehrlinge. Arbeit und Beruf 1927, nr 11.

KOELSCH, F. Die Gleichstellung von Gewerbekrankheiten mit den Unfällen. Die Erfahrungen in Bayern im ersten Berichtsjahr. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 5.

Österrike.

LEDERER, M. Den østerrikske lov om funksjonærforsikringen. Sociale Meddelelser 1927, nr 3.

LEDERER, M. Reform und Ausbau der österreichischen Sozialversicherung I. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 18.

Ut- och invandring.

Frankrike.

OUALID, W. L'Immigration ouvrière est-elle organisée en France? Le Musée Social 1927, nr 5/6.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juni—10 juli 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
206.	K. kung. ang. statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk	20 maj
207.	Lag om ändring i vissa delar av lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring	18 juni
208.	Lag om ändrad lydelse av 40, 41 och 51 §§ i lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården	18 »
209.	Lag om ändrad lydelse av 63 § i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård	18 »
213.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 3, 4 och 5 i kungörelsen den 9 juli 1920 (nr 607) ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid i lagen om fattigvården den 14 juni 1918 (nr 422) avsedda arbetshem	18 »
231.	K. kung. ang. lån ur statens bostadslånefond	18 »
234.	K. förordn. om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring	18 »
239.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 10, 11 och 14 i kungörelsen den 27 juni 1919 (nr 483) ang. allmänna villkor och bestämmelser för statens egnahemslånerörelse	18 »
240.	K. förordn. om ändrad lydelse av § 12 i förordningen den 17 december 1926 (nr 509) ang. grunder för upplåtande från vissa kronoegendomar av jordbrukslägenheter under åborätt enligt lagen om upplåtelse under åborätt av viss jord samt av egnahemslägenheter	18 »
258.	Transumt av K. cirkulär ang. fastställande av ersättningsbelopp för vård å vissa anstalter	27 »
277.	K. kung. ang. statsbidrag till fattigvård och barnavård för lappar	27 »
283.	Lag om ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom	27 »
284.	Lag om ändrad lydelse av 10 § i lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 22) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om nyttjanderätt till fast egendom	27 »
285.	Lag ang. utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 (nr 57 s. 2) om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarne ävensom ang. ändring i vissa delar av samma lag	27 »

Arbetsmarknaden under juli månad 1927.

Den svenska arbetsmarknaden utmärktes under juli månad av stor livaktighet. Efterfrågan å arbetskraft steg sålunda inom åtskilliga grenar av arbetsmarknaden, och sysselsättningsmöjligheterna för de arbetssökande ha såsom följd härav undergått ökning. Förbättringen låter sig bl. a. avläsa ur den offentliga arbetsförmedlingens siffror för antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser. Medan nämnda tal i juli 1926 och juni 1927 uppgick till 161, stannade det för rapportmånaden vid 150. Den gynnsammare relationen torde till huvudsaklig del kunna hänföras till det förhållandet, att jordbruket innevarande år kraftigt ökat sin efterfrågan å arbetskraft. Förutom att bristen å ladugårdspersonal och yngre drängar alltjämt var mycket kännbar, hade för månaden tillkommit ett stort behov av tillfällighetsarbetare för skörde- och annat lantarbete. Att detta behov på sina håll varit svårt att helt tillgodose är så mycket beklagligare, som ett överskott av arbetskraft alltjämt förefinnes i städerna. Detta överskott utgöres emellertid av okvalificerad arbetskraft, i många fall tillhörande arbetsmarknadens yngre årsklasser, vilka på grund av bristande vana vid ordnat arbete endast med viss svårighet kunna rationellt utnyttjas inom näringslivet och ej heller med fördel kunnat överföras till lantarbete. Svårigheterna att reducera överskottet av icke yrkeslärda stads- och industriarbetare framgå ävenledes ur arbetslöshetskommissionens siffror, vilka utvisa 2 589 statliga nödhjälpsarbetare vid utgången av juli månad i år mot 2 031 i fjol. Denna ökning synes högst oförmånlig, om man jämför densamma med de stigande konjunktursiffror, som redovisas i den följande kvartalsredogörelsen över arbetstillgången inom industrien.

Beträffande läget under månaden inom olika näringsgrenar är jordbrukets säsongmässigt starka behov av arbetskraft redan berört. Att arbetstillgången inom jordbruket innevarande år så påtagligt ökat, torde dessutom i viss mån kunna tillskrivas den återupptagna sockerbetsodlingen, vilken givit ökad sysselsättning åt såväl jordbrukets rörliga arbetarstam som småbrukare och lägenhetsinnehavare.

Inom industri och hantverk ökades sysselsättningen inom praktiskt taget alla grupper. Byggnadsverksamheten var sålunda livlig, även om man på vissa håll hade svårt att få ut i arbete alla till denna grupp hörande arbetssökande. Metall- och maskinindustrien anmälde ett ökat behov av arbetskraft, vilket i den mån detsamma gällde arbetare med specialutbildning var svårt att helt tillgodose; överflöd rådde däremot å tempoarbetare och verkstadshantlangare. Malmgruvorna, tegelbruken och torvmossarna absorberade ytterligare arbetskraft. Från stenindustrien rapporterades en återgång till fullt normala arbetsförhållanden, medan kalkindustrien på sina håll klagade över minskad sysselsättning mot tidigare år.

Handel och samfärdsel ökade speciellt för sommarmånaderna sin anställningssiffra, vilket även här skapade större lättnad å marknaden än föregående år. För den arbetslediga kontors- och affärspersonalen förefunnos sålunda vikariatsanställningar inom olika poster av affärslivet, och brist gjorde sig gällande å fullt kompetenta maskinskriverskor och språkkunniga stenografer. Transportarbetet var rikligt såväl till lands som vatten; för sjöfolkets del var omsättningen mycket livlig, i det att sjömanshusen redovisade 3 184 påmönstringar mot 2 742 avmönstringar.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under juli samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	*161*	*150*	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	*81*	*77*	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	*184*	*179*	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·8	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·2*	*15·5*	*14·1*	*12·4*	*10·0*	*9·5*	—	—	—	—	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna sjönk under juni månad, dock icke i den omfattning man hade väntat med hänsyn till andra uppgifter om lägesförändringarna på arbetsmarknaden. Vid månadsskiftet juni—juli uppgick sålunda fackföreningsprocenten till 9·5 mot 9·6 motsvarande tid i fjol. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 648.

Arbetstillgången under andra kvartalet 1927

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under andra kvartalet år 1927 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 21 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 1 973 arbetsgivare med 271 566 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under andra kvartalet 1927, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 335 arbetsgivare med 61 566 arbetare (23 %),
såsom *oförändrad* av 1 248 arbetsgivare med 163 235 arbetare (60 %) och
såsom *sämre* av 390 arbetsgivare med 46 765 arbetare (17 %).

Av de redovisade arbetarna ha 45 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 36 % haft medelgod och 19 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 36, 36 och 28 samt för andra kvartalet 1926 resp. 38, 37 och 25.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av nedanstående tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
I	3·88	3·23	2·71	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04
II	3·74	3·38	3·06	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25
III	3·65	3·42	3·29	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	
IV	3·50	3·14	3·48	2·84	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	
Medeltal	**3·69**	**3·29**	**3·14**	**3·30**	**1·98**	**2·63**	**3·14**	**3·04**	**3·04**	**3·06**	

Konjunktursiffran för rapportkvartalet angiver arbetstillgången för hela den berörda industrien såsom över medelgod. I förhållande till närmast före-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

gående kvartal samt motsvarande tidpunkt i fjol visar läget en påtaglig förbättring, tydande på ökad känsla av stabilitet inom det industriella näringslivet.

De i detta sammanhang offentliggjorda konjunktursiffrorna återspegla emellertid endast den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får emellertid icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	2:a kvartalet 1927			1:a kvartalet 1927			2:a kvartalet 1926		
	juni	maj	april	mars	febr.	jan.	juni	maj	april
Jordbruk och skogshushållning	81	96	101	114	155	205	95	106	101
Övriga näringsgrenar	184	192	202	250	287	310	185	177	189
Samtliga »	**161**	**168**	**171**	**208**	**258**	**293**	**166**	**162**	**163**

Den här ovan redovisade gruppen »övriga näringsgrenar» hänför sig i stort sett till samma del av arbetsmarknaden som det här föreliggande materialet från det industriella näringslivet. En jämförelse mellan dessa statistiska serier giver vid handen, att den förbättrade arbetstillgången icke följts av en å arbetsmarknaden lika kännbar lättnad. Av siffrorna att döma synes snarare det relativa antalet ansökningar om arbete på industrigrupperna under 2:a kvartalet i år i förhållande till samma kvartal i fjol hava undergått ökning eller åtminstone icke kunnat uppvisa någon märkbar minskning, under det att rapporterna från näringsidkarna utvisa en påtaglig förbättring av sysselsättning och produktion. Även om uppgifterna från industriidkarna till stor del återspegla uppgiftslämnarnas subjektiva uppfattning av konjunkturläget och i viss mån få sin prägel av de mer eller mindre ljusa utsikterna för framtiden, under det att arbetsförmedlingssiffrorna endast bygga på numeriska iakttagelser, torde dock divergensen mellan talserierna vara för stor för att förklaras av enbart olikheter i observationsmetoderna. Från olika håll härstammande uppgifter synas sålunda bekräfta den iakttagelsen, att näringslivets industrialiserings- och rationaliseringsprocess under de senaste åren kraftigt forcerats, vilket möjliggjort ökad produktionskapacitet, utan att siffrorna för nyanställning av arbetskraft rönt någon mera kännbar påverkan. I den mån arbetskraft efterfrågats har detta mestadels avsett fullgoda yrkesmän, varå brist i flera fall gjort sig gällande; överskottet har sålunda kommit att bestå av icke yrkeskunnigt folk.

Med ledning av tabellen å sid. 598—599, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, har dessutom utarbetats följande översikt över arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper:

	Konjunktursiffror				
	2:a kvart. 1927	1:a kvart. 1927	4:e kvart. 1926	3:e kvart. 1926	2:a kvart. 1926
Malmbrytning och metallindustri	3·12	2·91	2·89	2·77	2·94
Jord- och stenindustri	3·11	2·99	2·68	2·78	2·66
Trävaruindustri	3·45	2·77	3·09	3·22	3·32
Pappers- och grafisk industri	3·52	3·37	3·51	3·62	3·69
Livsmedelsindustri	3·28	3·17	3·27	3·32	3·17
Textil- och beklädnadsindustri	3·27	3·12	3·14	3·09	2·94
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·08	3·07	3·19	3·00	2·83
Kemisk-teknisk industri	3·20	3·19	3·19	3·19	3·23

Konjunktursiffrorna för industriens specialbranscher återfinnas i den efterföljande huvudtabellen.[1]

En granskning av det föreliggande materialet rörande arbetstillgången giver vid handen, att det stora flertalet industrigrenar under kvartalet haft uppåtgående konjunkturer. Avsättningsmöjligheterna för såväl export- som hemmamarknadsindustrien ha merendels varit goda, även om utlandskonkurrens och oförmånliga försäljningspriser i ett par fall verkat besvärande. Under kvartalet har arbetsfreden knappast i något fall varit störd, vilket givetvis i sin tur förmånligt påverkat konjunkturutvecklingen.

Gruppen *malmbrytning och metallindustri* visade förbättring över lag. Malmbrytningen vid de större gruvorna har sålunda varit stigande till följd av ökade avsättningsmöjligheter på utlandet; såsom exempel kan nämnas, att malmexporten under juni månad översteg fjolårssiffran med 330 000 ton. De genom malmavtalet mellan staten och Grängesbergsbolaget skapade förutsättningarna för ett bättre tillvaratagande av malmfyndigheterna synas i sig innebära en ökning av arbetstillfällena vid gruvorna. Nyanställning av arbetskraft har sålunda redan ägt rum och väntas ske i ännu större omfattning under den närmaste tiden. Malmförädlingsverk och järnmanufaktur hade stigande konjunktursiffror, men arbetstillgången nådde dock i genomsnitt icke upp till medelgod. Exporten av järn har visserligen ökat i förhållande till motsvarande tid i fjol, men konkurrensen på den inhemska marknaden syntes vara mycket pressande på grund av kännbar dumping av utländska fabrikat. Verkstadsindustrien och den elektromekaniska industrien rapporterade ökad arbetstillgång, och svårigheter vid en del företag förelågo att uppbringa arbetskraft med nödiga kvalifikationer. Skeppsvarven hade mestadels full sysselsättning med avsevärt bättre ställning än motsvarande tid föregående år.

Jord- och stenindustrien är i mångt och mycket sammansatt av säsongföretag, vilka ha sitt huvudsakliga arbete förlagt till sommarhalvåret. Industrigruppen utvisade också såsom helhet ökad arbetstillgång, men den regniga våren och försommaren försvårade dock på sina håll arbetets gång.

[1] Motsvarande siffror för tiden tredje kvartalet 1915—tredje kvartalet 1925 återgivas i Soc. Medd. årg. 1925, sid. 882—885, varefter de för de följande kvartalen finnas införda i den fortlöpande kvartalsstatistiken över arbetstillgången.

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete										Konjunkturssiffra
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig		
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
	Malmbrytn. o. metallind.													
1	Malmgruvor	42	7 711	—	—	9	4 165	14	2 540	5	246	14	760	3·31
2	Malmförädlingsverk	52	21 026	—	—	7	5 884	12	2 796	20	9 444	13	2 902	2·55
3	Järn- och stålmanufaktur	63	8 517	1	98	15	1 274	32	5 260	10	1 356	5	529	2·89
4	Mekaniska verkstäder	223	32 961	13	3 364	59	11 002	86	12 479	48	4 481	17	1 635	3·30
5	Skeppsvarv	15	7012	2	517	7	5 543	2	442	2	223	2	287	3·82
6	Elektromekanisk industri	20	7 350	—	—	4	3 110	9	3 538	4	518	3	184	3·30
7	Annan metallindustri	43	3 530	—	—	11	1 298	19	1 387	9	659	4	186	3·07
	Jord- och stenindustri													
8	Kolgruvor	6	1 758	—	—	—	—	2	227	1	345	3	1 186	1·45
9	Torvindustri	21	603	1	23	5	198	5	79	3	154	7	149	2·66
10	Stenbrott o. -huggerier	44	8 266	6	677	18	3 774	14	3 658	2	86	4	71	3·59
11	Kakel- o. porslinsind.	11	2 263	—	—	1	47	3	856	6	1 340	1	20	2·41
12	Tegelbruk	80	4 449	3	258	30	2 106	34	1 603	9	350	4	132	3·45
13	Glasbruk	20	2 842	—	—	5	489	9	1 134	4	868	2	351	2·62
14	Cementfabriker, kalkbruk	32	4 215	1	85	14	1 526	12	1 932	5	672	—	—	3·24
	Trävaruindustri													
15	Sågverk	177	25 118	6	517	73	14 785	70	7 816	20	1 423	8	577	3·53
16	Snickeri- o. möbelfabr.	122	5 825	6	205	41	2 308	43	1 935	22	931	10	446	3·15
17	Annan trävarufabrikation	15	608	—	—	2	174	7	322	4	71	2	41	3·03
	Pappers- o. grafisk ind.													
18	Trämassefabriker	71	16 876	1	498	37	10 157	21	4 258	12	1 963	—	—	3·54
19	Pappersbruk	33	9 196	4	1 671	12	3 858	10	2 203	6	1 099	1	365	3·58
20	Bokbinderier m. m.	35	2 996	1	8	15	1 734	12	794	3	245	4	215	3·36
21	Boktryckerier o. graf. anst.	80	4 559	5	186	28	1 904	41	1 914	6	555	—	—	3·38
	Livsmedelsindustri													
22	Kvarnindustri	20	1 203	—	—	6	302	7	569	7	332	—	—	2·98
23	Bagerier	35	2 009	1	231	17	1 090	11	470	5	171	1	47	3·64
24	Sockerindustri	22	2 750	1	140	3	611	12	1 184	4	681	2	134	2·98
25	Choklad- o. konfektfabr.	19	2 594	—	—	8	1 287	9	895	2	412	—	—	3·34
26	Bryggerier och bränn erier	58	3 583	—	—	18	971	31	2 228	9	384	—	—	3·16
27	Tobaksfabriker	10	2 533	—	—	4	836	5	1 560	1	137	—	—	3·28
28	Annan livsmedelsindustri	40	1 713	2	91	23	1 056	13	512	1	28	1	26	3·68
	Textil- o. beklädnadsind.													
29	Bomullsindustri	43	14 650	1	77	20	4 841	17	7 906	4	1 002	1	824	3·16
30	Jute- och linneindustri	8	2 747	—	—	2	598	5	2 071	—	—	1	78	3·16
31	Ylleindustri	47	7 697	—	—	13	3 501	19	2 680	12	1 403	3	113	3·24
32	Trikåfabriker	26	4 199	—	—	13	3 030	12	1 122	1	47	—	—	3·71
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	51	6 198	7	559	20	2 753	15	1 372	8	1 467	1	47	3·37
34	*Annan hithör. industri*	59	3 952	2	55	23	1 522	26	1 522	6	780	2	73	3·18
	Läder-, hår- o. gummiind.													
35	Garverier o. läderfabriker	16	982	—	—	2	187	6	417	5	333	3	45	2·76
36	Skofabriker	42	5 568	2	147	9	1 021	18	2 203	9	1 122	4	1 075	2·65
37	Gummivarufabriker	5	3 760	—	—	3	3 360	2	400	—	—	—	—	3·89
38	Annan hithör. industri	25	1 005	—	—	5	192	11	365	9	448	—	—	2·75
	Kemisk-teknisk industri													
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	27	1 274	—	—	9	441	15	757	3	76	—	—	3·29
40	Konstgödningsfabriker	8	880	1	173	4	429	3	278	—	—	—	—	3·88
41	Tändsticksfabriker	9	5 375	—	—	—	—	8	5 274	—	—	1	101	2·96
42	Annan hithör. industri	25	2 362	1	80	14	1 156	9	835	1	291	—	—	3·46
48	**Byggnadsverksamhet**	73	3 549	3	461	20	1 447	31	1 243	16	308	3	90	3·53
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	40	5 778	—	—	14	1 773	14	2 147	12	1 858	—	—	2·99
45	**Handel och varulager**	35	1 823	—	—	9	585	17	914	9	324	—	—	3·14
46	**Land- och sjötransport**	25	5 701	1	237	14	2 934	8	2 140	1	302	1	88	3·51
47	*Summa* 2:a kv. 1927	**1 973**	**271 566**	**72**	**10 358**	**666**	**111 259**	**781**	**98 237**	**326**	**38 935**	**128**	**12 777**	**3·25**
48	» 1:a » »	2 033	259 393	50	6 672	532	85 808	768	94 927	471	53 932	212	18 054	3·04
49	» 4:e » 1926	2 048	258 406	60	8 016	615	92 517	661	88 008	446	49 701	266	20 164	3·07
50	» 3:e » »	2 102	272 379	78	9 425	673	88 260	741	106 011	389	46 166	221	22 517	3·06
51	» 2:a » »	2 165	277 581	64	9 212	720	96 921	801	101 625	395	49 704	185	20 119	3·09

Arbetstillgången i jämförelse med näst föregående kvartal						Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						
Bättre		Oförändrad		Sämre		Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
11	5 256	30	2 452	1	3	11	3 660	25	3 700	6	351	—	—	15	1 094	27	6 617	1
7	2 164	36	13 832	9	5 030	10	4 519	25	4 747	17	11 760	—	—	18	3 880	34	17 146	2
13	1 205	42	5 879	8	1 433	10	889	37	4 193	16	3 435	—	—	34	3 677	29	4 840	3
40	8 715	150	20 604	33	3 642	47	10 508	128	17 705	48	4 748	8	1 167	151	23 307	64	8 487	4
2	175	9	6 363	4	474	7	5 636	5	940	3	436	—	—	12	6 823	3	189	5
2	2 820	14	4 208	4	322	5	3 240	12	3 878	3	232	1	2 129	11	3 915	8	1 306	6
6	489	33	2 656	4	38[illegible]	6	347	31	2 763	6	420	2	61	27	2 257	14	1 212	7
—	—	3	584	3	1 174	1	41	3	888	2	829	—	—	1	301	5	1 457	8
12	432	4	100	5	71	5	148	6	196	10	259	—	—	14	392	7	211	9
16	1 983	23	6 130	5	153	18	6 522	19	1 334	7	410	1	241	30	7 043	13	982	10
1	39	10	2 224	—	—	1	47	6	1 889	4	327	—	—	6	755	5	1 508	11
48	2 209	29	2 138	3	102	7	288	58	3 568	15	593	1	25	43	1 935	36	2 489	12
2	192	12	1 398	6	1 252	—	—	16	2 144	4	698	—	—	13	1 289	7	1 553	13
18	1 311	13	2 892	1	12	3	131	23	3 257	6	827	—	—	16	1 471	16	2 744	14
86	16 380	81	8 294	10	444	31	2 908	129	20 815	17	1 395	—	—	103	14 276	74	10 842	15
30	1 633	77	3 486	15	706	26	1 018	63	3 473	33	1 334	—	—	89	4 110	33	1 715	16
2	58	10	475	3	75	1	11	12	554	2	43	1	4	8	439	6	165	17
27	8 601	36	7 728	8	547	5	1 567	51	12 726	15	2 583	—	—	43	10 888	28	5 988	18
1	443	28	8 337	4	416	4	921	21	6 894	8	1 381	—	—	18	4 546	15	4 650	19
2	39	26	2 510	7	447	3	95	25	2 431	7	470	1	30	28	2 615	6	351	20
11	631	57	2 971	12	957	16	563	52	3 150	12	846	2	126	59	3 761	19	672	21
5	483	14	683	1	37	5	458	12	651	3	94	—	—	8	331	12	872	22
7	524	27	1 438	1	47	2	201	29	1 668	4	140	1	101	27	1 552	7	356	23
11	700	8	1 435	3	615	13	808	9	1 942	—	—	—	—	5	336	17	2 414	24
3	372	15	2 150	1	72	4	435	15	2 159	—	—	—	—	15	2 371	4	223	25
14	451	40	3 021	4	111	3	76	41	2 980	14	527	—	—	40	2 238	18	1 345	26
1	17	9	2 516	—	—	—	—	9	2 516	1	17	—	—	8	2 289	2	244	27
7	379	29	1 206	4	128	3	174	33	1 440	4	99	1	16	25	1 219	14	478	28
8	1 384	33	12 641	2	625	7	1 591	28	10 913	8	2 146	—	—	32	11 824	11	2 826	29
2	598	5	2 071	1	78	4	1 579	3	1 090	1	78	—	—	5	1 954	3	793	30
8	2 663	28	4 176	11	858	10	2 842	25	3 741	12	1 114	1	156	32	5 817	14	1 724	31
2	147	23	4 005	1	47	8	2 973	15	1 124	3	102	—	—	20	2 998	6	1 201	32
16	1 306	29	4 502	6	390	10	849	30	3 565	11	1 784	1	76	41	5 518	9	604	33
8	410	44	3 145	7	397	8	526	44	3 062	7	364	2	59	48	2 987	9	906	34
—	—	13	745	3	237	—	—	8	427	8	555	—	—	9	500	7	482	35
4	515	28	3 881	10	1 172	6	855	22	3 007	14	1 706	1	72	30	4 326	11	1 170	36
—	—	5	3 760	—	—	1	384	4	3 376	—	—	—	—	4	2 878	1	882	37
3	108	17	741	5	156	1	31	18	621	6	353	—	—	18	505	7	500	38
6	209	19	932	2	133	2	137	20	922	5	215	—	—	13	727	14	547	39
—	—	6	620	2	260	—	—	6	620	2	260	—	—	5	441	3	439	40
—	—	9	5 375	—	—	—	—	9	5 375	—	—	—	—	1	1 428	8	3 947	41
3	222	20	1 950	2	190	2	129	20	1 691	3	542	—	—	16	1 494	9	868	42
33	2 113	31	1 297	9	139	12	958	37	1 990	24	601	3	454	53	2 788	17	307	43
7	1 344	29	3 833	4	601	5	925	24	2 887	11	1 966	—	—	12	1 410	28	4 368	44
9	352	20	1 150	6	321	4	287	27	1 441	4	95	—	—	14	593	21	1 230	45
9	987	12	4 475	4	239	8	2 289	13	2 782	4	630	—	—	18	4 296	7	1 405	46
503	**70 059**	**1 236**	**177 009**	**234**	**24 498**	**335**	**61 566**	**1 248**	**163 235**	**390**	**46 765**	**27**	**4 717**	**1 238**	**161 594**	**708**	**105 255**	47
339	37 245	1 158	157 633	536	64 515	308	40 580	1 244	162 854	481	55 959	15	3 772	1 152	138 568	866	117 053	48
280	41 483	1 199	165 030	569	51 893	294	51 707	1 303	157 564	451	49 135	17	3 101	1 197	143 861	834	111 444	49
329	35 369	1 327	183 344	446	53 666	324	49 299	1 330	160 037	448	63 043	34	5 142	1 317	152 966	751	114 271	50
492	49 848	1 314	182 920	359	44 813	345	52 606	1 356	162 963	464	62 012	27	4 420	1 301	151 726	837	121 435	51

Sålunda var läget vid torvmossarna icke så gynnsamt som man hade väntat. Tegelbruk, kalkbruk och stenbrott kunde däremot utnyttja säsongen; speciellt stenindustrien hade ett avsevärt förbättrat läge. Från glasbruken rapporterades en fortgående försämring, och vid de skånska kolgruvorna hade man till följd av den relativt stora kolimporten minskad sysselsättning.

Inom *trävaruindustrien* ha de tidigare något osäkra konjunkturerna givit vika för stabilisering. Vid sågverken var ökningen av arbetstillgången mycket omfattande och utsikterna för den närmaste tiden tillfredsställande. Snickeri- och möbelfabrikerna hade mestadels fullt upp att göra, vilket tyder på att byggnads- och inredningsarbeten samt bosättningar ännu skapa god efterfrågan å hithörande fabrikat.

Inom gruppen *pappers- och grafisk industri* dominerade alltjämt trämassefabrikernas förmånliga arbetstillgång, även om här avsättningsmöjligheterna syntes vara på väg att något beskäras. Under det att arbetstillgången förbättrats sedan föregående kvartal, angavs den däremot gentemot förhållandena i fjol visa något vikande tendens. Omsättningen var visserligen god, men priserna sades vara tryckta och marknaden utan nödig stadga. Konjunktursiffran utvisade dock den förmånliga ställningen av 3·54. Pappersbruk, bokbinderier och boktryckerier hade alltjämt mer än medelgod arbetstillgång.

Livsmedelsindustrien behåller såsom hemmamarknadsnäring alltid sin jämna arbetstillgång. Enda undantaget har här varit sockerbruken, vilka till följd av den kraftiga beskärningen av fjolårets vitbetsodling i flertalet fall då nedlade driften, men läget har i och med odlingens återupptagande avsevärt förbättrats. Reparations- och iordningställningsarbetena kommo mestadels i gång under kvartalet, och årsarbetarstyrkan återtogs. Lättnaden å arbetsmarknaden inom betdistrikten var högst märkbar, och allmänt uttrycktes en förhoppning om ograverad sockerbetsodling för framtiden. Kvarnindustrien, som tidigare lidit av inbördes konkurrens, synes nu nästan över lag ha fått bättre avsättning. Bryggerier och läskedrycksfabriker hade till följd av årstiden stegrad arbetstillgång, men förhållandena voro till följd av ogynnsam väderlek icke lika gynnsamma som i fjol.

Textil- och beklädnadsindustriens samlade ställning visade under kvartalet en förbättring. Den kraftigaste ökningen av arbetstillgången uppvisade yllefabrikerna, ehuruväl på sina håll reducering av veckoarbetstiden förekommit. Den gynnsammaste ställningen rapporterade alltjämt trikåfabrikerna, men även inom bomulls- och linnebranscherna var sysselsättningen god. Inom skrädderi- och sömnadsyrket hade vårsäsongen varit gynnsam.

För *läder-, hår- och gummivaruindustrierna* var konjunktursiffran oförändrad, men för de skilda branscherna gingo förskjutningarna i olika riktning. Sålunda rapporterade gummifabrikerna ökad, men läder- och skofabrikerna minskad arbetstillgång. Användandet av lätta sommarskodon av gummifabrikat synes också ha delvis undanträngt läderskodon, och

vid speciellt en gummifabrik skedde utvidgningar och nyanställning av arbetskraft; den senare hämmades dock av brist å bostäder i orten.

Inom den *kemisk-tekniska industrien* förelåg likaledes växlande utveckling av sysselsättningsmöjligheterna inom olika branscher. Medan ställningen vid tändsticksfabrikerna förblev oförändrad, minskades arbetstillgången något vid konstgödningsfabrikerna, under det att den ökades vid ljus-, tvål- och oljefabrikerna; för oljeslagerierna sades högsäsong vara rådande.

Byggnadsverksamheten utökades kraftigt under kvartalet, och yrkesmän och hantlangare rönte stegrad efterfrågan. I första hand var det givetvis stadssamhällena, som kunde uppvisa ansvällning av byggnadsindustrien, men även å landsbygden pågingo en del byggnads- och reparationsarbeten. Yrkesmännen voro mestadels i full sysselsättning vid kvartalets utgång, medan den livligt rekryterade kåren av hantlangare och grovarbetare på sina håll hade svårare att finna tillräckligt med arbete.

Inom *handel och sjöfart* betydde andra kvartalets inträde ökad livaktighet med stigande arbetstillgång.

Beträffande *jordbruket* torde slutligen böra antecknas en av årstiden betingad livligare efterfrågan å arbetskraft. Sockerbetsodlingen hade nu återtagit sina normala proportioner, vilket betecknade en avsevärd förbättring bl. a. för de personer, som bruka hämta sina kontantförtjänster ur denna näring.

Det överskott å arbetskraft inom olika yrken, som förefunnits alltsedan depressionens inträde på hösten 1920, har under flera år möjliggjort för näringslivet att vid anställning av arbetskraft välja bland fullvuxna, utlärda arbetssökande. I samma mån produktionsapparaten återtagit en mera normal omfattning, har överskottet reducerats, varför problemen om yrkesval, yrkesrekrytering och yrkesutbildning för *ungdomen* åter blivit aktuella. Förhållandena erbjuda sålunda numera ökade möjligheter för den unga arbetskraften att vinna inträde inom näringslivets olika grenar. Tillgången å dylika sökande är emellertid mycket stor, enär flera årgångar konkurrera om arbetstillfällena. Värst synes det vara ställt för dem, som nu anse sig för gamla att lära ett yrke och för vilka endast grov- och tillfällighetsarbete stå till buds. Utan yrkesutbildning och träning i ordnat arbete samt stundom utan egentlig arbetshåg, synes deras framtid å arbetsmarknaden i många fall oviss.

Livsmedelspriser och levnadskostnader i skilda länder under våren 1927.

I Sociala Meddelanden årg. 1924, sid. 640 ff. offentliggjordes en jämförelse mellan livsmedelspriser och levnadskostnader på våren 1924 i ett flertal huvudstäder och andra större städer inom skilda världsdelar. Undersökningar av detta slag, vilka påbörjades redan år 1923, ha sedan dess pågått årligen och nu slutförts jämväl för våren innevarande år. En redogörelse för den senaste undersökningens resultat och en sammanfattning för femårsperioden lämnas här nedan.

De allmänna erinringar angående svårigheterna vid internationella jämförelser med avseende på levnadskostnadernas absoluta höjd, som gjordes i här ovan åberopade artikel år 1924, äga fortfarande full giltighet, och hänvisas därför i ifrågavarande avseende till densamma.

De inom socialstyrelsen verkställda utredningarna ha år efter år utförts efter i huvudsak enhetliga grunder, men det insamlade prisstatistiska materialet har dock efter hand kompletterats i vissa avseenden och kunnat underkastas en åtminstone för åtskilliga städers vidkommande ganska ingående granskning med tillhjälp av officiell statistik, erhållna priskuranter och andra upplysningar. Materialet avser under alla år detaljpriser i ett 40-tal städer, i allmänhet insamlade under loppet av april och maj månader. Uppgifterna avse såväl livsmedel som de viktigaste övriga förnödenheter och utgiftsposter, som förekomma i burgnare hushåll. De vid beräkningarna använda hushållsbudgeterna ha också sammansatts med hänsyn härtill. Vid bearbetningen har förutsatts, att levnadssättet anpassats efter förhållandena i resp. länder, men dock erhållit någon anstrykning av svenska vanor. Särskilt i fråga om städer med icke europeisk befolkning påverkas resultatet kännbart av att man räknat med europeiskt levnadssätt. Det torde knappast vara nödvändigt att framhålla, att de erhållna resultaten måste betraktas som i hög grad approximativa. I vissa fall ha emellertid svårigheterna varit alldeles särskilt framträdande. Detta gäller sålunda om de länder, där valutorna undergått snabba och kraftiga förändringar. De för en tidpunkt verkställda undersökningarna kunna under sådana omständigheter förlora sin giltighet inom loppet av några månader eller t. o. m. ännu kortare tidrymd. Särskilda vanskligheter erbjuda vidare beräkningarna för de orter, där levnadsförhållandena på grund av klimat, tillförselförhållanden och vanor äro i hög grad avvikande från de svenska. Framför allt gäller detta om städerna i de tropiska länderna.

Såsom utgångspunkt för jämförelserna har valts kostnadsnivån i Stockholm; alla kostnadssummor ha omräknats i svenskt mynt.

Verkställer man först en sammanställning av kostnaderna enbart för *livsmedel* under innevarande år, synes huvudresultatet vara fullt tydligt, nämligen att prisnivån i Stockholm — i varje fall vid den levnadsstandard, som i denna undersökning åsyftas — hör till de lägsta bland de i utredningen ingående städernas. Lägre jämförelsetal ha funnits endast för Kowno, Warschau, Helsingfors och Reval, av vilka allenast den sistnämnda visar en mera avsevärd skillnad, i det att livsmedelspriserna där, omräknade i svensk valuta, synas vara vid pass 20 % lägre än i Stockholm. Ungefär i jämnhöjd med eller en obetydlighet över Stockholm kunna livsmedelspriserna anses ligga i Riga, Bryssel och Prag. För Oslo har skillnaden till Stockholms favör beräknats till mer än 10 % och för Köpenhamn till mer än 15 %. Vid samma, eller ännu något högre nivå (upp till cirka 25 % över Stockholm) komma städer såsom Wien, Bern, Haag, Rotterdam och Bukarest, sistnämnda stad efter en under året 1926—1927 inträffad höjning av den rumänska valutan med icke mindre än cirka 60 %. För Berlin har jämförelsetalet beräknats till ungefär 1/3 högre än Stockholm och för Hamburg något lägre, dock 25 % över stockholmsnivån; även Lübeck synes ligga några procent över samma nivå. Paris torde stå i jämnhöjd med Berlin, under det att Rouen kommer något lägre; även i Frankrike har den faktiska fördyringen under det senaste året varit synnerligen kännbar till följd av den inträffade valutaförbättringen. Samma förklaring gäller för de höga jämförelsetalen beträffande Rom (40 % över Stockholm) samt Madrid (70 % över Stockholm). I London synes prisnivån å livsmedel numera ligga cirka 1/2 gång högre än i Stockholm. Ungefär detsamma är fallet beträffande Dublin samt Konstantinopel.

De högsta siffrorna för Europa nås i fråga om de undersökta ryska städerna Moskva med en dubbelt så hög prisnivå som Stockholm och Leningrad, som är något billigare än Moskva.

Övergår man därefter till en jämförelse med de utomeuropeiska städerna, befinnas dessa genomsnittligt ha högre priser än de europeiska. Den allra högsta siffran — fullt ut det dubbla mot Stockholms — har beräknats för Tokio, under det att prisnivån i de kinesiska städerna Peking och Shanghai, trots de oroliga förhållandena i landet, synes höra till de lägre bland de utomeuropeiska orternas, men dock 1/3 à 1/4 över Stockholms. Av Förenta staternas storstäder komma Washington och New York cirka 60 % över Stockholm, medan Chicago och San Francisco stanna mellan 40 och 50 % samt Minneapolis och Omaha mellan 30 och 40 % över Stockholm. Ungefär i jämnhöjd med Chicago kommer även Montreal i Kanada. Till de dyraste orterna i livsmedelshänseende torde få räknas Mexico city, som når upp till 80 % över stockholmsnivån. Även Sydney (65 % över denna nivå) hör till de utpräglade dyrorterna, under det att Buenos Aires, Kapstaden, Batavia och Kalkutta stanna mellan 25 och 50 % över stockholmsnivån och Rio de Janeiro vid cirka 15 % över samma nivå.

Redan i det föregående har i några fall antytts, hurusom förändringar i valutornas läge medfört kännbara rubbningar i prisnivån. Under loppet av

femårsperioden har givetvis denna faktor gjort sig i mycket hög grad gällande. En valutastegring har därvid genomgående medfört en höjning av de verkliga levnadskostnaderna, enär detaljpriserna icke omedelbart utan endast efter hand anpassat sig efter det nya penningvärdet. Ett valutafall har haft motsatt verkan. Några exempel härpå kunna anföras. På våren 1923 stod den norska kronan i 62 och ett år senare i 52 svenska ören. Prisnivån för livsmedel i Oslo beräknades för de bägge tidpunkterna till resp. 4 och 16 % under Stockholms. Från 1924 till i år har den norska valutan gått upp till 97 svenska ören och prisnivån (i svenskt mynt) stigit till 10 à 15 % över Stockholms. När Tyskland vid årsskiftet 1923—1924 genomförde sin valutastabilisering, stego livsmedelspriserna till ej så långt från det dubbla i guldvaluta räknat. Från 1924 till 1925 gingo sedan detaljpriserna åter ned, varefter dock en förnyad stegring i jämförelse med stockholmsnivån inträtt under de bägge sistförflutna åren. För Rom beräknades prisnivån under de föregående åren ligga ungefär i jämnhöjd med Stockholms; år 1924 t. o. m. vid pass 10 % lägre. Sedan valutan under det sista året stigit med cirka 25 %, har också prisnivån gått upp på sätt förut omnämnts. Den japanska valutan sjönk kraftigt i samband med den senaste stora jordbävningsolyckan. En yen stod i maj 1923 i en kurs av 1·86 svenska kronor men samma månad 1924 i endast 1·54. För motsvarande tid 1927 var kursen i genomsnitt 1·84 kr. År 1923 beräknades livsmedelspriserna stå cirka 75 % över Stockholms, år 1924 45 % högre men de följande åren dubbelt mot Stockholms eller ännu högre.

Valutafluktuationerna ha sålunda medfört prisförändring i bägge riktningarna, men den övervägande tendensen på valutaområdet har dock som bekant varit höjning och därefter följande stabilisering. Det är därför naturligt, att denna faktor i allmänhet medfört en stegring av den i guldvaluta uttryckta prisnivån i jämförelse med Stockholms, då ju valutastabiliseringen i vårt land var genomförd redan vid tiden för undersökningarnas början. Därtill synes komma, att detaljpriserna i Stockholm under denna tid fortsatt att sjunka — även i jämförelse med flertalet andra orter inom landet — vilket ytterligare medverkat till att Stockholm efter hand kommit att framträda som en relativt billig ort i livsmedelshänseende. Jämför man stockholmspriserna med medeltalet för de europeiska städer, som deltagit i undersökningen under alla åren — varvid dock bl. a. de båda ryska måste uteslutas — finner man, att stockholmsnivån år 1923 låg cirka 4 % över nämnda medeltal men sedan successivt sjunkit under detsamma med resp. 2, 6, 9 och 17 %. I förhållande till de utomeuropeiska städerna har stockholmsnivån från 22 % under medeltalet år 1923 sjunkit till 33 % under detsamma i år.

De ovan anförda jämförelserna beträffande livsmedelspriser torde vara de, som med relativt största säkerhet kunna verkställas, men måste givetvis även de tagas med en viss försiktighet och inga alltför vittgående slutsatser dragas av desamma. Utsträckes jämförelsen till även andra budgetposter än livsmedel, blir densamma givetvis än mer vansklig. Särskilt är det i många fall ytterst svårt att få ett grepp på de verkliga bostadskostnaderna.

Det är därför endast med starka reservationer, som efterföljande uppgifter angående de *totala levnadskostnaderna* för burgnare hushåll vid nu gällande prisnivå anföras.

Till den billigaste gruppen av de jämförda städerna — 10 à 20 % under stockholmsnivån — torde kunna räknas Brüssel, Lübeck, Helsingfors, Reval, Riga, Rotterdam, Paris, Hamburg, Warschau och Prag; såsom ännu något billigare torde Rouen få betraktas.

Ungefär jämförbara med Stockholm, cirka 10 % under eller över den svenska huvudstadens nivå, synas för närvarande ligga Oslo, Köpenhamn, Kowno, Berlin, Wien, Bern, Haag, Dublin och Rom.

Mellan 10 och 50 % högre än stockholmsnivån torde levnadskostnaderna vara i Leningrad, London, Madrid, Bukarest, Konstantinopel, Rio de Janeiro, Kapstaden, Batavia, Peking och Shanghai.

Mellan 50 och 100 % över stockholmsnivån ligga Chicago, San Francisco, Minneapolis, Omaha, Montreal, Mexico city, Buenos Aires, Sydney, Kalkutta och Tokio.

Ännu dyrare — dock högst cirka 170 % över stockholmsnivån — äro slutligen Moskva, New York och Washington.

Även vid den till flertalet viktigare budgetposter utsträckta jämförelsen befinnes prisnivån i Stockholm successivt ha sjunkit ganska kraftigt. Medeltalet för samma europeiska städer, som medtogos vid jämförelsen här ovan beträffande livsmedel, visar, att stockholmsnivån sjunkit från 28 % över medeltalet år 1923 till resp. 19, 11 och 9 % de tre följande åren samt endast 1 % i år. Med avseende på de utomeuropeiska städerna åter har Stockholm under de fem åren legat resp. 33, 32, 39, 42 och 43 % under deras medeltal.

Vad särskilt de europeiska städerna beträffar, finner man, att det framför allt är bostadsposten, som hållit Stockholm uppe på en jämförelsevis hög siffra. Uteslutes denna post ur beräkningarna, erhåller man för de fem åren följande jämförelsetal, nämligen + 19, + 6, — 1, — 2 och — 11 %. I fråga om de utomeuropeiska städerna åter synes bostadshyran i allmänhet upptaga en förhållandevis större del av de samlade årskostnaderna, än vad som genomsnittligt är fallet i europeiska storstäder. Uteslutes för de utomeuropeiska städerna hyresposten ur kalkylen, får man till resultat, att Stockholms prisnivå under femårsperioden utvecklats från 35 % under medeltalet för sistnämnda städer till 46 % under samma medeltal eller i det närmaste samma siffror, som erhållas, när hyrorna medräknas.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under andra kvartalet 1927.

Fylleriförseelser under andra kvartalet 1927. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under andra kvartalet 1927, tillhopa 7 118, av vilka 6 974 begåtts av män och 144 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1919 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal									2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1927	1927
Antal förseelser	14 727	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 376	7 796	6 690[1]	7 118[2]
Per 100 000 inv.	262	143	196	130	118	126	136	134	122	129	110	117

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl, att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, ha begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för andra kvartalet 1927, kommer den med all sannolikhet att höjas genom senare inkomna rapporter, varför ökningen gentemot första kvartalet 1927 troligen kommer att uppgå till ett halvt tusental fall eller något däröver. I förhållande till andra kvartalet 1926 torde man böra räkna med en ungefär lika stor minskning.

Fylleriförseelsernas fördelning på månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 041	1 974	2 472	2 690	2 764	2 342	2 021	2 398	3 456	2 573	2 743	2 029
1927 . . .	2 157	2 101	2 432	2 321[2]	2 613[2]	2 184[2]	.	.	.	.	.	.

[1] De tidigare meddelade siffrorna för första kvartalet 1927 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 102 senare rapporterade förseelser.
[2] Preliminär siffra.

Under maj 1927 torde sålunda en viss stegring i fyllerifrekvensen ha inträtt, medan siffran för juni synes vittna om rätt stark tillbakagång. Erinras må emellertid om att en större del av de hittills ej redovisade fallen torde komma att falla på denna månad.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 2 kv. 1927	Stockholms stad		Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket		
	a	b						2 kv. 1927	1 kv. 1927	2 kv. 1926
i städer med mer än 10 000 inv.	1 591	1 715	469	209	665	1 555	623	5 112	4 827	5 535
i övriga städer .	—	—	166	139	114	358	116	893	775	1 139
å landsbygden . .	—	—	136	113	150	286	428	1 113	1 088	1 122
tillhopa	**1 591**	**1 715**	**771**	**461**	**929**	**2 199**	**1 167**	**7 118**	**6 690**	**7 796**
1 kvart. 1927 . .	1 510	1 608	768	418	967	2 160	867	—	6 690	—
2 kvart. 1926 . .	1 702	1 877	766	539	1 035	2 548	1 206	—	—	7 796

Den tendens till ökad fyllerifrekvens, som andra kvartalet 1927 företer i jämförelse med första, synes av de preliminära uppgifterna att döma väsentligen hava framträtt i norra Sverige, medan läget i östra Sverige och å hela landsbygden synes vara tämligen oförändrat och siffrorna för södra Sverige t. o. m. synas tyda på någon minskning. Ej heller i jämförelse med andra kvartalet 1926 har antalet för landsbygden och östra Sverige redovisade fyllerifall undergått någon förändring, trots den rätt starka minskning, som härvidlag framträder inom övriga ortsgrupper och landsdelar.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under 1927 års andra kvartal, begingos, som ovan nämnts, 144 eller 2·0 % av kvinnor, varav, som efterföljande tab. A visar, 88 i Stockholm, 34 i Göteborg, 2 i Malmö och 20 i övriga städer. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 516 eller 21·3 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 5 588 eller 78·7 % kommit på äldre individer.[2] Enligt nu tillgängliga uppgifter tillhörde 6 423 eller 21·8 % under 1926 sakfällda fyllerister den yngre årsgruppen,[3] medan 1925 motsvarande antal var 6 960 och den efter något avvikande grunder beräknade procentsiffran 21·4. Procenttalen för 1923 och 1924 voro resp. 19·9 och 20·7.

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1902, hänförts till den äldre årsgruppen, och sådana, som äro födda 1902 eller senare, till den yngre.

[2] Av de sakfällda voro 14 av okänd ålder.

[3] Personer födda 1901 eller senare.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		april	maj	juni	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	579	548	464	**1 591**	49	321	1 133	**1 503**	1 340	163	**88**	73	15
Östra Sverige	Södertälje	12	16	13	**41**	—	10	31	**41**	23	18	—	—	—
	Lidingö	2	2	6	**10**	2	3	4	**9**	9	—	**1**	1	—
	Uppsala	41	44	24	**109**	1	17	91	**109**	87	22	—	—	—
	Västerås	26	16	22	**64**	—	10	54	**64**	45	19	—	—	—
	Nyköping	4	11	—	**15**	—	3	12	**15**	12	3	—	—	—
	Eskilstuna	25	25	22	**72**	4	7	61	**72**	58	14	—	—	—
	Linköping	21	11	13	**45**	—	5	39	**44**	33	10	**1**	1	—
	Norrköping	37	40	36	**113**	—	15	94	**109**	88	21	**4**	3	1
	Övriga städer	45	74	47	**166**	9	29	127	**165**	131	33	**1**	1	—
	Landsbygden	50	68	18	**136**	6	27	103	**136**	97	38	—	—	—
Smål. m. m.	Jönköping	20	23	16	**59**	3	11	45	**59**	50	9	—	—	—
	Kalmar	18	30	23	**71**	1	16	53	**70**	59	11	**1**	—	1
	Västervik	8	14	12	**34**	—	6	28	**34**	26	8	—	—	—
	Visby	19	12	14	**45**	2	6	37	**45**	42	3	—	—	—
	Övriga städer	33	75	31	**139**	3	23	113	**139**	101	38	—	—	—
	Landsbygden	36	43	34	**113**	3	22	88	**113**	63	46	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	16	13	18	**47**	2	5	38	**45**	38	7	**2**	1	1
	Kristianstad	20	16	21	**57**	3	12	42	**57**	49	8	—	—	—
	Malmö	90	68	125	**283**	13	40	228	**281**	245	36	**2**	2	—
	Lund	17	34	11	**62**	1	9	52	**62**	53	9	—	—	—
	Landskrona	23	19	19	**61**	7	11	43	**61**	50	11	—	—	—
	Hälsingborg	36	30	33	**99**	3	16	80	**99**	84	15	—	—	—
	Ystad	5	6	5	**16**	1	3	12	**16**	13	3	—	—	—
	Trälleborg	10	22	8	**40**	1	2	37	**40**	33	7	—	—	—
	Övriga städer	34	39	41	**114**	9	19	85	**113**	83	30	**1**	1	—
	Landsbygden	47	79	24	**150**	4	34	112	**150**	76	71	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	16	16	20	**52**	3	7	41	**51**	35	16	**1**	1	—
	Göteborg	325	394	329	**1 048**	18	196	800	**1 014**	822	192	**34**	28	6
	Mölndal	10	20	14	**44**	—	10	34	**44**	26	18	—	—	—
	Uddevalla	14	11	12	**37**	1	5	31	**37**	24	13	—	—	—
	Trollhättan	12	5	5	**22**	—	3	19	**22**	18	4	—	—	—
	Borås	16	16	10	**42**	1	8	33	**42**	33	9	—	—	—
	Skövde	11	11	14	**36**	1	6	29	**36**	32	4	—	—	—
	Karlstad	32	41	63	**136**	4	18	113	**135**	106	29	**1**	1	—
	Kristinehamn	15	11	8	**34**	—	7	27	**34**	28	6	—	—	—
	Örebro	48	27	29	**104**	—	16	88	**104**	87	17	—	—	—
	Övriga städer	124	115	119	**358**	6	72	280	**358**	267	90	—	—	—
	Landsbygden	55	159	72	**286**	6	31	249	**286**	142	143	—	—	—
Norra Sverige	Falun	12	6	14	**32**	—	5	27	**32**	25	7	—	—	—
	Gävle	47	45	60	**152**	1	16	135	**152**	132	20	—	—	—
	Söderhamn	15	28	26	**69**	—	9	60	**69**	53	16	—	—	—
	Härnösand	26	23	33	**82**	—	5	76	**81**	67	14	**1**	—	1
	Sundsvall	66	74	72	**212**	—	18	188	**206**	176	30	**6**	6	—
	Östersund	12	15	10	**37**	—	5	32	**37**	29	8	—	—	—
	Umeå	19	4	4	**27**	—	1	26	**27**	19	8	—	—	—
	Luleå	2	3	7	**12**	1	—	11	**12**	10	2	—	—	—
	Övriga städer	51	26	39	**116**	1	15	100	**116**	97	19	—	—	—
	Landsbygden	119	185	124	**428**	1	65	362	**428**	253	173	—	—	—
	Hela riket städerna	**2 014**	**2 079**	**1 912**	**6 005**	**151**	**1021**	**4 689**	**5 861**	**4 838**	**1 020**	**144**	**119**	**25**
	Hela riket landsb.	**307**	**534**	**272**	**1 113**	**20**	**179**	**914**	**1 113**	**631**	**471**	—	—	—
	Summa	**2 321**	**2 613**	**2 184**	**7 118**	**171**	**1200**	**5 603**	[3]**6 974**	**5 469**	**1 491**	**144**	**119**	**25**

[1] Härmed avses personer födda före år 1902. — [2] Härmed avses personer födda år 1902 eller senare. — [3] Därav 14 personer av okänd ålder.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning.

Av samtliga manliga fyllerister voro ej mindre än 5 603 eller 80·3 % personer utan motbok. Fördelningen var härvidlag alltså ungefär densamma som under de närmast föregående kvartalen. Bland de kvinnliga fylleristerna uppgivas endast 2 ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								2 kv.	1 kv.	2 kv.
	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1927	1927
Sverige . . .	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 376	7 796	6 690	7 118
Norge	9 353	8 635	8 876	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 167	8 406	·
Finland . . .	·	·	·	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	15 808	17 895	·

Såsom härav synes, kan man för Norges del registrera en viss nedgång i fylleriförekvensen från och med år 1924, under det att för Finland kvartalsmedeltalen snarast tyda på stegring.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1920	År 1921	År 1922	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	2 kv. 1926	1 kv. 1927	2 kv. 1927
Stockholm[1] .	17 696	10 207	6 950	7 488	8 069	8 181	7 275	6 689	1 877	1 608	1 715
Oslo	20 293	13 624	13 750	18 195	22 504	18 704	16 518	15 197	3 596	3 669	3 709
därav anhållna	16 455	10 402	10 927	14 572	18 702	15 493	13 518	12 879	3 060	3 184	3 189
Helsingfors[1] .	23 266	12 307	13 769	13 082	18 462	18 863	18 630	18 602	4 417	4 762	5 883

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[2] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna dessa siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B. vissa uppgifter från generaltullstyrelsens

[1] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[2] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 453 332, för Oslo 255 558 och för Helsingfors 204 155 invånare.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1925—1927.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter[1]		
	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927
januari	152	91	89	9 175	300	215	206	126	135	61 156	419	729
februari	149	48	84	1 380	108	485	202	76	123	2 042	1 120	1 233
mars	152	79	84	1 126	306	781	181	104	115	1 539	475	1 959
april	142	89	124	704	58 593	607	178	140	174	851	58 837	883
maj	129	77	90	2 815	590	1 201	181	121	149	3 925	1 066	2 557
juni	138	53	93	2 119	232	238	192	131	154	2 240	952	865
juli	271	144		1 069	1 404		317	187		1 240	1 740	
augusti	218	139		835	871		243	196		1 581	1 375	
september	198	135		6 216	651		242	196		7 576	1 289	
oktober	194	167		1 425	1 617		244	222		1 577	2 120	
november	137	130		1 196	1 219		199	181		1 524	17 739	
december	144	127		1 500	1 595		205	168		2 130	16 820	
Hela året	**2 024**	**1 279**		**29 560**	**67 486**		**2 590**	**1 848**		**87 881**	**103 952**	

statistiska avdelning för åren 1925—1927 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag hava sedermera upphävts av vederbörande domstol, vilket antecknats i särskild not, i den mån uppgifter härom föreligga.

Tabellen ger vid handen, att på Stockholms tullområde, dit spritsmugglingen företrädesvis synes vara riktad, men där striden mot den olagliga hanteringen också torde bedrivas med större energi än annorstädes, kommo under år 1925 omkring tre fjärdedelar och under år 1926 samt första halvåret 1927 omkring två tredjedelar av de ertappade spritsmugglarna. Att oaktat beslagsmålens minskning i stockholmsdistriktet kvantiteten beslagtagen sprit 1926 mer än fördubblats, beror närmast på en tillfällighet, i det ett under april månad beslagtaget parti uppgick till ej mindre än 58 296 liter. Även för riket i dess helhet har den beslagtagna kvantiteten spritdrycker ökats från föregående år, under det att beslagsmålen nedgått med närmare en tredjedel. Jämför man åter första halvåret 1927 med motsvarande period av år 1926, framträder någon ökning i antalet gjorda beslag (från 698 till 850), medan kvantiteten beslagtagen sprit betydligt minskats.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under år 1925 och 1926 uppges ha beslagtagits resp. 95 867 och 127 190 liter. Även i detta fall beror emellertid ökningen på ertappandet av ett enstaka stort spritparti (53 067 liter). Under första kvartalet 1927 konfiskerades 19 138 liter spritvaror, vilket innebär en betydande minskning i förhållande till fjärde kvartalet 1926, då den beslagtagna kvantiteten utgjorde 35 225 liter.

[1] Beslaget har sedermera hävts i sept. 1924 å ett parti om 8 275 l., i nov. 1924 å 14 200 l., i dec. 1924 å 74 547 l. och i jan. 1925 å 51 621 l. Även under de båda senaste åren torde en del beslag ha upphävts, ehuru inga bestämda uppgifter härom föreligga.

Sociala frågor vid 1927 års riksdag.

I. Arbetsmarknad och arbetarfrågor i allmänhet.

Lag om utlännings rätt att vistas i riket. Den 14 september 1914 hade utfärdats lagen (nr 196) angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas. Med stöd av 18 § i denna lag hade sedermera utfärdats vissa författningsföreskrifter angående övervakande av utlänningar i riket. Den genom dessa i administrativ väg utfärdade föreskrifter anordnade kontrollen över utlänningar i riket hade baserat sig huvudsakligen på skyldighet för dessa utlänningar att innehava pass, som blivit av svensk myndighet viserat. Emellertid hade Sverige på grund av ömsesidighet avstått från att uppställa fordran på passvisering för undersåtar i vissa länder. Sedermera hade genom en den 4 september 1926 utfärdad kungörelse (nr 411) om övervakande av utlänningar i riket införts bestämmelser i syfte att skydda den svenska arbetsmarknaden mot en större inflyttning av viseringsfria utländska arbetssökande.

I en till riksdagen avlåten proposition framlade Kungl. Maj:t förslag till lag om utlännings rätt att här i riket vistas. Andra lagutskottet, som avgav utlåtande över propositionen, föreslog vissa ändringar i regeringsförslaget. Bland annat hemställde utskottet, att lagen måtte äga allenast provisorisk giltighet, förslagsvis fem år. Propositionen blev av riksdagen bifallen med de av andra lagutskottet föreslagna ändringarna.

Den sålunda av riksdagen antagna lagen träder i kraft den 1 januari 1928 och gäller till utgången av år 1932. Genom densamma upphäves 1914 års lag angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas tillika med de i administrativ väg med stöd av 18 § i sistnämnda lag utfärdade författningsföreskrifterna.

Genom lagen stadgas passtvång för till riket ankommande utlänning. Passet skall, där Konungen det förordnar, vara viserat. Ämnar utlänning här i riket antaga arbetsanställning, skall vid hans inresa passet vara försett med anteckning om arbetstillstånd eller med visering, som innefattar tillstånd att antaga sådan anställning. Viss anmälningsskyldighet ålägges utlänningen.

Passtvång stadgas vidare för utlänningar, som uppehålla sig här i riket. Över tre månader äger utlänning icke uppehålla sig i riket utan särskilt tillstånd (uppehållstillstånd), med mindre visering gäller för honom. Uppehållstillstånd, som meddelas av socialstyrelsen, skall gälla för viss tid, och bevis därom skall tecknas i passet. Över beslut i ärende rörande uppehållstillstånd får klagan ej föras.

Utlänning äger icke här i riket antaga eller innehava anställning i annans tjänst, med mindre han erhållit arbetstillstånd eller för honom gäller visering, som innefattar tillstånd att antaga eller innehava sådan anställning. Arbetstillstånd meddelas av socialstyrelsen, och socialstyrelsen skall i regel i ärende rörande dylikt tillstånd inhämta utlåtande från offentlig arbetsförmedlingsanstalt samt bereda förefintliga arbetsgivar- och arbetarorganisationer inom ifrågakommande verksamhetsområden tillfälle att uttala sig. Arbetstillstånd skall meddelas för viss tid och avse visst slag av arbete. Bevis om sådant tillstånd skall tecknas å passet. Ej heller beslut ifråga om arbetstillstånd kunna överklagas. När särskilda skäl därtill föreligga, kan arbetstillstånd återkallas av socialstyrelsen.

Lagen innehåller vidare bestämmelser om avvisning av utlänning, som ankommer till riket, samt om utlännings utvisning från riket. Dessa bestämmelser motsvara i huvudsak föreskrifterna i berörda hänseenden i 1914 års lag angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas. Särskilt må framhållas, att utlänning må

avvisas bl. a. om han ej är försedd med pass eller om passet icke är, där så erfordras, försett med arbetstillstånd eller visering. Vidare meddelas föreskrifter angående utlännings förpassning ur riket. Saknar utlänning pass eller kvarbliver han efter utgången av den tid, han äger rätt att vistas i riket, utan att hava sökt förlängning av nämnda tid, eller underlåter han, efter det sådan ansökning avslagits, att lämna riket, skall polismyndigheten förelägga honom att inom viss kortare tid avresa från riket. Efterkommer utlänningen ej föreläggandet, må länsstyrelsen förordna om utlänningens förpassning ur riket.

Lagen innehåller slutligen ansvarsbestämmelser, vissa särskilda bestämmelser samt övergångsföreskrifter. Beträffande ansvarsbestämmelserna må nämnas, att bötesstraff stadgas bl. a. för utlänning, som antager arbetsanställning utan att innehava tillstånd därtill, samt för arbetsgivare, som anställer utlänning i sin tjänst, utan att denne innehar föreskrivet tillstånd att taga arbetsanställning. Enligt 51 § äger Konungen att i visst fall eller mera stadigvarande för vissa grupper av utlänningar medgiva undantag från vissa stadganden i lagen, bl. a. från skyldigheten att innehava arbetstillstånd. Denna dispensmöjlighet är dock begränsad till att avse en tid, ej överstigande tre månader efter utlänningens ankomst till riket. Rätten att i visst fall medgiva undantag från arbetstillståndsskyldigheten må efter Konungens bemyndigande utövas av socialstyrelsen.

Arbetslöshetens bekämpande. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag anvisade riksdagen ett extra reservationsanslag av 5 milj. kr. för budgetåret 1927/28 till bekämpande av arbetslösheten. Å tidigare för samma ändamål beviljade anslag fanns dessutom tillgänglig en behållning, enligt arbetslöshetskommissionens beräkningar uppgående till minst 4·5 milj. kr. Förslag om höjning av anslaget och omläggning av hjälpverksamheten väcktes dels i likalydande motioner av herrar Möller i första och Hansson i andra kammaren, dels av herr Dahlén i andra kammaren. Efter yttrande av socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen uttalade riksdagen, att en ändring av de nu gällande principerna för hjälpverksamheten icke utan trängande skäl bör vidtagas, särskilt med hänsyn därtill, att arbetslöshetsfrågan för närvarande är ur olika synpunkter föremål för omfattande utredningsarbeten (jfr Soc. Medd. denna årgång, sid. 206 ff.).

Bistånd till återupprättande av Kalixindustrien. På grund av skäl, som närmare belysts i av kommerskollegium, socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen avgivna utlåtanden, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för budgetåret 1927/28 bland utgifter för kapitalökning anvisa ett reservationsanslag å 2 milj. kr. för understöd till återupprättande av trävaru- och cellulosaindustrien vid Karlsborg i Nederkalix socken. Till stöd härför hade bl. a. anförts, att den situation, som uppstått i Kalixorten genom sammanbrottet av den nämnda dit förlagda industrien som en följd av krisårens omvälvningar, vore av så säregen art och svårigheterna så omfattande och djupgående, att de medel, med vilka den statliga och kommunala arbetslöshetspolitiken i övrigt arbetat, i detta fall icke kunna i längden bringa den erforderliga hjälpen. Riksdagen ansåg, att starka betänkligheter måste göra sig gällande mot en dylik statssubvention såväl ur principiell synpunkt som med hänsyn till utsikterna för ifrågavarande industriföretags lyckliga ekonomiska genomförande. Med hänsyn till de behjärtansvärda skäl, som anförts, fann sig riksdagen dock böra bevilja ifrågavarande understöd, vilket dock helst icke borde taga den direkta aktieteckningens form.

Internationell arbetarlagstiftning. I tvenne till riksdagen avlåtna propositioner hade Kungl. Maj:t begärt riksdagens yttrande rörande vissa vid internationella arbetsorganisationens konferenser i Genève år 1926 fattade beslut, nämligen vid åttonde konferensen ett förslag till konvention angående förenkling av inspektionen av emigranter ombord å fartyg och av rekommendation angående skydd för emigrerande

kvinnor samt vid nionde konferensen två förslag till konventioner, den ena angående sjömäns anställningsavtal, den andra angående hemförskaffning av sjömän, ävensom två rekommendationer, den ena angående hemförskaffning av befälhavare och lärlingar samt den andra angående de allmänna grunderna för inspektion av sjöfolkets arbetsförhållanden. Kungl. Maj:t ansåg i likhet med socialstyrelsen och kommerskollegium, att ratifikation av de ifrågavarande konventionerna icke för närvarande borde äga rum och att rekommendationerna icke borde föranleda någon annan åtgärd än att vissa däri angivna principer, i den mån så kan finnas lämpligt, böra vinna beaktande. Detta blev även riksdagens beslut.

II. Socialförsäkring.

Sjukkasseväsendet. Sedan 1926 års riksdag avslagit ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag till sjukkasseväsendets omorganisation i riktning mot ett modifierat enhetskassesystem, men också angivit riktlinjerna för en förnyad utredning, tillkallade socialministern (i juni 1926) 8 sakkunniga att verkställa denna ytterligare utredning av den svårlösta frågan. De sakkunnigas förslag, som förelåg i december samma år och för vars innehåll redogörelse förut lämnats i denna tidskrift,[1] lades därefter i huvudsak till grund för 1927 års regeringsförslag angående sjukkassornas reorganisation.

Förslaget bibehöll sålunda sjukförsäkringens frivilliga karaktär och sökte i organisatoriskt hänseende anknytning till redan befintliga kassor och sammanslutningar mellan dessa. I övrigt gav förslaget uttryck åt huvudsakligen två reformsträvanden, nämligen dels att giva sjukkassornas verksamhet och prestationer en sådan inriktning, att sjukförsäkringen måtte lämna största möjliga utbyte, och dels att åstadkomma en organisation, som möjliggjorde avgränsning mot och samarbete med andra grenar av socialförsäkring och samhällsvård.

Skiljaktigheterna mellan sakkunnigeförslaget och regeringsförslaget voro väsentligen följande. Det förstnämnda innehöll den bestämmelsen, att de nybildade distriktssjukkassorna skulle vara *skyldiga* att för fullständig sjukförsäkring mottaga direkt anslutna medlemmar, som icke behövde tillhöra någon primärsjukkassa, medan regeringsförslaget, i avsikt att mildra en befarad friktion mellan primärkassor och distriktskassor, endast lämnade dessa senare *rätt* att i sina stadgar medgiva direkt anslutning för sjukpenningförsäkring under den första sjukdomstiden. I organisatoriskt avseende innehöll regeringsförslaget även den förändringen, att moderskapshjälpen i regel skulle handhavas av primärsjukkassorna och endast för de eventuellt direkt till distriktssjukkassorna anslutna medlemmarna av dessa sistnämnda kassor. Enligt sakkunnigas förslag skulle denna del av försäkringen helt och hållet ombesörjas av distriktssjukkassorna.

Vidare skulle rikssjukkassorna enligt regeringsförslaget icke behöva i sina stadgar angiva sina lokalavdelningar, vilket de sakkunniga föreslagit, utan endast åläggas uppgiftsskyldighet rörande nybildning av sådan avdelning. Därjämte tillade regeringen sjukkassorna rätt att meddela begravningshjälp. För säkerställande av denna verksamhetsgren infördes vissa bestämmelser om fondbildning och placering av medel tillhörande sjukkassas fonder.

Ett flertal motioner i frågan avgåvos, bl. a. av herr von Sydow, som utom i fråga om begravningshjälpen yrkade återgång till de sakkunnigas förslag, samt av herrar Andersson i Igelboda, Norling och Järte, som med helt olika motiveringar yrkade avslag å regeringsförslaget. Det utskott, som handlade frågan, följde i sitt utlåtande i stort sett herr von Sydows motion. I kamrarna kom avgörandet att stå om rätten till individuell anslutning till distriktssjukkassorna. Första kammaren antog på denna punkt Kungl. Maj:ts förslag, varemot andra kammaren, sedan regeringsförslaget vid fastställandet av kontraproposition utslagits, förkastade båda förslagen. Frågan om sjukförsäkringens reformering hade därmed åter fallit.

[1] Soc. Medd. årg. 1927, sid. 51. Se även socialstyrelsens utlåtande sid. 145.

Rätt att lyfta å vårdanstalt intagen persons pension m. m. I lagen om allmän pensionsförsäkring föreslog Kungl. Maj:t några mindre förändringar, som i huvudsak godkändes av riksdagen. Den viktigaste ändringen är måhända den, att fattigvårdssamhälle, som själv ombesörjer eller betalar avgift för pensionstagares vård å anstalt, erhållit rätt att uppbära den vårdades pension och därav tillgodogöra sig kostnaderna för vården, resp. erlagda avgifter. Samma rätt gäller även för kommun, som genom barnavårdsnämnds åtgärd fått vidkännas kostnad för vård av pensionstagare. Härigenom förenklas anstalternas och kommunernas arbete och bokföring i detta avseende.

Åtnjuter pensionstagaren kostnadsfri vård å staten tillhörig anstalt, skall pensionstillägg ej utgå. Anhöriga kunna dock medgivas rätt att under vårdtiden uppbära detsamma. Genom den vidtagna lagändringen har vidare införts den bestämmelsen, att pensions årsbelopp skall avrundas till närmast högre öretal, som är jämnt delbart med 120. Syftet är att göra den utgående pensionens årliga belopp oberoende av utbetalningsterminen. Förenkling har därjämte införts i formerna för sökande av avgiftspension vid uppnådd ålder av 67 år.

Bestämmelserna om retroaktiv pension ha omarbetats. Avgiftspension på grund av uppnådd pensionsålder skall vid försenad ansökan utgå retroaktivt utan annan begränsning än den allmänna lagens bestämmelser om tioårig preskription. Pensionstillägg och avgiftspension, som beviljas på grund av varaktig oförmåga till arbete, utgå dock retroaktivt för högst 6 månader före ansökningsmånaden.

Beträffande den frivilliga pensionsförsäkringen har skillnaden mellan enskild försäkring och gruppförsäkring upphävts och pensionsåldern gjorts valfri mellan vissa gränser. Försäkring må avse ren ålderspensionering och behöver ej såsom förut vara kombinerad med invaliditetsförsäkring.

III. Fattigvård och barnavård.

Lagen om fattigvården. Efter av medicinalstyrelsen verkställd utredning, föranledd av en riksdagsskrivelse år 1922, framlade Kungl. Maj:t vid årets riksdag proposition angående utsträckt skyldighet för landstingen att ersätta kommunernas kostnader för vård åt vissa fattigvårdsbehövande sinnessjuka, sinnesslöa eller fallandesjuka. Ändringsförslaget, som antogs av riksdagen, innebär att landstingen åläggas ersätta fattigvårdssamhällena fallandesjukas vård å ifrågasatta statsanstalter för dylika sjuka, i likhet med vad som nu gäller beträffande sådan vård å vissa andra anstalter. Viktigare är emellertid den del av lagändringen, som åsyftar att uppmuntra kommunerna att ombesörja enskild vård av tillfredsställande beskaffenhet dels för sinnessjuka, sinnesslöa och fallandesjuka, för vilka beslut fattats om intagande på statsanstalt, men som ofta en längre tid på grund av den rådande platsbristen få vänta på intagning, och dels för från sådan statsanstalt utskrivna sjuka, som fortfarande äro i behov av vård, men som varit tvungna att lämna plats åt mera vårdbehövande patienter. Fattigvårdssamhället skall av landstinget erhålla gottgörelse för vården med belopp, som motsvarar avgift för billigaste plats å vederbörande anstalt, eller, då den enskilda vården är billigare, den verkliga kostnaden därför.

Vederbörande riksdagsutskott hade uttalat vissa betänkligheter, särskilt rörande kontrollen av denna lagändrings tillämpning. Det erinrade därjämte om riksdagens uttalande år 1925, att all sinnessjukvård bör övertagas av staten, och framhöll, att lagändringen borde anses vara en provisorisk lösning av ifrågavarande spörsmål.

Proposition framlades även angående vidgad befogenhet för Kungl. Maj:t att tvångsvis förordna, dels att flera kommuner tillsammans skola bilda ett fattigvårdssamhälle, dels att kommuner skola hava gemensam fattigvårdsanstalt och härför förena sig i kommunalförband. Förslaget har föranletts av de svårigheter, som mött för ett rationellt ordnande av fattigvården och barnavården i vissa delar av landet på grund av den stora splittringen i småkommuner. Det ansågs emellertid inkräkta såväl på det år 1926 erhållna uppskovet med anskaffandet av anstalter, vilket lämnades för att

underlätta en lösning av anstaltsfrågan på frivillighetens väg, som även i allmänhet på kommunernas självbestämningsrätt och ledde icke till samstämmande beslut av kamrarna.

Fattigvård och barnavård för lappar. Enligt hittills gällande organisation har lapparnas fattigvård i Norrbottens och Västerbottens län påvilat kommunerna, medan den i Jämtlands län ombesörjts av de från kommunerna fristående s. k. lappförsamlingarna. Den nu genomförda nya organisationen söker att i största möjliga utsträckning ordna fattigvården för lapparna på samma sätt som den allmänna fattigvården. Den väsentliga skillnaden blir den, att staten liksom förut skall bidraga till kostnaderna för lappfattigvården. Statsbidraget utgår dels i form av vårdbidrag med tre fjärdedelar av fattigvårdssamhälles eller kommuns kostnad för fattigvården eller barnavården, och dels såsom byggnadsbidrag, motsvarande hela kostnaden för uppförande eller inrättande av särskilda ålderdomshem för lappar. För ifrågavarande ändamål har för budgetåret 1927—1928 anslagits 100 000 kr.

IV. Nykterhetsfrågan.

Kontrollen över pilsnerdricksförsäljningen m. m. Endast i fråga om de sedvanliga anslagen till undervisnings- och upplysningsverksamhet ledde Kungl. Maj:ts eller enskildas förslag i nykterhetsfrågan till något positivt resultat vid årets riksdag. Blott ett lagstiftningsärende på ifrågavarande område, som förelåg till behandling, var emellertid av någon större betydelse, nämligen propositionen om ändring av förordningen angående försäljning av pilsnerdricka. Den däri föreslagna lagändringen gick ut på att skapa ökade möjligheter för myndigheterna att kontrollera försäljningen av pilsnerdricka, särskilt på landsbygden. För detta ändamål skulle de år 1919 avskaffade kundförteckningarna återinföras och tillverkarna åläggas föra detaljerad bokföring över sin försäljning, varjämte kontrollstyrelsen skulle äga att i länen förordna ombud med uppgift att vid överträdelse av förordningen påkalla åtgärder av länsstyrelse eller annan myndighet. Ett flertal motioner avgåvos i samband med propositionen.

I andra kammaren antogs förslaget med vissa av bevillningsutskottet vidtagna ändringar, medan däremot första kammaren avslog detsamma.

Andra förslag, som icke vunno riksdagens bifall, voro höjning till 25 år av minimiåldern för rätt att inköpa rusdrycker samt viss utredning beträffande statsverkets inkomster av systembolagen.

V. Jord- och egnahemsfrågor.

Den sociala arrendelagstiftningen. Efter många års utredningsarbete, i vilket jordkommissionens och de s. k. jordsakkunnigas betänkanden (avgivna resp. 1921—1923 och 1921) utgöra de viktigaste etapperna, har 1927 års riksdag genomfört en länge ifrågasatt modernisering av de lagbestämmelser, som reglera rättsförhållandet mellan jordägare och arrendator. Lagändringarna bygga i stort sett på jordkommissionens förslag bl. a. i det avseendet, att de bestämmelser, som erfordras för att bereda större trygghet åt arrendatorerna, infogats i den allmänna arrendelagen. I den norrländska arrendelagen, som alltjämt gäller, ha vidtagits vissa ändringar, betingade av tilläggen i den allmänna arrendelagen, varjämte dess giltighetsområde har utsträckts att omfatta även Värmlands och vissa delar av Örebro län.

Av de i allmänna arrendelagen införda bestämmelserna må nämnas följande. Arrendeavtal skola upprättas skriftligen, varvid samtliga avtalade villkor skola upptagas. Senare ändringar eller tillägg, som ej avfattas skriftligen, äro utan verkan. En betydelsefull nyhet för arrendatorer med arbetsskyldighet utgör vidare stadgandet, att därest jordägaren icke tillhandahåller arrendatorn det arbete, som denne är skyldig

utföra, eller annat för arrendatorn lika förmånligt arbete, så kan jordägaren förpliktas utgiva skadestånd. Den avsedda verkan därav torde bli, att bestämmelser om arbetsskyldighet mera sällan än vad nu är fallet torde komma att införas i arrendekontrakten. Arrendatorn tillerkännes uttrycklig rätt att utföra nyodling m. m. på det arrenderade området, dock ej utan jordägarens medgivande på skogsmark av närmare angivet slag. Därjämte erhåller arrendatorn rätt att vid arrendes frånträdande uppbära ersättning för å fastigheten utförda odlingar och andra förbättringar, såsom planteringar och elektriska anläggningar, i fråga om åtgärder av sistnämnda slag dock med vissa begränsningar för att skydda jordägaren för alltför långtgående ersättningsanspråk.

Av särskild vikt äro de speciella bestämmelser, som införts rörande jordbruksarrenden under bolag och med dem likställda jordägare, varmed lagen avser enskilda personer, som icke bebo sin fastighet och som uppenbarligen avse att annorledes än genom jordbruket bereda sig inkomst av densamma. För dylika arrenden med minst 4 men ej 25 hektar odlad jord gäller nu i södra och mellersta Sverige liksom förut för brukningsdelar av viss storlek i norrländska arrendelagens giltighetsområde bl. a., att arrendetiden skall vara minst 15 år och att all nybyggnadsskyldighet och alla större reparationer av åbyggnader skall åligga jordägaren. Den för den norrländske bolagsarrendatorn gällande rätten till husbehovsvirke och bete har däremot icke utsträckts till övriga delar av landet. Genom den undre arealgränsen har man velat undantaga de rena arbetarlägenheterna från lagens strängare bestämmelser. I fråga om bolagsarrendena har både i den allmänna och den norrländska arrendelagen införts den nyheten, att arrendatorn, men däremot icke jordägaren, under en till viss tid fastställd arrendeperiod kan uppsäga sitt arrende med utgången av femte arrendeåret eller vart femte år därefter.

Vanhävdslag för vissa jordbruk. Som komplement till de ovan berörda strängare bestämmelserna i fråga om vissa bolagsarrenden har antagits en ny lag om uppsikt å dylika jordbruk. Lagen innebär en utsträckning över hela landet av en förut befintlig lagstiftning av detta slag för de under den norrländska arrendelagen fallande delarna av landet. Uppsikten skall handhavas av jordbrukskommissioner, en för varje hushållningssällskaps verksamhetsområde. Av en dylik kommissions medlemmar skall en tillsättas av Konungen, en av landstinget och en av hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Kommissionen kan besluta, att genom gode män förrätta syn å brukningsdel, överenskomma med ägaren om vanhävds avhjälpande och, om rättelse ej därigenom vinnes, mot ägaren anhängiggöra och utföra talan vid domstol.

Undersökning angående statsinköp av bulvanhemman. År 1925 antogs en lag om bulvanförhållanden i fråga om fast egendom med syfte att förhindra kringgåendet av de i gällande författningar stadgade inskränkningarna för bolag och främmande rättssubjekt att förvärva fast egendom. Om domstol finner bulvanskap föreligga, meddelas förordnande för överexekutor att pröva, huruvida egendomen skall säljas å offentlig auktion. I motion vid 1927 års riksdag framhöll herr Lindhagen, att jordbrukarna ofta icke torde ha råd att köpa bulvanhemmanen vid dylika försäljningar och att enskilda spekulanter bleve de, som skulle komma att draga nytta av lagstiftningen. Staten borde icke saknas såsom eventuell köpare i sådana fall och kunde därvid få tillfälle utvidga sina skogsmarker. Riksdagen hemställde i skrivelse till Kungl. Maj:t om undersökning, huruvida kronan må kunna, där så för vinnande av med bulvanlagen avsett syfte visar sig erforderligt och detta kan ske utan åsidosättande av kronans ekonomiska intressen, verkställa inköp av dylika hemman.

Ändrade villkor för lån ur egnahemslånefonden. I överensstämmelse med av regeringen framlagt förslag antog riksdagen vissa ändringar i gällande bestämmelser rörande statens egnahemslåneverksamhet. I fråga om jordbrukslån nedsattes häri-

genom räntan från 4 3/4 till 4 1/2 procent och minskades amorteringsdelen av lånesumman från 50 till 40 procent, varjämte annuiteten å amorteringsdelen höjdes från 6 till 6 1/2 procent. Beträffande bostadslån förkortades den amorteringsfria tiden med två år och höjdes räntan efter densamma från 4 3/4 till 5 procent. Liksom för jordbrukslånen minskades amorteringsdelen till 40 procent och höjdes annuiteten, i detta fall från 7 till 8 procent. Förändringen innebär en förkortning med 6 à 7 år av lånetiden för dylika lån och beträffande jordbrukslånen någon minskning av den årliga utgiften. För staten innebär den kortare omloppstiden minskad förlust och vid oförändrad årlig utlåning lägre slutlig kapitalinvestering än vad förutvarande bestämmelser skulle hava nödvändiggjort. — För år 1928 fastställdes högsta lånebeloppet ur ifrågavarande fond till 18 milj. kr. och anslaget till kapitalökning för fonden till 6 milj. kr.

I samband med ovanstående ändringar vidtogs en motsvarande jämkning i bestämmelserna angående ordningen för gäldande av oguldna köpeskillingar vid upplåtelser av lägenheter under åborätt från vissa kronoegendomar.

Statsbidrag till nyodling å ofullständiga jordbruk. Med anledning av en riksdags skrivelse år 1926 och efter därav föranledd utredning och förslag av 1925 års kolonisationssakkunniga framlades vid 1927 års riksdag proposition om ett anslag av 400 000 kr. till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk, d. v. s. äldre eller nyare brukningsdelar av så ringa omfattning, att de på grund av otillräcklig areal odlad jord icke giva sina brukare och deras familj tillräcklig utkomst av jordbruket. Propositionen bifölls med godkännande jämväl av fördelningen av anslaget, varigenom intill 100 000 kr. därav må användas till betesförbättringsbidrag. Bidrag ur detta anslag kan beviljas jordbruk, varå den odlade jordens areal icke överstiger 10 hektar, under förutsättning att lån eller bidrag av allmänna medel icke i annan ordning beviljats för ifrågavarande nyodling eller betesförbättring. Högst hälften av kostnaden för företagen få ersättas genom bidraget i fråga, som dock icke får uppgå till mer än 250 kr. per hektar vid nyodling och 125 kr. per hektar vid betesförbättring. Hushållningssällskapen under uppsikt av lantbruksstyrelsen skola ansöka om och omhänderhava utdelningen av ifrågavarande understöd, som väntas bli av betydelse såsom uppmuntran åt odlingsverksamhet i naturligt samband med redan befintliga jordbruk.

VI. Bostadsfrågan.

Lån till främjande av bostadsproduktionen. Under hänvisning till en av statens byggnadsbyrå förebragt översikt, enligt vilken läget på bostadsmarknaden stadigt förbättrades, men alltjämt på många håll finge anses såsom socialt otillfredsställande, framlade regeringen även i år proposition om fortsatta statliga åtgärder till bostadsproduktionens främjande. I propositionen föreslogs, att högst 6 milj. kr. skulle utlånas under år 1928, vilket även blev riksdagens beslut.

I fråga om lånebestämmelserna innehöll regeringens förslag vissa skärpningar. Räntefriheten under första kalenderåret skulle upphöra, belåningsgränsen skulle fastställas till i allmänhet 75 procent av fastighetsvärdet men för stenhus inom stads planlagda område högst 80 procent. Vidare skulle den låneförmedlande kommunen för sin medverkan få uttaga en årlig avgift av 1 procent å det ursprungliga lånebeloppet och skyldigheten för låneförmedlaren att successivt utanordna lånet uteslutas. Statsutskottets majoritet anslöt sig till dessa villkor liksom första kammaren, medan en minoritet i utskottet samt andra kammaren stannade för bibehållande av förut gällande bestämmelser. Vid den av riksdagen antagna sammanjämkningen bibehölls endast en del av skärpningarna. Således skall räntefriheten under första kalenderåret bortfalla och den av regeringen föreslagna övre belåningsgränsen iakttagas, varjämte i de fall, då låneförmedling icke sker genom kommun, det må ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma tidpunkten för lånens utanordnande.

Lönestatistiken i vissa främmande länder. II.[1]

8. Nederländerna.

Alltsedan år 1902 voro arbetskamrarna ålagda att årligen lämna bland annat statistiska uppgifter om timlönerna inom olika yrken till statistiska centralbyrån, som offentliggjorde medeltalen i sin månadsskrift. Med längre mellanrum offentliggjordes även undersökningar om arbetslönerna vid statens allmänna arbeten. Enligt olycksfallsförsäkringslagen av år 1901 ha arbetsgivarna skyldighet att avgiva uppgifter om arbetslönerna enligt fastställt formulär, och dessa hava sedan bearbetats av statistiska centralbyrån, som publicerat resultaten i en serie undersökningar avseende olika industrigrenar, såsom textilindustrien år 1908, metallindustrien år 1910, pappersindustrien år 1911, o. s. v.

I fråga om kolgruvearbetarna i Södra Limburg meddelas en översikt över den genomsnittliga dags- eller skiftförtjänsten enligt arbetsgivarnas uppgifter i efterföljande tablå:

	Genomsnittlig dagsförtjänst för kolgruvearbetare åren 1913 och 1920—1925, i gulden.							
	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	Indextal för år 1925 (1913=100)
Underjordsarbetare	2·95	7·39	7·14	5·91	6·17	5·91	5·37	182
Ovanjordsarbetare	1·87	4·97	4·92	4·18	4·34	4·23	3·94	211

Uppgifter om arbetslönerna inom metallindustrien erhållas från vederbörande arbetsgivarorganisation och publiceras halvårsvis i förutnämnda tidskrift från år 1918. Löneutvecklingen enligt denna statistik ter sig på följande sätt för åren 1921—1926 (senare halvåret):

	Genomsnittlig timförtjänst för metallarbetare åren 1921—1926, i cent.					
	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Yrkeslärda arbetare	84	72	65	62	65	67
Tempoarbetare	74	63	57	54	58	59
Grovarbetare	64	55	48	47	47	52
Samtliga	77	66	60	56	59	61

Inom byggnadsindustrien har en arbetsgivarorganisation i Amsterdam alltsedan år 1919 till statistiska centralbyrån meddelat uppgifter om den genomsnittliga faktiska timförtjänsten för vissa yrken, av vilka huvudresultaten meddelas i efterföljande tablå:

	Timmermän	Murare	Hantlangare	Cementarbetare	Grovarbetare
1919, cent	78	86	83	69	69
1921 »	128	152	143	129	113
1926 »	92	92	85	93	84
Indextal (1919=100)	118	107	102	135	122

Arbetslönerna enligt kollektivavtalens bestämmelser bearbetas numera även av statistiska centralbyrån, som också i sin tidskrift meddelar översikter över den genom-

[1] Första delen av denna översikt har publicerats i Soc. Medd. årg. 1927, h. 5, sid. 380 ff.

snittliga veckolönen vid gas- och elektricitetsverk, för fast anställda hamnarbetare i Amsterdam och Rotterdam samt över tim- och veckolöner vid statens ammunitions- och vapenfabriker.

9. Belgien.

Den belgiska lönestatistiken har att uppvisa åtskilliga på sin tid synnerligen uppmärksammade undersökningar, vilka dock samtliga hänföra sig till tiden före världskriget.

Medan den första egentliga löneundersökningen, som även omfattade vissa levnadskostnader,[1] grundade sig på uppskattningar av arbetsdomstolarna (conseils de l'industrie et du travail) om den genomsnittliga daglönen för olika yrken och åldersklasser, var den löneundersökning, som verkställdes år 1896 i samband med en industriräkning och omfattade över 90 % av de av denna berörda arbetarna, baserad på arbetsgivarnas lönelistor under en viss avlöningsperiod;[2] på grundval av dessa uppgifter beräknades genomsnittsförtjänsten under en normalarbetsdag för olika industrier och yrken.

Denna undersökning kompletterades senare med specialundersökningar av löneförhållandena inom vissa viktigare industrier, såsom kolgruveindustrien för åren 1896—1900,[3] textilindustrien för år 1901[4] och metallindustrien för år 1903.[5]

Av andra undersökningar, som även beröra löneförhållandena, må slutligen nämnas den av Louis Varlez på arbetsministeriets uppdrag utarbetade monografien över textilindustrien i Gent.[6]

Efter världskriget ha inga större officiella undersökningar utförts beträffande industriarbetarnas löneförhållanden. Kolgruveindustrien är den enda, som medger en statistisk jämförelse av löneutvecklingen under en längre följd av år. Enligt den av belgiska bergverksstyrelsen (Administration des Mines) utarbetade statistiken företedde den genomsnittliga daglönen vid de sydbelgiska kolgruvorna följande variationer åren 1913 samt 1919—1925:

	Genomsnittlig daglön (netto) vid de sydbelgiska kolgruvorna åren 1913 och 1919—1925, i francs.							
	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925
Kolhuggare	6·40	16·65	28·36	28·65	25·34	31·99	37·34	32·40
Övriga underjordsarb.	5·76	14·05	24·59	24·98	22·41	28·25	33·16	29·41
Ovanjordsarbetare	3·65	9·13	16·98	17·37	15·42	19·21	22·36	20·76
Samtliga	5·17	12·47	22·20	22·52	20·13	25·35	29·76	26·70
Indextal för samtl. arb.:								
nominallön	100	241	429	487	389	490	575	516
reallön	100	·	94	122	104	115	115	100

Ifrågavarande siffror avse nettodaglönen, alltså exklusive värdet av fritt kolbränsle och utan de familjetillägg, vilka efter kriget spelat en allt mera betydande roll, samt utan sjukbidrag.

Inom en av landets viktigaste industrigrenar, järn- och metallindustrien, har

---

[1] Salaires et budgets d'ouvriers en Belgique au mois d'avril 1891. Bruxelles 1892.
[2] Office du Travail. Recensement général des industries et des métiers (31 octobre 1896). Vol. I—XVIII. Bruxelles 1902.
[3] Office du Travail. Statistique des salaires dans les mines de houille (oct. 1896—mai 1900) Bruxelles 1901.
[4] Office du Travail. Salaires et durée du travail dans les industries textiles au mois d'octobre 1901. Bruxelles 1905.
[5] Office du Travail. Salaires et durée du travail dans les industries des metaux au mois d'octobre 1903. Bruxelles 1907.
[6] Office du Travail. Les salaires dans l'industrie gantoise. Vol. I. Industrie cotonnière. Bruxelles 1901. Vol II. Industrie de la filature du lin. Bruxelles 1904.

ett av de största företagen till ett nyligen utkommet arbete av officiell karaktär[1] meddelat vissa uppgifter angående den genomsnittliga daglönen, av vilka följande siffror här återgivas:

Genomsnittlig daglön vid ett större företag inom järn- och metallindustrien åren 1913 och 1925 (mars).

	Yrkesarbetare			Grovarbetare med ackordlön			Grovarbetare med tidlön		
	1913 Francs	1925 Francs	Indextal (1913=100)	1913 Francs	1925 Francs	Indextal (1913=100)	1913 Francs	1925 Francs	Indextal (1913=100)
Järn- o. stålverk . . .	6·10	34·46	564	4·25	27·44	646	3·25	23·20	714
Valsverk	5·92	29·68	501	4·50	22·00	489	4·50	20·80	462
Masugnar	5·25	24·15	460	5·00	25·00	500	4·75	23·00	484
Gjuterier	5·00	24·80	496	4·60	22·80	496	3·40	22·80	671
Mek. verkstäder . . .	4·25	24·00	565	·	·	·	3·60	18·00	500

För år 1921 utfördes av arbetsministeriet under medverkan av de kommunala myndigheterna en undersökning av de privatanställdas arbets- och löneförhållanden, vars resultat offentliggjordes i olika häften av Revue du Travail under senare halvåret 1923. Undersökningen var av representativ karaktär och berörde ett sextiotal orter i olika delar av landet. Från omkring 30 000 privatanställda eller ungefär en femtedel av hela antalet inom industri, grosshandel, detaljhandel, banker, försäkringsanstalter, mäklarverksamhet och olika fria yrken, erhöllos användbara uppgifter.

Av de manliga privatanställda med fast avlöning förtjänade flertalet mellan 400 och 600 francs i månaden men i många fall betydligt mindre. Flertalet kvinnliga anställda kom i lönegruppen 200—400 francs. Inom industrien och grosshandeln hade personalen de gynnsammaste avlöningsvillkoren, varefter kommo banker, försäkringsväsen, mäklarverksamhet, detaljhandel och fria yrken. Förutom dessa fasta månadslöner (inkl. dyrtidstillägg) åtnjöto många gratifikationer till växlande belopp.

Beträffande löneförhållandena inom jordbruket omnämnes i förutnämnda av E. Mahaim utgivna arbete en undersökning av »la Fédération Nationale des Unions Professionelles Agricoles» av år 1920, av vilken framgår, att kontantlönen inom jordbruksdistrikten åren 1913 och 1920 belöpte sig till: för jordbrukstjänare (med kost) resp. 40 och 200 à 300 francs per månad, och för daglönare resp. 3 à 4 och 10 à 15 francs per dag, medan betskötare betalades resp. 50 och 225 à 300 francs per hektar och betupptagare resp. 50 och 300 à 400 francs samt skördearbetare resp. 20 och 100 à 200 francs per hektar. Efter denna tid ha arbetslönerna inom jordbruket enligt samma källa ytterligare ökats.

10. Frankrike.

Strax efter sin tillkomst år 1891 påbörjade arbetsstatistiska byrån (Office du travail) en representativ undersökning om löner och arbetstid inom den franska industrien,[2] som grundade sig på arbetsgivarnas uppgifter om totala utbetalda lönesumman under året för olika yrkesgrupper samt avsåg att fastställa den genomsnittliga årsförtjänsten (salaire annuel). Därjämte beräknades den genomsnittliga daglönen (le salaire moyennement gagné dans une journée de travail). Samtidigt verkställdes en undersökning av arbetsförhållandena inom hantverk och småindustri (la petite industrie), vilken avsåg lönesatserna vid olika företag.[3]

[1] La Belgique restaurée. Étude sociologique. Publiée sous la direction de E. Mahaim. Bruxelles 1926, s. 548.

[2] Office du Travail. Salaires et durée du travail dans l'industrie française. Tome I—IV. Paris 1893—1897.

[3] Office du Travail. La petite industrie. Salaires et durée du travail. Tome I—II. Paris 1893, 1896.

Från och med 1896 och sedan vart femte år t. o. m. 1921 samt årligen från 1924 hava genom arbetsdomstolarna (conseils de prud'hommes) eller motsvarande myndigheter insamlats uppgifter om å resp. orter gällande löner för 38 manliga och 7 kvinnliga yrken i olika delar av landet. Medeltalssiffrorna avse icke Paris, enär härifrån erhållits löneuppgifter endast för ett mindretal yrken. Av undersökningsresultaten, som offentliggöras i »Bulletin de la Statistisque générale de la France» och regelbundet refereras i Sociala Meddelanden,[1] meddelas en sammanfattande översikt i efterföljande tablå:

År	Medellön per timme				Medellön per dag				Livsmedelspriser	Månadsinackordering för arb.	
	Francs		Indextal		Francs		Indextal				
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Indextal	Francs	Indextal
1911	0·46	0·23	100	100	4·61	2·29	100	100	100	70	100
1925	2·79	1·51	504	535	23·25	12·24	504	535	465	360	514
1926	3·22	1·86	700	809	26·93	15·29	584	668	638	422	603

Beträffande kolgruvearbetarna hava sedan lång tid tillbaka genom ministeriet för allmänna arbeten offentliggjorts vissa uppgifter om den genomsnittliga dag- eller skiftlönen för arbetare under och ovan jord inom olika gruvdistrikt. En sammanställning av dessa uppgifter för åren 1913 och 1920—1926 meddelas här nedan:

	Genomsnittlig dagsförtjänst för kolgruvearbetare, i francs.									
	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926		
								1 kv.	2 kv.	3 kv.
Underjordsarb.	5·96	20·99	20·49	18·77	21·58	24·67	25·60	27·20	29·20	31·85
Ovanjordsarb.	4·02	15·90	15·82	14·04	16·34	18·23	18·89	20·15	21·21	23·16
Samtliga	5·40	19·45	18·84	17·18	19·92	22·80	23·72	25·32	26·72	29·48

Arbetsgivarorganisationen inom järn- och metallindustrien i Paris med omnejd har alltsedan 1920 offentliggjort vissa uppgifter rörande arbetarnas faktiska arbetsförtjänst per timme vid anslutna företag. Undersökningarna, av vilka den första avsåg maj—juni år 1920 och de senare februari månad åren 1922—1926, beröra c:a 185 000 arbetare inom olika yrken. Endast för de icke yrkeslärda manliga arbetarna är en jämförelse möjlig för samtliga åren, och har löneutvecklingen för dessa arbetare gestaltat sig på följande sätt:

	Timförtjänst inom järn- och metallindustrien, i francs.						
	1920	1922	1923	1924	1925	1926	Indextal för 1926 (1920 = 100)
Tidlönsarbete	2·18	1·99	2·01	2·35	2·49	2·76	127
Ackordsarbete	2·24	2·14	2·22	2·46	2·62	2·92	130

Då indextalet för levnadskostnaderna år 1926 (1920 = 100) var 132, hade sålunda löneökningen varit något mindre än stegringen i levnadskostnaderna. Vid mekaniska verkstäder var medeltimlönen för februari 1926 för en del viktigare yrkeskategorier vid resp. tidlön- och ackordsarbete följande: filare resp. 3·98 och 4·37, gjutare 4·15 och 4·51, fräsare 4·10 och 4·43, modellsnickare 4·89 och 5·19, borrare 3·85 och 4·41 samt svarvare 4·17 och 4·52 francs.

Genom magistraterna i städer med över 10 000 invånare har franska statistiska centralbyrån för åren 1913, 1921 och 1926 införskaffat uppgifter om den kontanta årslönen för vissa kategorier av manliga och kvinnliga tjänare. Kontantlönens förändringar åren 1913 och 1926 enligt dessa uppgifter, som sålunda äro grundade på uppskattningar, framgå av efterföljande tablå:

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1925, sid. 216, årg. 1926, sid. 394, årg. 1927, sid. 302.

	Kontant lön per år.					
	Chaufför	Kokerska	Kv. köks-biträde	Ensamjung-fru	Kostens värde per år Män	Kvinnor
1913 (francs)	1 337	607	382	378	680	588
1926 »	5 278	3 296	2 209	2 134	3 232	2 956
Indextal (1913 = 100)	394	543	578	564	475	503

Uppgifter angående arbetslöner inom jordbruket föreligga efter tillkomsten av lagen av den 15 december 1922, varigenom lagstiftningen om olycksfall i arbete utsträcktes till jordbruksarbetet. Enligt denna lag skola prefekterna efter föreskrivna undersökningar upprätta en tablå över arbetslönerna för olika arbetarkategorier och eventuellt även i olika jordbruksdistrikt. I de viktigaste jordbruksidkande departementen varierade daglönen, inklusive värdet av naturaförmåner, år 1924 för manliga tjänare mellan 10 och 18 francs, för manliga daglönare mellan 10 och 16, för körkarlar mellan 10 och 18, för kvinnliga tjänare mellan 6 och 11 och för kvinnliga daglönare mellan 6 och 10 francs.[1] År 1915 växlade arbetslönen per dag för manliga jordbruksarbetare inom samma departement mellan 3·25 och 4·50 francs.

11. Schweiz.

Den enda fortlöpande officiella lönestatistik, som tills vidare föreligger för Schweiz, är baserad på uppgifter, som alltsedan år 1918 insamlats i samband med den då införda olycksfallsförsäkringen av arbetare och anställda. Statistiken avser endast sådana arbetare och anställda, som under året drabbats av olycksfall inom de av olycksfallsförsäkringen berörda näringsgrenarna, d. v. s. industri och hantverk samt byggnads- och transportverksamhet. Löneuppgifterna bearbetas av förbundets arbetsstatistiska byrå (Eidgenössisches Arbeitsamt) och resultaten offentliggöras numera i dess tidskrift, »Sozialstatistische Mitteilungen» samt i den statistiska årsboken för Schweiz.

I efterföljande tablå, där löneuppgifterna för år 1913 äro hämtade ur de större privata olycksfallsförsäkringsbolagens lönestatistik, meddelas en översikt över växlingarna i den genomsnittliga dagsförtjänstens storlek åren 1921—1925:

	Genomsnittlig dagsförtjänst (i francs) för av olycksfall drabbade arbetare åren 1913 samt 1921—1925						Indextal år 1925 (1913 = 100)	
	1913	1921	1922	1923	1924	1925	Nominal-lön	Reallön
Yrkeslärda arb.	6·07	13·02	12·52	12·03	12·39	12·42	205	122
Grovarbetare	4·79	10·65	9·83	9·47	9·89	9·88	206	123
Kvinnliga arb.	3·22	7·07	6·55	6·37	6·62	6·64	206	123

Medan ovanstående tablå avser samtliga av olycksfallsförsäkringen berörda näringsgrenar, gälla nedan anförda uppgifter trenne av de viktigaste industrierna:

	Genomsnittlig dagsförtjänst för manliga arb., i francs.					
	Metall- o. maskinindustri		Byggnadsverksamhet		Trävaruindustri	
	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.
1913	6·36	4·88	6·20	4·75	5·58	4·29
1921	13·10	10·78	13·71	10·77	11·41	9·46
1925	12·43	9·79	13·17	10·08	11·84	8·99
Indextal för 1925 (1913 = 100)						
Nominallön	195	201	212	212	212	210
Reallön	116	120	126	126	126	125

[1] Bulletin de la Statistique générale de la France 1924/1925, sid. 177.

I samband med förbundsrådets framläggande för någon tid sedan av förslag till reglering av statstjänstemännens löner inhämtades lönestatistiska uppgifter beträffande arbetare inom åtskilliga industrigrenar samt anställda i privat och allmän tjänst åren 1923 och 1924.[1] För maskin- och metallindustrien införskaffades uppgifter från ett antal företag i olika delar av landet och av dessa framgår, att den genomsnittliga timförtjänsten, *inklusive ackordsöverskott*, vid utgången av år 1923 utgjorde för vuxna yrkesarbetare 1·53 francs och för övriga arbetare 1·16 francs. Efter denna tid uppgivas inga nämnvärda förändringar hava inträffat.

Till förenämnda löneundersökning erhöllos även uppgifter från åtskilliga arbetsgivarorganisationer. Med dessa har numera ett regelmässigt samarbete etablerats av Eidgenöss. Arbeitsamt, som i junihäftet av sin tidskrift meddelat några preliminära resultat av dessa arbetsgivarorganisationernas undersökningar, för vilkas utförande ämbetsverket uppdragit vissa riktlinjer. Av dessa uppgifter, vilka avse den genomsnittliga faktiska timförtjänsten och äro grundade på arbetsgivarnas lönelistor under en eller två avlöningsperioder med normal sysselsättning, meddelas vissa huvudsiffror här nedan:

	Genomsnittlig timförtjänst, i centimes.				
	Tegel- o. sten-industrien	Metall- o. maskinind.	Kemiska industrien	Siden-industrien	Keramik-industrien
	1926, juni	1926, årsmedeltal	1927, mars	1926, april	1926, sept.—dec.
Yrkesarbetare	127	150	161	172	143
Grovarbetare	106	121	144	135	110
Kvinnliga arbetare . . .	75	·	·	99—84	72

Ifrågavarande lönestatistiska undersökningar skola för framtiden regelbundet utföras och återkomma minst en gång om året.

Beträffande jordbruksarbetarnas löneförhållanden må nämnas, att schweiziska bondeförbundets sekretariat bl. a. för år 1921 verkställde en undersökning om lönerna inom jordbruket. Primäruppgifterna införskaffades från förbundets ombud i olika kommuner och avsågo minimi- och maximilöner för olika arbetarkategorier.

12. Österrike.

Redan före världskriget ägnade man i Österrike uppmärksamhet åt undersökandet av arbetarnas löneförhållanden och den år 1898 upprättade arbetsstatistiska byrån inom handelsministeriet utförde åtskilliga för sin tid märkliga socialstatistiska undersökningar, bl. a. den, som avsåg arbetarnas löne- och inkomstförhållanden i stenkolsdistriktet Ostrau-Karwin år 1901.[2] Undersökningen, som i främsta rummet gällde kolgruvearbetarna, avsåg icke endast löne- och inkomstförhållanden utan även arbetstid, arbetsprestation, familje- och bostadsförhållanden o. s. v. Andra löneundersökningar från denna tid berörde arbetarna vid *statsbanorna*, *statliga tobaksfabriker* och saltverk m. fl.

Efter kriget föreligger ingen annan fortlöpande officiell statistik över industriarbetarlönerna än den som arbetskammaren i Wien utarbetat på grundval av kollektivavtalens bestämmelser om lönesatserna och som numera i allmänhet kvartalsvis publiceras i »Statistische Nachrichten». Veckolönerna för vissa yrken enligt denna statistik år 1914 samt vid slutet av 1926 framgå av efterföljande översikt:

---

[1] Traitements et salaires payés en Suisse.

[2] K. K. Arbeitsstatist. Amt im Handelsministerium: Arbeiterverhältnisse im Ostrau-Karwiner Steinkohlenreviere. I. Teil. Wien 1904. II. Teil. Wien 1906.

Veckolöner i Wien med omnejd enligt kollektivavtalen åren 1914 och 1926, i Schilling.

	Metallindustri		Byggnadsverksamhet			Trävaruindustri		Grafisk industri	
	Yrkesarb.	Grovarb.	Murare	Timmerm.	Grovarb.	Yrkesarb.	Grovarb.	Tryckare	Hjälparb.
1914 . . .	40·32	30·24	48·96	53·28	30·24	43·20	33·12	54·72	33·12
1926, dec. .	40·80	34·08	68·16	72·96	52·80	52·80	35·04	60·50	42·00
Indextal (1914=100)	101	113	139	137	175	122	106	111	127

I »Statistische Nachrichten» meddelas även regelbundet uppgifter om förändringar i månadslönen för i vissa kategorier av i statens och privat tjänst anställda tjänstemän.

I fråga om arbetslönerna inom jordbruket må nämnas, att österrikiska jordbruksdepartementet i mitten av 1890-talet föranstaltade ett par specialundersökningar. Efter kriget har arbetskammaren i Wien vid ett par tillfällen (åren 1924 och 1925) i tidskriften »Arbeit und Wirtschaft» publicerat resultaten av en bearbetning av kollektivavtalens bestämmelser om arbetslönerna, kontant och in natura, för vissa lantarbetarkategorier i Nedre Österrike. Uppgifterna avse endast vissa månader åren 1922—1925, *och inga jämförelsesiffror föreligga för tiden före kriget.*

13. Tjeckoslovakien.

Tjeckoslovakiska republikens statistiska centralbyrå har från den förutvarande österrikiska regimen fullföljt en statistik över arbetslönerna inom kolgruveindustrien. Uppgifter inhämtas från vederbörande gruvföretag över bl. a. antalet arbetsskift och utbetalade löner till olika arbetarkategorier, och resultaten publiceras årligen i »Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque». Efterföljande översikt upptager den genomsnittliga nettoarbetsförtjänsten (d. v. s. med avdrag för sprängämnen och andra arbetsmateriel samt den obligatoriska arbetarförsäkringen m. m.) per dag vid stenkolsgruvor åren 1912 (enligt den österrikiska statistiken) samt 1921—1924, vilket sistnämnda år är det senaste, för vilket uppgifter f. n. föreligga:

Genomsnittlig nettoarbetsförtjänst per dag vid kolgruvorna år 1912 (i österrik. Kronen) samt 1921—1924 (i tjeckoslovak. Kronen).

	1912	1921	1922	1923	1924	Indextal för år 1924 (1912 = 100)
Underjordsarbetare	3·86	58·21	53·69	40·93	38·00	984
Därav kolhuggare	4·44	67·55	62·20	47·35	44·01	991
Ovanjordsarbetare	2·87	49·95	46·28	33·82	31·19	1087
Samtliga	·	55·74	51·47	38·99	36·30	·

Statistiken upptager också det uppskattade värdet av vissa naturaförmåner samt kontanta understöd från arbetsgivaren (sjukersättning).

I fråga om arbetslönerna inom övriga industrier föreligga inga andra uppgifter än de, som internationella arbetsbyrån sedan 1923 månatligen erhåller till sin fortlöpande lönestatistik och som avse lönesatserna för vissa yrken inom byggnadsverksamhet, mekaniska verkstäder, träindustri och grafisk industri i Prag. Dock må nämnas, att uppgifter om genomsnittslöner inom vissa näringsgrenar enligt olycksfallsförsäkringsstatistiken finnas t. o. m. år 1922.[1]

14. Italien.

De första lönestatistiska undersökningarna i Italien gå så långt tillbaka som till 1880-talet, då en del större och mindre specialundersökningar angående löneförhål-

[1] Manuel statistique de la République Tchécoslovaque. II. Prague 1925, s. 466.

landena inom vissa näringsgrenar offentliggjordes i »Annali di Statistica». Löneuppgifterna grundade sig vanligen på uppskattningar av tim-, dag- eller veckolönen, men i vissa fall bearbetades arbetsgivarnas lönelistor.

Den år 1903 upprättade arbetsstatistiska byrån (Ufficio del lavoro) meddelade under en lång följd av år regelbundet i sin månadstidskrift (Bolletino del lavoro) översikter över normallönerna (salari piu frequenti) för vissa yrken å olika orter, vilka baserade sig på uppgifter från arbetskamrarna å resp. orter.

Industriarbetarnas löneförhållanden behandlades före kriget även i arbetsstatistiska specialundersökningar, bland vilka må nämnas kvinnoarbetet inom industrien (1905), arbetslöner och arbetstid vid allmänna arbeten (1907), gruvarbetarnas arbetsförhållanden (1907 och 1909), arbetsförhållandena inom silkesindustrien (1908 och 1911) samt inom tegelindustrien (1910). De båda sistnämnda undersökningarna voro av representativ karaktär. En år 1911 offentliggjord undersökning om arbetstid och arbetslöner inom byggnadsfacket åren 1906—1910 var väsentligen grundad på gällande bestämmelser härom i kollektivavtalen.

Beträffande tiden efter kriget må nämnas, att år 1923 verkställdes en undersökning om arbetslönerna inom textil- och metallindustrierna, till vilken primäruppgifterna genom yrkesinspektörerna införskaffats från vederbörande arbetsgivare.

År 1925 utfördes en omfattande undersökning av arbetstid och arbetslöner, som berörde 763 000 arbetare inom landets viktigare industrigrenar. Undersökningen är avsedd att utgöra grundvalen för ytterligare undersökningar om växlingarna i arbetslönen, som skola återkomma årligen. En översikt av huvudresultaten meddelas här nedan:

Genomsnittlig arbetsförtjänst i maj 1925, i lire.

	Ylle-ind.	Bomulls-ind.	Silkes-ind.	Konst-ind.	Järn- o. stål-ind.	Varvs-ind.	Mek. verkst.-ind.	Elektr. ind.	Pappers-ind.	Gjuteri-ind.	Fosfat-ind.	Samtliga ind.
Timförtjänst, exkl. övertidsarb. . . .	2·03	1·73	1·31	1·85	3·23	2·56	2·78	2·88	1·96	2·84	2·67	2·07
Daglön, exkl. övertidsarb. . . .	16·22	13·85	10·62	14·79	25·92	20·50	22·29	23·19	15·75	22·80	21·33	16·62
Daglön. inkl. övertidsarb. . . .	16·85	14·38	10·96	17·44	28·06	23·81	24·37	24·65	16·55	25·26	16·62	17·77

Statistiken synes ej vara fullt representativ för hela landet, då ungefär tre fjärdedelar av de av undersökningen berörda arbetarna hänföra sig till Norditalien. Statistiken särskiljer ej yrkes- och grovarbetare eller män och kvinnor, men gör en uppdelning av arbetarna så långt det varit möjligt med hänsyn till de olika stadierna av produktionsprocessen.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Befolkningskonferens i Genève. Den 30 augusti — 3 september 1927 hålles i Genève en internationell kongress i befolkningsfrågor (»World Population Conference»). Konferensen kommer att bli helt och hållet opolitisk och endast syssla med befolkningsproblemet från vetenskaplig och objektiv synpunkt; från en del länder komma emellertid att sändas officiella observatörer. Till konferensen, som beräknas samla 100 à 150 deltagare, ha inbjudits nationalekonomer, sociologer, statistici, biologer och läkare från skilda länder. Ordförande i organisationskommittén är den engelske sociologen Sir Bernard Mallet, och bland ledamöterna märkas många kända namn, exempelvis professorerna Calmette, Gini, Grotjahn, Huxley och Rappard, Mr J. M. Keynes, Dr Lucien March, Dr Methorst. Från Sverige deltaga prof. Silverstolpe, prof. Lundborg, docenten Edin, dr Alma Sundquist samt t. f. förste aktuarien i Socialstyrelsen Cederblad.

Programmet upptager bl. a. föredrag över »Befolkningstillväxtens biologi» (prof. Pearl), »Befolkningsoptimum» (prof. Fairchild), »Folkmängden och livsmedelstillgången» (prof. East), »Inverkningar av olikheter i nativiteten på rasen» (prof. Carr-Saunders), »Rasbiologiska institut» (prof. Lundborg), »Ärftlighet och bristande social anpassningsförmåga» (Mr Lidbetter), »Ut- och invandring samt kontroll däröver» (M. Albert Thomas), »Fruktsamhet och sterilitet» (Dr Crew), »Psykologiska orsaker till födelsetalets nedgång» (Dr Tandler) samt »Sammanfattning av forskningarna uti befolkningsproblemet» (Sir Thomas Horder).

Enligt ett beslut av Internationella unionen av föreningar för nationernas förbund kommer att efter konferensen tillsättas en kommission för studium av aktuella ut- och invandringsproblem.

(Meddelande från socialrådet E. Sjöstrand.)

Beklädnadsarbetarnas arbetsförhållanden i Finland. I den av finska socialministeriet utgivna publikationen Social Tidskrift nr 7 av innevarande årgång har offentliggjorts resultaten av en under år 1926 företagen undersökning av beklädnadsarbetarnas arbetsförhållanden, deras ålder, bostäder, hemarbete m. m.; löneförhållandena behandlades däremot ej.

Inledningsvis framhålles, att under det att hemarbetet i många länder blivit en viktig socialpolitisk fråga, har det i Finland icke tilldragit sig någon särskild uppmärksamhet. Till en del torde detta kunna tillskrivas den omständigheten, att i Finland »arbetarfrågan» huvudsakligen gällt fabriksarbetarnas levnadsvillkor och att man vid planläggandet av socialpolitiska reformer icke kunnat beakta förhållandena utanför fabriksarbetarnas krets. Den viktigaste orsaken är emellertid att söka i industrialiseringens allmänna utveckling. Inom den egentliga textilindustrien försiggick industrialiseringen jämförelsevis tidigt, och följderna av densamma äro icke längre kännbara, medan inom beklädnadsindustrien ifrågavarande utvecklingsskede först under det allra senaste decenniet blivit av socialpolitisk betydelse. Särskilt efter världskriget ha de stora fabriksmässiga arbetsställena tack vare sitt billigare lagerarbete undanträngt hantverkeriernas beställningsarbete och inskränkt arbets- och förtjänstmöjligheterna för hemarbetarna. Men denna utveckling har även haft förmånliga verkningar; i och för sig måste nämligen arbetenas förflyttning till verkstäder, vilka äro underkastade skyddslagstiftning, betecknas såsom en gynnsam företeelse.

Undersökningen avser uteslutande egentligt beklädnadsarbete, som utföres i fabriker och hantverkerier eller såsom hemarbete för dessas eller för mellanhänders räkning. Enligt en representativ metod insamlades uppgifter från arbetsställen, vilka tillverkade konfektionsvaror, dock ej stickningsarbeten. Utanför undersökningen lämnades det självständiga hemarbetet, d. v. s. utförandet av privat beställningsarbete. Insamlingsarbetet utfördes av kommunala inspektörer under överinseende av de kvinnliga yrkesinspektörerna. Inalles omfattar undersökningen 2 829 arbetare vid verkstäder och 351 hemarbetare, anställda hos tillsammans 370 arbetsgivare. Man har icke

funnit skäl föreligga att behandla arbetsgivarnas och arbetarnas uppgifter var för sig, enär man vid en ingående granskning av uppgifterna kommit till enhetliga resultat.

Med avseende på de sysselsatta arbetarnas fördelning efter kön framgick av undersökningen, att 86 % av de å verkstad arbetande och 68 % av hemarbetarna voro kvinnor, medan för hela den finska fabriksindustrien motsvarande procenttal var 42 enligt en undersökning från år 1925. Verkstadsarbetarna voro i allmänhet yngre än hemarbetarna; av de förra voro 89 % under 40 år, av de senare 61 %. I båda fallen voro kvinnorna talrikt representerade inom de yngsta åldersgrupperna. Man har även undersökt, hur länge beklädnadsarbetarna varit sysselsatta i sitt yrke, och därvid funnit, att hemarbetarna i allmänhet tillhört yrket längre än verkstadsarbetarna. Vid hemarbete var sålunda för 76 % av männen åldern i yrket mer än 15 år, medan vid verkstadsarbete endast 51 % av männen uppnått denna yrkesålder; för fabriksindustriens hela manliga arbetarstam var procenttalet betydligt lägre, nämligen 21 %. Inom beklädnadsbranschen liksom inom hela fabriksindustrien lämna kvinnorna yrket betydligt tidigare än männen.

Det är av stor vikt att vid bedömandet av beklädnadsarbetarnas, speciellt hemarbetarnas, ställning äga kännedom om deras bostadsförhållanden. Av alla hemarbetare bodde 27 % i egna hem, 58 % i hyrda lägenheter och resten såsom inneboende, antingen hos föräldrar och släktingar eller hos andra. Omkring 25 % av alla lägenheter voro överbefolkade (minst 3 personer per rum) och i dessa överbefolkade lägenheter bodde ungefär 1/3 av alla hemarbetare. För hela fabriksindustrien uppgick de överbefolkade lägenheternas antal till 36 %, i vilka lägenheter inrymdes inemot hälften av hela industriarbetarbefolkningen. Såsom totalomdöme om beklädnadsarbetarnas bostadsförhållanden uttalas den åsikten, att de äro i någon mån mera gynnsamma än industriarbetarnas; boendetätheten är sålunda mindre för de förra än för de senare. Dock bör beaktas, att i de fall, då bostaden samtidigt tjänstgör såsom arbetsrum, bostadsstandarden ej blir nöjaktigt karakteriserad genom uppgifter över boendetätheten.

Planläggningen av allmänna arbeten i Tyskland. I en tid, då arbetslösheten är så omfattande i västeuropeiska länder, är det av intresse att iakttaga de tillfredsställande resultat, som på arbetsanskaffningens område uppnåtts i Tyskland under de sista månaderna, tack vare igångsättandet av allmänna arbeten efter en omfattande plan. Enligt upplysningar, som för tyska riksdagen framlagts av arbetsministern och som återgivas i «Industrial and Labour Information», Internationella arbetsbyråns veckotidskrift, omfattar planen stora beställningar av post- och järnvägsförvaltningarna samt bostadsbyggnad och anläggning av farbara vattenleder, speciellt inom jordbruksdistrikten.

För att underlätta planens utförande tillsattes från början en kommitté av representanter för olika regeringsdepartement med uppdrag att fördela arbetet och besluta om sättet för dess verkställande. Eftersom syftet var att minska arbetslösheten, beslöts det att i dessa fack förbjuda övertid och göra det till ett oeftergivligt villkor att anlita de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna för rekrytering av arbetare. Allt arbete, som kan uppskjutas, reserveras för vintermånaderna, då arbetslösheten vanligtvis är som störst. Vid placering av beställningar har hänsyn också tagits till arbetslöshetens relativa utbredning i de olika delarna av landet.

I själva verket synas de beställningar, som gjorts av järnvägarna, ha resulterat i en märkbar förbättring inom metallarbetar- och maskinbyggnadsbranscherna. Inom byggnadsverksamheten har hälften av den tillgängliga extraordinära krediten å 200 milj. mark redan förbrukats. Ytterligare 80 milj. mark ha anslagits för vägbyggnad, och 50 milj. mark finnas tillgängliga för bosättning av arbetare på landsbygden. Sammanlagt representera de igångsatta och enligt planen godkända arbetena en utgift av 630 milj. mark under finansåret 1926.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juni 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av juni till 15 241 mot 18 156 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälp-sökande	Därav: det lokala översk ottet
Jordbruk	294	115
Skogshushållning	370	63
Gruvdrift och malmförädling	1 294	657
Jord-, sten- och glasindustri	475	134
Metall- och maskinindustri	1 483	625
Trävaruindustri	1 965	378
Byggnadsverksamhet	1 129	158
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	126	40
Textilindustri	159	51
Beklädnadsindustri	100	21
Närings- o. njutningsmedelsind.	171	53
Kemisk-tekn. o. belysningsind.	50	26
Trämasse- och pappersindustri	54	21
Grafisk industri	64	21
Industri och hantverk, ej spec.	520	121
Sjöfart och fiske	171	23
Handel och samfärdsel m. m.	1 099	272
Husligt arbete	6	1
Arbete, ej hänf. till annan grupp	5 711	1 992
Summa	**15 241**	**4 772**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 2 624 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 610 samt vid statens järnvägars automobilvägar 14. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 55, mot 58 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 837 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 811 arbetare. Härförutom uppburo 1 417 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 277 personer dylikt understöd med bidrag av statsmedel.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under juni till 407 432 kronor, samt under årets sex första månader till sammanlagt c:a 3·07 milj. kronor.

— Arbetstid —

Arbetstidslagen och arbetsrådet. Under vidstående titel har ordföranden och chefen för arbetsrådet John Nordin utgivit en översiktlig framställning av arbetstidslagen samt en utförlig sammanställning av arbetsrådets beslut under tiden intill den 1 januari 1927. Arbetet innehåller vidare ett antal formulär till ledning vid avfattandet av framställningar till arbetsrådet, varjämte såsom bilagor avtryckts nu gällande arbetstidslag samt vissa delar av andra i förevarande avseende betydelsefulla författningar. Särskilt sammanställningen av arbetsrådets beslut, vilken omfattar huvuddelen av arbetet, torde vara till nytta för den, som — vare sig i praktiskt syfte eller av intresse för saken — önskar erhålla kännedom, huruvida och i vilken riktning arbetsrådet med avseende å viss fråga uttalat sig. Till underlättande av arbetets begagnande såsom uppslagsbok tjäna — förutom ett sakregister — i lagöversikten talrikt förekommande hänvisningar till sammanställningen av rådets beslut.

— Jord- och egnahemsfrågan —

Jordbrukskolonisation i Argentina.[1] Jordbruket i Argentina torde till största delen bedrivas på en mycket extensiv grund. De åt jordbruk ägnade egendomarna uppdelas på ett antal lotter, vilka utarrenderas på 3 à 4 år. Till följd av arrendetidens korthet blir arrendatorns ställning alltför osäker för att han skulle få något personligt intresse av jordens skötsel. Ävenså torde arrendelotterna vara för stort tilltagna.

Som ett exempel må nämnas en »estancia» i provinsen Cordoba, omfattande 21 000 har, vilka uppdelats i arrenden på vardera 225 har. Kontraktstiden är 4 år. Där odlas utom vete även lin och majs. (En närbelägen stor »estancia», tillhörande samma ägare, är återigen så gott som uteslutande ägnad åt boskapsskötsel.) Arrendet utgör 20 à 25 % av den årliga avkastningen. En arrendator på en sådan egendom lär från början behöva ha ett kapital av åtminstone 10 000 pesos[2]

[1] Redogörelsen har sammanställts av aktuarien Johan Richert under en studieresa i Argentina.

[2] Enligt gällande kurs motsvarar en papperspeso för närvarande c:a 1·60 kr.

till sitt förfogande för inköp av maskiner, för husbyggnader, trädplanteringar, inköp av arbetsdjur, utsäde etc. Har han blott en tredjedel av denna summa, har han utsikter att få upplåna resten, men kommer då i en ekonomiskt ofri ställning. På ett medelgott år beräknas han kunna förtjäna c:a 2 000 pesos. Är han driftig och har tur, kan han på några gynnsamma år göra sig en vinst på 20 000 pesos eller så omkring.

Arrendatorns ställning är emellertid alltid osäker, eftersom han kan bli tvungen att avflytta efter arrendetidens slut. (Jordägaren kan t. ex. finna lämpligt att använda hans jord till betesmark.) Och hela veteodlingen blir i viss mån ett lotteri, icke endast därigenom att klimatiska växlingar göra skördeutfallet ovisst, utan även genom de ofta prekära försäljningsvillkoren; lantbrukaren torde stå i ett ganska ömtåligt beroende av de stora finansinstitut, som ha spannmålskommersen om hand.

Möjligheterna för invandrare att etablera sig som självägande småbrukare i Argentina torde under hittillsvarande förhållanden vara skäligen begränsade.

Nyligen har emellertid av de argentinska järnvägarna — i vilka engelska kapitalister äro huvudintressenter — bildats ett kolonisationskonsortium med syfte att skapa självständiga småbruk i de trakter, som närmast beröras av järnvägslinjerna. Programmet har uppgjorts i samförstånd med republikens president och regering, vilka synas ha övertagit ett visst moraliskt ansvar för hur det utföres i praktiken. Presidenten för konsortiet är en f. d. jordbruksminister Ezeguiel Ramos Mexias.

Meningen är att ouppodlade eller extensivt odlade egendomar skola inköpas av resp. järnvägar och utstyckas i lotter på 50 à 100 har, vilka på gynnsamma villkor skola försäljas till kolonier av invandrare. Järnvägarnas eget intresse i affären ligger i den ökning i förtjänsterna på transporter och frakter, som skall bli följden av att landet blir tätare befolkat och produktionen blir större. Någon jordspekulation skall icke ifrågakomma; de inköpta områdena skola försäljas till kolonisterna med ett tillägg för täckande av förluster, men utan några anspråk på vinst. En lång frist utsättes för kolonisationslotternas avbetalning; försäljaren tillgodoräknar sig en ränta av 7 %. Samtidigt med jordområdet inköper kolonisten byggnader o. d. på enahanda avbetalningsvillkor. Kapitalfattiga kolonister kunna beredas kredit för inköp av redskap, kreatur och livsmedel under första arbetsåret; återbetalning av dessa förskott skall bestridas av första årets avkastning. Konsortiet skall i varje koloni inrätta kooperativa företag för tillhandahållande av *förnödenheter till rimligt pris* och har även föresatt sig att organisera försäljningen av produkterna.

Som kolonister har man huvudsakligen tänkt sig grupper av invandrande familjer, ehuru även argentinska familjer skola kunna komma ifråga. Närmast har man haft i sikte tyska, österrikiska, ungerska, italienska och spanska invandrarkolonier. Även skandinaver äro förmodligen mycket välkomna. (Påpekas bör emellertid den absoluta nödvändigheten av att invandrare i Argentina äro hemmastadda i spanska språket. Svenskar ha ofta brustit härutinnan.) En angelägenhet av högsta vikt är, att urvalet av kolonister sker med stor omsorg. Härför fordras samarbete med resp. utvandrarländers myndigheter. Med den italienska regeringen torde dylikt samarbete redan vara inlett. Förre tyska rikskanslern Luther har redan i ett tidigare skede intresserats för företaget och vid ett besök i Argentina konfererat med den man, som nu är konsortiets president. En i Buenos Aires utkommande tysk tidning fäster de största förhoppningar vid företaget för det överbefolkade Tysklands räkning.

Kolonisationskonsortiet torde redan ha börjat sin mycket kapitalkrävande verksamhet. Tio järnvägsbolag voro redan i maj färdiga att omedelbart insätta vardera 4 milj. pesos i företaget. Ett villkor för programmets lyckliga genomförande är givetvis, att brukbar jord av de nuvarande ägarna salubjudes till rimliga priser. Det har antytts, att argentinska regeringen har möjlighet att genom skattepolitiska åtgärder framtvinga dylika försäljningar. Det är icke närmare bekant, huruvida regeringen verkligen är betänkt på att anlita dylika åtgärder. Jordbruksministern har i varje fall ställt i utsikt medverkan från sitt departement, dels genom ekonomiska experter, som skola stå till tjänst med utlåtanden angående de jordegendomar, som komma ifråga till inköp, och dels genom jordbrukskonsulenter, som skola gå kolonisterna till handa med råd och anvisningar.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under andra kvartalet 1927. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under andra kvartalet 1927 till 3 146 personer, varav 2 409 män och 737 kvinnor. Sammanlagt 3 067 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg), 71 av norska (i Oslo och Trondhjem) samt 8 av danska (i Köpenhamn). Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Köpenhamn	Summa
April	155	271	34	1 414	7	21	6	**1 908**
Maj	95	80	16	473	5	27	2	**698**
Juni	98	55	8	368	1	10	—	**540**
2 kv. 1927	**348**	**406**	**58**	**2 255**	**13**	**58**	**8**	**3 146**
2 » 1926	313	428	55	1 553	6	74	7	**2 436**

Emigrationen under andra kvartalet 1927 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	2:a kv. 1927	2:a kv. 1926		Sverige	Norge	Danmark	2:a kv. 1927	2:a kv. 1926
Stockholms stad	179	3	—	**182**	175	Älvsborgs län	211	1	—	**212**	129
» län	69	—	—	**69**	47	Skaraborgs »	94	—	—	**94**	60
Uppsala »	22	—	—	**22**	13	Värmlands »	245	3	—	**248**	166
Södermanlands »	26	—	—	**26**	46	Örebro »	84	1	—	**85**	70
Östergötlands »	88	—	—	**88**	74	Västmanlands »	52	—	—	**52**	42
Jönköpings »	130	—	—	**130**	115	Kopparbergs »	173	—	—	**173**	160
Kronobergs »	150	—	1	**151**	88	Gävleborgs »	144	2	—	**146**	116
Kalmar »	154	—	—	**154**	142	Västernorrlands »	133	21	—	**154**	98
Gotlands »	22	—	—	**22**	7	Jämtlands »	104	21	—	**125**	87
Blekinge »	135	—	—	**135**	91	Västerbottens »	128	12	—	**140**	76
Kristianstads »	101	—	—	**101**	114	Norrbottens »	138	7	—	**145**	111
Malmöhus »	113	—	3	**116**	98	Ej angivet »	—	—	4	**4**	3
Hallands »	133	—	—	**133**	108						
Göteb. o. Bohus »	239	—	—	**239**	200	Hela riket	**3 067**	**71**	**8**	**3 146**	**2 436**

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	115	4·8	99	13·4	214	6·8
15—25 »	1201	49·8	279	37·9	1 480	47·1
25—35 »	823	34·2	211	28·6	1 034	32·9
35—45 »	179	7·4	92	12·5	271	8·6
45—55 »	69	2·9	30	4·1	99	3·1
Över 55 »	22	0·9	26	3·5	48	1·5
Summa	**2 409**	**100·0**	**737**	**100·0**	**3 146**	**100·0**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 1 171. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Ryssland	Estland	Litauen	Polen	Tyskland	Island	Summa
April	17	37	430	—	9	21	4	4	1	**523**
Maj	4	22	343	1	3	2	—	—	—	**375**
Juni	6	7	255	—	5	—	—	—	—	**273**
Summa	**27**	**66**	**1 028**	**1**	**17**	**23**	**4**	**4**	**1**	**1 171**
Därav: män	23	52	675	1	7	19	4	4	1	**786**
kv.	4	14	353	—	10	4	—	—	—	**385**

I ovanstående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land (Norge) för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Upplysnings- och vägledningskontor i Kanada för norska utvandrare. Sedan möjligheterna att utvandra till Förenta staterna blivit begränsade genom den amerikanska invandringslagstiftningen, ha de norska utvandrarna i ökad utsträckning sökt sig till Kanada. På grund av de svårigheter och faror, som möta många utvandrare, när de utan förbindelser eller vänner, med bristfälliga språkkunskaper och ofta så gott som utan existensmedel ankomma till Kanada, har förslag framkommit om upprättande av ett kontor i Kanada, som kunde stå utvandrarna till tjänst med pålitliga råd och upplysningar under den första vanskliga tiden. Efter underhandlingar med det bland norrmännen i Kanada förra året bildade Nordmands-Forbundet, som bl. a. har på sitt program att lämna norska nykomlingar till Kanada vägledning och hjälp att finna arbete, har norska regeringen föreslagit stortinget att bevilja 20 000 kr. såsom bidrag till ett upplysnings- och vägledningskontor i Kanada. Nordmands-Forbundet har åtagit sig ledningen av kontoret, som skulle upprättas i Winnipeg,[1] dit de flesta norska utvandrarna resa direkt för att därpå söka sig ut till prärieprovinserna Manitoba, Saskatchevan och Alberta. Kontoret skulle alltså inte bli någon statsinstitution, i det nämnda förbund påtar sig ansvaret att sörja för att kontoret blir väl skött, men om myndigheterna så önska kan valet av föreståndare underställas vederbörande norska departements godkännande. Kontoret skulle även stå i direkt förbindelse med norska arbetsförmedlingsinspektoratet, som sedan år 1924 organiserat en verksamhet i syfte att skaffa folk, som tänka utvandra, pålitliga upplysningar om arbets- och levnadsförhållandena på de platser, dit de ämna sig. Winnipegkontoret skulle emellertid icke fungera såsom något ordinärt arbetsförmedlingskontor och ej heller lämna invandrarna någon ekonomisk hjälp. Kontorets ändamål skulle närmast vara att lämna hjälp till självhjälp och genom att lämna upplysningar om förhållandena på olika platser vara invandrarna till sådan nytta, att de kunna komma på den plats, där deras förmåga och anlag kunna komma till bästa användning. Ingenting hindrar emellertid, att kontoret mottar anbud från institutioner, företag, firmor och personer, som äro i behov av arbetskraft, och vid behov medverkar till att dessa komma i förbindelse med norska invandrare, liksom kontoret i liknande syfte kan använda sig av de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i Kanada för erhållande av upplysningar om arbetsförhållandena och utsikterna att erhålla sysselsättning på den ena eller andra platsen.

Kontrollen över arbetssökande utlänningar i Island och Estland. Genom en av alltinget antagen lag, vilken träder i kraft den 1 oktober innevarande år, har rätten för utländska undersåtar att inom *Island* innehava arbetsanställning blivit reglerad. Med utlänning förstås enligt denna lag envar, som har sin hemvist utanför Island och icke jämlikt dess lagar eller internationella regler har rätt att uppehålla sig inom rikets område. Arbetsanställning innebar enligt lagen varje person, som arbetar för annans räkning och själv icke är ansvarig deltagare i arbetet eller företaget.

Lagen förbjuder principiellt varje arbetsgivare — enskild person, bolag eller förening — att för längre eller kortare tid mot kontant lön taga utlänning i sin tjänst. Tillstånd härtill kan

[1] Ett av svenska Amerikalinjen inrättat upplysningskontor för svenska invandrare till Kanada har likaledes förlagts till Winnipeg.

dock erhållas för vissa närmare anförvanter till arbetsgivaren, för specialister inom industriell verksamhet samt för andra utländska fackmän, om inländsk arbetskraft icke kan anskaffas. Bönder få även utan särskilt tillstånd anställa tjänstfolk av främmande nationalitet. Vidare tillåter lagen med vissa inskränkningar utländska sjömän att taga hyra å isländska fartyg.

Det slutliga avgörandet i ärenden rörande utlänningars rätt till arbetsanställning tillkommer arbetsministern (Erhvervsministeren). Han är behörig att i särskilda fall bevilja dispens från de allmänna bestämmelserna, exempelvis om frågan gäller ett fåtal arbetare, om utländsk arbetskraft är nödvändig för ett företags drift o. s. v.

Arbetssökande utlänningar, som efter lagens ikraftträdande anlända till riket, kunna av arbetsministern utvisas inom viss tid ävensom underkastas de villkor och inskränkningar, som han finner erforderliga. Undantagna äro studerande vid statliga eller statsunderstödda läroanstalter samt personer, som vistas i riket för vetenskapliga undersökningar o. d. Vidare har arbetsministern rätt att låta utvisa utlänning, som utan hans tillåtelse finnes idka arbete inom riket för egen eller annans räkning.

Överträdelser gentemot lagen kunna bestraffas med böter från 40 till 10 000 kronor. Det åligger även arbetsgivare, som olovligen anställt utlänning i sin tjänst, att inom utsatt frist sörja för hans avresa ur riket samt att åtaga sig kostnaderna härför.

Estniska statsförsamlingen antog den 17 maj innevarande år ett lagförslag, enligt vilket utländska undersåtar äga innehava avlönad anställning i Estland endast på grund av särskilt tillstånd. Enligt denna lag, som trädde i kraft den 7 juni, åligger det varje arbetssökande utlänning eller hans arbetsgivare att hos arbetsministern begära arbetstillstånd, vilket i allmänhet må kunna meddelas för högst ett år. Mot arbetsministerns beslut i dylika mål må klagan ej föras. Överträdelse mot lagens bestämmelser kan medföra utvisning ur riket.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier, trappor, stegar, landgångar o. dyl.

I: 6. I en *gruva*, var en arbetare sysselsatt med *gruvbyggnadsarbete*. Han skulle påskruva en mutter å en bult, dragen genom tvenne, i kors liggande stockar, utgörande underlag för en bro, lagd över en malmficka på 300—312 m avvägning. För utförandet av detta arbete hade en över stockarna lagd planka trätts genom överdelen av en mindre stege, som upptill vilade mot en av stockarna och med sin nedre del var stödd emot en bergavsats i sänkningen. Arbetaren hade tagit plats på stegen och antagligen lutat sig något åt sidan för att fastskruva muttern å bultänden under stockarna. Härvid torde stegen rubbats från sitt stöd å bergväggen. Stegen blev fritt hängande å plankan, och *arbetaren miste balansen vid stegens rörelse och störtade ned till sänkningens botten*. Han erhöll därvid så svåra skador, att döden omedelbart följde.

Bergmästaren har vid besiktning av platsen för olycksfallet framhållit vikten av att iakttaga försiktighet vid arbeten av ifrågavarande slag och att särskilt vid arbete från stegar vederbörande bör tillse, att dessa äro nöjaktigt anbragta, så att de ej rubbas vid arbetes utförande från desamma.

I: 7. En eldare, som vid olyckstillfället tjänstgjorde i nattskift, hade i *ångpannehuset vid en kraft- och industrianläggning* vid skiftets slut *varit uppe i spåntornet för att stöta ned spån*, som fastnat på dess väggar. Han råkade därvid falla ned från en inne i tornet befintlig, utan skyddsräck försedd plattform och *återfanns sedermera liggande död inne i spåntornet*.

Spåntornet är en c:a 7 m hög byggnad, i vars övre del tvenne spånledningar avleverera spån från sågverket inom anläggningen. Enär spån understundom »hänger» upp sig å tornets väggar och det härigenom bildas ett tomrum i dess nedre del, bruka eldarna avhjälpa detta genom att på en trappa å tornets utsida gå upp till en vid tornets övre del anbringad dörr och sedan

från den innanför dörren befintliga, oskyddade plattformen medelst en stake köra ned spånen från tornets väggar. Enär dörren till spåntornet stod öppen, framgår därav tydligt, att den förolyckade eldaren under spånens nedstötning halkat å plattformen innanför dörren och störtat ned i tornet.

Yrkesinspektören har tillställt arbetsgivaren ett föreläggande om att förse plattformen med skyddsräcke.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 14. Vid *valsverket tillhörande ett järnverk dödades en reparatör A. till följd av fall från en traversbrygga* på c:a 10 m höjd. A. slog huvudet mot valsverksgolvet och avled så gott som omedelbart.

Olyckan synes hava tillgått på följande sätt. Medan A. i och för ett mindre reparationsarbete befann sig på traversens brygga, hade traversen igångkörts av en tillfällig traversförare, vilken icke hade kännedom om, att A. uppehöll sig å bryggan. A. träffades därvid av en c:a 1 fot över bryggan befintlig takbjälke, vilken så att säga sopade ned honom.

Till undvikande av dylika olycksfall har arbetsledningen vid järnverket, i avvaktan på skyddsfrågans bästa lösning, omedelbart infört det systemet, att reparatören, när han går upp på traversen, placerar en bricka av plåt invid förarhyttens strömbrytare. Å plåtbrickan är målat »Reparation». Brickan får endast efter fullgjort arbete borttagas av den man, som hängt dit densamma.

Det förslaget har framkommit, att samtliga traverser inom järnverket skola utrustas med dubbla strömbrytare, den ena i förarhytten och den andra å bryggan för reparatörens disposition. Arbetsledningen har för detta ändamål uppgjort ett förslag till säkerhetsfrånskiljare med automatisk indikering i frånslaget läge, över vilket förslag Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget i Västerås anmodats avgiva offert.

Ännu ett förslag är, att traversens rörelse förhindras, genom att strömbrytaren i frånslaget läge förreglas med lås, och att endast reparatörerna bekomma nycklar till detsamma.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor, hängbanor o. dyl.

III: 9. Under *ribbtransport vid en ångsåg ihjälklämdes en ribbvagnsskjutare av en lastad ribbvagn*, som rutschade tillbaka från det 5 m höga krönet av en 20 m lång, lutande rälsbana.

Den lastade ribbvagnen föres å en tvärbana över till den lutande rälsbanan, »spelas» upp för denna och vidarebefordras å plan mark, tömmes därefter och bromsas ned för rälsbanan vid återgången.

Mannen hade underlåtit att vid uppspelningen vid rälsbanan fälla ner den å vagnen befintliga säkerhetsspärren, och vagnen rutschade av obekant anledning tillbaka å rälsbanan, varvid *mannen ihjälklämdes mellan vagnen och stoppbommen.*

Ehuru olyckan således får tillskrivas den förolyckades egen oförsiktighet, har yrkesinspektören anvisat uppsättande av varningsanslag med lydelse: »Fäll ned spärren å vagnen före uppspelning! Gå ej i spelbanan!»; så även »Se upp för vagnen! Gå ej i spelbanan!». Anordnande av särskild gångbana har anbefallts vid sidan av spelbanan, som med räck skall vara skild från denna. Medelst den med räcke försedda gångbanan kan spelstyraren under betryggande säkerhet gå upp på krönet av rälsbanan för att å plan mark vidarebefordra, tömma och återföra vagnen.

Yrkesinspektören har också föreslagit en extra spärr å banan uppe vid krönet, så att vagnen, även när dess egen spärr är uppfälld, icke skall kunna gå ned för banan, förrän bromsspaken vid sidan av rälsbanan fattats.

Olycksfall vid brand.

V: 4. Vid ett *järnverk* var en arbetare sysselsatt med *oljning av färdigvalsade trådringar.*

Oljebadet bestod av en blandning av fotogen och vaselin, inrymt i en cirkulär behållare, c:a 200 mm i diameter, vars överkant var belägen 200 mm över golvet.

Trådringarna framforslas omedelbart efter valsningen till arbetsstället ifråga, där de upphängas på en stång för att avsvalna. Då de avsvalnat till för oljningen lämplig temperatur, c:a 40° C, nedlyftas de en och en från nämnda stång och nedsänkas i oljebadet. Ringen hålles i badet av en över behållarens kanter lagd stång och föres runt för hand, så att den till alla delar blir inoljad. Arbetaren måste därvid stå mitt framför ringen och blir sålunda direkt utsatt för den uppstänkande oljan. Till skydd mot oljestänket använde arbetarna förkläden av säckväv, men dessa förkläden lämnade givetvis ej tillräckligt skydd mot oljan, utan vederbörandes kläder hava även blivit genomdränkta därav.

Enär en ring avsvalnat för mycket, företog sig arbetaren, trots förbud för uppgörande av eld vid denna plats, att *medelst i ringen instoppade, antända trasselsuddar uppvärma densamma.* Därvid ramlade en *brinnande trasselsudd* ned mot arbetarens fötter och *antände hans förkläde.* De av olja genomdränkta kläderna fattade genast eld, vilken trots tillskyndandes hjälp ej kunde hävas utan fullständigt förbrände mannens kläder, med påföljd att han erhöll svåra brännskador över hela kroppsytan. Han avled samma dag av brännskadorna.

Orsaken till olyckshändelsen är att helt tillskriva arbetarens oförsiktighet, i det att han använde ovan relaterade, oriktiga förfaringssätt vid trådringens uppvärmning. Tidigare hade trådringar, om dessa varit för kalla, undanställts, tills badet genom oljning av varma ringar blivit uppvärmt, då dylika avsvalnade ringar utan olägenhet kunna oljas.

Till förhindrande av dylika olycksfall kommer oljebehållaren att övertäckas och endast lämnas öppen till så stor del, som kräves för en trådrings nedsänkande däri. Den öppna delen av oljebehållaren nedbygges halvcirkelformigt, liknande en slipho, och förses med öppning i lägsta punkten för oljans uppträngande. Oljeytan i nedbyggnaden hålles ej i högre nivå än väl motsvarande tjockleken av en trådring. Därmed kommer oljeytan dels att ligga lägre, än vad eljest är fallet, dels ock att bliva mera inskyddad, allt i ändamål att förhindra uppstänk av olja. Arbetare, sysselsatta med dylikt inoljningsarbete, komma att till skydd för sina kläder bära förkläden av gummiduk, så uppfästade vid kläderna att de lättvindigt kunna avslitas eller avhakas i händelse av eventuellt uppkommen eld i desamma. Anslag skall uppsättas vid arbetsplatsen om förbud för handhavande av eld vid densamma.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Valsverk, grovsmedjor o. dyl.

VIII *b:* 2. I *smedjan* vid ett *sågverk* voro en smed och dennes hantlangare sysselsatta med att *smida en kofot.* Hantlangaren slog med en slägga på en klyvstamp, vilken smeden höll i. Därvid *lossnade en tunn stålflisa från klyvstampens huvud* och trängde genom smedens skinnförkläde c:a 10 mm in i högra lårbenet och *skar av en åder,* varvid ymnigt blodflöde uppkom. Efter ett provisoriskt förband å arbetsplatsen fördes smeden till närmaste sjukstuga. En vecka senare insändes han till lasarett, där han några veckor senare avled, emedan såret vid en häftig rörelse åter gått upp och stark blodförlust därvid uppkommit.

Yrkesinspektören har uppmanat vederbörande arbetsledning att noggrant tillse, att verktygen hållas fria från »skägg», samt har tillställt densamma Föreningens för arbetarskydd skyddsplansch angående skägg å verktyg.

Hyvelmaskiner och fräsmaskiner.

VIII *j:* 1. *I vedrenseriet i en sulfitfabrik sprang plötsligt barkskivan sönder* i en automatisk barkmaskin, och *en av de losslitna delarna kastades* med våldsam kraft *mot en i närheten stående arbetare.* Denne *träffades i huvudet och bröstet,* erhöll svåra krossår därav, och *döden torde hava varit ögonblicklig.* Hans arbetsplats var c:a 6 m från barkmaskinen. Ytterligare två liknande bitar sletos loss från barkskivan, vardera utgörande c:a 1/6 av skivan. Den ena av dessa kastades upp mot taket, beläget c:a 8 m över barkmaskinen, slog hål i detta och kunde sedan ej återfinnas. Den andra slog ned i själva barkmaskinen, som därav totalt förstördes.

Barkmaskinen var av amerikansk tillverkning, typ Robert & Liberts. Den hade varit i drift alltsedan fabrikens igångsättning för c:a 15 år sedan. Barkskivan var tillverkad i Bofors av martinstål.

På grund av förekomst av sand i barken slitas barkskivorna mycket, och lär medellivslängden för dessa vara 8—10 månader. Den söndersprungna barkskivan var mycket sliten, och tjockleken hade från ursprungliga c:a 35 mm på sina ställen slitits ned till 22 mm. Även i omkretsen var skivan betydligt sliten, så att yttersektionen vid barkstålsöppningarna var betydligt försvagad. Från skivans barkstålsöppningar förefunnos sprickor gående ut mot periferien, och brottet, som förorsakade skivans sönderspringande, hade uppstått i en sålunda försvagad sektion. Att skivan var sprucken hade upptäckts redan flera månader före olyckan. Skivan blev då reparerad av en svetsningsfirma, som medelst elektrisk svetsning pålade stora vårtor på baksidan av de spruckna delarna. Även på ett flertal andra ställen hade material insvetsats. Tre dagar före olycksfallet upptäcktes, att en av de gamla sprickorna åter öppnat sig, varför fabrikens egen gassvetsare fick order att svetsa igen densamma med acetylengassvetsning. Sedan detta blivit gjort, togs skivan åter i användning och hade varit i bruk två dagar, då den sprang sönder.

Barkskivan hade en diameter av 820 mm, en hastighet av c:a 1 400 varv per minut och var försedd med 6 barkstålsöppningar. Ursprungligen hade maskinen haft 4 barkstål, men efter några år hade den ändrats för 6 stål. Det för skivan avsedda varvtalet var 1 500 varv per minut. Att något stål skulle lossnat och härigenom förorsakat en så hård stöt, att skivan sprungit i bitar, är ej att förmoda, då samtliga stål voro ordentligt fastdragna. Brottytorna företedde kristallinisk struktur, tydande på utmattning hos materialet. Där brottet gått genom en förutvarande sprickbildning i skivan, funnos mörka partier, tydande på att sprickan varit öppen även efter reparationen. Anledningen till olyckan synes sålunda vara utmattning i godset, samt att svetsningarna ofördelaktigt påverkat materialet.

För att förhindra dylika olycksfall föreskrev yrkesinspektören, att samtliga barkskivor skola undersökas och att de skivor, vilka befinnas spruckna, omedelbart skola kasseras. Efterbarkarnas arbetsplatser flyttas därjämte åt sidan, så att de ej komma att ligga i barkskivornas plan. En kraftig skyddsvägg av plank med plåtbeklädnad uppsättes vid kubb-bordets bortre sida.

Andra särskilt angivna arbetsmaskiner och redskap.

VIII *x:* 3. Under *rivning av torv i en elektriskt driven torvströrivare*, bestående av tvenne med piggar försedda valsar, uppmonterade å ett trästativ, fick den med torvens inmatning sysselsatte arbetaren *högra handen och en del av underarmen mellan valsarna.*

Valsarna lågo helt öppna med ett 70 cm långt matarbord framför. Inmatningen tillgick så, att torvstyckena placerades efter varandra på det horisontala matarbordet och sedan trycktes in för hand i rivaren. Piggvalsarnas hastighet var c:a 200 varv per minut.

Ett torvstycke, som skulle tryckas in i rivaren, kom att fara förbi valsarna, varvid det efterföljande stycket, på vilket arbetaren tryckte med högra handen, så hastigt matades in i öppningen mellan valsarna, att han ej fick tid att rycka undan handen, utan denna och en del av underarmen följde med mellan valsarna. Till all lycka slirade nu drivremmen av, då i annat fall olyckan kunde blivit än värre.

Efter olyckan fördes arbetaren till närmaste lasarett, där armen amputerades nedanför armbågen.

För att förebygga ett upprepande av olycksfallet kommer torvströrivaren att omändras och förses med inmatningstratt, så att man ej kan komma in med handen mellan valsarna.

Axlar.

VIII *z:* 6. I ett *sågverk* hade *remmen till kapsågen slirat av dess remskiva.* Utan att stanna maskineriet hade B. jämte en annan arbetare gått ned i undersågen för att åter lägga på remmen. Då denna fallit ned på golvet på motsatt sida om huvudaxeln, hade B. gått runt densamma och tagit upp remmen. Då han skulle räcka remmen till sin kamrat, hade han *lutat sig mot huvudaxeln, varvid kläderna fastnat och lindats upp på denna.* Lyckligtvis voro kläderna icke starkare än att desamma revos sönder. B. blev liggande under axeln fullständigt avklädd men utan svårare skador.

Huvudaxeln är nu fullständigt intrummad, varjämte densamma å båda sidor förskyddats medelst räcke.

VIII *z*: 7. En sågställare hade i *undervåningen till en såg* i en därstädes befintlig cirkelsåg tillkapat träbitar för ramsågbladens inställning och tog återvägen till översågen under en axelledning. Då *han böjde sig ned under axelledningen, fastnade slejfen i hans skinnväst i en utskjutande bult av en remskiva på axeln.* Hans kläder lindades upp på axeln och *han drogs med i rotationen.* Efter några varv brusto kläderna, och han föll ned på golvet i det närmaste fullständigt avklädd. Tillstädeskommande arbetare togo genast hand om honom. Han var då redan livlös, fastän han tillsynes ej ådragit sig några svårare, yttre skador. Han fördes omedelbart till lasarett, där man dock endast kunde konstatera, att döden inträtt.

Orsaken till olycksfallet torde berott på mannens egen oförsiktighet, nämligen i det att han företog sig att krypa under axeln. Densamma hade förut varit betryggande inhägnad med räcken, men när olycksfallet inträffade, hade räcket borttagits, troligen av den förolyckade själv, vilken därigenom ville ha möjlighet att taga en genväg under axeln. Efter olycksfallet blev räcket omedelbart försatt i ordentligt skick.

Axeln i fråga var belägen c:a 70 cm över golvet och hade en hastighet i vanliga fall av 550 varv per minut. Vid olyckstillfället var hastigheten endast c:a 300 varv per minut, beroende på lågt ångtryck. På axeln, vars diameter är 90 mm, är en remskiva — 125 mm i diameter — fastsatt. Denna remskiva är till sin form en tudelad hylsa med ringformiga flänsar, fasthållna medelst 5/8″ pinnbultar med försänkta muttrar. Pinnbultarna skjuta ut c:a 5 mm utanför tillhörande muttrar. Skinnvästens slejf fastnade mellan en av bultändarna och flänsen.

Svänghjul, remskivor och remmar.

VIII *å*: 6. Vid en *lantgård pågick sågning av virke* till ett ladugårdsbygge. För drivande av sågen användes en 20 hkr fotogenmotor. Motorns remskiva är försedd med friktionskoppling och remmen från motorn var direkt lagd över sågspindelns remskiva.

Under pågående sågning *slirade remmen av sågspindelskivan.* Motorskötaren stod vid tillfället invid motorns manöveranordning, men i stället för att sträcka ut armen och lyfta regulatorn, varigenom hela maskineriet kunnat stannas, sprang han fram för att »rycka ur» friktionskopplingen. Under tiden hade remmen dragits fram mot motorn och börjat lindas upp på dess remskiva. Innan motorskötaren nådde fram till friktionskopplingen, *fångades han av en bukt på remmen* och drogs med runt några varv. Han erhöll därvid så svåra skador å huvudet och benen, att döden omedelbart följde.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 4. En charkuteriarbetare J. skulle *urskruva glödlampan ur en handlampa* i charkuteriets källare, då han *råkade beröra glödlampans oskyddade, spänningsförande sockel* — 380/220 V växelström — och *dödades.*

Handlampan var medelst lamphållarepropp och liksidig proppkontakt ansluten till en i taket befintlig lampa, vars skyddsglas var borttaget. Handlampan hade träskaft och skyddsgaller, men lamphållaren var ej tillräckligt försänkt i skaftet, och porslinsringen var så låg, att lampsockeln, efter nedfällning av skyddsgallret, var åtkomlig för ofrivillig beröring. Den var även spänningsförande, emedan *kontaktproppen råkat bliva insatt på sådant sätt, att fasen var kopplad till lamphållarens gänga i stället för till bottenkontakten.* Vid beröring av sockeln fick J. ström genom kroppen. Han anträffades död med ett stort brännsår i vänstra handen. Golvet var av cement och vått, och i rummet funnos våta saltkar.

Enligt läkarens intyg var J. kraftigt byggd, visade inga tecken till kroppslig svaghet och hade aldrig varit sjuk.

IX: 5. Under rengöring i ett *bryggeris transformatorrum* gick maskinisten innanför skyddsräcket och *kom i beröring med en ledning för 6 kV och dödades.*

Maskinisten spolade och rengjorde golvet i transformatorrummet, och för att bättre komma åt innanför skyddsräcket skruvade han bort tvenne grindar i detta, gick innanför räcket och fortsatte rengöringen där. Under arbetet böjde han sig ned och kände på en dosa i den inkommande

högspänningsjordkabeln. Då han reste sig upp, kom huvudet i beröring med en av de trådar, som förbinda kabeln med samlingsskenorna. Maskinisten träffades av strömmen och föll efter några sekunder livlös till golvet. Döden torde hava varit ögonblicklig.

Förloppet visar en påfallande ovarsamhet hos den omkomne, enär sopning o. dyl. naturligtvis icke bör ske innanför skyddsräckena under spänning.

IX: 6. Under *snickeriarbete i en kraftstation* stod en snickare P. på ett järnstativ till en instrumenttavla. Då han han reste sig upp, *kom han i farlig närhet av en högspänningsledning i taket och dödades.*

P. skulle uppföra en målarställning bakom instrumenttavlan. Instrumenttavlans delar voro spänningslösa vid tillfället, men i taket, å c:a $1^1/_2$ m höjd över stativet, fanns en utgående ledning för 33 kV, som var spänningsförande. P. hade blivit uppmärksamgjord på ledningen och blivit varnad för att beröra den. Vid ett tillfälle, då arbetskamraterna voro sysselsatta utomhus och P. därför var ensam, steg han, sannolikt glömsk av ledningens närhet, upp på stativet för att lyfta upp plankan till den blivande ställningen. Under arbetet kom han med huvudet, å vilket han bar en mössa, i närheten av en fas i den spänningsförande ledningen, varvid överslag inträffade. Stationens siren började då ljuda, och strömmen slogs ifrån av personalen. P. befanns då stående på stativet lutad mot väggen och sjönk därefter ned på stativet. Sedan han nedtagits, igångsattes omedelbart försök med konstgjord andning, som pågingo en timme under läkares ledning, men utan resultat. I mössan funnos tvenne hål, utvisande var strömmen gått in. Sannolikt hade den gått ut genom P:s fötter till stativet, som var jordat.

Specialinspektören för elektriska anläggningar framhåller, att murare, målare, rörläggare och andra yrkesmän med tillfällig sysselsättning i högspänningsrum ofta skadas, därför att de icke kunna sätta sig in i den elektriska faran, som icke synes eller höres, och att dylika yrkesmän lätt missförstå, misstro eller glömma given instruktion. Dylika arbeten kräva därför alldeles särskilda försiktighetsmått. Kan rummet icke i sin helhet göras spänningslöst, måste de spänningsförande delarna inklädas på sådant sätt, att de icke kunna oavsiktligt beröras. Om i särskilda fall ett sådant skydd icke kan åstadkommas, kan man för en kortare arbetstid nöja sig med att låta en pålitlig och elektriskt sakkunnig person vara närvarande och i detalj övervaka arbetet.

Arbetsledningen har vid föreliggande olycksfall tydligen icke haft tillräcklig uppfattning om de säkerhetsåtgärder, som bort vidtagas. Det inträffade har föranlett rättegång.

IX: 7. Då en motorskötare vid *tillsyn av en tröskmotorvagn* öppnade dörrarna till högspänningsrummet — han hade dessförinnan ej frånslagit stolpkontakten — *råkade* han *beröra spänningsförande del och dödades.* Varningsanslag saknades helt och hållet. Vagnen var för 1 500 V med motor för denna spänning. Säkringar funnos i högspänningsrummet och voro av propptyp (Diazed, 750 V), monterade på stödisolatorer. Flertalet av isolatorerna hade gått sönder i toppen, så att säkringarna endast uppburos av ledarna, som voro blanka. Till följd av vagnens skakning brukade propparna gänga upp sig, varför de ofta måste tillskruvas.

Under tröskningsarbetet minskade motorn varvtalet, varför motorskötaren slog ifrån motorströmbrytaren i vagnens manöverrum. Möjligen trodde han, att högspänningsrummet därvid blev spänningslöst, eller glömde han bort att göra vagnen spänningslös genom frånslagning av stolpkontakten. Vid tilldragning av en propp med höger hand kom undersidan av handen i beröring med den spänningsförande ledaren till säkringen. Mannen blev bränd och ryckte till sig handen, men råkade därvid sticka in den vänstra handen mellan nedledarna till spänningstransformatorerna och fastnade. Bröstet berörde därvid vagnens jordade plåtbeklädnad. En person, som iakttog olyckan, slog ifrån stolpkontakten. Motorskötaren var då redan svårt bränd, och hans kläder hade fattat eld. Hans vänstra hand måste slitas loss från ledningarna. Elden släcktes. Upplivningsförsök företogos ej. Efter några ryckningar i kroppen inträffade döden.

Motorskötaren var till yrket trädgårdsmästare och hade endast en kort tid sysslat med motorvagnens skötsel.

Olycksfallets orsaker torde närmast vara att söka i den skadades okunnighet, installationens bristfällighet och frånvaron av varningsanslag. Enligt gällande föreskrift skulle utanpå dörren till högspänningsrummet finnas ett varningsanslag, t. ex. av följande innehåll: »Livsfarlig spän-

ning. Dörrarna få ej öppnas, då stolpkontakten är tillslagen». Ett dylikt anslag skulle hava upplyst den förolyckade om, att högspänningsrummet kunde vara farligt, fastän motorn frånslagits, eventuellt påmint honom om, att stolpkontakten borde frånslås.

Ansvaret för olyckan måste till väsentlig del läggas på motorvagnens leverantör.

Olycksfall genom sprängämnen.

XI: 7. Under *bortsprängning av berg* vid ett *vägbygge* inträffade *självantändning i en sprängladdning*, varvid en arbetare dödades och tvenne allvarligt skadades.

Ett arbetslag av sju man var sysselsatt vid bergsprängningen. Ett 98 cm djupt borrhål hade borrats och avbränts två gånger. Vid dessa »grytbränningar» hade använts 1 à 1½ patron. Sedan sista bränningen var gjord, och arbetslaget väntat 8—10 minuter, igångsattes den slutliga laddningen. *Avkylning av »grytan» medelst vatten torde sålunda ej blivit gjord.* Laddstaken var av trä, oskodd, och utan spik. I borrhålet hade nedförts nära 1 kg dynamit — 23½ patroner — då självantändningen inträffade. Av de fyra i närheten stående arbetarna blevo tre mycket svårt skadade, av vilka en sedermera avled.

Orsaken till självantändningen i dynamitladdningen har icke kunnat utrönas. Vägmästaren hade fäst sig vid ovanligt såväl utseende som konsistens hos de begagnade dynamitpatronerna. På yrkesinspektörens anmodan sände vägmästaren prov av sprängämnet till sprängämnesinspektören och till fabrikanten. Den på sprängämnesinspektionens laboratorium gjorda undersökningen av det ditsända provet, ½ patron, har enligt sprängämnesinspektörens meddelande utvisat, att dynamiten var av god kvalitet.

Ehuruväl vattenavkylning efter urbränningarna i detta fall icke använts, skulle sådan enligt vägmästarens uppgift i regel begagnats vid sprängningarna på platsen. Den i detta fall uteblivna vattenavkylningen ger anledning förmoda, att sprängladdningen antänts av värme från den föregångna grytbränningen. En annan möjlig förklaring till olyckan förmodar yrkesinspektören vara, att någon från borrningen kvarsittande stålflisa i hålet genom åverkan av laddstaken förorsakat antändningen.

XI: 8. Under *sprängningsarbete i avloppstunneln vid ett kraftverksbygge* var en arbetare E. sysselsatt med laddning av ett borrhål. Borrhålet var c:a 2 meter djupt och hade avbränts tre gånger med smärre laddningar för bildande av s. k. gryta. Efter sista avbränningen hade hålet avkylts med tryckluft — enligt en arbetares uppgift under c:a 15 minuter — och E. skulle därefter ladda detsamma med dynamit. Efter att hava stuckit ned en laddstake av trä till hålets botten och känt efter, om densamma blivit uppvärmd, började E. nedföra dynamit i hålet. När c:a 2 kg därav blivit sammanpackat i grytan, inträffade en självantändning av laddningen, och E. kastades upp sex meter mot avloppstunnelns tak. Sedan man åter tänt de på grund av lufttrycket vid explosionen utsläckta karbidlamporna, fann man E. liggande svårt skadad på avloppstunnelns golv. Han avled strax därefter.

Orsaken till olyckan torde vara, att borrhålet icke avkylts tillräckligt. E. var van bergsprängare och hade varit sysselsatt med bergsprängning i c:a 15 års tid. Vid olyckstillfället tjänstgjorde han såsom förman och hade att verkställa och övervaka alla sprängningar, som gjordes på hans skift.

Diverse olycksfallsorsaker.

L: 3. Sulfatmassan i ett *pappersbruk* transporteras från kollergångarna medelst *skopelevator* upp till taket i översta våningen av pappersbruket, där den går över på ett transportband. Detta är uppsatt strax under taket och löper i lokalens längdriktning. Från transportbandet skrapas massan av och ramlar ned på golvet. I detta finnas 10 stycken nedmatningstrattar till i våningen under stående holländare.

Nedmatningstrattarna ligga i två rader i lokalens längdriktning, den ena raden ungefär mitt i densamma och den andra intill en skiljevägg, som avdelar lokalen längs efter.

Även om massahögen i lokalen är så stor, att den helt eller delvis täcker trattarna, ramlar massan icke med säkerhet ned genom trattöppningarna. Den hänger ibland upp sig, så att det

blir nödvändigt att medelst spak sätta den i rörelse. Detta var den vid olycksfallet omkomne arbetarens uppgift vid olyckstillfället.

Arbetaren anträffades *kvävd i en av trattarna.* Dessa hava ett djup av nära 3 m. Trattarna äro fyrkantiga och belägna med sin överkant c:a 0·5 m över golvet. Deras mått i överkant är c:a 2 × 2 m. Vid ifrågavarande tillfälle var massahögen så stor, att den gick ut över trattarna utefter skiljeväggen. För att komma till en av de mellersta trattarna i raden var det därför nödvändigt att praktisera sig över en av de yttre trattarna; trattarna gingo nämligen helt fram till skiljeväggen. Sannolikt är, att arbetaren under ett sådant försök stigit på massan i den tratt, han skulle passera, i tro att tratten var full och att massan därför skulle bära honom. Till följd av att massan hängt upp sig i trattöppningen — tappning skedde underifrån — gav massan efter, då arbetaren steg på densamma, och *han störtade ned i tratten.* Från högen rasade då ytterligare massa ned i tratten över honom och kvävde honom. När han påträffades, var han död, sannolikt sedan ett par timmar.

Till förebyggande av dylika olycksfall har yrkesinspektören överenskommit med arbetsledningen om, att samtliga trattar skola förses med glest galler och att utefter skiljeväggen skall uppsättas en landgång med räcke, som kan begagnas för att komma över till de mellanliggande trattarna i raden utefter skiljeväggen. Från landgången skall även nedmatningen i trattarna i denna rad kunna skötas.

L: 4. Under arbete med *utsättning av »nålar» i regleringsdammen vid ett kraftverksbygge* föll en arbetare B. i älven och *drunknade.*

Utefter dammen är anordnad en gångbana, och något nedanför denna går en grov differdingerbalk, mot vilken nålarnas övre ända vilar. Som skydd under arbetet fanns anbragt en mellan dammbockarna upphängd lina.

Strax före olycksfallet hade en schaktmästare besökt arbetsplatsen och tillsagt, att arbetet på grund av mörkret borde avslutas för dagen. Detta hade ej blivit gjort, utan ville B., att arbetslaget först skulle draga ihop de nålar, som blivit nedsatta. För detta ändamål användes ett spel med draglina, vilken med krok hakades omkring nålarna och därefter drog ihop dessa, genom att draglinan spändes.

För att underlätta arbetet med manövreringen av kroken steg B. utanför skyddslinan och ställde sig med ena foten på järnbalken. Härvid synes han hava förlorat balansen eller fått svindel och störtade ned i älven samt bortfördes av densamma.

Olycksfallet torde hava berott på ohörsamhet mot givna order, i det att B. stigit ut på andra sidan om skyddsrepet. Då dessa skyddsrep enligt yrkesinspektörens uppfattning ej äro fullt tillfredsställande, har den föreskriften lämnats, att repen skola ersättas med ståltinor, försedda med karbinhakar, vilka fasthakas i den övre delen av dammbockarna.

L: 5. S. jämte en medhjälpare voro vid olyckstillfället sysselsatta med att *taga bort spåntaket på ett bygge.*

De hade lossat spåntaket invid ryggåsen och sköto sedan spånflakens överkant uppåt och utåt från ryggåsen samt veko dem fortsättningsvis över å det nedanför liggande taket.

Det flak, som de voro sysselsatta med, då olycksfallet inträffade, hade en ungefärlig tyngd av 150 kg och en yta av c:a 8 m².

Då de fått loss flaket vid ryggåsen, hade de med plankor ansatta mot flakets överkant börjat skjuta det utåt. Härunder hade plankorna halkat och flaket slagit tillbaka ned å ryggåsen. S., som haft nedre plankändan framför sig å magen, hann ej få den övre ändan av plankan fri från spånflaket, då detta slog tillbaka mot ryggåsen, med den påföljd, att han *kom emellan nedre ändan av plankan och väggen å vinden.* Av de härvid erhållna skadorna avled S. några dagar senare.

Yrkesinspektionens verksamhet under andra kvartalet 1927.

	Inspekterade arbetsställen	Sammanlagt arbetarantal	Sammanlagt kraftbelopp	Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktning av ångpannor	Ink. protokoll över besiktning av kokare o. d.	Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
Yrkesinspektörerna													
I distriktet	69	4 163	3 906	92	31	102	—	81	1 119	7	—	—	17
II »	53	2 499	13 298	44	37	114	1	44	1 603	5	—	—	41
III »	187	2 623	9 158	89	38	96	6	56	812	3	—	8	12
IV »	240	6 251	19 691	61	113	122	—	54	632	6	2	—	54
V »	210	5 688	14 170	93	124	87	—	104	1 506	6	—	7	23
VI »	221	3 071	18 342	85	65	157	49	146	1 875	4	3	12	32
VII »	140	5 362	57 568	33	46	70	11	94	1 333	2	—	1	4
VIII »	89	2 285	12 535	70	61	73	—	6	1 782	12	4	3	4
IX »	70	3 096	24 402	48	54	65	—	5	1 584	8	4	5	16
Yrkesinspektrisen	321	4 116	—	126	15	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	9	524	1 520	18	42	—	—	—	[7] (14)	—	—	—	—
Summa	**1 609**	**39 678**	**174 590**	[1] **1 759**	**626**	[2] **886**	[3] **67**	**590**	[4] **12 246**	**53**	**13**	**36**	**203**
Underinspektörerna													
I distriktet	262	3 764	790	81	1	43	—	—	—	—	—	—	—
II »	797	828	14 249	104	155	108	—	—	—	—	—	—	—
III »	427	1 144	3 379	76	145	164	—	7	—	—	—	—	—
IV »	518	1 181	8 838	73	128	167	—	—	—	—	—	—	—
V »	782	1 122	8 472	128	88	58	2	2	—	—	—	—	—
VI »	487	3 195	2 444	102	19	40	—	6	—	—	—	—	—
VII »	434	559	7 029	62	52	73	—	2	—	—	—	—	—
VIII »	353	1 354	4 820	79	46	45	—	—	—	—	—	—	—
IX »	114	1 855	256	58	13	15	—	9	—	—	—	—	—
Summa	**4 174**	**15 002**	**50 277**	**763**	**647**	[5] **713**	**2**	**26**	—	—	—	—	—
härav: jordbruk	1 669	—	25 567	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	594	1 168	1 671	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 911	13 834	23 039	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**13**	**395**	—	**12**	**23**	—	—	—	[7] **1 557**	[7] **6**	—	—	—
Bergmästarna													
Norra distriktet	3	1 139	4 500	9	—	—	—	—	85	2	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	13	490	3 763	11	—	—	—	—	153	1	—	—	—
Östra distriktet	26	546	6 140	15	1	—	—	—	54	1	—	—	—
Mellersta distriktet	17	909	3 965	20	—	—	—	—	80	2	—	—	—
Västra »	9	625	679	5	1	—	—	17	435	—	—	—	—
Södra »	2	463	514	7	—	—	—	1	325	—	—	—	—
Summa	**70**	**4 172**	**19 561**	[6] **67**	**2**	—	—	**18**	**1 132**	**6**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna													
S. J. säkerhetstjänsten	60	·	—	16	14	—	—	—	461	3	—	—	—
trafiktjänsten													
rullande materiel	9	·	—	16	7	—	—	—			—	—	—
Enskilda järnvägar	150	·	—	33	18	—	—	—	179	1	—	—	—
Summa	**219**	·	—	**65**	**39**	—	—	—	[7] **640**	[7] **4**	—	—	—
Elektr. inspektörerna													
Norra distriktet	63	·	·	46	20	—	—	—	3	1	—	—	—
Östra »	16	·	·	8	16	—	—	—	10	2	—	—	—
Västra »	111	·	·	45	78	—	—	—	6	4	—	—	—
Södra »	24	·	·	22	20	—	—	—	5	1	—	—	—
Summa	**214**	·	·	**121**	**134**	—	—	—	[7] **24**	[7] **8**	—	—	—

[1] Härav 275 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 228 fall. — [3] Härav större besiktning i 23 fall. — [4] Av dessa olycksfall hava 10 833, därav 41 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsyningsområde. — [5] Härav större besiktning i 214 fall. — [6] Härav 29 för gruvingenjörerna. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.	mars	april	maj	juni
Sverige. Arbetslöshet, i %	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·2	15·5	14·1	12·4	10·0	9·5
Ansökn. per 100 lediga platser	166	161	151	158	186	273	268	293	258	208	171	168	161
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·09	·	·	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04	·	·	3·25
Norge. Arbetslöshet, i %	21·8	18·8	20·3	21·9	23·5	24·6	27·7	26·8	25·5	23·9	22·4	21·6	—
Danmark. Arbetslöshet, i %	15·6	16·8	16·8	16·3	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	25·5	23·6	[1]18·5	18·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	46	49	49	48	53	66	93	92	93	78	69	56	—
Finland. Registr. arbetslösa	857	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702	1 239	954
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	177	192	179	198	231	312	259	309	264	288	335	198	179
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·7	14·6	14·2	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9	9·4	8·8	8·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 699	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115	1 075	1 015	1 023
Irland. Arbetslöshet, i %	12·3	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	10·5	10·1	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	5·9	6·9	7·2	7·2	7·4	8·9	12·1	15·6	13·9	9·1	[1] 7·5	6·3	6·4
Arbetslöshetsindex	4·9	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	13·2	11·0	7·5	6·1	5·1	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	3·1	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	5·2	5·2	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %.	18·1	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[2]16·5	15·5	11·5	8·9	7·0	6·3
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 741	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 121	870	649	541
Ansökn. per 100 lediga platser	655	578	557	493	487	568	707	648	584	422	394	328	295
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	98·9	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2	109·4	110·4
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·37	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91	1·89	2·01	2·06	2·13	2·13
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	151	152	151	148	151	169	205	235	244	208	181	158	145
Schweiz. Arbetslöshet, i %	2·4	·	·	2·8	·	·	5·6	·	·	2·8	·	·	—
Ansökn. per 100 lediga platser	173	202	228	217	255	330	387	348	331	196	165	147	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	86	·	·	89	·	·	96	·	·	100	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·5	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78	58	24	24
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	83	78	83	89	113	149	181	225	259	228	215	216	—
Estland. Oplac. arbetssökande	1 051	893	731	811	2 309	4 157	3 807	4 841	4734	4 405	2 970	2 337	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	936	722	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028	2 687	1 621	882
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	289	264	242	214	197	201	236	206	213	208	190	177	164
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·4	4·1	4·0	3·7	3·1	2·5	2·5	2·8	2·7	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	16·7	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	11·8	11·1	8·8	—
Ansökn. per 100 lediga platser	212	184	170	155	164	236	307	336	339	241	199	172	147
Kanada. Arbetslöshet, i %	4·1	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	6·0	5·2	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	103·7	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6	105·9	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	91·3	89·8	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	90·6	89·7	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	95·1	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	93·2	92·6	—
Australien. Arbetslöshet, i %	6·7	·	·	7·6	·	·	5·7	·	·	5·9	·	·	—
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	8 500	7 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 000	6 000	7 000	7 000	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	·	8·3	·	·	6·7	·	·	9·4	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de organisationer, som redovisades under 1926, blir siffran 17·1 %.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Juli månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under juli månad.

Översikt av verksamheten under juli månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	3 480	1 616	1 471	3 248	3 092	2 188	**6 728**	**4 708**	**3 659**
Stockholms län	2 381	1 357	1 177	394	552	297	**2 775**	**1 909**	**1 474**
Uppsala stad och län	373	320	272	118	148	96	**491**	**468**	**368**
Södermanlands län	714	496	390	300	340	194	**1 014**	**836**	**584**
Östergötlands län	881	405	321	476	398	257	**1 357**	**803**	**578**
Norrköping	441	201	167	98	128	63	**539**	**329**	**230**
Jönköpings län	252	176	119	156	160	90	**408**	**336**	**209**
Kronobergs län	37	21	21	71	78	41	**108**	**99**	**62**
Norra Kalmar län	117	54	48	35	55	30	**152**	**109**	**78**
Södra Kalmar län	370	169	154	124	111	76	**494**	**280**	**230**
Gotlands län	69	94	42	71	96	55	**140**	**190**	**97**
Blekinge län	461	265	203	198	211	130	**659**	**476**	**333**
Kristianstads län	677	549	441	349	436	203	**1 026**	**985**	**644**
Malmöhus län: Malmö	1 661	434	420	1 099	821	570	**2 760**	**1 255**	**990**
Lund	282	78	78	59	31	30	**341**	**109**	**108**
Landskrona	266	106	96	55	41	34	**321**	**147**	**130**
Hälsingborg	923	391	359	280	235	167	**1 203**	**626**	**526**
Ystad	271	114	108	43	39	26	**314**	**153**	**134**
Trelleborg	447	384	381	34	31	27	**481**	**415**	**408**
Eslöv	251	191	183	37	40	27	**288**	**231**	**210**
Skurup	84	77	64	25	43	17	**109**	**120**	**81**
Vellinge	58	39	39	7	13	6	**65**	**52**	**45**
Hallands län	293	217	135	110	130	60	**403**	**347**	**195**
Göteborgs och Bohus län	277	200	138	122	148	69	**399**	**348**	**207**
Göteborg	4 100	1 415	1 336	845	825	560	**4 945**	**2 240**	**1 896**
Älvsborgs län	282	171	118	84	139	54	**366**	**310**	**172**
Skaraborgs län	343	323	154	189	344	103	**532**	**667**	**257**
Värmlands län	266	178	136	168	254	137	**434**	**432**	**273**
Örebro län	817	308	234	280	479	206	**1 097**	**787**	**440**
Västmanlands län	434	373	271	258	283	182	**692**	**656**	**453**
Kopparbergs län	176	93	89	175	187	131	**351**	**280**	**220**
Gävle stad och län	540	169	168	131	112	98	**671**	**281**	**266**
Västernorrlands län	373	158	155	70	84	44	**443**	**242**	**199**
Jämtlands län	120	93	76	127	133	101	**247**	**226**	**177**
Västerbottens län	140	68	68	94	131	87	**234**	**199**	**155**
Norrbottens län	156	113	102	90	115	65	**246**	**228**	**167**
Tillsammans juli 1927	**22 813**	**11 416**	**9 734**	**10 020**	**10 463**	**6 521**	**32 833**	**21 879**	**16 255**
» juni 1927	*23 537*	*9 866*	*8 727*	*10 718*	*11 380*	*7 173*	*34 255*	*21 246*	*15 900*
» juli 1926	22 636	10 335	9 083	10 109	9 941	6 288	32 745	20 276	15 371
» » 1925	21 162	9 827	8 642	10 245	9 579	6 210	31 407	19 406	14 852
» » 1924	20 516	11 852	10 047	10 600	10 250	6 408	31 116	22 102	16 455

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					juli 1927	juni 1927	juli 1926	juli 1927	juni 1927	juli 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 158	4 349	5 035	3 690	86	96	112	73	76	77
Industri och hantverk	5 589	5 977	1 152	1 016	519	698	396	88	88	88
Sjöfart och fiske	4 314	4 435	1 965	1 902	226	232	222	97	98	98
Handel och samfärdsel	2 275	2 454	1 323	1 214	185	196	224	92	94	94
Husligt arbete	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Annat arbete	5 024	5 598	1 941	1 912	288	311	320	99	99	99
Summa	**21 360**	**22 813**	**11 416**	**9 734**	**200**	**239**	**219**	**85**	**88**	**88**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	395	401	1 142	362	35	36	37	32	32	31
Industri och hantverk	524	583	361	270	161	177	155	75	66	72
Sjöfart och fiske	296	320	297	237	108	143	181	80	85	90
Handel och samfärdsel	1 443	1 555	2 032	1 342	77	80	84	66	64	69
Husligt arbete	4 795	6 340	6 619	4 300	96	89	101	65	67	66
Annat arbete	788	821	12	10	·	·	·	·	·	·
Summa	**8 241**	**10 020**	**10 463**	**6 521**	**96**	**94**	**102**	**62**	**63**	**63**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 553	4 750	6 177	4 052	77	81	96	66	65	68
Jordbruk	4 432	4 629	6 140	4 016	75	79	95	65	65	67
Skogshushållning	121	121	37	36	·	·	·	·	·	·
Industri och hantverk	6 113	6 560	1 513	1 286	434	565	351	85	82	85
Gruvdrift och malmförädling . . .	308	330	9	6	·	·	·	·	·	·
Jord-, sten- och glasindustri . . .	211	215	67	53	·	·	493	·	·	91
Metall- och maskinindustri . . .	1 620	1 695	261	213	649	1042	505	82	75	76
Trävaruindustri	383	405	51	45	·	·	·	·	·	·
Byggnadsverksamhet	1 698	1 884	560	523	328	407	253	93	92	91
Läder-, hår- och gummiindustri . .	140	181	13	11	·	·	·	·	·	·
Textilindustri	161	166	15	10	·	·	·	·	·	·
Beklädnadsindustri	282	303	90	60	·	226	·	·	66	·
Närings- och njutningsmedelsindustri	404	443	218	178	203	288	189	82	70	69
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	97	106	33	32	·	·	·	·	·	·
Trämasse- och pappersindustri . .	83	84	23	21	·	·	·	·	·	·
Grafisk industri	75	86	9	6	·	·	·	·	·	·
Ej särskilt specificerade	651	712	164	128	434	610	346	78	87	94
Sjöfart och fiske	4 610	4 755	2 262	2 139	210	224	219	95	97	97
Handel och samfärdsel	3 718	4 009	3 355	2 556	119	126	134	76	76	78
Kontors-, bank- o. d. personal . .	338	348	128	90	272	372	444	70	75	79
Butiks- och magasinspersonal . . .	942	996	277	218	360	422	431	79	80	91
Hotell- och restaurangpersonal . .	944	1 050	1 547	1 025	68	76	69	66	64	69
Transportarbetare	1 342	1 457	1 201	1 102	121	118	155	92	93	93
Allmän och litterär verksamhet . .	141	147	171	100	86	68	76	58	52	65
Ej särskilt specificerade	11	11	31	21	·	·	·	·	·	·
Husligt arbete	4 795	6 340	6 619	4 300	96	89	101	65	67	66
Annat arbete	5 812	6 419	1 953	1 922	329	361	366	98	99	98
Summa	**29 601**	**32 833**	**21 879**	**16 255**	**150**	**161**	**161**	**74**	**75**	**76**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 131 platser, varav 1 805 manliga och 326 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 718, 1 418 och 300 samt under nästlidna månad resp. 1 737, 1 415 och 322.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**4 228**	**4 998**	**3 654**	**121**	**37**	**36**	**330**	**9**	**6**	**203**	**67**	**53**	**1 658**	**249**	**205**
1	Stockholms stad	31	3	2	2	1	1	1	—	—	23	—	—	354	110	87
2	Stockholms län	1 083	1 167	994	30	5	5	19	—	—	32	8	8	122	6	5
3	Uppsala stad och län	222	233	189	—	—	—	—	—	—	4	—	—	11	—	—
4	Södermanlands län	194	268	169	—	—	—	—	—	—	5	5	5	104	5	5
5	Östergötlands län	318	318	238	5	—	—	3	—	—	42	1	1	61	4	2
6	Norrköping	96	98	68	1	—	—	1	—	—	—	—	—	15	2	2
7	Jönköpings län	58	88	36	1	—	—	2	—	—	16	15	15	41	2	1
8	Kronobergs län	22	18	18	1	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—
9	Kalmar län	84	91	71	—	—	—	—	—	—	1	—	—	6	—	—
10	Gotlands län	37	74	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	115	104	55	1	—	—	—	—	—	9	6	—	8	—	—
12	Kristianstads län	383	425	333	—	—	—	—	—	—	24	23	15	26	5	4
13	Malmöhus län: Malmö	64	69	61	—	—	—	—	—	—	3	—	—	156	15	12
14	Hälsingborg	87	131	104	—	—	—	1	—	—	7	—	—	20	1	—
15	Övriga anstalter	506	461	427	4	2	2	—	—	—	3	—	—	139	19	16
16	Hallands län	64	136	61	—	—	—	1	—	—	6	—	—	26	15	14
17	Göteborgs och Bohus län	52	89	40	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10	—	—
18	Göteborgs stad	88	132	119	—	—	—	—	—	—	4	1	1	349	37	32
19	Älvsborgs län	46	79	31	1	—	—	1	3	—	2	—	—	46	18	17
20	Skaraborgs län	145	269	101	—	—	—	—	—	—	4	1	1	10	—	—
21	Värmlands län	61	92	57	—	—	—	2	—	—	7	—	—	41	—	—
22	Örebro län	156	216	144	40	2	2	258	3	3	7	2	2	28	2	1
23	Västmanlands län	197	297	195	3	1	1	36	—	—	—	—	—	42	—	—
24	Kopparbergs län	38	32	28	5	3	3	5	3	3	3	1	1	17	3	3
25	Gävle stad och län	16	14	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	2	2
26	Västernorrlands län	4	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	32	55	42	27	22	21	—	—	—	—	4	4	1	1	1
28	Västerbottens län	26	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
29	Norrbottens län	3	12	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—
	Kvinnliga avdelningen	**401**	**1 142**	**362**	--	—	—	—	—	—	**12**	—	—	**37**	**12**	**8**
1	Stockholms stad	4	21	15	—	—	—	—	—	—	9	—	—	31	8	5
2	Stockholms län	23	80	28	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	7	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	21	44	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	36	69	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	3	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	5	29	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	1	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	5	30	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	13	22	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	6	36	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	53	136	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	8	56	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	1
14	Hälsingborg	5	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	20	65	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	6	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	25	27	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	15	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	2
19	Älvsborgs län	1	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	15	86	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	16	44	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	55	183	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	34	57	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	7	16	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	5	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	2	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	8	16	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	12	15	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	3	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
401	**49**	**43**	**1 834**	**560**	**523**	**167**	**10**	**8**	**138**	**3**	**3**	**127**	**11**	**8**	**278**	**67**	**64**	**91**	**19**	**19**	
40	16	12	600	199	186	16	4	3	3	—	—	20	2	2	35	15	15	13	2	2	1
9	—	—	173	30	25	4	—	—	2	—	—	9	2	1	14	1	1	2	—	—	2
4	2	2	3	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3
28	1	1	21	26	26	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	4
25	5	5	109	14	14	3	—	—	3	—	—	5	—	—	16	2	1	1	—	—	5
13	1	1	82	14	14	—	—	—	58	—	—	8	—	—	5	4	4	—	1	1	6
6	1	1	13	4	2	3	2	1	3	—	—	2	—	—	4	—	—	3	—	—	7
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
12	3	2	6	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	7	4	4	9
1	1	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
2	—	—	7	6	3	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8	—	—	—	—	—	11
14	1	1	36	21	18	—	—	—	1	1	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	12
28	2	2	136	34	33	10	1	1	3	—	—	18	2	1	42	3	3	38	—	—	13
—	2	2	125	3	2	22	—	—	1	—	—	3	—	—	11	1	1	1	—	—	14
9	—	—	76	23	23	75	—	—	4	—	—	10	1	1	36	21	21	—	12	12	15
5	—	—	47	22	22	2	—	—	11	—	—	2	—	—	3	1	—	—	—	—	16
11	—	—	47	25	24	—	—	—	6	—	—	1	—	—	3	4	3	3	—	—	17
146	7	6	190	70	64	10	2	2	16	2	2	18	1	—	31	7	7	13	—	—	18
3	—	—	11	2	2	2	—	—	22	—	—	3	1	1	3	—	—	—	—	—	19
1	—	—	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	17	3	3	10	—	—	20
4	1	1	6	3	2	4	—	—	1	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	21
6	—	—	15	2	2	7	—	—	—	—	—	18	1	1	7	3	3	—	—	—	22
1	—	—	29	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	23
6	3	3	16	19	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
12	—	—	19	18	17	3	1	1	—	—	—	5	—	—	3	—	—	—	—	—	25
2	—	—	10	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	26
3	1	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	3	—	—	—	—	—	27
10	2	2	14	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	28	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
4	**2**	**2**	—	—	—	**14**	**3**	**3**	**28**	**12**	**7**	**176**	**79**	**52**	**165**	**151**	**114**	**15**	**14**	**13**	
3	2	2	—	—	—	1	—	—	4	6	4	73	28	13	50	62	48	3	6	5	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	1	1	1	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	9	7	2	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3	2	1	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	8	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13	10	—	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3	4	3	—	—	—	12
1	—	—	—	—	—	5	—	—	3	—	—	46	15	10	66	7	4	2	—	—	13
—	—	—	—	—	—	8	—	—	4	—	—	3	1	1	2	—	—	1	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	2	3	2	2	—	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	17	5	2	19	52	46	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	1	2	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	5	8	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	3	2	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**47**	**5**	**5**	**81**	**4**	**4**	**622**	**99**	**75**	**4435**	**1965**	**1902**	**245**	**59**	**47**
1	Stockholms stad	3	—	—	13	4	4	175	55	39	441	256	248	68	26	18
2	Stockholms län	2	—	—	3	—	—	36	1	1	85	29	29	7	—	—
3	Uppsala stad och län	1	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	4	—	—	52	1	1	76	12	12	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	20	2	1	4	3	3	6	—	—
6	Norrköping	4	—	—	9	—	—	4	—	—	70	39	35	—	3	3
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	6	—	—	2	1	1	2	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	2	1	1	—	—	—	5	—	—	281	92	92	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	17	7	6	—	—	—
11	Blekinge län	6	—	—	—	—	—	11	2	2	157	81	81	2	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	22	18	18	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	—	—	—	12	—	—	112	4	4	208	103	102	66	5	5
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	4	1	1	459	232	231	3	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	4	—	—	15	1	1	197	67	64	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	2	2	1	65	28	25	—	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	4	2	2	—	—	—	2	—	—	36	29	26	1	—	—
18	Göteborgs stad	14	1	1	25	—	—	117	20	14	1566	618	586	70	22	19
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	3	3	3	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	12	10	10	2	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	31	19	13	—	—	—
22	Örebro län	2	—	—	1	—	—	6	—	—	1	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	23	—	—	5	2	2	6	—	—
24	Kopparbergs län	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	3	—	—	5	—	—	258	96	96	3	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	309	127	127	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	49	33	33	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	70	69	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**37**	**18**	**16**	**5**	**5**	**2**	**90**	**65**	**53**	**320**	**297**	**237**	**103**	**69**	**43**
1	Stockholms stad	13	4	4	2	2	—	10	41	34	204	207	160	43	50	28
2	Stockholms län	2	—	—	—	—	—	5	15	12	—	—	—	—	1	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	1	—	—	—	—	—	4	1	1	2	1	1	—	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	2	1	1
6	Norrköping	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4	5	4	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	6	6	6	1	—	—	48	5	3	5	5	5	50	10	10
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	14	—	—	17	15	14	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	1	1	6	6	6	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	3	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	11	5	3	2	1	1	—	—	—	57	50	40	1	4	2
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	5	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	2	2	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
782	**153**	**139**	**86**	**46**	**39**	**1340**	**1037**	**965**	**44**	**9**	**9**	**7**	**19**	**15**	—	—	—	**5 598**	**1 941**	**1 912**	
265	98	88	29	14	10	382	340	287	13	6	6	—	3	2	—	—	—	953	462	459	1
30	2	2	21	4	4	144	17	17	4	1	1	2	1	1	—	—	—	548	83	83	2
3	—	—	—	—	—	11	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	74	71	3
4	—	—	1	—	—	13	56	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	203	122	118	4
19	—	—	2	2	2	53	18	18	2	—	—	—	—	—	—	—	—	181	36	36	5
6	—	—	—	1	1	31	18	18	1	—	—	—	—	—	—	—	—	37	20	20	6
7	3	3	1	—	—	8	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	71	57	56	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	8
4	—	—	—	—	—	10	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64	24	24	9
2	—	—	1	1	1	8	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	10
3	—	—	1	—	—	16	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	58	56	11
11	2	2	2	3	3	10	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	139	47	46	12
91	5	5	5	3	3	109	68	68	4	—	—	—	—	—	—	—	—	556	120	120	13
12	1	1	5	2	—	29	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	132	11	11	14
21	10	10	1	—	—	55	242	242	1	1	1	1	—	—	—	—	—	500	129	129	15
4	—	—	—	—	—	24	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	8	8	16
4	2	1	2	—	—	15	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	47	40	17
202	22	20	3	6	6	289	203	196	15	1	1	4	15	12	—	—	—	930	248	248	18
3	—	—	—	1	1	17	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	63	62	19
10	1	—	2	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	39	39	20
1	—	—	1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	62	62	21
10	—	—	—	2	2	16	8	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	237	67	66	22
6	—	—	—	1	1	18	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	64	64	23
1	—	—	6	3	3	9	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	21	21	24
6	5	5	1	—	—	43	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	144	28	28	25
1	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	20	20	26
4	—	—	1	2	1	7	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	3	3	27
2	2	2	—	—	—	4	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	5	5	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	19	13	29
264	**124**	**79**	**964**	**1501**	**986**	**117**	**164**	**137**	**103**	**162**	**91**	**4**	**12**	**6**	**6 340**	**6 619**	**4 300**	**821**	**12**	**10**	
123	86	54	396	535	386	46	96	82	47	89	57	3	11	5	1 900	1 835	1 285	283	3	1	1
6	—	—	40	64	34	—	—	—	4	1	—	—	—	—	304	388	221	—	—	—	2
—	1	—	9	20	19	1	—	—	1	—	—	—	—	—	99	106	72	1	—	—	3
1	—	—	20	27	17	7	3	2	—	1	1	—	—	—	214	259	150	28	3	3	4
4	4	2	25	38	28	9	2	2	14	10	7	—	—	—	322	256	161	42	6	6	5
1	1	1	3	5	4	1	1	1	1	5	2	—	—	—	67	102	47	12	—	—	6
2	1	1	11	13	10	1	1	—	2	4	—	—	—	—	123	110	75	8	—	—	7
—	—	—	8	9	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	61	34	—	—	—	8
4	—	—	12	17	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	124	111	80	6	—	—	9
1	—	—	16	20	13	3	1	1	—	1	—	—	—	—	37	51	30	—	—	—	10
4	2	2	14	23	18	—	—	—	—	1	1	—	—	—	171	135	90	1	—	—	11
6	2	2	50	104	50	7	1	1	2	2	1	—	—	—	222	187	112	3	—	—	12
73	10	8	86	138	72	7	18	15	3	2	—	—	—	—	501	547	414	183	—	—	13
—	—	—	25	56	32	2	7	5	2	2	1	—	—	—	146	150	112	50	—	—	14
1	1	1	10	18	17	5	5	5	3	1	1	—	—	—	181	134	108	29	—	—	15
—	—	—	15	25	16	4	3	3	2	3	—	—	—	—	67	78	37	11	—	—	16
1	1	—	19	37	20	—	—	—	2	2	2	—	—	—	59	77	37	11	—	—	17
21	9	4	28	48	14	14	17	12	3	10	1	—	—	—	525	606	431	136	—	—	18
4	3	1	12	16	5	—	—	—	2	5	4	—	—	—	60	95	41	—	—	—	19
3	2	2	20	32	16	—	—	—	3	9	6	1	1	1	138	204	67	1	—	—	20
—	—	—	20	35	23	—	—	—	2	5	2	—	—	—	129	168	99	—	—	—	21
1	—	—	17	35	25	3	2	2	5	1	—	—	—	—	183	254	127	8	—	—	22
1	—	—	18	39	30	4	3	2	1	—	—	—	—	—	197	180	117	—	—	—	23
—	—	—	34	34	27	2	1	1	1	—	—	—	—	—	131	136	97	—	—	—	24
—	—	—	4	19	19	1	1	1	1	1	1	—	—	—	106	82	69	8	—	—	25
—	—	—	7	28	16	—	1	1	—	1	—	—	—	—	43	46	23	—	—	—	26
7	1	1	25	39	32	—	1	1	1	6	4	—	—	—	85	69	52	—	—	—	27
—	—	—	14	17	15	—	—	—	1	—	—	—	—	—	63	95	58	—	—	—	28
—	—	—	6	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	81	97	54	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 juni 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	51	1 551	2 879	**4 430**	55	256	**311**	7·0	4·0
Bleck- o. plåtslagareförb. .	32	1 486	—	**1 486**	113	—	**113**	7·6	13·4
Bokbindareförbundet . . .	17	1 187	2 570	**3 757**	51	85	**136**	3·6	4·7
Bryggeriindustriarb.-förb. .	48	3 174	1 237	**4 411**	72	56	**128**	2·9	4·5
Byggnadsträarbetareförb. .	95	9 403	—	**9 403**	1 460	—	**1 460**	15·5	19·5
De förenade förbunden . .	42	2 339	523	**2 862**	443	72	**515**	18·0	14·9
Elektriska arbetareförb. . .	80	3 220	—	**3 220**	428	—	**428**	13·3	15·7
Gjutareförbundet	88	3 810	2	**3 812**	359	—	**359**	9·4	8·8
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	225	20 196	2 523	**22 719**	3 965	311	**4 276**	18·8	18·0
Gruvindustriarbetareförb. .	18	1 711	—	**1 711**	180	—	**180**	10·5	12·5
Handelsarbetareförb. . . .	134	7 054	2 592	**9 646**	652	105	**757**	7·8	7·2
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	13	323	400	**723**	46	66	**112**	15·5	11·8
Hattarbetare	4	63	55	**118**	8	28	**36**	30·5	12·5
Pälsvaruarbetare	9	260	345	**605**	38	38	**76**	12·6	11·4
Kommunalarbetareförb. . .	138	15 688	1 471	**17 159**	400	103	**503**	2·9	2·7
Litografiska förbundet . .	10	1 175	27	**1 202**	27	—	**27**	2·2	2·5
Livsmedelsarbetareförb. . .	74	6 543	2 502	**9 045**	699	340	**1 039**	11·5	12·9
Metallindustriarb.-förb. . .	213	73 084	3 644	**76 728**	6 640	192	**6 832**	8·9	9·3
Järnbruksarbetare . . .	60	18 122	87	**18 209**	1 650	—	**1 650**	9·1	10·6
Verkstadsarbetare . . .	153	54 962	3 557	**58 519**	4 990	192	**5 182**	8·9	8·9
Murareförbundet	51	2 710	—	**2 710**	127	—	**127**	4·7	8·4
Måleriarbetareförbundet . .	33	2 114	—	**2 114**	124	—	**124**	5·9	9·7
Pappersindustriarb.-förb. .	121	21 889	753	**22 642**	934	46	**980**	4·3	5·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	21	799	54	**853**	80	1	**81**	9·5	9·8
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	38	5 990	2 666	**8 656**	436	119	**555**	6·4	6·3
Stenindustriarbetareförb. .	100	5 372	—	**5 372**	299	—	**299**	5·6	4·5
Stuckatörförbundet . . .	1	38	—	**38**	2	—	**2**	5·3	7·7
Sågverksindustriarb.-förb. .	186	17 042	17	**17 059**	3 273	4	**3 277**	19·2	22·4
Textilarbetareförbundet . .	60	4 639	5 921	**10 560**	210	107	**317**	3·0	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	567	2 125	**2 692**	32	114	**146**	5·4	3·5
Transportarbetareförb. . .	47	6 272	27	**6 299**	665	—	**665**	10·6	13·0
Träindustriarbetareförb. . .	103	6 560	49	**6 609**	852	8	**860**	13·0	11·0
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	256	—	**256**	13	—	**13**	5·1	9·2
Typografförbundet	31	4 000	292	**4 292**	159	27	**186**	4·3	4·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	26	1 118	—	**1 118**	191	—	**191**	17·1	13·2
Summa	**2 122**	**231 310**	**32 274**	**263 584**	**22 987**	**2 012**	**24 999**	**9·5**	**10·0**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juni uppgivits till inalles 116 089, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under juli månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Juli månad har att uppvisa endast obetydliga jämkningar i fråga om livsmedelspriserna, vilka förändringar i stort sett uppvägt varandra. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan juni 21 varit föremål för *prisstegring*, och 14 för *prissänkning*, under det att medelpriserna å 21 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—juli 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med juli 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							År 1926		År 1927			
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	Juni	Juli[1]
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	167	172	168	162	162	163
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	156	157	153	151	151	151

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under juli varit oförändrad; det »ovägda» indextalet har däremot stigit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 7, sid. 561. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1927, 169, motsvarande en stegring från juli 1914 av 69 % mot 70 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 april 1927 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 564).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Juli 1926	Maj 1927	Juni 1927	Juli[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	juli 1914—juli 1927	juli 1926—juli 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	21	21	21	+ 40·0	— 4·5
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	— 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	286	729	337	332	312	316	311	+ 33·5	— 6·3
mat- (lands-)	»	218	727	311	301	285	288	284	+ 35·2	— 5·6
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	246	235	235	233	+ 44·7	— 5·3
halvfet, »	»	121	500	174	174	171	171	171	+ 43·7	— 1·7
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	166	163	150	150	150	+ 8·7	— 8·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	178	167	171	173	+ 26·3	— 2·8
» konserverade	»	137	716	257	—	—	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	639	661	679	726	—	+ 13·6
»	5 l.	28	71	45	44	45	46	49	+ 53·1	+ 11·4
färsk	»	46	102	107	154	—	—	243	+ 135·9	+ 57·8
Ärter, gula	kg.	81	78	48	47	55	55	55	+ 83·3	+ 17·0
Bruna bönor	»	48	214	58	54	53	53	52	+ 13·0	— 3·7
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	81	× 75	48	49	48	49	50	+ 61·3	+ 2·0
råg-, » » »	»	22	× 56	28	28	30	32	32	+ 52·4	+ 14·3
rågsikt-, » » »	»	27	× 73	38	39	42	44	44	+ 63·0	+ 12·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	99	46	46	45	46	47	+ 30·6	+ 2·2
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	111	53	53	53	53	53	+ 35·9	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	72	72	73	72	+ 75·6	0·0
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	93	94	95	95	—	+ 2·2
mjukt, limpa, söt	»	88	96	66	66	64	65	65	+ 71·1	— 1·5
» » sur (»grovbröd»)	»	80	64	48	48	48	48	49	+ 58·1	+ 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	280	156	157	153	153	153	+ 104·0	— 2·5
mjukt, bil-, bakat med vatten	»	43	116	79	80	77	77	78	+ 77·3	— 2·5
ligaste sort, » » mjölk	»	60	167	94	95	93	95	95	+ 61·0	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	212	195	196	197	+ 66·9	— 7·1
soppkött	»	100	490	174	175	164	164	164	+ 69·1	— 6·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	253	255	239	239	241	+ 84·0	— 5·5
spädkalv	»	72	312	152	153	144	144	144	+ 108·7	— 5·9
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	238	247	231	231	232	+ 70·6	— 6·1
salt, svenskt	»	114	547	198	203	180	182	184	+ 52·1	— 9·4
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	—	248	245	—	—	—
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	238	239	183	183	185	+ 44·5	— 22·6
salt, svenskt »	»	140	619	248	248	193	192	192	+ 42·2	— 22·6
» amerikanskt »	»	—	—	243	242	225	222	222	—	— 8·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	120	120	119	110	116	+ 54·7	— 3·3
gädda	»	108	333	191	188	165	165	180	+ 59·3	— 4·3
sill	»	84	110	75	100	70	74	80	+ 110·5	— 20·0
strömming	»	88	114	75	66	65	62	63	+ 70·3	— 4·5
torsk	»	55	160	97	96	93	93	93	+ 69·1	— 3·1
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	154	145	148	151	+ 88·8	— 1·9
kolja	»	—	—	116	113	115	116	114	—	+ 0·9
salt: sill, prima	»	45	148	66	50	71	70	68	+ 58·1	+ 36·0
strömming	»	80	105	53	50	50	50	53	+ 71·0	+ 6·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	102	97	97	96	+ 68·4	— 5·9
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	329	327	294	293	291	+ 85·4	— 11·0
Socker, bit-	»	67	× 133	71	67	73	71	72	+ 12·5	+ 7·5
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	19	18	18	—	— 5·3
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	31	31	31	31	+ 55·0	0·0
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm.	720	2310	1310	1285	1330	1325	1320	+ 80·8	+ 2·7
barr- » »	»	575	1895	995	960	1000	1000	1005	+ 71·8	+ 4·7
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	418	415	404	418	+ 103·9	0·0
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	743	816	812	799	+ 103·8	+ 7·5
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	404	349	405	391	378	+ 65·1	+ 8·3
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	235	282	279	275	+ 89·7	+ 17·0
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	279	312	310	302	+ 70·6	+ 8·2

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Juli 1927.)

Allmänna sociala frågor.

BERGER, E. Die 10. Internationale Arbeitskonferenz. Die Arbeit 1927, nr 7.

BONIN, W., v. Tagung des Internationalen Arbeitsamtes. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 27.

BRAUWEILER, R. Selbstverwaltung in der Sozialpolitik. Der Arbeitgeber 1927, nr 14.

FEIG. Die 10. Internationale Arbeitskonferenz. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 19.

HANSEN, S. Registrering af defekte Individer. Socialt Tidsskrift 1927, nr 6.

HARMS, B. Die Weltwirtschaftskonferenz. Weltwirtschaftliches Archiv B. 25, s. 211.

HEINDL, H. Eine Monographie über die Abfertigung der Angestellten. [Die Abfertigung der Angestellten von Dr. Arthur Lenhoff.] Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 14.

HEYDE, L. Chronik der internationalen Sozialpolitik. Weltwirtschaftliches Archiv B. 25, s. 376*.

JOHANSSON, J.-O. Den ekonomiska konferensen i Genève. Metallarbetaren 1927, nr 26.

MOGÅRD, B. Folkökning och försörjning. Tiden 1927, nr 4.

OPPENHEIMER, HILDE. Ein sozialpolitisches Nachwort zur Weltwirtschaftskonferenz. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 19.

RIMENSBERGER, E. F. Europa und die Kolonialwelt. Die Arbeit 1927, nr 7.

RUNESTAM, A. Kristendomen och samhällsproblemen. Svenska Röda Korset 1927, nr 7.

SALVESEN, T. Sjømændenes sociale livsvilkaar i fremmede havner. Nautisk Tidskrift 1927, nr 7.

SCHORSCH, J. Probleme der internationalen Arbeitsorganisation. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 14.

SENDSTAD, O. Mennesker eller maskiner. Statsøkonomisk Tidsskrift 1927, nr 4/5.

SEVERIN, F. Fackföreningsrörelsen och befolkningsfrågan. Tiden 1927, nr 4.

ÖRNE, A. Den ekonomiska världskonferensen. Tiden 1927, nr 4.

ØSTERBERG, A. L. Den internationale Arbejdskonference. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 26.

H. M. Die zehnte Internationale Arbeitskonferenz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 28.

I. F. C. Europa rationaliserer. Arbejderen 23 juli 1927.

K. E-r. Produktionsökning eller folkbegränsning? Mål och medel 1927, nr 6/7.

Folkökningen. Tiden 1927, nr 4.

Sjöfolkets levnadsförhållanden i hamnarna. Svensk Flagg 1927, nr 26.

Amerikas förenta stater.

MCBIRNEY, R. S. Industrial hygiene practice. An industrial hygiene study of health hazard in large manufacturing plant. Industrial Hygiene Bulletin maj 1927.

Australien.

BRIGDEN, J. B. State enterprises in Australia. International Labour Review juli 1927.

Danmark.

Lovforslaget om Værn for Erhvervs- og Arbejdsfriheden. Arbejderen 23 juli 1927.

Finland.

Beklädnadsarbetarnas arbetsförhållanden och hemarbetet år 1926. Social Tidskrift 1927, nr 7.

Frankrike.

THOMASSIN. Les allocations familiales en agriculture. Le Musée Social 1927, nr 7.

Mexico.

SOTO, J. S. Resumen histórico de la Estadística en México. Estadística Nacional 15 maj 1927.

La Estadística como base del desarrollo de la Industria y del Comercio nacionales. Estadística Nacional 31 maj 1927.

Norge.

JUKVAM, O. Inntekts- og formuesskattenes størrelse innen forskjellige inntektstrinn og skatteklasser. Statsøkonomisk Tidsskrift 1927, nr 4/5.

Ryssland.

HURWICZ, E. Die russische Arbeiterschaft und die russische Volkswirtschaft. Die Arbeit 1927, nr 7.

S[TRAN]D, G. O. En kongressresa till Sovjet-Ryssland. Sv. Pappersindustriarbetaren 1927, nr 2.

UNGERN-STERNBERG, R., v. Die Industriepolitik Sowjetrusslands. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 29.

Arbetarna i det kommunistiska Ryssland. Industria 1927, nr 14.

Nyorganisation av den ryska industrin. Finlands Industri 1927, nr 10.

Schweiz.

GAGG, MARGARITA. Weibliche Heimarbeit in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1927, nr 2.

Storbritannien.

Skärpt statlig kontroll över kommunal socialpolitik i England. Industria 1927, nr 14.

Tyskland.

KRISCHE, P. Die Umschichtung des Proletariats im elektrischen Zeitalter. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 126, s. 823.

Arbetarskydd.

ADAM & LORENTZ, F. Die Ausbildung und Fortbildung der Berufsschullehrer auf gewerbehygienischem Gebiet. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

BRIGGS, G. M. Ventilation keeps the worker fit. National Safety News juli 1927.

FÜRST, TH. Betaler Arbejderbeskyttelsen sig. Socialt Tidsskrift 1927, nr 6.

GUTMANN. Eine praktische Überbrückung des Schwenkgrabens in Tafelglashütten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

HAUCK, K. Steam pipes as a cause of fire. Industrial Safety Survey 1927, nr 2.

JONES, A. The safe stripping of rock. National Safety News juli 1927.

KATTENTIDT. Gefahrenverhütung beim Betriebe von Gasgeneratoren. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

LÜDICKE. Stimmung und Unfallgefahr. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

RODENACKER. Zum Problem der chronischen Schwefelwasserstoffvergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

ROSENGREN, A. Säkerhetsanordningar vid byggnadsställningar och byggnadshissar. Byggmästaren 1927, nr 12 och Byggnadsvärlden 1927, nr 27.

RUMPF. Die Industrie-Gasmaske. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

SHOEMAKER, R. S. Electrical hazards around the plant. National Safety News juli 1927.

THOMA, G. Das klinische Bild der chronischen Bleivergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

UGGLA, W. R. Kuggväxelmotorernas och precisionskuggväxlarnas betydelse i skyddshänseende. Arbetsledaren 1927, nr 28.

WEISBACH, W. Arbeitsbedingungen und Gesundheitsverhältnisse in feilenhauereien. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

VIGENER, K. Über Rohrexplosionen an Dampfbacköfen. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1927, nr 13.

WOLFF, G. Tuberkulosedødeligheten i industri- og agrarland. [Utdrag ur »Soziale Praxis».] Sociale Meddelelser 1927, nr 4.

WE. Schutzvorrichtungen aus Glas. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

Dålig belysnings inverkan på olycksfall. Arbetsledaren 1927, nr 26.

Den industriella trötthetens. Tidevarvet 1927, nr 30.

Sverige.

Läkartillsyn över minderåriga industriarbetare. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

FULLER, G. V. An analysis of machine tool accidents. National Safety News juli 1927.

HAMILTON, J. A. Public utilities' accidents. The Industrial Bulletin 1927, nr 9.

PROUTY, R. E. Can standard accident statistics be used in the marine industry? National Safety News juli 1927.

Tyskland.

BÖTTRICH. Ein Jahr Berufskrankheiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 6.

EIBEL. The yearly reports of the industrial accident associations on the prevention of accidents for 1925. Industrial Safety Survey 1927, nr 2.

GOLDSCHMIDT, H. Zum Gesetz über die Beschäftigung vor und nach der Niederkunft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 21.

GOLLASCH. Unfallschutz und Betriebssicherheit auf der Dortmunder Union im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

MARTENS, H. A. Sechs Unfallverhütungsbilder. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

RØMCKE, F. Det nye tyske utkast til arbeidervernlov. Sociale Meddelelser 1927, nr 4.

TELEKY. Erhebungen über gewerbliche Störungen der Schwangerschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

Über die Einwirkung der bei der Arbeit in der Thüringischen Spielwarenindustrie entwickelten Dünste und Dämpfe auf den Gesundheitszustand der in dieser Industrie beschäftigten Personen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 20.

Arbetslön.

BELLERBY, J. R. The evolution of a wage-adjustment system. I. International Labour Review juli 1927.

MARTENS, H. A. Begriffbestimmung und Löhnungsart bei Fliessarbeit. Technik und Wirtschaft 1927, nr 7.

SMITKA, J. Stellung der internationalen Arbeitskonferenz zur Frage der Mindestlöhne. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 13.

TYSZKA, v. Wer trägt die Lohnerhöhung? Der Arbeitgeber 1927, nr 14.

F. N. Löhne und Rentabilität. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 30.

Sverige.

MALMBERG, H. Dricksperningsfrågan. I. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 6.

WIGFORSS, E. Fackföreningarnas lönepolitik. I. Skogs- och Flottningsarbetaren 1927, nr 29.

Danmark.

HØST, H. Arbejdsløsheden i 1926. Socialt Tidsskrift 1927, nr 6.

Tyskland.

Die Lohnentwicklung im Jahre 1926. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 28.

Ungern.

NORBERT, K. Salaires industriels en 1926. Magyar Statisztikai Szemle 1927, nr 6.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

MENDELSOHN, C. Le rôle des subventions de l'état. L'Avenir du Travail juli 1927.

Sverige.

CEDERSCHIÖLD, W. Medelklassens arbetslöshetsproblem. [Ur en tidningsartikel.] Industritidningen Norden 1927, nr 27.

HANSSON, S. Nytt regeringsinitiativ i arbetsfredsfrågan. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 29.

Arbetslöshet, arbetsprestation och arbetslön. Industria 1927, nr 15.

Amerikas förenta stater.

ANDERSON, M. D. Economics of business fluctuation in the United States, 1919—1925. The American Economic Review 1927, nr 2.

Finland.

GADOLIN, C. A. J. Reflexioner rörande arbetslösheten i Finland åren 1920—27. Ekonomisk Tidskrift 1927, nr 5/6.

Norge.

[HUNDSEID.] Nødsarbeidets farer. [Foredrag i Stortinget.] Arbeidsgiveren 1927, nr 12.

Arbeidsledigheten og nødsarbeidet. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 6.

Tyskland.

HUPPELSBERG, R. Die Angestellten im Arbeitslosenversicherungsgesetz. Arbeit und Beruf 1927, nr 12.

JENTZSCH, H. Neue Methoden der Arbeitsmarktstatistik. Arbeit und Beruf 1927, nr 13.

SCHINDLER, E. Zum Entwurfe eines Gesetzes über Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 12.

SEYLER, L. Die Bedürftigkeitsprüfung in der Erwerbslosenfürsorge und die ortsüblichen Tagelöhne. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 26.

Das Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. II. Aufbau, Arbeitsvermittlung und Kostendeckung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 30.

Die Tarife in unserm Berufe im Jahre 1926. Einigkeit 1927, nr 30.

Österrike.

URANITSCH. Die wirtschaftspolitische Bedeutung des Arbeitsnachweises in Österreich. Arbeit und Beruf 1927, nr 12.

Arbetstid.

SCHWARZ, S. Probleme der Arbeitszeitpolitik. II. Normalarbeitszeit und Mehrarbeit. Die Arbeit 1927, nr 7.

Belgien.

Åttatimmarsdagens verkningar i Belgien. Industria 1927, nr 14.

Bostadsförhållanden.

KELLY, R. W. Safe methods of fumigation for insect and rodent control. National Safety News juli 1927.

Sverige.

ANGER, F. Ledighetsprocenten på bostadsmarknaden. Byggnadsvärlden 1927, nr 28.

Bostadsförmedlingsfrågan. Vår Bostad 1927, nr 7.

Danmark.

[JENSEN.] Den danska bostadskooperationens erfarenhet under de senaste åren. [Föredrag.] Vår Bostad 1927, nr 7.

NIELSEN, S. Boligbyggeriet under Deflationen. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1927, nr 3.

Byggevirksomhed m. v. Foraaret 1927. Statistiske Efterretninger 1927, nr 20.

Finland.

Hur finnarna löst byggnadskreditfrågan. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 15.

Frankrike.

LAURIN, M.-T. Le logement des ouvriers agricoles. L'Information Sociale 21 juli 1927.

Fattigvård och barnaskydd.

Sverige.

JERNEMAN, T. Orsakerna till behovet av fattigvårdsunderstöd. En replik. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 6.

TISELIUS, ELLEN. Den svenska barnavårdslagstiftningen. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Anordningar till stöd för vård och uppfostran i hemmen. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Omhändertagande av barn och ungdom. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Organisationen av den frivilliga barnavårdsverksamheten. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Utbildnings- och upplysningsverksamhet [rörande barnavården]. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Vård av moder och barn före och vid barnsbörden. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Vård av sjuka barn. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 3.

Frankrike.

ROCAZ. La fédération des œuvres girondines de protection de l'enfance. Le Musée Social 1927, nr 7.

Föreningsväsen.

HANSSON, S. Fackföreningsrörelsens ekonomiska grundval. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 28.

HUEBER, A. Organisasjonsspørsmål for den faglige Internasjonale. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 6.

MÜLLER, H. Die Koalitionsfreiheit auf der 10. Internationalen Arbeitskonferenz. Die Arbeit 1927, nr 7.

POTTHOFF, H. Was heisst »Vereinigungsfreiheit»? Die Arbeit 1927, nr 7.

STRAAS, E. Das Weltparlament der Gewerkschaften. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 14.

Föreningsrättens stadfästande i internationell lagstiftning. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 27.

Internationella Bokbindare-Unionens verksamhet 1907—1927. Bokbinderi-Arbetaren 1927, nr 7.

Sverige.

LINDLEY, C. Den moderna arbetsgivareorganisationens start i Sverige. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 28.

SEVERIN, F. Fackföreningsmonopolismen. Ekonomen juni 1927.

Danmark.

Kampen mod Kristeligt Dansk Fællesforbund. Dom af Vestre Landsret. Arbejderen 9 juli 1927.

Frankrike.

Employers' organisations in France. International Labour Review juli 1927.

Indien.

FURTWÄNGLER, F. J. Die Zukunft der indischen Arbeiterbewegung und der internationale Gewerkschaftsbund. Die Arbeit 1927, nr 7.

Italien.

MASOTTI, T. Le realizzazioni sindacali del fascismo. La Stirpe 1927, nr 6.

Storbritannien.

HENDERSON, A. The anti-trade union bill in committee. The Labour Magazine juli 1927.

PHILLIPS, H. Trade unionism and the state. The Economic Review 15 juli 1927.

TRACEY, H Trade unionism in the civil service. The Labour Magazine juli 1927.

De engelska fackföreningslagarna antagna. Industria 1927, nr 14.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Arbetslösheten och jordfrågan. Skogs- och Flottningsarbetaren 1927, nr 27.

Belgien.

WAUTERS, A. La réforme du bail à ferme [arrendekontrakt] en Belgique. L'Avenir du Travail juli 1927.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

FEHLINGER, H. Internationale Regelung der Arbeitsverhältnisse in der Seeschiffahrt. Weltwirtschaftliches Archiv B. 26, s. 168*.

RICHTER, H. Die Entwicklung der Streikversicherung in Deutschland und im Ausland in der Nachkriegszeit. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 3.

Sverige.

Kollektivavtalslagstiftningens förutsättning och läge. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1927, nr 7.

Norge.

VOSS, V. Loven i Norge om tvungen voldgift i arbeidskonflikter. Sv. Tidskrift 1927, nr 5.

Schweiz.

Die Grundlagen einer Statistik der Streiks und Aussperrungen. Sozialstatistische Mitteilungen juli 1927.

Tyskland.

FRANKE, W. Die Arbeitsgerichtsorganisation im Deutschen Reiche. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 21.

MEISSINGER. Die Tragweite der allgemeinverbindlichen Tarifverträge. Der Arbeitgeber 1927, nr 13.

OLBERG, P. Den nye Arbejdsretslovgivning i Tyskland. Arbejderen 2 juli 1927.

WECK, R. Die Tätigkeit der Gewerbegerichte und vorläufigen Arbeitsgerichte im Jahre 1925. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 27.

Arbeitsgerichtsgesetz in Kraft, ab 1. Juli. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 26.

Das Inkrafttreten des Arbeitsgerichtsgesetzes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 27.

Streiks und Aussperrungen im Jahre 1926. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 21.

Kooperation.

JAEGGI, B. Kooperationsarbetarnas samband. Kooperatören 1927, nr 11.

Nederländerna.

Aantal coöperatieve vereenigingen op 1 Januari 1927. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 6.

Norge.

ESKILDSEN, J. E. »Kredittgrossist» og Bruksforeningsvaner. Kooperatøren 1927, nr 7.

Storbritannien.

DAVIES, THEODORA LLEWELYN. The law relating to Co-operative Societies in England. International Co-operative Bulletin 1927, nr 7.

Co-operation and labour in politics. The Labour Magazine juli 1927.

Tjeckoslovakien.

Coopératives pour la construction de maisons d'habitation en Tchécoslovaquie à la fin de 1924. Rapports de l'office de statistique 1927, nr 5.

Levnadskostnader.

HEYMAN, H. Dyrt och billigt genom fem världsdelar. Kooperatören 1927, nr 11.

OHLIN, B. Världsprisnivåns framtid. Index 1927, nr 18.

V. W. R. Leveomkostninger og prisutvikling i Norge, Danmark og Sverige. Arbeidsgiveren (Norge) 1927, nr 6/7.

Danmark.

OHLIN, B. Den danska kronan efter 1914. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1927, nr 3.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

BATTISTA, L. Jugendpsychologie und Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 13.

KIMMEL, A. Berufsausbildung und Lehrwerkstätten. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 13.

Sverige.

LJUNGBERG, S. Lärlingsutbildningen vid torpedverkstaden i Karlskrona. Teknisk Tidskrift 1927, nr 28.

Amerikas förenta stater.

Amerikanske lærlingeforhold og amerikanske love om faglig oplærelse. Norges Industri 1927, nr 28.

Tyskland.

BURGDÖRFER, F. Die Volks-, Berufs- und Betriebszählung 1925 mit besonderer Berücksichtigung ihrer Bedeutung für die Berufsberatung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 19.

KNOFF, P. Berufsberatungstagung. Arbeit und Beruf 1927, nr 13.

SCHMID-BURGK, O. Die Mitarbeit der Schule in der Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 13.

Nykterhetsfrågan.

GAHN, H. Fylleristatistiken. Tirfing 1927, nr 5/6.

SCHUPPE, F. Alkohol och brott (Ur Auf der Wacht 1926, nr 11—12). Reformatorn 1927, nr 29.

Barnets alkoholproblem. Tirfing 1927, nr 5/6.

Sverige.

DALSJÖ, M. Restriktionssystemets sociala effekt. (Med replik av E. Rosenborg.) Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 6.

HÖIJER, W. Något om förordningen angående vissa alkoholhaltiga preparat och dess tillämpning. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 3.

ÅMAN, A. 1927 års statsbidrag till nykterhetsnämnder. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 3.

Frågan om särskild kontroll över motboksinnehavare, som inneha körkort. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 6.

Finland.

HARMAJA, L. Den nyaste statistiska belysningen av alkoholfrågan i Finland. Tirfing 1927, nr 5/6.

H. N. Detaljer om valen i Finland. Brev till Reformatorn om senaste förbudssegern. Reformatorn 1927, nr 30.

H. N. Nykterhetsfrågan och riksdagsvalen [i Finland]. Meddelande från Sveriges Nykterhetssällskaps Upplysningsbyrå 1927, nr 30.

Socialförsäkring.

Den moderna sjukförsäkringen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 29.

Staten och socialförsäkringen. Industria 1927, nr 15.

Sverige.

KAHLMETER, G. Resultaten av vården vid pensionsstyrelsens kurorter för sjuka lidande av kronisk ledgångsreumatism. Hygiea 1927, nr 13.

Danmark.

BURRAU, C. Arbejderforsikrings-Raadets Ulykkesforsikringsstatistik. Socialt Tidsskrift 1927, nr 6.

SOMMER-ANDERSEN, H. B. Altersversicherung in Dänemark. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 3.

Finland.

KUUSI, A. Regeringens förslag till lag om sjukförsäkring i Finland. Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 3.

Frankrike.

L'adoption par le Sénat du projet de loi sur les assurances sociales. L'Information Sociale 21 juli 1927.

Schweiz.

WYSS, H. Die Bemessung der Reserven schweizerischer Krankenkassen. Zeitschrift für Schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1927, nr 2.

Storbritannien.

WATSON, A. W. National health insurance: A statistical review. Journal of the Royal Statistical Society 1927, nr 3.

Tyskland.

RECKZEH, P. Das Gesetz zur Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten in seiner Bedeutung für die Privat- und Sozialversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 3.

Från Tysklands sjukkasseväsende. I. Social-Medicinsk Tidskrift 1927, nr 7.

Österrike.

LEDERER, M. Reform und Ausbau der österreichischen Sozialversicherung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 19.

RÓNAI, Z. Der Kampf um die Organisation der Krankenversicherung und die Wiener Einheitskasse. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 13.

Ut- och invandring.

RAGER, F. Fragen des internationalen Auswandererrechtes. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 14.

RAGER, F. Les problèmes internationaux de l'émigration. Réflexions sur le Congrès de l'émigration tenu à Londres du 22 au 25 juillet 1926. L'Avenir du Travail juli 1927.

Amerikas förenta stater.

Hvilka få inkomma i landet? Sv. Tribunen-Nyheter 13 juli 1927.

Italien.

LUFFT, H. A. L. Italienische Auswanderungspolitik. Weltwirtschaftliches Archiv B. 25, s. 279*.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 juli—10 augusti 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
301.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	1 juli
303.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 3 och 6 i kung. den 21 december 1917 (nr 911) ang. anmälan om olycksfall i arbete m. m.	12 juli
333.	Lag om utlännings rätt att här i riket vistas	2 aug.

Arbetsmarknaden under augusti månad 1927.

Under augusti månad visade arbetsmarknadssiffrorna sitt hittills gynnsammaste utseende under året. Genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar å varje hundratal lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket stannade sålunda vid 148 mot 150 under juli och 151 under motsvarande månad föregående år. Ehuru siffrorna beträffande såväl ansökningar som lediga platser väsentligt stigit sedan föregående månad, har dock ingen större förändring inträffat i relationen dem emellan; tendensen till förbättring fortsätter. I första hand ha de för sommaren säregna skördeförhållandena satt sin prägel på förmedlingsfrekvensen. Jordbrukets krav på arbetskraft har gjort sig starkt kännbart; även inom industrien har efterfrågan på skilda håll gjort sig gällande. Överskottet av arbetskraft är det oaktat alltjämt stort, till en del beroende på att det utgöres av okvalificerade, oftast yngre arbetare, vilka synas vara svåra att placera. Anpassningsförmågan hos denna arbetskraft lämnar alltjämt åtskilligt övrigt att önska. Antalet statliga nödhjälpsarbetare vid utgången av augusti månad i år var emellertid c:a 2 300 mot c:a 1 200 i fjol.

Rörande läget å jordbrukets arbetsmarknad under redovisningsmånaden må framhållas, att relationstalet mellan arbetsansökningar och lediganmälda platser vid jordbruket i dess helhet icke legat så lågt sedan sju år tillbaka. Innevarande års augustisiffra uppgår till 104 ansökningar per 100 lediga platser mot 77 för sistlidna juli månad, en relation som senast nåddes år 1919 och endast underskridits 1920. Att siffran ligger över 100 förklaras därav, att vid denna tid på året arbetsförmedlingarna börja besökas av årsanställda tjänare i stat och kost, vilka redan nu önska anmäla sig som sökande av ny anställning till instundande oktoberflyttning. Endast delvis har sålunda den å kontoren lediganmälda arbetskraften omedelbart kunnat disponeras för besättande av de ökade aktuella arbetstillfällen, som den försenade skörden medfört. Efterser man läget inom den förmedlingsgrupp av jordbruket, som avspeglar tillgång och efterfrågan å tillfällighetsarbete (dags- och månadsanställning vid skörde-, tröskning-, rotfrukts- och liknande arbete), är jämviktssiffran 64 ansökningar på varje hundratal lediga platser. Att det oaktat arbetsförmedlingarna kunnat besätta i genomsnitt 89 av 100 lediganmälda platser, förklaras av den överflyttning, som kunnat ske till dylikt jordbruksarbete av villig och kunnig arbetskraft från andra sökandegrupper. Denna överflyttning har emellertid icke kunnat äga rum i den utsträckning, som varit nödvändig för att helt tillgodose jordbrukets efterfrågan under augusti månad.

Efterfrågan å arbetskraft till industri och hantverk gällde i huvudsak erfaret och fackutbildat folk, medan överskottet å hantlangare och grovarbetare fortfarande var stort. Byggnadsverksamheten påskyndades inför byggnadssäsongens slut, och en stark ökning av arbetstillgången förmärktes för bl. a. murare och målare.

För kontors- och affärsanställda medförde månaden ännu vissa tillfälliga arbetsmöjligheter i form av semestervikariat, men efterfrågan å dylik arbetskraft var långt ifrån tillräcklig för att bereda sysselsättning åt det överskott av arbetssökande, som sedan länge förefunnits. Transportarbetet gav fortfarande full sysselsättning; för sjöfolkets del var omsättningen alltjämt livlig, ehuru någon avmattning inträtt sedan föregående månad. Från sjömanshusen rapporterades 2 832 påmönstringar mot 2 510 avmönstringar.

Som vanligt under augusti månad stegrades efterfrågan å husliga tjänare till följd av familjernas återvändande från semester och landsvistelse, och tillgången har ej på långt när svarat mot efterfrågan. Särskilt har bristen på fullt kvalificerade ensamjungfrur varit besvärande. Inom restaurangbranschen har arbetstillgången i likhet med föregående månader varit relativt riklig för hithörande arbetsgrupper.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under augusti samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	*161*	*150*	*148*	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	*81*	*77*	*104*	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	228	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	*184*	*179*	*168*	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·5*	*15·6*	*14·1*	*12·3*	*10·0*	*9·4*	*8·2*	—	—	—	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna sjönk efter vanligheten under juli månad, och vid månadsskiftet juli—augusti uppgick fackföreningsprocenten till 8·2, alltså något mer än en enhet lägre än i juni; motsvarande siffra för fjolåret var 8·6. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 728.

Tionde internationella arbetskonferensen i Genève.

(Den 25 maj—16 juni 1927.)

I.

Den internationella arbetskonferensens tionde sammanträde hölls i Genève under tiden den 25 maj—16 juni 1927. Antalet representerade stater utgjorde 43, av vilka 32 sänt fullständiga delegationer, d. v. s. två regeringsombud samt ett ombud från vardera arbetsgivar- och arbetarsidan. Hela antalet regerings-, arbetsgivar- och arbetarombud med suppleanter och experter uppgavs utgöra 341 — vid närmast föregående konferenssammanträde uppgick motsvarande antal till 271. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1927 deltogo i konferensen från svensk sida: såsom *regeringsombud* byråchefen J. A. E. Molin och yrkesinspektrisen K. Hesselgren med socialrådet E. R. Sjöstrand såsom expert; såsom *arbetsgivarombud* direktören I. O. Larson med ombudsmannen hos järnbruksförbundet, e. o. hovrättsnotarien K. Wistrand såsom expert och såsom *arbetarombud* landsorganisationens ordförande A. Thorberg med kassören hos Sveriges allmänna sjukkasseförbund J. E. Berglund och redaktören S. Backlund såsom experter.

Konferensens dagordning upptog följande tre frågor:

1. Sjukförsäkring.
2. Föreningsfrihet.
3. Metoder för fastställande av minimilöner.

Endast den förstnämnda frågan förelåg till definitiv behandling vid denna konferens. I fråga om de bägge övriga ärendena skulle komma till användning den nya behandlingsmetod, som benämnts »dubbel diskussion». Enligt denna procedur äger den första behandlingen av ett ärende rum vid konferensen, redan innan någon text till konventionsförslag eller rekommendation utarbetats, och erbjudes därigenom för konferensen tillfälle att i förväg angiva de punkter, vid vilka den fäster största vikten ävensom att framföra en del invändningar, vartill hänsyn sedermera kan tagas vid utarbetandet av texten. Förhandlingarna, som av arbetsbyrån förberetts genom utarbetande av utkast till ett frågeformulär i ämnet, utmynna i fastställandet av ett sådant, avsett att utsändas till regeringarna. Dessutom har konferensen att med två tredjedels majoritet besluta rörande ärendets uppförande på dagordningen för nästföljande konferens. För denna framlägger sedan arbetsbyrån med ledning av svaren å frågeformuläret en slutlig rapport med eventuellt utkast till konventionsförslag eller rekommendation.[1]

Vad frågan om sjukförsäkring beträffar är att märka, att denna ägnats en förberedande behandling redan vid 1925 års konferens, som hade att granska

[1] Se Soc. Medd. årg. 1926, sid. 688 ff.

en inom arbetsbyrån utarbetad rapport rörande socialförsäkringens allmänna problem.

Vidare hade konferensen att taga befattning med en del frågor, av s. a. s. intern natur. Först och främst hade den, enligt beslut å det åttonde konferenssammanträdet, att företaga en granskning av det sammandrag av medlemsstaternas årsrapporter, som arbetsbyråns direktör enligt fredsfördragets art. 408 skall framlägga för konferensen. Vidare hade konferensen å de åttonde och nionde sammanträdena till arbetsbyråns styrelse hänskjutit en del frågor om ändringar i arbetsordningen, vilket föranlett styrelsen att framlägga förslag om tilläggsbestämmelser rörande proceduren för utskottsval inom regeringsgruppen och sammansättningen av gruppernas sekretariat m. m. Därjämte föreslog styrelsen på yrkande av tyska regeringen en del tillägg till arbetsordningen avseende tolkning av anföranden på andra språk än de officiella (franska och engelska) och upprättande av autentiska texter till konventionsförslag och rekommendationer på tyska språket.

För beredning av omförmälda frågor tillsatte konferensen fem särskilda utskott, nämligen ett för varje av följande frågor: 1) sjukförsäkringen; 2) föreningsfriheten; 3) metoder för fastställande av minimilöner; 4) granskning av medlemsstaternas årsrapporter; 5) ändringar i arbetsordningen. I det följande redogöres under särskilda rubriker för dessa frågors behandling vid konferensen. Därefter lämnas en översikt över en del andra vid konferensen behandlade ärenden.

1. Sjukförsäkring.

Förutom de skäl av allmän natur, som kunna anföras för upptagandet av frågan om sjukförsäkring, var det framför allt vissa praktiska hänsyn, som föranledde styrelsen att uppföra detta ämne på dagordningen för innevarande års konferens. För det första hade de undersökningar i ämnet, som pågått inom arbetsbyrån alltsedan slutet av år 1923, fortskridit så pass långt, att det ansågs möjligt förelägga konferensen vid dess sammanträde 1927 en fullständig översikt av lagstiftningen i olika länder och tillämpningen därav. Vidare hade en förberedande diskussion av frågan redan ägt rum vid 1925 års konferens, som ock antagit en resolution, vari styrelsen anmodades att upptaga frågan om sjukförsäkring för arbetare på dagordningen för ett snart kommande konferenssammanträde, om möjligt år 1927. Slutligen hade sjukförsäkring under en eller annan form införts i ett växande antal länder, och i trots av nationella skiljaktigheter syntes lagstiftningen härom erbjuda ett tillräckligt antal likhetspunkter för att kunna göras till föremål för internationell reglering. Jämväl kom i betraktande, att sjukförsäkringen bl. a. på grund av den därmed förenade lokala administrationen bildar lämpligt underlag för ett enhetligt socialförsäkringssystem, varför det syntes rationellt, att bland de sociala försäkringsgrenar, som ännu icke underställts internationell reglering, sjukförsäkringen finge komma i första rummet.

I arbetsbyråns styrelse rådde enighet därom, att moderskapsförsäkring icke skulle innefattas under ämnet på dagordningen. Det ansågs, att den i Washington antagna konventionen angående kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd, vilken som bekant föreskriver understöd under viss tid före och efter nedkomsten, delvis täckte frågan om moderskapsförsäkring och att konferensen därför icke hade fria händer i denna fråga. Speciellt i fråga om länder, som redan ratificerat Washingtonkonventionen, kunde svårigheter tänkas uppstå för den händelse, att en ny konvention med avvikande bestämmelser i ämnet komme till stånd. Den i Washingtonkonventionen föreskrivna prövningen av frågan om konventionsbestämmelsernas revision inom tio år efter ikraftträdandet öppnade för övrigt inom en nära framtid möjlighet att bringa dessa bestämmelser i överensstämmelse med föreskrifterna i en allmän konvention om sjukförsäkring.

Frågan om sjukförsäkring för sjömän ansågs icke böra upptagas till behandling i förevarande sammanhang, enär paritetiska sjöfartskommissionen icke haft tillfälle att yttra sig däröver.

I vanlig ordning utsände arbetsbyrån ett frågeformulär till resp. regeringar för att med ledning av inkomna svar kunna utarbeta förslag att lägga till grund för konferensförhandlingarna.

I den svenska regeringens svar framhölls inledningsvis, att i Sverige sedan länge existerar ett system av frivillig, av staten understödd sjukförsäkring, som nått en ganska betydande omfattning. Yrkanden på övergång till obligatorisk sjukförsäkring hade emellertid framställts och även givit anledning till utredningar och förslag, men av olika skäl och särskilt med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna hade någon sådan omläggning icke kommit till stånd. Sedan någon tid påginge arbete med sjukförsäkringens reformering i vissa avseenden, dock icke i syfte att införa obligatorisk försäkring, och det vore till följd härav f. n. omöjligt att med någon säkerhet bedöma, huru denna gren av socialförsäkringen kunde komma att bliva utformad. Med hänsyn härtill hade man — då det givetvis måste anses angeläget att icke medverka till förslag, som Sverige sedermera icke kunde godtaga — funnit sig föranlåten att vid besvarandet av åtskilliga av de i frågecirkuläret upptagna frågorna begränsa sig till angivande av vissa allmänna riktlinjer.

Den första frågan i frågeformuläret gällde, huruvida ett eventuellt konventionsförslag angående sjukförsäkring borde för varje medlemsstat medföra förpliktelse att inrätta obligatorisk försäkring för löntagare, varjämte, för det fall att införandet av principen om obligatorisk försäkring icke syntes önskvärd, det frågades, vilken förpliktelse föreslogs för medlemsstaterna till förverkligande av ett allmänt och verksamt skydd av löntagare mot sjukdomsfara. I sitt svar härå anförde regeringen, att obligatorisk sjukförsäkring för närvarande vore genomförd i de flesta kulturstater och att det syntes ovedersägligt, att denna form för sjukförsäkring i allmänhet innebure stora fördelar i jämförelse med den frivilliga försäkringen, synnerligast i fråga om försäkringens effektivitet. Emellertid hade det visat sig — särskilt i ett av de skandinaviska länderna — att man genom frivillig försäkring kunde ernå tillfreds-

ställande resultat, vartill komme, att den obligatoriska försäkringen medförde mycket stora kostnader för det allmänna och att på grund härav svårigheter kunde möta att för närvarande genomföra denna försäkringsform i länder, där densamma icke redan införts. Med hänsyn härtill ville det synas regeringen, att den ifrågasatta konventionen borde begränsas till att förplikta staterna att på ett tillfredsställande sätt anordna sjukförsäkring, vare sig obligatorisk eller frivillig, som i regel åt varje löntagare beredde delaktighet resp. erbjöde tillfälle att vinna försäkring i en av det allmänna understödd sjukkassa, vilken vid sjukdomsfall lämnade tillgång till läkarvård och penningunderstöd.

På frågan om konventionsförslagets omfattning svarades, att sjukförsäkringen i regel borde omfatta resp. stå öppen för alla löntagare. Särskilt gällde detta tydligtvis i fråga om den frivilliga försäkringen, som dessutom även lämpligen kunde stå öppen för andra än löntagare. Möjlighet borde dock finnas att genom den nationella lagstiftningen från försäkringen undantaga personer under resp. över viss ålder ävensom personer, vilkas förvärvsförmåga vore nedsatt på grund av sjukdom eller vilkas inkomst överstege ett visst högre belopp.

Beträffande de inskränkningar, som kunna ifrågakomma i rätten till sjukersättning, uttalade den svenska regeringen, att i princip den regeln borde uppställas, att varje fall av oförmåga till förvärv, vilket vore att tillskriva ett abnormt fysiskt eller psykiskt hälsotillstånd, skulle grunda ersättningsrätt; dock borde möjlighet föreligga för de skilda staterna att genom särskilda bestämmelser undantaga av vederbörande försäkringstagare själv förvållade sjukdomsfall, förorsakade av dryckenskap, missbruk av narkotiska gifter, brottsliga handlingar eller dylikt. Vad beträffar övriga inskränkningar eller undantag anfördes i svaret, att undantag för sjukdomar, vilkas ursprung hänförde sig till ett visst yrke, endast borde kunna ifrågakomma i den mån de vore föremål för annan tillfredsställande socialförsäkring. Vidare borde möjlighet hållas öppen att såsom villkor för ersättningsrätt föreskriva anslutning till försäkringsanstalt eller sjukkassa under viss minimitid. Viss karenstid borde också kunna föreskrivas, åtminstone med hänsyn till penningunderstöd. Vistelse utom försäkringsanstaltens verksamhetsområde borde icke verka inskränkande på försäkringstagarens rätt i vidare mån, än de faktiska förhållandena nödvändiggjorde; dock borde förbehåll göras om rätt för vederbörande stater att stadga ytterligare inskränkningar. Om inskränkningar i övrigt syntes nödvändiga, ansågos dessa böra ankomma på vederbörande stats särskilda lagstiftning.

I fråga om grunderna för bestämmandet av sjukersättningens belopp svarades, att vid obligatorisk sjukförsäkring det syntes vara att föredraga, att ersättningsbeloppen ställdes i relation till den försäkrades genomsnittliga arbetsförtjänst; i varje fall syntes en viss minimiprestation från försäkringsanstaltens sida böra vara föreskriven. Med avseende på frivillig sjukförsäkring syntes ersättningens bestämmande till visst minimibelopp böra stadgas såsom villkor för understöd från det allmänna; däremot borde det stå varje försäkringsanstalt eller sjukkassa fritt att med hänsyn till olika på frågan inverkan-

de omständigheter bevilja sjukersättning utöver det fastställda minimibeloppet. De närmare reglerna beträffande grunderna för bestämmandet av sjukersättning syntes böra förbehållas de särskilda staternas lagstiftning.

Av arbetsbyrån hade ifrågasatts, om en minimitidrymd skulle kunna angivas, under vilken i fall av bestående förvärvsoförmåga sjukersättning borde vara tillförsäkrad sådana försäkrade, som vid utlöpandet av nämnda tidrymd icke kunde göra anspråk på förmånen av invaliditetsförsäkring, men uttalade svenska regeringen, att ordnandet av denna fråga syntes böra förbehållas varje särskild stats lagstiftning under tillbörligt hänsynstagande till önskemålet, att sjuk- och invaliditetsförsäkring i möjligaste mån korresponderade med och kompletterade varandra.

På frågan, huruvida försäkringsanstalter, vilkas finansiella ställning prövades tillfredsställande, borde beredas möjlighet att bevilja supplementär ersättning, svarade den svenska regeringen jakande, och ansågs sådan ersättning i första rummet böra ifrågakomma i de avseenden, där resp. försäkringssystems prestationer kunde anses mindre tillfredsställande. Bestämmelserna härom syntes böra få ankomma på de särskilda staternas lagstiftning.

Under anförande, att begravningshjälp från social synpunkt torde få anses vara av sekundär betydelse, uttalade regeringen, att i en konvention icke borde stadgas någon förpliktelse att i samband med sjukförsäkringen bereda begravningshjälp, utan syntes det lämpligen kunna överlämnas åt de skilda staterna att träffa avgörande i detta hänseende.

Beträffande läkarhjälp och läkemedel hade av arbetsbyrån framställts tre frågor: 1) huruvida varje försäkrad, som därav har behov, borde tillförsäkras läkarhjälp och läkemedel av tillfredsställande beskaffenhet och i tillfyllestgörande omfattning; 2) huruvida, i fall av jakande svar å nämnda fråga, läkarhjälpen borde avse förutom vård av läkare, utövande läkarpraktik i allmänhet, även i fall av behov vård av medicinska och kirurgiska specialister; 3) huruvida man borde låta den sjuke, utom i fall av materiell omöjlighet, välja läkare bland dem som ställt sig till försäkringsanstaltens förfogande.

På den första frågan svarades, att, då sjukförsäkringen i främsta rummet borde syfta till att återställa den insjuknades arbetsförmåga, försäkringen i princip borde så vitt möjligt garantera den insjuknade tillgång till behövlig läkarhjälp. Till trygghet mot missbruk kunde möjligen föreskrivas, att en del av kostnaden därför skulle bestridas av försäkringstagaren. Beredandet av tillgång till läkemedel syntes lämpligen kunna överlämnas till reglering genom nationell lagstiftning. Till svar å den andra frågan uttalades, att konventionens bestämmelser om läkarhjälp syntes böra begränsa sig till att avse hjälp av läkare, vilka utöva läkarpraktik i allmänhet. Den tredje frågan besvarades så, att man i princip syntes böra gå in för att möjlighet till fritt läkarval borde beredas i den mån ej oskäliga kostnader härigenom uppkomme; erforderliga detalj- och kontrollbestämmelser i detta avseende borde emellertid ankomma på varje stats lagstiftning.

Beträffande eventuella föreskrifter om den minimitidrymd, varunder läkarhjälp och läkemedel i fall av varaktig sjukdom borde vara tillförsäkrade sådan

sjuk, som vid nämnda tidrymds utgång icke komme i åtnjutande av läkarhjälp på invaliditetsförsäkringens bekostnad, ansåg svenska regeringen, att en viss minimitidrymd för tillhandahållande av läkarhjälp borde vara föreskriven, men syntes regleringen härav böra förbehållas de olika ländernas lagstiftning.

Vidare hade arbetsbyrån framställt den frågan, huruvida skäl funnes att medgiva försäkringsanstalter, vilkas finansiella ställning prövats tillfredsställande, att, utöver den varje försäkrad tillförsäkrade läkarhjälpen, lämna supplementära prestationer och särskilt: a) vård å sjukhus, sanatorium eller konvalescenthem; b) förlängning av den minimitidrymd, för vilken läkarhjälpen och läkemedel äro tillförsäkrade; c) beredande av preventiv vård och specialbehandling, som icke ingår i den varje försäkrad tillförsäkrade läkarhjälpen. Härå svarades, att det syntes vara lämpligt, att försäkringsanstalter med god finansiell ställning ägde möjlighet att bevilja supplementära förmåner, vare sig sådana, som upptagits under a)—c) eller andra, såsom tillhandahållande av kompetent personal för sjukvård i hemmet eller av särskild sjukkost, beredande av tandvård eller tillhandahållande av dyrbarare proteser. I konventionen syntes dock icke böra inflyta några bestämmelser härom, utan syntes de särskilda staterna böra lämnas frihet att ordna dessa förhållanden.

På frågan, huruvida sjukförsäkringen borde kunna tagas i anspråk för läkarhjälp och läkemedel åt de medlemmar av den försäkrades familj, vilka leva i hans hushåll och på hans bekostnad, samt huruvida i fall av jakande svar härå sådana förmåner borde tillhandahållas obligatoriskt eller endast frivilligt, svarades, att det syntes önskvärt och lämpligt, att — på sätt och under de närmare villkor, som vederbörande stater kunde finna skäl bestämma — möjlighet lämnades öppen att inom sjukförsäkringens ram bereda läkarhjälp åt försäkringstagares hemmavarande minderåriga barn. Det syntes också önskvärt, att i det fall, då hustru ej inrymdes under mannens försäkring, tillfälle bereddes henne att självständigt försäkra sig för erhållande av läkarhjälp. Tillhandahållande av läkemedel i här åsyftade fall syntes däremot böra regleras genom den nationella lagstiftningen.

I fråga om de försäkrades gruppering efter yrken eller territoriellt ansåg den svenska regeringen en territoriell gruppering erbjuda fördelar och principiellt sett vara att föredraga med hänsyn till organisationen av sjukförsäkringens läkartjänst, till den ömsesidiga kontrollen och till organisationen av andra grenar av socialförsäkringen. Med hänsyn till tänkbara särskilda omständigheter syntes emellertid även annan gruppering böra tillåtas, dock under vederbörligt hänsynstagande till det förut berörda önskemålet att bereda tillfälle för alla löntagare att bliva delaktiga av försäkringen.

Såsom villkor för godkännande av försäkringsanstalt ansåg regeringen böra fordras, att försäkringen ej dreves i vinstsyfte samt att vissa krav i fråga om försäkringsanstalternas eller sjukkassornas soliditet och stabilitet upprätthölles. Det närmare utformandet av reglerna i dessa avseenden borde emellertid bero av varje stats övervägande ur försäkringstekniska och övriga ifrågakommande synpunkter. Handhavandet av den lokala sjukförsäkringsverksamhe-

ten syntes kunna överlämnas åt de närmast intresserade parterna, dock under vederbörlig kontroll från det allmännas sida.

På frågan, huruvida bestämmelser borde intagas i konventionsförslaget om fördelningen av kostnaderna för sjukförsäkringen samt huruvida i fall av jakande svar medlen till sjukförsäkringen borde åvägabringas genom bidrag av de försäkrade, bidrag av arbetsgivarna eller anslag av allmänna medel, svarades, att frågan om kostnadernas fördelning syntes böra avgöras med hänsyn till varje lands förhållanden.

Beträffande eventuell föreskrift om att tvister rörande försäkringsprestationer skulle handläggas av särskild domstol med bisittare representerande vederbörande parter, ansåg regeringen, att med hänsyn till olikheter i avseende å domstolsväsen m. m. det vore lämpligast att låta den nationella lagstiftningen reglera dylika förhållanden.

Rörande de från övriga länder inkomna svaren på arbetsbyråns frågecirkulär lämnas här nedan uppgifter i samband med redogörelsen för de av byrån för konferensen framlagda *utkasten till två konventionsförslag* och *en rekommendation*.

Intill den 24 februari 1927, då utarbetandet av huvudrapporten avslutades, hade svar inkommit från 24 regeringar, och av dessa uttalade sig så gott som alla för att konferensens beslut skulle taga formen av konventionsförslag. Endast den indiska regeringen ställde sig avvisande med hänsyn till svårigheten att i Indien bringa i tillämpning en konvention, som väntades skola grunda sig på europeisk standard. Den kanadensiska regeringen undvek överhuvud att ingå på något detaljerat svaromål under åberopande av bristande erfarenhet om obligatorisk sjukförsäkring.

Vad därefter beträffar den viktiga principfrågan, om obligatorisk försäkring borde stadgas med uteslutande av frivillig sådan, förefanns en stark majoritet för försäkringsplikt. Denna majoritet bestod av följande 17 länder: Belgien, Bulgarien, Estland, Frankrike, Italien, Japan, Lettland, Luxemburg, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Spanien, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Tyskland och Österrike.[1] Häribland befunno sig länder, som endast hade frivillig försäkring men förberedde övergång till obligatoriskt system (ex. Frankrike) eller som ännu icke upprättat någon av det allmänna understödd sjukförsäkring (ex. Spanien, Italien). De argument, som av regeringarna anfördes till stöd för den obligatoriska principen, ha av arbetsbyrån sammanfattats sålunda: 1) att under moderna förhållanden vården om arbetarens hälsa är av intresse för hela samhället, som därför icke bör låta arbetaren vara hänvisad till allenast hans egna resurser och initiativ; 2) att erfarenheten visat, att frivillig sjukförsäkring, även om den understödes av det allmänna, i trots av gjorda framsteg under de sista femtio åren i allmänhet icke föranleder mera än en jämförelsevis ringa del av arbetarna att trygga sig mot följderna av eventuella sjukdomsfall; 3) att det obligatoriska systemet är det enda verksamma medlet att skydda arbetarklassen i dess helhet; 4) att endast

[1] Samtliga länder, som kommo med svar efter den 24 februari 1927, nämligen Grekland, Irland, Lithauen och Jugoslavien, uttalade sig jämväl för förpliktelse att införa obligatorisk försäkring.

en förpliktelse från medlemsstaternas sida att antaga detta system lämnar tillfredsställande garanti för att de på produktionen vilande kostnaderna i resp. länder någorlunda utjämnas.

Minoriteten utgjordes av Danmark, Finland, Indien, Kanada, Norge, Sverige och Schweiz. Bortsett från Indien och Kanada, vilkas ställning redan angivits, gingo de övriga svaren inom denna grupp ut på, att obligatorisk försäkring icke borde föreskrivas med uteslutande av frivillig, som f. n. praktiseras i fyra av ifrågavarande fem länder. Svaren från de övriga tre nordiska länderna voro i principfrågan av samma innehåll som det svenska svaret, för vilket nyss redogjorts. Häremot framförde arbetsbyrån en del invändningar. Det ville synas, framhöll byrån, att den danska frivilliga försäkringens gynnsamma resultat, som åberopats i svaren och som vitsordades av byrån, berodde på alldeles särskilda förutsättningar, som med svårighet läte sig realisera i andra länder. En överblick av de olika sjukförsäkringssystemen visade vidare, att det allmänna endast lämnade bidrag i en jämförelsevis begränsad utsträckning och att i många länder detta bidrag tenderade att minskas. Av arbetsbyrån framhölls också, att i de nordiska ländernas svar det obligatoriska systemet ur allmän synpunkt förklarats vara överlägset och att det i själva verket redan funnes infört i ett av dessa länder (Norge), medan i ett annat (Finland) det under viss förutsättning förklarats vara det för landets förhållanden bäst lämpade och i ett tredje (Sverige) möjligheten av en utveckling efter obligatoriska linjer icke syntes utesluten.

Förutsatt att de nordiska ländernas ståndpunkt accepterades, upptog arbetsbyrån slutligen till granskning frågan om de förpliktelser, som skulle uppstå för länder, vilka valde att inom ramen av en konvention bibehålla det frivilliga systemet. Det hade förutsatts, att staten skulle även i sådant fall erbjuda varje löntagare tillfälle att vinna sjukförsäkring i en av det allmänna understödd kassa, vilken vid sjukdomsfall lämnade tillgång till vissa förmåner. Detta vore ägnat att i länder med mindre högt utvecklat frivilligt sjukkasseväsende lägga en mycket fordrande uppgift på staten, utan att likväl säkerhet funnes för att önskvärd anslutning vunnes särskilt från lågt betalade arbetares sida eller att ett tillfredsställande ekonomiskt underlag skapades för kassornas verksamhet. En på sådant sätt begränsad internationell förpliktelse skulle dessutom alltjämt lämna öppen möjligheten av betydande olikheter länderna emellan ifråga om försäkringens faktiska omfattning och icke utgöra någon garanti för att de på produktionen vilande kostnaderna i resp. länder bleve någorlunda lika.

Med hänsyn till de här anförda omständigheterna föreslog arbetsbyrån i sitt utkast förpliktelse att införa obligatorisk försäkring.

I princip voro regeringarna ense därom, att sjukförsäkringen borde omfatta alla arbetare, tjänstemän och lärlingar utan hänsyn till yrkesgrenen, dock med vissa angivna undantag av i regel mindre räckvidd men i ett par fall av större betydelse. Såsom förut berörts, hade frågan om sjukförsäkring för sjömän — med vilka havsfiskare plägat jämställas — avskilts för behandling vid ett framtida konferenssammanträde.

Sålunda rådde praktiskt taget enighet därom, att konventionsförslaget borde omfatta alla industriella och handelsföretag samt dessutom huslig tjänst; i fråga om hemindustrien uttrycktes dock av några regeringar tvekan beroende på den självständiga ställning hemarbetarna ofta intaga. I fråga om jordbruket voro meningarna mera delade, och av gällande obligatoriska försäkringssystem är det föga mera än hälften, som omsluta jordbruket. Dock uttalade sig en mycket avsevärd majoritet, uttryckligen eller implicite, för att jordbruket skulle innefattas under konventionsförslaget, varjämte man hade att taga hänsyn till att 1921 års arbetskonferens i en rekommendation hemställt, att sjukförsäkringen måtte utsträckas till jordbruket på villkor likvärdiga dem, som gälla för arbetare inom industri och handel.

Å andra sidan kunde icke förbises, att den obligatoriska försäkringsprincipens utsträckande till jordbruket måste möta svårigheter i flera länder och kanske i åtskilliga fall skulle bilda ett hinder för ratifikation av en konvention omfattande jämväl industri och handel. Arbetsbyrån beslöt därför att avskilja sjukförsäkringen inom jordbruket och att behandla denna i ett särskilt konventionsförslag. Sålunda förelågo utkast till två konventionsförslag, det ena omfattande löntagare inom industri och handel jämte hemarbetare och tjänstefolk, det andra avseende löntagare inom jordbruket.

Vad beträffar i allmän tjänst anställda personer eller andra, som på grund av lag eller förordning eller i kraft av särskild regim äro vid sjukdomsfall berättigade till i stort sett minst likvärdiga förmåner med de i konventionen stadgade, fann arbetsbyrån med ledning av från flera regeringar gjorda erinringar för gott föreslå möjlighet till undantag.

Inom de angivna yrkesgrenarna befanns vidare nödvändigt att medgiva undantag för vissa grupper av arbetare.

Vad först beträffar tidvis sysselsatta arbetare ansåg visserligen det stora flertalet regeringar, att de borde innefattas under obligatorisk sjukförsäkring; den ofta låga avlöningen och de ovissa anställningsförhållandena syntes utgöra ett särskilt skäl för att utsträcka skyddet till dem. Å andra sidan möter det administrativa svårigheter att upptaga dem i försäkringen på grund av anställningens korta varaktighet och det ofta skeende ombytet av arbetsgivare. I några länder har därför såsom villkor för försäkring uppställts, att anställningen har en viss minsta varaktighet. Arbetsbyrån fann med ledning härav lämpligt föreslå, att undantag skulle kunna stadgas beträffande sådan tillfällig anställning, vars varaktighet icke uppnår en i den nationella lagstiftningen fastställd gräns.

Likaså föreslogs, att undantag skulle få medgivas för oregelbunden anställning, som icke står i samband med arbetsgivarens yrke eller rörelse — detta efter mönster av den engelska lagstiftningen — samt vidare för tillfällig anställning och bisysslor, varav den därmed sysselsatta i vanliga fall icke hämtar sitt livsuppehälle.

Det stora flertalet regeringar ansåg i likhet med den svenska, att från försäkringen borde kunna undantagas personer, i allmänhet i tjänstemannaställning, vilkas lön eller inkomst överskrider ett i den nationella lagstiftningen

fastställt belopp. Arbetsbyrån anslöt sig till denna uppfattning, men ansåg sig samtidigt i utkastet till rekommendation böra precisera, att undantaget endast borde äga tillämpning å personer, vilkas arbetsförtjänst eller inkomst ställer sig hög i jämförelse med den allmänna löne- eller inkomstnivån bland personer tillhörande samma kategori.

Mot att lärlingar, som ej uppbära kontant avlöning, innefattades under försäkringen, hade några regeringar opponerat sig under anförande, att sjukhjälpen utgör ersättning för mistad lön och att rätt till ersättning ej kunde finnas, då lön ej utginge; en del andra regeringar ville i dylikt fall begränsa försäkringens förmåner till naturaprestationer. Oaktat det stora flertalet regeringar var av den åsikten, att det för frågan om försäkringspliktens utsträckande till lärlingarna saknade betydelse, om vederlag lämnades under form av kontant lön eller under form av utbildning i yrket, ansåg sig dock arbetsbyrån böra taga hänsyn till minoritetens ståndpunkt och föreslog, att undantag skulle kunna stadgas beträffande arbetare, som ej uppbära kontant avlöning. I utkastet till rekommendation uttrycktes emellertid det önskemålet, att sjukförsäkringen bör — utan hänsyn till frågan om vederlagets beskaffenhet — omfatta bl. a. var och en, som utför yrkesmässigt arbete på grund av lärlingsavtal.

Såsom nyss anmärkts, uttrycktes av några regeringar tvekan, om hemarbetarna borde omfattas av konventionsförslaget — de intaga ofta en mellanställning mellan vanliga löntagare och självständiga yrkesutövare. Å andra sidan gäller om denna kategori liksom om de tidvis sysselsatta arbetarna, att de ofta befinna sig i en mera prekär ställning än vanliga lönarbetare och äro minst lika mycket i behov av skydd som dessa. Arbetsbyrån, som fann svårigheten huvudsakligen bestå i att uppställa en tydlig och allmängiltig definition å hemarbetare, föreslog med ledning av anvisningar lämnade i svaren, att i princip försäkringen skulle utsträckas till hemarbetarna, men att undantag skulle i den nationella lagstiftningen kunna stadgas beträffande sådana hemarbetare, vilkas arbetsförhållanden icke kunna jämställas med vanliga löntagares.

Åtskilliga regeringar uttalade i likhet med den svenska, att möjlighet borde finnas att från försäkringen undantaga personer under resp. över viss ålder, medan andra icke ansågo det nödvändigt att uppställa några åldersgränser, åtminstone vad gäller obligatorisk försäkring. I realiteten var emellertid skillnaden mellan de bägge ståndpunkterna icke av särdeles stor betydelse. Genom att försäkringsplikten tager sin början med inträdet i yrke, varav den anställde hämtar sitt livsuppehälle, och upphör vid utträdet därur, torde, även utan föreskrift om vissa åldersgränser, i huvudsak uppstå samma resultat, som åsyftas med föreskriften i fråga. Arbetsbyrån ansåg sig därför kunna föreslå, att åldersgränserna finge bibehållas, samtidigt som i utkastet till rekommendation infördes den regeln, att sagda gränser icke borde äga tillämpning å unga personer, som icke äro tillförsäkrade underhåll och läkarvård i hemmet, eller å arbetare, som icke uppnått den för ålderspension fastställda åldern.

I svaren på frågan om undantag borde medgivas för medlemmar av arbetsgivarens familj, hade uppställts en mångfald olika distinktioner. Arbetsbyrån fann det icke vara möjligt att taga hänsyn härtill i annan mån, än att det läm-

nades åt den nationella lagstiftningen att stadga undantag beträffande arbetsgivarens familjemedlemmar.

Slutligen må här nämnas, att samtliga regeringar voro ense därom, att något undantag icke borde stipuleras för utländska arbetare, utan att de skulle upptagas i försäkringen och åtnjuta på grund därav utgående sjukhjälp.

Praktiskt taget alla regeringar hade anslutit sig till den i frågeformuläret angivna allmänna regeln, att varje fall av oförmåga till förvärv, vilket är att tillskriva ett abnormt fysiskt eller psykiskt hälsotillstånd, skulle grunda rätt till sjukersättning (kontant understöd). Arbetsbyrån föreslog också, att denna regel skulle inskrivas i konventionsförslaget, dock med den ändringen, att »oförmåga till förvärv» utbyttes mot »oförmåga till arbete».

I fråga om sjukersättningens belopp uttalade sig det stora flertalet regeringar i likhet med den svenska för att detta skulle sättas i relation till den försäkrades arbetsförtjänst. En del regeringar, däribland Frankrike och Storbritannien, ansågo emellertid, att denna fråga borde lämnas åt den nationella lagstiftningen. Stora svårigheter visade sig också vara förenade med att uppställa några internationella regler i detta hänseende. Icke blott var den proportion, som föreslogs skola gälla mellan ersättning och arbetsförtjänst, i hög grad växlande (mellan 40 % och 70 % av genomsnittliga arbetsförtjänsten), utan även i fråga om sättet för bestämmande av sagda proportion rådde stora skiljaktigheter länderna emellan.

I betraktande av dessa svårigheter att på ett enhetligt och bindande sätt reglera frågan om sjukersättningens storlek fann arbetsbyrån lämpligt föreslå, att bestämmelser härom icke skulle införas i konventionsförslaget utan allenast i rekommendationen; på samma sätt hade i motsvarande fall förfarits vid 1925 års konferens beträffande frågan om ersättning för olycksfall i arbete.

I utkastet till rekommendation föreslogs, att sjukersättningen skulle fastställas i förhållande till den normala lön, med vilken räknades i försäkringen, och till minst två tredjedelar av denna lön; där extra tillägg utöver grundbeloppet lämnades familjeförsörjare, borde grundbeloppet icke i något fall understiga hälften av den normala lönen. Undantagsvis kunde ersättningen fastställas utan avseende å lönen i länder, där arbetarna hade möjlighet och vana att på annat sätt skaffa sig kompletterande ersättning.

Frågan om den minimitidrymd, under vilken i fall av bestående förvärvsoförmåga sjukersättning borde vara tillförsäkrad sådana försäkrade, som icke kunde göra anspråk på förmånen av invaliditetsförsäkring, ville en del regeringar i likhet med den svenska förbehålla den nationella lagstiftningen, men flertalet regeringar uttalade sig för att en viss minimiperiod, växlande mellan 180 dagar och ett år, skulle fastställas i konventionsförslaget. Med hänsyn till att den stora massan av sjukdomsfall enligt tillgänglig statistik låter sig effektivt behandlas inom en tidrymd av ett halvt år, föreslog arbetsbyrån, att ifrågavarande minimiperiod skulle i konventionsförslaget fastställas till 26 veckor. Därjämte föreslogs i utkastet till rekommendation, att perioden borde utsträckas till ett år vid svå-

rare och kroniska sjukdomsfall samt för försäkrade, som icke erhålla invaliditetsersättning efter utlöpande av deras rätt till sjukersättning.

I fråga om eventuella inskränkningar i rätten till sjukersättning uttalades skilda meningar, om anslutning till försäkringsanstalt eller sjukkassa under viss minimitid borde föreskrivas såsom villkor för ersättningsrätt. Inom den frivilliga sjukförsäkringen är sådan föreskrift regel, men inom obligatorisk försäkring förekommer den mera sällan, i det att rätt till ersättning vanligen förvärvas i och med inträde i försäkringspliktig anställning. Såtillvida kunde också föreskriften anses obillig, som vid obligatorisk försäkring anslutning icke kan vinnas före inträde i försäkringspliktig anställning och den försäkrade själv icke är direkt ansvarig för avgiftens erläggande. Som emellertid det sociala värdet av försäkringen icke kunde anses väsentligen minskat genom en sådan inskränkande bestämmelse och då vidare svårigheter måste möta att få den avskaffad, föreslog arbetsbyrån, att utbetalning skulle få göras beroende av viss tids anslutning till försäkringen.

Likaså föreslog arbetsbyrån en karenstid å högst tre dagar, vilken begränsning är vanligast förekommande. Denna karenstid kunde antingen vara absolut, varvid i intet fall ersättning utgår under karenstiden, eller ock relativ, då ersättning retroaktivt utgår vid sjukdomsfall av viss tids varaktighet men eljest icke.

Arbetsbyrån upptog vidare i sitt utkast till konventionsförslag bestämmelser om att sjukersättning må kunna innehållas i vissa angivna fall. Först och främst komma därvid i betraktande sjukdomar, vilkas ursprung är att hänföra till visst yrke och för vilka vad olycksfall i arbete beträffar arbetsgivaren i många länder genom lag förpliktats att utgiva ersättning på grundval av den s. k. yrkesriskens princip. Den allmänna uppfattningen bland regeringarna var, att vid invaliditets- och sjukdomsfall, då ersättningsanspråk kunde göras gällande på grund av dylik laglig förpliktelse, denna skulle betraktas såsom primär i förhållande till den sjukförsäkringen åvilande ersättningsskyldigheten; ersättning från sjukförsäkringens fonder skulle därför endast utgå subsidiärt och till så stort belopp, som eventuellt erfordrades för att utfylla vad som fattades i den för vanliga sjukdomsfall bestämda ersättningen. I enlighet härmed föreslog arbetsbyrån en bestämmelse om att, då den försäkrade för samma sjukdomsfall i annan väg erhölle ersättning, till vilken han jämlikt lag vore berättigad, sjukersättningen finge innehållas helt eller delvis, allt eftersom den andra ersättningen vore lika stor som eller mindre än sjukersättningen.

Ett analogt fall föreligger, då den försäkrade fortsätter att uppbära lön under sjukdom; enligt några länders lagstiftning indrages sjukersättningen, då full lön utgår, eller reduceras den, då en del av lönen utbetalas. Arbetsbyrån fann en sådan inskränkning i understödsrätten icke strida mot försäkringens syfte och föreslog, att sjukersättningen skulle kunna få innehållas under den tid, den försäkrade icke på grund av sin arbetsoförmåga lede förlust i sin normala arbetsinkomst. I de flesta länder är vidare den sjuke pliktig mottaga

vård och underhåll å sjukvårdsanstalt, och är då allmänt försäkringsanstalten befriad från att utbetala sjukersättning; därjämte förekommer, att försäkrad under sjukdom på annat sätt underhålles av det allmänna, exempelvis medelst arbetslöshetsunderstöd. Arbetsbyrån föreslog med hänsyn härtill, att ersättning jämväl skulle kunna innehållas, då den sjuke underhölls på bekostnad av försäkringsanstalten eller av allmänna medel.

I alla försäkringssystem meddelas vissa regler rörande de försäkrades förhållande under sjukdom. Med ledning härav fann sig arbetsbyrån böra föreslå, att ersättning skulle kunna innehållas under den tid den försäkrade under sjukdomen utan giltiga skäl vägrade följa läkarens föreskrifter eller gällande regler rörande de försäkrades förhållande under sjukdom.

Beträffande ifrågasatt inskränkning i ersättningsrätten med hänsyn till den försäkrades vistelse utom området för försäkringsanstaltens verksamhet framträdde i svaren skilda uppfattningar. En del regeringar ville i likhet med den svenska förbehålla medlemsstaterna att för dylikt fall stadga sådana inskränkningar, som kunde befinnas nödiga. Andra ville låta inskränkning gälla endast vid vistelse utomlands, särskilt då förflyttning skett efter inträdd sjukdom och utan försäkringsanstaltens samtycke. Arbetsbyrån föreslog en allmänt hållen bestämmelse om att ersättning skulle kunna innehållas, då den försäkrade under sjukdomen utan tillstånd och på eget initiativ undandroge sig försäkringsanstaltens tillsyn.

Slutligen föreslogs i analogi med vad som stadgas i alla försäkringssystem, att ersättning kunde nedsättas eller förvägras vid sjukdomsfall, som uppkommit genom den försäkrades eget avsiktliga åtgörande.

Mot att i konventionsförslaget meddela bestämmelser om bemyndigande för försäkringsanstalterna att bevilja s u p p l e m e n t ä r s j u k e r s ä t t n i n g uttalade sig åtskilliga regeringar, bl. a. den svenska, om också icke själva principen mötte motstånd. Arbetsbyrån fann därför lämpligt att införa stadganden härom i utkastet till rekommendation. Sålunda föreslogs, att försäkringsanstalt, som kunde visa, att den hade en god ekonomisk ställning, borde bemyndigas att öka den lagstadgade ersättningen till vissa bestämda belopp, antingen för alla försäkrade eller för vissa grupper av försäkrade, särskilt försäkrade familjeförsörjare och lågt betalda arbetare, ävensom att förlänga den lagstadgade period, under vilken ersättning utginge.

Meningarna voro nära nog jämnt delade i frågan, huruvida i konventionsförslaget borde stadgas någon förpliktelse att i samband med sjukförsäkringen bereda b e g r a v n i n g s h j ä l p eller icke. De regeringar, som i likhet med den svenska uttalade sig i negativ riktning, anförde som skäl härför bl. a., att dödsfallsrisken är av annan natur än sjukdomsrisken och att därför försäkring mot den förra borde övertagas av andra institutioner än sjukförsäkringsanstalterna samt att frågan om obligatorisk begravningshjälp borde göras beroende av, huruvida den enskilda försäkringsverksamheten på detta område kunde anses tillfyllestgörande o. s. v. På det hela taget syntes den uppfattningen råda, att i länder, där icke enligt praxis eller lag begravningskostnaderna täcktes av annan försäkring, ersättning borde utgå från sjukförsäkringen, gällande detta

även den försäkrades familjemedlemmar. Bestämmelse i sådant syfte föreslogs av arbetsbyrån till införande i rekommendationen.

Praktiskt taget alla regeringar voro ense därom, att konventionsförslaget borde tillförsäkra varje försäkrad, som därav hade behov, läkarhjälp och läkemedel; dock ansågo de nordiska ländernas regeringar, att beredandet av tillgång till läkemedel kunde överlämnas till reglering genom nationell lagstiftning. Någon tvekan ansåg därför arbetsbyrån icke kunna råda, att sagda förmåner i princip borde säkerställas genom en bestämmelse i konventionsförslaget. Vad beträffar beskaffenheten och omfattningen av förmånerna befanns det emellertid icke möjligt att i konventionsförslaget angiva mer än ett erforderligt minimum; här spela alltför många och växlande faktorer in, för att några allmängiltiga regler skulle kunna uppställas i bindande form. Arbetsbyrån föreslog, att i konventionsförslaget skulle inskrivas den mera elastiska regeln, att den försäkrade skulle vara berättigad till sådan läkarhjälp och sådana läkemedel, som hans hälsotillstånd fordrade, samt vidare att härunder skulle innefattas läkar- och kirurgisk behandling samt tillhandahållandet av lämpliga läkemedel i tillräcklig omfattning.

I princip föreslogs, att ifrågavarande förmåner skulle tillhandahållas kostnadsfritt, men med hänsyn till att i flera länder de försäkrade ha att bidraga till kostnaderna för läkarvård och för läkemedel, speciellt dyrbarare sådana, föreslogs, att det skulle kunna krävas av den försäkrade, att han själv betalade en del av kostnaderna.

Såsom den minimiperiod, under vilken förmånerna skulle utgå, upptog förslaget tiden från sjukdomens början till utlöpandet av rätten till kontant ersättning. Liksom det befunnits önskvärt att vid svårare och kroniska sjukdomsfall utsträcka perioden för utbetalande av sjukersättning, föreslogs nu i utkastet till rekommendation, att läkarhjälp och läkemedel borde beviljas, så länge den försäkrades hälsotillstånd fordrade.

Till frågan, om specialistvård borde beredas, hade en del regeringar ställt sig reserverade med hänsyn till kostnaderna och rådande lokala förhållanden m. m., medan andra regeringar i likhet med den svenska svarat i negativ riktning. Arbetsbyrån fann med hänsyn därtill lämpligt att låta föreskrifter härom inflyta i utkastet till rekommendation.

Av liknande skäl uttalade sig flertalet regeringar förbehållsamt i frågan, om den sjuke borde lämnas fritt val av läkare bland dem, som ställt sig till försäkringsanstaltens förfogande. I princip rönte dock det fria läkarvalet allmänna sympatier, och arbetsbyrån föreslog också i utkastet till rekommendation, att i stadssamhällen och inom vissa bestämda distrikt en försäkrad borde ha rätt att välja läkare bland dem, som stode till försäkringsanstaltens förfogande, för såvitt detta icke förorsakade anstalten avsevärd extra kostnad.

I analogi med vad som föreslagits i fråga om kontant sjukersättning infördes i utkastet till konventionsförslag föreskrift om att läkemedel skulle kunna innehållas, så länge den försäkrade vägrade följa läkarens föreskrifter

eller gällande regler för försäkrades förhållande under sjukdom eller underläte att begagna sig av den hjälp, som erbjödes honom av försäkringsanstalten.

I de flesta länder äro sjukförsäkringsanstalterna bemyndigade att utöver den vanliga läkarhjälpen medgiva supplementära prestationer eller att ersätta den med prestationer av annat slag. Mot att härom meddela bestämmelser i en konvention uttalade sig emellertid utom den svenska ett avsevärt antal regeringar, utgående ifrån att konventionen endast borde uppställa föreskrifter om minimiprestationer, i fråga om vilka staterna kunde åtaga sig positiva förpliktelser, medan det lämnades åt den nationella lagstiftningen att närmare ordna de mångskiftande förhållanden, som existera på läkar- och anstaltsvårdens område. Arbetsbyrån biträdde i huvudsak denna uppfattning och avstod från tanken på att uppställa detaljföreskrifter i ämnet.

I två punkter, på vilka lagts särskild vikt i de inkomna svaren, befanns det emellertid önskvärt att lämna vissa anvisningar. Det ansågs nämligen ligga i det allmännas intresse, att smittosamma sjukdomar och sådana sjukdomsfall, som kräva ständig tillsyn eller behandling eller vård, som icke kan lämnas i hemmet, bleve föremål för sjukhusvård, och intogs en bestämmelse härom i rekommendationsutkastet. Som ett nödvändigt komplement till konventionsförslagets föreskrift om att sjukersättning kunde innehållas, då den försäkrade underhölls på bekostnad av försäkringsinrättningen, inskrevs vidare i rekommendationsutkastet den regeln, att i dylika fall utbetalningar, fastställda i relation till den försäkrades normala lön, borde verkställas för att trygga livsuppehället för medlemmar av hans familj, vilka levde i hans hushåll och på hans bekostnad.

Frågan, om läkarvård och läkemedel borde inom sjukförsäkringens ram beredas den försäkrades familjemedlemmar, hade av regeringarna besvarats på olika sätt. En del ansågo, att i konventionsförslaget dylika förmåner borde föreskrivas obligatoriskt, andra endast fakultativt, och åtskilliga förbehåll hade i svaren gjorts med avseende å föreskrifternas tillämpning. Arbetsbyrån ansåg sig icke kunna utelämna spörsmålet i konventionsförslaget och föreslog, att försäkringsanstalt, som kunde visa, att den hade en god finansiell ställning, skulle bemyndigas att på villkor, som kunde föreskrivas i nationell lag, tillhandahålla läkarhjälp och läkemedel åt de medlemmar av den försäkrades familj, vilka levde i hans hushåll och på hans bekostnad.

Åtskilliga regeringar hade i sina svar lagt vikt på det för sjukförsäkringens framtida utveckling betydelsefulla spörsmålet om förebyggande åtgärder mot sjukdom. Arbetsbyrån fann detta spörsmål vara värt synnerligen stor uppmärksamhet, icke minst med hänsyn till möjligheten att på sådan väg nedbringa sjukdomsrisken och försäkringens kostnader samt att över huvud förbättra hälsotillståndet. På grund av sin intima och ständiga beröring med de arbetande klasserna vore sjukförsäkringsanstalterna mera än någon annan social organisation i stånd att minska sjukdomsfrekvensen genom att bland arbetarna sprida kännedom om hygienens regler och lämna förebyggande behandling åt så många försäkrade som möjligt, så snart sjukdomssymptom började framträda. De borde även kunna samverka med andra organisationer

i kampen mot folksjukdomar och för folkhälsans höjande. Föreskrifter härom infördes i rekommendationsutkastet.

I fråga om sjukförsäkringens organisation hade regeringarna nära nog enhälligt uttalat, att en gruppering av de försäkrade efter territoriell princip vore att föredraga framför yrkesgruppering. Utom de skäl härför, som förut anförts under redogörelsen för den svenska regeringens svar, gjordes även gällande, att en territoriell organisation vore bättre ägnad att åstadkomma en utjämning av riskerna och att sålunda ekonomiskt stabilisera försäkringsanstalternas verksamhet samt att den medförde förenklingar och besparingar i administrativt hänseende.

Å andra sidan hade regeringarna icke velat i konventionsförslaget föreskriva gruppering efter territoriell princip med uteslutande av yrkesgruppering; flera av dem ville sålunda låta den senare formen subsidiärt komma till användning eller ansågo, att frågan borde förbehållas den nationella lagstiftningen. I betraktande kom härvid, att de existerande försäkringssystemen ha att uppvisa ett flertal olika organisationstyper och i detta avseende i hög grad präglas av traditionen från de dagar, då sjukkasseväsendet utvecklade sig fritt från statlig reglering. I flera länder har dock under de senare åren kunnat förmärkas en tendens till koncentrering av verksamheten på territoriell grundval, och arbetsbyrån fann det av svaren vara uppenbart, att en ökad uppmärksamhet framdeles skulle komma att ägnas denna organisationsform, då tillfälle erbjöde sig att bringa den i tillämpning. Med hänsyn till rådande förhållanden fann emellertid byrån lämpligast att icke i de för konferensen framlagda förslagen taga ståndpunkt till denna fråga i dess helhet. Härvid gjordes ett undantag för läkartjänsten, beträffande vilken gren av verksamheten det ansågs möta mindre svårigheter att genomföra en organisation på territoriell grundval, samtidigt som fördelarna därav voro särskilt framträdande. Föreskrift i sådant syfte infördes i utkastet till rekommendation.

I princip rådde så gott som allmän överensstämmelse om att försäkringsanstalterna skulle stå under tillsyn av offentlig myndighet och att vissa villkor skulle uppställas för godkännande av anstalt. Arbetsbyrån hade i sitt frågeformulär ifrågasatt, om icke såsom villkor kunde stadgas dels inskränkning av anstaltens verksamhet till försäkring utan vinstsyfte, dels — såsom garanti för finansiell stabilitet — visst minimiantal försäkrade och uppläggandet av reservfonder. Endast i förstnämnda avseende förefanns emellertid så pass stark majoritet, att bestämmelse i ämnet ansågs kunna införas i konventionsförslaget. De övriga reglerna fingo plats i rekommendationsutkastet, vari framhölls, dels att fastställande av visst minimiantal medlemmar utgjorde ett medel att förebygga verksamhetens splittring på flera anstalter inom samma distrikt, dels att reservfonder borde avsättas för att möta de extra utgifter, som kunde förorsakas av ökad sjuklighet.

Det stora flertalet regeringar ansåg, att förvaltningen av försäkringsanstalterna borde anförtros antingen uteslutande eller huvudsakligen åt de försäkrade och deras arbetsgivare; en del ville tillerkänna den förra parten det övervägande inflytandet. Yrkanden framkommo också på att sta-

ten skulle ha del i administrationen eller att andra förvaltningsformer skulle medgivas. Gemensamt för så gott som alla försäkringssystem — med undantag för Bulgarien och Japan — är, att de försäkrade deltaga i förvaltningen av anstalterna och att deras röstetal i styrelsen uppgår till åtminstone hälften. En bestämmelse i berörda avseende infördes i utkastet till konventionsförslag.

Emellertid ansågs det icke möjligt att föreskriva självstyrelseprincipens tillämpning ovillkorligen och under alla förhållanden. I länder, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisationsväsen ännu befinner sig i ett primitivt utvecklingsstadium, befanns det nödvändigt att undantagsvis medgiva förvaltning genom statliga organ.

I utkastet till rekommendation utvecklades närmare fördelarna av arbetsgivares och försäkrades samverkan i styrelsen, och framhölls arbetarnas direkta intresse av en god skötsel.

Att såväl arbetsgivare som arbetare skulle deltaga i kostnaderna för sjukförsäkringen var nära nog samtliga regeringars mening. Denna grundsats har också vunnit tillämpning i så gott som alla obligatoriska försäkringssystem; endast i Ryssland utgår icke bidrag från arbetarna och i Rumänien jämte några schweiziska kantoner icke bidrag från arbetsgivarna. Däremot voro meningarna delade, om medel borde åvägabringas förutom genom bidrag av arbetsgivare och arbetare även genom anslag av det allmänna. En del regeringar gjorde gällande, att det allmänna borde lämna bidrag på grund av de fördelar samhället droge av sjukförsäkringens arbete för folkhälsans höjande. Andra ansågo, att staten skulle lämna bidrag endast för vissa bestämda syften, exempelvis för understödjande av åtgärder mot smittosamma sjukdomars spridning m. m. Några regeringar höllo före, att det allmänna icke alls borde bidraga.

På basis av dessa svar infördes i utkastet till konventionsförslag stadgande, att såväl de försäkrade som deras arbetsgivare skulle deltaga i kostnaderna för sjukförsäkringen, varjämte i rekommendationsutkastet meddelades anvisning å det lämpliga i att utöka dessa medel med anslag av det allmänna, särskilt med hänsyn till folkhälsans förbättrande. Några regler angående proportionen mellan bidragen från resp. håll befanns det icke möjligt att uppställa på grund av den skiftande beskaffenheten och mångfalden av de faktorer, som kommit i betraktande vid bestämmandet av bidragens storlek.

Beträffande frågan, om för slitande av tvister rörande försäkringsprestationer särskilda anordningar borde vidtagas till beredande åt de försäkrade av en skyndsam och såvitt möjligt kostnadsfri procedur, uttalade sig flertalet regeringar för införande i konventionsförslaget av regler i ämnet. Olika meningar rådde emellertid om hur långt dessa föreskrifter skulle sträcka sig, om kompetensområdet för de särskilda domstolar, som förutsatts i frågecirkuläret, om domstolarnas sammansättning — bisittare representerande vederbörande parter eller icke — m. fl. frågor. Med hänsyn härtill inskränkte man sig till att i rekommendationen införa en anvisning om att tvister mellan försäkrade och försäkringsanstalter rörande prestationerna borde hänskjutas till

särskilda domstolar, vilkas medlemmar skulle inbegripa domare eller bisittare, som vore särskilt förtrogna med försäkringens syfte och de försäkrades behov.

Omnämnas må till sist, att de bägge utkasten till konventionsförslag, bortsett från tillämpningsområdet, voro av samma innehåll. Någon hänvisning till Washingtonkonventionen angående kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd förekom emellertid icke i utkastet till konventionsförslag för jordbruksarbetare, då dessa icke beröras av Washingtonkonventionen.

Det särskilda utskott vid konferensen, som tillsattes för behandling av frågan om sjukförsäkring, bestod av 63 medlemmar med det tyska regeringsombudet Grieser som ordförande och rapportör. Från svensk sida inträdde i utskottet kassören Berglund.

De fyra första sammanträdena ägnades åt frågan, om, såsom arbetsbyrån föreslagit, den obligatoriska principen borde inskrivas i konventionsförslaget med uteslutande av frivillig försäkring. Av den schweiziska regeringsdelegationen föreslogs, att frivillig försäkring skulle medgivas alternativt, förutsatt att den omfattade minst tre fjärdedelar av de arbetare, som berördes av konventionsförslaget. Detta förslag avslogs med 37 röster mot 26. Såsom skäl för majoritetens ståndpunkt anfördes i utskottets utlåtande, att även om den frivilliga sjukförsäkringen i några få länder haft en anmärkningsvärd framgång, vore dock de gynnsamma resultat, som uppnåtts speciellt i Danmark och Schweiz, helt exceptionella och syntes böra tillskrivas särskilda förhållanden, som icke existerade eller kunde åvägabringas i flertalet övriga länder. Ett faktum vore, att i andra länder och även i sådana, där industri och handel nått en avsevärd utveckling, den frivilliga försäkringen i mer eller mindre grad misslyckats i trots av den ihärdiga kampanj, som sedan flera decennier förts mot likgiltigheten hos en del av den arbetande befolkningen. Utskottet hade icke kunnat övertygas om att en sund och effektiv försäkring kunde upprättas och drivas med framgång på frivillig grundval utom under de förut berörda särskilda förutsättningarna. Under ett frivilligt system befarade i stället utskottet att, såsom erfarenheten visat, den stora massan av mindre bemedlade skulle i händelse av sjukdom utsättas för nöd och falla fattigvården till last. Fördelarna av obligatorisk försäkring bestode däri, att den omfattade jämväl samhällets svagare element, att goda och dåliga risker utjämnade varandra, att den ägde orubbat bestånd även under epidemier, att den grundade sig på samverkan mellan arbetsgivare, arbetare och staten samt att den verkade uppfostrande på befolkningen genom att inskärpa känslan av kollektivt och individuellt ansvar. Obligatorisk sjukförsäkring vore ägnad att stödja den svage, mildra bitterheten i kampen för tillvaron och minska fattigvårdens kostnader; den befriade arbetaren från en orsak till tyngande bekymmer, verkade höjande på folkets hälsa och kraft samt bildade ett väsentligt led i strävandena för social hygien och god ekonomi.

Utskottet avslog likaledes med 35 röster mot 28 ett förslag från arbetsgivarhåll att icke upptaga till behandling frågan om sjukförsäkring för löntagare inom jordbruket. Det denna näringsgren berörande konventionsutkastet diskuterades därefter parallellt med det andra — industri, handel och huslig tjänst av-

seende — förslaget. Såsom förut nämnts, skilde sig i sak de bägge utkasten från varandra egentligen endast i avseende å tillämpningsområdet.

Inom utskottet framfördes flera förslag avseende såväl att utsträcka sjukförsäkringens omfattning utöver vad arbetsbyrån föreslagit som att inskränka den. Exempelvis föreslogs, att föreskriften om inkomstgräns skulle slopas för kroppsarbetarnas del, likaså den lägre åldersgränsen, att undantagsbestämmelsen för arbetare, som ej uppbära kontant avlöning, skulle utgå, åtminstone vad beträffar försäkringens naturaprestationer, likaså undantagsbestämmelsen beträffande tillfällig anställning och bisysslor o. s. v. Jämväl yrkades, att bestämmelser om sjukförsäkring för jordbrukets löntagare skulle meddelas i samma konventionsförslag som för anställda inom övriga näringsgrenar. Å andra sidan yrkade arbetsgivargruppen, att hemarbetare och husliga tjänare principiellt skulle uteslutas från försäkringen. I enlighet med ett kompromissförslag, som framställdes av det engelska regeringsombudet, beslöts emellertid så gott som enhälligt att biträda arbetsbyråns förslag rörande tillämpningsområdet utan några förändringar. Det förutsattes härvid, enligt ordförandens förklaring, att, då i undantagsbestämmelserna användes uttrycket »arbetare», därunder innefattades lärlingar.

Till arbetsbyråns förslag om innehållande av kontant sjukersättning i det fall, då den försäkrade icke lider förlust i sin normala arbetsinkomst eller underhålles på bekostnad av försäkringsinrättningen eller av allmänna medel, fogades på förslag av de belgiska och franska regeringsombuden det tillägget, att ersättningen endast delvis finge innehållas, när den sålunda personligen underhållne hade familj att försörja.

I fråga om grunderna för rätt till sjukersättning och inskränkningarna däri framlades vidare från arbetsgivarhåll en del förslag till ändringar i byråns utkast, som avsågo:

att i stället för att ersättningsrätten grundades på oförmåga till arbete, förorsakad av »ett abnormt fysiskt eller psykiskt hälsotillstånd», det grundläggande skulle vara arbetsoförmåga på grund av »sjukdom», varigenom bland annat skulle förhindras, att kroniska sjukdomsfall, som uppkommit före inträde i försäkringspliktig anställning, kunde åberopas såsom ersättningsgrund;

att den till minst 26 veckor fastställda understödsperioden skulle i fråga om samma sjukdomsfall räknas för en tid av tolv på varandra följande månader till förhindrande av att ersättning erhölls flera gånger under loppet av ett år;

att begränsningen av karenstiden till högst tre dagar skulle utgå;

att ersättning skulle kunna innehållas icke blott, då den försäkrade underhölls på bekostnad av försäkringsinrättningen eller av allmänna medel, utan även på annat sätt, exempelvis genom understöd från arbetsgivaren eller från en frivillig kassa;

att understödets indragning skulle kunna följa icke endast på »vägran» utan över huvud på »underlåtenhet» att följa läkarens föreskrifter, detta i syfte att underlätta bevisföringen i fallen ifråga; samt

att ersättning skulle kunna nedsättas eller förvägras icke blott på grund av avsiktligt åtgörande utan även på grund av allvarlig förseelse (faute lourde,

serious misconduct), exempelvis då sjukdomsfallet förorsakats av dryckenskap, venerisk sjukdom m. m.

Samtliga dessa förslag avslogos emellertid.

Den av arbetsbyrån föreslagna principiella bestämmelsen om rätt till läkarhjälp och läkemedel erhöll på yrkande av det engelska regeringsombudet en mera allmänt hållen lydelse, varjämte texten förtydligades enligt förslag från polskt regeringshåll. Det konstaterades i utskottets utlåtande, att rätt till läkarhjälp och läkemedel inträdde från och med anslutningen till försäkringen samt att sagda förmåner skulle utgå från och med sjukdomens första dag; att närmare bestämma beskaffenheten av förmånerna ansågs tillkomma den nationella lagstiftningen. Läkare skulle kunna betjäna sig av kvalificerade assistenter; föreskrifter i nationell lagstiftning om att tandvård finge utövas av tandtekniker berördes icke av konventionen. Förslag från arbetarhåll, att föreskrifterna rörande minimitid av försäkring och om bidrag från den försäkrades sida skulle utgå, avslogos, och samma öde rönte ett förslag av det finska regeringsombudet, att den försäkrades bidrag skulle begränsas till viss proportion av totalkostnaden.

Arbetsbyråns förslag rörande fakultativ läkarhjälp och läkemedel åt den försäkrades familjemedlemmar mötte inom utskottet åtskillig kritik, framför allt därför, att hjälpen föreslagits skola begränsas till försäkringsanstalter, som kunde visa sig ha en god ekonomisk ställning. Av de franska och spanska regeringsombuden föreslogs, att ifrågavarande förmåner skulle utgå obligatoriskt, medan arbetsgivargruppen gjorde gällande, att någon föreskrift härom icke borde meddelas i konventionsförslaget, som i princip var begränsat till löntagare. Berörda förslag av obligatorisk innebörd väckte starkt motstånd bl. a. från den engelska regeringsrepresentanten, som antydde en lösning efter helt andra linjer; slutligen enades man om ett från australiskt regeringshåll framställt kompromissförslag på fakultativ grundval, i vilket var uteslutet villkoret, att försäkringsanstalten skulle visa sig ha en god finansiell ställning.

De av arbetsbyrån föreslagna bestämmelserna om tillsyn över försäkringsanstalterna och om deras förvaltning föranledde ett flertal ändringsförslag. På yrkande av den engelska regeringsrepresentanten beslöts, att bestämmelserna skulle preciseras till att avse såväl finansiell som administrativ tillsyn, och godkändes ett förslag från belgiskt regeringshåll om införande av positiv föreskrift rörande enskild anstalts godkännande. Högst skiljaktiga meningar visade sig råda om, i vilken proportion de olika intresserade skulle deltaga i anstalternas förvaltning. Arbetargruppen yrkade på majoritet för de försäkrade, de tyska arbetsgivarna på representation efter bidragens storlek. Flertalet syntes dock vara av den meningen, att de enskilda staterna borde lämnas frihet att ordna dessa förhållanden, och på yrkande från polskt regeringshåll uteslöts bestämmelsen härom. Enligt yrkande av den engelska arbetsgivarrepresentanten omformulerades slutligen föreskrifterna om förvaltning genom statliga organ, så att bl. a. deras karaktär av undantagsbestämmelser icke längre framhävdes.

Frågan om statens bidrag till försäkringens kostnader hade i arbetsbyråns

utkast lämnats helt och hållet öppen. Stora meningsskiljaktigheter visade sig också råda i denna fråga, även inom resp. grupper. Från arbetarhåll förelågo två yrkanden, av vilka det ena (engelskt) gick ut på obligatoriskt bidrag av staten, medan det andra (tyskt) lämnade åt den nationella lagstiftningen att bestämma om statsbidrag. Obligatoriskt bidrag av staten yrkades jämväl av spanska regeringen, understödd av den engelska, medan det å andra sidan var uppenbart, att en konvention innehållande dylik föreskrift icke skulle kunna ratificeras av den tyska regeringen. Ytterligare förelåg ett förslag av den schweiziska regeringen om att de försäkrade i förening med *antingen* arbetsgivarna *eller* staten skulle deltaga i kostnaderna. Utskottets majoritet bestämde sig för den linje, som föreslagits från tyskt arbetarhåll, och särskild föreskrift infördes därom, att frågan om statsbidrag finge bero på den nationella lagstiftningen.

På yrkande av det belgiska regeringsombudet infördes i konventionsförslaget en ny paragraf om klagorätt för den försäkrade i händelse av tvist om hans rätt till försäkringens prestationer.

Den argentinska regeringen föreslog en bestämmelse, enligt vilken det skulle medgivas länder med vidsträckta och glest befolkade områden att icke tillämpa konventionen inom distrikt, där befolkningens ringa täthet och kommunikationsmedlens otillräcklighet gjorde det omöjligt att organisera sjukförsäkringen i enlighet med konventionen. Vid delgivning av ratifikation skulle angivas de distrikt, ifråga om vilka undantag skulle gälla. Endast utomeuropeiska länder jämte Finland, Norge och Sverige skulle kunna begagna sig av undantagsbestämmelsen.

Då detta förslag kom under debatt i utskottet, yrkades å arbetargruppens vägnar av österrikiska och belgiska representanter med understöd av hr Berglund, dels att staterna skulle förpliktas att inom distrikt, som undantoges från konventionen, inrätta en så effektiv läkartjänst som möjligt, dels att några särskilda stater icke måtte namngivas i konventionsförslaget. Det förra yrkandet avslogs dock med endast en rösts majoritet, likaså det senare, vilket befarades skola leda till att undantagsbestämmelsen erhölle en alltför vidsträckt tillämpning. Norges namn ströks dock på vederbörande regeringsombuds begäran från uppräkningen av undantagna länder, och hr Berglund framhöll för utskottet, att Sveriges namn införts, utan att dess regeringsrepresentanter rådfrågats, samt förbehöll sig att vid plenarbehandlingen yrka, att det måtte utgå.

Konventionsförslaget rörande industriens och handelns löntagare samlade vid slutlig omröstning inom utskottet samtliga röster utom arbetsgivarnas, vilka avhöllo sig från röstning på grund av att vissa enligt deras mening vitala ändringsyrkanden icke vunnit bifall. Konventionsförslaget rörande jordbrukets löntagare, vilket bortsett från tillämpningsområdet innehöll i sak samma bestämmelser som det förra, godkändes av utskottet med 33 röster mot 7.

För behandling av arbetsbyråns utkast till rekommendation tillsatte utskottet en subkommitté med dr Grieser som ordförande och det spanska regeringsombudet Gascon y Marin som rapportör. Subkommittén framlade ett förslag,

som i åtskilliga punkter skilde sig från arbetsbyråns, men synes det icke vara påkallat, att i detalj redogöra härför, utan hänvisas till den i det följande införda texten, som oförändrad antogs av plenarkonferensen. Framhållas må endast, att subkommittén avslog ett förslag av arbetsgivarna att begränsa rekommendationen till att avse samma grupper av löntagare som de bägge konventionsförslagen. En passus infördes emellertid om att sjömän och havsfiskare icke berördes av rekommendationen.

Utskottet framlade även ett förslag till resolution, väckt av de spanska och sydamerikanska regeringsdelegationerna, i vilket internationella arbetsbyrån anmodades att företaga en undersökning och publicera en så fullständig redogörelse som möjligt rörande de mest effektiva metoderna att övervinna hindren för upprättande av ett obligatoriskt sjukförsäkringssystem i länder med gles befolkning eller där kommunikationerna försvåras av geografiska förhållanden.

Första plenarbehandlingen av de bägge konventionsförslagen ägde rum den 13 juni. Under generaldebatten uttryckte det spanska regeringsombudet Gascon y Marin farhågor för att uppdelningen på två konventionsförslag skulle leda till ett undanskjutande av jordbruksbefolkningens sjukförsäkringsfråga. Vidare framhöll han önskvärdheten av att förmånen av läkarhjälp och läkemedel utsträcktes till den försäkrades familjemedlemmar. Även det holländska arbetarombudet Kupers beklagade, att jordbrukets löntagare avskilts från industriens och handelns samt framhöll särskilt svårigheten att inom industrialiserade jordbruksdistrikt skilja mellan dessa bägge grupper av anställda.

Vid överläggning om de särskilda paragraferna yrkade den schweiziska arbetsgivarexperten Cagianut bifall till det i utskottet framlagda förslaget om den frivilliga försäkringens inrymmande under konventionen. Han understöddes av det rumänska arbetsgivarombudet Mircea, medan förutom ett par representanter för arbetarsidan, det engelska regeringsombudet Sir Walter Kinnear talade för utskottets förslag. Den sistnämnde framhöll bl. a., att bidrag av arbetsgivarna till en frivillig försäkring icke läte sig genomföra utan stora svårigheter och olägenheter. Vid anställd omröstning med namnupprop avslogs ändringsförslaget med 74 röster mot 32.

Det holländska arbetsgivarombudet Regout upptog yrkandet, att sjukersättning skulle kunna nedsättas eller förvägras icke endast vid avsiktligt åtgörande utan även vid allvarlig förseelse; till stöd härför anförde han ett uttalande i arbetsbyråns sammanfattande redogörelse för regeringarnas svar. Yrkandet avslogs emellertid med 59 röster mot 27.

Den av arbetsbyrån föreslagna men av utskottet uteslutna bestämmelsen, att minst halva röstetalet inom försäkringsanstalternas styrelser skulle tillkomma de försäkrade, framfördes som ändringsyrkande av den österrikiska arbetarexperten Steiner men avslogs.

Vid behandling av den av utskottet föreslagna undantagsbestämmelsen för utomeuropeiska länder ävensom för Finland och Sverige yrkade hr Berglund för egen del, under hänvisning till vad han anfört i utskottet, att Sveriges namn måtte utgå. Om han anslutit sig till tanken på undantag för vissa glest be-

folkade distrikt, var detta uteslutande motiverat av hänsyn till svårigheten att där anordna en effektiv läkartjänst. Däremot hade han icke tänkt sig, att, vad Sverige beträffar, undantag skulle behöva förekomma ifråga om kontant sjukersättning; själv hade han i utskottet framkastat den tanken, att, då läkarhjälp icke lämnas, den kontanta ersättningen kunde ökas. Byråchefen Molin bekräftade, att Sveriges namn införts i undantagsbestämmelsen, utan att dess regering eller regeringsombud rådfrågats därom. Några upplysningar om Sveriges ställning till det erbjudna undantaget kunde han icke lämna, då under gällande frivilliga försäkringssystem man tydligtvis icke haft anledning att taga ställning till denna fråga. Det vore icke nu möjligt att bedöma, huru situationen i detta hänseende kunde komma att gestalta sig, om framdeles obligatorisk försäkring infördes. De svenska regeringsombuden, som icke ansågo sig kunna rösta för en konvention, föreskrivande obligatorisk sjukförsäkring, komme att avhålla sig från röstning jämväl i förevarande fråga.

Därefter beslöts enhälligt, att Sveriges namn skulle utgå ur undantagsbestämmelsen.

Konventionsförslaget för industriens och handelns löntagare samlade vid anställd omröstning om förslaget i dess helhet 75 röster mot 2, konventionsförslaget för jordbrukets löntagare samtliga avgivna 72 röster.

Slutbehandlingen av de bägge konventionsförslagen ägde rum den 15 juni, varvid på yrkande av det brasilianska regeringsombudet De Aragao beslöts att ändra härom berörda undantagsbestämmelse därhän, att staterna förpliktas uppgiva för internationella arbetsbyrån de distrikt, för vilka undantag skall gälla, samt skälen härför. Vid anställd votering erhöllo bägge konventionsförslagen den för definitivt antagande erforderliga majoriteten av två tredjedels röstetal: konventionsförslaget för industriens och handelns löntagare 97 röster mot 9, konventionsförslaget för jordbrukets löntagare 85 röster mot 9. Mot förslagen röstade de nederländska regeringsombuden och en del arbetsgivare. De danska, japanska och schweiziska regeringsombuden meddelade i likhet med de svenska, att de nedlade sina röster.

Förslaget till rekommendation angående sjukförsäkringen förekom till plenarbehandling den 14 juni och godkändes enhälligt, sedan arbetsgivargruppen förklarat sig ämna rösta därför. Vid slutomröstningen den 15 juni antogs förslaget med samtliga avgivna 101 röster.

Härnedan meddelas lydelsen av de väsentliga bestämmelserna i de sålunda antagna konventionsförslagen och rekommendationen.

Förslag till konvention angående sjukförsäkring för arbetare inom industri och handel samt tjänstefolk.

§ 1.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att upprätta obligatorisk sjukförsäkring, erbjudande villkor minst likvärdiga dem som angivas i denna konvention.

§ 2.

Den obligatoriska sjukförsäkringen skall äga tillämpning å arbetare, tjänstemän och lärlingar i industriella företag och handelsföretag ävensom å hemarbetare och tjänstefolk.

Dock äger medlem att i sin nationella lagstiftning stadga undantag, som kunna finnas nödiga beträffande:

a) kortvariga anställningar, som icke uppnå det tidsmått, vilket må vara fastställt i den nationella lagstiftningen, oregelbundna anställningar, som icke stå i samband med arbetsgivarens yrke eller företag, samt tillfälliga anställningar och bisysslor;

b) arbetare, vilkas lön eller inkomst överskrider ett i den nationella lagstiftningen fastställt belopp;

c) arbetare, som ej uppbära kontant avlöning;

d) hemarbetare, vilkas arbetsförhållanden icke äro likartade med vanliga löntagares;

e) arbetare, som icke uppnått resp. överskridit viss åldersgräns, som må fastställas i den nationella lagstiftningen;

f) medlemmar av arbetsgivarens familj.

Från obligatorisk sjukförsäkring må vidare undantagas personer, vilka på grund av lag eller förordning eller särskild anordning äro vid sjukdomsfall berättigade till förmåner, som på det hela taget äro likvärdiga med de i denna konvention stadgade.

Denna konvention skall icke äga tillämpning å sjömän eller fiskare, som bedriva fiske till havs; för deras försäkring mot sjukdom kunna bestämmelser meddelas genom beslut vid ett senare konferenssammanträde.

§ 3.

Försäkrad, som till följd av ett abnormt fysiskt eller psykiskt hälsotillstånd blivit oförmögen till arbete, skall vara berättigad till kontant ersättning under minst de 26 första veckorna av arbetsoförmågan, räknat från och med den första dagen, för vilken ersättning skall utgå.

Utbetalning av ersättning må göras beroende av att den försäkrade vid sjukdomens inträffande viss tid varit ansluten till försäkringen och att oförmågan till arbete varat viss tid, högst tre dagar.

Ersättningen må innehållas:

a) då den försäkrade för samma sjukdomsfall redan på annan väg erhåller ersättning, till vilken han jämlikt lag är berättigad; försäkringens sjukersättning skall innehållas helt eller delvis, allteftersom den andra ersättningen är likvärdig med eller mindre än den enligt förevarande paragraf utgående;

b) så länge den försäkrade icke på grund av sin arbetsoförmåga lider minskning i sin normala arbetsinkomst eller ock underhålles på bekostnad av försäkringsanstalten eller av allmänna medel; dock må ersättningen endast delvis innehållas, när den sålunda personligen underhållne har familj att försörja;

c) så länge den försäkrade under sjukdomen utan giltiga skäl vägrar följa läkarens föreskrifter eller gällande regler för de försäkrades förhållande under sjukdom eller ock utan tillstånd och avsiktligt undandrager sig försäkringsanstaltens tillsyn.

Ersättningen må nedsättas eller förvägras vid sjukdomsfall, som uppkommit genom den försäkrades avsiktliga åtgörande.

§ 4.

Den försäkrade skall äga att från sjukdomens början och minst intill utgången av den för erhållande av ersättning fastställda tiden kostnadsfritt erhålla

vård av vederbörligen kvalificerad läkare samt medicin och övriga hjälpmedel av tillfredsställande beskaffenhet och i tillräcklig myckenhet.

Dock kan av den försäkrade krävas deltagande i kostnaden för berörda läkarhjälp på sätt i den nationella lagstiftningen föreskrives.

Läkarhjälpen må innehållas, så länge den försäkrade utan giltigt skäl vägrar följa läkarens föreskrifter eller gällande regler för de försäkrades förhållande under sjukdom eller underlåter att begagna sig av den hjälp, som erbjudes honom av försäkringsanstalten.

§ 5.

Den nationella lagstiftningen må medgiva eller föreskriva tillhandahållande av läkarhjälp åt medlemmar av den försäkrades familj, vilka leva i hans hushåll och på hans bekostnad; den skall i sådant fall angiva de villkor, på vilka dylik hjälp må lämnas.

§ 6.

Sjukförsäkringen bör handhavas av självstyrda anstalter, som stå under administrativ och finansiell kontroll av offentlig myndighet samt icke drivas i vinstsyfte. Anstalter, som upprättats på enskilt initiativ, böra göras till föremål för särskilt godkännande av offentlig myndighet.

De försäkrade böra deltaga i förvaltningen av de självstyrda försäkringsanstalterna på de villkor, som föreskrivas i den nationella lagstiftningen.

Handhavandet av sjukförsäkringen må dock övertagas direkt av staten, då och så länge som handhavandet genom självstyrda anstalter möter svårigheter eller är omöjligt eller olämpligt på grund av nationella förhållanden och särskilt på grund av arbetsgivar- och arbetarorganisationernas otillräckliga utveckling.

§ 7.

De försäkrade och deras arbetsgivare böra deltaga i kostnaderna för sjukförsäkringen.

Det tillkommer den nationella lagstiftningen att bestämma om bidrag från offentlig myndighet.

§ 8.

Denna konvention berör på intet sätt de förpliktelser, som härröra från den av internationella arbetskonferensen vid dess första sammanträde antagna konventionen angående kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd.

§ 9.

Besvärsrätt skall vara tillerkänd den försäkrade i händelse av bestridande av hans rätt till försäkringens prestationer.

§ 10.

Stater, som innefatta vidsträckta och mycket glest befolkade områden, skola äga frihet att icke tillämpa konventionen inom sådana delar av sitt territorium, där på grund av befolkningens ringa täthet och vida spridning samt kommunikationsmedlens otillräcklighet en organisation av sjukförsäkringen i enlighet med denna konvention ställer sig omöjlig.

Stater, som önska begagna sig av undantagsbestämmelsen i förevarande paragraf, skola meddela denna sin avsikt, då de delgiva nationernas förbunds generalsekreterare sin officiella ratifikation av konventionen. De skola underrätta internationella arbetsbyrån, beträffande vilka delar av territoriet de tillämpa undantagsbestämmelsen, och angiva skälen härför.

I Europa skall den i förevarande paragraf angivna undantagsbestämmelsen endast kunna åberopas av Finland.

Förslag till konvention angående sjukförsäkring för jordbruksarbetare.

§ 1.

Varje medlem av internationella arbetsorganisationen, som ratificerar denna konvention, förbinder sig att för jordbruksarbetare upprätta obligatorisk sjukförsäkring, erbjudande villkor minst likvärdiga dem som angivas i denna konvention.

§ 2.

Den obligatoriska sjukförsäkringen skall äga tillämpning å arbetare, tjänstemän och lärlingar i jordbruksföretag.

Paragrafen i övrigt = § 2 i föregående konventionsförslag.

§ 3 = § 3 i föregående konventionsförslag.
§ 4 = § 4 » » »
§ 5 = § 5 » » »
§ 6 = § 6 » » »
§ 7 = § 7 » » »
§ 8 = § 9 » » »
§ 9 = § 10 » » »

Rekommendation angående de allmänna grunderna för sjukförsäkring.

I betraktande av att upprätthållandet av en sund och kraftig arbetarstam är av väsentlig betydelse icke blott för arbetarna själva utan också för de samhällen, som önska utveckla sin produktionsförmåga;

i betraktande av att en sådan utveckling endast kan ernås genom en ihärdig och systematisk tillämpning av förutseende åtgärder till förekommande eller gottgörande av varje förlust av arbetarnas produktiva krafter,

och i betraktande av att det bästa medlet för nämnda syftes vinnande består i upprättandet av ett socialförsäkringssystem, som giver de därav omfattade personerna vissa klart fastställda rättigheter,

har internationella arbetsorganisationens generalkonferens

efter antagande av konventionsförslag angående å ena sidan sjukförsäkring för arbetare inom industri och handel samt tjänstefolk och å den andra sådan försäkring för jordbruksarbetare, vilka förslag fastställa de minimivillkor, som från början måste uppfyllas av varje sjukförsäkringssystem,

samt med hänsyn till att det, för att ställa vunnen erfarenhet till medlemmarnas förfogande vid upprättande eller fullständigande av deras sjukförsäkring, måste anses ändamålsenligt att angiva vissa allmänna grundsatser, som i praktiken visat sig mest ägnade att främja en rättvis, effektiv och lämplig organisation av sjukförsäkringen,

beslutit hemställa, att varje medlem av organisationen måtte beakta följande grundsatser och regler:

I. Tillämpningsområde.

1. Sjukförsäkringen bör, utan åtskillnad till ålder eller kön, omfatta varje person, som yrkesmässigt utför arbete på grund av ett arbets- eller lärlingsavtal.

2. Om det emellertid anses lämpligt att fastställa vissa åldersgränser med hänsyn till att arbetare, som icke uppnått resp. överskridit dessa gränser, åtnjuta skydd enligt lag eller på grund av annan anordning, bör berörda begräns-

ning icke från försäkringen utesluta unga personer, vilka ej kunna betraktas såsom i vanliga fall underhållna av sin familj, och ej heller å arbetare, som icke uppnått den för erhållande av ålderspension föreskrivna åldern.

Göres undantag för arbetare, vilkas arbetsförtjänst eller inkomst överstiger en viss gräns, bör undantaget endast avse arbetare, vilkas arbetsförtjänst eller inkomst uppnår en gräns, vid vilken arbetarna skäligen kunna anses vara i stånd att själva stå risken av sjukdom.

II. Förmåner.

A. Kontanta prestationer.

3. För att försäkrad, som blivit oförmögen till förvärvsarbete genom sjukdom, skall kunna återvinna sin hälsa så snart som möjligt, bör det kontanta understöd, som utgår i ersättning för mistad lön, vara av tillräcklig storlek.

För detta ändamål bör den lagstadgade ersättningen i allmänhet fastställas i förhållande till den normala lön, med vilken räknas för försäkringen, och utgöra en väsentlig del av denna med hänsyn tagen till familjeförsörjares understödsplikter. Dock kan det vara lämpligt att i länder, där arbetarna ha tillfälle och vana att på annat sätt förskaffa sig fyllnadsersättning, bestämma den lagstadgade ersättningen oberoende av lönen.

4. Lagstadgad ersättning bör beviljas åtminstone för de 26 första veckorna av tiden för arbetsoförmågan, räknat från och med den första dagen, för vilken ersättning skall utgå; dock bör den tid, under vilken ersättning utgår, utsträckas till ett år i fall av svår och fortvarande sjukdom samt för försäkrade, som icke erhålla invaliditetsersättning vid utgången av tiden för rätt till sjukersättning.

5. Försäkringsanstalt, som kan visa, att den har en god finansiell ställning, bör bemyndigas:

a) att inom vissa gränser öka den lagstadgade ersättningen, antingen för alla försäkrade eller för vissa grupper av dem och särskilt för familjeförsörjare;

b) att förlänga den i lag stadgade tid, för vilken ersättning skall utgå.

6. I länder, där begravningskostnader icke enligt praxis eller lag täckas av annan försäkring, böra sjukförsäkringsanstalterna vid försäkrads frånfälle utbetala ersättning för begravningskostnaderna; de böra även äga att bevilja ersättning för kostnaderna för begravning av den försäkrades familjemedlemmar.

B. Prestationer in natura.

7. Behandling av vederbörligen kvalificerad läkare samt medicin och övriga hjälpmedel av tillfredsställande beskaffenhet och i tillräcklig myckenhet böra beviljas den försäkrade från början av hans sjukdom och så länge hans tillstånd fordrar det; den försäkrade bör vara berättigad åtnjuta dessa förmåner kostnadsfritt från början av sin sjukdom och åtminstone till utgången av den för tilldelning av sjukersättning fastställda tiden.

8. Förutom behandling av vederbörligen kvalificerad läkare samt medicin och övriga hjälpmedel av tillfredsställande beskaffenhet och i tillräcklig myckenhet bör den försäkrade, då lokala och finansiella förhållanden medgiva det, beredas tillgång till specialistvård ävensom tandvård samt hava rätt till vård å sjukvårdsanstalt, då hans familjeförhållanden göra det nödvändigt eller hans tillstånd kräver en behandling, som endast kan erhållas å sådan anstalt.

9. Under den tid en försäkrad är intagen å sjukvårdsanstalt bör försäkringsanstalten till dem av honom eljest försörjda utbetala hela eller en del av den sjukersättning, som skulle ha utgått till honom, därest han icke varit intagen å anstalten.

10. För att trygga goda hälsovårdsförhållanden för den försäkrade och hans familj böra de av hans familjemedlemmar, som leva i den försäkrades hushåll och på hans bekostnad, beredas förmånen av läkarhjälp, så ofta detta praktiskt taget låter sig göra.

11. Försäkringsanstalterna böra äga att på skäliga villkor begagna sig av sådana läkares tjänster, av vilka de äro i behov.

I stadssamhällen och inom vissa territoriella gränser, bör den försäkrade ha rätt att välja läkare bland dem som stå till försäkringsanstaltens förfogande, för såvitt icke detta skulle förorsaka anstalten avsevärd extra kostnad.

C. Förebyggande åtgärder mot sjukdom.

12. Då de flesta sjukdomar kunna förebyggas, är en vaksam förebyggande verksamhet ägnad att avvärja förlust av arbetsduglighet, att för andra ändamål göra tillgängliga medel, som utgivas för sjukdomar, vilka kunnat undvikas, och att främja samhällets materiella, intellektuella och moraliska välbefinnande.

Sjukförsäkringen bör medverka att bland arbetarna inskärpa vana att iakttaga hälsovårdslärans regler. Den bör lämna förebyggande vård och bereda sådan åt största möjliga antal personer, så snart sjukdomssymptom börja framträda. Den bör vara i stånd att enligt en enhetlig plan, samordnande alla därpå inriktade krafter, inträda i kampen mot folksjukdomar och verka för folkhälsans höjande.

III. Försäkringens organisation.

13. Försäkringsanstalterna böra, under kontroll av offentlig myndighet, förvaltas i enlighet med självstyrelsens grundsatser och uteslutande i de försäkrades intresse. De försäkrade, som äro de mest direkt intresserade i försäkringens verksamhet, böra genom valda representanter hava en betydande del i förvaltningen.

14. En god organisation av läkarhjälpen och isynnerhet en rationell anskaffning och användning av sjukvårdsutrustning, svarande mot den medicinska vetenskapens och teknikens utveckling, kan lättast ernås — utom under vissa särskilda omständigheter — genom verksamhetens koncentrering på territoriell grundval.

IV. Tillgångar.

15. Försäkringens tillgångar böra åvägabringas genom avgifter från de försäkrade och från deras arbetsgivare. Dessa gemensamt åstadkomna medel kunna lämpligen utökas med bidrag av det allmänna, särskilt för folkhälsans förbättrande.

För att trygga försäkringens stabilitet böra uppläggas reservfonder, lämpade efter varje försäkringssystems särskilda förhållanden.

V. Tvisters avgörande.

16. Till vinnande av ett snabbt och billigt avgörande böra tvister mellan försäkrade och försäkringsanstalt i fråga om prestationer underställas särskilda domstolar, vilka bland sina medlemmar böra räkna domare eller bisittare, som äro särskilt förtrogna med försäkringens syfte och de försäkrades behov.

VI. Undantag för glest befolkade områden.

17. Stater, som på grund av befolkningens ringa täthet eller kommunikationsmedlens otillräcklighet icke kunna anordna sjukförsäkring inom vissa delar av sitt territorium, böra:

a) inom dessa delar av territoriet upprätta en mot de lokala förhållandena svarande hälsovårdstjänst,

b) periodvis undersöka, huruvida förutsättningarna för införande av obligatorisk sjukförsäkring i dessa delar av territoriet blivit förverkligade.

VII. Sjömän och fiskare.

18. Förevarande rekommendation har icke avseende å sjömän eller fiskare, som idka havsfiske.

I detta sammanhang bör även nämnas, att förut omförmälda av utskottet föreslagna resolution antogs av konferensen med samtliga avgivna 79 röster. Dess lydelse var följande:

Konstaterande, att inom vissa områden av några europeiska och flera utomeuropeiska länder organisationen av den obligatoriska sjukförsäkringens läkarhjälp möter stora hinder på grund av befolkningens gleshet, de stora avstånden samt bristande eller svåra kommunikationer;

att samma svårigheter jämväl förefinnas i fråga om den allmänna hälsovårdens och fattigvårdens organisation och verksamhet samt att för övervinnande härav erfarenheter gjorts och vissa medel med gynnsamt resultat kommit till användning, bl. a. följande:

a) sammanslagning av hälsovårdens olika grenar på sådant sätt, att befolkningen tillförsäkras läkarhjälp och läkarna tillräcklig gottgörelse;

b) meddelande av allmän undervisning i hälsovård och bemyndigande i undantagsfall för sjuksköterskor, ej legitimerade läkare, barnmorskor och andra inom hälsovården verksamma att utöva vissa funktioner, som i vanliga fall äro förbehållna läkarna;

c) inrättandet av fasta dispensärer i vissa geografiska centra och anordnandet av periodiska läkarbesök enligt bestämda reseplaner, som i förväg tillkännagivits för befolkningen;

d) beviljandet av statsbidrag åt sjukkassor eller lokala myndigheter, som upprätta förbindelsetjänst, ställa transportmedel till läkarnas förfogande eller främja undervisning i hälsovård o. s. v.;

e) bidrag från de försäkrade eller vederbörande lokala myndigheter till viss del av den extra kostnaden för hjälp, då sådan måste lämnas utanför visst bestämt område;

samt i betraktande av att den obligatoriska sjukförsäkringen genom att lämna läkarhjälp för sig uppställer ett socialt och humanitärt syfte, som bör fullföljas med övervinnande om möjligt av de hinder, som den glesa befolkningen eller de geografiska förhållandena i vissa länder kunna lägga i vägen;

och att till underlättande av regeringarnas och försäkringsanstalternas uppgift det vore av största gagn att erhålla kännedom om vad som gjorts eller kan göras för detta syfte;

anmodar konferensen internationella arbetsbyråns styrelse att företaga en undersökning och publicera en så fullständig redogörelse som möjligt rörande de mest effektiva medlen att övervinna hindren för upprättandet av ett obligatoriskt sjukförsäkringssystem i länder med gles befolkning eller där kommunikationerna försvåras av geografiska förhållanden.

(forts.)

Socialstyrelsens utlåtande över lagförslaget rörande åtgärder mot dryckenskap och fylleri.

Socialstyrelsen har den 12 juli 1927 till regeringen avgivit infordrat utlåtande över ett av särskilt tillkallade sakkunniga den 30 september 1926 avgivet betänkande med förslag till lag om åtgärder mot dryckenskap och fylleri. Efter att inledningsvis ha framhållit, att lagförslaget kan sägas bestå av två olika delar, av vilka den första (1—3 kap.) utgör en reviderad lag om behandling av alkoholister och den andra (4 kap.) huvudsakligen innehåller nu gällande bestämmelser mot fylleri, upptager styrelsen först till behandling den del, som innebär en revision av alkoholistlagen och anför härom till en början följande:

Lagen om behandling av alkoholister har varit i kraft under elva år. När man ser tillbaka på den därunder vunna erfarenheten av denna för vårt land nya lagstiftning, synes man med skäl kunna göra gällande, att densamma i det stora hela varit lyckligt avfattad. Om dess ändamålsenlighet och måttfullhet vittnar bäst det förhållandet, att densamma, trots att den berör ett nytt och mycket ömtåligt område, i själva verket saknar allvarliga vedersakare. I någon mån kan detta visserligen bero på att lagstiftningen på åtskilliga håll överhuvud taget icke kommit till praktisk tillämpning. Emellertid finnes det en hel del kommuner, där nykterhetsnämnderna utövat en energisk alkoholistvårdsverksamhet med stöd av denna lagstiftning, utan att någon allmännare ovilja mot densamma kunnat förmärkas.

Där personliga och ekonomiska förutsättningar finnas för en energisk lagtillämpning, har lagen visat sig vara ett verksamt medel till bekämpande och lindrande av alkoholismens svåraste skadeverkningar. En sammanfattande redogörelse för de gångna årens verksamhet på området finnes visserligen icke — inom socialstyrelsen hava emellertid förarbeten till en sådan påbörjats — men man äger dock numera tillräcklig erfarenhet för att våga påstå, att lagstiftningen i stort sett infriat förhoppningarna på densamma.

Givet är, att lagen icke är fri från en del brister och svagheter, helst som man med densamma beträdde ett obanat och oprövat lagstiftningsområde. Vi stå numera också långt bättre rustade att anordna en dylik lagstiftning. Med hänsyn härtill är det naturligt, att de sakkunniga, vilka förfoga över synnerliga insikter beträffande såväl nykterhetsnämndernas som alkoholistanstalternas verksamhetsområden, velat gripa tillfället att söka åstadkomma av erfarenheten betingade förbättringar i lagstiftningen. De sakkunniga hava emellertid väsentligen stannat vid att söka tillgodose dylika, i själva verket kanske mindre trängande reformkrav, och endast föga lämnat bidrag till lösandet av en del andra, i det efterföljande berörda, betydelsefulla spörsmål rörande alkoholmissbruket.

Styrelsen framhåller, att de föreslagna förändringarna i alkoholistvårdslagstiftningen äro ganska omfattande, något som framgår redan därav, att paragrafantalet ökats från 28 i den nuvarande lagen till 47 i lagförslagets häremot

svarande kapitel. Även om en hel del av ändringarna äro mindre väsentliga, innebära dock flera av dem viktiga nyheter och omläggningar. Bland dessa märkas principen för samhällets ingripande (1 §), övervakningsinstitutets utformning (8 §), behandlingen av de vagabonderande alkoholisterna (23 §), anstånd med interneringsförordnande (34 §), den obestämda interneringstiden (41 §) samt om interneringskostnaderna (46 §). Styrelsen övergår härefter till en granskning av förslaget i dessa punkter och uttalar följande:

Grunden för samhällsinskridandet mot alkoholmissbrukare. Vad beträffar grunden för samhällets åtgärder mot alkoholmissbrukare bör denna enligt fattigvårdslagstiftningskommitténs motiv till den nu gällande lagen (sid. 95) »sökas däri, att vissa alkoholisters levnadssätt medför *en fara eller allvarlig olägenhet för samhället* i ett eller annat avseende». I motsats härtill uppställa de sakkunniga den satsen (sid. 58), »att det är *omsorgen om individen själv* såsom medlem av samhället och av den krets därinom — särskilt familjen — där han närmast rör sig, som i främsta rummet är den drivande kraften för samhällets ingripande mot honom». Denna nya grundsats skall enligt de sakkunniga komma till uttryck i 1 §, som angiver syftet med det allmännas åtgärder mot alkoholmissbrukaren vara »hans återförande till ett nyktert och ordentligt levnadssätt».

Ett införlivande med alkoholistlagen av denna nya grundsats saknar ingalunda principiell betydelse. Hittills har man anlagt en rent social synpunkt på lagstiftningen, och det allmännas ingripande mot alkoholmissbrukaren har motiverats av omsorgen att förebygga, att andra människor utsättas för lidanden eller faror från hans sida, samt att förekomma andra samhälleliga skadeverkningar av alkoholmissbruket. Detta innebär givetvis icke, att lagstiftaren förbisett spörsmålets individualistiskt-humanitära eller så att säga moraliska sida; hela behandlingsmetoden går ju väsentligen ut på att hos alkoholisten skapa moraliska förutsättningar för ett ändrat levnadssätt. Men även om man i behandlingsmetoden söker använda uppfostrande medel och även om verkningarna av åtgärderna, där de leda till åsyftat resultat, närmast kunna betecknas såsom moraliska, äro dock betingelserna för och syftet med lagstiftarens ingripande på detta område väsentligen av samhällelig natur.

Tanken att införa ett rent moraliskt syfte för samhällsingripandet är i själva verket icke ny. Vi se i gångna tiders lagstiftning — t. ex. om kyrkotukten — en tydlig strävan från det allmännas sida att göra sig till moralisk väktare över den till myndig ålder komna individens privata göranden och låtanden. Även om spår av dylika åskådningar kanske icke alldeles utplånats ur vår lagstiftning, har dock utvecklingen tydligt markerats av ett avståndstagande från dem. Att nu i lagstiftningsarbetet på ett visst område söka återuppliva dem skulle vara föga gagneligt. En konsekvent tillämpning av principen skulle sannolikt giva anledning till ovilja och aktivt eller passivt motstånd mot hela denna lagstiftning, som för sin tillämpning i alldeles särskild grad är beroende av den allmänna opinionens stöd. Vid ingripande gentemot personer, vilkas alkoholmissbruk icke åstadkommer skador för annan än individen själv, åtager sig det allmänna också ett betydligt större ansvar än då fråga är om åtgärder mot ett alkoholmissbruk med tydliga sociala följdverkningar. Denna utvidgning av ansvarigheten är särskilt framträdande i de fall, där ingripandet icke medför förbättring. Det allmänna och dess organ för lagtillämpningen, vilka för övrigt hava svårt att fullgöra sina hittillsvarande plikter, torde icke böra utan tvingande skäl ytterligare betungas på detta sätt.

Den nya principen har visserligen icke kommit klart till synes i paragrafens text, men styrelsen håller före, att varje antydan om densamma bör avlägsnas.

Övervakningsinstitutet. I 8 § införes ett nytt institut, övervakningen. Visserligen omnämnes ej ifrågavarande anordning uttryckligen i gällande lag, men nykterhetsnämnderna äga dock enligt densamma (4 § 2 mom.) möjlighet att anordna övervakning av en alkoholmissbrukare.

Socialstyrelsen vill ingalunda förringa övervakningens betydelse utan betraktar densamma såsom ett av de viktigaste leden i den organiserade alkoholistvården. Tvångsinternering är ju en ytterlighetsåtgärd, som ej bör tillgripas, med mindre andra, förebyggande åtgärder visat sig vara eller med sannolikhet måste förväntas bliva resultatlösa, och bland dessa åtgärder är övervakningen måhända den mest verkningsfulla. Stor betydelse äger övervakningen även efter utskrivning till bevarande av de resultat, som vunnits under en internering. Vid den upplysningsverksamhet bland nykterhetsnämnderna, som styrelsen har att bedriva, har styrelsen också städse låtit sig angeläget vara att starkt framhäva dessa synpunkter.

Den i förslaget givna läggningen av övervakningsinstitutet, varigenom detta komme att bilda ett i lagen i detalj reglerat, fristående moment i förfarandet gentemot alkoholmissbrukaren, är emellertid ägnat ingiva betänkligheter. Övervakningen måste nämligen i särskilt hög grad bära en personlig prägel och bör lämpligen endast stödja sig på en mera allmänt hållen författningsföreskrift — blir den strikt reglerad, går nämnda prägel lätt förlorad.

Om nykterhetsnämnds beslut om övervakning, såsom i förslaget, erhåller särskilda rättsverkningar för den övervakade och jämväl för andra personer (jfr 20 § i förslaget), torde det vara ofrånkomligt att i lagen införa uttrycklig besvärsrätt över sådant beslut. Med hänsyn till den för många alkoholister utmärkande bristen på insikt om arten av sitt förhållande till alkoholen torde det emellertid vara att befara, att besvärsmöjligheten komme att utnyttjas i otillbörlig omfattning till förfång för övervakningsinstitutets praktiska användbarhet. Med kännedom om en del nykterhetsnämnders oförmåga att i skrift giva skäl även för sakligt välgrundade åtgärder samt den i hög grad deprimerande inverkan ett upphävande av ett sådant, ehuru på papperet kanske mindre starkt motiverat nämndbeslut ofta medför på nämndens hela verksamhet, framstår faran av en sådan bestämmelse såsom avsevärd.

Utformningen i förslaget av övervakningsinstitutet lärer närmast hava ett pedagogiskt syfte, nämligen att med större tydlighet än gällande lag inskärpa för nämnderna vikten av de förebyggande åtgärderna. Detta syftemål torde emellertid kunna uppnås genom en fortgående upplysningsverksamhet. Då sålunda övervakningens fixering i själva lagtexten icke är obetingat nödvändig men däremot torde medföra icke önskvärda konsekvenser, måste socialstyrelsen ställa sig avvisande till förslaget i denna del.

Särskilda åtgärder mot vagabonderande alkoholister. Liksom gällande lag giver förslaget uttryck åt den uppfattningen, att interneringsåtgärder icke må tillgripas mot alkoholister, med mindre förebyggande åtgärder visat sig resultatlösa eller det eljest uppenbarligen saknas utsikt att utan tvång återföra vederbörande till ett nyktert och ordentligt levnadssätt. Härutinnan göres emellertid undantag för farliga alkoholister. De sakkunniga synas vilja låta liknande undantag gälla för ännu en grupp alkoholister, nämligen de vagabonderande. I 23 § gives nämligen ett åläggande för polismyndigheterna att vidtaga omedelbara interneringsåtgärder gentemot vagabonderande återfallsfyllerister. Dessa alkoholmissbrukare hava hittills i regel icke blivit föremål för behandling enligt alkoholistlagen på grund därav, att det icke funnits lämpliga organ för deras omhändertagande. Nykterhetsnämnden i en kommun, där en sådan individ uppehåller sig en kortare tid, känner sig icke pliktig att vidtaga åtgärder gentemot honom, i synnerhet som detta kan vålla nämnden kostnader och kommunen icke kan erhålla ersättning härför från hemortskommunen. Förslaget avser nu att råda bot på detta missförhållande dels genom att giva

polismyndigheterna befogenhet att ingripa mot dessa alkoholmissbrukare, dels genom de ändrade vårdkostnadsbestämmelserna för denna kategori (46 §).

Med avseende å tillämpningen av förevarande stadgande förutsättes i motiven, att vederbörande systembolag skall tillhandahålla ett slags straffregister för fylleriförseelser i dylika fall. *Emellertid har icke klarlagts*, huru polismyndigheten skall erhålla upplysning om den vagabonderande fylleristens hemortsbolag, där denne icke själv godvilligt lämnar uppgift härom. Icke heller har uppmärksamhet ägnats åt frågan, huruvida vitsord utan vidare skall lämnas åt systembolagens uppgifter i dylika ärenden, som kunna gälla en persons frihet under åratal. Och slutligen saknas anordningar för att konstatera, huruvida vederbörande är hemfallen åt dryckenskap. Upprepade fylleriförseelser torde visserligen göra det sannolikt, att så är fallet, men utgöra dock i och för sig icke tillräckliga bevis härför.

Med hänsyn till det anförda torde det vara påkallat att underkasta spörsmålet om särskilda åtgärder mot vagabonderande alkoholister förnyat övervägande.

Anstånd med verkställande av interneringsförordnande. Ett förordnande av länsstyrelse om intagning å allmän anstalt för vård av alkoholister behöver enligt nu gällande lag icke ovillkorligen gå i verkställighet. Endast i fråga om farliga alkoholister föreskrives skyldighet för länsstyrelsen att föranstalta om intagande, så snart plats kan beredas. Beträffande övriga kategorier har förordnandet karaktären av ett länsstyrelsens medgivande för nykterhetsnämnden att företaga internering. Detta har visat sig vara en ändamålsenlig anordning. Mången gång händer det nämligen, att en nykterhetsnämnd kan vinna gehör för vidtagna förebyggande åtgärder först sedan interneringsbeslut utverkats och vederbörande därigenom bibragts insikt om sin situation. I sådana fall kan det vara opåkallat, att interneringsbeslutet går i verkställighet. De sakkunnigas majoritet föreslår nu en omläggning på denna punkt (32 och 34 §§) med en motivering, som ej förefaller tillräckligt övertygande. Då man har goda erfarenheter av den nuvarande ordningen, synes det icke lämpligt att göra ändring däri.

Obestämd interneringstid för oförbätterliga. I 41 § föreslå de sakkunniga en obestämd interneringstid för vissa alkoholister, som kunna anses vara oförbätterliga. I vårt land finnes det ett icke obetydligt antal svårt asociala alkoholmissbrukare, vilka gång efter annan återkomma till anstalterna och måste utskrivas därifrån trots sin oförbätterlighet. Det finnes sålunda utan tvivel skäl för samhället att söka befria sig från de med deras återfall förknippade olägenheterna på samma sätt, som man genom den nyligen antagna lagen om internering av farliga återfallsförbrytare sökt skydda samhället för dylika individer.

Att beröva en individ friheten för obestämd tid, kanske för hela hans återstående liv, innebär en utomordentligt allvarlig åtgärd från samhällets sida. Tidigare har samhället tillgripit denna åtgärd endast såsom repressiv mot de allra svåraste brotten, men man har nu i berörda lag med liknande medel riktat sig mot vissa kvalificerade återfallsförbrytare, vilka kunna betraktas såsom särskilt farliga. Ehuru redan de formella grunderna för användandet av den obestämda interneringstiden torde utgöra en borgen för att man därmed endast når vissa svåra brottslingstyper, har man dock ansett det påkallat att förbinda detta rättsinstituts tillämpning med särskilda, starka garantier.

Jämför man de nu berörda reglerna med förslagets, te sig de senare väl lättvindiga och icke tillfyllest betryggande. Att börja med synes det sålunda knappast lämpligt, att beslutanderätten i en så utomordentligt viktig fråga lägges i anstaltsstyrelsens hand. Vidare saknas i förslaget bestämmelse, att frågan om sålunda omhändertagen individs fortsatta kvarhållande med bestämda mellanrum automatiskt skall göras till föremål för förnyad prövning, en bestämmelse vars behövlighet och lämplighet synes uppenbar.

Denna svaghet ifråga om prövningen av kvarhållande på obestämd tid motverkas nu heller ingalunda därav, att de formella indikationerna — trenne föregående tvångsinterneringar — skulle innebära avsevärda garantier. Enligt förslaget kan det mycket väl förekomma, att en, ja till och med två av dessa tre interneringar föranletts av brott mot uppställda utskrivningsvillkor, och man kan ej ens utan vidare förutsätta, att dessa brott mot utskrivningsvillkoren inneburit återfall i dryckenskap. Vidare må framhållas, att återfallsförbrytarnas samhällsfarlighet förutsatts vara på synnerligen kraftigt sätt dokumenterad, under det att så icke behöver vara fallet med de åsyftade alkoholisterna.

Ehuru styrelsen principiellt delar de sakkunnigas uppfattning om det önskvärda i att kunna omhändertaga vissa oförbätterliga alkoholister på ett mera rationellt sätt, än den nuvarande lagen medgiver, kan styrelsen på nu anförda skäl icke biträda det föreliggande förslaget om sättet för förverkligande av detta ändamål.

Vårdkostnadernas fördelning. Med bestämmelserna i 46 § 1 mom. första stycket åsyftas tydligen, att kostnaderna för omhändertagande av farliga och vagabonderande alkoholister samt av de straffriförklarade skola helt bestridas av statsverket; lagtexten torde dock icke tydligt angiva detta. I 2 mom. av samma paragraf föreslås, att landstingen skola ingå såsom bärare av halva vårdkostnaden för övriga kategorier av alkoholister. Det kan ifrågasättas, om denna anordning är motiverad och lämplig. När staten lagt en del av kostnaderna för tvångsinternering på kommunerna, lärer detta nämligen icke i första hand hava föranletts av statsfinansiella överväganden utan därav, att man trott sig behöva en garanti för att icke de kommunala nykterhetsnämnderna skulle söka såsom alkoholister behandla sådana förkomna och låt vara tillika alkoholmissbrukande individer, som rätteligen borde av kommunen omhändertagas i annan ordning.

Staten har redan genom anslag till alkoholistanstalterna gått in för principen att påtaga sig den del av vårdkostnaden, som icke ur anförd synpunkt bör drabba kommunen. När kommunernas andel i vårdkostnaden nyligen minskades, påtog sig också staten en motsvarande ökning. I den mån man anser sig kunna eftersätta kravet på dylik garanti och ytterligare nedsätta kommunernas andel, synas inga tillräckliga skäl föreligga att frångå den hittillsvarande principen och inskjuta landstingen såsom en tredje betalningsskyldig part, synnerligast som anordningen skulle vara ägnad att icke obetydligt komplicera sättet för vårdkostnadernas bestridande. Sannolikt skulle den också mötas av motstånd från landstingens sida.

Det lider emellertid icke tvivel, att kostnadsfrågan är av synnerlig betydelse för alkoholistvården. Vad angår kommunernas andel i utgifterna må framhållas, att dessa icke enbart hänföra sig till vårdavgifterna utan även till andra kostnader, som föranledas av en internering. I de vårdkostnader, som den ansvarige för närvarande får förbinda sig att gälda, ingå nämligen — förutom vårdavgiften till alkoholistanstalten, vilken för närvarande utgör en krona för vårddag å de statliga anstalterna samt de erkända anstalterna för män — kostnaden för den intagnes vård å sjukhus, om sådan påkallas under interneringstiden, kostnader för kläder och annan personlig utrustning, för överflyttning till annan allmän alkoholistanstalt, för resorna till och från anstalten samt, om den intagne avlider under interneringstiden, för hans begravning. Härtill kommer, att kommunen mycket ofta nödgas bereda den hemmavarande familjen fattigvård under den tid, som den intagne av interneringen är urståndsatt utföra förvärvsarbete.

Enligt styrelsens mening, bör kostnadsfrågan göras till föremål för nya överväganden i syfte att nedbringa kommunernas anpart i vissa avseenden. Emellertid påkallas för detta ändamål icke någon lagändring, och över huvud taget synes kostnadsfrågan icke vara av beskaffenhet, att den bör fastlåsas i lag. Styrelsen har för avsikt att i sina petita för budgetåret 1928—1929 återkomma till denna fråga.

Då socialstyrelsen måste ställa sig avvisande mot vad förslaget innehåller i nu behandlade punkter — liksom även i vissa andra avseenden, såsom framgår av det följande — kan styrelsen icke tillstyrka, att lagförslaget lägges till grund för ny lagstiftning på detta område. I detta sammanhang framhåller styrelsen även följande synpunkter:

Den huvudsakliga bristen med vår hittillsvarande alkoholistvårdslagstiftning ligger i själva verket icke på lagtextens område utan hänger samman med svagheter i organisationen av samhällsorganen för lagens handhavande. Det har, som ovan påpekats, brustit i fråga om tillämpningen av lagen, och den viktigaste uppgiften för alkoholistvårdens målsmän torde därför vara att söka få till stånd rättelse härutinnan. Statsmakterna hava också visat förståelse härför genom att giva socialstyrelsen i egenskap av uppsiktsmyndighet över alkoholistvården särskilt uppdrag att i samråd med vissa andra myndigheter utöva upplysnings- och understödsverksamhet bland nykterhetsnämnderna samt genom att ställa härför erforderliga medel till förfogande. Denna verksamhet har pågått sedan hösten 1921 och fortgår alltjämt; medel hava hittills beviljats för fullföljande av densamma till och med budgetåret 1929—1930. Det är ännu för tidigt att avgiva något bestämt omdöme om möjligheten att på denna väg få till stånd en bättre lagtillämpning, helt naturligt, då det nämligen tar avsevärd tid att med de till buds stående, begränsade resurserna kunna påverka det stora antal kommunalmyndigheter, varom här är fråga. Endast en början är gjord, och resultaten träda först så småningom i dagen. Emellertid anser styrelsen sig dock redan nu kunna skönja ett ökat intresse bland nämnderna ute i landet för alkoholistvårdsverksamheten och ser häri ett gynnsamt tecken på att den fortgående upplysningsverksamheten skall komma att visa sig resultatgivande.

En omläggning av alkoholistvårdslagstiftningen skulle nu utan tvivel vara ägnad att verka förvirrande och störande på många av tillämpningsorganen, i synnerhet om ändringarna till det yttre framstode så genomgripande som enligt förevarande förslag. Den på denna grund vilande betänkligheten mot en fullständig revision av lagstiftningen finge givetvis vika, om avsevärda olägenheter voro förknippade med bibehållande av den gamla lagen och väsentliga fördelar stodo att ernå med en omläggning. Då så icke lärer vara förhållandet, nödgas styrelsen även av detta skäl ställa sig tveksam mot förslagets upphöjande till lag.

Med det ovan anförda har styrelsen emellertid icke velat uttala, att det föreliggande utredningsarbetet över huvud taget icke bör föranleda en revision av vissa nu gällande bestämmelser. I samma mån som de viktigare kraven på förbättringar kunna tillgodoses utan alltför genomgripande ändringar i den gällande lagen, minskas styrelsens betänkligheter mot en revision redan nu. Styrelsen håller även före, att det väl är möjligt att på den gällande lagens grund genomföra de viktigaste av förslagets förbättringar. Med hänsyn till eventualiteten av att revisionsarbetet nu omedelbart skulle fullföljas, har styrelsen ansett sig böra ingå på en detaljgranskning av förslaget.

I det följande behandlas de paragrafer i förslaget, som synas förtjäna särskilt övervägande. Härvid ifrågasätter styrelsen bl. a., huruvida icke lagen borde göras tillämplig på missbrukare av morfin, kokain, m. fl. dylika narkotiska medel, vilka icke äro hänförliga till alkohol. En dylik utvidgning av lagens tillämplighetsområde lärer emellertid icke kunna genomföras utan särskild utredning.

Vad vidare angår den föreslagna omläggningen i fråga om förutsättningarna för tvångsförfarande enligt lagen yttrar styrelsen följande:

Den hittillsvarande erfarenheten från tillämpningen av alkoholistvårdslagstiftningen har visat, att behov föreligger av en utsträckning av dessa förutsättningar. Nykterhetsnämnderna hava nämligen ofta nödgats avskriva inkomna anmälningar om svårt alkoholmissbruk med sociala skadeverkningar på den grund, att de nuvarande bestämmelserna icke äro tillämpliga. Svårigheten är att finna en tillräckligt distinkt formulering, som täcker dessa fall. Förslaget har nu sökt tillgodose behovet av vidgade förutsättningar för tvångsförfarande genom att låta lagstiftningen omfatta jämväl den, som i följd av hemfallenhet åt dryckenskap finnes uppträda på ett för omgivningen grovt störande sätt (punkt 2) ävensom genom tillägget till punkt 4, varigenom detta inbegriper, förutom nuvarande kategorier av alkoholister, som ligga fattigvården eller sin familj till last, även sådana alkoholmissbrukare, som ligga annan närstående till last. Det vill dock synas, som om orden »omgivningen» och »närstående», vilka äro ganska svävande begrepp, lämpligen kunna utgå.

Emellertid torde dessa utvidgningar av förutsättningarna för tvångsförfarande icke vara tillfyllest ifråga om de mera trängande fall, som nu ligga utanför lagens räckvidd, nämligen där alkoholmissbruket åstadkommer lidanden och skadeverkningar inom familjen, utan att vederbörande dock ligger densamma till last eller kan sägas utsätta den för vanvård. Det är i och för sig mycket naturligt, att förslaget icke givit sig in på denna uppgift, ty lagstiftaren står här inför ett mycket ömtåligt problem. Det gäller å ena sidan att akta sig för att göra lagen brukbar såsom tillhygge för det ovisa nitet och å den andra att giva en klok och hänsynsfull lagtillämpning bättre medel i händerna till avvärjande och lindrande av olyckor och lidanden inom familjerna till följd av alkoholmissbruk. Måhända finner man en framkomlig utväg för att tillgodose båda dessa krav genom ett tillägg till punkt 3, varigenom denna komme att avse den, som i följd av hemfallenhet åt dryckenskap finnes utsätta hustru eller barn, som han är skyldig att försörja, för nöd eller uppenbar vanvård eller eljest grovt brista i sina plikter mot sådan person.

Slutligen må framhållas, att enligt den nya barnavårdslagstiftningen kostnaderna för underhåll av försummade barn i vissa fall torde åvila barnavårdsnämnd och icke fattigvården. Med hänsyn härtill torde det vara lämpligt att ersätta ordet »fattigvården» med det »allmänna».

De sakkunnigas förslag om uteslutande ur läkarutlåtandet av attestmeningen tillstyrker styrelsen på följande grunder:

Den hittillsvarande anordningen har nämligen icke varit tillfredsställande, enär förutsättningarna för tvångsåtgärder äro helt och hållet socialt betingade — något konstaterande av kronisk alkoholsjukdom ingår ju icke bland förutsättningarna för internering — och erfarenheten gång på gång visat, att kroppsliga tecken på alkoholsjukdom kunna saknas hos socialt sett mycket avancerade alkoholister. I betraktande av hittills vunna erfarenheter, som visa, att uppgifterna i läkarutlåtandet ofta nog giva föga av vikt utöver vad som ådagalagts genom den övriga utredningen i ärendet, synes länsstyrelsen böra, om skäl därtill finnas föreligga, äga upptaga till prövning interneringsframställning, även om läkarutlåtande saknas.

Med avseende på maximitiden för internering gör styrelsen följande anmärkningar:

Enligt nu gällande lag (18 §) höjes maximitiden för internering på allmän anstalt från ett till två år, om den intagne tidigare vårdats å sådan anstalt. Emellertid uppställas tvenne förbehåll, nämligen dels att den föregående anstaltsvården skall hava varat minst sex månader och dels att den utsträckta vårdtiden ej tillämpas vid återintagande på grund av brott mot utskrivningsvillkor. Enligt 41 § 1 mom. av förslaget skulle dessa båda förbehåll utgå. Socialstyrelsen motsätter sig icke dessa

skärpningar men anser sig böra ifrågasätta en preskriptionstid av t. ex. fem år, efter vilken tid föregående behandling å alkoholistanstalt icke må inverka på maximitidens längd.

Socialstyrelsen håller för övrigt före, att de nuvarande maximitiderna även i övrigt torde behöva utsträckas. Erfarenheten har nämligen nogsamt visat, att en maximitid av två år icke är tillfyllest i en del icke alldeles sällsynta fall. Styrelsen vill därför ifrågasätta maximitidens utsträckning i vissa fall till fyra år. Förutsättningarna för inträde av denna maximitid böra emellertid bestämmas så, att den förebyggande verkan, som härigenom kan åstadkommas, blir den största möjliga. Detta sker emellertid icke, om man bibehåller de sakkunnigas begränsning till tre månader av den tid, varunder återfall medför tillämplighet av de strängare bestämmelserna. Den återhållande inverkan, som hotet av den längre interneringstiden utövar, gör sig nämligen därvid gällande endast under tre månader. Säkerligen kan denna tid utsträckas avsevärt; dock ligger en given gräns däri att vid en alltför lång preskriptionstid den utskrivne kan finna det lönlöst att göra ett försök att därunder avhålla sig från alkoholmissbruk. Måhända kan man likväl utsträcka denna tid till två år. Å andra sidan synes man icke behöva fordra, att tre interneringar skola föregått, utan torde det kunna räcka med två, om dessa ägt rum under de närmast föregående åren. Förslagsvis bör den fyraåriga maximitiden inträda, om en alkoholmissbrukare efter utskrivning från allmän alkoholistanstalt, där han varit intagen på grund av sådant förordnande, som medgiver en maximitid av två år eller längre tid, återfaller i dryckenskap inom två år och förordnande om tvångsinternering av honom meddelas inom samma tid.

I förslaget lämnas bestämmelser, som avse att i lagtexten reglera den i praxis nu tillräckligt länge prövade försökspermissionen. Socialstyrelsen anför härom:

Med hänsyn till institutets stora praktiska betydelse är det måhända påkallat, att det i lagen angives, vem som är behörig meddela försökspermission. Givetvis bör detta tillkomma vederbörande anstaltsstyrelse, men denna bör äga rätt att i viss utsträckning delegera sin befogenhet till anstaltsföreståndaren. Vidare bör uppsiktsmyndigheten, som äger rätt verkställa utskrivning, vara behörig att jämväl meddela permission. Ifrågavarande föreskrifter samt bestämmelserna om försökspermission i 42 och 45 §§ torde lämpligen sammanföras före stadgandena om verkställighet av utskrivning.

Enligt lagförslaget skall den tid en intagen varit försökspermitterad alltid inräknas i interneringstiden. Detta motsvarar hittillsvarande praxis, vilken icke kunnat utbildas på annat sätt med hänsyn till bristen på bestämmelser. Denna anordning är emellertid olämplig i det icke ovanliga fallet, att permittenten bryter mot permissionsvillkoren i något väsentligt avseende och detta sker upprepade gånger under någon tid, innan anstaltsledningen får kännedom härom. Den ovillkorliga bestämmelsen att permissionstiden skall ingå i interneringstiden bör därför utbytas mot ett stadgande av den innebörden, att nämnda tid inräknas i interneringstiden, såvida icke anstaltsstyrelsen på grund av förhållanden, som angivas i förslagets 45 §, beslutar om vederbörandes återförande till anstalten.

Vad slutligen angår betänkandets andra huvuddel, nämligen de i förslagets 4 kap. behandlade ansvarsbestämmelserna, anför styrelsen följande:

Ett av de problem, som i första hand inställa sig vid spörsmålet om samhällets reaktivåtgärder mot asociala alkoholmissbrukare, är frågan om det inhördes förhållandet mellan bestraffnings- och skyddsåtgärder till motverkande av sådan brottslighet, som sammanhänger med alkoholmissbruk. Man frågar sig sålunda,

huruvida det ej låter sig göra att i sådana fall, där brottslighet har sitt upphov i alkoholmissbruk, använda specialåtgärder, som direkt inrikta sig på bekämpande av själva roten till brottet, nämligen alkoholmissbruket. Ett sådant system skulle förete principiell likhet med behandlingen i den gällande svenska rätten av ungdomsbrottsligheten, såtillvida som samhället där inriktar sig på att genom uppfostrande åtgärder undanröja brottets orsak, nämligen vanarten.

Med hänsyn till alkoholbrottslighetens stora omfattning och svårigheten att komma till rätta med densamma enbart med straffåtgärder, äger frågan ett betydande praktiskt intresse, men åstadkommandet av en lösning erbjuder stora vanskligheter och torde påkalla fortsatt utredningsarbete. Styrelsen anser sig ej heller kunna taga ståndpunkt till frågan, efter vilka linjer en lösning bör sökas utan inskränker sig till att framhålla den stora betydelsen av detta spörsmål. Då alkoholmissbruket torde få räknas såsom en viktig faktor, som influerar på kriminaliteten, sträcker sig frågan också långt utanför gränserna för styrelsens ämbetsområde.

I jämförelse härmed träder frågan om en effektivare lagstiftning mot fylleriet något tillbaka, ehuruväl reformer torde tarvas jämväl i fråga om åtgärderna mot denna osed. Även om fylleriförseelsefrekvensen gått avsevärt tillbaka — på de sista femton åren kan man skönja en glädjande förbättring — är dock fylleriet alltför utbrett i vårt land. Och det gives anledning att numera gå hårdare fram mot fylleriet än under gångna tider. Trafikväsendets omgestaltning genom motorfordonen, den ökade maskinella utrustningen, över huvud den stegrade snabbheten i det moderna livet, allt detta gör att det i långt högre grad än förr blivit en rättens och ej blott den goda sedens och anständighetens sak att söka bekämpa fylleriet. Parallellt med denna utveckling har ägt rum en betydelsefull skärpning av den allmänna uppfattningen om fylleriet och dess förkastlighet, något som ger stöd för ett strängare rättsligt bedömande av dylika förseelser.

En utredning, som går dessa frågor närmare in på livet, torde vara ägnad att verka omgestaltande på lagstiftningen i mycket betydelsefulla avseenden. Enligt styrelsens mening kan det först genom en lösning av dessa spörsmål bliva påkallat att sammanföra straff- och skyddsbestämmelserna mot alkoholmissbrukare i samma lag. Det föreliggande förslaget är emellertid i huvudsak inriktat på en revision av alkoholistvårdslagstiftningen och erbjuder mera obetydliga bidrag till lösningen av här senast berörda spörsmål. För närvarande torde det därför finnas ringa anledning att sammanföra lagstiftningen mot fylleriet med alkoholistvårdslagstiftningen.

Till socialstyrelsens utlåtande har experten för alkoholistvårdsärenden, professor Kinberg, bilagt ett särskilt yttrande, vari han närmare behandlat frågan om alkoholbrottsligheten.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1926.

Inkomster och utgifter under år 1926 för de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, vilka uppgingo till ett antal av 36 med 202 738 tillsatta platser under året, framgå av tabellerna å nästföljande sidor.[1]

Statsanslaget till den offentliga arbetsförmedlingen utgår enligt bestämmelserna i k. kungörelserna den 30 juni 1916 (n:r 320) och den 16 maj 1918 (n:r 278) och avser i främsta rummet att täcka anstalternas utgifter för postporto, abonnemang å rikstelefon, telegram och interurbana telefonsamtal samt tryckning av formulär och blanketter. Dessutom kan efter prövning i varje särskilt fall understöd erhållas till bestridande av kostnaderna dels för avlöning av sådan personal, som särskilt anställts för förmedling av arbete inom vissa yrkesspecialiteter, dels ock för de särskilda anordningar, som vidtagits för arbetsförmedling för landsbygdens behov, för samarbetet mellan anstalterna samt för anställande i arbete av värnpliktiga och fast anställt manskap i armén och marinen efter avslutad militärtjänstgöring.

Av tabellen framgår, huru stor del av det varje anstalt tilldelade statsanslaget, som avsetts för dessa senare ändamål. I dessa statsbidragsbelopp ingingo således även de understöd, som från statens sida lämnats för sjömansförmedlingsverksamhetens bedrivande i de kustorter, där särskilda organ för ifrågavarande förmedlingsgren upprättats på socialstyrelsens initiativ i enlighet med den vid andra internationella arbetskonferensen i Genua år 1920 framlagda och av Sverige sedermera ratificerade konventionen angående arbetsförmedling för sjömän.

Samtliga anstalter utom Stockholm och Göteborg åtnjöto anslag från landsting. Dessa anslag härrörde helt från resp. läns landsting utom beträffande anstalten i Kristianstads län, som åtnjöt ett årsanslag från Malmöhus läns landsting å 1 500 kr. för upprätthållande av avdelningskontoren i Åstorp och Tomelilla, vilkas verksamhet i viss mån kommer sistnämnda län till godo. Utöver dessa inkomster tillkommo vid åtta anstalter anslag från hushållningssällskap.

Kommunala anslag till arbetsförmedlingsverksamheten anvisades av icke mindre än 159 kommuner. Dessa anslag voro mestadels kontanta, men utgingo stundom i form av upplåtelse av fria lokaler.

Vid angivande av anstalternas utgifter har socialstyrelsen icke medräknat verksamhetsberättelsernas siffror för »balans från föregående år» samt »balans till nästföljande år», vilket förklarar att inkomst- och utgiftssidorna för flertalet anstalter icke sluta på samma belopp.

[1] Angående arbetsförmedlingens verksamhetsresultat år 1926 se Soc. Medd. årg. 1927, sid. 105 ff.

Tab. 1. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster under år 1926.

Arbetsförmedlingen i	Statsanslag		Anslag från			Övriga inkomster, upplupen ränta, upptagna lån m. m.	Summa inkomster
	inalles	därav för jordbruks- o. sjömansförmedl.	landsting	hushållningssällskap	kommuner		
Stockholm	33 697·49	21 500·00	—	—	197 000·00	409·82	231 106·81
Stockholms län	9 258·58	6 000·00	46 000·00	—	1 800·00	4 036·52	61 095·10
Uppsala stad och län	3 195·61	1 600·00	8 300·00	1 000·00	6 100·00	65·44	18 661·05
Södermanlands län	4 946·97	2 388·00	25 521·22	—	1 800·00	22·55	32 290·74
Östergötlands län	10 065·70	4 200·00	34 441·72	—	1 675·00	817·83	47 000·25
Norrköping	6 223·19	4 519·00	2 000·00	—	23 149·76	28·87	31 401·82
Jönköpings län	3 546·78	1 000·00	9 600·00	—	2 400·00	69·61	15 616·39
Kronobergs län	2 148·18	1 300·00	1 350·00	1 350·00	1 300·00	171·09	6 319·27
Norra Kalmar län	1 497·40	1 000·00	1 000·00	1 000·00	1 500·00	27·58	5 024·98
Södra Kalmar län	5 446·84	4 005·00	5 425·00	—	1 575·00	1 098·86	13 545·70
Gotlands län	947·90	438·00	4 500·00	—	900·00	110·95	6 458·85
Blekinge län	6 962·17	4 308·50	7 500·00	—	4 450·00	126·88	19 039·05
Kristianstads län	5 630·46	1 866·00	18 500·00	—	—	—	24 130·46
Malmö	15 461·90	9 000·00	4 000·00	—	48 373·96	4 136·40	71 972·26
Lund	1 572·28	700·00	1 500·00	—	5 852·11	—	8 924·39
Landskrona	2 630·17	1 810·50	1 500·00	—	10 703·56	—	14 833·73
Hälsingborg	16 592·73	14 260·00	1 500·00	—	24 516·00	—	42 608·73
Ystad	1 325·25	776·50	1 500·00	—	2 665·00	5·03	5 495·28
Trälleborg	1 422·22	900·00	1 500·00	—	5 248·85	—	8 171·07
Eslöv	1 500·22	800·00	1 500·00	—	4 697·45	—	7 697·67
Skurup	700·82	300·00	1 500·00	—	1 045·00	—	3 245·82
Vellinge	931·08	320·00	1 500·00	—	1 540·00	32·21	4 003·29
Hallands län	4 220·07	2 467·00	11 066·93	—	1 750·00	235·34	17 272·34
Göteb. o. Bohus län	4 760·74	2 182·00	9 100·00	—	1 800·00	131·29	15 792·03
Göteborg	32 489·69	27 000·00	—	—	62 897·30	15·93	95 402·92
Älvsborgs län	3 189·25	1 500·00	10 142·30	—	4 700·00	624·44	18 655·99
Skaraborgs län	5 223·60	1 800·00	12 200·00	—	6 670·00	46·93	24 140·53
Värmlands län	2 083·32	1 000·00	9 514·56	—	3 300·00	40·87	14 938·75
Örebro län	4 531·72	1 800·00	27 107·94	500·00	3 245·00	211·51	35 596·17
Västmanlands län	2 895·45	1 500·00	14 000·00	—	5 000·00	66·83	21 962·28
Kopparbergs län	2 614·20	800·00	9 659·06	1 000·00	1 150·00	742·55	15 165·81
Gävle stad och län	5 803·25	3 376·50	5 009·24	—	12 041·96	36·72	22 891·17
Västernorrlands län	6 649·65	5 420·00	3 690·00	1 290·00	5 412·50	1 821·70	18 863·85
Jämtlands län	5 723·10	1 500·00	4 700·00	1 500·00	2 100·00	2 712·88	16 735·98
Västerbottens län	2 940·05	1 350·00	4 650·00	500·00	2 045·00	218·97	10 354·02
Norrbottens län	2 933·82	1 900·00	5 000·00	—	2 600·00	210·80	10 744·62
Summa år 1926	**221 761·85**	**136 587·00**	**305 977·97**	**8 140·00**	**463 003·45**	**18 275·90**	**1 017 159·17**
» » 1925	221 289·47	133 271·50	293 169·91	8 050·00	459 782·48	93 684·03	1 075 975·89
» » 1924	231 637·51	138 804·52	304 885·99	9 560·00	462 916·31	97 583·78	1 106 583·59
» » 1921	217 504·36	112 750·00	360 140·52	10 160·46	562 171·01	89 571·51	1 239 547·86

Tab. 2. De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas utgifter under år 1926.

Arbetsförmedlingen i	Kostnader för styrelsen och avlöning för personal	Postporto, telegram- o. telefonkostnader	Tryckning av formulär och blanketter	Tryckning av årsberättelse, skrivmaterial o. dyl.	Lokalhyra, ved och lyse, städning och renhållning av lokal	Annonser, reklamskyltar o. dyl.	Övriga utgifter (däribl. bidrag till arbetares resekostnader)	Summa utgifter
Stockholm	161 340·09	9 809·98	2 502·00	2 929·07	31 642·66	3 222·87	6 273·71	217 719·88
Stockholms län . .	35 607·07	2 862·39	288·00	262·56	17 965·55	500·58	801·52	58 287·67
Uppsala stad o. län	12 740·62	1 411·57	—	309·16	4 382·57	401·75	285·61	19 531·28
Södermanlands län	22 830·80	2 740·37	86·00	223·03	2 870·45	467·35	1 811·49	31 029·49
Östergötlands län .	32 470·76	4 677·83	1 469·90	715·25	6 515·13	762·41	1 700·98	48 312·26
Norrköping	21 849·40	1 166·17	414·00	218·30	6 814·00	70·32	223·91	30 756·10
Jönköpings län . .	12 384·60	2 276·25	255·75	470·30	2 122·65	544·25	267·44	18 321·24
Kronobergs län . .	3 770·06	732·50	165·50	139·65	741·59	382·47	532·15	6 463·92
Norra Kalmar län .	3 100·00	438·80	68·00	97·50	670·00	508·60	27·98	4 910·88
Södra Kalmar län .	9 001·42	1 221·62	245·85	218·34	1 421·10	148·68	1 196·75	13 453·76
Gotlands län . . .	3 974·20	520·30	25·50	49·85	1 629·70	91·00	146·28	6 436·83
Blekinge län . . .	12 379·20	1 989·10	395·00	552·39	2 495·00	206·95	329·04	18 346·68
Kristianstads län .	15 308·45	3 226·47	380·75	143·25	3 075·75	719·52	264·04	23 118·23
Malmö	50 696·97	4 126·84	1 979·85	1 780·08	8 558·14	594·24	4 236·14	71 972·26
Lund	6 169·00	590·79	307·75	296·01	1 146·76	299·86	114·72	8 924·89
Landskrona	10 018·01	606·16	388·00	157·69	3 195·55	54·10	414·22	14 833·73
Hälsingborg . . .	34 196·20	2 023·15	170·00	178·53	4 594·97	2·00	265·16	41 430·01
Ystad	3 690·00	464·64	104·00	105·95	759·50	90·00	64·45	5 278·54
Trälleborg	4 358·50	386·59	175·00	151·61	1 693·58	102·44	1 303·35	8 171·07
Eslöv	4 933·00	438·41	112·40	69·76	2 054·33	34·02	55·75	7 697·67
Skurup	1 800·00	349·49	—	190·05	736·00	20·00	58·00	3 153·54
Vellinge	2 225·00	411·19	96·00	91·10	920·95	69·90	141·15	3 955·29
Hallands län . . .	12 304·50	1 492·18	294·50	243·14	1 496·92	208·32	779·86	16 819·42
Göteb. o. Bohus län	9 968·80	2 383·73	103·00	309·98	2 125·70	377·47	208·99	15 477·67
Göteborg	74 045·62	4 255·60	1 393·31	1 338·49	9 362·04	993·79	2 789·10	94 177·95
Älvsborgs län . .	12 160·40	1 731·42	270·00	289·95	4 144·02	167·90	1 057·69	19 821·38
Skaraborgs län . .	16 496·16	3 085·89	178·50	453·60	4 664·90	234·82	390·32	25 504·19
Värmlands län . .	10 131·50	937·38	96·00	218·05	2 422·00	463·21	499·01	14 767·15
Örebro län	24 520·06	2 215·30	163·00	356·32	6 525·30	118·45	839·48	34 737·91
Västmanlands län .	16 447·50	1 391·80	—	78·76	3 645·63	50·10	556·51	22 170·30
Kopparbergs län .	10 390·63	1 680·14	7·90	436·37	2 184·05	140·91	49·50	14 889·50
Gävle stad och län	17 295·11	1 653·08	522·00	174·30	2 128·50	560·00	558·18	22 891·17
Västernorrlands län	12 446·50	1 217·40	249·95	387·85	2 568·23	50·15	2 155·59	19 075·67
Jämtlands län . .	6 870·70	3 991·55	140·00	187·93	1 994·02	292·96	2 855·25	16 332·41
Västerbottens län .	5 643·00	1 321·59	156·00	296·30	1 938·27	490·38	343·99	10 189·53
Norrbottens län . .	8 170·00	1 081·16	80·00	376·90	1 578·95	11·00	446·73	11 744·74
Summa år 1926	**701 733·83**	**70 908·83**	**13 283·41**	**14 497·37**	**152 784·46**	**13 451·77**	**34 044·04**	**1 000 703·71**
» » 1925	708 770·02	72 364·20	12 810·65	14 019·10	148 512·59	15 691·39	35 517·78	1 007 685·73
» » 1924	692 100·36	73 993·75	14 024·22	14 576·70	141 384·72	15 335·46	86 023·85	1 037 439·06
» » 1921	822 492·62	84 717·63	30 286·53	21 573·01	129 767·93	18 187·22	121 584·20	1 228 609·14

In- och utvandringen i Förenta staterna under fiskalåret 1926/27.

Sammanlagda antalet utlänningar, som under senaste invandringsåret ankommit till Förenta staterna eller avrest därifrån, framgår av följande inom U. S. Bureau of Immigration sammanställda tablå:

Månad	Mottagna utlänningar			Avvisade	Avresta utlänningar			Deporterade	Inreseöverskott
	Immigranter	Andra resande	Summa		Emigranter	Andra resande	Summa		
1926 Juli . . .	22 283	16 096	38 379	1 746	7 052	17 970	25 022	816	13 357
Augusti .	29 286	20 467	49 753	1 601	7 376	15 410	22 786	1 121	26 967
September	35 297	25 680	60 977	1 817	6 634	16 392	23 026	885	37 951
Oktober .	34 528	22 059	56 587	1 566	5 377	13 803	19 180	1 100	37 407
November .	30 756	16 185	46 941	1 713	6 859	13 078	19 937	1 085	27 004
December .	23 805	11 803	35 608	1 915	9 481	16 875	26 356	1 241	9 252
1927 Januari .	18 804	9 219	28 023	1 499	3 928	10 053	13 981	900	14 042
Februari .	21 695	10 379	32 074	1 308	3 949	12 085	16 034	1 104	16 040
Mars . . .	29 868	16 370	46 238	1 437	4 244	13 502	17 746	1 380	28 492
April . . .	33 034	17 310	50 344	1 530	4 185	14 391	18 576	1 036	31 768
Maj . . .	31 819	20 899	52 718	1 709	6 148	16 978	23 126	526	29 592
Juni . . .	24 000	16 359	40 359	1 914	8 133	19 605	27 738	468	12 621
Summa 1926/27	**335 175**	**202 826**	**538 001**	**19 755**	**78 366**	**180 142**	**253 508**	**11 662**	**284 498**
1925/26	304 488	191 618	496 106	20 550	76 992	150 763	227 755	10 904	268 351

De under året mottagna utlänningarna ha enligt bestämmelserna i 1924 års invandringslag klassificerats sålunda:

»Quota immigrants» 158 070
»Non quota immigrants» 284 227
»Non immigrants» . . . . . 95 704 = **538 001**

Inom gruppen »non quota immigrants» utgöres flertalet (c:a 160 000) av personer, som äro födda i annat amerikanskt land och sålunda stå utanför kvotrestriktionerna. Av de övriga voro 96 000 utlänningar, som varit bosatta i Förenta staterna och endast varit på besök i annat land; 19 000 voro hustrur eller barn till amerikanska medborgare samt återstoden präster, vetenskapsmän, studenter eller veteraner från världskriget, vilka enligt särskilda lagbestämmelser äga ingå i denna kategori.

Av kvotimmigranterna hade det stora flertalet (155 605) kommit från europeiska länder. Efter nationalitet fördelade sig dessa på följande sätt:[1]

	Årskvot	Kvotimm.		Årskvot	Kvotimm.		Årskvot	Kvotimm.
Albanien . . .	100	99	Italien	3 845	4 033	Ryssland . .	2 248	2 014
Andorra	100	8	Jugoslavien . . .	671	639	San Marino .	100	72
Belgien	512	549	Lettland	142	172	Schweiz . . .	2 081	1 981
Bulgarien . . .	100	119	Liechtenstein . .	100	34	Spanien . . .	131	162
Danmark . . .	2 789	2 619	Litauen	344	355	Storbritannien	34 007	28 522
Danzig	228	213	Luxemburg . . .	100	102	*Sverige* . . .	*9 561*	*8 936*
Estland	124	132	Monako	100	8	Tjeckoslovakien . . .	*3 073*	*3 030*
Finland	471	456	*Nederländerna* . .	1 648	1 568			
Frankrike . . .	3 954	3 592	Norge	6 453	6 120	Turkiet . . .	100	84
Grekland . . .	100	164	Polen	5 982	5 977	Tyskland . .	51 227	49 649
Irland	28 567	31 566	Portugal	503	451	Ungern . . .	473	492
Island	100	73	Rumänien	603	753	Österrike . .	785	861
						Summa	**161 422**	**155 605**

Förutom den av kvotlagstiftningen motiverade uppdelningen efter födelseland fördelas såväl in- som utvandrare i den amerikanska statistiken dels efter det land, varifrån de utvandrat (resp. destinationsland), dels efter raser och folkslag. Från Sverige har under året ankommit inalles 8 287 invandrare (mot 8 513 föregående år), medan till vårt land emigrerat 1 115 (1 150) personer. Antalet direkt från Sverige ankomna invandrare är som synes mindre än antalet *svenskfödda kvotimmigranter*, vilket tyder på att en ej så ringa del av de sistnämnda inkommit från annat land.

Vid grupperingen efter raser och folkslag ha liksom föregående år alla de skandinaviska folken sammanförts till en grupp. Då det just är denna uppdelning av främlingselementen, som ur den amerikanska befolkningspolitikens synpunkt tilldrager sig största intresset, återges denna statistik i sin helhet i tabellen å nästa sida.

Enligt vad av tabellen framgår, har antalet utlänningar inom Förenta staterna — *tillfälliga besökare däri medräknade* — *under redogörelseåret* ökats med c:a 284 000. Ökningen kommer till allra största delen på de nord- och västeuropeiska folkraserna, som tillsammans visa ett överskott om c:a 188 000 personer. Vidare ha judarna, som i denna statistik redovisas såsom en särskild nationalitet, ökats med 13 700 och de av kvotlagen oberörda central- och sydamerikanarna med c:a 71 000 (mest mexikanare). Om man bortser från italienarna, som ökats med c:a 11 000, visa däremot de ost- och sydeuropeiska samt asiatiska folken nästan genomgående minskning eller helt obetydliga överskott.

[1] Beträffande orsaken till att kvotsiffran för en del land överskridits och för andra icke helt tagits i anspråk, hänvisas till vad därom anförts i Soc. Medd. årg. 1925, sid. 831.

In- och utvandrarnas fördelning efter raser och folkslag.

Raser och olkslag	1 juli 1926—30 juni 1927							1 juli 1925—30 juni 1926	
	Mottagna utlänningar			Avresta utlänningar			Över- eller underskott		
	Immigranter	Andra resande	Summa	Emigranter	Andra resande	Summa		Immigranter	Emigranter
Skandinaver	19 235	11 272	30 507	3 678	10 446	14 124	+ 16 383	19 418	4 188
Finnar	629	1 447	2 076	577	1 669	2 246	— 170	674	560
Engelsmän	40 165	39 851	80 016	7 449	49 274	56 723	+ 23 293	44 206	6 935
Walesare	1 300	779	2 079	65	298	363	+ 1 716	1 314	76
Skottar	25 544	11 503	37 047	1 930	8 144	10 074	+ 26 973	27 298	1 912
Irländare	44 726	6 910	51 636	1 432	5 732	7 164	+ 44 472	42 475	1 225
Holländare o. flamländare	3 125	3 780	6 905	1 005	3 639	4 644	+ 2 261	3 156	993
Tyskar	56 587	18 809	75 396	5 515	14 902	20 417	+ 54 979	58 675	4 509
Fransmän	19 313	8 970	28 283	1 761	8 838	10 599	+ 17 684	22 237	1 277
Spanjorer	1 065	7 738	8 803	2 781	5 094	7 875	+ 928	699	2 972
Portugiser	843	2 820	3 663	2 363	1 499	3 862	— 199	793	2 989
Nord-italienare	2 637	5 549	8 186	2 209	3 463	5 672	+ 2 514	1 486	3 036
Syd-italienare	15 892	20 334	36 226	15 627	12 499	28 126	+ 8 100	7 888	16 968
Ryssar	1 249	1 241	2 490	510	978	1 488	+ 1 002	988	581
Polacker	4 249	1 947	6 196	2 725	2 448	5 173	+ 1 023	3 175	2 823
Litauer	549	403	952	331	404	735	+ 217	393	439
Tjecker	2 406	2 254	4 660	1 724	1 578	3 302	+ 1 358	2 494	1 468
Slovaker	1 017	505	1 522	693	540	1 233	+ 289	534	850
Rutener	445	135	580	19	55	74	+ 506	505	65
Magyarer	1 049	1 524	2 573	946	971	1 917	+ 656	1 076	1 063
Rumäner	422	642	1 064	1 201	923	2 124	— 1 060	319	1 302
Kroater och slovener	821	991	1 812	251	195	446	+ 1 366	692	592
Dalmatier och bosnier	69	184	253	380	627	1 007	— 754	75	545
Bulgarer och serber	600	849	1 449	1 592	1 180	2 772	— 1 323	532	1 681
Greker	2 557	3 456	6 013	3 140	1 491	4 631	+ 1 382	1 385	5 188
Judar	11 483	3 864	15 347	224	1 395	1 619	+ 13 728	10 267	341
Syrier	684	697	1 381	203	431	634	+ 747	488	260
Turkar	112	187	299	166	162	328	— 29	197	201
Armenier	983	294	1 277	51	134	185	+ 1 092	741	90
Indier	51	167	218	83	103	186	+ 32	50	69
Kineser	1 051	7 254	8 305	4 117	5 764	9 881	— 1 576	1 375	2 873
Japaner	660	6 517	7 177	1 148	10 315	11 463	— 4 286	598	1 201
Koreaner	47	43	90	52	71	123	— 33	52	27
Afrikaner (negrer)	955	2 671	3 626	870	1 585	2 455	+ 1 171	894	865
Sydamerikanare	3 185	4 547	7 732	1 792	5 049	6 841	+ 891	2 519	1 404
Mexikanare	66 766	13 873	80 639	2 774	8 180	10 954	+ 69 685	42 638	3 158
Kubaner	1 919	6 332	8 251	980	7 267	8 247	+ 4	1 476	1 287
Övriga västindier	381	1 660	2 041	754	2 017	2 771	— 730	373	660
Oceanier	8	11	19	7	20	27	— 8	2	1
Övriga folkslag	396	816	1 212	241	762	1 003	+ 209	381	318
Summa	335 175	202 826	538 001	73 360	180 142	253 508	+ 284 493	304 488	76 902

Beträffande in- och utvandrarnas yrkesfördelning föreligger en jämförelse med föregående år i efterföljande tablå.

Yrkesgrupper	1 juli 1925—30 juni 1926					1 juli 1926—30 juni 1927				
	Invandrare		Utvandrare		Överskott	Invandrare		Utvandrare		Överskott
	Antal	%	Antal	%		Antal	%	Antal	%	
Icke-kroppsarbetare	10 861	3·6	1 820	2·4	9 041	11 542	3·4	2 733	3·7	8 809
Yrkesarbetare	56 827	18·6	9 680	12·6	47 147	61 733	18·4	9 474	12·9	52 259
Jordbrukare	27 110	8·9	1 512	1·9	25 598	34 022	10·1	1 546	2·1	32 476
Grovarbetare	43 543	14·3	33 107	43·0	10 436	53 850	16·1	29 229	39·9	24 621
Diverse yrken	51 240	16·8	10 710	13·9	40 530	48 467	14·5	10 408	14·2	38 059
Utan yrke (hustrur, barn etc.)	114 907	37·8	20 163	26·2	94 744	125 561	37·5	19 976	27·2	105 585
Summa	304 488	100·0	76 992	100·0	227 496	335 175	100·0	73 366	100·0	261 809

Ökningen av invandringsöverskottet faller, såsom av tabellen synes, till väsentlig del på grovarbetargruppen, som företer ett överskott av c:a 14 000.

Av de c:a 20 000 invandrare, som förvägrades inkomma i landet, utgjordes flertalet (16 000) av sådana, som ej kunde uppvisa vederbörligt inresetillstånd; huvudmassan av hithörande personer voro såsom naturligt är sådana, som landvägen sökt taga sig in i Förenta staterna. Den därnäst talrikaste kategorien utgjordes liksom tidigare år av personer, som befarades komma att ligga samhället till last. Antalet av sådan orsak avvisade uppgick till c:a 1 800, mot 3 600 förra året.

Vad till sist deporteringarna beträffar, har antalet härav drabbade utlänningar stigit från c:a 10 900 till c:a 11 700. Bland de deporterade voro 5 464 personer, som ertappats utan att kunna uppvisa »immigration visa».

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Den återupprättade delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 juli 1927 har en ny delegation för det internationella socialpolitiska samarbetet blivit tillsatt.

Till ordförande i delegationen förordnades generaldirektören och chefen för socialstyrelsen E. G. Huss, till vice ordförande och verkställande ledamot byråchefen i samma ämbetsverk J. A. E. Molin samt till övriga ledamöter landsorganisationens sekreterare K. E. Johansson, andre direktören i svenska arbetsgivareföreningen I. O. Larson, chefredaktören E. B. Rinman, direktören i svenska arbetsgivareföreningen, vice häradshövdingen A. Hj. von Sydow samt landsorganisationens ordförande J. A. J. Thorberg.

Till suppleanter för ledamöterna utsågos professorn M. N. Fehr, redaktören S. Hansson, yrkesinspektrisen K. Hesselgren, andre direktören i svenska arbetsgivareföreningen B. Heyman, landsorganisationens kassör J. O. Johansson samt ombudsmannen hos järnbruksförbundet e. o. hovrättsnotarien K. Wistrand. Delegationen skulle äga att för sig utse sekreterare.

I behandlingen av ärende, som berör visst ämbetsverks förvaltningsområde, skulle delegationen äga inbjuda ämbetsverket att deltaga genom en representant, som i fall, där han icke kunde biträda delegationens beslut, skulle vara berättigad få sin mening antecknad i delegationens protokoll.

Den sålunda tillsatta delegationen är att betrakta som en fortsättning på de delegationer av liknande karaktär, som tidigare funnits i Sverige. Närmast utgör den ett återupprättande av den delegation för det internationella socialpolitiska samarbetet, vilken, tillsatt den 19 november 1920, i samband med den allmänna nedskärningen av kommittéväsendet indrogs den 24 november 1922. Här åsyftade delegationers arbetsuppgifter ha sedermera med vissa undantag varit anförtrodda åt socialstyrelsen.

Krav framkommo emellertid på att en delegation med liknande uppgifter som den senast upplöstas måtte ånyo inrättas. Så gjorde landsorganisationen i Sverige i skrivelse den 10 oktober 1925 framställning i detta syfte. De huvudsakliga skäl, som därvid framfördes, voro, att en dylik delegation vore behövlig för att förbereda Sveriges deltagande i de internationella arbetskonferenserna. I häröver infordrat yttrande förklarade sig socialstyrelsen anse övervägande skäl tala för bifall till sagda framställning. Vid behandling i konselj den 4 januari 1927 av anslag under femte huvudtiteln till kommittéer och sakkunniga erinrade chefen för socialdepartementet om denna framställning och framhöll som sin mening, att på grund av det internationella socialpolitiska samarbetets stora betydelse åtgärder i berörda hänseende borde vidtagas. I ett interpellationssvar i riksdagens första kammare utvecklade socialministern sedermera närmare sin mening i ämnet, och framhöll han därvid, att en delegation borde återupprättas för nämnda samarbete, så snart tillgången på medel gjorde det möjligt. Då med ingången av budgetåret 1927—28 medel härför blevo disponibla, beslöt Kungl. Maj:t, att en dylik delegation åter borde inrättas.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut åligger det den nya delegationen att omhänderha ungefär samma arbetsuppgifter som de, vilka tillkommo den år 1922 upplösta. Delegationen har sålunda att i vad Sverige angår fungera som sakkunnigt organ för det internationella samarbetet på det socialpolitiska området. Det ankommer sålunda på densamma att avgiva yttranden rörande Sveriges deltagande i detta samarbete, särskilt i sådana frågor, som skola bliva eller varit föremål för behandling å den internationella arbetskonferensens sammanträden, ävensom att i övrigt biträda med uppehållandet av berörda samarbete. Bland mera begränsade arbetsuppgifter, som enligt chefens för socialdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet böra tillkomma delegationen, kan nämnas övertagande av det socialstyrelsen tidigare åliggande internationella utbytet av publikationer och

upplysningar. Vidare åligger det delegationen att verka för spridande inom Sverige av kännedom om den internationella arbetsorganisationen, dess arbetsuppgifter och arbetsresultat. Det skulle sålunda ankomma på delegationen att enligt en av chefen för socialdepartementet på delegationens förslag fastställd plan låta utarbeta och publicera årliga redogörelser beträffande den internationella arbetsbyråns verksamhet och de årliga arbetskonferenserna ävensom att — efter inhämtade medgivanden — ombesörja och till trycket befordra de översättningar till svenska språket av arbetsorganisationens publikationer, som kunna anses önskvärda.

Den nyupprättade delegationen höll konstituerande sammanträde den 3 nästlidna augusti, varvid delegationen, förutom vissa beslut rörande sitt arbetssätt m. m., till sekreterare antog e. o. amanuensen i socialstyrelsen R. R. Sohlman.

Under det besök direktören för internationella arbetsbyrån M. Albert Thomas nyligen avlade här i landet höll delegationen den 17 augusti ett sammanträde, vari M. Thomas jämte de honom åtföljande tjänstemännen i arbetsbyrån deltogo. I det anförande, varmed delegationens ordförande hälsade gästerna, betonade han, under framhållande av det stora intresse Sverige alltid hyst för det internationella samarbetet på socialpolitikens område, bl. a. vissa förhållanden och synpunkter, som vårt land måste beakta vid nämnda samarbete.

M. Thomas, som erkände, att han först nu till fullo förstått det svenska motståndet mot detaljartade bestämmelsers intagande i konventionsförslagen, framhöll i sitt svarstal bl. a. den stora nytta, en delegation som denna skulle kunna göra genom att sakkunnigt förbereda de frågor, som skulle förekomma på arbetskonferensen i Genève, och uttalade sin stora glädje över att Sverige genom att återupprätta delegationen lämnat ett efterföljansvärt exempel för andra länder.

— Arbetslön —

Tysk lagstiftning rörande lönestatistik. Behovet av en statistik över de faktiska arbetsförtjänsterna inom industrien har länge gjort sig starkt gällande i Tyskland, där den officiella lönestatistiken endast avser de avtalsenliga lönerna. I februari 1920 företogs därför en allmän hela tyska riket omfattande lönestatistisk undersökning, vars resultat emellertid på grund av inflationen redan hunnit bli föråldrade, då de publicerades.[1] Denna undersökning var byggd på frivillig medverkan från arbetsgivare och arbetare, men på grund av det motstånd den mötte måste i sista ögonblicket för att säkerställa undersökningen en särskild förordning utfärdas, vilken under hot om bötesstraff förpliktade vederbörande att ifylla frågeformulären. Redan två år därefter planerades en ny undersökning, vilken dock blev uppskjuten på grund av inflationen. Emellertid hade regeringen genom lagen av den 27 juli 1922 rörande lönestatistik erhållit ett allmänt bemyndigande att efter samtycke av riksrådet och riksdagens ekonomiska utskott anordna undersökningar rörande arbetares och anställdas löne- och inkomstförhållanden. Först i år har genom en förordning av den 14 juli närmare bestämmelser meddelats rörande lönestatistikens utförande.

Den sålunda förberedda statistiken är avsedd att bli löpande på så sätt, att de olika industrigrenarna undersökas icke alla på en gång, utan så vitt möjligt efter varandra med en eller två månaders mellanrum, varigenom de viktigaste industrierna skulle komma att bli undersökta ungefär en gång varje år. Nackdelen med denna metod är, att de olika industrigrupperna icke bli sinsemellan fullt jämförbara, då de icke komma att avse samma tidpunkt på året. Å andra sidan beräknas den statistiska bearbetningen — med de resurser, som stå till buds — kunna slutföras avsevärt hastigare på detta sätt, än om hela undersökningsmaterialet bearbetades samtidigt. För varje industrigren utarbetas särskilda frågeformulär, där hänsyn tagits till de för industrien ifråga säregna förhållandena. Formulären, som utsändas endast till vissa representativa företag, skola ifyllas av arbetsgivaren eller hans ställföreträdare, varefter företagets driftsråd med sin underskrift skall intyga, att det intet har att invända mot de i formuläret lämnade uppgifterna. För detta ändamål har driftsrådet rätt att taga del av företagets löneböcker. I de fall då uppgifterna skola avgivas icke i form av listor utan på individualkort, t. ex. beträffande kontors- och affärsanställda, skall i stället för driftsrådet den enskilde arbetstagaren själv intyga uppgifternas riktighet. Undersökningarna skola hänföra sig till lönerna såväl såsom beståndsdel i arbetsgivarens

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 388.

produktionskostnader som i egenskap av inkomst för arbetstagaren. I det förra avseendet intresserar främst bruttotimlönen, d. v. s. den kostnad (inklusive skatter, bidrag till socialförsäkring och arbetslöshetsunderstöd även som andra sociala utgifter), som arbetsgivaren har att vidkännas per arbetstimme för den enskilde arbetaren. I det senare hänseendet är nettovecko- (resp. månads-) lönen av mest intresse, d. v. s. det belopp (exklusive skatter, avgifter till socialförsäkring och arbetslöshetsunderstöd), som arbetstagaren faktiskt erhåller till bestridande av sitt livsuppehälle under en viss konsumtionsperiod. Den industrigren, som först kommer att undersökas enligt den uppgjorda planen, blir textilindustrien. (Reichsarbeitsblatt.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under juli 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpbehövande arbetslösa uppgick vid slutet av juli till 12 204 mot 15 241 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	193	81	Närings- o. njutningsmedelsind.	149	42
Skogshushållning	294	61	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	73	25
Gruvdrift och malmförädling	1 300	620	Trämasse- och pappersindustri	141	18
Jord-, sten- och glasindustri	377	124	Grafisk industri	54	15
Metall- och maskinindustri	1 240	627	Industri och hantverk, ej spec.	365	94
Trävaruindustri	1 432	398	Sjöfart och fiske	181	15
Byggnadsverksamhet	886	138	Handel och samfärdsel m. m.	958	246
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	112	36	Husligt arbete	3	—
Textilindustri	100	36	Arbete, ej hänf. till annan grupp	4 262	1 371
Beklädnadsindustri	84	15	Summa	**12 204**	**3 962**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 2 603 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 589 samt vid statens järnvägars automobilvägar 14. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 51, mot 55 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 451 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 559 arbetare. Härförutom uppburo 1 305 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under juli till 363 175 kronor samt under årets sju första månader till sammanlagt c:a 3·4 milj. kronor.

— Föreningsväsen —

Fackföreningsrörelsen i Sovjet-Ryssland. Internationella arbetsbyrån har ägnat fackföreningsrörelsen i Sovjet-Ryssland ett särskilt studium. Av verkställda undersökningar framgår, att idéerna på detta område varit stadda i en fortskridande utveckling inom sovjet-republiken.

Efter oktoberrevolutionen hade det kommunistiska ryska partiet konstituerat fackföreningarna som statliga organ. Man hade genomfört en sträng centralisering, såväl administrativt som finansiellt; alla mot lön anställda enrollerades i föreningarna. Inskrivningen skedde automatiskt, och medlemmarna behövde själva icke verkställa avgiftsbetalningen, utan avgiften avdrogs å lönen. Samtidigt tilldelades fackföreningarna en mångfald uppgifter av officiell karaktär och gjordes sålunda till en del av sovjetadministrationens maskineri.

Detta system har måst undergå en del förändringar på grund av de ofta oöverstigliga svårigheterna för fackföreningarna att förena sin roll som försvarare av arbetarnas intressen med de plikter, som ålågo dem i statsförvaltningen. För att undvika konflikt mellan arbetarnas behov och statens krav har det blivit nödvändigt giva föreningarna en viss oberoende ställning. Sålunda har föreningsfrihetens grundsats återställts, åtminstone vad gäller arbetarens rätt att ansluta sig till existerande fackförening. För att begränsa fackföreningarnas verksamhet till rent försvar av

arbetarnas yrkesintressen, har deras verksamhet bestämt avskilts från de ekonomiska organens och speciellt från företagsledningarnas. Sålunda kan fackföreningarnas ställning sägas ha reducerats till parter i kollektivavtal. Friheten att tillhöra fackförening eller att stå utanför har efter hand följts av återgång till individuell avgiftsbetalning; detta har i sin ordning lett till omorganisation i såväl administrativt som finansiellt hänseende.

Att märka är dock, att även efter dessa förändringar fackföreningsfriheten i verkligheten är ganska begränsad, ty verksamheten är helt och hållet beroende av ledarna, vilka utses av det kommunistiska partiet. De nyssomnämnda nya anordningarna synas emellertid vittna om en nyorientering i riktning mot en mera oberoende ställning.

Återställande av friheten att tillhöra fackförening har till en början haft till följd att minska antalet fackföreningsmedlemmar till nära hälften; från 1923 har dock antalet på nytt börjat ökas och under fjolåret överskred det 9 miljoner.

— Ut- och invandring —

Förslag om begränsning av invandringen till Förenta staterna från andra amerikanska stater. Uti ett i pressen återgivet uttalande meddelar Commissioner General of Immigration, Harry E. Hull, att förslag vore under utarbetande inom immigrationsbyrån syftande till att begränsa invandringen till Förenta staterna jämväl från den amerikanska världsdelens stater, mot vilkas medborgare som bekant den s. k. kvotlagens bestämmelser hitintills icke tillämpats.

Frågan har blivit aktuell genom en ur amerikansk synpunkt oroväckande ökning i antalet invandrare från Mexiko. Enligt nyligen gjorda statistiska beräkningar utgjorde antalet mexikanska immigranter under perioden $^1/_7$ 1926—$^{30}/_6$ 1927 67 939, vilken siffra är den högsta, som uppnåtts sedan år 1924, då nu gällande kvotlag trädde i kraft.

Orsaken till den ökade invandringen från Mexiko finner Mr Hull vara att Förenta staternas behov av billig arbetskraft ej längre fylles genom europeiska immigranter. Mr Hull anser en obegränsad tillförsel av billig mexikansk arbetskraft utgöra en allvarlig fara för den amerikanska arbetsmarknadens stabilitet samt för de amerikanska arbetarnas höga levnadsstandard. Faran kan enligt Mr Hulls utsago endast avvärjas genom att åtgärder snarast vidtagas för begränsning av immigrationen från Mexiko.

I överensstämmelse med ovan relaterade kommuniké står ett uttalande av biträdande statssekreteraren i arbetsministeriet W. W. Husband. Denne yttrar med tanke på immigranttillströmningen från Mexiko: »Detta är en verkligt allvarlig situation. När vi hålla tillbaka tusentals önskvärda emigranter från Europa — Sverige t. ex. med 20 000 och Storbritannien med över 100 000 — men lämna dörrarna öppna till Mexiko, uppstår en helt och hållet osäker situation. Om den icke vore så allvarlig, skulle den vara humoristisk.» Mr Husband jämför vidare Mexiko och Kanada med hänsyn till invandringen till Förenta staterna. Vid den år 1890 vidtagna folkräkningen funnos i Förenta staterna 77 853 personer födda i Mexiko samt 980 938, vilka voro födda i Kanada eller Newfoundland. Vid folkräkningen 1920 hade dessa siffror förskjutit sig till resp. 486 418 samt 1 138 174. Det mexikanska befolkningselementet i Förenta staterna hade sålunda till sitt antal sexdubblats, under det att det kanadensiska endast ökats med omkring $^1/_6$, och under de sistförflutna åren har kunnat förmärkas en fortsatt ständig stegring i invandringen från Mexiko, under det att antalet invandrare från Kanada proportionsvis minskats.

Mr Husband påpekar, att ett fasthållande vid Förenta staternas hitintills intagna principiella ståndpunkt, tillåtande obegränsad invandring från alla Amerikas stater, måste leda till orimliga konsekvenser. Trots det att en stor del av de mexikanska immigranterna på grund av mindre önskvärda sociala egenskaper av adoptivlandet måste hänföras till kategorien »undesirable aliens», överstiger medeltalet årligen invandrade mexikanare sammanlagda kvoten för Storbritannien och Norra Irland, Sverige, Danmark och Italien. Mr Husband medgiver, att om Förenta staterna skulle besluta sig för att frånträda sin nyssnämnda principiella ståndpunkt, någon diskriminering näppeligen kan göras, utan bör i så fall kvotlagen utsträckas att gälla för immigrationen från alla Amerikas stater. Mr Husband medgiver detta desto hellre, som han ur praktisk synpunkt synes anse en generell tillämpning av kvotlagen nödvändig, enär erfarenheten visat, att avstängandet

av immigrationen från ett land snart nog leder till ökad invandring från ett annat, varifrån mindre hinder för immigrationen möter. Av särskilt intresse är, att Mr Husband i detta sammanhang även berör den ur amerikansk kontinentalpolitisk synpunkt synnerligen ömtåliga frågan om en begränsning av immigrationen från Kanada. Han yttrar på tal därom följande:

»Med avseende på Kanada önskar ingen lägga hinder i vägen för att våra grannar i norr komma, men jag undrar stundom, om vårt nuvarande kvotsystem icke resulterar i, att Kanada tillfogas en allvarlig orättvisa. Under de senaste sex åren har vår immigration från Kanada och Newfoundland i medeltal uppgått till mer än 100 000 årligen. Under de föregående 20 åren var det årliga medeltalet endast 46 000, och den på senare år inträdda stora ökningen är otvivelaktigt till stor del direkt eller indirekt orsakad av den begränsning, som emigrationen från Europa blivit underkastad. Det synes mig ej vara rätt att begränsa europeisk immigration, om detta resulterar i att Kanada får umgälla det genom att förlora sitt utmärkta folk för att tillfredsställa efterfrågan på arbete på denna sidan gränsen.»

Tendensen i yttrandet är ju uppenbar, trots den försiktiga formuleringen. I anslutning till vad Mr Hull i sitt uttalande yttrade angående att förslag redan vore under utarbetande inom immigrationsbyrån rörande en utsträckning av kvotlagens bestämmelser att gälla jämväl immigranter från till unionen icke anslutna amerikanska stater, förutspår Mr Husband, att redan vid nästkommande kongressession målmedvetna ansträngningar komma att göras för åvägabringandet av en lagstiftning i den riktning ovannämnda förslag utpekar.

En tillämpning av kvotlagen skulle för vad den mexikanska immigrationen angår betyda en begränsning av antalet invandrare från det nuvarande medeltalet av över 50 000 per år till omkring 1 600. För Kanadas del skulle endast 20 000 immigranter per år lämnas tillträde hit, motsvarande ungefär $^1/_5$ av det nuvarande årliga medeltalet.

Det torde vara vanskligt att bedöma, huruvida ovan relaterade uttalanden återspegla en mera allmänt utbredd amerikansk uppfattning. Uppenbart är emellertid, att vederbörande immigrationsmyndigheter anse en generell tillämpning av kvotlagen önskvärd samt förbereda förslag i denna riktning. Ett sådant från officiellt håll framburet förslag torde vara märkligt icke minst såsom till sin innebörd innebärande ett frångående av den princip om minsta möjliga avgränsning och största möjliga folkutbyte mellan systerrepublikerna på den amerikanska kontinenten, som brukar hävdas av den panamerikanska idéns förkämpar.

(Meddelande från svenska beskickningen i Washington.)

Kontroll över arbetssökande utlänningar i Polen. Genom en den 4 juni innevarande år utfärdad lag rörande arbetsmarknadens skydd, vilken lag offentliggjordes och trädde i kraft den 18 samma månad, få utlänningar icke användas i arbetsanställning i Polen utan särskilt tillstånd. Dylikt tillstånd, i allmänhet gällande för ett år, meddelas av vederbörande vojevod och för Warschaus del av regeringskommissarien, när den inre arbetsmarknadens läge så tillåter eller då den allmänna hushållningens verkliga behov så kräver eller då det är fråga om personer i ledande ställningar, vilka kräva ett särskilt förtroende. Överklagande av vojevodens och regeringskommissariens beslut avgöras av socialministern i samråd med inrikesministern. Arbetsgivare, som erhållit arbetstillstånd för anställd utlänning, är förpliktad att inom fjorton dagar efter det denne börjat sin anställning underrätta ovannämnda myndighet härom med angivande av den anställdes bostad, namn, ålder, nationalitet, arbetsplats, yrke, arbetets art samt för hur lång tid anställningen gäller. Sådan anmälan skall även ingivas beträffande utlänningar, som vid lagens ikraftträdande finnas anställda i Polen, men för vilka arbetstillstånd ej behöver begäras för den då innehavda arbetsanställningen. När anställd utlännings arbete upphör, skall detta inom fjorton dagar anmälas av arbetsgivaren. Dessa föreskrifter gälla ej beträffande arbetsgivare, som besitta exterritorialrätt (för så vitt det är fråga om ämbetsanställning eller personlig tjänst); beträffande utländska företag, när det gäller sysselsättning av resande; vid anställning av utlänning, som sedan den 1 januari 1921 oavbrutet uppehållit sig i Polen; vid anställning av framstående konstnärliga eller vetenskapliga krafter; beträffande statliga företag och arbetsplatser samt beträffande företag av mellanstatlig natur (skeppsfart, järnvägs- och flygväsen o. dyl.).

Centrala skiljenämndens beslut.

(1927)

1. Skiljedom i tvist mellan svenska arbetsgivareföreningen, å ena, samt svenska grov- & fabriksarbetareförbundet och dess avdelning n:r 191, å andra sidan, angående avlöning; beslutad i Stockholm den 15 januari 1927.

Den 27 mars 1925 har mellan Sveriges småglasbruksförbund samt grov- & fabriksarbetareförbundet upprättats ett av arbetsgivareföreningen godkänt kollektivt avtal, gällande för alla dåvarande och under avtalstiden tillträdande medlemmar i småglasbruksförbundet. I anslutning till upprättandet av nämnda avtal har samma dag träffats överenskommelse mellan organisationerna om vissa specialbestämmelser för Limmareds glasbruk, vid vilket bruk såväl arbetsgivaren som arbetarna förut varit oorganiserade. Därvid har bland annat bestämts, att vid glasbruket dittills utgående ackord och timlöner skulle bibehållas oförändrade. Vid förhandlingar den 28 april 1925 hava organisationerna sedermera enats om i vilka avseenden riksavtalet skulle äga tillämpning å glasbruket. Bland annat har därvid överenskommits, att vissa angivna bestämmelser i riksavtalet, däribland § 10, som behandlar frågan om grovarbetares avlöning, icke skulle äga tillämpning utan att härutinnan skulle tillämpas den praxis, som ditintills följts vid bruket.

Vid tiden för avtalets upprättande verkställdes glaskörningen vid Limmareds bruk av en arbetare vid namn Fransson, vilken åtnjöt en månadslön av 135 kr. Sedan Fransson erhållit annat arbete vid bruket, uppdrogs glaskörningen först åt en icke organiserad arbetare och sedermera åt arbetaren Gunnar Alfredsson, vilken tillhörde grov- & fabriksarbetareförbundet. Alfredsson erhöll till en början den för glasbrukets grovarbetare gängse begynnelselönen, 4 kr. om dagen. Efter någon tid höjdes avlöningen till 4 kr. 50 öre om dagen, vilken avlöning Alfredsson sedermera åtnjöt, till dess han på grund av arbetsbrist i vederbörlig ordning uppsades från sin anställning. Från arbetarorganisationens sida hade dessförinnan framställning gjorts, att Alfredsson måtte i likhet med den förutvarande glasköraren Fransson erhålla en månadslön av 135 kr. Denna framställning hade avvisats av arbetsgivaren.

Sedan i anledning härav tvist uppkommit mellan parterna och denna tvist vid förda förhandlingar icke kunnat lösas, hava parterna vid sammanträde den 4 november 1926 enats att hänskjuta frågan om Alfredssons avlöning till centrala skiljenämnden för avgörande.

Från arbetarsidan har hävdats den meningen, att enligt den i samband med riksavtalets upprättande träffade överenskommelsen rörande Limmareds glasbruk de då utgående ackorden och timlönerna skulle bibehållas oförändrade. Då glaskörningen vid denna tidpunkt betalats med 135 kr. i månaden, måste Alfredsson i och med det han blivit anställd såsom glaskörare anses berättigad att erhålla denna lön.

Från arbetsgivarsidan har däremot åberopats ovannämnda överenskommelse den 28 april 1925, enligt vilken ditintills vid glasbruket följd praxis beträffande grovarbetares avlöning skulle fortfarande tillämpas. Avlöningen för glaskörare hade tidigare alltid avvägts med hänsyn till arbetarens skötsamhet och längden av hans tjänstetid. Även Fransson, vilken varit anställd som glaskörare sedan år 1915 eller 1916, hade till en början endast erhållit den för grovarbetare gängse begynnelselönen och därefter successivt uppflyttats i högre lönegrad. År 1918 hade sålunda Franssons avlöning endast uppgått till 80 kr. i månaden. Att Fransson i motsats mot övriga grovarbetare åtnjutit månadslön hade sammanhängt med hans personliga förhållanden, i det hans fader varit torpare å arbetsgivarens jordbruk och Fransson själv alltifrån sin barndom varit anställd i arbetsgivarens tjänst.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Enligt överenskommelsen den 27 mars 1925 skulle alla ackord och timlöner bibehållas oförändrade för glasblåsare, slipare, grovarbetare eller andra arbetare. Med denna bestämmelse har uppenbarligen avsetts att ifrågavarande löner skulle gälla även för arbetare, vilka efter överenskommelsens slutande vid bruket erhöllo arbete, som avlönats enligt de i överenskommelsen avsedda grunderna. Det måste vidare antagas, att ifrågavarande överenskommelse skulle gälla jämväl i fråga om arbete, för vilket lönen beräknats med visst belopp per månad. Med anledning härav och då glaskörningen vid tiden för överenskommelsens slutande avlönats på det sätt, att den därmed sysselsatte arbetaren Fransson uppburit lön med 135 kr. för månad, finner skiljenämnden, att även Alfredsson varit berättigad åtnjuta lön efter nämnda beräkningsgrund.

Ordförande Lindhagen, med vilken t. f. ledamoten Hjorth instämde, var av skiljaktig mening och yttrade:

»I målet är upplyst, att andra med Fransson likställda arbetare åtnjutit allenast den för grovarbetare vanliga timlönen. Vidare måste i målet anses utrett, att den omständigheten att Fransson åtnjutit fast månadslön med belopp, som överstigit vad grovarbetare med timlön sammanlagt uppburit för månad, varit beroende på Franssons personliga omständigheter. Det kan icke antagas, att med överenskommelsen den 27 mars 1925, vari för övrigt endast talas om ackord och timlöner, avsetts att fastslå, att även en sålunda bestämd lön skulle gälla jämväl för arbetare, som sedermera bleve sysselsatt med det arbete, för vilket den ifrågavarande lönen tidigare utgått. På grund härav finner jag att på överenskommelsen den 27 mars 1925 icke kan grundas rätt för Alfredsson att komma i åtnjutande av månadslön av 135 kronor, utan skall enligt min mening beträffande honom tillämpas de lönegrunder, som enligt tidigare praxis vid bruket gällt i fråga om grovarbetare i allmänhet.»

2. Skiljedom i tvist mellan svensk-engelska mineraloljeaktiebolaget, Göteborg, å ena, samt mineraloljearbetarnes fackförening i Göteborg, å andra sidan, angående sjukersättning; beslutad i Stockholm den 7 februari 1927.

I ett den 1 juli 1926 mellan bolaget och fackföreningen upprättat kollektivt arbetsavtal, som gäller för tiden till och med den 30 juni 1927, innehåller § 6 följande bestämmelse:

»Vid genom läkarintyg styrkt sjukdom, som ej är självförvållad eller kronisk, tillförsäkras arbetare, som varit anställd hos arbetsgivaren minst sex månader: halv lön under första veckan och därefter full lön under de därpå följande fyra veckorna, dock så att endast en gång per kalenderår denna sjukhjälp utbetalas.»

I § 7 av avtalet upptages följande stadgande:

»Olycksfallsersättning utgår enligt lag.»

Med anledning av § 7 har mellan bolaget och fackföreningen träffats en särskild överenskommelse, att vid olycksfall ersättningen under karenstiden skall utgå lika med ersättning vid sjukdom.

En hos bolaget anställd arbetare vid namn Henning Axelsson har den 2 oktober 1926 skadat sig genom att halka omkull på ett berg, därvid han slagit huvudet, så att en lättare hjärnskakning uppstått. Vid tillfället hade Axelsson på väg till sin invid ett bolagets upplag belägna bostad gått genom oländig terräng. Axelsson har efter olycksfallet vårdats i sitt hem till den 8 oktober 1926 samt därefter å sjukhus till den 28 oktober 1926. Han har återinträtt i arbetet den 3 november 1926.

Sedan tvist uppkommit mellan parterna, huruvida Axelsson vore berättigad till sjukersättning enligt § 6 i avtalet för den tid han på grund av olycksfallet varit urståndsatt att arbeta, har nämnda tvist enligt ett den 31 december 1926 slutet skiljeavtal av bolaget och fackföreningen hänskjutits till centrala skiljenämndens avgörande.

Å arbetsgivaresidan har hävdats, att bestämmelsen i § 6 icke kunde anses tillämplig i detta fall, där olyckshändelsen inträffat utan varje samband med arbetet. I varje fall vore

enligt bolagets förmenande skadan självförvållad, då Axelsson, som för övrigt antagligen icke varit fullt nykter, icke haft giltig anledning taga den ifrågavarande vägen.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Centrala skiljenämnden finner det böra antagas, att bestämmelsen i avtalets § 6 har avseende jämväl å sjukdom, som härrör av olycksfall utom arbetet, och då det icke blivit i målet styrkt, att Axelsson själv varit vållande till den skada, som han ådragit sig, prövar skiljenämnden rättvist förklara, att Axelsson med anledning av nämnda skada äger åtnjuta ersättning enligt § 6 i kollektivavtalet.

8. Skiljedom i tvist mellan svenska lantarbetsgivarnas centralförening, å ena, samt svenska lantarbetareförbundet, å andra sidan, angående skyldighet att utföra skogskörning; beslutad i Stockholm den 14 februari 1927.

I ett den 30 juli 1925 mellan ovannämnda organisationer slutet kollektivt riksavtal, innefattande allmänna bestämmelser för jordbruket, vilket avtal gäller från och med den 24 oktober 1925 till den 24 oktober 1928, har bland annat i § 17 under rubriken »Arbetsfred» upptagits följande bestämmelse:

»Under den tid detta avtal äger giltighet och tillämpning får icke något som helst störande ingrepp i arbetets gång förekomma; sålunda får icke vare sig strejk, blockad, lockout, obstruktion eller bojkott av någondera parten tillgripas.»

I anslutning till ifrågavarande riksavtal hava träffats särskilda lokalavtal, upptagande bestämmelser om naturaförmåner, avlöning m. m. Dylika lokalavtal hava upprättats landskapsvis, varjämte särskilda lokalavtal upprättats med ägarna till vissa större bruksegendomar, nämligen med aktiebolaget Mölnbacka-Trysil, Uddeholms aktiebolag, Hellefors bruks aktiebolag och Laxå bruks aktiebolag.

I samtliga lokalavtal, med undantag för det med aktiebolaget Mölnbacka-Trysil upprättade, har i § 2 upptagits en bestämmelse av följande innehåll:

»Detta avtal gäller även för det fall, att jordbruksarbetare tidvis sysselsättas med skogsarbete.»

I anledning av konflikt på skogsarbetets område, som uppstått inom Värmland och västra Bergslagen och i vilken svenska lantarbetsgivarnas centralförening och svenska lantarbetareförbundet icke äro indragna, hava vederbörande skogsarbetarorganisationer förklarat skogsprodukterna i blockad. I anledning därav har lantarbetareförbundets avdelning vid Mölnbacka nekat utföra dem ålagda skogskörningar under åberopande av att skyldighet för lantarbetare att utföra skogsarbete icke är särskilt angiven i det med aktiebolaget Mölnbacka-Trysil upprättade lokalavtalet.

Häremot har å arbetsgivaresidan invänts, *att* lantarbetarna hava skyldighet att utföra ålagt arbete, isynnerhet sådant, som faller inom ramen för vad förut av dem utförts, *att* bestämmelsen i § 2 av de andra lokalavtalen icke avsåge att fastslå skyldigheten att utföra skogsarbete, en skyldighet, som ålåge lantarbetarna det oaktat, utan endast att fastslå att jordbruksavtalets lönesatser skulle tillämpas å lantarbetare, även då han sysselsättes med skogsarbete, *samt att* anledningen därtill, att en motsvarighet till ifrågavarande bestämmelse ej upptagits i det med aktiebolaget Mölnbacka-Trysil upprättade avtalet, uteslutande vore den, att man velat åt avtalet giva samma uppställning som ett tidigare lokalavtal, vilket i fråga om uppställningen väsentligen avvikit från andra med lantarbetarna upprättade lokalavtal.

I skrivelse till centrala skiljenämnden den 4 februari 1927 hava parterna med anledning av vad sålunda förekommit till skiljenämnden hänskjutit frågan om lantarbetarna vid Mölnbacka äro skyldiga utföra beordrade skogskörningar eller icke.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Bestämmelsen i § 17 av riksavtalet innebär otvivelaktigt förbud för lantarbetarna att i fråga om arbete, som det eljest åligger dem att utföra, vidtaga i paragrafen omförmäld åtgärd, även om avsikten därmed är att understödja andra arbetare. Frågan om lantarbetarna äro skyldiga att trots blockaden utföra skogskörningar beror därför på i vilken omfattning skyldighet att utföra skogsarbete över huvud åligger lantarbetarna. Frågan härom föreligger icke till skiljenämndens bedömande i vidare mån än vad angår de hos aktiebolaget Mölnbacka-Trysil anställda arbetarna, beträffande vilka det gjorts gällande, att sådan skyldighet icke åligger dem, enär i lokalavtalet med nämnda bolag icke upptagits motsvarighet till bestämmelsen i § 2 av andra lokalavtal. Sistnämnda bestämmelse kan emellertid icke anses reglera frågan om skyldigheten att utföra skogsarbete utan allenast frågan om avlöningen för sådant arbete. Med anledning härav finner centrala skiljenämnden annat yttrande i målet icke erforderligt, än att de hos aktiebolaget Mölnbacka-Trysil anställda lantarbetarna icke kunna anses hava annan ställning i fråga om skyldigheten att utföra beordrade skogskörningar än andra lantarbetare.

4. Skiljedom i tvist mellan svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp ävensom aktiebolaget Sleipner och aktiebolaget J. E. Zachrisson, å ena, samt Stockholms transportarbetarefackförenings renhållningsarbetaresektion, å andra sidan, angående avlöning; beslutad i Stockholm den 10 mars 1927.

I ett den 22 april 1926 mellan ovannämnda två bolag samt fackföreningen slutet kollektivavtal, som godkänts av bland andra arbetsgivareföreningens allmänna grupp, till vilken bolagen äro anslutna, har i § 4 mom. 2 upptagits föreskrift, att lönen utgår till samtliga arbetare med 67 kronor per vecka.

Mellan bolagen och fackföreningen har den 31 januari 1927 slutits ett skiljeavtal, enligt vilket till centrala skiljenämnden hänskjutits att avgöra *dels* en mellan parterna uppkommen tvistefråga, huruvida sådana extra arbetare, som av bolagen intagits för snöarbete men åt vilka tillfälligtvis givits sysselsättning med sophämtning, skulle för sistnämnda arbete avlönas jämlikt ovannämnda bestämmelse i kollektivavtalet eller efter en av bolagen uppgjord särskild taxa för extra arbetare *och dels* frågan huruvida den extra personalen — därest skiljenämnden funne densamma vara för ifrågavarande arbete med sophämtning berättigad till lön enligt kollektivavtalet — ägde erhålla sådan lön retroaktivt från och med innevarande vintersäsongs början.

Upplysning har i målet vunnits om följande förhållanden: Bolagen, som på entreprenad åtaga sig gårdsrenhållning, måste varje vinter vid snöfall intaga extra arbetare. Tiden för dessas sysselsättning för bolagens räkning växlade allt efter väderleksförhållandena. Emellertid måste bolagen använda en del av sin ordinarie personal för utövande av tillsyn över snöarbetet. I stället brukade en del av den extra personalen användas för att fullgöra sådant arbete med sophämtning, som under ifrågavarande förhållanden icke medhunnes av den ordinarie personalen. Den för snöarbete intagna extra personalen avlönades av bolagen med en timpenning av 80 öre vid vanligt snöarbete och 90 öre, då vederbörande användes för sophämtning. Å arbetarsidan ansåge man att personal, vilken användes för sophämtning, som vore ett bolagens ordinarie arbete, skulle avlönas enligt avtalet, oavsett att personalen vore endast tillfälligt anställd.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Det måste antagas, att kollektivavtalets avlöningsbestämmelse avsetts skola gälla icke endast för bolagens fast anställda personal utan även för extra personal, som under vanliga förhållanden anställes för utförande av renhållningsarbete. Däremot torde frågan om de för snöarbete intagna och i regel endast för en dag i sänder an-

ställda arbetarnas avlöning hava genom avtalet lämnats olöst, även såvitt angår avlöningen vid deras användande till egentligt renhållningsarbete. Det är nämligen i målet upplyst, att avlöningen härför redan långt före tillkomsten av nu gällande avtal utgått efter särskild taxa utan att frågan sedermera varit föremål för överläggning vid förhandlingarna före avtalets slutande. Visserligen lärer frågan hava diskuterats mellan arbetarnas representanter och vederbörande förlikningsman, men då arbetsgivarna ostridigt icke därvid varit närvarande eller, såvitt visat blivit, erhållit meddelande om de vid diskussionen framförda synpunkterna, kan vad vid diskussionen förekommit icke vara bindande för arbetsgivarna. Skiljenämnden finner således avtalet icke i och för sig utgöra hinder för bolagen att efter annan grund än i avtalet stadgats avlöna arbetare, som intagits för snöarbete men tillfälligtvis sysselsättas med egentligt renhållningsarbete. Härtill anser sig dock skiljenämnden böra foga den anmärkningen, att det måste anses strida mot kollektivavtalets förutsättningar, om en för snöarbete intagen arbetare under någon mera sammanhängande tidsperiod användes till egentligt renhållningsarbete utan att avlönas enligt avtalet. Att i form av kollektivavtalets tolkning uppdraga en gräns för vad som i detta avseende skall anses otillåtet finner skiljenämnden icke kunna ifrågakomma.

5. Skiljedom i tvist mellan aktiebolaget Gunnar Collijn, å ena, samt svenska beklädnadsarbetareförbundets avdelning n:r 14, å andra sidan, angående semesterersättning; beslutad i Stockholm den 28 mars 1927.

I ett den 3 maj 1926 mellan Sveriges konfektionsindustriförbund och svenska skrädderiarbetareförbundet, numera svenska beklädnadsarbetareförbundet, upprättat kollektivavtal har i § 10 under rubriken »Semester» upptagits följande bestämmelser:

»1. Verkstadsarbetare skall årligen under någon av månaderna juni—augusti å tid, som av arbetsgivaren närmare bestämmes, beredas sex söckendagars sammanhängande ledighet.
2. Med den begränsning, som här nedan angives, är arbetare, som sedan ett år tillbaka varit anställd hos en och samma arbetsgivare, berättigad att åtnjuta ersättning för 48 arbetstimmar. Ersättning utgår efter den för arbetare gällande individuella tidlönen eller, om sådan ej förekommer, med timlön enligt de i § 7 angivna lönetabeller.
Arbetare, som under tiden från föregående semester på grund av sjukdom, olycksfall i arbetet, permittering eller annat giltigt förfall varit frånvarande från arbetet under längre tid än 3 månader, erhåller en i förhållande till sin under året utgjorda arbetstid skäligen jämkad semesterersättning.
3. Semesterersättningen utbetalas å första dagen efter ledighetens slut.
4. Avstående från semester berättigar ej till särskild gottgörelse.»

Bolaget är anslutet till konfektionsindustriförbundet.

Sedan tvist uppkommit huruvida vissa hos bolaget anställda arbetare voro berättigade till semesterersättning under 1926, har vid förhandlingar inför huvudorganisationerna den 26 oktober 1926 överenskommelse träffats att hänskjuta den ifrågavarande tvisten till centrala skiljenämndens prövning. I överensstämmelse härmed hava parterna i en den 26 februari 1927 daterad skrivelse till centrala skiljenämnden hänskjutit frågan, huruvida de arbetare, som anställdes hos bolaget under juli och augusti månader 1925 av denna grund enligt kollektivavtalet äro uteslutna från rätten att erhålla semesterersättning för år 1926.

Angående tvisten har i övrigt upplysts följande: Hos bolaget hade semesterledigheten år 1926 förlagts till tiden den 23 juni—4 juli för bolagets samtliga arbetare, och hade semesterersättning utbetalts till de arbetare, som vid ledighetens inträdande varit anställda hos bolaget ett år och därutöver. Emellertid funnos hos bolaget anställda arbetare, vilka vunnit sin anställning under juli och augusti månader 1925. Även dessa hade åtnjutit semester vid samma tid som övriga arbetare, men hade icke erhållit semesterersättning, enär de vid tiden för semesterns åtnjutande ännu icke varit anställda ett år. Å arbetarsidan har man gjort gällande, att den tillfälligt valda tidpunkt, då semester åtnjutits, icke kunde få vara avgörande för frågan om semesterersättning skulle utgå. Sådan ersättning borde

tillkomma varje arbetare vars anställningstid under loppet av månaderna juni—augusti komme att uppgå till ett år, förutsatt att vid anställningsårets slut så mycket återstode av semesterperioden, att sex söckendagars sammanhängande ledighet därefter kunnat beredas honom.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Centrala skiljenämnden förklarar, att bolaget har skyldighet att för år 1926 utgiva semesterersättning jämväl till arbetare, som visserligen icke varit anställd ett år vid tiden för semesterns åtnjutande men uppnått sådan anställningstid så tidigt före utgången av augusti månad 1926, att tillräcklig tid för inläggande av semester därefter återstått.

6. Skiljedom i tvist mellan bryggeriarbetsgivareförbundet, å ena, samt svenska bryggeriindustriarbetareförbundet och dess avdelningar n:ris 18 och 57, å andra sidan, angående sjukersättning; beslutad i Stockholm den 9 maj 1927.

Mellan åtskilliga bryggeriföretag i Göteborg samt bryggeriindustriarbetareförbundets avdelning n:r 13 har upprättats ett kollektivt avtal rörande arbets- och löneförhållanden vid ölbryggerierna i Göteborg. Samma dag har mellan Eriksbergs bryggeri samt bryggeriindustriarbetareförbundets avdelning n:r 57 upprättats ett liknande avtal, avseende de skattefria bryggerierna i Göteborg. Båda avtalen, vilka godkänts av bryggeriarbetsgivareförbundet och bryggeriindustriarbetareförbundet, äro fortfarande gällande. I båda avtalen hava under § 5 upptagits bestämmelser om sjukersättning. Första stycket i nämnda paragraf är av följande lydelse:

»Vid vederbörligen anmäld och av bryggeriets läkare styrkt sjukdom, som inträffar under anställningstiden, erhåller ordinarie såväl manlig som kvinnlig bryggeriarbetare fri läkarvård av bryggeriets läkare och två tredjedelar av kostnaden för medicin efter läkarens recept ävensom, då av bryggeriets läkare så påfordras, avgiftsfri vård å till mantalsskrivningsorten hörande sjukhus under högst 90 dagar under loppet av 12 på varandra följande månader. Härjämte utgår från och med andra dagen av sjukdomstiden en ersättning motsvarande halva avlöningen, dock högst under ovannämnda tid.»

Tvist har nu uppkommit angående tolkningen av ifrågavarande bestämmelser. Vid förhandlingar mellan parterna för biläggande av denna tvist hava parterna enats att hänskjuta tvisten till centrala skiljenämndens avgörande.

Angående tvistens innebörd är följande upplyst: För det fall att en arbetare vore under en längre sammanhängande tidsperiod av sjukdom förhindrad att deltaga i arbetet, förmenade man å arbetarsidan, att denne arbetare ägde rätt att utbekomma sjukersättning med halv avlöning för högst 90 arbetsdagar. Häremot har å arbetsgivarsidan gjorts gällande, att den fastställda maximitiden för sjukersättnings åtnjutande omfattade 90 löpande kalenderdagar, således med inbegripande av sön- och helgdagar, varför således den sjuke ägde utbekomma ersättning allenast för det antal arbetsdagar, som fölle inom ifrågavarande tidsperiod av 90 löpande dagar. Däremot är mellan parterna ostridigt, att den tidsperiod, för vilken fri sjukvård å sjukhus finge längst åtnjutas, enligt avtalet borde omfatta 90 löpande kalenderdagar, varjämte parterna förlikningsvis enats om att sjukersättning även skulle utgå för s. k. hemmadagar i händelse av driftsinskränkning vid företaget.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Centrala skiljenämnden finner att i fall, varom i förevarande mål är fråga, eller att arbetare varit under en sammanhängande tidsperiod av sjukdom förhindrad att deltaga i arbetet, omtvistade avtalsbestämmelser bör så förstås, att den arbetaren tillkommande sjukersättningen icke må utgå med högre belopp än som motsvarar halva den avlöning, vilken han vid full tjänstgöring skulle hava ägt uppbära under en tidsperiod av nittio kalenderdagar i följd, räknat från och med andra dagen av sjukdomstiden.

7. Skiljedom i tvist mellan svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp ävensom aktiebolaget Sleipner och aktiebolaget J. E. Zachrisson, å ena, samt Stockholms transportarbetarefackförenings renhållningsarbetaresektion, å andra sidan, angående övertidsersättning; beslutad i Stockholm den 29 juni 1927.

I ett mellan ovannämnda två bolag och fackföreningen upprättat kollektivavtal stadgas *dels* i § 3 mom. 2 att arbetarna skola vara helt fria den 1 maj, *dels i samma paragraf mom. 3*, att om helgdag inträffar på söckendag, veckans ordinarie arbetstid skall utgöra 40 timmar och *dels* i § 5 mom. 1 att för allt övertidsarbete utgår ersättning med 1 kr. 75 öre per timme ävensom att övertiden sammanräknas per vecka, varvid påbörjad halvtimme räknas såsom full sådan.

Arbetarna vid ifrågavarande två företag åtnjuta ledighet under måndagen i varje vecka. Enligt överenskommelse mellan arbetsgivarna och vederbörande arbetare förrättades den 1 maj 1927, som inföll på en söndag, sedvanligt söndagsarbete om 6 timmar, och erhöllo arbetarna härför avtalsenlig övertidsersättning.

Av arbetarparten har yrkats att, då den ordinarie arbetstiden under avlöningsveckan 28 april—4 maj 1927 rätteligen bort beräknas till 40 timmar, men de hos firmorna anställda renhållningsarbetarna under ifrågavarande vecka fått arbeta — förutom 6 timmar å 1 maj — kuskarna 42 timmar och soparna 40·5 timmar, firmorna utöver vad som redan erlagts för arbetet under den 1 maj måtte utbetala övertidsersättning, åt kuskarna för 2 timmar samt åt soparna för $^1/_2$ timme.

Å arbetsgivarsidan har ansetts, att då ordinarie arbetstiden under ifrågavarande vecka borde beräknas till 48 timmar, firmorna genom att utbetala övertidsersättning för de 6 arbetstimmarna under 1 maj fullgjort sin skyldighet enligt avtalet.

Då enighet icke kunnat uppnås, hava parterna genom skiljeavtal den 1 juni 1927 överenskommit att hänskjuta tvistefrågan till centrala skiljenämnden för avgörande.

Centrala skiljenämnden meddelar i tvisten följande

Dom.

Enär enligt avtalet arbetarna skola vara helt fria den 1 maj och det med hänsyn härtill icke kan antagas, att arbetarna skola i fråga om beräkning av arbetstidens längd under den vecka, varunder den 1 maj infaller, då detta sker på en arbetsdag, vara sämre ställda än när helgdag inträffar på söckendag, finner skiljenämnden, att arbetstiden bör för veckan 28 april—4 maj beräknas till fyrtio timmar.

8. Skiljedom i tvist mellan allmänna arbetsgivareföreningen ävensom Malmö oljeslageri- & Happachs såpfabriks aktiebolag, å ena, samt de förenade förbunden, å andra sidan, angående övertidsersättning vid inskränkt drift och å fridag; beslutad den 29 juni 1927.

Sedan vid bolagets företag uppkommit tvist i två särskilda avseenden rörande tolkningen av kollektivavtal, har den 14 juni 1927 mellan ovannämnda organisationer upprättats ett så lydande skiljeavtal:

I.

Mellan allmänna arbetsgivareföreningen och till densamma anslutna tvål- och kemisktekniska fabriker i Malmö, å ena sidan, samt de förenade förbunden och desammas hos nämnda företag anställda medlemmar, å andra sidan, finnes ett den 6 juni 1925 dagtecknat avtal, som bl. a. stadgar följande:

»Den ordinarie arbetstiden är, raster oräknade, 48 timmar pr vecka (§ 1: 1).

Avlöningen beräknas per vecka och utgör

för fullgod manlig arbetare över 19 år	per vecka	Kr.	48: —
för fullgod inläggerska och övriga kvinnliga arbetare över 18 år	» »	»	29: —
Presserska och duksömmerska erhålla utöver lönen för kvinnliga arbetare .	» »	»	1: 50
			(§ 2: 1)

Första maj samt påsk-, midsommar- och julaftnar äro fridagar (§ 5: 1).

Avdrag å lönen göres icke för i denna paragraf upptagna fridagar (§ 5: 5).»

Vid Malmö oljeslageri- & Happachs såpfabriks a.-b. har tvist uppstått rörande tolkningen av dessa bestämmelser. Vid bolagets oljeslageri i Malmö har driften alltsedan årsskiftet 1926/1927 varit inskränkt på så sätt, att arbetet bedrivits under allenast veckans fem första dagar och med 8 timmar per dag, d. v. s. 40 timmar per vecka. Den i avtalet för en arbetsvecka om 48 timmar föreskrivna veckolönen har utgått minskad i proportion härtill. Så har även varit fallet under veckan 11—16 april 1927. Under denna vecka inträffade en helgdag, långfredagen, och en fridag, påskafton. I enlighet med praxis gjordes för helgdagen intet avdrag å veckolönen, utan betalades lön för denna vecka såsom för övriga veckor under året, d. v. s. för 40 arbetstimmar.

Arbetarna förmena emellertid, att lön borde utgå för 48 arbetstimmar nämnda vecka, enär arbete förrättats de fyra första dagarna, helgdag inträffat den femte dagen och den sjätte dagen (påskafton) var avtalsenlig fridag, för vilken avdrag i lönen enligt avtalet ej finge göras.

Bolaget å sin sida hävdar, att avdrag å lönen för fridagen (påskafton) icke gjorts, då veckolönen ifrågavarande vecka utgått med samma belopp, som under årets tidigare (och även senare) förflutna veckor. Avsikten med nämnda avtalsbestämmelse anser arbetsgivaren nämligen vara, att arbetarna icke vid inträffade fridagar skola vidkännas minskning i den veckoinkomst, som skulle åtnjutits, om fridagen icke infallit. Någon sådan minskning har icke vid tillfället i fråga skett.

Då enighet icke uppnåtts mellan parterna, hava de uppdragit åt sina organisationer att till centrala skiljenämndens avgörande hänskjuta frågan, huruvida arbetarna vid det Malmö oljeslageri- & Happachs såpfabrik tillhöriga oljeslageriet i Malmö med hänsyn till därstädes under år 1927 tillämpad arbetstid äro berättigade till lön jämväl under påskafton den 16 april 1927.

II.

I det under I här ovan nämnda avtalet stadgas beträffande övertidsbetalning följande:

»Vid övertidsarbete, som utföres på arbetsgivarens begäran, betalas utöver fastställda löner:

under vardagar . . . . . 35 % tillägg samt
å sön- & helgdagar . . . . . 75 % » »

En vid Malmö oljeslageri- & Happachs såpfabriks a.-b. anställd arbetare hade förrättat arbete å påskafton, den 16 april, vilken dag enligt avtalet är fridag. För detta arbete hade utgått ett tillägg å lönen av 35 %, d. v. s. såsom för övertidsarbete å vardagar.

Arbetarna anse emellertid, att 75 % tillägg å lönen bör utgå, enär påskafton, såsom varande fridag, är att jämställa med sön- eller helgdag.

Arbetsgivaren har icke kunnat godkänna denna tolkning, enär i avtalet uttryckligen angivits, att det högre tillägget, 75 %, skall utgå för arbete å sön- och helgdagar. Påskafton anser arbetsgivaren icke vara att hänföra till sön- eller helgdag.

Enär enighet icke heller i denna sak kunnat ernås, hava parterna beslutat till centrala skiljenämndens avgörande hänskjuta frågan, huruvida påskafton i övertidshänseende är att anse såsom »vardag» eller »sön- & helgdag» och om sålunda, enligt gällande kollektivavtal, övertidstillägget skall utgå med 35 eller 75 %.

Centrala skiljenämnden meddelar i omförmälda tvistefrågor följande

Dom.

Vidkommande den första tvistefrågan finner skiljenämnden — med hänsyn till den vid ifrågavarande företag under år 1927 tillämpade arbetstiden — arbetarna icke vara berättigade till lön jämväl under påskaftonen.

Beträffande den andra tvistefrågan så enär det icke kan antagas, att meningen varit att arbetarna i fråga om rätt till övertidsersättning å de i avtalet angivna fridagarna skola vara sämre ställda än med avseende å dylik ersättning å sön- och helgdagar, finner skiljenämnden, att i förevarande fall skall utgå övertidsersättning med 75 % tillägg.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

IX: 8. Vid en *pumpstation*, tillhörande en mindre stads *vatten- och elektricitetsverk*, borttog maskinisten J. ett skyddsgaller i stationens ställverk. Han *kom i beröring med spänningsförande del på 20 kV, fick ström genom kroppen och dödades.*

Framför stationens transformator finnes ett fast skyddsgaller, som räcker upp i jämnhöjd med *transformatorlocket*. Som fortsättning på gallret och framför säkerhetsapparaterna är anbragt en skyddsskärm, nedfällbar och blockerad av ställverkets frånskiljare på sådant sätt, att skärmen icke kan fällas ned, utan att frånskiljaren är bruten.

J. anträffades liggande död på golvet. Vänstra handleden var något svedd och brännsår funnos under vänstra fotbladet. Golvet är av sten, och J. hade spikbeslagna träskor. Skärmen var uppfälld, frånskiljaren tillslagen och pumpmaskineriet i gång. Gallret var bortskruvat och ställt åt sidan. På golvet påträffades en blyertspenna och invid transformatorn en anteckningslapp, på vilken transformatorns data funnos antecknade. På transformatorlocket låg en tändsticksask. Förloppet torde hava varit följande. Strömmen från elektricitetsverket hade under dagen varit avstängd några timmar, och J. uppehöll sig i stationen för att avvakta strömmens påsläppande. Under tiden ämnade han avläsa den tillverkningsskylt, som satt på transformatorns lock. För detta ändamål fällde han ned skärmen. Vid avläsningen lyste han sig med tändstickor, och då anteckningarna voro färdiga, råkade han tappa anteckningslappen på golvet mellan transformatorn och gallret. Då emellertid meddelande ingick, att strömmen skulle släppas på, fällde J. åter upp skärmen, tillslog frånskiljaren och startade maskineriet, varefter han lämnade stationen. Samma dags eftermiddag skulle stationen avstängas för dagen, och J. torde hava infunnit sig något före avstängningstiden för att nu komma åt anteckningslappen, som han tappat. Sedan han skruvat bort gallret framför transformatorn, fick han syn på tändsticksasken, som han glömt kvar på transformatorlocket. Då han stack in handen för att taga bort den, berörde han troligen en av nedledningstrådarna till transformatorn, varvid olyckan inträffade.

I stationen finnas varningsanslag av innehåll, att vidrörandet av apparater och ledningar medför livsfara. J. torde därför hava varit medveten om, att han icke hade rätt att borttaga gallret, medan ställverket var under spänning, ehuru särskilt förbud därför icke meddelats. I varje fall borde han hava dröjt därmed, tills stationen blivit avstängd. Ytterligare varningsanslag har uppsatts med förbud att borttaga skyddsgaller.

IX: 9. Efter avslutade omändringsarbeten *i en kraftstation skulle en fullständig rengöring och putsning företagas.* För att göra arbetet så vitt möjligt ofarligt drevs stationens eget maskineri endast för belysning (likström), varjämte av tvenne i stationen inkommande högspänningsledningar den ena frånslagits vid den kraftstation, varifrån den utgår, medan den andra frånslogs i stationen medelst tre frånskiljare vid taket. Stationen var således spänningslös med undantag för frånskiljarnas övre kontakter och ledarna till dessa. Maskinisten I. hade själv iakttagit, att frånskiljarna voro frånslagna och hade i övrigt full kännedom om förhållandena. Under putsning av ställverket steg han upp i detta stativ, *kom med höger handled i beröring med den övre kontakten till en frånskiljare eller dennas ledare och blev svårt bränd.* Förste maskinisten, som putsade instrumenttavlan, skyndade till och fann I. *hängande i stativet död* med svåra brännsår å handlederna och å höger lårben. Den spänningsförande ledaren var för 10 kV.

I. hade träskor på fötterna, och det är möjligt att han halkat och fallit mot frånskiljaren. Mera sannolikt är dock, att han i tillfällig glömska låtit putsningen sträcka sig även till de spänningsförande delarna, varvid olyckan inträffade.

Full säkerhet hade kunnat ernås, om ledningen brutits även till den andra kraftstationen. Emellertid saknades strömbrytare för detta ändamål.

IX: 10. Under arbete *i en ladugård* blev en 16-årig arbetare P. *dödad av växelström, 380/220 V genom överledning från en bristfällig sladd till en handlampa.*

Handlampan var i och för sig av tämligen nöjaktig beskaffenhet, men den dubbelt gummiisolerade sladden (RVV) var tydligen av dåligt fabrikat och visade sig, då den sedermera undersöktes, vara skadad på åtskilliga ställen, så att de blanka ledarna lågo blottade. Dessutom var sladden närmast lampan omgiven av en metallslang.

Handlampan var ansluten i ett lider men användes vid tillfället i ett därunder liggande gödselrum. Sladden hängde över en bjälke i taket. Då P. skulle flytta handlampan, drog han i sladden, varvid lampan slocknade, vilket tyder på, att sladden lossnat från lamphållaren Möjligen har den blanka fasen därvid kommit i kontakt med metallslangen, så att denna blivit spänningsförande.

P. berörde antingen den spänningsförande slangen eller också någon del av sladden, där isoleringen var skadad, och fick ström genom kroppen till den våta gödselstacken. Han sjönk ned till synes livlös. En arbetskamrat ryckte sladden ur P:s hand men fastnade själv och kunde endast med svårighet komma loss. På inrådan av en läkare, som tillfrågades per telefon, företogs försök med konstgjord andning. Då läkaren efter en halv timme anlände, konstaterades, att andningsrörelserna icke utförts på ett effektivt sätt och att döden inträtt.

Genom elektriska inspektionen varnas oupphörligt för handlampor vid 380/220 V i fuktiga lokaler. Det är nödvändigt, att såväl installatörer som anläggningsägare bringas till insikt om den särskilda faran vid denna spänning. Man finner vid granskning av innehållet i lantgårdsföreskrifterna, att den anordning, som vid ovanbeskrivna olyckshändelse vållat ett dödsfall, är utförd i strid mot angivna föreskrifter.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 16. I *brädgården* vid ett *sågverk* voro fyra man sysselsatta med lastning av bräder från en stapel till järnvägsvagn. Brädstapeln utgjordes av $1'' \times 3^1/_2''$ bräder, med $^3/_4'' \times 1^1/_2''$ bräder »strö»-lagda mellan lagren, och voro bräderna staplade till en höjd av c:a $3^1/_2$ m med blott åtta stycken bräder i bredd. Stapelns bredd var något under 1 m.

Plötsligt inträffade *ras i stapeln* i ungefär $^1/_3$ av dess höjd. En av arbetarna hann ej undan i tid, enär han snavade på stapelbädden och föll. Han klämdes fast under en planka i bädden och *begravdes helt under nedrasande bräder.* Kamraterna började omedelbart frigöra honom, och efter c:a fem minuter framdrogs han samt forslades i sanslöst tillstånd till lasarett. Han avled samma dag till följd av skadorna.

Yrkesinspektören har lämnat arbetsgivaren anvisning om att icke lägga staplarna för höga i förhållande till bredden samt att tillse, att stapelbädden göres tillräckligt stabil.

X: 17. En gruvarbetare H. var vid olyckstillfället jämte en annan arbetare sysselsatt med att *rensa bort löst berg* från taket *i ett gruvmagasin*, beläget på 103 m avvägning.

I taket, vid ena sidan av magasinet, *fanns ett löst fastsittande, skivformigt malmblock*, som arbetarna ej lyckades nedbryta, oaktat de med förenade krafter pressade axlarna mot spett, insatta i en spricka intill blocket. Vid detta arbetes utförande stodo de på den under malmblocket befintliga, lössprängda berghögen. Avståndet mellan taket och berghögen var ungefär 1·5 m. *Plötsligt lossnade blocket* i det ögonblick, då H. passerade under detsamma på väg efter några bergkilar. *Han träffades av blockets ena ända* på vänstra sidan av bröstkorgen, med påföljd att han *efter ett dygn avled av inre skador.*

Vid besiktningen framhöll besiktningsmannen nödvändigheten av, att vid rensningsarbeten, vilka ju alltid äro mycket riskabla, ytterlig vaksamhet och nödig försiktighet måste iakttagas.

Olycksfall genom sprängämnen.

XI: 9. Två arbetare voro sysselsatta med *sprängning för väganläggning. Under laddning av ett borrhål exploderade dynamiten opåräknat.* Den ene arbetaren dödades omedelbart, och den andre erhöll så allvarliga skador, att han icke kunnat höras angående olyckshändelsen. Av upplysningar, som erhållits, har intet annat anmärkningsvärt framkommit än att det ifrågavarande dag var fryskallt och att dynamitvärmare icke använts.

Yrkesinspektören har anmodat arbetsgivaren att tillse, att dynamitvärmare tillhandahålles och användes vid frost, samt att övervaka, att Kungl. Socialstyrelsens anvisningar för stenspräng̈ning i övrigt efterföljas.

XI: 10. Genom opåräknad *explosion av dynamitladdning i en gruva dödades en gruvarbetare.* Denne var ensam ortdrivare i ett schakt på omkring 50 m avvägning. Mannen hade vid olyckstillfället färdigborrat 5 stycken, högre upp i ortgaveln belägna borrhål och påbörjat borrningen av ett dylikt på omkring 4 dm höjd över ortsulan, då *borren* efter några dm:s borrning *träffade bottnen av en* där kvarstående, sannolikt av grus och slam dold *borrpipa, vari en ej exploderad dynamitladdning från föregående skjutning förefanns.* Dynamitladdningen exploderade, med påföljd att ortdrivaren så svårt skadades i högra delen av huvudet och bröstet, att han strax därefter avled.

Gruvfogden å platsen har lämnat följande antagliga förklaringsgrund till olyckan. Ortdrivaren hade dagen förut borrat minst 12 spränghål i orten. Samtliga dessa spränghål laddades och sprängdes av ortdrivaren själv vid arbetsskiftets slut samma dag. Därvid synes antagligt, att en dynamitladdning exploderat före en annan närliggande och bortslitit framförliggande berg. Denna senare laddning torde härigenom icke hunnit explodera, enär laddningen avslitits, och den innanför i borrhålet befintliga delen därav hade blivit kvarsittande. Av sten och slam torde borrhålet sedan blivit fullständigt dolt, så att ortdrivaren vid arbetets upptagande följande dag — dagen för olyckshändelsen — icke kunnat upptäcka hålet vid rengöringen av bergväggen. Ortdrivarna ombestyra själva skjutningen i den ort, där de arbeta med maskinborrningen, och de kunna därför själva bäst kontrollera, hur skjutningen utfallit, innan borrning av nya spränghål företages.

Gruvingenjören framhöll vid besiktningen vikten av, att, innan borrning företages, bergytan noga bör rengöras från lössprängt berg, grus och slamm m. m. Ävenså tillställdes arbetsledningen för anslående och utdelning till arbetarna Kungl. Socialstyrelsens minnesblad och anvisningar till förekommande av olycksfall vid sprängningsarbeten.

XI: 11. I *sodaugnen vid en sulfatfabrik* användes en ny sort glaubersalt, som visat sig särskilt svårsmält, vadan fasta sodakakor hade benägenhet att bilda sig i formornas mynning.

Detta var vid olyckstillfället fallet med en forma, som sedan även visat sig vara otät, så att vatten inträngt i densamma.

Då sodabränn̈aren fann, att forman var täppt, stötte han hål i sodakakan med ett spett för att framsläppa luften. *Det i forman befintliga vattnet pressades därvid direkt ned i den smälta sodan, varav en kraftig explosion blev följden.* Sodabränn̈aren jämte den durkplåt å övre ugnsvalvet, varå han stod, kastades mot rummets andra vägg. Mannen erhöll ett lårbensbrott jämte en del brännskador och skrubbsår.

En annan arbetare, som i explosionsögonblicket just passerade förbi ugnen, träffades i ena axeln, troligen av durkplåten eller möjligen av någon av de kringflygande tegelstenarna, och erhöll därav ett nyckelbensbrott.

Yrkesinspektören har påbjudit, att alla formor var fjortonde dag skola utbytas för inspektion.

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. dyl.

XII: 2. Till *förbränning av finare kalkstycken* hade man vid ett *kalkbruk* uppbyggt och sedan någon tid tillbaka tagit i bruk en mindre kalkugn av annan konstruktion än brukets övriga.

Ugnen i fråga är en schaktugn, 7 m hög, med 12 m^3 rymd. Ur densamma uttages per dygn cirka 4 m^3 bränd kalk. Sättningen göres å det öppna, under bar himmel befintliga målet, där kalkstenen och bränslet — koks — varvtals jämnt utbredas och successivt nedgå genom pipan.

Sättningens utförande å själva målet måste betraktas som synnerligen olämpligt, enär den avgående, CO-rika gasen är så mycket farligare, som den på grund av vattenhalten icke brinner. *Kalkbränn̈aren har tydligen vid sättningens utförande successivt förgiftats* av gasen och — ambitiös i arbetet — underskattat faran, med påföljd att han *vid utförandet av sista sättningen under skiftet stupat och blivit liggande, tills han på morgonen anträffades död* medan den ur pipan framvällande »röken» av vinden fördes över den plats, där han låg.

Till förebyggande av dylika olyckor har yrkesinspektören tillrått, att sättning icke utföres å själva ugnsplattformen, utan att i stället följande tillvägagångssätt användes. Sättningen, bestående av den kvantitet kalksten och koks, varmed ugnen var femtonde minut beskickas, göres i ordning icke vid pipkransen utan vid kalkbacken, där sättningen bredes ut i en på spår löpande, ringformig vagn av pipans övre diameter. Vagnens botten utgöres av ett antal vridbara rostjärn, vilka hållas stängda medelst en spärrad förbindelsestång. När vagnen antingen medelst en lång skakel skjutits eller än hellre medelst wire spelats över uppsättningsmålet, slår spärren mot en vid banan anbragt knaster, så att rostjärnen falla på kant och mellan sig släppa ned beskickningen i jämn fördelning över målet.

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

XIII: 3. Under *kokning av spannmål* i ett *bränvinsbränneri* hade packningen till locket på den härför använda kokaren blivit otät. För att iståndsätta packningen skulle trycket avblåsas kokaren och locket öppnas.

Kokaren är utförd av järnplåt, cylinderformad och har plant lock. Locket fasthålles av en bygel, i ena ändan rörlig kring ett gångjärn, i andra ändan fastsatt med kil. Locket pressas mot behållarens överkant medelst en skruv i bygelns mitt. Kokaren är utrustad med säkerhetsventil, manometer samt kran med utblåsningsrör för utsläppande av ångan. Kokaren arbetar med ett arbetstryck av 60 skålpund.

Sedan utblåsningskranen stått öppen en stund och den ena av de bägge arbetarna, som skulle verkställa omläggningen av packningen, gått ut och förvissat sig om att ångan ej längre utströmmade ur det till fria luften dragna utblåsningsröret, lossade den andre arbetaren på skruven i bygeln, varvid ej någon ånga frampressades. I tro att kokaren var utan tryck, slog arbetaren loss kilen i bygeln. I detsamma *flög locket upp, och mannen översköljdes av säd, ånga och vatten.* En försvårande omständighet var, att utrymmet vid kokarens överände icke medgav mannen att hastigt komma undan. Orsaken till att något övertryck ännu fanns kvar i kokaren, oaktat någon utströmning ej längre ägde rum från utblåsningsröret, var den, att säd packat sig i utblåsningsöppningen.

Mannen avled inom ett dygn av de erhållna skadorna.

Till förebyggande av dylika olycksfall har yrkesinspektören lämnat arbetsgivaren anvisning om att förse utblåsningskranen med ångspolning samt att på kokaren anbringa termometer.

Olycksfall vid transport av tunga föremål.

XIV: 1. Under *transport av en stomme* till en större friktionspress — stommens vikt c:a 10 ton — blev en arbetare L. *fastklämd mellan presstommen och en husvägg* och skadades därvid så svårt, att döden följde.

Stommen transporterades å ett åkdon, förspänt med tre par hästar. Vägen in till fabriksanläggningen går vid sidan av en av fabriksbyggnaderna, och i vägbanan äro räls nedlagda. Då åkdonet skulle snett över rälsbanan, råkade framhjulen slinta mot rälsen, så att vagnen vreds åt höger mot fabriksbyggnadens vägg, varvid en arbetare L. fastklämdes mellan presstommen och väggen. Presstommens tryck mot väggen var så starkt, att L. ej kunde losstagas, förrän hästarna frånspänts och anbragts vid vagnens baksida.

XVI: 3. N. jämte tre andra arbetare voro vid olyckstillfället sysselsatta med *lastning av sulfitmassabalar* från massaskjulet vid en sulfitfabrik till en invid kajen liggande pråm.

I skjulet förvarades balarna i travar, s. k. »skot», med 10 balar i höjd. Då N. höll på att resa en bal, *rasade tre skot. En av balarna träffade N. i huvudet*, så att detta krossades, och döden omedelbart följde.

Anledningen till olyckan torde vara, att golvet i massaskjulet sviktat för de stora tyngder, som dessa staplar av trämassabalar utgjorde.

Med anledning av olycksfallet har yrkesinspektören inom distriktet tillställt samtliga arbetsgivare inom distriktets cellulosafabriker en skrivelse med innehåll, att bärigheten av golven i massamagasinen skola undersökas till erhållande av betryggande stabilitet i dessa, att massamagasinens golv noggrant underhållas och att vid balarnas uppläggning det noga tillses, att erforderliga förband göras mellan skoten.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli
Sverige. Arbetslöshet, i %	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·3	15·6	14·1	12·3	10·0	9·4	8·2
Ansökn. per 100 lediga platser	161	151	158	186	273	268	293	258	208	171	168	161	150
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04	·	·	3·25	·
Norge. Arbetslöshet, i %	[1]18·9	[1]20·7	21·9	[1]23·9	[1]25·2	[1]28·5	[1]27·7	[1]26·6	[1]24·3	[1]23·8	[1]22·3	20·6	17·2
Danmark. Arbetslöshet, i %	16·8	16·8	16·3	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	25·5	23·6	18·5	18·5	[2]17·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	49	49	48	53	66	93	92	93	78	69	54	54	—
Finland. Registr. arbetslösa	949	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702	1 239	954	882
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	192	179	198	231	312	259	309	264	288	335	198	179	166
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·4	14·0	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9	9·4	8·8	8·9	9·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 664	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115	1 075	1 015	1 032	1 055
Irland. Arbetslöshet, i %	11·3	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	10·5	10·1	9·3	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	6·9	7·2	7·2	7·4	8·9	12·1	15·6	13·9	9·1	7·5	6·3	[1]6·0	[2]6·9
Arbetslöshetsindex	5·7	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	13·2	11·0	7·5	6·1	5·1	4·9	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	2·6	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	5·2	[1]5·3	[2]4·7	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %.	17·7	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[3]16·5	15·5	11·5	8·9	7·0	6·3	5·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 652	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 121	870	649	541	453
Ansökn. per 100 lediga platser	578	557	493	487	568	707	648	584	422	394	328	295	253
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	99·1	99·7	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2	109·4	110·4	111·0
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·46	1·50	1·61	1·75	1·87	1·88	1·91	1·89	2·01	2·06	2·18	[1]2·11	2·14
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	152	151	148	151	169	205	235	244	208	181	158	145	137
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	·	2·8	·	·	5·6	·	·	2·8	·	·	1·6	·
Ansökn. per 100 lediga platser	202	228	217	255	330	387	348	331	196	165	147	140	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	89	·	·	96	·	·	100	·	·	104	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·4	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78	58	24	24	17
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	78	83	89	113	149	181	225	259	228	215	216	215	—
Estland. Oplac. arbetssökande	893	731	811	2 309	4 157	3 807	4 481	4734	4 405	2 970	2 337	1 907	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	722	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028	2 687	1 621	882	1 278
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	264	242	214	197	201	236	206	213	208	190	177	164	148
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	4·1	4·0	3·7	3·1	2·5	2·5	2·8	2·7	2·5	2·1	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	15·7	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	11·8	11·1	8·8	7·8	—
Ansökn. per 100 lediga platser	184	170	155	164	236	307	336	339	241	199	172	147	140
Kanada. Arbetslöshet, i %	2·3	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	6·0	5·2	3·2	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	104·2	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6	105·9	108·4	—
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	89·8	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	90·6	89·7	89·1	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	93·5	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	93·2	92·6	92·3	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	·	7·6	·	·	5·7	·	·	5·9	·	·	—	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	7 500	6 500	6 500	6 500	6 500	6 000	6 000	7 000	7 000	8 000	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	8·3	·	·	6·7	·	·	9·4	·	·	9·7	·	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de *organisationer, som redovisades under* 1926, blir siffran 17·1 %.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Augusti månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under augusti månad.

Översikt av verksamheten under augusti månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	3 752	1 851	1 683	4 311	4 397	2 836	**8 063**	**6 248**	**4 519**
Stockholms län	3 147	1 766	1 547	579	795	413	**3 726**	**2 561**	**1 960**
Uppsala stad och län	737	495	390	181	213	136	**918**	**708**	**526**
Södermanlands län	1 027	634	436	492	526	294	**1 519**	**1 160**	**730**
Östergötlands län	1 701	743	553	598	464	284	**2 299**	**1 207**	**837**
Norrköping	589	261	246	138	166	92	**727**	**427**	**338**
Jönköpings län	350	209	127	195	196	102	**545**	**405**	**229**
Kronobergs län	48	26	14	94	112	67	**142**	**138**	**81**
Norra Kalmar län	129	76	56	39	51	31	**168**	**127**	**87**
Södra Kalmar län	365	134	103	134	128	76	**499**	**262**	**179**
Gotlands län	117	112	77	69	76	40	**186**	**188**	**117**
Blekinge län	516	325	257	278	251	166	**794**	**576**	**423**
Kristianstads län	926	783	592	411	489	276	**1 337**	**1 272**	**868**
Malmöhus län: Malmö	1 688	513	401	1 241	1 021	666	**2 929**	**1 534**	**1 067**
Lund	347	140	125	125	95	79	**472**	**235**	**204**
Landskrona	240	94	76	38	29	21	**278**	**123**	**97**
Hälsingborg	975	414	381	331	236	154	**1 306**	**650**	**535**
Ystad	233	122	109	72	48	28	**305**	**170**	**137**
Trälleborg	572	433	424	47	36	34	**619**	**469**	**458**
Eslöv	252	188	182	34	41	25	**286**	**229**	**207**
Skurup	80	72	69	22	32	14	**102**	**104**	**83**
Vellinge	165	158	146	13	16	7	**178**	**174**	**153**
Hallands län	297	228	155	110	134	87	**407**	**362**	**242**
Göteborgs och Bohus län	234	159	83	152	171	68	**386**	**330**	**146**
Göteborg	4 263	1 159	1 094	956	974	667	**5 219**	**2 133**	**1 761**
Älvsborgs län	290	182	118	130	202	78	**420**	**384**	**196**
Skaraborgs län	956	632	364	362	573	165	**1 318**	**1 205**	**529**
Värmlands län	279	123	95	197	289	157	**476**	**412**	**252**
Örebro län	829	330	239	369	639	292	**1 198**	**969**	**531**
Västmanlands län	464	327	225	362	362	234	**826**	**689**	**459**
Kopparbergs län	189	86	84	186	183	125	**375**	**269**	**209**
Gävle stad och län	599	174	174	184	180	152	**783**	**354**	**326**
Västernorrlands län	320	162	159	62	74	42	**382**	**236**	**201**
Jämtlands län	92	51	45	235	239	187	**327**	**290**	**232**
Västerbottens län	143	75	71	146	167	102	**289**	**242**	**173**
Norrbottens län	150	127	118	102	113	68	**252**	**240**	**186**
Tillsammans augusti 1927	**27 061**	**13 364**	**11 018**	**12 995**	**13 718**	**8 260**	**40 056**	**27 082**	**19 278**
» juli 1927	*22 813*	*11 416*	*9 734*	*10 020*	*10 463*	*6 521*	*32 833*	*21 879*	*16 255*
» augusti 1926	25 671	12 979	10 898	13 135	12 647	8 160	38 806	25 626	19 058
» » 1925	24 097	11 601	9 636	13 375	12 381	8 123	37 472	23 982	17 759
» » 1924	22 607	12 942	10 280	12 140	12 888	8 028	34 747	25 830	18 308

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					aug. 1927	juli 1927	aug. 1926	aug. 1927	juli 1927	aug. 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	8 126	8 333	7 352	5 373	113	86	116	73	73	75
Industri och hantverk	5 701	6 011	1 249	1 058	481	519	461	85	88	84
Sjöfart och fiske	4 359	4 462	1 767	1 712	253	226	230	97	97	97
Handel och samfärdsel	2 687	2 858	1 428	1 338	200	185	233	94	92	93
Husligt arbete	—	—	—	—	—	—	.	—	—	.
Annat arbete	4 886	5 397	1 568	1 537	344	288	263	98	99	97
Summa	**25 759**	**27 061**	**13 364**	**11 018**	**202**	**200**	**197**	**82**	**85**	**84**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	574	584	1 200	354	49	35	53	30	32	30
Industri och hantverk	648	723	335	232	216	161	194	69	75	74
Sjöfart och fiske	316	334	235	185	142	108	153	79	80	88
Handel och samfärdsel	1 833	1 982	1 935	1 323	102	77	112	68	66	71
Husligt arbete	6 270	8 475	10 008	6 162	85	96	94	62	65	67
Annat arbete	879	897	5	4	.	.	.	.	.	.
Summa	**10 520**	**12 995**	**13 718**	**8 260**	**95**	**96**	**104**	**60**	**62**	**65**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	8 700	8 917	8 552	5 727	104	77	107	67	66	69
Jordbruk	8 596	8 813	8 510	5 690	104	75	106	67	65	69
Skogshushållning	104	104	42	37	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	6 349	6 734	1 584	1 290	425	434	404	81	85	82
Gruvdrift och malmförädling . . .	224	227	17	17	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	263	266	111	93	240	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	1 611	1 672	270	215	619	649	672	80	82	75
Trävaruindustri	355	366	57	48	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 795	1 903	626	535	304	328	257	85	93	86
Läder-, hår- och gummiindustri . .	174	213	20	13	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	148	153	15	10	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	317	354	90	58	.	.	.	.	.	.
Närings- och njutningsmedelsindustri	433	481	192	129	251	203	244	67	82	63
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	82	91	16	16	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	84	89	23	19	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	90	101	10	10	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	773	818	137	127	597	434	424	93	78	94
Sjöfart och fiske	4 675	4 796	2 002	1 897	240	210	224	95	95	97
Handel och samfärdsel	4 520	4 840	3 363	2 661	144	119	158	79	76	80
Kontors-, bank- o. d. personal . .	463	486	127	89	383	272	.	70	70	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 152	1 217	265	209	459	360	438	79	79	86
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 149	1 262	1 399	971	90	68	91	69	66	71
Transportarbetare	1 584	1 641	1 339	1 249	123	121	153	93	92	92
Allmän och litterär verksamhet . .	211	222	188	103	118	86	154	55	58	64
Ej särskilt specificerade	11	12	45	40	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 270	8 475	10 008	6 162	85	96	94	62	65	67
Annat arbete	5 765	6 294	1 573	1 541	400	329	311	98	98	97
Summa	**36 279**	**40 056**	**27 082**	**19 278**	**148**	**150**	**151**	**71**	**74**	**74**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 553 platser, varav 2 183 manliga och 370 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 745, 2 433 och 312 samt under nästlidna månad resp. 2 131, 1 805 och 326.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	8 229	7 310	5 336	104	42	37	227	17	17	257	111	93	1 629	253	201
1	Stockholms stad	24	—	—	2	—	—	—	—	—	29	3	—	361	104	79
2	Stockholms län	1 719	1 579	1 366	37	13	13	—	—	—	31	22	22	159	13	11
3	Uppsala stad och län	461	394	296	—	—	—	1	—	—	6	—	—	25	2	2
4	Södermanlands län	567	529	337	1	—	—	—	—	—	1	10	7	84	3	3
5	Östergötlands län	1 137	644	457	6	—	—	1	3	3	56	10	10	43	5	4
6	Norrköping	252	139	132	1	—	—	—	—	—	2	—	—	17	3	3
7	Jönköpings län	196	161	88	—	—	—	—	—	—	11	15	9	27	2	1
8	Kronobergs län	27	22	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	125	119	68	—	—	—	—	—	—	2	1	1	12	—	—
10	Gotlands län	82	87	57	—	—	—	—	—	—	7	4	4	—	—	—
11	Blekinge län	172	163	97	1	—	—	—	—	—	6	—	—	10	—	—
12	Kristianstads län	608	655	476	—	—	—	—	—	—	44	33	29	30	4	2
13	Malmöhus län: Malmö	70	167	68	—	—	—	—	—	—	2	—	—	155	18	13
14	Hälsingborg	113	115	86	1	—	—	5	—	—	9	—	—	22	1	—
15	Övriga anstalter	783	754	685	1	—	—	—	—	—	13	—	—	120	10	9
16	Hallands län	88	158	88	1	—	—	—	—	—	5	—	—	21	2	—
17	Göteborgs och Bohus län	67	85	36	—	—	—	—	—	—	3	—	—	7	2	1
18	Göteborgs stad	135	166	149	—	—	—	—	—	—	7	—	—	323	38	33
19	Älvsborgs län	82	97	40	4	3	3	1	—	—	—	10	10	43	31	27
20	Skaraborgs län	796	604	345	1	—	—	—	—	—	3	2	—	8	1	—
21	Värmlands län	58	55	34	1	—	—	1	—	—	14	—	—	36	—	—
22	Örebro län	282	241	153	25	8	7	182	14	14	4	—	—	34	2	2
23	Västmanlands län	278	275	178	1	4	—	22	—	—	—	—	—	35	2	2
24	Kopparbergs län	36	31	31	3	—	—	2	—	—	—	—	—	31	1	1
25	Gävle stad och län	17	10	10	1	—	—	12	—	—	2	1	1	16	5	5
26	Västernorrlands län	8	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	2
27	Jämtlands län	25	29	25	17	14	14	—	—	—	—	—	—	2	1	1
28	Västerbottens län	21	19	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
29	Norrbottens län	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
	Kvinnliga avdelningen	584	1 200	354	—	—	—	—	—	—	9	—	—	43	17	14
1	Stockholms stad	5	2	2	—	—	—	—	—	—	7	—	—	41	10	9
2	Stockholms län	42	98	39	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	23	20	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	72	106	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	50	48	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	5	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	11	21	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	7	19	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	12	31	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	4	15	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	18	33	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	77	156	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	9	37	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	2
14	Hälsingborg	16	11	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	32	61	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	11	26	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	30	36	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	3	15	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3	3
19	Älvsborgs län	2	22	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	35	155	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	25	36	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	41	132	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	20	43	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	4	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	9	18	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	2	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	6	14	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	13	18	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			Kem.-tekn. o. belysnings-industri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
364	**56**	**47**	**1 902**	**626**	**535**	**176**	**15**	**11**	**118**	**3**	**3**	**129**	**8**	**6**	**277**	**33**	**26**	**79**	**13**	**13**	
41	27	18	591	317	268	24	12	8	4	—	—	11	3	1	28	7	7	14	2	2	1
9	—	—	271	22	21	1	—	—	4	—	—	14	—	—	18	4	4	1	—	—	2
7	—	—	12	3	3	—	—	—	—	—	—	2	1	1	6	—	—	—	—	—	3
20	1	1	21	18	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	4
22	5	5	110	7	7	6	—	—	2	—	—	3	—	—	11	2	2	—	—	—	5
9	—	—	63	1	1	—	—	—	51	—	—	5	—	—	8	1	1	—	—	—	6
5	—	—	16	11	11	6	—	—	1	—	—	3	—	—	1	—	—	2	—	—	7
—	—	—	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	8
4	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	10
1	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	11
14	1	—	32	12	9	1	—	—	2	—	—	1	—	—	7	2	2	—	—	—	12
24	3	4	145	34	28	10	—	—	1	—	—	20	—	—	54	—	—	35	—	—	13
1	—	—	121	3	2	29	—	—	—	—	—	1	—	—	6	—	—	2	—	—	14
8	2	2	62	12	11	74	—	—	4	—	—	9	—	—	49	—	—	—	10	10	15
5	—	—	37	40	40	2	—	—	8	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	16
7	—	—	36	38	16	—	—	—	8	—	—	1	—	—	3	2	—	1	—	—	17
144	12	12	191	58	53	10	2	2	17	3	3	28	3	3	36	5	4	11	1	1	18
2	1	1	14	1	1	1	—	—	14	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	19
2	—	—	7	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16	4	2	9	—	—	20
3	—	—	10	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	21
6	—	—	23	5	4	5	—	—	—	—	—	19	—	—	6	—	—	1	—	—	22
1	1	1	27	3	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	6	2	2	—	—	—	23
—	—	—	25	10	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24
13	—	—	18	2	2	2	—	—	—	—	—	3	—	—	1	1	1	—	—	—	25
2	—	—	15	9	9	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
1	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	27
13	3	3	11	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	18	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
2	**1**	**1**	**1**	—	—	**37**	**5**	**2**	**35**	**12**	**7**	**225**	**82**	**52**	**204**	**159**	**103**	**12**	**3**	**3**	
1	1	1	1	—	—	3	4	2	10	4	4	131	40	26	80	80	66	8	3	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	2	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	4	3	6	4	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	8	2	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	3	2	1	1	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	2	2	2	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	5	4	4	2	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	20	—	—	4	1	—	41	12	7	61	7	3	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	14	—	—	4	—	—	6	3	2	4	1	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2	1	1	4	1	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	2	—	1	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	1	—	8	4	2	15	6	—	20	25	17	3	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	9	14	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	1	4	4	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**49**	**6**	**5**	**96**	**9**	**9**	**708**	**99**	**92**	**4462**	**1767**	**1712**	**342**	**57**	**39**
1	Stockholms stad	3	—	—	23	7	7	232	63	60	414	194	184	155	31	19
2	Stockholms län	—	—	—	1	—	—	66	3	2	77	15	15	15	1	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—
4	Södermanlands län	1	—	—	4	—	—	39	1	1	80	6	6	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	22	1	1	6	5	5	4	1	1
6	Norrköping	2	—	—	10	—	—	5	—	—	79	62	58	1	2	2
7	Jönköpings län	1	—	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
9	Kalmar län	—	1	1	—	—	—	3	—	—	250	61	61	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	16	12	—	—	—
11	Blekinge län	14	—	—	—	—	—	9	—	—	165	88	88	2	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	50	31	31	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	12	1	1	129	3	3	205	88	85	69	1	1
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	7	1	1	502	276	275	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	6	—	—	19	—	—	245	74	69	4	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	3	1	1	68	16	16	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	30	17	17	3	—	—
18	Göteborgs stad	15	4	3	26	1	1	107	19	17	1539	419	398	69	19	14
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	6	3	3	1	—	—	3	—	—
20	Skaraborgs län	1	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	1	—
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	35	19	17	1	—	—
22	Örebro län	3	—	—	3	—	—	10	—	—	1	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	16	1	1	5	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	4	—	—	13	2	2	271	113	113	2	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	234	120	120	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	62	41	40	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	104	100	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**40**	**17**	**14**	**5**	**1**	**1**	**110**	**38**	**35**	**334**	**235**	**185**	**144**	**70**	**50**
1	Stockholms stad	16	4	3	2	—	—	29	11	11	219	153	119	62	26	14
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	9	14	14	1	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	5	1	1	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—
6	Norrköping	—	2	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	2	2	1	1	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	7	2	1	1	1	1	57	11	9	5	3	3	77	35	33
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	7	—	—	10	6	6	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	8	8	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	7	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	9	2	1	2	—	—	—	—	—	67	52	38	1	6	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	4	4	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
867	**129**	**125**	**83**	**45**	**38**	**1506**	**1158**	**1099**	**50**	**6**	**6**	**10**	**33**	**31**	—	—	—	**5 397**	**1 568**	**1 537**	
398	100	97	29	16	14	434	398	359	20	2	2	—	20	20	—	—	—	915	545	538	1
25	1	1	14	1	1	165	20	20	4	—	—	3	1	1	—	—	—	513	71	69	2
6	1	1	—	—	—	20	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	186	87	80	3
6	—	—	1	—	—	15	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	182	60	58	4
18	—	—	4	1	1	66	32	30	3	1	1	—	—	—	—	—	—	178	26	26	5
4	—	—	—	—	—	25	43	39	2	—	—	—	—	—	—	—	—	53	10	10	6
6	—	—	—	—	—	10	5	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	53	15	13	7
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	2	8
2	—	—	1	2	2	12	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	66	15	15	9
—	—	—	1	—	—	6	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	10
2	—	—	1	—	—	22	12	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	101	61	60	11
9	—	—	1	—	—	17	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	38	37	12
113	7	7	4	2	2	125	58	58	5	—	—	—	—	—	—	—	—	509	131	131	13
5	—	—	6	2	2	36	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	10	10	14
16	2	2	3	1	1	64	243	243	1	—	—	—	—	—	—	—	—	407	99	99	15
3	—	—	—	1	1	23	6	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—	28	3	3	16
2	—	—	—	—	—	6	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	12	12	17
208	15	15	7	8	6	329	229	225	11	1	1	7	12	10	—	—	—	1 043	144	144	18
2	—	—	1	2	1	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	33	31	19
8	1	—	—	—	—	16	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	14	14	20
2	—	—	1	1	—	7	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	43	40	21
11	—	—	—	—	—	16	11	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	195	49	48	22
2	1	1	—	—	—	18	29	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	9	8	23
2	—	—	6	6	5	7	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	34	34	24
13	1	1	—	—	—	37	11	11	1	1	1	—	—	—	—	—	—	172	26	26	25
1	—	—	—	—	—	3	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	17	16	26
2	—	—	2	2	2	7	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—	27
1	—	—	1	—	—	5	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	6	6	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	7	6	29
350	**136**	**84**	**1179**	**1354**	**933**	**135**	**181**	**150**	**172**	**182**	**97**	**2**	**12**	**9**	**8 475**	**10008**	**6 162**	**897**	**5**	**4**	
174	46	23	452	494	371	70	110	93	85	52	32	1	12	9	2 549	3 345	2 048	365	—	—	1
1	1	—	58	64	39	—	—	—	11	14	2	—	—	—	448	601	317	1	—	—	2
—	—	—	14	12	9	—	—	—	1	1	—	—	—	—	140	180	123	3	—	—	3
3	—	—	24	33	26	3	—	—	1	—	—	—	—	—	326	375	215	53	1	1	4
7	2	2	32	26	22	7	1	1	10	10	6	—	—	—	434	371	227	39	3	3	5
—	—	—	6	7	5	5	4	2	2	2	—	—	—	—	100	135	79	11	—	—	6
4	1	1	10	25	14	—	—	—	4	5	3	—	—	—	155	139	78	6	—	—	7
—	—	—	5	7	6	—	—	—	2	3	2	—	—	—	80	83	54	—	—	—	8
—	—	—	11	12	8	—	1	—	—	1	—	—	—	—	137	133	94	13	—	—	9
1	1	1	11	6	7	—	—	—	2	2	2	—	—	—	50	52	26	—	—	—	10
5	1	—	9	25	20	—	—	—	1	—	—	—	—	—	238	187	133	1	—	—	11
4	—	—	55	58	46	2	4	3	2	3	3	—	—	—	264	258	171	1	1	—	12
100	21	11	90	97	48	5	29	23	8	10	3	—	—	—	617	751	515	137	—	—	13
1	1	—	31	39	20	1	4	3	3	4	3	—	—	—	182	167	114	51	—	—	14
3	1	1	13	13	13	11	6	6	3	2	2	—	—	—	253	201	158	24	—	—	15
2	—	—	10	12	12	1	2	2	1	—	—	—	—	—	74	92	64	9	—	—	16
1	—	—	23	24	10	—	—	—	—	5	—	—	—	—	82	96	40	5	—	—	17
23	46	35	53	61	23	13	12	11	9	8	1	—	—	—	574	733	532	154	—	—	18
7	3	2	6	19	5	—	1	1	1	7	2	—	—	—	109	149	63	2	—	—	19
4	3	1	34	38	19	—	—	—	6	6	4	1	—	—	266	356	122	5	—	—	20
1	1	—	21	23	17	—	—	—	4	9	6	—	—	—	146	219	109	—	—	—	21
3	2	1	35	49	29	6	4	3	9	15	7	—	—	—	265	429	213	5	—	—	22
2	1	1	35	41	28	8	1	—	5	4	1	—	—	—	291	270	186	—	—	—	23
—	—	—	37	32	29	—	—	—	1	1	1	—	—	—	143	141	92	—	—	—	24
1	2	2	9	21	19	2	—	—	—	4	4	—	—	—	148	133	112	12	—	—	25
—	1	1	7	20	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	45	27	—	—	—	26
2	2	2	57	65	59	1	2	2	1	14	13	—	—	—	166	141	109	—	—	—	27
1	—	—	19	20	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	128	79	—	—	—	28
—	—	—	12	11	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	98	62	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 juli 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	52	1 994	4 031	**6 025**	88	351	**439**	**7·3**	6·9
Bleck- o. plåtslagareförb. .	30	1 545	—	**1 545**	48	—	**48**	**3·1**	7·6
Bokbindareförbundet . . .	18	1 201	2 586	**3 787**	52	81	**133**	**3·5**	3·6
Bryggeriindustriarb.-förb. .	51	3 246	1 261	**4 507**	60	30	**90**	**2·0**	2·9
Byggnadsträarbetareförb. .	96	9 572	—	**9 572**	964	—	**964**	**10·1**	15·6
De förenade förbunden . .	42	2 316	630	**2 946**	341	87	**428**	**14·5**	18·0
Elektriska arbetareförb. . .	62	2 734	—	**2 734**	258	—	**258**	**9·4**	13·2
Gjutareförbundet	86	3 634	2	**3 636**	290	—	**290**	**8·0**	9·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	225	19 926	2 584	**22 510**	2 894	621	**3 515**	**15·6**	18·4
Gruvindustriarbetareförb. .	17	2 126	23	**2 149**	249	—	**249**	**11·6**	10·5
Handelsarbetareförb. . . .	135	7 052	2 598	**9 650**	721	124	**845**	**8·8**	7·8
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	15	338	418	**756**	38	56	**94**	**12·4**	15·0
Hattarbetare	5	76	71	**147**	8	28	**36**	**24·5**	25·2
Pälsvaruarbetare	10	262	347	**609**	30	28	**58**	**9·5**	12·6
Kommunalarbetareförb. . .	140	15 587	1 338	**16 925**	390	275	**665**	**3·9**	2·9
Litografiska förbundet . .	7	1 035	12	**1 047**	23	—	**23**	**2·2**	2·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	69	8 084	2 979	**11 063**	609	208	**817**	**7·4**	10·2
Metallindustriarb.-förb. . .	210	72 364	3 577	**75 941**	6 126	173	**6 299**	**8·3**	8·9
Järnbruksarbetare . . .	58	16 756	13	**16 769**	1 707	—	**1 707**	**10 2**	9·1
Verkstadsarbetare . . .	152	55 608	3 564	**59 172**	4 419	173	**4 592**	**7·8**	8·9
Murareförbundet	49	2 692	—	**2 692**	63	—	**63**	**2·3**	4·7
Måleriarbetareförbundet . .	38	1805	—	**1 805**	18	—	**18**	**1·0**	5·9
Pappersindustriarb.-förb. .	111	19 423	647	**20 070**	777	38	**815**	**4·1**	4·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	23	790	54	**844**	91	1	**92**	**10·9**	9·1
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	35	5 019	2 526	**7 545**	526	147	**673**	**8·9**	6·4
Stenindustriarbetareförb. .	80	4 292	—	**4 292**	118	—	**118**	**2·7**	6·0
Stuckatörförbundet . . .	1	39	—	**39**	—	—	—	**0·0**	5·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	177	15 994	4	**15 998**	2 416	3	**2 419**	**15·1**	18·7
Textilarbetareförbundet . .	63	5 468	6 895	**12 363**	300	171	**471**	**3·8**	3·3
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	564	1 979	**2 543**	29	106	**135**	**5·3**	5·4
Transportarbetareförb. . .	42	3 224	27	**3 251**	333	27	**360**	**11·1**	10·5
Träindustriarbetareförb. . .	100	6 022	82	**6 104**	517	15	**532**	**8·7**	13·0
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	254	—	**254**	22	—	**22**	**8·7**	5·1
Typografförbundet	22	3 821	284	**4 105**	149	21	**170**	**4·1**	4·3
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	28	1 221	—	**1 221**	209	—	**209**	**17·1**	16·7
Summa	**2 050**	**223 382**	**34 537**	**257 919**	**18 719**	**2 535**	**21 254**	**8·2**	**9·4**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under juli uppgivits till inalles 112 165, vilket i genomsnitt motsvarar 5·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under augusti månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Augusti har medfört någon uppgång i prisnivån. Bidragande till uppgången har i främsta rummet varit höjning av smörpriset och en även för denna årstid ovanligt kraftig stegring av äggpriset. Vissa prisfall ha emellertid samtidigt noterats, bland annat för salt sill samt kol och koks. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan juli 19 varit föremål för *prisstegring* och 16 för *prissänkning*, under det att medelpriserna å 22 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—augusti 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med augusti 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1926		År 1927[1]			
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	Juli	Aug.
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	167	172	168	162	163	164
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	156	157	153	151	151	152

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under augusti visat en uppgång med en enhet. Det »ovägda» indextalet har likaledes stigit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 7, sid. 561. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 juli 1927, 169, motsvarande en stegring från juli 1914 av 69 % mot 70 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 april 1927 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 564).

[1] Preliminära siffror för juli och augusti.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Aug. 1926	Juni 1927	Juli[2] 1927	Aug.[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (—) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	aug. 1913—aug. 1927	aug. 1926—aug. 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	21	21	21	+ 50·0	— 4·5
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	11	+ 37·5	— 8·3
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	286	729	337	338	316	311	329	+ 42·4	— 2·7
mat- (lands-)	»	218	727	311	313	288	284	298	+ 40·6	— 4·8
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	245	235	232	234	+ 41·8	— 4·5
halvfet, »	»	121	500	174	172	171	171	171	+ 40·2	— 0·6
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	166	163	150	150	150	+ 9·5	— 8·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	198	171	173	202	+ 41·3	+ 2·0
» konserverade	»	187	716	257	—	—	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	612	679	726	692	—	+ 13·1
»	5 l.	28	71	45	42	46	49	49	+ 69·0	+ 16·7
färsk	»	46	102	107	60	—	243	72	+ 132·3	+ 20·0
Ärter, gula	kg.	81	78	48	47	55	55	55	+ 77·4	+ 17·0
Bruna bönor	»	48	214	58	54	53	52	53	+ 15·2	— 1·9
Mjöl: vete-, svenskt, bästa sort	»	81	* 75	48	48	49	50	49	+ 58·1	+ 2·1
råg-, » » »	»	22	* 56	28	28	32	32	32	+ 45·5	+ 14·3
rågsikt-, » » »	»	27	* 73	38	39	44	44	44	+ 63·0	+ 12·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	46	46	47	48	+ 33·3	+ 4·3
ris-, bästa sort svenska (»R. T.»)	»	41	111	53	53	53	53	54	+ 31·7	+ 1·9
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	72	72	73	72	73	+ 78·0	+ 1·4
hårt knäckebröd	»	—	—	93	93	95	95	95	—	+ 2·2
mjukt, limpa, söt	»	88	96	66	66	65	65	65	+ 71·1	— 1·5
» » sur (»grovbröd»)	»	80	64	48	48	48	49	49	+ 63·3	+ 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	156	156	153	153	154	+ 102·6	— 1·3
mjukt, bil- bakat med vatten	»	48	116	79	79	77	78	78	+ 85·7	— 1·3
ligaste sort » » mjölk	»	60	167	94	94	95	95	95	+ 58·3	+ 1·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	212	196	197	199	+ 59·2	— 6·1
soppkött	»	100	490	174	175	164	164	165	+ 61·8	— 5·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	253	255	239	241	241	+ 81·2	— 5·5
spädkalv	»	72	312	152	153	144	144	143	+ 98·6	— 6·5
Fårkött: färskt, stek	»	188	600	238	243	231	232	234	+ 70·8	— 3·7
salt, svenskt	»	114	547	198	202	182	184	183	+ 55·1	— 9·4
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	—	245	—	—	—	—
Fläsk: färskt (sidfläsk)	»	133	605	238	239	183	185	186	+ 36·8	— 22·2
salt, svenskt »	»	140	619	248	247	192	192	191	+ 33·6	— 22·7
» amerikanskt »	»	—	—	243	244	222	222	224	—	— 8·2
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	125	110	116	121	+ 63·5	— 3·2
gädda	»	108	333	191	201	165	180	193	+ 72·3	— 4·0
sill	»	84	110	75	84	74	80	75	+ 97·4	— 10·7
strömming	»	88	114	75	67	62	63	63	+ 70·3	— 6·0
torsk	»	55	160	97	98	93	93	98	+ 81·5	— 0·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	160	148	151	151	+ 88·8	— 5·6
kolja	»	—	—	116	117	116	114	113	—	— 3·4
salt: sill, prima	»	45	148	66	60	70	68	62	+ 37·8	+ 3·3
strömming	»	80	105	53	55	50	53	53	+ 76·7	— 3·6
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	101	97	96	95	+ 75·9	— 5·9
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	329	326	293	291	290	+ 76·8	— 11·0
Socker, bit-	»	67	* 133	71	66	71	72	72	+ 7·5	+ 9·1
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	18	18	19	—	0·0
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	31	31	31	31	+ 47·6	0·0
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm.	720	2310	1810	1270	1325	1320	1310	+ 83·2	+ 3·1
barr- » »	»	575	1895	995	960	1000	1005	1005	+ 73·3	+ 4·7
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	423	404	418	420	+ 113·2	— 0·7
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	780	812	799	785	+ 96·3	+ 0·6
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	404	398	391	378	366	+ 55·7	— 8·0
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	246	279	275	269	+ 66·0	+ 9·3
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	288	310	302	297	+ 55·5	+ 3·1

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — * Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Augusti 1927.)

Allmänna sociala frågor.

BACKLUND, S. Sjukförsäkring, minimilöner och fackföreningsfrihet. En översikt över den internationella arbetskonferensens förhandlingar den 25 maj—16 juni. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 31.

BORSIG, E. v. Betrachtungen zur Sozialpolitik. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 35.

POISSON, E. La conférence économique internationale de Genève. Revue des Études Coopératives 2 kv. 1927.

Changing importance of various industries in the United States and other countries. Monthly Labor Review juni 1927.

The tenth session of the international labour conference. International Labour Review aug. 1927.

Den tionde internationella arbetskonferensen. Industria 1927, nr 17.

Amerikas förenta stater.

HAMBLEN, H. J. Employee stock ownership in America. The Economic Review 15 aug. 1927.

JOHN, MILDRED. Why workers borrow: A study of four thousand credit union loans. Monthly Labor Review juli 1927.

THOMPSON, LAURA A. Employee stock ownership in the United States: A selected bibliography. Monthly Labor Review juni 1927.

British report on industrial conditions in the United States. Monthly Labor Review juni 1927.

The farm laborer as a human being. Monthly Labor Review juli 1927.

Labor's conference on the elimination of waste. Monthly Labor Review juli 1927.

Productivity of labor in manufacturing industries, 1919 to 1925. Monthly Labor Review juni 1927.

Results of cooperation of workers and management on railroads. Monthly Labor Review juli 1927.

Italien.

MEHLIS, G. Das faschistische Wirtschaftssystem. Der Arbeitgeber 1927, nr 16.

Tyskland.

Deutschlands gewerbliche Gliederung nach den bisherigen Ergebnissen der Berufs- und Betriebszählung von 1925. I. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 33.

Arbetarskydd.

ALGER, C. J. The control of explosive dusts. National Safety News aug. 1927.

ANNEAR, R. Handling material hints for small paper mills. National Safety News aug. 1927.

ARNETH & ALBACHT. Über qualitative Blutbefunde bei Co-, Lysol- und Anilinölvergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 7.

CASTNER. Unfallverhütung im Rangier- und Fahrdienst. Zentralblatt för Gewerbehygiene 1927, nr 7.

ESSBERGER. Fabrikbeleuchtung. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 7.

GRANGER, W. F. Building overhead lines-safely. National Safety News aug. 1927.

GRIMM. Ein interessanter Fall von gewerblichem Asthma. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 7.

HAUCK, K. Berufshygiene und Privatleben. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 7.

KATTENTIDT. Besondere Gefahren beim Abtragen von Stahlwerkshalden. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 7.

MATHIEU, A. Bridging the gap in safety education. National Safety News aug. 1927.

MEYER-BRODNITZ. Arbeit und Ermüdung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 33.

RUMPF. Die Industrie-Gasmaske. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 7.

SALLS, C. M. The limited utility of dust respirators. Industrial Hygiene Bulletin juli 1927.

SCHWEISHEIMER, W. Farbenblindheit in den Textilberufen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 7.

SEESEMANN, K. Études psychotechniques sur la propagande pour la prévention des accidents du travail. Chronique de la Sécurité Industrielle 1927, nr 3.

ZEIPEL, F. v. Säkerheten vid kupade gavlar utsatta för yttre tryck. Sv. Pappers-Tidning 1927, nr 15.

J-N, F. Arbetareskydd och sociallagstiftning. I. Signalen 1927, nr 30.

Electricity — the universal servant and hazard. National Safety News aug. 1927.

Mortality experience of International Typographical Union, 1926. Monthly Labor Review juli 1927.

Protective clothing for the foundry worker. National Safety News aug. 1927.

Amerikas förenta stater.

HANNUM, J. E. The relationship of industrial safety and production. National Safety News aug. 1927.

Accidents at metallurgical works in the United States in 1925. Monthly Labor Review juli 1927.

Accidents in cement mills and quarries in 1926. Monthly Labor Review juli 1927.

Accidents in industry. The Conference Board Bulletin 1927, nr 4.

Carbon dioxide a safe substitute for explosives in mining coal. Monthly Labor Review juli 1927.

Health of working boys in New York City. Monthly Labor Review juli 1927.

A health study of ten thousand male industrial workers. Monthly Labor Review juni 1927.

Health survey of the printing trades, 1922 to 1925. Monthly Labor Review juni 1927.

Value of physical examinations in industry. Monthly Labor Review juni 1927.

Storbritannien.

Silicosis in the pottery industry in Great Britain. Monthly Labor Review juli 1927.

Tjeckoslovakien.

Industrial inspection in Czechoslovakia in 1925. International Labour Review aug. 1927.

Tyskland.

ELIASSOW, W. Untersuchungen an Lehrlingen der Metallindustrie. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 7.

GUTMANN. Die Arbeitsverhältnisse in der Glasindustrie. Zentralblatt för Gewerbehygiene 1927, nr 7.

HANNA, GERTRUD. Der gesetzliche Mutterschutz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 32.

HELLWIG, W. Die Beschäftigung von Frauen vor und nach der Niederkunft. Der Arbeitgeber 1927, nr 16.

MUNDRY, W. Das Gesetz über die Beschäftigung vor und nach der Niederkunft vom 16. Juli 1927. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 34.

NOLTE, W. Die beiden neuen Verordnungen auf Grund des § 10 des Hausarbeitgesetzes. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 22.

TRAPP, MARGARETE. Der Schutz der gewerblichtätigen schwangeren (zusammenfassung der Berichte der preussischen Gewerbeaufsichtsbeamten für das Jahr 1926). Die Arbeit 1927, nr 8.

WEINBERG, S. Der strafrechtliche Schutz der Arbeitskraft und der Strafgesetzentwurf. Die Arbeit 1927, nr 8.

Ungern.

Accidents de travail déclarés en 1926. Bulletin statistique mensuel Hongrois 1927, nr 4/6.

Arbetslön.

HAJDRIK, A. Importance et méthodes de la statistique comparative des salaires. Magyar Statisztikai Szemle 1927, nr 7.

TOPOLANSKY, M. Das Trinkgeld. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 15.

WIGFORSS, E. Synpunkter på löneproblemet. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 30.

Average yearly earnings in the iron and steel industry. Monthly Labor Review juni 1927.

Comparative wages and output in the plate-glass industry of the United States and Belgium. Monthly Labor Review juni 1927.

Diskussioner om löneproblemet. Industria 1927, nr 17.

Hours, wages, and output in the coal industry. Monthly Labor Review juni 1927.

Minimum wage-fixing machinery in various countries. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 8.

Olika avlöningssystem. Verkstäderna 1927, nr 8.

Wages and hours of labor of cotton operatives in various countries. Monthly Labor Review juni 1927.

Wages, employment, and labor conditions in the shipbuilding industry. Monthly Labor Review juni 1927.

Amerikas förenta stater.

Exploitation of labor through nonpayment of wages, and efforts of labor offices to enforce payment. Monthly Labor Review juni 1927.

Hours and earnings in bituminous-coal mining, 1924 and 1926. Monthly Labor Review juli 1927.

Danmark.

Arbejdslønnen i Smede- og Maskinarbejderfaget i November 1926. Statistiske Efterretninger 1927, nr 22.

Norge.

Lønninger og arbeidsstyrke ved statens anlegg i 1926. Statistiske Meddelelser 1927, nr 5/6.

Private funksjonærers lønningsforhold i mars 1927. Statistiske Meddelelser 1927, nr 5/6.

Ryssland.

CROLL, W. Kommunistische Lohnpolitik. Der Arbeitgeber 1927, nr 16.

Tyskland.

OPPENHEIMER, HILDE. Die Bedeutung der kommenden Lohnstatistik. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 22.

Tariflich festgesetzte Zeitlöhne Ende Juni 1927. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 34.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

WILLEKE, E. Die Arbeitslosigkeit in ihrer Verursachung und in ihren Erscheinungsformen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 24.

Sverige.

ARNE, A. Arbetslösheten och befolkningsfrågan. Signalen 1927, nr 31. Metallarbetaren 1927, nr 31.

Amerikas förenta stater.

Factory labor turnover experience. Monthly Labor Review juni 1927.

Seasonal character of the construction industry in Ohio. Monthly Labor Review juli 1927.

Nederländerna.

GERRITSZ, J. Bevolkingsgroei en arbeidsmarkt. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 7/8.

Storbritannien.

The report of the unemployment insurance committee in Great Britain. International Labour Review aug. 1927.

Tjeckoslovakien.

JANKO, J. The correlation between seasonal unemployment and certain social and economic phenomena. International Labour Review aug. 1927.

Activité des bureaux de placement en Tchécoslovaquie, en 1926. Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 10/12.

Statistique des secours de chômage payés par les syndicats professionnels à la fin de chaque mois de 1926. Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 10/12.

Statistique du marché du travail en Tchécoslovaquie à la fin de chaque mois de l'année 1926. Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 10/12.

Tyskland.

BENDA, M. Ertüchtigung während der Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 22.

BROECKER, B. Das Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Die Arbeit 1927, nr 8.

DERMIETZEL, P. Zur Verabschiedung des Gesetzes über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

ERDMANN, G. Das Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Der Arbeitgeber 1927, nr 15.

GRAFE, W. Die Hilfsmittel zur Eintragung der Arbeitssuchenden. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

GREIL, L. Die Lastenverteilung in der Erwerbslosenfürsorge und Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 32.

KNOLL, A. Die Bedeutung der Innenkolonisation für die Belebung des Arbeitsmarktes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 33.

KRAUSE. Die Entlastung des Arbeitsmarktes im ersten Halbjahr 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 24.

LÜTTICH. Die künftige Regelung der Dienstverhältnisse der Beamten und Angestellten der Arbeitsämter. Arbeit und Beruf 1927, nr 15.

ROSS. Erfreuliche Wirkungen von Notstandsarbeiten. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

SCHINKÖTHE, R. Die Arbeitslosigkeit der weiblichen Personen im Deutschen Reich. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

SEYLER, L. Neuorganisation des öffentlichen Arbeitsnachweises. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 32.

ZSCHUCKE. Über Spruchausschüsse und Spruchkammern in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 15.

Die produktive Erwerbslosenfürsorge im zweiten Vierteljahr (April bis Juni) 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 24.

Tysklands nya lag om arbetslöshetsförsäkring. Industria 1927, nr 16.

Österrike.

PROKSCH, A. Alter und Geschlecht der Arbeitslosen. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 15.

Finanzielle Gebarung der Arbeitslosenversicherung im Jahre 1926. Amtliche Nachrichten 1927, nr 8/10.

Arbetstid.

STONE, EDNA L. & COX, CAROLYN. Absenteeism in industry: A list of references. Monthly Labor Review juli 1927.

Belgien.

Réglementation des heures de travail. Revue du Travail 1927, nr 7.

Danmark.

LEIS. Langkjær og 8-Timersdagen. Arbejderen 27 aug. 1927.

Storbritannien.

England und die Washingtoner Arbeitszeitkonvention. Der Arbeitgeber 1927, nr 16.

Hours of labour in the flour milling industry. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 8.

Rörlig arbetstid inom engelska kvarnindustrien. Industria 1927, nr 16.

Tjeckoslovakien.

Statistique des heures supplémentaires en 1925 et en 1926. Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 10/12.

Tyskland.

BÜLOW, A. v. Die Arbeitszeitverkürzung in der Eisenindustrie. Der Arbeitgeber 1927, nr 15.

NEITZEL. Die Arbeitszeit in Bäckereien und Konditoreien. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 22.

Bostadsförhållanden.

DAHL, D. Bostadsproblem. Med anledning av nordisk byggnadsdag 1927. Byggmästaren 1127, nr 15.

LIDÉN, J. Värmeledning och sanitär inredning för äldre bostadshus. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 16.

SAHLIN, P. Några synpunkter vid inredande av hissar i äldre bostadsfastigheter. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 16.
STARK, J. A. J-SON. Några synpunkter vid modernisering av de äldre hyreshusen. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 16.
SUNDÉN, G. Moderna uppvärmningssystem. Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 16.
WESTBYE, J. T. En del reflektioner i anledning av nordisk byggnadsdag i Stockholm juni 1927. Kommunalt Tidsskrift 1927, nr 5.

Sverige.

S[ILÉ]N, G. Byggnadsverksamheten i Stockholm januari—juni 1927. *Statistisk Månadsskrift* 1927, nr 6.
STENDAHL, G. Bostadsfrågan i Göteborg. Byggnadsvärlden 1927, nr 30.

Amerikas förenta stater.

Trend toward apartment-house living in American cities. Monthly Labor Review juni 1927.
Volume of building construction, 1914 to 1926. Monthly Labor Review juni 1927.

Finland.

KUUSI, E. Den med statsmedel understödda allmännyttiga byggnadsverksamheten åren 1920—1926. Social Tidskrift 1927, nr 8.

Fattigvård och barnaskydd.

Sverige.

KOCH, G. H. v. Vilka erfarenheter hava hittills vunnits vid tillämpningen av lagen om samhällets barnavård? Sociala och Kommunala Spörsmål 1927, nr 5.

Danmark.

De offentlige Understøttelser i Finansaaret 1925—26. Statistiske Efterretninger 1927, nr 22.
Værgeraadsbørn i 1925 og 1926. Statistiske Efterretninger 1927, nr 22.

Österrike.

Entwurf eines Jugendgerichtsgesetzes in Österreich. Amtliche Nachrichten 1927, nr 8/10.

Föreningsväsen.

HANSSON, S. Fackföreningsinternationalens kongress. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 31.
HANSSON, S. Krisen inom Fackföreningsinternationalen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 34.
L[UNDGREN], HJ. Sjunde internationella stenarbetarekongressen. Stenarbetaren 1927, nr 3.
MALMBORG, E. Fackföreningsrörelsen och arbetarklassens levnadsstandard. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 30.

Sverige.

C[ARELL], A. H. Lantarbetsgivareorganisationen. Sv. Lantarbetsgivareföreningarnas Medlemsblad 1927, nr 8.

Danmark.

KÄMPE, A. Danskt domstolsutslag mot fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 30.
KÄMPE, A. Fackföreningsrörelsen i Danmark just nu. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 34.

Italien.

Arbeidsgiverorganisationer i Italien. Arbeidsgiveren (Norge) 1927, nr 13.

Schweiz.

Zum neuesten Stand der Gewerkschaftsbewegung. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 16.

Storbritannien.

Trade disputes and trade unions act. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 8.

Tjeckoslovakien.

Statistique des syndicats professionnels d'employés et d'ouvriers d'après l'état au 31/XII 1925. Rapports de l'Office de statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 10/12.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Den sociala jordfrågan. Sv. Trävaru-Tidning 1927, nr 16.
Stora kolonisationsmöjligheter i Norrland. Trävaruindustrien 1927, nr 30.

Finland.

BÖÖK, E. Statens egnahemsfond. Finsk kommunaltidskrift 1927, nr 4.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Amerikas förenta stater.

Strikes and lockouts in the United States, 1926. Monthly Labor Review juni 1927.

Nederländerna.

Werkstakingen en uitsluitingen gedurende het jaar 1926. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 7.

Norge.

Beskyttelse af arbejdsvillige. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 31.

Storbritannien.

Lönerörelserna i brittiska verkstadsindustrien. Industria 1927, nr 16.

Tjeckoslovakien.

Grèves et lock-out en 1924, en 1926 et en 1921—1926. Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 10/12.

Tyskland.

OLBERG, P. Den nya tyska lagen om arbetsdomstolar. Statsvetenskaplig Tidskrift 1927, nr 3.

Die Tätigkeit der Gewerbegerichte, Kaufmannsgerichte und vorläufigen Arbeitsgerichte im Deutschen Reich im Jahre 1926. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 14.

Ungern.

MOZOLOVSZKY, A. Conflits de travail en Hongrie en 1926. Magyar Statisztikai Szemle 1927, nr 7.

Kooperation.

GIDE, CH. A century of co-operative history. International Co-operative Bulletin 1927, nr 8.

GRUNFELD, E. La coopération vue sous l'angle de la théorie économique et sociale. Revue des Études Coopératives 2 kv. 1927.

LASSERRE, H. Das integrale Genossenschaftswesen. Schweiz. Konsum-Verein 1927, nr 28—31.

RAMADIER, P. The modern trend of co-operative law. International Co-operative Bulletin 1927, nr 8.

Cooperation as a world movement. Monthly Labor Review juni 1927.

Cooperative societies as regulators of retail prices. Monthly Labor Review juli 1927.

Part played by agricultural cooperative organizations in international trade. Monthly Labor Review juli 1927.

Frankrike.

LAVERGNE, B. Le mouvement des coopératives de consommateurs. Revue des Études Coopératives 2 kv. 1927.

Spanien.

GIDE, CH. Certains aspects originaux du mouvement coopératif en Espagne. Revue des Études Coopératives 2 kv. 1927.

Levnadskostnader.

Sverige.

HEYMAN, H. Ur svenska folkets vardagsliv i våra dagar. Svenska Röda Korset 1927, nr 8.

Finland.

HARMAJA, L. En ny levnadskostnadsundersökning. Finsk Kommunaltidskrift 1927, nr 4.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

SCHWARZ, OLLY. Die praktische Seite der Begabtenförderung. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

Sverige.

FREDRIKSSON, N. Yrkesutbildningen inom verkstadsindustrien. Verkstäderna 1927, nr 8.

Storbritannien.

BURCKHARDT, H. Lehrlingsausbildung und Gewerbeschulwesen in England. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 32.

Tyskland.

BURGDÖRFER, F. Hauptergebnisse der Volks-, Berufs- und Betriebszählung 1925 mit besonderer Berücksichtigung ihrer Bedeutung für die Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

FOCKEN. Die Weiterbildung der aktiven Marineangehörigen und die für sie getroffenen Fürsorgemassnahmen während und nach der Dienstzeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 15.

GAEBEL, KÄTHE. Planmässiges Anlernen in der Metallindustrie. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 22.

MASCHKE, W. Zum Entwurf eines Berufsausbildungsgesetzes. Die Arbeit 1927, nr 8.

NÖRPEL, C. Grundsätzliches zum Entwurf eines Berufsausbildungsgesetzes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 32.

Nykterhetsfrågan.

DAHLGREN, T. Alkoholfrågan och nationernas förbund. Meddelande från Sveriges Nykterhetssällskaps Upplysningsbyrå 1927, nr 35.

KOLLER, A. Stoffwechseluntersuchungen an Alkoholikern. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 4.

SCHMIDT-KRAEPELIN, T. Über die Bedeutung äusserer Anlässe und innerer Ursachen bei der Entstehung des Alkoholismus. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 4.

Sverige.

G[AH]N, H. Svensk fylleristatistik. Några mera betydelsefulla detaljsiffror för det senaste kalenderåret. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 7.

Amerikas förenta stater.

HERCOD, R. Professor Feldman's survey on the economic and industrial effects of prohibition. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 4.

Italien.

Statliga nykterhetsåtgärder i Italien. Meddelande från Sveriges Nykterhetssällskaps Upplysningsbyrå 1927, nr 31.

Kanada.

HERCOD, R. La situation au Canada. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 4.

Norge.

SCHARFFENBERG, J. Nykterhetsförhållandena i Oslo. Meddelande från Sveriges Nykterhetssällskaps Upplysningsbyrå 1927, nr 35.

Schweiz.

Dödligheten i alkoholism i Schweiz. Meddelande från Sveriges Nykterhetssällskaps Upplysningsbyrå 1927, nr 33.

Socialförsäkring.

Sickness insurance for agricultural workers. Industrial and Labour Information 25 juli 1927.

Är socialförsäkringen en börda för näringslivet. [Utdrag ur »Soziale Praxis».] Sv. Sjukkasse-Tidning 1927, nr 8.

Amerikas förenta stater.

Establishment funds for the benefit of disabled workers. Monthly Labor Review juli 1927.

Group insurance experience of various establishments. Monthly Labor Review juni 1927.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Statistik der Kranken- und Invalidenversicherung in Grossbritannien. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 127, s. 68.

Tyskland.

SCHRÖDER, F. Angestellte und Sozialversicherung. Die Arbeit 1927, nr 8.

Die Angestelltenversicherung in den Jahren 1925 und 1926. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 14.

Ungern.

Nombre des employés des organes de l'assurance sociale et des institutions sanitaires entretenues et les résultats financiers de 1923 à 1925. Bulletin Statistique Mensuel Hongrois 1927, nr 4/6.

Österrike.

KELLER, F. Das österreichische Arbeiterversicherungsgesetz. Arbeit und Beruf 1927, nr 15.

KRAL, B. Das neue österreichische Angestelltenversicherungsgesetz. Arbeit und Beruf 1927, nr 14.

Ut- och invandring.

Sverige.

SCHMIDT, C. CH. Emigrationskrönika. Hem i Sverige 1927, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Immigration restriction and the »scarcity» of domestic servants. Monthly Labor Review juli 1927.

Finland.

Emigrationen under år 1926. Statistiska Översikter 1927, nr 6.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 augusti—10 september 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
344.	K. Maj:ts kung. ang. tillämpning å fartyg av polsk och danzigsk samt tysk nationalitet av lagen den 27 november 1925 (nr 463) om utsträckt tillämpning av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser ang. olovlig befattning med spritdrycker och vin m. m.	26 aug.

Arbetsmarknaden under september månad 1927.

Konjunkturkurvan för näringslivet har under innevarande år visat vissa tendenser i uppåtgående riktning. Sålunda återspeglade siffran för arbetstillgången inom industrien under andra kvartalet enligt arbetsgivarnas uppgifter till socialstyrelsen en märkbar förbättring, som icke låter sig förklara enbart med en hänvisning till de för våra arbetsmarknadsförhållanden typiska säsongsvängningarna. Den offentliga arbetsförmedlingens månadssiffror ha under det nu tilländalupna tredje kvartalet ävenledes pekat hän på gynnsammare relation mellan efterfrågan och tillgång å arbetskraft än under de två senaste åren. Siffran för september beträffande genomsnittliga antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser stannade vid 143 mot 148 i augusti och 158 i fjol, och årets siffra uppvisar den gynnsammaste relationen någon månad haft sedan september 1924. Av detta och andra tecken att döma synes man å den svenska arbetsmarknaden kunna konstatera en stegrad livaktighet, vilken vittnar om ökad förmåga hos näringslivet att absorbera arbetskraft. Dessa förhållanden gav arbetslösbetskommissionen anledning att temporärt stoppa nyrekryteringen av nödhjälpsarbetena under september och att till den öppna marknadens arbetstillfällen hänvisa rörligare element vid nödhjälpsplatserna. Vid de statliga nödhjälpsarbetena befunno sig vid månadens utgång dock alltjämt omkring 2 000 arbetare mot 1 700 i fjol.

I första hand tilldrog sig under september jordbrukets arbetskraftsbehov uppmärksamhet. Efterfrågan å duglig arbetskraft för skörde-, tröskningsoch annat tillfällighetsarbete var på grund av de säregna skördeförhållandena mycket livlig, och vid åtskilliga tillfällen sågo sig arbetsförmedlingarna icke i stånd att helt tillgodose behovet. Anmälningar om lediga platser för fasta jordbruksarbetare hade ingått i stor utsträckning, och under månaden träffades åtskilliga överenskommelser för kommande tjänsteår beträffande gifta tjänare, medan däremot flertalet uppgörelser för ogift personal slutas i oktober. Redan nu fanns dock brist å ladugårdspersonal av skilda slag, vilken brist troligen endast med svårighet kan komma att fyllas. Arbetsförmedlingen i Stockholms län anser, att detta långvariga behov av skolade utövare av ladugårdsyrket endast kan tillgodoses genom vidgade utbildningskurser i facket. Under månaden träffades i betodlingsdistrikten en mängd uppgörelser för stundande upptagningsarbeten å sockerbetsfälten.

Inom gruppen industri och hantverk framträdde den forcering, som byggnadshanteringen kunde uppvisa inför stundande flyttningsdag; yrkesarbetarna hade praktiskt taget full sysselsättning. Endast en del äldre arbetare samt hantlangare och schaktningsarbetare hade svårighet att skaffa sig sammanhängande arbete. Inom mekaniska verkstadsindustrien och vid skeppsvarven hade man mestadels fullt upp att göra, och på dugande arbetare rådde god efterfrågan. Till och med i Malmö, där arbetstillfällena minskats genom driftsinställelsen hos firman Flygindustri, rapporterades en

nedgång av arbetslöshetssiffran med omkring ett hundratal järn- och metallarbetare jämfört med i fjol.

Handeln och samfärdseln hade stark känning av den livaktighet, som alltid inträder på höstsidan, och förhållandena innevarande år syntes vara mycket tillfredsställande. Byggnadsverksamhetens ansvällning kunde givetvis spåras på detta som så många andra arbetsområden, och speciellt den livliga oktoberflyttningen, som enbart för Stockholms vidkommande berörde 50 000 personer, gav rikliga arbetstillfällen. Sjöfarten utvecklade också stor livaktighet, och mot 2 423 vid sjömanshusen avmönstrade svarade 2 597 påmönstrade.

På de kvinnliga arbetsområdena rådde samma förhållande som tidigare år med minskad tillgång å arbete för restaurangpersonal men starkt stegrad efterfrågan å kvinnliga tjänare av alla slag till såväl städerna som landsbygden.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under september samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	*161*	*150*	*148*	*143*	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	*81*	*77*	*104*	*106*	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	*184*	*179*	*168*	*161*	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·3*	*15·6*	*14·1*	*12·3*	*10·0*	*9·4*	*8·2*	*7·7*	—	—	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna sjönk alltjämt, och vid månadsskiftet augusti—september uppgick fackföreningsprocenten till 7·7 mot 8·2 föregående månad och 8·3 motsvarande tid i fjol. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 782.

Arbetstillgången och arbetslöshetshjälpen.

Utlåtanden av socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen.

Sedan statsrådet och chefen för socialdepartementet den 8 september 1927 anmodat socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen att skyndsammast avgiva yttrande över svenska lantarbetsgivarnas centralförenings framställning om vidtagande av åtgärder med anledning av bristen å arbetskraft för jordbrukets behov, ha dessa den 12 resp. 15 september avgivit nedan återgivna utlåtanden.

Socialstyrelsens yttrande. Enligt vad styrelsen med anledning av föreliggande remiss under hand inhämtat från lantbruksstyrelsen, är skördearbetet i landet alltjämt försenat, på vad grund det ligger vikt uppå att de återstående arbetena kunna fullbordas snarast möjligt, vilket skulle underlättas genom ökad tillgång å arbetskraft. Rotfruktsskörden återstår, och denna kräver mycken manuell arbetskraft; särskilt gäller detta med hänsyn till att sockerbetsodlingen återupptagits i sin förutvarande utsträckning. Dessa säregna skördeförhållanden synas vara en av de viktigaste orsakerna till jordbrukets innevarande år kraftigt stegrade behov av tillfällig arbetskraft för skördearbetets tillfredsställande bedrivande. En annan orsak till den i år mera kännbara knappheten å tillfällighetsarbetare torde vara att söka i de stigande konjunkturerna inom det industriella näringslivet, varom bland annat socialstyrelsens statistik över arbetstillgången under andra kvartalet bär vittne. Rörande läget å jordbrukets arbetsmarknad under sistförflutna augusti månad utvisar socialstyrelsens sammandrag av arbetsförmedlingsrapporterna, att relationstalet mellan arbetsansökningar och lediganmälda platser vid jordbruket i sin helhet icke legat så lågt sedan sju år tillbaka. Innevarande års augustisiffra uppgår till 104 ansökningar per 100 lediga platser, en relation, som senast nåddes år 1919 och endast underskridits år 1920.

Att siffran ligger över 100 förklaras därav, att vid denna tid på året arbetsförmedlingarna börja besökas av årsanställda tjänare i stat och kost, vilka redan nu önska anmäla sig som sökande av ny anställning till instundande oktoberflyttning vid jordbruket. Endast delvis har sålunda den å kontoren lediganmälda arbetskraften omedelbart kunnat disponeras för besättande av aktuella arbetstillfällen. Efterser man läget inom den förmedlingsgrupp av jordbruket, som avspeglar tillgång och efterfrågan å tillfällighetsarbete (dags- och månadsanställning vid skörde-, tröskning-, rotfrukts- och liknande arbete), är jämviktssiffran innevarande år 64 ansökningar på varje hundratal lediga platser. Att det oaktat arbetsförmedlingarna kunnat besätta i genomsnitt 89 av 100 lediganmälda platser, förklaras av den överflyttning, som kunnat ske till dylikt jordbruksarbete av villig och kunnig arbetskraft från andra sökandegrupper. Denna överflyttning har emellertid av skilda orsaker icke kunnat äga rum i den utsträckning, som varit nödvändig för att helt tillgodose jordbrukets efterfrågan under augusti månad. Under de hittills förflutna dagarna av september synes läget i stort sett varit likartat.

Beträffande utvecklingen av förhållandena under den återstående delen av jordbrukets bråda arbetsperiod, vilken torde sträcka sig fram till ungefär mitten av oktober månad, måste man räkna med, att de den 10 dennes påbörjade repetitionsövningarna komma att ytterligare minska tillgången å arbetskraft. Sammanlagt äro i militärtjänst nu tre årsklasser inkallade, vilka räkna tillhopa mellan 60 000 och 70 000 man. Av dessa stamma enligt tidigare gjorda undersökningar inemot

40 % från jordbruket. I likhet med vad tidigare skett, har Kungl. Maj:t även innevarande år medgivit skördepermission av värnpliktiga i viss utsträckning. Det ligger emellertid i sakens natur, att en dylik åtgärd endast kan få begränsad omfattning och endast få betydelse för en mindre del av jordbruket.

Det torde vid behandling av föreliggande fråga jämväl böra beaktas, att vid denna tid av året icke enbart jordbruket utan även stora delar av näringslivet i övrigt drivas i forcerat arbetstempo. September är nämligen sedan gammalt känd för att vara årets brådaste arbetsmånad, då bl. a. byggnadsverksamheten och transportarbetet i städerna kulminera i samband med bostadsbyggenas färdigställande och omflyttningen på hyresmarknaden. Innevarande år synes i detta fall icke avvika från tidigare utan snarare tendera att skärpa den i samband härmed alltid framträdande stegrade efterfrågan å arbetskraft. På vissa håll spåras redan brist å erforderlig arbetskraft, och man räknar med att riklig arbetstillgång skall föreligga inom dessa arbetsområden långt in i oktober månad. Vid sådant förhållande torde man kunna räkna med att arbetsmarknaden såväl i städerna som å landsbygden skall kunna uppsuga ytterligare arbetskraft under de närmaste veckorna.

Det ökade behovet av arbetskraft har man i föreliggande framställning tänkt sig fyllt bland annat genom utnyttjande av de till nödhjälpsarbete hänvisade arbetslösa. Arbetslöshetskommissionen synes i viss mån ha beaktat det stegrade behovet genom att vid beslut den 9 dennes hemsända omkring 150 man till respektive kommuner av den till omkring 2 300 man uppgående statliga nödhjälpsarbetarstyrkan. I enstaka fall lär även permission av ett mindre antal nödhjälpsarbetare ha förekommit, sedan framställning om skördehjälp ingivits till den lokala arbetsledningen från lantbrukare i trakten. Det ingick också i den ursprungliga planen för de statliga nödhjälpsarbetena, att arbetsstyrkan vid dessa skulle tjänstgöra som en lokal depå av arbetskraft för den kringliggande traktens behov.

Emellertid möter en sådan rekvisition av arbetskraft från nödhjälpsplatserna stora och ofta oöverkomliga svårigheter. Att arbetsförmedlingsanstalterna ofta ställa sig tveksamma till resultatet ur förmedlingssynpunkt av dylik rekvisition, förklaras dels av arbetsgivarnas motvilja att på förhand binda sig för okända arbetstagare, dels av nödhjälpsarbetarnas mången gång förekommande motvilja att emottaga erbjudet arbete under hänvisning till sin bristande kompetens, oförmånlig arbetsförtjänst och så vidare. Även om nödhjälpsarbetarna avstängas vid vägran att antaga erbjudet arbete vid jordbruket, föredraga de att återvända till sina hemorter. Jordbruksarbetsgivarna å sin sida vilja också ofta icke ha ovana stadsarbetare och allra minst sådana, som på något sätt tvångskommenderats. Dylika vanskligheter ha framträtt vid flera tillfällen.

Under sådana förhållanden framstår det naturliga kravet, att den offentliga arbetslöshetspolitiken i görligaste mån bör anpassas till de skiftande konjunkturerna inom näringslivet och till säsongväxlingarna på arbetsmarknaden, i ännu klarare belysning. Det nutida näringslivet är ju till sin art synnerligen elastiskt; i överensstämmelse härmed måste också arbetskraften för att undgå arbetslöshet vara rörlig. För att motsvara sitt ändamål böra följaktligen samhällets ifrågavarande hjälpåtgärder rätta sig efter dessa faktorer. Ett rationellt handhavande av den arbetslinje, som är den svenska arbetslöshetspolitikens särmärke, fordrar jämväl ett aktgivande härpå.

Det torde härvid böra uppmärksammas, att vid en begränsning av de offentliga nödhjälpsarbetena de sålunda entledigade arbetslösa visserligen icke samtliga kunna omedelbart påräkna någon anställning, men genom den successiva förskjutningen, som spelar så stor roll på arbetsmarknaden, skulle i varje fall knappheten på lösarbetare minskas och tillgången på arbetskraft ökas för skörde- och tröskningsarbete samt för näringslivets behov i övrigt. Särskilt under nuvarande ljusning inom näringslivet samt med hänsyn till dels de pågående repetitionsövningarna och dels de forcerade skörde- och flyttningsarbetena lära nödhjälpsarbetare, i händelse av

nödig egen företagsamhet och arbetsvilja, utan svårighet kunna finna användning på den öppna arbetsmarknaden. Enligt de erfarenheter, som några arbetsförmedlingsföreståndare gjort vid nyligen avlagt besök i ett par nödhjälpsföretag i mellersta Sverige, synas flera vid dylika arbeten sysselsatta arbetslösa med fördel kunna placeras på lediga *fasta* platser vid jordbruket. Det synes sålunda böra tagas under allvarligt övervägande, huruvida icke åtgärder böra vidtagas för att tillfälle till närmare kontakt med arbetsmarknadens nuvarande möjligheter må beredas de å nödhjälpsarbetena sysselsatta i den omfattning och på det sätt, som kan befinnas lämpligt med hänsyn till lokala förhållanden och skäliga billighetshänsyn.

Arbetslöshetskommissionens yttrande. Om spörsmålet rörande tillgodoseende över huvud taget av näringslivets behov av arbetskraft hör till de frågor, som i allra främsta rummet påkalla uppmärksamhet ur de synpunkter kommissionen har att beakta, torde dock den sida av denna stora fråga, som dryftas i den remitterade framställningen, nämligen tillgodoseendet av det under skördearbetet aktuella behovet av arbetskraft för jordbruket av flera skäl påkalla sådan uppmärksamhet i alldeles särskild grad. En större eller mindre ökning av efterfrågan på arbetskraft under skördearbetet kan alltid på förhand väntas inträda, och det gäller städse att under noggrant aktgivande på omständigheter, som bestämma graden av styrka hos detta behov, söka avpassa de statliga hjälpåtgärderna därefter. Då vidare tillgången på arbetskraft under lång tid visat sig vara knappare för jordbruket än för stadsnäringarna, är det enligt kommissionens mening i tider av arbetslöshet, som föranleder statliga hjälpåtgärder, en av huvuduppgifterna för den statliga arbetslöshetspolitiken att söka åstadkomma en utjämning av denna bristande balans.

Kommissionen började också redan vid slutet av nästlidna vår överväga sådana åtgärder inom kommissionens verksamhetsområde, som kunde bidraga till att de arbetstillfällen, som jordbruket kunde komma att erbjuda för arbetslösa, på rationellt sätt tillvaratoges. Vid upprepade tillfällen har kommissionen vid sina sammanträden under hand dryftat olika förslag i sådan riktning. Arbetslösheten hade emellertid under vintern varit relativt svår, varför kommissionen nödgades avsevärt utvidga den statliga hjälpverksamheten. Visserligen kunde redan ganska tidigt på våren iakttagas tecken på en allmänt förbättrad ekonomisk konjunktur, som ingav förhoppning, att näringslivet i växande omfattning skulle absorbera den lediga arbetskraften. När kommissionen sedermera hade att behandla riktlinjerna för hjälpverksamheten under sommarhalvåret, syntes dock ej anledning föreligga att vidtaga andra åtgärder än som avsåge en koncentration av de statliga nödhjälpsarbetena, i den mån den betingades av sommarsäsongen och en därmed sammanhängande naturlig och frivillig avgång av klientelet från dessa arbeten.

I viss mån hava kommissionens antaganden bekräftats. Sålunda må nämnas, att arbetsstyrkan vid de statliga nödhjälpsarbetena genom frivillig avgång nedbringats från 3 105 man den 14 maj 1927 till 2 279 man den 3 september 1927.

Emellertid har det mot slutet av sommaren kunnat iakttagas, att den relativt betydande avgång, som sålunda ägt rum, likväl icke torde hava motsvarat den gynnsammare situation på arbetsmarknaden, enkannerligen inom jordbruket, som enligt vad av socialstyrelsen förebragta siffror då kan konstateras hava inträtt. Kommissionen får i detta sammanhang meddela, att enligt preliminära beräkningar antalet anmälda hjälpsökande vid sistförflutna månadsskifte torde uppgå till omkring 10 000 arbetslösa. Vid samma tidpunkt voro, som redan nämnts, 2 279 arbetslösa anställda vid statliga nödhjälpsarbeten.

Av allt att döma synas flera ganska starka hämmande faktorer resa sig mot nödhjälpsarbetarens övergång till de arbetstillfällen, som den öppna arbetsmarknaden erbjuder. Främst lärer härvid komma i betraktande att han, trots det att nödhjälpslönen hålles lägre än den öppna marknadens, finner det kontinuerligt pågående nödhjälpsarbetet mera betryggande än de intermittenta arbetstillfällena på öppna

marknaden. Vad speciellt angår arbete i jordbruket, synes avseende därvid fästas vid skördearbetets tillfälliga karaktär, synbarligen utan tillräckligt beaktande av, att sådant tillfälligt arbete ej sällan utgör inkörsporten till en tryggad årsanställning inom denna vår huvudnäring.

En annan bidragande omständighet, som motverkar nödhjälpsarbetarens övergång till den öppna marknaden, är att söka i de naturliga ideella band, som binda honom vid hans gamla yrke och, vad särskilt familjeförsörjarna beträffar, vid den gamla hemorten. Då arbetslösheten mången gång beror på övertalig arbetskraft inom visst yrke eller i viss ort, påkallar den nödiga rörligheten av arbetskraften, att arbetaren sliter sådana band och söker sig till andra orter och andra verksamhetsgrenar. Härvid synes nödhjälpsarbetet ej sällan erbjuda en tillflykt, där arbetaren i avvaktan på förhållandenas utveckling anser sig kunna uppskjuta och helst helt undgå den kanske smärtsamma operationen.

Understundom torde också arbetaren av bristande företagsamhet tyvärr komma att dröja sig kvar vid det efter hand till vana vordna nödhjälpsarbetet utan att aktgiva på arbetstillfällen, som den öppna marknaden bjuder och i allt fall utan att taga initiativ till deras uppsökande.

Ej minst torde de senare berörda faktorerna göra sig gällande, då stadsarbetaren står inför valet att söka sig ut på lantarbete, varvid han i vissa fall med fog kan åberopa men understundom utan tillräckliga skäl söker göra gällande sin bristande kompetens för sådant arbete. Beträffande sådana fall må emellertid framhållas, att de statliga nödhjälpsarbetena så gott som undantagslöst äro förlagda till landsbygden och att arbetet därstädes lärer bibringa honom vana vid åtskilliga arbetsuppgifter, som förekomma inom jordbruket.

Slutligen kan det ej fördöljas, att jordbrukets målsmän synas hysa en ganska vitt utbredd misstro till de vanliga från stadssamhällena kommande nödhjälpsarbetarnas lämplighet såsom lantarbetare. Utan att vilja bedöma, i vilken utsträckning så verkligen kan vara fallet, vill kommissionen, bland annat under hänvisning till det nyss anförda och med stöd av färska exempel, endast konstatera, att flera nödhjälpsarbetare nyligen befunnits lämpliga och villiga att överföras till fast jordbruksarbete, där svårighet yppat sig att erhålla arbetskraft.

Därjämte torde böra framhållas, att säsongföreteelserna på jordbrukets arbetsmarknad av skilda anledningar (maskindrift m. m.) mer och mer skärpas, en utveckling, som torde komma att påkalla uppmärksamhet ur arbetslöshetssynpunkt.

Beträffande den i svenska lantarbetsgivarnas centralförenings framställning berörda frågan om lönerna vid de statliga nödhjälpsarbetena och deras samband med jordbrukets förseende med arbetskraft får kommissionen erinra därom, att vid senaste årsskifte en ingående omprövning av löneläget i de olika orterna verkställdes i avsikt att bringa nödhjälpslönerna i ett rätt förhållande till den öppna marknadens grovarbetarlöner på sätt statsmakterna härom givit direktiv.

Kommissionen har nu, under aktgivande av dessa förhållanden, vidtagit vissa positiva åtgärder i syfte att bringa arbetsstyrkan vid de statliga nödhjälpsarbetena i nöjaktig överensstämmelse med vad som betingas av det aktuella läget på arbetsmarknaden.

Därvid har i första hand eftersträvats att främja en naturlig och frivillig återgång till den öppna arbetsmarknaden.

Sålunda hava på kommissionens initiativ tvenne med förhållandena på lantarbetsmarknaden särskilt förtrogna föreståndare för större offentliga arbetsförmedlingsanstalter nyligen besökt ett par av de större förläggningarna för att på ort och ställe söka förbindelse med nödhjälpsarbetare, som lämpligen kunde hänvisas till lediga platser inom jordbruket. Sedan dessa försök visat sig utfalla i gynnsam riktning, har kommissionen i skrivelse till socialstyrelsen hemställt, att styrelsen jämte meddelande om vissa nedan berörda åtgärder i fråga om hemsändande av nödhjälpsarbetare måtte fästa den offentliga arbetsförmedlingens uppmärksamhet

på önskvärdheten av dess medverkan till arbetsanvisning åt arbetslösa vid statliga nödhjälpsarbeten och särskilt åt de genom nämnda åtgärder hemsända.

Till underlättande av denna förmedlingsverksamhet kommer utdrag av kommissionens styrkebesked hädanefter varje vecka att tillhandahållas arbetsförmedlingsanstalterna.

Vidare har kommissionen för avsikt att anmoda befälet på arbetsplatserna att aktivt medverka till att arbetstillfällen på den öppna marknaden, som kunna yppa sig för på platsen anställda, utnyttjas. För sådant ändamål har arbetsbefälet särskilt i uppdrag, att noggrant göra sig underrättade om och med noggrannhet besvara förfrågningar från organ för den offentliga arbetsförmedlingen eller från arbetsgivare angående nödhjälpsarbetarens kompetens för olika slag av arbeten, ävensom att till arbetarnas kännedom bringa alla inkommande uppgifter om det behov av arbetskraft, som kunnat yppa sig.

Vidare har kommissionen, såsom ovan antytts, funnit sig böra taga under övervägande åtgärder i fråga om hemsändande av vissa nödhjälpsarbetare. Sålunda har skäl ansetts föreligga att hemsända nödhjälpsarbetare från kommuner, där arbetslöshet av föga omfattande art varit för handen. Beslut härom fattades av kommissionen den 6 innevarande månad, och hemsändes på grund därav c:a 150 arbetslösa från 19 kommuner.

Samtidigt beslöt kommissionen, att hänvisning av arbetslösa till statliga nödhjälpsarbeten tillsvidare skulle inställas under september månad. Undantag skulle dock göras för arbetslösa från de två nordligaste länen.

Vidare har kommissionen funnit sig böra undersöka, huruvida det nuvarande klientelets beskaffenhet till någon del kunde giva stöd för uttalade farhågor för uppkomsten av en s. k. kronoarbetskår, nämligen att det funnes en tendens hos nödhjälpsarbetare att alltmera betrakta nödhjälpsarbetet såsom ett stadigvarande förvärvsarbete. Sedan det visat sig, att ett ganska stort antal arbetslösa i oavbruten följd varit anställda i nödhjälpsarbete från och med den 1 oktober 1926 eller från än tidigare datum, beslöt kommissionen den 14 innevarande månad att hemsända dessa, dock att beslutet endast skulle gälla icke-familjeförsörjare samt att undantag skulle göras för arbetslösa från Västerbottens och Norrbottens län samt för vissa kommuner i andra delar av riket, där en betungande arbetslöshet sedan länge varit rådande.

Slutligen har kommissionen, som ett tillägg till nu gällande bestämmelser om fri resa till hemorten, beslutat, att nödhjälpsarbetare, som styrkt sig hava erhållit arbete i den öppna marknaden, må åtnjuta fri resa till anställningsorten.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och under erinran, att man från jordbrukets sida städse har möjlighet att söka sig erforderlig arbetskraft vid kommissionens arbetsplatser, en utväg, som i anmärkningsvärt ringa omfattning utnyttjats under nu pågående skördearbete, har kommissionen för sin del för närvarande ingen ytterligare åtgärd, utöver de ovan berörda, att föreslå med anledning av den föreliggande framställningen.

Genom beslut den 23 september har Kungl. Maj:t funnit framställningen icke föranleda någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida med hänsyn till de åtgärder, som av arbetslöshetskommissionen redan vidtagits i framställningens syfte samt med avseende jämväl å vad i socialstyrelsens och kommissionens yttranden i övrigt anförts.

Internationella befolkningskonferensen i Genève.[1]

Den 30 augusti—3 september hölls i Genève en internationell konferens för befolkningsfrågor (»World Population Conference»). Konferensen, som var den första i sitt slag och helt och hållet av privat natur, hade till ändamål att ur vetenskapliga och objektiva synpunkter behandla aktuella befolkningsproblem. Förhandlingarna bestodo i föredrag, följda av synnerligen livliga diskussioner; några resolutioner fattades ej med undantag för en, rörande upprättandet av en internationell organisation för fortsatta studier av befolkningsfrågor. I konferensen deltogo omkring 150 personer, biologer, läkare, statistici, nationalekonomer och sociologer; talrikast representerade voro England (c:a 35 deltagare), Förenta staterna (c:a 25 deltagare) samt Frankrike, Tyskland och Sverige med vartdera ett 10-tal deltagare. Konferensens president var Sir Bernard Mallet, f. d. chef för den engelska officiella befolkningsstatistiken.

Initiativet till konferensen hade tagits av några amerikanska biologer och signifikativt härför är, att konferensens första sammanträde ägnades åt en diskussion av ämnet »Befolkningstillväxten ur biologisk synpunkt», med inledningsföredrag av dr Raymond Pearl (U. S. A.). I sitt mycket omdebatterade föredrag framkastade Pearl den åsikten, att folkmängden med hänsyn till sin tillväxt följde en viss matematisk formel, som kunde grafiskt framställas genom en S-formig kurva, den s. k. »logistiska kurvan». Folkmängden i ett land tilltoge till en början mycket långsamt men därefter i allt hastigare och hastigare tempo; så småningom började dock ökningen sakta av för att slutligen nästan upphöra. En ekonomisk depression torde endast i ringa grad påverka folkmängdens storlek. Gentemot Pearl framhölls bl. a., att statistiken över folkmängdens förändringar omspände en alltför kort tidrymd, 100 à 150 år, för att man med större grad av säkerhet skulle kunna draga den slutsatsen, att folkmängdens tillväxt verkligen överensstämde med den logistiska kurvans förlopp; 1800-talet med dess starka folkökning måste dessutom betraktas som en föga normal period.

Den *kvantitativa* sidan av befolkningsfrågan behandlades vidare av professor H. P. Fairchild (U. S. A.) i ett föredrag om »Befolkningsoptimum», av professor E. M. East (U. S. A.), som redogjorde för »Livsmedelstillgångarna och folkmängden», och av Internationella arbetsbyråns chef A. Thomas, som talade om »Den internationella folkomflyttningen samt kontrollen över densamma». Fairchild fastslog, att frågan om den lämpligaste folknumeräreu, befolkningsoptimum, i ett land berodde på fyra faktorer, nämligen jorden med dess råvarutillgångar, vidare materiella och intellektuella hjälpmedel,

[1] Redogörelse, avgiven av t. f. förste aktuarien N. Cederblad.

den faktiska folkmängden och slutligen levnadsstandarden. Den mest betydelsefulla uppgiften för socialvetenskaperna vore att söka statistiskt bestämma dessa fyra faktorer för att sålunda kunna fixera befolkningsoptimum i ett land. För närvarande kunde endast en faktor, folkmängden, mätas med önskvärd exakthet. Viktigast vore att söka få ett mått på levnadsstandarden, ty förändringarna i denna gåve den bästa fingervisningen om var befolkningsoptimum låg. Levnadsstandarden mättes bäst genom budgetundersökningar över förbrukningen inom olika sociala klasser. En ökning av jordens produktivitet eller av de materiella och intellektuella hjälpmedlen kunde i ett land, som redan nått optimum, resultera antingen i en stegring av befolkningen till ett maximum eller i en höjning av levnadsstandarden till ett maximum eller slutligen i någon ökning av både befolkning och levnadsstandard; men resultatet kunde aldrig bli, att både befolkningen och levnadsstandarden samtidigt nådde sitt maximum Ett upplyst samhälle borde här fälla avgörandet.

Liknande åsikter framkommo i Easts föredrag, som var mycket pessimistiskt färgat. »Tydligen kommer», yttrade han bl. a., »varje strävan att uppdriva jordbrukets effektivitet, som ej är förenad med restriktioner rörande folkmängden, att ej medföra någon mera verklig förbättring i situationen än en ekorres vanvettiga ansträngningar att trampa runt hjulet i sin bur. Vi odla mera vete endast för att föda fler människor att odla än mer vete.» I diskussionerna, som följde dessa båda föredrag, bröto sig meningarna starkt, även om de malthusianska åsikterna dominerade. Särskilt från franskt håll framfördes dock av flera talare bestämda gensagor mot inledarnas mörka framtidsperspektiv. I ett yttrande av professor Silverstolpe berördes det nyvaknande intresset för befolkningsfrågor i Sverige och den nästan fullständiga omkastningen i allmänna opinionen, som i vårt land framkallats av Förenta staternas restriktiva invandringspolitik. »Nu anse endast få personer nativitetskontroll vara något ont, och knappast någon blir verkligt orolig, när statistiken visar, att folkmängden inom en ej alltför avlägsen framtid torde komma att stabiliseras.»

Konferensens program upptog såsom ovan nämnts, även en debatt om emigrationen, en fråga som faller under socialstyrelsens ämnesområde och därför här må behandlas något utförligare.

I sitt föredrag om kontroll över det internationella folkutbytet berörde Thomas först den djupgående förändring, som ägt rum på detta område under senaste tiden. Den mer eller mindre anarkiska frihet i folkomflyttningen, som hittills rått, minskas mer och mer, och de olika staterna söka införa en allt strängare kontroll över omflyttningen. Detta hade haft till följd, att totalantalet emigranter gått tillbaka; minskningen hade varit särskilt stark beträffande de emigranter, som sökte en stadigvarande hemort i det främmande landet eller begåvo sig till mera avlägsna länder. Samtidigt hade emigrantens frihet att handla som en självbestämmande individ blivit alltmer inskränkt av officiella myndigheters samtycke, vilka nu för tiden behandla hans fall ej blott från hans egna personliga intressen

utan fastmer från nationella, ekonomiska, hygieniska och militära synpunkter. Slutligen hade emigration i grupp, baserad på kollektiv rekrytering, blivit allt vanligare.

I samma mån som omflyttningen sålunda antagit en ökad nationell karaktär, hade den förorsakat konflikter mellan olika länder. Trots att många stater träffat särskilda överenskommelser med varandra, kvarstode många latenta konflikter, vilka ej kunde lösas eller ens mildras genom internationell social lagstiftning. Det vore dock möjligt att redan nu formulera några allmänna grundsatser, som efter att ha blivit föremål för en grundlig debatt borde möjliggöra en rationell lösning av emigrationsproblemen. Följande principer kunde enligt Thomas' åsikt uppställas:

»a) En person skall ha rätt att utvandra och bosätta sig utomlands endast under *vissa villkor*; idén om *fullkomlig* frihet att flytta från plats till plats är ej längre förenlig med nutida förhållanden och därför ej realiserbar.

b) Under vissa bestämda villkor skall en internationell myndighet, vilkens rätt att intervenera förut blivit frivilligt erkänd av båda parterna, vara berättigad att fastställa de villkor, enligt vilka ett territorium, som lyder under en viss stat och som tydligen är oupptaget, må upplåtas för vissa grupper av emigranter. En stats suveränitet skulle härigenom ej överträdas, enär det tages för givet, att de olika staterna redan genomträngts av de nya internationella idéerna och samtyckt till att deltaga i det internationella samarbetet på detta område.

c) Däremot skall varje invandringsland ha rätt att under viss kontroll träffa ett urval av immigranterna, ty en stats vitala intressen böra ej hotas genom intrång av immigrantskaror.

d) Internationella regler för immigranternas naturalisation och assimilation böra antagas genom överenskommelse; så länge en nödtvungen nativitetskontroll fattas, utgöra de ett skydd mot överdriven tillväxt av en del folk, där en ökning kan innebära en fara för grannstaterna.»

Thomas framhöll vidare, att de ledande principerna för en lösning av emigrationsfrågan endast kunde fastställas på grundval av en ingående kännedom om fakta. Därför måste först ett internationellt vetenskapligt institut upprättas, vars främsta uppgift skulle vara att studera och klarlägga emigrationsproblemen med hänsyn till deras nationella och internationella läge. Bland frågor, som borde bli föremål för systematiska undersökningar genom institutet, må nämnas följande: folkmängdsoptimum för olika länder och den lämpligaste *fördelningen* av hela världens befolkning; verkningarna av blandningar av folk tillhörande olika raser och civilisationsstadier; betydelsen av ett folks demografiska sammansättning för dess tendens att utvandra och möjligheterna att uppställa prognoser för denna tendens; emigrationsrörelsernas historiska utveckling, cykliska fluktuationer och säsongvariationer; emigrationens och immigrationens betydelse för arbetsmarknaden.

Den livliga diskussion, som följde på Thomas' föredrag, kom endast att till en del röra sig om hans båda förslag om ett vetenskapligt forskningsinstitut och en internationell kontrollerande myndighet, vilket senare förslag av honom själv betecknades såsom en utopi. Tanken på ett forskningsinstitut vann allmän anslutning, och konferensen beslöt, att ett sådant skulle upprättas och tillsatte en kommitté för att närmare utforma denna plan.

Det framhölls från alla håll, att förutsättningen för att man lämnade sin medverkan till upprättandet av detta institut vore, att det skulle behandla befolkningsfrågan ur strängt objektiva och vetenskapliga grunder. Flertalet talare ställde sig däremot mycket skeptiska gentemot förslaget om en internationell organisation med exekutiv makt i emigrationsfrågor. Professor J. W. Gregory (England) ansåg, att en sådan organisation skulle bli dömd att misslyckas, enär intet av de stora emigrantländerna skulle giva den sitt stöd; troligen skulle organisationen snarare öka än minska internationella meningsskiljaktigheter. I diskussionen blevo för övrigt emigrationsfrågorna ventilerade från de mest skiftande synpunkter. Flera talare lämnade kortfattade översikter över de mest brännande problemen i resp. länder. Från svenskt håll påpekades (av t. f. förste aktuarien N. Cederblad) sambandet mellan begränsningen i emigrationen och den rådande arbetslösheten, varjämte (av doktor Helmer Key) en redogörelse avgavs för den nyligen upprättade organisationen för emigration av kvalificerad arbetskraft.

Åt den *kvalitativa* sidan av befolkningsfrågan ägnades tre föredrag, nämligen av professor A. M. Carr-Saunders (England) över ämnet »Inverkningar på rasen av olikheter i nativiteten» (i samband varmed docent K. A. Edin framlade resultaten av sina undersökningar om fruktsamheten inom olika socialklasser i Stockholm), av dr F. A. E. Crew (England) över »Fruktsamhet och sterilitet», av dr Lidbetter (England) över »Ärftlighet, sjukdom och pauperism», vartill kom en redogörelse av professor H. Lundborg för det rasbiologiska institutet i Uppsala. Ur social synpunkt var Lidbetters föredrag av största intresset.

Lidbetter redogjorde för en av »The English Eugenic Society» år 1923 företagen undersökning rörande de personer, som vid denna tid funnos intagna å en del fattigvårdsanstalter i Londons Eastend. Dessa personers familjeförhållanden ha ingående behandlats, och där det varit möjligt har man upprättat fullständiga stamtavlor för de släkter, som medtagits vid undersökningen. Det framgår av dessa stamtavlor, att det finns en stam, »en ras», av kroniskt fattiga släkter, nära förbundna med varandra genom inbördes giftermål. Denna ras, som knappast i någon utsträckning rekryteras av den övriga normala befolkningen, synes ej märkbart minskas genom uppfostran eller genom andra sociala åtgärder från samhällets sida. Den allmänna höjningen av levnadsstandarden synes näppeligen haft någon annan betydelse för denna undermåliga befolkningsgrupp än att deras antal ökats. I flera fall har man kunnat följa släkterna fem till sex generationer tillbaka i tiden och därvid funnit, att deras stamfäder fått fast fot på ungefär samma plats, där de efterkommande ännu leva kvar. Den största förändringen i släkternas levnadsförhållanden synes ha varit, att deras beroende av det allmänna ökats i omfattning och intensitet. »De tyckas ha rört sig på samma fläck under generationer, levt samma slags liv, sysslat med samma arbete, men kanske anpassat sig litet mera efter miljön, det är allt.» Den vanliga föreställningen om en »nationell degeneration», vilken föreställning utgår från en omfattande uppblandning av de normala befolkningselementen med de de-

fekta, trodde Lidbetter vara felaktig; giftermål mellan undermåliga och högvärdiga släkter torde sällan förekomma. Den stora börda av ärftlig undermålighet, som samhället hade att bära, härrörde troligen från blott några få tusen släkter. Att tala om nationell degeneration vore berättigat endast om man därmed ville angiva, att de undermåliga elementen ha större nativitet än de i rasbiologisk mening mervärdiga.

Arbetsfredsfrågan i Norge.

Under trycket av de omfattande och svårartade arbetskonflikter, varav Norge hemsöktes under förra hälften av år 1927, påbörjades en stark agitation för återinförandet av den obligatoriska skiljedomen i intressetvister. Resultatet blev även, att stortinget den 5 maj 1927 antog en *provisorisk* lag om obligatorisk skiljedom, vilken lag omedelbart trädde i kraft och äger giltighet till den 1 augusti 1929. För lagen röstade representanter för samtliga partier med undantag av arbetarpartiet.

De huvudsakliga bestämmelserna i den nya lagen gå ut på följande.

Finner konungen, att en tvist rörande löne- eller andra arbetsvillkor, som icke regleras av kollektivavtal, sätter väsentliga samhällsintressen på spel, kan han, efter framställning av riksmedlingsmannen, besluta, att tvisten skall avgöras genom skiljedom. Hänvisningen till skiljedom kan begränsas till tvistefrågor, som man icke lyckats lösa genom medlingsförfarandet. Har konungen fattat beslut om att tvistefråga skall avgöras genom skiljedom, kan han jämväl förbjuda igångsättande eller fortsättning av arbetsinställelse i anledning av ifrågavarande tvist. Intill dess skiljedom avkunnats, skola samma arbets- och lönevillkor gälla som vid tvistens utbrott, såvida icke parterna enas om något annat eller skiljedomstolen träffar särskild bestämmelse härom.

Skiljedomstolen består av ordförande och fyra andra medlemmar. Ordföranden förordnas av konungen för lagens hela giltighetstid. Av medlemmarna, vilka utses för varje särskild gång domstolen träder i funktion, tillsätter konungen två, och de två övriga utväljas inom en av konungen bestämd frist av resp. »Norsk Arbeidsgiverforening» och »Arbeidernes faglige Landsorganisation» eller, om fristen överskrides, av konungen.

Avkunnad skiljedom har samma verkan som kollektivavtal och äger giltighet under högst två år. Skulle under domens giltighetstid inträffa väsentliga förändringar i förhållanden, som kunna antagas ha varit av betydelse vid fastställandet av domens lönebestämmelser, t. ex. en väsentlig ökning eller minskning av levnadskostnaderna, en förbättring eller en försämring av vederbörande industris ekonomiska läge o. s. v., kan saken upptagas till ny behandling, därest någon av parterna framställer begäran härom. Sådan framställning kan dock icke ske, förrän sex månader förflutit efter den ursprungliga domens avkunnande. Vid den förnyade handläggningen av saken kunna nya lönebestämmelser fastställas, men däremot inga ändringar göras i skiljedomens utslag i övrigt.

Samtidigt med att stortinget antog ovan anförda provisoriska lag om obligatorisk skiljedom förekom även till behandling den av regeringen för 1926 års storting framlagda propositionen om ändringar i lagen om arbetstvister den 6 augusti 1915 och föranledde denna gång beslut från stortingets sida. De nya bestämmelser, som härvid fastslogos, voro delvis av skärpande natur, särskilt i fråga om straffkapitlet. För de viktigaste nyheterna lämnas nedan en kortfattad redogörelse.

Det *civilrättsliga ansvaret för avtalsbrott eller olaglig arbetsinställelse* har skärpts genom en omläggning av bevisskyldigheten, gående ut på att förening är ansvarig, »med mindre den uppvisar, att den icke själv har skuld i eller med de medel, som stå till dess förfogande, har sökt hindra avtalsbrottet eller fortsättandet av det avtalsstridiga förhållandet eller den olagliga arbetsinställelsen».

Med avseende å straffbestämmelserna för *olaglig arbetsinställelse* har vidtagits en väsentlig utvidgning och skärpning av straffansvaret för dylika arbetsinställelser ävensom av *huvudorganisationernas kollektiva ansvar* härutinnan. Däremot har bötesstraffet borttagits för den enskilde arbetare, som endast deltager i olaglig arbetsinställelse.

Slutligen ha i lagen intagits straffbestämmelser till skydd för arbetsvilliga under olagliga konflikter, men dessa bestämmelser ha blivit av mindre betydelse efter den förändring, som senare under samma stortingssession vidtagits i den allmänna civila strafflagen (se nedan).

De nya bestämmelserna ha följande lydelse:

»1. Med böter från 5 till 25 000 kronor eller med fängelse intill tre månader eller med båda dessa straff straffas:

a) den som är med på beslut om att igångsätta, fortsätta, stödja med bidrag eller godkänna olaglig arbetsnedläggelse eller olaglig arbetsavstängning eller som medverkar härtill;

b) den som uppmanar till att begynna eller fortsätta sådan arbetsinställelse eller som stödjer den eller insamlar eller utdelar insamlade bidrag till dess iverksättande eller fortsättande eller som medverkar härtill.

I domen kan det bestämmas, att utlägg för böterna kan tagas hos den förening, på vars föranledande den skyldige har handlat. Detsamma gäller den förening, vars förtroende- eller tjänsteman den skyldige är eller har varit, för såvitt den straffbara handlingen är begången under hans verksamhet som sådan. Detta gäller dock icke, om han har handlat i strid med föreningens anstalter eller beslut, som fattats på föreningens vägnar.

2. Med böter från 5 till 25 000 kronor eller med fängelse intill tre månader straffas den arbetsgivare eller arbetsgivares representant, som igångsätter eller fortsätter olaglig arbetsavstängning.

3. Med böter från 5 till 25 000 kronor eller med fängelse intill tre månader eller med båda dessa straff straffas den som under olaglig arbetsinställelse:

a) föranleder eller söker föranleda, att någon mister eller nedlägger sitt arbete eller icke söker eller icke får arbete, när det sker för att söka få arbetsinställelsen genomförd;

b) uppmanar eller medverkar till någon sådan handling, som omnämnes under a);

c) föranleder eller söker föranleda, att en arbetsgivare deltager i den olagliga arbetsavstängningen eller att han icke sysselsätter arbetare, som är föremål för olaglig arbetsavstängning, eller att ett företag gör sig saker till andra handlingar eller underlåtelser, varigenom den olagliga arbetsavstängningen stödjes;

d) uppmanar eller medverkar till någon sådan handling, som omnämnes under c).»

Såsom ovan angivits, har stortinget (genom lag den 4 juli 1927) antagit ett tillägg till strafflagen, enligt vilket vittgående bestämmelser om *arbetets frihet* införts i Norge. Dessa bestämmelser återgivas här nedan:

»1. Med böter från 25 till 25 000 kronor eller med fängelse intill ett år straffas den som föranleder eller söker föranleda, att någon uppsäger eller nedlägger sitt arbete eller icke söker eller icke får arbete eller att någon uppsäger eller icke söker eller icke antar arbetare:

a) genom att förolämpa honom eller hans hushåll med hotelser eller våldsamt, förnärmande eller påträngande uppträdande;

b) genom att följa honom från ställe till ställe;

c) genom att lämna offentlig upplysning om den som arbetar eller har arbetat eller har sökt arbete under arbetsinställelse;

d) genom att hindra honom i hans arbete eller näring genom otillbörligt bemötande.

2. I samma ordning straffas den som genom bojkott söker att tvinga någon arbetare eller arbetsgivare att gå in i en sammanslutning av arbetare eller arbetsgivare.

3. I samma ordning straffas vidare den som uppfordrar eller medverkar till någon handling, som är angiven under 1 och 2.»

I händelse lagens bestämmelser icke skulle visa sig tillräckliga att göra slut på en olaglig arbetsinställelse hade i 1926 års regeringsproposition föreslagits en *jämkning i förbudet mot arbetsinställelse,* gående ut på att den förorättade parten med arbetsrättens samtycke skulle kunna igångsätta arbetsnedläggelse eller arbetsavstängning, utan att därigenom kollektivavtalets giltighetstid skulle förändras och utan att den andra parten skulle få rätt till repressalier i form av utvidgad arbetsinställelse. Detta förslag antogs nu och formulerades sålunda:

»Har arbetsrätten genom dom avgjort, att avtalsbrott eller arbetsinställelse i strid med § 6 nr 1 föreligger, och har det avtalsstridiga förhållandet eller den olagliga arbetsinställelsen icke upphört inom fyra dagar efter domens avkunnande, kan den skadelidande parten eller den organisation han är medlem av begära arbetsrättens samtycke till att igångsätta arbetsnedläggelse eller arbetsavstängning.

Begäran härom sändes till arbetsrättens ordförande, som snarast möjligt efter fristens utlopp föranstaltar om sammanträde för behandling av framställningen. Arbetsrätten kan icke bifalla framställningen, med mindre rättens ordförande och minst en av de två medlemmar, som omnämnas i § 10 nr 3, sista mom., äro eniga.

Igångsättande av arbetsinställelse med samtycke av arbetsrätten berättigar icke den andra parten eller den organisation, av vilken han är eller varit medlem, till att igångsätta eller fortsätta arbetsnedläggelse eller arbetsavstängning i anledning av tvisten.»

Beträffande arbetsrättens sammansättning märkes, att det *neutrala elementet utökats* genom att vid sidan av ordföranden ställts två andra opartiska ledamöter, av vilka den ena bör uppfylla de för ledamotskap av högsta domstolen föreskrivna villkor och den andra icke må inneha sådan ställning eller sådant yrke, att han kan betraktas som representant för någon av parterna.

Vad slutligen angår *medlingen,* har bl. a. stadgandet rörande omröstning över medlingsförslag erhållit följande lydelse:

»När omröstning över ett medlingsförslag skall äga rum, skall organisation draga försorg om att alla röstberättigade före omröstningen erhålla möjlighet att taga del av medlingsförslaget i dess helhet.

När ett medlingsförslag har varit underkastat omröstning och blivit avslaget, skola parterna lämna medlingsinstitutionen skriftligt meddelande om huru många röster avgivits för och emot förslaget och huru stort hela antalet röstberättigade är.»

Vid 1927 års storting förelåg även kungl. proposition angående införande av *skriftlig och hemlig omröstning om förlikningsförslagen.* Därjämte föreslogs, att de röstberättigade skola bland sig välja en styrelse att leda omröstningen och föra protokoll över resultatet. Behandlingen av ifrågavarande proposition, som jämväl innehöll en bestämmelse om att förlikningsmannen skulle kunna avvisa tvistefrågor, som icke av parterna underkastats tillräcklig realbehandling, och kräva att parterna upptogo nya förhandlingar härom, blev emellertid av stortinget tills vidare uppskjuten.

De ovan refererade nyheterna i lagen om arbetstvister ha, vad beträffar ansvars- och straffbestämmelserna, mottagits av en stark opposition från arbetarsidan. Ännu mer har detta varit fallet i fråga om tillägget till strafflagen rörande arbetets frihet.

Vad beträffar den provisoriska lagen om obligatorisk skiljedom, ha såsom ovan nämnts arbetarnas representanter bestämt motsatt sig densamma. Även arbetsgi-

varna ha hittills alltid opponerat mot den obligatoriska skiljedomen i intressetvister såsom *permanent* institution. Däremot ha de vid flera föregående tillfällen och nu senast i år varit med om provisorisk lagstiftning i ämnet, och det har på sista tiden inom arbetsgivarnas läger höjts röster för den obligatoriska skiljedomen.

De av den provisoriska skiljedomstolen hittills avkunnade domarna synas i stort sett ha mottagits med tillfredsställelse av arbetarna. Åtminstone ha deras organisationer, trots de starka hotelserna före domarna att icke respektera dessa, sedermera avstått från sådan aktion. Däremot förefaller det som om arbetsgivarna vore mindre belåtna. Det framhålles från deras sida, att utslagen göra intryck av att vara av rent taktisk art, byggda på ett »skipperskjön» och en ärlig vilja att skifta sol och vind mellan parterna och stifta fred, åtminstone för tillfället. Sedda ur dessa synpunkter kunde domarna visserligen anses tilltalande, men hade man en gång fått sig en sådan institution på nacken, måste man enligt arbetsgivarnas förmenande fordra, att skiljedomstolen avkunnar sina utslag på grundval av ekonomiska verkligheter och icke i någon parts, utan i samhällets intresse och till fromma för produktionen.

Revision av den danska arbetslöshetslagstiftningen.

Den danska riksdagen har antagit en ny den 1 juli 1927 utfärdad lag om arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring m. m. Genom den nya lagen, som trädde i kraft den 1 oktober, upphävdes de förut gällande lagarna av den 22 december 1921 och den 4 mars 1924. Efter Socialt Tidsskrift återgives nedan de viktigaste förändringarna, som den nya lagen innebär i förhållande till de föregående lagarna, vilka tidigare refererats i denna tidskrift (årg. 1922, sid. 135 och årg. 1924, sid. 410).

I Köpenhamn och i varje amt skall upprättas ett *arbetsförmedlingskontor* (för Sönderjyllands fyra amt upprättas dock endast ett gemensamt kontor) med en styrelse bestående av en ordförande, en arbetsgivare och en arbetare (i Köpenhamn 3 arbetsgivare och 3 arbetare) och med en föreståndare. Utgifterna fördelas med en tredjedel på den stad, där kontoret är beläget, en tredjedel på »Amtsraadskredsen» och städerna i denna samt slutligen en tredjedel på staten. Offentligt erkända kunna även bliva kommunala arbetsförmedlingskontor i städer med över 10 000 invånare eller kommunala kontor, som under de sista tre åren ha utfört förmedlingar i ett visst större omfång. Till sådana kontor bidrager också staten med en tredjedel av utgifterna, medan vederbörande kommun får bära resten. Slutligen kan redan erkända kontor erhålla tillstånd att fortsätta sin verksamhet, även om de icke uppfylla nyssnämnda betingelser; utgifterna bestridas i så fall av vederbörande kommun.

För *de erkända arbetslöshetskassorna* inträder en väsentlig förändring med hänsyn till beräkningen av de statliga och kommunala bidragen. Medan stat och kommun hittills bidragit med ett belopp motsvarande resp. 35 och 30 % av medlemsavgifterna, sättes bidragsprocenten nu i omvänt förhållande till den genomsnittliga årsförtjänsten för fackets arbetare enligt följande skala:

Genomsnittlig årsförtjänst	Bidragsprocent från stat	kommun
intill 1 500 kr.	40	30
1 500 till 2 000 »	35	30
2 000 » 2 500 »	30	25
2 500 » 3 000 »	25	20
3 000 » 3 500 »	20	15
3 500 » 4 000 »	15	10
över 4 000 »	10	5

Villkoren för erhållande av understöd från de erkända arbetslöshetskassorna äro i huvudsak desamma som förut, men på väsentliga punkter ha dock vissa skärpningar införts. Sålunda bestämmes det visserligen såsom tidigare, att understöd icke må lämnas under strejk eller lockout till personer, som beröras av densamma, men samtidigt göres det tillägget, att understöd icke må utbetalas, då strejk eller lockout utbrutit inom en kassas fackliga område, förrän direktören för arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen har avgjort, i vilken utsträckning konflikten är av betydelse för arbetsutsikterna. Närmare regler för återupptagande av kassans eller en eller flera av dess avdelningars verksamhet fastställas för tre år i sänder av inrikesministern i samråd med inrikesministeriets arbetsnämnd. Vidare bestämmes, att arbetslöshetsunderstöd icke får utbetalas till medlemmar, som uppbära fattigvårdsunderstöd (tidigare »fast» fattigvårdsunderstöd), eller till pensionstagare (dock kan direktören lämna dispens, då särskilda omständigheter föreligga) eller till personer, som uppbära invaliditetsersättning. Understöd får ej heller lämnas till medlemmar, som utan giltig orsak vägra att övertaga ett av *kommunalstyrelsen* anvisat lämpligt arbete. Slutligen må nämnas, att när en kommun har utbetalat underhållsbidrag för en medlem till hans barn, kan kommunen begära, att en tredjedel av arbetslöshetsunderstödet användes till täckande av kommunens utlägg härför.

Det extraordinära understödet (familjetillägg och fortsatt hjälp), som lämnades enligt den tidigare lagen, *bortfaller helt.* Men de enskilda arbetslöshetskassorna lämnas tillfälle att upprätta *krisfonder,* till vilka medlemmarna skola betala avgifter, som icke må understiga 20 % av den ordinarie medlemsavgiften; till dessa fonder lämna stat och kommun bidrag efter samma regler, som gälla för de ordinarie bidragen till kassorna och dessutom användes en del av räntorna från arbetslöshetsfonden som tillskott till dessa krisfonder. Av krisfondernas medel kan under extraordinär arbetslöshet inom kassans område understöd utbetalas till medlemmar utöver den stadgeenliga understödstiden.

Arbetslöshetsfonden bibehålles, men arbetsgivarnas bidrag till denna sänkes från 5 till 3 kronor per årsarbetare och bortfaller alldeles, när fonden har uppnått ett belopp av 12 milj. kronor. Arbetslöshetsfondens medel användas dels som tillskott till de ovannämnda krisfonderna (högst $^4/_5$ av arbetslöshetsfondens ränteinkomst kan användas till detta ändamål och upp till 10 % av detta belopp kan användas till sådana krisfonder, som upprättas av icke erkända arbetslöshetskassor), dels som bidrag till nödhjälpsarbeten och kurser för arbetslösa, dels för att under extraordinär arbetslöshet i ett fack lämna vederbörande statligt erkända arbetslöshetskassa lån till bestridande av kassans stadgeenliga förpliktelser.

Nödhjälpsarbeten kunna liksom hittills igångsättas av staten, kommunerna eller privata institutioner, som åtnjuta offentligt stöd. Dessa arbeten ävensom därvid tillämpade villkor skola godkännas icke såsom tidigare av amtsnämnden utan av *inrikesministeriets arbetsnämnd.* Enligt den förut gällande lagen skulle 15 % av lönen innehållas och avsättas till arbetslöshetsfonden, när arbetet utföres på full arbetstid; detta skall hädanefter även ske, när det arbetas på inskränkt arbetstid. Bidraget från arbetslöshetsfonden får icke utgöra mer än 20 % av arbetslönen eller mer än 2 kronor per arbetsdag och sysselsatt arbetare, men kan eventuellt beviljas med ett på förhand fastställt belopp.

Arbetslöshetsnämndens avdelning a) (för arbetsförmedlingen) och b) (för arbetslöshetsförsäkringen) bibehållas, varemot avdelning c) (för det extraordinära arbetslöshetsunderstödet) bortfaller. Arbetslöshetsfonden förvaltas av en styrelse bestående av arbetsdirektören såsom ordförande, två arbetsgivare och en representant för arbetslöshetskassorna.

Den nya engelska lagen om arbetstvister och fackföreningar.

Det av engelska parlamentet antagna förslaget till lag angående arbetstvister och fackföreningar[1] erhöll kungligt godkännande den 29 juli 1927. Lagens huvudsakliga innehåll är följande.

Första kapitlet förklarar en strejk olaglig om

1. den har ett syfte annat än eller utöver främjandet av en arbetstvist inom det yrke eller den sysselsättning, vari de strejkande äro anställda; och
2. den är avsedd eller beräknad att utöva tvång på regeringen, antingen direkt eller genom att förorsaka samhället umbäranden.

En olaglig lockout definieras i enahanda ordalag; och det förklaras olagligt att börja eller fortsätta eller att använda några penningmedel för främjande eller stödjande av en dylik olaglig strejk eller lockout.

En arbetstvist skall icke anses hänföra sig till ett yrke eller en sysselsättning, med mindre den råder mellan arbetsgivare och arbetare eller mellan arbetare och arbetare i ett yrke eller en industri, vilken är förbunden med anställningen eller icke-anställningen eller med villkoren för anställningen eller med arbetsförhållandena för personer i det yrket eller den industrien. Utan intrång på den allmänna karaktären hos uttrycket »yrke eller sysselsättning» skola arbetare anses tillhöra samma yrke eller sysselsättning, om deras löner eller arbetsförhållanden bestämmas i enlighet med beslut av samma Joint Industrial Council (paritetiskt sammansatt industriråd), Conciliation Board (förlikningsnämnd) eller annat dylikt organ eller i enlighet med avtal slutna med samma arbetsgivare eller grupp av arbetsgivare.

Straff äro stadgade för varje person, som förklarar eller uppeggar till olaglig strejk eller lockout eller uppfordrar andra att deltaga i eller på annat sätt verkar för främjande av en dylik strejk eller lockout; men ingen skall anses ha begått ett brott, som åsyftas i detta kapitel, eller mot allmän lag endast därmed att han upphört att arbeta eller ock vägrat fortsätta att arbeta eller att taga arbetsanställning. Bestämmelserna i Trade Disputes Act (lag om arbetstvister) av 1906 eller i mom. 2 av kap. 2 av the Emergency Powers Act (lag om utomordentliga maktbefogenheter) av 1920 skola icke vara tillämpliga å handling, vilken utförts med tanke på eller till främjande av en olaglig strejk eller lockout; men ingen skall anses ha begått ett brott mot någon bestämmelse, som utfärdats i enlighet med the Emergency Powers Act 1920, endast därmed att han upphört att arbeta eller ock vägrat att fortsätta att arbeta eller att antaga arbetsanställning.

Kapitel 2 föreskriver, att ingen person, som vägrar deltaga eller vägrar fortsätta att deltaga i en olaglig strejk eller lockout, får uteslutas ur en fackförening eller annan sammanslutning eller åläggas böter eller annat straff eller berövas någon rätt eller förmån, vilken annars skulle tillkomma honom eller hans lagliga personliga representanter, eller utsättas för att på något sätt, antingen direkt eller indirekt, ställas i någon rättsinskränkande eller eljest oförmånlig position jämfört med andra medlemmar av föreningen eller sammanslutningen. Detta kapitel har retroaktiv verkan å varje strejk eller lockout, som utbrutit fr. o. m. den 1 maj 1926 och är olaglig enligt denna lag.

Kapitel 3 förklarar det vara olagligt för en eller flera personer (vare sig de handla å egna vägnar eller å en fackförenings, en individuell arbetsgivares eller

[1] I ett tidigare häfte av Sociala Meddelanden (årg. 1927, sid. 405) har lämnats en redogörelse för lagförslaget sådant det av regeringen ursprungligen framlades för underhuset den 4 april i år. Med hänsyn till de många och betydelsefulla ändringar förslaget undergått under parlamentsbehandlingen lämnas här efter The Ministry of Labour Gazette ett referat av den slutgiltigt antagna lagen.

firmas vägnar och oavsett om de handla med tanke på eller till främjande av en arbetstvist) att uppehålla sig (attend) vid eller nära ett hus eller en plats, där en person bor eller arbetar eller utövar verksamhet eller tillfälligtvis uppehåller sig, i avsikt att erhålla eller meddela upplysning eller att övertala eller förmå en person att arbeta eller att avhålla sig från att arbeta, därest det sker till sådant antal eller eljest på sådant sätt, som kan förväntas skrämma någon person i huset eller på platsen eller att hindra tillträdet dit eller utgången därifrån eller att det kan leda till ett störande av ordningen. Att »skrämma» (intimidate) angives betyda att hos person väcka grundad farhåga för skada för honom eller någon medlem av hans familj eller någon av hans underordnade eller för våld eller skadegörelse å någon person eller egendom; och uttrycket »skada» (injury) inbegriper skada för en person beträffande hans affär, sysselsättning, anställning eller annan inkomstkälla och innefattar varje orätt, som kan lagligen beivras. Det förklaras även vara olagligt för en eller flera personer att för att förmå en person att arbeta eller att avhålla sig från arbete bevaka eller besätta ett hus eller en plats, där en person bor, eller tillträdet till ett dylikt hus eller till en dylik plats.

I kapitel 4 stadgas, att det ej skall vara lagligt att fordra av en medlem av en fackförening, att han skall lämna bidrag till en politisk fond inom föreningen, för så vitt han ej i föreskriven form har tillkännagivit sin villighet att bidraga därtill. Bidrag till den politiska fonden skola lämnas skilda från bidrag till fackföreningens övriga fonder.

Kapitel 5 förbjuder fast anställda civila statstjänstemän att vara medlemmar, delegerade eller representanter för någon organisation, vars främsta uppgift är att inverka på dess medlemmars arbetslöner och arbetsvillkor, för så vitt ej organisationen är en sådan, vars medlemskap är begränsat till personer anställda av eller under staten. För nu berörda medgivande erfordras vidare, att organisationen motsvarar de eventuella bestämmelser i reglementena, vilka avse att säkerställa, att den i alla avseenden är oberoende av och icke ansluten till någon sådan ovannämnd organsation, vars medlemskap ej är begränsat till personer anställda av eller under staten, eller till något förbund omfattande dylika organisationer, samt att organisationens syften ej omfatta politiska mål och att den ej är direkt eller indirekt förbunden med något politiskt parti eller organisation.

Kapitel 6 gör det olagligt för en lokal eller annan offentlig myndighet att för anställning eller fortsatt anställning såsom villkor uppställa, att en person skall vara eller icke vara medlem av en fackförening eller att ålägga av myndigheten sysselsatta personer sådant villkor, att anställda, som äro eller icke äro medlemmar av en fackförening, utsättas för att på något sätt, vare sig direkt eller indirekt, ställas i någon rättsinskränkande eller eljest oförmånlig position jämfört med andra anställda. Det är vidare förklarat olagligt att göra medlemskapet eller icke-medlemskapet av en fackförening till ett villkor för något avtal med en kommunal eller annan offentlig myndighet. En annan underavdelning av detta kapitel fastställer straff för en av lokal eller annan offentlig myndighet anställd person, vilken avsiktligt bryter ett tjänsteavtal med denna myndighet och därvid inser eller har skälig anledning antaga, att den sannolika följden av hans görande, vare sig han handlar ensam eller i förening med andra, kommer att åsamka samhället skada eller fara för allvarliga olägenheter.

Kapitel 7 ger the Attorney-General (i Skottland the Lord Advocate) befogenhet att anhålla om förständigande att hindra användande av en fackförenings fonder i strid mot lagen.

Kapitel 8 angiver, att i denna lag skall med »strejk» förstås inställandet av arbetet av en grupp personer, vilka äro anställda i ett yrke eller en sysselsättning och vilka handla gemensamt, eller en avtalad vägran eller en vägran under gemensamt samförstånd från ett antal personers sida, vilka äro eller ha varit sålunda anställda, att fortsätta arbetet eller att antaga arbetsanställning. »Lockout» definieras såsom

stängandet av en arbetsplats eller inställandet av driften eller vägran från arbetsgivarens sida att fortsätta att använda ett antal personer till följd av en arbetstvist, detta vidtaget i syfte att tvinga dessa personer eller att understödja en annan arbetsgivare i att tvinga av denne sysselsatta personer att godkänna villkor (terms or conditions) för eller inverkande på anställningen. En strejk eller lockout skall icke anses vara avsedd utöva tvång på regeringen, med mindre det skäligen kan väntas, att dylikt tvång därav skall bli följden.

Internationella arbetsorganisationen.

Den norska regeringens ställning till vissa av internationella arbetskonferensen antagna konventionsförslag och rekommendationer.

Den norska regeringen framställde den 20 maj 1927 proposition (nr 70) till stortinget angående ratificering från norsk sida av vissa av internationella arbetskonferensen antagna konventionsförslag. Propositionen remitterades till stortingets sociala utskott, vars majoritet uttalade sig för att vissa konventioner skulle inom en nära framtid ratificeras för Norges del. Stortinget antog sedan utan debatt regeringens proposition, vilken närmast åsyftade norskt biträdande av tvenne *konventioner,* nämligen en av 1920 *angående fastställande av minimiålder för minderåriga, som användas till arbete å fartyg* och en av 1921 *angående minimiålder för kollämpare och eldare ombord å fartyg.*

Propositionen lämnar vid sidan av berörda positiva förslag en ingående analys av Norges ställning till övriga av internationella arbetskonferensen antagna men ej från norsk sida biträdda konventioner.

Till en början ges en sammanfattning av vad tidigare i en proposition av år 1925 anförts rörande möjligheterna för Norge att biträda de 16 konventioner, som dessförinnan antagits men ej från norsk sida ratificerats. Härefter preciserar propositionen den norska regeringens ställning till de konventionsförslag, som antagits av arbetskonferensen vid dess sammanträde under år 1925. I ett tidigare meddelande till stortinget (nr 16) av den 6 maj 1927 hade ställning tagits till arbetskonferensens beslut år 1926.

De under tiden 1919—1924 tillkomna konventionsförslagen sammanställas i den inledande resumén i trenne huvudgrupper, allt efter som de beröra industrien, sjöfarten eller lantbruket.

Konventionsförslag rörande industrien. Socialministern understryker här inledningsvis de omständigheter av allmän art, som försvåra ett norskt biträdande av dessa konventioner. Enligt hans mening skulle det sålunda vara förenat med betydande lagtekniska svårigheter att ge den nu i kraft varande norska arbetarskyddslagen en lika vid tillämpning, som konventionerna rörande industrien fått. Enda möjligheten härför vore, att denna lag underkastades en allmän revision.

Då emellertid en dylik utsträckning av lagens giltighetsområde skulle nödvändiggöra en betydande utvidgning av den nuvarande norska yrkesinspektionen och därigenom kräva avsevärt ökade ekonomiska offer såväl från statens som från de enskilda företagens sida, anser socialdepartementet det ej möjligt att f. n. förorda de för en ratificering av hithörande konventioner nödiga åtgärderna.

I detta samband understrykas också de tekniska svårigheter, som föreligga att anpassa den norska sociala lagstiftningen i alla delar efter internationella arbets-

konferensens konventioner, vilkas detaljer enligt departementets uppfattning ofta utformats med tanke mera på förhållandena i Central-Europa än i Nord-Europa.

Härefter övergår propositionen till att konvention för konvention fastställa den norska regeringens ställning. Beträffande *arbetstidskonventionen* (Washington 1919) uttalar departementet, att den norska arbetstidslagen, som tillkom redan före denna konvention, i det stora hela ger snävare och strängare bestämmelser än konventionen. För ratificering skulle dock erfordras, att den norska lagens tillämpningsområde utvidgades till att omfatta jämväl järnvägar, mindre industrier och byggnadsarbeten, vilka nu äro undantagna från densamma. Under hänvisning till vad som konstaterats i allmänhet rörande dessa industriella konventioners tillämpning uttalar departementet som sin uppfattning, att tiden ännu ej är inne att föreslå en så avsevärd utvidgning av lagen.

Beträffande *konventionsförslagen angående kvinnors användande till arbete före och efter barnsbörd, angående fastställande av minimiålder för användande av minderåriga i industriellt arbete, angående minderårigas användande i industriellt arbete nattetid samt angående tillämpningen av vilovecka i industriella företag* ansåg socialdepartementet, att man måste uppskjuta vidtagandet av åtgärder för att bringa den norska arbetarskyddslagens bestämmelser på dessa punkter i överensstämmelse med konventionernas och att man alltså finge lämna frågan om deras ratifikation öppen.

Frågan om ratificering av *konventionsförslaget angående nattarbete för kvinnor,* vilken skulle erfordra längre gående bestämmelser i detta stycke än dem som den nuvarande arbetarskyddslagen ger, sammanhänger enligt socialdepartementets uppfattning intimt med den allmänna frågan om en generell revision av arbetarskyddslagen.

Rörande *konventionsförslaget angående användande av blyvitt vid målning* bekräftar propositionen regeringens tidigare uttalade uppfattning, att denna konvention måtte snarast vinna anslutning från Norges sida. En särskild lag åsyftande åtgärder till möjliggörande av dess ratificering skulle framläggas, så snart yttrande däröver inkommit från handelsdepartementet.

Konventionsförslag rörande sjöfarten. Socialdepartementet framställer i föreliggande proposition förslag om Norges biträdande av *konventionsförslaget angående fastställande av minimiålder för minderåriga, som användas till arbete å fartyg.* Hindren för dettas tidigare ratificering ha främst varit, att den gällande norska lagen ej inneburit förpliktelse för skeppsredarna att för den inrikes sjöfarten påmönstra besättningen. Efter att lagförslag nu framlagts, vilket åsyftar införande av en dylik förpliktelse, och under förutsättning att detta förslag blir lag, anser departementet tiden kommen att biträda detta konventionsförslag.

Beträffande *konventionsförslaget angående ersättning för arbetslöshet på grund av fartygs förolyckande* säger sig departementet med hänsyn till utlåtanden i frågan från justitie- och handelsdepartementen ej nu kunna föreslå ratificering.

Konventionsförslaget om minimiålder för kollämpare och eldare ombord å fartyg föreslås av socialdepartementet till ratificering, då de svårigheter, som legat i vägen härför, nu avlägsnats

dels genom lag av den 16 februari 1923, som förbjuder anställande av barn under 18 år i dylikt arbete,

dels genom det lagförslag, som nu framlagts angående införande av förpliktelse för redare att i såväl inrikes som utrikes sjöfart påmönstra besättningarna.

I frågan om Norges eventuella biträdande av *konventionsförslaget angående obligatorisk läkarbesiktning av barn och unga personer använda till arbete ombord å fartyg* hade handelsdepartementet avstyrkt ratificering, då konventionsförslagets bestämmelser ginge längre än den norska lagstiftningen på området. Socialdepartementet uttalar sin anslutning till handelsdepartementets ståndpunkt.

Konventioner rörande lantbruket. *Konventionsutkastet angående barns användande till arbete inom jordbruket* bör enligt socialdepartementets mening ej biträdas av Norge. Likaledes anser departementet, att *konventionsförslaget angående jordbruksarbetares föreningsrätt* ej bör föranleda någon åtgärd från norsk sida, då detsamma ej äger något direkt intresse för landet. Beträffande *konventionsförslaget angående arbetares ersättning för olycksfall inom jordbruket* säges i propositionen, att det nuvarande statsfinansiella läget i Norge ej tillåter en sådan utvidgning av den gällande olycksfallsförsäkringen, som skulle vara nödvändig för dess ratificering.

1925 års konventionsförslag. Med hänsyn till landets ekonomiska läge avråder socialdepartementet från biträdande av *konventionsförslaget angående ersättning för olycksfall i arbete.* Då tiden ej tillåtit utarbetande av förslag till försäkring mot yrkessjukdomar, föreslår departementet, att frågan om ratificering av konventionsförslaget rörande detta ämne bordlägges. *Konventionsförslaget angående lika behandling av in- och utländska arbetare i avseende å ersättning för olycksfall i arbete* bör likaledes enligt departementets mening bordläggas till nästa år, då lagförslag möjliggörande ratificering kommer att föreläggas stortinget.

Beträffande *konventionsförslaget angående nattarbete i bagerier* framhåller departementet, att det ej bör biträdas från norsk sida, då dess bestämmelser träffa ej blott anställd personal utan även arbetsgivaren i detta yrke.

1926 års konventionsförslag och rekommendationer. Socialdepartementet, som inhämtat handelsdepartementets utlåtande över *konventionsförslaget angående förenkling av inspektionen av emigranter ombord å fartyg* samt över *rekommendationen angående skydd för emigrerande kvinnor och unga flickor ombord å fartyg,* avstyrker, att åtgärder till deras införlivande med den norska lagstiftningen vidtagas.

Konventionsförslaget angående sjömäns anställningsavtal bör enligt departementet ej vinna biträde från norsk sida, då härför skulle erfordras ändring i den nu gällande sjömanslagen och detta skulle medföra betydande administrativa olägenheter. Dessutom är lagen tillkommen efter samarbete med de övriga nordiska länderna och motsvarar i detalj dessa länders lagstiftning på området. En modifikation skulle följaktligen förutsätta samtidiga, motsvarande förändringar i dessa länders lagar.

En likaledes avböjande ställning intager departementet till *konventionsförslaget angående hemförskaffning av sjömän,* då de förändringar i norsk lagstiftning, som dess ratificering skulle nödvändiggöra, komme att medföra med hänsyn till det nuvarande ekonomiska läget alltför stora finansiella bördor. Av samma skäl anser departementet, att *rekommendationen angående hemförskaffning av befälhavare och lärlingar* ej bör föranleda några åtgärder från norsk sida.

Beträffande *rekommendationen angående de allmänna grunddragen för inspektionen av sjöfolkets arbetsförhållanden* ansluter sig departementet till handelsdepartementets i utlåtande häröver uttalade mening, att, då den norska lagen redan ger bestämmelser i berörda syfte, som gå i det närmaste lika långt som rekommendationens, intet direkt skäl föreligger att vidtaga ändringar i den i Norge gällande ordningen.

Arbetsförhållandena inom den indiska textilindustrien.

De tre senaste internationella arbetskonferenserna ha bevittnat en ivrig diskussion mellan Indiens och Japans representanter. Särskilt under 1925 och 1926 års konferenser blev denna debatt understundom ganska tillspetsad. Den direkta anledningen till densamma var, att den japanska textilindustrien med allt större framgång hävdade sig i konkurrensen med samma industri i Indien dels på den kinesiska, dels på den indiska marknaden. Från indiskt håll gjordes under denna debatt gällande, att orsaken till detta för landet betänkliga förhållande vore att söka i den omständigheten, att Japan ej ratificerat vissa av internationella arbetskonferensen antagna konventionsförslag, vilka vunnit anslutning från indisk sida. Särskilt skulle det faktum, att Japan ej ännu ratificerat Washingtonkonventionerna rörande arbetstiden och rörande förbud för kvinnligt nattarbete ställa den indiska textilindustrien i ett svårt läge. På grund av att denna arbetar under nämnda konventioners villkor kan den ej utnyttja sitt fasta kapital i samma grad som dess japanska konkurrenter.

Härpå ha japanerna svarat, att de allmänna sociala förhållandena i Japan på intet sätt äro de indiska underlägsna och att den japanska arbetarens levnadsstandard vore den indiskas snarare över- än underlägsen. Enligt deras mening skulle man följaktligen på intet sätt kunna hävda, att den japanska textilindustriens större konkurrenskraft vore beroende på lägre arbetskostnader än motsvarande indiska industriers.

För att möta den situation, som sålunda skapats, har den indiska regeringen genom en särskild tullkommitté låtit undersöka hithörande förhållanden. Denna kommittés förslag ha i vissa delar antagits av regeringen, vilken förelagt parlamentet proposition dels om höjande av tullen å garn, dels om avskaffande av tullen å textilmaskiner.

Då denna kontrovers tilldragit sig stor uppmärksamhet, torde det vara av ett visst intresse att lära känna de förhållanden, under vilka den indiska textilindustrien i verkligheten arbetar. En ur denna synpunkt intressant rapport rörande en på ort och ställe verkställd undersökning har för en tid sedan publicerats av textilarbetareförbundet i Storbritannien. Av dess omfattande material till belysande av föreliggande förhållanden torde följande ur internationella arbetsbyråns veckotidskrift »Industrial and Labour Information» hämtade uppgifter kunna bidraga till att karakterisera läget inom den indiska textilindustrien.

Rapporten framhåller till en början, hurusom de indiska textilarbetarna äro avsevärt mindre uthålliga än deras engelska kolleger. Trots att enligt rapportörernas mening den indiska textilindustrien skulle stå på ungefär samma tekniska nivå som den engelska, är antalet arbetare per spinnmaskin fyra gånger större i Indien än i Lancashire. 80 procent av textilindustriens arbetare äro män eller pojkar. Kvinnor användas endast för sekundära arbeten. Den lagligen fastställda arbetstiden, som enligt den av Indien ratificerade Washingtonkonventionen är fastställd till 10 timmar, är ingalunda så effektiv som i Västerlandet. Under dessa 10 timmar arbetar den anställde ingalunda kontinuerligt, utan han har rätt att ofta avbryta arbetet för att bedja, bada, röka o. s. v. Enligt rapportörerna kan man ställa i tvivelsmål, huruvida den indiska textilarbetaren verkligen presterar mer än 8 timmars arbete per dag.

Vad arbetslönen beträffar framgår av rapporten, att densamma varierar mellan £ 3 7/6 och £ 1 10/- per månad.

Det är emellertid att märka, att det sätt, på vilket lönerna utbetalas inom denna industri, skapar betydande svårigheter för den enskilde arbetaren. Sålunda får denne ofta köpa sig rätt att taga eller bibehålla ett arbete. Vidare utbetalas lönerna 14 dagar i efterskott. För arbetaren betyder detta, att han hänvisas att köpa även nödvändighetsvaror på kredit. Oftast kan han erhålla sådan endast hos procentare och får därför betala en ränta mellan 150 och 300 procent. Enligt rapporten skulle detta system vara så utbrett, att 90 % av arbetarna på detta vis fallit i händerna på ockrare. Ett införande av lönens utbetalning per vecka skulle alltså medföra mycket stora sociala fördelar. Härtill kommer även, att bötesavgifter utkrävas för de minsta fel i arbetet och på ett det mest hänsynslösa sätt, varigenom lönerna ej obetydligt avkortas.

Rapporten ger även en del synnerligen intressanta uppgifter angående bostadsförhållandena bland den indiska textilindustriens arbetare. Enligt densamma bo 80 % av Bombays textilarbetare i små hus, kallade chawls, vilka i de flesta fall ej mäta mer än 100 kvadratfot i yta. Hyran för desamma rör sig mellan 4 s 6 d och 7 s 6 d per månad. I de flesta är hygienen allt annat än god.

På senare tider ha bättre bostäder uppförts dels av bolagen, dels av regeringen, vilken härför uttagit en särskild skatt på bomull. Det har emellertid visat sig, att arbetarna föredraga att bo i de privata små hyddorna, trots att de äro avsevärt sämre; orsaken härtill lär vara, att de där ej äro utsatta för samma kontroll som i regeringens och bolagens bostäder.

För arbetarnas sociala välfärd sörja dels en del av företagen, dels i begränsad omfattning staten, dels ock slutligen de fackföreningar, som existera.

Inom vissa företag erhålla arbetarna sålunda bostäder mot normal hyra. I andra hållas för deras räkning sjukhus, skolor o. s. v.

Det statliga ingripandet i arbetarnas sociala förhållanden synes med hänsyn tagen till det allmänna sociala läget vara relativt begränsat i Indien. Ingen lagstiftning finnes där sålunda rörande arbetslöshets- eller sjukförsäkring. Däremot har frågan om försäkring mot olycksfall i arbete varit föremål för statlig reglering genom en lag av 1924, vilken tillerkänner arbetarna rätt till skadestånd i händelse av olycksfall. Kollektivavtal mellan arbetar- och arbetsgivarorganisationerna äro okända i Indien och lagliga bestämmelser om minimilöner existera ej heller.

Fackföreningsrörelsen i Indien, som under tiden närmast efter 1918 hade ganska betydande omfattning, har under de senaste åren visat en stagnerande tendens. Enligt föreliggande rapport lära de indiska fackföreningarna ofta utgöra politiska och sociala oroshärdar. De ledas ock så gott som alltid av personer, vilka ej äro arbetare, vilket ofta ej lär vara till arbetarnas fördel. Dessutom är den indiska arbetarvärlden synnerligen splittrad; rapportörerna säga sig sålunda ofta ha funnit flera rivaliserande fackföreningar inom ett och samma företag.

Slutligen understryker rapporten den svåra konkurrens den indiska textilindustrien har att utstå från Japan.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Nordiskt statistikermöte i Stockholm. På inbjudan av statistiska föreningen i Stockholm ha representanter för de statistiska föreningarna i Sverige, Norge, Danmark, Finland ävensom en representant för den isländska statistiken varit samlade till ett allmänt nordiskt statistikermöte i Stockholm den 27 och 28 september 1927. Konferensen, som var den första i sitt slag, hölls i samband med ett av de regelbundet återkommande mötena mellan cheferna för de centrala statistiska verken i respektive länder. Förhandlingarna, som leddes av kommerserådet Martin Jansson, upptogo följande föredrag: »Statistik over Arbejdslønnen som Produktionsomkostnad» av fuldmægtig H. Høst, Danmark; »Några synpunkter angående konjunkturstatistiken» av avdelningschefen, d:r A. E. Tudeer, Finland; »Den första folkräkningen på Island» av chefsstatistiker T. Thorsteinsson, Island; »Enkelte erfaringer og resultater av norske dödelighetsundersökelser» av direktör Gunnar Jahn, Norge, samt »Levnadskostnadsstatistik som grundval för lönesättning» av sekreterare Hugo Heyman, Sverige.

Statistikermötet beslöt uttala sina livliga sympatier för ett kommande samarbete mellan de nordiska statistiska sammanslutningarna och uppdrog åt styrelsen för svenska statistiska föreningen att genom förhandlingar med representanter för dessa föra frågan vidare.

— Arbetslöner —

Amerikanska arbetarfederationens lönepolitik. Presidenten i »American Federation of Labor», Mr William Green, har nyligen i tidskriften »American Federationist» publicerat ett uttalande rörande federationens lönepolitik, som väckt mycket uppseende. Mr Green framhåller, hurusom federationens lönepolitik hittills genomlöpt tvenne utvecklingsskeden.

Arbetarorganisationens strävan under det första av dessa skeden var att förskaffa den organiserade arbetaren en i penningar uttryckt högre lön. Så länge förnödenhetspriserna inom landet voro stabila, var arbetaren tillfredsställd med en framgångsrik lönepolitik efter denna princip. Under perioder, då levnadskostnaderna stegrades, fann emellertid arbetaren, att en högre penninglön icke alltid kompenserade honom för dyrtiden. Den slutsats »American Federation of Labor» härav drog var, att levnadskostnaderna och icke penningen borde vara den huvudsakliga måttstocken, efter vilken arbetarens lön skulle regleras. Arbetaren borde icke eftersträva blott en i dollars och cents uttryckt högre lön utan en lön, som satte honom i stånd att köpa flera förnödenheter — en högre reallön. Denna ståndpunkt betecknar det andra skedet av federationens lönepolitik.

Enligt Mr Green skulle lönepolitiken nu hava inträtt i ett tredje skede. Liksom stegrade förnödenhetspriser på sin tid föranledde arbetaren att sträva efter en högre reallön, skulle en annan faktor, nämligen den ökade produktiviteten inom Amerikas industri, nu tvinga arbetaren att söka uppnå icke blott en högre reallön utan en lön, som jämväl satte honom i stånd att förvärva en ökad andel i den ökade produktionen.

Mr Green utvecklar sin teori på följande sätt. Stegras industriens produktivitet utan att arbetarnas reallöner ökas i samma proportion, medför detta, att det tillskott i förnödenheter, som frambringats genom den stegrade produktionen, kommer andra grupper inom samhället än arbetarna till godo. Dessa andra grupper förvärva härigenom en relativt högre levnadsstandard än arbetarna, vilkas ekonomiska ställning i förhållande till samhället i dess helhet sålunda försämras.

Begreppet produktivitet måste därför — anser Mr Green — införas såsom en ny faktor i lönepolitiken. Mr Green utlovar, att arbetarfederationens mål hädanefter skall bliva att tillförsäkra

den organiserade arbetaren icke blott en lön, som sätter honom i stånd att köpa ett visst antal livsförnödenheter, utan som därutöver jämväl ger honom möjlighet att förvärva en proportionsvis ökad andel i den ökade produktionen, eller med andra ord en lön, som höjer arbetarens levnadsstandard i samma grad som det allmänna välståndet ökas. Mr Green benämner en lön beräknad på detta sätt — både med hänsyn till levnadskostnader och produktivitet — »sociallön» i motsats till begreppet »reallön».

Enligt Mr Greens utsago skulle det ligga i hela samhällets intresse, att arbetarna tillförsäkrades löner beräknade efter nyssnämnda måttstock, enär arbetarklassens i förhållande till landets totalproduktion minskade köpkraft vore ägnad att leda till allmän ekonomisk och industriell kris.

Amerikanska finanstidningar hava tämligen hårdhänt kritiserat Mr Greens löneteori, vilken de betrakta såsom ett försök att införa ett nytt slagord i klasskampen. Mera sakligt påpekas från samma håll, att ett särdrag hos den nuvarande industriella utvecklingen inom Förenta staterna vore, att den ökade produktionen åtföljts av fallande priser, vilka icke motsvarats av sänkta arbetslöner. I realiteten skulle sålunda arbetarna redan uppbära »sociala» löner, och förnyade lönekrav skulle näppeligen med fog kunna framställas från arbetarnas sida med stöd av Mr Greens teori, även om denna förtjänar tillmätas en viss betydelse.

(Meddelande från svenska beskickningen i Washington.)

Löneförhållanden bland privatanställda i Norge. I mitten av förra året företog statistiska centralbyrån i Norge på föranstaltande av en departemental lönekommitté en utredning av privatanställdas löneförhållanden i april 1921 och 1926. Undersökningen gick ut på att visa dels de privatanställdas lönenivå år 1926, dels nedgången i deras löner sedan 1921. På grund av undersökningens knappa form och omfång blevo resultaten dock i flera hänseenden mindre tillfredsställande. För att få ett mera omfattande och bättre material att bygga på fick centralbyrån i mars i år i uppdrag att verkställa en ny undersökning, vilken nu föreligger färdig. Undersökningen avsåg endast att belysa den närvarande lönenivån samt var begränsad till de 4 största städerna. Användbara uppgifter erhöllos från 726 firmor rörande 8 255 anställda, varav huvudparten (6 118) kom på Oslo.

Den genomsnittliga månadsinkomsten för samtliga näringsgrupper i alla 4 städerna framgår av efterföljande tablå:

	Månadsförtjänst kr.
Kontors- och admin.-personal.	
Överordnade.	
Direktörer och bankchefer	1 832
Underdirektörer, souschefer etc.	1 123
Disponenter	1 016
Kontorschefer etc.	833
Avdelningschefer etc.	732
Huvudbokhållare	713
Huvudkassörer	781
Sekreterare	709
»Fullmäktige»	606
Underordnade.	
Materialförvaltare etc.	540
Revisorer	518
Korrespondenter	399
Kassörer	435
Bokhållare etc.	402
Stenografer	281
Assistenter och kontorister	284
Vaktmästare och bud	232

	Månadsförtjänst kr.
Teknisk personal.	
Överordnade.	
Överingenjörer	1 187
Driftsingenjörer	857
Ingenjörer, kemister etc.	710
Faktorer	703
Verkmästare	708
Underordnade.	
Tekniker, ingenjörsassistenter	376
Butiks- och lagerpersonal.	
Överordnade.	
Butiks- och lagerchefer	508
Inspektörer och avd.-chefer i butik	563
Föreståndarinnor i affärer	364
Underordnade.	
Lager- och butiksexpediter, manl.	325
» » » , kvinnl.	235
Kassörskor	279
Expediter, speditörer etc. i rederier, rese- och transportbyråer	408

Hur lönen stiger med åldern, framträder särskilt starkt i de underordnade och talrikaste grupperna av anställda, såsom framgår av nedanstående sammanställning över dessas löner:

Åldersgrupper	Kassörer	Bokhållare m. m.	Stenografer	Assistenter, kontoorister	Vaktmästare o. bud	Lager- o. butikspersonal manl.	Lager- o. butikspersonal kvinnl.	Kassörskor
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Under 20 år . . .	192	135	138	137	93	130	114	115
20—25 » . . .	251	232	222	214	170	220	193	218
25—30 » . . .	357	349	285	298	263	299	240	265
30—40 » . . .	430	441	334	353	304	394	273	301
40—50 » . . .	489	474	355	385	363	428	273	333
50—60 » . . .	566	495	387	391	366	437	313	325
60 år och däröver	601	509	—	396	297	428	311	375
Ej uppgiven ålder	357	391	224	284	100	306	181	334
I genomsnitt	**435**	**402**	**281**	**284**	**232**	**325**	**235**	**279**

Av undersökningen framgår även tydligt, hurusom lönerna för den överordnade kontors- och administrationspersonalen i allmänhet stiga med företagets storlek. Denna stegring är delvis mycket avsevärd, i synnerhet beträffande de högst anställda. Såsom anledning härtill anges förutom de större företagens bättre ekonomiska förmåga dels de olika befattningarnas ökade betydelse och ansvar, ju större verksamheten är, dels den omständigheten, att dessa draga till sig den bäst kvalificerade personalen.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under augusti 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av augusti till 12 757 mot 12 204 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	349	132	Närings- o. njutningsmedelsind.	125	38
Skogshushållning	294	34	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	70	37
Gruvdrift och malmförädling .	1 231	614	Trämasse- och pappersindustri	126	21
Jord-, sten- och glasindustri .	429	309	Grafisk industri	66	18
Metall- och maskinindustri .	1 203	542	Industri och hantverk, ej spec.	320	90
Trävaruindustri	1 548	382	Sjöfart och fiske	128	10
Byggnadsverksamhet	994	126	Handel och samfärdsel m. m.	964	258
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	112	32	Husligt arbete	5	2
Textilindustri	91	38	Arbete, ej hänf. till annan grupp	4 624	1 399
Beklädnadsindustri	78	12	Summa	**12 757**	**4 094**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 2 354 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 349 samt vid statens järnvägars automobilvägar 5. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 47, mot 51 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 438 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 610 arbetare. Härförutom uppburo 1 170 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under augusti till 377 104 kronor samt under årets åtta första månader till sammanlagt c:a 3·8 milj. kronor.

Rörande arbetslöshetskommissionens verksamhet i övrigt må hänvisas till kommissionens tidigare i detta häfte (sid. 741 ff.) återgivna yttrande över svenska lantarbetsgivarnas framställning om vidtagande av åtgärder med anledning av bristen å arbetskraft för jordbrukets behov.

— Fattigvård —

Fattigvården i Sverige år 1924. Den av statistiska centralbyrån nu utgivna berättelsen angående kommunernas fattigvård år 1924 är den andra efter fattigvårdsstatistikens omorganisation. Sedan individuella uppgifter rörande varje person, som åtnjutit direkt understöd, numera ingå till centralbyrån från hela landet med undantag av 16 städer, vilka erhållit medgivande att själva upprätta statistiskt sammandrag över fattigvården enligt av centralbyrån fastställt formulär, ha uppgifterna kunnat grupperas och bearbetas ur olika synpunkter. I 1923 års berättelse framlades sålunda en detaljerad fördelning av understödstagarna på åldersklasser, medan i föreliggande årgång materialet underkastats en mera ingående bearbetning i andra avseenden.

Antalet personer i hela riket, som under år 1924 genom fattigvårdsstyrelsernas bemedling erhållit understöd för sitt uppehälle eller vård, vare sig detta skett i form av egentligt fattigvårdsunderstöd eller enligt lagen om kommunala pensionstillskott och sjukvårdsbidrag den 14 juni 1918, uppgick till sammanlagt 306 587, vilket i jämförelse med föregående år innebär en ökning med 6 996 personer eller 2·3 %. Ökningen gäller såväl gruppen varaktigt understödda, vilken ökats med 5 102 personer (2·4 %), som tillfälligt understödda, där motsvarande siffror varit 1 894 och 2·3 %. Denna ökning har emellertid ingalunda varit likformig över hela riket. Mest framträdande är härvidlag vad landsbygden beträffar olikheten mellan å ena sidan inre Svealand och Gävleborgs län, där fattigvårdens understödsverksamhet under redogörelseåret kunnat åtskilligt inskränkas, samt å andra sidan Norrbottens och Västerbottens län, där understödstagarnas antal ökats med icke mindre än resp. 23·9 och 19·0 %.

Proportionen mellan antalet understödstagare och folkmängden utgör 5·08 % för år 1924 emot 4·99 % för år 1923. För landsbygden enbart stannar motsvarande relativa tal vid 4·45 %, men uppgår för städerna till 6·51 %. Den gynnsammare ställning landsbygden i detta avseende intager i jämförelse med städerna har densamma bibehållit, så länge statistiska uppgifter härom förelegat. Av rikets större städer företedde Västerås det relativt högsta antalet understödda (10·38 %), närmast följt av Norrköping med 8·99 % och Borås med 8·36 %. Förutom i Västerås uppgick understödstagarnas antal till 10 % eller däröver inom ytterligare sex städer, nämligen Landskrona, Avesta, Motala, Södertälje, Katrineholm och Söderhamn, där understödstagarna utgjorde mellan 15·02 och 10·03 % av folkmängden. På landsbygden överskred understödstagarnas relativa antal samma gräns inom 29 fattigvårdssamhällen, medan å andra sidan inom 7 samhällen intet understöd utgått.

En jämförelse mellan det beräknade antalet understödsmånader och folkmängden visar, att mot 100 personer av landets hela befolkning svara 40 understödsmånader, därav särskilt för landsbygden 37 och för städerna 47. Om fattigvårdens omfattning mätes på detta sätt, blir skillnaden mellan landsbygd och städer åtskilligt mindre än vid en jämförelse endast mellan understödstagarnas relativa antal, i det att städernas relationstal i senare fallet ligger 32 % i förra fallet däremot endast 21 % högre än landsbygdens.

För att undersöka, huruvida någon olikhet framträder i avseende på olika näringsgrenars förmåga att utan bistånd från det allmänna bereda nödtorftigt uppehälle åt sina utövare och deras familjer ha vid bearbetningen av 1924 års statistik fattigvårdssamhällena sammanförts till grupper med så vitt möjligt likartat näringsliv. Resultatet framgår av efterföljande tablå. Härvid har till gruppen »övriga kommuner» på landsbygden hänförts sådana kommuner, där den större delen av befolkningen hämtar sitt uppehälle från andra näringsgrenar än jord- eller skogsbruk, i allmänhet industri, men i åtskilliga fall även fiske, handel, samfärdsel, allmän tjänst m. m. Städerna ha uppdelats på fyra grupper med industribefolkningen uppgående till resp. högst 39·9 % (grupp 1), 40—50 % (grupp 2), 50—60 % (grupp 3) samt 60 % och däröver (grupp 4) av hela folkmängden. Stockholm, varest industribefolkningen icke uppgår till 40 % av folkmängden, har dock räknats helt för sig.

	Antal fattigvårdssamhällen resp. städer	Folkmängd	Samtliga understödstagare: Antal	Samtliga understödstagare: I % av folkmängden	Antal understödsmånader per 100 inv.
Landsbygd:					
1. Jordbrukskommuner	966	793 273	23 899	3·01	28
2. Skogskommuner	63	186 128	12 094	6·50	49
3. Blandade kommuner	938	1 687 625	66 313	3·93	34
4. Övriga »	436	1 521 740	83 968	5·52	45
Städer:					
Stockholm	1	438 896	28 572	6·51	44
Övriga inom grupp 1	46	286 749	15 932	5·56	37
Grupp 2	31	543 406	32 925	6·06	39
Grupp 3	21	428 995	31 113	7·25	44
Grupp 4	12	149 306	11 771	7·88	48

Ovanstående sammanställning visar, att det råder en anmärkningsvärd skillnad mellan kommuner och städer av olika slag i avseende å understödstagarnas antal i förhållande till folkmängden. Gynnsammast ställda i detta avseende äro på landsbygden jordbrukskommunerna, där understödstagarnas relativa antal är mindre än hälften emot inom de fattiga skogskommunerna. Även industrikommunernas tal överstiger jordbrukskommunernas med icke mindre än 83 %. Inom städerna tilltager — bortsett från Stockholm — understödstagarnas relativa antal regelbundet med den ökade industrialiseringen; inom den fjärde gruppen av städer, där industribefolkningen innefattar minst 60 % av hela folkmängden, är ifrågavarande antal 42 % högre än inom den första gruppen. Av sammanställningen framgår även, att i städerna fattigvårdens omfattning växer med stigande industrialisering samt att vad landsbygden beträffar jordbrukskommunerna i detta avseende äro väsentligt gynnsammare än kommuner, där andra näringsgrenar dominera. I övrigt visar utredningen, att medan fattigvården inom de rena jordbrukskommunerna huvudsakligen har karaktären av ålderdomsunderstöd åt personer, som icke längre orka försörja sig själva, har inom skogskommunerna samt inom trakter med övervägande industri samhället till väsentlig del ställts inför uppgiften att bereda mer eller mindre tillfällig hjälp åt personer, som ännu befinna sig i den arbetsföra åldern, men som på grund av sjukdom eller arbetslöshet för en tid blivit urståndsatta att försörja sig och sina minderåriga barn.

Med avseende på orsakerna till understödsbehovet äro uppgifterna begränsade till dels de under året nytillkomna, varaktiga understödstagarna, dels till de tillfälligt understödda. I detta hänseende fördela sig understödstagarna på följande sätt:

	Nytillkomna varaktigt understödda	Tillfälligt understödda	Summa	Ökning eller minskning 1923—24 i %
Sjukdom	12 203	26 379	38 582	+ 7·6
Otillräcklig arbetsförmåga	8 464	9 053	17 517	+ 22·3
Arbetslöshet	967	7 811	8 778	— 23·1
Dryckenskap	146	256	402	— 11·1
Lättja och liknöjdhet	513	586	1 099	— 6·8
Talrik familj	790	3 337	4 127	+ 4·0
Den försörjningspliktiges död	872	355	1 227	— 12·3
» » avvikande	868	508	1 376	— 9·5
Andra orsaker	2 970	8 051	11 021	+ 10·3
	Samtliga **27 793**	**56 336**	**84 129**	+ 5·0

Bland de uppgivna orsakerna till understödsbehovet dominera, såsom ovanstående tablå utvisar, sjukdom, otillräcklig arbetsförmåga och arbetslöshet helt och hållet.

Det sammanlagda värdet — från understödstagarens synpunkt — av det under år 1924 från fattigvården erhållna understödet har beräknats uppgå till 60·9 milj. kr., vilket innebär en ökning från föregående år med 2 milj. kr. eller 3·3 %. Med avseende på understödets beskaffenhet har det sålunda beräknade värdet uppdelats på följande sätt: kontant understöd 16·1 milj. kr., vård å samhällets anstalt 24·9 milj. kr. samt annat understöd 19·9 milj. kr. Huvudparten av under-

stödet, 57·3 milj. kr., utgick till personer med egentligt fattigvårdsunderstöd och endast en mindre del till personer med kommunalt pensionstillskott (3·5 milj. kr.) eller kommunalt sjukvårdsbidrag (159 000 kr.). Understödets värde per månad för varaktigt understödda personer med egentligt fattigvårdsunderstöd uppgick i medeltal för hela riket till 30·74 kr. (för städerna till 39·33 kr. och för landsbygden till 26·35 kr.).

— Föreningsväsen —

Fackföreningsinternationalens fjärde ordinarie kongress. Fackföreningsinternationalen, ofta kallad Amsterdam-internationalen, avhöll sin fjärde ordinarie kongress i Paris sistlidne 1—6 augusti, varvid 23 till densamma anslutna landsorganisationer voro representerade.

På dagordningen stodo främst vissa frågor rörande en omorganisation av internationalen, utvecklandet av internationella fackliga stödjeaktioner, internationalens förhållande till privatanställda, tjänstemän och utövare av fria yrken, kampen för 8-timmarsdagen, det ekonomiska världsläget samt rörande kampen mot krig och militarism.

I frågan om internationalens allmänna organisation hade från österrikisk sida framställts förslag om att denna borde byggas ej, såsom nu är fallet, uteslutande på de olika landsorganisationerna utan även på de internationella yrkessekretariaten. Kongressen godtog emellertid ej detta förslag utan beslöt bibehålla den nuvarande ordningen, varvid den dock uppdrog vissa nya riktlinjer för samarbetet mellan internationalen och yrkessekretariaten.

Den segslitna frågan om organiserandet av internationella understödsaktioner i fall av större arbetskonflikter kom även upp på denna kongress med anledning av ett österrikiskt förslag rörande upprättandet av en internationell solidaritetsfond. Förslaget, som ej tillstyrkts av internationalens styrelse, ledde blott till att kongressen antog vissa allmänna regler beträffande internationella understödsaktioner. Att märka är, att dessa ej pålägga landsorganisationerna några mera bestämda förpliktelser att lämna bidrag till dylika aktioner. Visserligen säges i punkt 3, att de till internationalen anslutna landsorganisationerna äro förpliktade hörsamma uppmaning från internationalens sida att inleda en dylik aktion och att vidtaga nödiga åtgärder för dess genomförande, men då dels dessa förpliktelser äro så allmänt formulerade, dels ingen fastare ordning på förband träffats för deras efterkommande, torde man ännu böra ställa sig avvaktande vid bedömandet av deras praktiska värde. Något mera effektiva torde kongressens beslut rörande förhindrande av internationellt strejkbryteri och rörande transportbojkott av visst land eventuellt kunna väntas vara. I stort sett torde det emellertid kunna konstateras, att fackföreningsinternationalen lika litet som någon annan internationell organisation ännu lyckats lösa frågan om genomförandet av effektiva åtgärder för den internationella solidaritetens hävdande.

I detta samband förtjänar också påpekas, att kongressen ej heller lyckades skapa en fastare ekonomisk grundval för internationalens praktiska arbete, i det förslag om höjande av medlemsavgifterna ej av dess majoritet godkändes, då ett stort antal landsorganisationer ej kunde prestera tillräckliga garantier för fullgörandet av dylika ökade ekonomiska förpliktelser mot internationalen.

Beträffande internationalens ställning till organisationer bland privatanställda tjänstemän och utövare av fria yrken antog kongressen en resolution, vari vissa allmänna riktlinjer uppdrogos för framtiden för etablerande av ett närmare samarbete mellan dessa organisationer och de respektive landssekretariaten.

Kongressen hade ock att på grundval av en rapport, framlagd av Theodor Leipart, fatta beslut rörande sin ställning till 8-timmarsdagen. Den resolution, i vilken detta formuleras, riktar en uppmaning till alla anslutna organisationer att arbeta för återerövring och bevarande av 8-timmarsdagen. Samtidigt understrykes, att den lagliga regleringen av denna fråga mycket underlättas, om fackföreningarna lyckas framtvinga faktiska förbättringar på detta område. Kongressen uppmanar ånyo regeringarna att ratificera Washingtonkonventionen om 8-timmarsdagen och riktar sig mot säravtal, som träffas av regeringar utanför internationella arbetsbyrån, då dessa ofta innebära fara för försämring uti konventionen. Den uttalar som sin mening, att ett lagligt fastställande av 8-timmarsdagen som maximalarbetsdag endast utgör en logisk följd av vissa resolutioner, som fattats av den internationella ekonomiska konferensen i Genève 1927 och vilka taga sikte på ett rationellt utnyttjande av den mänskliga arbetskraften.

I frågan om arbetarklassen och det ekonomiska världsläget antog kongressen en resolution, vilken bygger på en av C. Mertens utarbetad rapport. I denna resolution tager kongressen avstånd från den ekonomiska nationalism, som karakteriserat efterkrigstidens handelspolitik och som lett till svåra ekonomiska motsättningar och handelskrig. Dess verkningar, som blivit än farligare genom den allmänna rationalisering man inom industrien söker genomföra, har främst karakteriserats av betydande avsättningssvårigheter, höga varupris samt låg köpkraft hos de stora konsumentmassorna. Resolutionen riktar landsorganisationernas uppmärksamhet på följande konkreta problem:

1. Främjande av det allmänna ekonomiska uppsvinget genom bekämpande av den på skyddstullar baserade handelspolitiken.
2. Rationalisering inom industrien, vilken bör genomföras med arbetarnas medverkan och vilken bör leda till höjning av konsumentmassornas reallöner.
3. Nationella och internationella karteller, som böra göras till föremål för sträng kontroll genom särskilda på paritetisk grund uppbyggda kontrollnämnder, offentliga kartellregister och kartelldomstolar.
4. Hemmamarknaden och dennas nationalekonomiska betydelse.

Kongressen hade slutligen att behandla en rapport utarbetad av Léon Jouhaux rörande internationalens ställning till krig och militarism. På grundval härav antog den en resolution, vari efter ett principiellt framhållande av arbetarklassens betydelse för fredsarbetet förklarades, att de principer, som i denna fråga antagits i Wien, däribland också proklamerande av generalstrejk, skola äga giltighet. Resolutionen uttalar sig vidare för obligatorisk skiljedom genom folkförbundet i alla tvister mellan nationer och för en lösning av konflikterna i fjärran östern i rättfärdighetens och fredens anda. Den understryker den förpliktelse, som fredsfördragen innebära för dess signatärer, att efter vissa staters avväpning gå in på avrustningens väg.

Vid sidan av detta reala arbete upptogs kongressens tid i mycket stor utsträckning av vissa strider mellan personer inom fackföreningsinternationalens ledning. Dessa strider, som i stor utsträckning sammanhänga med den olika uppfattning, som varit härskande i England och på kontinenten rörande internationalens förhållande till den röda fackföreningsinternationalen i Moskva, syntes även antagit karaktären av en rent personlig motsättning. Under det man på kontinenten önskade hålla sig strängt till Wien-resolutionerna i denna fråga och alltså endast inleda samarbete med Moskva, om detta inträdde som vanlig medlem i internationalen under godtagande av dess principer och program, voro engelsmännen villiga göra större eftergifter för att komma till samarbete med ryssarna.

Dessa strider ledde till att kongressen dels såg sig föranlåten ändra internationalens stadgar beträffande val av ordförande, dels besluta om sekretariatets omorganisation och förläggande till annan ort än Amsterdam.

Då å ena sidan den avgående ordföranden, Purcell, förverkat förtroendet hos kongressens överväldigande majoritet, vilken dock önskade välja en engelsk ordförande, och å andra sidan den engelska delegationen ej ville godkänna valet av annan ordförande än Purcell, kom hela ordförandefrågan in i en återvändsgränd. För att kunna komma ut ur denna beslöts, att kongressen blott skulle välja medlemmarna av internationalens styrelse, vilken sedan själv skulle utse sin ordförande. Då engelsmännen ej ansågo sig kunna godtaga detta arrangement, lämnade de kongressen. Denna insatte dock en engelsman, Hicks, i styrelsen, varvid underförståddes, att denne skulle utses till ordförande.

På grund av de angrepp, som riktades mot en av internationalens sekreterare, Oudegeest, såg sig denne föranlåten avgå. Hans kollega, Brown, vilken lett kampanjen mot honom, blev ej återvald, utan det uppdrogs åt tysken Sassenbach att provisoriskt förestå generalsekretariatet. För framtiden gjordes dock den ändringen, att internationalen blott skulle ha en generalsekreterare med underordnad biträdande sekreterare. Dessutom beslöts, att sekretariatet skulle snarast förläggas till annan ort än Amsterdam. Internationalens styrelse fick i uppdrag att utse generalsekreterare, organisera sekretariatet och bestämma plats för detsamma. Meningen har därvid varit, att sekretariatet skulle förläggas till någon tysk stad; för att av internationellt politiska skäl undvika Berlin har man därvid närmast tänkt sig möjligheten av dess placering i Frankfurt a. M.

Den kanske mest betydande följden av denna kongress torde sålunda vara, att engelsmännen drogo sig tillbaka från internationalen. Huruvida Storbritannien för framtiden kommer att stå

utanför densamma och denna följaktligen i verkligheten kommer att sprängas, är ännu omöjligt att förutsäga. Vissa tecken tyda emellertid på att det engelsk-ryska samarbetet kommit i ett kritiskt läge och att engelsmännen börjat reagera mot ryssarnas uppträdande gentemot de brittiska fackföreningarna och deras ledare. Den nyligen i Edinburgh avhållna engelska fackföreningskongressens beslut att avbryta förbindelserna med den ryska landsorganisationen pekar tydligt i denna riktning.

Den internationella kvinnliga fackföreningskommitténs konferens i Paris. Den i Wien år 1924 bildade internationella kvinnliga fackföreningskommittén, vilken är ansluten till den f. d. amsterdamska fackföreningsinternationalen, avhöll i samband med den senares kongress i Paris konferens därstädes den 29—30 juli.

De resolutioner, som fattades av densamma och vilka senare antogos av fackföreningsinternationalen, äga ett visst intresse särskilt med hänsyn till de meningar, som inom de nordiska kvinnoorganisationerna gjorts gällande beträffande vissa av de konventionsförslag, som antagits av internationella arbetskonferensen till skydd för det kvinnliga arbetet.

Efter föredrag av den belgiska representanten Hélène Burniaux antog konferensen följande resolution:

»Den i Paris den 29 och 30 juli 1927 sammanträdande internationella fackliga kvinnokonferensen, bestående av representanter för de till fackföreningsinternationalen anslutna organisationerna, giver uttryck åt sin fasta vilja att med all makt verka för följande fordringar till skydd åt alla lönarbetande kvinnor:

1. Skydd åt kvinnan i hennes egenskap av lönarbeterska. Dessa fordringar omfatta alla åtgärder, som kunna tjäna till skydd under arbetet såsom: 8-timmarsdag, yrkesinspektion, sjukförsäkring, facklig föreningsfrihet, minimilöner.

2. Skydd åt lönarbeterskan i hennes egenskap av kvinna. Dessa fordringar taga sikte på ratificering av Washington-konventionerna angående vilotid före och efter barnsbörd och angående kvinnors nattarbete, detta såsom minimikrav, samt utvidgande och genomförande av de på arbetskonferenserna i Genève och Washington godkända förslagen angående skydd åt de kvinnliga lönarbetarna i hälsofarliga industrier och i jordbruket.

Representanterna för de fackligt organiserade arbeterskorna förklara sig solidariska med arbetarna i hela världen och vilja allt framgent kämpa sida vid sida med dessa för en bättre och ljusare framtid.»

I det anförande, varmed Hélène Burniaux motiverade denna resolution, framhöll hon, att frågan om kvinnoarbetet vore av största betydelse. Enligt en av internationella arbetsbyrån publicerad statistik funnes i detta nu omkring 60 miljoner kvinnliga arbetare världen runt. Vid frågans bedömande måste hänsyn tagas till kvinnornas psykologi och den kvinnliga hygienens speciella krav. Även den sociala lagstiftningen, framhöll hon starkt, måste genomträngas av dessa hänsyn. Enligt hennes mening vore det nämligen obestridligt, att det industriella arbetet verkar mera oförmånligt på den kvinnliga än på den manliga organismen; ofta förorsakar det hos kvinnorna sjukdomar av mer eller mindre svårartad karaktär, såsom blodbrist, nervsjukdomar, underlivslidande. Därtill kommer även, att kvinnorna ofta ej kunna erhålla annat än okvalificerat arbete, vilket är dåligt avlönat. Resultatet av dessa beklagliga förhållanden är ock, att dödligheten bland kvinnliga industriarbetare är relativt högre än bland manliga. M:lle Burniaux citerade i detta samband statistik rörande dödligheten bland kvinnliga och manliga arbetare från det land i Europa, som är bland de bäst ställda, Tyskland. Därav framgick, att, om dödligheten bland männen sattes till 28, är motsvarande siffra för kvinnorna 48. På grund av dessa förhållanden ha de olika staterna ansett sig böra taga särskild hänsyn i sin lagstiftning till frågan om skydd åt kvinnorna. Hélène Burniaux påpekade ock, att denna nationella speciallagstiftning redan tidigt fick en internationell motsvarighet först i Bernkonventionen av 1906 och sedan i Washingtonkonventionen av 1919, vilka bägge ge förbud för kvinnligt nattarbete. Hon framhöll, att detta skydd för kvinnan så småningom utsträckts till att omfatta även barn och minderåriga, och hon erinrade i detta sammanhang om konventionerna rörande moderskapsskydd.

I debatten om den resolution, som M:lle Burniaux framlade, uttalade sig den danska delegationen bestämt emot de synpunkter, som lågo till grund för densamma. Fröken Crone, vilken förde

dess talan, gjorde därvid gällande, att en speciallagstiftning rörande kvinnoarbete verkar ytterst olyckligt för dessa, i det de därigenom försättas i ett oförmånligt läge å arbetsmarknaden medförande minskade förvärvsmöjligheter. Lagliga åtgärder för de kvinnliga arbetarnas skydd borde således ej vidtagas, utan hela denna fråga borde överlämnas till de fackliga organisationerna. Liknande synpunkter framfördes också av en av de svenska delegaterna, fru Anna Johansson-Wisborg.

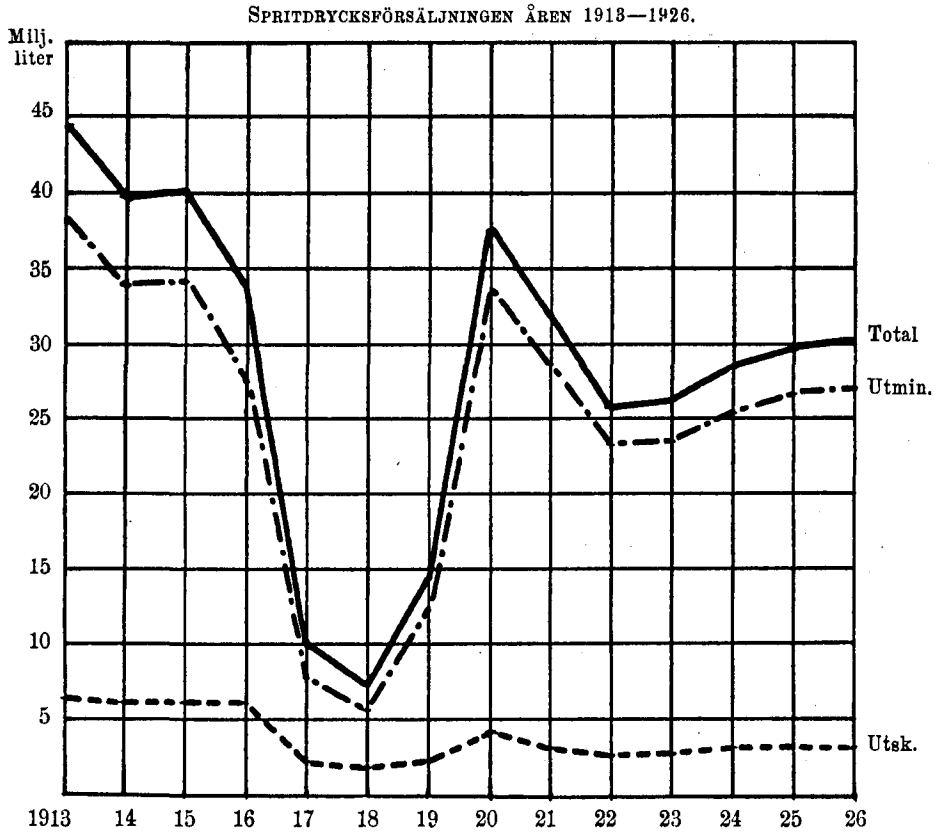
Vid omröstningen om sagda resolution blev denna antagen med samtliga avgivna röster mot den danska delegationens. De svenska delegerade avhöllo sig från att deltaga i omröstningen; å deras vägnar framförde fru Johansson-Wisborg en reservation, uttryckande farhågor för den eventuellt menliga verkan särskilda lagstiftningsåtgärder beträffande kvinnoarbete skulle kunna få för kvinnors möjlighet att erhålla anställning.

Bland övriga beslut, som antogos på denna konferens, må nämnas ett uttalande till förmån för principen »lika lön för lika arbete» och ett för minimilöner i vissa industrier, där arbetarnas organisation är svag.

— Nykterhetsfrågan —

Rusdrycksförsäljningen under år 1926. Omsättningen av spritdrycker visade enligt kontrollstyrelsens redogörelse under år 1926 någon ökning mot föregående år. Den totala försäljningen (utan reducering till s. k. normalstyrka, 50 %) uppgick nämligen till 30·0 miljoner liter, mot 29·7 miljoner år 1925. Omsättningens växlingar under hela perioden 1913—1926 framgår av nedanstående diagram.

SPRITDRYCKSFÖRSÄLJNINGEN ÅREN 1913—1926.

Den avgjort största delen av dessa spritdrycker såldes såsom av diagrammet synes genom utminutering, d. v. s. mot motbok. Hela antalet motboksinnehavare i riket uppgick vid 1926 års

utgång till 1 102 122, motsvarande 18·1 % av hela befolkningen. Beträffande det relativa antalet motboksinnehavare kan en påtaglig skillnad konstateras mellan de olika landsdelarna. De högsta frekvenstalen påträffas sålunda i stockholmstrakten samt i södra och sydvästra Sverige och de lägsta i norra Sverige samt i Värmland, Närke och Västmanland (Bergslagen). En mellanställning intaga östra Sverige i övrigt samt Småland och öarna. Att detta förhållande ingalunda är beroende av någon tillfällighet framgår av följande sammanställning av relativa antalet motboksinnehavare de senaste sju åren:

Område	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Stockholmstrakten	21·76	22·70	23·14	23·58	24·09	25·24	25·88
Södra Sverige	22·05	21·59	20·32	20·15	20·65	21·07	21·39
Sydvästra Sverige	20·44	19·56	19·49	19·65	19·92	20·26	20·54
Östra Sverige	17·31	16·89	16·76	17·00	17·70	18·10	18·44
Småland o. öarna	16·85	16·24	15·32	15·13	15·47	15·79	15·93
Bergslagen	15·65	15·55	14·91	14·85	14·64	15·34	15·54
Norra Sverige	12·38	11·88	11·13	11·04	11·47	11·69	12·12
Hela riket	**17·79**	**17·41**	**16·90**	**16·94**	**17·32**	**17·79**	**18·14**

Bland rikets 119 kontrollområden funnos 7, där antalet motboksinnehavare understeg 12 % av befolkningen, medan å andra sidan 12 områden uppvisade en frekvens av minst 26 %. De lägsta siffrorna företedde Piteå och Umeå kontrollområden med 9·7 — 9·8 %, de högsta Nynäshamns med 46·2 och Lövestads med 40·6 %.

Motböckernas inköpskapacitet (d. v. s. den i genomsnitt per motbok och månad medgivna inköpsrätten å spritdrycker) utgjorde för hela riket 2·41 liter. Hos 19 bolag understeg kapacitetssiffran 2 liter, hos 42 bolag utgjorde den 2—2·5 liter, hos 49 bolag 2·5—3 liter och hos 9 bolag mer än 3 liter. Motsvarande siffror för tidigare år äro ej tillgängliga utom för 1925, 1924 och senare delen av 1923, men att inköpskapaciteten alltifrån sommaren 1920 till slutet av 1926 successivt nedgått synes framgå därav, att relativa antalet motböcker med begränsad inköpsrätt under sagda år oavbrutet ökats. Medelsiffran för hela riket var vid 1926 års slut 74·5 % (72·1 % bland män och 98·3 % bland kvinnor), mot 72·6 % vid årets början och endast 23·7 % den 1 januari 1920.

Inköpsmängden per motbok utgjorde under 1926 i medeltal för hela riket 24·7 liter. De olika kontrollområdena företedde även härvidlag stora inbördes skiljaktigheter, från 8 (Skellefteå) till 34 liter i medelinköp.

Statsverkets inkomster av alkoholhanteringen (tullar, försäljnings- och tillverkningsskatter av olika slag, inlevererade vinstmedel samt kronoutskylder från bolagen) uppgingo sammanlagt till 104·8 miljoner kr., mot 106·1 milj. kr. år 1925.

— Ut- och invandring —

Ut- och invandring under 1926. Enligt statistiska centralbyråns nu utgivna statistik ha under år 1926 utvandrat 13 043 och invandrat 5 388 personer (mot 11 948 resp. 5 053 år 1925), motsvarande 2·15 (1·98) och 0·89 (0·84) per 1 000 invånare.

Utvandringen har således, i likhet med året förut, befunnit sig i stigande utan att dock ens tillnärmelsevis uppnå 1923 års siffra. Invandringen har varit något mindre än vanligt; under innevarande sekel är det endast åren 1918 och 1925, som uppvisa lägre antal immigranter. Nettoutvandringen har följaktligen varit större än vad i senare tider varit vanligt.

Beträffande utvandringen till främmande världsdelar har i nedanstående tablå en sammanställning gjorts mellan centralbyråns statistik, vilken grundar sig på uppgifter från prästerskapet (i Stockholm mantalskontoret), och de siffror, som av socialstyrelsen förut publicerats i denna tidskrift (sid. 127) efter uppgifter från länsstyrelserna samt norska och danska myndigheter:

Antal utvandrare	Män	Kvinnor	Summa
enligt prästerskapet	7 193	3 869	**11 062**
» länsstyrelserna samt norska och danska myndigheter	6 807	3 607	**10 414**
Överskott enligt prästerskapets redovisning	386	262	**648**

Tablån utvisar ett högre antal emigranter till länder utom Europa enligt prästerskapets uppgifter än enligt länsstyrelsernas och de norska och danska myndigheternas. Till detta överskott, som år 1926 uppgick till något mer än 6 %, hava större eller mindre bidrag lämnats av alla län utom Kronobergs, Jämtlands och Norrbottens.[1]

Av de olika länen ha Hallands och Värmlands under år 1926 visat det högsta utvandringstalet med resp. 3·78 och 3·49 ‰. I alla län utom tre — Kalmar, Malmöhus och Värmlands — har utvandringen överstigit medeltalet för de tio föregående åren. Invandringen har åter i alla län utom fyra — Uppsala, Östergötlands, Jämtlands och Norrbottens — understigit genomsnittstalet för det föregående årtiondet. Invandringsöverskott förekommer icke i något län.

De emigrerades och immigrerades fördelning efter yrken belyses av följande relativa tal:

Åren	Utvandrarna, %						Invandrarna, %					
	Jordbruk m. m.	Industri- o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Tjänare	Handel o. sjöfart	Övriga och okänt	Jordbruk m. m.	Industri o. hantverk	Arbetare av obest. slag	Handel o. sjöfart	Övriga och okänt
Årl. 1916—1925	29·15	33·58	7·54	11·14	8·54	10·05	22·27	31·12	8·50	11·72	26·39
År 1922 . . .	30·78	31·14	8·84	10·82	8·77	9·65	22·70	26·54	11·28	10·65	28·83
1923 . . .	32·36	38·42	7·37	5·93	7·69	8·23	19·96	29·78	7·45	12·77	30·04
1924 . . .	30·55	30·08	9·01	8·07	10·78	11·51	18·87	31·03	8·80	13·03	28·27
1925 . . .	36·31	26·58	6·49	9·47	8·13	13·02	18·03	31·07	9·44	10·92	30·54
1926 . . .	36·13	24·20	7·84	9·30	9·52	13·01	19·23	31·24	8·78	11·54	29·21

Beträffande emigranternas yrkesfördelning under år 1926 kan framhållas, att jordbruksgruppen upptager ungefär samma andel av utvandrarna som året förut och fortfarande — i likhet med äldre tider, men i olikhet mot åren 1915—1923 — är talrikare än industrigruppen. Kvinnornas andel i utvandringen under redovisningsåret var utpräglat låg. På 1 000 manliga utvandrare kommo nämligen endast 637 kvinnor, mot 820 i medeltal under föregående tioårsperiod.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete.

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier, trappor, stegar, landgångar o. dyl.

I: 8. En arbetare N. var sysselsatt med *framförandet av cementbruk*, avsett *för en kanalmur* vid en kraftverksbyggnad. Kärrorna, i vilka bruket framforslades, hissades och bortfördes medelst löpkran. N. hade just gjort tecken till kranföraren att lyfta upp kärran, vilken av N. dessförinnan ikrokats. Vid lyftandet av kärran fick N., stående mellan skalmarna på kärran, en lindrig knuff av dessa och föll ned från den 4 m höga muren. Vid fallet åsdrog han sig krossår i huvudet och brott i nacken och avled samma dag.

Yrkesinspektören anser, att skyddsanordningar till förekommande av olycksfall sådana som detta på grund av arbetets natur näppeligen torde kunna vidtagas.

I: 9. Ett lag arbetare var sysselsatt med *lastning av massaved* (stockar) från en flotte till en på hamnspår stående järnvägsvagn.

Stockarna uppforslas ur sjön medelst en elevator, varefter de få rulla ned på järnvägsvagnen. På vardera sidan av vagnen står en man för att lägga stockarna till rätta. För

[1] Beträffande sannolika orsaker till överskottet, se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 754.

detta ändamål är på hamnsidan intill vagnen uppsatt en c:a 1·5 m hög ställning, bestående av tvenne landgångar, upplagda på tvenne bockar.

En arbetare K., som hade sin plats på denna ställning, råkade av någon anledning *falla från ställningen*. I fallet slog han huvudet så svårt mot ett intilliggande rälsspår, att döden omedelbart följde.

Till förebyggande av dylika olycksfall kommer nu att uppföras en bredare brygga med skyddsräcken. Bryggan uppställes på ett decauvillespår i och för bekväm flyttning till eller från vagnsidan.

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

II: 15. Olyckshändelsen inträffade vid en *utomhushiss* med *bärande delar och lastplan av trä*. Hissen var avsedd för 500 kg last, var utförd såsom ett enkelt lastplan, med golvet vilande på tvenne tvärbjälkar av 2″ × 4″ trä, och styrd i gejdrar av 8″ × 12″ träbjälkar. Tvärs över dessas toppar låg en bärbalk av samma dimensioner, uppbärande blockhuset.

Lastplanet befann sig vid andra våningen och var belastat med c:a 400 kg maskingods. Tvenne arbetare befunno sig därå, då *bärbalken brast* och blockhuset störtade ned på planet. Av tyngden och stöten, förstärkt av att planet bromsades upp av fångapparaten samtidigt med att blocket träffade golvet, *knäcktes ena golvsparren tvärt av*, och golvet vred sig kring den andra och stjälpte last och folk ned i det c:a 5 m djupa schaktet. En av arbetarna föll mitt ibland järnmassorna och ådrog sig allvarliga skador. Den andre kom ned i ett hörn av schaktet och blev endast lindrigt skadad.

Vid undersökningen visade sig att *såväl bärbalken för blockhuset som även gejdrarnas övre ändar voro totalt genomruttna*. Omförmälda trädelar hade underhållits väl genom upprepade målningar, så att ytan till ungefär 1 cm djup var hård, medan träet innanför var så murket, att det utan ringaste svårighet kunde sönderplockas med fingrarna.

Hissen uppsattes för c:a 10 år sedan och hade sedan dess besiktigats i laga ordning. Olycksfallet visar emellertid risken av att låta besiktningen — såsom i detta fall — endast omfatta en ytbesiktning av de bärande konstruktionerna, då dessa äro av trä.

Yrkesinspektören ifrågasätter, huruvida direktiv borde lämnas, att bärande trädelar för utomhushissar under alla omständigheter böra ersättas åtminstone vart femte år.

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor, hängbanor o. dyl.

III: 10. En banarbetare K., som var sysselsatt med *dragning av skenskarvbult* på ett av bangårdens spår, satt, som vid dylikt arbete är vanligt, grensle över skenan. Av vid tillfället rådande storm kom en på spåret befintlig vagn i rörelse, utan att detta observerades av K. *Banarbetaren blev överkörd* och erhöll så svåra skador, att han senare på dagen avled.

III: 11. Under *vagnrangering* på en bangård skulle en stationskarl gå från ett spår till ett annat och *passerade därvid emellan tvenne* på kort avstånd från varandra *stillastående vagnar*. I passeringsögonblicket *erhöll den ena av vagnarna en stöt* av en på spåret kommande vagn. Mannen befann sig just då mellan buffertarna och *blev svårt klämd*. Av skadorna avled han några dagar senare.

III: 12. Vid en *sulfitfabrik* bortföres barken från fyra barkmaskiner av en under golvet löpande, täckt, horisontal transportkätting med träklotsar. Från denna senare faller godset ned på en i rät vinkel mot denna löpande, uppåtlutande men eljest likadan kätting, varifrån barken åter i rät vinkel vidarebefordras till ångpannehuset av en tredje kätting.

Vid barkens övergång från den första till den andra kättingen inträder emellanåt stockning, vilken arbetarna, stående å en intill kedjorna befintlig, med räcke skyddad gång plägat avhjälpa medelst en järnstång. Olyckan har tydligen tillgått så, att när den förolyckade M. *spettat med stången, densamma fattats av träklotsarna i kedjorna*, med påföljd att *M. förlorat balansen*. Han föll framstupa över transportkättingen och mot remskivan till

en närstående, med vertikal rem försedd desintegrator, varvid högra armen bortslets och huvudet delvis krossades, så att döden följde.

Bruksledningen hade vid yrkesinspektörens besök uppsatt ett nytt räcke av järn och dessutom omkåpat remskivan till desintegratorn. Yrkesinspektören har lämnat anvisning om att golvet utsträckes över kättingens ända, så att spett ej ofrivilligt kunna fastna i densamma.

III: 13. En *stationskarl* var i färd med att *uppsätta aktersignaler* på den sista av tre vagnar, som skulle tillkopplas sist i ett tågsätt, och *stod därvid på kanten av vagnen.* Då lokomotivet med det övriga tågsättet med sakta fart törnade mot de vagnar, som skulle tillkopplas, stod stationskarlen med ryggen vänd åt det håll, varifrån lokomotivet kom, och torde ej observerat detta. Då vagnarna stötte samman, tog han överbalansen, slog huvudet hårt mot kanten av närmaste vagn, *föll över ena skenssträngen ned i spåret mellan vagnarna och blev överkörd av tvenne av dessa.* Han erhöll så svåra skador, att han strax efteråt avled.

Olycksfall förorsakade av gångar och golv.

VI: 1. För att komma ut på ett *sågverks sorteringsbryggor,* som leda från uppfordringsverket ut i sjön, måste man passera under ett tak, vilket till skydd mot regn lagts vid uppfordringsrännornas nedre ända i rät vinkel mot dessa.

På grund av det vid tillfället rådande höga vattenståndet hade avståndet mellan nyssnämnda taks undre bärstock och bryggan endast varit 1·1 m. Sedan den omkomne R. på eftermiddagen hämtat sin avlöning, har han troligtvis tänkt hämta sin rock, som han brukade hava hängande i en materialkur å uppfordringsbryggan utanför uppfordringsverket. Härunder har han alltså måst passera genom den 1·1 m höga öppningen mellan bryggan och förutnämnda tak, varvid han troligtvis *stött huvudet i takstocken och fallit i vattnet samt drunknat.* När kättingen, som drager upp timret i uppfordringsverket, något senare på dagen åter sattes igång, hade den drunknade följt med upp ur vattnet.

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Klyvsågar.

VIII g: 5. Då en *byggnadsarbetare,* sysselsatt med reparationsarbete vid en ladugård, skulle med en gården tillhörig, *kombinerad klyv- och kapsåg klyva en 1″ × 2″ träribba, fångades den ena ribban av klingan och kastades tillbaka* och träffade arbetaren i tinningen, varvid han svårt skadades.

För klyvsågning hade funnits en på sågbordet fastsatt klyvkniv, men var denna vid olycksfallet borttagen. Överskydd saknades.

Cellulosa- och pappersmaskiner.

VIII l: 3. Vid *flispåfyllning av en sulfatkokare* vid en *cellulosafabrik* råkade en arbetare O. *falla ned i flisbingen* och brändes till döds av den inströmmande svartluten.

Den förolyckade O. jämte två arbetskamrater hade på morgonen börjat sitt skift med flisfyllning av sulfatkokaren. O. vistades å övre avdelningen, där han var sysselsatt med flisfyllning vid den s. k. fickan. Härunder har troligtvis flisen stockat sig i fickan, varför O. med en stång försökt spetta lös densamma. Då flisen därvid lossnat hastigare än O. beräknat, har detta haft till påföljd, att han tagit överbalansen och fallit på huvudet över räcket genom fickan ned i kokaren. Av den inströmmande svartluten brändes han till döds.

Till förhindrande av dylika olyckshändelser kommer nu ett galler att uppläggas över flisbingarna. Gallret utföres av räls, som uppläggas på bärlinorna med ett mellanrum av 600 mm. Mellan och vinkelrätt mot rälsen läggas $^5/_8$″ rundjärn så, att centrumavståndet mellan räls och rundjärn blir 300 mm. Vid varje korsning påsättes klamrar. Invid kokaretaket lämnas en så stor öppning, att man vid behov kan gå ned i bingen.

Övriga jordbruksmaskiner.

VIII u: 1. En lantbrukare var sysselsatt med *sladdning* (avjämning) av ett åkerfält. Sladden, en s. k. Idealsladd, drogs av en Fordson-traktor och var anspänd vid denna medelst kedjor. Vid vändning i ett hörn av fältet *fångades ena dragkedjan av drivhjulets gripjärn.* Till följd därav reste sig sladden på ända och *föll över traktorföraren.* Han förlorade då fotfästet och fick ena foten indragen i drivhjulet.

Mannen, som erhöll svåra skador å benet samt i höften, fördes skyndsamt till sjukhus, där han avled efter några dagar.

Traktorn saknade såväl skyddsskärmar över drivhjul som förlängd dragbygel. Därest dessa anordningar funnits, torde olyckan hava undvikits.

VIII u: 2. Vid *harvning av en åker* användes en *Fordson-traktor förspänd tvenne fjäderharvar.* Vid passerandet av en fördjupning i åkern, varvid det ena bakhjulet på traktorn kom upp ur och det andra hjulet kvarstod i fördjupningen, har troligen fjäderharvarna huggit i, så att det motstånd, som därvid uppstod, uppvägde traktorns tyngd i framdelen, med påföljd att denna reste sig. *Traktorn välte på sidan* i stället för att slå helt över, och skedde detta så fort, att urkoppling av fjäderharvarna ej var tänkbar. *Traktorföraren B. kom under ratten* på traktorns styrinrättning och skadades därvid så allvarligt, att han avled några timmar efter olycksfallet.

Då denna traktortyp har den egenskapen att vilja slå över, då det efterföljande redskapet griper fast i en jordfast sten e. dyl., har yrkesinspektören föreslagit som säkerhet en träpinne i stället för bult vid dragkroken. Då dessa pinnar ofta gå sönder, blir följden den, att bulten åter ditsättes. Enda säkerheten anser yrkesinspektören vara att påsätta traktorns bakre del en kraftig bygel, som tar marken, innan traktorn kommer så högt med framdelen, att den kan slå över.

Axlar.

VIII z: 8. Vid ett *mindre sågverk* hade en arbetare S. gått ned i undervåningen för att justera drivremmen till kantverkets matarvalsar. Medan han utförde detta arbete, stod han med ryggen vänd mot huvudaxeln, och råkade därvid en krysskil för remskivan till ovannämnda rem fastna i hans söndriga kläder, med påföljd att *han drogs med i axelns rörelse.* Vid det buller, som förmodligen uppstod, då arbetarens skor slogo emot ovanför varande golvbjälke, stoppades sågverket av arbetskamraterna, vilka sedan vid undersökningen av undervåningen funno S. så gott som avklädd fastsurrad vid huvudaxeln av en 3″ drivrem till spånuppfordringsverket. S. avled samma dag av sina skador.

Yrkesinspektören framhåller, att en fullt betryggande inskyddning av transmissionerna i undervåningen har varit svårt att utföra. Vid en tidigare inspektion hade föreslagits en avskärmning, som närmast åsyftade att försvåra tillträdet till det farliga området och var avsedd att tjänstgöra som varning för platsens beträdande under pågående drift. De föreslagna åtgärderna hade av arbetsgivaren ej utförts. Huruvida olycksfallet genom deras vidtagande skulle hava förebyggts kan ej avgöras.

Arbetsgivaren hade genom tillsägelse förbjudit att i bottenvåningen justera eller pålägga *remmar eller utföra smörjningsarbete, medan sågverket var i drift.*

Ovannämnda avskärmning har nu blivit vidtagen, varjämte anslag med förbud mot tillträde under drift uppsatts.

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

X: 18. En med sitt arbete van skjutare var i en *gruva* sysselsatt med *rensning av tak och väggar i ett magasinsrum,* c:a 2 m i höjd, 3 à 4 m brett.

Skjutningen hade ägt rum sex dagar före. Ett c:a 2 dm tjockt, 1 m långt och 6 dm brett *block,* vägande 500 à 600 kg, *lossnade plötsligt,* arbetaren ovetande, och *föll över hans rygg.* Skjutaren blev nedklämd av blocket och erhöll därav så svåra, inre skador, att han senare på dagen avled.

Antagligt är att arbetaren ansett blocket sitta säkert och ej brytt sig om att närmare undersöka detsamma, emedan inga synliga sprickor förefunnos i eller invid detsamma. Troligt är att skjutaren börjat bryta loss berg omkring blocket, som därigenom förlorat sitt stöd i väggen och fallit ned. Det under våren ökade vattentillflödet torde varit en bidragande orsak till olyckshändelsen.

X: 19. Vid en *gruva* hade ett *valv av lösbrutet berg bildats ovanför en tappglugg.* Vid dylika ofta förekommande fall uppställes en borrmaskin utanför tappgluggen, och ett borrhål upptages med långt borr i ett av blocken, varefter sprängsatsen med en stång föres in i borrhålet. Sedan arbetaren P. upptagit borrhålet, kröp han in under valvet, förmodligen för att anbringa tändsatsen. Just då *lossnade ett mindre malmblock i valvet och träffade honom i huvudet,* som därvid krossades.

X: 20. Under *grävning för grund* till ett kraftstationsbygge hade väggarna i gropen beklätts med plank, s. k. spont, som strävats med bjälkar. Plankväggen sträckte sig dock ej längre än till ett pinnmolager, enär vid grävningen på ett annat ställe detta lager visat sig vara så starkt, att någon »spontning» nedanför dess början ej ansågs behövlig. På det ställe, där olyckan inträffade, var emellertid pinnmolagret av lösare beskaffenhet. Man hade grävt c:a 3 m under lagrets början, då *ras inträffade* i detta. Förmannen L., som just då befann sig nere i gropen, blev inklämd mellan den instörtande spontväggen och en kullfallen sträva och dödades ögonblickligen. Av tvenne arbetskamrater, som även blevo indragna i raset, erhöll den ene kontusioner på huvud och bröstkorg, den andre undkom alldeles oskadd.

Olycksfall genom sprängämnen.

XI: 12. Vid ett banbygge hade skjutarbasen bränt ur ett c:a $1\,^1/_2$ m djupt borrhål tre gånger och var sysselsatt med att ladda.

Urbränningarna gjordes i en följd; mellan varje urbränning kyldes borrhålet med $^1/_3$—$^1/_2$ liter vatten. Innan skjutarbasen efter sista urbränningen påbörjade laddningen, hade han låtit en kvart förflyta, och kyldes hålet även efter sista urbränningen med vatten.

Sedan basen fört in fem patroner i hålet, tog han laddstaken och tryckte ned patronerna ordentligt till bottnen av hålet. *Laddstaken var emellertid ganska klen och åkte till följd därav in i patronerna.* I samma ögonblick han drog ut laddstaken, exploderade patronerna.

Basen fick högra handens utsida svårt bränd. Att skadan endast inskränkte sig härtill berodde därpå, att laddningen var relativt liten i jämförelse med hålets djup samt att basen vid laddstakens utdragning förmodligen drog något snett ur hålets centrumlinje.

Yrkesinspektören framhåller, att föreliggande olycksfall återigen är en av de sprängningsolyckor, vartill orsaken endast gissningsvis kan angivas. Enligt skjutarbasens uppgift torde det varit tämligen varmt i hålet i trots av de 15 minuternas väntan och vattenkylning. Skjutarbasen brukade vid laddningen riva av en del av papperet å patronerna, vilket säkerligen underlättat laddstakens inträngande i dessa. När laddstaken åter drogs ut, torde små mängder dynamitmassa följt med denna och fastnat på hålväggen. Till följd av den relativt höga temperaturen i hålet var måhända den jämförelsevis lätta rivningen av laddstaken mot hålväggen tillräcklig för att bringa de små mängderna dynamitmassa att explodera.

XI: 13. Vid ett *mejeri* var ordinarie ångpannesköterskan för tillfället ledig, och en mejerska hade fått i uppdrag att sköta ångpannan.

Ångpannan — Baltic-typ — är oljeeldad. Av någon anledning hade »fyren» slocknat, förmodligen beroende på att något smuts fastnat i brännaren och hämmat oljetillförseln.

Mejerskan vred på ratten till oljerörets nålventil, utan att dessförinnan hava vare sig blåst eldstaden ren från gaser eller i eldstaden infört »tändsudden» före försöket att åter få igång oljetillförseln. *Oljan sprutades in i eldstaden och förgasades utan att tändas.* När sedan tändsudden infördes, antändes gasen, varvid en så *kraftig explosion inträffade,* att

ångpannans framstycke bräcktes sönder och luckorna slogos upp. Mejerskan blev därvid bränd på armarna och i ansiktet.

XI: 14. Vid ett *sprängningsarbete* voro skjutarbasen och hans son — den senare mera tillfälligt använd såsom biträde åt fadern — sysselsatta med att *urbränna ett borrhål* — »gryt»-skjuta. Ett borrhål på 70 cm djup skulle urbrännas med en halv patron. Fadern hade gjort i ordning skottet, d. v. s. han hade anbringat en knallhatt på en 20 cm lång stubintråd samt stoppat in knallhatten med stubintråden i den halva patronen. Han överlämnade sedan denna laddning till sonen, som skulle nedföra densamma i hålet och avbränna den, medan fadern gjorde i ordning det egentliga skottet. Sedan sonen övertagit laddningen i fråga, antände han stubintråden och försökte nedföra patronen i borrhålet. Då patronen ej ville glida ned, tog han laddkäppen för att med denna underlätta nedförandet. Medan han ännu höll på härmed, gick skottet av. I antändningsögonblicket stod han lutad över borrhålet och *fick skottet i ansiktet*, som därav blev svårt sargat. Bl. a. blevo ögonen så svårt skadade, att i gynnsammaste fall han kan återfå någon del av synförmågan på det ena ögat.

Yrkesinspektören har tillsänt arbetsgivaren ett antal av K. Socialstyrelsens anvisningar nr 3 angående skydd mot yrkesfara vid sprängningsarbete för utdelning till samtliga skjutarbasar. Därjämte har arbetsgivaren uppmanats tillse, att sprängämnen icke få handhavas av andra än skjutarbasarna och att dessa erhålla erforderliga instruktioner om huru skjutningen skall utföras samt huru sprängämnen skola handhavas.

Diverse olycksfallsorsaker.

L: 6. Vid ett *sågverks timmerbom* steg en arbetare O. från landgången ut på ett isstycke för att därifrån nå några timmerstockar och *råkade* därvid *komma i vattnet* c:a 8 m från gångbanan. Han hade en hake i handen, som han dock släppte. Sedan han fått tag i en närliggande stock men åter släppt densamma, försökte han simmande taga sig i land. *Efter några simtag sjönk han utan att åter komma upp.* Han upptogs efter c:a 10 minuter men kunde ej återkallas till livet trots ihärdiga upplivningsförsök av omedelbart tillstädeskommande läkare. Enligt dennes utsago har mannen förut sökt honom för hjärtfel av lindrig art, varför läkaren håller troligt, att en hjärtattack vållat döden.

Yrkesinspektören har föreskrivit, att en särskild hake med långt skaft — avsedd för livräddning — skall uppsättas vid timmerbommen.

L: 7. Kraftstationsföreståndaren vid en mindre *kraftstation* skulle vid 1/2 8-tiden på morgonen *isa dammen vid vattenintaget* för densamma. Han gick därvid ut på isen framför dammen och *halkade ned i vattnet*. Först vid 1/2 12-tiden samma dag återfann man honom i vattnet vid det ställe, där han halkat ner från iskanten.

Det arbete, han skulle utföra vid olyckstillfället, bestod i att hålla en ränna på c:a 1 m bredd längs dammen fri från is. Dammen hade nämligen från ena landfästets botten en spricka snett uppåt, och, om därför ej en ränna framför dammen hölls öppen, riskerade man, att de vid växlande vattenstånd av isen framkallade brytningarna skulle föranleda dammens bristning.

Anmärkningsvärt är att arbetet med mindre risk men med större besvär kunde utföras från dammen, som var försedd med räcke på båda sidor. Förbud var tydligen ej utfärdat mot arbetets utförande från iskanten.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

September månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under september månad.

Översikt av verksamheten under september månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	3 708	2 164	1 911	5 498	5 039	3 631	**9 206**	**7 203**	**5 542**
Stockholms län	2 849	1 614	1 499	462	759	358	**3 311**	**2 373**	**1 857**
Uppsala stad och län	877	607	490	282	277	202	**1 159**	**884**	**692**
Södermanlands län	1 062	663	576	703	746	491	**1 765**	**1 409**	**1 067**
Östergötlands län	1 872	980	823	1 120	827	557	**2 992**	**1 807**	**1 380**
Norrköping	630	371	339	206	188	147	**836**	**559**	**486**
Jönköpings län	414	228	178	340	262	166	**754**	**490**	**344**
Kronobergs län	54	49	35	132	152	91	**186**	**201**	**126**
Norra Kalmar län	122	63	56	58	68	46	**180**	**131**	**102**
Södra Kalmar län	375	186	147	237	151	97	**612**	**337**	**244**
Gotlands län	95	92	62	116	94	60	**211**	**186**	**122**
Blekinge län	545	381	281	370	290	191	**915**	**671**	**472**
Kristianstads län	942	820	593	653	645	406	**1 595**	**1 465**	**999**
Malmöhus län: Malmö	1 781	760	605	1 513	1 213	801	**3 294**	**1 973**	**1 406**
Lund	367	217	188	140	142	83	**507**	**359**	**271**
Landskrona	234	182	142	46	46	27	**280**	**228**	**169**
Hälsingborg	981	432	410	396	284	214	**1 377**	**716**	**624**
Ystad	249	152	115	77	48	34	**326**	**200**	**149**
Trelleborg	395	299	285	62	44	38	**457**	**343**	**323**
Eslöv	231	157	148	47	55	36	**278**	**212**	**184**
Skurup	97	133	74	38	45	26	**135**	**178**	**100**
Vellinge	253	254	198	41	33	15	**294**	**287**	**213**
Hallands län	335	209	147	133	172	87	**468**	**381**	**234**
Göteborgs och Bohus län	302	161	120	210	186	96	**512**	**347**	**216**
Göteborg	4 402	1 502	1 429	1 239	1 296	859	**5 641**	**2 798**	**2 288**
Älvsborgs län	311	215	149	163	236	115	**474**	**451**	**264**
Skaraborgs län	1 132	682	418	484	657	225	**1 616**	**1 339**	**643**
Värmlands län	314	150	117	217	303	172	**531**	**453**	**289**
Örebro län	910	295	244	658	742	437	**1 568**	**1 037**	**681**
Västmanlands län	616	445	345	500	455	303	**1 116**	**900**	**648**
Kopparbergs län	289	95	91	305	273	209	**594**	**368**	**300**
Gävle stad och län	653	197	197	218	208	171	**871**	**405**	**368**
Västernorrlands län	441	206	205	75	79	50	**516**	**285**	**255**
Jämtlands län	158	89	82	320	293	247	**478**	**382**	**329**
Västerbottens län	146	71	70	226	219	164	**372**	**290**	**234**
Norrbottens län	147	116	112	132	111	81	**279**	**227**	**193**
Tillsammans september 1927	**28 289**	**15 237**	**12 881**	**17 417**	**16 638**	**10 933**	**45 706**	**31 875**	**23 814**
» augusti 1927	*27 061*	*13 364*	*11 018*	*12 995*	*13 718*	*8 260*	*40 056*	*27 082*	*19 278*
» september 1926	28 689	13 474	11 680	18 106	16 075	10 892	46 795	29 549	22 572
» » 1925	26 926	13 424	11 456	17 824	15 711	11 004	44 750	29 135	22 460
» » 1924	24 104	15 550	13 046	17 042	16 610	10 960	41 146	32 160	24 006

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 led. pl.		
					sept. 1927	aug. 1927	sept. 1926	sept. 1927	aug. 1927	sept. 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	9 402	9 657	8 224	6 374	117	113	145	78	73	80
Industri och hantverk	5 743	6 169	1 323	1 113	466	481	468	84	85	85
Sjöfart och fiske	4 242	4 320	1 916	1 806	225	253	245	94	97	97
Handel och samfärdsel	2 512	2 744	1 761	1 608	156	200	199	91	94	91
Husligt arbete	3	3	3	2	.	—	.	.	—	—
Annat arbete	4 817	5 396	2 010	1 978	268	344	237	98	98	98
Summa	**26 719**	**28 289**	**15 237**	**12 881**	**186**	**202**	**213**	**85**	**82**	**87**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	1 240	1 267	2 045	791	62	49	66	39	30	44
Industri och hantverk	780	889	368	260	242	216	210	71	69	76
Sjöfart och fiske	285	295	174	156	170	142	193	90	79	89
Handel och samfärdsel	2 386	2 587	1 739	1 334	149	102	158	77	68	78
Husligt arbete	8 516	11 434	12 304	8 384	93	85	101	68	62	70
Annat arbete	916	945	8	8	.	.	.	.	.	.
Summa	**14 123**	**17 417**	**16 638**	**10 933**	**105**	**95**	**113**	**66**	**60**	**68**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	10 642	10 924	10 269	7 165	106	104	126	70	67	71
Jordbruk	10 520	10 801	10 213	7 109	106	104	125	70	67	71
Skogshushållning	122	123	56	56	.	.	.	.	.	.
Industri och hantverk	6 523	7 058	1 691	1 373	417	425	412	81	81	83
Gruvdrift och malmförädling . . .	279	286	4	4	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	262	271	55	53	.	240	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	1 639	1 734	324	251	535	619	715	77	80	80
Trävarunindustri	374	401	75	59	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	1 765	1 933	682	595	283	304	263	87	85	86
Läder-, hår- och gummiindustri . .	163	193	26	18	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	152	159	10	9	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	363	413	124	85	333	.	271	69	.	70
Närings- och njutningsmedelsindustri	483	536	161	110	333	251	279	68	67	72
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	100	111	14	14	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	89	99	38	33	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	115	123	5	1	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	739	799	173	141	462	597	371	82	93	89
Sjöfart och fiske	4 527	4 615	2 090	1 962	221	240	241	94	95	96
Handel och samfärdsel	4 898	5 331	3 500	2 942	152	144	177	84	79	84
Kontors-, bank- o. d. personal . .	447	459	87	70	.	383	.	.	70	.
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 220	1 310	316	281	415	459	440	89	79	87
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 456	1 610	1 153	882	140	90	142	76	69	77
Transportarbetare	1 450	1 599	1 719	1 538	93	123	126	89	93	90
Allmän och litterär verksamhet . .	316	344	162	114	212	118	215	70	55	78
Ej särskilt specificerade	9	9	63	57	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	8 519	11 437	12 307	8 386	93	85	101	68	62	70
Annat arbete	5 733	6 341	2 018	1 986	314	400	284	98	98	98
Summa	**40 842**	**45 706**	**31 875**	**23 814**	**143**	**148**	**158**	**75**	**71**	**76**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 875 platser, varav 2 420 manliga och 455 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 273, 1 806 och 467 samt under nästlidna månad resp. 2 553, 2 183 och 370.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**9 534**	**8 168**	**6 318**	**123**	**56**	**56**	**286**	**4**	**4**	**263**	**46**	**44**	**1 687**	**303**	**235**
1	Stockholms stad	34	2	2	—	—	—	—	—	—	30	—	—	368	119	91
2	Stockholms län	1 786	1 461	1 352	28	4	4	8	—	—	28	5	5	112	3	3
3	Uppsala stad och län	692	447	344	2	—	—	1	—	—	16	—	—	17	—	—
4	Södermanlands län	587	460	376	—	—	—	—	—	—	2	6	4	91	6	5
5	Östergötlands län	1 305	847	693	4	—	—	1	1	1	65	12	12	46	9	9
6	Norrköping	278	193	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	2	2
7	Jönköpings län	222	164	114	1	—	—	—	—	—	5	—	—	36	3	3
8	Kronobergs län	34	39	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	178	102	73	—	—	—	—	—	—	2	—	—	17	1	1
10	Gotlands län	65	72	45	—	—	—	—	—	—	4	4	4	1	—	—
11	Blekinge län	216	250	159	1	—	—	—	—	—	3	—	—	11	1	1
12	Kristianstads län	693	745	522	—	—	—	—	—	—	36	9	9	33	9	8
13	Malmöhus län: Malmö	71	300	179	—	—	—	—	—	—	6	—	—	193	32	25
14	Hälsingborg	130	157	136	—	—	—	5	—	—	2	—	—	36	2	2
15	Övriga anstalter	869	1048	824	1	—	—	1	—	—	12	—	—	110	21	17
16	Hallands län	122	149	100	—	—	—	—	—	—	5	—	—	27	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	97	87	54	—	—	—	—	—	—	3	3	3	7	2	1
18	Göteborgs stad	135	133	113	—	—	—	—	—	—	8	1	1	330	41	35
19	Älvsborgs län	72	84	44	1	—	—	2	—	—	—	2	2	63	29	15
20	Skaraborgs län	986	646	386	3	4	4	—	—	—	5	4	4	6	1	1
21	Värmlands län	91	86	59	3	3	3	5	—	—	10	—	—	34	—	—
22	Örebro län	355	239	190	27	3	3	197	3	3	11	—	—	23	—	—
23	Västmanlands län	393	392	294	1	2	2	43	—	—	4	—	—	34	6	5
24	Kopparbergs län	41	31	31	9	8	8	11	—	—	6	—	—	25	7	3
25	Gävle stad och län	30	5	5	2	1	1	12	—	—	—	—	—	47	8	8
26	Västernorrlands län	2	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	32	15	12	40	31	31	—	—	—	—	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	18	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**1 267**	**2 045**	**791**	—	—	—	—	—	—	**8**	**9**	**9**	**47**	**21**	**16**
1	Stockholms stad	9	2	2	—	—	—	—	—	—	7	5	5	41	19	15
2	Stockholms län	45	144	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	69	67	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	131	218	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	191	170	114	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	10	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
7	Jönköpings län	18	58	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	14	32	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	27	44	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	2	27	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	39	69	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	168	206	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	12	53	23	—	—	—	—	—	—	—	4	4	4	1	1
14	Hälsingborg	15	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	61	123	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	21	39	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	55	35	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	5	16	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
19	Älvsborgs län	2	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	82	237	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	20	54	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	104	177	60	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	94	150	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	15	22	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	11	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	23	22	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	23	33	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaru-industri			Byggnads-verksamhet			Läder-, hår- o. gummi-industri			Textil-industri			Beklädnads-industri			Närings- o. njut-ningsmedels-industri			Kem.-tekn. o. belysnings-industri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
395	**75**	**59**	**1 932**	**682**	**595**	**159**	**21**	**14**	**109**	**4**	**4**	**123**	**12**	**8**	**286**	**46**	**40**	**86**	**4**	**4**	
44	27	20	618	365	308	18	12	8	4	—	—	11	1	—	28	9	9	18	1	1	1
10	1	1	181	35	34	3	—	—	3	—	—	5	—	—	22	5	4	4	—	—	2
4	—	—	9	16	16	2	—	—	—	—	—	—	—	—	10	2	2	—	—	—	3
11	—	—	18	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	4
20	1	1	127	6	6	3	—	—	—	1	1	1	—	—	11	1	1	—	—	—	5
11	2	2	60	8	8	1	1	1	45	1	1	5	—	—	6	—	—	—	1	1	6
3	—	—	11	1	1	3	—	—	1	—	—	4	—	—	1	1	1	1	—	—	7
—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
10	1	1	8	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
9	3	3	7	1	1	2	—	—	—	—	—	3	1	1	5	—	—	—	—	—	11
14	1	1	39	15	14	—	—	—	3	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	12
21	10	5	228	37	26	11	2	1	—	—	—	17	2	1	53	—	—	38	—	—	13
3	—	—	127	5	5	23	—	—	1	—	—	5	—	—	6	—	—	3	—	—	14
8	2	2	57	14	13	70	2	2	2	—	—	8	2	1	28	3	3	—	2	2	15
5	1	1	41	6	6	2	—	—	8	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	16
7	—	—	33	15	13	—	—	—	5	—	—	2	—	—	2	—	—	2	—	—	17
141	25	21	196	76	72	11	4	2	24	1	1	27	4	3	44	12	10	12	—	—	18
2	1	1	15	16	6	—	—	—	12	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	19
1	—	—	4	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	25	6	4	6	—	—	20
7	—	—	7	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	1	—	—	—	21
7	—	—	8	4	4	5	—	—	—	1	1	27	2	2	5	1	1	1	—	—	22
—	—	—	28	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	23
6	—	—	30	15	15	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	2	—	—	—	24
19	—	—	32	5	5	1	—	—	—	—	—	5	—	—	4	—	—	—	—	—	25
19	—	—	8	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	26
3	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	27
10	—	—	11	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	28
—	—	—	18	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
6	—	—	**1**	—	—	**34**	**5**	**4**	**50**	**6**	**5**	**290**	**112**	**77**	**250**	**115**	**70**	**25**	**10**	**10**	
1	—	—	1	—	—	2	4	3	13	3	3	162	46	25	92	30	21	5	2	2	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	3	8	4	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	4	4	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	2	2	16	7	4	—	—	—	5
3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	2	2	—	1	1	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	6	3	3	4	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	4	4	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	9	6	5	8	4	1	—	—	—	12
1	—	—	—	—	—	12	—	—	8	—	—	66	41	31	63	11	9	—	—	—	13
—	—	—	—	—	—	20	—	—	8	—	—	7	—	—	6	—	—	1	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	2	3	3	4	6	6	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	2	1	19	3	1	26	14	8	3	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	16	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	1	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	3	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	3	3	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**37**	**8**	**6**	**118**	**4**	**1**	**688**	**114**	**99**	**4320**	**1916**	**1806**	**290**	**52**	**44**
1	Stockholms stad	4	1	—	30	3	1	214	59	46	429	281	257	114	24	19
2	Stockholms län	2	—	—	1	—	—	40	—	—	78	10	10	8	—	—
3	Uppsala stad och län	1	—	—	1	—	—	4	1	1	1	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	5	—	—	31	4	4	80	30	30	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	20	1	1	2	—	—	5	1	1
6	Norrköping	5	—	—	14	—	—	5	3	3	97	74	64	2	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	6	1	1	—	—	—	3	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	1	—	—	—	—	—	3	—	—	199	93	76	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	11	10	1	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	1	—	—	13	—	—	124	61	61	1	1	1
12	Kristianstads län	1	2	1	—	—	—	4	—	—	26	18	18	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	11	1	—	145	13	13	200	108	101	64	5	5
14	Hälsingborg	—	—	—	2	—	—	6	—	—	481	236	236	2	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	3	—	—	10	1	1	200	88	78	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	5	5	4	68	34	24	1	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	34	29	25	—	—	—
18	Göteborgs stad	14	3	3	37	—	—	113	20	19	1475	398	381	73	18	16
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	6	2	2	3	—	—	4	—	—
20	Skaraborgs län	1	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	1	1
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	2	—	—	25	20	15	1	—	—
22	Örebro län	—	—	—	2	—	—	12	2	2	1	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	27	2	2	3	1	1	2	—	—
24	Kopparbergs län	4	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	2	—	—	2	—	—	12	—	—	256	116	116	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	349	177	177	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	4	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	59	43	42	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	113	88	84	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**62**	**30**	**27**	**5**	**1**	**—**	**111**	**59**	**42**	**295**	**174**	**156**	**169**	**35**	**26**
1	Stockholms stad	23	24	21	3	1	—	29	43	32	192	97	86	78	23	18
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	5	—	6	4	4	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	3	3	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	22	4	4	—	—	—	66	9	9	9	3	3	76	5	4
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	9	1	—	10	9	9	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	3	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	1	1
18	Göteborgs stad	15	2	2	1	—	—	—	—	—	56	42	36	4	3	1
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	8	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
843	**160**	**151**	**91**	**37**	**33**	**1454**	**1451**	**1324**	**58**	**6**	**6**	**8**	**55**	**50**	**3**	**3**	**2**	**5 396**	**2 010**	**1 978**	
403	117	110	34	7	6	442	533	436	28	—	—	—	19	19	1	1	—	836	583	578	1
18	—	—	6	—	—	107	32	29	—	—	—	—	—	—	—	1	1	399	57	56	2
3	2	2	—	—	—	10	15	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	101	124	112	3
5	—	—	1	—	—	10	27	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	218	113	113	4
14	2	2	9	5	4	60	46	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	179	47	47	5
7	1	1	—	—	—	30	67	66	1	—	—	—	—	—	—	—	—	51	18	18	6
9	—	—	1	—	—	12	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	93	51	51	7
—	—	—	—	—	—	5	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	6	6	8
3	—	—	3	—	—	12	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	43	43	9
1	—	—	—	—	—	8	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
1	—	—	1	—	—	26	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	121	50	43	11
9	—	—	2	2	2	9	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	69	16	16	12
106	3	2	9	3	3	131	102	102	7	—	—	—	—	—	—	—	—	469	142	142	13
5	—	—	6	2	2	37	14	13	—	—	—	—	—	—	2	—	—	99	16	16	14
13	6	6	1	—	—	45	104	104	2	—	—	—	—	—	—	—	—	382	101	97	15
2	1	1	—	—	—	17	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	25	7	7	16
2	1	1	—	—	—	12	10	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	91	14	14	17
205	23	23	8	8	8	360	417	408	12	6	6	7	36	31	—	1	1	1 170	275	275	18
1	2	1	1	2	1	13	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	75	75	19
4	—	—	2	2	2	16	6	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	68	10	10	20
1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	40	39	21
13	—	—	1	1	1	8	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	205	38	36	22
5	2	2	—	—	—	21	7	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	49	31	31	23
—	—	—	5	2	2	10	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	137	24	24	24
7	—	—	—	—	—	27	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	192	59	59	25
1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	23	23	26
4	—	—	1	3	2	9	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	29	29	27
1	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	7	7	28
—	—	—	—	—	—	6	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	11	29
467	**156**	**130**	**1519**	**1116**	**849**	**145**	**268**	**214**	**286**	**156**	**108**	**1**	**8**	**7**	**11434**	**12304**	**8 384**	**945**	**8**	**8**	
234	54	47	588	379	331	88	163	133	123	54	40	—	8	7	3 368	4 082	2 840	439	—	—	1
—	1	—	52	32	24	—	—	—	16	13	8	—	—	—	334	550	268	3	—	—	2
—	—	—	8	13	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	202	196	155	1	—	—	3
5	2	—	21	22	15	7	3	3	6	4	2	—	—	—	475	492	343	43	—	—	4
23	4	3	43	41	29	3	4	2	17	13	11	—	—	—	760	579	385	55	6	6	5
1	1	1	5	3	1	1	7	6	3	—	—	—	—	—	154	161	129	21	—	—	6
7	—	—	23	20	12	—	1	—	7	3	3	—	—	—	260	175	138	12	—	—	7
1	1	1	7	8	6	—	—	—	1	2	—	—	—	—	107	108	72	—	—	—	8
3	—	—	26	17	15	—	1	1	—	—	—	—	—	—	227	149	108	8	2	2	9
1	—	—	14	10	8	1	—	—	1	2	1	—	—	—	96	54	49	—	—	—	10
2	2	1	26	18	13	1	—	—	—	—	—	—	—	—	298	197	146	—	—	—	11
13	2	2	80	64	53	2	2	1	8	6	6	—	—	—	360	355	254	2	—	—	12
118	22	17	126	52	23	6	35	27	26	6	5	—	—	—	779	967	641	119	—	—	13
2	3	3	46	29	19	3	7	7	3	4	3	—	—	—	233	222	168	33	—	—	14
4	3	3	20	10	9	8	1	1	3	—	—	—	—	—	327	263	198	15	—	—	15
—	—	—	14	10	4	1	2	2	3	2	—	—	—	—	84	117	67	9	—	—	16
4	—	—	34	27	18	—	1	1	4	5	4	—	—	—	90	113	57	17	—	—	17
40	52	44	76	42	10	11	29	19	14	9	2	—	—	—	800	1 081	733	158	—	—	18
—	1	1	14	22	15	—	—	—	4	5	2	—	—	—	142	187	95	—	—	—	19
2	—	—	23	23	9	—	—	—	3	2	—	1	—	—	362	379	170	—	—	—	20
—	—	—	15	21	16	—	—	—	5	4	3	—	—	—	176	223	139	—	—	—	21
1	3	3	48	45	31	5	6	6	14	1	—	—	—	—	475	509	336	1	—	—	22
3	4	4	39	37	34	6	3	2	8	8	6	—	—	—	345	250	189	—	—	—	23
—	—	—	54	39	34	—	—	—	3	4	4	—	—	—	233	208	161	—	—	—	24
—	—	—	7	21	13	2	2	2	6	2	1	—	—	—	181	178	154	9	—	—	25
—	1	—	18	22	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	44	23	—	—	—	26
3	—	—	48	55	48	—	1	1	7	7	7	—	—	—	233	205	171	—	—	—	27
—	—	—	34	24	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	159	120	—	—	—	28
—	—	—	10	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	122	101	75	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 augusti 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	54	2 064	3 901	**5 965**	120	249	**369**	**6·2**	7·3
Bleck- o. plåtslagareförb. .	31	1 581	—	**1 581**	41	—	**41**	**2·6**	3·1
Bokbindareförbundet . . .	20	1 237	2 617	**3 854**	86	170	**256**	**6·6**	3·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	49	3 208	1 292	**4 500**	87	19	**106**	**2·4**	2·0
Byggnadsträarbetareförb. .	92	9 295	—	**9 295**	818	—	**818**	**8·8**	10·1
De förenade förbunden . .	38	2 187	601	**2 788**	318	109	**427**	**15·3**	14·5
Elektriska arbetareförb. . .	73	3 086	—	**3 086**	212	—	**212**	**6·9**	9·6
Gjutareförbundet	82	3 660	2	**3 662**	232	—	**232**	**6·3**	7·5
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	215	19 877	1 985	**21 862**	3 194	149	**3 343**	**15·3**	15·5
Gruvindustriarbetareförb. .	19	1 765	—	**1 765**	234	—	**234**	**13·3**	10·6
Handelsarbetareförb. . . .	136	7 012	2 621	**9 633**	545	79	**624**	**6·5**	8·8
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	14	246	424	**670**	15	44	**59**	**8·8**	15·5
Hattarbetare	5	71	81	**152**	8	25	**33**	**21·7**	27·9
Pälsvaruarbetare	9	175	343	**518**	7	19	**26**	**5·0**	9·5
Kommunalarbetareförb. . .	138	15 726	1 427	**17 153**	397	147	**544**	**3·2**	3·9
Litografiska förbundet . .	7	1 035	12	**1 047**	20	—	**20**	**1·9**	2·2
Livsmedelsarbetareförb. . .	70	8 358	2 925	**11 283**	779	243	**1 022**	**9·1**	7·4
Metallindustriarb.-förb. . .	209	71 560	3 711	**75 271**	5 807	201	**6 008**	**8·0**	8·3
Järnbruksarbetare . . .	58	16 677	93	**16 770**	1 658	1	**1 659**	**9·9**	10·3
Verkstadsarbetare . . .	151	54 883	3 618	**58 501**	4 149	200	**4 349**	**7·4**	7·8
Murareförbundet	50	2 749	—	**2 749**	112	—	**112**	**4·1**	2·4
Måleriarbetareförbundet . .	43	1 881	8	**1 889**	18	—	**18**	**1·0**	1·1
Pappersindustriarb.-förb. .	118	21 721	704	**22 425**	928	47	**975**	**4·3**	4·0
Sadelm.- o. tapetseraref. .	22	733	48	**781**	61	—	**61**	**7·8**	10·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	40	6 147	2 832	**8 979**	477	70	**547**	**6·1**	8·9
Stenindustriarbetareförb. .	83	4 664	—	**4 664**	135	—	**135**	**2·9**	2·8
Stuckatörförbundet . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	0·0
Sågverksindustriarb.-förb. .	189	18 087	17	**18 104**	2 519	4	**2 523**	**13·9**	15·4
Textilarbetareförbundet . .	61	4 595	5 876	**10 471**	179	83	**262**	**2·5**	3·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	561	2 084	**2 645**	28	104	**132**	**5·0**	5·3
Transportarbetareförb. . .	39	2 734	26	**2 760**	199	26	**225**	**8·2**	11·0
Träindustriarbetareförb. . .	99	6 096	87	**6 183**	444	13	**457**	**7·4**	8·7
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	250	—	**250**	21	—	**21**	**8·4**	8·7
Typografförbundet	20	3 864	300	**4 164**	199	25	**224**	**5·4**	4·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	22	1 019	—	**1 019**	156	—	**156**	**15·3**	19·8
Summa	**2 059**	**226 998**	**33 500**	**260 498**	**18 381**	**1 782**	**20 163**	**7·7**	8·2

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under augusti uppgivits till inalles 91 878, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.
Sverige. Arbetslöshet, i %	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1	16·3	15·6	14·1	12·3	10·0	9·4	8·2	7·7
Ansökn. per 100 lediga platser	151	158	186	273	268	293	258	208	171	168	161	150	148
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04	·	·	3·25	·	·
Norge. Arbetslöshet, i %	20·7	21·9	23·9	25·2	28·5	27·7	26·6	24·3	23·8	22·3	20·6	[1] 17·3	19·0
Danmark. Arbetslöshet, i %	16·8	16·3	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	25·5	23·6	18·5	[1] 17·6	17·3	16·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	49	48	53	66	93	92	93	78	69	54	54	—	—
Finland. Registr. arbetslösa	1 212	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702	1 239	954	882	1 260
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	179	198	231	312	259	309	264	288	335	198	179	166	154
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·0	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9	9·4	8·8	8·9	9·3	9·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 606	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115	1 075	1 015	1 032	1 055	1 076
Irland. Arbetslöshet, i %	9·7	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	10·5	10·1	9·8	—	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	7·2	7·2	7·4	8·9	12·1	15·6	13·9	9·1	7·5	6·3	6·0	6·9	—
Arbetslöshetsindex	5·9	6·0	6·2	7·6	10·3	13·2	11·0	7·5	6·1	5·1	4·9	5·6	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	4·0	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	5·2	5·3	4·7	5·2	[2] 5·3
Tyskland. Arbetslöshet, i %.	16·7	15·2	14·2	14·2	16·7	[3] 16·5	15·5	11·5	8·9	7·0	6·3	5·5	4·9
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 548	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 121	870	649	541	453	404
Ansökn. per 100 lediga platser	557	493	487	568	707	648	584	422	394	328	295	253	237
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	99·8	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2	109·4	110·4	111·0	111·5
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·58	1·63	1·77	1·83	1·88	1·88	1·89	2·01	2·06	2·10	2·11	[1] 2·12	2·14
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	151	148	151	169	205	235	244	208	181	158	145	137	—
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	2·8	·	·	5·6	·	·	2·8	·	·	1·6	·	·
Ansökn. per 100 lediga platser	228	217	255	330	387	348	331	196	165	147	140	145	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	89	·	·	96	·	·	100	·	·	104	·	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·4	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78	58	24	24	17	15
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	83	89	113	149	181	225	259	228	215	216	215	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	731	811	2 309	4 157	3 807	4 481	4734	4 405	2 970	2 337	1 907	729	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	897	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028	2 687	1 621	882	1 278	944
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	242	214	197	201	236	206	213	208	190	177	164	148	138
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	4·0	3·7	3·1	2·5	2·5	2·8	2·7	2·5	2·1	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	15·0	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	11·8	11·1	8·8	7·8	7·7	—
Ansökn. per 100 lediga platser	170	155	164	236	307	336	339	241	199	172	147	140	151
Kanada. Arbetslöshet, i %	2·5	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	6·0	5·2	3·2	3·3	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	104·9	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6	105·9	108·4	109·2	109·7
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	90·7	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	90·6	89·7	89·1	87·3	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	94·4	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	93·2	92·6	[1] 92·4	90·7	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	7·6	·	·	5·7	·	·	5·9	·	·	6·4	·	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	6 500	6 500	6 500	6 500	6 000	6 000	7 000	7 000	8 000	—	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	8·3	·	·	6·7	·	·	9·4	·	·	9·7	·	·	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Preliminära siffror. — [3] Fr. o. m. 1927 har ett nytt fackförbund (gruvarbetarna) medtagits i statistiken. Medräknas endast de organisationer, som redovisades under 1926, blir siffran 17·1 %.

Levnadskostnader under tredje kvartalet 1927.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen numera verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas allmänna förskjutningar från juli 1914 till 1 oktober 1927. I efterföljande sammanställning lämnas redogörelse för de förändringar, som under det senast tilländalupna kvartalet träffat de olika posterna.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande posterna livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 792—793) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 804—807) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har under kvartalet undergått höjning med 1 öre per liter för oskummad vara, från 21 till 22 öre, under det att priset å handskummad och separerad mjölk varit oförändrat. Särskilt markerad var uppgången i Luleå, där den oskummade mjölken stigit med ej mindre än 8 öre eller till 28 öre per liter, det högsta noterade priset bland samtliga ombudsorter vid kvartalets slut. De näst högsta mjölknoteringarna uppvisa Stockholm, Sundsvalls sågverksdistrikt, Malmberget och Kiruna, samtliga med 26 öre per liter. Det lägsta mjölkpriset förekommer alltjämt i Lidköping med 16 öre.

Smörpriserna, vilka under föregående kvartalsperiod visade sjunkande tendens, förete under redovisningskvartalet en utveckling i rakt motsatt riktning, i det att högst väsentliga prishöjningar ägt rum. Mejerismör, som enligt den svenska smörnoteringen i Malmö i juni betingade ett medelpris av 2·56 kr. per kg. i parti, hade i september stigit till i genomsnitt 3·09 kr. per kg. Den starka uppgången torde i stort sett bero på ökad efterfrågan för export. De hastigt stigande partipriserna åstadkommo givetvis prisstegringar inom detaljhandeln. Medelpriset utgjorde i september 3·58 kr. per kg. för mejerismör och 3·20 kr. för landssmör mot resp. 3·16 kr. och 2·88 kr. per kg. i juni.

Priserna å *färska ägg* voro under kvartalets första månad tämligen konstanta, och detaljmedelpriset för juli var endast 2 öre högre än i juni, eller

1·73 kr. per tjog. Under augusti och september ha däremot ovanligt starka prisstegringar förekommit. Lantbrukssällskapets partinotering, som i juli i medeltal var 1·07 kr. per kg. (1 tjog = 1·2 kg.), steg successivt till 1·58 kr. under september. Uppgången inom detaljhandeln var likartad, och genomsnittssiffrorna, 2·02 kr. per tjog för augusti och 2·43 kr. för september, beteckna en för årstiden ovanligt kraftig uppgång.

Medelpriset å *potatis* av den nya skörden utgjorde i juli 2·43 kr. per 5 l. och har sedan som vanligt sjunkit mycket raskt; sålunda var priset i augusti 72 öre och i september 58 öre per 5 l. Till belysande av prisläget i jämförelse med de föregående åren meddelas följande sammanställning av medelpriserna å potatis av den nya skörden åren 1914—1927.

	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
	(Öre per 5 liter)													
juli	103	131	106	202	342	143	282	164	180	264	286	155	154	243
augusti . . .	56	43	45	90	132	61	100	84	58	95	88	71	60	72
september . .	36	29	37	59	92	53	72	63	45	58	58	51	47	58

Som synes ställa sig årets priser relativt höga, detta närmast beroende på att skörden genom den olämpliga väderleken avsevärt försämrats både vad kvantitet och kvalitet beträffar. Även om någon justering av septembersiffran skulle inträffa, torde man ha anledning antaga, att det kommande konsumtionsårets priser skola bliva högre än det senaste årets. Givetvis kan dock import av utländsk vara komma att influera på prisnivån.

Mjölpriserna utvisa under det nu gångna kvartalet en mera ostadig utvecklingstendens, i det att både sänkningar och höjningar upprepade gånger förekommit. Medelpriserna för september voro desamma som för juni. *Brödpriserna* ha varit så gott som oförändrade.

Priserna på *nötkreatur*, *kalvar* och *svin*, avsedda till slakt, visa under kvartalet uppgång med resp. c:a 9, 3 och 12 %, under det att *fårpriserna* sjunkit med c:a 8 %. För *kött* ha prisfluktuationerna i detaljhandeln varit mycket små. *Fläskpriserna*, vilka vid förra kvartalsskiftet genomlöpt en mer än årslång nedgångsperiod, ha under det nu gångna kvartalet utvecklat sig i motsatt riktning; uppgången belöper sig dock till endast c:a 4 % för såväl färsk som salt vara.

I fråga om *färsk fisk* uppvisa flertalet sorter höjda priser sedan juni månad. Medelpriset å *salt sill*, som i juni utgjorde 70 öre per kg., har sjunkit successivt under kvartalets samtliga månader och tenderade, i och med att årets fångst kom i marknaden, kraftigt nedåt; under september var medelpriset 54 öre per kg., men å många orter var det gängse priset så lågt som omkring 40 öre.

Kaffepriserna ha fortfarande visat långsamt sjunkande tendens; nedgången, som nu har pågått mer än ett år, belöper sig sedan september 1926 till 38 öre per kg. eller c:a 12 %. *Sockerpriset* däremot har under det gångna kvartalet undergått höjningar i olika repriser, och utgjorde medelpriset å bitsocker under september 74 öre per kg. mot 71 öre i juni och 67 öre i

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1927.
Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	**106**	**105**
1915	123	129	126	116	131	129	**126**	**121**
1916	153	127	169	169	148	176	**157**	**139**
1917	202	160	197	211	219	257	**208**	**181**
1918	319	199	432	354	245	367	**319**	**270**
1919	392	262	456	315	270	392	**348**	**320**
1920	317	292	348	268	241	461	**321**	**298**
1921	238	234	255	224	208	310	**245**	**237**
1922	167	178	191	186	193	204	**186**	**180**
1923	160	156	177	166	173	192	**171**	**163**
1924	164	158	170	175	187	186	**174**	**164**
1925	160	170	188	186	182	171	**176**	**168**
1926 1:a kv.	153	158	188	183	170	166	**170**	**160**
2:a kv.	142	159	187	172	167	165	**165**	**157**
3:e kv.	143	159	186	179	163	171	**167**	**156**
4:e kv.	150	158	178	182	167	197	**172**	**157**
1927 1:a kv.	142	159	171	179	169	186	**168**	**153**
2:a kv.	134	160	166	169	165	180	**162**	**151**
3:e kv.	139	163	168	170	168	174	**164**	**153**
Juli	134	163	167	172	166	177	**163**	**151**
Aug.	138	163	167	172	167	174	**164**	**152**
Sept.	144	163	169	167	171	171	**164**	**156**

september förra året. Den lägsta noteringen utvisar Stockholm med 69 öre och de högsta noteringarna Mora, Östersund och Vilhelmina med resp. 77, 78 och 80 öre per kg.

Vad slutligen *bränsle* och *lyse* beträffar, ha de under kvartalet inträffade prissänkningarna å kol och koks varit rätt avsevärda, medan övriga noteringar visa övervägande stillastående.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med september 1927, meddelas i ovanstående tabell tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Hyresindexen kvarstår vid detta beräkningstillfälle oförändrad med indexsiffran 198, enär uppgifter om de förskjutningar, som inträffat vid övergången till nu påbörjade nya hyresår, ännu icke inkommit till styrelsen.

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1918	1920	1922	1924	1926	Okt. 1926	Jan. 1927	April 1927	Juli 1927	Okt. 1927
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m.	2·50	13·50	12·00	4·45	3·90	3·75	3·70	3·65	3·60	3·55	3·55
Bomullstyg (till dito) . . . pr m.	0·50	2·50	2·15	1·05	0·95	0·90	0·90	0·85	0·85	0·85	0·85
Ullgarn . . » kg.	6·50	50·00	36·40	11·95	10·75	10·35	10·20	10·20	10·15	10·10	10·15
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	205·00	270·00	169·00	153·00	151·00	149·00	149·00	148·00	148·00	148·00
» konf. .	40·00	130·00	179·00	108·00	97·00	94·00	93·00	92·00	91·00	90·00	91·00
Vinteröverrock, best.	70·00	195·00	260·00	166·00	147·00	145·00	143·00	143·00	142·00	142·00	143·00
» konf.	40·00	123·00	167·00	102·00	89·00	88·00	87·00	86·00	85·00	85·00	84·00
Bomullsskjorta . .	2·00	7·25	7·00	3·70	3·40	3·30	3·25	3·20	3·10	3·05	3·10
Tröja (ullbomull) .	1·50	8·00	6·00	4·25	3·45	3·25	3·20	3·15	3·10	3·10	3·10
Kalsonger »	1·75	8·50	6·50	4·55	3·70	3·50	3·45	3·40	3·35	3·30	3·30
Yllestrumpor . . .	1·25	5·50	5·00	2·35	2·15	2·25	2·25	2·20	2·20	2·20	2·20
Arbetsblus	1·75	—	7·90	4·35	4·00	3·85	3·75	3·75	3·70	3·65	3·70
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	29·00	33·50	15·50	13·50	13·00	13·00	13·00	12·75	12·75	13·00
Stövlar	16·50	63·00	65·00	28·75	25·50	25·50	25·25	25·25	25·00	25·00	25·00
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	39·25	44·25	22·00	18·75	18·25	18·00	18·00	18·00	18·00	18·00
dam-	11·50	36·75	41·50	21·50	18·50	18·00	18·00	17·75	17·75	17·50	17·75
barn-	7·00	19·50	19·50	12·00	11·00	10·75	10·50	10·50	10·50	10·50	10·50
Halvsulning och klackning . . .	3·50	8·25	11·15	8·00	6·85	6·65	6·60	6·55	6·45	6·45	6·45

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd., årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155. Den nu slutförda undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon nämnvärd förändring sedan föregående kvartal, om ock en mindre höjning kunnat konstateras för vissa varuslag. Den genomsnittliga stegringen av beklädnadskontot sedan 1914 torde för närvarande kunna beräknas till 81 % (mot 80 % ett kvartal tidigare).

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd., årg. 1922, sid. 947). Resultatet av den omräkning, som nu företagits av de båda sistnämnda skatteposterna, har icke medfört någon ändring av skatteindexen.

Övriga utgifter. Beräkningarna rörande denna post avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen ger vid handen, att en mindre förskjutning i uppåtgående riktning ägt rum. Den procentuella stegringen från juli 1914 uppgår numera till 80 % mot 79 % för förra kvartalet.

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926		1927			
										juli	okt.	jan.	apr.	juli	okt.
Inventarier (möbler, köksaker m. m.)	100	295	306	269	211	193	188	180	172	171	170	168	166	165	165
Tvätt och renhållning	100	372	293	229	186	167	163	157	150	150	149	148	148	143	144
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	199	220	230	208	196	190	189	189	189	189	189	189	189	189
Intellektuella ändamål	100	234	255	293	229	220	220	219	217	216	216	216	216	216	212
Förenings- o. försäkringsavg.	100	134	175	187	187	175	173	175	177	178	178	178	177	177	178
Nöjen och förströelser	100	205	233	236	217	208	207	205	208	210	210	213	214	215	214
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	193	241	259	219	219	206	197	197	197	197	197	197	197	197
Telefon, post- och skrivutensilier	100	165	229	240	205	180	179	179	178	177	177	177	177	177	177
Arbetshjälp i hemmet	100	200	252	279	222	198	196	196	196	196	196	196	196	196	196
Samtliga poster	**100**	**216**	**233**	**231**	**200**	**188**	**185**	**182**	**180**	**180**	**180**	**179**	**179**	**179**	**180**

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 786 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 oktober 1927 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd., årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom omstående översikt.

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 oktober 1927, 72 % och kan sålunda betecknas med indexsiffran 172. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr. numera måste giva ut c:a 3 440 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en uppgång med 3 enheter eller 1·6 %. Höjningen beror i främsta rummet på livsmedelsprisernas *uppgång*, vilken, som förut omnämnts, omfattar de viktiga varuslagen mjölk, smör, ägg, potatis och fläsk, ävensom socker och vissa fisksorter. De *höjningar*, som konstaterats

		Föde- och njutnings-ämnen	Bostad	Bränsle och lyse	Be-klädnad	Skatter	Övriga utgifter	Summa utgifter	Ökn. l. minskn. i % fr. närmast föreg. beräkn.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**	—
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**	.
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**	+ 9·1
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**	+ 9·3
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**	+ 15·6
	1 april	229	112	280	270	114	185	**203**	+ 5·8
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**	+ 8·2
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**	+ 10·5
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**	+ 10·0
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**	— 0·5
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**	— 3·0
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**	—
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**	+ 0·5
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**	+ 2·4
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**	+ 1·8
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**	+ 4·3
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**	— 3·6
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**	— 8·0
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**	— 5·5
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**	— 2·0
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**	— 6·5
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**	— 9·5
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**	— 2·8
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**	—
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**	— 3·7
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**	— 3·3
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**	— 1·7
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**	+ 1·8
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**	— 0·4
	1 april	160	178	183	192	173	185	**173**	— 1·9
	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**	— 1·5
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**	+ 2·0
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**	+ 2·5
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**	— 0·5
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**	— 1·0
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**	— 0·8
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**	— 0·9
	1 april	158	188	170	188	185	179	**173**	— 0·7
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**	— 0·5
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**	— 0·3
1927	1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**	—
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**	— 0·8
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**	— 0·4
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**	+ 1·6

beträffande beklädnadsposten och »övriga utgifter» samt *sänkningen* i fråga om bränsle- och lyseposten ha varit av mindre betydelse. Hyres- och skatteposterna kvarstå vid detta tillfälle *oförändrade*. Slutligen erinras om att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i följande tabell, sid. 792—793, angivna och för september månad insamlade.

Levnadskostnadernas uppgång under det gångna kvartalet innebär höjning av dyrtidstilläggen för statens befattningshavare inom reglerade verk och kårer från 16 till 18 % av grundlönen och inom oreglerade verk och kårer från 34 till 36 %. För Stockholms stads befattningshavare inträder däremot ingen ändring, under det att i Göteborg de statliga reglerna i huvudsak följas.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914		1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	
	Juli	2:dra halvåret											2:dra kvartalet	3:dje kvartalet
Stockholm	100	106	179	283	330	307	239	181	163	166	168	156	146	150
Södertälje	100	106	178	273	319	298	229	174	158	158	161	151	144	145
Uppsala	100	108	185	281	334	314	249	184	165	169	172	159	151	153
Nyköping	100	104	180	268	319	293	229	173	159	159	164	152	143	145
Eskilstuna	100	105	183	267	319	289	228	170	157	158	165	154	147	148
Linköping	100	107	188	277	330	306	243	187	172	169	173	160	151	154
Norrköping	100	105	179	267	320	298	230	177	162	163	166	154	147	150
Motala	100	104	190	280	332	310	240	181	166	164	171	157	149	152
Jönköping	100	104	179	271	326	304	237	177	162	165	168	155	150	149
Växjö	100	105	178	267	322	300	233	182	168	168	170	159	153	154
Kalmar	100	104	182	260	297	277	222	172	155	157	165	156	150	150
Västervik	100	103	175	261	307	291	223	171	156	156	163	153	143	142
Visby	100	106	170	249	305	289	229	175	157	158	164	157	148	148
Karlskrona	100	105	181	253	303	284	229	180	164	162	169	158	152	153
Kristianstad	100	108	192	283	318	296	236	178	163	165	174	161	153	154
Malmö	100	104	187	281	318	295	233	181	166	163	171	162	149	151
Lund	100	105	186	278	312	292	230	178	160	160	164	156	151	151
Landskrona	100	106	189	275	325	306	244	184	166	165	171	166	157	158
Hälsingborg	100	105	185	276	313	293	236	179	161	164	170	162	154	157
Ystad	100	105	188	281	312	297	231	178	159	163	167	161	153	155
Halmstad	100	106	187	274	310	290	232	178	161	162	168	158	153	157
Göteborg	100	106	192	299	337	318	254	191	178	176	180	165	156	159
Lysekil	100	105	180	268	312	297	229	177	163	167	170	157	148	148
Vänersborg	100	104	186	285	330	303	241	183	168	171	171	160	155	155
Borås	100	106	187	282	322	306	243	190	174	176	177	164	158	160
Tidaholm	100	103	177	260	307	285	233	178	162	163	168	155	150	150
Karlstad	100	108	182	274	327	311	240	181	169	169	168	158	151	153
Örebro	100	107	182	267	321	300	231	174	158	160	164	152	144	148
Kopparberg	100	107	183	272	331	312	243	177	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	105	182	276	333	307	233	173	157	161	167	154	144	147
Falun	100	105	180	275	326	308	245	180	163	165	169	156	147	148
Domnarvet[2]	100	105	186	288	334	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	100	103	180	268	328	302	238	172	157	160	167	152	145	148
Gävle	100	107	184	278	325	312	244	178	161	166	169	156	145	146
Söderhamn	100	108	184	280	334	317	249	184	169	172	176	165	159	159
Sundsvall: staden	100	105	184	282	337	318	241	180	166	168	166	156	151	155
sågverksdistr.	100	103	189	283	333	317	246	184	169	172	169	160	153	158
Nyland	100	103	184	266	322	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	100	106	181	270	317	305	252	187	162	161	163	156	149	152
Umeå	100	106	187	269	324	308	248	187	176	177	178	170	165	167
Luleå	100	104	182	270	322	310	249	190	167	169	169	164	154	166
Boden	100	107	183	277	330	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	100	104	168	257	323	309	251	187	162	161	167	154	152	156
Kiruna	100	104	169	262	325	316	263	196	170	168	172	161	156	159
Samtliga orter	**100**	**105**	**181**	**270**	**320**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**151**	**153**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd., årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1914	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	
													2:dra kvartalet	3:dje kvartalet
Stockholm	119	120	117	124	123	122	120	121	120	121	120	119	116	118
Södertälje	105	108	103	106	105	105	102	102	103	102	101	102	101	101
Uppsala	102	103	102	103	104	104	105	103	101	103	103	101	100	100
Nyköping	98	99	98	98	99	97	95	96	97	96	97	96	95	95
Eskilstuna	101	103	104	101	103	100	99	98	99	99	102	101	101	101
Linköping	96	97	100	98	99	98	98	101	102	99	99	98	97	97
Norrköping	100	103	102	101	103	103	101	103	103	104	103	102	102	103
Motala	93	94	98	97	97	97	95	95	96	94	96	94	94	95
Jönköping	95	93	91	92	94	94	92	92	92	93	93	92	93	91
Värnamo	—	—	—	—	—	89	89	88	88	87	87	89	90	89
Växjö	89	88	86	86	89	88	86	89	91	90	89	89	90	89
Kalmar	102	101	102	97	94	94	95	97	97	97	100	101	102	101
Västervik	93	93	90	90	89	91	88	90	90	90	91	92	90	88
Visby	97	96	89	87	91	92	91	93	92	92	93	95	94	92
Karlskrona	101	100	100	93	95	95	97	101	101	99	101	101	101	101
Kristianstad	96	96	100	99	94	94	95	94	95	95	98	97	97	96
Malmö	101	101	105	105	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101
Lund	99	99	101	101	96	97	96	99	98	97	98	99	100	99
Landskrona	99	97	101	99	99	100	100	101	100	99	100	104	103	102
Hälsingborg	99	98	101	101	97	97	98	99	98	99	100	102	102	102
Ystad	98	96	99	99	93	94	93	95	94	96	96	98	98	98
Halmstad	101	99	101	99	95	95	96	97	97	97	98	99	100	102
Varberg	—	—	—	—	—	92	92	91	92	92	92	92	93	93
Göteborg	102	102	107	112	107	108	108	108	111	109	109	107	106	106
Lysekil	101	101	100	100	99	101	99	101	102	104	104	102	101	99
Vänersborg	99	98	100	103	101	99	100	100	101	102	100	100	101	100
Borås	98	99	101	102	98	100	100	104	105	105	103	102	103	103
Lidköping	—	—	—	—	—	94	93	95	96	97	97	95	94	96
Tidaholm	97	97	96	95	94	94	97	98	98	98	98	98	99	98
Karlstad	99	101	98	99	100	102	100	100	103	102	99	100	100	100
Arvika	—	—	—	—	—	101	99	99	102	102	99	97	97	96
Filipstad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	97	99	97	97	97
Örebro	100	101	99	98	99	99	97	97	97	97	98	97	96	97
Kopparberg	93	93	94	93	96	97	95	92	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	100	100	101	104	102	98	97	97	99	100	99	96	97
Falun	99	99	98	100	101	101	103	100	100	100	100	99	98	97
Avesta	—	—	—	—	—	98	94	90	90	91	93	93	92	92
Domnarvet [1]	93	93	95	96	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	97	97	99	100	98	98	94	95	96	98	95	95	96
Mora	—	—	—	—	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96
Gävle	101	101	101	102	101	104	102	99	99	101	101	99	96	96
Söderhamn	96	97	97	98	99	101	101	99	100	101	100	102	102	100
Sundsvall: staden	104	103	104	106	108	108	104	103	105	105	101	102	103	104
sågverksdistr.	98	98	101	101	101	103	101	100	101	102	98	100	100	101
Nyland	100	98	99	95	98	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	—	—	—	—	101	105	104	103	102	98	100	103	101
Östersund	102	102	101	101	101	104	109	107	102	101	99	102	102	103
Umeå	97	95	96	93	95	96	98	99	102	102	100	102	104	103
Vilhelmina	—	—	—	—	—	109	117	113	113	112	110	112	115	112
Luleå	103	104	104	103	105	108	110	111	107	108	105	109	107	114
Boden	101	103	103	104	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	115	107	110	117	119	123	122	116	115	116	114	119	120
Kiruna	118	116	107	111	117	122	129	127	121	119	119	119	121	122
Samtliga orter	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1926) och per månad (september 1926—september 1927) för

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l.	14	15	× 38	47	44	35	25	23	24	24	22
2	handskummad	»	8	8	× 24	—	26	20	13	12	13	13	12
3	separerad	»	6	6	× 19	23	19	13	9	9	9	9	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	236	239	× 587	729	657	496	375	366	374	384	337
5	mat- (lands-)	»	213	218	× 546	727	651	486	358	350	350	353	311
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	× 372	624	524	389	277	275	289	266	248
7	halvfet, »	»	121	119	× 332	500	374	267	178	187	203	182	174
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	—	433	376	293	178	184	178	178	166
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	725	681	578	428	320	271	274	265	247
10	» konserverade	»	137	151	615	716	533	393	348	260	279	273	257
11	Potatis: gammal	hl.	—	—	× 1200	1271	963	947	699	771	986	937	672
12	»	5 l.	28	30	× 68	71	60	60	47	50	61	58	45
13	färsk	»	46	80	237	102	191	124	119	180	187	113	107
14	Ärter, gula	kg.	31	35	× 66	78	69	58	48	50	51	50	48
15	Bruna bönor	»	48	49	× 173	214	130	83	97	72	88	72	58
16	Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	× 50	× 75	91	71	52	45	44	48	48
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	× 41	× 56	56	46	31	27	30	33	28
18	rågsikt-, » »	»	27	29	—	× 73	73	63	44	38	40	42	38
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	× 82	99	101	72	52	50	48	50	46
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	× 73	111	176	85	61	53	54	53	53
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	× 73	96	111	108	86	75	73	77	72
22	hårt, knäckebröd	»	—	—	—	—	139	132	110	97	95	99	93
23	limpa, söt	»	38	40	× 75	96	105	93	73	65	64	70	66
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	× 49	64	71	65	50	44	46	52	48
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	× 180	230	254	217	172	157	156	161	156
26	mjukt, bakat med vatten	»	43	46	× 88	116	128	113	88	77	77	85	79
27	mjukt, » » mjölk	»	60	61	× 144	167	145	129	103	90	91	99	94
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	567	563	398	301	223	209	204	212	210
29	soppkött	»	100	95	507	490	333	243	175	169	167	175	174
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	546	512	493	377	280	256	247	255	253
31	spädkalv	»	72	70	357	312	274	204	155	149	144	152	152
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	626	600	431	310	233	225	223	241	238
33	salt, svenskt	»	114	118	546	547	385	264	193	184	181	198	198
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	509	557	442	348	270	264	239	247	240
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	× 388	605	449	321	250	214	197	249	238
36	salt, » »	»	140	137	× 404	619	470	338	263	227	204	256	248
37	» amerikanskt »	»	—	—	—	—	364	275	204	192	189	236	243
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	211	202	191	166	140	132	135	132	129
39	gädda	»	108	110	317	333	312	260	211	209	212	204	191
40	sill	»	34	35	149	110	102	92	79	67	72	78	75
41	strömming	»	38	39	123	114	106	91	70	61	66	74	75
42	torsk	»	55	57	196	160	139	119	100	94	100	101	97
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	295	244	219	199	169	154	154	155	154
44	kolja	»	—	—	—	—	152	134	113	111	120	120	116
45	salt: sill, prima	»	45	45	145	148	120	87	77	59	70	86	66
46	strömming	»	30	31	100	105	74	65	51	45	46	52	53
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	293	223	156	113	97	83	90	98	105
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	× 307	316	331	210	219	244	281	335	329
49	Socker, bit-	»	67	65	× 92	× 133	× 168	× 170	× 156	107	96	78	71
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	32	31	26	21	20	19	19	19
51	Svagdricka	l.	6	6	14	16	16	17	15	14	14	15	15
52	Fotogen, Water White	»	20	21	—	71	60	53	38	32	31	30	31
53	Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	740	2205	2310	2895	1990	1490	1475	1450	1400	1310
54	barr-, osågad, hemkörd	»	575	595	1860	1895	2310	1580	1075	1075	1080	1055	995
55	Bränntorv	100 kg.	196	220	1035	896	964	659	460	449	441	441	440
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	411	—	—	2069	1286	948	840	782	737	787
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	—	—	1664	703	444	414	389	344	404
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	—	—	1177	452	326	310	303	256	254
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	—	—	1249	481	356	337	326	278	293

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — × Maximipris.

samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	April 1927	Maj 1927	Juni 1927	Juli 1927	Aug. 1927	Sept. 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	sept. 1913—sept. 1927	sept. 1926—sept. 1927	
22	22	22	22	22	21	21	21	21	21	21	21	22	+ 57·1	0·0	1
12	11	12	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	+ 37·5	− 8·3	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
338	333	329	343	338	345	331	328	312	316	311	329	358	+ 51·1	+ 5·9	4
316	313	310	317	309	305	295	292	285	288	284	298	320	+ 48·1	+ 1·3	5
241	241	241	241	240	239	237	238	235	235	232	234	234	+ 41·8	+ 2·9	6
173	172	173	172	173	172	171	172	171	171	171	171	171	+ 39·0	− 1·2	7
162	162	163	160	153	150	150	150	150	150	150	150	150	+ 8·7	− 7·4	8
237	277	323	325	271	236	202	172	167	171	173	202	243	+ 57·8	+ 2·5	9
234	247	259	250	220	192	179	141	—	—	—	—	215	+ 52·5	− 8·1	10
717	672	665	663	671	666	663	664	661	679	726	692	929	—	+ 29·6	11
47	45	45	44	45	45	45	45	45	46	49	49	58	+ 114·8	+ 23·4	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	243	72	—	—	—	13
47	48	53	54	55	55	55	55	55	55	55	55	55	+ 77·4	+ 17·0	14
54	57	58	58	59	57	56	54	53	53	52	53	53	+ 12·8	− 1·9	15
47	47	48	48	48	48	48	47	48	49	50	49	49	+ 58·1	+ 4·3	16
28	28	29	29	29	29	29	29	30	32	32	32	32	+ 45·5	+ 14·3	17
38	39	41	41	41	41	41	41	42	44	44	44	44	+ 63·0	+ 15·8	18
46	46	46	46	46	46	46	45	45	46	47	48	48	+ 33·3	+ 4·3	19
53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	53	54	54	+ 31·7	+ 1·9	20
72	71	72	72	72	72	72	72	72	73	72	73	73	+ 78·0	+ 1·4	21
93	93	93	94	94	94	94	93	94	95	95	95	95	—	+ 2·2	22
66	65	65	65	65	65	64	64	64	65	65	65	66	+ 73·7	0·0	23
48	47	48	48	48	48	48	48	48	48	49	49	49	+ 63·3	+ 2·1	24
155	155	154	154	154	153	153	153	153	153	153	154	154	+ 105·3	− 0·6	25
79	78	78	78	77	77	77	77	77	77	78	78	77	+ 79·1	− 2·5	26
93	92	92	93	93	93	93	93	93	95	95	95	95	+ 58·3	+ 2·2	27
210	208	206	204	203	199	197	195	195	196	197	199	199	+ 57·9	− 5·2	28
175	173	171	169	168	165	165	164	164	164	164	165	165	+ 58·7	− 5·7	29
254	251	248	247	246	242	240	239	239	239	241	241	242	+ 82·0	− 4·7	30
153	151	150	150	150	146	145	144	144	144	144	143	144	+ 94·6	− 5·9	31
236	223	217	220	224	224	227	230	231	231	232	234	226	+ 68·7	− 4·2	32
195	187	186	186	185	181	181	179	180	182	184	183	186	+ 56·3	− 4·6	33
—	226	227	252	259	248	247	243	248	245	—	—	—	—	—	34
239	234	226	218	213	199	192	186	183	183	185	186	191	+ 38·4	− 20·1	35
246	243	237	229	223	208	201	197	193	192	192	191	199	+ 38·2	− 19·1	36
245	240	236	232	231	230	228	225	225	222	222	224	221	—	− 9·8	37
126	129	127	129	130	129	135	124	119	110	116	121	123	+ 64·0	− 2·4	38
200	193	187	187	192	201	196	172	165	165	180	193	192	+ 74·5	− 4·0	39
77	75	76	71	62	55	58	64	70	74	80	75	71	+ 82·1	− 7·8	40
66	73	73	75	75	74	78	78	65	62	63	63	66	+ 69·2	0·0	41
97	97	95	95	98	96	94	94	93	93	93	98	94	+ 70·9	− 3·1	42
156	154	153	152	159	156	151	146	145	148	151	151	151	+ 88·8	− 3·2	43
116	116	119	118	124	124	122	120	115	116	114	113	115	—	− 0·9	44
81	86	86	84	82	80	77	74	71	70	68	62	54	+ 20·0	− 33·3	45
53	50	51	51	52	52	50	48	50	50	53	53	48	+ 54·8	− 9·4	46
101	104	104	104	104	103	102	99	97	97	94	93	92	+ 70·4	− 8·9	47
326	324	319	317	315	310	303	299	294	293	291	290	288	+ 78·9	− 11·7	48
67	69	70	74	75	75	75	74	73	71	72	72	74	+ 10·4	+ 10·4	49
19	19	19	19	19	19	19	18	19	18	18	19	19	—	0·0	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0	51
31	32	32	32	32	32	32	32	31	31	31	31	31	+ 47·6	0·0	52
1270	1295	1370	1365	1365	1355	1345	1340	1330	1325	1320	1310	1305	+ 81·3	+ 2·8	53
970	990	1050	1035	1025	1015	1015	1005	1000	1000	1005	1005	1000	+ 73·9	+ 3·1	54
433	460	468	449	451	443	440	415	415	404	418	420	416	+ 111·2	− 3·9	55
811	866	912	874	857	837	824	818	816	812	799	785	764	+ 91·0	− 5·8	56
424	496	587	504	447	422	408	403	405	391	378	363	351	+ 50·6	− 17·2	57
259	280	322	311	299	291	285	284	282	279	275	269	257	+ 60·6	− 0·8	58
298	319	359	345	334	323	316	316	312	310	302	297	291	+ 54·8	− 2·3	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l.	24	24	26	22	22	23	23	23	23	20	20	21
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	9	9	10	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	303	330	368	306	335	371	315	340	373	300	325	359
5	mat- (lands-)	»	278	293	327	294	313	352	269	293	327	282	305	330
6	Ost: helfet	»	250	249	248	250	250	250	246	246	245	256	256	265
7	halvfet	»	180	180	181	170	170	170	194	200	194	190	190	187
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	191	252	291	180	215	238	152	189	228	159	180	200
10	konserverade	»	—	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	915	—	1193	786	—	—	700	—	950	—	—	840
12	»	5 l.	54	—	63	46	—	60	48	—	60	43	—	50
13	färsk	»	234	58	—	175	69	—	187	58	—	188	61	—
14	Ärter, gula	kg.	52	51	52	45	47	48	49	49	49	50	50	49
15	Bruna bönor	»	47	47	49	40	41	47	50	50	50	50	50	44
16	Mjöl: vete-	»	48	48	47	49	49	49	49	49	47	49	49	49
17	råg-	»	33	32	32	34	34	32	31	29	29	33	32	34
18	rågsikt-	»	45	44	44	44	44	44	45	43	43	44	43	44
19	Gryn: havre-	»	49	49	49	48	48	46	45	45	45	48	48	47
20	ris-	»	52	52	52	53	58	60	50	52	51	47	49	48
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	62	62	61	65	64	62	61	60	60
22	knäckebröd	»	103	103	103	96	96	97	86	85	83	78	78	78
23	limpa, söt	»	70	70	70	62	62	62	68	69	73	63	63	64
24	grovbröd	»	58	58	58	47	47	48	49	50	49	50	51	49
25	Vetebröd: skorpor	»	171	171	173	156	156	156	172	175	172	140	142	142
26	mjukt: bakat med vatten	»	74	74	74	69	69	69	77	78	78	63	60	60
27	mjukt: » » mjölk	»	116	116	117	87	87	90	118	119	117	80	78	79
28	Nötkött, färskt: stek	»	208	211	212	206	206	206	211	220	232	198	198	194
29	soppkött	»	149	151	157	165	165	162	142	148	161	160	161	164
30	Kalvkött: gödkalv	»	249	251	249	249	246	237	234	236	239	212	212	213
31	spädkalv	»	150	—	150	148	150	148	144	150	149	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	278	265	243	253	258	252	231	227	208	—	250	250
33	salt	»	198	202	190	—	—	—	175	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	218	223	234	207	205	203	172	177	180	188	187	198
36	salt, svenskt	»	217	225	239	218	210	228	167	165	175	180	180	200
37	» *amerikanskt*	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200
38	Fisk, färsk: abborre	»	135	145	141	108	117	127	110	117	132	84	88	87
39	gädda	»	196	236	215	175	199	196	192	197	197	188	190	187
40	sill	»	87	81	80	—	78	80	—	—	—	—	80	80
41	strömming	»	75	90	93	68	76	76	64	70	81	63	80	93
42	torsk	»	140	144	142	132	128	139	135	138	147	100	120	114
43	rödspotta	»	152	153	151	169	170	165	—	171	163	168	166	168
44	kolja	»	135	137	140	120	126	123	143	139	146	113	120	120
45	[1]) salt: sill	»	70	48	45	64	44	44	61	44	40	65	50	48
46	strömming	»	79	82	80	—	80	—	—	—	40	—	—	—
47	Kabeljo	»	89	86	83	80	80	100	97	90	84	110	110	85
48	Kaffe	»	285	281	281	285	271	278	297	297	297	302	305	300
49	Socker	»	67	68	69	70	71	72	72	73	74	69	70	71
50	Salt	»	20	20	20	17	17	17	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l.	23	23	23	16	16	16	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	31	31	31	32	32	32	30	30	30	29	29	29
53	Ved: björk-	kbm.	1525	1465	1505	1275	1250	1300	1240	1240	1275	1140	1150	1075
54	barr-	»	1010	1005	1005	975	975	975	790	820	875	780	800	750
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	800	800	800	800	800	800	825	825	825	850	850	800
57	eng. hushålls-	»	360	360	360	—	—	—	425	425	425	—	400	400
58	Koks: gasverks-	»	309	309	309	275	275	240	330	330	326	270	270	270
59	eng. kamin-	»	310	310	310	310	320	330	—	—	—	300	325	300

[1] Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
21	21	22	19	19	20	20	20	21	19	19	20	18	18	18	20	20	20	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	9	9	9	7	7	7	8	8	8	5	5	5	3
296	325	360	300	325	368	307	335	373	299	322	366	319	333	351	309	304	326	4
289	315	345	277	291	327	288	311	336	289	300	324	267	276	284	271	271	275	5
245	245	245	248	249	250	250	250	249	260	257	277	226	226	226	213	219	213	6
174	172	166	171	170	168	191	191	191	197	197	207	165	165	165	176	176	176	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
165	197	215	147	184	216	162	200	233	149	174	215	155	180	237	158	165	203	9
—	—	—	—	—	—	—	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
714	—	929	678	—	889	—	—	1083	575	—	—	671	—	—	595	—	805	11
43	—	50	56	—	59	56	—	70	38	—	48	42	—	58	45	—	60	12
247	57	—	275	69	—	227	80	—	347	85	—	303	70	—	269	92	—	13
50	47	50	50	48	51	49	56	49	43	43	50	60	60	60	60	60	60	14
47	50	50	51	51	52	45	45	45	49	50	50	45	50	50	72	72	68	15
50	50	49	48	48	47	49	49	48	48	48	47	50	49	48	50	50	49	16
35	34	33	33	33	33	36	35	34	33	33	33	34	33	33	32	32	32	17
45	45	45	44	43	43	45	44	44	44	42	42	45	44	44	45	45	45	18
45	45	45	50	50	50	50	50	50	48	49	50	45	50	50	52	52	52	19
58	58	58	60	59	60	49	49	45	50	52	50	50	50	50	60	60	60	20
64	64	64	71	72	75	67	67	67	65	65	66	90	90	90	83	87	85	21
83	83	83	100	100	100	94	94	94	87	91	91	100	100	100	93	95	95	22
78	78	78	63	63	63	67	67	67	63	65	67	63	64	64	55	55	55	23
48	48	48	53	53	52	57	57	57	48	48	49	47	51	51	42	42	42	24
174	174	174	164	164	165	159	159	159	140	141	141	155	155	155	153	153	145	25
91	91	91	70	68	70	90	90	90	69	70	71	78	78	78	—	—	62	26
116	116	116	94	94	95	120	120	120	—	—	—	90	90	90	65	65	65	27
224	224	224	179	179	180	205	213	214	187	190	197	188	182	182	185	185	185	28
176	176	176	166	166	169	180	180	180	165	166	169	170	169	169	163	163	163	29
247	247	247	244	249	250	268	267	258	229	229	226	205	205	207	200	200	200	30
150	150	150	138	125	128	—	—	—	129	145	142	138	140	140	125	125	125	31
279	279	279	255	250	250	290	294	270	242	241	233	192	190	190	208	208	206	32
—	—	—	208	208	215	175	175	188	200	207	217	—	—	—	175	175	170	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
191	191	192	174	176	184	200	203	210	156	162	182	172	172	176	168	168	176	35
190	190	188	182	184	203	200	203	218	152	153	177	190	182	184	167	167	177	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
121	122	120	136	144	144	123	125	125	134	136	127	128	125	125	98	91	90	38
192	201	192	195	200	199	200	200	200	179	186	194	193	200	197	150	157	160	39
90	73	79	79	64	64	—	70	60	80	72	74	74	75	72	61	63	65	40
69	75	83	64	63	62	56	64	60	64	68	63	75	75	75	62	57	62	41
125	124	128	109	—	100	100	100	100	120	107	—	88	88	97	86	83	75	42
146	150	155	146	150	151	145	144	150	145	143	148	143	141	150	138	137	139	43
129	123	129	124	124	123	127	125	129	115	116	104	103	92	99	102	100	100	44
62	48	49	60	44	40	64	59	45	64	50	50	60	50	45	63	57	57	45
—	—	—	75	—	—	50	50	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
98	90	86	100	100	100	93	94	94	86	90	86	90	90	90	—	—	—	47
305	305	305	277	279	279	314	316	316	280	282	280	290	290	260	277	277	277	48
71	72	73	71	72	73	70	71	72	73	74	75	74	75	76	72	73	74	49
20	20	20	20	20	20	20	20	20	15	15	15	20	20	20	18	18	18	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	12	12	12	15	15	15	51
30	30	30	30	30	30	30	30	30	28	28	28	31	31	31	35	33	34	52
1350	1350	1315	1250	1215	1215	1335	1335	1335	1215	1250	1250	1300	1275	1300	1030	1025	1025	53
985	985	965	1050	1015	1015	1085	1085	1085	935	950	1000	875	890	875	710	710	710	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	55
750	750	750	756	688	725	780	780	780	750	750	793	750	750	700	900	900	775	56
—	—	—	350	375	381	350	350	350	300	300	380	375	375	350	550	388	388	57
250	250	250	225	235	225	345	315	315	300	300	282	220	220	220	263	263	250	58
300	300	300	306	275	275	350	320	320	—	—	290	300	300	275	350	350	300	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l.	18	18	18	20	20	20	19	19	19	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	13	13	13	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	6	6	6
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	320	315	343	310	331	364	296	315	341	289	307	340
5	mat- (lands-)	»	280	295	305	283	296	315	259	284	297	287	285	300
6	Ost: helfet	»	220	220	223	256	260	261	250	250	250	271	271	271
7	halvfet	»	170	170	171	—	—	—	—	—	—	200	200	200
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	140	164	197	157	189	212	144	174	200	149	183	223
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	700	700	700	800	—	—	786	—	786	714	—	714
12	»	5 l.	50	50	50	53	52	48	46	—	48	50	—	48
13	färsk	»	281	64	—	161	61	—	278	69	—	320	70	—
14	Ärter, gula	kg.	60	60	60	51	51	50	43	45	48	59	59	59
15	Bruna bönor	»	60	60	60	41	39	39	50	50	50	50	50	50
16	Mjöl: vete-	»	50	50	50	47	46	46	50	50	50	52	52	52
17	råg-	»	34	34	33	30	26	26	32	32	32	31	31	31
18	rågsikt-	»	46	46	46	43	41	41	44	44	44	47	45	45
19	Gryn: havre-	»	50	50	50	48	48	48	44	45	49	50	50	50
20	ris-	»	58	57	57	51	51	51	60	60	60	52	52	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	89	89	90	68	68	71	86	89	89	67	67	67
22	knäckebröd	»	100	100	100	98	98	98	100	100	100	110	110	110
23	limpa, söt	»	50	50	50	57	57	57	49	49	49	60	60	60
24	grovbröd	»	40	40	40	38	38	39	41	41	41	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	150	150	150	128	128	128	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	70	70	70	64	64	64	94	94	94	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	80	80	82	82	82	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	187	188	190	180	176	177	190	190	190	160	160	163
29	soppkött	»	170	168	170	158	158	155	150	150	150	147	146	147
30	Kalvkött: gödkalv	»	218	220	221	242	243	242	225	225	225	178	176	174
31	spädkalv	»	137	140	143	135	136	137	117	117	117	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	201	204	203	188	181	176	225	225	213	198	196	189
33	salt	»	178	175	175	—	—	—	162	162	162	192	192	164
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	150	150	150	164	162	164	180	180	180	154	154	163
36	salt, svenskt	»	158	156	155	176	176	177	180	180	180	160	160	167
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	121	125	125	128	150	150	64	65	65	156	163	158
39	gädda	»	155	200	200	193	190	161	145	157	164	192	250	185
40	sill	»	56	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80
41	strömming	»	56	60	58	90	72	63	53	51	49	51	52	68
42	torsk	»	90	90	90	50	50	50	51	51	53	103	97	103
43	rödspotta	»	142	140	143	149	150	145	—	—	—	175	160	163
44	kolja	»	121	121	124	103	88	100	—	—	—	133	129	140
45	[1]) salt: sill	»	70	70	54	50	54	36	65	65	50	70	70	50
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	100	100	93	93	92
48	Kaffe	»	296	296	284	264	261	260	280	280	280	290	290	290
49	Socker	»	72	71	74	71	71	72	74	74	75	74	74	77
50	Salt	»	20	20	20	19	19	19	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	15	15	15	12	12	12	12	12	12
52	Fotogen	»	34	34	32	27	27	27	28	28	28	30	26	26
53	Ved: björk-	kbm.	1115	1115	1115	990	1000	990	1110	1110	1110	1500	1500	1450
54	barr-	»	765	765	765	745	745	745	900	900	900	1075	1100	1050
55	Bränntorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	800	800	783	900	900	900	800	800	800	950	950	950
57	eng. hushålls-	»	400	400	392	—	—	—	300	275	275	450	450	350
58	Koks: gasverks-	»	275	275	275	240	240	240	250	250	250	325	325	260
59	eng. kamin-	»	275	275	275	275	275	275	250	250	250	360	360	360

[1]) Se anm. sid. 794.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
20	20	20	18	18	18	18	18	21	18	18	18	20	20	20	20	20	20	1
15	15	15	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	7	7	8	7	7	7	6	6	6	6	6	6	3
320	338	370	290	315	350	284	309	352	290	315	348	300	315	358	294	316	356	4
284	302	315	281	305	336	261	286	328	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
232	232	232	270	270	270	244	242	239	218	223	232	246	239	239	235	233	233	6
162	162	164	188	188	188	156	157	153	165	165	168	175	173	173	—	—	—	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
148	173	202	151	188	242	160	195	248	156	190	238	161	189	242	156	196	227	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	10
908	—	858	600	—	—	—	—	800	—	—	883	—	—	1000	—	—	781	11
55	—	53	50	—	60	—	—	60	—	—	60	—	—	60	—	—	49	12
231	74	—	227	68	—	161	47	—	175	54	—	168	52	—	154	42	—	13
60	60	60	52	50	58	53	53	54	59	58	58	56	57	61	64	63	63	14
56	56	60	47	48	48	44	47	47	46	48	48	58	59	62	54	54	54	15
53	53	53	47	47	48	50	49	49	50	50	50	49	48	49	50	49	49	16
34	34	33	31	31	30	33	32	33	34	34	34	31	31	32	34	34	34	17
47	47	47	42	42	43	44	43	43	45	45	45	45	43	43	45	43	43	18
54	54	54	49	49	50	45	45	46	45	45	45	47	47	50	50	50	50	19
58	58	57	60	60	60	50	51	51	40	48	50	48	48	48	60	60	60	20
86	86	89	100	100	102	81	85	86	86	85	85	93	93	92	88	88	88	21
103	103	103	111	113	113	119	119	117	110	113	110	130	130	130	107	107	107	22
62	64	64	39	39	39	47	47	47	45	47	43	52	51	51	57	57	57	23
41	42	42	35	35	35	38	38	38	36	38	35	38	38	38	40	40	40	24
150	156	152	175	175	175	155	157	157	129	145	142	139	139	139	139	139	139	25
—	—	—	—	—	—	69	69	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
103	103	104	95	95	97	76	76	76	72	72	71	84	84	85	74	74	74	27
204	205	200	171	171	171	236	233	233	228	248	250	200	200	200	194	191	194	28
171	169	168	156	155	156	187	185	185	190	180	180	181	180	181	175	174	176	29
250	250	250	240	238	240	278	270	270	258	250	250	250	250	250	249	248	248	30
126	126	124	150	150	150	165	165	165	177	151	150	167	167	169	147	145	145	31
246	239	230	263	251	250	243	—	—	250	300	—	250	250	250	250	265	269	32
158	160	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
186	184	191	168	170	186	180	180	198	180	180	183	180	180	190	163	162	173	35
188	180	188	200	200	220	213	220	222	230	180	195	200	200	225	192	186	194	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
96	96	94	125	119	123	138	137	138	143	126	125	—	—	—	138	131	142	38
162	152	142	182	190	183	235	236	208	225	226	204	225	225	225	215	203	200	39
—	—	—	63	75	74	107	107	65	73	88	70	100	97	67	104	102	67	40
52	48	33	50	43	55	73	66	68	—	68	—	—	—	—	78	77	72	41
29	—	34	43	—	51	60	61	71	68	63	61	55	57	59	55	55	55	42
102	99	102	112	116	111	164	158	161	130	128	119	128	127	125	145	145	136	43
—	—	—	120	103	125	128	125	125	125	128	131	—	—	—	88	100	100	44
74	74	58	70	66	64	70	70	54	77	70	58	65	50	50	71	69	66	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
110	110	110	—	—	—	—	—	—	—	—	110	—	—	—	—	—	—	47
282	280	265	305	292	300	300	284	289	288	278	287	312	319	314	305	300	300	48
73	74	75	68	71	72	68	69	70	68	69	70	70	71	73	71	72	73	49
20	20	20	15	15	15	17	18	18	16	16	16	15	15	15	17	17	17	50
13	13	13	11	11	11	12	12	12	11	10	10	12	12	12	12	12	12	51
30	30	30	30	30	30	28	28	28	30	30	30	28	28	28	28	28	28	52
1185	1185	1190	1450	1450	1450	2150	1930	1975	1700	1700	1700	2100	1910	1700	1700	1700	1700	53
800	800	800	1150	1150	1200	1950	1730	1775	1450	1450	1450	1760	1760	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	450	450	450	500	500	500	500	500	500	—	—	—	400	400	400	55
900	900	850	750	750	750	700	699	700	700	700	700	692	692	675	775	775	775	56
383	383	383	375	325	325	264	264	275	335	335	335	280	264	240	330	330	345	57
240	240	240	270	230	230	255	255	230	240	240	240	205	205	205	265	230	220	58
300	300	283	280	250	250	262	250	250	265	265	265	225	225	225	290	275	275	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l.	20	20	20	20	20	20	19	19	19	20	22	22
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	6	6	6	6	6	6	6	6	6	10	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	278	305	343	304	330	364	288	315	358	319	344	382
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	279	288	311	267	272	324	281	294	329
6	Ost: helfet	»	206	207	207	241	239	245	206	206	200	239	239	240
7	halvfet	»	160	160	160	168	159	159	171	168	163	145	150	160
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	166	186	220	164	177	228	162	185	218	162	204	245
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	750	—	600	769	—	923	900	—	1000	775	—	1100
12	»	5 l.	60	—	50	47	—	58	45	—	60	47	—	72
13	färsk	»	198	53	—	229	54	—	159	66	—	201	53	—
14	Ärter, gula	kg.	52	52	52	60	60	60	59	61	62	60	60	60
15	Bruna bönor	»	51	50	50	53	50	50	49	56	55	40	40	40
16	Mjöl: vete-	»	50	49	49	48	47	47	49	48	48	48	47	47
17	råg-	»	35	31	31	31	30	30	31	29	29	34	31	31
18	rågsikt-	»	45	42	42	43	43	43	44	42	42	44	43	43
19	Gryn: havre-	»	47	47	47	47	47	47	45	50	50	45	45	45
20	ris-	»	57	57	57	50	50	50	55	54	54	45	45	45
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	77	77	77	85	82	82	80	80	80	75	75	75
22	knäckebröd	»	111	111	111	110	110	110	108	107	107	85	85	85
23	limpa, söt	»	50	50	50	55	55	55	48	49	48	93	93	93
24	grovbröd	»	37	39	39	44	44	44	47	46	46	52	52	52
25	Vetebröd: skorpor	»	133	133	133	132	131	134	125	125	125	152	152	152
26	mjukt bakat med vatten	»	70	70	70	—	—	—	75	75	70	100	100	100
27	mjukt » » mjölk	»	104	104	104	93	90	91	100	100	100	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	183	183	183	185	186	188	175	175	175	210	210	210
29	soppkött	»	145	145	148	165	167	167	148	148	147	171	170	170
30	Kalvkött: gödkalv	»	225	225	225	226	223	224	—	—	—	238	234	246
31	spädkalv	»	125	125	125	149	147	149	146	146	146	122	121	146
32	Fårkött: färskt	»	214	214	212	197	215	220	165	160	198	267	261	253
33	salt	»	—	—	—	200	200	200	—	—	—	150	150	200
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	162	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	174	170	180	182	183	193	157	—	165	224	225	236
36	salt, svenskt	»	202	202	217	218	217	215	185	186	195	225	225	239
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	138	138	138	144	150	150	—	—	—	163	167	156
39	gädda	»	188	188	188	190	—	250	—	—	—	210	225	203
40	sill	»	—	—	—	97	78	81	—	95	53	83	64	64
41	strömming	»	51	41	43	90	80	73	—	—	—	100	100	100
42	torsk	»	45	39	40	50	54	69	26	—	25	53	50	66
43	rödspotta	»	113	113	138	140	145	148	126	115	115	158	160	153
44	kolja	»	125	125	125	87	89	88	72	64	70	89	94	98
45	[1])salt: sill	»	93	93	60	67	60	45	55	52	57	72	58	59
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	90	90	90	81	85	76	89	80	80
48	Kaffe	»	290	290	265	282	282	279	280	281	283	260	260	260
49	Socker	»	71	72	73	71	71	73	71	72	73	68	69	70
50	Salt	»	17	17	17	16	16	16	18	18	18	15	15	15
51	Svagdricka	l.	9	9	9	13	13	13	13	13	13	18	18	18
52	Fotogen	»	30	30	30	25	25	24	29	29	29	28	28	28
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1600	1600	1600	1585	1630	1630	1500	1500	1500	1825	1750	1750
54	barr-	»	1500	1500	1500	1245	1250	1280	1100	1100	1100	1405	1400	1400
55	Bränntorv	100 kg.	300	300	300	350	350	350	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	640	600	600	800	800	800	850	780	780	780	780	780
57	eng. hushålls-	»	263	220	220	350	350	350	350	315	315	340	340	340
58	Koks: gasverks-	»	270	270	200	285	285	285	325	280	280	205	205	205
59	eng. kamin-	»	225	215	215	285	285	285	365	315	315	315	315	315

[1]) Se anm. sid. 794. — [2]) Halmstad: bokved juli 16·00, augusti och september 16·30 kr. per kbm.; per kbm.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
20	20	20	18	18	18	22	22	22	16	16	16	18	18	18	20	20	20	1
—	—	—	11	11	12	10	10	10	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	8	8	8	8	8	8	6	6	6	5	5	5	8	8	8	3
319	337	376	305	332	362	318	345	379	300	323	343	308	329	359	317	344	356	4
263	277	283	231	270	294	262	285	300	276	299	320	274	286	300	282	299	307	5
217	216	212	219	226	221	223	233	230	190	190	190	219	219	217	239	237	237	6
165	165	163	150	150	150	150	150	150	135	135	131	—	—	—	160	160	160	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
157	184	203	144	177	214	165	204	243	148	184	218	140	160	205	168	196	230	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	1013	—	—	1375	797	—	1229	775	—	1260	500	—	1250	637	—	1237	11
—	—	61	61	60	75	60	—	63	50	—	69	50	—	75	50	—	68	12
161	67	—	175	66	—	233	79	—	216	65	—	350	98	—	212	75	—	13
60	60	60	60	60	60	52	55	56	47	47	47	50	50	50	60	59	60	14
53	53	53	60	58	58	49	49	49	54	54	54	51	55	54	55	55	55	15
50	49	49	51	51	52	49	49	49	50	50	50	49	49	49	48	48	48	16
33	33	33	31	30	30	32	32	32	30	30	30	31	31	31	33	33	33	17
44	44	44	47	47	47	44	44	44	44	44	44	45	45	45	45	45	45	18
49	50	50	49	49	49	40	45	45	49	49	49	49	50	50	47	47	47	19
49	49	49	50	50	50	60	64	64	45	45	45	63	61	61	57	54	57	20
77	73	72	90	90	90	81	81	80	75	75	75	68	70	70	72	71	71	21
92	93	93	105	105	105	114	112	112	91	91	91	93	95	95	99	99	99	22
66	66	66	65	65	65	76	74	74	71	71	71	68	68	68	74	74	76	23
53	53	53	50	50	50	52	51	51	50	50	50	46	46	46	54	54	54	24
149	150	150	140	140	140	150	146	146	121	121	121	158	158	158	152	152	156	25
82	83	82	50	50	50	73	75	75	59	59	59	75	75	75	87	87	90	26
83	83	83	75	75	75	100	99	99	71	71	71	93	93	93	103	103	105	27
200	200	200	213	213	213	218	216	216	200	200	200	213	213	213	194	195	194	28
180	180	180	188	188	188	191	189	189	177	177	177	168	163	166	165	165	165	29
220	220	220	225	225	225	236	232	232	222	222	240	225	225	225	224	220	230	30
150	150	150	150	150	150	140	138	138	138	138	133	135	113	113	139	138	133	31
220	220	220	238	238	238	239	237	238	229	249	232	218	213	213	250	256	249	32
—	—	—	—	150	150	—	—	—	—	—	—	213	213	213	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
190	190	190	170	170	170	160	160	160	180	180	180	156	155	161	191	191	201	35
190	185	190	180	180	180	160	160	160	195	195	195	155	155	155	191	191	200	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	100	100	106	127	127	136	81	80	79	122	133	120	140	148	150	38
—	—	—	142	140	145	203	210	212	128	140	141	176	—	207	175	197	198	39
70	64	64	83	69	75	88	71	75	68	64	66	75	73	68	87	75	78	40
—	—	—	75	—	—	90	89	90	76	70	78	77	—	77	72	74	75	41
46	45	46	—	—	75	66	60	67	—	—	84	100	125	100	108	110	111	42
147	144	140	165	156	171	154	147	139	134	145	135	154	150	153	164	164	168	43
73	68	73	82	81	91	90	88	96	88	84	95	83	87	80	123	123	126	44
68	65	49	70	70	66	68	48	40	66	50	50	70	57	50	65	50	50	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	80	80	78	82	82	82	87	90	90	90	93	93	97	96	96	47
283	283	283	270	270	268	300	300	300	270	270	270	294	300	288	281	283	284	48
68	70	71	72	73	74	72	73	74	70	71	72	71	72	74	72	73	74	49
20	20	20	19	19	19	18	18	18	20	20	20	20	20	20	20	20	20	50
15	15	15	15	15	15	16	15	15	15	15	15	15	15	15	20	20	20	51
28	28	28	30	30	30	29	29	29	30	30	30	31	31	30	31	31	31	52
1710	1710	1665	1475	1475	1475	1565	1575	1575	1350	1385	1385	1350	1400	1400	1500	1500	1500	53
1275	1250	1275	1175	1175	1175	1150	1105	1100	1015	1050	1050	850	850	850	1200	1200	1200	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	425	438	425	—	—	—	—	—	—	55
638	625	625	800	—	—	788	780	750	750	750	700	800	800	700	725	725	725	56
258	250	260	450	—	—	450	450	425	400	400	400	—	—	—	350	350	350	57
—	—	—	250	205	205	—	288	250	245	245	220	275	275	250	275	275	225	58
250	250	238	290	—	—	315	300	258	325	325	263	275	300	300	275	275	275	59

ribbved under hela kvartalet 8·50 kr. per kbm. Varberg: bokved under hela kvartalet 16·00 kr.

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l.	23	23	23	22	22	22	20	20	20	20	20	22
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	325	333	350	325	325	325	299	324	358	294	323	356
5	mat- (lands-)	»	272	282	301	250	250	269	273	290	322	286	312	343
6	Ost: helfet	»	218	233	228	220	220	220	193	193	193	213	213	208
7	halvfet	»	163	168	165	180	180	180	152	152	152	158	158	158
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	189	203	243	175	190	232	166	196	242	177	208	240
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	655	666	886	719	750	1000	—	700	1155	674	—	857
12	»	5 l.	40	40	55	46	49	50	40	35	60	40	—	48
13	färsk	»	244	95	—	232	69	—	299	50	—	276	52	—
14	Ärter, gula	kg.	58	57	58	57	53	53	45	45	46	46	46	46
15	Bruna bönor	»	52	53	53	53	50	50	45	45	45	44	44	46
16	Mjöl: vete-	»	50	50	50	48	48	48	44	46	45	48	48	48
17	råg-	»	31	30	30	31	31	31	32	33	32	33	32	32
18	rågsikt-	»	45	45	45	44	43	44	42	42	42	43	43	43
19	Gryn: havre-	»	44	44	44	47	48	47	45	45	45	42	44	45
20	ris-	»	55	56	53	45	45	45	55	55	55	48	48	48
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	58	61	61	67	67	67	62	62	62	58	57	56
22	knäckebröd	»	92	88	92	90	90	90	88	88	88	85	85	85
23	limpa, söt	»	67	67	67	70	70	70	70	68	77	72	72	72
24	grovbröd	»	48	48	48	50	50	50	55	55	55	48	48	48
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	150	150	150	150	121	121	129	158	158	158
26	mjukt bakat med vatten	»	65	65	65	61	61	61	80	80	79	72	72	72
27	mjukt » » mjölk	»	71	71	71	86	86	86	117	116	121	86	86	86
28	Nötkött, färskt: stek	»	200	200	200	188	188	197	211	209	206	190	193	193
29	soppkött	»	167	166	167	154	155	159	172	164	158	157	161	160
30	Kalvkött: gödkalv	»	225	229	224	249	249	250	237	237	238	224	226	226
31	spädkalv	»	140	140	140	136	138	140	140	144	146	144	145	144
32	Fårkött: färskt	»	230	226	228	200	198	200	260	267	245	245	244	242
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	170	170	170	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	196	198	200	188	188	199	175	180	187	180	178	200
36	salt, svenskt	»	198	198	198	192	192	192	180	180	180	180	180	200
37	» amerikanskt	»	207	200	208	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	131	146	135	151	150	148	93	114	97	112	115	130
39	gädda	»	175	188	194	157	172	200	177	187	187	181	185	187
40	sill	»	90	83	75	60	70	73	73	71	72	80	65	67
41	strömming	»	70	70	71	79	81	80	62	64	74	51	58	60
42	torsk	»	101	100	103	100	100	100	100	100	102	145	143	143
43	rödspotta	»	143	141	147	167	169	169	155	155	151	147	153	149
44	kolja	»	104	101	103	120	120	120	122	119	125	121	120	122
45	[1]) salt: sill	»	73	64	58	66	60	52	55	48	45	50	40	40
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	103	94	97	84	90	90	93	88	85	85	84	84
48	Kaffe	»	301	297	284	300	300	285	267	268	260	286	281	281
49	Socker	»	73	74	75	70	71	72	72	73	74	70	71	72
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	15	15	15
51	Svagdricka	l.	18	18	18	15	15	15	14	14	14	15	15	15
52	Fotogen	»	33	32	32	31	30	30	29	30	29	28	28	28
53	[2]) Ved: björk-	kbm.	1150	1150	1150	1300	1300	1300	1400	1400	1365	1300	1300	1300
54	barr-	»	750	750	750	900	900	900	1185	1185	1150	985	985	1020
55	Brännorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	750	700	688	650	650	650	800	800	750	800	800	800
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	—	—	—	400	400	350	360	360	360
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	230	230	225	230	230	230	260	260	260
59	eng. kamin-	»	300	300	300	—	—	—	300	300	275	325	325	325

[1]) Se anm. sid. 794. — [2]) Söderhamn: plankknubb juli 8·25 samt augusti och september 8·50 6·25 kr. per kbm.; propsved juli 8·25 kr. per kbm.

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
22	22	22	22	22	22	20	20	20	22	22	22	23	23	23	25	25	25	1
12	12	12	—	—	—	—	—	—	8	8	8	14	14	14	—	—	—	2
11	11	11	—	—	—	6	6	6	—	—	—	10	10	10	10	10	10	3
310	325	350	319	338	369	305	314	337	338	334	344	317	328	362	325	339	362	4
300	305	324	283	298	334	287	293	308	293	298	310	292	303	328	320	332	341	5
221	229	224	210	210	210	215	210	210	200	200	200	208	209	207	225	235	235	6
159	164	156	173	173	180	170	175	177	150	150	150	150	150	150	173	172	200	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	8
176	201	263	185	231	267	188	202	245	203	216	267	190	231	277	200	227	268	9
—	—	—	—	—	240	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
655	590	917	786	—	714	560	—	—	—	—	857	602	—	625	—	—	786	11
38	37	51	42	—	53	34	—	53	—	—	61	46	—	46	50	—	50	12
270	84	—	359	91	—	276	81	—	—	110	—	200	57	—	—	70	—	13
58	58	59	50	53	50	46	46	50	53	53	53	49	50	51	55	53	57	14
53	52	54	55	57	57	49	49	50	56	59	55	50	50	50	57	58	58	15
50	51	51	51	51	51	48	49	49	51	51	51	48	48	48	50	49	48	16
30	30	30	29	29	30	30	30	30	35	35	35	32	32	32	32	32	31	17
44	44	44	43	44	44	44	44	44	45	45	45	44	43	44	44	44	43	18
42	42	42	45	47	45	47	48	48	48	48	47	43	43	43	43	47	49	19
46	46	45	47	47	47	48	51	52	60	60	60	52	52	52	60	60	60	20
57	58	56	61	63	64	61	61	61	62	65	64	58	58	58	67	67	68	21
88	87	87	84	83	83	84	84	79	76	78	75	86	87	86	87	88	88	22
83	85	86	65	65	65	61	61	61	63	66	66	70	70	72	68	68	72	23
—	—	—	55	55	55	—	—	—	—	—	—	57	57	57	—	—	—	24
143	143	144	160	160	160	164	164	164	155	155	155	162	162	169	185	189	192	25
86	85	85	77	77	77	69	69	69	77	83	83	84	84	84	89	89	93	26
87	85	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	107	106	112	113	107	27
230	230	230	205	205	205	196	197	198	200	200	200	180	179	179	203	202	200	28
175	175	175	175	175	175	168	168	168	160	160	160	154	154	154	167	167	166	29
242	245	242	230	230	230	209	214	210	250	250	250	247	246	247	300	295	300	30
150	150	150	155	155	155	129	124	131	150	150	150	142	144	145	178	179	180	31
243	241	236	—	220	215	232	229	223	225	244	228	239	229	227	252	249	237	32
—	—	—	—	—	—	165	160	—	—	—	—	160	160	160	173	173	175	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
207	215	206	175	175	188	169	167	173	200	200	200	170	175	181	200	200	200	35
183	190	214	175	175	210	170	170	180	195	190	190	173	169	178	188	193	197	36
200	200	200	—	—	—	—	—	—	230	228	230	—	—	—	227	227	223	37
140	125	132	130	150	150	144	144	125	150	150	150	77	82	87	74	79	90	38
194	222	223	195	225	206	193	198	198	200	213	181	221	237	215	185	200	200	39
—	—	—	—	80	76	—	60	—	60	60	61	—	—	—	—	—	—	40
66	60	59	50	53	63	53	55	63	60	60	61	38	56	71	32	33	38	41
124	125	125	128	125	125	138	132	136	123	126	126	150	150	150	125	125	125	42
171	170	175	178	191	194	157	173	153	168	153	150	200	197	194	150	150	150	43
110	110	106	128	125	125	128	126	122	124	125	119	150	150	150	125	125	125	44
59	60	46	70	40	40	65	58	50	63	75	73	49	50	41	75	75	62	45
40	40	40	—	—	—	—	45	38	40	40	40	33	35	35	—	—	—	46
—	—	90	107	97	95	98	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
310	304	309	300	300	300	280	287	300	300	283	288	270	270	270	275	255	275	48
73	73	74	72	73	74	72	74	74	74	76	77	71	72	73	75	73	75	49
20	20	20	15	15	15	16	16	16	20	20	20	15	15	15	20	20	20	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	—	—	—	12	12	12	13	13	13	51
30	30	29	30	30	30	31	30	30	35	35	35	28	28	28	31	31	32	52
1165	1100	1100	1050	1050	1050	1100	1100	1100	955	990	990	1180	1170	1170	1155	1155	1155	53
800	800	800	750	750	750	750	750	750	600	635	635	900	890	890	785	850	750	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
750	750	750	900	800	800	900	900	800	800	800	800	775	650	650	850	800	800	56
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	325	350	350	500	450	450	57
338	325	300	350	325	325	375	375	350	—	—	—	300	290	290	—	—	—	58
338	325	300	—	—	—	—	—	—	300	300	300	265	240	240	350	350	350	59

kr. per kbm.; brädknubb under hela kvartalet 5·75 kr. per kbm.; ribbved augusti och september

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
1	Mjölk: oskummad	l.	25	29	25	26	29	26	25	25	25	25	25	25
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	11	15	12	11	13	13	12	12	12	12	12	12
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg.	324	334	371	317	331	360	325	336	356	328	332	345
5	mat- (lands-)	»	308	320	338	306	313	329	304	321	343	312	322	329
6	Ost: helfet	»	240	241	246	227	233	229	240	232	237	240	240	240
7	halvfet	»	173	175	167	163	169	163	200	180	180	173	173	172
8	Margarin, växt-	»	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
9	Ägg: färska	tjog	201	231	298	203	226	294	205	228	280	208	253	298
10	konserverade	»	—	—	240	—	—	223	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl.	834	750	1095	714	714	991	667	—	667	702	686	750
12	»	5 l.	49	43	73	45	40	63	44	—	53	47	46	48
13	färsk	»	398	100	—	355	86	—	—	87	—	308	116	—
14	Ärter, gula	kg.	55	56	57	55	56	53	59	59	59	60	61	61
15	Bruna bönor	»	59	59	60	58	59	57	61	59	58	55	55	55
16	Mjöl: vete-	»	49	50	49	50	49	50	50	47	47	52	52	52
17	råg-	»	32	33	33	31	32	32	31	31	33	35	35	35
18	rågsikt-	»	45	45	45	45	45	45	44	44	44	44	44	44
19	Gryn: havre-	»	46	48	47	45	47	47	50	49	48	45	45	46
20	ris-	»	56	56	56	52	54	56	65	60	60	50	51	52
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	68	68	70	70	70	70	66	65	65	70	70	69
22	knäckebröd	»	78	78	80	80	80	80	85	81	88	91	92	90
23	limpa, söt	»	73	73	69	70	70	68	80	80	74	66	68	69
24	grovbröd	»	63	63	—	—	—	—	59	59	67	62	63	63
25	Vetebröd: skorpor	»	154	154	150	156	154	154	126	129	124	188	190	190
26	mjukt { bakat med vatten	»	90	90	86	90	90	86	80	78	80	72	73	73
27	mjukt { » » mjölk	»	106	106	100	99	100	100	110	110	110	89	89	89
28	Nötkött, färskt: stek	»	203	204	205	186	196	189	180	180	180	189	202	203
29	soppkött	»	168	168	168	155	156	155	150	150	150	154	162	162
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	221	227	223	—	—	—	315	315	317
31	spädkalv	»	151	151	153	139	139	138	150	150	150	155	160	161
32	Fårkött: färskt	»	250	250	244	224	227	212	200	200	188	212	210	209
33	salt	»	208	205	214	202	200	200	—	—	—	193	196	202
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	193	195	200	179	180	182	230	230	230	190	197	195
36	salt, svenskt	»	195	205	203	200	198	200	210	200	219	202	208	206
37	» amerikanskt	»	210	230	228	225	226	233	228	228	226	217	216	211
38	Fisk, färsk: abborre	»	145	138	150	120	120	126	—	—	—	126	145	141
39	gädda	»	198	202	217	176	181	195	—	—	200	200	201	225
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	70
41	strömming	»	50	48	50	43	41	42	49	37	46	60	62	63
42	torsk	»	150	150	150	—	—	—	—	—	—	113	121	123
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	—	—	—	145	149	146
44	kolja	»	150	150	150	—	—	—	—	—	—	116	123	121
45	[1]) salt: sill	»	80	84	66	65	75	63	69	68	69	58	51	53
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	299	300	304	288	311	293	324	320	320	305	308	303
49	Socker	»	71	70	71	71	71	71	76	73	73	77	78	78
50	Salt	»	19	19	19	18	19	20	20	20	20	20	20	20
51	Svagdricka	l.	15	15	15	14	14	14	—	—	—	20	20	20
52	Fotogen	»	30	30	30	30	30	31	33	33	33	38	38	38
53	[2])Ved: björk-	kbm.	1200	1200	1200	1045	1050	1045	1055	1030	1055	1060	1070	1070
54	barr-	»	950	950	915	820	900	900	790	805	830	760	770	770
55	Brännstorv	100 kg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl.	900	900	800	—	—	—	950	850	800	1000	1000	800
57	eng. hushålls-	»	500	500	350	—	—	—	550	450	300	—	—	—
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	—	160	250	335	325	325
59	eng. kamin-	»	250	250	300	—	—	—	300	—	—	338	350	350

[1]) Se anm. sid. 794. Kramfors och Malmberget: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: plankved under hela kvartalet 9·50 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: bräd- och ribbved (medelkr. per kbm. Umeå: plank- och brädavfall under hela kvartalet 6·00 kr. per kbm. Vilhelmina: ved till följande priser per kbm.: i Kiruna under hela kvartalet björkved 12·80 samt barrved

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	
25	25	25	25	25	25	25	28	28	26	26	26	26	26	26	**21**	**21**	**22**	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**11**	**11**	**11**	2
12	12	12	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	**8**	**8**	**8**	3
321	355	388	350	350	350	339	353	373	335	341	360	331	332	360	**311**	**329**	**358**	4
312	336	354	289	298	300	320	331	352	303	321	331	300	304	332	**284**	**298**	**320**	5
250	250	250	249	249	247	256	268	269	238	243	247	235	235	235	**232**	**234**	**234**	6
200	200	200	168	168	168	200	200	200	200	200	200	—	—	—	**171**	**171**	**171**	7
150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	**150**	**150**	**150**	8
217	244	299	204	233	285	233	268	320	220	241	285	216	247	292	**173**	**202**	**243**	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145	—	—	—	—	—	**215**	10
800	667	800	667	700	667	800	—	—	980	—	1134	—	—	—	**726**	**692**	**929**	11
53	53	53	70	70	70	68	—	64	62	64	60	62	—	64	**49**	**49**	**58**	12
—	85	—	—	—	—	—	101	—	—	72	—	—	91	—	**243**	**72**	—	13
60	60	60	60	60	60	65	63	64	60	58	57	61	61	63	**55**	**55**	**55**	14
55	55	55	69	69	69	59	63	63	60	61	61	65	65	65	**52**	**53**	**53**	15
52	52	52	50	49	49	49	49	50	55	54	54	53	53	53	**50**	**49**	**49**	16
34	34	34	33	33	33	32	32	32	34	34	34	30	30	30	**32**	**32**	**32**	17
47	47	47	41	41	41	43	45	44	47	47	47	46	46	46	**44**	**44**	**44**	18
45	45	45	54	54	54	49	50	50	49	54	54	50	50	50	**47**	**48**	**48**	19
50	50	50	63	63	63	54	55	55	50	50	51	51	51	50	**53**	**54**	**54**	20
70	70	70	72	72	72	66	66	66	70	70	70	71	71	70	**72**	**73**	**73**	21
80	80	80	87	87	87	91	91	91	92	92	92	80	80	80	**95**	**95**	**95**	22
74	73	74	80	80	80	64	64	64	79	82	82	79	79	79	**65**	**65**	**66**	23
54	53	53	—	—	—	52	53	55	60	60	62	—	—	—	**49**	**49**	**49**	24
200	200	200	150	150	150	200	200	200	170	170	178	166	166	166	**153**	**154**	**154**	25
95	95	95	75	75	75	92	95	97	—	—	—	100	100	100	**78**	**78**	**77**	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**95**	**95**	**95**	27
195	200	197	160	160	160	194	204	206	208	223	228	203	218	211	**197**	**199**	**199**	28
148	143	140	137	137	134	153	172	176	171	185	187	152	164	155	**164**	**165**	**165**	29
—	—	—	—	—	—	318	350	350	269	271	267	288	283	283	**241**	**241**	**242**	30
130	129	129	143	138	130	145	150	150	160	167	161	145	147	145	**144**	**143**	**144**	31
245	250	231	—	—	180	225	243	237	206	209	201	198	203	198	**232**	**234**	**226**	32
—	—	—	—	—	—	200	200	200	199	201	203	—	—	175	**184**	**183**	**186**	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	220	—	—	—	—	—	—	—	34
197	200	198	208	200	200	225	229	230	206	211	210	228	238	232	**185**	**186**	**191**	35
240	240	240	240	230	200	226	229	234	201	204	208	200	210	243	**192**	**191**	**199**	36
225	225	225	210	210	203	238	242	237	233	233	230	242	242	242	**222**	**224**	**221**	37
67	100	94	100	100	100	62	84	100	50	50	—	68	72	70	**116**	**121**	**123**	38
150	200	200	100	119	125	135	169	175	122	150	—	135	168	158	**180**	**193**	**192**	39
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	—	—	70	**80**	**75**	**71**	40
38	45	56	—	—	—	50	55	71	51	54	53	64	57	58	**63**	**63**	**66**	41
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**93**	**98**	**94**	42
—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	**151**	**151**	**151**	43
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**114**	**113**	**115**	44
90	90	66	100	100	70	93	89	82	89	78	75	68	68	71	**68**	**62**	**54**	45
—	—	—	57	57	57	50	50	53	50	50	—	54	54	51	**53**	**53**	**48**	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	**94**	**93**	**92**	47
295	295	295	300	300	300	314	313	313	309	308	304	293	293	297	**291**	**290**	**288**	48
74	75	76	80	80	80	72	72	75	76	76	76	75	75	75	**72**	**72**	**74**	49
20	20	20	21	21	21	20	21	21	22	22	22	18	18	18	**18**	**19**	**19**	50
16	16	16	—	—	—	20	20	20	20	20	20	21	21	21	**15**	**15**	**15**	51
35	35	35	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	**31**	**31**	**31**	52
1100	1100	1050	685	685	685	1135	1135	1135	1100	1100	1100	1400	1400	1400	**1320**	**1310**	**1305**	53
800	800	800	585	585	480	835	865	865	900	900	900	1100	1100	1100	**1005**	**1005**	**1000**	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**418**	**420**	**416**	55
—	—	—	—	—	—	725	725	725	—	—	—	900	900	900	**799**	**785**	**764**	56
—	—	—	—	—	—	400	400	400	—	—	—	—	—	—	**378**	**363**	**351**	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**275**	**269**	**257**	58
350	—	—	—	—	—	275	275	275	—	—	—	450	450	450	**302**	**297**	**291**	59

staden: bräd- och ribbved (medelpris) juli och augusti 7·20 samt september 6·90 kr. per kbm.; pris) under hela kvartalet 5·35 kr. per kbm.; plankved juli 8·25 samt augusti och september 7·90 bakar under hela kvartalet 3·75 kr. per kbm. Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal 10·80 kr.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.
Kreaturspriser. (Öre per kg. levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	69	72	73	60	61	60	68	69	67
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	57	64	65	52	50	50	58	60	58
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	48	58	58	35	35	35	46	49	47
» 3. Mindre feta	30	31	31	35	35	35	35	39	37
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	73	75	77	65	65	65	73	74	74
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	65	70	70	55	55	55	62	66	66
» 2. Mindre feta	35	40	40	45	45	45	43	48	48
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tjurar:									
Extra prima	65	73	68	—	—	—	68	70	70
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg.)	59	62	58	—	—	—	61	63	63
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	53	57	53	55	55	55	56	58	58
» 3. Mindre köttiga	44	50	48	45	45	45	50	53	53
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oxar:									
Extra prima	69	72	74	—	—	—	68	69	67
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	57	64	66	—	—	—	57	60	58
» 2. Mindre feta	35	40	40	—	—	—	42	44	43
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	30	33	33
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg.)	90	98	96	95	95	95	99	102	101
» (70—90 »)				95	95	95	82	86	87
Skummjölkskalvar	60	68	66	75	75	75	44	47	51
Får:									
Yngre, feta	86	78	69	90	91	95	78	72	68
Äldre, »	66	58	49	70	71	75	53	48	47
Lamm	—	—	—	—	—	—	87	80	76
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg.)	92	97	103	85	85	90	84	88	95
Rena, större svin (100—170 kg.)	75	80	87	80	80	80	80	84	93
Suggor	35	39	49	60	60	63	63	65	71
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
Tjurar, Kor, Övriga nötkreatur	2 608	3 672	3 923	182	279	332	1 151	1 196	1 479
Gödkalvar	1 537	1 666	873	557	620	593	1 124	1 009	797
Spädkalvar	304	295	195	212	303	221	374	380	410
Får och lamm	277	509	196	46	67	136	485	965	717
Svin	2 502	2 319	1 618	639	838	960	2 112	1 641	1 744
Spädgrisar	7	79	26	23	11	23	—	—	—
Hästar och föl	40	69	78	16	11	33	16	32	48
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	4 559	5 215	5 768	178	254	294	—	—	—
Gödkalvar	10 336	7 885	9 825	517	609	551	—	—	—
Spädkalvar	2 193	1 627	1 633	302	384	316	—	—	—
Får och lamm	3 206	4 788	7 703	48	78	140	—	—	—
Svin	12 667	10 101	13 314	603	781	871	—	—	—
Spädgrisar	29	51	49	24	12	26	—	—	—
Hästar och föl	119	134	131	31	23	46	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	Sept.	Juli	Aug.	ept.
66	67	67	—	—	—	64	68	69	62	—	66	—	—	—
59	60	60	—	—	—	59	62	64	57	58	60	55	57	58
46	47	47	—	—	—	53	57	58	51	52	51	45	47	48
39	40	40	—	—	—	47	49	49	43	43	43	38	40	40
29	30	30	—	—	—	37	35	35	—	—	—	—	—	—
76	77	77	—	—	—	80	80	80	77	79	80	—	—	—
66	67	67	—	—	—	76	77	76	69	69	71	70	70	70
51	52	52	—	—	—	63	64	64	64	64	66	62	62	62
34	35	35	—	—	—	50	50	50	—	—	—	—	—	—
68	68	68	—	—	—	74	77	77	73	75	—	—	—	—
64	65	65	—	—	—	71	73	72	69	69	69	67	67	68
59	60	60	—	—	—	71	73	72	61	64	64	63	63	68
51	52	52	—	—	—	64	65	64	56	58	58	53	53	55
—	—	—	—	—	—	46	45	45	—	—	—	—	—	—
66	67	67	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	60	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	58	58	—
49	50	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	53	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
96	99	106	—	—	—	77	78	79	—	—	—	85	85	89
83	82	96	—	—	—				—	—	—	76	76	80
68	70	70	—	—	—	—	—	—	77	80	80	60	61	63
73	70	65	—	—	—	83	83	83	—	—	—	93	93	91
65	63	58	—	—	—	55	55	55	—	—	—	73	73	72
83	80	75	—	—	—	119	108	98	—	—	—	—	—	—
90	92	97	—	—	—	85	90	99	81	86	94	—	—	—
85	88	92	—	—	—	82	84	93	78	83	91	82	83	88
50	51	56	—	—	—	50	51	57	46	48	53	47	47	51
st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.	st.
339	468	495	226	305	380	55	78	76	482	628	562	1 799	1 946	2 389
						933	1 200	1 119						
						353	566	642						
742	802	660	127	136	66	1 128	1 298	921	500	499	106	2 248	1 950	1 795
258	272	238	87	97	99	329	404	233	521	471	57	653	416	292
114	159	162	27	53	108	759	1 122	626	382	332	55	1 248	2 050	1 416
671	802	634	566	643	809	3 334	4 251	3 825	2 160	2 158	2 087	5 617	5 151	5 292
11	—	14	—	—	—	7	—	5	6	6	5	8	8	6
13	9	26	4	3	8	40	55	56	16	15	9	20	24	26
356	490	508	237	321	401	624	933	938	373	503	444	—	—	—
862	920	829	363	281	285	1 085	1 274	946	498	499	495	—	—	—
366	400	338	439	356	355	525	542	523	521	471	469	—	—	—
197	327	362	518	592	862	845	1 154	662	382	332	335	—	—	—
723	827	725	613	686	832	3 035	3 985	3 445	1 131	1 487	1 447	—	—	—
14	—	21	1	—	1	7	1	5	6	6	5	—	—	—
23	10	31	6	5	11	40	56	55	16	15	13	—	—	—

Kreatursspriser för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—sept. 1927.

Medelpris (öre) för kg. levande vikt per år (1913—1926) och per månad (juli 1926—sept. 1927) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	Apr. 1927	Maj 1927	Juni 1927	Juli 1927	Aug. 1927	Sept. 1927
Kor:																									
Extra prima [1]	61	309	282	167	112	80	85	84	88	77	78	78	77	77	74	71	70	68	67	69	68	65	67	70	71
Kl. 1. . . .	55	262	236	148	99	70	74	73	76	68	69	69	68	66	63	62	61	59	57	57	56	55	57	61	62
» 2. . . .	50	233	203	127	86	60	63	63	66	57	59	59	57	55	52	51	52	50	48	47	48	46	49	54	55
» 3. [2] . . .	41	184	141	96	64	46	47	44	49	46	48	48	46	42	40	39	37	37	37	36	36	37	38	40	40
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima [3]	66	339	301	185	125	92	96	93	97	86	86	85	86	86	82	81	79	78	76	77	77	75	77	78	79
Kl. 1. . . .	60	289	257	163	112	82	86	80	85	77	78	79	77	77	74	72	71	71	69	69	69	68	70	72	72
» 2. . . .	50	231	198	126	85	64	66	64	67	63	64	63	62	60	57	57	55	54	52	52	52	52	53	55	55
Tjurar:																									
Extra prima [4]	65	315	267	166	121	86	89	82	86	77	78	79	77	75	73	71	72	72	70	70	67	68	70	75	73
Kl. 1. . . .	62	278	234	152	108	77	80	73	76	72	73	74	72	68	66	66	67	68	65	65	64	64	66	67	66
» 2. . . .	58	259	215	139	102	74	75	68	72	67	69	70	67	64	62	62	62	63	60	60	59	59	62	64	64
» 3. [2] . . .	50	218	175	120	81	59	62	55	59	57	59	59	58	54	54	51	51	51	50	49	50	51	54	56	56
Oxar:																									
Extra prima [5]	63	342	295	186	120	87	94	90	93	80	82	81	80	78	73	72	71	70	68	69	70	66	69	72	74
Kl. 1. [6] . . .	57	293	258	159	105	70	75	73	78	69	71	70	68	67	65	64	63	61	57	56	57	55	58	61	66
» 2. [7] . . .	48	230	200	123	83	53	54	52	60	53	55	54	52	51	48	47	46	46	42	42	42	43	44	47	40
Kalvar:																									
Sötmjölks-																									
(90—100 kg.) [8]	73	299	285	241	182	129	115	109	105	93	90	87	89	86	87	91	93	91	82	83	85	85	83	86	87
(70— 90 ») [9]	67	281			157	117																			
Skummjölks- [10]	57	243	226	173	121	80	77	76	76	69	65	64	63	62	62	68	70	69	58	59	60	60	60	65	65
Får:																									
Yngre [11] . .	58	299	257	178	113	82	85	73	88	87	94	89	83	79	78	79	78	84	85	88	89	89	87	85	81
Äldre [12] . . .	53	278	236	157	96	69	64	62	67	64	67	63	64	55	55	56	56	63	63	65	66	66	65	62	59
Svin:																									
Slakterisvin [13]	82	220	359	242	172	134	103	96	128	118	119	118	115	112	108	103	89	84	81	82	90	91	89	94	101
Rena, större [14]	81	172	348	236	164	128	96	93	125	114	115	115	115	107	101	94	84	79	76	74	80	80	80	82	89
Suggor	68	221	279	165	109	91	72	70	91	76	68	69	72	70	67	63	59	54	52	51	51	48	44	46	52

Uppgifterna avse: [1]) 1913 Stockholm och Malmö, jan.—juni 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) jan.—april 1918 endast M., i övrigt St. och M. — [4]) jan.—april 1918 endast M. samt därefter St. och M. — [5]) 1913 St. och M., maj 1918—juli 1919 St. och M. samt därefter endast St. — [6]) aug. 1921—aug. 1927 St. och G. samt sept. 1927 endast St. — [7]) okt.—dec. 1921 samt fr. o. m. april 1922—aug. 1927 St. och G., sept. 1927 endast St. — [8]) 1913—mars 1919 endast M., okt. 1921—sept. 1922, febr. 1923—dec. 1924 och aug.—okt. 1925 endast St. och G. — [9]) 1913—mars 1919 endast M. — [10]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [11]) nov.—dec. 1921 samt april—dec. 1925 endast St. och G. — [12]) nov. 1921—mars 1922 samt mars 1924—dec. 1925 endast St. och G. — [13]) aug. 1926 samt april—september 1927 endast St. och M. — [14]) aug.—sept. 1926 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg juli 1926—september 1927.

Partipriser (öre pr kg.) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Juli 1926	Aug. 1926	Sept. 1926	Okt. 1926	Nov. 1926	Dec. 1926	Jan. 1927	Febr. 1927	Mars 1927	April 1927	Maj 1927	Juni 1927	Juli 1927	Aug. 1927	Sept. 1927
Stockholm.															
Abborre, stor . .	85	—	75	90	75	85	125	125	125	100	80	70	50	50	45
liten .	50	—	47	50	40	45	90	100	100	70	50	40	30	25	25
Braxen	85	—	79	65	60	75	80	75	100	90	80	85	70	65	65
Gädda, levande .	151	—	173	140	125	135	—	—	—	160	130	130	—	—	—
slaktad .	125	—	148	120	115	120	150	165	170	145	120	115	150	175	150
Gös	155	—	234	225	250	275	275	265	275	245	180	150	190	210	200
Hälleflundra, stor	168	—	190	165	150	160	200	170	175	150	140	150	140	150	—
liten	—	—	170	140	125	140	165	155	130	120	110	—	115	—	—
Id	—	—	—	—	50	—	—	—	85	60	45	55	50	—	60
Kolja, svensk .	85	—	76	100	100	110	105	125	115	110	100	95	80	75	70
Kungsflundra .	—	—	95	90	90	100	125	110	100	110	100	110	100	—	—
Lake, stor . .	—	—	—	110	110	125	125	135	115	85	—	—	—	—	—
insjö- liten . .	—	—	—	—	80	90	80	95	90	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk . .	331	—	350	500	550	550	550	500	500	475	370	275	300	325	325
Piggvar	130	—	130	145	180	200	250	265	225	175	—	—	—	—	—
Röding	225	—	207	245	250	250	275	275	275	250	—	225	230	225	250
Rödspotta, stor .	113	—	90	80	80	100	90	80	90	70	75	100	90	70	70
liten	—	—	71	65	65	80	75	70	65	45	50	65	55	45	45
Sik, stor . . .	135	—	130	145	125	—	150	—	175	150	135	135	135	135	135
liten . . .	—	—	—	115	105	110	—	—	160	—	—	—	100	—	—
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	—
Sill, färsk . . .	—	—	49	50	55	50	35	30	32	—	—	—	—	—	40
Sjötunga, stor .	168	—	163	170	190	210	200	170	200	180	150	150	160	140	140
liten	128	—	95	95	175	160	160	150	140	140	100	110	110	85	105
Slätvar	—	—	—	135	175	180	250	250	210	—	—	—	—	—	—
Strömming . .	56	—	54	45	45	65	55	65	60	55	35	30	35	50	50
Torsk, m. huvud	45	—	53	50	45	45	50	50	45	35	45	35	—	—	—
svensk huvudlös	93	—	121	90	130	90	85	85	90	70	60	80	80	75	80
Vitling, stor . .	33	—	28	30	35	30	35	35	45	40	35	30	30	30	30
liten .	—	—	—	25	25	15	20	25	35	15	20	20	15	—	—
Ål, levande, stor	281	—	263	260	350	350	—	—	310	—	340	325	275	275	250
liten	231	—	174	225	275	280	—	—	275	—	310	250	—	200	200
Göteborg.															
Sill, stor . . .	71	34	27	39	39	27	23	24	22	40	37	37	47	24	29
» blandad .	59	24	17	44	32	17	17	14	13	—	—	—	28	14	13
» liten . . .	—	—	—	—	20	8	10	7	9	14	10	—	11	4	3
Kolja, stor . .	55	77	68	85	99	88	105	96	91	85	75	76	63	71	77
» halvstor	41	56	55	64	80	84	97	91	87	76	54	54	44	51	61
» liten . .	18	29	32	37	46	46	65	41	33	32	23	26	23	24	32
Vitling	11	15	14	21	21	16	32	26	24	27	19	23	10	10	17
Torsk, stor . .	47	76	71	83	69	46	47	62	57	46	39	41	37	50	65
» liten . .	13	18	19	33	30	24	30	29	24	25	17	17	8	11	21
Långa	64	83	78	115	92	78	84	87	76	77	72	68	61	64	87
Gråsik	25	25	31	40	42	30	34	41	38	38	24	30	13	15	26
Tunga, röd . .	128	139	160	167	185	153	203	158	152	110	109	123	107	116	150
» äkta .	333	448	608	535	350	268	408	348	315	367	265	264	401	423	537
Piggvar	244	288	294	265	317	237	295	265	230	285	277	242	288	231	228
Slätvar	148	210	234	194	193	147	198	198	178	230	186	168	206	184	171
Rödspotta . .	102	95	79	86	99	111	135	119	70	64	65	104	90	77	81
Hälleflundra . .	127	161	175	174	144	161	213	173	159	168	156	141	129	149	138
Makrill	43	49	46	71	90	58	—	—	—	192	96	44	40	41	58
Tillförsel:															
Antal båtar .	1 765	1 982	3521	2784	1747	1880	1985	2174	1678	1195	1 804	2 049	1 920	1 877	3 140
» lådor .	24 479	30 507	53 195	31 953	26 281	43 547	84 705	72 767	41 825	15 773	20 692	18 111	25 490	35 249	48 014

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å vissa slag av färsk fisk.

	Öre per kg.		
	Juli	Aug.	Sept.
Uppsala:			
Id	121	131	—
Makrill	125	135	171
Vitling	100	100	100
Nyköping:			
Braxen	84	93	—
Gös	200	214	210
Sjötunga	187	160	—
Eskilstuna:			
Gös	195	249	239
Linköping:			
Braxen	147	148	142
Gös	220	256	250
Hälleflundra	250	250	250
Kotlettfisk	150	150	—
Kummel	125	139	138
Makrill	110	125	117
Röding	300	300	300
Sik	—	200	193
Sjötunga	168	175	183
Vitling	77	74	72
Ål	313	300	300
Norrköping:			
Vitling	72	73	62
Motala:			
Sjötunga	159	153	165
Jönköping:			
Makrill	77	75	—
Sik	200	200	200
Visby:			
Braxen	150	150	180
Flundra	68	63	67
Gös	260	250	—
Hälleflundra	260	—	260
Kummel	176	170	175
Makrill	131	130	125
Sik	205	200	200
Sjötunga	174	190	193
Ål	—	250	238
Malmö:			
Ål	323	300	300
Halmstad:			
Flundra	77	77	78
Vitling	54	56	60
Göteborg:			
Makrill	74	79	102
Vitling	68	62	65
Vänersborg:			
Makrill	76	75	90
Tidaholm:			
Sjötunga	165	175	180
Arvika:			
Hälleflundra	254	259	260
Västerås:			
Gös	199	218	236
Makrill	101	100	106
Avesta:			
Gös	—	—	230
Havslax	125	125	125
Hälleflundra	250	250	250
Vitling	80	—	80
Söderhamn:			
Braxen	—	75	100
Gös	217	225	225
Hälleflundra	250	—	250
Lax	380	450	—
Laxöring	250	250	250
Sik	200	200	200
Sjötunga	150	—	150
Ål	200	188	200
Luleå:			
Braxen	60	74	80
Id	60	74	80
Sik	145	194	200
Kiruna:			
Röding	177	183	181
Sik	141	177	162

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i det föregående meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna under tredje kvartalet 1927 lämnas i efterföljande tabeller en översikt av partiprisens förändringar i Sverige samt levnadskostnadernas förskjutningar i de länder, som äga en användbar statistik häröver. Beträffande såväl primärmaterialets beskaffenhet som de använda beräkningsmetoderna och vissa i samband därmed vidtagna förändringar hänvisas till tidigare redogörelse i denna tidskrift (årg. 1923, sid. 146).

Partipriserna ha utvisat en svag stegring ända sedan april 1927, dock med ett tillfälligt avbrott under sensommaren, då prisnivån enligt kommerskollegii index var stillastående (*tab. A*). Före september stego endast noteringarna på råvaror och halvfabrikat, medan indextalet för helfabrikat kvarstod på samma nivå som under april; under september nådde prisstegringen fram till helfabrikaten.

Av en jämförelse mellan de olika i indexberäkningen ingående huvudposterna i de tre skandinaviska länderna framgår (*tab. B*), att Sverige alltjämt uppvisade de lägsta indextalen för samtliga poster utom för bostad och i jämförelse med Norge även för kläder. Skatteposten har både i Norge och Danmark gått ned betydligt under den senaste tiden, men skatteindextalen äro dock fortfarande mycket höga. Omräkningen av skatteposten har i Norge medfört, att totalindextalet för mitten av september sjunkit till omkring 200. Såsom tidigare i denna publikation påpekats, äro de i tab. B. upptagna danska gruppindextalen i vissa fall omräknade i syfte att göra dem mera jämförbara med de svenska. I officiell, okorrigerad form voro de danska siffrorna för juli 1927: livsmedel 153, bostad 189, bränsle och lyse 201, kläder, skodon och tvätt 192, skatter, kontingenter o. d. 237, övriga utgifter 172.

Enligt vad man kan finna av *tab. C.*, framträdde ej någon enhetlig tendens i prisutvecklingen i de länder, som publicerat statistik häröver för de senaste månaderna. Prisvariationerna ha i allmänhet varit mycket obetydliga; mera anmärkningsvärda stegringar ha inträffat i Finland, sänkningar däremot i Norge, Danmark och Italien. I Kanada har företagits en revision av indexberäkningarna; de nya indextalen ha införts i tabellen.

Tab. A. Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsm., bränsle, lyse	Samtl. varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabil. livsm.	Animal. livsm.	Bränsle	Textilvaror	Läder-varor	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1921	236	234	222	205	208	239	207	235	230	212	210	242	186	218
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1923	174	161	164	145	151	182	155	173	149	145	153	213	127	160
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1925	176	169	161	154	163	164	151	170	160	155	125	204	130	159
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
juli/aug. »	.	151	146	137	151	148	138	153	151	127	116	176	122	141
aug./sept. »	.	152	146	138	151	148	137	154	148	135	115	176	122	144
sept./okt. »	172	156	148	137	152	151	137	157	147	142	113	181	130	—

Tab. B. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Tid	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1921	231	155	264	270	372	225	290	161	366	292	732	344	239	141	401	242	526	203
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1923	158	163	185	196	211	188	213	173	242	230	738	262	192	160	282	236	329	207
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1925	168	186	177	191	162	181	261	179	243	257	502	272	213	178	252	275	346	203
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
sept./okt. »	154	198	171	181	184	180	174	—	176	172	477	—	—	—	—	—	—	—

Tab. C. Levnadskostnader. Internationell översikt.

Tid	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Australien
juni/juli 1920	270	302	262	.	.	252	.	341	453	219	.	441	217	200	179	153
» 1921	236	302	237	1110	.	219	.	307	379	208	216	494	180	166	162	149
» 1922	190	255	199	1109	.	184	.	302	366	187	.	488	167	156	135	139
» 1923	174	239	204	1087	.	169	.	334	419	173	.	491	170	157	131	148
» 1924	171	251	214	1125	124	170	124	366	492	173	.	518	169	153	133	146
» 1925	176	261	219	1168	148	173	138	390	505	179	168	596	174	155	134	150
» 1926	172	221	184	1152	184	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	157
» 1927	169	204	176	1162	205	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	153
juli/aug. »	.	.	.	1181	199	164	150	.	790	.	160	548	.	—	—	.
aug./sept. »	.	.	.	1214	—	165	147	.	787	.	—	—	.	—	—	.
sept./okt. »	172	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	.	—	—	—

Anm. Tecknet . betyder, att uppgift saknas, — att uppgift väntas, men ännu ej inkommit.

Tidskriftsöversikt.

(September 1927.)

Allmänna sociala frågor.

BERGMAN, H. The economic purpose of international labour organisation. The Economic Journal sept. 1927.

GROTEWOHL, O. Mehr Ratifikationen. Die Arbeit 1927, nr 9.

HANTOS, E. Die Ergebnisse der Weltwirtschaftskonferenz. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 127, s. 206.

MEYER, B. Die »Krise» der amerikanischen Arbeiterbanken und die deutsche Arbeiterbank. Die Arbeit 1927, nr 9.

SUNDQVIST, ALMA. Befolkningskongressen i Genève. Tidevarvet 1927, nr 37.

The international economic conference. International Labour Review sept. 1927.

Sverige.

KJELLBERG, GERTRUD, AF & WIDERSTRÖM, KAROLINA. Kvinnliga »arbetsovilliga och samhällsvådliga». [Föredrag.] Hertha 1927, nr 7.

LEO, H. Nationalisering av mineraltillgångarna. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 39.

Amerikas förenta stater.

BERGER. Sozialpolitik in den Vereinigten Staaten von Amerika. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 25.

GRABEIN. Das Arbeitsrecht des Seemanns in den Vereinigten Staaten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 27.

HAMBLEN, H. J. The labour bank in America. The Economic Review 15 sept. 1927.

PALMÉN, R. Det amerikanska välståndets hemlighet. Industritidningen 1927, nr 16.

TÄNZLER, F. Wirtschafts- und Arbeitsverhältnisse in Amerika. Der Arbeitgeber 1927, nr 17.

Industrial relations in the United States. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 9.

Australien.

Arbetaremakten i Australien. Industria 1927, nr 19.

Brittiska Västafrika.

Slavery in Sierra Leone. Industrial and Labour Information 19 sept. 1927.

Norge.

Norway and the conventions. Industrial and Labour Information 29 aug. 1927.

Tyskland.

German employers' views on social policy. Industrial and Labour Information 12 sept. 1927.

Arbetarskydd.

CLARKE, E. J. What the die setter can do for safety. National Safety News sept. 1927.

CRONE, E. Eldskyddsmedel. Byggnadsvärlden 1927, nr 38.

FLORET. Gewerbliche Vergiftungen durch Kohlenwasserstoffe der aromatischen und aliphatischen Reihe (gechlorte Kohlenwasserstoffe) und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 8.

FUNK, T. Kasunarbete ur arbetarskyddssynpunkt. Arbetarskyddet 1927, nr 8.

GOLLASCH. Ein Übungstag in der Unfallverhütung der Lehrwerkstatt der Dortmunder Union. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.

GRANT, J. F. Inefficient and expensive exhaust systems. Industrial Hygiene Bulletin aug. 1927.

HASSENPFLUG. Die Hauptprobleme der Unfallverhütungsarbeit an grossen Werken und ihre praktische Lösung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.

HOFMANN & HAIDE. Ein Beitrag zur Verhütung von Unglücksfällen in Hochspannungsschaltanlagen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.

HUNTER, J. A. Överansträngning av ögonen i trikåindustrien. Skandinavisk Tidskrift för Textilindustri 1927, nr 8.

KOELSCH. Beiträge zur Giftigkeit der aromatischen Nitroverbindungen: das Dinitrophenol. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 8.

KOSCHMIEDER, H. Die Beleuchtungstechnik mit Rücksicht auf Hygiene und Kohlenverbrauch. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 9.

KRÜGER. Unfälle bei Sprengarbeiten und ihre Lehren. Zentralblatt för Gewerbehygiene 1927, nr 8.

LION, A. Rundfunk zur Erleichterung mechanisierter Fabrikarbeit. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 9.

MAYERS, MAY R. Inorganic salts and vitamines in a worker's diet. Industrial Hygiene Bulletin aug. 1927.

MEADE, J. P. Are the building trades more hazardous than other industries? National Safety News sept. 1927.

MÄTJE. Kohlenoxydvergiftungen in Autogaragen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 8.

OTTER, K. Der Stein- und Kohlenstaub im Bergbau. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 39.
PERLHEFTER, A. Der Rettungskoffer und seine Einrichtung. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 9.
PETZOLD, A. Anteilnahme der Betriebsräte an der Verhütung von Unfällen und Verminderung der Betriebsgefahren. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.
RIEDEL. Vom Sicherheitsingenieur zum Leistungsingenieur. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.
SEESEMANN, K. Psychotechnical studies on industrial safety propaganda. Industrial Safety Survey 1927, nr 3.
SEWARD, W. H. Fire protection for the factory. National Safety News sept. 1927.
STEBBINS, F. H. The separation and collection of fine injurious dusts. Industrial Hygiene Bulletin aug. 1927.
WIESNER. Eine neue Schutzvorrichtung für Arbeiten an der Holzfräsmaschine. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.
WINKELMANN, H. Etwas über die Konstruktion und Benutzung von Staubfilteranlagen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 8.
Ett »Giv akt» vid oskyddade utomhushissar med träkonstruktioner. Arbetarskyddet 1927, nr 9.
Hygienic instructions for working girls. Industrial Hygiene Bulletin aug. 1927.
The modern knight in armor. National Safety News sept. 1927.
Working certificates or work books for boys and girls in foreign countries. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 9.

Amerikas förenta stater.

COLVILLE, R. E. The safe handling of rock. National Safety News sept. 1927.
EISEN, A. American museum of safety. Arbetarskyddet 1927, nr 9.
PICKARD, B. O. Marine accident prevention at San Francisco Bay terminals. National Safety News sept. 1927.
Putting light on the staff of the safety department. National Safety News sept. 1927.

Storbritannien.

STENHOLM, W. »Safety First»-rörelsen i England inför ett nytt led i utvecklingen. Arbetarskyddet 1927, nr 9.
Factories and workshops: chief inspector's annual report. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 9.

Tyskland.

Die Dampfkesselzerknalle des Jahres 1926 mit zwei Nachträgen aus dem Jahre 1925. Zeitschrift des Bayerischen Revisions-Vereins 1927, nr 16.
Das Reichsversicherungsamt verlangt den Ausbau der Unfallverhütung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 38.

Österrike.

MEKISKA, H. Die Überwachung des gewerblichen Kraftfahrbetriebes in Österreich. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.
STILLER. Aus den Berichten der österreichischen Gewerbeinspektoren über ihre Amtstätigkeit. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 26.

Arbetslön.

CARLESON, C. N. Lönearter och konflikter. [Efter International Labour Review.] Fackföreningsrörelsen 1927, nr 37.
Lønsstigningers økonomiske gjennemførbarhet. [Utdrag ur Soziale Praxis.] Arbeidsgiveren (Norge) 1927, nr 17.
Reallönens utveckling. Affärsvärlden 1927, nr 37.

Sverige.

SCHLYTER, K. Dricksspenningsutredningen klar. Sv. Hotellrevy 1927, nr 18.
WIGFORS, EVA. Vår söndersplittrade lönenivå. I. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 39.

Amerikas förenta stater.

LA RUE FRAIN, H. Some factors affecting the bargaining power of the workers in the glass bottle industry. The American Economic Review 1927, nr 3.
TARNOW, F. Eine Lohntheorie der amerikanischen Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 36.
Ny amerikansk lönestatistik. Industria 1927, nr 19.

Danmark.

HØST, H. Arbejdslønnen i Industrien m. v. i Danmark. 1914—26. Socialt Tidsskrift 1927, nr 7/8.
Arbejdslønnen i Industrien. Januar Kvartal 1927. Statistiske Efterretninger 1927, nr 25.

Nederländerna.

Arbeidsvoorwaarden van gemeentewerklieden in gemeenten met 20 000 of meer inwoners, 1 Juli 1926 en 1927. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 8.

Nya Zeeland.

CAMPBELL, R. M. Family allowances in New Zealand. The Economic Journal sept. 1927.

Storbritannien.

BOWIE, J. A. A new method of wage adjustment in the light of the recent history of wage methods in the British coal industry. The Economic Journal sept. 1927.
FEHLINGER, H. Die Wirksamkeit der Mindestlohnausschüsse in Grossbritannien. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 58, s. 173.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

PIGOU, A. C. Wage policy and unemployment. The Economic Journal sept. 1927.
Kapitalismen och arbetslösheten. Industritidningen 1927, nr 17.

Public works and unemployment relief. Resolution of the Mixed Committee on Economic Crises of the League of Nations. Industrial and Labour Information 26 sept. 1927.
Rationalisering och arbetstillgång. Industria 1927, nr 19.
»Strukturella» orsaker till arbetslösheten. Industria 1927, nr 19—20.
Svensk og dansk Arbejdsløshedspolitik. Arbejdsgiveren (Danmark) 1927, nr 36.

Sverige.

SILÉN, G. Några synpunkter på frågan om den nuvarande arbetslöshetens orsaker. Sociala och Kommunala Spörsmål 1927, nr 6.

Finland.

MOGÅRD, B. Finska erfarenheter i fråga om arbetslösheten. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 36.
Offentliga arbetsförmedlingen under år 1926. Social Tidskrift 1927, nr 9.

Irland.

Unemployment in the Irish Free State. Industrial and Labour Information 26 sept. 1927.

Tyskland.

LEHRMANN, R. Das Lohnklassensystem in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 16.
SAMBALE. Die Arbeitgeberschaft in Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 37.
WOLF, C. Ausbau der Fachvermittlung bei den Arbeitsnachweisen. Arbeit und Beruf 1927, nr 16.
Einführung in das Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Arbeiterrecht und Arbeiterversicherung (Beilage der Gewerkschafts-Zeitung) 1927, nr 9.
New unemployment insurance act in Germany. Industrial and Labour Information 5 sept. 1927.
Tysklands nya lag om arbetslöshetsförsäkring. Industritidningen 1927, nr 17.

Österrike.

PREISS, F. Arbeitsvermittlung durch Beschaffung von Arbeitsgelegenheiten im Auslande (Übersee). Arbeit und Beruf 1927, nr 16.

Arbetstid.

LANKES, A. Das Verbot der Nachtarbeit in den Bäckereien. Die Arbeit 1927, nr 9.
Washingtonkonventionens undantag. Industria 1927, nr 18.

Frankrike.

The eight hour day in France. Industrial and Labour Information 26 sept. 1927.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ENEBORG, H. Byggnadskostnadernas förändringar 1921—1927. Kommersiella Meddelanden 1927, nr 17.
NORDSTRÖM, A. Byggnadskostnadsindex. [Referat av föredrag.] Byggmästaren 1927, nr 18.

Danmark.

NIELSEN, S. Aktuelle boligspørsmål i Danmark. Bolig og Bygg 1927, nr 5/6.

Finland.

MUONIOVAARA, M. Byggnadskostnadsindex i Helsingfors. Industritidningen 1927, nr 16.
Hyrorna i städerna under juni månad 1927. Social Tidskrift 1927, nr 9.

Frankrike.

GEORGES-RISLER. L'œuvre des habitations à bon marché en 1926. Le Musée Social 1927, nr 9.

Norge.

BERGER, A. Offentlig boligproduksjon og prisnivået. Bolig og Bygg 1927, nr 5/6.

Tyskland.

Die Bautätigkeit im Deutschen Reich im Jahre 1926. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 15.
Bautätigkeit im Deutschen Reich im Jahre 1926. Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs 1927, nr 2.

Fattigvård och barnaskydd.

KLERCKER, K. O., AF. Psykopati i barnåldern. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 4.

Sverige.

BYLANDER, Å. Några ersättningsfrågor enligt lagen om samhällets barnavård. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 4.
HÖIJER, E. Olika näringsgrenars bidrag till fattigvårdens reglering. Sociala och Kommunala Spörsmål 1927, nr 6.
En plan för läkarundersökning av skolungdomen å landsbygden i Malmöhus län. Sv. Läkartidningen 1927, nr 36.

Danmark.

WENNERSTRÖM, J. A. Dansk sinnesslövård. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 4.

Tyskland.

FÜRTH, HENRIETTE. Arbeiter als Armenpfleger. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 36.

Föreningsväsen.

HANSSON, S. Engelsmännen och ryssarna. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 37.

HANSSON, S. Internationella fackföreningskongressen i Paris. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 35.
HANSSON, S. Internationella fackliga kvinnokonferensen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 36.
International Federation of Trade Unions. The Paris congress. Industrial and Labour Information 29 aug. 1927.
Internationella fackföreningskongressen. Industria 1927, nr 18.
Membership of trade unions during the years 1921—1926. International Labour Review sept. 1927.
Die russischen Gewerkschaften und der Internationale Gewerkschaftsbund. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 37.

Sverige.

»Klasskampsjubileum». [Ur »Arbetaren».] Industria 1927, nr 20.
Svenska Arbetsgivareföreningen 25 år. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 39.
Svenska Arbetsgivareföreningen 25 år. Industria 1927, nr 19.

Frankrike.

RENAUDEL, P. Den franska fackföreningsrörelsen just nu. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 37.
TURMANN, M. The christian trade union movement in France. International Labour Review sept. 1927.

Italien.

REVENTLOW, R. Das Aktionsprogramm der italienischen Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 38.

Storbritannien.

HEYER, F. Das neue britische Gewerkschaftsgesetz. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 127, s. 279.
Engelska fackföreningskongressen. Industria 1927, nr 20.
Die englische Gewerkschaftsgesetzgebung. Der Arbeitgeber 1927, nr 17.
Den nya lagen om arbetstvister och fackföreningar i England. Industria 1927, nr 19.
The trades union congress. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 9.

Tyskland.

NÖRPEL, C. Die Bestimmung des Begriffs »Gewerkschaften». Die Arbeit 1927, nr 9.

Jord- och egnahemsfrågan.

L'embellissement de la vie rurale. Revue Internationale des Institutions Economiques et Sociales 1927, nr 6.

Sverige.

L—D, E. Egnahemsverksamhetens omorganisation. Landtmannen 1927, nr 37.

Amerikas förenta stater.

BJØRNDAL, M. »Homestead» Land i De forenede Stater. Ny Jord 1927, nr 3.

Ryssland.

Agricultural workers in Soviet Russia. Industrial and Labour Information 29 augusti 1927.

Tyskland.

Das landwirtschaftliche Personal nach der landwirtschaftlichen Betriebszählung 1925. Wirtschaft und Statistik 1927, nr 15.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Australien.

Arbetareregeringen och järnvägsstrejken i Queensland. Industria 1927, nr 20.

Finland.

Kollektiva arbetstvister och medling i dem i Finland. Social Tidskrift 1927, nr 9.

Norge.

H. J. Overenskomstforholdene i Norge. Arbejderen 17 sept. 1927.

Storbritannien.

VAALER, P. Kullgrubekonflikten i England 1926. Sociale Meddelelser 1927, nr 5.

Tyskland.

Statistik der Tätigkeit der Gewerbegerichte, der Kaufmannsgerichte und der vorläufigen Arbeitsgerichte im Jahre 1926. Vierteljahrshefte zur Statistik des Deutschen Reichs 1927, nr 2.

Kooperation.

TOTOMIANZ, V. The teaching of co-operation in Germany and other countries. The Co-operative Review sept. 1927.
The I. C. A. congress at Stockholm. International Co-operative Bulletin 1927, nr 9.
International Co-operative Alliance. Twelfth congress. Industrial and Labour Information 1927, nr 13.
International women's notes. [The third international conference of co-operative women.] International Co-operative Bulletin 1927, nr 9.

Frankrike.

VIMEUX, P. The co-operative and mutualist movement in French agriculture. The national federation of mutuality and agricultural co-operation. International Co-operative Bulletin 1927, nr 9.

Rumänien.

Le développement de la coopération en Roumanie. Revue Internationale des Institutions Economiques et Sociales 1927, nr 6.

Storbritannien.

BARNES, A. The political agreement: what it means. The Co-operative Review sept. 1927.

Organised farmers and the co-operative union. The Co-operative Review sept. 1927.

Levnadskostnader.

Levnadskostnaderna och produktiviteten. Industria 1927, nr 19.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

BURKHARDT, L. Der Aussendienst in der Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 16.

KÄRNEKULL, O. Om yrkesprövning. Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 4.

WIRGIN, G. Utbildning av hälsovårdspersonal. Sv. Hälsovårdstjänstemannaförbundets Medlemsblad (Bil. till Hygienisk Revy) 1927, nr 3.

Sverige.

WEIBULL, ANNIE. Om hembiträdesutbildning. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1927, nr 6.

Schweiz.

BURRI. Die Kaufmännischen Lehrlingsprüfungen in der Schweiz. Arbeit und Beruf 1927, nr 16.

Storbritannien.

EKLÖF, G. Lärlingsväsendet i England. Sv. Bageri-Tidskrift 1927, nr 6.

Education of the children of agricultural workers in England and Wales. International Labour Review sept. 1927.

Tyskland.

ERNST, JOHANNA. Die hauswirtschaftliche Lehre in Frankfurt a. M. Arbeit und Beruf 1927, nr 17.

GRANDPIERRE, E. Beschäftigungs- und Fortbildungsmassnahmen für jugendliche Erwerbslose. Arbeit und Beruf 1927, nr 16.

HAHN, L. Zum Entwurf eines Berufsausbildungsgesetzes. Arbeit und Beruf 1927, nr 17.

PRUTZ. Psychologischer Fortbildungskurs in Württemberg. Arbeit und Beruf 1927, nr 17.

SCHENDEL, K. Student und wirtschaftliche Selbsthilfe. Arbeit und Beruf 1927, nr 17.

WEISE. Die Ausbildung und Gesellenprüfung der Zechenwerkstattlehrlinge im Bezirk der Arbeitskammer für den Kohlenbergbau des Ruhrgebietes in Essen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 25.

Vorschriften über die Handlungsgehilfenprüfungen der Industrie- und Handelskammer zu Berlin. Arbeit und Beruf 1927, nr 17.

Österrike.

KIMMEL, A. Berufsberatung, Schutz und Fürsorge der Lehrlinge im Licht der Zahlen. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 17.

Nykterhetsfrågan.

SCHMÖLDERS, G. Soziale Misstände und Alkoholverbrauch. Ein Beitrag zur statistischen Ursachenforschung. Allg. Statistisches Archiv B 17, s. 258.

Alkohol och motortrafik. Meddelande från Sveriges Nykterhetssällskaps Upplysningsbyrå 1927, nr 37.

Sverige.

G[AH]N, H. Svensk fylleristatistik. Preliminärsiffrorna för första halvåret 1927. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 8.

NYSTRÖM, B. Den svenska arbetarklassens alkoholvanor. Tirfing 1927, nr 7.

R[OSENBORG], E. Systembolagen och körkortskontrollen. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 8.

Norge.

MALMBERG, H. Norge efter halvförbudets upphävande. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 8.

Storbritannien.

ROSENBORG, E. Göteborgssystemet i engelsk tillämpning. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 8.

Socialförsäkring.

SJÖSTRAND, E. Huru den moderna sjukförsäkringen är ordnad. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 7.

SJÖSTRAND, E. Moderna utvecklingstendenser inom sjukförsäkringen. Arbetarskyddet 1927, nr 9.

Sverige.

CRAMÉR, H. & DICKMAN, K. Fondbildning inom den allmänna pensionsförsäkringen. [Föredrag med diskussion.] Nordisk Försäkringstidskrift 1927, nr 4.

MAY, J. Den sociala sjukförsäkringens läge i Sverige. Arbetarskyddet 1927, nr 9.

TEGENDAL, E. Avgränsningen mellan sjukdom och invaliditet. Sv. Sjukkasse-Tidning 1927, nr 9.

J—N, T. Åtgärder i syfte att förbättra pensionsavgiftsbetalningen. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 7.

Obligatorisk sjukförsäkring. Sjukkasseförbundets aktion i sjukförsäkringsfrågan. Sv. Sjukkasse-Tidning 1927, nr 9.

Pensioner och understöd från f. d. arbetsgivare. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 7.

Danmark.

SOMMER-ANDERSEN. Den nye Aldersrentelov. Socialt Tidsskrift 1927, nr 7/8.

Schweiz.

Zum Stande der obligatorischen Unfallversicherung. Wirtschaftsberichte des Schweizerischen Handelsamtsblattes 1927, nr 18.

Tyskland.

COHN, I. Die Gesundheitsfürsorge der allgemeinen Ortskrankenkasse der Stadt Berlin. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 16.

ERDMANN, G. Die Krankenkassen in der öffentlichen Kritik. Der Arbeitgeber 1927, nr 17.

H. Das Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung vom 16. Juli 1927 und die Krankenkassen. Zentralblatt för Reichsversicherung 1927, nr 9.

Österrike.

ED. STR. Eine Novelle zur Angestelltenversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 17.

Ut- och invandring.

JENSEN, A. Udvandring. Socialt Tidsskrift 1927, nr 7/8.

Udvandringsspørgsmaalet i international Belysning. I. Udenrigsministeriets Tidsskrift 7 sept. 1927.

Amerikas förenta stater.

WALTERSHAUSEN, A. S., v. Die Einwanderungsquotengesetze in den Vereinigten Staaten von Amerika. Allg. Statistisches Archiv B. 17, s. 247.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 september—11 oktober 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
357.	K. Maj:ts kung. om ändrad lydelse av §§ 3, 4, 6, 8 och 9 i reglementet för utdelning av statens räntefria studielån den 19 juni 1919 (nr 511)	23 sept.
369.	K. Maj:ts kung. om ändrad lydelse av § 26 i kung. den 27 juni 1919 (nr 483) angående allmänna villkor och bestämmelser för statens egnahemslånerörelse . .	23 »
370.	K. Maj:ts kung. om ändrad lydelse av §§ 5 och 6 i kung. den 30 juni 1920 (nr 509) ang. särskilda villkor och bestämmelser för livförsäkring å personer, som erhålla lån ur statens egnahemslånefond	23 »
376.	K. Maj:ts kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	7 okt.

Arbetsmarknaden under oktober månad 1927.

Den svenska arbetsmarknaden under oktober månad företedde i det hela samma bild som under tidigare normala år. Jordbrukets behov av arbetskraft gjorde sig starkt gällande, under det att industri och hantverk som vanligt vid denna årstid undergingo en förändring i ogynnsam riktning. Av de offentliga arbetsförmedlingsanstalternas månadsrapporter (sid. 906 ff.) framgår, att genomsnittliga antalet arbetsansökningar på varje hundratal lediga platser steg från 143 i september till 170 i oktober. Sistnämnda siffra understiger emellertid motsvarande tal för oktober månad åren 1925 och 1926 (resp. 172 och 186). Läget innevarande år måste således betecknas som gynnsammare än de båda närmast föregående åren. Fackföreningarnas arbetslöshetsstatistik, vars senaste tillgängliga siffror hänföra sig till den 30 september, vittnar jämväl om att det allmänna läget i år varit bättre än under fjolåret.

Sedan gammalt karakteriseras arbetsmarknaden under oktober månad av den stora omflyttningen av årspersonal inom jordbruket, och omsättningen av arbetskraft var även i år mycket livlig med större såväl efterfrågan som tillgång än under såväl sistlidna september som under oktober förra året. Det överskott å arbetskraft, som kvarstod vid månadens utgång, utgjordes huvudsakligen av äldre ogifta tjänare i husbondes kost. Nästan undantagslöst rapporterades däremot från samtliga län brist å mjölkningskunnig ladugårdspersonal. — Under månaden har behovet av tillfällig arbetskraft, framför allt för betskörden, varit mycket stort. Den ogynnsamma väderleken har på sina håll menligt inverkat på sockerbetsupptagningen och föranlett ett större behov av arbetskraft än vad som under normala förhållanden brukar vara fallet.

Inom industrigruppen har i jämförelse med föregående månad en minskning av antalet lediga platser gjort sig gällande, under det att sökandefrekvensen samtidigt undergått stegring. En i viss mån säsongmässig försämring kunde konstateras för metall- och maskinindustriens vidkommande, men läget var dock förmånligare än i fjol, och efterfrågan var alltjämt livlig å erfaret och yrkeskunnigt folk. En avmattning förspordes även inom byggnadshanteringen, förklarligt nog på grund av arbetenas avslutande å bostadsbyggen, avsedda för inflyttning vid månadens början. Minskningen i arbetstillgången berörde i första hand snickare och schaktningsarbetare, under det att måleriarbetare hade god sysselsättning.

Inom handel och samfärdsel rådde god tillgång på sökande, huvudsakligast butiks- och magasinspersonal samt transportarbetare. Vissa till den senare kategorien hänförliga arbetargrupper äro givetvis beroende av byggnadsverksamhetens säsongvariationer. Sjöfarten torde haft en för årstiden normal omfattning. Från sjömanshusen rapporterades 1 978 påmönstringar mot 1 991 avmönstringar.

Gruppen husligt arbete uppvisade under månaden stor livaktighet. Tillgången är alltjämt knapp beträffande kvalificerade ensamjungfrur och hembiträden till landet, under det att överskott finnes å yngre tjänstflickor. Restaurangfacket har fått vidkännas en säsongmässig nedgång i arbetstillgången, vilken främst berörde serveringspersonalen.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under oktober samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	*161*	*150*	*148*	*143*	*170*	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	*81*	*77*	*104*	*106*	*111*	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	*184*	*179*	*168*	*161*	*208*	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·3*	*15·6*	*14·1*	*12·3*	*10·0*	*9·4*	*8·2*	*7·8*	*8·3*	—	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna har som vanligt vid denna tid visat någon uppgång, och vid månadsskiftet september—oktober steg fackföreningsprocenten till 8·3 från 7·8 föregående månad. Vid motsvarande tidpunkt i fjol var siffran 9·1, vadan alltså en förbättring i läget ägt rum. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 912.

Arbetstillgången under tredje kvartalet 1927

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under tredje kvartalet år 1927 är, liksom föregående redogörelser av samma slag, till huvudsaklig del grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 20 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För ifrågavarande kvartal ha besvarade formulär inkommit från 2 041 arbetsgivare med 277 086 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under tredje kvartalet 1927, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 410 arbetsgivare med 67 768 arbetare (24 %),
såsom *oförändrad* av 1 300 arbetsgivare med 167 712 arbetare (61 %) och
såsom *sämre* av 331 arbetsgivare med 41 606 arbetare (15 %).

Av de redovisade arbetarna ha 44 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 37 % haft medelgod och 19 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 45, 36 och 19 samt för tredje kvartalet 1926 resp. 36, 39 och 25.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av nedanstående tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927
I	3·88	3·23	2·71	3·76	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04
II	3·74	3·38	3·06	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25
III	3·65	3·42	3·29	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24
IV	3·50	3·14	3·48	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	
Medeltal	**3·69**	**3·29**	**3·14**	**3·30**	**1·98**	**2·63**	**3·14**	**3·04**	**3·04**	**3·06**	

Konjunktursiffran för rapportkvartalet angiver arbetstillgången för hela den berörda industrien såsom över medelgod. En jämförelse med motsvarande

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

kvartal föregående år giver vid handen, att läget påtagligt förbättrats, tydande på ökad stabilitet inom industriens olika grenar. Sedan närmast föregående kvartal har i stort sett ingen ändring skett, beroende därpå att den med vintersäsongen inträdande avmattningen i arbetstillgången torde påverkat arbetsgivarnas bedömning av läget.

De i detta sammanhang offentliggjorda konjunktursiffrorna återspegla emellertid endast den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får emellertid icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	3:e kvartalet 1927			2:a kvartalet 1927			3:e kvartalet 1926		
	sept.	aug.	juli	juni	maj	april	sept.	aug.	juli
Jordbruk och skogshushållning	106	104	77	81	96	101	126	107	96
Övriga näringsgrenar	161	168	179	184	192	202	172	171	184
Samtliga »	**143**	**148**	**150**	**161**	**168**	**171**	**158**	**151**	**161**

Den mera gynnsamma konjunkturutvecklingen inom industrien i dess helhet återspeglas numera även å arbetsmarknaden, som fått känning av stegrad efterfrågan å arbetskraft, avläsbar i arbetsförmedlingsstatistikens förmånligare relation mellan tillgång å arbete och arbetskraft samt i den sjunkande arbetslöshetsfrekvensen inom fackorganisationerna.

Med ledning av tabellen å sid. 822—823, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, har dessutom utarbetats följande översikt över arbetstillgången inom vissa större näringsgrupper:

	Konjunktursiffror				
	3:e kvart. 1927	2:a kvart. 1927	1:a kvart. 1927	4:e kvart. 1926	3:e kvart. 1926
Malmbrytning och metallindustri	3·02	3·12	2·91	2·89	2·77
Jord- och stenindustri	2·94	3·11	2·99	2·68	2·78
Trävaruindustri	3·43	3·45	2·77	3·09	3·22
Pappers- och grafisk industri	3·47	3·52	3·37	3·51	3·62
Livsmedelsindustri	3·36	3·28	3·17	3·27	3·32
Textil- och beklädnadsindustri	3·43	3·27	3·12	3·14	3·09
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·10	3·08	3·07	3·19	3·00
Kemisk-teknisk industri	3·28	3·20	3·19	3·19	3·19

Konjunktursiffrorna för industriens specialbranscher återfinnas i den efterföljande huvudtabellen.[1]

[1] Motsvarande siffror för tiden tredje kvartalet 1915—tredje kvartalet 1925 återgivas i Soc. Medd. årg. 1925, sid. 882—885, varefter de för de följande kvartalen finnas införda i den fortlöpande kvartalsstatistiken över arbetstillgången.

En granskning av materialet rörande tredje kvartalets arbetstillgång ger till resultat, att i stort sett inga större rubbningar förekommit under de senaste månaderna, även om inom vissa tongivande industrier konjunktursiffrorna förändrat sig i såväl uppåtgående som nedåtgående riktning. Utvecklingen torde också hava gynnats av den ostörda arbetsfreden, och den för den fortsatta utvecklingen kritiska punkten, kvartalsskiftet september—oktober, då uppsägningstiden för de flesta arbetsavtalen utgår, passerades i år utan att uppsägning av gällande avtal i någon större omfattning ägde rum.

Inom huvudgruppen *malmbrytning och metallindustri* kunde man för de stora exportgruvornas del fortfarande konstatera stor livaktighet i malmexporten, och speciellt har de senaste månadernas skeppning varit rekordartad. Kvantitetssiffrorna för årets tre gångna kvartal lågo cirka 50 % högre än vid motsvarande tidpunkt ett år tidigare. Läget syntes däremot vara sämre inom malmförädlingsindustri samt järn- och stålmanufaktur, och arbetstillgången nådde icke upp till medelgod. I jämförelse med föregående års järnexport, som var relativt obetydlig, måste de för år 1927 hittills tillgängliga siffrorna te sig mycket gynnsamma, men mot den kraftiga ökningen i exporten svarar ingalunda en ökad produktion. Tvärtom är denna senare, speciellt vad tackjärn beträffar, mindre än i fjol, vadan de förefintliga lagren lättat. På den inhemska marknaden har konkurrensen från utlandet fortfarande gjort sig kännbar, och de rådande priserna måste betecknas som synnerligen låga. Verkstadsindustrien och den elektromekaniska industrien bevarade alltjämt sin goda ställning på arbetsmarknaden och hade på sina håll vissa svårigheter att uppbringa yrkesskicklig arbetskraft. Exportföretagen visade i åtskilliga fall stegrad avsättning. Skeppsvarven, som tidigare under året haft god sysselsättning, konstaterade något vikande konjunkturer mot slutet av säsongen.

Jord- och stenindustrien, som till stor del omsluter säsongföretag, har sitt huvudsakliga arbete förlagt till sommarhalvåret. Mot hösten är därför alltid en avmattning att motse. Konjunktursiffran för gruppen i genomsnitt utvisade nedgång sedan föregående kvartal men låg icke oväsentligt högre än i fjol vid samma tid. Läget vid torvmossarna var ej så gynnsamt som väntat, enär den alltför rikliga nederbörden under sommaren försvårat bärgningen. Den ogynnsamma väderleken inverkade på sina håll också menligt på arbetet vid tegelbruken, och konjunktursiffran för denna industri måste anses låg, även om man tar i betraktande den inskränkning av driften, som alltid företages mot kvartalets slut. Stenindustrien syntes vara fullt sysselsatt, under det att glasbruken alltjämt arbetade under tryckta förhållanden.

Trävaruindustrien visade under kvartalet status quo. För sågverken var sommarsäsongen tillfredsställande med god tillgång på arbete. Trävaruförsäljningarna ha kommit upp till normal nivå, och noteringarna ha visat en för årstiden ovanlig fasthet. Vad skeppningarna beträffar, ha dessa försiggått på tillfredsställande sätt, särskilt i jämförelse med föregående år. Förbättringen av konjunktursiffran för snickeri- och möbelfabrikerna sammanhänger därmed, att hithörande företag i många fall räkna tredje kvar-

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete										Konjunkturssiffra
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig		
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
	Malmbrytn. o. metallind.													
1	Malmgruvor	42	8 069	—	—	10	3 936	15	3 302	2	51	15	780	3·29
2	Malmförädlingsverk	53	22 279	1	1 125	6	6 141	10	2 916	19	7 345	17	4 752	2·62
3	Järn- och stålmanufaktur	65	7 841	1	77	15	1 236	25	4 194	16	1 738	8	596	2·80
4	Mekaniska verkstäder	221	31 673	5	456	71	11 995	73	12 412	53	5 198	19	1 612	3·14
5	Skeppsvarv	16	6 676	—	—	5	2 105	3	2 591	3	1 391	5	589	2·93
6	Elektromekanisk industri	20	7 416	—	—	9	5 728	5	1 226	3	112	3	350	3·66
7	Annan metallindustri	48	3 414	4	217	12	1 139	19	1 195	8	703	5	160	3·16
	Jord- och stenindustri													
8	*Kolgruvor*	6	1 713	—	—	1	41	1	178	1	321	3	1 173	1·47
9	Torvindustri	21	414	—	—	5	69	10	249	4	69	2	27	2·87
10	Stenbrott o. -huggerier	44	7 687	2	195	17	3 462	17	3 284	5	388	3	358	3·36
11	Kakel- o. porslinsind.	13	2 232	—	—	1	209	4	887	6	1 112	2	24	2·57
12	Tegelbruk	75	3 494	—	—	15	1 506	28	1 072	20	728	12	188	3·12
13	Glasbruk	26	3 235	—	—	6	621	9	1 668	9	636	2	310	2·80
14	Cementfabriker, kalkbruk	34	4 100	—	—	12	866	14	2 394	3	624	5	216	2·95
	Trävaruindustri													
15	Sågverk	179	25 584	7	1 195	62	11 885	72	10 047	24	2 110	14	347	3·45
16	Snickeri- o. möbelfabr.	123	6 046	12	438	51	2 663	37	1 768	17	953	6	221	3·36
17	Annan trävarufabrikation	15	738	—	—	5	463	6	197	2	36	2	42	3·46
	Pappers- o. grafisk ind.													
18	Trämassefabriker	68	17 093	1	537	31	9 049	22	5 403	11	1 935	3	169	3·46
19	Pappersbruk	32	8 878	3	1 423	11	3 324	10	2 775	7	982	1	374	3·50
20	Bokbinderier m. m.	36	2 647	3	55	16	1 214	13	1 147	—	—	4	231	3·33
21	Boktryckerier o. graf. anst.	79	5 336	5	164	36	3 082	28	1 617	7	289	3	184	3·52
	Livsmedelsindustri													
22	Kvarnindustri	21	1 263	—	—	11	684	5	307	4	242	1	30	3·80
23	Bagerier	35	2 128	—	—	17	1 265	12	420	5	377	2	66	3·36
24	Sockerindustri	21	2 622	—	—	7	1 360	11	1 048	2	121	1	93	3·40
25	Choklad- o. konfektfabr.	23	3 536	—	—	7	1 452	12	1 494	4	590	—	—	3·24
26	Bryggerier och bränn erier	57	3 404	1	46	19	899	32	2 243	4	185	1	31	3·22
27	Tobaksfabriker	11	2 675	—	—	4	846	5	1 558	2	269	—	—	3·22
28	Annan livsmedelsindustri	49	2 443	3	157	31	1 811	13	426	2	49	—	—	3·85
	Textil- o. beklädnadsind.													
29	Bomullsindustri	41	14 537	5	1 333	14	3 060	20	9 213	1	99	1	832	3·27
30	Jute- och linneindustri	10	3 015	—	—	5	1 710	3	843	2	462	—	—	3·41
31	Ylleindustri	48	7 951	5	633	21	4 342	15	2 284	6	666	1	26	3·62
32	Trikåfabriker	25	4 334	4	193	16	3 821	3	224	2	96	—	—	3·93
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	56	6 485	5	529	22	2 970	19	1 266	8	1 618	2	102	3·34
34	Annan hithör. industri	65	4 602	7	328	21	1 413	26	2 219	8	468	3	174	3·27
	Läder-, hår- o. gummiind.													
35	Garverier o. läderfabriker	18	1 131	—	—	9	547	6	537	1	16	2	31	3·41
36	Skofabriker	52	6 648	3	314	20	2 059	17	2 330	10	1 125	2	820	2·99
37	Gummivarufabriker	5	3 488	—	—	2	1 238	2	1 833	1	417	—	—	3·24
38	Annan hithör. industri	29	1 153	1	27	9	311	12	432	5	373	2	10	2·98
	Kemisk-teknisk industri													
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	29	1 293	1	31	8	439	18	802	2	21	—	—	3·37
40	Konstgödningsfabriker	9	1 041	1	222	5	497	3	322	—	—	—	—	3·90
41	Tändsticksfabriker	8	5 116	—	—	—	—	7	5 010	1	106	—	—	2·98
42	Annan hithör. industri	27	2 926	—	—	14	1 223	10	1 596	2	76	1	31	3·37
43	**Byggnadsverksamhet**	75	4 278	9	1 209	29	2 024	21	700	8	176	8	169	3·92
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	42	5 662	—	—	15	1 769	15	1 675	10	2 040	2	178	2·89
45	**Handel och varulager**	39	2 014	—	—	16	751	17	1 062	5	194	1	7	3·27
46	**Land- och sjötransport**	29	6 778	3	618	16	3 121	9	3 026	1	13	—	—	3·64
47	*Summa* 3:e kv. 1927	**2 041**	**277 086**	**92**	**11 522**	**735**	**110 349**	**734**	**103 392**	**316**	**36 520**	**164**	**15 303**	**3·24**
48	» 2:a » »	1 973	271 566	72	10 358	666	111 259	781	98 237	326	38 935	128	12 777	3·25
49	» 1:a » »	2 033	259 393	50	6 672	532	85 808	768	94 927	471	53 932	212	18 054	3·04
50	» 4:e » 1926	2 048	258 406	60	8 016	615	92 517	661	88 008	446	49 701	266	20 164	3·07
51	» 3:e » »	2 102	272 379	78	9 425	673	88 260	741	106 011	389	46 166	221	22 517	3·06

Arbetstillgången i jämförelse med näst föregående kvartal						Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						
Bättre		Oförändrad		Sämre		Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	
6	1 755	31	6 120	5	194	16	6 072	21	1 782	5	215	—	—	10	1 060	32	7 009	1
5	1 995	38	17 658	10	2 626	10	5 035	24	11 718	19	5 526	—	—	18	4 444	35	17 835	2
8	1 174	38	4 488	19	2 179	12	1 035	36	4 613	17	2 193	1	43	33	3 352	31	4 446	3
32	5 561	140	18 865	49	7 247	48	9 583	121	14 425	52	7 665	2	319	153	21 608	66	9 746	4
2	1 126	7	1 320	7	4 230	2	659	10	2 006	4	4 011	—	—	13	6 508	3	168	5
8	3 149	8	3 868	4	399	4	3 345	12	3 679	4	392	1	2 398	13	3 963	6	1 055	6
15	841	26	1 789	7	784	13	759	25	1 725	10	930	1	41	35	2 328	12	1 045	7
1	41	4	1 351	1	321	1	41	2	532	3	1 140	—	—	2	479	4	1 234	8
—	—	9	210	12	204	5	68	7	214	9	132	—	—	17	356	4	58	9
10	457	23	5 685	11	1 545	14	3 511	25	3 910	5	266	—	—	35	6 939	9	748	10
1	209	9	1 946	3	77	1	48	6	2 024	6	160	—	—	7	504	6	1 728	11
—	—	43	2 639	32	855	9	366	54	2 876	12	252	—	—	43	1 582	32	1 912	12
6	1 133	15	1 501	5	601	4	319	13	2 124	9	801	—	—	16	1 564	10	1 671	13
4	375	21	3 198	9	527	7	487	21	2 637	6	976	—	—	17	1 472	17	2 628	14
22	3 967	122	19 206	35	2 411	30	4 240	131	19 731	18	1 613	1	86	103	16 356	75	9 142	15
46	2 461	63	2 938	14	647	35	1 179	66	3 878	22	989	2	46	93	4 536	28	1 464	16
4	113	9	593	2	32	3	108	11	621	1	9	—	—	10	617	5	121	17
7	1 954	51	13 711	10	1 428	8	2 632	43	11 936	17	2 525	—	—	38	11 077	30	6 016	18
—	—	28	6 189	4	689	2	447	23	7 593	7	838	—	—	17	4 132	15	4 746	19
11	792	20	1 123	5	732	5	285	23	1 387	8	975	1	153	28	2 166	7	328	20
19	1 569	46	2 691	14	1 076	18	923	54	3 664	7	749	1	20	60	4 446	18	870	21
5	577	14	645	2	41	1	108	17	1 080	3	75	—	—	12	710	9	553	22
3	287	29	1 491	4	350	7	447	25	1 340	4	341	—	—	29	1 545	7	583	23
12	1 579	9	1 043	—	—	14	1 117	7	1 505	—	—	—	—	7	705	14	1 917	24
7	482	15	2 951	1	103	4	354	17	2 496	2	686	1	199	16	2 501	6	836	25
7	495	41	2 457	9	452	2	74	50	2 911	5	419	—	—	41	2 560	16	844	26
1	17	9	2 536	1	120	—	—	10	2 553	1	120	—	—	9	2 417	2	256	27
8	428	36	1 862	5	153	8	437	37	1 908	4	98	1	16	35	1 650	13	777	28
10	3 143	29	11 195	2	199	12	5 207	25	8 019	4	1 311	1	1 301	28	9 449	12	3 787	29
4	1 250	5	1 542	1	223	7	2 330	3	685	—	—	—	—	6	2 054	4	961	30
24	3 975	23	3 705	1	271	12	1 952	31	5 412	5	587	1	159	38	6 813	9	979	31
9	1 004	14	3 234	2	96	6	2 441	16	1 790	3	103	1	29	21	3 754	3	551	32
18	1 233	27	4 612	11	640	13	1 042	36	4 368	7	1 075	2	139	45	5 359	9	987	33
13	1 174	45	2 893	7	535	14	1 207	45	3 058	6	337	3	91	52	4 010	10	501	34
6	539	11	576	1	16	4	166	12	941	2	24	—	—	10	615	8	516	35
10	779	34	5 039	8	830	12	1 804	37	4 327	3	517	2	204	40	5 050	10	1 394	36
—	—	4	3 071	1	417	—	—	5	3 488	—	—	—	—	4	1 665	1	1 823	37
9	275	17	725	3	153	2	77	24	770	3	306	1	48	24	702	4	403	38
6	288	20	956	3	49	1	126	28	1 167	—	—	—	—	15	747	14	546	39
2	237	7	804	—	—	—	—	8	851	1	190	—	—	7	733	2	308	40
—	—	7	5 010	1	106	—	—	7	5 010	1	106	—	—	1	1 446	7	3 670	41
2	276	22	2 312	3	336	3	190	19	2 032	5	704	—	—	20	2 238	7	688	42
25	1 919	37	1 998	13	361	18	2 224	40	1 662	17	392	13	887	50	3 023	12	368	43
6	904	29	3 672	7	1 086	5	823	26	3 143	11	1 696	—	—	13	972	29	4 690	44
11	642	27	1 368	1	4	4	537	33	1 403	2	74	—	—	22	887	17	1 127	45
13	3 801	14	2 902	2	75	14	3 972	14	2 718	1	88	—	—	25	6 134	4	644	46
418	**53 976**	**1 276**	**187 688**	**347**	**35 422**	**410**	**67 768**	**1 300**	**167 712**	**331**	**41 606**	**36**	**6 179**	**1 331**	**167 228**	**674**	**103 679**	47
503	70 059	1 236	177 009	234	24 498	335	61 566	1 248	163 235	390	46 765	27	4 717	1 238	161 594	708	105 255	48
339	37 245	1 158	157 633	536	64 515	308	40 580	1 244	162 854	481	55 959	15	3 772	1 152	138 568	866	117 053	49
280	41 483	1 199	165 030	569	51 893	294	51 707	1 303	157 564	451	49 135	17	3 101	1 197	143 861	834	111 444	50
329	35 369	1 327	183 344	446	53 666	324	49 299	1 330	160 037	448	63 043	34	5 142	1 317	152 966	751	114 271	51

talet såsom sin högsäsong. Efterfrågan å snickerivaror för inredningsarbete i de under uppförande varande bostadshusen kulminerar alltid då, och möbelfabrikanterna gynnas av den vid höstflyttningen livligare bosättningen.

Pappers- och grafisk industri var ur arbetstillgångens synpunkt fortfarande den mest gynnade inom näringslivet, ehuru en viss tillbakagång kunnat konstateras sedan föregående år. Vad massaindustrien angår, har marknaden för mekanisk massa varit ganska matt. Sulfiten däremot har haft god efterfrågan, och för sulfat har läget varit i stort sett tillfredsställande. Pappersbruken kunde uppvisa en med hänsyn till säsongen ovanligt livlig omsättning, men prisnivån var tryckt, särskilt på utländska marknader. En god arbetstillgång var fortfarande utmärkande för bokbinderier och boktryckerier, och alla tecken tyda på att det nu stundande kvartalet, som för dessa branscher är årets bästa, kommer att bliva särdeles gynnsamt.

Livsmedelsindustrien uppvisar sällan några större förskjutningar, då den mestadels har sin avsättning tryggad inom landet. Undantag har emellertid förekommit ifråga om sockerbruken, som på grund av den kraftiga beskärningen av fjolårets vitbetsodling i flertalet fall då nedlade driften, men läget har i och med odlingens återupptagande väsentligt förbättrats. Den förbättring, som på sista tiden kunnat skönjas inom kvarnindustrien, har ytterligare fortskridit, och arbetstillgången vid hithörande företag synes nu ha kommit i nivå med övriga kategorier inom livsmedelsgruppen. Konjunktursiffrorna för kvarnar och bagerier, som tidigare gått isär rätt betydligt, äro nu i det närmaste lika. Bryggerier och läskedrycksfabriker hade god omsättning.

Textil- och beklädnadsindustriens samlade ställning visade under kvartalet fortsatt förbättring, och läget i jämförelse med det under fjolåret konstaterade måste betecknas som förmånligt, även om inom yllebranschen den inhemska konkurrensen är mycket skarp, något som menligt inverkar på prisbildningen. Bäst syntes ställningen vara inom trikåfabrikationen, vars konjunktursiffra 3·93 var den högsta, som erhållits för någon industrigren. Bomullsväverierna rapporterade god höstsäsong, och delvis förekom övertidsarbete.

Beträffande *läder-, hår- och gummivaruindustrien* syntes en avsevärd förbättring ha ägt rum vid garverier och läderfabriker, men även för skofabrikerna var konjunkturutvecklingen gynnsam. Galoschfabrikernas försäljningssäsong hade ännu icke inträtt.

Arbetstillgången inom den *kemisk-tekniska industrien* undergår sällan några större kastningar på grund av relativt trygga avsättningsförhållanden, och siffrorna under kvartalet undergingo endast obetydliga förändringar.

Byggnadsverksamheten forcerades inför avslutandet av de till kvartalsskiftet uthyrda nybyggena, och flertalet yrkesmän bereddes full sysselsättning, medan alltjämt överskott förefanns beträffande hantlangare och grovarbetare. Brist rapporterades från flera håll å måleriarbetare; även tillgången å murare var knapp.

Inom *jordbruket* förorsakade den försenade skörden och det ogynnsamma bärgningsvädret en mer än vanligt livlig efterfrågan å arbetskraft, speciellt ersättare för sådana jordbruksarbetare, som inkallats till värnpliktsövning.

Tionde internationella arbetskonferensen i Genève.

II.

2. Föreningsfrihet.

Såsom förut nämnts, förelåg detta ärende icke till definitiv behandling vid konferensen, utan skulle endast en preliminär överläggning rörande detsamma äga rum enligt reglerna för den vid 1926 års konferens fastställda »dubbla diskussionsproceduren». Konferensens uppgift inskränkte sig sålunda till att fatta beslut om lydelsen av ett frågeformulär, avsett att utsändas till regeringarna och vartill arbetsbyrån utarbetat utkast. Vidare hade konferensen att besluta rörande ärendets uppförande på dagordningen för nästföljande konferens.

Företalet till del XIII av fredsfördraget, vari angives syftet med internationella arbetsorganisationen, nämner uttryckligen »den fackliga föreningsrättens erkännande» bland medlen till förbättrande av arbetarnas ställning. Art. 427 av nämnda fördrag upptager också bland de allmänna principerna för arbetsorganisationens verksamhet »rätten till sammanslutning för alla icke lagstridiga syften såväl för arbetstagare som arbetsgivare». Enligt bestämmelserna i samma del av fredsfördraget tillkommer det vidare sammanslutningar av arbetsgivare och arbetare att taga aktiv del i organisationens arbete. Båda parterna äro representerade å arbetskonferensen enligt art. 389 och 390 samt i arbetsbyråns styrelse enligt art. 393; enligt art. 409 äga de att framställa erinringar till arbetsbyrån.

Om sammanslutningar av arbetsgivare och arbetare skola vara representerade i organisationen uti den utsträckning, som föreskrives i nämnda bestämmelser, är det tydligtvis av vikt, att hinder icke läggas i vägen för dylika sammanslutningars upprättande och utveckling. Internationella arbetsorganisationen är sålunda direkt intresserad av att föreningsfriheten säkerställes inom medlemsstaterna.

Frågan om internationell reglering av föreningsfriheten blev särskilt aktuell på grund av vissa klagomål och erinringar, som riktats till internationella arbetsbyrån angående mer eller mindre allvarliga kränkningar av ifrågavarande frihet. I juni 1920 erhöll sålunda byråns direktör ett telegram från ungerska regeringen, vari han ombads att utsända en kommission till Ungern för att på platsen undersöka, huruvida det fanns någon grund för de rykten, som då cirkulerade beträffande den s. k. »vita terrorn» och förföljelser mot arbetare. Arbetsbyråns styrelse bemyndigade då direktören att på eget ansvar söka utröna de förhållanden, vilka man å ömse sidor önskade få belysta. Tre av byråns tjänstemän skickades också på hösten 1920 till Ungern. Resultatet av

deras undersökningar publicerades i en redogörelse benämnd »Fackföreningsförhållanden i Ungern». Senare, i december 1920, insände allmänna arbetarföreningen i Spanien till byrån en klagoskrift mot spanska regeringen, vilken anklagades för att ha vidtagit vissa åtgärder, varigenom föreningsfrihetens grundsatser kränktes. Styrelsen fann klagomålet icke kunna föranleda någon åtgärd, då spanska regeringen icke gjort någon framställning i ämnet till byrån. Förrän föreningsfriheten fastslagits i en konvention, som ratificerats av regeringen i fråga, ansågs icke något inskridande kunna ske utan regeringens samtycke. I saknad av en internationell konvention kan nämligen ej den i art. 409 föreskrivna proceduren anlitas.

I anledning av dessa händelser beslöt arbetsbyråns styrelse vid sammanträde i oktober 1923 att upptaga frågan om föreningsfriheten till behandling. På yrkande av den franske arbetarrepresentanten Jouhaux fäste styrelsen direktörens uppmärksamhet på värdet av att insamla så fullständigt material som möjligt rörande läget inom resp. medlemsstater med hänsyn till tillämpningen av föreningsfrihetens grundsats.

Med hänsyn till dessa beslut företogs en preliminär jämförande undersökning rörande föreningsfriheten inom de olika medlemsstaterna, och resultaten av undersökningen förelades styrelsen vid dess sammanträde i januari 1924. Dessa resultat publicerades därefter i volym IX, No. 4, av International Labour Review, i form av en artikel om »Föreningsfriheten och fackföreningsrörelsen» av Jean Nicod (Genève, april 1924).

Styrelsen beslöt, att undersökningen skulle fortsättas, och uppdrog åt byrån att komplettera den i vissa hänseenden. Byrån var ännu sysselsatt med detta arbete, när vid arbetskonferensens sjätte sammanträde (1924) på förslag av den japanske arbetarrepresentanten Suzuki antogs en resolution, genom vilken uppdrogs åt internationella arbetsbyråns styrelse att fortsätta den dokumentariska undersökningen rörande föreningsfriheten, varjämte styrelsen anmodades, att när undersökningen fullbordats taga under övervägande lämpligheten av att uppföra frågan om föreningsfriheten på dagordningen för en kommande konferens.

Vid sammanträde i januari 1926 beslöt styrelsen, efter att ha tagit del av en redogörelse för arbetsbyråns undersökningar i ämnet, att uppföra frågan om föreningsfriheten på dagordningen för 1927 års konferens.

Uti den redogörelse för föreningsfriheten, som förelades konferensen, lämnade arbetsbyrån en jämförande framställning av de lagbestämmelser, som i olika länder reglera tillämpningen av föreningsfrihetens grundsats.[1] Oaktat denna lagstiftning i olika hänseenden företedde skiljaktigheter, fann arbetsbyrån dessa icke lägga oöverstigliga hinder i vägen för härledandet ur densamma av vissa allmänna regler och principer, som syntes kunna sammanställas till en internationell konvention efter att ha gjorts till föremål för en enquête bland regeringarna.

Några detaljerade bestämmelser ansåg dock byrån åtminstone tills vidare

[1] *La liberté syndicale* (Freedom of association). Rapport et projet de questionnaire. Genève 1927.

knappast kunna införas i den ifrågasatta konventionen, och byrån begränsade sig därför till att föreslå fastställandet av två grundprinciper, som kunde sägas ömsesidigt komplettera varandra, nämligen principen om rätt till sammanslutning för fackliga ändamål och principen om rätt till förenad aktion för fackliga ändamål. Härvid uppställde sig frågan att definiera dessa rättigheter. För att säkerställa rätten till sammanslutning för fackliga ändamål måste hänsyn tagas dels till vilka de personer äro, som kunna begagna sig därav, och dels till de syften, vilka sammanslutningarna ha att tjäna. I det förra avseendet ansågs föreningsrätt böra tillförsäkras både arbetsgivare och arbetare, vilka bägge härutinnan likställas i de flesta länders lagstiftning, ävensom uti art. 427 av fredsfördraget. I fråga om det syfte, som sammanslutningarna må kunna fullfölja, föreslogs av arbetsbyrån en vidsträckt formulering nämligen »kollektivt försvar för sina resp. intressen». Beträffande rätten till gemensam aktion ansågs det möta svårigheter att närmare bestämma omfattningen därav, då uppställandet av stränga regler på detta område möjligen skulle kunna hämma en eventuell framtida utveckling. I första rummet åsyftades givetvis rätt för vederbörande sammanslutningar att tillvarataga sina egna intressen, men hinder ansågs icke föreligga för arbetsgivar- eller arbetarföreningar att uppträda samfällt till försvar för gemensamma intressen.

Vad beträffar säkerställandet av rätten till förenad aktion kom i betraktande de medel, av vilka sammanslutningarna betjänade sig för uppnående av sina syften. Den enda nödvändiga begränsning, som lämpligen syntes böra uppställas, var att gällande lag »för upprätthållande av allmän ordning» icke överskredes. De medel, som användas uti den fackliga aktionen, äro nämligen lika talrika och olikartade som de syften en facklig sammanslutning kan fullfölja. Varje försök att närmare angiva dessa medel ansågs nödvändigtvis skola bliva ofullständigt och snarare vara ägnat att hindra än befordra framsteg inom den fackliga rörelsen.

Med beaktande av ovan i korthet anförda synpunkter framlades följande förslag till frågeformulär för konferensen:

1. Anser Ni det önskvärt, att konferensen antager ett förslag till konvention angående föreningsfrihet?
2. Anser Ni, att detta konventionsförslag bör stadga förpliktelse att trygga rätten till sammanslutning och rätten till förenad aktion för fackliga ändamål?[1]
3. Anser Ni, att rätten till sammanslutning adekvat definieras på följande sätt: »Rätt för arbetare liksom för arbetsgivare att sammansluta sig till kollektivt försvar för sina intressen i egenskap av arbetare eller arbetsgivare»?
4. Anser Ni, att rätten till förenad aktion för fackliga ändamål adekvat definieras på följande sätt: »Rätt för fackliga sammanslutningar att fullfölja sina ändamål med alla medel, som icke strida mot lagar och förordningar för upprätthållande av allmän ordning»?

[1] Orden »trygga rätten till sammanslutning och rätten till förenad aktion för fackliga ändamål» motsvarades i den franska texten av följande: »garantir la liberté d'association et d'action syndicales» och i den engelska texten av: »secure the right of combination and the right of combined action for trade purposes».

5. Vilka andra bestämmelser anser Ni det vara lämpligt att upptaga i konventionsförslaget?

Det särskilda utskott, som tillsattes för denna frågas beredning, bestod av 36 medlemmar med det holländska regeringsombudet Nolens som ordförande. Till rapportör utsågs det franska regeringsombudet Fontaine. Från svensk sida deltogo i utskottets arbete byråchefen Molin med socialrådet Sjöstrand såsom suppleant samt direktör Larson och landsorganisationens ordförande Thorberg.

Någon allmän principdebatt ägde ej rum i utskottet, utan övergick man omedelbart till behandling av de särskilda punkterna i arbetsbyråns förslag till frågeformulär. Möjligen kan detta behandlingssätt i förening med själva ämnets mycket komplicerade karaktär ha bidragit till att förhandlingarna kommo att präglas av en viss brist på ledande synpunkter och logisk sammanhållning. En menlig inverkan på förhandlingarna hade ock den till synes ganska allmänt företrädda uppfattningen, att det snarare gällde att uppställa riktlinjer för en blivande konvention än att utarbeta ett frågeformulär. Medlemmarnas ställning till de olika frågepunkterna kom därför att i stor utsträckning bestämmas av deras uppfattning om de svar, regeringarna kunde förväntas komma att giva. Utan större framgång sökte ordföranden och rapportören göra klart, att utskottet icke hade till uppgift att fatta position i sak utan endast att avfatta sådana frågor, att deras besvarande komme att tydligt och fullständigt angiva regeringarnas mening i olika avseenden.

De två första punkterna i arbetsbyråns förslag till frågeformulär godkändes utan större meningsskiljaktighet och allenast med en redaktionell ändring av den engelska texten. Under punkt 3 föreslog det schweiziska arbetsgivarombudet Tzaut, att definitionen å rätt till sammanslutning skulle kompletteras med ett förbehåll för rätt att stå utanför sammanslutning. I princip rådde visserligen överensstämmelse därom, att den individuella friheten i förevarande avseende borde respekteras, men å arbetarsidan fann man ett uttryckligt stadgande härom obehövligt och även omotiverat, då det ju här gällde att åvägabringa positiva bestämmelser till skydd för föreningsrätten. Med den knappa majoriteten av 18 röster mot 17 beslöts emellertid att införa ett tillägg i det föreslagna syftet. På förslag av det franska arbetarombudet Jouhaux uttalade sig utskottet för ett tillägg om rätt till fritt val av sammanslutning.

Medan utskottet med endast en rösts majoritet avslog ett yrkande av det italienska arbetsgivarombudet Olivetti att i den föreslagna definitionen begränsa rätten att sammansluta sig genom tillägg av den skäligen vaga bestämningen »enligt lag», beslöts — likaledes med en rösts majoritet — att, på grundval av ett förslag från det ungerska regeringsombudet de Marffy-Mantuano, införa en föreskrift med liknande, om också mera begränsat syfte genom tillägg av orden »med iakttagande av laga former».

Av mindre betydelse voro två förtydligande tillägg, som utskottet på förslag från arbetarhåll beslöt införa i definitionen och varigenom sista delen av förevarande punkt erhöll följande lydelse (tilläggen utmärkta med spärrad

stil): »till kollektivt försvar för och främjande av sina materiella och moraliska intressen såsom arbetare eller arbetsgivare».

Slutligen föreslog den tyska arbetarexperten Kandeler ett tillägg till samma punkt av följande lydelse:

»Anser Ni, att rätten till sammanslutning bör tryggas genom följande klausul: Varje bestämmelse i anställningsavtal, varigenom ålägges förpliktelse att icke tillhöra en sammanslutning för fackliga ändamål, är ogiltig; varje åtgärd vidtagen mot en arbetare på grund av medlemskap i sådan sammanslutning är olaglig.»

Från arbetsgivarhåll föreslogs, att bestämmelsen skulle kompletteras, så att den komme att rikta sig jämväl mot förpliktelse att tillhöra facklig sammanslutning ävensom mot åtgärder vidtagna gentemot utomstående, men såväl detta förslag som huvudyrkandet avslogs.

En väsentlig utvidgning av frågepunkten föreslogs av den belgiska arbetsgivarexperten Gérard, som yrkade att sista delen skulle erhålla följande lydelse:

»genom alla sådana medel, som icke strida mot gällande lagar och förordningar, allmän ordning eller samhällets intressen».

Ytterligare föreslog han följande tilläggsfråga:

Vad förstår Ni med uttrycket »som icke strida mot samhällets intressen»? Anser Ni exempelvis, att sådana handlingar böra anses olagliga, vilka äro ägnade att inkräkta på den personliga friheten, att förhindra livsmedelstillförseln eller samhälleliga företags drift eller att förorsaka skada å statens eller enskildas egendom?

Omröstning om det Gérardska förslaget företogs punktvis. Bestämmelsen om »gällande lagar och förordningar» förföll genom att utskottet stannade i lika röstetal. Punkten om »allmän ordning» godtogs i formuleringen »upprätthållandet av allmän ordning», likaså återstoden av den föreslagna första frågan, hänförande sig till »samhällets intressen».

Av den föreslagna tilläggsfrågan godtogs första punkten, vari begärdes upplysning om vad som förstods med handlingar stridande mot »samhällets intressen». Däremot avslogs den mera detaljerade uppräkningen i punkt 2 av tilläggsfrågan.

En konsekvens av det förra beslutet blev, att en ny fråga tillades om vad som förstods med uttrycket »upprätthållandet av allmän ordning».

Ett av den tyske regeringsexperten Steinmann föreslaget tillägg efter »fullfölja sina ändamål» av orden »inom gränserna för allmän civil och kriminell lag» infördes icke i texten, men i utskottsrapporten förklarades nämnda förbehåll vara en tyst förutsättning för samtliga de i frågeformuläret framställda spörsmålen.

Av den argentinska regeringsdelegationen föreslogs, att mellan punkterna 4 och 5 i frågeformuläret skulle införas en del frågor rörande önskvärdheten att i en konvention stipulera följande rättigheter för fackliga sammanslutningar: 1) befogenhet att själva upprätta sina stadgar; 2) tillerkännande av juridisk personlighet i den fulla utsträckning, som erfordras för förverkligandet av för-

eningarnas syftemål; 3) rätt att upprätta kollektivavtal; 4) lagligt bemyndigande att inom landets gränser bilda förbund och sammanslutningar av dylika. Den sista punkten återtogs av förslagsställarna, sedan den visats kunna leda till komplikationer i fråga om internationella organisationers ställning, och i vad gäller övriga punkter avslogs förslaget; den i andra punkten berörda frågan ansågs dock av flera talare vara synnerligen betydelsefull.

Som följd av det argentinska förslagets öde återtog ock rapportören ett av honom framställt förslag till två frågor, avseende dels fackliga sammanslutningars förmåga att uppträda inför domstol och dels uteslutande befogenhet för domstol att ådöma straff och förklara förening upplöst.

Femte punkten i arbetsbyråns förslag till frågeformulär godkändes utan ändring, sedan vissa i utskottet framställda förslag till ytterligare frågor återtagits.

I utskottet avgåvos två förklaringar av principiell innebörd rörande frågeformulärets räckvidd. Den ena härrörde från arbetsgivargruppen och innehöll först en hänvisning till att internationella arbetsorganisationens syfte är att främja förbättringar i arbetarnas villkor och arbetsförhållanden samt att de gränser, inom vilka organisationen vid sidan härav kan syssla med frågor berörande arbetsgivarna, bestämts av mellanfolkliga domstolen i Haag. Vidare angavs såsom förklaring till att från gruppen icke rests invändning mot att arbetsgivarnas sammanslutningar omnämndes i frågeformuläret det särskilda förhållandet, att fredsfördraget bland de i art. 427 angivna grundsatserna för arbetsvillkorens reglering upptagit rätten till sammanslutning för alla icke lagstridiga syften såväl för arbetstagare som arbetsgivare. Samtidigt förklarades det vara uttryckligen förutsatt, att den ställning gruppen sålunda intagit icke finge på något sätt åberopas som prejudikat för att utvidga arbetsorganisationens kompetens utöver de nyss berörda gränserna. Denna förklaring föranledde icke något annat uttalande från utskottets sida, än att det konstaterades, att någon invändning icke rests mot att frågeformuläret avsåge såväl arbetsgivare som arbetare.

Den andra förklaringen avgavs av en polsk regeringsexpert och gick ut på att understryka nödvändigheten av att tillämpa bestämmelserna till skydd för den fackliga föreningsrätten i avseende å intellektuella arbetare likaväl som beträffande kroppsarbetare. I anledning härav framhölls i utskottsrapporten, att det icke varit utskottets avsikt att begränsa uttrycket »arbetare» till kroppsarbetare och att frågeformuläret ägde tillämpning å alla arbetare, som fölle inom den internationella arbetsorganisationens kompetensområde. De i formuläret upptagna frågor, som hänförde sig till »upprätthållandet av allmän ordning», gåve f. ö. regeringarna ett tillfälle att i detalj utveckla sin uppfattning om statstjänarnas ställning.

Sådant det godkänts av utskottet hade frågeformuläret följande lydelse:

1. Anser Ni det önskvärt, att konferensen antager ett förslag till konvention angående föreningsfrihet?

2. Anser Ni, att detta konventionsförslag bör stadga förpliktelse att trygga rätten till sammanslutning och rätten till förenad aktion för fackliga ändamål?[1]

3. Anser Ni, att rätten till sammanslutning adekvat definieras på följande sätt: »Rätt för arbetare liksom för arbetsgivare att sammansluta sig, med iakttagande av laga former, i vilken som helst organisation efter fritt val, till kollektivt försvar för och främjande av sina materiella och moraliska intressen i egenskap av arbetare eller arbetsgivare, dock med tryggande av friheten att icke tillhöra sammanslutning»?

4. Anser Ni, att rätten till förenad aktion för fackliga ändamål adekvat definieras på följande sätt: »Rätt för fackliga sammanslutningar att fullfölja sina ändamål med alla sådana medel, som icke strida mot samhällets intressen eller mot upprätthållandet av allmän ordning»?

Vad förstår Ni med »som icke strida mot samhällets intressen»?

Vad förstår Ni med uttrycket »upprätthållandet av allmän ordning»?

5. Vilka andra bestämmelser anser Ni det vara lämpligt att upptaga i konventionsförslaget?

Plenarbehandlingen av detta ärende ägde rum den 11, 14 och 15 juni. Under generaldebatten framlades å arbetargruppens vägnar förslag till åtskilliga strykningar och ändringar i den av utskottet beslutade texten. Sålunda yrkades: 1) att under punkt 3 såväl orden »med iakttagande av laga former» som: 2) »dock med tryggande av friheten att icke tillhöra sammanslutning» skulle utgå. Vidare föreslogs, 3) att åt senare delen av första stycket under punkt 4 skulle ges följande lydelse: »som icke strida mot lagar, strängt begränsade till upprätthållandet av allmän ordning». Detta innebar, att hänvisningen till »samhällets intressen» skulle utgå, och i konsekvens härmed påyrkades, 4) att den subsidiära frågan om vad som förstods med »samhällets intressen» jämväl skulle utgå. Serrarens, holländsk arbetarexpert och sekreterare i internationella konfederationen av kristliga fackföreningar, understödde arbetargruppens yrkande under särskilt betonande av rätten till fritt val av organisation.

Det belgiska regeringsombudet Mahaim opponerade sig mot de båda första punkterna i ändringsförslaget men understödde de två andra. Vad värde hade, frågade han, en rätt till förenad aktion för fackliga ändamål, om den icke finge beröra samhällets intressen? Förutsatt att en organisation av kolgruveägare nedsatte arbetslönerna med 10 proc., kunde man icke säga att detta vore stridande mot samhällets intressen? Förslagsställaren hade exemplifierat satsen »som strida mot samhällets intressen» sålunda, att därunder skulle innefattas bl. a. hinder i livsmedelstillförseln, och det ville följaktligen synas som om varje strejk inom livsmedelsindustrien skulle anses olaglig. M. Mahaim yrkade därför bifall till tredje och fjärde punkterna i arbetargruppens ändringsförslag, dock med uteslutande av orden »lagar strängt begränsade till» i den förra punkten. Med detta yrkande förenade sig den franska regeringsdelegationen.

En annan ståndpunkt intogs av den tyska regeringsrepresentanten Gassner, som biträdde de bägge första punkterna av arbetarnas ändringsyrkande, men

[1] Se not å sid. 827.

motsatte sig de tredje och fjärde punkterna. Det polska regeringsombudet Ziemiecki understödde samtliga punkter i arbetarnas yrkande utom den första.

Bifall till utskottsförslaget oförändrat yrkades av talare ur arbetsgivargruppen ävensom av det italienska regeringsombudet de Michelis, den sistnämnde dock med den reservationen, att frågeformuläret i vissa delar icke syntes lämpa sig för de i Italien rådande förhållandena; speciellt hänvisades till de fackliga organisationernas offentligrättsliga ställning och enhetstvånget.

Inom arbetargruppen intog hr Thorberg en principiellt avvisande ställning till hela detta spörsmål och förklarade frågeformulärets syfte strida mot själva andan i fredsfördraget. Han var dock beredd att rösta för frågeformuläret i den av arbetargruppen föreslagna lydelsen, även om det icke syntes honom i allo tillfredsställande.

Att nämna är slutligen, att den argentinska regeringsdelegationen återupptog sitt förslag till fråga rörande önskvärdheten att tillerkänna fackliga sammanslutningar juridisk personlighet, vartill, enligt förslag av det brasilianska regeringsombudet de Aragoa, fogades orden »med därur härflytande rättigheter och skyldigheter».

Vid anställd omröstning om arbetargruppens ändringsförslag avslogs den första punkten med 65 röster mot 40, den andra med 59 röster mot 44. Den tredje punkten bifölls däremot med 55 röster mot 50, dock med uteslutande av orden »lagar strängt begränsade till» (60 röster mot 37) och införande i stället av »gällande lag för» (68 röster mot 35). Ifrågavarande del av frågeformuläret godkändes sålunda i följande lydelse: »som icke strida mot gällande lag för upprätthållandet av allmän ordning». Som en konsekvens av detta beslut ansågs den fjärde punkten i arbetargruppens ändringsförslag godkänt. I den tredje punkten, som ansågs vara den betydelsefullaste, röstade de svenska i likhet med bland annat de engelska, tyska, österrikiska, italienska och japanska regeringsombuden *mot* arbetarnas yrkande, d. v. s. för bibehållande av hänvisningen till »samhällets intressen». Däremot röstade svenska regeringsdelegationen för bifall till arbetarnas yrkande i första och andra punkten av deras förslag.

Det argentinska förslaget med nyssnämnda tillägg blev godkänt med 47 röster mot 31.

Den ur förhandlingarna framgångna texten tillfredsställde emellertid varken arbetare eller arbetsgivare, och vid omröstning om frågeformuläret i dess helhet förkastades det med 54 röster mot 42. Försök gjordes nu att efter återremiss till utskottet få till stånd en kompromiss på basis av arbetsbyråns förslag, men även detta misslyckades. Endast 7 ja-röster avgåvos i utskottet för kompromissförslaget gentemot 22 nej-röster, något som utskottets rapportör endast hade att inför konferensen konstatera.

Tvekan uppkom nu, huruvida enligt bestämmelserna om »dubbel diskussionsprocedur» i art. 6, st. 5 av konferensens arbetsordning beslut ändock borde fattas i fråga om ärendets uppförande på dagordningen för nästa konferens. Huru därmed skulle förfaras i ett fall som det föreliggande, då den första behandlingen av en på dagordningen uppförd fråga lett till negativt resultat,

syntes icke tydligt framgå av arbetsordningen. Arbetsbyråns direktör gjorde gällande, att även i ett sådant fall omröstning borde anställas om frågans uppförande på dagordningen för nästföljande konferens. Om härför erforderlig två tredjedels majoritet nåddes, tillkomme det arbetsbyråns styrelse att på eget ansvar redigera frågeformuläret med ledning av förhandlingarna vid konferensen och att i föreskriven ordning utsända det till regeringarna. Även konferensens ordförande anslöt sig till den uppfattningen, att omröstning borde äga rum. Sådan anställdes också och gav till resultat att med 66 röster mot 28 frågan avfördes från dagordningen. Majoriteten räknade inom sig samtliga arbetsgivar- och arbetarombud. Den svenska regeringsdelegationen avhöll sig i likhet med en del andra från att rösta.

3. Metoder för fastställande av minimilöner.

Detta ärende förelåg i likhet med frågan om föreningsfrihet icke till definitiv behandling vid konferensen, utan gällde det endast att i den ordning, som föreskrives uti reglerna för den »dubbla diskussionsproceduren», fastställa lydelsen av ett frågeformulär, avsett att utsändas till regeringarna, samt att besluta rörande ärendets uppförande på dagordningen för nästföljande konferens.

Bland de trängande problem, som i den sociala fredens namn fordra sin lösning, omnämnes i företalet till del XIII av fredsfördraget även »garanterandet av en för livsuppehället tillräcklig lön». Som en av de i art. 427 av fördraget uppräknade allmänna grundsatserna för arbetsvillkorens reglering angives ock: »Betalandet till arbetarna av en lön, varigenom de tillförsäkras en tillfredsställande levnadsstandard i enlighet med deras tids och deras lands uppfattning.»

Vid sitt åttonde sammanträde i Stockholm i juli 1921 biföll internationella arbetsbyråns styrelse ett av Sir Malcolm Delevingne å engelska regeringens vägnar framställt förslag om uppdrag till arbetsbyrån att företaga en undersökning av lagstiftningen i olika länder för fastställande av löner, speciellt i oorganiserade eller otillräckligt organiserade industrier. En sådan undersökning kom även till stånd, och vissa resultat härav ha publicerats i ett flertal artiklar i International Labour Review.[1]

Vid styrelsesammanträde i januari 1923 förelåg förslag om att uppföra frågan om minimilöner på konferensens dagordning i följande formulering:

»Metoder för fastställande av minimilönesatser, speciellt i industrier, där arbetarna icke äro organiserade.»

[1] Följande artiklar rörande minimilöner ha stått införda i Int. Labour Review: Minimilönelagstiftningen i Förenta staterna (maj—juni-häftet 1921); Minimilönelagstiftningen i lågt betalade industrier i Europa (nov. 1921); Dorothy Mc Daniel Sells: De ekonomiska verkningarna av det engelska lönenämndssystemet (aug. 1923); J. W. Mac Millan: Minimilönelagstiftning i Kanada (april 1924); Dorothy Mc Daniel Sells: Utvecklingen av den statliga löneregleringen i Australien och Nya Zeeland (okt.-dec. 1924); Theodor Brauer: Minimilönen (maj 1925); Fredrik Voss: Minimilönelagstiftning i Norge (dec. 1925); Roger Picard: Laglig minimilön för kvinnliga hemarbetare i Frankrike (aug. 1926).

Förslaget förkastades med en rösts majoritet, och anfördes såsom motiv för avslaget, att man borde vänta, till dess arbetsbyråns undersökningar fortskridit längre och de ekonomiska förhållandena blivit mera stabila. Vid styrelsens oktobersammanträde 1924 uppfördes frågan om minimilöners fastställande provisoriskt på dagordningen för 1926 års konferens, men vid dagordningens definitiva uppgörande lämnades företräde åt andra frågor. Vid januarisammanträdet 1926 fattades till sist det definitiva beslutet att uppföra frågan på dagordningen för nästföljande års konferens. Efter diskussion, huruvida ämnet skulle begränsas uteslutande till hemindustriella yrken, fastställdes följande formulering av frågan:

»Metoder för fastställande av minimilöner inom yrken, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig och där lönerna äro exceptionellt låga, med speciell hänsyn tagen till de hemindustriella yrkena.»

Av arbetsbyrån hade företagits en undersökning av gällande lag och praxis rörande minimilöners fastställande i olika länder, och framlades resultaten härav i en särskild redogörelse för konferensen.[1] Med ledning härav och av diskussionerna i styrelsen hade därjämte utarbetats ett förslag till frågeformulär, som fanns bifogat redogörelsen.

Några större svårigheter ansågos icke böra möta att i ett förslag till allmän konvention stipulera själva principen om minimilöners fastställande i yrken, där en sådan reglering vore särskilt önskvärd. Däremot mötte allvarliga svårigheter, då det gällde att bestämma området för sagda princips tillämpning. I själva verket hade inom styrelsen två divergerande uppfattningar härom framträtt och bägge fått sitt uttryck i den beteckning, som givits åt överläggningsämnet. Å ena sidan ifrågasattes minimilönelagstiftningen för yrken med otillfredsställande lönenivå och med organisationsförhållanden, som icke erbjöde garanti för att en nöjaktig lönereglering kunde uppnås på kollektiva avtalsvägen, och å den andra skulle härvid speciell hänsyn tagas till de hemindustriella yrkena.

Då det vidare gällde att inom ramen för den av styrelsen beslutade formuleringen närmare bestämma de däri uppställda kriterierna »bristfällig organisation» och »exceptionellt låga löner», visade det sig nära nog omöjligt att få till stånd någon allmängiltig och enhetlig definition — detta beroende på nationella skiljaktigheter ifråga om organisationsväsendets effektivitet, levnadsstandarden och de ekonomiska förhållandena ävensom på otillräckligheten av tillgängliga statistiska data. Organisationsväsendets effektivitet kunde exempelvis bedömas med ledning av det relativa antal arbetare, som inom resp. industrier berördes av kollektivavtal, men det vore icke sannolikt, att denna måttstock eller någon annan kunde bringas till något så när likformig tillämpning i olika länder. Tillvaron av exceptionellt låga löner kunde tänkas bedömd med ledning av en jämförelse med lönen för motsvarande arbetarkategori inom närbesläktade yrken. En sådan måttstock vore dock icke tillfredsställande

[1] *Méthodes de fixation des salaires minima.* Rapport et projet de questionnaire. Genève 1927.

för det fall, att lönen inom hela gruppen av närbesläktade yrken vore att anse som exceptionellt låg. En annan möjlighet vore att anställa jämförelse exempelvis med genomsnittslönen för icke-yrkesskickliga arbetare inom ett större antal organiserade yrken och att räkna sådan lön för exceptionellt låg, som med viss procentsats understege genomsnittet. Föga sannolikhet funnes dock för att man på denna väg, lika litet som då det gällde att bestämma organisationsväsendets effektivitet, skulle kunna nå fram till en allmänt användbar måttstock.

I betraktande av dessa svårigheter ansåg arbetsbyrån, att i frågeformuläret det spörsmålet borde framställas, om icke varje regering borde lämnas frihet att, med hänsyn till förhållandena inom landet, bestämma de yrken, där organisationen är bristfällig och lönerna exceptionellt låga. I princip skulle sålunda regeringarna genom konventionen förpliktas att fastställa minimilöner i dåligt organiserade yrken, men de skulle själva äga bestämma, inom vilka särskilda yrken minimilönesystemet skulle komma till tillämpning. För att likväl lämna en viss ledning för åstadkommande av största möjliga likformighet beträffande tillämpningsområdet ifrågasattes, att uti en allmän rekommendation angiva grunderna för bestämmande av de yrken, inom vilka minimilöner borde fastställas.

Såsom nyss nämndes, hade i arbetsbyråns formulering av ämnets beteckning också kommit till uttryck den uppfattningen, att särskild hänsyn borde tagas till de hemindustriella yrkena. I fråga om dessa yrken mötte icke samma svårigheter, som nyss berörts, att avgränsa tillämpningsområdet, och man kunde mycket väl tänka sig, att ett konventionsförslag antoges med förpliktelse för regeringarna att tillämpa minimilönesystemet inom dessa speciella yrken. En del svårigheter reste sig emellertid mot att i konventionsform stipulera en dylik begränsad förpliktelse vid sidan av den nyss omnämnda mera allmänna. Om — såsom arbetsbyrån väl närmast av tekniska skäl förutsatte — en särskild konvention antogs för hemarbetsyrkena, uppstode den oegentligheten, att två konventioner komme att finnas, som behandlade samma ämne, men med endast delvis sammanfallande tillämpningsområden. Då det givetvis komme att stå staterna fritt att endast ratificera den ena av dessa konventioner, äventyrade man, att den bl. a. ur konkurrenssynpunkt önskvärda enhetligheten gåves till spillo.

Ledd av dessa betänkligheter förutsatte arbetsbyrån vid avfattande av sitt förslag till frågeformulär, att förpliktelse att införa ett minimilönesystem skulle stipuleras i en enda allmän konvention, medan i en särskild rekommendation regeringarna anbefalldes att tillämpa systemet å de hemindustriella yrkena.

Då gällande minimilönesystem uppvisa en mångfald skiljaktigheter i olika länder och erbjuda ett intressant studium, särskilt med tanke på möjligheten att åvägabringa större enhetlighet, fann arbetsbyrån lämpligt ifrågasätta, att till byrån skulle insändas vissa årliga uppgifter om systemets tillämpning. Dessa uppgifter skulle omfatta bl. a. en förteckning över de yrken, där minimilöneregler gällde, det ungefärliga antalet arbetare, som omfattades av sy-

stemet, de fastställda minimilönesatserna och övriga i författningarna föreskrivna villkor. Bestämmelser härom tänktes införda såväl i den allmänna konventionen som i rekommendationen angående hemindustriella yrken.

Beroende bl. a. på skilda ekonomiska förhållanden och de olika utvecklingsstadier, som organisationsväsendet företer i olika länder, äro de organ, som ha att tillämpa minimilönelagstiftningen, av vida skild beskaffenhet. Ganska ringa utsikter syntes erbjuda sig att härutinnan få någon enhetlighet till stånd, och något sådant ansågs heller icke vara av väsentlig betydelse ur synpunkten av en effektiv tillämpning. Dock syntes det vara lämpligt att till ledning för stater, som ännu icke infört minimilönelagstiftning, i den allmänna rekommendationen meddela anvisning å olika organisationsformer, metoder för tryggande av löneregleringens efterlevnad m. m. Jämväl ansåg man sig böra ifrågasätta, att rekommendationen skulle innehålla föreskrifter till ledning för de grunder, efter vilka lönesatser skulle fastställas.

Det för konferensen framlagda förslaget till frågeformulär, som i enlighet med vad ovan anförts hänförde sig till tre olika ifrågasatta beslut, hade följande lydelse:

I. Allmän konvention.

1. Anser Ni det önskvärt, att konferensen antager ett konventionsförslag angående metoder för fastställandet av minimilöner inom yrken, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig och lönerna äro exceptionellt låga?
2. Anser Ni, att det bör stå regeringen i varje land fritt, att, med hänsyn till förhållandena inom landet, bestämma de yrken, där organisationen är bristfällig och lönerna exceptionellt låga?
3. Anser Ni, att det ämbetsverk, som handhar tillämpningen av föreskrifterna om fastställandet av minimilöner inom yrken med bristfällig organisation och exceptionellt låga löner, bör delgiva internationella arbetsbyrån, antingen i den årliga redogörelse, som insändes i enlighet med art. 408 i fredsfördraget, eller på annat sätt, en förteckning över yrken, inom vilka systemet för fastställande av minimilöner tillämpats, jämte det ungefärliga antalet därav berörda arbetare, minimilönesatserna och övriga villkor, föreskrivna i de författningar, som utfärdas av de organ, vilka fastställa minimilöner?

II. Rekommendation angående hemindustriella yrken.

1. Anser Ni det önskvärt, att konferensen antager en rekommendation angående tillämpning av metoder för minimilöners fastställande inom alla hemindustriella yrken?
2. I så fall, hur anser Ni, att uttrycket »hemindustri» bör definieras? Anser Ni, att definitionen bör införas i rekommendationen?
3. Anser Ni det önskvärt, att den myndighet, som handhar tillämpningen av föreskrifterna om fastställande av minimilöner inom de hemindustriella yrkena, skall delgiva internationella arbetsbyrån en förteckning över de yrken, inom vilka systemet för fastställande av minimilöner tillämpats, jämte det ungefärliga antalet därav berörda arbetare, minimilönesatserna och övriga i författningarna föreskrivna villkor?

III. Allmän rekommendation.

1. Anser Ni, att en rekommendation bör innehålla bestämmelser, angivande grunderna för bestämmande av de yrken, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig och lönerna äro exceptionellt låga?

I så fall, anser Ni det möjligt att definiera »bristfällig organisation» genom att jämföra det antal arbetare, som beröras av kollektivavtal, med hela antalet arbetare inom yrket?

Med avseende på lönerna, anser Ni, att desamma skola anses exceptionellt låga, om de med en viss procentsats understiga genomsnittet av de löner, som betalas till icke-yrkesskickliga arbetare inom de mest betydande organiserade yrkena?

Vilka övriga grunder föreslår Ni för bestämmande av de yrken, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig och lönerna äro exceptionellt låga?

2. Anser Ni, att en rekommendation bör innehålla en bestämmelse, angivande den grundval, från vilken det eller de organ, som fastställa minimilöner, skola utgå vid bestämmandet av minimilönesatserna?

   I så fall, vilken grundval (existenslön, industriens bärkraft, förhållande till andra arbetarkategoriers löner el. dyl.) föreslår Ni?

3. Anser Ni, att en rekommendation bör innehålla de viktigare grunddragen för systemen för fastställande av minimilöner inom yrken, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig och lönerna äro exceptionellt låga?

4. Är Ni gynnsamt stämd för systemet med yrkesnämnder, enligt vilket minimilönerna fastställas av en särskild nämnd för varje industri, eller föredrager Ni ett system, enligt vilket minimilönernas storlek inom ett flertal industrier bestämmas av en gemensam nämnd?

5. Om Ni är av den åsikten, att ett system med en nämnd för varje industri bör tillämpas:

   a) anser Ni, att nationella nämnder böra upprättas med rådgivande biträde, där så finnes nödigt, av distriktskommittéer, eller föredrager Ni en nämnd för varje distrikt?

   b) anser Ni, att en nämnd skall bestå av:

      1) representanter för arbetsgivare och arbetare till lika antal jämte en opartisk person som ordförande eller av

      2) representanter för arbetsgivare och arbetare till lika antal jämte flera opartiska personer, av vilka en skall vara ordförande?

      Om Ni föredrager det senare alternativet, vilken proportion anser Ni det böra vara mellan antalet opartiska personer och antalet representanter för arbetsgivare och arbetare?

   c) Vilka metoder anser Ni böra tillämpas vid utseende av:

      1) representanterna för arbetsgivare och arbetare?

      2) den eller de opartiska personerna?

   d) Är Ni av den åsikten, att åt ett regeringsdepartement eller en för ändamålet särskilt upprättad central myndighet bör uppdragas att samordna nämndernas arbete och att fastställa eller i erforderliga fall ändra deras beslut?

   e) Anser Ni, att, innan en nämnds beslut i lönefrågor träda i kraft, en tidsfrist bör medgivas, under vilken vederbörande parter äga att hos vederbörande regeringsdepartement eller särskilda centrala myndighet överklaga de föreslagna lönesatserna?

      I så fall, vilken tidsfrist föreslår Ni?

6. Om Ni är av den åsikten, att ett system med gemensam nämnd bör väljas:

   a) anser Ni, att en nationell nämnd med rådgivande biträde, där så finnes nödigt, av distriktskommittéer bör upprättas eller föredrager Ni en nämnd för varje distrikt?

   b) Anser Ni, att en gemensam nämnd bör bestå av:

      1) endast opartiska personer?

      2) representanter för arbetsgivare och arbetare till lika antal jämte en opartisk person som ordförande?

3) representanter för arbetsgivare och arbetare till lika antal jämte flera opartiska personer, av vilka en skall vara ordförande?

Om Ni föredrager sistnämnda metod för sammansättningen, vilken proportion anser Ni det böra vara mellan antalet opartiska personer och antalet arbetsgivar- och arbetarrepresentanter?

c) Vilka metoder anser Ni böra tillämpas vid utseende av:
1) eventuellt förekommande representant eller representanter för arbetsgivare och arbetare?
2) den eller de opartiska personerna?

d) Anser Ni, att, innan en gemensam nämnd fastställer eller ändrar minimilönesatser för något yrke, den bör inhämta råd av en yrkesnämnd eller -konferens, bestående av representanter för arbetsgivare och arbetare till lika antal jämte eller utan en eller flera opartiska personer?

e) Är Ni av den åsikten, att åt ett regeringsdepartement bör uppdragas att fastställa eller i erforderliga fall ändra en gemensam nämnds beslut?

f) Anser Ni, att, innan en gemensam nämnds beslut i lönefrågor träda i kraft, en tidsfrist bör medgivas, under vilken parterna äga att hos vederbörande regeringsdepartement eller särskilda centrala myndigheter överklaga de föreslagna lönesatserna?

7. Anser Ni, att inspektionen enligt och genomförandet av minimilönelagstiftningen böra handhavas av de organ, som fastställa minimilönerna, eller av ett regeringsdepartement? Om Ni föredrager det sistnämnda tillvägagångssättet, anser Ni, att inspektionen bör utövas av de vanliga yrkesinspektörerna eller att en särskild stab av inspektörer bör tillsättas för tillämpningen av minimilönelagstiftningen?

8. Anser Ni:
a) att arbetsgivarna böra förpliktas att i arbetslokalerna eller beträffande hemarbetarna i de lokaler, där arbetsmaterial utlämnas eller de färdiga varorna inlämnas, på ställen, där de äro lätt synliga för arbetarna, upprätta anslag, utvisande gällande minimilöner?

b) att arbetsgivarna böra förpliktas att föra fullständiga anteckningar rörande varje arbetares löneinkomst inom yrken, där minimilönesystemet tillämpas, och att hålla dessa anteckningar tillgängliga för inspektion, när så påfordras?

c) att beträffande hemarbetare arbetsgivarna böra förpliktas att föra fortlöpande förteckning över dylika av dem sysselsatta arbetare och att hålla denna förteckning tillgänglig för inspektion, när så påfordras?

d) att beträffande hemarbetare löneanteckningarna böra innefatta kort eller böcker, som tillhandahållas varje arbetare och vari införas alla uppgifter, som erfordras för kontrollen, därunder inbegripet arbetets beskaffenhet och mängd, dag då det utlämnas, den lönesats som skall betalas, slag, mängd och värde av det material, som tillhandahålles av arbetaren, dag då arbetet inlämnas, det nettobelopp, som betalas till arbetaren, samt betalningsdagen?

e) att underlåtenhet att iakttaga ovanstående föreskrifter bör medföra bötesansvar?

9. Anser Ni, att en arbetsgivare, som betalat lägre löner än gällande minimilöner, bör åläggas att betala arbetarna skillnaden mellan redan utbetalade löner och de löner, till vilka arbetarna varit berättigade?

10. Anser Ni, att arbetsgivare, som betalat lägre löner än gällande minimilöner, böra vara underkastade bötesansvar?

Det särskilda utskott, som hade att behandla denna fråga, bestod av 42 medlemmar med det engelska regeringsombudet Wolfe som ordförande

och yrkesinspektrisen Hesselgren som rapportör. Från svensk sida deltog dessutom i utskottets förhandlingar direktör Larson med hovrättsnotarien Wistrand som suppleant.

Utskottet ägnade sig först åt en allmän principdebatt, vilket ansågs så mycket mer nödvändigt, som det var första gången konferensen hade att befatta sig med någon mer betydande fråga rörande lönereglering. Talare från olika länder delgåvo utskottet de erfarenheter, som gjorts på området, medan andra gåvo uttryck åt betänkligheter mot de verkningar, som en mera vidsträckt tillämpning av minimilönesystemet kunde få. Majoriteten var emellertid gynnsamt stämd för att ämnet skulle göras till föremål för fortsatt behandling enligt den dubbla diskussionsproceduren, och med 29 röster mot 11 uttalade sig utskottet för uppställande av ett frågeformulär i ämnet. Det av arbetsbyrån utarbetade förslaget ansågs kunna tjäna som lämplig grundval för överläggningarna i utskottet men befanns vara alltför detaljerat; de tre olika delarna av förslaget syntes med fördel kunna sammanslås till en enda förkortad och förenklad text.

Innan detaljbehandlingen ägde rum, hade utskottet att taga ställning till vissa ändringsförslag av större räckvidd. Det första, som gick ut på att begränsa frågeformuläret till de hemindustriella yrkena, avslogs med 23 röster mot 15. Vidare riktades kritik mot att uppställa dels »exceptionellt låga löner», dels »bristfällig organisation» såsom villkor för löneregleringens genomförande. Om det första villkorets uppställande nåddes emellertid snart enighet. I fråga om det andra villkoret yrkades, att den i arbetsbyråns förslag förekommande satsen »där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig» skulle ändras genom utbytande av *och* mot *eller*. Vid anställd votering härom stannade utskottet i lika röstetal, vilket ansågs medföra, att organisationsförhållandena å bägge sidor borde tagas i betraktande.

Sedan dessa principfrågor avgjorts, beslöts att tillsätta en subkommitté av 12 medlemmar — 4 från vardera gruppen — jämte utskottets ordförande och rapportör för utarbetande av detaljpunkterna i frågeformuläret. På basis av subkommitténs arbete fattade därefter utskottet beslut om framläggande för plenarkonferensen av ett frågeformulär omfattande 14 punkter. Ur den av utskottet meddelade kommentaren till de olika punkterna må följande återgivas. Till en början förutskickades, att man lämnat öppna följande två principspörsmål: 1) huruvida konferensens definitiva beslut skulle hänföra sig till både de hemindustriella yrkena och andra yrken eller till endera av dessa bägge grupper; 2) huruvida beslutet skulle taga form av konventionsförslag eller rekommendation eller av konventionsförslag för viss del av ämnet och rekommendation för den andra.

I *första punkten* utbyttes orden »där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig» mot en ny formulering, som ansågs bättre svara mot syftet, nämligen »inom vilka inga anordningar finnas för effektiv reglering av löner genom kollektivavtal eller annorledes».[1] Utskottet godtog ej ett tillägg, som

[1] Den franska texten lydde: »dans lesquelles il n'existe pas d'accords ou de réglementations efficaces relatifs aux salaires», den engelska: »in which no arrangements exist for the effective regulation of wages by collective agreement or otherwise».

föreslogs av arbetsgivargruppen, nämligen att efter orden »inom vilka lönerna äro exceptionellt låga» skulle införas »jämförda med lönerna för liknande anställningar inom samma yrke».

I *fjärde punkten* hemställdes, huruvida överhuvud taget några grunder och, i fall av jakande svar, vilka som skulle uppställas för bestämmande av de yrken, där inga anordningar finnas för effektiv lönereglering och där lönerna äro exceptionellt låga. I motsats till arbetsbyråns förslag lämnades icke några närmare anvisningar å beskaffenheten av nu åsyftade grunder, utan lämnades frågan öppen.

Likaså framställdes i *femte punkten* en allmänt hållen fråga, om föreskrifter borde meddelas rörande grundvalen för fastställande av minimilöner samt, i fall av jakande svar, vilken grundval. I arbetsbyråns förslag hade, såsom av det förut relaterade framgår, lämnats vissa anvisningar till ledning för svaret.

I *sjätte* och *sjunde punkterna* lämnades regeringarna öppen möjlighet att uttala sig för, om metoderna för minimilöners fastställande borde bestämmas av konferensen eller ankomma på regeringarnas egen prövning. Som en ytterligare utväg ifrågasattes, att konferensens beslut skulle begränsas till uppställandet av allmänna grundsatser uti här ifrågavarande hänseende.

Den *åttonde punkten* innehöll en ny fråga, nämligen om införandet av ett löneregleringssystem borde föregås av rådplägning med representanter för vederbörande yrke, inklusive representanter för organisationerna å ömse sidor jämte andra personer »som genom sitt yrke eller sina funktioner äro särskilt kvalificerade för att med fördel kunna rådfrågas».

I *tionde punkten* föreslogs av arbetsgivargruppen, att uttrycket »oberoende personer» borde närmare bestämmas genom tillägg av en passus liknande den under åttonde punkten nyss citerade. Det beslöts emellertid att icke införa någon närmare definition, emedan en sådan nödvändigtvis måste innebära en begränsning.

Den *trettonde punkten* baserade sig på den av arbetsbyrån föreslagna frågan om insändande till byrån av vissa uppgifter rörande den omfattning, i vilken minimilönesystemen kommit att tillämpas. Frågan ändrades så till vida, att den beträffande uppgifter om minimilönesatser och övriga föreskrivna villkor begränsades till att avse en allmän redogörelse.

Ett tillägg infördes också för att göra tydligt, att delgivning av uppgifter på annat sätt än enligt art. 408 i fredsfördraget endast kan avse upplysning om åtgärder, som vidtagits i anledning av en rekommendation.

Det av utskottet utarbetade frågeformuläret hade följande lydelse:

Frågeformulär.

1. Anser Ni, att konferensen bör antaga förslag rörande metoder för fastställande av minimilöner i hemindustriella och andra yrken eller delar av sådana yrken, inom vilka:
   a) inga anordningar finnas för lönernas effektiva reglering genom kollektivavtal eller annorledes och
   b) lönerna äro exceptionellt låga?
2. Anser Ni, att en definition av a) hemindustriella yrken och b) andra yrken bör

införas i de förslag, som skulle kunna antagas av konferensen? Vilka definitioner föreslår Ni?

3. Anser Ni, att det bör tillkomma varje lands regering att, med hänsyn tagen till landets särskilda förhållanden, bestämma, vilka yrken som skola anses såsom hemindustriella eller eljest inbegripas under fråga 1?
4. Vilka kännetecken (om några) skulle Ni föreslå att antaga för bestämmande av de yrken, inom vilka:
   a) inga anordningar finnas för lönernas effektiva reglering,
   b) lönerna äro exceptionellt låga?
5. Anser Ni, att man bör bestämma en grundval för fastställande av minimilöner? Om så, vilken grundval föreslår Ni?
6. Anser Ni, att konferensen bör:
   a) bestämma den eller de metoder, enligt vilka minimilönerna skulle fastställas?
      Om så, vilken eller vilka metoder föreslår Ni?
   b) begränsa sig till att uppdraga allmänna grundlinjer?
      Om så, vilka grundlinjer föreslår Ni?
7. Om ej, anser Ni, att det bör tillkomma varje lands regering att, med hänsyn tagen till landets administrativa praxis, bestämma den eller de metoder, som skola användas för fastställande av minimilöner i de uti fråga 1 avsedda hemindustriella och andra yrkena?
8. Anser Ni, att en sådan metod bör inbegripa en omfattande förberedande rådplägning med representanter för yrket i fråga, inklusive representanter för arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, där sådana finnas, samt andra personer, som genom sitt yrke eller sina funktioner äro särskilt skickade att med fördel kunna rådfrågas?
9. Anser Ni, att arbetsgivare och arbetare böra vara representerade i de organ, som ha att fastställa löner? Om så, anser Ni, att de böra vara representerade till lika antal?
10. Anser Ni, att de organ, som ha att fastställa minimilöner, böra innefatta en eller flera oberoende personer?
11. Vilka metoder föreslår Ni för utseende av:
    a) arbetsgivarnas och arbetarnas representanter,
    b) den eller de oberoende personerna?
12. Vilka anordningar för inspektion, allmän kontroll och tillämpning föreslår Ni för att inom de åsyftade yrkena trygga betalandet av löner, som icke understiga de fastställda lönesatserna?
13. Anser Ni, att regeringarna böra delgiva internationella arbetsbyrån, antingen i den årliga rapport, som föreskrives i art. 408 av fredsfördraget, eller på annat sätt, då det gäller en rekommendation, förteckning å de yrken, inom vilka systemet för fastställande av minimilöner blivit tillämpat, tillika med en uppgift å det ungefärliga antalet arbetare, som beröras därav, samt en allmän redogörelse för minimilönernas storlek och övriga villkor, som föreskrivits för dessa yrken?
14. Anser Ni, att konferensens beslut bör taga form av konventionsförslag eller rekommendation eller av bådadera? I det senare fallet, vilka ämnen skulle den ena och den andra formen för beslut avse?

Plenarbehandlingen av detta ärende ägde rum den 15 juni.

Det i utskottet framförda yrkandet att begränsa frågeformuläret till de hemindustriella yrkena återupptogs i plenarförsamlingen av den tyske arbetsgivarexperten Gärtner, understödd av den tyske regeringsrepresentanten Gassner. Den senare framhöll bl. a., att det icke vore tillräckligt att såsom betingelse för minimilönesystemets tillämpning å andra yrken uppställa saknaden av an-

ordningar för effektiv lönereglering, utan att därutöver borde krävas, att en mer effektiv organisation icke läte sig genomföra på grund av yrkets natur. Till stöd för yrkandet anfördes i övrigt, bl. a. av den franske arbetsgivarexperten Artur, att i vissa länder minimilönelagstiftningen endast ägde tillämpning å hemarbete och att tillräcklig erfarenhet icke förelåg för att utsträcka densamma till andra yrken. Från samma håll uttrycktes jämväl tvivel, om överhuvud frågan vore mogen för internationella åtgärder, och anmärktes att den i varje fall bort behandlas med större aktgivande på de ekonomiska problem, med vilka den ägde ett nödvändigt samband.

Det förnämsta argument, som framfördes mot nyssnämnda ändringsförslag, var att, eftersom det endast gällde att uppställa ett frågeformulär, frågepunkterna borde givas en vid syftning för att bereda regeringarna tillfälle att belysa olika sidor av ämnet och sålunda erhålla så fullständiga upplysningar som möjligt; att härigenom regeringarnas ställningstagande skulle påverkas i viss riktning vore icke att befara, då det ju stode dem fritt att uttala sig för en mer eller mindre vidsträckt tillämpning av lagstiftningen i fråga. Det framhölls också, att andra grupper funnes än hemarbetarna, där organisationen vore bristfällig och arbetsförhållandena sådana, att de påkallade skydd. I denna riktning uttalade sig bl. a. den engelske regeringsexperten Nicholson, vilken framdrog följande tre erfarenheter av de engelska lönenämndernas verksamhet: 1) att nämnderna icke ökat arbetslösheten, 2) att de skyddade yrkena i anmärkningsvärd grad varit fredade från arbetstvister samt 3) att tydliga fall av höjd arbetseffektivitet förekommit inom yrkena i fråga. Även en engelsk arbetsgivarrepresentant uppträdde mot yrkandet på frågeformulärets begränsning och beskrev lönenämndssystemet såsom en nödvändig inrättning i England, om han också av principiella skäl föredrog att, där så läte sig göra, löneförhållandena reglerades genom kollektivavtal.

Vid anställd votering avslogs ändringsyrkandet med 61 röster mot 34. Likaså avslogs ett annat yrkande under första punkten, avseende att tydligare angiva, att man lämnade öppet, huruvida konferensens beslut skulle hänföra sig till de hemindustriella yrkena enbart eller jämväl till andra yrken eller till delar av sådana yrken; syftet med detta yrkande ansågs redan tillgodosett i utskottets förslag.

Arbetsgivargruppens förut återgivna yrkande på visst tillägg i den tionde punkten av frågeformuläret återupptogs vid plenarbehandlingen men förkastades med 58 röster mot 36. Likaså förkastades — med 54 röster mot 31 — ett yrkande från samma håll att ur trettonde punkten utesluta följande ord: »samt en allmän redogörelse för minimilönernas storlek och övriga villkor, som föreskrivits för dessa yrken». Yrkandet motiverades med att dylika uppgifter, som icke lämpade sig för exakta jämförelser mellan olika länder, kunde komma att läggas till grund för vilseledande sammanställningar. Härpå svarades, att man förutsatt, att uppgifterna i fråga komme att behandlas med nödig varsamhet.

Det av utskottet föreslagna frågeformuläret i dess helhet antogs med 80 röster mot 19. Därefter beslöts med 89 röster mot 22, att ärendet skulle uppföras på dagordningen för nästa års konferens. Med majoriteten röstade från Sverige bägge regeringsombuden och arbetarombudet. (Forts.)

Löneutvecklingen inom olika näringsgrenar under åren 1913—1926.

I. Undersökningens syftemål och omfattning.

Efterföljande redogörelse utgör en fortsättning på de undersökningar angående löneförhållandena inom vissa verksamhetsområden, som tidigare utförts för åren 1913—1925, och innehåller en översikt av löneläget och löneutvecklingen t. o. m. år 1926 för förvaltnings- och arbetarpersonal inom industri, handel och samfärdsel i enskild drift, kommunala verk och byggnadsarbeten samt banker och försäkringsanstalter.[1] I samband härmed ha verkställts vissa beräkningar rörande löneläget för olika dyrortsgrupper och inom dessa för särskilda, mera betydande orter, ävensom beträffande skiljaktigheterna i lönehänseende mellan sådana företag, som i övervägande grad arbeta för export, och sådana, vilka huvudsakligen äro inriktade på hemmamarknaden. Dessutom meddelas i det följande i likhet med föregående år vissa kompletterande uppgifter angående tidlöner inom hantverk, samfärdsel, restaurangrörelse och husligt arbete.

Insamlandet av uppgifterna för industri, handel och samfärdsel har skett på samma sätt som förut, genom utsändande av frågeformulär till vederbörande arbetsgivare. Uppgifterna om hantverkslönerna ha liksom tidigare erhållits genom anlitande av de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna. För att, i enlighet med från flera håll uttalade önskemål, möjliggöra ett återupptagande av den tidigare avbrutna publiceringen av daglönssiffror ha de för arbetsgivarna avsedda formulären så till vida utvidgats, att uppgift begärts om antalet under året utförda dagsverken. Därjämte har den förändringen vidtagits i årets löneformulär, att kontorspersonalen fördelats på tvenne grupper, nämligen dels egentlig kontorspersonal, dels vaktmästare, springpojkar o. d. I övrigt ha samma metoder tillämpats som vid föregående löneundersökningar, varom en utförlig redogörelse återfinnes i Sociala Meddelanden årg. 1919, sid. 871 ff.

I ett föregående häfte av denna tidskrift har publicerats en preliminär redogörelse för 1926 års undersökning, i vad den avser den genomsnittliga lönestegringen t. o. m. nämnda år för de olika näringsgrenarna tillsammantagna.[2] Då de slutgiltigt beräknade siffror, som nu framläggas, endast förete smärre differenser från de preliminära beräkningarna, kan i fråga om den allmänna löneutvecklingen väsentligen hänvisas till nyssnämnda redogörelse. De i det följande meddelade tabellerna innehålla därutöver uppgifter om genomsnittslöner per år, per dag och per timme samt den genomsnittliga arbetstiden inom olika näringsgrenar och större näringsgrupper ävensom indextal för löneutvecklingen sedan år 1913, varjämte i särskilda

[1] Soc. Medd. årg. 1926, sid. 771 ff.
[2] Soc. Medd. årg. 1927, sid. 475 ff.

avdelningar lämnas redogörelser för lönernas storlek inom olika dyrortsgrupper och å vissa viktigare orter samt inom export- och hemmamarknadsindustri.

Såsom vid tidigare tillfällen påpekats, måste de på grundval av arbetsgivarnas uppgifter beräknade siffrorna för de särskilda näringsgrenarna bedömas med viss försiktighet, beroende både på det summariska tillvägagångssättet vid uppgifternas införskaffande och på olikformigheten i det material, som för de särskilda åren stått till buds.

I fråga om principerna vid löneuppgifternas införskaffande må påpekas, att man i stället för att inhämta individualuppgifter för varje i företaget sysselsatt arbetare — närmast av ekonomiska skäl — begränsat sig till att begära uppgift om medeltalet arbetare per dag under verksamhetstiden. Den genom division av den totala lönesumman med medeltalet arbetare framräknade årslönen ger sålunda genomsnittsinkomsten per år (resp. säsong) och arbetare, beräknad under förutsättning av jämn sysselsättning under hela året resp. säsongen. För det övervägande flertalet företag, som äro representerade i lönestatistiken, torde den på nyss angivet sätt beräknade årsförtjänsten någorlunda motsvara de i företagen anställdas faktiska genomsnittslöner. Endast för arbetare med mera utpräglad säsonganställning kommer den faktiska genomsnittslönen per år räknat för ett flertal yrkesmän att ligga ej oväsentligt lägre än den beräknade årsförtjänsten. Med hänsyn härtill har det befunnits lämpligt att utesluta årslönssiffrorna för vissa säsongyrken och ersätta dem med uppgifter om daglöner.[1]

Vid bedömande av de i lönestatistiken meddelade uppgifterna måste därjämte, som ovan antytts, hänsyn tagas till de förändringar primärmaterialet undergått för de särskilda åren. Uppgifter för år 1926 hava nämligen icke alltid kunnat erhållas från samtliga tidigare representerade företag, varemot materialet för redogörelseåret innesluter lönesiffror från åtskilliga arbetsgivare, som förut icke varit med i undersökningen.[2] Därjämte är tänkbart, att ett eller annat företag, vars lönenivå avvikit från den inom resp. näringsgren gängse, under de senare åren förändrat sin arbetsstyrka i förhållande till övriga företag och därigenom kommit att vid medeltalsberäkningar väga tyngre eller lättare, än år 1913 varit fallet. Vissa kontrollberäkningar, som företagits, synas emellertid giva vid handen, att man åtminstone för de viktigare näringsgrenarna ej behöver ifrågasätta, att materialets grad av representativitet i högre grad förändrats under de år, som förflutit, sedan den grundläggande utredningen verkställdes. Däremot torde beräkningarna rörande det genomsnittliga löneläget och löneutvecklingen inom näringslivet ej oväsentligt påverkas av att vissa större näringsgrupper äro företrädda i undersökningen i något växlande utsträckning under olika år och att således fördelningen av det redo-

[1] Det är givetvis ett önskemål att även för här berörda arbetarkategorier erhålla tillförlitliga uppgifter om årsförtjänsterna. En dylik lönestatistik kan emellertid ej erhållas utan relativt betydande kostnader, enär härför krävas specialundersökningar, grundade på individuella uppgifter för de enskilda arbetarna.

[2] I alldeles särskild grad gäller detta i årets lönestatistik beträffande byggnadsverksamheten, där antalet uppgiftslämnare mer än tredubblats och det redovisade antalet arbetare ökats med ca en fjärdedel.

visade arbetarantalet på dessa grupper växlar från det ena räkningstillfället till det andra.

De från arbetsförmedlingsanstalterna erhållna uppgifterna rörande vid slutet av år 1926 gällande löner inom hantverk, samfärdsel, restaurangrörelse och husligt arbete grunda sig på uppskattningar av den gällande normala lönen och avse således ej — såsom arbetsgivarnas lönesiffror för arbetare och förvaltningspersonal — faktiska arbetsförtjänster. I fråga om de i hotellrörelse och husligt arbete här redovisade torde den normala tidlönen i huvudsak sammanfalla med den med tjänsten förenade penninginkomsten, medan beträffande hantverks- och transportarbetare de meddelade uppgifterna endast beteckna gällande lönesatser vid ordinarie arbetstid och även som sådana äro att anse såsom minimital. Hänsyn har således ej tagits varken till övertids- och ackordsarbete eller till andra lönetillägg än sådana, som innebära en ökning av den egentliga arbetslönen och ej sammanhänga med arbetarens personliga förhållanden. Härtill kommer slutligen, att flera av här redovisade yrkesgrenar omfatta olika avlönade specialiteter och att anledning därför finnes att antaga, att uppgiftslämnarna å olika orter tillämpat i viss mån skiljaktiga beräkningsmetoder.

II. Löneförhållandena för förvaltningspersonal i enskild tjänst.

(Enligt uppgifter från arbetsgivare.)

Förvaltningspersonalen vid de i undersökningen ingående 3 657 företag, vilka redovisat dylik personal, utgjorde tillsammans 54 627 personer. Antalet redovisade män och kvinnor inom olika personalgrupper och den i genomsnitt per anställd utbetalade avlöningens storlek meddelas i efterföljande tab. 1, varuti därjämte för fullständighetens skull ånyo återgivas de procentuella löneförändringar, som beräknats ha ägt rum under perioden 1913—1926.

Det ligger i sakens natur, att inom de särskilda personalgrupperna åtskilliga skiljaktigheter förekomma i fråga om såväl lönenivå som löneutveckling. Med hänsyn till det relativt ringa antal här avsedda löntagare, som det inom varje grupp merendels kunnat bliva fråga om, lämpa sig dessa siffror dock i allmänhet icke att läggas till grund för några jämförelser i lönehänseende olika näringsgrenar emellan. Endast i fråga om den talrikaste personalgruppen, kontorspersonalen, som i årets lönestatistik fördelats på egentlig kontorspersonal samt vaktmästare o. d., har i tabellen åtskillnad gjorts mellan industri, handel, samfärdsel samt bank- och försäkringsrörelse. Av dessa näringsgrupper företer handeln den lägsta genomsnittliga lönenivån för den manliga egentliga kontorspersonalen (b-siffror) och industrien för den kvinnliga, medan försäkringsanstalterna haft den i medeltal högst avlönade såväl manliga som kvinnliga personalen. Även för den lägre kontorspersonalen (c-siffror) råder i lönehänseende ett liknande inbördes förhållande mellan olika näringsgrupper, dock med den skillnaden, att lönenivån är högst för bankvaktmästare, medan årslönerna för försäkringsanstalternas lägre kontorspersonal ligga ej oväsentligt lägre.

Tab. 1. Den i enskild tjänst anställda förvaltningspersonalens löneförhållanden åren 1913—1926.

Yrkesgrupper (a=samtl. kontorsanställda, b=egentlig kontorspersonal, c=vaktmäst., springpojk. o. d.)	Medelantal anställda		Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.			Löneökning (+) eller lönerninskning (—) i %								
						1913—1926			1920—1926			1925—1926		
	Män	Kv.	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a	Män	Kv.	S:a
Teknisk personal	10 880	364	5 595	2 852	5 506	+ 79	+ 137	+ 82	—14	+ 2	—15	— 0·4	+ 2·5	—0·4
Kontorspers. . a	24 098	10 841	4 249	2 700	3 769	+ 84	+ 115	+ 83	—21	—15	—22	— 5·4	—1·0	—4·4
b	19 711	10 407	4 808	2 765	4 102	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c	4 387	434	1 740	1 143	1 686	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Industri . . a	11 844	5 134	3 901	2 415	3 451	+ 76	+ 114	+ 74	—21	—13	—21	— 6·5	—1·3	—5·3
b	9 680	4 843	4 456	2 495	3 802	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c	2 164	291	1 416	1 077	1 376	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handel . . . a	3 494	2 497	3 521	2 625	3 148	+ 57	+ 128	+ 65	—35	—15	—31	—10·8	—2·4	—7·8
b	2 583	2 376	4 284	2 699	3 525	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c	911	121	1 358	1 173	1 336	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Samfärdsel . a	2 637	111	4 453	2 989	4 394	+ 105	+ 107	+ 104	—22	—19	—22	— 1·2	+ 2·4	—1·0
b	2 527	106	4 579	3 091	4 519	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c	110	5	1 560	[1] —	1 528	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Banker . . . a	4 997	1 807	5 119	3 168	4 601	+ 103	+ 119	+ 103	—20	—17	—18	— 1·4	+ 1·8	—0·2
b	4 121	1 793	5 606	3 176	4 869	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c	876	14	2 828	2 097	2 817	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Försäkring . a	1 126	1 292	5 845	3 298	4 484	+ 89	+ 108	+ 87	— 7	—12	—10	— 3·6	+ 0·5	—2·5
b	800	1 289	7 371	3 300	4 860	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c	326	3	2 090	[1] —	2 094	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Butikspersonal .	3 443	5 001	3 082	2 070	2 483	+ 135	+ 135	+ 113	—14	—15	—17	+ 0·7	—1·5	—1·0
Summa	38 421	16 206	4 526	2 509	3 928	+ 93	+ 121	+ 92	—19	—15	—20	— 3·4	—1·1	—3·1

I fråga om löneutvecklingen för förvaltningspersonalen föreligga siffror endast för samtliga kontorsanställda (a-siffror). Den genomsnittliga inkomstökningen under perioden 1913—1926 har beträffande manlig kontorspersonal varit störst inom samfärdsel, banker och försäkringsanstalter samt beträffande kvinnlig sådan inom handel, banker och industri, minst däremot inom handeln i fråga om manliga löntagare och vid försäkringsanstalterna i fråga om kvinnliga, om man bortser från de fåtaliga kontorsanställda kvinnorna inom samfärdseln. — Vid en jämförelse åter med 1920 års topplöner kan en sänkning av inkomstnivån konstateras inom samtliga grupper för både manlig och kvinnlig kontorspersonal. Lönereduktioner ägde väsentligen rum under åren 1922 och 1923, medan lönenivån under de bägge därpå följande åren praktiskt taget förblev oförändrad. Under redogörelseåret synes en ny sänkning av lönenivån ägt rum, som varit särskilt framträdande för den manliga förvaltningspersonalen inom handel och industri. Anledningen härtill torde mindre vara att söka i individuella lönereduktioner än i förändrad sammansättning av personalbeståndet.

[1] Medellönen utesluten på grund av att blott ett fåtal anställda redovisats.

III. Arbetare inom industri, handel och samfärdsel.

(Enligt uppgifter från arbetsgivare.)

Antal arbetare. Antalet redovisade arbetare vid 1926 års löneundersökning utgör 280 390 emot 270 216 föregående år, 273 146 vid 1924 års undersökning och 239 688 år 1923. Att den senaste löneundersökningen omfattar så många flera arbetare, än fallet var de närmast föregående åren, torde väsentligen vara att tillskriva en viss utvidgning av näringslivet men även ett ökat intresse från uppgiftslämnarnas sida för socialstyrelsens lönestatistik.

För att erhålla ett koncentrerat uttryck för den industriella verksamhetens intensitet har i årets lönestatistik i likhet med föregående år verkställts en bearbetning av primärmaterialets uppgifter om arbetstimmarnas antal under redogörelseåret (tab. 3). Beräkningarna, som hänföra sig till 92·7 % av samtliga redovisade arbetare, visa, att den genomsnittliga arbetstiden per redovisad arbetare under redogörelseåret uppgått till c:a 2 250 timmar mot c:a 2 230 timmar föregående år.[1] Under nära hälften eller 47·9 % av denna tid har arbetet utförts på ackord, medan återstoden utnyttjats till tidlöns-(inkl. övertids-)arbete. Erinras må därom, att under ackordsarbete inbegripes även arbete mot premielön, tonlön o. d. lönesystem, genom vilka lönen i väsentlig mån göres beroende av arbetsprestationen eller arbetsprodukten.

Löneinkomst per år. Såsom redan i den preliminära redogörelsen meddelas, har den genomsnittliga årsinkomsten per arbetare år 1926 beräknats till 2 413 kr. vid samtliga i undersökningen representerade företag. Härav utgjorde 2 281 kr. eller 94·5 % avlöning för arbete å ordinarie tid och återstoden eller 132 kr. (5·5 %) ersättning för övertidsarbete, värde av åtnjutna naturaförmåner o. d. Den totala årslönen betecknar en ökning med 121 % från år 1913 men en nedgång med 25 % från år 1920, då lönerna lågo på sin högsta nivå. Närmare belyses detta i tab. 2, vilken på nästa sida återgives i slutgiltigt skick med hänsyn till den jämkning, de tidigare publicerade preliminära siffrorna underkastats vid den precisering av beräkningarna, som nu slutförts.

Fluktuationerna i den genomsnittliga årsförtjänsten ha under perioden 1913—1926 varit väsentligt olika inom olika näringsgrenar, såsom framgår av efterföljande tab. 3 (sid. 850 ff.), i vilken dock upptagits endast genomsnittstal för samtliga i undersökningen representerade företag inom resp. näringsgrenar. Bland de näringsgrenar, för vilka användbara uppgifter föreligga, har inkomstökningen per år och arbetare från år 1913 till år 1926 varit högst för kommunala verk och byggnadsarbeten (indextal 268 om 1913 = 100, d. v. s. ökning 168 %). Närmast på löneskalan följa pressjästfabriker, bagerier, malmgruvor i norra Sverige, åkerirörelse, grafisk industri,

[1] Därvid bör emellertid beaktas, att på grund av själva beräkningssättet (jfr sid. 844) dessa siffror bliva något för höga för att motsvara det faktiska genomsnittet för samtliga i näringslivet sysselsatta arbetare. För de yrkesgrupper (säsongarbetare o. d.), där den faktiska arbetstiden per år och arbetare för ett flertal yrkesmän uppenbarligen måste anses ej oväsentligt understiga den beräknade, publiceras därför i tab. 3 inga uppgifter om antalet arbetstimmar.

Tab. 2. Arbetarpersonalens arbetstids- och löneförhållanden åren 1913—1926.

Arbetargrupper	Medeltal arbetstimmar[1] per år		Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−) i %			Genomsnittlig löneinkomst per dag, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−) i %			Genomsnittlig löneinkomst per timme, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−) i %		
	antal	därav på ackord, %	1913	1926	1913—26	1920—26	1925—26	1913	1926	1913—26	1920—26	1925—26	1913	1926	1913—26	1920—26	1925—26
Män öv. 18 år	2 264	45·9	1 241	2 707	+118	−25	+2·1	4·32	9·57	+122	−28	+ 1·4	0·45	1·19	+164	−28	+0·8
Kv. öv. 18 år	2 195	60·8	651	1 567	+141	−27	+1·8	2·34	5·61	+140	−29	— 1·2	0·24	0·72	+200	−27	+1·4
Minderåriga	2 167	42·9	485	1 049	+116	−28	+0·2	1·76	3·76	+114	−32	— 2·1	0·18	0·49	+172	−29	+2·1
Tillsammans	2 247	47·9	1 093	2 417	+121	−26	+1·9	3·83	8·59	+124	−28	+ 1·3	0·40	1·07	+168	−28	+0·9
Arbetare utan angivet kön	2 374	43·3	1 079	2 014	+ 87	−28	+8·0	3·72	7·61	+105	−24	+20·4	0·30	0·76	+153	−33	−3·8
Samtl. arb.	**2 247**	**47·9**	**1 091**	**2 413**	**+121**	**−25**	**+2·0**	**3·82**	**8·58**	**+125**	**−28**	**+ 1·2**	**0·40**	**1·07**	**+168**	**−28**	**+0·9**

päls- och skinnvarufabriker, tändsticksfabriker, hatt- och mössfabriker, »annan» livsmedelsindustri, bryggerier och läskedrycksfabriker, färg-, olje- och parfymfabriker samt gummivarufabriker, inom vilka näringsgrenar indextalen växla mellan 265 och 245. Lägst per år och arbetare har ökningen av den faktiska årsförtjänsten från 1913 till 1926 varit inom följande industrigrenar: porslins-, kakel- och lergodsfabriker (indextal 171), »annan» läder-, hår- och gummivaruindustri (175), glasbruk (184) samt råsockerbruk och raffinaderier (190).

Såsom redan av den preliminära redogörelsen framgått, nådde stegringen av årsinkomsten under här behandlade period sin högsta punkt inom flertalet näringsgrenar år 1920. Sedan dess har en sänkning av årsförtjänsterna ägt rum, som för närvarande i genomsnitt kan uppskattas till c:a 25 %. Den ojämförligt större delen av denna inkomstreduktion ägde rum under år 1922, medan minskningen under 1921 och 1923 merendels inskränkte sig till några få procent. Under de tre senaste åren (1924, 1925 och 1926) har nedgången för flertalet näringsgrenar avstannat och i regel förbytts i en mer eller mindre markerad stegring.

Inkomstreduktionen sedan toppåret 1920 har emellertid varit olika inom de särskilda, i lönestatistiken redovisade näringsgrenarna. En jämförelse mellan siffrorna i tab. 3 och tidigare i denna tidskrift[2] meddelade uppgifter ger vid handen, att årsförtjänsterna sedan år 1920 minskats mest inom följande näringsgrenar: porslins-, kakel- och lergodsfabriker (42 %), skofabriker (42 %), kolgruvor (41 %), glasbruk (36 %) samt sågverk och hyvlerier (36 %).

Den stabilisering i lönenivån vid ett nytt jämviktsläge, som utmärkte åren 1924 och 1925, har åtminstone för flertalet näringsgrenar gjort sig gällande även under redogörelseåret. De flesta under året träffade kollektivavtalen lära

[1] Inkl. övertid.
[2] Soc. Medd. årg. 1921, sid. 587 ff.

sålunda inneburit status quo eller en mindre förhöjning av gällande lönesatser. Såsom närmare framgår av tab. 3, hava fluktuationerna i de faktiska årsförtjänsterna inom olika näringsgrenar i regel varit av samma omfattning som föregående år och liksom då medfört både höjningar och sänkningar, varvid dock en tendens till höjning varit övervägande. En närmare granskning av tabellen under jämförelse med lönestatistiken för föregående år visar, att årsinkomsterna i allmänhet förblivit praktiskt taget oförändrade inom grupperna järn-, stål- och kopparverk, byggnadsämnesindustri, buteljglasbruk, bagerier, råsockerbruk och raffinaderier, bryggerier och läskedrycksfabriker, tobaksfabriker, hatt- och mössfabriker, garverier samt konstgödningsfabriker. — Inom flertalet andra näringsgrupper har däremot inträtt en viss lönestegring. Betraktar man ökningen inom de olika industrigrenarna, giva siffrorna vid handen, att arbetarnas årsinkomster under redogörelseåret stegrats mest inom följande områden: kolgruvor (17 %), nordsvenska malmgruvor (15 %), pressjästfabriker (13 %), kristall- och småglasbruk (11 %), grafisk industri (11 %) samt pappersbruk och pappfabriker (8 %). — De näringsgrenar åter, där arbetarpersonalen på grund av försämrade avsättningsförhållanden, arbetsinställelser o. d. synes fått nöja sig med lägre årsinkomster än föregående år, voro: päls- och skinnvarufabriker (— 11 %), kraft-, belysnings- och vattenverk (— 7 %), fönsterglasbruk (— 5 %), kvarnar (— 4 %), skrädderier och sömnadsfabriker (— 4 %) samt skofabriker (— 4 %).

De i tab. 3 angivna lönesiffrorna för män, kvinnor och minderåriga tillsammantagna giva en bild av löneutvecklingen inom varje industri men kunna icke användas för jämförelser med avseende på lönenivån inom olika industrier, enär för bedömande härav hänsyn måste tagas till arbetarstammens skiljaktiga sammansättning i fråga om ålder och kön. Lönestandarden måste sålunda beräknas för manliga, kvinnliga och minderåriga arbetare var för sig. De härför erforderliga lönesiffrorna återfinnas jämväl i tabellen.

I fråga om årsinkomsterna uppvisade de vuxna manliga arbetarna inom gruvdrift i norra Sverige samt spårvägsdrift de högsta genomsnittssiffrorna, nämligen 4 965 och 3 857 kr., varefter kommo guld- och silvervarufabriker (3 727 kr.), grafisk industri (3 612 kr.), pressjästfabriker (3 562 kr.), bryggerier och läskedrycksfabriker (3 556 kr.), bagerier (3 508 kr.) samt tobaksfabriker (3 467 kr.). De lägsta årssiffrorna förete fönsterglasbruk, kristall- och småglasbruk, kolgruvor, sågverk och hyvlerier samt spinnerier, väverier o. d., där arbetarna i genomsnitt förtjänat resp. 1 815, 1 898, 2 075, 2 100 och 2 103 kr. De låga årsförtjänsterna inom dessa industrier sammanhänga dels med de mindre goda konjunkturer, som uppgivas ha varit rådande inom vissa av dessa branscher, och dels med att hithörande företag i stor utsträckning äro förlagda till platser å landsbygden, där levnadskostnaderna äro relativt låga.[1] Omvänt äro bland näringsgrenar med hög lönenivå storstadsföretagen särdeles talrika.

Bland de vuxna kvinnliga arbetarna uppvisade år 1926 bageriarbeterskorna den högsta genomsnittliga årsinkomsten, 2 221 kr. Därefter kommo arbeterskor vid mekaniska verkstäder, bryggerier och läskedrycksfabriker,

[1] Jfr sid. 863.

(Forts. å sid. 855.)

Tab. 8. Arbetstid och löneinkomster inom olika näringsgrenar år 1926.

Näringsgrenar (siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Medelantal arbetare under verksamhetstiden	Medeltal arbetstimmar[1] per arbetare		Genomsnittlig löneinkomst									
				per år			per dag		per timme				
				ordinarie tid, kr.	inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		ordinarie tid			inkl. övertid, naturaförmåner o. d.	
		antal	därav på ackord, %		kr.	indextal, 1915 = 100	kr.	indextal, 1913 = 100	tidlön, kr.	ackord, kr.	i genomsnitt, kr.	kr.	indextal, 1913 = 100
Malmbrytning o. metallindustri (596)	**70 336**	**2 275**	**61·7**	**2 480**	**2 559**	**209**	**8·80**	**210**	—	—	—	—	—
män	61 752	2 285	62·2	2 627	2 717	207	9·38	209	0·98	1·28	1·17	1·19	—
kvinnor	2 818	2 188	62·8	1 700	1 734	268	6·36	277	0·62	0·88	0·79	0·79	—
minderåriga	5 393	2 213	55·2	1 207	1 215	213	4·28	214	0·41	0·65	0·55	0·55	—
Gruvor o. anrikningsverk (45)	**7 555**	**2 172**	**65·8**	**3 062**	**3 180**	**220**	**9·61**	**191**	—	—	—	—	—
män	7 139	2 168	66·7	3 164	3 287	215	9·94	187	1·06	1·67	1·47	1·52	241
minderåriga	399	2 225	50·0	1 311	1 338	209	4·66	207	0·56	0·62	0·59	0·60	222
Därav i													
Mellersta Sverige (41)	4 793	2 202	62·0	2 155	2 202	193	7·94	—	—	—	—	—	—
män	4 459	2 199	62·8	2 230	2 279	191	8·21	—	0·80	1·15	1·02	1·04	212
minderåriga	317	2 240	58·7	1 157	1 171	214	4·25	—	0·43	0·58	0·52	0·52	217
Norra Sverige (4)	2 762	2 119	72·6	4 635	4 876	261	15·62	—	—	—	—	—	—
män	2 680	2 117	74·4	4 719	4 965	254	16·01	—	1·74	2·43	2·26	2·34	289
minderåriga	82	2 166	15·6	1 908	1 982	259	6·89	—	0·82	1·22	0·88	0·92	307
Järn-, stål- o. kopparverk (42)	**12 832**	**2 289**	**65·4**	**2 119**	**2 224**	**194**	**7·40**	**185**	—	—	—	—	—
män	12 056	2 295	66·5	2 186	2 296	196	7·62	186	0·78	1·06	0·97	1·00	244
minderåriga	727	2 197	47·7	1 065	1 096	195	3·35	172	0·38	0·61	0·49	0·50	250
Järn- o. stålmanufaktur (109)	**7 497**	**2 278**	**50·8**	**2 181**	**2 238**	**207**	**7·73**	**206**	—	—	—	—	—
män	5 932	2 292	51·8	2 430	2 501	207	8·66	207	0·93	1·20	1·07	1·09	248
kvinnor	691	2 213	45·8	1 329	1 343	251	4·57	—	0·52	0·70	0·60	0·61	321
minderåriga	841	2 229	46·9	1 131	1 131	254	3·97	—	0·40	0·63	0·51	0·51	300
Mekaniska verkstäder (300)	**32 139**	**2 301**	**61·9**	**2 555**	**2 625**	**213**	**9·07**	**218**	—	—	—	—	—
män	29 092	2 306	62·4	2 660	2 741	206	9·54	214	1·00	1·28	1·18	1·19	253
kvinnor	554	2 266	56·8	2 052	2 092	312	7·36	317	0·70	1·08	0·92	0·92	383
minderåriga	2 154	2 248	56·1	1 264	1 269	218	4·39	215	0·41	0·69	0·57	0·57	271
Elektriska verkstäder (32)	**6 634**	**2 260**	**64·6**	**2 544**	**2 632**	**244**	**9·72**	**262**	—	—	—	—	—
män	4 988	2 304	60·4	2 878	2 984	263	10·78	276	1·14	1·37	1·28	1·29	300
kvinnor	906	2 117	83·6	1 781	1 827	232	7·18	247	0·66	0·89	0·85	0·86	269
minderåriga	740	2 145	72·5	1 242	1 244	217	4·76	236	0·39	0·65	0·58	0·58	264
Metallmanufaktur (49)	**3 253**	**2 219**	**56·5**	**2 310**	**2 340**	**210**	**8·01**	**208**	—	—	—	—	—
män	2 297	2 281	56·1	2 687	2 717	213	9·51	212	1·04	1·30	1·19	1·20	250
kvinnor	460	2 195	56·1	1 691	1 707	280	6·31	—	0·66	0·87	0·78	0·78	339
Guld- o. silvervarufabriker (19)	**426**	**2 190**	**44·4**	**2 902**	**2 902**	**237**	**10·12**	**246**	—	—	—	—	—
män	248	2 191	45·1	3 696	3 727	226	12·91	233	1·49	1·94	1·69	1·70	274
Jord- o. stenindustri (207)	**21 695**	—	—	—	—	—	**7·60**	**216**	—	—	—	—	—
män	19 102	—	—	—	—	—	8·05	218	0·84	1·13	1·00	1·04	—
kvinnor	766	—	—	—	—	—	4·92	193	0·42	0·73	0·63	0·63	—
minderåriga	1 744	—	—	—	—	—	3·41	227	0·38	0·58	0·44	0·44	—
Kolgruvor (7)	**3 576**	**2 186**	**49·2**	**1 794**	**2 012**	**205**	**6·98**	**180**	—	—	—	—	—
män	3 353	2 176	51·0	1 844	2 075	196	7·20	177	0·68	1·02	0·86	0·95	198
Torvindustri (18)	**390**	—	—	—	—	—	**5·80**	**165**	—	—	—	—	—
män	289	—	—	—	—	—	5·97	157	0·62	0·78	0·71	0·72	185

[1] Inkl. övertid.

Näringsgrenar (siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Medelantal arbetare under verksamhetstiden	Medeltal arbetstimmar per arbetare		Genomsnittlig löneinkomst										
				per år			per dag		per timme					
				ordinarie tid, kr.	inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		ordinarie tid			inkl. övertid, naturaförmåner o. d.	
		antal	därav på ackord, %		kr.	indextal, 1913 = 100	kr.	indextal, 1913 = 100	tidlön, kr.	ackord, kr.	i genomsnitt, kr.	kr.	indextal, 1913 = 100
Stenbrott och stenhuggerier (31)	**4 726**	—	—	—	—	—	**6·32**	**203**	—	—	—	—	—
män	4 523	—	—	—	—	—	6·39	223	0·88	0·90	0·89	0·89	307
Byggnadsämnesindustri (107)	**7 872**	**2 152**	**51·5**	**2 350**	**2 395**	**226**	**9·28**	**248**	—	—	—	—	—
män	7 296	2 154	51·5	2 441	2 489	229	9·59	255	0·95	1·33	1·15	1·16	305
Porslins-, kakel- o. lergodsfabriker (12)	**1 738**	**2 113**	**65·0**	**1 837**	**1 862**	**171**	**6·66**	**178**	—	—	—	—	—
män	943	2 077	57·0	2 211	2 415	167	8·49	167	0·93	1·18	1·08	1·09	202
kvinnor	508	2 166	89·5	·	1 313	158	5·93	198	0·53	0·79	0·77	0·77	248
Glasbruk (32)	**3 393**	**2 157**	**38·2**	**1 644**	**1 765**	**184**	**6·42**	**194**	—	—	—	—	—
män	2 698	2 175	44·8	1 891	2 041	172	7·44	179	0·76	1·01	0·87	0·94	209
minderåriga	600	2 084	11·1	679	689	184	2·57	199	0·32	0·40	0·33	0·33	236
Kristall- o. småglasbr. (19)	2 433	2 163	40·1	1 504	1 581	—	5·87	—	—	—	—	—	—
män	1 803	2 192	49·4	1 799	1 898	—	7·13	—	0·68	0·96	0·82	0·87	—
Fönsterglasbruk (4)	165	1 583	82·8	1 645	1 815	—	8·35	—	—	—	—	—	—
män	165	1 583	82·8	1 645	1 815	—	8·35	—	0·72	1·11	1·04	1·15	—
Buteljglasbruk (6)	754	2 274	25·9	2 123	2 384	—	7·83	—	—	—	—	—	—
män	708	2 276	27·5	2 198	2 475	—	8·02	—	0·89	1·18	0·97	1·09	—
Träindustri (313)	**26 310**	**2 192**	**67·2**	**1 928**	**2 031**	**221**	**7·54**	**201**	—	—	—	—	—
män	22 735	2 214	68·4	2 057	2 176	223	8·05	198	0·83	0·99	0·94	0·98	—
kvinnor	277	2 234	53·0	1 480	1 529	270	5·65	251	0·63	0·71	0·67	0·69	—
minderåriga	2 936	2 025	56·8	1 004	1 024	202	3·98	195	0·39	0·58	0·50	0·50	—
Flottning (10)	**2 513**	—	—	—	—	—	**8·50**	**213**	—	—	—	—	—
män	2 377	—	—	—	—	—	8·67	214	0·78	1·01	0·92	0·93	233
Sågverk o. hyvlerier (135)	**17 299**	**2 137**	**76·1**	**1 816**	**1 954**	**209**	**7·34**	**194**	—	—	—	—	—
män	14 774	2 160	77·6	1 938	2 100	199	7·84	192	0·74	0·95	0·91	0·97	231
minderåriga	2 131	1 986	64·8	1 016	1 035	192	4·10	188	0·41	0·57	0·51	0·52	236
Snickeri- o. möbelfabr. (142)	**5 759**	**2 243**	**44·1**	**2 123**	**2 179**	**209**	**7·68**	**207**	—	—	—	—	—
män	5 096	2 248	46·6	2 273	2 331	207	8·23	207	0·93	1·12	1·02	1·04	254
minderåriga	573	2 189	24·3	895	934	212	3·25	192	0·37	0·54	0·41	0·41	228
Annan trävaruindustri (26)	**739**	**2 185**	**59·7**	**2 032**	**2 074**	**224**	**7·76**	**240**	—	—	—	—	—
män	488	2 191	59·1	2 428	2 445	195	9·16	218	0·99	1·20	1·11	1·13	251
Pappers- och grafisk industri (315)	**32 983**	**2 321**	**48·7**	**2 289**	**2 481**	**211**	**8·63**	**212**	—	—	—	—	—
män	26 858	2 332	52·0	2 462	2 688	207	9·37	210	1·07	1·12	1·10	1·15	—
kvinnor	2 784	2 236	38·5	1 605	1 641	241	5·70	225	0·69	0·78	0·73	0·74	—
minderåriga	2 130	2 257	20·7	1 024	1 057	216	3·60	206	0·41	0·62	0·46	0·46	—
Pappersmassefabriker (74)	**14 605**	**2 292**	**66·9**	**2 227**	**2 448**	**197**	**8·60**	**202**	—	—	—	—	—
män	13 856	2 295	68·0	2 282	2 515	194	8·81	200	0·85	1·11	1·03	1·09	253
minderåriga	607	2 260	35·0	1 151	1 181	212	4·15	205	0·44	0·66	0·51	0·52	260
Pappersbruk o. pappfabriker (47)	**10 399**	**2 351**	**52·4**	**2 126**	**2 332**	**218**	**8·21**	**215**	—	—	—	—	—
män	7 985	2 385	52·3	2 285	2 515	218	8·97	220	0·91	1·08	1·00	1·05	269
kvinnor	926	2 098	64·8	1 334	1 359	232	4·90	—	0·56	0·68	0·64	0·64	278
minderåriga	491	2 141	39·7	1 050	1 104	219	4·02	217	0·43	0·59	0·50	0·50	278

Tab. 3 (forts.)

Näringsgrenar (siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Medelantal arbetare under verksamhetstiden	Medeltal arbetstimmar per arbetare		Genomsnittlig löneinkomst										
				per år			per dag		per timme					
				ordinarie tid, kr.	inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		ordinarie tid			inkl. övertid, naturaförmåner o. d.	
		antal	därav på ackord, %		kr.	indextal, 1913 = 100	kr.	indextal, 1913 = 100	tidlön, kr.	ackord, kr.	i genomsnitt, kr.	kr.	indextal, 1913 = 100
Annan pappersindustri (51)	**2 406**	**2 293**	**15·2**	**1 931**	**1 980**	**241**	**6·83**	**240**	—	—	—	—	—
män	973	2 320	12·3	2 653	2 753	210	9·44	206	1·10	1·71	1·17	1·20	235
kvinnor	866	2 279	22·3	1 626	1 652	236	5·69	—	0·68	0·87	0·73	0·74	285
Grafisk industri (143)	**5 573**	**2 361**	**8·4**	**2 885**	**3 065**	**254**	**10·89**	**248**	—	—	—	—	—
män	4 044	2 365	6·3	3 394	3 612	227	11·83	214	1·45	1·83	1·48	1·52	230
kvinnor	850	2 360	21·8	1 915	1 979	261	6·98	255	0·77	1·04	0·83	0·84	255
minderåriga	613	2 339	3·1	980	1 010	254	3·16	231	0·42	0·60	0·42	0·48	269
Livsmedelsindustri (361)	**19 015**	**2 288**	**19·9**	**2 456**	**2 669**	**232**	**9·37**	**238**	—	—	—	—	—
män	11 791	2 356	5·7	2 942	3 224	235	11·13	241	1·25	1·60	1·27	1·37	—
kvinnor	6 360	2 176	47·4	1 761	1 844	250	6·66	253	0·76	0·87	0·81	0·85	—
minderåriga	821	2 200	23·2	998	1 028	224	3·64	218	0·43	0·53	0·45	0·47	—
Kvarnar (39)	**1 546**	**2 330**	**0·6**	**2 993**	**3 092**	**237**	**11·11**	**242**	—	—	—	—	—
män	1 522	2 333	0·4	3 020	3 119	237	11·19	242	1·31	1·28	1·31	1·34	291
Pressjästfabriker (8)	**263**	**2 444**	**1·6**	**3 108**	**3 347**	**265**	**11·58**	**280**	—	—	—	—	—
män	229	2 459	0·2	3 304	3 562	266	12·34	279	1·38	2·04	1·38	1·45	337
Bagerier (93)	**2 758**	**2 396**	**6·1**	**2 878**	**2 970**	**263**	**9·95**	**260**	—	—	—	—	—
män	1 651	2 395	0·5	3 442	3 508	250	11·65	245	1·44	2·22	1·44	1·45	296
kvinnor	959	2 412	13·0	2 185	2 221	270	7·56	272	0·90	0·99	0·91	0·92	317
Råsockerbruk o. raffinaderier (25)	**2 646**	**2 288**	**11·7**	**2 211**	**2 367**	**190**	**8·07**	**192**	—	—	—	—	—
män	2 225	2 314	6·7	2 361	2 540	195	8·60	199	1·02	1·35	1·05	1·10	289
kvinnor	324	2 141	48·8	1 488	1 534	250	5·40	212	0·60	0·80	0·70	0·72	327
Choklad- o. karamellfabriker (21)	**1 810**	**2 196**	**25·6**	**1 548**	**1 576**	**232**	**5·69**	**248**	—	—	—	—	—
män	348	2 280	0·9	2 711	2 794	210	9·91	220	1·20	1·43	1·20	1·23	262
kvinnor	1 131	2 178	32·1	1 375	1 390	215	5·00	225	0·62	0·66	0·63	0·64	278
minderåriga	331	2 172	30·4	917	929	236	3·32	242	0·89	0·49	0·42	0·43	307
Bryggerier o. läskedrycksfabriker (98)	**4 808**	**2 340**	**5·7**	**2 734**	**3 196**	**247**	**11·22**	**248**	—	—	—	—	—
män	3 682	2 379	2·4	3 003	3 556	237	12 38	244	1·27	2·35	1·30	1·49	287
kvinnor	1 054	2 211	18·1	1 912	2 082	261	7·46	254	0·81	1·18	0·88	0·94	313
Tobaksfabriker (11)	**2 951**	**2 072**	**84·6**	**2 019**	**2 173**	—	**8·06**	—	—	—	—	—	—
män	623	2 257	60·0	3 127	3 467	—	12·29	—	1·21	1·53	1·40	1·54	—
kvinnor	2 260	2 026	92·9	1 745	1 851	—	6·96	—	0·70	0·87	0·86	0·91	—
Slakterier o. konservfabriker (46)	**1 424**	**2 371**	**13·5**	**2 595**	**2 635**	**238**	**8·84**	**231**	—	—	—	—	—
män	929	2 382	3·1	3 084	3 148	242	10·87	240	1·32	1·26	1·32	1·34	291
kvinnor	412	2 347	36·3	·	1 808	—	5·94	266	0·73	0·89	0·79	0·79	343
Annan livsmedelsindustri (20)	**809**	**2 388**	**2·5**	**2 563**	**2 780**	**249**	**10·17**	**279**	—	—	—	—	—
män	582	2 403	1·1	2 944	3 198	240	11·76	277	1·26	1·73	1·27	1·31	279
Textil- o. beklädnadsindustri (333)	**36 276**	**2 236**	**53·3**	**1 569**	**1 645**	**226**	**5·76**	**222**	—	—	—	—	—
män	10 911	2 308	29·1	2 113	2 271	204	7·81	201	0·90	1·03	0·94	0·97	—
kvinnor	20 663	2 207	69·3	1 414	1 461	228	5·10	221	0·61	0·67	0·65	0·66	—
minderåriga	4 236	2 190	42·6	910	921	217	3·25	210	0·38	0·47	0·42	0·42	—

Näringsgrenar (siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Medelantal arbetare under verksamhetstiden	Medeltal arbetstimmar per arbetare		Genomsnittlig löneinkomst										
				per år			per dag		per timme					
				ordinarie tid, kr.	inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		ordinarie tid			inkl. övertid, naturaförmåner o. d.	
		antal	därav på ackord, %		kr.	index-tal, 1913 = 100	kr.	index-tal, 1913 = 100	tidlön, kr.	ackord, kr.	i genomsnitt, kr.	kr.	index-tal, 1913 = 100
Spinnerier, väverier o. d. (180)	**27 382**	**2 244**	**50·6**	**1 501**	**1 575**	**224**	5·59	**224**	—	—	—	—	—
män	9 392	2 310	26·6	1 963	2 103	208	7·39	209	0·85	0·93	0·87	0·91	260
kvinnor	14 180	2 210	69·5	1 335	1 375	212	4·88	209	0·54	0·64	0·61	0·62	270
minderåriga	3 380	2 201	41·4	914	934	218	3·32	211	0·37	0·48	0·42	0·42	263
Skrädderier o. sömnadsfabriker (135)	**7 676**	**2 202**	**61·5**	**1 815**	**1 875**	**226**	6·61	**230**	—	—	—	—	—
män	1 377	2 291	47·4	3 226	3 330	223	11·44	226	1·40	1·46	1·43	1·43	280
kvinnor	5 566	2 190	66·7	1 601	1 644	265	5·82	265	0·77	0·72	0·74	0·75	341
minderåriga	733	2 135	47·6	·	899	225	3·09	224	0·40	0·48	0·44	0·44	314
Hatt- och mössfabriker (18)	**1 218**	**2 266**	**72·3**	**1 725**	**1 747**	**250**	5·77	**210**	—	—	—	—	—
män	142	2 289	50·4	3 064	3 156	203	10·48	187	1·22	1·46	1·34	1·35	225
kvinnor	917	2 274	82·5	1 667	1 680	275	5·57	218	0·80	0·73	0·74	0·74	274
Läder-, hår- o. gummivaruindustri (135)	**11 021**	**2 135**	**54·1**	**1 984**	**2 013**	**219**	7·21	**218**	—	—	—	—	—
män	5 993	2 164	51·4	2 463	2 517	199	8·89	202	1·04	1·25	1·15	1·16	—
kvinnor	3 047	2 103	66·0	1 555	1 576	214	5·43	196	0·67	0·78	0·74	0·75	—
minderåriga	1 523	2 087	40·5	968	974	262	3·45	235	0·40	0·55	0·46	0·47	—
Garverier (34)	**1 520**	**2 311**	**47·9**	**2 298**	**2 373**	**210**	8·20	**212**	—	—	—	—	—
män	1 298	2 308	49·4	2 467	2 552	220	8·82	223	0·92	1·24	1·08	1·11	264
Päls- o. skinnvarufabr. (17)	**592**	**2 269**	**35·8**	·	**2 093**	**253**	7·95	**262**	—	—	—	—	—
män	250	2 307	48·5	·	2 830	209	9·95	213	1·37	1·13	1·25	1·26	242
kvinnor	165	2 198	15·9	·	1 762	270	6·39	259	0·88	0·57	0·84	0·85	315
Skofabriker (47)	**6 073**	**2 015**	**58·4**	**1 878**	**1 901**	**218**	6·86	**215**	—	—	—	—	—
män	3 052	2 032	60·3	2 417	2 451	188	8·94	189	1·11	1·24	1·19	1·20	240
kvinnor	1 809	1 994	63·9	1 455	1 469	184	5·25	181	0·62	0·79	0·73	0·74	239
minderåriga	889	1 996	39·3	904	909	247	3·29	228	0·39	0·56	0·45	0·46	307
Gummivarufabriker (6)	**1 874**	**2 273**	**55·7**	**1 979**	**2 049**	**245**	7·46	**249**	—	—	—	—	—
män	794	2 322	31·5	2 534	2 647	203	8·75	235	0·98	1·39	1·11	1·14	300
kvinnor	837	2 279	84·5	1 695	1 744	—	5·49	—	0·63	0·77	0·75	0·76	—
Annan hithörande ind. (31)	**962**	**2 250**	**45·5**	**2 019**	**2 030**	**175**	6·96	**179**	—	—	—	—	—
män	599	2 250	43·6	2 447	2 477	178	8·49	182	1·01	1·20	1·09	1·10	224
Kemisk-teknisk ind. (122)	**11 274**	**2 311**	**43·6**	**2 150**	**2 209**	**247**	7·96	**255**	—	—	—	—	—
män	7 398	2 370	35·5	2 529	2 641	227	9·25	228	1·05	1·16	1·09	1·12	—
kvinnor	2·837	2 162	66·3	1 454	1 466	241	5·37	250	0·64	0·69	0·68	0·69	—
minderåriga	1 025	2 261	50·5	1 134	1 146	269	3·99	256	0·45	0·55	0·50	0·51	—
Färg-, olje- o. parfymfabr. (49)	**1 902**	**2 378**	**12·1**	**2 137**	**2 286**	**246**	7·83	**248**	—	—	—	—	—
män	1 122	2 444	5·6	2 656	2 852	237	9·74	240	1·10	1·46	1·13	1·16	283
kvinnor	575	2 243	25·8	1 526	1 592	270	5·48	—	0·65	0·78	0·69	0·71	338
Konstgödningsfabriker (11)	**1 556**	**2 403**	**24·6**	**2 599**	**2 756**	**199**	9·15	**194**	—	—	—	—	—
män	1 494	2 403	24·9	2 657	2 819	192	9·40	191	1·05	1·42	1·14	1·17	244
Sprängämnesfabriker (7)	**858**	**2 311**	**60·9**	**2 383**	**2 493**	**205**	8·69	**199**	—	—	—	—	—
män	677	2 352	59·8	2 669	2 799	219	9·61	212	1·01	1·24	1·15	1·19	248
Tändsticksfabriker (13)	**5 214**	**2 216**	**75·0**	**1 856**	**1 907**	**251**	6·98	**259**	—	—	—	—	—
män	2 753	2 299	63·6	2 324	2 417	229	8·98	242	0·97	1·04	1·02	1·04	281
kvinnor	1 857	2 106	92·2	1 386	1 393	234	5·16	245	0·52	0·67	0·66	0·66	314
minderåriga	604	2 178	79·0	1 158	1 161	274	4·20	273	0·52	0·53	0·53	0·53	331

Tab. 3 (forts.)

Näringsgrenar (siffrorna inom parentes angiva antalet företag)	Medelantal arbetare under verksamhetstiden	Medeltal arbetstimmar per arbetare		Genomsnittlig löneinkomst									
				per år			per dag		per timme				
				ordinarie tid, kr.	inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		inkl. övertid, naturaförmåner o. d.		ordinarie tid			inkl. övertid, naturaförmåner o. d.	
		antal	därav på ackord, %		kr.	indextal, 1913 = 100	kr.	indextal, 1913 = 100	tidlön, kr.	ackord, kr.	i genomsnitt, kr.	kr.	indextal, 1913 = 100
Annan kemisk-teknisk industri (42)	**1 744**	**2 368**	**20·1**	**2 301**	**2 400**	**205**	**8·07**	**206**	—	—	—	—	—
män	1 352	2 392	18·1	2 529	2 645	208	8·71	196	1·06	1·14	1·08	1·10	239
Byggnadsverksamhet (720)	**9 635**	—	—	—	—	—	**12·37**	**233**	—	—	—	—	—
män	9 454	—	—	—	—	—	12·54	234	1·28	2·12	1·58	1·59	—
minderåriga	181	—	—	—	—	—	3·40	—	0·49	1·09	0·51	0·52	—
Egentligt byggnadsarb. (353)	**7 541**	—	—	—	—	—	**12·48**	**238**	—	—	—	—	—
män	7 488	—	—	—	—	—	12·52	238	1·27	2·06	1·58	1·58	287
Målning o. glasmästeri (367)	**2 094**	—	—	—	—	—	**11·99**	**207**	—	—	—	—	—
män	1 966	—	—	—	—	—	12·61	213	1·30	2·59	1·61	1·61	252
Kommunala verk o. byggnadsarbeten m. m. (169)	**15 631**	**2 324**	**19·5**	**3 174**	**3 440**	**268**	**12·53**	**291**	—	—	—	—	—
män	15 546	2 324	19·5	3 186	3 450	265	12·57	289	1·29	1·80	1·39	1·44	300
minderåriga	85	2 407	8·2	1 495	1 499	325	5·37	331	0·58	1·08	0·62	0·63	371
Kraft-, belysnings- o. vattenverk (118)	**3 916**	**2 382**	**7·5**	**2 945**	**3 077**	—	**10·52**	—	—	—	—	—	—
män	3 893	2 382	7·5	2 957	3 089	—	10·56	—	1·23	1·67	1·26	1·31	—
minderåriga	23	2 373	2·6	1 026	1 045	—	3·63	—	0·43	0·55	0·44	0·44	—
Byggnads- o. anläggningsarbeten (45)	**7 114**	**2 312**	**29·8**	**3 253**	**3 370**	—	**12·02**	—	—	—	—	—	—
män	7 054	2 311	30·0	3 267	3 385	—	12·06	—	1·27	1·81	1·43	1·48	—
minderåriga	60	2 421	10·3	1 676	1 697	—	6·17	—	0·65	1·13	0·70	0·70	—
Spårvägsdrift (6)	**4 601**	**2 250**	**4·8**	**3 349**	**3 856**	—	**14·96**	—	—	—	—	—	—
män	4 599	2 251	4·8	3 350	3 857	—	14·97	—	1·49	1·91	1·51	1·54	—
Handel o. varulager (515)	**6 008**	**2 358**	**10·1**	**2 569**	**2 650**	**242**	**9·02**	**236**	—	—	—	—	—
män	4 783	2 365	9·4	2 868	2 912	237	9·98	234	1·20	1·44	1·22	1·24	302
kvinnor	943	2 338	16·0	1 767	1 823	295	6·29	277	0·73	0·90	0·76	0·78	355
minderåriga	268	2 327	0·9	863	878	211	2·98	201	0·37	0·78	0·37	0·38	271
Samfärdsel (131)	**19 680**	**2 273**	**20·5**	**2 594**	**3 008**	**252**	**9·51**	**237**	—	—	—	—	—
män	19 584	2 273	20·6	2 601	3 018	249	9·54	233	1·04	1·64	1·16	1·32	—
minderåriga	96	2 243	4·1	923	986	183	3·12	173	0·40	0·59	0·41	0·43	—
Järnvägsdrift (enskild) (76)	**15 589**	**2 332**	**6·1**	**2 407**	**2 820**	**239**	**9·13**	**242**	—	—	—	—	—
män	15 493	2 332	6·1	2 416	2 832	236	9·16	239	1·03	1·16	1·04	1·21	318
minderåriga	96	2 243	4·1	923	986	185	3·12	174	0·40	0·59	0·41	0·43	239
Åkerirörelse (10)	**130**	**2 538**	**0·6**	**3 101**	**3 323**	**257**	**10·81**	**254**	—	—	—	—	—
män	130	2 538	0·6	3 101	3 323	255	10·86	253	1·26	2·18	1·27	1·31	305
Lastning o. lossning (45)	**3 961**	—	—	—	—	—	**14·95**	**248**	—	—	—	—	—
män	3 961	—	—	—	—	—	14·95	247	1·28	1·79	1·75	1·82	294
Tvättinrättningar (11)	**531**	**2 382**	**10·3**	**1 962**	**1 977**	—	**6·80**	—	—	—	—	—	—
män	111	2 405	—	3 178	3 215	—	10·63	—	1·33	—	1·33	1·34	—
kvinnor	406	2 379	13·5	1 656	1 666	—	5·82	—	0·68	0·83	0·70	0·70	—
Samtliga grupper (3 928)	**280390**	**2 247**	**47·9**	**2 281**	**2 413**	**221**	**8·58**	**225**	**0·96**	**1·11**	**1·03**	**1·07**	**268**
män	216018	2 264	45·9	2 547	2 707	218	9·57	222	1·06	1·25	1·15	1·19	264
kvinnor	40 901	2 195	60·8	1 526	1 567	241	5·61	240	0·66	0·73	0·70	0·72	300
minderåriga	20 452	2 167	42·9	1 037	1 049	216	3·76	214	0·40	0·58	0·48	0·49	272

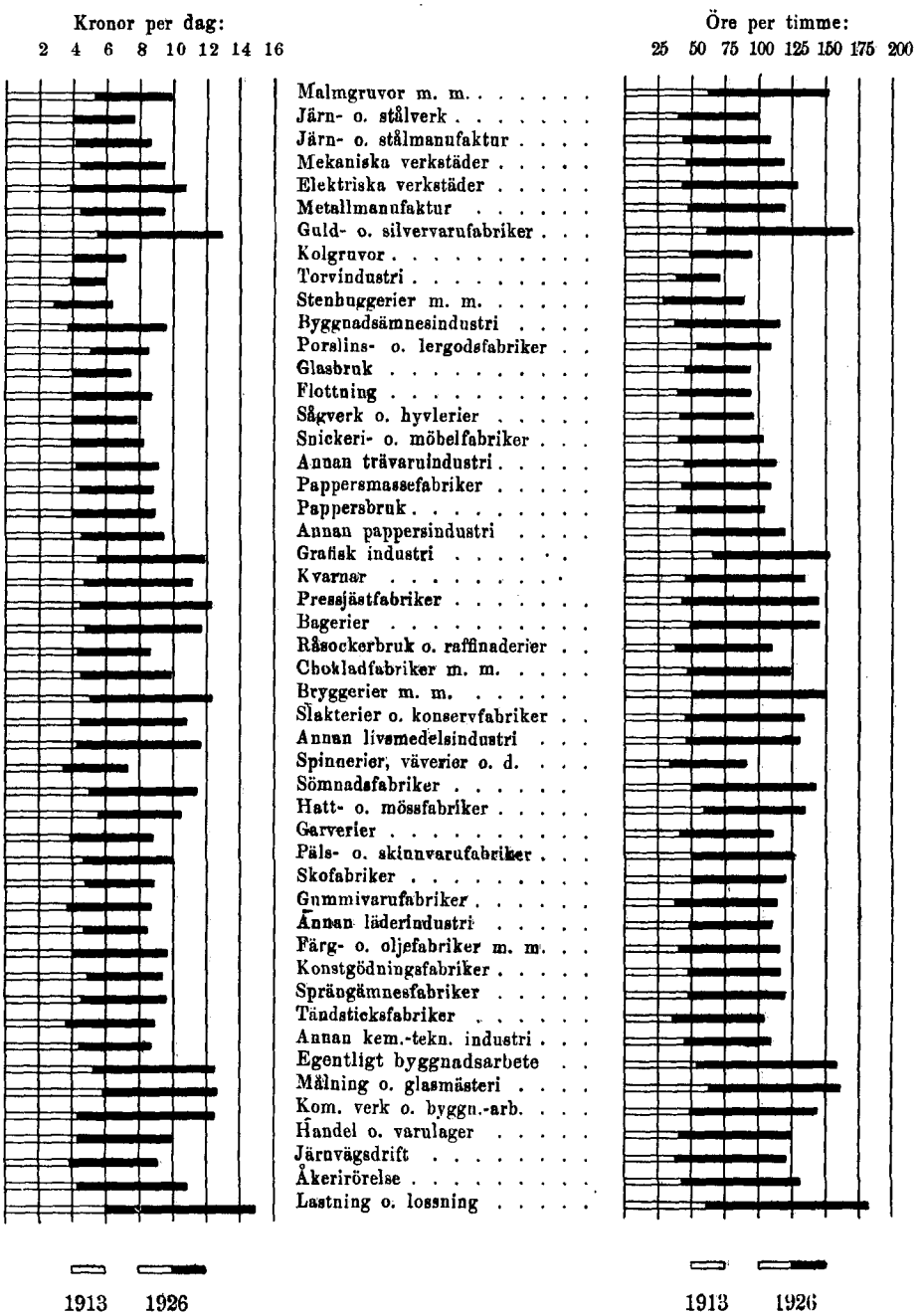
grafisk industri, tobaksfabriker, elektriska verkstäder, handel och varulager, slakterier och konservfabriker, päls- och skinnvarufabriker samt gummivarufabriker. Den lägsta medelförtjänsten per år uppvisa de kvinnliga arbetarna vid porslins-, kakel- och lergodsfabriker (1 313 kr.), järn- och stålmanufaktur (1 343 kr.), pappersbruk och pappfabriker (1 359 kr.), spinnerier, väverier o. d. (1 375 kr.), choklad- och karamellfabriker (1 390 kr.) samt tändsticksfabriker (1 393 kr.).

De i tab. 3 meddelade lönesiffrorna för minderåriga arbetare kunna icke utan vidare läggas till grund för en jämförelse mellan lönenivån inom olika näringsgrenar, enär åtskilliga skiljaktigheter industrierna emellan torde föreligga med hänsyn till de redovisade arbetarnas medelålder, vilken i detta fall måste tillmätas en väsentlig betydelse för löneinkomstens storlek. De vid gruvor och anrikningsverk, mekaniska verkstäder samt inom den elektriska industrien anställda minderåriga, vilka haft de högsta genomsnittliga löneinkomsterna, torde merendels vara ynglingar, som nalkas adertonårsåldern och mången gång utföra en vuxen mans arbete. Inom glasindustrien m. fl. näringsgrenar, där lönenivån är avsevärt lägre, sysselsättas i betydande utsträckning yngre arbetare, av vilka en stor del äro kvinnor.

Löneinkomst per dag. Som av det föregående framgår, har man i årets lönestatistik funnit lämpligt att för vissa mera utpräglade säsongyrken utbyta årslönen mot uppgifter angående den genomsnittliga *arbetsinkomsten per dagsverke*. Det är likväl av intresse att beräkna daglönen även för övriga i statistiken representerade grupper. Särskilt under år av större arbetsstrider kan nämligen inkomsten per dag i vissa fall bliva mer upplysande om den verkliga löneutvecklingen än årslönen. I tab. 3 har på grund härav med ledning av å formulären lämnade speciella uppgifter daglöner beräknats för samtliga i statistiken representerade företag. På grundval av nämnda löneberäkningar har utarbetats omstående diagram, utvisande de genomsnittliga löneinkomsterna per dag och per arbetstimme för vuxna manliga arbetare inom olika näringsgrenar. För samtliga i lönestatistiken redovisade näringsgrenar utgjorde genomsnittliga löneinkomsten per dagsverke 9·57 kr. Högst över detta medeltal ligga daglönerna inom gruvdrift i norra Sverige (16·01 kr.), spårvägsdrift (14·97 kr.), lastning och lossning (14·95 kr.), guld- och silvervarufabriker (12·91 kr.), målning och glasmästeri (12·61 kr.) samt egentligt byggnadsarbete (12·52 kr.), lägst under detsamma torvindustri (5·97 kr.), stenbrott och stenhuggerier (6·39 kr.), kristall- och småglasbruk (7·13 kr.), kolgruvor (7·20 kr.), spinnerier, väverier o. d. (7·39 kr.) samt järn-, stål- och kopparverk (7·62 kr.).

Löneinkomst per timme. De i det föregående meddelade uppgifterna kunna sägas belysa löneförhållandena huvudsakligen ur arbetarklassens synpunkt. Den faktiska arbetsförtjänsten under ett år eller en dag utgör nämligen först och främst ett mått på de medel arbetaren har till sitt förfogande för livsuppehälle under perioden i fråga. Betraktar man däremot såsom företagaren arbetslönen som en del av produktionskostnaderna, intresserar mest arbetskost-

Genomsnittliga löneinkomster per dag och per arbetstimme för vuxna manliga arbetare.

naden per utgjord arbetstimme. För en allsidig lönestatistik är det således nödvändigt att komplettera uppgifterna angående års- och daglönerna med en beräkning av den genomsnittliga arbetskostnaden per arbetstimme. I tab. 3 meddelas därför även uppgifter angående arbetarnas genomsnittliga *timförtjänster* under år 1926. Då uppgifter härom ej inhämtats tidigare än år 1921, har det ej varit möjligt att exakt följa utvecklingen längre tillbaka än till detta år. Enär emellertid möjligheten att direkt kunna jämföra fluktuationerna i års-, dags- och timförtjänsten vid olika tidpunkter med varandra är ägnad att underlätta bedömandet av löneutvecklingens verkliga omfattning och karaktär, har en approximativ beräkning av den genomsnittliga arbetskostnaden per arbetstimme under åren 1913 (utgångsåret) och 1920 (toppåret) verkställts på grundval av föreliggande uppgifter angående dagsinkomsten under sistnämnda år inom olika näringsgrenar och vissa med ledning av arbetstidsundersökningar, kollektivavtal m. m. erhållna siffror rörande arbetsdagens längd.[1]

För samtliga undersökta grupper ger tabellen vid handen, att genomsnittsinkomsten per timme år 1926 var 1·07 kr.[2] eller 168 % högre än år 1913, men att den faktiska dags- resp. årsförtjänsten under samma tid stannade vid ett belopp, som med 125 resp. 121 % översteg 1913 års siffror. Skiljaktigheterna mellan års-, dags- och timförtjänsternas inbördes förhållande framträda ännu kraftigare inom de olika näringsgrenarna. Orsaken till ifrågavarande skiljaktighet är förnämligast att söka i den under perioden minskade arbetstiden per år och arbetare, beroende väsentligen på införandet av 8-timmarsdagen men även på den ännu på vissa håll kvardröjande depressionen. Däremot hava under redogörelseåret arbetskonflikter endast i ringa grad påverkat den industriella verksamhetens omfång.

Sedan år 1920, då timförtjänsten för flertalet näringsgrupper låg som högst, har densamma minskats med i genomsnitt 28 %, medan motsvarande tillbakagång i den genomsnittliga dags- resp. årsförtjänsten uppgick till 28 resp. 25 %. Den ojämförligt största delen av denna reduktion i timlönerna ägde rum under år 1922, medan minskningen under 1921 och 1923 i regel inskränkte sig till några få procent. Under de tre senaste åren har nedgången i huvudsak avstannat och för flertalet näringsgrenar t. o. m. förbytts i en mer eller mindre markerad stegring.

En närmare granskning av timförtjänsterna under åren 1925 och 1926 visar, att dessa icke helt följt samma utvecklingslinje som årsinkomsterna. För vissa industrier, såsom elektriska verkstäder, kolgruvor, kristall- och småglasbruk, pappersbruk och pappfabriker, pressjästfabriker, spinnerier, väverier o. d. samt hatt- och mössfabriker, synes exempelvis stegringen i fråga om årsinkomsterna ha skärpts därigenom, att den faktiska arbetstiden ökats under redogörelseåret i jämförelse med föregående år. En motsatt tendens torde ha gjort sig gällande bl. a. vid fönsterglasbruk, råsockerbruk och raffinaderier

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1924, sid. 910.

[2] Tages endast hänsyn till arbete å ordinarie tid, uppgick medelförtjänsten per timme till 1·03 kr., medan återstoden eller 4 öre utgjorde ersättning för övertid, naturaförmåner o. d.

samt skofabriker, där den genomsnittliga arbetstiden per år synes ha minskats, samtidigt som timförtjänsten ökats eller (vid skofabrikerna) förblivit i det närmaste oförändrad.

Timförtjänsterna ställa sig väsentligt olika, allt eftersom avlöningsformen är *tid- eller ackordslön*. För samtliga i tab. 3 redovisade arbetargrupper var den genomsnittliga timförtjänsten vid tidlönsarbete 0·96 kr., medan den vid ackordsarbete uppgick till 1·11 kr. eller 15·6 % mera. Motsvarande tal för vuxna män voro resp. 1·06 och 1·25 (differens 18 %) samt för kvinnliga arbetare resp. 0·66 och 0·73 kr. (11 %). Dessa allmänna genomsnitt påverkas emellertid starkt av arbetets växlande art samt det skiftande antalet tidlöns- och ackordsarbetare inom olika industrigrenar. Inom sådana näringsgrenar, där stycklönsarbetet är av större betydelse, finner man, att merförtjänsten vid ackordsarbete i regel håller sig mellan 20 och 35 % av tidlönen. Även om inom det stora flertalet industrigrenar ackordsförtjänsterna äro betydligt högre än tidlönerna, råder dock inom vissa industrier ett motsatt förhållande, t. ex. inom skrädderibranschen, hatt- och mössfabriker samt päls- och skinnvarufabriker, där redovisade tid- och ackordslöner till stor del avse olika arbetargrupper och de yrkesskickligaste och högst avlönade arbetarna flerstädes åtnjuta tidlön.

De högsta genomsnittliga timförtjänsterna vid a c k o r d s a r b e t e för *vuxna manliga* arbetare förekommo — bortsett från de industrier, där ackordsarbete endast i rena undantagsfall påfordras — inom målning och glasmästeri och utgjorde i genomsnitt 2·59 kr., varefter kommo Nordsveriges gruvindustri (2·43 kr.), egentligt byggnadsarbete (2·06 kr.), guld- och silvervarufabriker (1·94 kr.), grafisk industri (1·83 kr.), kommunala byggnads- och anläggningsarbeten (1·81 kr.) samt lastning och lossning (1·79 kr.). Vid bedömande av dessa genomsnittssiffror bör emellertid beaktas, att de företrädesvis avse företag å dyrare orter.[1] De lägsta ackordsförtjänsterna förekommo inom torvindustri (0·73 kr.), stenbrott och stenhuggerier (0·90 kr.), spinnerier, väverier o. d. (0·93 kr.), sågverk och hyvlerier (0·95 kr.) samt kristall- och småglasbruk (0·96 kr.). — Siffrorna giva vidare vid handen, att de vuxna arbetarnas timförtjänster vid ackordsarbete sedan år 1925 ökats mest inom följande näringsgrenar: guld- och silvervarufabriker (19 %), »annan» pappersindustri (16 %), gruvor i norra Sverige (11 %), stenbrott och stenhuggerier (10 %) samt grafisk industri (8 %).

Vad t i d l ö n e r n a beträffar, uppvisade nordsvenska gruvarbetare (1·74 kr.), guld- och silvervarufabriksarbetare (1·49 kr.), spårvägsmän (1·49 kr.), arbetare vid grafisk industri (1·45 kr.) och i bagerier (1·44 kr.) samt skrädderiarbetare (1·40 kr.) de högsta genomsnittssiffrorna per timme, varefter kommo arbetare vid pressjästfabriker (1·38 kr.), päls- och skinnvarufabriker (1·37 kr.), tvättinrättningar (1·33 kr.), slakterier och konservfabriker (1·32 kr.) samt kvarnar (1·31 kr.). De lägsta timlönerna ha i fråga om vuxna manliga arbetare beräknats för torvindustri (0·62 kr.), kolgruvor (0·68 kr.), kristall- och småglasbruk (0·68 kr.), fönsterglasbruk (0·72 kr.), sågverk och hyvlerier (0·74 kr.), järn-, stål- och kopparverk (0·78 kr.) samt flottning (0·78 kr.). Stegringen i

[1] *Beträffande arbetslönerna inom olika dyrortsgrupper hänvisas till sid. 863 ff.*

timlönssatserna sedan år 1925 var mest betydande vid guld- och silvervarufabriker (13 %), gruvor i norra Sverige (12 %), pappersbruk och pappfabriker (10 %) samt hatt- och mössfabriker (9 %).

De *kvinnliga* arbetarnas ackordsförtjänster voro högst vid bryggerier och läskedrycksfabriker (1·18 kr. per timme), mekaniska verkstäder (1·08 kr.), grafisk industri (1·04 kr.), bagerier (0·99 kr.), handel och varulager (0·90 kr.), elektriska verkstäder (0·89 kr.) samt slakterier och konservfabriker (0·89 kr.), lägst vid päls- och skinnvarufabriker (0·57 kr.), spinnerier, väverier o. d. (0·64 kr.), choklad- och karamellfabriker (0·66 kr.), tändsticksfabriker (0·67 kr.) samt pappersbruk och pappfabriker (0·68 kr.). Den största ökningen från föregående år i de genomsnittliga ackordslönerna påträffas inom grafisk industri (18 %), handel och varulager (13 %), porslins-, kakel och lergodsfabriker (11 %), tvättinrättningar (11 %) samt elektriska verkstäder (9 %). De högsta tidlönerna för kvinnliga arbetare förekommo vid bagerier (0·90 kr.), päls- och skinnvarufabriker (0·88 kr.), bryggerier och läskedrycksfabriker (0·81 kr.), hatt- och mössfabriker (0·80 kr.), grafisk industri (0·77 kr.) samt skrädderier och sömnadsfabriker (0·77 kr.), de lägsta vid järn- och stålmanufaktur (0·52 kr.), tändsticksfabriker (0·52 kr.), porslins-, kakel- och lergodsfabriker (0·53 kr.), spinnerier, väverier o. d. (0·54 kr.) samt pappersbruk och pappfabriker (0·56 kr.). Störst har ökningen i tidlöner från år 1925 till år 1926 varit för den kvinnliga personalen inom grafisk industri (13 %), vid pappersbruk och pappfabriker (12 %), hatt- och mössfabriker (10 %) samt elektriska verkstäder (8 %).

En jämförelse mellan de *minderåriga* arbetarnas timförtjänster inom olika näringsgrenar är däremot av skäl, som förut blivit anförda i samband med deras årsinkomster, skäligen vansklig och torde icke heller ha större betydelse för syftet med förevarande undersökning.

Löneutvecklingen 1913—1926. Som förut nämnts, hava de preliminära siffror rörande den genomsnittliga stegringen av arbetslönerna år 1926 för samtliga näringsgrenar tillsammantagna, vilka meddelades i häfte 6 av Sociala Meddelanden 1927, underkastats en mindre jämkning vid den precisering av beräkningarna, som nu slutförts. Med hänsyn härtill återgivas här nedan ånyo de indextal, som angiva den genomsnittliga stegringen av arbetslönerna under åren 1913 till 1926 — under förutsättning av oförändrad proportion av manliga, kvinnliga och minderåriga arbetare — jämte motsvarande levnadskostnadsindex.

Indextal	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Levnadskostnader . .	100	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172
Löneinkomster per timme	100	105	108	118	145	213	283	368	363	263	250	255	263	265
Löneinkomster per dag	100	102	108	120	146	207	266	309	305	223	213	214	220	223
Löneinkomster per år och arbetare . .	100	100	107	120	143	200	256	294	271	208	202	211	216	220
Reallön[1]	100	98	93	92	88	89	98	109	112	107	114	121	123	128

[1] D. v. s. årsinkomsten reducerad till 1913 års prisnivå.

I övrigt hänvisas till det i nyssnämnda häfte (sid. 479) meddelade diagrammet, vars kurvor icke röna märkbar inverkan av den företagna jämkningen av indextalen.

IV. Hantverks- och transportarbetare samt i restaurangrörelse och husligt arbete anställd personal.

(Enligt uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna.)

De genomsnittliga lönebeloppen för nämnda yrkesgrenar meddelas i motstående tab. 4, varuti ävenledes beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1914—1926.

För de till hantverk och transportverksamhet[1] hörande yrkesgrupperna är lönen i enlighet med gällande löneformer beräknad per vecka om 48 arbetstimmar. De inom restaurangrörelse och husligt arbete anställda åtnjuta förutom kost och logi månadslön, dock med undantag för tvätt- och rengöringsarbeterskor, vilka pläga erhålla dagspenning (och fri kost).

Bland de yrkesgrupper, som hänförts till hantverk och transportarbete, är endast en kvinnlig kategori representerad, nämligen tvätterskor och strykerskor, bland de till restaurangrörelse och husligt arbete räknade däremot endast en manlig, nämligen hotelldrängar. Bland hotellväsendets övriga yrkesspecialiteter hava ytterligare upptagits endast köksbiträden (diskerskor, köksor m. fl.), vilka liksom hotelldrängarna icke äro beroende av drickspenningsystemet.

Såsom av tabellen framgår, äro löneuppgifterna för olika yrken ganska växlande. Bland *hantverksarbetarna* har den högsta genomsnittliga lönesatsen, 62 kr. per vecka, beräknats för murare, medan målare och bageriarbetare kommo upp till 61 samt bleck- och plåtslageriarbetare och byggnadsträarbetare till 57 kr. Motsvarande lönesatser för närmast föregående år utgjorde för de tre förstnämnda yrkeskategorierna 61 kr. och för de bägge senare 57 kr.

Då emellertid den vanligaste avlöningsformen inom byggnadsfacket i vårt land, åtminstone å större orter, lär vara ackordslön, torde den faktiska arbetsförtjänsten både för målare och egentliga byggnadsarbetare flerstädes ha ställt sig väsentligt högre än vid arbete enbart mot tidlön. En jämförelse med tab. 3 (sid. 854) ger även vid handen, att de faktiska löneinkomsterna för ifrågavarande arbetarkategorier i genomsnitt överstiga de meddelade tidlönerna med resp. 27 och 33 %, låt vara att de båda serierna av uppgifter representera ett rätt olika urval av orter. Även inom skrädderiyrket råder ett likartat förhållande, vilket förklarar, att den faktiska arbetsinkomsten enligt tab. 3 för vuxna manliga skrädderiarbetare kan uppgå till i genomsnitt c:a 68 kr. per vecka (d. v. s. 48 arbetstimmar), medan den normala tidlönen enligt uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna (tab. 4) ej nådde högre än till 53 kr. Bageriarbetarna åter arbeta nästan uteslutande mot tidlön,[2] men trots detta översteg den faktiska arbetsinkomsten den uppgivna normallönen med c:a 14 %, vartill orsaken väsentligen torde ligga i, att den förstnämnda företrädesvis

[1] Angående löneförhållandena inom sjömansyrket, se Soc. Medd. årg. 1926, sid. 705 ff.
[2] Jfr tab. 3, sid. 852.

Tab. 4. Löneförhållanden 1914—1926 för hantverks- och transportarbetare samt för i restaurangrörelse och i husligt arbete anställd personal.
(Enligt arbetsförmedlingsanstalternas uppgifter.)

Yrkesgrupper	Avlöning i kr.					Löneökning (+) eller lönenminskning (−) i %			
	1914	1920	1921	1925	1926	1914—1926	1920—1926	1921—1926	1925—1926
Hantverk och samfärdsel (beräknad veckoavlöning)									
Stenhuggeriarbetare	28	74	67	53	54	+ 93	−27	−19	+2
Bleck- och plåtslageriarbetare	28	84	82	57	57	+104	−32	−30	±0
Möbel- och finsnickeriarbetare	24	68	53	48	47	+ 96	−31	−11	−2
Murare	32	90	85	61	62	+ 94	−31	−27	+2
Byggnadsträarbetare	28	87	82	57	57	+104	−34	−30	±0
Måleriarbetare	30	82	79	61	61	+103	−26	−23	±0
Herrskrädderiarbetare	26	78	69	53	53	+104	−32	−23	±0
Skomakeriarbetare	21	77	67	43	42	+100	−45	−37	−2
Bageriarbetare	27	83	81	61	61	+126	−27	−25	±0
Hamn- och stuveriarbetare	31	75	69	53	53	+ 71	−29	−23	±0
Åkeriarbetare	20	65	56	40	42	+110	−35	−25	+5
Tvätterskor och strykerskor	13	35	30	24	25	+ 92	−29	−17	+4
Springpojkar	6	21	17	15	14	+133	−33	−18	−7
Hotell- och restaurangrörelse samt husligt arbete (månadslön, vartill kommer fri kost och logi)									
Hotelldrängar m. fl.	28	82	74	60	59	+111	−28	−20	−2
Hotelldiskerskor, -köksor m. fl.	18	52	44	37	36	+100	−31	−18	−3
Hushållerskor	23	62	53	44	46	+100	−26	−13	+5
Husjungfrur	16	43	37	32	33	+106	−23	−11	+3
Ensamjungfrur	16	48	41	34	34	+113	−29	−17	±0
Köksor	18	45	39	36	34	+ 89	−24	−13	−6
Trätt- och rengöringsarbeterskor (dag-penning, vartill kommer fri kost)	1·62	4·61	4·02	3·63	3·64	+125	−21	− 9	±0

avser större bagerier å dyrare orter och innefattar ersättning för övertidsarbete.

Vad hamn- och stuveriarbetarna beträffar, erbjuder det särskilt stora vanskligheter att angiva normala lönesatser för dessa arbetargrupper på grund av de oregelbundna arbetsförhållandena i hamnarna. Enligt de uppgifter, som erhållits för denna undersökning, kan den genomsnittliga veckolönen för riket i dess helhet beräknas ha utgjort 53 kr. år 1926 eller samma belopp som närmast föregående år och 31 kr. år 1914. På grund av den

ojämna arbetstillgången och då åtminstone i de stora hamnarna tidlönsarbete förekommer i jämförelsevis få fall, äro hithörande siffror endast av relativt värde vid bedömande av de faktiska arbetsförtjänsterna inom detta yrke. Till jämförelse må nämnas, att enligt tab. 3 den genomsnittliga arbetsförtjänsten inom gruppen lastning och lossning uppgick till kr. 1·82 per timme eller drygt 87 kr. per vecka.

Genomsnittslönen för åkeriarbetare har beräknats till 42 kr. per vecka mot 40 kr. närmast föregående år och 20 kr. år 1914. Den faktiska löneinkomsten ställer sig emellertid även beträffande denna arbetarkategori väsentligt högre.

Bland de till *hotell- och restaurangrörelse* hänförda yrkesspecialiteterna har den enda upptagna manliga arbetarkategorien, nämligen hotelldrängar, uppgivits åtnjuta den högsta kontanta avlöningen, som i genomsnitt för hela riket skulle ha stigit från 28 kr. per månad år 1914 till 59 kr. år 1926. Under år 1925 uppgick motsvarande avlöningsbelopp till 60 kr.

Beträffande de i *husligt arbete* anställda är lönen högst för hushållerskor, medan lönenivån för övriga yrkesspecialiteter icke synes förete nämnvärda skiljaktigheter. Den genomsnittliga lönen för hushållerskor har ökats från 23 till 46 kr. per månad, för husjungfrur från 16 till 33 kr., för ensamjungfrur från 16 till 34 kr. och för köksor från 18 till 34 kr. Under år 1925 utgjorde motsvarande lönesatser resp. 44, 32, 34 och 36 kr. per månad. Dagspenningen för tvätt- och rengöringsarbeterskor (förutom kost) har för året angivits till kr. 3·64 mot kr. 3·63 under närmast föregående år och kr. 1·62 år 1914.

Vad löneutvecklingen under perioden 1914—1926 i stort sett beträffar, framgår av de relativa talen i tabellen, att ökningen för hantverks- och transportarbetargrupperna växlar mellan 71 och 133 %. Den genomsnittliga stegringen för samtliga dessa grupper kan anslås till 102 %, under det att löneökningen för hotell- och restaurangpersonalen samt tjänarinnegruppen i genomsnitt kan uppskattas till 103 %. Den genomsnittliga ökningen för de till ovannämnda huvudgrupper hörande yrkena samt för tvätt- och rengöringsarbeterskor kan sättas till ungefär 104 % eller ej oväsentligt lägre än den siffra (121 %), som med år 1913 till bas ovan beräknats för arbetare inom industri, samfärdsel, handel och varulager.

Vid en jämförelse med 1925 års lönesatser finner man, att lönenivån under redogörelseåret praktiskt taget förblivit oförändrad för hantverks- och transportarbetare, medan en svag tendens till sänkning av lönerna kan konstateras för hotell- och restaurangpersonalen.

Till komplettering av ovan meddelade uppgifter angående den normala kontanta lönen för i hotell- och restaurangrörelse samt husligt arbete anställda meddelas i efterföljande tablå — på grundval av uppgifter från arbetsförmedlingsanstalterna — en beräkning av det uppskattade värdet utav de av kvinnliga tjänare åtnjutna naturaförmånerna.

Enligt denna sammanställning uppskattades det månatliga värdet av kost och logi för riket i dess helhet till 31 kr. år 1914 och 49 kr. år 1926, vilket innebär en stegring av 58 %. Till jämförelse må nämnas, att levnadskostna-

Värde av kost och logi per månad:	Absoluta tal						Indextal					
	Städer med över 10 000 inv.		Övriga orter		Samtliga orter		Städer med över 10 000 inv.		Övriga orter		Samtliga orter	
	1914	1926	1914	1926	1914	1926	1914	1926	1914	1926	1914	1926
Stockholm	33	75	—	—	33	75	100	227	—	—	100	227
Östra Sverige	33	52	31	51	32	51	100	158	100	165	100	159
Småland och öarna .	32	49	30	45	31	46	100	153	100	150	100	148
Södra Sverige	33	49	32	48	33	49	100	148	100	150	100	148
Västra Sverige . . .	37	55	20	44	30	47	100	149	100	220	100	157
Norra Sverige	30	54	33	52	32	52	100	180	100	158	100	163
Hela riket	33	52	30	48	31	49	100	158	100	160	100	158

dernas allmänna stegring från tiden närmast före krigsutbrottet till början av år 1927 utgjorde 71 %. I en del större städer har dock ifrågavarande värde uppskattats något högre än nämnda medeltal, och för Stockholm har detsamma nu ansetts böra upptagas till 75 kr. Sedan 1925 har det beräknade månatliga värdet av kost och logi minskats med 3 kr. eller 6 %.

V. Arbetslönerna inom olika dyrortsgrupper och särskilda orter samt inom export- och hemmamarknadsindustri.

(Enligt uppgifter från arbetsgivare.)

Såsom av föregående redogörelse framgår, har huvudsyftet med densamma varit, icke att giva någon detaljerad statistik över lönenivån inom näringslivets olika grenar utan att mäta lönefluktuationerna från det ena året till det andra. En summarisk föreställning om olika arbetarkategoriers lönestandard erhålles visserligen genom de i undersökningen meddelade siffror, som angiva manliga, kvinnliga och minderåriga arbetares genomsnittsinkomster inom olika näringsgrenar. Men de inbördes differenser, som dessa genomsnittssiffror uppvisa, hava såsom förut antytts i sin tur influerats bl. a. av resp. företags förrläggning inom olika landsdelar och ortsgrupper, vilka företett olikheter i lönehänseende liksom i fråga om levnadskostnader. Men därjämte synas resp. företags avsättningsområden och beroende av den utländska konkurrensen särskilt under de senaste åren blivit av väsentlig betydelse för de olika industriföretagens lönestandard.

Lönedifferenser av förstnämnda slag hava tidigare påvisats, bl. a. i en redogörelse för vissa resultat av socialstyrelsens löneundersökning för år 1922 (jfr Soc. Medd. årg. 1924, sid. 361 ff.). Därvid meddelades såväl för materialet i dess helhet som för de särskilda näringsgrenarna den genomsnittliga lönestandarden för manliga arbetare inom olika grupper av orter, fördelade i enlighet med socialstyrelsens gruppering av orter i riket efter levnadskostnadernas storlek år 1919, och påvisades siffermässigt sammanhanget mellan medellönerna och förläggningsorternas dyrhetsgrad. Sedan emellertid år 1925 verkställts ny dyrortsgruppering, avseende förhållandena året förut, befanns det nödvändigt att förnya 1922 års löneundersökning (jfr Soc. Medd. årg. 1925, sid.

735 ff.). Även i redogörelseårets lönestatistik ha dessa beräkningar upprepats. I det följande jämföras således de genomsnittliga löneförhållandena för de särskilda dyrortsgrupperna (efter 1925 års klassificering) med varandra och utsträckes denna jämförelse även till de särskilda näringsgrenarna. Därjämte har årets liksom fjolårets lönestatistik ytterligare utvidgats så till vida, att särskilda beräkningar verkställts angående lokala variationer i lönesatserna även *inom* resp. dyrortsgrupper. I likhet med föregående år har dessutom ett försök gjorts att erhålla en åtminstone ungefärlig föreställning om löneläget inom å ena sidan den industrigrupp, som huvudsakligen arbetar för den utländska marknaden, å den andra den, som väsentligen tillgodoser hemmamarknaden. Beräkningarna angående lönernas anpassning efter dyrortsförhållandena avse i årets lönestatistik icke blott män utan även kvinnor.[1] Att de i tabellerna över arbetslönerna inom olika dyrortsgrupper meddelade speciella lönesiffrorna något avvika från de tidigare i denna redogörelse publicerade allmänna medeltalen beror på, att vid här verkställd uppdelning av materialet i dyrortsgrupper frångragits järnvägspersonal och vissa andra kategorier av arbetare och förvaltningspersonal, som ej kunnat fördelas på olika dyrortsgrupper. Observeras bör, att sådana lönesiffror, som gälla blott ett mindre antal (färre än 150) arbetare eller kontorsanställda o. d. och vilka därför knappast torde kunna tillmätas någon representativ betydelse, i tabellerna betecknats med medievalstil.

Den i enskild tjänst anställda förvaltningspersonalens löner inom olika dyrortsgrupper. En sammanfattande översikt över beräkningarnas resultat för hithörande personalgrupper lämnas i nedanstående tablå, som visar den genomsnittliga årsinkomsten för manlig och kvinnlig förvaltningspersonal inom sju olika dyrortsgrupper för samtliga undersökta näringsgrenar tillsammantagna. Till jämförelse meddelas indextal, visande levnadskostnadernas differenser i fråga om de angivna ortsgrupperna i enlighet med 1925 års dyrortsgruppering.[2]

	Levnadskostnader (riksmedeltal = 1 000)		Förvaltningspersonalens genomsnittliga löneinkomst per år (kr.)		Indextal (medeltal i D:grupp = 1 000) Inkomst per år		Levnadskostnader
	gruppgränser	medeltal	män	kvinnor	män	kvinnor	
Ortsgrupp A	t. o. m. 930	880	4 380	1 819	1 054	850	815
» B	931— 990	960	4 232	1 856	1 018	867	889
» C	991—1 050	1 020	4 394	2 025	1 057	946	944
» D	1 051—1 110	1 080	4 156	2 141	1 000	1 000	1 000
» E	1 111—1 170	1 140	3 953	2 233	951	1 043	1 056
» F	1 171—1 230	1 200	4 365	2 209	1 050	1 032	1 111
» G	1 231 o. däröver	1 310	4 730	2 701	1 138	1 262	1 213

Tablån ger vid handen, att förvaltningspersonalens löner visserligen påverkas av dyrortsförhållandena, men att även andra faktorer bestämma lönesätt-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 790 ff.

[2] Ortsgrupperna A—B omfatta i stort sett landsbygd, grupperna C—E flertalet städer och tätare bebyggda samhällen, grupp F en del större städer och industrisamhällen samt grupp G Stockholm med förstäder jämte ett fåtal dyrorter i norra Sverige.

Tab. 5. Genomsnittlig löneinkomst år 1926 för förvaltningspersonal inom olika dyrortsgrupper.

Ortsgrupp:	A	B	C	D	E	F	G	Hela riket
Antal anställda:								
Teknisk personal	675	757	1 440	1 151	1 496	1 892	2 325	9 736
män	674	750	1 420	1 134	1 439	1 822	2 179	9 418
kvinnor	1	7	20	17	57	70	146	318
Kontorspersonal	876	1 043	2 023	2 271	3 954	4 607	9 353	24 127
män	737	844	1 567	1 594	2 632	3 124	5 242	15 740
kvinnor	139	199	456	677	1 322	1 483	4 111	8 387
Butikspersonal	148	141	514	681	1 012	1 252	4 307	8 055
män	117	104	301	275	451	402	1 695	3 345
kvinnor	31	37	213	406	561	850	2 612	4 710
Samtliga grupper	1 699	1 941	3 977	4 103	6 462	7 751	15 985	41 918
män	1 528	1 698	3 288	3 003	4 522	5 348	9 116	28 503
kvinnor	171	243	689	1 100	1 940	2 403	6 869	13 415
Genomsnittlig löneinkomst:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Teknisk personal	5 287	5 119	5 419	5 376	5 206	5 419	5 999	5 484
män	5 241	5 150	5 457	5 417	5 296	5 527	6 193	5 572
kvinnor	2 294	1 793	2 700	2 670	2 928	2 606	3 103	2 883
Kontorspersonal	3 632	3 334	3 460	3 155	3 053	3 385	3 826	3 493
män	3 963	3 668	3 844	3 518	3 412	3 849	4 516	3 959
kvinnor	1 886	1 937	2 141	2 302	2 338	2 410	2 946	2 618
Butikspersonal	1 931	2 023	2 022	2 173	2 316	2 237	2 773	2 505
män	2 043	2 232	2 240	2 648	2 819	3 108	3 513	3 094
kvinnor	1 506	1 440	1 715	1 852	1 913	1 824	2 292	2 086
Samtliga grupper	4 122	3 935	3 984	3 615	3 436	3 696	3 858	3 765
män	4 380	4 232	4 394	4 156	3 953	4 365	4 730	4 391
kvinnor	1 819	1 856	2 025	2 141	2 233	2 209	2 701	2 438

ningen. En del ojämnheter i tablåns sifferserier torde sammanhänga med det summariska sätt, på vilket uppgifterna till lönestatistiken redovisas, i det att speciella uppgifter icke alltid avges i de fall, då vissa tjänstemän äro placerade på annan ort än den, som utgör stationsort för personalens huvudmassa.

Motsvarande lönesiffror för de tre huvudgrupper, på vilka förvaltningspersonalen uppdelats i förevarande undersökning, framgå av ovanstående tab. 5, vari ävenledes angivits, huru många anställda varje medeltal avser.

Lönenivån för de tre kategorier av förvaltningspersonal, som här redovisas, synes i olika hög grad påverkas av en förskjutning i levnadskostnaderna. Endast för de mera homogena personalgrupperna (kvinnlig kontorspersonal samt manlig och kvinnlig butikspersonal) framträda fullt tydliga variationer av lönebeloppens storlek allt efter resp. företags lokalisering, medan för övriga grupper andra faktorer synas dominera lönesättningen.

Arbetarpersonalens löner inom olika dyrortsgrupper. För vuxna manliga och kvinnliga arbetare (män = m, kvinnor = kv) giver en jämförelse mellan lönenivån inom olika dyrortsgrupper för samtliga undersökta näringsgrenar tillsammantagna följande resultat:

	Levnadskostnader (riksmedeltal = 1 000)		Genomsnittlig löneinkomst år 1926 för vuxna arbetare				Indextal (medeltal i D:grupp = 1 000)				
			kr. per år		kr. per timme		Inkomst per år		Inkomst per timme		Levnadskostnader
	gruppgränser	medeltal	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	
Ortsgrupp A .	t. o. m. 930	880	2 003	1 252	0·91	0·57	786	881	820	877	815
» B .	931— 990	960	2 179	1 283	0·98	0·58	855	903	883	892	889
» C .	991—1 050	1 020	2 430	1 330	1·05	0·62	953	936	946	954	944
» D .	1 051—1 110	1 080	2 549	1 421	1·11	0·65	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
» E .	1 111—1 170	1 140	2 772	1 560	1·21	0·71	1 087	1 098	1 090	1 092	1 056
» F .	1 171—1 230	1 200	3 031	1 520	1·32	0·69	1 189	1 070	1 189	1 062	1 111
» G .	1 231 o. däröver	1 310	3 802	1 979	1·65	0·89	1 492	1 393	1 486	1 369	1 213

Medeltalen för de särskilda ortsgrupperna visa både för män och för kvinnor en stegring av löneinkomsterna från billigaste till dyraste ortsgrupp i fråga om såväl årslöner som timlöner (med undantag för kvinnor i grupp F). Förhållandet mellan lönenivå och levnadskostnader inom de olika dyrortsgrupperna åskådliggöres närmare genom i tablån inlagda indextal. Till bas för dessa har valts medellönen och medelindextalet för levnadskostnaderna i ortsgrupp D, detta för att minska verkan av manliga och kvinnliga arbetares olikformiga fördelning på olika dyrortsgrupper. De tre högsta dyrortsgrupperna, som innesluta landets större städer, omfatta nämligen icke fullt hälften (44·0 %) av de redovisade manliga industriarbetarna emot nära två tredjedelar (64·3 %) av de kvinnliga, varemot å landsbygden de manliga industriarbetarnas arbetsmarknad synes vara mindre begränsad än kvinnornas.

I fråga om den högsta dyrortsgruppen (G) nå de manliga arbetarnas avlöningar högre över det valda riksmedeltalet än kvinnolönerna, men de förstnämnda sjunka i gengäld i de lägsta dyrortsgrupperna lägre än de senare. Männens lönenivå synes alltså vara mindre enhetlig än kvinnornas inom de olika dyrortsgrupperna.

En bild av i vad mån liknande divergenser i lönehänseende även framträda för särskilda näringsgrupper och viktigare näringsgrenar erhålles genom tab. 6 å sid. 868—871. Endast den totala löneinkomsten per år och per timme har här redovisats, varjämte angivits, huru många arbetare (män = m, kvinnor = kv) varje särskilt lönemedeltal avser.

Man finner, att ovan antydda lönedifferenser mellan olika dyrortsgrupper, om också i växlande grad, även göra sig gällande inom de särskilda näringsgrenarna. Den genomsnittliga timförtjänsten visar således med få undantag en tendens till stegring med växande levnadskostnader. Det mest framträdande undantaget utgör gruppen samfärdsel, inom vilken lastnings- och lossningsarbetarna dominera, enär järnvägarna, som förut anförts, vid denna undersökning helt måst lämnas å sido. Beräkningen av antalet arbetstimmar vid lastnings- och lossningsarbete är emellertid förenad med stora svårigheter, och torde stuveribolagen, som här äro de mest betydande uppgiftslämnarna, sannolikt å olika orter tillämpat i viss mån skiljaktiga beräkningsmetoder.

En närmare granskning av tabellens siffror visar, att skillnaden mellan de genomsnittliga timförtjänsterna inom olika industrier icke alltid motsvaras av en genomgående olikhet i lönestandard utan i viss mån bestämmes av industriernas förläggning i dyrortshänseende. Sålunda hava de förhållandevis lågt avlönade arbetarna vid järn- och stålverk (m), kolgruvor (m), stenhuggerier (m), byggnadsämnesindustri (m), glasbruk (m), sågverk och hyvlerier (m), pappersbruk och pappfabriker (kv), spinnerier och väverier (m o. kv) samt tändsticksfabriker (kv) till allra största delen varit sysselsatta å orter med låga levnadskostnader, medan åter relativt många arbetare inom exempelvis grafisk industri (m o. kv), vid bagerier (m o. kv), bryggerier (m o. kv), tobaksfabriker (m o. kv), sömnadsfabriker (m o. kv), byggnadsföretag (m) samt målning och glasmästeri (m) haft sin verksamhet förlagd till Stockholm och övriga större städer, vilkas höga lönestandard därigenom kommit att avsevärt influera på riksmedeltalen. Men en industrigrens övervägande förläggning i dyrortshänseende kan givetvis ej undgå att utöva ett visst inflytande även på lönenivån för de företag av samma art, som äro belägna inom övriga dyrortsgrupper. Man lägger exempelvis å ena sidan märke till, att arbetare inom näringsgrenar sådana som grafisk industri (m), bagerier (m o. kv), bryggerier (m o. kv), tobaksfabriker (m o. kv), sömnadsfabriker (m) samt egentligt byggnadsarbete (m), vilka vad de redovisade företagen angår huvudsakligen äro förlagda till orter med höga levnadskostnader, även inom övriga ortsgrupper åtnjuta en relativt hög lönestandard. Å andra sidan framträda ej sällan inom dyrare ortsgrupper relativt låga löner för sådana industrier, som äro koncentrerade till de billigare orterna, exempelvis stenbrott och stenhuggerier (m), sågverk och hyvlerier (m) samt spinnerier och väverier (m o. kv). Framhållas må emellertid, att vid lönesättningen de särskilda industriernas betalningsförmåga är en väl så viktig faktor som resp. industriorters prisdyrhet eller prisbillighet i fråga om livsförnödenheter. Belägg härpå givas i ett följande kapitel. — Såsom av slutraderna i tab. 6 framgår och som tidigare påpekats, hava sedan år 1925 endast små förändringar, närmast i stigande riktning ägt rum i fråga om både manliga och kvinnliga industriarbetares löneinkomster.

Arbetarpersonalens löner å vissa viktigare orter. Den föregående redogörelsen har endast avsett medellönerna inom olika dyrortsgrupper, tagna var för sig. Under gruppmedeltalen dölja sig emellertid ej sällan ganska avsevärda variationer i lönesatserna, beroende på näringslivets lokala gestaltning samt organisations- och avsättningsförhållanden för särskilda företag etc. För att, i den mån så ske kan, utan obehörigt blottande av enskilda näringsidkares förhållanden även belysa dylika avvikelser från det genomsnittliga löneläget har i tab. 7 (sid. 872) sammanförts ett antal löneuppgifter för vissa viktigare orter, där inom någon eller några näringsgrenar sysselsättes ett större antal (i regel minst 150) vuxna män eller kvinnor, fördelade på flera särskilda företag. Liksom i fråga om tab. 3 redovisas i tab. 7 den totala löneinkomsten (inkl. övertidsersättning, naturaförmåner o. d.) per år, per dag och per timme.

Tab. 6. Genomsnittliga löneinkomster per år och per arbets-

	Näringsgrenar (m = vuxna män kv = vuxna kvinnor)		Antal redovisade arbetare							
			Dyrortsgrupp							Hela riket
			A	B	C	D	E	F	G	
1	**Malmbrytning och metallindustri**	m	**4 805**	**9 023**	**12 035**	**4 973**	**7 691**	**8 341**	**12 167**	**59 035**
2		kv	**147**	**211**	**98**	**14**	**554**	**193**	**1 426**	**2 643**
	därav:									
3	Gruvor och anrikningsverk	m	881	1 618	1 928	—	33	—	2 680	7 140
4	Järn-, stål- och kopparverk	m	1 698	4 778	4 206	1 374	—	—	—	12 056
5	Järn- och stålmanufaktur	m	754	1 075	1 210	426	1 893	221	353	5 932
6	Mek.- och elektriska verkstäder	m	1 271	1 290	4 596	3 128	5 490	7 391	8 212	31 378
7	Metallmanufaktur	m	201	262	95	44	254	722	719	2 297
8	**Jord- och stenindustri**	m	**6 669**	**1 643**	**3 334**	**631**	**985**	**101**	**87**	**13 450**
9		kv	**122**	**40**	**356**	**130**	**109**	—	—	**757**
	därav:									
10	Kolgruvor	m	2 333	—	1 020	—	—	—	—	3 353
11	Stenbrott och stenhuggerier	m	425	253	303	—	324	—	20	1 325
12	Byggnadsämnesindustri	m	1 989	877	827	458	535	89	67	4 842
13	Glasbruk	m	1 649	497	552	—	—	—	—	2 698
14	**Träindustri (utom flottning)**	m	**2 267**	**4 207**	**5 546**	**4 295**	**1 937**	**1 149**	**691**	**20 152**
15		kv	**10**	**9**	**22**	**21**	**60**	**47**	**108**	**277**
	därav:									
16	Sågverk och hyvlerier	m	1 044	3 529	4 718	3 681	1 247	243	146	14 608
17	Snickeri- och möbelfabriker	m	1 146	660	801	609	667	733	440	5 056
18	**Pappers- och grafisk industri**	m	**3 753**	**7 252**	**6 311**	**2 224**	**2 173**	**2 151**	**2 749**	**26 613**
19		kv	**303**	**527**	**150**	**185**	**319**	**340**	**960**	**2 784**
	därav:									
20	Pappersmassefabriker	m	2 023	3 657	5 103	1 620	1 160	167	127	13 857
21	Pappersbruk och pappfabriker	m	1 704	3 572	986	127	163	1 188	—	7 740
22		kv	190	443	127	49	38	79	—	926
23	Kartongvarufabr., bokbinder. o. d.	kv	27	45	2	60	154	208	370	866
24	Grafisk industri	m	—	—	140	372	723	473	2 335	4 043
25		kv	—	—	15	73	126	53	583	850
26	**Livsmedelsindustri**	m	**619**	**351**	**1 099**	**2 003**	**1 734**	**2 651**	**2 862**	**11 319**
27		kv	**24**	**43**	**380**	**671**	**1 537**	**1 095**	**2 441**	**6 171**
	därav:									
28	Kvarnar	m	46	81	119	355	326	319	—	1 246
29	Bagerier	m	—	8	126	101	422	383	610	1 650
30		kv	—	12	99	91	140	162	455	959
31	Råsockerbruk och raffinaderier	m	536	5	299	780	—	427	179	2 226
32	Choklad- ooh karamellfabriker	kv	—	—	11	139	529	314	138	1 131
33	Bryggerier o. läskedrycksfabr.	m	20	125	369	382	494	952	1 288	3 630
34		kv	3	24	99	119	151	291	360	1 047
35	Tobaksfabriker	m	—	—	45	72	143	111	252	623
36		kv	—	—	61	83	631	236	1 249	2 260
37	**Textil- och beklädnadsindustri**	m	**563**	**1 749**	**1 359**	**1 146**	**3 098**	**2 092**	**738**	**10 745**
38		kv	**677**	**2 062**	**1 947**	**2 809**	**5 335**	**5 032**	**2 523**	**20 385**
	därav:									
39	Spinnerier, väverier o. d.	m	552	1 739	1 329	850	2 701	1 836	219	9 226
40		kv	628	1 958	1 664	1 582	3 615	3 754	701	13 9 2
41	Skrädderier o. sömnadsfabriker	m	11	10	19	285	333	244	476	1 378
42		kv	49	104	248	1 167	1 355	1 141	1 502	5 566
43	Hatt- och mössfabriker	kv	—	—	35	60	365	137	320	917

timme år 1926 för vuxna arbetare inom olika dyrortsgrupper.

Genomsnittlig löneinkomst (inklusive övertid, naturaförmåner o. d.) i kronor

per år								per timme							
A	B	C	D	E	F	G	Hela riket	A	B	C	D	E	F	G	Hela riket	
1 937	2 076	2 508	2 600	2 703	2 893	3 599	2 708	0·89	0·93	1·09	1·09	1·17	1·25	1·59	1·19	1
1 377	1 124	1 406	1 217	1 436	1 639	2 037	1 745	0·61	0·51	0·62	0·56	0·64	0·76	0·93	0·80	2
1 896	1 986	2 700	—	2 319	—	4 965	3 287	0·85	0·89	1·25	—	1·03	—	2·34	1·52	3
1 930	2 088	2 547	2 703	—	—	—	2 296	0·88	0·95	1·08	1·08	—	—	—	1·00	4
2 082	2 115	2 435	2 653	2 613	2 841	3 808	2 501	0·92	0·91	1·07	1·14	1·18	1·22	1·74	1·09	5
1 860	2 121	2 410	2 555	2 734	2 917	3 170	2 765	0·93	0·95	1·05	1·09	1·18	1·26	1·87	1·21	6
2 116	2 025	2 664	2 088	2 757	2 653	3 233	2 717	0·77	0·92	1·13	1·00	1·26	1·17	1·87	1·20	7
—	—	—	—	—	—	—	—	0·94	0·93	0·96	1·15	1·15	1·55	1·80	0·38	8
919	706	1 082	1 830	1 472	—	—	1 220	0·42	0·35	0·66	0·80	0·72	—	—	0·68	9
2 078	—	2 068	—	—	—	—	2 075	0·99	—	0·87	—	—	—	—	0·95	10
—	—	—	—	—	—	—	—	0·94	0·84	1·05	—	1·09	—	1·97	1·00	11
2 011	2 159	2 026	2 806	2 653	3 589	4 242	2 246	0·95	0·97	0·91	1·20	1·17	1·60	1·74	1·02	12
1 982	1 676	2 549	—	—	—	—	2 041	0·89	0·87	1·14	—	—	—	—	0·94	13
1 877	2 028	2 153	2 154	2 338	2 465	3 244	2 169	0·85	0·96	0·98	1·00	1·04	1·10	1·48	0·99	14
1 109	1 106	1 198	1 320	1 391	1 464	1 816	1 529	0·53	0·52	0·55	0·71	0·59	0·65	0·82	0·69	15
1 937	2 038	2 115	2 108	2 184	2 271	3 334	2 103	0·88	0·97	0·97	0·99	0·99	1·00	1·41	0·97	16
1 824	1 971	2 381	2 429	2 630	2 560	3 186	2 336	0·82	0·92	1·04	1·06	1·13	1·14	1·42	1·04	17
2 145	2 462	2 591	2 660	3 194	2 963	3 705	2 693	0·93	1·06	1·08	1·11	1·35	1·24	1·57	1·15	18
1 404	1 270	1 410	1 301	1 574	1 604	2 056	1 641	0·65	0·62	0·65	0·60	0·70	0·68	0·89	0·74	19
2 117	2 325	2 630	2 578	3 200	2 417	2 736	2 515	0·95	1·05	1·10	1·08	1·35	1·14	1·12	1·09	20
2 175	2 606	2 332	2 615	3 381	2 816	—	2 525	0·91	1·08	0·98	1·09	1·42	1·17	—	1·05	21
1 377	1 280	1 382	1 287	1 895	1 510	—	1 359	0·62	0·63	0·65	0·67	0·82	0·65	—	0·64	22
1 433	1 177	1 448	1 377	1 547	1 580	1 856	1 652	0·60	—	0·59	0·64	0·69	0·67	0·82	0·74	23
—	—	3 001	3 097	3 250	3 792	3 807	3 612	—	—	1·24	1·29	1·37	1·58	1·62	1·52	24
—	—	1 738	1 291	1 512	1 832	2 186	1 979	—	—	0·74	0·55	0·67	0·77	0·93	0·84	25
2 390	2 595	2 629	2 720	3 308	3 441	3 833	3 229	1·03	1·09	1·13	1·18	1·37	1·43	1·64	1·37	26
1 183	1 674	1 540	1 564	1 694	1 793	2 103	1 848	0·54	0·76	0·71	0·72	0·78	0·80	0·98	0·85	27
1 849	2 412	2 653	2 980	3 245	3 407	—	3 049	0·81	1·03	1·20	1·27	1·33	1·58	—	1·32	28
—	2 469	2 848	3 159	3 591	3 479	3 676	3 508	—	0·99	1·15	1·35	1·48	1·43	1·54	1·45	29
—	1 960	1 686	1 555	1 935	2 282	2 544	2 221	—	1·02	0·76	0·76	0·92	0·92	0·98	0·92	30
2 441	2 607	2 348	2 392	—	2 846	3 069	2 540	1·05	1·24	1·08	1·09	—	1·13	1·33	1·10	31
—	—	1 235	1 389	1 397	1 366	1 434	1 390	—	—	0·53	0·59	0·64	0·64	0·71	0·64	32
2 924	2 747	2 753	2 863	3 349	3 715	4 073	3 567	1·18	1·18	1·16	1·22	1·39	1·52	1·75	1·50	33
1 370	1 659	1 703	1 730	1 854	1 955	2 546	2 086	0·62	0·73	0·74	0·77	0·82	0·90	1·17	0·94	34
—	—	2 770	2 900	3 124	3 676	3 857	3 467	—	—	1·25	1·29	1·37	1·60	1·73	1·54	35
—	—	1 634	1 549	1 825	1 823	1 900	1 851	—	—	0·75	0·76	0·87	0·83	0·97	0·91	36
1 938	1 844	2 019	2 331	2 257	2 424	3 577	2 274	0·88	0·82	0·86	0·99	0·98	1·02	1·50	0·97	37
1 189	1 299	1 285	1 357	1 518	1 436	1 903	1 468	0·54	0·58	0·58	0·61	0·69	0·65	0·84	0·66	38
1 930	1 842	2 014	2 179	2 145	2 285	2 816	2 103	0·82	0·82	0·86	0·91	0·94	0·98	1·18	0·91	39
1 192	1 283	1 319	1 284	1 503	1 390	1 562	1 383	0·53	0·58	0·59	0·59	0·68	0·63	0·71	0·62	40
2 337	2 212	2 099	2 805	2 986	3 391	3 948	3 330	0·98	0·88	1·00	1·25	1·29	1·46	1·70	1·48	41
1 150	1 598	1 031	1 445	1 539	1 564	2 075	1 644	0·72	0·71	0·53	0·64	0·72	0·72	0·92	0·75	42
—	—	1 481	1 596	1 591	1 623	1 844	1 680	—	—	0·63	0·74	0·69	0·81	0·84	0·74	43

Tab. 6 (forts.)

	Näringsgrenar (m = vuxna män kv = vuxna kvinnor)		Antal redovisade arbetare							
			Dyrortsgrupp							Hela riket
			A	B	C	D	E	F	G	
44	**Läder-, hår- o. gummivaruind.**	m	**302**	**340**	**1 273**	**1 702**	**1 680**	**337**	**352**	**5 986**
45		kv	**165**	**30**	**398**	**710**	**1 322**	**146**	**276**	**3 047**
	därav:									
46	Skofabriker	m	104	—	289	1 250	1 135	68	206	3 052
47		kv	77	—	167	623	733	49	160	1 809
48	**Kemisk-teknisk industri**	m	**268**	**406**	**2 702**	**2 151**	**554**	**761**	**491**	**7 333**
49		kv	**104**	**116**	**908**	**885**	**188**	**250**	**379**	**2 830**
	därav:									
50	Färg-, olje- och parfymfabriker	kv	—	5	49	27	93	126	268	568
51	Tändsticksfabriker	m	176	74	1 156	1 288	—	59	—	2 753
52		kv	94	65	769	840	—	89	—	1 857
53	**Byggnadsverksamhet**	m	**313**	**584**	**787**	**827**	**1 081**	**1 557**	**2 154**	**7 303**
	därav:									
54	Egentligt byggnadsarbete	m	242	462	503	569	749	1 258	1 686	5 469
55	Målning och glasmästeri	m	71	122	284	258	332	299	468	1 834
56	**Kommunala verk och byggnadsarbeten m. m.**	m	**56**	**50**	**531**	**1 878**	**2 514**	**4 170**	**5 918**	**15 117**
	därav:									
57	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	56	50	221	741	772	1 248	492	3 580
58	Byggnads- o. anläggningsarbeten	m	—	—	310	949	1 317	1 781	2 581	6 938
59	Spårvägsdrift	m	—	—	—	188	425	1 141	2 845	4 599
60	**Handel och varulager**	m	**68**	**63**	**326**	**327**	**524**	**921**	**1 574**	**3 803**
61		kv	—	**11**	**19**	**26**	**81**	**207**	**586**	**930**
62	**Samfärdsel (utom järnvägsdrift)**	m	—	**118**	**251**	**328**	**645**	**1 722**	**886**	**3 950**
	därav:									
63	Lastning och lossning	m	—	118	251	328	623	1 699	755	3 774
64	**Tvättinrättningar**	m	—	—	—	**6**	—	**30**	**74**	**110**
65		kv	—	—	—	**46**	—	**51**	**308**	**405**
66	**Samtliga grupper år 1926**	m	**19 683**	**25 786**	**35 554**	**22 491**	**24 676**	**25 983**	**30 743**	**184 916**
67		kv	**1 552**	**3 049**	**4 258**	**5 497**	**9 505**	**7 361**	**9 007**	**40 229**
68	**Samtliga grupper år 1925**	m	**19 569**	**24 557**	**33 067**	**21 806**	**25 769**	**27 866**	**28 563**	**181 197**
69		kv	**1 464**	**2 531**	**3 924**	**4 656**	**9 046**	**7 254**	**7 911**	**36 786**

En närmare granskning av tab. 7 ger åtskilliga kompletterande uppgifter till de i tab. 6 meddelade genomsnittslönerna för olika dyrortsgrupper. Den i sistnämnda tabell framträdande ojämnheten i medellönerna för vuxna män inom metallmanufaktur för ortsgrupperna E och F torde sålunda delvis kunna föras tillbaka till det relativt höga löneläget inom den till E-orten Eskilstuna lokaliserade metallindustrien. De förhållandevis höga genomsnittslönerna för manliga bageriarbetare inom grupp E förklaras väsentligen därigenom, att de närmast återspegla löneläget för bagerierna i Malmö. Inom spinnerier och väverier synes lönenivån för både män och kvinnor å F-orterna Göteborg och Norrköping vara lägre eller åtminstone icke högre än å E-orterna

Genomsnittlig löneinkomst (inklusive övertid, naturaförmåner o. d.) i kronor

per år								per timme							
A	B	C	D	E	F	G	Hela riket	A	B	C	D	E	F	G	Hela riket
2 102	2 383	2 394	2 481	2 634	2 702	2 904	2 518	0·96	1·01	1·05	1·16	1·25	1·32	1·41	1·16
1 410	1 101	1 532	1 460	1 633	1 517	1 852	1 576	0·65	0·60	0·68	0·72	0·77	0·78	0·90	0·75
2 486	—	2 381	2 368	2 541	2 542	2 511	2 451	1·20	—	1·09	1·14	1·27	1·33	1·32	1·20
1 362	—	1 392	1 441	1 487	1 330	1 674	1 469	0·64	—	0·62	0·72	0·77	0·70	0·86	0·74
2 214	2 172	2 535	2 603	2 714	3 201	3 006	2 637	0·88	0·98	1·04	1·10	1·19	1·35	1·28	1·12
1 220	1 476	1 332	1 451	1 570	1 625	1 725	1 466	0·62	0·64	0·64	0·68	0·68	0·76	0·75	0·69
—	637	996	1 846	1 524	1 652	1 688	1 592	—	0·34	0·54	0·74	0·65	0·76	0·74	0·71
2 347	2 295	2 254	2 547	—	3 129	—	2 417	—	—	0·99	1·08	—	1·41	—	1·04
1 207	1 492	1 337	1 437	—	1 577	—	1 393	—	—	0·64	0·68	—	0·77	—	0·66
—	—	—	—	—	—	—	—	0·81	1·18	1·18	1·28	1·50	1·55	2·20	1·60
—	—	—	—	—	—	—	—	0·81	1·21	1·18	1·27	1·48	1·54	2·15	1·60
—	—	—	—	—	—	—	—	0·82	1·04	1·17	1·31	1·52	1·61	2·44	1·60
2 134	2 344	2 443	2 842	3 013	3 226	4 140	3 466	0·92	0·95	1·02	1·23	1·29	1·42	1·81	1·45
2 134	2 344	2 698	2 959	2 993	3 071	3 967	3 107	0·92	0·95	1·12	1·25	1·28	1·35	1·63	1·33
—	—	2 261	2 615	2 882	3 181	4 221	3 393	—	—	0·94	1·17	1·24	1·38	1·85	1·48
—	—	—	3 532	3 453	3 467	4 096	3 857	—	—	—	1·44	1·47	1·59	—	1·54
1 570	2 088	2 486	2 668	2 803	2 784	3 255	2 913	0·79	0·89	1·04	1·12	1·17	1·20	1·41	1·25
—	1 188	1 453	1 419	1 612	1 684	1 934	1 817	—	0·53	0·75	0·61	0·71	0·72	0·82	0·78
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1·45	1·90	1·79	1·82	1·74	1·94	1·80
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1·45	1·90	1·79	1·85	1·75	2·01	1·82
—	—	—	2 025	—	3 048	3 380	3 215	—	—	—	0·84	—	1·27	1·40	1·34
—	—	—	1 453	—	1 802	1 875	1 666	—	—	—	0·61	—	0·77	0·70	0·70
2 008	2 179	2 430	2 549	2 772	3 031	3 802	2 722	0·91	0·98	1·05	1·11	1·21	1·32	1·65	1·19
1 252	1 283	1 330	1 421	1 560	1 520	1 979	1 570	0·57	0·58	0·62	0·65	0·71	0·69	0·89	0·72
1 940	2 124	2 329	2 515	2 687	2 894	3 692	2 633	0·92	0·96	1·08	1·11	1·20	1·29	1·61	1·17
1 254	1 218	1 293	1 402	1 509	1 510	1 946	1 536	0·58	0·58	0·61	0·64	0·70	0·69	0·87	0·71

Malmö och Gävle. Medellönen för samtliga till E-gruppen räknade orter bestämmes emellertid för spinnerier och väverier liksom för sömnadsfabriker väsentligen av löneläget i textilindustristaden Borås. Det relativt höga löneläget inom grupp D för järn- och stålmanufaktur synes bero på de i Hälsingborg gällande lönerna, som t. o. m. ligga något över motsvarande löner i de i levnadskostnadshänseende något dyrare städerna Malmö, Eskilstuna och Göteborg. Vid dessa jämförelser måste dock reservation göras för bristande jämförbarhet på grund av de redovisade företagens växlande art och produktionsinriktning på olika orter. Ett bidrag till belysning av sistnämnda faktors återverkan å löneläget meddelas i följande kapitel.

Tab. 7. Vuxna industriarbetares löneinkomster å vissa orter år 1926.

Orter och näringsgrenar (Siffrorna inom parentes angiva antalet arbetare, varvid m = vuxna män kv = vuxna kvinnor)	Genomsnittlig löneinkomst i kronor per		
	år	dag	timme
Ortsgrupp G.			
Stockholm (25 389 m, 8 210 kv).			
Järn- och stålmanufaktur . . m	3 795	13·59	1·73
Mekaniska verkstäder . . . . m	3 189	11·28	1·38
Mekaniska verkstäder . . . . kv	2 367	8·15	1·02
Elektriska verkstäder . . . . m	3 104	11·09	1·36
Elektriska verkstäder . . . . kv	1 987	7·57	0·92
Metallmanufaktur . . . . . m	3 247	10·90	1·38
Metallmanufaktur . . . . . kv	1 890	6·59	0·85
Guld och silvervarufabriker . m	3 889	13·48	1·82
Guld och silvervarufabriker . kv	1 967	6·92	0·91
Snickeri- och möbelfabriker . m	3 280	11·23	1·44
Kartongvarufabr., bokbind. o. d. m	3 302	11·40	1·48
Kartongvarufabr., bokbind. o. d. kv	1 856	6·58	0·82
Grafisk industri . . . . . m	3 806	11·97	1·62
Grafisk industri . . . . . kv	2 178	7·59	0·93
Bagerier . . . . . m	3 692	12·01	1·55
Bagerier . . . . . kv	2 534	8·29	0·91
Choklad- och karamellfabr. . kv	1 434	4·00	0·71
Bryggerier o. läskedrycksfabr. m	4 085	14·58	1·78
Bryggerier o. läskedrycksfabr. kv	2 546	9·07	1·17
Tobaksfabriker . . . . . m	3 857	13·35	1·78
Tobaksfabriker . . . . . kv	1 900	7·20	0·97
Slakterier och konservfabr. . m	3 700	12·54	1·54
Slakterier och konservfabr. . kv	2 103	6·85	0·86
Spinnerier, väverier o. d. . . m	2 809	9·60	1·17
Spinnerier, väverier o. d. . . kv	1 557	5·48	0·71
Skrädderier o. sömnadsfabr. . m	3 971	13·80	1·70
Skrädderier o. sömnadsfabr. . kv	2 278	7·51	0·92
Hatt- och mössfabriker . . . kv	1 844	6·16	0·84
Skofabriker . . . . . m	2 511	8·86	1·32
Skofabriker . . . . . kv	1 674	5·67	0·86
Färg-, olje- o. parfymfabriker m	3 090	10·54	1·30
Färg-, olje- o. parfymfabriker kv	1 690	5·90	0·74
Annan kemisk-teknisk industri kv	1 816	6·93	0·79
Egentligt byggnadsarbete . . m	—	17·47	2·15
Målning och glasmästeri . . . m	—	19·58	2·49
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m	3 997	13·11	1·64
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten . . . . . m	4 271	14·83	1·87
Spårvägsdrift . . . . . m	4 096	16·08	—
Handel och varulager . . . . m	3 258	11·89	1·41
Handel och varulager . . . . kv	1 935	6·65	0·82
Åkerirörelse . . . . . m	3 461	11·58	1·39
Lastning och lossning . . . . m	—	16·32	2·07
Tvättinrättningar . . . . . kv	1 663	5·78	0·70
Ortsgrupp F.			
Göteborg (13 222 m, 4 179 kv).			
Järn- och stålmanufaktur . . m	2 856	9·71	1·22
Mekaniska verkstäder . . . . m	2 892	9·93	1·25
Snickeri- och möbelfabriker . m	2 640	9·14	1·17
Pappersbruk och pappfabriker m	3 143	10·57	1·28
Kartongvarufabr., bokbind. o. d. m	2 614	8·68	1·12
Kartongvarufabr., bokbind. o. d. kv	1 581	5·24	0·67
Grafisk industri . . . . . m	3 873	14·45	1·63
Bagerier . . . . . m	3 510	11·52	1·42
Bagerier . . . . . kv	2 402	7·71	0·96
Choklad- och karamellfabr. . kv	1 401	5·34	0·66
Bryggerier o. läskedrycksfabr. m	3 748	12·47	1·52
Bryggerier o. läskedrycksfabr. kv	1 952	7·42	0·93
Spinnerier, väverier o. d. . . m	2 320	8·12	1·01
Spinnerier, väverier o. d. . . kv	1 372	5·05	0·64
Skrädderier o. sömnadsfabr. . m	3 463	12·00	1·49
Skrädderier o. sömnadsfabr. . kv	1 575	5·84	0·72
Egentligt byggnadsarbete . . m	—	12·07	1·46
Målning och glasmästeri . . . m	—	11·82	1·64
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m	3 307	11·46	1·44
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten . . . . . m	3 316	11·60	1·43
Spårvägsdrift . . . . . m	3 467	13·62	1·59
Handel och varulager . . . . m	2 814	9·59	1·21
Handel och varulager . . . . kv	1 703	5·67	0·71
Lastning och lossning . . . . m	—	10·39	1·64
Norrköping (3 660 m, 1 265 kv)			
Mekaniska verkstäder . . . . m	2 648	9·24	1·12
Pappersbruk och pappfabriker m	2 763	—	1·15
Grafisk industri . . . . . m	3 457	11·48	1·43
Spinnerier, väverier o. d. . . m	2 288	7·77	0·95
Spinnerier, väverier o. d. . . kv	1 456	5·02	0·61
Egentligt byggnadsarbete . . m	—	13·16	1·57
Kraft-, belysnings- o. vattenverk m	2 711	8·58	1·26
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten . . . . . m	2 546	—	1·10
Handel och varulager . . . . m	2 665	9·32	1·19
Lastning och lossning . . . . m	—	12·25	1·57
Södertälje (1 056 m).			
Mekaniska verkstäder . . . . m	3 061	10·53	1·29
Karlstad (514 m, 222 kv).			
Mekaniska verkstäder . . . . m	2 862	9·75	1·21
Spinnerier, väverier o. d. . . kv	1 230	4·72	0·62
Mölndal (183 kv).			
Spinnerier, väverier o. d. . . kv	1 350	5·24	0·64
Ortsgrupp E.			
Malmö (4 993 m, 2 562 kv).			
Järn- och stålmanufaktur . . m	2 808	9·27	1·15
Järn- och stålmanufaktur . . kv	1 478	5·08	0·64
Mekaniska verkstäder . . . . m	2 679	8·99	1·15
Byggnadsämnesindustri . . . m	2 724	9·69	1·19
Snickeri- och möbelfabriker . m	2 790	9·89	1·23
Grafisk industri . . . . . m	3 284	12·04	1·41
Bagerier . . . . . m	3 920	13·21	1·58
Choklad- och karamellfabr. . kv	1 442	5·44	0·67
Tobaksfabriker . . . . . kv	1 830	—	0·87
Spinnerier, väverier o. d. . . m	2 809	9·58	1·17
Spinnerier, väverier o. d. . . kv	1 607	5·55	0·67

Orter och näringsgrenar (Siffrorna inom parentes angiva antalet arbetare, varvid m = vuxna män kv = vuxna kvinnor)		Genomsnittlig löneinkomst i kronor per år	dag	timme
Skrädderier o. sömnadsfabriker	kv	1 490	5·26	0·76
Hatt- och mössfabriker	kv	1 547	5·15	0·71
Skofabriker	m	2 641	9·11	1·27
	kv	1 443	4·98	0·68
Konstgödningsfabriker	m	2 741	12·05	1·23
Egentligt byggnadsarbete	m	—	11·90	1·55
Målning och glasmästeri	m	—	11·40	1·45
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	3 321	11·13	1·39
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten	m	3 093	10·60	1·33
Spårvägsdrift	m	3 529	13·22	1·48
Handel och varulager	m	2 878	9·58	1·19
Gävle (1 452 m, 714 kv).				
Mekaniska verkstäder	m	2 575	9·17	1·13
Porslins-, kakel- o. lergodsfabr.	m	2 571	9·07	1·17
Sågverk och hyvlerier	m	2 814	9·24	1·22
Choklad- och karamellfabr.	kv	1 363	4·71	0·59
Bryggerier o. läskedrycksfabr.	m	3 409	11·51	1·38
Tobaksfabriker	kv	1 815	7·03	0·87
Spinnerier, väverier o. d.	m	2 418	8·43	1·07
	kv	1 466	5·02	0·64
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	2 974	9·75	1·19
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten	m	2 884	9·73	1·21
Spårvägsdrift	m	2 887	11·01	1·37
Örebro (959 m, 469 kv).				
Skofabriker	m	2 529	9·32	1·25
	kv	1 515	5·54	0·79
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	3 008	—	1·24
Borås (2 824 m, 2 392 kv).				
Spinnerier, väverier o. d.	m	2 094	7·45	0·92
	kv	1 522	5·07	0·71
Skrädderier och sömnadsfabr.	m	2 868	10·05	1·26
	kv	1 634	5·66	0·75
Egentligt byggnadsarbete	m	—	9·81	1·30
Eskilstuna (3 181 m, 189 kv).				
Järn- och stålmanufaktur	m	2 585	9·36	1·13
	kv	1 356	4·97	0·63
Mekaniska verkstäder	m	2 797	9·50	1·24
Metallmanufaktur	m	2 751	9·81	1·28
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	2 985	10·52	1·31
Uppsala (622 m, 202 kv).				
Mekaniska verkstäder	m	3 214	10·64	1·28
Skrädderier och sömnadsfabr.	kv	2 032	—	0·87
Skofabriker	m	2 515	10·96	1·39
	kv	1 431	8·08	0·86
Linköping (156 m, 205 kv).				
Mekaniska verkstäder	m	2 365	8·22	1·03
Skrädderier och sömnadsfabr.	kv	1 161	3·97	0·52
Nyköping (461 m, 241 kv).				
Snickeri- och möbelfabriker	m	2 634	9·13	1·12
Spinnerier, väverier o. d.	m	1 828	6·54	0·83
	kv	1 291	4·55	0·61
Katrineholm (479 m).				
Mekaniska verkstäder	m	2 735	9·92	1·23
Ortsgrupp D.				
Hälsingborg (714 m, 567 kv).				
Järn- och stålmanufaktur	m	3 071	10·46	1·29
Spinnerier, väverier o. d.	kv	1 336	4·50	0·60
Skrädderier och sömnadsfabr.	kv	1 402	6·77	0·63
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	3 079	10·17	1·27
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten	m	2 921	10·32	1·33
Spårvägsdrift	m	3 611	12·04	1·49
Jönköping (1 159 m, 367 kv).				
Mekaniska verkstäder	m	2 664	9·02	1·09
Tändsticksfabriker	m	2 491	8·63	1·03
	kv	1 390	5·39	0·61
Kraft-, belysnings- o. vattenverk	m	2 952	10·46	1·38
Kommunala byggnads- o. anläggningsarbeten	m	2 251	9·22	0·93
Halmstad (621 m, 311 kv).				
Mekaniska verkstäder	m	2 465	9·08	1·06
Spinnerier, väverier o. d.	m	2 182	6·79	0·85
	kv	1 246	4·82	0·56
Skofabriker	m	2 795	9·86	1·24
Trollhättan (983 m).				
Järn-, stål- och kopparverk	m	3 019	9·90	1·25
Mekaniska verkstäder	m	2 445	9·19	1·10
Landskrona (222 m).				
Mekaniska verkstäder	m	2 879	8·45	1·18
Kalmar (199 m).				
Mekaniska verkstäder	m	2 320	7·95	0·97
Arvika (628 m)				
Mekaniska verkstäder	m	2 747	8·89	1·09
Alingsås (231 kv).				
Skrädderier och sömnadsfabr.	kv	1 455	—	0·64
Ortsgrupp C.				
Huskvarna (1 660 m).				
Mekaniska verkstäder	m	2 618	8·93	1·16
Arboga (191 m).				
Mekaniska verkstäder	m	1 935	6·93	0·85
Västervik (211 m).				
Snickeri- o. möbelfabriker	m	2 280	7·94	0·99
Fritsla (291 kv).				
Spinnerier, väverier o. d.	kv	1 355	5·81	0·60
Kinna (511 kv).				
Spinnerier, väverier o. d.	kv	1 262	4·46	0·57

Tab. 8. Arbetsförtjänster inom export- och hemmamarknadsindustri.
Exp = exportindustri, Bl = »blandad» industri, H = skyddad hemmamarknadsindustri.

År	Antal vuxna manliga arbetare				Medelförtjänst för vuxna manliga arbetare i kronor							
					per år				per timme			
	Samtliga arbetare	Därav (i %)			Samtliga arbetare	Därav			Samtliga arbetare	Därav		
		Exp	Bl	H		Exp	Bl	H		Exp	Bl	H
1924	210 344	28·8	25·0	46·2	2 592	2 318	2 345	2 895	1·14	1·06	1·02	1·25
1925	208 862	29·4	26·0	44·6	2 651	2 434	2 351	2 969	1·18	1·11	1·06	1·29
1926	216 018	30·0	28·2	41·8	2 707	2 513	2 439	3 028	1·19	1·14	1·07	1·32

Arbetslönerna inom export- och hemmamarknadsindustri. De i undersökningen ingående företagen hava efter samråd med sakkunniga å olika områden och med ledning av å frågeformulären erhållna särskilda uppgifter om företagens avsättningsförhållanden och beroende av den utländska konkurrensen fördelats i trenne grupper, nämligen exportindustri, hemmamarknadsindustri och »blandad» industri. Till den första gruppen hava hänförts de företag, som till övervägande del producera exportvaror. Den andra huvudgruppen omfattar företag med mera lokalt begränsad avsättning utan nämnvärd känning av utländsk konkurrens och den tredje gruppen sådana, vilka huvudsakligen hava avsättning å den inhemska marknaden men där möta kännbar konkurrens genom utländsk import.

Det ligger i sakens natur, att stora svårigheter möta vid ett försök till detaljerad uppdelning av de redovisade företagen efter deras produktionsinriktning, beroende dels på uppgiftens egen natur och dels på det skick, vari primärmaterialet föreligger. Mellan ren export- och typisk hemmamarknadsindustri finnes en mångfald övergångsformer, vartill ytterligare kommer, att produktionsinriktningen i viss grad växlar med konjunkturerna. Med hänsyn härtill har man funnit det nödvändigt att komplettera den i dagligt tal vanliga tvådelningen av industriföretagen i en export- och en hemmamarknadsgrupp medelst en »blandad» grupp, väsentligen bestående av företag, som — utan att själva vara i högre grad exporterande — dock i sin lönesättning märkbart påverkas av den utländska konkurrensen. Beträffande de svårigheter primärmaterialets art lägger i vägen för en dylik klassificering, kan nämnas, att i de fall, då ett företag tillverkar en viss specialitet för export och en annan uteslutande avses för hemmamarknaden, föreligger ofta endast en totalredovisning angående löneförhållandena etc. utan specifikation på olika tillverkningsgrenar. De fr. o. m. år 1925 erhållna uppgifterna angående produktionens art och inriktning hava likväl gjort det möjligt att med större noggrannhet än tidigare genomföra fördelningen av de redovisade företagen. Härigenom har den procentuella fördelningen av arbetarantalet undergått den förändringen, att den »blandade» företagsgruppen (och i mindre utsträckning även exportgruppen) successivt

Tab. 9. Timförtjänsternas stegring under åren 1913—1926 för vuxna manliga arbetare.

Näringsgrenar (K = konkurrensindustri H = skyddad hemmamarknadsindustri)	Genomsnittlig löneinkomst i kronor per timme		Ökning i % 1913–1926	Näringsgrenar (K = konkurrensindustri H = skyddad hemmamarknadsindustri)	Genomsnittlig löneinkomst i kronor per timme		Ökning i % 1913–1926
	1913	1926			1913	1926	
Pressjästfabriker (H)	0·43	1·45	237	Snickeri- o. möbelfabriker (H)	0·41	1·04	154
Järnvägsdrift (H)	0·38	1·21	218	Mekaniska verkstäder (K)	0·47	1·19	153
Stenbrott o. stenhuggerier (K)	0·29	0·89	207	Pappersmassefabriker (K)	0·43	1·09	153
Byggnadsämnesindustri (H)	0·38	1·16	205	Målning och glasmästeri (H)	0·64	1·61	152
Åkerirörelse (H)	0·43	1·31	205	»Annan» trävaruindustri (H)	0·45	1·13	151
Handel och varulager (H)	0·41	1·24	202	Metallmanufaktur (K)	0·48	1·20	150
Elektriska verkstäder (K)	0·43	1·29	200	Järn- och stålmanufaktur (K)	0·44	1·09	148
Gummivarufabriker (H)	0·38	1·14	200	Sprängämnesfabriker (K)	0·48	1·19	148
Kommunala verk och byggnadsarbeten (H)	0·48	1·44	200	Järn-, stål- o. kopparverk (K)	0·41	1·00	144
Bagerier (H)	0·49	1·45	196	Konstgödningsfabriker (K)	0·48	1·17	144
Lastning och lossning (H)	0·62	1·82	194	Päls- o. skinnvarufabriker (K)	0·52	1·26	142
Kvarnar (H)	0·46	1·34	191	Skofabriker (H)	0·50	1·20	140
Slakterier o. konservfabr. (H)	0·46	1·34	191	»Annan» kemisk-tekn. ind. (K)	0·46	1·10	139
Malmgruvor i norra Sverige (K)	0·81	2·34	189	»Annan» pappersindustri (H)	0·51	1·20	135
Råsockerbruk o. raffinaderier (K)	0·38	1·10	189	Flottning (K + H)	0·40	0·93	133
Bryggerier och läskedrycksfabriker (H)	0·52	1·49	187	Sågverk och hyvlerier (K)	0·42	0·97	131
Egentligt byggnadsarbete (H)	0·55	1·58	187	Grafisk industri (H)	0·66	1·52	130
Färg-, olje- o. parfymfabr. (K)	0·41	1·16	183	Hatt- och mössfabriker (K)	0·60	1·35	125
Tändsticksfabriker (K)	0·37	1·04	181	»Annan» läder-, hår- och gummivaruindustri (K)	0·49	1·10	124
Skrädderier o. sömnadsfabr. (H)	0·51	1·43	180	Malmgruvor i mellersta Sverige (K)	0·49	1·04	112
»Annan» livsmedelsindustri (H)	0·47	1·31	179	Glasbruk (K)	0·45	0·94	109
Guld- o. silvervarufabriker (K)	0·62	1·70	174	Porslins-, kakel- och lergodsfabriker (K)	0·54	1·09	102
Pappersbruk o. pappfabr. (K)	0·39	1·05	169	Kolgruvor (K)	0·48	0·95	98
Garverier (K + H)	0·42	1·11	164	Torvindustri (H)	0·39	0·72	85
Choklad- o. karamellfabr. (H)	0·47	1·23	162				
Spinnerier, väverier o. d. (K)	0·55	0·91	160	Samtliga	0·45	1·19	164

ökats i storlek, medan den skyddade hemmamarknadsindustrien minskats i motsvarande grad.

En sammanfattande överblick över beräkningarnas resultat lämnas i tab. 8 (sid. 874), som visar fördelningen av de i årets löneundersökning ingående vuxna arbetarna på exportindustri (Exp), skyddad hemmamarknadsindustri (H) och »blandad» industri (Bl) samt den genomsnittliga löneinkomsten per år och per timme för nämnda tre arbetargrupper.

Av tabellen framgår, att exportindustrien år 1926 omfattade 30·0, den »blandade» företagsgruppen 28·2 och den skyddade hemmamarknadsindustrien[1] 41·8 % av samtliga i lönestatistiken redovisade vuxna män.

[1] Till den skyddade hemmamarknadsindustrien hava hänförts dels byggnadsverksamhet, kommunala arbeten, handel och samfärdsel, dels även viss fabriksindustri utan nämnvärd utländsk konkurrens. De fyra förstnämnda sysselsättningarna representerade 22·9 % av de redovisade vuxna männen och de skyddade lokala fabriksindustrierna 18·9 %. Dessa lokala fabriksindustrier omfattade samtliga eller nästan samtliga vuxna män inom grafisk industri, bagerier, bryggerier, tobaksfabriker, skofabriker och gummivarufabriker samt flertalet företag inom byggnadsämnes- samt snickeri- och möbelindustri m. m.

Under tiden före världskriget synes en viss jämvikt ha rått på lönemarknaden, i det att både den genomsnittliga timförtjänsten och den faktiska årsinkomsten praktiskt taget var densamma inom här avsedda näringsgrupper, något som visserligen ej utesluter differenser i lönehänseende mellan de särskilda industrierna inom resp. grupp. De därpå följande krisårens betydande lönestegringar resulterade i en anmärkningsvärd särskillnad mellan lönenivåerna inom hemmamarknadsindustrien å ena sidan samt exportindustrien å den andra, beroende icke endast på en olikformig utveckling av lönesatserna utan även på förskjutningar i den genomsnittliga arbetstiden per år och arbetare.

Med år 1923 synes emellertid den nu skisserade skiljaktiga utvecklingen hava avstannat och efterträtts av en viss utjämning i lönehänseende mellan de båda industrigrupperna. Denna tendens har gjort sig gällande även under år 1926, varigenom skillnaden mellan export- och hemmamarknadsindustrien i fråga om de genomsnittliga års- resp. timlönerna nedgått från 22·0 resp. 16·2 % föregående år till 20·5 resp. 15·8 % under redogörelseåret. Angivna närmande beror på, att det genomsnittliga antalet utförda arbetstimmar per år och arbetare ökats med 11 för den förra gruppen och minskats med 8 för den senare, samtidigt som timlönerna för båda grupperna undergått en mindre höjning (3 öre per timme), som relativt taget betytt något mera för export- än för hemmamarknadsindustrien.

Av tab. 8 (sid. 874) framgår vidare, att löneutvecklingen inom exportindustrien och den under utländsk konkurrens arbetande hemmamarknadsgruppen (»blandade» gruppen) varit ganska likartad. Nämnda två grupper kunna därför ur lönesynpunkt sammanföras till en huvudgrupp med beteckningen konkurrensindustri (K) och sättas i motsats till den från utländsk konkurrens relativt fria lokala gruppen (H).

För att undersöka i vad mån angivna tendens till lönenivåns söndersplittring även gäller i fråga om de särskilda näringsgrenarna har efter tab. 3 i tab. 9 (sid. 875) samtliga i lönestatistiken redovisade grupper ordnats efter fallande stegringstal för den genomsnittliga timförtjänsten (timförtjänsten 1913 = 100).

En närmare granskning av procenttalen i tab. 9 ger vid handen, att om också den övre delen av tabellen (ökning 164 % och däröver) övervägande innefattar skyddade industrier (H) och den nedre delen (ökning under 164 %) s. k. konkurrensindustrier (K), förekomma dock från denna regel flera undantag, vilka visa, att lönesättningen även påverkas av andra faktorer än den utländska konkurrensen. — Vid bedömande av de genomsnittliga timförtjänsternas inbördes storleksförhållanden inom särskilda näringsgrenar under redogörelseåret bör beaktas att, såsom tab. 9 även utvisar, redan vid utgångsåret 1913 rådde ej obetydliga skillnader i lönehänseende mellan olika grupper.

Internationella föreningen för socialt framåtskridande.

Sammanträdet i Wien 14—17 september 1927.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Under dagarna den 14—17 september höll Internationella föreningen för socialt framåtskridande[1] sin andra generalförsamling i Wien under ordförandeskap av f. d. statskanslern dr Renner. I mötet deltogo representanter för 13 regeringar samt för internationella arbetsbyrån och internationella institutet för vetenskaplig arbetsorganisation i Genève, vidare för fackföreningsinternationalen i Amsterdam, de kristliga fackföreningarnas internationella konfederation, internationella förbundet av privatanställda samt internationella unionen av föreningar för nationernas förbund. Mötet bevistades dessutom av ett stort antal enskilda delegerade från olika länder. Å österrikiska regeringens vägnar hälsades deltagarna välkomna av förbundskanslern dr Seipel samt å staden Wiens vägnar av borgmästare Seitz.

Som första förhandlingsämne hade på programmet upptagits metoder för fastställande av de nationalekonomiska verkningarna av förändrad arbetstid med professor Ludwig Heyde som inledare. Inledaren stödde sig på de undersökningar, som f. n. äro under utförande inom en av tyska regeringen tillsatt kommission. Vad den här ifrågavarande undersökningen om arbetseffektiviteten beträffar, härleder den sig ur ett förslag, som för två år sedan framställts i Bern av professor Lujo Brentano vid konstituerandet av den internationella föreningen för socialt framåtskridande. En preliminär redogörelse för undersökningarna hade förra året lämnats av professor Heyde vid internationella föreningens generalförsamling i Montreux. Vid sistnämnda tillfälle hade internationella föreningen tillsatt ett särskilt utskott med uppdrag att taga del av undersökningsplanen, och utskottet hade i en nu föreliggande rapport uttalat sig om den därvid använda metoden, vilken vunnit utskottets gillande.

Någon närmare redogörelse kan här icke lämnas för det av den tyska kommissionen utarbetade, synnerligen ingående frågeformuläret, utan må endast i korthet angivas de metodologiska huvudsynpunkter, som varit bestämmande för avfattningen av de olika frågepunkterna. Den första principfrågan hade gällt, huruvida undersökningen skulle avse att utröna den enskilde arbetarens personliga prestation eller arbetstidsförändringarnas verkningar, sedda ur hela folkhushållets synpunkt. Kommissionen hade beslutat, att lägga den senare synpunkten till grund för sitt arbete. Inom representativa företag i ett antal utvalda industrier har man försökt utröna, vilket inflytande arbetstidens längd — och därjämte även arbetslönens storlek — kan öva på produktionens storlek och dess kvalitet, vare sig det gäller produktionen inom företaget såsom ett helt

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1925, sid. 941.

eller enskilda arbetarkategoriers prestationer. För detta ändamål blev det nödvändigt att så långt möjligt avskilja verkningarna av arbetstidens resp. arbetslönens förändringar från det komplex av övriga företeelser, som jämväl kunna öva inflytande på arbetsprodukten. Härvid kan man tänka sig att framgå på den rent experimentella vägen genom anordnandet av särskilda försöksarbeten, vid vilka man så långt möjligt söker eliminera de störande inflytelserna. En dylik metod har emellertid icke visat sig användbar på den grund, att den skulle ha medfört, att man måst bortse från en hel del faktorer, som i det verkliga livet öva inflytande på arbetsresultatet. Man har därför måst frångå den experimentella vägen och söker nu på basis av föreliggande uppgifter om produktionsförhållandena inom olika industrier nå fram till en så exakt uppskattning som möjligt av arbetstidens och arbetslönens inverkan uti här ifrågavarande hänseende. Även vid användande av en sådan metod har man emellertid många svårigheter att övervinna, bl. a. i terminologiskt hänseende, beroende på att de olika måttbeteckningar, som inom industrivärlden användas å arbetstidens längd eller å arbetslönens storlek, icke alltid äro fullt jämförbara.

Vid undersökningens genomförande har tillgått så, att vissa för ändamålet lämpliga företag utvalts med hänsyn tagen till vederbörande industriers betydelse ur nationalekonomisk synpunkt samt även med aktgivande på att såväl större som mindre företag ävensom olika landsdelar bliva representerade. Särskilt omfattande undersökningar ha anställts inom kolgruveindustrien — som förfogar över den mest fullständiga produktionsstatistiken — och en redogörelse härför väntas under loppet av de närmaste månaderna. De undersökningar, som f. n. pågå, hänföra sig huvudsakligen till textilindustrien.

Under undersökningens gång har alltmera framträtt betydelsen av en faktor, som till en början icke framstod såsom särskilt anmärkningsvärd, nämligen de tekniska och organisatoriska förändringar, som vidtagits under de sista åren. och blivit bekanta under namn av »rationalisering». Speciellt vid brunkolsgruvorna har det visat sig nödvändigt att till en början uppställa den frågan, huruvida i ett visst företag eller vid en viss maskin den enskilde arbetarens prestation överhuvud kan öva något inflytande på resultatet. I dylika fall ligger naturligtvis betydligt mindre vikt uppå att vid undersökningsarbetet isolera verkningarna av arbetstidens förändringar. Rörande de intressanta problem, som anknyta sig till den här sist berörda iakttagelsen, kunde professor Heyde icke lämna närmare upplysningar på grund av undersökningens förtroliga karaktär, men han fäste uppmärksamheten på sambandet mellan denna fråga och den såsom särskilt förhandlingsämne upptagna frågan om rationalisering.

Den tyska regeringens undersökning beräknas komma att pågå ännu ett år, och resultatet torde därefter komma att framläggas för det av internationella föreningen för socialt framåtskridande tillsatta särskilda utskottet.

Återgivas må till sist inledarens förklaring, att utforskandet av den ur produktionssynpunkt fördelaktigaste arbetstiden och det lagliga fastställandet ur socialpolitisk synpunkt av en maximalarbetsdag vore principiellt sett skilda frågor, som dock stode i ett visst faktiskt samband med varandra.

Under diskussionen varnade professor Lotz mot att såsom skett eliminera vissa psykologiska faktorer, vilka kunna antagas ha ett nödvändigt samband med den diskuterade frågan, samt anmärkte på att undersökningen givits en konfidentiell karaktär. Den sistnämnda anmärkningen besvarades med en hänvisning till att det gällt att anställa undersökningar inom enskilda företag. För övrigt hade man genom pressen riktat uppmaningar till intresserade personer att lämna bidrag till undersökningarna.

En resolution antogs, i vilken nyssnämnda utskott anmodades, att efter undersökningens avslutande yttra sig om den tillämpade metodens praktiska betydelse ävensom dess användbarhet vid undersökningar i andra länder.

Såsom ett annat förhandlingsämne var på programmet upptagen frågan om internationell kreditkontroll. Diskussionen inleddes av M. Max Lazard, som i ämnet utarbetat en i tryck tillgänglig rapport. Inledaren redogjorde för innehållet i rapporten, vars huvudpunkter i något förändrad redaktion återfinnas i den resolution, som här nedan meddelas in extenso.

Under diskussionen yttrade sig bl. a. professor Irving Fisher, som betonade vikten av att på detta problem anlägga de nya synpunkter, vilka framgått ur den vetenskapliga forskningen på penningväsendets område och som sedan kriget även börjat vinna förståelse bland allmänheten. Betänkas måste emellertid, att det här gällde att bringa den allmänna opinionen över till en helt och hållet förändrad uppfattning om prisbildningsprocessen och att åtskillig tid måste förgå, innan gehör vunnes för de vetenskapliga synpunkterna. Som sin personliga övertygelse uttalade han, att nio tiondelar av konjunkturförändringarna hade sitt upphov i penningvärdets fluktuationer och att arbetslösheten, till den del denna vore att hänföra till dessa fluktuationer, i samma utsträckning rönte inflytande av företeelserna på det monetära området. Att så vore förhållandet fann han ock bestyrkas av de undersökningar rörande arbetslösheten, som verkställts av internationella arbetsbyrån. På grundval av sin kända uppfattning om önskvärdheten av ett såvitt möjligt stabilt penningväsende uttalade han sig bland annat ock mot deflationspolitiken. Efter att ha framhållit vikten av att för penningväsendets stabilisering genomföra reglering av kreditgivningen, förklarade han, att nästa steg i samma riktning bleve att söka genomföra en kontroll över tillgången och efterfrågan på guld, en fråga varom emellertid ännu rådde skilda meningar. — Mr Bellerby ledde uppmärksamheten på den propaganda, som i Amerika bedrives av den där existerande föreningen för ett stabilt penningvärde, ävensom på de undersökningar, med vilka bank- och myntutskottet inom representanternas hus i Förenta staterna f. n. är sysselsatt. Av betydelse vore, att utskottet erhölle del av de erfarenheter, som kunde föreligga från andra länder, och att därför kontakt etablerades med dessa. — Professor Lotz framhöll, att de synpunkter, som anlagts på centralbankernas kreditgivande verksamhet, icke betecknade någon nyhet. Däremot vore det att anse som ett framsteg, att en reglering av penningvärdet börjat tillerkännas inflytande såsom medel att bekämpa arbetslösheten. Han ställde sig skeptisk mot strävandena att bekämpa konjunkturväxlingarna, vilka icke kunde frånkännas ett visst hälso-

samt inflytande på den ekonomiska utvecklingen. Å andra sidan förklarade han sig i likhet med inledaren vara motståndare till en politik, som medvetet inriktade sig på vare sig inflation eller deflation. Hela denna fråga borde göras till föremål för ytterligare undersökning. — Från diskussionen må också antecknas, att det ifrågasattes, om icke stabiliseringspolitikens anhängare överskattat det inflytande, som bankerna utöva på penningväsendet. Den antagna resolutionen har följande lydelse:

A. Församlingen förklarar sig godkänna följande grundsatser:

1. Medan tanken på att eftersträva en fullkomlig stabilisering av det ekonomiska livet icke kan godkännas, för så vitt detta skulle visa sig oförenligt med samhällets materiella framåtskridande, är det dock önskvärt, att så långt möjligt avlägsna de orsaker till störningar, vilka kunna ha sitt upphov i de monetära förhållandena.
2. För avlägsnandet av de ekonomiska störningar, som äro att hänföra till monetära förhållanden, kräves i första rummet upprättandet av en sund valuta med stabil köpkraft.
3. Under nuvarande ekonomiska förhållanden måste en sund valuta direkt eller indirekt basera sig på guld.
4. Verkningarna av mynt- och bankpolitiken inom ett visst land begränsa sig icke till detta land utan göra sig ovillkorligen gällande inom världsekonomien; denna politik erhåller därför internationell betydelse.
5. En internationell valutapolitik förutsätter avslutandet av överenskommelser mellan de centrala sedelbankerna rörande guldets fördelning och cirkulation ävensom rörande guld- och andra valutareserver. Den kräver likaledes vidtagande av åtgärder för att få till stånd en anpassning mellan de olika sedelbankernas diskontsatser.
6. I samband med guld-, valuta- och diskontpolitiken bör eftersträvas att för kreditgivning icke endast kreditgivarens vinstsynpunkter eller låntagarens kreditvärdighet utan också kreditgivningens totala omfattning blir bestämmande såsom en allmän grundsats.
7. I detta sammanhang synes det önskvärt, att i vissa fall de centrala sedelbankernas inflytande över ett lands penningmarknad göres mer effektivt.
8. Bland de olika faktorer, som böra tagas i betraktande vid bestämmandet av kreditgivningens omfattning och som framför allt äro ägnade att belysa de monetära förhållandenas inverkan på produktion och distribution av nyttigheter, är stegringen resp. nedgången i den allmänna prisindex av särskilt stor betydelse.
9. De lämpligaste åtgärderna för att bekämpa de skadliga verkningarna av fluktuationerna i penningvärdet äro framför allt upplysning och undervisning. Inskridanden i lagstiftningsväg måste företagas med den största varsamhet och urskillning. Samtidigt åligger det de offentliga myndigheterna att icke undandraga sig det ansvar, som åligger dem såsom vårdare av landets valuta.

B. I enlighet med det förestående

a) uppdrager generalförsamlingen åt styrelsen:

1. att sätta sig i förbindelse med andra organisationer, som syssla med föreliggande problem, för utbyte av upplysningar om de framsteg, som gjorts i arbetet på penningvärdets stabilisering;
2. att överlämna till bank- och myntutskottet inom representanternas hus i Förenta staterna en redogörelse för föreningens arbete på internationella kreditkontrollens område och att för utskottet betyga det intresse, med vilket föreningen följer utskottets strävanden för penningvärdets stabilisering;
3. att till folkförbundet och internationella arbetsbyrån framföra föreningens erkänsla för de undersökningar, som dessa institutioner företagit rörande upp-

rättandet av konjunkturindices och för deras arbete i kampen mot ofrivillig arbetslöshet ävensom att uttrycka det önskemålet, att dessa undersökningar måtte fortsättas och utvidgas;

b) anmodar generalförsamlingen de nationella sektionerna:

1. att inom sina resp. länder företaga undersökningar av de teoretiska och praktiska problem, som hänföra sig till ekonomiska barometrar och prisindices;
2. att göra framställningar hos vederbörande regeringar om att till förfogande för de statistiska ämbetsverken ställas de medel, som erfordras för fullgörandet av deras uppgifter;
3. att verka för den allmänna opinionens upplysande och speciellt att propagera den uppfattningen, att den ekonomiska organismens hälsa i första rummet icke beror på en större eller mindre köpkraft hos penningenheten utan på köpkraftens stabilitet;
4. att i samma syfte hänvända sig till de centrala sedelbankerna och offentliga myndigheter;
5. att stödja varje organiserad strävan och varje åtgärd, vare sig legislativ eller diplomatisk, åsyftande penningvärdets stabilisering.

Som tredje förhandlingsämne hade upptagits frågan om de socialpolitiska konsekvenserna av rationaliseringen. Inledare var M. Paul Devinat, direktör för det i Genève nyligen upprättade institutet för vetenskaplig arbetsorganisation, vilken ock författat en i tryck föreliggande rapport i frågan. Vidare hade flera nationella sektioner låtit utarbeta och trycka rapporter rörande samma ämne.[1] Inledaren utvecklade de synpunkter, som innehöllos i hans rapport och varav flertalet återfinnas i den resolution, vars lydelse meddelas i det följande. Anmärkas må dock speciellt, att punkt 2 i det framlagda resolutionsförslaget (rörande arbetslösheten) fick en helt annan lydelse i den slutliga avfattningen ävensom att en ny punkt infördes (punkt 6 i den slutliga avfattningen) angående anslag av det allmänna för utforskande av rationaliseringens fysiska, psykiska och sociala inverkan på den mänskliga arbetskraften m. m.

Ett uppmärksammat diskussionsinlägg gjordes av dr Rauecker (Tyskland), som bl. a. varnade för farorna av en överproduktion genom rationaliseringen. Hand i hand med den tekniska rationaliseringen måste gå en nationalekonomisk sådan medelst en efter förhållandena avpassad tull- och kartellpolitik. Dr Rauecker gjorde gällande, att den inträffade konjunkturförbättringen i Tyskland ej vore en följd av rationaliseringen utan i yttersta hand av upplåningen i utlandet. Han bestred vidare, att rationaliseringen i Tyskland i allmänhet medfört någon prissänkning. Han uppehöll sig vidare vid frågorna om utbildning till nytt yrke, »produktiv arbetslöshetsförsäkring», ävensom vid den inom byggnadsverksamheten försiggående normaliseringen. En särskild uppmärksamhet ägnade han de rent arbetsvetenskapliga problemen och belyste sammanhanget mellan yrkessjukdomar och arbetets intensifiering, i samband varmed framhölls önskvärdheten av att yrkesinspektörerna — vilkas antal borde utökas — gjorde sig förtrogna med rationaliseringens problem. Han vände sig mot den uppfattningen, att arbetarna eftersträvade en utjämning av lönerna,

[1] Framhållas må särskilt en av arbetskammaren i Wien utgiven publikation »Rationalisierung, Arbeitswissenschaft und Arbeiterschutz», omfattande 256 sidor.

och förklarade till sist, att rationaliseringen kunde påkalla en förkortning av arbetstiden. — Från spansk sida upplyste M. Gascon y Marin, att arbetarna i Spanien ej reste något principiellt motstånd mot rationalisering. Denne talare betonade bl. a. frågans betydelse för jordbruket, varom en passus infördes i resolutionen. På hans förslag var det ock som ansvaret för arbetslöshet, uppkommen genom rationalisering, primärt lades icke på arbetsgivarna, såsom i utkastet till resolution, utan på det allmännas organ (se punkt 2). — Sistnämnda yrkande understöddes av M. Fontaine, ordförande i internationella arbetsbyråns styrelse, vilken erinrade, att ett rationaliserat företag ofta kunde framkalla arbetslöshet inom ett annat, som i sådant fall givetvis icke kunde göras ansvarigt för den uppkomna situationen, utan vore lämpligast att betrakta ansvarigheten såsom kollektiv.

Ur M. Fontaines anförande må f. ö. omnämnas, att han ansåg skuldsättningen genom kriget och nödvändigheten att producera billigt utgöra ett huvudskäl för rationaliseringens införande i Europa; i motivkedjan inginge också åttatimmarsdagen såsom ett led. I samband härmed ansåg han sig böra varna mot föreställningen, att Europa skulle kunna inaugurera en de höga lönernas politik, jämförlig med Förenta staterna. F. ö. framhöll han, att ändamålet med rationaliseringen icke vore endast att höja produktionen, utan att en vidare synpunkt finge anläggas på densamma. I anslutning till sistnämnda påpekande gjorde M. Fuss, ledare för internationella arbetsbyråns avdelning för arbetslöshetsförsäkringsfrågor, gällande, att eftersom rationaliseringen åsyftade att undvika slöseri inom industrien, så finge man ock se till, att den ej ledde till slöseri med mänsklig arbetskraft genom arbetslöshet. I samband härmed berörde talaren frågan om uppsägningstid för anställningsavtal samt skadestånd vid avtals hävande.

För arbetslöshetens motverkande lade M. Fuss särskild vikt på att kreditpolitiken anpassades efter den ökade produktion, som rationaliseringen medför. För att de ökade produkterna skulle finna avsättning, vore det nödvändigt, att befolkningens köpkraft ökades parallellt med produktionen. (Härvid förutsattes uppenbarligen, att allmänna prisnivån ej reducerades som följd av rationaliseringen, utan att, i enlighet med resolutionen i frågan om kreditkontroll, prisnivån hölles så vitt möjligt stabil.) Ett uttalande i denna riktning infördes ock i resolutionen (punkt 2).

Det nyss berörda uttalandet om önskvärdheten av att regeringarna ställa medel till förfogande för utforskande av rationaliseringens fysiska, psykiska och sociala inverkan på den mänskliga arbetskraften m. m. infördes på yrkande av dr Palla, sekreterare i Wiens arbetskammare, vilken ock framhöll vikten av att yrkesinspektionens tjänstemän erhålla utbildning i arbetspsykologi. Med stor uppmärksamhet åhördes ett anförande av docenten Loewy från Prag, i vilket framfördes en del betänkligheter ur läkarsynpunkt mot rationaliseringsmetodernas tillämpning. Flera talare uppehöllo sig f. ö. vid de psykologiska verkningarna av rationaliseringen — arbetstaktens omedvetna forcering av arbetarna själva, den ökade monotonien i arbetet o. s. v. — medan andra framhöllo betydelsen av att arbetarna bereddes en viss medbestämmanderätt vid åt-

gärders vidtagande i här ifrågavarande syfte. En vädjan om att låta arbetarna få del i det ökade utbyte, som rationaliseringen kan medföra, framfördes av von Nostitz, president i den administrativa överdomstolen i Sachsen.

Den antagna resolutionen har följande lydelse:

I betraktande av att den internationella ekonomiska konferensen ansett rationaliseringen vara ett av de lämpligaste medlen att förhjälpa världen ur de av kriget förorsakade ekonomiska svårigheterna och för den skull uttryckligen förordat dess införande i alla länder;

i betraktande av att det följaktligen är av vikt att befordra kännedom om rationaliseringens metoder inom industrien, jordbruket samt alla produktionens *och distributionens grenar och att understödja de* strävanden, som i detta syfte gjorts av härför särskilt upprättade institutioner, speciellt internationella institutet för vetenskaplig arbetsorganisation i Genève;

i betraktande av lämpligheten att — utan förfång för de berättigade intressen, vilka kunna göras gällande av alla, som bidraga till det ekonomiska livets utveckling — rationaliseringen i Europa liksom i Amerika förbindes med en de höga lönernas politik, varigenom köpkraften hos konsumenternas massa ökas, arbetarnas levnadsstandard höjes och större möjlighet beredes dem att komma i åtnjutande av civilisationens förmåner;

i betraktande samtidigt av att, enligt ordalydelsen av den ekonomiska konferensens resolution, »rationaliseringen måste tillämpas med nödig försiktighet för att icke skada arbetarnas berättigade intressen» och att under denna förutsättning rationaliseringen är i stånd att verksamt bidraga till samhällets välstånd och kan bilda ett värdefullt medel för det sociala framstegsarbetet;

i betraktande å andra sidan av angelägenheten att komma till samförstånd om rationaliseringens begrepp och om dess tillämpning samt därmed sammanhängande frågor, vilket framstår som så mycket nödvändigare som den enskilda och den kollektiva uppfattningen av rationaliseringen icke alltid sammanfalla,

uttalar generalförsamlingen det önskemålet:

1) att vederbörande nationella och internationella organisationer måtte lägga sig vinn om att så snart som möjligt åvägabringa sagda samförstånd;
2) att till förekommande och mildrande av den arbetslöshet, som rationaliseringen kan förorsaka, kreditinstitutionerna måtte uppmärksamt följa utvecklingen därav för att anpassa konsumenternas köpkraft efter produktionen, att vidare myndigheterna på allt sätt måtte underlätta återanställning av de arbetare, som till följd av rationaliseringen blivit *disponibla eller tvungits att byta yrke, och att* slutligen de arbetslösa måtte beredas en lämplig gottgörelse och arbetsgivarna vidtaga nödiga mått och steg för att underlätta genomförandet av dessa åtgärder;
3) att den fortgående förbättringen av produktiviteten må tillåta en småningom skeende förkortning av arbetstiden genom överenskommelse mellan arbetsledning och personal samt i kraft av kollektivavtal och gällande lagstiftning;
4) att en rättvis lönepolitik må låta arbetaren få del av varje stegring i produktionsutbytet, till vilken han bidragit;
5) att den skada, som kan vållas av automatiska och monotona arbetsmetoder ävensom av minskning i yrkesskickligheten, måtte hindras genom en lämplig organisation av arbetet i fabriken, genom ett noggrant iakttagande av hygieniska föreskrifter, genom allmän tillämpning av yrkesvalets metoder på grundval av i psykoteknisk väg anställda prov, genom yrkesundervisningens främjande och genom beredande av tillfälle för arbetarna att använda sin nya ledighet och sina ökade löneförmåner till egen förkovran;
6) att de nationella sektionerna måtte av resp. regeringar utverka att erforderliga medel ställas till förfogande för utforskande av rationaliseringens fysiska, psy-

kiska och sociala inverkan på den mänskliga arbetskraften till förekommande av dess skadliga följder och speciellt överansträngning samt att yrkesinspektionens befattningshavare måtte erhålla speciell utbildning för detta syfte;

7) att under medverkan av yrkesorganisationer samt vetenskapliga och tekniska experter en permanent samverkan måtte etableras mellan arbetsledning och personal på alla stadier av produktion och distribution, så att arbetaren beredes skydd mot varje skadlig verkan av en oändamålsenlig rationalisering och samtidigt, till gagn för honom liksom för samhället, en fortsatt utveckling av rationaliseringen — som bör anses ha en dylik samverkan till naturlig förutsättning — främjas.

På programmet var dessutom upptagen den viktiga frågan om arbetslöshetsförsäkring, och förelåg i detta ämne en rapport jämte ett förslag till resolution, som framlades av M. Fuss i internationella arbetsbyrån. Förslaget låg till grund för den resolution, som antogs av församlingen och som finnes återgiven i det följande.

Från diskussionen må nämnas, att olika åsikter uttalades i frågan om obligatorisk eller frivillig försäkring. Rapportören hade föreslagit ett obetingat uttalande till förmån för obligatorisk försäkring; i denna punkt mildrades dock resolutionens avfattning, om också principiellt förord gavs åt tvångsförsäkring.

En annan principfråga, om vilken meningarna voro delade, gällde försäkring på industriell eller på en för alla näringsgrenar gemensam basis. Rapportören hade lämnat öppen möjligheten av bägge slagen av försäkring, vilket också blev församlingens beslut. Från engelskt håll uttalade sig emellertid parlamentsledamoten Rhys Davies med skärpa mot industriförsäkring — »the poorest would help the poor» — medan fröken Möhrke, representant för de privatanställda i Tyskland, önskade särskilda anordningar för särskilda yrken och en polsk representant talade för bidragens avpassning efter förhållandena i olika industrier. Från belgiska representanter hördes också sympatier uttalas för (frivillig) försäkring på yrkesgrund i enlighet med det uti Belgien bestående systemet; dock ansågs, att försäkring på solidarisk basis kunde träda i stället vid inträffad allmän kris.

För reservering av medel till mötande av behovet under kristider uttalade sig ministerialrådet Forchheimer (Österrike), något som kunde ske antingen så, att försäkringskostnaderna resp. bidragen utspredes över längre tidsperioder, eller ock så, att särskilda reservfonder ställdes till förfogande av staten. Han ifrågasatte ock, om icke för ändamålet kunde anlitas ålderdomsförsäkringens fonder.

I åtskilliga punkter visade det sig, att det framlagda resolutionsförslaget måste modifieras för att anpassas efter de i olika länder gällande bestämmelserna. Så var exempelvis fallet med en föreslagen punkt om viss relation mellan understöd och arbetslön, vidare ifråga om kostnadernas fördelning, understödsperiodens varaktighet m. m.

Den antagna resolutionen har följande lydelse:

1) Med erkännande av den betydelsefulla roll, som olika system för frivillig försäkring mot arbetslöshet tidigare spelat, och medveten om dessa systems värde

för arbetarna och för samhällsekonomien såsom en provisorisk eller kompletterande anordning, anser generalförsamlingen, att arbetslöshetsförsäkringen bör göras obligatorisk i länder, där så ännu icke skett.

2) Den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen bör successivt utsträckas att omfatta alla anställda, inklusive intellektuella arbetare, jordbruksarbetare, tjänstefolk och hemarbetare; arbetare anställda i smärre företag böra icke, såsom stundom skett, uteslutas.

Så länge icke den obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen utsträckts till alla anställda, bör understöd av det allmänna lämnas åt frivilliga försäkringskassor, upprättade av arbetare, som stå utanför den obligatoriska försäkringen.

Önskvärt är, att undersökningar anställas rörande möjligheten att tillämpa obligatorisk arbetslöshetsförsäkring å hantverkare och självständiga yrkesutövare.

3) Under inga förhållanden bör en försäkrad arbetslös av vederbörande myndigheter tvingas att antaga en anställning, som för honom skulle ha någon menlig inverkan i ekonomiskt, fysiskt eller moraliskt avseende, såsom:

a) anställning som är ledig på grund av strejk eller lockout;

b) anställning mot villkor, som strida mot lagliga föreskrifter till skydd för arbetet eller andra lagliga föreskrifter eller bestämmelser i ett för vederbörande yrke eller industri eller för orten gällande kollektivavtal eller, i brist på dylika bestämmelser, mot rådande sedvänja;

c) anställning som icke svarar mot vederbörande arbetares färdigheter och som skulle bereda allvarliga svårigheter för senare återinträde i den arbetslöses ursprungliga yrke, dock med förbehåll för sådant ombyte av yrke, som må anses nödvändigt under rådande förhållanden på arbetsmarknaden.

För en effektiv tillämpning av dessa regler och för en rättvis behandling av alla oförutsedda fall bör medverkan anlitas av opartiska nämnder, bestående av ett lika antal representanter för arbetsgivare och arbetare.

4) Arbetare, som blivit arbetslösa på grund av arbetstvist, i vilken de äro direkt intresserade, böra icke erhålla arbetslöshetsunderstöd under den tid tvisten pågår.

De nationella sektionerna uppmanas att företaga en prövning av resultatet av de i Storbritannien och Belgien i arbetsfredens intresse vidtagna åtgärderna, som gå ut på att såsom ofrivilligt arbetslösa anse arbetare, vilka nedlagt arbetet, antingen emedan arbetsgivaren icke iakttagit föreskrifterna i ett kollektivavtal eller emedan han vägrat anlita skiljedoms- eller förlikningsförfarande eller ställa sig skiljedom till efterrättelse.

5) Arbetare, som ställas utan arbete under döda säsonger av längre eller kortare varaktighet inom vederbörande industrier eller yrken, böra icke förlora sin rätt till understöd endast på den grund, att deras anställning är av säsongkaraktär. Om de icke kunna helt och hållet likställas med andra arbetslösa, böra särskilda åtgärder vidtagas för att bispringa dem.

6) Utländska arbetare böra ifråga om arbetslöshetsförsäkringen likställas med inhemska arbetare.

Föreningen uppmanar därför de nationella sektionerna att verka för alla staters anslutning till den i Washington antagna konventionen angående arbetslösheten.

7) Arbete på kort tid och intermittent arbetslöshet böra omfattas av försäkringen. Föreskrifterna rörande väntetidens längd böra vara så avfattade, att rätt till understöd erhålles under arbetslöshetsperioder, återkommande med korta mellanrum. Vad beträffar arbete på kort tid är det önskvärt, att i varje land anställas undersökningar rörande möjligheten att genom försäkring täcka ifrågavarande risk, varvid uppmärksamhet bör ägnas åt de åtgärder, som i detta syfte redan vidtagits i olika länder.

8) Utom understödsverksamhet bör arbetslöshetsförsäkringen innefatta en så effektivt ordnad arbetsförmedling som möjligt. De arbetslösas återanställning i yrkesarbete med minsta möjliga uppskov måste vara försäkringens huvudsyfte.

Arbetslöshetsförsäkringens strävan i sådan riktning underlättas genom samverkan med andra institutioner, som upprättats i syfte att förebygga eller minska arbetslösheten (planmässig anordning av allmänna arbeten) eller för att underlätta återanställning genom nyutbildning, anskaffning av verktyg eller kläder eller på annat sätt.

9) Vid fastställande av olika understödssatser bör hänsyn tagas till de försäkrades normala arbetsförtjänst utan åtskillnad med avseende å kön. Understödet bör vara tillräckligt för upprätthållandet av en minimilevnadsstandard, motsvarande civilisationens krav. För familjeförsörjare bör understödet utökas med tillägg.

Dock bör mellan understödsbelopp och arbetslön finnas en marginal, som är tillräckligt stor för att effektivt sporra till återinträde i arbete.

10) Understödsperiodens varaktighet är i allmänhet begränsad till ett visst antal veckor om året. Om arbetslösheten överskrider denna period måste anstalter träffas för att utsträcka understödet under en motsvarande tid.

I fall av långvarig arbetslöshet bör särskild uppmärksamhet ägnas åt:

a) möjligheten av ombyte av yrke, som den arbetslöse bör vara förpliktad att samtycka till;

b) huruvida individerna i fråga äro i besittning av permanent arbetsförmåga och icke behöva tagas om hand av andra institutioner än arbetslöshetsförsäkringen.

Ifrågavarande åtgärder böra vidtagas i samverkan med representanter för arbetare och arbetsgivare.

11) Föreningen konstaterar, att medel till arbetslöshetsförsäkringen åvägabringas efter olika grunder i olika länder. I allmänhet förordas att fördela kostnaderna mellan myndigheter, arbetsgivare och arbetare.

12) Arbetslöshetsförsäkringen bör administreras under ansvarig medverkan av arbetarna eller genom paritetiska organ.

13) Föreningen konstaterar, att rådande uppfattning i våra dagar är, att de olika industrierna och yrkena böra solidariskt uppbära arbetslöshetens risker och att de böra infogas i ett gemensamt försäkringssystem.

I länder, där försäkringen är organiserad efter industrier eller yrken, är det av vikt, att under form av en gemensam försäkringsfond skapas ett samband mellan de till särskilda industrier eller yrken hörande fonderna.

14) I ett fullständigt socialförsäkringssystem kan en mera ekonomisk förvaltning av de olika försäkringsgrenarna åstadkommas genom samverkan till en viss grad mellan de olika grenarna särskilt ifråga om uppbörd av avgifter, gällande såväl den tid, då den försäkrade icke drabbas av någon av de risker, mot vilka han är försäkrad, som den tid, då han drabbas därav.

Föreskrifter böra meddelas om utbyte av en försäkringsprestation mot en annan i de fall, då den inträffade risken har förändrats till sin natur, exempelvis då en ofrivilligt arbetslös råkar ut för sjukdom eller invaliditet eller då omvänt en arbetare, som lidit av tillfällig arbetsoförmåga, är ur stånd att finna anställning efter återvinnande av arbetsförmågan.

Arbetslöshetsförsäkringen bör nära förbindas med arbetsförmedlingen och med alla institutioner, vilkas verksamhet går ut på att stabilisera den ekonomiska utvecklingen och följaktligen också anställningsförhållandena, såsom exempelvis organ för planmässig anordning av allmänna arbeten.

En livlig diskussion föranledde den på programmet jämväl upptagna frågan om familjeskydd. Två rapporter förelågo; den ena med titeln »Familje-

skydd genom kollektiva anordningar», utarbetad av prof. Fuster i Paris, den andra betitlad »Familjepolitik», utarbetad av prof. Zahn i München.

Från närvarande arbetarrepresentanter, Rhys Davies och Spliedt (Tyskland), restes ett starkt motstånd mot den eljest av flera talare förordade och i åtskilliga länder praktiserade anordningen med familjetillägg till lönen. Det var framför allt fruktan för att ett sådant lönesystem skulle verka splittrande och förlamande på de fackliga organisationernas lönestrider, som bestämde dessa delegerades hållning; det befarades, att familjetillägget skulle medföra en sänkning av den allmänna lönenivån.

Å andra sidan kunde fransmannen Bonvoisin lämna meddelande om den stora utbredning familjelönesystemet nått i Frankrike, omfattande 3 700 000 arbetare, för vilka arbetsgivarna inrättat s. k. kompensationskassor. En del delegerade, bl. a. engelsmannen Cohen, företrädde den uppfattningen, att det tillkomme socialförsäkringen att öka prestationerna, då det gällde försäkrade med familj — vilket icke vore att betrakta som en karitativ åtgärd. Ministerialdirektör Grieser från Berlin skisserade ett program, enligt vilket socialförsäkringen efter införande av moderskapsunderstöd och sjukvård åt de försäkrades anhöriga borde inrikta sig på uppfostringsbidrag. Nämnas må ock, att en talare förordade socialförsäkringens utsträckande att omfatta understöd åt syskon och föräldrar. Från en del håll underströks behovet av att inom bostadspolitiken tages hänsyn till barnrika familjer.

I allmänhet höll man emellertid före, att hela denna fråga icke vore tillräckligt utredd, varför församlingen stannade i det beslutet att företaga ytterligare undersökningar. Den antagna resolutionen har följande lydelse:

> Internationella föreningen för socialt framåtskridande har vid generalförsamling i Wien diskuterat de rapporter, som framlagts av prof. Fuster i Paris rörande »Familjeskydd genom kollektiva anordningar» och prof. Zahn i München rörande »Familjepolitik». Församlingen har funnit dessa rapporter bilda en lämplig grundval för vidare förhandlingar och hemställer till de nationella sektionerna att inom resp. länder undersöka de sociala behov ävensom de ekonomiska möjligheter, vilka kräva resp. medgiva socialförsäkringens utsträckning icke endast till moderskapsunderstöd och sjukvård för de försäkrades anhöriga utan jämväl till beviljande av uppfostringsbidrag åt barn, som ännu icke äro i stånd att själva förtjäna sitt uppehälle.

Ett utskott å fem personer med ministerialdirektör Grieser som ordförande tillsattes med uppdrag att uppgöra plan för de i resolutionen omnämnda undersökningarna, insamla uppgifter samt för nästa generalförsamling framlägga förslag.

Omnämnas må till sist en av den schweziska sektionen föreslagen resolution med uppdrag till de nationella sektionerna att verka för en effektiv tillämpning av internationella arbetskonventioner.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under tredje kvartalet 1927.

Fylleriförseelser under tredje kvartalet 1927. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under tredje kvartalet 1927, tillhopa 7 219, av vilka 7 024 begåtts av män och 195 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1919 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal									3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1913	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1927	1927
Antal förseelser	14 727	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425[1]	7 939[1]	7 268[2]	7 219[3]
Per 100 000 inv.	262	143	196	130	118	126	136	134	123[1]	131[1]	120	119[3]

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl, att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, ha begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för tredje kvartalet 1927, lärer den med all sannolikhet genom senare inkomna rapporter komma att höjas något över siffran för andra kvartalet. I förhållande till tredje kvartalet 1926 synes man däremot kunna räkna med en minskning på ungefär ett halvt tusental fall.

Fylleriförseelsernas fördelning på månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927	2 157	2 101	2 432	2 321	2 653	2 294	1 936[3]	2 526[3]	2 757[3]	·	·	·

[1] Såväl denna som övriga uppgifter för år 1926 ha korrigerats med hänsyn till att totalsiffran för detta år på grund av 282 efterredovisade fall stigit till 29 700.

[2] De tidigare meddelade siffrorna för andra kvartalet 1927 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen ökats med 150 senare rapporterade förseelser.

[3] Preliminär siffra.

Under juli fortsatte sålunda den under föregående månad iakttagna nedgången i antalet avdömda förseelser, medan augusti och september åter medförde en viss uppgång.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 3 kv. 1927	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 3 kv. 1927	Hela riket 2 kv. 1927	Hela riket 3 kv. 1926
i städer med mer än 10 000 inv.	1 590	1 724	436	170	689	1 447	643	4 975	5 148	5 393
i övriga städer .	—	—	220	113	139	339	204	1 015	938	1 085
å landsbygden . .	—	—	187	113	145	279	505	1 229	1 182	1 461
tillhopa	**1 590**	**1 724**	**843**	**396**	**973**	**2 065**	**1 352**	**7 219**	**7 268**	**7 939**
2 kvart. 1927 . .	1 598	1 715	811	479	953	2 221	1 206	—	7 268	—
3 kvart. 1926 . .	1 570	1 647	932	456	1 170	2 382	1 429	—	—	7 939

I norra Sverige samt i städer med mindre än 10 000 invånare framträder en viss ökning gent emot föregående kvartal, medan eljest ställningen synes vara tämligen oförändrad. Beträffande de tendenser till minskad fylleri-frekvens, varom en del siffror synas vittna, erinras om att de definitiva siffrorna kunna ge en något avvikande bild.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under 1927 års tredje kvartal, begingos, som ovan nämnts, 195 eller 2·7 % av kvinnor, därav, som efterföljande tab. A visar, 107 i Stockholm, 42 i Göteborg, 6 i Malmö, 37 i övriga städer och 3 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet avdömda förseelser, beträffande vilka uppgifter i detta avseende meddelats, hade 1 510 eller 21·0 % begåtts av män och kvinnor i ungdomsåldrarna, medan 5 697 eller 79·0 % kommit på äldre individer.[2] Av samtliga under år 1926 sakfällda fyllerister tillhörde 6 438 eller 21·7 % den yngre årsgruppen, medan 1925 motsvarande antal var 6 960 och den efter något avvikande grunder beräknade procentsiffran 21·4. Procenttalen för 1923 och 1924 voro resp. 19·9 och 20·7.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare upp-

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1902, hänförts till den äldre årsgruppen, och sådana, som äro födda 1902 eller senare, till den yngre.

[2] Av de sakfällda voro 12 av okänd ålder.

	Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer anhållits under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
						med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
		juli	aug.	sept.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
	Stockholms stad	522	512	556	**1 590**	64	321	1 098	**1 483**	1 310	173	107	93	14
Östra Sverige	Södertälje	5	17	13	**35**	—	4	30	**34**	31	3	1	1	—
	Lidingö	—	5	4	**9**	—	2	6	**8**	6	2	1	—	1
	Uppsala	14	19	29	**62**	—	5	57	**62**	52	10	—	—	—
	Västerås	30	23	34	**87**	—	9	75	**84**	68	16	3	3	—
	Nyköping	5	8	12	**25**	1	2	22	**25**	17	8	—	—	—
	Eskilstuna	15	22	17	**54**	—	14	39	**53**	48	5	1	1	—
	Linköping	18	14	20	**52**	2	7	43	**52**	43	9	—	—	—
	Norrköping	38	47	27	**112**	1	16	88	**105**	79	26	7	3	4
	Övriga städer	58	75	87	**220**	9	45	165	**219**	158	61	1	1	—
	Landsbygden	19	52	116	**187**	6	47	133	**186**	121	65	1	1	—
Små. m. m.	Jönköping	24	24	20	**68**	—	10	58	**68**	54	14	—	—	—
	Kalmar	11	24	21	**56**	2	10	44	**56**	39	17	—	—	—
	Västervik	14	3	3	**20**	—	4	16	**20**	14	6	—	—	—
	Visby	6	14	6	**26**	1	5	20	**26**	23	3	—	—	—
	Övriga städer	24	49	40	**113**	3	16	94	**113**	88	25	—	—	—
	Landsbygden	22	54	37	**113**	—	27	86	**113**	72	39	—	—	—
Södra Sverige	Karlskrona	8	8	16	**32**	1	2	29	**32**	27	5	—	—	—
	Kristianstad	14	21	21	**56**	2	10	44	**56**	45	11	—	—	—
	Malmö	98	80	106	**284**	14	34	230	**278**	247	31	6	6	—
	Lund	10	12	38	**60**	2	10	48	**60**	46	14	—	—	—
	Landskrona	21	24	27	**72**	2	14	55	**71**	62	9	1	1	—
	Hälsingborg	45	48	44	**137**	3	25	106	**134**	115	19	3	2	1
	Ystad	8	3	3	**14**	—	3	11	**14**	9	5	—	—	—
	Trälleborg	11	12	11	**34**	—	4	30	**34**	21	13	—	—	—
	Övriga städer	45	57	37	**139**	7	26	106	**139**	112	27	—	—	—
	Landsbygden	16	53	76	**145**	9	31	105	**145**	87	53	—	—	—
Västra Sverige	Halmstad	9	15	22	**46**	3	4	35	**42**	37	5	4	4	—
	Göteborg	267	348	387	**1 002**	19	187	754	**960**	782	178	42	38	4
	Mölndal	12	10	8	**30**	1	4	25	**30**	27	3	—	—	—
	Uddevalla	6	11	11	**28**	1	9	18	**28**	23	5	—	—	—
	Trollhättan	—	32	21	**53**	1	6	46	**53**	39	14	—	—	—
	Borås	11	22	11	**44**	1	7	35	**43**	30	13	1	1	—
	Skövde	7	16	9	**32**	2	7	23	**32**	22	10	—	—	—
	Karlstad	54	37	13	**104**	1	19	81	**101**	81	20	3	2	1
	Kristinehamn	2	19	4	**25**	—	5	20	**25**	22	3	—	—	—
	Örebro	40	22	21	**83**	—	8	74	**82**	70	12	1	1	—
	Övriga städer	81	137	121	**339**	12	47	280	**339**	264	75	—	—	—
	Landsbygden	47	101	131	**279**	5	49	225	**279**	150	126	—	—	—
Norra Sverige	Falun	13	11	4	**28**	—	3	25	**28**	27	1	—	—	—
	Gävle	37	68	62	**167**	—	23	144	**167**	142	25	—	—	—
	Söderhamn	9	38	27	**74**	—	8	66	**74**	67	7	—	—	—
	Härnösand	31	35	21	**87**	2	6	79	**87**	71	16	—	—	—
	Sundsvall	68	34	77	**179**	—	22	148	**170**	136	34	9	9	—
	Östersund	15	16	21	**52**	—	3	48	**51**	41	10	1	—	1
	Umeå	16	9	—	**25**	—	2	23	**25**	21	4	—	—	—
	Luleå	7	15	9	**31**	—	—	31	**31**	20	11	—	—	—
	Övriga städer	50	72	82	**204**	—	39	165	**204**	165	39	—	—	—
	Landsbygden	53	178	274	**505**	1	68	434	**503**	297	204	2	2	—
	Hela riket städerna	**1 779**	**2 088**	**2 123**	**5 990**	**157**	**1007**	**4 634**	**5 798**	**4 801**	**997**	**192**	**166**	**26**
	Hela riket landsb.	**157**	**438**	**634**	**1 229**	**21**	**222**	**983**	**1 226**	**727**	**487**	**3**	**3**	—
	Summa	**1 936**	**2 526**	**2 757**	**7 219**	**178**	**1229**	**5 617**	**[3]7 024**	**5 528**	**1 484**	**195**	**169**	**26**

[1] Härmed avses personer födda före år 1902. — [2] Härmed avses personer födda år 1902 eller senare. — [3] Därav 12 personer av okänd ålder.

delats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning.

Av samtliga manliga fyllerister voro ej mindre än 5 617 eller 80·0 % personer utan motbok. Fördelningen var härvidlag alltså ungefär densamma som under de närmast föregående kvartalen. Bland de kvinnliga fylleristerna torde icke någon ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva en antydan om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								3 kv.	2 kv.	3 kv.
	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1926	1927	1927
Sverige . . .	8 331	11 493	7 717	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 939	7 268	7 219
Norge	9 353	8 635	8 876	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 007	9 463	·
Finland . . .	·	·	·	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	23 325	22 106	·

Såsom härav synes, kan man för Norges del registrera en viss nedgång i fylleri-frekvensen från och med år 1924, under det att för Finland kvartalsmedeltalen snarast tyda på stegring.

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1920	År 1921	År 1922	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	3 kv. 1926	2 kv. 1927	3 kv. 1927
Stockholm[1] .	17 696	10 207	6 950	7 488	8 069	8 181	7 275	6 689	1 647	1 715	1 724
Oslo	20 293	13 624	13 750	18 195	22 504	18 704	16 518	15 197	3 551	3 709	3 528
därav anhållna	16 455	10 402	10 927	14 572	18 702	15 497	13 516	12 879	2 916	3 189	·
Helsingfors[1] .	23 266	12 307	13 769	13 082	18 462	18 863	18 630	18 602	5 206	5 883	5 878

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[2] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss, efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna dessa siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens

[1] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[2] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 453 332, för Oslo 255 558 och för Helsingfors 207 954 invånare.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1925—1927.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter[1]		
	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927	1925	1926	1927
januari	152	91	89	9 175	300	215	206	126	135	61 156	419	729
februari	149	48	84	1 380	108	485	202	76	123	2 042	1 120	1 233
mars	152	79	84	1 126	306	781	181	104	115	1 539	475	1 959
april	142	89	124	704	58 593	607	178	140	174	851	58 837	883
maj	129	77	90	2 815	590	1 201	181	121	149	3 925	1 066	2 557
juni	138	53	93	2 119	232	238	192	131	154	2 240	952	865
juli	271	144	105	1 069	1 404	388	317	187	199	1 240	1 740	663
augusti	218	139	135	835	871	61 150	243	196	219	1 581	1 375	62 258
september	198	135	99	6 216	651	367	242	196	167	7 576	1 289	856
oktober	194	167		1 425	1 617		244	222		1 577	2 120	
november	137	130		1 196	1 219		199	181		1 524	17 739	
december	144	127		1 500	1 595		205	168		2 130	16 820	
Hela året	**2 024**	**1 279**		**29 560**	**67 486**		**2 590**	**1 848**		**87 381**	**103 952**	

statistiska avdelning för åren 1925—1927 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag hava sedermera upphävts av vederbörande domstol, vilket antecknats i särskild not, i den mån uppgifter härom föreligga.

Tabellen ger vid handen, att på Stockholms tullområde, dit spritsmugglingen företrädesvis synes vara riktad, men där striden mot den olagliga hanteringen också torde bedrivas med större energi än annorstädes, kommo under år 1925 omkring tre fjärdedelar och under år 1926 samt under de tre första kvartalen av år 1927 omkring två tredjedelar av de ertappade spritsmugglarna. För övrigt medförde år 1926 en betydande nedgång i antalet beslagsmål, medan år 1927 hittills företett en viss ökning. I fråga om kvantiteten beslagtagen sprit kan vid jämförelse med de båda föregående åren knappast någon bestämd utvecklingstendens iakttagas, emedan siffrorna för 1926 och 1927 starkt påverkas av de mycket stora enstaka beslag, som gjordes i april 1926 och augusti 1927 (båda på omkring 60 000 liter).

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1925 och 1926 uppges ha beslagtagits resp. 95 867 och 127 190 liter. Även i detta fall beror emellertid ökningen på ertappandet av ett enstaka stort spritparti på över 50 000 liter. Under andra kvartalet 1927 konfiskerades 23 841 liter, vilket innebär någon ökning gentemot föregående kvartal, då beslagen uppgingo till 19 136 liter.

[1] Beslaget har sedermera hävts i sept. 1924 å ett parti om 8 275 l., i nov. 1924 å 14 200 l., i dec. 1924 å 74 547 l. och i jan. 1925 å 51 621 l. Även under de båda senaste åren torde en del beslag ha upphävts, ehuru inga bestämda uppgifter härom föreligga.

Hyresräkningen år 1926.[1]

Det närmaste syftet med den hyresräkning, som verkställts av socialstyrelsen i samband med mantalsskrivningarna i slutet av år 1926, har varit att ge en bild av hyresnivåns utveckling sedan 1924 års bostadsundersökning. Den nu offentliggjorda publikationen berör därför huvudsakligen hyresförhållandena å de representerade orterna men innehåller därjämte vissa uppgifter angående lägenhetsbeståndet. Undersökningen, som inledes med en redogörelse för hyresräkningens anordnande och verkställande, innehåller även en jämförelse med 1912/14, 1920 och 1924 års bostadsräkningar, uti vilka 55 (1912/14 endast 52) av de år 1926 medtagna orterna återfinnas, varjämte i kompletterings- och jämförelsesyfte inarbetats några av huvudresultaten av de kommunala bostadsräkningar, som vid slutet av åren 1925 och 1926 företogos i Stockholm.

De av 1926 års hyresräkning berörda 55 orterna, av vilka 48 voro städer, 1 köping[2] och 6 municipalsamhällen, innefattade tillsammans 308 001 uteslutande till bostad använda lägenheter och en folkmängd av c:a 1·2 milj. personer, motsvarande (om man frånser Stockholm, som ej ingår i undersökningen) mer än två tredjedelar av den i städer och stadsliknande samhällen boende folkmängden.

I fråga om upplåtelseformerna fördelade sig bostadslägenheterna på följande sätt: 54 157 eller 17·6 % begagnades av ägaren, medan 9 908 eller 3·2 % voro fritt upplåtna och 20 211 eller 6·6 % upplåtna mot löneavdrag eller viss avgift åt hos fastighetsägaren anställda tjänstemän eller arbetare. De å fria marknaden uthyrda bostäderna uppgåvos till 219 257 eller 71·2 % av samtliga. Återstående 4 468 lägenheter eller 1·4 % av totalantalet stodo vid tiden för hyresräkningen (slutet av år 1926) till uthyrning lediga.[3] Härav uppgåvos 4 066 eller 1·3 % av samtliga avse lägenheter i egentliga hyreshus och 402 eller 0·1 % vara reserverade för ägarens tjänstemän eller arbetare.

Den verkställda bearbetningen av hyresuppgifterna omfattar endast de under hyresåret 1926/27 faktiskt betalda hyresbeloppen för å den fria marknaden uthyrda egentliga bostadslägenheter. I berättelsen meddelas såväl faktiska hyresbelopp för olika storlekstyper av lägenheter som beräknade medelhyror för uthyrda lägenheter, varvid särskilda hyresuppgifter lämnas såväl för lägenheter med centraluppvärmning som lägenheter utan denna bekvämlighet. För underlättande av jämförelser mellan hyresnivån å de olika orterna meddelas även ortsmedeltal, vilka dels erhållits genom enkel genomsnitts-

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet utav den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik: Socialstatistik utgivna publikationen med denna titel.

[2] Sundbyberg, som dock blev stad vid årsskiftet 1926/27.

[3] Se sid. 897.

beräkning, dels uträknats efter korrigering med hänsyn till hyresbostädernas olika storleksfördelning enligt 1926 års hyresräkning på de särskilda orterna.[1]

Medelhyran för lägenhetsgruppen 1 rum och kök, vilken i större delen av landet utgör typen för en vanlig enkel arbetarbostad, utgjorde hyresåret 1926/27 i Stockholm 606 kr., i Göteborg 411 kr., i Malmö 356 kr. och för de 55 hyresräkningsorterna tillsammantagna (oberäknat Stockholm men inberäknat Göteborg och Malmö) 349 kr.[2] I genomsnitt för samtliga lägenhetskategorier utgjorde årsmedelhyran, efter korrigering med hänsyn till bostadsbeståndets skiljaktiga storleksfördelning, i Stockholm 1 029 kr.,[3] i Göteborg 725 kr., i Malmö 587 kr. och i samtliga 55 hyresräkningsorter 574 kr.

För att utröna den inverkan, som byggnadernas ålder kan hava på hyresbildningen, ha i undersökningen med ledning av å hyresräkningsblanketterna lämnade uppgifter medelhyror beräknats för varje ort dels i fastigheter byggda före år 1917 (i det följande kallade äldre hus) och dels i fastigheter uppförda åren 1917—1926 (nyare hus). En koncentrerad bild av hyresnivåns olika läge i äldre och nyare hus ger nedanstående tablå, varvid hyrorna i äldre hus satts = 100:

Indextal för medelhyror 1926/27 i äldre och nyare hus (hyrorna i äldre hus = 100).

Lägenhetskategorier	Medelhyra per lägenhet: utan centralvärme		med centralvärme (värmeersättning ej inräknad)		samtliga lägenheter	
	i äldre hus	i nyare hus	i äldre hus	i nyare hus	i äldre hus	i nyare hus
1 kök utan rum	100	126	100	85	**100**	**127**
1 rum utan kök	100	115	100	93	**100**	**129**
1 rum och kök	100	120	100	123	**100**	**123**
2 » » »	100	122	100	112	**100**	**128**
3 » » »	100	114	100	111	**100**	**126**
4 o. fl. rum och kök . .	100	95	100	101	**100**	**115**
Samtliga	**100**	**106**	**100**	**89**	**100**	**122**

Härav framgår bl. a., att hyresprisen för nyare lägenheter i genomsnitt för samtliga undersökningsorter stodo 15—29 % över de för äldre bostäder av motsvarande rumsantal gällande hyrorna. För moderna smålägenheter om 1 och 2 rum och kök med centralvärme ligga hyrorna resp. 23 och 12 % över priserna i motsvarande äldre lägenheter.

Ett första begrepp om hyresstegringens omfattning från tiden före världs-

[1] I fråga om småsamhällen med ofullständig lägenhetsskala har därvid hänsyn tagits endast till de å orten faktiskt förefintliga lägenhetskategorierna. Det torde böra påpekas, att de framräknade talen endast äro fullt jämförbara för de orter, där samtliga lägenhetskategorier äro representerade i sådant antal, att man överhuvud kan tala om en hyresmarknad och en hyresnivå.

[2] Inräknas även Stockholm ökas medelhyran per lägenhet till 412 kr.

[3] Varvid lägenhetsfördelningen i huvudstaden antagits överensstämma med de i 1926 års hyresräkning ingående 55 orternas genomsnitt.

krigets utbrott erhålles därutav, att genomsnittliga årsmedelhyran per lägenhet, som för samtliga bostadsräkningsorter hyresåren 1912/14 var 251 kr., år 1920/21 uppgick till 385 kr., år 1924/25 till 480 kr. och år 1926/27 till 538 kr. (Stockholm och Göteborg ej medräknade) eller resp. 53, 91 och 114 % högre. Hyresstegringen har emellertid varit mycket olika på olika orter, såsom framgår genom en jämförelse mellan de 55 (52) uti alla fyra statliga bostadsräkningarna medtagna orterna. Som mått på hyresnivån har härvid använts dels aritmetiska medeltal (a) och dels medeltal (b) korrigerade medelst s. k. standardberäkning med hänsyn till hyreslägenheternas ortsvis växlande storleksfördelning, varvid till grund för b-talens beräkning lagts lägenhetsbeståndets sammansättning enligt 1920 års bostadsräkning. Beträffande de 55 gemensamma orterna tagna under ett erhållas för hyresåren 1912/15, 1920/21, 1924/25 och 1926/27 de genomsnittliga hyresbeloppen a) 287, 425, 542 och 574 kr., b) 283, 425, 527 och 561 kr., vilket innebär, att stegringen från tiden före krigsutbrottet t. o. m. år 1920 resp. 1924 och 1926 skulle uppgått till enligt a-talen resp. 48, 89 och 100 % och enligt b-talen till resp. 50, 86 och 98 %. Dessa sistnämnda siffror torde kunna sägas noggrannast angiva den genomsnittliga hyresökningen från 1912/15 till hyresåren 1920/21, 1924/25 och 1926/27 i här ifrågavarande landsortsstäder m. fl. Medräknas även Stockholm med utgångspunkt från den där år 1915 anordnade kommunala bostadsräkningen, stiger medelhyran per lägenhet 1912/15 till a) 393 och b) 386 kr.[1], 1920/21 till a) 575 och b) 575 kr., 1924/25 till a) 719 och b) 705 kr. samt 1926/27 till a) 771 och b) 763 kr., varigenom hyresstegringstalen för perioderna 1912/15—1920/21, 1912/15—1924/25 och 1912/15—1926/27 sjunka till a) resp. 46, 83 och 96 % och b) resp. 49, 83 och 98 %. Jämföras dessa stegringstal med de procentuella förändringarna i de totala levnadskostnaderna, som enligt socialstyrelsens beräkningar för här berörda tidsperioder uppgivas till resp. 171, 78 och 71 %, framgår härav, att hyresstegringen vid årsskiftet 1920/21 var väsentligt mindre än levnadskostnadsökningen, men att förhållandena därefter förändrats, så att hyresstegringsprocenten enligt 1924/25 års hyror t. o. m. något översteg motsvarande tal för levnadskostnaderna. Vid tiden för 1926 års hyresräkning har skillnaden mellan hyres- och levnadskostnadsnivåerna ytterligare tilltagit, beroende på att hyrorna fortfarit att stiga, medan de allmänna levnadskostnaderna nedgått. Från årsskiftet 1920/21 till 1926/27 beräknas nämligen levnadskostnaderna ha minskats med c:a 36 %, under det att medelhyran per lägenhet har stigit (enligt b-talen) med c:a 33 %.

Huru hyresförhållandena utvecklat sig med avseende på de särskilda lägenhetskategorierna belyses av efterföljande tablå:

[1] Härvid har vid beräkning av b-talen hänsyn tagits även till sammansättningen av lägenhetsbeståndet i Stockholm år 1920.

Stockholm: Medelhyra per år i kr.	1 kök utan rum	1 rum utan kök	1 rum och kök	2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 rum och kök	7 o. fl. rum och kök	Samtliga lägenheter a	Samtliga lägenheter b	Därav smål. t.o.m. 2 r. o. k.	Därav smål. t.o.m. 3 r. o. k.[1]
1915	150	220	315	515	783	1 048	1 391	1 831	3 067	626	541	374	424
1920	206	321	462	746	1 159	1 623	2 189	2 887	4 668	939	809	546	615
1924	237	400	546	917	1 459	2 061	2 720	3 503	5 281	1 144	985	670	756
1926	255	477	606	1 053	1 610	2 207	2 856	3 594	5 372	1 226	1 079	766	857
Stegring i %													
1915—20	*37*	*46*	*47*	*45*	*48*	*55*	*57*	*58*	*52*	*50*	*50*	*46*	*45*
1915—24	*58*	*82*	*73*	*78*	*86*	*97*	*96*	*91*	*72*	*83*	*82*	*79*	*78*
1915—26	*70*	*117*	*92*	*104*	*106*	*111*	*105*	*96*	*75*	*96*	*99*	*105*	*102*
55 gemensamma orter:													
Medelhyra per år i kr.													
1912/15	96	102	178	280	449	645	850	1 052	1 438	287	300	195	219
1920	140	158	269	423	669	960	1 262	1 583	2 174	425	452	296	331
1924	173	190	326	529	843	1 218	1 591	1 981	2 688	542	562	368	415
1926	183	209	349	568	900	1 284	1 678	2 054	2 747	574	597	396	447
Stegring i %													
1912/15—20	*46*	*55*	*51*	*51*	*49*	*49*	*48*	*50*	*51*	*48*	*51*	*52*	*51*
1912/15—24	*80*	*86*	*83*	*89*	*88*	*89*	*87*	*88*	*87*	*89*	*87*	*89*	*89*
1912/15—26	*91*	*105*	*96*	*103*	*100*	*99*	*97*	*95*	*91*	*100*	*99*	*103*	*104*
Samtliga 56 orter:													
Medelhyra per år i kr.													
1912/15	**98**	**149**	**213**	**358**	**571**	**802**	**1 081**	**1 405**	**2 178**	**393**	**386**	**247**	**280**
1920	**142**	**225**	**315**	**521**	**834**	**1 203**	**1 642**	**2 153**	**3 387**	**575**	**575**	**363**	**409**
1924	**175**	**286**	**379**	**645**	**1 044**	**1 527**	**2 055**	**2 635**	**3 823**	**719**	**705**	**451**	**509**
1926	**185**	**335**	**412**	**719**	**1 133**	**1 630**	**2 167**	**2 719**	**3 896**	**771**	**763**	**500**	**563**
Stegring i %													
1912/15—20	*45*	*51*	*48*	*46*	*46*	*50*	*52*	*53*	*56*	*46*	*49*	*47*	*46*
1912/15—24	*79*	*92*	*78*	*80*	*83*	*90*	*90*	*88*	*76*	*83*	*83*	*83*	*82*
1912/15—26	*89*	*125*	*93*	*101*	*98*	*103*	*100*	*94*	*79*	*96*	*98*	*102*	*101*

Enligt ovanstående siffror var således hyresökningen vid tiden för hyresräkningen 1926 i regel större för smålägenheter än för större lägenheter, men variationerna mellan de viktigare lägenhetskategoriernas stegringstal äro ej särdeles betydande. Tablån visar, att den genomsnittliga sammanlagda hyresstegringen för smålägenheter (t. o. m. 2 rum och kök eller t. o. m. 3 rum och kök utom dubbletter) mellan hyresåren 1912/15—1926/27 uppgår

[1] Med undantag av dubbletter o. d.

till resp. 102 och 101 %, medan motsvarande tal för samtliga lägenhetskategorier — såsom ovan nämnts — stannade vid 96 %.[1]

I fråga om de särskilda orterna ger undersökningen vid handen, att hyresutvecklingen varit i hög grad skiftande, men att densamma ej sällan inneburit en viss utjämning av den vid tiden före krigsutbrottet lokalt särdeles ojämna hyresnivån i vårt land. Att denna tendens till hyresutjämning framträder som en generell företeelse framgår av efterföljande sammanställning, där de 52 jämförelseorterna grupperats efter medelhyran per år och lägenhet (b-talen) vid undersökningsperiodens första år (1912/15) och därefter den genomsnittliga årshyran beräknats inom varje sådan grupp för samtliga undersökningstillfällen:

Orter med en medelhyra år 1912/15 per lägenhet (enl. b-talen) av	Antal orter	Medelhyra per lägenhet				Stegring (+) eller minskning (−) i %			
		1912—1915	1920—1921	1924—1925	1926—1927	1912/15—20/21	1920/21—24/25	1924/25—26/27	1912/15—26/27
under 150 kr.	2	143	254	423	420	+ 78	+ 67	− 1	+ 194
150—200 »	11	190	309	369	392	+ 63	+ 19	+ 6	+ 106
200—250 »	14	219	340	431	460	+ 55	+ 27	+ 7	+ 110
250—300 »	15	281	424	522	557	+ 51	+ 23	+ 7	+ 98
300—350 »	6	310	461	571	613	+ 49	+ 24	+ 7	+ 98
350 kr. och däröver . .	4	369	541	667	708	+ 47	+ 23	+ 6	+ 92

Den här konstaterade olikformiga hyresutvecklingen sammanhänger, förutom med förändringar i fråga om byggnadskostnaderna, med de förskjutningar i relationen mellan tillgång och efterfrågan på bostäder, som ägt rum under här berörda period. För att i någon mån erhålla ett uttryck för det nuvarande läget i detta avseende begärdes å frågeformuläret för 1926 års hyresräkning även fastighetsvis uppgift om de bostadslägenheter, vilka vid tidpunkten för hyresräkningen voro outhyrda. Dessa uppgifter, som emellertid vid granskning delvis befunnits vara något ofullständiga och därför måste handhavas med försiktighet, ha gjorts till föremål för särskild bearbetning.

Ställes å bostadsräkningsorterna tillsammantagna antalet lediga bostadslägenheter, avsedda för den fria marknaden (outhyrda lägenheter), i relation till samtliga hyreslägenheter, befinnes den därigenom erhållna ledighetsprocenten utgöra 1·8, vilket tyder på brist på bostäder, enär detta saldo av tillgång och efterfrågan på bostadsmarknaden normalt plägar anses böra utgöra c:a 3 %.

Av undersökningen framgår, att 3 %-gränsen uppnås eller överskrides för 23 orter, medan den ej uppnås för 32 samhällen, däribland flertalet större städer. Nämnas kan, att i Stockholm ledighetsprocenten vid slutet av år 1926 utgjorde 1·0 mot 0·7 % ett år tidigare.

[1] Motsvarande procenttal per rum (boningsrum och kök) räknat bliva för 2 rum och kök 100 (101), för 3 rum och kök utom dubbletter o. d. 99 (101) och för samtliga lägenhetskategorier 96 (100), varvid siffrorna inom parentes ange medeltal vägda efter folkmängden.

För att belysa ledighetsprocentens förskjutningar i tiden hava i tablån här nedan de 55 (52) orter, för vilka motsvarande uppgifter föreligga även från de tidigare statliga bostadsundersökningarna, ordnats efter relativa antalet hyreslediga lägenheter:

	Antal orter, varest antalet outhyrda lägenheter i % av samtliga hyreslägenheter utgjort										
	under 0·1 %	0·1— 0·3 %	0·4— 0·6 %	0·7— 0·9 %	1·0— 1·2 %	1·3— 1·8 %	1·9— 2·4 %	2·5— 3·3 %	3·4— 4·2 %	4·3— 5·1 %	5·2 % o. däröver
1912 (1915) . .	—	1	3	5	6	10	10	4	4	2	7
1920	2	17	15	5	6	3	3	1	1	1	1
1924	—	2	6	6	4	9	5	4	8	1	10
1926	—	1	2	3	5	10	6	14	2	4	8

Anser man en bostadsreserv (outhyrda lägenheter i procent av samtliga hyreslägenheter) av c:a 3 % såsom normal vid stabilt hyresläge, vittna dessa siffror om att i slutet av år 1920 utpräglad bostadsbrist rådde på flertalet orter. De fåtaliga undantagen (ex. Kiruna) voro mestadels att finna bland sådana orter, där den ekonomiska depressionen efter krigsårens högkonjunktur redan vid denna tidpunkt drabbat de lokala huvudindustrierna och därigenom framkallat utflyttning till annan ort eller inskränkning i anspråken på bostadsutrymme. Tablån visar emellertid, att vid slutet av år 1924 en märkbar lättnad inträtt på bostadsmarknaden så till vida, att bostadsreserven, — i den mån den kommer till uttryck i här anförda siffror — å flertalet orter ej oväsentligt ökats sedan år 1920. Denna lättnad har även under år 1926 gjort sig gällande genom en fortsatt tendens till ökning av antalet outhyrda lägenheter. Ett annat uttryck för samma tendens erhålles, om man för de 55 hyresräkningsorterna tillsammantagna ställer antalet outhyrda lägenheter i relation till samtliga hyreslägenheter. Härvid befinnes den därigenom erhållna genomsnittliga ledighetsprocenten vid de fyra undersökningstillfällena utgöra resp. 2·1, 0·5, 1·3 och 1·8.

Kollektivavtalens lönesatser under andra och tredje kvartalen 1927.

Under årets andra och tredje kvartal ha följande mera omfattande avtalsuppgörelser förekommit.

Den 17 april träffades uppgörelse för *flottningsarbetet* i Norrland och Dalarna, avseende dels allmänna bestämmelser för kollektivavtal om flottningsarbete, dels lokalavtal för resp. flodområden. De allmänna bestämmelserna blevo i allt väsentligt likalydande med förut gällande. Lokalavtalens timlöner höjdes med 2 öre. Timlönerna äro:

i bäst belägna flottleder			72 öre
i sämre »	»		77 »
i sämst »	»	(obygd)	82 »

Såväl allmänna bestämmelserna som lokalavtalen fingo 2-årig giltighetstid med utlöpningstid den 1 februari 1929.

Inom *bagerinäringen* upphörde riksavtalet mellan Sveriges bageriidkareförening och svenska livsmedelsarbetareförbundet samt avtalet mellan Stockholms bageriindustriförening och samma fackförbund att gälla den 1 juni 1927. Huvudtvistefrågan beträffande de nya avtalen rörde arbetstidens förläggning. Arbetsgivarna påyrkade härutinnan, att arbetet skulle få börja en timme tidigare än förut, d. v. s. kl. 5 i stället för kl. 6 f. m.; arbetarna krävde bibehållande av förutvarande arbetstidsförläggning. Uppgörelsen om nya avtal, gällande från den 1 juni 1927 till den 1 juni 1928, innebar, att arbetstidens förläggning blev å varje arbetsplats densamma som senaste år där tillämpats, i den mån ej organisationerna enades om ändring. Löner och andra arbetsvillkor blevo i stort sett oförändrade. Veckolönerna för vissa huvudkategorier av arbetare i mjukbrödsbagerier och konditorier äro i de av uppgörelsen berörda orterna:

	Konditor	Ugns-arbetare	Tråg-arbetare	Bords-arbetare
Boden	75	75	75	70
Bollnäs	—	69	68	66
Dalarna	72	69	67	64
Eskilstuna	70	69	67	62
Gästrikland och Norra Uppland	—	73	72	67
Göteborg	75	68—70	68	65
Karlstad	—	66	67	61
Köping, Arboga	73	67	67	62
Norrköping	75	67	68	62
Nyköping, Oxelösund	67	67	68	63

	Konditor	Ugns-arbetare	Tråg-arbetare	Bords-arbetare
Stockholm	84	74	75	68
Strömstad	61	61	61	60
Södertälje	—	68	70	64
Trollhättan	—	66	67	63
Uppsala	76	69	70	63
Vänersborg	—	66	67	63
Västerås	—	68	70	63

Nytt avtal för *telegrafverkets linjearbetare* träffades den 7 juli med giltighetstid från och med den 1 juli 1927 till och med den 30 juni 1929, dock att bestämmelserna om timlöner och vissa andra kontanta förmåner kunna uppsägas till upphörande den 1 juli 1928. Timlönerna för fast anställda arbetare utgöra i de, enligt för kommunikationsverken gällande dyrortsgruppering, upptagna ortsgrupperna:

Grupp	A	B	C	D	E	F	G
Under antagningsåret samt därpå följande kalenderår	88	93	98	102	107	113	119
» 2:dra och 3:dje åren	91	96	101	105	110	116	122
» 4:de » 5:te »	94	99	104	109	114	120	126
» 6:te » 7:de »	97	102	108	113	118	124	130
samt därefter	100	106	112	117	122	128	134

Mellan vattenfallsstyrelsen och svenska elektriska arbetareförbundet har upprättats avtal, gällande från den 27 augusti 1927 till den 1 april 1929 och avseende timavlönade *arbetare och lagförmän vid statens kraftverks drifts-, underhålls- och byggnadsarbeten.* Timlönerna för yrkeskunniga arbetare, som fyllt 20 år, äro i olika ortsgrupper följande:

Grupp	A	B	C	D	E	F	G
Installationsarbetare, järn- och metallarbetare m. fl.	89	94	99	104	109	116	122
Förmän för installationsarbetare, lagförmän vid stolpresning m. fl.	97	102	107	112	117	124	130

Vid kvartalsskiftet 1 oktober, då tidpunkten för uppsägning av de flesta mera betydande kollektivavtal med utlöpningstid den 31 december infaller, ha i år endast några få avtal blivit uppsagda. De viktigaste uppsägningarna avse pappersmasseindustrien, malmgruvorna i mellersta Sverige, ett 15-tal hamnar, kemisk-tekniska fabrikerna i Stockholm, vissa tegelbruk, porslinsfabriker och fönsterglasbruk. Tillsammans torde de verkställda uppsägningarna beröra omkring 25,000 arbetare.

Utan uppsägning förlängda på ett år äro bl. a. riksavtalen vid järnbruk, mekaniska verkstäder, skånska stenkolsfälten, byggnadsämnesindustrien, textilindustrien, garverier, skofabriker, bokbinderier, litografiska anstalter, tändsticksfabriker, gödningsämnesfabriker, rörledningsfirmor och elektriska installationsfacket.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i oktober 1927. På inbjudan av den tyska regeringen höll styrelsen för internationella arbetsbyrån sitt ordinarie kvartalssammanträde i Berlin den 11—15 oktober. I sammanträdet deltog från Sverige, förutom landsorganisationens ordförande Thorberg och redaktören Backlund, byråchefen A. Molin, vilken nyligen blivit utsedd till adjungerad ledamot i arbetsbyråns styrelse.

Sammanträdet upptogs bl. a. av en förberedande överläggning om de ärenden, som skola behandlas på 1928 och 1929 års konferenssammanträden. Därvid beslöts, att dagordningen för arbetsbyråns elfte konferens, vars öppnande fastställdes till den 30 maj 1928, endast skulle omfatta följande frågor:

1) metoder för fastställande av minimilöner (andra behandlingen);

2) förebyggande av olycksfall i arbete, däri inbegripet olycksfall vid koppling av järnvägsvagnar (första behandlingen).

Beträffande den sistnämnda frågan hade arbetsbyrån föreslagit, att därunder även skulle inbegripas vissa spörsmål om förebyggande av olyckor ombord å fartyg vid lastnings- och lossningsarbeten. Den norska regeringsrepresentanten Thorsen uttalade i anledning härav, att hans regering och sannolikt även regeringarna i de övriga nordiska länderna helst skulle önska, att denna fråga behandlades på en sjöteknisk internationell konferens. Skulle frågan upptagas av arbetskonferensen, borde detta ske på ett sammanträde för sjöfartsspörsmål och först sedan den förelagts den paritetiska sjöfartskommissionen. Frågan kommer att vidare behandlas på nästa styrelsesammanträde.

Under år 1929 skulle två konferenssammanträden äga rum, nämligen

dels ett allmänt sammanträde, som först kommer att behandla frågan om förebyggande av olycksfall i arbete (andra behandlingen) och vidare frågan om tvångsarbete bland infödda arbetare i kolonialområden. Huruvida ännu något tredje ämne skall behandlas, kommer att avgöras vid nästa styrelsesammanträde, som har att definitivt fastställa dagordningen för detta konferenssammanträde. Såsom ett sådant tredje ämne har föreslagits antingen arbetslöshetsförsäkringen eller privatanställdas arbetstid eller deras kontraktsförhållanden;

dels ett sjöfartssammanträde, vars dagordning skulle upptaga reglering av arbetstiden ombord å fartyg, skyddsåtgärder för sjöfolket mot sjukdom, däri inbegripet vård av skadade ombord å fartyg samt välfärdsanordningar för sjömän i hamnarna. Frågan om denna konferens skall hållas särskilt (på hösten) eller i samband med den allmänna konferensen hänsköts till nästa styrelsesammanträde.

Vidare företog styrelsen till behandling olika resolutioner, som antagits vid internationella arbetskonferensens sammanträde innevarande år. I flertalet av dessa resolutioner uppdrogs åt arbetsbyrån att upptaga nya ämnen till undersökning eller att utvidga pågående undersökningar. Nämnas må, att styrelsen beslöt, att frågan om ålderdoms- och invaliditetsförsäkring skulle göras till föremål för en redogörelse med tanke på dess uppförande på dagordningen för 1930 års konferens och att en redogörelse för frågan om arbetstidens längd bland affärsanställda skulle framläggas för nästa sammanträde av arbetsbyråns styrelse.

Såsom representant för arbetargruppen i folkförbundets nyligen upprättade rådgivande ekonomiska kommitté utsåg styrelsen herrar Hermann Mueller, Jouhaux och Oudegeest. Frågan om förbindelserna mellan internationella arbetsbyrån och folkförbundets ekonomiska organisation skulle upptagas till behandling vid nästföljande styrelsesammanträde. Såsom dag för nästa styrelsesammanträde bestämdes den 30 januari 1928.

Sociala frågor vid Nationernas förbunds åttonde församling. Bland frågorna på dagordningen för det senaste sammanträdet av N. F:s församling märktes ett flertal av mer eller mindre social innebörd. Till dylika kunde sålunda hänföras vissa av den internationella ekonomiska konferensens beslut, vilka av församlingen ägnades mycken uppmärksamhet. På förslag av

den franska representanten Loucheur beslöt man även tillsätta en »rådgivande kommitté» med uppdrag att följa tillämpandet av den ekonomiska konferensens rekommendationer. Utskottet skulle bestå av omkring 35 personer med erfarenhet på industriens, handelns, jordbrukets, finansernas, transportväsendets, arbetsfrågornas och konsumtionens områden. Internationella arbetsbyrån skulle inbjudas att föreslå tre arbetarledamöter.

Vidare förekommo frågor rörande ryska och armeniska m. fl. flyktingar, slaveri och tvångsarbete för färgade samt uppfostran och skydd för minderåriga. Sistnämnda spörsmål föranledde bl. a. ett beslut med anledning av ett erbjudande från italienska regeringen om upprättande i Rom av ett internationellt institut för uppfostrande filmframställning.

De finska, polska och svenska delegationerna hade framlagt en resolution, enligt vilken förbundsrådet skulle anbefallas att tillsätta en expertkommission med uppdrag att studera frågan om alkoholmissbruk i den mån den fölle inom Nationernas förbunds kompetensområde. Församlingen beslöt uppföra ovannämnda resolution på dagordningen för nästkommande sammanträde.

Slutligen kan nämnas, att församlingen med gillande tog del av de arbetsresultat, som presterats av hälsovårdskommittén inom N. F., vilken kommitté står i viss samverkan med internationella arbetsbyrån.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under september 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av september till 12 896 mot 12 757 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	517	180	Närings- o. njutningsmedelsind.	121	40
Skogshushållning	356	65	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	40	16
Gruvdrift och malmförädling	1 279	594	Trämasse- och pappersindustri	124	20
Jord-, sten- och glasindustri	393	241	Grafisk industri	79	22
Metall- och maskinindustri	1 195	431	Industri och hantverk, ej spec.	323	88
Trävaruindustri	1 718	430	Sjöfart och fiske	145	10
Byggnadsverksamhet	914	130	Handel och samfärdsel m. m.	874	230
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	93	30	Husligt arbete	17	2
Textilindustri	89	37	Arbete, ej hänf. till annan grupp	4 542	1 483
Beklädnadsindustri	77	12	Summa	**12 896**	**4 061**

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 2 088 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 083 samt vid statens järnvägars automobilvägar 5. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 45, mot 47 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 241 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 494 arbetare. Härförutom uppburo 1 194 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under september till 478 220 kronor samt under årets nio första månader till sammanlagt c:a 4·3 milj. kronor.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under tredje kvartalet 1927. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under tredje kvartalet 1927 till 2 448 personer, varav 1 690 män och 758 kvinnor. Sammanlagt 2 379 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg), 61 av norska (i Oslo och Trondhjem) samt 8 av danska (i Köpenhamn). Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

	Stock-holm	Malmö	Hälsing-borg	Göte-borg	Oslo	Trond-hjem	Köpen-hamn	Summa
Juli	114	94	13	499	1	32	2	**755**
Augusti	76	76	36	446	—	18	3	**655**
September	99	122	31	773	2	8	3	**1 038**
3 kv. 1927	**289**	**292**	**80**	**1 718**	**3**	**58**	**8**	**2 448**
3 » 1926	293	288	53	1 884	7	72	5	**2 602**

Emigrationen under tredje kvartalet 1927 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	3:e kv. 1927	3:e kv. 1926		Sverige	Norge	Danmark	3:e kv. 1927	3:e kv. 1926
Stockholms stad	147	1	—	**148**	166	Älvsborgs län	144	—	—	**144**	161
» län	35	—	—	**35**	49	Skaraborgs »	45	1	—	**46**	54
Uppsala »	17	—	—	**17**	21	Värmlands »	168	—	—	**168**	211
Södermanlands »	25	—	—	**25**	27	Örebro »	102	2	—	**104**	63
Östergötlands »	46	—	—	**46**	70	Västmanlands »	31	—	1	**32**	37
Jönköpings »	104	—	—	**104**	126	Kopparbergs »	144	—	—	**144**	155
Kronobergs »	89	—	—	**89**	100	Gävleborgs »	81	1	—	**82**	121
Kalmar »	138	—	—	**138**	116	Västernorrlands »	111	9	1	**121**	115
Gotlands »	16	—	—	**16**	30	Jämtlands »	68	31	—	**99**	115
Blekinge »	79	—	—	**79**	81	Västerbottens »	126	7	—	**133**	89
Kristianstads »	93	—	1	**94**	65	Norrbottens »	146	9	—	**155**	216
Malmöhus »	137	—	1	**138**	81	Ej angivet »	—	—	3	**3**	1
Hallands »	103	—	—	**103**	134						
Göteb. o. Bohus »	184	—	1	**185**	198	Hela riket	**2 379**	**61**	**8**	**2 448**	**2 602**

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	110	6·5	94	12·4	204	8·4
15—25 »	891	52·7	316	41·7	1 207	49·3
25—35 »	531	31·4	214	28·2	745	30·4
35—45 »	104	6·2	73	9·6	177	7·2
45—55 »	36	2·1	30	4·0	66	2·7
Över 55 »	18	1·1	31	4·1	49	2·0
Summa	**1 690**	**100·0**	**758**	**100·0**	**2 448**	**100·0**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 788. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Lettland	Tyskland	Summa
Juli	2	7	216	40	1	1	**267**
Augusti	7	13	227	18	—	—	**265**
September	5	12	219	17	—	3	**256**
Summa	**14**	**32**	**662**	**75**	**1**	**4**	**788**
Därav: män	6	23	295	23	—	1	**348**
kv.	8	9	367	52	1	3	**440**

I ovanstående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land (Norge) för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Yrkesinspektionens verksamhet under tredje kvartalet 1927.

	Inspekterade arbetsställen	Sammanlagt arbetarantal	Sammanlagt kraftbelopp	Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink. protokoll över besiktning av ång-pannor	Ink. protokoll över besiktning av ko-kare o. d.	Ink. intyg över besiktning av hissar och kranar	Ink. anmälningar om olycksfall	Därav olycksfall med dödlig utgång	Framställningar till länsstyrelserna	Anmälningar till åtal	Lämnade efter-gifter
Yrkesinspektörerna													
I distriktet	33	4 290	19 829	54	24	89	14	65	1 309	18	1	—	41
II »	115	5 656	20 333	52	96	133	11	59	1 981	14	—	—	59
III »	105	3 817	14 506	65	124	67	9	97	838	7	2	2	9
IV »	186	4 285	17 007	46	66	91	—	51	740	9	—	—	47
V »	235	6 076	31 198	101	134	84	—	126	1 823	14	2	9	26
VI »	131	4 939	15 611	67	66	95	5	40	2 298	10	1	8	24
VII »	102	3 287	26 893	33	36	74	—	52	1 459	5	—	1	—
VIII »	189	3 123	39 117	53	134	100	—	24	1 860	6	8	4	9
IX »	142	7 310	104 208	84	111	57	—	26	2 002	10	3	—	12
Yrkesinspektrisen	123	7 794	—	105	25	—	—	—	—	—	1	—	—
Spräng ämnesinspektören	19	589	1 830	34	32	—	—	—	[7] (10)	[7] (1)	—	—	—
Summa	**1 380**	**51 166**	**290 582**	[1] **694**	**848**	[2] **790**	[3] **39**	**540**	[4] **14310**	[4] **93**	**18**	**24**	**229**
Underinspektörerna													
I distriktet	182	1 405	332	61	—	58	1	—	—	—	—	—	—
II »	725	793	12 961	91	142	179	—	—	—	—	—	—	—
III »	583	1 151	6 505	89	190	122	—	43	—	—	—	—	—
IV »	308	663	4 118	49	47	161	—	—	—	—	—	—	—
V »	800	582	10 377	127	161	208	4	—	—	—	—	—	—
VI »	446	2 580	2 522	83	15	75	—	3	—	—	—	—	—
VII »	283	306	6 090	34	23	31	2	2	—	—	—	—	—
VIII »	287	1 121	4 193	71	54	70	—	—	—	—	—	—	—
IX »	128	271	1 470	45	34	8	—	5	—	—	—	—	—
Summa	**3 742**	**8 872**	**48 568**	**650**	**666**	[5] **912**	**7**	**53**	—	—	—	—	—
härav: jordbruk	1 878	—	28 341	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	485	896	1 222	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 379	7 976	19 005	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottleds-inspektören	**25**	**1 034**	—	**28**	**10**	—	—	—	[7] **1 033**	[7] **7**	—	—	—
Bergmästarna													
Norra distriktet	3	1 634	4 552	6	—	—	—	—	86	2	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	8	152	1 541	7	—	—	—	—	203	1	—	—	—
Östra distriktet	17	559	981	9	1	—	—	—	41	—	—	—	—
Mellersta distriktet	13	585	2 718	9	—	—	—	—	90	—	—	—	—
Västra »	122	3 119	1 698	59	14	—	—	75	612	—	—	—	—
Södra »	91	2 746	2 824	35	10	—	—	74	414	—	—	—	—
Summa	**254**	**8 795**	**14 314**	[6] **125**	**25**	—	—	**149**	**1 446**	**3**	—	—	—
Järnvägsinspektörerna													
S. J. säkerhetstjänsten, trafiktjänsten	14	·	—	9	8	—	—	—	501	2	—	—	—
rullande materiel	9	·	—	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	156	·	—	53	12	—	—	—	272	3	—	—	—
Summa	**179**	·	—	**54**	**25**	—	—	—	[7] **773**	[7] **5**	—	—	—
Elektr. inspektörerna													
Norra distriktet	192	·	·	62	68	—	—	—	7	2	—	—	—
Östra »	21	·	·	14	19	—	—	—	11	3	—	—	—
Västra »	28	·	·	17	16	—	—	—	6	1	—	—	—
Södra »	48	·	·	45	36	—	—	—	6	2	—	—	—
Summa	**289**	·	·	**138**	**139**	—	—	—	[7] **30**	[7] **8**	—	—	—

[1] Härav 211 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 204 fall. — [3] Härav större besiktning i 23 fall. — [4] Av dessa olycksfall hava 12 509, därav 54 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 252 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 13. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1926 sept.	okt.	nov.	dec.	1927 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	9·1	11·4	13·0	19·1	16·3	15·6	14·1	12·3	10·0	9·4	8·2	[1]7·8	8·3
Ansökn. per 100 lediga platser .	158	186	273	268	293	258	208	171	168	161	150	148	143
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·06	·	·	3·07	·	·	3·04	·	·	3·25	·	·	3·24
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	21·9	23·9	25·2	28·5	27·7	26·6	24·3	23·8	22·3	20·6	17·3	19·0	21·1
Danmark. Arbetslöshet, i % .	16·3	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	25·5	[1]23·6	18·5	17·6	17·0	16·0	16·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	48	53	66	93	92	93	78	69	54	54	50	48	—
Finland. Registr. arbetslösa .	1 425	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702	1 239	954	882	1 260	—
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	198	231	312	259	309	264	288	335	198	179	166	154	—
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	13·7	13·6	13·5	11·9	12·1	10·9	9·9	9·4	8·8	8·9	9·3	9·4	9·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 582	1 610	1 545	1 357	1 375	1208	1 115	1 075	1 015	1 032	1 055	1 076	1 075
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	10·2	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	10·5	10·1	9·3	—	—	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	7·2	7·4	8·9	12·1	15·7	14·0	9·1	7·5	6·3	6·5	6·9	6·5	—
Arbetslöshetsindex	6·0	6·2	7·6	10·3	13·2	11·0	7·5	6·1	5·1	4·9	5·6	5·4	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·6	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	5·2	5·3	4·7	[1]5·2	5·3	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	15·2	14·2	14·2	16·7	16·5	15·5	11·5	8·9	7·0	6·3	5·5	[1]5·0	4·6
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 394	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 121	870	649	541	453	404	355
Ansökn. per 100 lediga platser .	493	487	568	707	648	584	422	394	328	295	253	237	223
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	100·4	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2	109·4	110·4	111·0	111·5	111·8
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·61	1·77	1·83	1·88	1·88	1·89	2·01	2·06	2·10	2·11	2·12	[1]2·16	2·20
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	148	151	169	205	235	244	208	181	158	145	137	136	130
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	2·8	·	·	5·6	·	·	2·8	·	·	1·6	·	·	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	217	255	330	387	348	331	196	165	147	140	145	151	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	89	·	·	96	·	·	100	·	·	104	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·3	0·4	0·5	13	45	77	78	58	24	24	17	15	13
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	89	113	149	181	225	259	228	215	216	215	263	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	811	2 309	4 157	3 807	4 481	4734	4 405	2 970	2 337	1 907	729	809	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	932	2 430	5 140	5 234	5 026	4596	4 028	2 687	1 621	882	1 278	944	—
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	214	197	201	236	206	213	208	190	177	164	148	138	125
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·7	3·1	2·5	2·5	2·8	2·7	2·5	2·1	—	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	13·1	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	11·8	11·1	8·8	7·8	7·7	7·4	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	155	164	236	307	336	339	241	199	172	147	140	151	143
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	3·3	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	6·0	5·2	3·2	3·3	3·7	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	105·2	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6	105·9	108·4	109·2	109·7	109·0
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	92·2	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	90·6	89·7	89·1	87·3	87·4	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	95·8	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	93·2	92·6	92·4	90·7	91·2	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	7·6	·	·	5·7	·	·	5·9	·	·	6·4	·	·	—
Nya Syd-Wales. Arbetslösa .	6 500	6 500	6 500	6 000	6 000	7 000	7 000	8 000	8 000	7 500	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	6·7	·	·	9·4	·	·	9·7	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Oktober månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under oktober månad.

Översikt av verksamheten under oktober månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	4 405	1 694	1 557	5 281	3 808	3 142	**9 686**	**5 502**	**4 699**
Stockholms län	2 668	1 399	1 386	470	661	384	**3 138**	**2 060**	**1 770**
Uppsala stad och län	1 068	627	541	450	399	344	**1 518**	**1 026**	**885**
Södermanlands län	1 089	602	540	740	670	508	**1 829**	**1 272**	**1 048**
Östergötlands län	2 071	1 044	942	1 217	883	701	**3 288**	**1 927**	**1 643**
Norrköping	701	258	242	242	215	153	**948**	**473**	**395**
Jönköpings län	484	194	164	371	213	169	**855**	**407**	**333**
Kronobergs län	66	51	43	123	117	72	**189**	**168**	**115**
Norra Kalmar län	142	47	42	64	64	45	**206**	**111**	**87**
Södra Kalmar län	388	180	147	219	100	82	**607**	**280**	**229**
Gotlands län	155	103	98	101	93	64	**256**	**196**	**162**
Blekinge län	768	365	321	399	247	172	**1 167**	**612**	**493**
Kristianstads län	1 558	1 368	1 144	867	902	572	**2 425**	**2 270**	**1 716**
Malmöhus län: Malmö	2 428	736	605	1 591	1 322	805	**4 019**	**2 058**	**1 410**
Lund	549	337	293	121	124	70	**670**	**461**	**363**
Landskrona	282	207	164	57	47	41	**339**	**254**	**205**
Hälsingborg	973	328	300	458	297	230	**1 431**	**625**	**530**
Ystad	300	130	116	70	55	33	**370**	**185**	**149**
Trelleborg	367	297	289	65	58	51	**432**	**355**	**340**
Eslöv	457	340	332	95	82	65	**552**	**422**	**397**
Skurup	234	225	201	40	70	33	**274**	**295**	**234**
Vellinge	291	264	231	55	53	33	**346**	**317**	**264**
Hallands län	424	308	240	152	159	98	**576**	**467**	**338**
Göteborgs och Bohus län	361	119	89	242	154	92	**603**	**273**	**181**
Göteborg	4 415	1 221	1 165	1 238	1 197	817	**5 653**	**2 418**	**1 982**
Älvsborgs län	484	176	149	156	172	105	**640**	**348**	**254**
Skaraborgs län	939	482	395	563	607	264	**1 502**	**1 089**	**659**
Värmlands län	365	115	101	265	247	179	**630**	**362**	**280**
Örebro län	1 032	297	255	722	672	466	**1 754**	**969**	**721**
Västmanlands län	945	520	474	620	586	440	**1 565**	**1 106**	**914**
Kopparbergs län	314	102	99	308	196	169	**622**	**298**	**268**
Gävle stad och län	598	211	205	261	193	178	**859**	**404**	**383**
Västernorrlands län	416	131	130	86	79	56	**502**	**210**	**186**
Jämtlands län	200	52	50	297	217	205	**497**	**269**	**255**
Västerbottens län	168	61	58	220	190	162	**388**	**251**	**220**
Norrbottens län	289	76	73	154	116	93	**443**	**192**	**166**
Tillsammans oktober 1927	**32 394**	**14 667**	**13 181**	**18 380**	**15 265**	**11 093**	**50 774**	**29 932**	**24 274**
» september 1927	*28 289*	*15 237*	*12 881*	*17 417*	*16 638*	*10 933*	*45 706*	*31 875*	*23 814*
» oktober 1926	33 481	13 101	11 953	18 530	14 837	11 012	52 011	27 938	22 965
» » 1925	30 793	13 651	12 511	18 821	15 118	11 614	49 614	28 769	24 125
» » 1924	28 543	15 791	13 927	18 963	16 400	12 102	47 506	32 191	26 029

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					okt. 1927	sept. 1927	okt. 1926	okt. 1927	sept. 1927	okt. 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	10 719	11 057	8 985	7 806	123	117	163	87	78	87
Industri och hantverk	7 509	7 939	1 108	1 020	717	466	699	92	84	87
Sjöfart och fiske	3 849	3 914	1 367	1 286	286	225	308	94	94	98
Handel och samfärdsel	3 107	3 302	1 318	1 219	251	156	237	92	91	95
Husligt arbete	2	2	—	—	—	·	—	—	·	—
Annat arbete	5 641	6 180	1 889	1 850	327	268	268	98	98	99
Summa	**30 827**	**32 394**	**14 667**	**13 181**	**221**	**186**	**256**	**90**	**85**	**91**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	2 062	2 096	2 860	1 577	73	62	75	55	39	55
Industri och hantverk	684	780	388	291	201	242	225	75	71	74
Sjöfart och fiske	258	266	92	88	·	170	·	·	90	·
Handel och samfärdsel	2 277	2 511	1 455	1 185	173	149	183	81	77	81
Husligt arbete	9 582	11 872	10 464	7 946	113	93	118	76	68	78
Annat arbete	837	855	6	6	·	·	·	·	·	·
Summa	**15 700**	**18 380**	**15 265**	**11 093**	**120**	**105**	**125**	**73**	**66**	**74**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning	12 781	13 153	11 845	9 383	111	106	138	79	70	78
Jordbruk	12 638	13 006	11 751	9 303	111	106	137	79	70	78
Skogshushållning	143	147	94	80	·	·	·	·	·	·
Industri och hantverk	8 193	8 719	1 496	1 311	583	417	591	88	81	84
Gruvdrift och malmförädling	340	344	3	3	·	·	·	·	·	·
Jord-, sten- och glasindustri	381	399	37	36	·	·	·	·	·	·
Metall- och maskinindustri	1 966	2 070	238	209	870	585	1081	88	77	69
Trävaruindustri	430	453	42	37	·	·	·	·	·	·
Byggnadsverksamhet	2 663	2 861	588	555	487	283	418	94	87	93
Läder-, hår- och gummiindustri	154	172	34	27	·	·	·	·	·	·
Textilindustri	173	180	5	5	·	·	·	·	·	·
Beklädnadsindustri	346	384	137	97	280	333	265	71	69	65
Närings- och njutningsmedelsindustri	560	597	173	137	345	333	326	79	68	76
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	122	130	21	21	·	·	·	·	·	·
Trämasse- och pappersindustri	106	117	48	37	·	·	·	·	·	·
Grafisk industri	138	142	9	8	·	·	·	·	·	·
Ej särskilt specificerade	814	870	161	139	540	462	668	86	82	90
Sjöfart och fiske	4 107	4 180	1 459	1 374	286	221	305	94	94	97
Handel och samfärdsel	5 384	5 813	2 773	2 404	210	152	210	87	84	88
Kontors-, bank- o. d. personal	515	530	68	52	·	·	554	·	·	90
Butiks- och magasinspersonal	1 434	1 513	312	276	485	415	661	88	89	87
Hotell- och restaurangpersonal	1 456	1 647	876	731	188	140	192	83	76	81
Transportarbetare	1 652	1 770	1 317	1 177	134	93	131	89	89	94
Allmän och litterär verksamhet	313	339	154	126	220	212	173	82	70	74
Ej särskilt specificerade	14	14	46	42	·	·	·	·	·	·
Husligt arbete	9 584	11 874	10 464	7 946	113	93	118	76	68	78
Annat arbete	6 478	7 035	1 895	1 856	371	314	300	98	98	99
Summa	**46 527**	**50 774**	**29 932**	**24 274**	**170**	**143**	**186**	**81**	**75**	**82**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 3 578 platser, varav 2 940 manliga och 638 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 661, 2 060 och 601 samt under nästlidna månad resp. 2 875, 2 420 och 455.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**10910**	**8 891**	**7 726**	**147**	**94**	**80**	**344**	**3**	**3**	**388**	**33**	**32**	**2 021**	**223**	**195**
1	Stockholms stad	46	4	4	1	—	—	—	—	—	35	—	—	437	60	51
2	Stockholms län	1 548	1 227	1 212	27	25	25	12	—	—	12	—	—	140	3	3
3	Uppsala stad och län	844	559	473	4	—	—	2	—	—	20	—	—	20	—	—
4	Södermanlands län	587	449	389	—	3	3	—	—	—	2	—	—	114	5	5
5	Östergötlands län	1 388	926	826	12	7	6	5	1	1	85	3	3	64	3	3
6	Norrköping	229	178	162	—	—	—	—	—	—	1	—	—	21	4	4
7	Jönköpings län	222	140	114	1	—	—	—	—	—	16	8	8	35	2	2
8	Kronobergs län	44	42	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	161	93	80	—	—	—	—	—	—	2	—	—	24	—	—
10	Gotlands län	116	86	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	288	240	204	2	—	—	—	—	—	10	1	1	18	1	1
12	Kristianstads län	1 210	1 270	1 056	5	14	10	—	—	—	31	10	10	49	8	4
13	Malmöhus län: Malmö	175	346	224	—	—	—	—	—	—	11	—	—	242	16	14
14	Hälsingborg	136	129	103	—	—	—	4	—	—	9	—	—	69	1	1
15	Övriga anstalter	1 452	1 488	1 326	—	—	—	1	—	—	27	3	3	130	13	11
16	Hallands län	189	235	168	2	—	—	3	—	—	9	—	—	27	1	1
17	Göteborgs och Bohus län	112	70	51	—	1	1	—	—	—	2	1	1	10	1	—
18	Göteborgs stad	116	109	98	—	—	—	—	—	—	6	1	1	342	59	55
19	Älvsborgs län	96	59	43	7	5	5	2	—	—	—	4	3	90	30	28
20	Skaraborgs län	811	461	378	3	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	—
21	Värmlands län	67	50	44	11	16	9	8	—	—	20	—	—	37	1	1
22	Örebro län	395	218	190	33	6	5	227	2	2	9	—	—	35	—	—
23	Västmanlands län	529	459	416	3	1	1	57	—	—	72	—	—	58	9	6
24	Kopparbergs län	41	25	22	10	3	3	8	—	—	7	2	2	24	4	4
25	Gävle stad och län	22	5	4	3	3	2	13	—	—	—	—	—	23	1	1
26	Västernorrlands län	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	54	12	11	18	10	10	—	—	—	1	—	—	5	—	—
28	Västerbottens län	29	10	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
29	Norrbottens län	—		—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**2 096**	**2 860**	**1 577**	--	—	—	—	—	—	**11**	**4**	**4**	**49**	**15**	**14**
1	Stockholms stad	19	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	40	14	14
2	Stockholms län	89	184	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	209	192	157	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	171	228	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	241	250	201	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
6	Norrköping	27	34	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	49	51	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	14	34	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	25	34	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	10	32	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	41	58	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	261	397	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	18	67	10	—	—	—	—	—	—	—	4	4	8	—	—
14	Hälsingborg	36	44	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	121	228	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	39	54	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	79	47	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Älvsborgs län	3	14	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	113	224	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	52	55	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	172	228	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	198	288	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	20	20	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	13	13	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	3	6	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	38	31	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	32	35	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
451	**41**	**36**	**2 861**	**587**	**554**	**150**	**31**	**25**	**135**	**2**	**2**	**138**	**13**	**12**	**377**	**39**	**39**	**112**	**18**	**18**	
38	10	8	819	232	216	17	8	4	8	—	—	13	1	1	46	4	4	17	—	—	1
13	1	1	246	37	37	3	—	—	4	—	—	6	—	—	21	2	2	3	—	—	2
3	1	1	17	1	1	1	—	—	—	—	—	4	—	—	7	—	—	—	—	—	3
20	—	—	18	7	7	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8	2	2	—	—	—	4
18	—	—	169	24	24	2	—	—	1	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	5
11	2	2	131	1	1	1	—	—	63	—	—	6	—	—	6	—	—	—	—	—	6
8	—	—	12	—	—	6	2	2	3	—	—	2	—	—	4	—	—	4	—	—	7
—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
19	3	3	10	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	4	1	1	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
2	—	—	16	2	2	3	—	—	1	—	—	5	—	—	6	—	—	—	—	—	11
19	3	2	50	17	17	—	—	—	4	—	—	1	2	2	10	3	3	—	—	—	12
31	1	1	418	22	22	7	5	4	2	—	—	23	4	4	77	—	—	58	3	3	13
2	—	—	131	12	12	34	1	1	2	—	—	4	—	—	6	—	—	4	—	—	14
13	—	—	90	11	11	49	8	8	3	—	—	5	1	1	27	22	22	—	13	13	15
9	—	—	53	45	45	1	—	—	5	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	16
13	—	—	43	15	8	—	—	—	6	—	—	4	1	1	9	—	—	3	—	—	17
155	17	16	274	98	95	17	7	6	22	1	1	27	3	3	65	3	3	13	1	1	18
3	—	—	37	10	3	1	—	—	6	—	—	4	—	—	4	—	—	1	—	—	19
—	1	—	6	5	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	23	3	3	5	—	—	20
5	—	—	12	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	21
2	—	—	14	2	2	5	—	—	—	—	—	28	—	—	6	—	—	—	—	—	22
5	1	1	41	3	3	—	—	—	3	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	23
3	1	1	29	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	24
20	—	—	39	20	20	—	—	—	—	1	1	3	—	—	11	—	—	—	—	—	25
21	—	—	18	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	26
3	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—	27
12	—	—	18	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
3	—	—	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	29
2	**1**	**1**	**—**	**1**	**1**	**22**	**3**	**2**	**45**	**3**	**3**	**246**	**124**	**85**	**220**	**134**	**98**	**18**	**3**	**3**	
1	1	1	—	—	—	1	3	2	13	1	1	126	41	29	83	58	49	9	1	1	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	4	5	3	2	4	3	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	10	9	8	7	6	6	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	3	4	4	3	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	2	2	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	11	5	5	2	2	1	—	—	—	12
—	—	—	—	1	1	9	—	—	11	—	—	57	37	23	64	9	6	3	—	—	13
—	—	—	—	—	—	12	—	—	5	—	—	5	1	—	4	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	3	3	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	3	2	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	1	16	8	1	31	18	15	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	6	13	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6	4	6	5	3	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3	3	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**61**	**4**	**4**	**137**	**8**	**7**	**764**	**106**	**93**	**3914**	**1367**	**1286**	**370**	**41**	**30**
1	Stockholms stad	4	—	—	25	7	6	255	60	49	381	213	203	161	20	14
2	Stockholms län	2	—	—	5	—	—	27	—	—	53	11	13	4	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	8	—	—	4	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	4	—	—	30	2	2	95	18	18	2	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	3	—	—	16	—	—	3	—	—	4	—	—
6	Norrköping	8	—	—	15	—	—	6	1	1	91	37	37	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	8	—	—	2	—	—	2	1	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	2	—	—	5	—	—	181	86	61	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	14	11	—	—	—
11	Blekinge län	15	—	—	—	—	—	22	—	—	128	40	39	2	—	—
12	Kristianstads län	4	1	1	—	—	—	5	—	—	21	7	7	1	—	—
13	*Malmöhus län: Malmö*	4	—	—	13	—	—	174	3	3	227	86	80	68	4	4
14	Hälsingborg	—	—	—	6	—	—	4	3	3	398	156	155	4	—	—
15	Övriga anstalter	2	—	—	1	—	—	15	—	—	160	73	63	4	—	—
16	Hallands län	—	—	—	3	—	—	3	—	—	55	15	14	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	—	—	—	4	—	—	32	11	11	1	2	—
18	Göteborgs stad	11	1	1	46	1	1	118	34	32	1361	301	281	95	12	12
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	4	2	2	6	—	—	3	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	6	1	1	1	—	—	—	2	—
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	2	—	—	36	19	18	—	—	—
22	Örebro län	2	—	—	3	—	—	10	—	—	1	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	2	—	—	1	—	—	27	—	—	2	2	2	8	—	—
24	Kopparbergs län	4	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	1	—	—	12	—	—	224	78	78	5	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	102	102	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	5	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	56	38	36	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	60	57	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**56**	**44**	**33**	**5**	**1**	**1**	**106**	**55**	**46**	**266**	**92**	**88**	**160**	**27**	**22**
1	Stockholms stad	27	12	9	2	—	—	22	29	25	158	46	45	74	19	15
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	4	2	1	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	1	1
8	Kronobergs län	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	3	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	13	2	2	2	1	1	70	21	17	8	3	1	63	6	5
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	7	3	3	8	5	5	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
16	Hallands län	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
18	Göteborgs stad	12	19	16	1	—	—	—	—	—	69	30	28	14	—	—
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	3	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasine-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1050	**161**	**149**	**141**	**28**	**25**	**1656**	**1044**	**974**	**73**	**6**	**6**	**12**	**38**	**35**	**2**	—	—	**6 180**	**1 889**	**1 850**	
487	89	79	60	11	9	535	413	359	24	2	2	—	26	24	1	—	—	995	534	524	1
31	—	—	9	1	1	130	30	30	3	1	1	—	—	—	1	—	—	368	61	61	2
5	1	1	—	—	—	17	10	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	109	55	55	3
4	—	—	—	—	—	11	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193	110	108	4
21	—	—	4	1	1	60	33	32	2	2	2	—	—	—	—	—	—	202	44	44	5
6	—	—	—	—	—	41	20	20	2	—	—	—	2	2	—	—	—	63	13	13	6
10	—	—	1	1	1	18	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	128	38	35	7
—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	6	6	8
3	—	—	3	1	1	13	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	97	33	33	9
5	—	—	9	1	1	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	1	10
5	—	—	1	—	—	24	18	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	219	63	58	11
13	4	4	2	—	—	23	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	25	24	12
139	7	7	15	—	—	146	134	134	9	—	—	—	—	—	—	—	—	589	105	105	13
9	1	1	10	1	1	37	10	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	103	14	14	14
9	34	34	2	1	1	61	33	33	1	—	—	—	—	—	—	—	—	428	100	100	15
4	—	—	1	—	—	14	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	39	9	9	16
4	—	—	—	—	—	17	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	99	15	15	17
255	21	21	14	7	7	359	273	262	20	1	1	11	10	9	—	—	—	1 088	261	259	18
3	2	1	—	—	—	24	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	193	61	61	19
5	—	—	1	—	—	17	5	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	54	3	3	20
—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	29	29	21
11	—	—	1	1	—	14	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	234	64	52	22
4	—	—	1	—	—	16	20	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	109	25	25	23
2	—	—	4	2	2	12	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	164	49	49	24
7	—	—	—	—	—	29	3	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	183	100	96	25
2	2	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	63	22	22	26
5	—	—	3	—	—	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	27	27	27
1	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	7	7	28
—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	15	15	29
463	**151**	**127**	**1506**	**848**	**706**	**114**	**273**	**203**	**266**	**148**	**120**	**2**	**8**	**7**	**11872**	**10464**	**7 946**	**855**	**6**	**6**	
243	73	61	590	251	224	68	162	125	142	53	42	—	6	5	3 265	3 038	2 494	387	—	—	1
—	—	1	20	21	15	—	—	—	15	14	10	—	—	—	333	432	268	—	—	—	2
—	—	—	10	8	8	—	—	—	—	1	1	—	—	—	225	198	178	4	—	—	3
1	—	—	27	28	26	2	1	1	5	4	4	—	—	—	493	404	318	35	2	2	4
9	2	2	48	29	22	4	5	4	17	16	16	—	1	1	821	560	437	54	4	4	5
1	—	—	11	5	3	1	4	2	5	4	3	—	—	—	180	167	125	13	—	—	6
4	1	1	15	17	14	—	1	1	6	4	2	—	—	—	272	132	116	13	—	—	7
—	—	—	6	5	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	99	71	54	—	—	—	8
2	—	—	15	9	9	1	—	—	—	1	—	—	—	—	228	116	99	8	—	—	9
—	—	—	13	9	7	—	—	—	—	3	2	—	—	—	78	49	45	—	—	—	10
3	2	1	28	22	17	1	1	1	—	1	1	—	—	—	325	163	124	—	—	—	11
15	2	2	97	53	48	1	2	2	9	6	4	—	—	—	462	430	317	—	—	—	12
134	21	17	119	64	37	4	49	28	15	4	3	—	—	—	891	1 034	650	102	—	—	13
3	—	—	44	25	21	—	4	4	4	4	4	—	—	—	289	210	163	41	—	—	14
1	1	1	22	19	19	5	3	3	4	1	1	—	—	—	329	232	194	18	—	—	15
1	—	—	10	7	6	1	5	2	1	—	—	—	—	—	88	86	63	10	—	—	16
2	1	—	31	15	14	—	1	1	3	3	3	—	—	—	119	85	56	6	—	—	17
33	46	39	106	23	10	13	25	20	11	2	—	—	—	—	771	1 013	686	149	—	—	18
1	1	1	16	13	10	—	1	1	1	1	1	—	—	—	130	141	89	3	—	—	19
3	—	—	27	22	13	—	—	—	2	2	1	2	1	1	402	344	180	6	—	—	20
—	—	—	7	11	7	—	—	—	1	3	3	—	—	—	205	178	128	—	—	—	21
1	—	—	53	31	27	3	6	5	15	—	—	—	—	—	463	396	309	4	—	—	22
4	1	1	30	30	25	2	2	2	4	4	4	—	—	—	382	259	220	—	—	—	23
—	—	—	43	27	23	3	1	1	—	—	—	—	—	—	242	148	131	—	—	—	24
1	—	—	23	26	24	4	—	—	3	7	6	—	—	—	208	142	134	2	—	—	25
—	—	—	10	10	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	65	60	42	—	—	—	26
1	—	—	49	37	36	1	—	—	2	10	9	—	—	—	205	138	129	—	—	—	27
—	—	—	24	24	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161	129	111	—	—	—	28
—	—	—	12	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	141	109	86	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna
den 30 september 1927.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. .	49	1 912	4 107	**6 019**	71	203	**274**	**4·6**	6·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	31	1 632	—	**1 632**	74	—	**74**	**4·5**	2·6
Bokbindareförbundet . . .	19	1 187	2 623	**3 810**	61	82	**143**	**3·8**	6·6
Bryggeriindustriarb.-förb. .	53	3 105	1 185	**4 290**	65	74	**139**	**3·2**	2·3
Byggnadsträarbetareförb. .	96	9 661	—	**9 661**	1 155	—	**1 155**	**12·0**	8·8
De förenade förbunden . .	39	2 205	583	**2 788**	312	75	**387**	**13·9**	15·3
Elektriska arbetareförb. . .	69	3 125	—	**3 125**	149	—	**149**	**4·8**	6·9
Gjutareförbundet	93	3 803	2	**3 805**	264	—	**264**	**6·9**	6·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	226	20 630	2 478	**23 108**	3 897	343	**4 240**	**18·3**	15·1
Gruvindustriarbetareförb. .	20	1 840	—	**1 840**	219	—	**219**	**11·9**	13·3
Handelsarbetareförb. . . .	138	7 152	2 675	**9 827**	438	66	**504**	**5·1**	6·5
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	15	265	617	**882**	9	50	**59**	**6·7**	8·8
Hattarbetare	7	96	273	**369**	7	46	**53**	**14·4**	21·7
Pälsvaruarbetare	8	169	344	**513**	2	4	**6**	**1·2**	5·0
Kommunalarbetareförb. . .	145	15 783	1 612	**17 395**	466	64	**530**	**3·0**	3·1
Litografiska förbundet . .	9	1 058	11	**1 069**	17	—	**17**	**1·6**	1·9
Livsmedelsarbetareförb. . .	74	7 633	2 463	**10 096**	734	256	**990**	**9·8**	9·0
Metallindustriarb.-förb. . .	213	74 903	3 739	**78 642**	6 094	218	**6 312**	**8·0**	8·0
Järnbruksarbetare . . .	60	18 116	93	**18 209**	1 801	1	**1 802**	**9·9**	10·0
Verkstadsarbetare . . .	153	56 787	3 646	**60 433**	4 293	217	**4 510**	**7·5**	7·5
Murareförbundet	49	2 735	—	**2 735**	305	—	**305**	**11·2**	4·0
Måleriarbetareförbundet . .	44	1 951	—	**1 951**	31	—	**31**	**1·6**	0·8
Pappersindustriarb.-förb. .	116	21 474	735	**22 209**	832	27	**859**	**3·9**	4·1
Sadelm.- o. tapetseraref. .	22	806	55	**861**	33	—	**33**	**3·8**	8·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	36	4 592	2 128	**6 720**	255	44	**299**	**4·4**	6·1
Stenindustriarbetareförb. .	101	5 376	—	**5 376**	168	—	**168**	**3·1**	3·1
Stuckatörförbundet . . .	1	37	—	**37**	5	—	**5**	**13·5**	10·5
Sågverksindustriarb.-förb. .	252	20 915	4	**20 919**	3 705	3	**3 708**	**17·7**	15·3
Textilarbetareförbundet . .	62	4 968	6 292	**11 260**	150	91	**241**	**2·1**	2·8
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	557	2 086	**2 643**	26	112	**138**	**5·2**	5·0
Transportarbetareförb. . .	45	3 373	—	**3 373**	172	—	**172**	**5·1**	9·4
Träindustriarbetareförb. . .	100	6 183	118	**6 301**	403	13	**416**	**6·6**	7·5
Tunnbinderiarbetareförb. .	16	258	—	**258**	23	—	**23**	**8·9**	8·4
Typografförbundet	32	4 106	311	**4 417**	227	27	**254**	**5·8**	5·4
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	30	1 325	—	**1 325**	239	—	**239**	**18·0**	16·1
Summa	**2 205**	**234 550**	**33 824**	**268 374**	**20 599**	**1 748**	**22 347**	**8·3**	7·8

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under september uppgivits till inalles 96 308, vilket i genomsnitt motsvarar 4·3 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under oktober månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Oktober har medfört någon nedgång i prisnivån. Nedgången har huvudsakligen förorsakats av det vid mitten av månaden inträffade prisfallet å socker. I övrigt ha såväl prishöjningar som sänkningar inträffat, vilka dock i det stora hela uppvägt varandra. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan september 20 varit föremål för *prissänkning* och 15 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 22 varuslag äro *oförändrade.*

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—oktober 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med oktober 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1926		År 1927				
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	Sept.	Okt.[1]
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	167	172	168	162	164	164	165
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	156	157	153	151	153	156	155

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under oktober visat en nedgång med en enhet. Det »ovägda» indextalet är däremot en enhet högre än i september. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 10, sid. 786. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1927, 172, motsvarande en stegring från juli 1914 av 72 % mot 69 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 juli 1927 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 789).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Okt. 1926	Aug. 1927	Sept. 1927	Okt.[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	okt. 1913—okt. 1927	okt. 1926—okt. 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	21	22	22	+ 57·1	0·0
handskummad	»	8	—	12	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	286	729	337	333	329	358	363	+ 50·6	+ 9·0
mat- (lands-)	»	218	727	311	313	298	320	322	+ 47·0	+ 2·9
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	241	234	234	234	+ 41·8	— 2·9
halvfet, »	»	121	500	174	172	171	171	172	+ 43·3	0·0
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	166	162	150	150	140	+ 1·4	— 13·6
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	277	202	243	280	+ 55·6	+ 1·1
» konserverade	»	187	716	257	247	—	215	241	+ 65·1	— 2·4
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	672	692	929	1014	—	+ 50·9
»	5 l.	28	71	45	45	49	58	63	+ 142·8	+ 40·0
färsk	»	46	102	107	—	72	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	81	78	48	48	55	55	60	+ 93·5	+ 25·0
Bruna bönor	»	48	214	58	57	53	53	61	+ 29·8	+ 7·0
Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	81	× 75	48	47	49	49	48	+ 54·8	+ 2·1
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	28	28	32	32	32	+ 52·4	+ 14·3
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	38	39	44	44	44	+ 63·0	+ 12·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	46	46	48	48	48	+ 33·3	+ 4·3
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	53	53	54	54	53	+ 29·3	0·0
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	71	73	73	73	+ 78·0	+ 2·8
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	93	95	95	95	—	+ 2·2
limpa, söt	»	88	96	66	65	65	66	66	+ 73·7	+ 1·5
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	47	49	49	48	+ 60·0	+ 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	156	155	154	154	154	+ 105·3	— 0·6
mjukt, bakat med vatten	»	48	116	79	78	78	77	77	+ 79·1	— 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	94	92	95	95	95	+ 58·3	+ 3·3
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	208	199	199	198	+ 58·4	— 4·8
soppkött	»	100	490	174	173	165	165	165	+ 60·2	— 4·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	253	251	241	242	240	+ 81·8	— 4·4
spädkalv	»	72	312	152	151	143	144	143	+ 93·2	— 5·3
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	238	223	234	226	217	+ 68·2	— 2·7
salt, svenskt	»	114	547	198	187	183	186	187	+ 58·5	0·0
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	226	—	—	191	+ 60·5	— 15·5
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	238	234	186	191	193	+ 40·9	— 17·5
salt, » »	»	140	619	248	243	191	199	199	+ 38·2	— 18·1
» amerikanskt »	»	—	—	243	240	224	221	215	—	— 10·4
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	129	121	123	123	+ 61·8	— 4·7
gädda	»	108	333	191	193	193	192	190	+ 72·7	— 1·6
sill	»	84	110	75	75	75	71	68	+ 83·8	— 9·3
strömming	»	88	114	75	73	63	66	65	+ 57·1	— 9·6
torsk	»	55	160	97	97	98	94	95	+ 72·7	— 2·1
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	154	151	151	150	+ 87·5	— 2·6
kolja	»	—	—	116	116	113	115	117	—	+ 0·9
salt: sill, prima	»	45	148	66	86	62	54	53	+ 17·8	— 38·4
strömming	»	80	105	53	50	53	48	47	+ 46·9	— 6·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	104	93	92	92	+ 67·3	— 11·5
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	329	324	290	288	288	+ 77·8	— 11·1
Socker, bit-	»	67	× 133	71	69	72	74	66	— 1·5	— 4·3
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	19	19	19	—	0·0
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	32	31	31	30	+ 42·9	— 6·3
Ved: björk-, barr-, osågad, hemkörd	kbm.	720	2310	1310	1295	1310	1305	1320	+ 82·1	+ 1·9
Ved: björk-, barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	995	990	1005	1000	1005	+ 73·3	+ 1·5
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	460	420	416	416	+ 112·2	— 9·6
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	866	785	764	739	+ 85·2	— 14·7
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	404	496	363	351	347	+ 48·9	— 30·0
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	280	269	257	249	+ 57·6	— 11·1
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	319	297	291	279	+ 48·4	— 12·5

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Oktober 1927.)

Allmänna sociala frågor.

DONAU, W. Verwaltungsratssitzung des Internationalen Arbeitsamts in Berlin. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 41.

JOHNSTON, G. A. Social work and labour legislation. International Labour Review okt. 1927.

MAGNUSSON, L. International competition in labor conditions and the maintenance of labor standards. Monthly Labor Review aug. 1927.

PRIBRAM, K. Die weltwirtschaftliche Lage im Spiegel des Schrifttums der Weltwirtschaftskonferenz. Weltwirtschaftliches Archiv B. 26, s. 305.

RENNER, K. Die Ergebnisse des Wiener sozialpolitischen Kongresses. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 19.

RUNKEL, F. Die Einwirkung der Rationalisierung auf den Arbeiter. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 43.

B-N, O. Arbetsledarnas uppgifter utåt. Arbetsledaren 1927, nr 42.

Zur Berliner Tagung des Verwaltungsrats des Internationalen Arbeitsamts. Der Arbeitgeber 1927, nr 19.

Beschlüsse des Kongresses der Internationalen Vereinigung für soziale Fortschritte. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 41.

Eighth assembly of the league. Industrial and Labour Information 10 okt. 1927.

Gruvsocialiseringens avskrivning i Sverige och i England. Industria 1927, nr 22.

International association for social progress. Industrial and Labour Information 3 okt. 1927.

Internationale Vereinigung für sozialen Fortschritt. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 40.

Thirty-seventh session of the Governing Body [of the International Labour Office]. Industrial and Labour Information 24 okt. 1927.

Sverige.

JONSELL, E. Socialiseringsnämndens förslag till ny gruvlagstiftning. Ekonomen sept. 1927.

Sjöfolket i hamnarna. Nautisk Tidskrift 1927, nr 10.

Socialpolitiska konsekvenser. Sv. Tidskrift 1927, nr 6.

Amerikas förenta stater.

BUTLER, H. B. Industrial relations in the United States. Monthly Labor Review sept. 1927.

DAVIS, J. J. The problem of the workers displaced by machinery. Monthly Labor Review sept. 1927.

W. S. S. New light on the United States. How far do the workers share in American prosperity? The Labour Magazine okt. 1927.

Indoor recreation for industrial employees. Monthly Labor Review sept. 1927.

Industriella förhållanden i Förenta staterna. Industria 1927, nr 22.

Labor conference on the negro in industry. Monthly Labor Review sept. 1927.

Labor requirements for principal crops. Monthly Labor Review aug. 1927.

Welfare work in company towns. Monthly Labor Review aug. 1927.

Frankrike.

BESSON, M. Labour legislation in the French colonies. International Labour Review okt. 1927.

L'effort des pouvoirs publics en faveur des chefs de famille. Bulletin du Ministère du Travail 1927, nr 4/6.

Enquête sur le travail en commandite. Bulletin du Ministère du Travail 1927, nr 4/6.

Ratification de la convention de Washington sur la durée du travail dans les établissements industriels. Bulletin du Ministère du Travail 1927, nr 4/6.

Irland.

FOX, R. M. The rôle of labour in Irish politics. The Labour Magazine okt. 1927.

Japan.

AYUSAWA, I. F. The population problem and industrialisation in Japan. International Labour Review okt. 1927.

Nederländerna.

Allotments for rural workers in the Netherlands. International Labour Review okt. 1927.

Norge.

LYSHOEL, J. H. Från den norska arbetsmarknaden. Industria 1927, nr 22.

Schweiz.

MANGOLD, F. Repertorium der schweizerischen Wirtschafts-, Finanz- und Sozialpolitik. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1927, nr 3.

Storbritannien.

Industrigruppbildning för rationaliseringssamarbete. Engelska industriens samarbete för rationalisering. Industria 1927, nr 22.

Samförståndsrörelsen inom Englands industri. Industria 1927, nr 22.

The work of the British ministry of labour in 1926. International Labour Review okt. 1927.

Tyskland.

Lohn-, Profit- und Preissteigerungen. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 41.

Arbetarskydd.

BOCK. Die Entwicklung der Schutzvorrichtungen an Häckselmaschinen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 29.

FEINDLER, B. Unfallschutz in den Fuhrbetrieben mit tierischer Zugkraft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 29.

F[ÜR]ST, [TH.] Manuell förflyttning av laster. Arbetarskyddet 1927, nr 10.

GERBIS. Erhebungen der Gewerbeaufsichtsbeamten über gewerbliche Störungen der Schwangerschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 29.

GRANT, J. F. Band saw properly guarded and equipped with an exhaust. Industrial Hygiene Bulletin okt. 1927.

HERGT, W. Über eine durch Selbstmord tödlich geendete Bleipsychose bei einem Bleilöter. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

HORNSCHUH, F. Praktische Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 29.

HÖRNICKE & BRUNS. Eignungsprüfungen für Arbeiten in Grubenrettungsgeräten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

KAST, H. Ein Beitrag zur Transportsicherheit pyrotechnischer Artikel. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

KOELSCH. Die aromatischen Nitro-Verbindungen und ihre gewerbehygienische Bedeutung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 29.

KOELSCH. F. Die Giftigkeit des Äthylenchlorhydrins. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

LEYMANN. Die Zerknalle beim Überdrücken von Teer, Teerölen und Pech mittelst Pressluft, ihre mutmasslichen Ursachen und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

MAHAN, J. S. Guarding the power house and substation against fire. National Safety News okt. 1927.

MAYERS, MAY R. Lead poisoning and lead absorption. Industrial Hygiene Bulletin okt. 1927.

MAYERS, MAY R. Resuscitation methods in carbon monoxide asphyxia. Industrial Hygiene Bulletin sept. 1927.

NORTON, H. S. A study of types of goggles and their uses. National Safety News okt. 1927.

PRYLL, W. Mehr gesundheitliche Arbeitsfürsorge! Die Arbeit 1927, nr 10.

P[UKE, H]. Ytterligare några ord om det elektriska olycksfallet. Arbetarskyddet 1927, nr 10.

RODENACKER. Gewerbeekzem—Überempfindlichkeitsdermatitis. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

SEITZ, A. Zur Methodik quantitativer Staubbestimmung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

SINCLAIR, H. R. Punch press devices that save fingers. National Safety News okt. 1927.

THIES, O. Licht und Auge. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

THÜRNAU, G. Welche Unfallgefahren treten bei dem Betrieb von Ölschaltern auf und welche Mittel werden zu ihrer Bekämpfung angewendet? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

WALKHOFF. Bemerkung zu dem Aufsatz: »Weisbach, Arbeitsbedingungen und Gesundheitsverhältnisse in Feilenhauereien». Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

WITT. Unfälle bei der Herstellung von Bleibromat. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 9.

WOLFF, G. Tuberkulosesterblichkeit und Industrialisierung. Die Arbeit 1927, nr 10.

E. W. Pneumatische Baumwolltransport-, Misch- und Entstaubungs-Anlagen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 10.

»Pre». Einiges über Sitzgelegenheiten. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 29.

Explosionsgefahren im modernen Automobilbau. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 10.

Making the plant independent of daylight. National Safety News okt. 1927.

Neue wichtige Bestimmungen betreffend Dampfkessel, Dampfgefässe, Druckbehälter und Wärmekraftmaschinen. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 10.

The prevention of coupling accidents on railways. Industrial Safety Survey 1927, nr 4.

Safety methods in a world famous mine. National Safety News okt. 1927.

Safety rules — their formulation and enforcement. National Safety News okt. 1927.

Unfälle der Jugendlichen nach dem Gewerbeinspektorenbericht. Zeitschrift für Gewerbe-Hygiene 1927, nr 10.

Sverige.

HAMMARSTRÖM, E. En ändamålsenlig avverkningskoja. Skogsvännen 1927, nr 3.

Amerikas förenta stater.

HEINRICH, H. W. Incidental cost of accidents to the employer. Monthly Labor Review aug. 1927.

PRESSMAN, MILDRED B. An outline of source material on industrial safety. Monthly Labor Review sept. 1927.

Economic losses due to physical and mental impairments. Monthly Labor Review sept. 1927.

Effective rock dusting of coal mines. Monthly Labor Review aug. 1927.

Every foreman a safety director. Monthly Labor Review sept. 1927.

Hazards of spray painting. Monthly Labor Review sept. 1927.

Health of women in the hatter's furriers trade. Monthly Labor Review sept. 1927.
Labor laws as a means of preventing diseases of occupation. Monthly Labor Review aug. 1927.
Silicosis and tuberculosis among granite workers in Barre, Vt. Monthly Labor Review sept. 1927.
The toll of industrial noise. Monthly Labor Review aug. 1927.
Working conditions and hazards in the storage battery industry. Monthly Labor Review sept. 1927.

Schweiz.

LAUBER, W. Fifty years of legislation on occupational diseases in Switzerland. International Labour Review okt. 1927.

Storbritannien.

The young person in industry. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 10.

Tyskland.

EIBEL. The activities of the German labour inspectorate in regard to accident prevention. Industrial Safety Survey 1927, nr 4.
F[ÜR]ST, [TH.] Värme- och ventilationskongressen i Wiesbaden. Arbetarskyddet 1927, nr 10.
HANNA, GERTRUD. Fragen des Schwangerenschutzes. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 43.
LIPMANN, O. Ergebnisse der Arbeitswissenschaft, zusammengestellt im Institut für angewandte Psychologie in Berlin. Die Arbeit 1927, nr 10.

Österrike.

FRÄNKEL, R. Der Gewerbeinspektorenbericht für das Jahr 1926. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 19.
JUS, J. Die Betriebsunfälle im Lichte des Gewerbeinspektorenberichtes. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 20.
K. L. Die Frauenarbeit im Gewerbeinspektorenbericht für 1926. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 19.

Arbetslön.

HERMBERG, ANNEMARIE. Leistungslohn und Bedarfslohn. Die Arbeit 1927, nr 10.
MOLDENHAUER. Einwirkung der Lohnpolitik auf die Preise. Die Frage des Tages. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 43.
NAPHTALI, F. Konjunktur und Lohnbewegung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 40.
Arbetslönerna inom verkstadsindustrien i Europas olika länder. Industria 1927, nr 21.
Comparative wage rates in the United States and in foreign countries. Monthly Labor Review aug. 1927.
Die volkswirtschaftliche Funktion hoher Löhne. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 43.

Sverige.

HEYMAN, H. Avvecklingen av dyrtidstilläggen i det kommunala lönesystemet. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 6.
ÖBERG, T. Avvecklingen av dyrtidstilläggen i det kommunala lönesystemet. Sv. Stadsförbundets Tidskrift 1927, nr 6.

Amerikas förenta stater.

Changes in union scales of wages and hours of labor, 1913 to 1927. Monthly Labor Review sept. 1927.
Low earnings of unskilled labor in the United States. Monthly Labor Review aug. 1927.

Nederländerna.

Loonen in het boekbindersbidrijf in 1925 en 1926. Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek 1927, nr 9.

Storbritannien.

Relative levels of rates of wages at August, 1914, and September, 1927. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 10.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FUSS, H. Wirtschaftliche Rationalisierung und Arbeitslosigkeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.

Sverige.

SILÉN, G. Den svenska arbetsmarknadens läge i demografisk belysning. Sv. Tidskrift 1927, nr 6.

Danmark.

Fagforbundenes Landsmøde angaaende Arbejdsløsheden. Arbejderen 1 & 8 okt. 1927.
Fagforeningernes Henvendelse til Regeringen angaaende Arbejdsløshedsunderstøttelsen. Arbejdsgiveren 1927, nr 40.

Italien.

Unemployment insurance in Italy from 1920 to 1925. International Labour Review okt. 1927.

Nederländerna.

DREES, W. Werkloozenzorg in de groote steden. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 10.
VRIES, M. DE. De werkverschaffing in Nederland. Tijdschrift van den nederlandschen Werkloosheids-Raad 1927, nr 10.

Ryssland.

Orsakerna till arbetslösheten i Sovjetryssland. Industria 1927, nr 22.

Schweiz.

Zur Arbeitsmarktlage für weibliche Dienstboten. Sozialstatistische Mitteilungen 1927, nr 9.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Ergebnisse der Arbeitslosenversicherung in Grossbritannien. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 127, s. 501.
PHILLIPS, H. The unemployment insurance bill. The Economic Review 15 okt. 1927.
Unemployment insurance bill. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 10.

Tyskland.

ANDRÉE, R. Der Schadensfall in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 18—19.
BERNHARD, E. Das deutsche Reichsgesetz über die Arbeitslosenversicherung in seinen leitenden Ideen. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 4.
BROECKER, B. Arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring i Tyskland. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 42.
BÖHM. Die Zukunft der wertschaffenden Arbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1927, nr 18.
LEHFELDT, B. Die Krisenfürsorge für Arbeitslose nach dem 1. Oktober 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 28.
MICHALKE, O. Der Übergang zur Reichsanstalt. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.
MÜNCH, E. Das neue Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung und die Wohlfahrtspflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1927, nr 17.
STETS, W. Der Lehrstellen- und Arbeitsmarkt für Jugendliche. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.
URANITSCH, E. Programmatisches zum Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung von einem Österreicher. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.
Ausführungsanordnungen zum Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. I. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 43.
Die Erhebung in der Krisenfürsorge vom 15. Juli 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 28.
Zum Inkrafttreten des Gesetzes über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 40.
Den nya tyska lagen om arbetslöshetsförsäkring. Arbetsledaren 1927, nr 40.

Arbetstid.

Tyskland.

WUNDERLICH, FRIEDA. Die Arbeitszeitbestimmungen im Entwurf eines Arbeitsschutzgesetzes. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 58, s. 375.

Bostadsförhållanden.

ANGER, F. Bostadsproduktionen och räntefoten. Byggnadsvärlden 1927, nr 42.

Finland.

MEURMAN, O. I. Åstadkommande av enhetligt byggnadssätt med tillhjälp av byggnadsinspektion. [Föredrag.] Finsk Kommunaltidskrift 1927, nr 5.

Tyskland.

LIHOTZKY, GRETE. Modern architecture and the housing problem. A German experiment. The Labour Magazine okt. 1927.
WÖLZ. Die Reichswohnungszählung und der tatsächliche Wohnungsbedarf. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 30.

Fattigvård och barnaskydd.

Sverige.

JOHNSSON, P. Hurn en hallandssocken hade sin fattigvård ordnad för hundra år sedan. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 5.
Barnavårdsnämnderna och ungdomen. Meddelanden från Kungl. Socialdepartementets byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden 1927, nr 25.

Amerikas förenta stater.

GRANFELT, NAEMI. Något om offentlig fattigvård och enskild välgörenhet i Amerikas förenta stater. Tidskrift för Fattigvård 1927, nr 5.

Tyskland.

DÖRSCHEL, M. Tuberkulosebekämpfung durch Wohnungsbau. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 9.
SCHWENKE, JOHANNA. Erholungsfürsorge für Jugendliche. Blätter für Wohlfahrtspflege 1927, nr 9.

Föreningsväsen.

CORNELISSEN, C. Modern syndikalism. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 45.
STERNHEIM, A. Reorganisation des internationalen Gewerkschaftsbundes. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 19.
Beslutninger vedtatt på den internasjonale fagkongress i Paris 1—6 august 1927. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 8.
Fackföreningsinternationalens styrelsemöte. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 41.
Det internasjonale fagforbunds 4 kongress. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1927, nr 8.
Proceedings of the fifth pan American labor congress. Monthly Labor Review sept. 1927.

Sverige.

HANSSON, S. Svenska Arbetsgivareföreningens historia. I. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 43.
Neutrala arbetsledare. Verkstäderna 1927, nr 10.
[Svenska Måleriarbetarförbundet] Fyratio år. Målarnes Facktidning 1927, nr 10.

Amerikas förenta stater.

HIRDMAN, G. »Arbetets riddare». American Federation of Labors förelöpare och medtävlare. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 40.
RÖPKE, W. Die Gewerkschaftsbewegung in den Vereinigten Staaten. Jahrbücher fur Nationalökonomie und Statistik B. 127, s. 492.

Ryssland.

LEPKE, H. Den ryska arbetarrörelsens väsen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 40.
OLBERG, P. Den ryska fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 42.
Grundskillnaden mellan sovjetryska och andra fackföreningar. Industria 1927, nr 21.

Schweiz.

HANSSON, S. Schweizisk fackföreningsrörelse. I. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 41.

Storbritannien.

CITRINE, W. Den engelska fackföreningskongressens facit. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 43.
CITRINE, W. M. Where are the trade unions going? The Labour Magazine okt. 1927.
British trades union congress. Industrial and Labour Information 3 okt. 1927.

Tyskland.

Die Berufsverbände im Deutschen Reich. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 40.
German federation of employers' associations. Industrial and Labour Information 10 okt. 1927.
Handwerkskammern und Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 43.
Den tyska fackföreningsrörelsens omfattning. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 43.

Österrike.

FREUNDLICH, EMMY. Bildungsarbeit der Arbeiterorganisationen in Österreich. Genossenschafts-Korrespondenz okt. 1927.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

Den nya arrendelagstiftningen. Sv. Landtmännens Föreningsblad 1927, nr 41.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Storbritannien.

Den nya lagen om arbetstvister och fackföreningar i England. Industritidningen 1927, nr 18.

Tyskland.

ANTHES, H.-G. Ausschluss der Arbeitsgerichtsbarkeit durch Vereinbarung. Der Arbeitgeber 1927, nr 19.
RICHTER, H. Die Einführung von gestaffelten Beitragssätzen beim Deutschen Streikschutz E. V. Der Arbeitgeber 1927, nr 20.

Österrike.

LAUSCH, H. Passive Resistenz als gewerkschaftliches Kampfmittel der Strassenbahner. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 20.

Kooperation.

GIDE, CH. Kooperationen under kriget. Kooperatören 1927, nr 14.
ODHE, TH. Kooperationen och Genèvekonferensen. Kooperatören 1927, nr 13.
TOTOMIANZ, V. Förbindelserna mellan kooperativa sammanslutningar av olika slag. Kooperatören 1927, nr 14.
ÖRNE, A. Den kooperativa företagstypen. Kooperatören 1927, nr 15/16.

Sverige.

K[ooperativa] F[örbundet]:s kongress. Kooperatören 1927, nr 15/16.

Amerikas förenta stater.

Condition of labor banks as of June 30, 1927. Monthly Labor Review sept. 1927.

Schweiz.

REICHLIN, J. Die Entwicklung des Sparkassawesens im Kanton Schwyz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1927, nr 3.

Tyskland.

LORENZEN, W. Die Gross-Hamburgische Raiffeisen-Organisation 1922—1925. Genossenschafts-Korrespondenz okt. 1927.

Levnadskostnader.

Amerikas förenta stater.

Waste of the consumer's money. Monthly Labor Review sept. 1927.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

GRÜNTHALER. Internationaler Personalaustausch im Hotelgewerbe. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 30.

Sverige.

BERGSTRAND, ANNA. Lärlingsskolan för husligt arbete och husmödrarna. [Föredrag.] Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1927, nr 7.
R—N, v. Några intryck från en inspektion av den elektrotekniska undervisningen vid några kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1927, nr 7.
Utbildningen för minuthandelsyrket. Tidskrift för Praktiska Ungdomsskolor 1927, nr 7.

Amerikas förenta stater.

Vocational education for farm children. Monthly Labor Review aug. 1927.

Tyskland.

GAEBEL, KÄTHE. Zur praktischen Ausbildung des gewerblichen Arbeiters. Arbeit und Beruf 1927, nr 18.

GRÜNBAUM-SACHS, HILDE. Wie die Berufsberatung aufgefasst werden muss. Arbeit und Beruf 1927, nr 18.

HAMPKE, T. Berufsberatung und Lehrstellenvermittlung im Handwerk. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.

KLAES, E. Berufsausbildungsgesetz und kaufmännische Berufsausbildung im industriellen Grossbetrieb. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.

MASCHKE, W. Gewerkschaften und Berufsausbildungsgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 41.

PAULSEN, J. Aus dem rheinischen Provinzialinstitut für Arbeits- und Berufsforschung, Düsseldorf. Arbeit und Beruf 1927, nr 19.

STEINDL. Die Durchführung der psychologischen Berufseignungsprüfungen beim öffentlichen Arbeitsnachweis in Bayern. Arbeit und Beruf 1927, nr 18.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

G[AH]N, H. Några alkoholstatistiska data i befolkningsstatistisk belysning. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 9.

En reviderad nykterhetslagstiftning. Kontrollstyrelsen och socialstyrelsen om det framlagda förslaget. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 9.

Värnpliktsinryckningarna. Bestämmelser om avvisande av onyktra och om visitation. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 9.

Schweiz.

ROSENBORG, E. Den schweiziska dödsorsaksstatistikens vittnesbörd. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 9.

Socialförsäkring.

LIPPMANN, K. Die deutsche und die englische Invaliden-, Alters- und Hinterbliebenenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 4.

STEIN, O. Die internationale Regelung der Krankenversicherung. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1927, nr 4.

STØRVOLD, G. Sykeforsikringen på den internasjonale arbeidskonferanse i Genf 1927. Sykeforsikringsbladet 1927, nr 9.

Sverige.

J—N, T. Växlingarna i antalet till pensionsstyrelsen inkomna ansökningar om pension. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 8.

Direktörsföreningen om den allmänna pensionsförsäkringens fondbildning. Assurans 1927, nr 20.

Protest mot Pensionsanstalten Sveriges förtalskampanj. Bankvärlden 1927, nr 10.

Riksförsäkringsanstalten firar 25-årsjubileum. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 8.

Svenska Lifförsäkringsbolags Direktörsförening skriver till Konungen om Pensionsstyrelsens fondbildning. Gjallarhornet 1927, nr 19.

Danmark.

STEINCKE, K. K. Den invalide Invalidelov. Socialt Tidsskrift 1927, nr 9.

Sygekasser og forebyggende Sundhedspleje. Sygekasse-Bladet 1927, nr 10.

Schweiz.

FRIEDLI, W. Über die Stabilität der gegenseitigen Hilfskassen. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1927, nr 3.

Tyskland.

WINGBORG, B. Om den tyska pensionsförsäkringen. Några intryck från en studieresa. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 8.

Ut- och invandring.

GIDE, CH. Défense d'entrer et défense de sortir. L'Émancipation 1927, nr 9.

Italien.

New emigration regulations in Italy. Monthly Record of Migration sept. 1927.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 12 oktober—10 november 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
379.	K. Maj:ts kung. ang. undantag för medborgare i Belgien från vissa bestämmelser i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete . . .	7 okt.
389.	K. Maj:ts kung. ang. ändrad lydelse av § 25 i instruktionen för yrkesinspektionens befattningshavare den 18 oktober 1912 (nr 253)	13 »

Arbetsmarknaden under november månad 1927.

Under november månad undergick arbetsmarknadsläget som vanligt en försämring. Den förnämsta anledningen härtill var den minskade arbetstillgången inom sådana näringsgrenar, som ha sin arbetssäsong huvudsakligen förlagd till den ljusare och mildare årstiden. Köldens inbrott verkade sålunda stagnerande för alla näringar med utearbete, närmast jordbruk och byggnadsverksamhet. Det under månaden försämrade läget synes däremot icke kunna tillskrivas några vikande konjunkturer; snarare torde vissa förhållanden få anses peka hän på en förbättring. Siffran för genomsnittliga antalet arbetsansökningar å 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna ökades mellan oktober och november från 170 till 242 men understeg motsvarande siffror för november åren 1925 och 1926. Den från år 1924 konstaterade försämringen av arbetsmarknadens jämviktsläge synes sålunda av dessa och andra tillgängliga uppgifter att döma ha fått giva vika för en ljusning ifråga om näringslivets arbetstillgång. Det mera svårplacerade överskott av arbetskraft, som måste anlita det allmännas arbetslöshetshjälp, utgjordes praktiskt taget endast av icke yrkeskunnig sådan, medan den fullgoda och utbildade arbetskraften mera undantagsvis behövde räkna med långvarigare ledighet. Hjälpanspråken på arbetslöshetskommissionen stegrades som vanligt vid denna tid av året, och vid månadens utgång voro c:a 3 000 personer sysselsatta vid de statliga nödhjälpsföretagen. Härtill kom ett minst lika stort antal arbetslösa i kommunal hjälp (kontant understöd genom fattigvården eller kommunala och statskommunala nödhjälpsarbeten).

Inom jordbruket gjordes under november en del kompletteringar av den fasta tjänstepersonalen, och tillfällighetsarbeten förekommo ännu här och var. I sockerbetsdistrikten avstannade upptagningen under en frostperiod i månadens mitt men återupptogs efter inträtt blidväder; i det stora hela voro dessa arbeten slutförda vid månadens utgång, då de betarbetare, som icke tillhöra sockerbrukens kampanjarbetarkår, avreste till sina hemorter. Arbetsförmedlingssiffrorna gåvo vid handen, att det ganska avsevärda överskott av arbetskraft till jordbruket, som förelåg vid denna tid i fjol, numera märkbart reducerats, och från Stockholms län rapporterades, att tillbud och efterfrågan å jordbruks- och skogsarbetare motsvarade varandra. Det i mellersta Sverige flerstädes redan nu begynnande skogsarbetet uppvägde sålunda för dessa trakter den till följd av årstiden minskade arbetstillgången vid jordbruket. Lägets förbättring inom jord- och skogsbruk gentemot fjolåret återspeglas i ansökningssiffran för varje hundratal lediganmälda platser, vilken i år var 164 mot 211 år 1926.

Inom det industriella näringslivet var arbetstillgången relativt god. Verstadsindustrien arbetade sålunda med större arbetsstyrka än i fjol, och arbetssökandefrekvensen hade mångenstädes undergått en påtaglig redu-

cering. Byggnadsverksamheten inskränktes givetvis på grund av byggnadssäsongens avmattning, och den reducering av arbetsstyrkan, som vid denna tid alltid företages, synes i år ha varit något kraftigare än tidigare. Av andra under månaden inregistrerade förändringar på arbetsmarknaden synes böra nämnas skoindustriens ökade arbetstillgång, vilken i huvudsak gjorde sig märkbar i form av arbetstidens utsträckning till full arbetsvecka.

Handel och samfärdsel utmärktes av stor livaktighet, vilket bland annat kom till uttryck i ökad omsättning bland kontors- och affärspersonalen. Även för transportarbetarna var arbetstillgången gynnsammare än i fjol. Sjöfarten rapporterade för årstiden ganska tillfredsställande siffror, men naturligt nog betydde den inbrytande vintern minskad tillgång på hyror. Från sjömanshusen redovisades 1 885 påmönstringar av sjömän mot 2 524 avmönstringar. En del av de för sjömännen disponibla arbetstillfällena utgjordes av uppläggnings- och reparationsarbeten å fartygen.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under november samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	*293*	*258*	*208*	*171*	*168*	*161*	*150*	*148*	*143*	*170*	*242*	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1923	225	168	130	95	79	78	88	113	94	86	113	134
1924	142	116	113	93	73	71	79	108	101	105	156	205
1925	206	148	120	96	92	91	94	113	122	129	186	220
1926	189	152	112	101	106	95	96	107	126	138	211	244
1927	*205*	*155*	*114*	*101*	*96*	*81*	*77*	*104*	*106*	*111*	*164*	—
Övriga näringsgrupper:												
1923	364	339	262	187	150	162	155	151	142	159	222	207
1924	261	244	200	174	152	152	161	146	140	174	242	228
1925	316	289	243	196	180	176	186	177	168	197	263	227
1926	290	273	223	189	177	185	184	171	172	210	289	272
1927	*310*	*287*	*250*	*202*	*192*	*184*	*179*	*168*	*161*	*208*	*265*	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·3*	*15·6*	*14·1*	*12·3*	*10·0*	*9·4*	*8·2*	*7·8*	*8·4*	*10·4*	—	—

Arbetslösheten inom fackföreningarna har som vanligt vid denna tid visat någon uppgång, och vid månadsskiftet oktober—november steg fackföreningsprocenten från 8·4 till 10·4. Vid motsvarande tidpunkt i fjol var siffran 11·4, vadan alltså en förbättring av läget ägt rum. Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 1010.

Tionde internationella arbetskonferensen i Genève.

III.

4. Granskning av medlemsstaternas årsrapporter.

Vid åttonde internationella arbetskonferensen (1926) antogs med 66 röster mot 33 en resolution, varigenom dels hemställdes, att varje år måtte av konferensen tillsättas ett utskott för att granska de rapportsammandrag, som framläggas för konferensen i enlighet med art. 408 i Versailles-traktaten, dels internationella arbetsbyråns styrelse anmodades att tillsätta, försöksvis och för en tid av 1, 2 eller 3 år, en teknisk expertkommitté, bestående av 6 eller 8 medlemmar, med uppgift att göra det bästa och mest fullständiga bruk av rapporternas upplysningar och att införskaffa sådana ytterligare uppgifter, som avses i de av styrelsen godkända frågeformulären och finnas önskvärda för att komplettera de redan meddelade. Häröver borde sedan kommittén avgiva rapport till styrelsen, vilken rapport direktören efter samråd med styrelsen skulle bifoga det sammandrag av årsrapporterna, som framlägges för konferensen enligt nämnda artikel i fredsfördraget.

Ur de grundlinjer för expertkommitténs arbete, som uppdrogos av det för denna frågas beredning vid 1926 års konferens tillsatta utskottet, må följande återgivas.

Kommitténs funktioner skulle uteslutande vara tekniska och icke juridiska. I art. 409 och följande av Versailles-traktaten föreskrivas som bekant de anordningar, som skola träda i tillämpning i händelse av klagomål över att bestämmelserna i ratificerade konventioner icke iakttagas; den nu föreslagna granskningsmetoden skiljer sig emellertid helt och hållet från det system av undersökningar och sanktioner, som föreskrivas i nämnda artiklar, och den skulle icke träda i tillämpning på grund av klagomål.

Vid sin granskning av medlemsstaternas årsrapporter skulle expertkommittén anteckna de fall, då lämnade upplysningar syntes vara otillräckliga att möjliggöra en riktig uppskattning av läget, vare sig i allmänhet eller inom ett särskilt land. För att råda bot härpå kunde kommittén föreslå konferensen, att styrelsen skulle taga under övervägande en ändring uti rapportformuläret i syfte att göra innehållet i rapporterna mera koncist. Gällde anmärkningen ett särskilt land, kunde kommittén anmoda arbetsbyrån att infordra sådana ytterligare upplysningar, som enligt rapportformuläret kunde krävas. Vidare ägde kommittén i de fall, då granskningen visade, att konventionsbestämmelserna tolkades olika i skilda länder, fästa uppmärksamheten härå. Slutligen skulle kommittén ha att avgiva en teknisk rapport till direktören, som skulle bringa densamma jämte sammandraget av årsrapporterna till konferensens kännedom.

Det kunde icke komma ifråga att inför kommittén inkalla representanter för regeringarna, utan skulle kommitténs rapporter uteslutande grunda sig på de

upplysningar, som resp. stater vid konventionernas ratificering åtagit sig att lämna.

Vid sitt sammanträde i mars 1927 beslöt arbetsbyråns styrelse att för två år tillsätta en expertkommitté med nyss angivna uppdrag, bestående av följande 8 medlemmar:

Professor Davis vid Oxfords universitet,

Sir Selwyn Fremantle, medlem av den högre indiska förvaltningen,

M. Jules Gautier, ledamot av Conseil d'Etat i Frankrike,

Professor Gini vid universitetet i Rom,

Exc. von Nostitz, president i den administrativa domstolen i Sachsen,

M. Quadrat, generalsekreterare vid Masaryks akademi för arbetarfrågor i Prag,

Professor William Rappard vid universitetet i Genève samt

M. Tschoffen, senator, f. d. belgisk arbetsminister.

Till suppleant utsågs professor Koszembar-Lyskowski vid universitetet i Warschau.

Expertkommittén sammanträdde första gången den 2 maj 1927, och resultatet av dess arbeten framlades för styrelsen vid dess sammanträde den 24 i samma månad samt trycktes såsom en särskild bilaga till andra delen av direktörens sedvanliga rapport (uti n:r 2 av konferensens provisoriska protokoll, utgivet den 26 maj 1927). Närvarande vid expertkommitténs sammanträden voro alla ordinarie medlemmarna utom M. Quadrat, som ersattes av professor Koszembar-Lyskowski. Såsom rapportör fungerade M. Jules Gautier.

Kommittén fann, att dess uppdrag, sådant det formulerats i den nyss anförda resolutionen vid åttonde internationella arbetskonferensen, kunde givas en mer eller mindre vidsträckt tolkning samt att den under sitt granskningsarbete föranletts att göra vissa iakttagelser och taga under övervägande vissa förslag, som måhända kunde synas falla utom dess uppdrag. Kommittén var därför angelägen att lämna en redogörelse för den allmänna uppfattning, från vilken den utgått vid fullgörandet av sitt granskningsarbete, och ville härigenom även bidraga till att gränserna för dess uppdrag bleve närmare bestämda.

Kommittén framhöll först, att staterna ådagalagt en uppriktig strävan att fullgöra sina förpliktelser enligt av dem ratificerade konventioner och att, i de fall då deras lagstiftning i detta hänseende ännu företedde vissa luckor, de utan omsvep givit detta tillkänna med angivande av skälen därför ävensom de vägar, på vilka rättelse kunde åvägabringas inom mer eller mindre kort tid. Dock hade i vissa fall de lämnade upplysningarna synts vara alltför summariska eller eljest otillräckliga, och kommittén föreslog därför, att arbetsbyrån skulle anmoda regeringarna inkomma med ytterligare upplysningar.

På förekommen anledning uttryckte kommittén den förhoppningen, att årsrapporterna måtte avgivas inom den av arbetsbyrån fastställda tiden, så att kommittén kunde sammankallas tidigare än som varit fallet innevarande år, och tänkte sig kommittén, att granskningsarbetet skulle kunna taga sin början i mitten av mars månad.

Kommittén uppehöll sig i sin rapport vid de fall, då av de i årsredogörelserna

lämnade upplysningarna eller av förklaringar från regeringarnas sida synts framgå, att den nationella lagstiftningen antingen icke stode i fullständig överensstämmelse med resp. konventioners text eller vore ofullständig, och kommittén gav anvisning å de sätt, varpå enligt dess uppfattning arbetsbyrån kunde inskrida för att trygga genomförandet av konventionerna.

Rapporten hade uppställts så, att för varje konvention funnos antecknade de anmärkningar, vartill granskningsarbetet beträffande olika stater givit anledning. I de punkter, som icke blivit föremål för några erinringar, ansågos staterna ha uppfyllt sina förpliktelser. Av 180 granskade rapporter hade 110 icke föranlett anmärkning i någon enda punkt, och mycket ofta hade anmärkningarna endast avseende å någon detaljfråga rörande tillämpningen. Mot genomförandet av konventionerna i Sverige hade framställts fyra anmärkningar, gällande konventionerna om arbetsförmedling för sjömän, användande av blyvitt vid målning, minimiålder för eldare och kollämpare ombord å fartyg samt obligatorisk läkarundersökning av unga personer, som användas till arbete ombord å fartyg.

Kommittén fann sig jämväl föranlåten att till styrelsens beprövande hänskjuta en del förslag, avseende att främja konventionernas skyndsamma genomförande. Syftet med art. 408 ansågs av kommittén vara att underlätta en ömsesidig kontroll staterna emellan. Även om denna kontroll hade en helt och hållet vänskaplig karaktär och grundade sig på tekniska upplysningar samt fullständigt skilde sig från det i viss mån juridiska förfarande, som föreskrives i art. 409 och följande, erbjöde den icke desto mindre ett effektivt medel att bedöma vad som åtgjorts av staterna i och för tillämpningen. Det vore därför önskvärt, att de enligt art. 408 avgivna redogörelserna bildade en solid grundval för denna ömsesidiga kontroll. För det första ifrågasattes, att varje land skulle, jämte de allmänna uttalanden som avses i frågeformuläret, meddela mera detaljerade uppgifter, som medgåve en uppskattning av i vilken utsträckning den mot de olika bestämmelserna i en viss konvention svarande lagstiftningen effektivt tillämpades. Exempelvis kunde staterna anmodas att lämna sådana upplysningar rörande tillämpningen av lagbestämmelser eller administrativa föreskrifter, som beträffande flertalet länder i regel meddelades i yrkesinspektionens rapporter, såsom angående antalet yrkesinspektörer, såvitt möjligt antalet arbetare, som omfattades av lagstiftningen i fråga, antalet och beskaffenheten av inrapporterade förseelser m. m. För det andra framhölls, att de upplysningar, som i rapporterna lämnades om konventionernas tillämpning i kolonier, voro mycket ofullständiga. Vissa stater nöjde sig sålunda med att konstatera, att konventionen icke vore tillämplig å deras kolonier, utan att någon grund därför angåves. Även om i praktiken en del konventioner saknade betydelse för koloniala och dylika områden eller där måste möta stora svårigheter i tillämpningen, funnes andra, exempelvis de som gällde skydd för kvinnor och barn, vilka hade ett mycket allmänt syfte och syntes kunna tillämpas jämväl i kolonier. Och även om det icke ansågs möjligt att tillämpa konventionerna, vore det av värde att erhålla upplysning om de särskilda förhållanden, som omöjliggjorde tillämpning. Kommittén ansåg sig för dessa utta-

landen även finna stöd i art. 421 av fredsfördraget. För det tredje framställde kommittén vissa erinringar rörande de förhållanden, under vilka ratifikation verkställdes och som återverkade på konventionernas tillämpning. Det påpekades, att flera länder skridit till ratifikation, oaktat den nationella lagstiftningen vid tiden för ratificeringen icke innehölle några föreskrifter, som gjorde omedelbar tillämpning möjlig; granskningen av rapporterna hade visat, att uppskov ägde rum med tillämpningen eller att luckor förefunnes i lagstiftningen, som kommittén varit pliktig att leda uppmärksamheten på. Icke desto mindre hyste kommittén den uppfattningen, att sådana ratifikationer vore av stort värde, emedan de medförde staternas formella anslutning till de grundsatser, som innehölles i de ratificerade konventionerna, ävensom en förpliktelse att så snart som möjligt bringa lagstiftningen i överensstämmelse med konventionerna. Å andra sidan försatte sig dessa länder i ett sådant läge, att de kunde sägas brista i genomförandet av konventionerna ifråga, och detta tillstånd kunde komma att fortfara så länge, att det bleve nödvändigt påminna dem om åtagna förpliktelser.

Det kunde därför ifrågasättas, om det icke varit tjänligare, att dessa stater vid delgivning av ratifikation angivit, att denna icke skulle äga verkan förrän efter viss tids förlopp.

Jämväl ifrågasattes, om icke framdeles konferensen kunde göra mera vidsträckt bruk av tredje stycket i art. 405 av fredsfördraget och införa sådana övergångsbestämmelser, som kunde befinnas erforderliga på grund av de särskilda förhållandena i vissa länder.

Slutligen erinrades om att tredje stycket i art. 405 av fredsfördraget jämväl öppnar möjlighet att i konventionerna stipulera sådana undantag, som exempelvis för Indiens och Japans del medgivits i konventionen om arbetstidens begränsning.

I en bilaga till sin rapport framställde kommittén vissa erinringar mot de frågeformulär, som användas vid avgivande av medlemsstaternas årsredogörelser, och uttryckte bl. a. det önskemålet, att dessa måtte uppställas så, att mera detaljerade upplysningar erhölles om tillämpningen av varje särskild paragraf i konventionerna. Även vore det önskvärt, att särskilda formulär utarbetades för avgivandet av sådana upplysningar, som avses exempelvis i art. 7 av konventionen angående arbetstidens begränsning och art. 6 av konventionen angående tillämpningen av veckovila i industriella företag.

Det särskilda utskott, som tillsattes för behandling av denna fråga, bestod av 27 medlemmar med det schweiziska regeringsombudet Pfister som ordförande och den franske regeringsrepresentanten Gautier som rapportör. Från svensk sida inträdde i utskottet hr Thorberg, varjämte byråchefen Molin deltog i förhandlingarna.

Såsom förut nämnts, hade den åttonde internationella arbetskonferensen (1926) hemställt, att varje år av konferensen måtte tillsättas ett utskott för att granska det rapportsammandrag, som framlägges för konferensen i enlighet med art. 408 i Versailles-traktaten. Av arbetsbyråns styrelse hade förutsatts,

att detta utskott jämväl skulle upptaga till behandling expertkommitténs rapport. Alla uttalanden, som kunde komma att göras av regeringsombuden från stater, vilkas årsredogörelser föranlett erinringar från expertkommitténs sida, och alla ytterligare upplysningar, som lämnades av regeringarna ifråga, skulle i lämplig form offentliggöras. En principdebatt ägde först rum i utskottet om förhandlingsordningen och speciellt om utskottets kompetens att befatta sig med expertkommitténs rapport. Efter en ingående överläggning beslöts, att till grund för förhandlingarna skulle läggas ej blott sistnämnda rapport utan även det av direktören i enlighet med art. 408 framlagda rapportsammandraget, det senare dock endast såsom praktiskt hjälpmedel för diskussionens underlättande.

Utskottet fann sig böra framhålla, att de erinringar, som gjorts av expertkommittén, i det stora flertalet fall endast rörde detaljpunkter eller också avsågo att erhålla mera ingående upplysningar i vissa hänseenden. Det underströk expertkommitténs uttalande, att staterna ådagalagt en allvarlig strävan att uppfylla sina förpliktelser även i de fall, då tillämpningen stött på särskilda svårigheter eller varit beroende på en mer eller mindre oviss tolkning av konventionens bestämmelser. Jämväl framhölls, att syftet med årsrapporterna är att sätta staterna i stånd att inhämta kännedom om de åtgärder, som vidtagits i och för konventionernas genomförande, och att sålunda få till stånd en översikt av den internationella arbetslagstiftningen. Rapporten utgör endast ett medel att införskaffa upplysningarna och skiljer sig i grund från den procedur, som föreskrives i art. 409 och följande av fredsfördraget. Det är därför av vikt, att de lämnade upplysningarna äro så fullständiga och exakta som möjligt.

Utskottet var angeläget betona, att det var med utgående från ovan anförda synpunkter, som expertkommittén framställt en del erinringar ifråga om vissa staters rapporter och föreslagit, att styrelsen skulle inhämta ytterligare upplysningar från dessa stater. Utskottet ansåg det tillkomma styrelsen att taga under omprövning, vilka åtgärder skulle vidtagas i anledning av dessa erinringar i enlighet med andemeningen i art. 408, varvid, om så ansågs erforderligt, även skulle tagas hänsyn till de upplysningar, som i utskottet lämnats av representanter för olika stater. Utskottet fäste också konferensens särskilda uppmärksamhet på de upplysningar, som i utskottet lämnats av en del regeringsrepresentanter, bl. a. de svenska, och som funnos bifogade utskottets rapport till konferensen.

Utskottet fann vidare anledning påpeka de förhållanden, under vilka expertkommittén måst utföra sitt granskningsarbete på grund av dröjsmålet med avgivandet av medlemsstaternas rapporter. Detta hade vållat, att nödiga kompletterande upplysningar icke kunnat infordras i tid. För framtiden ansåg utskottet det vara av väsentlig vikt, att staterna anmodades insända sina rapporter så snart som möjligt efter utgången av det år, till vilket de hänförde sig, så att rapporterna kunde underställas expertkommittén om möjligt vid slutet av februari månad. På detta sätt erhölles tid att inhämta kompletterande upplysningar, om vilka meddelande kunde lämnas i direktörens rapport till konferensen.

Utskottet förklarade sig vara övertygat därom, att de upplysningar, som

ännu behövde inhämtas, skulle visa sig tillfyllestgörande och ansåg därför anledning icke finnas att vidare understryka eller leda konferensens uppmärksamhet på bristfälligheter i detaljfrågor, som tvivelsutan skulle komma att undanröjas i en nära framtid.

I fråga om de allmänna uttalanden, som expertkommittén gjort i slutet av sin rapport, ansåg utskottet det icke lämpligt att framlägga några positiva förslag. Vad beträffar de ifrågasatta förändringarna i frågeformulärens uppställning, tillkomme det enligt art. 408 arbetsbyråns styrelse att fatta beslut, varför utskottet föreslog att hänskjuta denna fråga till styrelsen. De olika uttalanden, expertkommittén gjort i fråga om sättet för ratifikations verkställande, fann utskottet beröra en fråga av synnerligen stor vikt. I förevarande sammanhang ansåg sig emellertid utskottet icke kunna ingå på en uttömmande behandling härav, emedan en sådan skulle överskrida dess kompetens och dessutom någon utredning i ämnet icke verkställts. Även i denna punkt ansåg därför utskottet lämpligt hänskjuta expertkommitténs uttalanden till arbetsbyråns styrelse i och för eventuella åtgärders vidtagande.

Utskottet sammanfattade sitt utlåtande sålunda, att »experternas rapport gjort det möjligt att verkställa en allmän undersökning av det arbete, som utförts av internationella arbetsorganisationen, och visat att, om också konventionernas genomförande ännu lämnade en del övrigt att önska, värdefulla resultat dock redan ernåtts i riktning mot en bättre ordning på det sociala området och ett effektivt skydd för det mänskliga arbetet».

Ur den kompletterande redogörelse, som inlämnats till utskottet av de svenska regeringsombuden och som bifogades utskottsrapporten, må anföras följande allmänna uttalanden.

Till en början påpekades, att ombuden beträffande denna fråga vore i saknad av instruktioner från sin regering och icke haft tillgång till vissa erforderliga handlingar. Vidare framhölls, att enligt ombudens mening och vad Sverige beträffar, de av experterna framställda anmärkningarna, endast hänförde sig till detaljfrågor, vilka ur synpunkten av konventionsbestämmelsernas tillämpning knappast hade någon praktisk betydelse. Uppenbart vore, att uti de olika staterna alla de åtgärder, som bleve nödvändiga för att bringa en konvention i tillämpning, måste anpassas efter landets legislativa och administrativa system. Att gå längre och fordra en sträng tillämpning av varje bokstav i en konvention vore orimligt och skulle utan tvivel framkalla en viss reaktion hos regeringarna, vilka skulle bliva än mindre benägna att ratificera konventionerna.

Det tillades, att konventionernas tillämpning i många fall kanske mindre beror på överensstämmelsen mellan konventionerna och motsvarande lagstiftning än på den utsträckning, i vilken lagarna strikte tillämpas, ett förhållande varom regeringarnas årsredogörelser åtminstone hittills lämnat synnerligen ringa upplysning.

Ärendet förekom till behandling i plenum den 10 juni och föranledde endast en kortare debatt. Det norska regeringsombudet Thorsen vände sig emot

expertkommitténs uttalande att ratifikationer, som verkställts innan ännu föreskrifter, möjliggörande omedelbar tillämpning införts i den nationella lagstiftningen, vore av stort värde. Han framhöll faran av att med denna uppfattning konventionernas karaktär av att vara juridiskt bindande fördrag staterna emellan kunde försvagas, så att de endast bleve ett slags program för social lagstiftning. Den norska regeringen hade alltid ansett, att den icke borde ratificera, förrän nödiga legislativa anordningar träffats för att bringa konventionen i verklig tillämpning. Det irländska arbetarombudet Duffy fann expertkommitténs rapport vara rätt färglös och önskade, att kommittén måtte underkasta regeringarnas svar en mera detaljerad granskning för att förvissa sig om att den tolkning regeringarna givit konventionernas olika bestämmelser vore riktig. Det holländska regeringsombudet Nolens begagnade tillfället att ifrågasätta, om icke tiden vore inne för en revision av konventionen om arbetstidens begränsning i syfte att främja en mera allmän ratifikation. Slutligen förekom ett meningsutbyte mellan en arbetarrepresentant och en regeringsrepresentant från Indien rörande tillämpningen av arbetslöshetskonventionen i Indien.

Då något ändringsyrkande icke framställts, ansåg ordföranden icke nödigt anställa votering om utskottets rapport utan förklarade denna godtagen av konferensen.

5. Ändringar i arbetsordningen m. fl. frågor.

Såsom förut nämnts, hade konferensen vid de åttonde och nionde sammanträdena till arbetsbyråns styrelse hänskjutit en del frågor om ändringar i konferensens *arbetsordning*, vilka föranlett styrelsen att föreslå en del tilläggsbestämmelser. För dessa frågors behandling tillsattes ett särskilt utskott å 24 medlemmar med det belgiska regeringsombudet Mahaim såsom ordförande och rapportör. Från svensk sida deltog i utskottets förhandlingar redaktör Backlund.

Flertalet av styrelsens förslag antogos oförändrade och utan att giva anledning till debatt utom i ett par punkter. Däremot framkallade de av tyska regeringen framställda ändringsyrkandena och speciellt det om upprättande av autentiska texter till konventionsförslag och rekommendationer på tyska språket långvariga debatter.

Vad först beträffar de ändringsförslag, som remitterades till styrelsen vid det åttonde konferenssammanträdet, beslöts, huvudsakligen i enlighet med ett yrkande av det indiska regeringsombudet Sir Louis Kershaw, att art. 21 i konferensens arbetsordning skulle erhålla följande tillägg:

6. För tillsättandet av utskott går regeringsgruppen tillväga på följande sätt: Så snart förslagsutskottet beslutit angående antalet utskott, som skola tillsättas, skola ombuden för varje regering skriftligen meddela gruppens sekreterare, i vilka utskott regeringen önskar bliva representerad och företrädesföljd därför. Sekreteraren skall därefter för varje utskott upprätta en lista, angivande de regeringar, som önska bliva representerade i utskottet, och ordningen därför i företrädesföljden. Dessa listor skola meddelas gruppens ledamöter.

Vidare antogs följande tilläggsbestämmelse till samma artikel, föreslagen av regeringsgruppen inom det för beredning av frågor om arbetsordningen tillsatta särskilda utskottet vid det åttonde konferenssammanträdet:

Om antalet utskott är två eller flera, skall regeringsgruppen först upprätta förteckning å medlemmarna i det utskott, åt vilket största antalet gruppmedlemmar givit företräde, och därefter förteckningar å medlemmarna i de andra utskotten med bibehållande av ordningsföljden.

Däremot avslog konferensen ett ytterligare tillägg till samma artikel, föreslaget av regeringsgruppen inom nyssnämnda utskott vid nämnda sammanträde och gående ut på att vid upprättandet av medlemsförteckning för det sista utskottet företräde skulle givas de regeringar, som icke erhållit plats i något av de utskott, för vilka förut upprättats förteckningar. Likaså avslogs ett vid samma sammanträde framställt förslag av den holländske arbetarexperten Serrarens, att proportionell valmetod skulle tillämpas vid val inom grupperna. Motivet för avslaget var, att denna fråga fölle inom resp. gruppers kompetensområde och att därför en viss valmetod icke kunde påtvingas dem genom bestämmelse i arbetsordningen.

Slutligen avslogs ännu ett förslag, väckt av regeringsgruppen inom särskilda utskottet för frågor om arbetsordningen vid åttonde konferenssammanträdet, enligt vilket förslag ordföranden i ett utskott skulle, vid frånvaro av medlem eller av denne utsedd suppleant, kunna anmoda någon av de på resp. gruppers förslag uppförda men icke invalda att inträda såsom suppleant.

Vid konferensens nionde sammanträde hade fråga uppkommit, huruvida en internationell organisation ägde behörighet att framställa protest mot ombuds fullmakt. Konferensen hänsköt frågan till arbetsbyråns styrelse, som uttalade följande mening:

Det tillkommer fullmaktsutskottet att granska protest mot ombuds eller experts behörighet, oberoende av vem som framställer protesten, under förbehåll dock av konferensens rätt att träffa slutligt avgörande.

Vidare hade konferensen vid samma sammanträde beslutat anmoda arbetsbyråns styrelse att till nästa konferenssammanträde framlägga förslag till ändring i arbetsordningen, varigenom den procedur, som bör följas vid utseende av resp. gruppers sekreterare ävensom sammansättningen av gruppernas sekretariat, skulle närmare bestämmas. I anledning härav framlade styrelsen förslag om följande tillägg till art. 21, andra stycket av arbetsordningen:

Ordföranden och vice-ordföranden skola utses bland de ombud och experter, som bilda gruppen; sekreteraren må utses bland personer, som stå utanför gruppen.

Den tyska regeringens första ändringsförslag rörde sig om ett tillägg till bestämmelsen i art. 11, tredje stycket av arbetsordningen om tolkning av anföranden på andra språk än de officiella (franska och engelska).

Enligt förut gällande bestämmelser har ett ombud kunnat yttra sig på annat språk, om det varit hans eget, men hans delegation har då måst ombesörja en summarisk översättning av hans anförande till ett av de båda officiella språken genom en vid delegationen fäst tolk. Den tyska regeringen hade i arbetsbyråns styrelse föreslagit den ändringen, att konferensens officiella tolkar skulle bemyndigas att översätta anföranden på annat språk än de officiella, närhelst en tolk med kännedom om det använda språket kunde ställas till förfogande av arbetsbyrån. Ofta hade hänt, att vederbörande regeringar av ekonomiska skäl icke kunnat sörja för att en kompetent tolk utsändes eller att översättningar, som verkställts av tolkar anknutna till delegationerna, befunnits otillfredsställande. Å andra sidan äga de flesta av konferensens officiella tolkar kunskap även om andra språk än franska och engelska och äro i stånd att verkställa översättningar av anföranden på andra än de officiella språken. Den tyska regeringens förslag avsåg att i arbetsordningen stadfästa en praxis, som redan vunnit en viss hävd.

Arbetsbyråns styrelse biträdde den tyska regeringens förslag, och utskottet var också enhälligt av den meningen, att ett bifall till detsamma skulle vara till gagn för konferensens arbete. Skilda meningar yppades emellertid om förslagets praktiska tillämpning. Representanter för spansktalande länder framhöllo, att bland konferensens officiella tolkar funnos flera, som ägde fullständig kännedom om några icke-officiella språk, exempelvis tyska, men de syntes icke vara fullt kompetenta att verkställa översättning från spanska. Ett bifall till det tyska förslaget vore sålunda ägnat att bereda vissa delegationer fördelar framför andra, och det yrkades därför från spanskt håll, att ikraftträdandet av det tyska förslaget skulle uppskjutas till nästföljande konferens, så att de officiella tolkarna hunne förvärva sig en mera fullständig kännedom om spanska språket. Alternativt yrkades, att förslaget skulle kompletteras med en hemställan, att vid den föreslagna nya anordningens tillämpning hänsyn skulle tagas till antalet och »den kontinentala betydelsen»[1] av länder, som talade samma språk, så att det bleve tillräckligt sörjt för att ombud från ifrågavarande länder finge sina anföranden översatta till de officiella språken.

Sedan utskottet med 17 röster mot 6 avslagit yrkandet om uppskov med det tyska förslagets ikraftträdande, bifölls detta med 17 röster mot 2. Därjämte beslöts enhälligt, att konferensen skulle hemställa till arbetsbyråns styrelse att överväga möjligheten att vidtaga åtgärder för tillgodoseende av det spanska yrkandet.

Vid plenarbehandlingen biföll konferensen det tyska yrkandet jämte den från spanskt håll föreslagna hemställan till arbetsbyråns styrelse. Från italienskt och polskt håll uttrycktes önskan, att den nya anordningen så långt möjligt måtte tillämpas lika vid översättning från skilda språk. I anledning av en förfrågan av det engelska regeringsombudet Wolfe uttalade rapportören,

[1] Härmed åsyftades, enligt rapportörens förklaring inför konferensen, det förhållandet, att vissa språk kunna sägas hava utbredning över en hel kontinent.

att man förutsatt att ombud, som voro mäktiga något av de officiella språken, också i allmänhet skulle begagna sig därav. Till det spanska yrkandet fogade det norska regeringsombudet Thorsen den erinran, att detsamma icke torde kunna anses direkt åsyfta en språkgrupp sådan som den nordiska. Han uttryckte emellertid den förhoppningen, att konferensens sekretariat och internationella arbetsbyrån måtte träffa anstalter även för översättning av anföranden, som hållas på något av de nordiska ländernas språk.

Den beslutade nya bestämmelsen i art. 11, tredje stycket av konferensens arbetsordning är avsedd att införas såsom en bisats efter första meningen och har följande lydelse:

»för så vitt icke en av konferensens tolkar för de officiella språken kan ställas till förfogande av konferensens sekretariat.»

Av den tyska regeringen hade vidare i arbetsbyråns styrelse föreslagits, att autentiska texter till konventionsförslag och rekommendationer skulle upprättas jämväl på tyska språket. Syftet var att underlätta ratifikation av konventionerna genom att undanröja de svårigheter, som kunna uppstå på den grund att ingen officiell tysk text finnes till konferensens beslut. I anledning härav hade styrelsen i samförstånd med tyska regeringen föreslagit, att till art. 7 D i arbetsordningen skulle läggas ett nytt stycke av följande lydelse:

»Efter antagandet av autentiska texter på franska och engelska må på begäran av vederbörande regeringar en officiell översättning av konventionsförslagen och rekommendationerna upprättas av internationella arbetsbyråns direktör och inregistreras av nationernas förbunds generalsekreterare. Det tillkommer vederbörande regeringar att anse dessa översättningar såsom ägande vitsord (faisant foi, authoritative) inom deras resp. länder i och för tillämpning av konventionsförslagen och rekommendationerna.»

Till svar på en förfrågan inom utskottet förklarade arbetsbyråns direktör, att översättningarna i fråga skulle så långt möjligt upprättas i samråd med vederbörande regeringar.

Inom utskottet uttrycktes tvivel, huruvida översättningar av konventionsförslag och rekommendationer kunde inregistreras av nationernas förbunds generalsekreterare, och utskottet beslöt därför att i ovanstående text utbyta orden »inregistreras av» mot »överlämnas till». I övrigt godkändes förslaget enhälligt.

Under hand framkommo en del ytterligare anmärkningar mot den av utskottet utarbetade texten, och vid plenarbehandlingen beslöts att återremittera densamma såväl till redaktionsutskottet som till det särskilda utskottet. Vid den förnyade behandlingen i sistnämnda utskott förelåg en ny text, som skilde sig från den föregående genom några smärre redaktionella ändringar samt däruti att orden »överlämnas till» utbytts mot »deponeras hos». Från engelskt, indiskt och irländskt regeringshåll uttrycktes emellertid tvekan om den förelagda textens verkliga mening och farhågor för att den i tillämpningen skulle leda till svårigheter. Sålunda ifrågasattes om någon skillnad funnes mellan å ena sidan en officiell översättning, som upprättats av arbetsbyråns direktör

och deponerats hos nationernas förbunds generalsekreterare, samt å den andra en autentisk text. Härtill genmäldes att en autentisk text till skillnad från en officiell översättning vore en text, som antagits av konferensen och som avfattats på franska och engelska. Vidare uttrycktes farhågor för att i händelse av tvist rörande konventionernas tillämpning arbetsbyråns styrelse och eventuellt fasta mellanfolkliga domstolen skulle ställas inför allvarliga svårigheter beroende på tillvaron av en officiell översättning vid sidan av de autentiska franska och engelska texterna. Häremot invändes, att de officiella översättningarna endast efter vederbörande regeringars beprövande och inom deras resp. länder skulle anses äga vitsord i och för tillämpningen av konventionsförslag och rekommendationer. Till svar på en anmärkning, att de redan yppade svårigheterna att få överensstämmelse till stånd mellan de franska och engelska texterna skulle flerdubblas genom förslagets antagande, anmärktes, att de översättningsfel, som kunde förekomma uti de av arbetsbyråns direktör utarbetade texterna, sannolikt icke skulle bliva talrikare än de nu förekommande felen uti de översättningar, som verkställdes av de olika regeringarna på deras eget ansvar; jämväl påpekades, att förslaget skulle göra det möjligt för stater med samma språk att enas om en gemensam text.

Vid den förnyade plenarbehandlingen den 8 juni påyrkade det engelska regeringsombudet Wolfe vissa ändringar i utskottets förslag, avseende dels att tydligare uttrycka, att de franska och engelska texterna vore de enda autentiska, dels att begränsa förslagets syfte, så att de av arbetsbyråns direktör upprättade översättningarna skulle anses allenast »såsom de enda översättningar ägande vitsord såsom sådana inom resp. länder». Det engelska yrkandet understöddes av det kubanska regeringsombudet Loveira och det japanska regeringsombudet Kasama, medan den tyska regeringsdelegationen förklarade sig tillfredsställd med utskottets förslag. Det holländska regeringsombudet Nolens yrkade med hänsyn till den rådande tveksamheten, att förut gällande bestämmelser i arbetsordningen skulle bibehållas oförändrade.

Omröstning med namnupprop anställdes om såväl det engelska ändringsyrkandet som om utskottets förslag. Det förra avslogs med 58 röster mot 42, medan det senare antogs med 82 röster mot 23. De svenska regeringsombuden avhöllo sig från att rösta.

Det nya stadgandet, vilket infördes såsom sista stycke i art. 6 av arbetsordningen, har följande lydelse:

> Efter antagandet av de franska och engelska autentiska texterna må på begäran av vederbörande regering officiella översättningar av konventionsförslagen och rekommendationerna verkställas av internationella arbetsbyråns direktör och deponeras hos nationernas förbunds generalsekreterare. Vederbörande regeringar äro berättigade att anse dessa översättningar såsom ägande vitsord (faisant foi, authoritative) i deras länder beträffande tillämpning av konventionerna och rekommendationerna.

Slutligen torde här böra omnämnas, att det belgiska regeringsombudet Mahaim vid slutet av konferenssessionen framlade förslag till en resolution, avseende att få till stånd utredning om nödiga ändringar i den dubbla diskus-

sionsproceduren. Såsom motiv anfördes i korthet, att denna procedur, då den nu tillämpats för första gången, icke givit fullt tillfredsställande resultat. Avsikten vore icke att frångå själva grundsatsen om konferensärendenas behandling i två etapper utan endast att vidtaga sådana ändringar och jämkningar i tillämpningen, som med ledning av erfarenheten kunde befinnas önskvärda. Förslaget biträddes av konferensen utan att något ändringsyrkande framställdes. Den antagna resolutionen har följande lydelse:

På grund av de svårigheter, som framträtt under loppet av innevarande sammanträde, då det gällt att fatta beslut om de frågeformulär, som avses i art. 6, femte stycket av arbetsordningen, anmodar konferensen styrelsen att verkställa en undersökning av sättet för tillämpningen av den dubbla diskussionsproceduren med bibehållande av dess princip och att för nästföljande konferenssammanträde framlägga förslag till förbättringar däri.

Som vanligt hade en del protester mot *ombuds behörighet* inkommit, och gällde de denna gång arbetarombuden från Bulgarien, Kuba, Tjeckoslovakien, en suppleant för arbetarombudet från Ungern och — för sjätte gången — det italienska arbetarombudet. I samtliga fall godkändes fullmakterna, vad det italienska arbetarombudet beträffar efter votering med 82 röster mot 32. Därjämte framställdes av två sydafrikanska arbetarorganisationer protest mot att Syd-Afrikas regering icke utsett något arbetarombud. Fullmaktsutskottet fann sig med anledning härav böra erinra om bestämmelserna i art. 389 av fredsfördraget utan att därmed vilja rikta någon kritik mot vederbörande regerings handlingssätt eller söka prestera någon tolkning av fredsfördraget. Som förklaring till regeringens hållning hänvisade utskottet till de i detta fall föreliggande särskilda omständigheterna, nämligen det dröjsmål, som på arbetarsidan ägt rum med kandidatnomineringen. En protest mot den procedur, som kommit till användning vid utseendet av arbetardelegation från Rumänien, beslöt fullmaktsutskottet icke upptaga till prövning, då protesten icke ingivits inom den i art. 3, fjärde stycket av arbetsordningen föreskrivna tiden.

En del förslag till *resolutioner*, hänförande sig till andra än de på dagordningen uppförda ämnena, hade framställts inom den härför föreskrivna tiden av 7 dagar före konferensens öppnande och hänvisades i vederbörlig ordning till förslagsutskottet samt godkändes sedermera av konferensen i mera eller mindre modifierad form. På förslag av det italienska regeringsombudet de Michelis beslöts sålunda anmoda arbetsbyråns styrelse att överväga möjligheten av att på dagordningen för en snart kommande konferens upptaga frågorna om »allmänna principer för anställningsavtal» och »kollektiva arbetstvisters biläggande». Vidare anmodades på förslag av det belgiska arbetarombudet Mertens styrelsen att på konferensens dagordning, före eller samtidigt med den allmänna frågan om ålders-, invaliditets- och efterlevandeförsäkring, uppföra frågan om bevarandet av pensionsrätt för arbetare, som flytta från ett land till ett annat. På förslag av det irländska regeringsombudet Ferguson beslöts hemställa till arbetsbyrån att verkställa en undersökning av och eventuellt publicera en redogörelse för gällande anordningar för reglering av re-

kryteringen inom industrien och annan anställning ävensom för teknisk undervisning och yrkesutbildning inom handel, industri och jordbruk. I anledning av förslag av det indiska arbetarombudet Giri antogos två resolutioner berörande arbetsförhållandena för infödda arbetare i kolonialområden o. dyl. samt deras representation vid arbetskonferensen. I den ena av resolutionerna uttalades det önskemålet, att som resultat av arbetet inom expertkommittén för infödingars arbete frågorna om tvångs- och kontraktsarbete måtte kunna uppföras på dagordningen för en snart kommande konferens, varjämte arbetsbyråns styrelse anmodades att fästa expertkommitténs uppmärksamhet å frågorna om straff för brytande av arbetsavtal och skydd för arbetare mot orättvist avskedande. I den andra resolutionen, som hänsköts till arbetsbyråns styrelse, fästes vederbörande medlemsstaters uppmärksamhet på önskvärdheten av att inom resp. delegationer vid arbetskonferenserna upptaga representanter för arbetare inom koloniala och mandatområden, speciellt då frågor berörande deras förhållanden förekomme på konferensens dagordning. Beträffande stater, där infödingar och färgade bildade antingen majoriteten av befolkningen eller en väsentlig del därav, uttrycktes önskvärdheten av att representanter för dessa folkgrupper finge deltaga i arbetskonferensen såsom medlemmar av resp. delegationer. Slutligen antogs, med 60 röster mot 24, en resolution, föreslagen av det schweiziska arbetarombudet Schürch, i vilken arbetsbyråns styrelse anmodades att taga under övervägande möjligheten att på dagordningen för en snart kommande konferens uppföra frågan om internationell reglering av arbetstiden för affärsanställda.

Bostadsmarknaden i rikets städer vid oktoberflyttningen 1927.

Undersökningens syftemål och omfattning. Alltsedan år 1922 har socialstyrelsen årligen på grundval av uppgifter, lämnade av vederbörande kommunala myndigheter, verkställt undersökningar rörande bostadsmarknadens allmänna utveckling i rikets städer, sådan denna framträtt vid de årliga oktoberflyttningarna samt, beträffande de senaste åren, även vid fardagen i april månad. Kortfattade redogörelser för undersökningsresultaten ha lämnats i denna tidskrift.[1]

Vid undersökningen rörande ställningen på bostadsmarknaden omkring 1 oktober innevarande år ha uppgifterna som vanligt erhållits genom frågeformulär, som ifyllts av vederbörande kommunala myndigheter. Frågorna voro i huvudsak desamma som vid den senaste enquêten i april 1927. Svar ha ingått från samtliga städer, varvid dock från Djursholm meddelats, att någon egentlig hyresmarknad ej där förefinnes, varför frågorna icke kunnat besvaras.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1923, sid. 25 ff. och 877 ff., årg. 1924, sid. 894 ff., årg. 1925, sid. 530 ff. och 971 ff., årg. 1926, sid. 465 ff. och 947 ff. samt årg. 1927 sid. 468 ff.

Vid bearbetningen har liksom vid föregående tillfällen en uppdelning skett av materialet på större städer (med över 10 000 inv.) och mindre städer.

Större städer. Följande sifferrader utgöra en sammanfattning av de inkomna uppgifterna angående bostadstillgången i 39 större städer vid 1927 års oktoberflyttning:

	I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:											
	för småLägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum och kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . .	4	14	14	7	15	23	1	—	19	20	—	—
Nybyggda läg.	3	15	16	5	10	24	5	—	12	24	3	—

Som synes, är det endast beträffande småLägenheter kommunalmyndigheterna i 5—7 städer tala om verklig brist. Knapp tillgång på dylika bostäder anses dock råda inom 14—16 orter. Å en del håll konstateras knapphet även i fråga om medelstora lägenheter, under det att tillgången på större våningar så gott som överallt synes vara god eller åtminstone tillräcklig.

Bostadsmarknadens utveckling sedan hyresstegringslagens upphävande den 1 oktober 1923 framgår av nedanstående tablå, vari uppgifterna för oktober 1927 med avseende på 36 i samtliga tidigare undersökningar medtagna städer sammanfattats till enhetssiffror under hänsynstagande till att antalet nytillkomna lägenheter endast utgör en mindre del av det totala lägenhetsbeståndet.

	I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:											
	för småLägenheter (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora lägenheter (3—5 rum och kök)				för större lägenheter (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Okt. 1923 . . .	4		8	24	13		18	5	28		8	—
Okt. 1924 . . .	5		10	21	20		15	1	33		3	—
April 1925 . . .	5		11	20	16		19	1	33		3	—
Okt. 1925 . . .	1	6	13	16	9	21	6	—	17	16	3	—
April 1926 . . .	—	9	15	12	6	23	7	—	13	21	2	—
Okt. 1926 . . .	1	6	16	13	12	20	4	—	19	15	2	—
April 1927 . . .	3	12	13	8	10	22	4	—	17	18	1	—
Okt. 1927 . . .	3	14	13	6	12	22	2	—	16	19	1	—

Ehuru dessa siffror givetvis ej kunna göra anspråk på att exakt återge det verkliga läget, torde man dock i stort sett kunna lita på deras vittnesbörd om en tämligen jämnt fortskridande utveckling mot förbättrad tillgång även på de småLägenheter, som utgöra bostäder för befolkningens huvudmassa.

Intrycket av en fortgående förbättring i de mindre bemedlades bostadsförsörjning bestyrkes även genom en blick på tab. A, vilken redovisar antalet genom resp. kommuners försorg provisoriskt inkvarterade husvilla vid olika tidpunkter. Antalet omhändertagna husvilla har sålunda under de senaste tolv månaderna nedgått med 300 à 400 familjer om tillhopa c:a 1 500 à 1 800 personer och utgör nu blott omkring en femtedel mot för fyra år sedan.

Tab. A. I kommunala nödbostäder intagna husvilla vid vissa tidpunkter åren 1923—1927.

Tidpunkter [1]	Antal i nödbostäder boende före fardagen		Antal i samband med flyttningen i nödbostäder nyintagna		Antal efter flyttningen i nödbostäder kvarboende		Antal städer, i vilka dylik inkvartering efter flyttningen förekommit
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer	
Okt. 1923	·	·	·	·	1 612	·	23
Okt. 1924	1 157	5 581	622	2 993	[2] 1 549	[2] 7 305	23
April 1925	1 276	·	163	·	[3] 1 298	·	20
Okt. 1925	1 074	4 992	291	1 477	[2] 1 231	[2] 5 992	21
April 1926	946	4 864	26	139	[4] 899	[4] 4 655	17
Okt. 1926	748	3 865	72	337	[5] 708	[5] 3 695	19
April 1927	521	2 883	12	71	[6] 503	[6] 2 784	18
Okt. 1927	426	2 384	33	159	[7] 336	[7] 1 935	15

Såsom framgår av efterföljande tab. B, förekom i oktober 1927 ingen husvillhet i här avsedd mening i sammanlagt 20 av rikets 39 städer med över 10 000 invånare. Bland de övriga var den sålunda redovisade husvillheten störst i Hälsingborg, Eskilstuna, Malmö och Norrköping (motsvarande resp. 9·7, 11·2, 2·6 och 3·1 per 1 000 inv.). Dock förete dessa liksom en del andra städer större eller mindre nedgång i antalet provisoriskt inkvarterade husvilla sedan oktober 1926. Vad huvudstaden beträffar, stå nödbostäderna där för närvarande tomma, medan de omedelbart efter 1926 års oktoberflyttning hyste 147 husvilla familjer om tillhopa 651 personer.

Påpekas bör emellertid, att nu meddelade uppgifter icke kunna ge någon mera allsidig och säker uppfattning om den faktiska förekomsten av bostadslöshet å resp. orter. Siffrorna avse, som nämnts, närmast de husvilla, som genom stadens försorg inkvarterats i provisoriska nödbostäder. Dessa äro emellertid av växlande art och beskaffenhet och skilja sig stundom icke mycket från lägenheter, upplåtna i gatureglerings fastigheter o. d., varför de uppgiftslämnande myndigheterna ej alltid kunnat hava samma uppfattning om vilka av resp. kommuner tillhandahållna bostäder skulle inordnas under ifrågavarande kategori.

Vid sidan av den så att säga officiellt registrerade husvillheten förefinnas därjämte andra former av mer eller mindre utpräglad bostadslöshet. Ett antal husvilla kunna sålunda föredraga att innebo hos släktingar och vänner framför att taga sin tillflykt till kommunala nödbostäder. Vidare torde det på åtskilliga håll förekomma, att gamla och skröpliga bostäder, som ur hälsovårdssynpunkt utdömts eller bort utdömas, fortfarande an-

[1] Vid 1922 års undersökning kunde här ifrågavarande uppgifter ej erhållas för Stockholm, varför siffrorna för nämnda år icke ansetts böra medtagas i denna översikt. — [2] Antalet inkvarterade den 6 okt. — [3] Antalet inkvarterade den 10 april. — [4] Antalet inkvarterade den 8 april. — [5] Antalet inkvarterade den 11 okt. — [6] Antalet inkvarterade den 9 april. — [7] Antalet inkvarterade den 10 okt.

Tab. B. I kommunala nödbostäder intagna husvilla i de större städerna vid 1927 års oktoberflyttning.

Städer [1]	Antal i nödbostäder boende före 1 okt. 1927		Antal i samband med okt.-flyttn. i nödbostäder nyintagna husvilla		Antal i nödbostäder boende den 10 okt. 1927		Städer [1]	Antal i nödbostäder boende före 1 okt. 1927		Antal i samband med okt.-flyttn. i nödbostäder nyintagna husvilla		Antal i nödbostäder boende den 10 okt. 1927	
	familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer		familjer	personer	familjer	personer	familjer	personer
Stockholm	23	88	—	—	—	—	Kristianstad	1	5	—	—	—	—
Södertälje	2	12	1	6	3	18	Malmö . .	51	[2] 298	5	30	52	[2] 300
Uppsala .	6	21	3	13	8	32	Lund . . .	17	106	—	—	—	—
Nyköping	9	44	3	13	3	13	Landskrona	30	154	—	—	23	123
Eskilstuna	69	416	11	45	56	342	Hälsingborg	97	578	4	15	87	508
Linköping	14	77	2	14	16	91	Halmstad .	24	156	—	—	23	150
Norrköping	37	202	—	—	34	189	Borås . . .	8	57	—	—	8	57
Kalmar .	2	15	1	4	3	14	Skövde . .	—	—	2	16	—	—
Västervik	2	16	1	3	2	13	Örebro . . .	18	74	—	—	12	59
Karlskrona	16	65	—	—	6	26	Summa	**426**	**2 384**	**33**	**159**	**336**	**1 935**

vändas, liksom att till sommarbruk avsedda kolonistugor begagnas till vinterbostäder.

Rörande orsakerna till husvillheten anses denna i några städer såsom Nyköping, Eskilstuna, Kalmar och Västervik övervägande bero på bristande tillgång på smärre lägenheter. I andra städer har man i främsta rummet hänvisat till de husvillas ekonomiska och sociala läge (arbetslöshet, allmän oordentlighet etc.) och därmed sammanhängande bristande betalningsförmåga. I åtskilliga fall anses båda dessa omständigheter ha samverkat.

Nedgången i husvillheten sammanhänger givetvis med den starka ökning i bostadsbyggnadsverksamheten, som inträtt under senare år. Enligt en i denna tidskrift tidigare meddelad översikt var bostadsproduktionen i de större städerna under 1926 efter lägenhetsantal räknat 9·8 % större än år 1925 och 84 % större än år 1913[3]. Ökningen under 1926 var emellertid mindre än den, som kommer till synes vid en jämförelse mellan åren 1924 och 1925 — då stegringen uppgick till 16·5 % — samt framträdde nästan uteslutande i Stockholm, Hälsingborg och Gävle, under det att ej mindre än 20 andra större städer företedde mer eller mindre sjunkande tal.

Byggnadsverksamhetsstatistikens siffror stämma i viss mån överens med

[1] I följande större städer uppges inga inkvarteringar i provisoriska nödbostäder ha förekommit: Lidingö, Jönköping, Visby, Ystad, Trälleborg, Göteborg, Mölndal, Uddevalla, Trollhättan, Karlstad, Kristinehamn, Västerås, Falun, Gävle, Söderhamn, Härnösand, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå. Från Gävle meddelas, att där 32 familjer om 191 personer den 10 oktober voro inkvarterade i nödbostäder, ehuru av mera permanent natur; i Malmö voro 37 familjer inkvarterade på liknande sätt. — [2] Approximativa siffror. — [3] Jfr Soc. Medd. årg. 1927, sid. 280 ff., där siffrorna dock delvis äro preliminära, samt sid. 942 ff.

kommunalmyndigheternas uppgifter till denna undersökning, enligt vilka produktionen av hyreshus för närvarande skulle vara avtagande i 16 större städer och tilltagande i 12. Egnahemsbyggandet synes f. ö. vara ännu mera på retur, i det 21 större städer i detta fall lämnat meddelande om minskad byggnadsverksamhet och endast 10 om ökad sådan.

Upplysningarna om bostadsproduktionens utvecklingstendenser böra sammanställas med de uppgifter om hyresnivåns förändringar i 39 större städer, som återfinnas i nedanstående sifferrader:

	Antal städer, varest i okt. 1927 hyresnivån uppgivits vara:								
	för småhägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg. . .	1	31	7	10	27	2	17	21	1
Nybyggda läg.	3	30	6	7	29	3	12	24	3

Som synes, anses hyrorna i de flesta städer för närvarande icke förete någon som helst rörelsetendens. Å de relativt fåtaliga orter, där hyresnivån anses vara stadd i förskjutning, synes i fråga om större och medelstora lägenheter, särskilt sådana av äldre typ, sänkningar vara vanligare än stegringar, under det att för småhägenheterna förhållandet snarast är motsatt.

En jämförelse med den föregående utvecklingen möjliggöres beträffande 35 större städer genom följande sammanställning, vari uppgifterna för 1927 om äldre och nybyggda lägenheter sammanfattats på sätt förut angivits:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:								
	för småhägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Okt. 1925 . . .	1	22	12	3	26	6	9	24	2
April 1926 . .	2	26	7	5	24	6	13	22	—
Okt. 1926 . . .	3	24	8	8	25	2	18	17	—
April 1927 . .	1	26	8	5	25	5	11	22	2
Okt. 1927 .	—	28	7	6	27	2	13	21	1

Siffrorna synas sålunda ge vid handen, att hyresnivån nu blivit allt mera stabiliserad. I den mån förändringar kunna iakttagas, synas tendenser till hyresstegringar ha blivit mera ovanliga, medan antalet uppgifter om sänkta hyror något ökats, särskilt i fråga om större lägenheter. Att man dock icke får draga alltför vittgående slutsatser av allenast på subjektiva omdömen grundade hyresuppgifter sådana som de nu återgivna, belyses därav att enligt socialstyrelsens berättelse över 1926 års hyresräkning den genomsnittliga hyresstegringen mellan hyresåren 1924/25 och 1926/27 utgjort 7 å 8 % (mellan 1913/14 och 1926/27 c:a 100 %)[1]. Anmärkas bör emellertid, att den sålunda beräknade hyresstegringen till någon del torde återspegla en förbättring i bostadsbeståndets genomsnittskvalitet, åstadkommen genom det starka tillskottet av nya, modernt inredda lägenheter i förening med bortrivning av äldre bostäder med enklare utrustning.

[1] Sveriges officiella statistik: Socialstatistik. Hyresräkningen år 1926.

Mindre städer. Bostadsfrågan torde f. n. å de flesta mindre orter ha upphört att vara något mera brännande socialt problem, och det är endast sällan, som vittnesbörd om något egentligt nödläge förekomma. Efterföljande sifferrader utgöra en sammanställning av de erhållna upplysningarna om bostadstillgången, som till denna utredning erhållits från 73 mindre städer:

	I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara: [1]											
	för småläg. (t. o. m. 2 rum o. kök)				för medelstora läg. (3—5 rum o. kök)				för större läg. (6 o. fl. rum o. kök)			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Äldre läg. . . .	12	43	16	2	26	43	4	—	29	35	7	—
Nybyggda läg. .	9	42	18	3	23	42	6	1	25	37	7	1

Tillgången på medelstora och större lägenheter torde sålunda endast i undantagsfall understiga efterfrågan, medan däremot tillgången på småläg enheter ställer sig sämre. Denna har visserligen endast i ett par städer direkt betecknats såsom otillräcklig, men från 16 resp. 18 orter föreligga uppgifter om knapp tillgång.

	I nedanstående antal städer har tillgången uppgivits vara:											
	för småläg.				för medelstora läg.				för större läg.[2]			
	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.	god	tillr.	knapp	otillr.
Okt. 1922 . . .	28		30	11	45		22	2	51		13	3
Okt. 1923 . . .	36		19	14	50		16	3	59		4	5
Okt. 1924 . . .	37		24	8	60		9	—	66		3	—
Okt. 1925 . . .	13	34	14	8	24	39	5	1	25	40	1	—
April 1926 . . .	16	32	16	5	21	39	9	—	29	33	7	—
Okt. 1926 . . .	11	41	14	3	30	33	6	—	36	25	7	—
April 1927 . . .	14	35	18	2	30	31	8	—	31	30	6	1
Okt. 1927 . . .	9	43	15	2	22	42	4	1	26	34	7	1

Ovanstående sammanställning för 69 mindre städer av sifferuppgifter för åren 1922—1927 visar, att kommunalmyndigheternas omdömen om bostadstillgången i stort sett utfallit gynnsammare år från år och att bostadsförhållandena i de mindre städerna numera tämligen fullständigt övervunnit kristidens störningar och återgått till det normala.

Den i de mindre städerna officiellt registrerade husvillheten, som aldrig varit stor, har nu ytterligare nedgått. Strax före den 1 oktober 1927 förefunnos kommunala nödbostäder i 4 städer (Enköping, Torshälla, Eksjö och Arvika), inrymmande sammanlagt 12 familjer med 76 personer (vid 1926 års oktoberflyttning 24 familjer med 134 personer). Den 10 oktober uppgåvos i provisoriska bostäder kvarbo 12 familjer om 71 personer (vid samma tid 1926 22 familjer med 116 personer). Högsta antalet inkvarteringar redovisas från Eksjö (6 familjer med 43 personer). Nämnas må emellertid, att i

[1] I en av dessa städer uppges inga nybyggda hus finnas, i 2 städer saknas äldre och i 3 städer nybyggda lägenheter med över 5 rum och kök. — [2] Åren 1922, 1923, 1925, okt. 1926 samt april och okt. 1927 ha inga större lägenheter uppgivits förekomma i resp. 2, 1, 3, 1, 1 och 1 av de här redovisade städerna.

Sundbyberg inhysas 37 familjer i halvprovisoriska bostäder, vilka dock ej ansetts kunna betecknas såsom egentliga nödbostäder.

I de mindre städerna synes byggnadsverksamheten allmänt visa nedgångstendenser. Produktionen av hyreshus har sålunda i 29 fall betecknats såsom avtagande, i 12 fall såsom tilltagande och i övriga fall såsom oförändrad. Egnahemsbyggnadsverksamheten anses avtagande i 32 fall och tilltagande i 14.

Till sist lämnas nedan ett par sammanställningar över de erhållna uppgifterna om hyresnivåns läge i 73 resp. 69 mindre städer:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:[1]								
	för småLägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter		
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande
Äldre läg. . . .	12	56	5	16	56	1	15	56	1
Nybyggda läg. .	8	58	6	12	57	3	13	55	3

Även inom de mindre städerna anses sålunda hyrorna i det övervägande antalet fall numera vara tämligen stillastående. I de fall, där förändringar försports, anses särskilt i fråga om större och medelstora lägenheter sänkningar vara vanligast. — Huru utvecklingen i detta avseende gestaltat sig sedan år 1925 utvisas här nedan:

	Antal städer, varest hyresnivån uppgivits vara:									
	för småLägenheter			för medelstora lägenheter			för större lägenheter			Uppgift om större lägenheter saknas
	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	fallande	stillastående	stigande	
Okt. 1925 . .	5	56	8	9	57	3	13	51	2	3
April 1926 . .	7	55	7	10	56	3	15	53	—	1
Okt. 1926 . .	5	59	5	14	52	3	22	43	2	2
April 1927 . .	4	57	8	8	57	4	13	52	3	1
Okt. 1927 . .	11	53	5	15	52	2	15	53	1	—

Rörande dessa hyresuppgifters värde och begränsning torde få anses gälla samma omdöme som ovan uttalats med avseende på motsvarande uppgifter för de större städerna.

[1] I en stad uppges inga nybyggnader ha förekommit, och i en stad saknas lägenheter med över 5 rum och kök.

Byggnadsverksamheten i rikets stadssamhällen år 1926.

Undersökningens omfattning. I denna tidskrift har tidigare lämnats en preliminär redogörelse för den bostadsbyggnadsverksamhet, som under år 1926 bedrivits i Sveriges större städer (med mer än 10 000 invånare).[1] I den mån uppgifter om byggnadsverksamheten inkommit även från byggnadsnämnderna i övriga städer och stadsliknande orter, har materialet i dess helhet underkastats definitiv granskning och bearbetning. Huvudresultaten härav framläggas i efterföljande redogörelse, vilken i stort sett utarbetats efter samma plan som den år 1926 offentliggjorda berättelsen om byggnadsverksamheten under år 1925.[2]

De här nedan meddelade uppgifterna för år 1926 avse 311 orter, nämligen 113 städer, 38 köpingar och 160 municipalsamhällen, med ett invånarantal vid årets slut av tillhopa 2 211 750 personer. Till jämförelse må nämnas, att för år 1925 inkommo uppgifter från 290 orter med 2 127 152 invånare[3] och år 1913 från 244 med ett invånarantal av 1 737 832 personer.

Huru de orter, från vilka uppgifter lämnats beträffande år 1926, fördela sig på särskilda landsdelar och storleksgrupper framgår av följande sammanställning:[4]

	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	under 5
Antal orter . . .	1	70	41	55	85	59	**311**	3	13	23	36	236
Tusental inv. . .	453	374	163	366	591	265	**2 212**	801	446	312	264	389

Det torde böra framhållas, att från inalles 32 samhällen, samtliga tillhörande den minsta ortsgruppen, meddelats, att någon bostadsbyggnadsverksamhet icke förekommit under år 1926. Antalet sådana orter var närmast föregående år 35.

Byggnadsverksamhetens totalvolym. Sedan år 1912 är socialstyrelsens statistik över byggnadsverksamheten grundad på av vederbörande byggnadsnämnder meddelade individualuppgifter rörande samtliga under året tillkomna (och

[1] Soc. Medd. årg. 1927, sid. 280.
[2] » » » 1926, sid. 881.
[3] Siffrorna för år 1925 ha här som annorstädes kompletterats med uppgifter för Skurups köping, vilka inkommo först efter det föregående redogörelse publicerats.
[4] Härvid betraktas *Stockholms stad* som särskild landsdel, medan Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län sammanföras till *Östra Sverige*, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län till *Småland och öarna*, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län till *Södra Sverige*, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län till *Västra Sverige* samt Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län till *Norra Sverige*. — För att få städer med över 10 000 invånare redovisade för sig ha här som i övriga sammanställningar Sandvikens köping och Domnarvets municipalsamhälle med resp. 11 185 och 14 602 inv. hänförts till »mindre städer och orter».

avgångna) hus och lägenheter, vare sig dessa äro avsedda att tjäna bostadsändamål eller att tillgodose andra syften. Beträffande varje ny- (eller om-) byggt hus anges dess huvudändamål (hyreshus, eget hem, affärs-, magasins-, verkstads-, skolhus, hotell etc.). I fråga om bostadslägenheter innehålla formulären bl. a. detaljerade uppgifter rörande rumsantalet, medan beträffande övriga lägenheter redovisas dels antalet butiker samt kontors- och lagerlokaler, dels antalet fabriks- och verkstadslokaler, dels slutligen antalet lokaler för andra ändamål. I fråga om samtliga lokaler för andra ändamål än för bostad anhålles å formuläret att, i den mån så ske kan, skall anges deras sammanlagda areal (i kvm.).

I 1925 års berättelse över byggnadsverksamheten i rikets städer gjordes för första gången ett försök att utnyttja dessa arealuppgifter, i det att statistik utarbetades även över byggnadsverksamheten för kommersiella och industriella m. fl. ändamål under åren 1919, 1920 och 1925. Då någon översikt av byggnadsverksamhetens totalvolym icke är möjlig med mindre denna betydelsefulla gren beaktas, har även denna gång verkställts en bearbetning av ifrågavarande uppgifter.

Bearbetningens huvudresultat återfinnas i tab. A. Enär emellertid exakta arealuppgifter icke kunnat erhållas från samtliga orter, ha, såsom i tabellens slutrader angives, uppgifterna till viss del måst baseras på tämligen osäkra uppskattningar. Sammanställer man de båda årens totalsiffror för den nytillkomna golvytearealen, framträder en betydande stegring, nämligen från 392 003 kvm. år 1925 till 463 013 kvm. år 1926 eller med 18·1 %. Jämföras i de båda fallen samma 290 orter, reduceras dock 1926 års siffra till 457 734 kvm. och stegringen till 16·8 %. Om man närmare granskar, huru ökningen fördelar sig på olika orter och skilda slag av byggnadsverksamhet, befinnes praktiskt taget hela stegringen falla på huvudstaden samt inom grupperna skolhus, sjukhus, ämbetslokaler, biografer o. d., medan den egentliga kommersiella och industriella byggnadsverksamheten företer ungefär samma omfång båda åren. Förhållandet belyses närmare i nedanstående tablå:

Byggnadsverksamhet för	År 1925		År 1926	
	Samtliga 290 orter	Därav Stockholm	Samtliga 290 orter	Därav Stockholm
förvaltning, skolväsen, sjukvård, biografrör. m. m. .	133 973	14 018	198 831	78 273
industriella och kommersiella ändamål	258 030	90 220	258 903	91 695
Tillhopa	**392 003**	**104 238**	**457 734**	**169 968**

De nu meddelade uppgifterna rörande byggnadsverksamheten för administrativa, kommersiella och industriella ändamål säga dock ej mycket, med mindre de ställas i relation till bostadsproduktionens resultat. En dylik beräkning har verkställts i tab. B. Härvid har emellertid den svårigheten mött, att några exakta uppgifter över de nybyggda bostadslägenheternas golvyta icke förefinnes. Med stöd av vissa specialundersökningar[1] synes dock,

[1] Se G. Larsson: »Byggnadssätt och byggnadskostnader vid statsunderstödda bostadsföretag under år 1917» (Svenska stadsförbundets tidskrift 1918).

Tab. A. Byggnadsverksamhet för kommersiella och industriella m. fl. ändamål i Sveriges stadssamhällen åren 1925 och 1926.

Byggnadskategorier	Redovisningsår och ortsgrupper									
	År 1925					År 1926				
	Stockholm	Göteborg	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer och orter	Tillhopa	Stockholm	Göteborg	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer och orter	Tillhopa
Antal orter	1	1	36	252	**290**	1	1	37	272	**311**
Antal byggnadsföretag, varigenom lokaler för andra än bostadsändamål tillkommit .	161	233	544	739	**1 677**	184	283	666	726	**1 859**
Antal nybyggda (och ändrade) hus, som övervägande användas för andra än bostadsändamål . . .	72	131	396	557	**1 156**	55	166	474	597	**1 292**
Antal tillkomna lokaler	1 426	1 170	1 614	2 255	**6 465**	2 461	1 106	2 533	2 082	**8 182**
Beräknad areal (i kvm.) för nedanstående slag av lokaler:										
Kyrkor, kapell o. d. .	63	625	438	188	**1 314**	—	140	220	1 170	**1 530**
Bibliotek, församl.-hus, klubblokaler o. d. .	2 275	250	1 465	2 178	**6 168**	—	2 475	564	3 406	**6 445**
Skolhus	3 920	910	3 593	9 660	**18 083**	11 058	4 105	13 721	8 211	**37 095**
Sjukhus o. d. anstalter	2 874	150	922	4 637	**8 583**	4 241	4 352	8 431	3 361	**20 385**
Hotell, restauranger, badhus o. d.	—	173	4 324	16 431	**20 928**	3 600	997	10 098	2 863	**17 558**
Teatrar, biografer o. d.	—	—	600	1 050	**1 650**	14 400	—	231	1 314	**15 945**
Ämbetslokaler, stationsbyggn. o. d. . .	335	15 152	2 756	4 681	**22 924**	28 798	195	4 739	2 452	**36 184**
Kontors-, butiks- och lagerlokaler o. d. . .	52 584	19 324	30 972	26 002	**128 882**	55 002	17 033	37 633	26 997	**136 665**
Verkstads- och fabrikslokaler o. d.	32 298	10 272	31 361	25 589	**99 520**	36 693	5 500	28 611	31 809	**102 613**
Kraftstationer, radiostationer, ångpannehus o. d.	5 092	159	2 291	2 734	**10 276**	—	1 967	1 594	1 364	**4 925**
Garage (ej i förening med andra byggn.) .	246	4 030	7 085	7 991	**19 352**	—	4 311	8 495	5 755	**18 561**
Kiosker, uthus o. d. .	4 551	3 124	18 506	28 142	**54 323**	16 176	6 399	15 161	27 371	**65 107**
Tillhopa	**104 238**	**54 169**	**104 313**	**129 283**	**392 003**	**169 968**	**47 474**	**129 498**	**116 073**	**463 013**
Därav uppmätt areal	98 097	54 169	46 965	13 429	**212 660**	159 379	45 642	63 954	32 619	**301 594**
» uppskattad »	6 141	—	57 348	115 854	**179 343**	10 589	1 832	65 544	83 454	**161 419**

om tamburer, hallar, garderober, badrum o. d. inräknas, nettogolvytan per rum eller »eldstad» kunna sättas till c:a 25 kvm. Detta genomsnittstal måste dock meddelas med reservation, ty även om detsamma skulle vara någorlunda riktigt ur direkt måttssynpunkt, ger detta i och för sig ingen garanti för att man i detsamma erhållit en allmängiltig jämförelseenhet mellan bostads- och affärsbyggnadsverksamhet. Det synes nämligen sannolikt, att åstadkomman-

Tab. B. Byggnadsverksamhet för bostads- och för andra ändamål åren 1925 och 1926.

Redovisningsår och ortsgrupper	Tillkomna boningsrum och kök		Tillkomna lokaler för andra ändamål		Beräknad totalareal (kvm.)	Därav (i %)	
	antal	beräknad areal (kvm.)	antal	beräknad areal (kvm.)		för bostadsändamål	för andra ändamål
1925							
Stockholm	13 022	325 550	1 426	104 238	**429 788**	75·7	24·3
Göteborg	5 103	127 575	1 170	54 169	**181 744**	70·2	29·8
Övr. städer med över 10 000 inv.	13 379	334 475	1 614	104 313	**438 788**	76·2	23·8
Mindre städer och orter	10 217	255 425	2 255	129 283	**384 708**	66·4	33·6
Tillhopa	**41 721**	**1 043 025**	**6 465**	**392 003**	**1 435 028**	**72·7**	**27·3**
1926							
Stockholm	17 148	428 700	2 461	169 968	**598 668**	71·6	28·4
Göteborg	4 043	101 075	1 106	47 474	**148 549**	68·0	32·0
Övr. städer med över 10 000 inv.	12 889	322 225	2 533	129 498	**451 723**	71·3	28·7
Mindre städer och orter	9 852	246 300	2 082	116 073	**362 373**	68·0	32·0
Tillhopa	**43 932**	**1 098 300**	**8 182**	**463 013**	**1 561 313**	**70·3**	**29·7**

det av en kvm. golvyta i förra fallet merendels är förknippat med större uppoffring av kapital och arbete än i det senare.

Bortsett från dylika svagheter i siffermaterialet synas procenttalen i de båda sista kolumnerna av tab. B snarast häntyda på, att bostadsproduktionens andel av den totala byggnadsverksamheten något avtagit, nämligen från 72·7 % år 1925 till 70·3 % år 1926.

Antal ny- och ombyggda boningshus. Efterföljande framställning kommer att uteslutande uppehålla sig vid bostadsproduktionen, som ju även ur social synpunkt erbjuder det största intresset. I efterföljande tab. C lämnas ett sammandrag av de meddelade uppgifterna rörande antalet under år 1926 tillkomna hus,[1] lägenheter och rum, varvid orterna grupperats på ovannämnda landsdelar samt på vissa storleksgrupper. Härav framgår, att tillhopa 5 741 byggnader under året varit föremål för sådan byggnadsverksamhet, att antalet däri befintliga rum och lokaler blivit ökat. Av dessa hus uppgivas 4 449 huvudsakligen vara avsedda för bostadsändamål. Bortser man från 790 äldre hus, vilka genom smärre ombyggnads- och ändringsarbeten gjorts mera lämpade för ägarens behov eller hyresmarknadens anspråk, återstå 3 659 nybyggda (eller från grunden ombyggda[2]) bostadshus (82·2 %), av vilka av tillgängliga upplysningar att döma 3 621 torde ha uppförts på ny tomt.

[1] Inkl. sådana äldre byggnader, i vilka genom ombyggnadsarbeten etc. antalet lokaler ökats.

[2] De förändringar, som inträffat genom ifrågavarande ombyggnadsarbeten, belysas av nedanstående tablå, avseende 43 husbyggen på gammal tomt under år 1926:

	Antal lägenheter med				Samtl. läg.	Därav med bad- eller duschrum	Antal rum o. kök
	högst 1 r. o. k.	2 r. o. k.	3 r. o. k.	4 o. fl. r. o. k.			
Avgångna	69	24	8	12	113	·	310
Tillkomna	50	54	18	66	188	114	724

Tab. C. Under år 1926 tillkomna (och avgångna) hus, lägenheter och rum i rikets städer och stadsliknande samhällen.

Byggnader, lägenheter och rum	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med 100 000 inv. o. däröver	20 000–100 000 inv.	10 000–20 000 inv.	5 000–10 000 inv.	under 5 000 inv.
Antal *tillkomna* (och ändrade) byggnader	**913**	**927**	**520**	**1 250**	**1 419**	**712**	**5 741**	**1 647**	**1 147**	**682**	**798**	**1 467**
Därav ny- o. ombyggda boningshus	805	618	261	743	840	392	**3 659**	1 209	754	367	428	901
uppförda av sten	156	51	18	605	34	8	**872**	287	343	72	46	124
uppförda av trä	649	567	243	138	806	384	**2 787**	922	411	295	382	777
med följande antal våningar i höjd: 1	31	111	29	166	65	60	**462**	43	92	49	48	230
2	608	465	201	521	649	293	**2 737**	920	541	286	352	638
3	24	35	28	27	113	37	**264**	81	104	29	21	29
4 o. fl.	142	7	3	29	13	2	**196**	165	17	3	7	4
innehållande följande antal lägenheter: 1	513	280	75	313	235	107	**1 523**	637	209	118	128	431
2	121	263	128	342	428	206	**1 488**	308	366	177	248	389
3–9	26	47	49	65	125	75	**387**	59	142	69	41	76
10 o. fl.	145	28	9	23	52	4	**261**	205	37	3	11	5
innehållande följande antal rum: 1–3	86	137	21	119	57	76	**496**	103	104	56	48	185
4–7	519	338	138	453	443	216	**2 107**	746	383	180	251	547
8–11	31	88	50	108	201	58	**536**	106	152	71	88	119
12–19	13	20	43	29	60	36	**201**	23	55	53	30	40
20–49	41	31	8	23	63	5	**171**	96	51	6	9	9
50 o. fl.	115	4	1	11	16	1	**148**	135	9	1	2	1
Antal tillkomna bostadslägenheter	**6 165**	**1 563**	**680**	**1 995**	**2 718**	**1 100**	**14 221**	**7 959**	**2 387**	**962**	**1 042**	**1 871**
Därav enkelkök, enkelrum m. m.	1 206	97	22	147	157	97	**1 726**	1 257	166	72	62	169
1 rum och kök	1 777	476	134	277	744	342	**3 750**	2 353	624	174	206	393
2 » »	1 930	558	280	851	908	424	**4 951**	2 519	882	350	488	712
3 » »	558	262	158	391	439	109	**1 917**	793	456	180	148	340
4 » »	408	67	27	166	264	61	**993**	650	101	87	48	107
5 o. fl. rum och kök	286	103	59	163	206	67	**884**	387	158	99	90	150
Lägenheter med bad- eller duschrum	3 140	263	124	517	786	114	**4 944**	3 877	474	238	177	178
Antal tillkomna boningsrum	12188	3 547	1 729	5 098	6 414	2 357	**31 333**	16280	5 436	2 489	2 552	4 576
kök	4 960	1 479	664	1 867	2 587	1 042	**12 599**	6 713	2 239	923	999	1 725
S:a rum (eldstäder)	**17148**	**5 026**	**2 393**	**6 965**	**9 001**	**3 399**	**43 932**	**22993**	**7 675**	**3 412**	**3 551**	**6 301**
därav tillbyggda äldre lägenheter	34	95	61	138	61	118	**507**	62	123	66	78	178
Antal *avgångna* bostadslägenheter	314	111	62	103	329	92	**1 011**	549	134	113	72	143
rum	838	364	213	324	980	280	**2 999**	1 518	481	360	218	422
Nettotillskott av bostadslägenheter	5 851	1 452	618	1 892	2 389	1 008	**13 210**	7 410	2 253	849	970	1 728
rum	16310	4 662	2 180	6 641	8 021	3 119	**40 933**	21475	7 194	3 052	3 333	5 879

Boningshusens byggnadsmaterial. Av samtliga nytillkomna bostadshus ha 872 eller 23·8 % uppförts huvudsakligen av sten, medan 2 787 (76·2 %) beteckna ts som övervägande trähus (inkl. s. k. landshövdingehus). För olika landsdelar och ortsgrupper ter sig denna procentuella fördelning som följer:

Av tillkomna boningshus voro (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	under 5
stenhus . . .	19·4	8·3	6·9	81·4	4·0	2·0	**23·8**	23·7	45·5	19·6	10·7	13·8
trähus	80·6	91·7	93·1	18·6	96·0	98·0	**76·2**	76·3	54·5	80·4	89·3	86·2

Som synes dominerar trähuset i samtliga landsdelar med undantag av Sydsverige, där de nyuppförda bostadshusen till över fyra femtedelar utgjordes av stenhus. De talrika trähusen i huvudstaden finna sin förklaring däri, att samtliga sådana uppförts inom stadens ytterområden Brännkyrka och Bromma, medan inom det egentliga (»gamla») Stockholm uteslutande byggts stenhus.[1]

Följande sammanställning ger en bild av den tidigare utvecklingen:

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Tillkomna boningshus	1 309	1 057	811	944	1 371	1 753	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659
därav (i %)											
stenhus	36·8	30·8	21·2	19·2	13·4	15·3	14·0	21·5	20·8	22·8	23·8
trähus	63·2	69·2	78·8	80·8	86·6	84·7	86·0	78·5	79·2	77·2	76·2

Under perioden 1913—1922 visade produktionen av trähus en starkt relativ stegring, vilken har sin förklaring dels i kristidens s. k. nödbostäder, dels och framför allt i egnahemsrörelsens kraftiga utveckling i förening med den spekulativa byggnadsverksamhetens tillbakagång. Härutinnan ha emellertid åren 1923—1926 i viss mån medfört en återgång, i det att stenhusens relativa andel av nybyggnaderna ökats från en sjundedel (år 1922) till nära en fjärdedel. Särskilt märkbar var denna stegring i vissa större städer. — Om hänsyn tages även till byggnadernas storlek, blir stenhusens betydelse avsevärt större, ty medan dessa under redogörelseåret i genomsnitt innehöllo 24 rum (inkl. kök, »eldstäder»), var medelantalet rum i trähusen blott 7. Den sistnämnda siffran har varit oförändrad sedan år 1923, medan däremot genomsnittstalet för stenhus sedan nämnda år företett en jämn stegring. Detta torde vara förklaringen till det i tablån framträdande förhållandet, att totalantalet nyuppförda boningshus gått tillbaka (fr. o. m. år 1924), samtidigt med att antalet tillkomna lägenheter och rum avsevärt ökats (se sid. 852). Av samtliga lägenheter i nyuppförda hus utgjorde de i stenhus belägna under redogörelseåret 55·3 %, och i dessa förefanns 52·0 % av totala rumsantalet. Motsvarande siffror för år 1925 voro resp. 46·2 % och 45·8 %.

Boningshusens våningshöjd. Med avseende på boningshusens våningshöjd utvisar tab. C, att 2 737 eller tre fjärdedelar av de under år 1926 uppförda byggnaderna äro tvåvåningshus, medan av den återstående fjärdedelen nästan lika många komma på envåningshus (462) som på hus med tre eller flera våningar (460). Envåningshuset har mera betydande användning endast i mera lantliga orter särskilt i Södra Sverige, medan de högre hustyperna

[1] Se Soc. Medd. årg. 1927, sid. 361 ff.

egentligen förekomma i de större och medelstora städernas inre delar. — Anmärkas bör, att vid dessa beräkningar vinds-, resp. källarvåning räknats som särskild etage, om boningsrum eller annat rum med eldstad och fönster funnits å vinden eller i källaren. Däremot hava i våningsantalet icke medtagits vanliga torkvindar samt ved- och matkällare.

I följande tablå ha huvudsiffrorna i tab. C omräknats i relativa tal:

Antal tillkomna boningshus (i %) med	Stockholms stad[1]	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav över 100	med följ. antal inv. (1 000): 20— 100	10— 20	5— 10	under 5
1 våning . . .	3·9	18·0	11·1	22·3	7·7	15·3	**12·6**	3·6	12·2	13·4	11·2	25·5
2 våningar . .	75·5	75·2	77·0	70·1	77·3	74·7	**74·8**	76·1	71·8	77·9	82·2	70·8
3 o. fl. våningar	20·6	6·8	11·9	7·6	15·0	10·0	**12·6**	20·3	16·0	8·7	6·6	3·7

Såsom följande talrader ådagalägga, har emellertid den dominerande byggnadstypen, tvåvåningshuset, sedan år 1923 varit stadd i relativ tillbakagång, under det att både lägre och högre hustyper vunnit ökad användning.

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Tillkomna boningshus . .	1 309	1 057	811	944	1 371	1 753	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659
därav (i %)											
hus med 1 våning . .	12·0	12·2	21·4	14·8	18·4	13·8	12·5	8·4	9·6	9·8	12·6
» » 2 våningar . .	57·1	69·6	61·8	70·6	73·7	78·4	82·5	85·2	79·1	79·7	74·8
» » 3 o. fl.våningar	30·9	18·2	16·8	14·6	7·9	7·8	5·0	6·4	11·3	10·5	12·6

Antal lägenheter och rum per hus. Medan boningshusens våningsantal ger en ganska god bild av deras byggnadstyp, framträder byggnadernas betydelse ur bostadssynpunkt klarast, om de fördelas efter antalet i dem befintliga, till bostad avsedda lägenheter. En procentuell fördelning av bostadshusen ur denna synpunkt ter sig på följande sätt:

Antal tillkomna boningshus (i %) med	Stockholms stad[2]	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav över 100	med följ. antal inv. (1 000): 20— 100	10— 20	5— 10	under 5
1 lägenhet . . .	63·7	45·3	28·7	42·1	28·0	27·3	**41·6**	52·7	27·7	32·2	29·9	47·8
2 lägenheter . .	15·1	42·6	49·0	46·0	50·9	52·6	**40·7**	25·5	48·6	48·2	57·9	43·2
3—9 » . .	3·2	7·6	18·8	8·8	14·9	19·1	**10·6**	4·9	18·8	18·8	9·6	8·4
10 o. fl. » . .	18·0	4·5	3·5	3·1	6·2	1·0	**7·1**	16·9	4·9	0·8	2·6	0·6

Som tablån ger vid handen, har enfamiljshuset under 1926, liksom närmast föregående år, varit den vanligaste hustypen i de tre största städerna (med över 100 000 inv.), något som häntyder på ett livligt egnahemsbyggande i storstädernas ytterområden. I övriga samhällen dominerade däremot i allmänhet tvåfamiljshuset. Vad de större byggnadstyperna angår, ha dessa under de senaste åren visat en viss tendens till ökning, såsom framgår av efterföljande översikt över utvecklingen under den senaste tioårsperioden i jämförelse med år 1913.

[1] Då av huvudstadens nybyggda boningshus endast 149 uppförts inom egentliga (»gamla») Stockholm mot 656 i Brännkyrka och Bromma, ge dessa siffror ingen bild av förhållandena i den inre staden, där de större våningshöjderna dominera.

[2] Även här återge stockholmssiffrorna snarast förhållandena i förstadsområdet (Brännkyrka och Bromma), där de nybyggda husen i genomsnitt rymma icke fullt 2 lägenheter, medan motsvarande siffra för den egentliga staden är 33.

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Tillkomna boningshus	1 309	1 057	811	944	1 371	1 753	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659
därav (i %) med											
1 lägenhet	27·6	33·7	40·8	33·1	40·0	43·6	42·3	46·3	39·7	40·8	41·6
2 lägenheter	30·9	23·1	23·8	30·4	38·5	39·6	47·6	43·3	44·1	41·9	40·7
3—9 »	25·3	26·7	21·8	25·7	18·2	11·5	8·8	8·2	11·4	10·9	10·6
10 o. fl. »	16·2	16·5	13·6	10·8	3·3	5·3	1·3	2·2	4·8	6·4	7·1

Av upplysningarna om antalet bostadslägenheter per hus framgår dock ej tillräckligt tydligt, i vilken utsträckning de nyuppförda byggnaderna utgöra småfolksbostäder. Ett enfamiljshus kan ju vara såväl en liten stuga med ett par tre rum som en större villa, innehållande ett tiotal rum eller mera. I och för närmare belysning av detta förhållande hava i tab. C samt i följande procenttablå de ny- och ombyggda boningshusen jämväl fördelats efter antalet boningsrum (inräknat kök) per hus. Jämföras dessa siffror med motsvarande för antalet lägenheter, befinnes det, att av enfamiljshusen något under en tredjedel utgjordes av stugor om 1—3 rum (inräknat kök), medan återstoden innehöll 4 eldstäder och däröver per hus.

Antal tillkomna boningshus (i %)	Stockholms stad[1]	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1000): över 100	20— 100	10— 20	5— 10	under 5
med 1—3 rum .	10·7	22·2	8·1	16·0	6·8	19·4	13·6	8·5	13·8	15·3	11·2	20·5
» 4—7 » .	64·5	54·7	52·9	61·0	52·7	55·1	57·6	61·7	50·8	49·0	58·6	60·7
» 8—19 » .	5·4	17·5	35·6	18·4	31·1	24·0	20·1	10·7	27·5	33·8	27·6	17·7
» 20 r. o. däröv.	19·4	5·6	3·4	4·6	9·4	1·5	8·7	19·1	7·9	1·9	2·6	1·1

Året närmast före världskriget innehöll ungefär hälften av de nytillkomna bostadshusen minst 8 rum (el. kök) och närmare en fjärdedel 20 rum eller mera. Tablån här nedan åskådliggör rätt väl den förskjutning mot smärre byggnadskategorier, som varit karakteristisk för det senaste decenniet.

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Tillkomna boningshus	1 309	1 057	811	944	1 371	1 753	2 871	3 946	3 772	3 695	3 659
därav (i %) med											
1—3 rum	8·6	9·0	17·0	10·8	14·7	11·0	9·5	7·4	8·3	10·5	13·6
4—7 »	37·6	38·4	40·4	41·8	52·6	58·5	67·2	68·0	60·6	58·9	57·6
8—19 »	30·8	33·1	26·9	34·9	27·5	24·1	21·2	21·6	24·5	22·5	20·1
20 rum och däröver . .	23·0	19·5	15·7	12·5	5·2	6·4	2·1	3·0	6·6	8·1	8·7

Bostadslägenheternas antal och storlek. Av större betydelse för bedömande av 1925 års bostadsproduktion än boningshusens storlek och art äro uppgifterna om de tillkomna bostadslägenheternas beskaffenhet och fördelning på olika kategorier.

I tab. D lämnas en översikt över antalet å olika orter tillkomna lägenheter och rum under år 1926,[2] varjämte till jämförelse meddelats motsvarande lägenhetsuppgifter för år 1913 (eller om uppgift rörande detta år saknas, för 1912 eller 1914).[3] Som tabellen ger vid handen, producerades under redo-

[1] I egentliga (»gamla») Stockholm var medelantalet rum per nybyggt hus 86, mot 6 i Brännkyrka och Bromma.

[2] Endast de 279 orter, där bostadsbyggnadsverksamhet förekommit under året, ha medtagits.

[3] Av samtliga 14 221 lägenheter kommo 13 087 på ny- och från grunden ombyggda boningshus.

Tab. D. Antal tillkomna bostäder å olika orter åren 1913 och 1926.

Tecknet * utmärker, att 1926 års uppgift endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav låg. t. o. m. 2 rum o. kök (1926)	Tillkomna rum (och kök) (1926)	Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav låg. t. o. m. 2 rum o. kök (1926)	Tillkomna rum (och kök) (1926)
	1913	1926				1913	1926		
Stockholm	2 820	6 165	4 913	17 148	Åtvidaberg	68	10	8	33
Södertälje	42	30	21	105	Ödeshög	·	8	4	25
Djursholm	9	27	7	185	Boxholm	·	2	1	7
Lidingö	144	73	40	292	Kisa	1	3	—	20
Vaxholm*	7	1	1	2	Jönköping	57	116	93	364
Norrtälje*	4	10	6	31	Huskvarna	71	52	45	163
Östhammar	1	6	6	17	Nässjö	·	39	29	143
Öregrund	—	2	2	5	Värnamo	—	3	—	20
Sigtuna*	—	1	—	9	Vetlanda	1	11	7	42
Sundbyberg	80	64	61	170	Eksjö*	3	6	1	34
Stocksund*	21	—	—	13	Tranås	4	23	17	83
Hässelby villastad	—	34	26	109	Gränna*	1	1	1	3
Saltsjöbaden	7	20	13	68	Aneby	·	9	2	33
Nynäshamn	·	19	16	54	Forserum*	2	4	4	11
Rimbo	·	3	2	11	Gislaved	6	3	2	10
Nya Huvudsta*	2	29	23	76	Skillingaryd*	·	3	3	5
Lilla Alby	—	2	2	6	Vaggeryd*	17	7	—	30
Råsunda	134	12	8	42	Sävsjö*	[2]2	11	10	29
Enebybergs villastad	·	5	2	20	Växjö*	60	63	41	207
Duvbo*	4	93	68	307	Älmhult	16	3	2	14
Solhem	6	7	—	50	Ljungby*	2	17	9	65
Bromsten*	11	9	8	26	Markaryd	·	5	3	17
Flysta	·	4	2	12	Åseda*	·	9	3	41
Stuvsta	·	81	54	262	Hovmantorp	·	8	7	25
Huddinge	·	7	5	21	Växjö-Östregård	·	12	12	44
Fullersta	·	70	59	198	Vislanda	·	1	1	2
Segeltorp [1]	·	84	83	186	Lidhult [1]	·	13	—	52
Tumba	1	7	2	33	Strömsnäsbruk*	5	2	2	6
Rönninge	·	5	3	17	Kalmar	23	169	85	627
Järna*	—	3	2	9	Oskarshamn	—	—	—	1
Dalarö	2	3	3	4	Västervik	20	7	4	27
Uppsala	114	163	66	610	Vimmerby	7	18	14	58
Enköping*	10	8	7	21	Borgholm	3	4	3	18
Tierp	1	4	2	20	Gamleby	2	3	1	16
Grillby	·	4	4	9	Figeholm	—	—	—	1
Nyköping*	26	35	33	104	Mönsterås	2	4	2	13
Katrineholm	50	4	2	26	Nybro*	21	36	26	113
Eskilstuna*	78	69	62	185	Virserum*	·	3	1	11
Torshälla*	—	—	—	3	Bergkvara	·	2	1	7
Strängnäs*	29	12	12	28	Torsås*	·	2	2	6
Mariefred*	2	2	—	8	Visby*	6	9	3	43
Trosa*	4	2	2	5	Hemse	4	2	—	9
Valla	·	1	—	10	Karlskrona*	61	43	32	128
Vingåker	—	2	—	15	Ronneby	[3]12	11	1	60
Linköping	178	150	108	481	Karlshamn*	38	17	11	59
Norrköping	106	234	185	665	Sölvesborg*	11	14	7	48
Söderköping	11	8	8	18	Långö	22	1	1	3
Motala	13	12	9	27	Kristianstad	83	66	35	240
Vadstena	27	3	1	11	Simrishamn*	10	17	11	64
Skänninge*	11	9	7	31	Ängelholm*	·	52	18	255
Mjölby*	15	6	3	28	Hässleholm	13	15	7	74
Valdemarsvik*	30	4	4	9	Tomelilla	19	16	3	76
Borgs villastad	27	41	35	124	Åhus	12	6	5	21

[1] Siffrorna för år 1926 approximativa. — [2] Uppgiften avser år 1914. — [3] Uppgiften avser år 1912.

Tab. D (forts.). **Antal tillkomna bostäder å olika orter åren 1913 och 1926.**
Tecknet * utmärker, att 1926 års uppgift endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1926)	Tillkomna rum (och kök) (1926)	Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1926)	Tillkomna rum (och kök) (1926)
	1913	1926				1913	1926		
Båstad	5	1	1	3	Uddevalla[2]	29	27	17	94
Brantevik	5	2	1	7	Strömstad	14	8	4	39
Skillinge	1	1	—	4	Älvsborg	·	58	41	192
Smedstorp	—	3	1	14	Stenungsund	·	2	2	5
Kivik	1	1	—	5	Skärhamn	3	1	1	5
Tollarp*	[1]12	6	2	22	Bleket	·	1	1	3
Vilan	—	1	1	3	Kyrkesund	2	3	3	8
Broby kyrkoby*	5	5	2	16	Klädesholmen o. Koholmen	2	4	1	15
Osby*	24	7	2	27	Slätten	·	6	5	12
Hästveda	—	3	—	14	Gravarne o. Bäckevik*	·	3	3	8
Bjärnum	·	12	7	37	Smögen*	2	3	2	13
Vinslöv	1	2	1	8	Bovallstrand	·	5	4	17
Sösdala	·	3	—	13	Hunnebostrand	·	3	2	11
Örkelljunga	4	7	6	22	Fjällbacka[3]	—	2	—	15
Klippan*	6	27	20	67	Grebbestad*	1	5	—	22
Åstorp	13	19	12	73	Djupvik[3]	·	3	1	11
Torekov	2	4	—	24	Vänersborg	10	11	7	48
Malmö*	424	529	350	1 802	Trollhättan	73	17	14	53
Lund	94	164	96	603	Alingsås*	20	28	17	94
Landskrona	28	27	19	81	Borås	117	280	166	936
Hälsingborg	33	577	375	2 040	Ulricehamn*	19	9	4	41
Eslöv	30	50	35	163	Åmål*	24	35	25	107
Ystad	91	44	23	157	Mellerud[3]	4	3	3	9
Trälleborg	50	74	63	220	Lilla Edet*	2	11	8	45
Skanör med Falsterbo	27	11	6	34	Herrljunga	6	3	2	9
Svedala	34	27	19	89	Mariestad*	17	22	12	71
Skurup	4	17	15	46	Lidköping*	76	27	18	91
Hörby	·	6	5	11	Skara*	15	17	9	65
Höganäs	27	12	10	31	Skövde[2]	23	13	4	63
Viken	·	5	4	19	Hjo*	6	2	2	5
Teckomatorp	·	10	7	33	Tidaholm	2	25	19	88
Kävlinge	24	8	5	32	Falköping	62	27	13	121
Furulund	—	2	2	5	Grästorp	14	6	4	21
Veberöd	·	3	1	11	Vara*	11	4	4	8
Lomma	13	16	12	51	Nossebro*	·	2	2	6
Arlöv*	13	32	28	88	Järpås	·	1	1	3
Anderslöv	·	3	1	17	Götene	·	10	7	34
Vällinge*	—	1	—	8	Floby	·	5	3	19
Sjöbo	3	9	6	25	Stenstorp	·	4	3	11
Löberöd	3	3	3	5	Falköpings förstäder	·	19	15	56
Höör	6	3	3	7	Tibro	·	5	3	23
Halmstad*	9	45	6	236	Karlstad	15	119	94	354
Laholm*	6	3	—	15	Kristinehamn*	28	8	1	52
Falkenberg	19	28	17	95	Filipstad	14	—	—	2
Varberg*	19	16	10	57	Arvika	15	53	41	158
Kungsbacka	8	23	1	110	Säffle	8	25	20	79
Nyhem	·	23	14	79	Sunne	14	4	2	18
Oskarsström	15	15	8	48	Forshaga	—	3	2	9
Göteborg	857	1 265	866	4 043	Kil	—	1	—	10
Mölndal	17	68	56	199	Charlottenberg	·	9	2	34
Kungälv	5	4	2	16	Torsby	·	3	1	17
Marstrand	·	3	3	10					
Lysekil	37	5	3	15					

[1] Uppgiften avser år 1914. — [2] 1926 års uppgift omfattar den stadsplanelagda delen av staden samt områden med fastställd styckningsplan. — [3] Siffrorna för år 1926 approximativa.

Tab. D (forts.). **Antal tillkomna bostäder å olika orter åren 1913 och 1926.**
Tecknet * utmärker, att 1926 års uppgift endast avser den stadsplanelagda delen av vederbörande ort.

Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1926)	Tillkomna rum (och kök) (1926)	Orter	Tillkomna bostadslägenheter		Därav läg. t. o. m. 2 rum o. kök (1926)	Tillkomna rum (och kök) (1926)
	1913	1926				1913	1926		
Örebro	184	217	169	645	Björkhamre	·	9	9	24
Askersund	2	5	3	24	Ljusdal	1	19	11	65
Nora*	16	16	14	44	Härnösand*	17	35	28	100
Lindesberg*	—	5	2	17	Sundsvall*	22	58	39	184
Kopparberg	7	5	2	23	Sollefteå	2	1	—	14
Kumla	4	4	3	12	Örnsköldsvik*	19	57	33	186
Fjugesta	9	9	6	27	Alby	15	2	1	6
Karlskoga	15	3	—	26	Skönsmon	6	43	43	91
Jannelund	7	6	5	16	Skönsberg	23	1	1	4
Frövi	·	5	4	14	Kramfors*	[1]7	12	4	65
Västerås*	130	24	21	54	Nyland*	—	6	5	16
Sala	1	4	2	18	Östersund*	62	15	10	57
Köping*	6	4	4	11	Svegsmon*	8	5	5	13
Arboga	4	13	6	51	Umeå	16	57	48	169
Kungsör	5	9	8	24	Skellefteå	8	29	6	150
Norberg*	5	1	1	2	Nordmaling*	—	2	—	11
Heby	2	1	1	3	Vindeln	·	2	2	5
Falun	32	41	19	171	Vännäs	—	12	9	43
Säter	17	7	7	17	Teg	·	5	4	14
Hedemora*	—	3	3	9	Djupviken	—	4	2	13
Avesta*	32	—	—	2	Jörn*	·	—	—	7
Ludvika*	55	2	2	3	Lycksele	22	13	10	34
Krylbo	19	3	3	7	Åsele	2	6	3	27
Borlänge	13	2	—	20	Luleå	18	26	20	78
Smedjebacken*	·	1	1	3	Piteå*	1	12	5	50
Morastrand	9	2	—	18	Boden*	7	16	10	63
Domnarvet	·	22	20	69	Haparanda*	1	7	7	17
Vansbro	10	2	—	16	Arvidsjaurs kyrkostad	—	2	1	7
Leksands Noret	20	1	—	9	Svartöstaden*	—	8	8	10
Orsa	8	3	3	8	Kalix	6	4	3	17
Gävle*	19	231	205	610	Gällivare*	7	5	4	14
Söderhamn*	9	18	8	60	Malmberget[2]	90	1	—	5
Hudiksvall	2	18	5	84	Kiruna	88	177	174	469
Storvik*	·	14	13	37	Samtliga orter	[3]8 451	14221	10 427	43 932
Sandviken	·	73	63	207					
Bollnäs	26	6	6	21					

görelseåret genom ny-, om- eller tillbyggnad inalles 14 221 lägenheter (mot 13 068 år 1925), varav 10 427 smålägenheter om högst 2 rum och kök. Uppgifter rörande antalet tillkomna lägenheter år 1913 samt fr. o. m. år 1917 meddelar följande tablå:

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Antal tillk. bostadsläg.	8 594	6 818	5 203	4 915	4 524	6 365	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221
indextal	100	79	61	57	53	74	74	110	138	152	165
Antal tillk. småläg.	5 957	5 634	4 473	3 993	3 293	4 656	3 974	5 595	7 783	8 991	10 427
i % av samtliga	69·3	82·7	86·0	81·3	72·8	73·2	62·5	59·1	65·4	68·8	73·3
indextal	100	95	75	67	55	78	67	94	131	151	175

[1] Uppgiften avser år 1912. — [2] Siffrorna för år 1926 approximativa. — [3] Siffran avser endast de orter, där bostadsbyggnadsverksamhet förekommit under år 1926. Medtagas alla de orter, för vilka uppgifter erhållits för år 1913, stiger slutsiffran till 8 594 lägenheter (jfr tablån här ovan).

Antalet tillkomna lägenheter var under redogörelseåret större än något föregående år i serien och översteg med 65 % 1913 års produktionsresultat. Tages hänsyn till folkmängdens ökning under mellantiden genom att beräkna antalet tillkomna lägenheter per 10 000 invånare åren 1913 och 1926, befinnas talen utgöra resp. 49 och 64, sålunda en stegring av 30·6 %.

Av de år 1926 tillkomna lägenheterna utgjordes, som förut nämnts, 10 427 eller 73·3 % av bostäder om högst 2 rum och kök. Produktionen av dylika smålägenheter har alltsedan år 1923 företetett en betydande såväl absolut som relativ stegring. En mera detaljerad översikt av de relativa förskjutningarna mellan de viktigaste bostadstyperna återfinnes i följande tablå:

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Tillk. bostadslägenheter	8 594	6 818	5 203	4 915	4 524	6 365	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221
därav (i %)											
enkelkök, -rum m. m.	13·1	12·3	14·5	12·1	13·5	13·7	8·0	9·2	12·9	12·8	12·1
1 rum och kök . .	30·8	48·5	46·3	40·3	26·2	26·1	18·1	17·3	22·0	24·0	26·4
2 » » » . .	25·4	21·9	25·2	28·9	33·1	33·4	36·4	32·7	30·5	32·1	34·8
3 » » » . .	11·5	6·6	5·3	8·3	12·1	12·0	18·6	16·8	16·4	15·2	13·5
4 » » » . .	19·2	10·7	8·7	10·4	15·1	14·8	18·9	24·0	8·7	7·5	7·0
5 o. fl. rum och kök									9·5	8·4	6·2

Framhållas må emellertid, att under det senaste decenniet en viss förskjutning ägt rum med avseende på begreppet smålägenhet i betydelsen av bostad för arbetare och andra mindre bemedlade. Medan man numera ej tvekar att som småfolksbostad beteckna en egnahemslägenhet med ett rum och kök på nedre botten och två små sovrum en trappa upp, falla näppeligen inom denna kategori storstädernas med alla moderna bekvämligheter försedda och därför synnerligen höga hyror betingande småvåningar om ett eller två rum och kök.

En bild av de nytillkomna lägenheternas sammansättning efter rumsantal inom olika storleksklasser av samhällen ger nedanstående tablå, vari även återfinnas motsvarande siffror för resp. landsdelar:

Av de tillkomna bostadslägenheterna voro (i %)	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5
enkelkök, -rum m. m.	19·6	6·2	3·2	7·4	5·8	8·8	**12**·1	15·8	7·0	7·5	6·0	9·0
1 rum och kök . .	28·8	30·4	19·7	13·9	27·4	31·1	**26**·4	29·6	26·1	18·1	19·8	21·0
2 » » » . .	31·3	35·7	41·2	42·6	33·4	38·6	**34**·8	31·6	37·0	36·4	46·8	38·1
3 » » » . .	9·1	16·8	23·2	19·6	16·1	9·9	**13**·5	10·0	19·1	18·7	14·2	18·2
4 » » » . .	6·6	4·3	4·0	8·3	9·7	5·5	**7**·0	8·2	4·2	9·0	4·6	5·7
5 o. fl. rum och kök	4·6	6·6	8·7	8·2	7·6	6·1	**6**·2	4·8	6·6	10·3	8·6	8·0

Att produktionen av enkelrum och lägenheter på ett rum och kök nått den största relativa omfattningen i Stockholm, Göteborg och Malmö (45·4 %) och därnäst i städer med 20 000—100 000 invånare (33·1 %) torde bl. a. sammanhänga med att hyran per rum i regel är högre i de större städerna, varigenom efterfrågan där i relativt stor utsträckning inriktas på de minsta slagen av bostäder.

Antal boningsrum och kök. Övergår man från den bostadssociala enheten, lägenheten, till den byggnadstekniska, rummet eller »eldstaden», finner man

av tab. C, att år 1926 tillkommo tillhopa 43 932 boningsrum och kök.[1] Följande tablå anger motsvarande antal år 1913 samt 1917—1926:

Tillkomna rum (boningsrum och kök)	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
antal	28 055	19 168	14 171	14 360	14 412	19 840	21 912	34 006	39 297	41 721	43 932
indextal . . .	100	68	51	51	51	71	78	121	140	149	157

På grund av den tilltagande produktionen av smärre bostäder under redogörelseåret blev ökningen mellan 1925 och 1926 något mindre i fråga om de tillkomna rummen (5·3 %) än beträffande lägenheterna (8·8 %). I förhållande till 1913 års siffror voro ökningstalen för lägenheter och rum sista året resp. 65 och 57 %, mot resp. 52 och 49 % föregående år.

Huru de tillkomna rummen åren 1924—1926 fördelade sig på olika lägenhetskategorier åskådliggöres i följande översikt:[2]

Antal rum (boningsrum och kök) i nytillkomna lägenheter	År 1924 Antal	%	År 1925 Antal	%	År 1926 Antal	%
enkelkök, -rum m. m.	1 946	5·0	2 014	4·9	2 211	5·1
1 rum och kök	5 248	13·5	6 262	15·1	7 500	17·3
2 » » »	10 896	27·9	12 576	30·4	14 853	34·2
3 » » »	7 788	20·0	7 960	19·2	7 668	17·7
4 » » »	5 195	13·3	4 920	11·9	4 965	11·4
5 o. fl. rum och kök	7 925	20·3	7 671	18·5	6 228	14·3

Ehuru även denna tabell bekräftar intrycket av en fortgående ökning i produktionen av mindre bostadstyper, belyser den emellertid tillika det faktum, att byggnadsverksamheten i verkligheten sysselsätter sig med framställning av större lägenheter i högre grad än som kommer till synes, när man uteslutande utgår från lägenheternas antal. Medan sålunda år 1926 26·7 % av de nya lägenheterna voro sådana om 3 eller flera rum och kök, tillhörde 43·4 % av alla nya rum våningar av denna storlekskategori.

Med hänsyn till »eldstädernas» användbarhet som byggnadsteknisk enhet erhålles ett ganska gott mått på bostadsproduktionens intensitet under en tidsperiod, om man ställer antalet tillkomna rum och kök i relation till folkmängden respektive år, såsom skett här nedan:

Tillkomna rum (och kök) per 10 000 inv. år	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5
1921	97	84	145	76	102	126	**99**	94	78	87	107	143
1922	68	105	197	76	110	163	**107**	55	77	120	165	211
1923	158	130	227	175	170	154	**164**	147	128	183	192	213
1924	259	150	194	159	185	144	**186**	205	161	176	178	189
1925	294	168	170	178	191	112	**196**	256	178	126	156	172
1926	378	134	147	191	152	128	**199**	287	172	109	135	162

Bostadsproduktionens intensitet har sålunda fördubblats sedan år 1921. Dock framträder under de senaste åren ett tydligt avsaktande i stegrings-

[1] Varav 39 967 rum i ny- och (från grunden) ombyggda hus.
[2] Rum, som tillbyggts äldre lägenheter, äro här ej inräknade.

tendensen. Under år 1926 synes den ökade aktiviteten i huvudsak inskränka sig till Stockholm, Södra Sverige (särskilt Hälsingborg) och Norra Sverige (särskilt Gävle och Kiruna), medan övriga landsdelar och ortsgrupper förete tillbakagång.

Bad- och duschrum. Av bostadslägenheternas viktigare fasta tillbehör redovisas i tab. C särskilt bad- och duschrummen. I vilken utsträckning de nytillkomna bostäderna varit försedda med denna hygieniskt betydelsefulla, men först under de senaste decennierna till allmännare användning komna bekvämlighet, belyses genom översikten här nedan, i vilken antalet lägenheter med bad- eller duschrum ställts i relation till hela bostadstillskottet inom olika landsdelar och ortsgrupper:

	Stockholms stad	Östra Sverige	Smål. och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Därav med följ. antal inv. (1 000): över 100	20—100	10—20	5—10	under 5
Tillkomna lägenh.	6 165	1 563	680	1 995	2 718	1 100	**14 221**	7 959	2 387	962	1 042	1 871
därav med bad- eller duschrum .	3 140	263	124	517	786	114	**4 944**	3 877	474	238	177	178
i %	50·9	16·8	18·2	25·9	28·9	10·4	**34·8**	48·7	19·9	24·7	17·0	9·5

Av de under redogörelseåret nytillkomna bostäderna voro sålunda över tre tiondelar utrustade med denna bekvämlighet, en siffra som är något högre än för åren 1923, 1924 och 1925 samt avsevärt överstiger motsvarande tal för 1921 (10·5 %) och 1922 (13·3 %). Åren 1912—1914 tillhörde omkring en femtedel av de nytillkomna lägenheterna ifrågavarande typ, men i samma mån som byggnadskostnaderna under de följande krisåren gingo i höjden och lägenheternas genomsnittliga rumsantal minskades, uppfördes lägenheter med bad- (och dusch)rum alltmera sparsamt (år 1918 endast 6·8 %). Utvecklingen under de senaste åren innebär alltså en återgång till förhållandena före kriget under ytterligare accentuering av betydelsen av ifrågavarande bekvämlighet. I de tre största städerna synes numera omkring hälften av alla lägenheter förses med bad- eller duschrum.

Nettotillskottet av hus, lägenheter och rum. Å de för statistiken över byggnadsverksamheten använda frågeformulären redovisas icke allenast det årliga bruttotillskottet av bostäder av olika slag, utan specificeras jämväl avgångna hus, lägenheter och rum i syfte att möjliggöra en beräkning rörande nettotillskottet av bostäder. Dessa uppgifter om bortrivna hus och lägenheter få dock upptas med någon reservation, då de särskilt beträffande tidigare år torde vara mindre fullständiga än de förra.

Under redogörelseåret hade 573 hus varit föremål för byggnadsverksamhet av sådan art, att deras lägenhets- och rumsantal därigenom minskats. Av ifrågavarande byggnader utgjorde 415 egentliga boningshus, vilka i 132 (32·1 %) fall fullständigt bortrivits för att lämna plats åt andra, medan i återstående fall husen endast blivit ombyggda eller ändrade på ett mer eller

mindre genomgripande sätt. Genom ifrågavarande rivnings- och ändringsarbeten hade försvunnit 1 011 bostadslägenheter, innehållande 2 999 boningsrum och kök.

Större intresse erbjuda uppgifterna om avgångna hus, lägenheter och rum först när de ställas i relation till de tillkomna inom motsvarande kategorier i syfte att utröna byggnadsverksamhetens nettoresultat. Resultaten av ifrågavarande beräkningar ha sammanställts i följande tablå, varvid till jämförelse meddelas motsvarande siffror för år 1925:

	År 1925				*År 1926*			
		Nettotillskott				Nettotillskott		
	Brutto-tillskott	antal	pr 10 000 inv.	i % av brutto	Brutto-tillskott	antal	pr 10 000 inv.	i % av brutto
Boningshus	3 695	3 576	17	96·8	3 659	3 527	16	96·3
Bostadslägenheter samtliga	13 068	12 135	57	92·9	14 221	13 210	60	92·9
Bostadslägenheter t. o. m. 2 r. o. k.	8 991	8 232	39	91·6	10 427	9 651	44	92·6
Boningsrum och kök	41 721	39 211	184	94·0	43 932	40 933	185	93·2

Av totalantalet tillkomna bostadslägenheter och rum utgjorde nettotillskottet år 1925 resp. 93 och 94 % och 1926 i båda fallen 93 %, vilka siffror äro icke oväsentligt högre än förkrigstidens (år 1913 resp. 89 och 90 %). Även efter upphävandet 1 okt. 1923 av den i hyresstegringslagen införda bestämmelsen, att rivning av hus med bostadslägenheter endast får ske efter samtycke av hyresnämnd, har den alltjämt existerande bristen på småbostadslägenheter tydligen föranlett särskild varsamhet i fråga om bortrivning av äldre billiga bostäder.

En uppfattning om vad byggnadsverksamheten under en rad föregående år betytt för bostadsbeståndets ökning, erhålles i följande tablå:

	1913	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Nettotillskott av rum (och kök)	25 250	17 397	12 562	13 118	13 367	18 705	21 029	32 505	36 987	39 211	40 933
per 10 000 inv.	145	91	65	67	67	93	102	157	175	184	185

Den bild av utvecklingen, som denna sammanställning ger, avviker dock ej mycket från vad de förut meddelade bruttosiffrorna visa. Skarpt framträder sålunda bostadsproduktionens nedgång under krigs- och krisåren och dess återuppblomstring under den följande tiden.

Den icke-spekulativa byggnadsverksamheten. Såsom framgår av efterföljande tablå, hade den av staten, kommuner, bostadsföreningar m. fl. bedrivna icke-spekulativa bostadsproduktionen särskilt under kristiden utgjort ett synnerligen framträdande inslag i byggnadsverksamheten och även under de senaste åren haft en betydande omfattning. Medan under åren före krigsutbrottet högst en tiondel av bostäderna i rikets stadssamhällen torde ha tillkommit på detta sätt, uppgick under år 1926 motsvarande andel till en femtedel. Anmärkas bör, att nära tre fjärdedelar av detta icke-spekulativa bostadsbyggande föll på Stockholm och Göteborg.

	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926
Antal tillkomna bostadslägenheter	5 203	4 915	4 524	6 365	6 360	9 461	11 901	13 068	14 221
Därav genom icke-spekulativ byggnadsverksamhet . . { antal	2 955	2 602	1 769	2 902	1 110	1 570	2 939	3 277	2 831
%	56·8	52·9	39·1	45·6	17·5	16·6	24·7	25·1	19·9

Bakom dessa temporära förändringar i denna byggnadsverksamhets totalvolym ligga än större växlingar i fråga om aktiviteten och intresset hos dess olika bärare, såsom närmare framgår av följande sammanställning:

Genom icke-spekulativ byggnadsverks. tillkomna bostäder	Staten	Kommuner	Koop. bostadsfören.	Stiftelser o. d. [1]	Industriella företag	Staten	Kommuner	Koop. bostadsfören.	Stiftelser o. d. [1]	Industriella företag
	Absoluta tal					Relativa tal (%)				
år 1916 . . .	19	424		522	260	1·6	34·6		42·6	21·2
» 1917 . . .	18	1 157		1 529	772	0·5	33·3		44·0	22·2
» 1918 . . .	156	820		1 007	972	5·3	27·7		34·1	32·9
» 1919 . . .	211	883		1 074	434	8·1	33·9		41·3	16·7
» 1920 . . .	211	616		367	575	11·9	34·8		20·7	32·6
» 1921 . . .	686	1 518		368	330	23·6	52·3		12·7	11·4
» 1922 . . .	381	279		332	118	34·3	25·2		29·9	10·6
» 1923 . . .	155	693		563	159	9·9	44·1		35·9	10·1
» 1924 . . .	127	1 522	517	672	101	4·3	51·8	17·6	22·9	3·4
» 1925 . . .	62	1 166	765	1 170	114	1·9	35·6	23·3	35·7	3·5
» 1926 . . .	84	369	1 973	332	73	3·0	13·0	69·7	11·7	2·6

Medan under de tidigare åren denna byggnadsverksamhet huvudsakligen uppbars av industriföretag och s. k. allmännyttiga bostadsbolag, i regel understödda av resp. kommuner, har under de senaste åren bostadskooperationen företett stark uppgång. Dess insats, vilken synes ha mer än fördubblats från år 1925 till år 1926, motsvarade sistnämnda år drygt två tredjedelar av hela den icke-spekulativa bostadsproduktionen.

Ett karakteristiskt drag i den bostadskooperativa och övriga icke-spekulativa byggnadsverksamheten är, att den i betydligt högre grad än den spekulativa koncentrerat sig på uppförande av just de minsta slagen av bostäder. Detta framgår tydligt av nedanstående procentsiffror för år 1926:

	Antal tillkomna lägenh.	d ä r a v (i %) enkelrum o. d.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök
Icke-spekulativ byggnadsverks.	2 831	12·2	52·6	23·2	7·0	5·0
Spekulativ »	11 390	12·1	19·9	37·7	15·1	15·2

Betraktar man enbart produktionen av lägenheter om 1 rum och kök, vilka inom större delen av vårt land representera den typiska arbetarbostaden, uppfördes av hithörande 3 750 lägenheter ej mindre än 1 488 eller 39·7 % på icke-spekulativ väg. Belysande är även, att resp. 32·4 och 44·6 % av alla i Stockholm och Göteborg tillkomna smålägenheter (om högst 2 rum och kök) tillkommit genom dylik byggnadsverksamhet. Den icke-spekulativa bostadsproduktionens inriktning på småbostäder medför emellertid, att dess andel i den totala byggnadsverksamheten blir något mindre (15·9 %), när man grundar jämförelsen på antalet eldstäder, än när man utgår från lägenhetssiffrorna (19·9 %).

[1] S. k. allmännyttiga bostadsaktiebolag, konsumtionsföreningar, frälsningsarmén m. m.

Olycksfall i arbete år 1924.

Enligt den av riksförsäkringsanstalten nu publicerade olycksfallsstatistiken för år 1924 uppgick antalet av de under redogörelseåret inträffade olycksfallen till 64 607, varav 33 094 omfattats av försäkringar i ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag. Av olycksfallen inträffade 55 114 hos s. k. större arbetsgivare (med minst 5 arbetare), 4 859 hos mindre arbetsgivare och 4 634 bland statsanställda. För de två senare grupperna saknas vissa uppgifter, och ha på grund härav några beräkningar angående olycksfallsfrekvens o. d. tidigare ej verkställts. En särskild undersökning av riskförhållandena bland de mindre arbetsgivarnas arbetare har emellertid verkställts för åren 1922 och 1923, och kommer en närmare redogörelse för denna undersökning att lämnas i ett sammandrag av olycksfallsstatistiken för femårsperioden 1918—1922, som för närvarande är under utarbetande. I detta sammandrag komma även uppgifter om årsarbetare och olycksfall att meddelas för ett vida större antal specialyrkesgrupper, än som ansetts kunna ske i de årliga redogörelserna.

Beträffande de hos större arbetsgivare inträffade olycksfallen lämnas i *tab. 1* en fördelning på olika yrkesgrenar m. m. och i *tab. 2* en sammanställning av olycksfallens orsaker. I sistnämnda sammanställning har såsom riskmått använts antalet *förlorade arbetsdagar per årsarbetare.*[1] Tabellen giver i sammanträngd form en fullständig bild av de angivna olycksfallsorsakernas andel i olycksfallsrisken och utvisar därjämte, huru stor del av den förlorade arbetstiden, som härrör från sjukdom, invaliditet och död för varje särskild olycksfallsorsak. De olycksfall i arbete, som under år 1924 träffat hos större arbetsgivare anställda arbetare, ha under de gjorda förutsättningarna beträffande det tillämpade riskmåttet förorsakat en förlust i arbetstid av c:a 7 dagar per årsarbetare eller inalles 6·6 miljoner arbetsdagar.[2] Av denna förlorade arbetstid har 17·2 % föranletts av sjukdom, 45·3 % av invaliditet och 37·5 % av den skadades död.

Som exempel på mera dominerande olycksfallsorsaker må följande nämnas. Inom metallindustrien äro arbetsmaskinerna den mest framträdande olycksfallsorsaken med 1·91 förlorade arbetsdagar per årsarbetare. För träindustrien är motsvarande siffra 5·27 eller mer än tredjedelen av hela den förlorade arbetstiden inom denna yrkesgrupp. För pappersindustrien kommer nära fjärdedelen av den förlorade arbetstiden på arbetsmaskinernas konto med 2·32 förlorade arbetsdagar. Handverktyg och enklare redskap göra sig

[1] Vid invaliditets- och dödsfall lägges till grund ett beräknat antal förlorade arbetsdagar, nämligen resp. 75 per invaliditetsprocent och 7 500 vid hel invaliditet eller död.

[2] En närmare redogörelse för de här tillämpade förutsättningarna lämnas i Soc. Medd. årg. 1922, sid. 559—561.

Tab. 1. Olycksfall (hos större arbetsgivare) fördelade efter yrkesgrupper.

Yrkesgrupper	Antal arbetsgivare	Antal årsarbetare		Antal anmälda olycksfall		Antal anmälda invaliditetsfall		Antal anmälda dödsfall		Antal olycksfall per 100 årsarbetare			Antal förlorade arbetsdagar per årsarbetare	Antal förlorade arbetsdagar per olycksfall
		Män	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a		
Malmbrytning, anrikning och rostning . .	95	7 636	152	1 117	3	34	—	17	—	14·6	2·0	14·4	28·74	200
Malmförädling	100	22 017	290	3 683	7	67	—	9	—	16·7	2·4	16·5	10·07	61
Metallindustri	2 067	66 114	3 847	8 789	150	158	4	23	—	13·3	3·9	12·8	7·76	61
Sten-, kol- o. torvindustri	1 200	30 764	1 823	4 515	37	121	1	12	—	14·7	2·0	14·0	10·84	78
Jordbruk, skogsbruk och boskapsskötsel . . .	13 340	128 062	25 727	8 669	317	363	20	60	3	6·8	1·2	5·8	9·00	154
Träindustri	3 793	55 236	946	6 300	23	285	1	24	—	11·4	2·4	11·2	13·94	124
Pappers- och grafisk ind.	906	43 539	7 882	3 738	156	126	5	23	1	8·6	2·0	7·6	9·47	125
Närings- och njutningsämnesindustri	2 460	25 393	14 063	1 657	452	51	4	11	1	6·5	3·2	5·4	5·35	100
Textil- o. beklädnadsind.	1 379	22 483	35 429	584	404	27	10	6	4	2·6	1·1	1·7	2·66	156
Läder-, gummi- o. hårind.	593	12 395	5 916	472	59	11	1	—	—	3·8	1·0	2·9	1·69	58
Kemisk-tekn. industri .	308	9 843	3 373	888	219	23	—	2	—	9·0	6·5	8·4	5·62	67
Byggnadsverksamhet .	4 744	43 858	411	4 129	9	173	1	24	—	9·4	2·2	9·4	13·44	144
Kraft-, belysnings- och vattenverk m. m. . .	512	10 249	157	606	1	20	—	7	—	5·9	0·6	5·8	9·94	170
Handel och varulager .	9 940	69 604	35 999	1 958	248	51	11	7	—	2·8	0·7	2·1	1·96	94
Sjöfart och fiske . . .	2 179	25 289	1 192	2 625	42	103	2	77	2	10·4	3·5	10·1	33·48	332
Samfärdsel (ut. sjöfart)	656	32 451	2 086	1 956	27	34	1	12	—	6·0	1·3	5·7	5·73	100
Ämbetsverk, bank- o. försäkringsrörelse m. m.	1 961	22 138	21 160	102	74	3	3	2	—	0·5	0·3	0·4	0·60	148
Kommunala institutioner (ej hänförda till annan grupp) . . .	5 218	31 979	21 166	322	36	11	5	2	1	1·0	0·2	0·7	1·09	163
Hushåll, hotell- o. restaurangrörelse m. m.	3 110	10 224	40 695	225	462	16	18	1	2	2·2	1·1	1·4	2·21	164
Diverse företag o. yrken	400	1 138	522	51	2	1	—	—	—	4·5	0·4	3·2	1·09	34
Tillsammans 1924	**54 961**	**670 412**	**222 836**	**52 386**	**2 728**	**1 678**	**87**	**319**	**14**	**7·8**	**1·2**	**6·2**	**7·45**	**121**
» 1923	56 653	636 977	217 161	45 500	2 401	1 588	105	266	7	7·1	1·1	5·6	7·07	126
» 1922	58 304	593 285	207 617	36 823	1 968	1 432	105	285	17	6·2	0·9	4·8	8·04	166
» 1921	62 962	601 846	208 880	32 417	1 856	1 428	88	310	6	5·4	0·9	4·2	7·31	173
» 1920	66 456	713 242	222 833	43 095	2 261	1 797	102	426	13	6·0	1·0	4·8	8·12	168
» 1919	62 329	692 406	201 763	46 030	1 963	1 817	91	492	7	6·6	1·0	5·4	8·99	168

särskilt gällande inom stenindustrien och byggnadsverksamheten med mer än 2 förlorade arbetsdagar per årsarbetare inom vardera av dessa båda yrkesgrupper. Hissar, kranar och andra lyftverktyg ha inom sjöfartsgruppen förorsakat en tidsförlust av 4·00 arbetsdagar. Inom denna grupp kommer ej *mindre än 15·10 förlorade arbetsdagar på sjöfartsolycksfallen.* För gruppen samfärdsel utom sjöfart kommer inemot hälften av tidsförlusten på vagnar, tillhörande spårbanor. De elektriska olycksfallen ha inom kraft-, belysnings- och vattenverken medfört en förlorad arbetstid av 4·23 dagar. Bland olycksfallsorsakerna inom gruvindustrien framträda särskilt vagnar tillhörande spårbanor med 6·23 förlorade arbetsdagar samt sammanstörtande och ras med ej mindre än 9·21 förlorade arbetsdagar.

Tab. 2. Olycksfallen fördelade efter orsaker.

Olycksfallsorsaker[1]	Antal olycksfall		Antal förlorade arbetsdagar				
	Inalles	Per 100 årsarbetare	per olycksfall	per årsarbetare på grund av			
				sjukdom	invaliditet	död	Summa
Motorer	120	0·013	110	0·004	0·011	—	0·015
Transmissioner	425	0·048	294	0·017	0·064	0·059	0·140
Arbetsmaskiner	8 812	0·986	105	0·169	0·733	0·134	1·036
Handverktyg och enklare redskap	9 961	1·115	67	0·167	0·534	0·042	0·743
Hissar, kranar och andra lyftverktyg	1 569	0·176	194	0·050	0·181	0·109	0·340
Fordon i trafik, ej tillhörande spårbanor, med animal drivkraft	2 651	0·297	161	0·089	0·195	0·193	0·477
Fordon i trafik, ej tillhörande spårbanor, med mekanisk eller elektrisk drivkraft	606	0·068	305	0·022	0·051	0·134	0·207
Vagnar, tillhörande spårbanor	2 130	0·238	166	0·058	0·138	0·201	0·397
Transportledningar	416	0·047	231	0·014	0·060	0·034	0·108
Sjöfart	190	0·021	2 226	0·005	0·015	0·453	0·473
Luftfart	5	0·001	267	0·000	0·001	—	0·001
Ångpannor, ångkokapparater, ångledningar samt andra kärl under tryck	120	0·013	249	0·003	0·006	0·025	0·034
Elektrisk ström	91	0·010	1 637	0·002	0·022	0·143	0·167
Explosion av sprängämnen	124	0·014	848	0·005	0·062	0·051	0·118
Giftiga och frätande ämnen	369	0·041	70	0·005	0·015	0·009	0·029
Eldfarliga och heta ämnen samt intensivt ljus	1 678	0·188	87	0·032	0·031	0·101	0·164
Rök, gaser, komprimerad luft	27	0·003	564	0·000	—	0·017	0·017
Halkning och fall	5 373	0·602	126	0·172	0·415	0·168	0·755
Nedfallande föremål	3 025	0·339	92	0·079	0·140	0·092	0·311
Sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras	1 293	0·145	363	0·052	0·197	0·277	0·526
Lyftning, bärande och hanterande av föremål	9 653	1·081	52	0·207	0·254	0·101	0·562
Föremål, på vilka den skadade trampat	405	0·045	28	0·007	0·006	—	0·013
Slag, stöt eller bett av djur (inkl. olycksfall under ridning)	611	0·068	160	0·020	0·047	0·042	0·109
Övriga orsaker	5 460	0·611	117	0·100	0·201	0·411	0·712
Samtliga orsaker 1924	**55 114**	**6·170**	**121**	**1·279**	**3·379**	**2·796**	**7·454**
» » 1923	47 901	5·608	126	1·241	3·427	2·397	7·065
» » 1922	38 791	4·843	166	1·125	4·092	2·828	8·045
» » 1921	34 273	4·227	173	1·016	3·370	2·923	7·309
» » 1920	45 356	4·845	168	1·071	3·533	3·517	8·121
» » 1919	47 993	5·367	168	1·162	3·643	4·186	8·991

[1] Den här tillämpade orsaksindelningen har, för ernående av större överensstämmelse med det vid första internationella socialstatistiska konferensen i Genève år 1923 antagna schemat för olycksfallens klassificering efter orsaker, undergått några mindre modifikationer. Sålunda har gruppen nedfallande föremål m. m. uppdelats i två, av vilka den första omfattar nedfallande föremål samt den andra sammanstörtande av föremål och ställningar samt ras. Å andra sidan hava grupperna eldfarliga och heta ämnen samt intensivt ljus och strålande värme sammanförts till en, liksom även gruppen »annan person, som avsiktligt förorsakat olycksfallet,» sammanförts med »övriga orsaker».

Olycksfall inom sjömansyrket år 1926.

Den arbetarskyddsstatistiska utredning rörande olycksfall inom sjömansyrket, som i likhet med föregående år utarbetats av sjöfartsavdelningen å socialstyrelsens byrå för arbetarskyddsärenden, omfattar 1 134 olycksfall, av vilka 74 med dödlig utgång. Motsvarande siffror för 1925 voro 1 070 resp. 74. Såsom primärmaterial för redogörelsen har använts dels rapporter om sjöolyckor och protokoll från sjöförklaringar och sjöförhör, vilka till ett sammanlagt antal av 133 delgivits socialstyrelsen av kommerskollegium, dels 966 anmälningar om olycksfall i arbete, vilka genom yrkesinspektörerna inkommit från polismyndigheterna, dels slutligen 76 anmälningar av sistnämnda slag, vilka insänts till socialstyrelsen från enskilda försäkringsinrättningar. Rörande 41 olycksfall har sålunda rapport erhållits från mera än ett håll.

Av de i redogörelsen ingående olycksfallen avse 43 ombord å svenska fartyg anställda främmande sjömän, vilka ifråga om nationalitet fördela sig på följande sätt: 1 brasilianare, 9 britter, 1 chilenare, 8 danskar, 1 estländare, 2 finländare, 1 holländare, 1 jugoslav, 2 letter, 6 norrmän, 1 ryss, 1 tjeckoslovak, 6 tyskar och 3 österrikare. De olycksfall, som drabbat utlänningar, uppgå alltså endast till 3·8 % av samtliga inträffade olycksfall mot 5·9 % föregående år.

Olycksfallsintensiteten under årets olika månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	S:a
Dödliga olycksfall:													
Maskindrivna fartyg	1	2	3	—	9	9	2	4	17	6	6	5	**64**
Segelfartyg och pråmar	—	—	—	—	1	1	—	—	1	6	1	—	**10**
Icke dödliga olycksfall:													
Maskindrivna fartyg	46	58	47	55	86	95	96	100	103	110	97	106	**999**
Segelfartyg och pråmar	1	—	—	3	6	6	2	5	9	10	7	12	**61**
Summa	**48**	**60**	**50**	**58**	**102**	**111**	**100**	**109**	**130**	**132**	**111**	**123**	**1 134**

Såsom helt naturligt är, inträffar det största antalet olycksfall under de månader sjöfarten är som livligast. Sålunda falla endast 19 % av samtliga olycksfall, tämligen jämnt fördelade, på årets fyra första månader, då sjöfarten på våra närmare farvatten är betydligt reducerad och det mindre fartygstonnaget i stor utsträckning upplagt. Från och med maj månad inträffar en avsevärd stegring, som uppnår sitt maximum i oktober med 132 olycksfall eller 11·6 % av samtliga. Dödsfallen voro talrikast under september i samband med under denna månad timade större sjöolyckor.

Olycksfall inom sjömansyrket under år 1926, fördelade efter orsaker,

	Orsaker	Olycksfall å maskindrivna fartyg			Olycksfall å segelfartyg och prämar			Hela antalet olycksfall		
		Dödliga	Icke dödl.	Summa	Dödliga	Icke dödl.	Summa	Dödliga	Icke dödl.	Summa
1	Fartygs förlisning i öppen sjö	13	—	13	—	—	—	13	—	13
2	» strandning eller grundstötning	—	5	5	—	—	—	—	5	5
3	» kollision	1	1	2	1	2	3	2	3	5
4	» försvinnande med man och allt	2	—	2	—	—	—	2	—	2
5	» kantring	1	—	1	5	—	5	6	—	6
6	Fall från väders (rigg, skorsten, lastbom etc.)	—	9	9	—	—	—	—	9	9
7	» över bord från däck	7	5	12	2	—	2	9	5	14
8	» å däck	—	86	86	—	6	6	—	92	92
9	» genom luckor ned i lastrum, kolboxar etc.	3	30	33	—	2	2	3	32	35
10	» vid vistelse i lastrum, kolboxar, tankar o. d.	—	43	43	—	1	1	—	44	44
11	Nedfallande föremål	—	20	20	—	1	1	—	21	21
12	Brottsjöar	5	16	21	—	2	2	5	18	23
13	Arbete (å ställning) på fartygs utsida	—	5	5	—	—	—	—	5	5
14	» under segelmanöver	—	2	2	2	4	6	2	6	8
15	Styranordningar (för hand)	—	9	9	—	—	—	—	9	9
16	Förtöjning, förankring, bogsering o. d.	3	96	99	—	14	14	3	110	113
17	Bärgningsredskap (livbåtar o. d.)	—	8	8	—	—	—	—	8	8
18	Luckor och skärstockar	—	34	34	—	—	—	—	34	34
19	Ställningar, landgångar, lejdare m. m.	1	75	76	—	—	—	1	75	76
20	Fartygs framdrivningsmaskineri	—	70	70	—	—	—	—	70	70
21	» hjälpmaskineri, vinschar o. d.	2	18	20	—	1	1	2	19	21
22	Ångpannor och andra högtryckskärl	—	14	14	—	—	—	—	14	14
23	Eldning, kollämpning o. d.	—	54	54	—	—	—	—	54	54
24	Askhissning	—	21	21	—	—	—	—	21	21
25	Handverktyg	—	57	57	—	3	3	—	60	60
26	Rosthackning	—	14	14	—	—	—	—	14	14
27	Eldsvåda	—	8	8	—	—	—	—	8	8
28	Explosion (utom av ångpannor o. d.)	3	25	28	—	3	3	3	28	31
29	Förgiftning (av kolos o. d.)	1	—	1	—	2	2	1	2	3
30	Skållning av hett vatten, ånga o. d.	—	33	33	—	1	1	—	34	34
31	Försvinnande från fartyg	1	—	1	—	—	—	1	—	1
32	» under vistelse i land	1	—	1	—	—	—	1	—	1
33	Olycksfall » » »	5	24	29	—	1	1	5	25	30
34	Förflyttning till eller från fartyg vid besök i land	11	16	27	—	2	2	11	18	29
35	Lastning och lossning	1	108	109	—	16	16	1	124	125
36	Andra orsaker	3	93	96	—	—	—	3	93	96
37	Summa	64	999	1 063	10	61	71	74	1 060	1 134
38	därav: med dödlig utgång									
39	utan » »									
40	å maskindrivna fartyg									
41	å segelfartyg och prämar									

bemanningsspecialiteter och fartygens positioner vid olyckstillfällena.

Bemanningsspecialiteter														Fartygens positioner vid olyckstillfällena						
Befälhavare	Styrmän	Maskinister	Segelm., rorgängare, båtsm., timmermän	Matroser	Lättmatroser	Jungmän	Annan ej spec. däckspersonal	Donkeymän o. smörjare	Eldare o. motormän	Kollämpare	Manlig kökspersonal	Kvinnlig kökspersonal	Annan ej spec. personal	Kust- o. inre fart	Östersjöfart	Nordsjöfart	Oceanfart	Svensk hamn	Utländsk hamn	
1	1	2	—	—	1	2	—	—	2	—	2	2	—	—	13	—	—	—	—	1
—	1	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	2
—	—	1	—	—	—	1	2	—	1	—	—	—	—	—	1	3	1	—	—	3
1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	4
—	1	—	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	5
—	1	1	1	1	—	3	—	—	2	—	—	—	—	—	2	1	2	1	3	6
—	1	—	1	3	—	2	4	—	2	—	—	1	—	1	1	—	1	5	6	7
10	10	3	1	9	5	9	4	3	10	1	10	15	2	6	11	7	12	29	27	8
2	4	—	5	4	8	3	—	1	4	1	2	1	—	—	—	1	1	22	11	9
1	6	5	2	4	2	3	1	3	13	2	1	—	1	2	3	1	6	17	15	10
—	4	5	1	1	4	2	—	1	3	—	—	—	—	—	1	1	1	14	4	11
2	3	—	2	3	3	7	—	—	—	—	2	1	—	—	6	9	8	—	—	12
—	1	—	—	1	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	13
2	2	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	1	—	14
2	2	—	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	6	2	1	—	—	—	15
19	16	4	3	17	16	13	22	3	—	—	—	—	—	17	8	1	2	56	29	16
1	2	—	—	1	2	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	3	17
2	4	1	2	7	10	3	—	—	1	1	3	—	—	1	1	—	4	18	10	18
6	4	8	6	5	4	2	4	3	20	1	7	5	1	6	5	2	4	32	27	19
5	1	26	—	—	—	—	2	14	21	1	—	—	—	4	10	3	6	34	13	20
1	1	5	2	2	—	2	1	5	2	—	—	—	—	1	2	3	2	9	4	21
—	—	6	—	—	—	—	—	1	6	1	—	—	—	2	1	—	—	4	7	22
1	—	4	—	2	—	—	4	1	37	5	—	—	—	5	9	6	9	21	4	23
—	—	1	2	—	—	—	—	1	11	5	—	1	—	1	5	2	4	4	5	24
4	3	5	3	5	2	1	1	8	10	1	7	9	1	3	7	1	7	22	20	25
1	1	1	—	2	1	1	—	—	6	—	1	—	—	—	—	—	—	10	4	26
1	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	—	1	—	—	—	1	1	2	4	27
1	1	6	2	2	2	2	4	2	5	2	1	1	—	1	—	1	1	11	17	28
—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	29
2	2	3	—	—	—	—	—	1	4	1	14	6	1	2	4	1	7	13	7	30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	31
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	32
2	2	6	1	2	2	1	1	1	4	—	3	2	3	—	—	—	—	15	15	33
5	2	2	1	2	4	5	1	1	3	1	2	—	—	—	—	—	—	10	19	34
14	23	4	2	24	11	14	27	—	3	—	3	—	—	—	—	1	—	97	27	35
2	16	8	5	11	8	2	6	3	15	—	10	8	2	4	6	7	14	41	24	36
89	**115**	**109**	**43**	**109**	**88**	**88**	**91**	**53**	**191**	**26**	**68**	**53**	**11**	**63**	**116**	**55**	**93**	**496**	**311**	37
3	6	7	4	3	7	16	10	3	6	2	4	3	—	2	28	3	3	10	28	38
86	109	102	39	106	81	72	81	50	185	24	64	50	11	61	88	52	90	486	283	39
64	107	109	42	104	85	77	79	53	191	26	62	53	11	56	99	52	93	468	295	40
25	8	—	1	5	3	11	12	—	—	—	6	—	—	7	17	3	—	28	16	41

Olycksfallens antal under redovisningsåret framgår av efterföljande tablå:

	Antal fartyg, å vilka antalet olycksfall utgjort											Summa
	1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	25	
Maskindrivna fartyg	413	132	56	16	6	5	2	3	2	1	1	637
Segelfartyg och pråmar . .	44	8	2	—	1	—	—	—	—	—	—	55
Samtliga fartyg	**457**	**140**	**58**	**16**	**7**	**5**	**2**	**3**	**2**	**1**	**1**	**692**

Dödsolyckorna fördela sig på 49 fartyg, av vilka 40 haft vardera ett olycksfall, 3 fartyg vardera tvenne och 3 fartyg trenne fall, medan för återstående 3 fartyg redovisats resp. 4, 5 och 10 förlorade människoliv.

Olycksfallens fördelning på olika bemanningsgrupper klarläggas i nedanstående uppställning, där siffrorna inom parentes angiva motsvarande medeltal för tioårsperioden 1916—1925:

	Befälhavare	Styrmän	Maskinister	Däcksmanskap	Maskinmanskap	Kökspersonal manl.	Kökspersonal kvinnl.	Summa
Anställda, %	10·1	9·0	10·5	36·4	18·8	8·2	7·0	**100**
	(10·7)	(9·3)	(10·1)	(38·5)	(17·9)	(6·2)	(7·3)	
Olycksfall, %	7·8	10·1	9·6	36·9	24·9	6·0	4·7	**100**
	(9·1)	(10·2)	(10·5)	(39·4)	(22·0)	(5·2)	(3·6)	
Dödsfall, %	4·1	8·1	9·5	54·0	14·8	5·4	4·1	**100**
	(8·2)	(10·2)	(8·7)	(38·6)	(21·9)	(8·5)	(3·9)	

Av samtliga olycksfall ha 71·2 % inträffat å fartyg, som legat i hamn, och 28·8 å fartyg, som befunnit sig till sjöss, medan motsvarande fördelning av dödsfallen utgjort resp. 51·4 och 48·6 %. Av olycksfallen i hamn komma 15·5 % på lastning och lossning. Endast 2·7 % av samtliga olycksfall ha ägt rum i samband med större sjöolyckor, under det att 31·1 % av dödsfallen äro att hänföra härtill.

Av tabellen å sid. 962 framgår, att det största antalet eller 17·1 % av samtliga olycksfall förorsakats genom fall. Härnäst kommer lastning och lossning med 11 %, förtöjningsarbete 10 %, maskiner 9·3 %, landgångar, lejdare m. m. 6·7 % och handverktyg 5·3 %. Ifråga om svårare olycksfall, enkannerligen de som haft dödlig utgång, äro 17·6 % att hänföra till förlisning i öppen sjö, 14·9 % till förflyttning till och från fartyg vid besök i land, 12·2 % till fall över bord, 8·1 % till fartygs kantring samt 6·7 % till vardera av olycksfallsorsakerna brottsjöar och olycksfall under vistelse i land.

Kortfattade beskrivningar över svårare och ur arbetarskyddssynpunkt särskilt beaktansvärda olycksfall lämnas här nedan.

Vid fartygs *förlisning i öppen sjö* ha 13 personer omkommit.

1. Ett segelfartyg med hjälpmaskin, vilket med en last av c:a 140 ton gatsten var på resa från en sydsvensk till en tysk hamn, mötte härunder hårt väder, varvid motorn råkade i olag och stannade. Fartyget, som efter att hava minskat segel arbetade hårt i den upprörda sjön, sprang läck och kunde ej hållas läns trots oavbruten pumpning, varför hela besättningen, bestående av fyra man, gick i livbåten. Kort därefter sjönk fartyget, och man sökte med livbåten roende uppnå den tyska kusten, som redan kunde skönjas, men sedan den ena av båtens tvenne åror bräckts av lämnades båten, som ej längre kunde manövreras, att driva vind för våg. I regndis och mörker fortsattes därefter den vådliga färden, tills båten under efternatten kom in i bränningarna, varvid den kantrade, och befälhavaren, bästemannen samt kocken omkommo i vågorna. Endast en jungman lyckades simmande uppnå land, där han omhändertogs av befolkningen. Anledningen till

sjöolyckan torde vara att söka i den tunga lasten, som fartyget ej förmått bära i den upprörda sjön utan att springa läck, samt i det förhållandet, att livbåten på grund av bristfällig utrustning ej kunde manövreras på betryggande sätt.

2. I mitten på september förolyckades i Östersjön en ångare om 1 300 bruttoton, varvid tio personer av fartygets bemanning omkommo. Fartyget, som i en nordtysk hamn intagit en last stenkol på 1 750 ton, varav 20 ton i en binge å akterluckan, samt dessutom hade ett bränsleförråd av 170 ton kol, var på resa till en nordsvensk hamn, då det redan i södra Östersjön mötte storm med överbrytande sjö, varvid nämnda däckslast jämte skalkningen å akterluckan spolades loss, så att vatten inträngde i kolboxar och lastrum. Efter hand som fartyget, vilket nu befann sig c:a 40 sjömil öster om Ölands södra udde, allt mera började vattenfyllas och sjunka, sjösattes under stora svårigheter livbåtarna, som därvid illa ramponerades. Härunder omkommo tre personer, medan av besättningen i livbåtarna sju dukade under på grund av överansträngning och köld. De överlevande nio blevo efter utståndna strapatser och svåra lidanden efter mera än ett dygns vistelse i båtarna upptagna och räddade av en främmande ångare, som förde dem i hamn. Den egentliga orsaken till olyckan synes av utredningen att döma hava varit överlastning av ångaren. Vid avgången från lastningshamnen var fartyget nämligen nedlastat betydligt över färskvattenmärket och besatt tydligen icke den reservflytkraft, som var erforderlig för dess säkerhet under svårt väder i öppen sjö.

Vid kollision mellan fartyg ha 2 personer omkommit och 3 skadats.

En mindre motorskonare har under året *försvunnit med man och allt.*

Fartyget, som med last av tegel under tiden mellan jul och nyår avgick från en sydsvensk hamn och, enligt vad utredningen givit vid handen, då befann sig i sjövärdigt skick, har sedermera ej avhörts.

Vid *tvenne kantringsolyckor* (eller förmodade sådana) ha 6 människoliv gått förlorade.

9 personer ha enligt inkomna rapporter lidit svårare eller lindrigare skador vid *fall från väders.* Ifrågavarande olycksfall ägde i allmänhet rum under målnings- eller rengöringsarbeten å master och skorstenar med eller utan anlitande av ställningar. Även fall från lastbommar i samband med av sjöfolk utfört arbete vid lastning och lossning innefattas i denna olycksfallsgrupp.

Genom *fall över bord* ha 9 personer omkommit och 5 skadats. Beträffande de förstnämnda olycksfallen må följande tvenne fall relateras:

1. En besättningsman å en bogserångare, som låg förtöjd vid ett norrländskt sågverk, råkade efter mörkrets inbrott tillsammans med en för tillfället på besök varande person från land på okänt sätt falla över bord och drunkna. Av polisutredningen synes framgå, att den omkomne besättningsmannen, som i något ärende gått upp från skansen å däcket, härvid halkat och fallit *under* räcket, vars nedre del varit öppen, samt att den andra personen, som troligen skyndat till hans hjälp, därvid även fallit över bord och drunknat.

2. Från en mindre ångare, som med en last av trä och styckegods just lämnat en nordtysk hamn, föll en eldare över bord och drunknade. Av upplysningar, som lämnades vid sjöförklaringen, framgår, att såväl å för- som akterdäcket förts last till en höjd av c:a 1.5 m. bestående av bensinfat ställda på ända samt däröver kork- och barkbalar. Å fördäcket hade över däckslasten vid relingarna å vardera sidan anbringats mantåg, som på en längd av 5 à 6 m. utan stöttor sträckte sig från bryggräcket fram till vanten å förmasten. Å akterdäcket funnos däremot inga som helst skydd vid fartygssidan utan endast ett enkelt mantåg, som på en höjd av c:a 1 m. var uppsatt i långskeppsled midskepps.

Vid *fall å däck*, vari jämväl inbegripes fall å däckslast, ha 92 personer skadats, dock ingen därav dödligt. Såsom allmännast förekommande orsak till hithö-

rande olycksfall angives halkning å genom överspolning slippriga däck, särskilt i förening med sjögång och rullning. Däckslaster av props ha i detta avseende visat sig speciellt farliga genom den slemmiga och ojämna yta de redan omedelbart efter lastningen förete och bliva under dåligt väder ännu halare och mången gång nästan helt oframkomliga. Bland övriga anförda orsaker må nämnas ojämnheter och håligheter i däckslaster av skilda slag, av olika föremål belamrade däck, å däck utspilld olja m. m.

Av de 35 olyckshändelser, som inträffat vid *fall ned i lastrum* o. d., hava tre haft dödlig utgång.

Det största antalet fall har inträffat vid på- och avluckning, varvid de skadade antingen halkat å däcket och fallit över luckkarmen eller vid beträdande av ofullständigt eller slarvigt pålagda luckor tillsammans med dessa störtat ned i lastrummet. Vidare ha olyckor av berörda slag inträffat under förhalningsarbete, som utförts i omedelbar närhet till öppna luckor, vid surrning av däckslast under liknande förhållanden, genom slintning från rumslejdare m. fl. orsaker. Ett avsevärt antal fall förekomma, då besättningsmän vid passerande av öppna, ofta obelysta luckor störta ned därigenom. Försök att taga sig fram i den trånga passagen mellan luckkammaren och en alltför tätt intill densamma stående vinsch medförde, att en besättningsman föll ned i lastrummet och ådrog sig svåra skador. Olämpligt placerade och oskyddade nedgångsluckor till pikar och förrådsrum ha jämväl visat sig utgöra en fara för nedstörtande, särskilt som dessa öppningar i allmänhet befinna sig i mörker.

Under rubriken *fall vid vistelse i lastrum etc.* finnas upptagna 44 olycksfall, dock intet med dödlig utgång. De erbjuda i stort sett föga av intresse från arbetarskyddssynpunkt, äro i allmänhet av mindre svårartad natur och kunna i regel näppeligen förebyggas. De flesta ha inträffat under arbete i maskin- och eldrum, där de av fettämnen hala durkarna i samband med fartygets rörelser till sjöss varit den närmaste anledningen.

Bristfälliga ställningsplankor, som kommit till användning vid målning och rostbankning i lastrum, ha i några fall varit orsak till olycksfall inom denna grupp, och nedstörtande från axeltunnlar förekommer jämväl rätt ofta.

Nedfallande föremål utan samband med annan i tabellen upptagen orsak angivas ha föranlett 21 olycksfall. Dessa erbjuda i regel intet av speciellt intresse ur arbetarskyddssynpunkt och synas i de flesta fall vara att tillskriva de skadades egen ovarsamhet. Flertalet fall ha inträffat i maskinrum vid reparations- eller underhållsarbete, därvid maskindelar eller tyngre verktyg från större eller mindre höjd fallit ned. Ett av hithörande olycksfall var av synnerligen svårartad karaktär och inträffade under det att en sjöman var sysselsatt med att till väders rigga ned topprep till lastbommarna, varvid han av en eller annan anledning kom att släppa en större schackel, som vid nedslaget träffade en annan å däcket arbetande sjöman så att huvudskålen spräcktes.

Brottsjöar, vilka för sjömansyrkets vidkommande kunna betecknas som en säregen risk, ha under redogörelseåret förorsakat 18 olycksfall utan och 5 med dödlig utgång. Av de senare inträffade tvenne under följande omständigheter:

Å en större ångare, som med last av trä, varav en stor del till en höjd av 5 m. var stuvad å däcket, var besättningen under svår storm i Nordsjön nattetid sysselsatt med att lämpa däckslasten över bord. Detta arbete hade just påbörjats, då en våldsam brottsjö gick över fartyget från för till akter, varvid den elektriska belysningen slocknade, samtliga däckslaststöttor å styrbordssidan bräcktes, surrningarna på däckslasten sprungo och lasten delvis gick över bord dragande med sig riggen och skadande roderledningen. Då däckslasten gick över bord följde en matros och tre jungmän med i havet. En av jungmännen, som blev hängande längs fartygssidan utombords, räddades av de ombordvarande, medan två av de nödställda, som lågo i vattnet intill fartygets sida, lyckades fatta tag i de till dem utkastade räddningslinorna. De blevo emellertid av ett flertal sjöar kastade mot bordläggningen och förlorade därvid medvetandet samt släppte linorna och sjönko. Den fjärde syntes aldrig till. Livbåt kunde ej sjösättas. En av styrmännen och en besättningsman ledo allvarliga skador, och den förstnämnde, som vid det svåra brottet lyckats rädda sig å backen, kunde ej förr än nästa dags morgon taga sig därifrån.

Av de förra (utan dödlig utgång) synes särskilt böra omnämnas ett, varvid under hårt väder en seglares livbåt, som hängde under s. k. hackdävertar, lyftes av en brottsjö och slungades mot rorsmannen, vilken därvid led ganska allvarliga skador.

De under rubriken *arbete å ställning på fartygs utsida* upptagna olycksfallen förete intet nytt av särskilt intresse. Liksom tidigare utgöras desamma av fall från ställningar i vattnet, förorsakade dels av oförsiktighet, dels av bristfälligt ställningsmaterial.

Under utförande av *segelmanöver* ha två sjömän omkommit, den ene genom fall från fockriggen under reparation av en segelskada å ett skonertskepp, som under hårt väder låg på kryss i Östersjön, den andre vid segelbärgning å klyvarbommen på ett skonertskepp. Den senare, som var iklädd s. k. pjäxor utan klack, har tydligen halkat å perten och därvid förlorat jämvikten. Bägge föllo över bord och drunknade.

Under tabellrubriken *styranordningar* återfinnas 9 olycksfall. De avse samtliga skador, vilka rorgängare ådragit sig vid styrning medelst handratt, som särskilt vid smärre fartygs gång i is lätt kommer i drift. Härvid kan rorsmannen, om han ej är försiktig, erhålla mången gång ganska våldsamma slag med åtföljande krossår och kontusioner.

113 olycksfall, varav 3 med dödlig utgång, ha inträffat i samband med arbete vid *förtöjning, ankring, bogsering etc.* Förloppet vid de tre dödsolyckorna var i korthet följande:

1. Vid en ångares ingående i en engelsk docka, varvid en del av besättningen hade att passa trossarna å fartygets back, slirade springet, som plötsligt styvnade till, över räcket och kastade omkull två av sjömännen. Den ene erhöll därvid så svåra skador i huvudet, att han dagen därpå avled å det sjukhus, dit han omedelbart avförts.

2. Vid bogsering av pråmar i en norrländsk hamn skulle bogserbåtens däcksman förtöja en av pråmarna vid kajen och förflyttade sig härunder å pråmrelingen för att kasta loss bogsertrossen. Kommen till mitten av pråmen förlorade han jämvikten, föll upprättstående i vattnet och sjönk omedelbart. Den drunknade anträffades först efter ett par timmars draggning, därvid anställda upplivningsförsök blevo utan resultat.

3. Å en mindre motorseglare, som var bemannad med endast befälhavare och bästeman, var den senare under utgående från hamn sysselsatt med intagande av ankaret och föll därvid stående å ena bogstaget över bord och drunknade. Staget hade släppt från sin fäst-

punkt vid klyvarbommen, i det att järnringen om densamma rätats ut. Den ende ombordvarande, som varsnade olyckan först sedan fartyget avlägsnat sig ett femtiotal meter från olycksplatsen, vände och satte kurs på den förolyckade, vilken emellertid sjönk, innan några andra åtgärder hunno vidtagas för hans bärgning. Fartyget plägade som regel ha tre mans besättning men seglade för tillfället med endast två man.

De övriga olycksfallen inom denna huvudgrupp ha ägt rum under en mångfald olika omständigheter och ha mången gång medfört allvarliga skador. Oftast förekommande äro sår med åtföljande infektion å händer och fingrar på grund av slitna och taggiga wiretrossar — nära 25 % av hithörande olycksfall ha föranletts av nämnda orsak — därnäst i antal komma klämskador förorsakade vid trossars fastgöring å eller losskastning från pållare samt slag av wirebukter. I ett par fall ha besättningsmän fått benen intrasslade i utlöpande bukter och dragits med över bord, därvid foten avslitits, varjämte förekommit, att bogser- och förtöjningstrossar, vilka råkat dragas in i propellern, tillfogat närstående personer allvarlig skada. Oförsiktiga hopp i land, särskilt vid förtöjning i slussar och vid bryggor, ha i ett flertal fall angivits som orsak till benbrott och smärre skador, och fall å däck under utförande av förtöjningsarbete höra till vanligheten. Bland övriga orsaker märkas sprungna trossar, klämning å vinschnockar vid inhalning av förtöjningar, slag av ankarkätting, drev å wirerullar m. fl.

Olyckor under *livbåtsmanöver* eller i samband med annat arbete vid livbåtar ha förekommit i 8 fall. Härvid uppkomna skador, förorsakade av slag och klämning, ha inträffat vid livbåtars ut- eller insvängning, vid båttaljornas firande eller fånglinans fastsättning och förete intet av speciellt intresse ur arbetarskyddssynpunkt.

Vid arbete med *luckor och skärstockar* ha inträffat 34 olycksfall, de flesta av ganska allvarlig art, i form av svårartade kläm- och krosskador å händer och fötter, uppkomna vid av- och påluckning samt vid skärstockars urlyftande eller insättning. Oförsiktighet vid stängning av skylight, varvid glasrutor krossats, har i ett par fall förorsakat svårare skärsår.

Fall i *lejdare och trappor* förekomma ofta medförande mer eller mindre svårartade skador. En dylik olycka har under redovisningsåret till och med haft dödlig utgång. Det största antalet olycksfall inom denna grupp inträffar vid upp- eller nedgående för lejdare till maskin- och eldrum, vid passerande av trappor mellan olika däck samt vid förflyttning till eller från bostadsutrymmena ombord. Ren oförsiktighet i samband med fartygets rörelser i upprörd sjö, branta trappor och hala steg samt lösa metallbeslag å trappsteg äro de oftast förekommande orsakerna till halkning och fall. Utombordslejdare och landgångar, antingen dessa varit olämpligt placerade eller illa fastgjorda eller av bristfällig beskaffenhet, ha också sin dryga andel i hithörande olyckor.

Under arbete i ett eller annat samband med fartygs *framdrivningsmaskiner* ha under året inrapporterats 70 olycksfall, av vilka dock intet med dödlig utgång. Ett stort antal har likvisst förorsakat allvarliga skador, som till och med i en del fall nödvändiggjort amputation, särskilt av fingrar, som vid smörjning eller s. k. överkänning av rörliga maskindelar klippts av eller krossats.

Kläm- och krosskador samt förlyftning äro vanliga vid reparations- och underhållsarbete. En synnerligen svårartad olyckshändelse inträffade, då man i ett motorfartygs maskinrum var sysselsatt att medelst talja lyfta ett tyngre ventilhus, varvid en i ventilen som fäste för blockhaken inskruvad ögonbult släppte och maskindelen ifråga föll ned och krossade benet på en maskinist. Brist på utrymme i maskinrum synes vara en bidragande orsak till olycksfall under denna rubrik. Sålunda har hänt, att en eldare under slaggning av fyren i ångpannan, då han drog tillbaka slaggspettet, fick en del av handen avklippt i den arbetande maskinen. Vid eftersyn och utbyte av kompressionsventiler å större motorer inträffar då och då, att ventilen slungas upp av kvarbliven komprimerad luft, varvid hand- och huvudskador uppstå. Slutligen må omnämnas de alltjämt talrikt förekommande olycksfallen vid startande av mindre motorer, i det att startvev eller handtag å balanshjul därvid ofta genom s. k. backslag förorsaka handskador.

Olycksfall under arbete med *andra maskiner* ombord än fartygs framdrivningsmaskineri, jämväl vid vinschar utan direkt samband med lastning och lossning, finnas upptagna till ett antal av 21, varav två med dödlig utgång. Förloppet av de sistnämnda var i korthet följande:

1. Under uppriggning av en lastbom å ett större motorfartyg blev 3:e styrmannen indragen mellan taljelöparen och nocken till den elektriska vinschen, som ej hann stoppas, förr än styrmannens ben fastklämts och nästan helt avskilts från kroppen, så att ett stort, gapande sår uppstod runt ljumskvecket, från vilket blodet forsade ut. Den skadade fördes omedelbart till sjukhus, där han avled samma dag. Av undersökningen framgår, att den omkomne styrmannen själv skött vinschmanövern och samtidigt medelst taljelöparen runt nocken hissat bommen, varvid hans kläder, då han ämnat reglera farten, fångats mellan löparen och nocken så att han kastats omkull och flera varv följt med den roterande vinschnocken, innan en annan besättningsman hann till och stannade vinschen. Däcket, där ifrågavarande arbete förrättades, var vid tillfället försänkt i mörker.

2. Vid isättning av skärstockar i en ångares lastlucka medelst vinsch råkade en jungman, som skötte vinschen, bliva indragen mellan hisswiren och linkorgen samt så illa klämd å kropp och huvud, att han omedelbart avled. Olyckan tillgick så, att den omkomne, som å händerna var iklädd vantar, då han skulle styra wiren å linkorgen med ena vanten fastnade i den nötta och taggiga löparen och vid försök att bli fri drogs in och följde med den roterande linkorgen till dess en närstående person sprang till och stannade vinschen.

Av övriga olycksfall inom denna grupp ha de flesta tillkommit och förlöpt under i huvudsak samma omständigheter som de, vilka beskrivits under närmast föregående grupp. Ett mera ovanligt fall förtjänar dock särskilt omnämnande.

Vid reparationsarbete med en elektrisk motorpump råkade en maskinist tappa en mutter, och, då en medhjälpare skulle lysa efter denna med en sladdlampa, råkade den sistnämnda åstadkomma en strömslutning med ändan av en från pumpen avskruvad kabel, varvid uppstod en kraftig ljusbåge, som brände maskinisten i ansiktet.

De i tabellen angivna 14 olycksfallen i samband med arbete vid *ångpannor* härröra till största delen från söndersprungna vattenståndsglas med därav uppkomna mer eller mindre allvarliga brännskador. En bräckt stagbult, oavsiktligt öppnande av en skumventil samt tubpressning äro några andra olycksfallsorsaker under denna rubrik.

54 personer ha skadats under arbete med *eldning och kollämpning*. Bland de anmälda olycksfallen inom denna huvudgrupp äro de flesta att hänföra till fall å eldrumsdurk eller i kolboxar, varjämte ett antal brännskador vid slaggning, förorsakade av glödande slaggspett, tilldraga sig uppmärksamheten. Kolras i boxar, slag och stötar av eldstadsluckor samt kringflygande kol- och askpartiklar, som inkommit i ögonen, märkas bland övriga olycksfallsorsaker. Vid några tillfällen har förekommit, att eldare vid öppnande av fyrluckorna blivit illa brända å huvud, bröst och armar av utslående eldflammor.

För fartygseldare och kollämpare typiska olyckshändelser i samband med s. k. *askhissning* ha inträffat i 21 fall. Bland härtill angivna olycksfallsorsaker må nämnas: förlyftning vid bärande av fyllda askpytsar, i eldrummet nedfallande askpytsar till följd av att hisslinan sprungit eller haken oavsiktligt krokat ur, slag av askvinschens vev, sliten och taggig hisswire, m. fl.

De under tabellrubriken *handverktyg* upptagna 60 olycksfallen förete ur arbetarskyddssynpunkt intet av speciellt intresse. Slag av hammare och släggor, slintande skruvnycklar, märlspiks hanterande vid splitsning av ståltrossar m. m. angivas som ofta förekommande orsaker till hithörande olycksfall. Sårskador vid vedhuggning och under utförande av allehanda göromål i kabyssen äro utmärkande för ombord anställd kökspersonal och träffa i övervägande grad de kvinnliga befattningshavarna.

Vid arbete med *rosthackning* ha 14 personer erhållit ögonskador. I samtliga fall har frånvaron av skyddsglasögon kunnat konstateras.

8 ombord anställda personer erhöllo mera eller mindre allvarliga skador vid *eldsvåda*. Utspilld bensin, som antänts vid vårdslöst handhavande av påfyllningskärl, nedfallande s. k. blosslampor med bart brinnande låga samt antändning av kläderna under arbete framför kokspis i kabyss angivas såsom direkt anledning till några av olycksfallen. Under nitningsarbete, varvid nitarna glödgades å en handässja, placerad å en ångares fördäck, råkade en nit falla ned i å däcket utspilld olja, som ögonblickligen fattade eld. Elden spred sig snabbt till den intill liggande skansen, där en del besättningsmän befunno sig sovande i sina kojer men väcktes och rusade ut genom lågorna, varvid en eldare och en kollämpare erhöllo svåra brännskador.

Vid *explosionsolyckor* ombord ha tre personer ljutit döden och 28 erhållit mer eller mindre allvarliga skador. Huvudparten av olyckorna har inträffat under påfyllning av karbidlampor, som därvid exploderat, samt vid påfyllning av sprit till blåslampor för tändkulemotorers uppvärmning. Förvaringskärl med inneliggande karbid ha i ett par fall söndersprängts genom explosion, som uppstått därigenom att bart brinnande låga funnits i omedelbar närhet. Vidare märkes en explosion av karbidgasverk. Flertalet av hithörande olyckshändelser synes ha föranletts genom ovarsamt handhavande av eld. Här nedan lämnas en kortfattad redogörelse för några av de mera anmärkningsvärda fallen.

1. Å en motorseglare var en av besättningsmännen sysselsatt med förberedelser till motorns igångsättande och skulle därvid fylla sprit i skålen till den blåslampa, som användes för tändkulans uppvärmning. I skålen hade placerats en mindre trasselsudd, som först ge-

nomdränktes med sprit och antändes, men då denna första upphettning ej var tillräcklig, påfylldes mera sprit, varvid behållaren sprängdes genom explosion och besättningsmannens kläder antändes. En närstående person sökte slita skjortan av den brände, som emellertid helt omvärvd av eldflammor hoppade över bord för att släcka de antända kläderna. Han torde dock redan från början erhållit så svåra brännskador att han ej förmådde hålla sig uppe, utan drunknade nästan omedelbart, innan de ombordvarande hunno komma till hans hjälp. Den använda spritkannan rymde fem liter men innehöll vid tillfället endast en liter sprit, och antagligen har vid den andra påfyllningen den i skålen befintliga trasselsudden varit glödande och antänt gasblandningen i behållaren, varvid explosionen uppstått.

2. Några besättningsmän å en ångare, som låg i en utländsk hamn, voro efter att hava smugglat en kanna sprit ombord i färd med att förtära densamma i fartygets skans. Spritkannan stod på bordet, å vilket en del sprit utspillts. En av de närvarande tog sig då orådet före att med en tändsticka antända den utspillda spriten, varvid elden hastigt spred sig till kannan, som omedelbart exploderade. Skansinredningen antändes och skottet trycktes ut, och sju av de i spritorgien deltagande sjömännen erhöllo så svåra brännskador, att de måste forslas till sjukhus, där två av dem senare avledo.

3. Då kokerskan å en kollastad ångare, som befann sig på resa i Nordsjön, skulle tända fotogenlampan i sin hytt, vilken var belägen i fartygets poop, uppstod en kraftig explosion. Förutom en hel del materiella skador, som uppstodo härvid, blev kokerskan så illa bränd, att fartyget måste söka närmaste hamn, där den skadade bereddes sjukhusvård. Orsaken till olyckan torde ha varit den, att gaser från kollasten genom någon otäthet i däcket trängt upp i de ovanför lastrummet belägna bostadsutrymmena, där en explosiv gasblandning uppstått, som fattat eld då lampan i hytten skulle tändas.

4. En egendomlig explosionsolycka inträffade å ett större motorfartyg, som låg förtöjt vid oljekajen i en utländsk hamn. Några besättningsmän voro sysselsatta med att fylla färskvatten i förpiktanken, för vilket ändamål en slang letts ombord från rörledning å kajen och stuckits ned genom manluckan å piktankens tak. Ett brinnande ljus var placerat intill tankköppningen, och omedelbart efter det påfyllningen börjat, märktes en egendomlig lukt jämte en blåaktig ring kring ljuslågan. Ljuset släcktes, men för att kunna orientera sig i mörkret strök en av besättningsmännen eld på en tändsticka, varvid en våldsam explosion uppstod, som ramponerade skott och inredning i skansarna. Två av besättningsmännen blevo illa brända och måste föras i land till sjukhus. Vid efter olyckan företagen undersökning konstaterades, att den personal, som skulle sköta vattenpåsläppningen i land, kopplat slangen till felaktig rörledning och istället för vatten levererat bensin med ovan anförda påföljd.

5. Å en mindre seglare, som med last av bensin å fat låg förtöjd vid kajen i en utländsk hamn, var kocken sysselsatt med att i kajutan under däck koka kaffe å ett primuskök. Plötsligt uppstod en blå låga över köket, och omedelbart inträffade en explosion, som sprängde däcket och skadade tre av de ombord anställda, som vid tillfället befunno sig i kajutan. En av dem blev så svårt bränd, att han måste föras till sjukhus. Anledningen till olyckan synes ha varit, att något bensinfat i lastrummet varit otätt och att gas inträngt genom skottet mellan lastrummet och kajutan. Detta skott bestod likväl av dubbla brädlager med mellanliggande papp.

Av de 3 i tabellen upptagna *förgiftningsfallen* avser det ena, med dödlig utgång, förgiftning till följd av för stor dosis sömnmedel. De båda övriga äro att hänföra till kolosförgiftning av två besättningsmän i skansen å ett segelfartyg.

De under rubriken *skållning* m. m. angivna olycksfallen utgöras till allra största delen av sådana, som drabbat kökspersonal under matlagning, i det att kokkärl på grund av fartygs rörelser i sjögång stjälpt eller fallit ned och det heta innehållet spillts ut över de skadade. Några fall av skållning genom avlopps-

ånga från vinschar, ankarspel o. d. ha jämväl förekommit. För ett inom denna grupp redovisat, mindre vanligt olycksfall redogöres här nedan:

En motorseglare lastad med osläckt kalk sprang under resa i Östersjön läck, varvid vatten inträngde i lasten. Härigenom blevo våghålen i bottenstockarna tilltäppta, så att det inläckande vattnet ej kunde rinna till pumparna. Vid försök att rensa upp dessa våghål blev fartygets befälhavare illa bränd å ena armen av den heta kalken.

2 personer ha under redovisningsåret *försvunnit* från sina fartyg och därefter ej avhörts. I ena fallet rör det sig om befälhavaren å ett i utländsk hamn liggande ångfartyg, vilken begivit sig i land i fartygets angelägenheter och ej återkommit ombord. Företagen undersökning har ej kunnat klarlägga anledningen till försvinnandet, men man förmodar, att drunkningsolycka föreligger. Det andra fallet avser en eldare, som försvunnit från sitt fartyg under resa till sjöss, en olycka som likaledes förblivit outredd. Även här måste drunkning anses föreligga.

Av olycksfallen *under vistelse i land* ha 5 medfört förlust av människoliv, samtliga genom drunkning. Någon närmare förklaring beträffande anledningen till dessa olyckor har ej kunnat vinnas, enär de omkomna vid olyckstillfällena varit ensamma och olyckan konstaterats endast därigenom att de döda kropparna längre eller kortare tid efter händelsen återfunnits i dockor eller andra vattendrag. Enligt vad företagna undersökningar giva vid handen torde åtminstone tre av de fem dödsfallen få skrivas på rusdryckernas konto. Bland övriga olycksfallsorsaker inom denna huvudgrupp må nämnas överkörning av automobiler samt av järnvägsvagnar vid växling, fall genom öppningar å bristfälliga bryggor och kajer, arbete med fartygsreparation i land vid verkstäder och varv, m. fl.

Under *förflyttning till eller från fartyg vid besök i land* ha inträffat 29 olycksfall, av vilka 11 med dödlig utgång, de senare samtliga under uppehåll i utländsk hamn. Förloppet var i ett par av de senare följande:

1. Tre besättningsmän skulle efter besök i land strax efter midnatt åter begiva sig ombord. Då de kommo ned till hamnen anropades den å motsatta sidan förtöjda ångaren, å vilken samtliga voro anställda, varefter vaktmannen hämtade kamraterna med en båt och började vricka densamma tillbaka till ångaren. Härunder sutto två av sjömännen på var sin sida å båtens reling och den tredje stod upprätt akterut. Genom vrickningen hade båten försatts i gungning, varvid den av sjömännen, som stod upprätt, föll omkull mot båtens styrbordssida, som därvid kom under vattnet, så att båten vattenfylldes och samtliga föllo överbord. En av de nödställda lyckades åter ta sig upp i båten, men som åran under tiden flutit bort, kunde han ej komma de övriga till undsättning, utan dessa försvunno inom kort i djupet och återfunnos som döda först efter flera timmars draggning.

2. En ångare låg till ankars i Thames, där vid tillfället stark ström var rådande. Två man av fartygets besättning hade i skeppsbåten hämtat fem av kamraterna, som varit i land, och då vid angöringen av fartyget en midskepps i båten sittande jungman grep fast i den uthängda stormlejdaren, skar båtens akter ut av strömmen. Härvid fick båten så stark slagsida, att den kantrade, och samtliga ombordvarande kommo i floden. Tre man lyckades hålla sig flytande på den vattenfyllda båten och upptogos senare av en passerande bogserbåt, medan de fyra övriga drevo bort med strömmen och drunknade.

Övriga olycksfall under denna rubrik ha inträffat som en följd av halkning å eller fall från landgångar, vid passerande av prämar liggande mellan fartyg

och kaj samt under uppstigande för mot fartygssida resta lejdare. I allmänhet ha olyckshändelserna ägt rum under mörker eller vid otillräcklig belysning och i flertalet fall under rusets inflytande.

Vid utförande av *lastnings- och lossningsarbete* ha 124 sjömän skadats och en ljutit döden. Beträffande det sistnämnda olycksfallet må anföras följande:

Under kalkstenslossning från ett motorfartyg i en norrländsk hamn skadades en i lastrummet arbetande jungman så svårt av nedfallande last, att han måste föras till sjukhus, där han samma dag avled. Lossningen utfördes medelst en kabelkran med en lyfthöjd av c:a 20 meter. Kalkskopans lyftning och transport från kajen till upplaget sköttes från ett manövertorn vid kajen, och då skopan med c:a 500 kilograms last hade upphissats ur rummet och skulle föras in över kajen stjälpte skopan, och innehållet störtade tillbaka ned i lastrummet, där nämnda jungman träffades i huvudet med ovan angiven påföljd. Anledningen till olyckan torde vara att tillskriva, dels att skopan lastats så full att spärrhaken, som håller den i rätt läge, oavsiktligt lösgjorts, dels att kranskötaren ej haft tillräckligt fri utsikt från manövertornet över arbetsplatsen.

Övriga olycksfall i samband med lastning och lossning ha varit av mindre betydelse ur arbetarskyddssynpunkt och förete intet nytt utöver vad som anförts i tidigare redogörelser.

De under rubriken *andra orsaker* upptagna 96 olycksfallen, av vilka 3 med dödlig utgång, ha inträffat under en mångfald olika omständigheter. Av de 3 dödsfallen ägde det ena rum, då en radiotelegrafist skulle rädda en från en annan ångare överbordfallen besättningsman, varvid räddaren drunknade, medan den nödställde bärgades. En styrman avled till följd av ett vådaskott, då han var i färd med att rengöra en revolver, och slutligen ådrog sig en båtsman under klargöringsarbeten å däck en sårskada, som infekterades och förorsakade blodförgiftning med dödlig utgång.

De flesta olycksfallen inom denna grupp äro av lindrigare art och avse bland annat mindre stick- och skärskador, uppkomna under arbete med diskning, rengöring, fiskrensning o. d. Till de mera ovanliga fallen kunna hänföras sådana som då en eldare å ett ångfartyg under gång i is vid smörjning av maskinen skadats i huvudet av ett genom en öppen sidoventil inträngande isstycke, då besättningsmän blivit bitna av från land ombordkomna hundar eller stångade av å fartyg såsom last medförd nötboskap.

Förutom de i tabellen införda olycksfallen med dödlig utgång ha till socialstyrelsen under året inrapporterats tvenne drunkningsolyckor vid badning samt 5 självmord.

Beträffande åtgärder till förebyggande av olycksfall inom sjömansyrket hänvisas till de i Sociala Meddelanden för varje år sedan 1915 införda redogörelserna i ämnet och speciellt till den undersökning för olycksfall under 1924, som finnes intagen i årg. 1925, sid. 800 ff.

Här må i detta sammanhang endast påpekas, hurusom de under senare år vid upprepade tillfällen inträffade sjöolyckor på grund av överlastning eller olämplig lastning och särskilt ett under redovisningsåret inträffat svårare fall av denna art (se punkt 2 å sid. 965 här ovan) ånyo fört frågan om en effek-

tivare lastningskontroll i förgrunden. Socialstyrelsen, som redan tidigare upptagit denna fråga till behandling och framfört önskvärdheten av en utredning rörande behövligheten av lastmärke även för fartyg, som nyttjas i östersjöfart, har med anledning av ovan relaterade sjöolycka i skrivelse till kommerskollegium ånyo gjort hemställan om denna angelägenhets slutförande ävensom beträffande åtgärders vidtagande i syfte att åvägabringa tillförlitliga luckskalkningsmetoder. Den förstnämnda av dessa frågor är för närvarande under utredning.

Arbetsinställelser i Sverige år 1926.[1]

Under år 1926 hava, enligt tillgängliga uppgifter, i Sverige inträffat 206 arbetsinställelser (strejker och lockouter). Antalet arbetsinställelser av olika karaktär ävensom antalet därav direkt berörda arbetsgivare och arbetare samt antalet genom arbetsinställelserna förlorade arbetsdagar framgår av nedanstående tabell, som även upptager motsvarande uppgifter för åren 1916—1925.

Arbetsinställelsernas antal år 1926 understeg alltså något 1925 års siffra (239). Antalet av arbetsinställelserna berörda arbetare var under redo-

År	Strejker			Lockouter			Arbetsinställelser av bland. karaktär			Hela antalet			Antal förlorade arbetsdagar
	Antal	Arbetsgivare	Arbetare	Antal	Arbetsgivare	Arbetare	Antal	Arbetsgivare	Arbetare	arb.-inst.	arbetsgivare	arbetare	
1916	218	474	19 287	2	2	41	7	23	1 383	**227**	**499**	**20 711**	474 700
1917	458	1 399	45 019	8	8	1 016	9	17	666	**475**	**1 424**	**46 701**	1 108 800
1918	668	1 756	50 377	10	10	756	30	923	10 090	**708**	**2 689**	**61 223**	1 436 400
1919	414	1 977	69 980	10	10	727	16	376	10 334	**440**	**2 363**	**81 041**	2 295 900
1920	455	1 952	42 657	9	544	37 988	22	458	58 394	**486**	**2 954**	**139 039**	8 942 500
1921	302	1 913	44 053	22	38	742	23	371	4 917	**347**	**2 322**	**49 712**	2 663 300
1922	354	1 069	43 547	11	17	287	27	174	31 845	**392**	**1 260**	**75 679**	2 674 580
1923	192	488	42 995	6	158	21 506	8	153	38 395	**206**	**799**	**102 896**	6 907 400
1924	238	704	19 495	11	22	1 545	12	151	2 936	**261**	**877**	**23 976**	1 204 500
1925	211	994	20 438	15	550	117 772	13	33	7 568	**239**	**1 577**	**145 778**	2 559 700
1926	*191*	*350*	*28 046*	*4*	*101*	*24 116*	*11*	*53*	*729*	**206**	**504**	**52 891**	*1 711 200*

[1] Enligt den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utgivna publikationen »Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet år 1926».

görelseåret 52 891, gentemot 145 778 år 1925. De under år 1926 genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagarnas antal uppgick till omkring 1·7 miljoner.

De mest omfattande arbetsinställelserna under året voro den visserligen helt kortvariga lockouten inom textilindustrien samt strejkerna inom stenindustrien och inom skogsbruket i Värmland och Bergslagen.

Arbetsinställelsernas fördelning på olika *näringsgrupper* framgår av följande tabell:

Näringsgrupper	Arbetsinställelser	Arbetsgivare	Arbetare	Förlorade arbetsdagar
Malmbrytning och metallindustri	17	19	596	140 500
Jord- och stenindustri	14	34	6 101	907 000
Trävaruindustri och skogshantering	68	119	16 558	407 500
Pappers- och grafisk industri	11	11	1 654	55 600
Livsmedelsindustri	10	59	513	13 400
Textil- och beklädnadsindustri	9	94	24 616	67 200
Läder-, hår- och gummivaruindustri	10	28	687	35 200
Kemisk-teknisk industri	3	3	339	35 200
Byggnadsverksamhet	40	93	1 426	36 900
Belysnings- och vattenverk m. m.	1	1	9	18
Handel och varulager	1	1	13	700
Land- och sjötransport	7	24	126	2 462
Jordbruk och fiske	6	6	170	7 600
Annan yrkesrörelse	9	12	83	1 920
Summa	**206**	**504**	**52 891**	**1 711 200**

Om man för de till industrien hörande näringsgrupperna sammanställer antalet förlorade arbetsdagar med de på dessa områden sysselsatta arbetarnas antal, finner man, att genom arbetsinställelser där förlorats i genomsnitt 3·1 arbetsdagar per arbetare under redogörelseåret. Motsvarande årssiffra var för åren 1910—1925 i medeltal 4·4, för år 1920 20·8, för år 1909 (storstrejksåret) 29·3 och för perioden 1903—1908 i medeltal 2·6.

Arbetsinställelsernas och de därav berörda arbetarnas fördelning med hänsyn till konflikternas *resultat* framställes i efterföljande tablå:

Resultat	Arbetsinställelser				Av arbetsinställelser berörda arbetare			
	1916—1925		1926		1916—1925		1926	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Arbetsgivarnas villkor	863	22·8	32	15·5	111 243	14·9	27 096	51·2
Arbetarnas fordringar	903	23·9	35	17·0	60 199	8·1	1 225	2·3
Kompromiss	1 840	48·7	116	56·3	565 332	75·7	23 880	45·2
Okänt eller oavgjort	175	4·6	23	11·2	9 982	1·3	690	1·3
Summa	**3 781**	**100·0**	**206**	**100·0**	**746 756**	**100·0**	**52 891**	**100·0**

Bland arbetsinställelsernas *orsaker* ha efter vanligheten lönefrågorna varit de mest framträdande.

En närmare översikt av konflikternas orsaker och resultat lämnas i följande sammanställning:

Orsaker \ Resultat	Arbetsgivarnas villkor		Kompromiss						Arbetarnas fordringar		Okänt eller oavgjort		Hela antalet	
			I huvudsak ag:s villkor		Lika eftergifter		I huvudsak arb:s fordringar							
	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	arb. inst.	arb.
Löneförhöjning . .	4	336	6	482	43	13 942	5	164	8	174	8	200	**74**	**15 298**
Lönesänkning . .	—	—	2	182	14	1 093	10	5 850	3	301	1	170	**30**	**7 596**
Andra lönefrågor .	5	569	—	—	11	1 090	—	—	2	161	2	96	**20**	**1 916**
Föreningsrätten .	1	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	**1**	**188**
Kollektivavtal . .	1	30	1	15	—	—	2	37	11	156	7	154	**22**	**392**
Personliga förhållanden	—	—	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	**1**	**6**
Arbetstiden . . .	—	—	—	—	—	—	1	36	1	36	—	—	**2**	**72**
Arbetares antagande o. avskedande	9	768	2	220	7	325	3	82	5	84	5	70	**31**	**1 549**
Arbetets anordning	9	989	—	—	2	143	—	—	—	—	—	—	**11**	**1 132**
Tolkning av avtal	—	—	—	—	1	31	—	—	1	160	—	—	**2**	**191**
Andra orsaker . .	3	24 216	—	—	3	104	3	84	3	147	—	—	**12**	**24 551**
Summa	**32**	**27 096**	**11**	**899**	**81**	**16 728**	**24**	**6 253**	**35**	**1 225**	**23**	**690**	**206**	**52 891**

Av de 206 arbetsinställelserna ha enligt föreliggande uppgifter 122 föregåtts av förhandlingar parterna emellan, under det att i 84 fall dylika icke ägt rum. Vid 93 arbetsinställelser ha förhandlingar ägt rum inför *statens medlingsorgan*. Av ifrågavarande konflikter hava 73 fått sin slutliga lösning genom förlikningsmans eller förlikningskommissions medverkan. I två fall har den tvistefråga, som föranlett arbetsinställelsen, hänskjutits till särskilt tillkallad opartisk person. Övriga konflikter ha i regel bilagts genom underhandling mellan parterna, direkt eller genom delegerade, eventuellt med biträde av representanter för vederbörande organisationer.

Kollektivavtal i Sverige år 1926.[1]

Kollektivavtalens utbredning. Enligt till socialstyrelsen inkomna uppgifter ha år 1926 träffats 572 kollektivavtal, vilka, direkt eller genom vederbörande organisationer, godkänts av 3 494 arbetsgivare och genom vilka 76 379 arbetares arbetsförhållanden kunna anses reglerade.

Nedanstående tabell utvisar antalet och fördelningen på olika näringsgrupper av de kollektivavtal — med därav berörda arbetsgivare och arbetare — som voro upprättade vid föregående års utgång, de som sedermera träffades under 1926 års lopp samt de, som voro gällande vid samma års slut.

Näringsgrupper	Antal den 31 dec. 1925			Antal under år 1926			Antal den 31 dec. 1926		
	gällande kollektivavtal	därav berörda		ingångna kollektivavtal	därav berörda		gällande kollektivavtal	därav berörda	
		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare		arbetsgivare	arbetare
Malmbrytning och metallindustri	103	610	84 451	37	45	2 580	125	645	84 476
Jord- och stenindustri	118	292	24 353	39	75	8 372	129	333	26 055
Trävaruindustri och skogshantering	353	536	68 747	117	237	15 132	406	741	75 432
Pappers- och grafisk industri	108	547	41 202	14	98	4 952	115	554	41 040
Livsmedelsindustri	373	1 841	31 361	63	189	9 683	364	1 724	29 965
Textil- och beklädnadsindustri	133	816	40 325	15	158	2 849	125	913	41 108
Läder-, hår- och gummivaruindustri	85	1 256	15 971	29	171	9 011	98	1 250	16 765
Kemisk-teknisk industri	82	95	8 672	32	37	6 919	82	90	10 144
Byggnadsverksamhet	328	3 035	43 409	64	356	2 142	356	3 198	44 345
Kommunala verk och arbeten m. m.	131	127	16 502	23	25	588	138	150	16 735
Handel och varulager	169	575	6 891	49	361	1 895	189	773	7 128
Land- och sjötransport	355	1 754	50 507	57	901	6 607	361	1 970	51 824
Jordbruk och fiske	40	715	14 296	6	188	3 759	40	715	14 738
Annan yrkesrörelse	77	1 411	4 905	27	653	1 890	89	1 244	4 748
Summa	**2 455**	**13 610**	**451 592**	**572**	**3 494**	**76 379**	**2 617**	**14 300**	**464 503**

[1] Enligt den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utgivna publikationen »Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet år 1926».

Av tabellen framgår, att antalet i kraft varande avtal under året ökats inom flertalet näringsgrupper. Detsamma gäller de berörda arbetsgivarnas och arbetarnas antal. Ökningen har emellertid icke varit betydande. I fråga om antalet berörda arbetare var den störst för gruppen träindustri och skogshantering.

Antalet under år 1926 ingångna avtal (572) och därav berörda arbetsgivare (3 494) och arbetare (76 379) är mindre än motsvarande tal under något av de sista 10 åren, beroende på att flertalet utlöpande avtal under redogörelseåret blevo prolongerade utan uppsägning. De mest omfattande avtalsuppgörelserna under år 1926 ha avsett stenhuggerierna, skofabrikerna, tändsticksindustrien, snickeriindustrien, bokbinderierna och tobaksfabrikerna.

Till belysande av kollektivavtalens relativa utbredning inom olika näringsgrupper meddelas nedanstående sammanställning av antalet av kollektivavtal berörda arbetare vid slutet av åren 1925 och 1926 samt antalet inom resp. näringsgrupper sysselsatta arbetare under det senaste år, för vilket dylik statistik föreligger (1925).

Näringsgrupper	Hela antalet sysselsatta arbetare (1925)	Därav berörda av kollektivavtal 31 december 1925		31 december 1926	
		Antal	%	Antal	%
Malmbrytning och metallindustri	120 131	84 451	70·3	84 476	70·3
Jord- och stenindustri	43 254	24 353	56·3	26 055	60·2
Trävaruindustri (utom skogshantering)	62 529	34 243	54·8	34 909	55·8
Pappers- och grafisk industri	49 574	41 202	83·1	41 040	82·8
Livsmedelsindustri	52 558	31 361	59·7	29 965	57·0
Textil- och beklädnadsindustri	57 328	40 325	70·3	41 108	71·7
Läder-, hår- och gummivaruindustri	22 145	15 971	72·1	16 765	75·7
Kemisk-teknisk industri	14 134	8 672	61·4	10 144	71·8

För övriga i tabellen å föregående sida anförda grupper saknar den officiella industri- och hantverksstatistiken uppgifter.

Med hänsyn till *giltighetsområde* fördela sig de under år 1926 ingångna avtalen sålunda:

	Antal avtal	Antal arbetare
Riksavtal	10	21 235
Distriktsavtal	16	10 198
Ortsavtal	130	8 734
Avtal för enskilda arbetsplatser	416	36 212
Summa	**572**	**76 379**

Riksavtal hava under året träffats för snickerifabriker, bokbinderier, grafiska anstalter, tobaksfabriker, vävlagare inom textilindustrien, konfektionsindustriens företag, garverier, skofabriker och parkettgolvläggare samt vid apoteken.

I avsikt att belysa hela det vid 1926 års slut förefintliga avtalsbeståndets fördelning med hänsyn till giltighetsområdets storlek har nedanstående sammanställning uppgjorts:

	Antal avtal	Antal arbetare
Riksavtal	39	179 382
Distriktsavtal	51	43 776
Ortsavtal	824	73 422
Avtal för enskilda arbetsplatser	1 703	167 923
Summa	**2 617**	**464 503**

Liknande sammanställningar ha förut uppgjorts för år 1908 (början av året) och vid årsskiftet 1920/21. Nedanstående tablå avser en jämförelse beträffande förhållandena vid de olika tidpunkterna.

	Antal av kollektivavtal berörda arbetare	Därav, i %, berörda av riksavtal	distriktsavtal	ortsavtal	avtal för enskilda arbetsplatser
1908	255 950	16·1	7·5	32·8	43·6
1921	437 587	43·6	7·8	12·1	36·5
1926	464 503	38·6	9·4	15·8	36·2

Riksavtalsprincipens ökade tillämpning sedan 1908 är tydligt skönjbar. Mellan åren 1921 och 1926 har emellertid riksavtalens relativa utbredning något minskats, medan distriktsavtalens och ortsavtalens något ökats. Härtill må observeras, att stora distrikts- och ortsavtal tillkommit inom skogsavverkningens arbetsområde, som år 1921 endast var i ringa mån reglerat genom kollektivavtal. För restaurangpersonalens vidkommande har återigen riksavtalsprincipen, tillämpad åren 1921—1924, sedermera kommit ur bruk.

Kollektivavtalens *giltighetstid* var i endast en femtedel av de år 1926 ingångna avtalen bestämd till längre tid än ett år, medan giltighetstiden för de övriga icke var mera än ett år. Härtill bör erinras om det stora antal avtal, som prolongerats på ett år. De fleråriga avtalen voro emellertid av relativt stor omfattning; de avsågo mera än hälften av hela det arbetarantal, som berördes av under året ingångna avtal. Tvååriga avtal slötos bl. a. för snickerier, bokbinderier, tobaksfabriker, skofabriker och tändsticksfabriker samt inom jordbruket; treåriga för stenhuggerier.

Såsom förut nämnts, blevo under redogörelseåret — eller redan vid årsskiftet — flertalet avtal prolongerade utan uppsägning. *Löneläget* inom de arbetsområden, dessa beröra, har sålunda under år 1926 varit i stort sett detsamma som under år 1925. Men detta har varit fallet även på sådana håll, där avtalen visserligen uppsagts men därpå förnyats utan någon väsentlig förändring i bestämmelserna rörande arbetslönen. Så har skett bland annat vid snickerifabrikerna, vid skofabrikerna och vid tändsticksfabrikerna. Vid t. ex. tobaksfabrikerna och bokbinderierna ha däremot de nya avtalen inneburit en förhöjning av lönesatserna.

Statens förlikningsmäns verksamhet år 1926.[1]

Enligt statens förlikningsmäns jämlikt 13 § i lagen om medling i arbetstvister avgivna berättelser ävensom de berättelser, som härförutom avgivits av under året särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner, har antalet arbetstvister, vilka varit föremål för någon medlingsåtgärd, under år 1926 utgjort 220 gentemot 249 under närmast föregående år och 208 i medeltal för åren 1915—1925.

I en del av dessa arbetstvister har emellertid någon förhandling inför vederbörande medlare icke kommit till stånd, antingen av det skäl, att erbjudandet om medling avslagits, eller ock emedan konflikten redan varit löst, då medlingsanbud framställts, eller snart därefter blivit bilagd. Medlingsförhandling ägde sålunda under år 1926 rum i 200 eller 90·9 % av samtliga för året redovisade tvister, i vilka medling erbjöds. Beträffande de tvister, där medling icke kom till stånd, berodde detta i 5 fall, eller 2·3 % av samtliga tvister, på att medling avböjts från parternas sida; i 3 fall var det arbetsgivaren, i ett fall arbetarna och i ett fall bägge parterna som avböjde.

Av ifrågavarande 200 förhandlingsärenden kommo 28 på första distriktet, 21 på andra, 25 på tredje, 16 på fjärde, 40 på femte, 42 på sjätte och 19 på sjunde distriktet samt 9 på särskilt förordnade förlikningsmän och förlikningskommissioner. Arbetsinställelse förelåg i 98 eller 49 % av samtliga förhandlingsärenden. Antalet av förhandlingsärendena berörda arbetsgivare utgjorde inalles 1 898 och antalet arbetare 85 665. Av förhandlingsärenden med arbetsinställelse berördes 346 arbetsgivare och 47 322 arbetare; 95 av de här ifrågavarande arbetsinställelserna voro strejker, 2 voro lockouter och 1 var en blandad konflikt. I flertalet fall eller 89 (90·8 %) hade arbetsinställelsen utbrutit, innan ännu någon medling kommit till stånd, under det att blott 9 arbetsinställelser föregingos av förhandlingar inför vederbörande medlare.

En jämförelse med de inhämtade uppgifterna om arbetsinställelser under redogörelseåret giver vid handen, att medlingsverksamheten under år 1926 omfattat sammanlagt 45 % av de arbetsinställelser, som inträffat i riket under nämnda år, och 89 % av de av dessa arbetsinställelser berörda arbetarna.

Initiativet till medlingen utgick i 149 fall (74·5 %) från medlingsmyndigheterna, i 18 fall (9 %) från arbetsgivarna, i 13 fall (6·5 %) från arbetarna och i 20 fall (10 %) från bägge parterna.

Med hänsyn till förhandlingsärendenas fördelning på olika näringsgrupper står trävaruindustrien och skogshanteringen långt framom de övriga i avseende på antalet ärenden. Ser man på det redovisade arbetarantalet, kom-

[1] Enligt den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utgivna publikationen »Arbetsinställelser och kollektivavtal samt förlikningsmännens verksamhet år 1926».

mer nämnda industri efter textilindustrien, vilken har att uppvisa det största antalet av förhandlingsärenden berörda arbetare.

Fördelas förhandlingsärendena efter konflikternas huvudorsaker framgår, att bland de 200 ärenden, vilka varit föremål för förhandlingar inför förlikningsman eller förlikningskommission, det övervägande antalet hänför sig till lönetvister, eller närmare bestämt 86 (43 %) till löneförhöjnings- och 20 (10 %) till lönesänkningstvister samt 24 (12 %) till tvister om andra lönefrågor. Av det sammanlagda antalet förhandlingsärenden under åren 1915—1925 utgjordes omkring hälften (50·9 %) av tvister angående krav på löneförhöjning, under det att tvister orsakade av krav på lönereduktion förekommo till ett antal av 20·6 %. I övrigt är att märka, att 22 (11 %) av de under år 1926 redovisade förhandlingsärendena haft avseende på tvister om arbetares antagande eller avskedande.

Av förhandlingsärendena ha 170 eller 85 % lett till resultat, antingen inför vederbörande förlikningsman eller såsom i 2 fall genom fortsatt medling inför annan medlare. I 30 fall (15 %) är medlingen att betrakta som väsentligen resultatlös, i det att ärendets slutbehandling övertagits av parterna själva eller att tvisten förblivit olöst.

En fördelning med hänsyn till resultatets innebörd av de konflikter, som bilagts inför vederbörande förlikningsman eller förlikningskommission, visar, att 150 konflikter eller 75 % av hela antalet förhandlingsärenden lösts genom kompromiss, medan 12 (6 %) utfallit i enlighet med arbetsgivarnas och 6 (3 %) i enlighet med arbetarnas fordringar.

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1926.[1]

Tillgång på lantarbetare. Den av socialstyrelsen verkställda undersökningen rörande arbetsförhållandena inom jordbruket år 1926 är baserad på uppgifter från kommunalstämmoordförandena i 2 163 landskommuner, motsvarande 92·4 % av de tillskrivna kommunerna å rikets landsbygd. Den första punkten å det utsända frågeformuläret upptog spörsmålet angående tillgång på lantarbetare inom kommunen. Svaret skulle innefatta ett allmänt omdöme, huruvida de å orten bosatta eller dit regelbundet återkommande lantarbetarna kunde anses utgöra tillräcklig arbetskraft för de vid jordbruket förekommande arbetena, betraktade som ett helt, samt avgivas med användande av något utav orden: god, tillräcklig eller otillräcklig. Det inkomna materialet utvisar, att av de uppgiftslämnande kommunerna 979 eller 46·8 % hade god arbetartillgång, 1 067 eller 51·0 % tillräcklig och 47 eller 2·2 % otillräcklig tillgång på lantarbetare.

Medan under åren 1923 och 1924 den på grund av den industriella depressionen tidigare rikliga tillgången på jordbruksarbetare ställvis gått tillbaka i samband med något förbättrade konjunkturer inom industrien, synes däremot under åren 1925 och 1926 flerstädes kunna konstateras ökad tillströmning av arbetskraft till jordbruket.

Med hänsyn till att under de senaste åren arbetslöshetsproblemet blivit av ökad betydelse även på landsbygden har i det hösten 1926 utsända frågeformuläret spörsmålet om tillgången på lantarbetare kompletterats med en frågepunkt rörande arbetslösheten bland lantarbetare. På grundval av det sålunda införskaffade materialet, kompletterat ur andra källor, har verkställts en specialundersökning rörande arbetstillgången inom jordbruket, vilken som en andra del ingår i årsberättelsen. Huvudresultaten av denna undersökning ha tidigare publicerats i Sociala Meddelanden (årgång 1927, sid. 285 ff.).

Arbetstid. I tab. A meddelas genomsnittssiffror för nettoarbetstid och raster sommar och vinter inom olika län och för riket i dess helhet beträffande egentliga jordbruksarbetare, körkarlar och kreatursskötare. Med sommar avses härvid jordbrukets högsäsong eller de tre månader av sommarhalvåret, då arbetet i allmänhet börjar tidigast och slutar senast, och med vinter de tre månader av vinterhalvåret, då dagen är som kortast samt arbetet börjar senast och upphör tidigast. Vad beträffar de tre arbetarkategorier man ur arbetstidssynpunkt ansett sig böra särskilja må här endast framhållas, att skillnaden mellan egentliga jordbruksarbetares och körkarlars arbetstid betingas av det extraarbete de senare ha att utföra med rykt och skötsel av de vid utearbetet använda dragarna. Nettoarbets-

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet utav den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik: socialstatistik utgivna publikationen med denna titel.

Tab. A. Jordbrukets medelarbetstid inom olika län.

Län	Genomsnittlig *nettoarbetstid* i timmar per dag för						Genomsnittlig *rastetid* i timmar per dag för					
	egentliga jordbruksarbetare		körkarlar		kreatursskötare		egentliga jordbruksarbetare		körkarlar		kreatursskötare	
	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter
Stockholms	9·9	7·9	11·1	9·0	10·5	10·4	2·0	1·4	2·5	1·9	3·5	3·5
Uppsala	10·0	7·8	11·1	9·1	10·7	10·6	2·0	1·4	2·5	1·9	3·4	3·4
Södermanlands	10·0	7·7	10·8	8·6	10·1	10·0	2·0	1·3	2·4	1·7	4·0	4·0
Östergötlands	9·8	7·8	10·6	8·9	10·5	10·4	2·3	1·4	2·5	1·7	3·3	3·2
Jönköpings	9·8	7·6	10·5	8·9	10·6	10·4	2·2	1·4	2·3	1·7	2·9	2·8
Kronobergs	9·9	7·7	10·5	9·0	10·8	10·6	1·9	1·2	2·1	1·6	2·7	2·6
Kalmar	9·8	7·7	10·5	8·7	10·4	10·1	2·1	1·3	2·3	1·6	3·1	3·1
Gotlands	9·6	7·6	10·6	9·1	10·8	10·4	2·4	1·4	2·6	1·8	3·0	2·8
Blekinge	9·8	7·9	10·5	8·9	10·5	10·3	1·7	1·2	2·1	1·7	2·9	2·8
Kristianstads	9·8	8·3	10·4	9·0	10·0	9·8	1·4	1·2	1·8	1·4	3·1	3·0
Malmöhus	9·9	8·3	10·7	9·1	9·8	9·6	1·5	1·1	1·7	1·4	3·5	3·4
Hallands	10·0	8·0	10·7	8·8	10·1	9·6	2·1	1·4	2·2	1·5	3·2	3·0
Göteborgs och Bohus	9·8	7·7	10·4	8·6	10·7	10·3	2·3	1·4	2·4	1·5	3·0	2·8
Älvsborgs	9·9	7·6	10·5	8·5	10·7	10·4	2·2	1·3	2·3	1·5	2·8	2·6
Skaraborgs	9·8	7·5	10·6	8·5	10·6	10·5	2·2	1·2	2·3	1·5	3·1	2·9
Värmlands	9·7	7·6	10·3	8·4	10·4	10·3	2·4	1·4	2·4	1·5	3·3	3·1
Örebro	9·7	7·5	10·3	8·3	10·1	10·0	2·0	1·3	2·2	1·5	3·6	3·6
Västmanlands	9·9	7·8	10·9	9·0	10·3	10·2	2·0	1·4	2·4	1·8	3·8	3·8
Kopparbergs	9·4	8·0	10·0	8·6	10·1	10·0	2·0	1·5	2·3	1·7	3·4	3·3
Gävleborgs	9·5	7·6	9·9	8·4	10·0	9·8	2·0	1·6	2·3	1·9	3·7	3·8
Västernorrlands	9·7	7·2	10·3	8·0	10·1	9·8	2·3	1·7	2·5	1·9	3·4	3·2
Jämtlands	9·5	7·7	10·1	8·7	10·1	9·7	2·7	2·0	2·8	2·2	3·0	2·9
Västerbottens	10·0	7·9	10·2	8·2	10·5	10·4	2·3	1·7	2·3	1·9	2·8	2·7
Norrbottens	10·2	8·1	11·0	8·9	11·3	10·3	2·4	2·2	2·3	2·3	2·5	2·7
Hela riket	9·8	7·8	10·6	8·8	10·4	10·2	2·1	1·3	2·2	1·6	3·2	3·1

tiden betecknar den effektiva arbetstiden, så noggrant detta överhuvud är möjligt med hänsyn till jordbruksnäringens egenartade arbetsförhållanden. Det må sålunda framhållas, att inom industrien arbetstiden i regel räknas från arbetarens ankomst till och intill hans avgång från arbetsplatsen, medan på en större lantgård ofta avsevärd del av arbetstiden tages i anspråk för tillryggaläggande av vägen från huvudgården till arbetsplatsen och tillbaka igen. Med raster avses den sammanlagda tiden för de längre uppehåll, som regelbundet förekomma i arbetet för intagande av måltider och för vila. Hopläggas siffrorna för nettoarbetstiden och rastetiden, erhålles ett mått på bruttoarbetstiden, d. v. s. det antal timmar arbetaren dagligen är bunden av sitt arbete.

För *egentliga jordbruksarbetare* utgjorde under sommaren nettoarbetstiden 9·8 timmar samt rastetiden 2·1 timmar i genomsnitt för hela riket. Motsvarande medeltal för vintern äro resp. 7·8 och 1·3 timmar. Under sommaren framträda i fråga om arbetstiden inga större lokala skiljaktigheter, åtminstone inom de viktigare jordbruksdistrikten, men väl beträffande rastetiden. Denna belöper sig i de sydsvenska provinserna (Blekinge och Skåne) till c:a 1½ timme (endast middagsrast), men i mälarprovinserna och vissa angränsande landskap till 2 timmar (middagsrast och ett par kafferaster) och är ännu längre i andra landsdelar, såsom i västra Sverige, där det icke är

ovanligt, att jämväl frukost och aftonvard eller åtminstone den förra inskjutes i arbetstiden. På grund av dessa olikheter i rastetiden kommer bruttoarbetsdagen att förete större växlingar än nettoarbetstiden. Anordningen med flera raster och följaktligen relativt lång bruttoarbetsdag betecknar ett äldre arbetstidssystem, som likväl synes alltmer undanträngas av det i Sydsverige och mälarlänen allmänt tillämpade och under inverkan av industrien utbildade systemet med inskränkning av rasternas antal och längd. Under vintern äro arbetstidsdifferenserna mellan olika landsdelar större än under sommaren. I stort sett är arbetsdagen under den kallare årstiden kortast, där den är längst under sommaren, och längst, där den under sommaren är kortast.

Beträffande arbetstidens förändringar under en längre tidsperiod föreligga årliga arbetstidsuppgifter från och med år 1911. Hithörande riksmedeltal sammanställas i nedanstående tab. B.

Tab. B. Jordbrukets medelarbetstid åren 1911—1926.

År	Genomsnittlig *nettoarbetstid* i timmar per dag för						Genomsnittlig *rastetid* i timmar per dag för					
	egentliga jordbruksarbetare		körkarlar		kreatursskötare		egentliga jordbruksarbetare		Körkarlar		Kreatursskötare	
	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter
1911	10·5	7·9	10·6	8·1	11·1	10·8	2·2	1·2	2·2	1·3	3·0	2·9
1912	10·4	7·9	10·6	8·1	11·1	10·7	2·3	1·2	2·2	1·3	3·0	3·0
1913	10·4	7·9	10·6	8·1	11·1	10·8	2·2	1·3	2·3	1·4	3·0	2·9
1914	10·4	7·9	10·6	8·1	11·1	10·7	2·2	1·2	2·2	1·4	3·0	2·9
1915	10·3	7·9	10·5	8·1	11·1	10·7	2·2	1·2	2·2	1·4	3·0	2·9
1916	10·1	7·9	10·4	8·1	11·1	10·6	2·2	1·3	2·2	1·4	3·0	2·9
1917	10·1	7·9	10·4	8·1	11·0	10·6	2·2	1·3	2·2	1·4	2·9	2·9
1918	10·1	7·9	10·3	8·1	11·0	10·6	2·2	1·3	2·2	1·4	2·9	2·8
1919	9·9	7·8	10·2	8·1	10·8	10·3	2·2	1·3	2·3	1·4	3·0	3·0
1920	9·8	7·7	10·5	8·6	10·3	10·1	2·1	1·4	2·3	1·6	3·2	3·1
1921	9·8	7·8	10·5	8·6	10·4	10·1	2·1	1·4	2·3	1·7	3·2	3·1
1922	9·8	7·8	10·5	8·7	10·4	10·1	2·1	1·4	2·3	1·6	3·2	3·1
1923	9·9	7·8	10·6	8·6	10·4	10·2	2·1	1·3	2·2	1·7	3·2	3·1
1924	9·8	7·8	10·6	8·7	10·4	10·2	2·1	1·3	2·2	1·6	3·2	3·1
1925	9·8	7·8	10·6	8·8	10·4	10·2	2·1	1·3	2·2	1·6	3·2	3·1
1926	9·8	7·8	10·6	8·8	10·4	10·2	2·1	1·3	2·2	1·6	3·2	3·1

Som härav framgår, förkortades under åren 1911—1920 sommararbetstiden vid det egentliga jordbruksarbetet med sammanlagt drygt en halvtimme per dag. Med 1920 synes emellertid arbetstidsförkortningen ha tills vidare upphört och efterföljts av i stort sett oförändrade förhållanden på ifrågavarande område.

Arbetslön. De löneuppgifter, som inhämtats för förevarande undersökning, avse jordbrukets lägst kvalificerade och lägst avlönade yrkesspecialiteter, för vilka avlöningen i huvudsak regleras genom resp. orters sedvänjor, men icke de yrkes- eller förtroendemän, vilkas lön till väsentlig del utmätes i förhållande till vederbörande arbetares personliga duglighet. Förstnämnda arbetargrupper omfatta emellertid det stora flertalet lantarbetare och förekomma över hela eller åtminstone större delen av riket.

Tab. C. Lantarbetarnas löneförmåner inom olika län år 1926.

Län	Tjänare				Statavlönade körkarlar (eller andra jordbruksarbetare)		Daglönare (kr. per dag)							
	Manliga		Kvinnliga				Fasta manliga		Tillfälliga manliga				Tillfälliga kvinnliga			
							I egen kost		I egen kost		I arbetsgivares kost		I egen kost		I arbetsgivares kost	
	Kontant årslön, kr.	Kontant samt kost och logi, kr.	Kontant årslön, kr.	Kontant samt kost och logi, kr.	Kontant årslön, kr.	Kontant samt naturaförmåner, kr.	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter	Sommar	Vinter
Stockholms	562	1 180	461	984	639	1 379	4·34	3·39	4·74	3·67	3·32	2 49	3·19	2·52	2·36	1·82
Uppsala	565	1 159	504	1 033	638	1 360	4·27	3·30	4·73	3·67	3·28	2·45	3·16	2·46	2·33	1·72
Södermanlands	556	1 145	443	937	623	1 329	4·22	3·22	4·60	3·48	3·28	2·43	3·11	2·45	2·36	1·78
Östergötlands	552	1 123	441	924	624	1 340	4·08	3·12	4·74	3·69	3·47	2·58	3·40	2·68	2·43	1·82
Jönköpings	565	1 149	451	943	621	1 247	4·30	3·40	4·65	3·67	3·16	2·40	3·32	2·62	2·25	1·68
Kronobergs	560	1 083	421	867	626	1 224	4·12	3·14	4·50	3·46	3·05	2·28	3·00	2·35	2·09	1·54
Kalmar	552	1 100	418	882	597	1 258	3·84	2·97	4·39	3·35	3·06	2·25	3·05	2·26	2·16	1·65
Gotlands	502	1 008	362	798	582	1 157	4·05	3·03	4·67	3·45	3·28	2·25	3·12	2·32	2·06	1·46
Blekinge	542	1 035	407	822	609	1 366	3·76	3·05	4·11	3·21	3·04	2·31	2·80	2·20	1·89	1·49
Kristianstads	570	1 094	430	869	631	1 378	4·26	3·43	4·56	3·66	3·29	2·57	3·17	2·52	2·25	1·75
Malmöhus	591	1 149	459	930	640	1 471	4·37	3·55	4·59	3·70	3 28	2·52	3·12	2·50	2·31	1·82
Hallands	544	1 082	379	823	621	1 328	4·25	3·29	4·62	3·53	3·15	2·28	3·30	2·52	2·16	1·59
Göteborgs och Bohus	518	1 049	370	812	653	1 287	3·98	3·04	4·58	3·43	3·07	2·19	3·31	2·52	2·19	1·63
Älvsborgs	521	1 096	397	869	644	1 314	4·17	3·29	4·67	3·60	3·12	2·29	3·38	2·62	2·27	1·65
Skaraborgs	519	1 066	427	893	592	1 203	3·81	2·82	4·36	3·22	3·17	2·27	3·24	2·41	2·39	1·72
Värmlands	585	1 152	389	848	693	1 361	4·18	3·27	4·68	3·80	3·23	2·50	3·08	2·38	2·15	1·65
Örebro	520	1 099	461	963	638	1 324	3·89	3·00	4·54	3·36	3 27	2·38	3·32	2·58	2·33	1·73
Västmanlands	551	1 145	479	996	634	1 349	4·06	3·15	4·63	3·56	3·44	2·60	3·15	2·47	2·39	1·84
Kopparbergs	650	1 275	396	893	—	—	4·96	4·27	5·27	4·53	3·72	3·21	3·31	2·85	2·43	2·08
Gävleborgs	626	1 210	353	827	—	—	5·31	4·34	5·70	4·70	4·16	3·21	3·45	2·99	2·43	1·97
Västernorrlands	667	1 250	365	858	—	—	5·61	4·50	5·80	4·63	3 93	2·96	3·40	2·79	2·28	1·79
Jämtlands	682	1 337	371	896	—	—	5·78	5·10	5 87	5·06	3·87	3·19	3·58	3·03	2·27	1·85
Västerbottens	614	1 303	359	904	—	—	6·39	4·87	6·32	4·90	4·41	3·33	3·61	2·90	2·48	1·88
Norrbottens	598	1 228	327	834	—	—	6·33	4·86	6 44	4·87	4·61	3·32	3·72	2 88	2·57	1·91
Hela riket år 1926	**560**	**1 126**	**422**	**898**	**626**	**1 328**	**4·25**	**3·33**	**4·72**	**3·68**	**3·32**	**2·49**	**3·24**	**2·53**	**2·28**	**1·72**
» » » 1925	566	1 139	426	909	627	1 318	4·26	3·34	4·74	3·70	3·32	2·47	3·24	2·53	2·27	1·70
» » » 1913	326	683	197	485	329	720	2·54	1·92	2·97	2·19	2·05	1·43	1·77	1·34	1·21	0·89

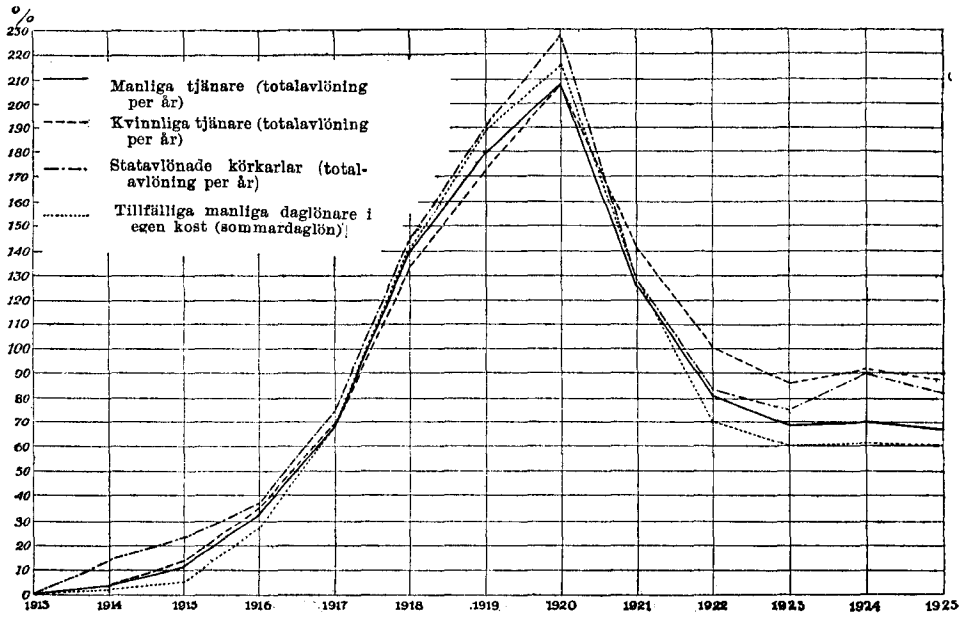
De på grundval av kommunalstämmoordförandenas uppgifter för olika län och riket i dess helhet uträknade genomsnittliga arbetspriserna under år 1926 återgivas i omstående tab. C. Då vissa av arbetargrupperna äro av ringa betydelse för övre Norrlands jordbruk, angivas till desamma hänförliga löneuppgifter för hithörande län med medievalstil i tabellen. Här meddelas först de för det mindre jordbrukets viktigaste arbetskraft, det ogifta tjänstefolket, beräknade lönerna, vilka utgå i form av kontant årslön samt fri kost och logi. Utöver de här siffermässigt uppskattade löneförmånerna givas särskilt i Norrland klädespersedlar o. d. till stundom ganska högt värde.

För de i regel gifta arbetare, vilka under namn av statare förekomma på större egendomar i de egentliga jordbruksbygderna och som förutom kontant årslön uppbära s. k. stat av mjölk, spannmål, potatis m. m. samt innehava för familj avsedd bostad, utgör arbetsinkomsten per år enligt uppgiftslämnarnas värdering i genomsnitt 1 328 kr. (för vanliga körkarlar). Häri ingår hyresvärdet av fri bostad, vilken i Sydsverige vanligen består av två rum och kök men i övriga delar av riket i regel av ett rum och kök, med i genomsnitt 131 kr. samt det uppskattade värdet av fritt bränsle med 100 kr.

Vid sidan av statare förekomma manliga och kvinnliga daglönare, vilka utföra jordbruksarbete mot dagspenning (stundom timlön) med eller utan kosthåll. Särskilt vid Bergslagens bruksegendomar sysselsättas dagsverkare, vilka förbundit sig att under längre eller kortare tid arbeta hos samma arbetsgivare och som på grund härav benämnas fasta daglönare, medan huvudparten av den i de egentliga jordbruksbygderna sysselsatta daglönarklassen gemenligen utgöres av arbetare, som, utan att vara bundna av muntligt eller skriftligt arbetsavtal, utföra jordbruksarbete mot dags- eller timpenning. Av dessa tillfälliga daglönare erbjuda de manliga i egen kost ett speciellt intresse därigenom, att det är beträffande dessa lösarbetare industriens konkurrens om arbetskraften mest direkt ger sig tillkänna, och dagsverkspriset för dem tenderar därför att närma sig den nivå, som betecknas exempelvis av de lönesatser, med vilka i norr skogsindustrien, i söder tegel- och sockerindustrierna m. fl. betala sin tillfälliga arbetshjälp. Såsom av tabellen framgår, utgjorde för denna arbetargrupp sommardaglönen 4·72 kr. och vinterdaglönen 3·68 kr. i genomsnitt för hela riket. Inom de olika länen äro sommardaglönerna i genomsnitt högst i Norrbottens län (6·44 kr.) och vinterdaglönerna högst i Jämtlands län (5·06 kr.), medan Blekinge län framvisar de lägsta lönerna (4·11 resp. 3·21 kr.). Den relativa skillnaden mellan sommar- och vinterdaglönen är särskilt i vissa län i östra och västra Sverige större än i södra Norrland och Skåne, vilket synes tyda på att arbetstillgången vintertid för tillfälliga daglönare är knappare i de förra områdena än i de senare.

Lönenivåns fluktuationer åren 1913—1926. Under den senaste fjortonårsperioden ha lantarbetarlönerna undergått starka variationer, vilka beträffande några betydelsefulla arbetarkategorier belysas genom efterföljande diagram.

Lantarbetarlönerna stego oavbrutet under perioden 1914—1920, tills kulmen

nåddes vid 210 à 225 % över 1913 års nivå. Under de följande tre åren sjönko lönerna med 40—50 % från nyssnämnda topplöner, men från och med 1924 synes nedgången ha upphört och efterträtts av en viss stabilisering av lönenivån. I förhållande till år 1913 företedde lönenivån vid 1926 års slut en genomsnittlig höjning på omkring 75 à 80 % (c:a 70 % för manliga arbetare och 90 % för kvinnliga). Löneläget kan även karakteriseras därigenom att medellönerna för 1926 i allmänhet lågo mellan motsvarande arbetspriser 1917 och 1918 utom beträffande manliga dagsverkare, för vilka den genomsnittliga daglönen sjunkit under 1917 års nivå.

Den nya tyska lagen om arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring.

Genom den nya lagen av den 16 juli 1927 om arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring, vilken trädde i kraft den 1 sistlidna oktober, har den tyska arbetslöshetsförsäkringen blivit definitivt ordnad. Den provisoriska lagstiftning, som hittills reglerat arbetslöshetsförsörjningen i Tyskland, har varit byggd på en kompromiss mellan försäkringsprincipen och behovsprincipen, i det att å ena sidan medel till arbetslöshetsunderstöden visserligen anskaffats genom obligatoriska bidrag från såväl arbetsgivare som arbetare men å andra sidan arbetarna därigenom icke erhållit någon verklig rätt till ersättning. I den nu antagna lagen är däremot försäkringsprincipen helt genomförd.

Förarbetena till arbetslöshetsförsäkringen ha pågått sedan 1918, men den nu antagna lagen bygger närmast på det förslag, som av riksarbetsministern fram-

lades för riksdagen den 16 december 1926.[1] Detta underkastades under utskottsbehandlingen i riksdagen betydliga ändringar. I förslaget, som ursprungligen endast avsåg arbetslöshetsförsäkringen, inarbetades sålunda bl. a. arbetsförmedlingslagen av den 22 juli 1922. En stor del av bestämmelserna i såväl sistnämnda lag som i den förut gällande arbetslöshetslagstiftningen ha emellertid upptagits i den nya lagen i oförändrad eller föga förändrad form. Fullständigt nya äro däremot de delar av lagen, som behandla arbetsförmedlingens och arbetslöshetsförsäkringens bärare samt de vidlyftiga övergångsbestämmelserna.

Organisation. Bärare av den offentliga arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen är den nyinrättade autonoma riksanstalten för arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring (Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung), vilken även skall handhava den offentliga yrkesrådgivningen och lärlingsförmedlingen. Riksanstalten kan med riksarbetsministerns bifall övertaga även andra uppgifter för reglering av arbetsmarknaden. Under riksanstalten sortera dels en huvudanstalt (Hauptstelle), dels landsanstalter för de särskilda länderna (Landesarbeitsämter) och dels slutligen lokalanstalter (Arbeitsämter), avseende en eller flera kommuner.

Riksanstaltens förvaltningsorgan äro följande: lokalanstalternas förvaltningsutskott, landsanstalternas förvaltningsutskott, riksanstaltens förvaltningsråd samt riksanstaltens styrelse.

Inom dessa organ, som i sin helhet utses för fem år, skola arbetsgivarna, arbetarna och det allmänna vara representerade med ett lika antal bisittare, vilka äro oavlönade men erhålla ersättning för direkta utgifter samt förlorad arbetsförtjänst eller tidsförlust. Såsom ordförande fungera i de bägge förstnämnda förvaltningsorganen respektive anstalters föreståndare och i de bägge senare riksanstaltens president. Inom samtliga förvaltningsgrenar skola kvinnor vara representerade.

Vid behov kunna fackavdelningar med särskilda fackutskott bildas vid de olika anstalterna, varvid dock flera anstalter inom samma område kunna inrätta en gemensam fackavdelning. Fackutskotten skola bestå av ordföranden i förvaltningsutskotten (resp. förvaltningsrådet) samt ett lika antal representanter för arbetsgivare och arbetare, utsedda av förvaltningsutskotten (resp. förvaltningsrådet) på förslag av vederbörande facks arbetsgivar- och arbetarorganisationer. Vid huvudanstalten skall till en början upprättas fackavdelningar för jord- och skogsbruket samt för kontors-, butiks- o. dyl. anställda.

Vid varje lokalanstalt skall inrättas ett besvärsutskott, bestående av anstaltens föreståndare samt en arbetsgivar- och en arbetarrepresentant tillhörande förvaltningsutskottet. Vid varje landsanstalt skall finnas en på liknande sätt sammansatt besvärskammare. Högsta besvärsinstansen (der Spruchsenat für die Arbeitslosenversicherung), vilken är anknuten till riksförsäkringsanstalten, skall utgöras av en ordförande, en ständig ledamot i riksförsäkringsanstalten eller en ledamot i huvudanstalten, en ämbetsman med domarekompetens samt en arbetsgivar- och en arbetarrepresentant, tillhörande riksförsäkringsanstaltens icke ständiga ledamöter.

Arbetslöshetsförsäkringen. Den nya arbetslöshetsförsäkringen omfattar samma personer som sjukförsäkringen och försäkringen för privatanställda samt därjämte skeppsbesättningen på tyska fartyg. Försäkringen omfattar icke:

1. Med jordbruk, skogsbruk eller fiske sysselsatta personer, vilka själva äga eller arrendera jord- eller skogsbruk av sådan omfattning att de med sina anhöriga i huvudsak kunna leva därav och vilka äro sysselsatta hos andra under mindre än halva året.
2. Arbetare inom jord- eller skogsbruk med skriftligt arbetsavtal gällande för minst ett år eller med minst sex månaders uppsägning.
3. Arbetare inom jord- eller skogsbruk, vilka tillhöra arbetsgivarens hushåll.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1920, sid. 417, årg. 1921, sid. 362 och årg. 1927, sid. 233.

4. Fiskare med andel i fångsten.
5. Lärlingar med skriftligt lärlingsavtal gällande för minst två år, inom jord- och skogsbruk för minst ett år; försäkringsfriheten upphör emellertid sex månader före avtalstidens slut.
6. Sjömän med en regelbunden årsförtjänst (familjebidrag ej inräknade) överstigande 6 000 riksmark.

Anställda, som icke längre äro försäkringspliktiga, emedan deras inkomst överstiger 6 000 mark per år, äro berättigade att fortsätta försäkringen (frivillig vidareförsäkring).

På begäran av vederbörande arbetsgivare kan ett företag befrias från försäkringsplikt, om arbetsgivaren minst ett år före lagens ikraftträdande inrättat något ekonomiskt tillfredsställande system för sina arbetares försörjning vid arbetslöshet, varigenom dessa rättsenligt erhålla större förmåner än genom arbetslöshetsförsäkringslagen. I dylikt fall är arbetsgivaren dock skyldig att bidraga till kostnaderna för den offentliga arbetsförmedlingen och yrkesrådgivningen.

Varje försäkrad, som är arbetsduglig, arbetsvillig och ofrivilligt arbetslös, kan göra anspråk på arbetslöshetsunderstöd, för så vitt han under de senaste 12 månaderna haft försäkringspliktig sysselsättning i minst 26 veckor. Som arbetsduglig anses var och en, som genom en verksamhet motsvarande hans krafter och yrkesskicklighet är i stånd att förtjäna åtminstone en tredjedel av vad friska personer av samma slag och med liknande utbildning pläga förtjäna genom arbete i samma trakt. Den som utan giltig orsak vägrar att antaga erbjudet arbete — även sådant utanför hans boningsort — erhåller intet arbetslöshetsunderstöd under de närmaste fyra veckorna. Giltig orsak till vägran att antaga erbjudet arbete anses föreligga

1) om lönen understiger gällande kollektivavtalslön eller, då sådan ej är fastställd, den inom yrket på orten gängse lönen eller
2) om sådant arbete icke kan krävas av den arbetslöse på grund av hans föregående utbildning eller verksamhet eller hans kroppsbeskaffenhet eller av hänsyn till hans framtida utkomst eller
3) om arbetet blivit ledigt på grund av strejk eller lockout (vägran är giltig endast så länge arbetsinställelsen varar) eller
4) om arbetet är betänkligt ur hygienisk eller moralisk synpunkt eller
5) om det genom antagande av arbetet skulle bli omöjligt för den arbetslöse att sörja för sina anhöriga.

Efter att ha uppburit understöd i nio veckor (ävensom under en inom hans yrke vanlig säsongarbetslöshet) kan den arbetslöse icke vägra antaga erbjudet arbete av den orsaken, att sådant arbete icke kan krävas av honom på grund av hans föregående utbildning eller verksamhet, för så vitt icke arbetet skulle medföra väsentliga nackdelar för hans framtida utkomst.

Understöd till arbetslösa under 21 år och till sådana som erhålla krisunderstöd är beroende av en arbetsprestation, för så vitt tillfälle därtill finnes. Dessa arbetslösa få endast hänvisas till sådana arbeten, som

1) eljest över huvud taget icke eller åtminstone icke vid denna tid eller i denna omfattning skulle hava utförts,
2) äro allmännyttiga,
3) kunna begäras av den arbetslöse med hänsyn till hans levnadsålder, hans hälsotillstånd och hans familjeförhållanden,
4) icke fördröja den arbetslöses möjlighet att erhålla normalt arbete,
5) icke medföra några nackdelar för den arbetslöses framtida utkomst.

Den som utan giltig orsak vägrar att mottaga sådan fri utbildning i annat yrke eller fortsatt utbildning, som kan göra det lättare för honom att få arbete, erhåller intet understöd under de närmast följande fyra veckorna. Detsamma gäller för den som genom eget förvållande mistat sitt arbete.

Arbetslösa, vilkas arbetslöshet är förorsakad av en strejk eller lockout inom riket, erhålla under arbetsinställelsen intet arbetslöshetsunderstöd. Då arbetslösheten indirekt är förorsakad av strejk eller lockout och i synnerhet av arbetsinställelse utanför den arbetslöses företag, yrkesgren eller utanför hans arbets- eller bostadsort, bör den arbetslöse erhålla understöd, om det skulle innebära en obillig hårdhet att neka honom detta. Riktlinjer för avgörandet av i vilka fall obillig hårdhet skall anses föreligga utarbetas av riksanstaltens förvaltningsråd och stadfästas av riksarbetsministern. Härvid skall tillses, att genom arbetslöshetsunderstödet intet ingripande sker i de ekonomiska striderna.

Understöd utbetalas i normala fall under sammanlagt 26 veckor, varefter en väntetid på 26 veckor inträder, innan nytt understöd utbetalas. Riksanstaltens förvaltningsråd kan vid särskilt ogynnsam arbetsmarknad utsträcka maximitiden för understödet till 39 veckor; denna utsträckning av understödstiden kan begränsas till vissa yrken eller distrikt.

I tider av varaktigt ogynnsam arbetsmarknad kan riksarbetsministern medgiva, att särskilt understöd, kallat krisunderstöd, utdelas till behövande arbetslösa, som icke kunnat uppfylla villkoren för erhållande av understöd eller som redan uttagit hela sitt understöd. Krisunderstödet kan begränsas till särskilda yrken eller distrikt.

Arbetslöshetsunderstödet består av huvudunderstöd och familjetillägg för anhöriga. Den understödssökande behöver emellertid icke längre, såsom förut varit fallet, styrka sitt behov av understöd. En annan nyhet är att, medan understödet enligt den hitintills gällande förordningen rörande arbetslöshetsförsörjning varit graderat efter ortsklasser och utgått med samma belopp till alla på samma ort, så rättar sig understödet nu efter den genomsnittliga arbetslön, som den arbetslöse uppburit under de senaste tre månaderna, då han haft arbete. För detta ändamål äro de försäkrade indelade i följande elva löneklasser:

Löneklass	Veckolön i Riksmark	Löneklass	Veckolön i Riksmark	Löneklass	Veckolön i Riksmark
1	t. o. m. 10	5	24—30	9	48—54
2	10—14	6	30—36	10	54—60
3	14—18	7	36—42	11	över 60
4	18—24	8	42—48		

Understödet utgår med en viss procent av lönen. Till grund för beräkningen lägges emellertid inte den verkliga lönen utan en för varje löneklass fastställd medellön, den s. k. enhetslönen. Procentsatsen sjunker allteftersom lönen stiger på sätt som framgår av efterföljande tablå:

Löne-klass	Enhetslön (Riksmark pr vecka)	Huvud-understöd %	Maximi-understöd %	Löne-klass	Enhetslön (Riksmark pr vecka)	Huvud-understöd %	Maximi-understöd %
1	8	75	80	7	39	37·5	62·5
2	12	65	80	8	45	35	60
3	16	55	75	9	51	35	60
4	21	47	72	10	57	35	60
5	27	40	65	11	63	35	60
6	33	40	65				

Familjetillägg utgår för varje därtill berättigad anhörig med 5 procent av enhetslönen. Sammanlagt få emellertid huvudunderstöd och familjetillägg icke överstiga de i tabellen ovan angivna maximiprocentsatserna av enhetslönen. Arbetslöshetsunderstöd utbetalas för veckans sex arbetsdagar, men börjar utgå först efter sju dagars karenstid. Tillfällig arbetsförtjänst, som ej överstiger 20 procent av

veckounderstödet, avräknas ej från understödet. Merförtjänsten avdrages däremot med 50 procent från understödet.

Den arbetslöse fortfar att vara sjukförsäkrad även under den tid han åtnjuter arbetslöshetsunderstöd; vid behov ersätter emellertid sjukhjälpen arbetslöshetsunderstödet.

Korttidsarbetare kunna erhålla korttidsunderstöd (Kurzarbeiterunterstützung) av riksanstaltens medel efter särskilt förordnande av riksanstaltens förvaltningsråd och efter riksarbetsministerns medgivande. Korttidsunderstöd och arbetslön få tillsammans icke överstiga fem sjättedelar av den normala arbetslönen.

Åtgärder till förebyggande och upphävande av arbetslöshet. Bland mindre viktiga åtgärder för att motverka arbetslösheten nämnas i lagen följande: resebidrag till arbetslösa, som fått arbete på annan ort, lån till anskaffande av arbetsutrustning, bidrag under högst 8 veckor till arbetslös, som antagit plats, där han först efter uppnådd yrkesskicklighet kan erhålla full lön, understöd för fortsatt utbildning eller för utbildning i nytt yrke. Av större betydelse äro bestämmelserna om anordnandet av nödhjälpsarbeten. Härvidlag stadgas, att landsanstalternas förvaltningsutskott kunna i och för vidtagande av åtgärder, som äro ägnade att minska arbetslösheten, särskilt genom att skapa arbetstillfällen för de arbetslösa, bevilja lån eller bidrag i den mån som riksanstaltens medel genom dessa åtgärder icke behöva tagas i anspråk för annan arbetslöshetshjälp. Endast sådana åtgärder få understödjas, som äro av produktivt värde för folkhushållet, och isynnerhet sådana, som äro ägnade att öka mängden av inhemska näringsmedel, råvaror eller kapitalföremål. För åtgärder av nyssnämnda slag, vilka äro av särskilt stort värde för folkhushållet och arbetsmarknaden, kan riksarbetsministern bevilja lån av riksmedel. I undantagsfall kunna lån av riksmedel även beviljas till sådana åtgärder, vartill riksanstaltens medel icke kunna användas. Beviljas lån eller räntebidrag av riksmedel, förutsättes i regel, att den stat, som dessa medel kommer till godo, beviljar ett lika stort belopp.

Vid sådana offentliga nödhjälpsarbeten, som ovan omtalats, kan landsanstaltens förvaltningsutskott fastställa en maximigräns för nödhjälpsarbetarnas löner. Förvaltningsutskottet kan även fastställa, vilket kollektivavtal skall tillämpas vid bestämmandet av nödhjälpsarbetarnas löner.

Finansiering. De medel riksanstalten behöver för att genomföra sina uppgifter erhållas genom avgifter av de försäkringspliktiga och deras arbetsgivare, vilka betala hälften vardera. Avgiften sönderfaller i tvenne delar, en landsandel och en riksandel, vilka emellertid betalas på samma gång. Detta sker liksom förut i samband med avgiftsbetalningen till sjukförsäkringen. Sjukkassorna överlämna sedan omedelbart arbetslöshetsförsäkringsavgifterna till vederbörande landsanstalt. Avgiften får för arbetsgivare och försäkringstagare tillsammans icke överstiga 3 procent av arbetslönen. Av centralanstaltens medel skall bildas en nödhjälpsfond (Notstock), som minst skall uppgå till ett belopp tillräckligt att ge understöd åt 600 000 arbetslösa under tre månader. Så länge nödhjälpsfonden icke uppnått detta belopp, får avgiften icke sättas lägre än 3 procent av arbetslönen. Kan riksanstaltens behov icke till fullo täckas genom avgifterna och nödhjälpsfonden, beviljar riksarbetsministern med riksfinansministerns godkännande lån. Av kostnaderna för krisunderstöd bäras fyra femtedelar av riket och resten av vederbörande kommun.

Allmänna bestämmelser. Riksanstalten kan företaga undersökningar rörande arbetsmarknadens läge, arbetslöshetsförsäkringens och krigsunderstödsverksamhetens utveckling, arbetsförhållanden, strejker och lockouter, medlemskap i arbetsgivar- och arbetstagarföreningar och har rätt att för detta ändamål begära alla erforderliga upplysningar av myndigheter och enskilda. Riksanstalten skall regelbundet publicera berättelser över arbetsmarknadens läge, arbetslöshetens omfattning, arbetslöshetsförsäkringens tillstånd och arbetsförmedlingsverksamhetens resultat.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Vetenskaplig arbetsorganisation i Europa.

Scientific Management in Europe by Paul Devinat. (Studies and Reports, Series B, nr 17.) 1927. XV + 260 sid. Pris kr. 3: 75.

Med föreliggande publikation har internationella arbetsbyrån upptagit ett helt nytt undersökningsområde. Som bekant ådrager sig f. n. frågan om vetenskaplig arbetsorganisation eller s. k. rationalisering en intensiv uppmärksamhet över hela världen. Egentligen innefattas under sagda benämning tre olika grupper av spörsmål: 1) utvinnandet av bästa möjliga arbetsresultat ur den mänskliga arbetskraften; 2) förbättrade organisations- och administrationsmetoder i fabriken och ett företags övriga avdelningar; 3) förbättrad organisation inom en industri i dess helhet eller inom hela samhällsekonomien. Redan tidigare har internationella arbetsbyrån ägnat uppmärksamhet åt hithörande frågor, men mera direkt kom den att befatta sig därmed först efter det att en överenskommelse träffats mellan Twentieth Century Fund i Boston, Internationella kommittén för vetenskaplig arbetsorganisation och internationella arbetsbyrån, varefter enligt beslut av arbetsbyråns styrelse ett institut för vetenskaplig arbetsorganisation upprättades i Genève vid början av 1927.

I publikationen redogör institutets direktör M. Devinat för resultatet av en undersökning rörande de vetenskapliga arbetsmetodernas tillämpning i Europa, de institutioner som i samband härmed upprättats, och den allmänna opinionens ställning till hithörande frågor. Han meddelar en historik av strävandena på området ävensom en förteckning över de institutioner, som i olika länder syssla med frågan vare sig för vetenskapliga, praktiska eller propagandasyften. Därefter underkastar han de uppnådda praktiska resultaten en granskning samt återgiver uttalanden från arbetsgivare, tekniska experter, arbetare och allmänheten. M. Devinat kommer till den slutsatsen, att strävandena i fråga nått ett stadium av viss mognad och kunna räkna på stöd av en rikhaltig litteratur, talrika institutioner och en upplyst allmän mening. Han understryker behovet av större samverkan i undersöknings- och upplysningsarbetet, och det är just för sådant ändamål som institutet för vetenskaplig arbetsorganisation upprättats.

Internationella arbetsbyråns direktör har skrivit ett företal till redogörelsen, och densamma åtföljes av talrika bilagor behandlande följande frågor: definition å vetenskaplig arbetsorganisation och syftet därmed; systematisk bibliografi av den senaste tidens publikationer på tyska språket och en översikt av den franska litteraturen rörande vetenskaplig arbetsorganisation; förteckning över de förnämsta institutionerna för vetenskaplig arbetsorganisation med anteckningar rörande deras organisation och verksamhet; rationella produktionsmetoder i Frankrike samt psykoteknik och tillämpningen därav i Tyskland; standardisering; organisationen av internationella institutet för vetenskaplig arbetsorganisation.

Ur en i publikationen meddelad sammanfattande översikt av strävandena på detta område må återgivas följande.

Denna rörelse, som ursprungligen hade sin grund i önskan att förbättra industriella företags räntabilitet och som sedan rönt uppmuntran i nationellt intresse, kan numera sägas ha kommit att spela en roll även i strävandena för internationell ekonomisk samverkan. I Europa är det den sistnämnda synpunkten, som särskilt starkt framträder vid jämförelse med den amerikanska rörelsens utveckling. Uppkommen mycket senare och under avsevärd tid tillbakahållen av olika skäl har den europeiska rörelsen tagit ett kraftigt uppsving

efter kriget och fått en rik utgestaltning i det praktiska livet. På ett tidigare stadium betingad av ekonomiska och sociala hänsyn i olika länder, synes den nu utveckla sig till att bliva en plattform för närmande och samverkan mellan de europeiska länderna.

Detta förhållande erhöll en intressant belysning under förhandlingarna inom förberedande kommittén för internationella ekonomiska konferensen. En utredning av de frågor, som anknyta sig till »arbetets vetenskapliga organisation», kom att framstå som en nödvändighet för de finansmän, nationalekonomer, ämbetsmän, arbetsgivare och arbetare, som sammanträdde i Genève. Under det ekonomiska rekonstruktionsarbetet leddes uppmärksamheten å de metoder, som vore bäst ägnade att minska produktionskostnaderna, borteliminera slöseriet och öka massornas köpkraft — utan uppgivande av den sociala ställning, som arbetarna uppnått sedan kriget. Det allt överskuggande problemet om Europas ekonomiska rekonstruktion har kommit att bliva en fråga om att reorganisera produktionen efter mer vetenskapliga linjer. Betydelsen av sådana anordningar har ingen insett bättre än amerikanarna, som till stor del ha denna insikt att tacka för sitt industriella välstånd, och vilka, om också endast i eget intresse, äro angelägna om att de europeiska länderna skola följa deras exempel. Riklig litteratur, nya institutioner och en i ämnet mer upplyst allmän opinion äro de positiva krafter, på vilka rörelsen för vetenskaplig arbetsorganisation kan räkna i Europa.

Rörelsen synes numera ha nått ett stadium av större mognad. Den tekniska sidan av problemet har allt mera genomarbetats, och man börjar allt klarare skönja rörelsens ekonomiska och sociala betydelse. Man bestrider numera icke den vetenskapliga arbetsorganisationens betydelse för den sociala problemställningen eller behovet av att vid tillämpning av moderna produktionsmetoder taga hänsyn till det vetenskapliga studiet av den mänskliga faktorns inflytande.

Vidare framträder allt mera samhällets intresse i frågan om vetenskaplig arbetsorganisation, och betydelsen av denna icke endast ur producent- utan även ur konsumentsynpunkt börjar att erkännas.

Otvivelaktigt existerar i Europa både bland arbetsgivare och arbetare samt bland allmänheten en viss motvilja mot införandet av amerikanska arbetsmetoder. Man talar med oro om faran för Europas amerikanisering samt nödvändigheten av att bevara den europeiska civilisationen med dess industriella traditioner och sociala institutioner.

Även om man medgiver, att en sådan känsla i och för sig kan vara berättigad, synes den vara fullkomligt värdelös som argument mot införandet i Europa av de arbetsmetoder genom vilka Amerika vunnit en obestridlig ekonomisk överlägsenhet. De som dela sådana farhågor gjorde klokt uti att eftersinna det föredöme som givits av Japan. De måste lära sig inse, att massorna kunna övertygas om vår civilisations överlägsenhet endast om de beredas samma goda levnadsvillkor som de amerikanska arbetarna åtnjuta.

Utom dessa mera känslobetonade argument hör man ofta anföras, att vetenskaplig arbetsorganisation knappast kan tillämpas i Europa på grund av omöjligheten av massproduktion och distribution i samma skala som i Amerika, beroende på den begränsade marknaden och individualismen hos de europeiska folken, vilka icke vant sig vid konsumtion av standardiserade produkter. Vad först beträffar marknadens begränsning börjar man i Europa inse, att endast ett botemedel härför numera förefinnes. På några håll anser man, att de höga tulltarifferna, som till stor del grunda sig på en önskan att hålla konstlade industrier vid liv, undergräva Europas ekonomiska position, och det talas därför allmänt om behovet av att avsluta industriella överenskommelser. En enda sammanhängande marknad liksom i Förenta staterna, där de ekonomiska lagarna för produktion och distribution få göra sig fritt gällande, börjar framstå som det enda medlet ägnat att åstadkomma en ökad och stabil produktion genom minskning i framställningskostnaderna och som följd därav ökad köpkraft hos befolkningens massa.

Beträffande åter den individualism, som bildar ett hinder mot varumarknadens standardisering, är det säkerligen icke omöjligt att uppfostra konsumenterna och bibringa dem insikt om varuti deras verkliga intresse består såsom skett i Amerika. Efter hand skall man komma att automatiskt skilja på artiklar, som lämpa sig för massproduktion och

distribution, och sådana som kräva mera varierande fabrikationsmetoder; orimligt vore sålunda att tala om individuell smak beträffande blyrör eller maskinverktyg. I många fall är motståndet mot standardisering intet annat än en förevändning för beslöjad protektionism. För övrigt äro experterna icke av den åsikten, att massproduktion är en absolut nödvändig förutsättning för en framgångsrik tillämpning av vetenskapliga arbetsmetoder, något som också visat sig i praktiken.

De invändningar mot vetenskaplig arbetsorganisation, som rests från arbetarhåll, synas vara av mer allvarligt slag, grundade som de äro på en djupt rotad och stundom berättigad misstro. Uppenbart är, att en vetenskaplig organisation av arbetet icke kan genomföras på bekostnad av arbetarnas intresse. I stället bör det kunna krävas, att en allmän tillämpning av rationella arbetsmetoder icke allenast länder arbetaren till gagn i hans egenskap av konsument utan därjämte — genom klokt tillvaratagande av det nya systemets möjligheter — ökar hans intresse för arbetet och verkar höjande av hans yrkeskänsla. Vad beträffar faran av överansträngning erbjuder den psykotekniska vetenskapen på sitt nuvarande stadium ett skydd. I lönehänseende synes arbetaren endast kunna draga fördel av den vetenskapliga arbetsorganisationen, förutsatt att arbetslönen fastställes på grundval av praktiska rön samt med vederbörande fackliga organisations kännedom.

Återstår slutligen rädslan för arbetslöshet, bottnande i den allmänna uppfattningen, att en inskränkning i antalet arbetstillfällen är en oundviklig följd av omorganisation. Detta påstående, som tidigare kunnat hava fog för sig, synes numera icke vara berättigat. I ett efter rationella grunder organiserat företag bör arbetet fördelas efter vederbörandes färdigheter och tillfälle givas att bereda varje anställd som förflyttas en annan sysselsättning. Att medverka vid denna omgruppering böra arbetarnas fackliga organisationer taga sig an såsom en av sina uppgifter. Vad beträffar den arbetslöshetsrisk, som i varje fall förefinnes inom en rationaliserad industri, böra anstalter häremot träffas i gemensam väg samt under iakttagande av varsamhet vid de nya metodernas införande. Sedan reorganisationen en gång genomförts, kommer den ökade förbrukning, som följer med det minskade tillverkningspriset, att bilda en garanti för stadigvarande anställning.

Metoder för fastställande av minimilöner.

Minimum Wage-fixing Machinery, An International Study of Legislation and Practice. (Studies and Reports, Series D, nr 17.) 1927. 155 sid. Pris kr. 2: 25.

På dagordningen för den tionde internationella arbetskonferensen (1927) var upptagen följande fråga: »Metoder för fastställande av minimilöner inom yrken, där arbetsgivarnas och arbetarnas organisation är bristfällig och där lönerna äro exceptionellt låga, med speciell hänsyn tagen till de hemindustriella yrkena.»

Enligt den numera tillämpade s. k. dubbla diskussionsproceduren tillkom det icke konferensen att vid denna första behandling antaga något konventionsförslag eller någon rekommendation, utan ägde endast en förberedande allmän överläggning rum i ämnet i och för beslut om lydelsen av ett frågeformulär, avsett att utsändas till regeringarna. Utkast till ett sådant framlades för konferensen av arbetsbyrån jämte redogörelse för en undersökning av gällande lag och praxis rörande minimilöners fastställande.[1] Samma redogörelse återfinnes i föreliggande publikation, som därjämte innehåller kompletterande upplysningar för en del länder. Framställningen fördelar sig på två avdelningar, av vilka den första behandlar ämnet ur följande synpunkter: syftet med minimilönelagstiftningen; viktigare typer av organ för fastställande av minimilöner; de olika grunder enligt vilka minimilöner kunna fastställas; frågan om avgränsning av resp. yrken; tillsyn över verkställigheten. I andra avdelningen lämnas en redogörelse för lagstiftningen och tillämpningen därav i varje särskilt land.

Rörande utvecklingen av lagstiftningen om minimilöner meddelas i publikationen följande.

Med den arbetslagstiftning, som under senare hälften av 1880-talet kom till stånd i ett

[1] *Minimum Wage-fixing Machinery (Report and Draft Questionaire).* 1927. 159 sid.

antal länder, åsyftade man som bekant att uppställa ett visst minimum av skydds- och trygghetsföreskrifter för arbetarna, och att därutöver lämna full frihet i fråga om arbetsförhållandenas utgestaltning. På sådan grund uppbyggdes lagstiftningen till tryggande av en viss sanitär minimistandard i fabriksarbetet, till skydd mot olycksfall i arbete och rörande minimiålder för inträde i industriellt arbete. Det dröjde emellertid länge, innan någon lagstiftning om minimilöner kom till stånd, men efter hand anställdes i olika länder undersökningar som visade behovet av en sådan lagstiftning.

Laglig reglering av minimilöner infördes först i Nya Zeeland och Australien på 1890-talet, och var syftet härmed dels att skapa skydd mot oskäligt låga löner, dels att främja arbetsfreden. Den första lagen utfärdades 1894 i Nya Zeeland, åtföljd två år senare av en lag om minimilöner i staten Victoria. Småningom följdes exemplet av andra australiska stater, och 1910 hade minimilöneprincipen lagfästs i samtliga dylika.

Dessa lagstiftningsförsök tilldrogo sig ett växande intresse i Europa och Nordamerika. De gjordes till föremål för ingående studier, och på basis härav antog engelska parlamentet 1909 en lag om minimilöner. I Förenta staterna beträdde Massachusetts samma väg 1912, följd året därpå av åtta andra stater.

Under kriget inträdde ett avbrott i denna utveckling, men att anteckna äro dock provisoriska lagbestämmelser till skydd särskilt för ammunitionsarbetarnas löner. Hit är också att räkna den provisoriska lag, som 1918 antogs i England för att förhindra ett plötsligt fall i lönerna som följd av vapenstilleståndet. Legislativa anordningar av stadigvarande karaktär träffades dock i Frankrike genom antagandet av 1915 års minimilönelag ävensom i Förenta staterna. Minimilöneprincipen accepterades ock 1917 av provinsen Alberta i Kanada samt inskrevs samma år i den mexikanska konstitutionen.

Under åren 1918—1920 utbredde sig minimilönesystemet hastigt. I Storbritannien och Irland utsträcktes det genom 1918 års lag om lönenämnder till ett stort antal nya yrken. I Kanada följdes Albertas exempel av sex andra provinser. Vidare antogos lagar om minimilöner i Norge, Tjeckoslovakien och Österrike samt, under form av tvångsskiljedom i sista instans, i Rumänien.

Under de därpå följande åren infördes lagstiftning i samma syfte 1923 i Tyskland, Ungern och Uruguay samt 1925 i Sydafrika. I Italien stadfästes 1926 minimilöneprincipen genom en lag om obligatorisk skiljedom. Å andra sidan inträffade ett bakslag i Förenta staterna, i det att högsta domstolen förklarade vissa minimilönelagar stridande mot konstitutionen, varigenom hela frågan i Staterna råkade i ett tillstånd av osäkerhet.

Tillämpningsområdet för de i olika länder gällande lagarna växla betydligt liksom också de anordningar, som träffats för lagarnas bringande i verkställighet. I några länder, exempelvis Nya Zeeland och Australien, sträcker sig lagstiftningen till nästan alla yrken, medan i andra länder endast en del anställningsområden omfattas därav, och i några länder är den begränsad till vissa speciella arbetarkategorier, vanligen kvinnor eller hemarbetare. I Kanada och Förenta staterna har sålunda lagstiftningen i allmänhet endast avseende å kvinnor och minderåriga. I Norge, Tjeckoslovakien, Tyskland och Österrike ävensom i Argentina är allenast hemarbetet föremål för minimilönelagstiftning, och i Frankrike omfattas i praktiken ej andra än kvinnliga hemarbetare därav.

Vad beträffar verkställighetsanordningarna, angivas i vissa fall minimilönesatserna i själva lagen. Det vanligaste är emellertid, att föreskrift endast meddelas om upprättande av organ för fastställande av minimilöner då så påfordras. I vissa lagar finnas angivna de grunder, efter vilka minimilönesatserna skola bestämmas, i andra lagar lämnas vederbörande organ härutinnan fria händer.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Ett polskt arbetsråd. Polska republikens president har nyligen utfärdat en förordning angående inrättandet av ett arbetsråd. Dylika arbetsråd med uppgift att fungera såsom rådgivande myndighet vid beredningen av ärenden rörande arbetarlagstiftning och andra sociala frågor hava på sistone inrättats i flera länder. Sålunda erhöllo Nederländerna och Brasilien [1] arbetsråd 1919 resp. 1923. Däremot kan icke det 1925 i Frankrike inrättade Conseil national de la main-d'œuvre [2] med avseende på arbetsuppgifterna räknas till denna kategori.

Det polska arbetsrådet skall vara ett konsultativt organ under ministern för socialärenden. Det skall avgiva yttrande i frågor rörande sociala frågor såsom arbetsavtal, arbetstid, arbetares avskedande, kvinnors och minderårigas arbete, säkerhetsåtgärder och hygien i arbetet, facklig organisation, domstolar och skiljedomstolar i arbetsfrågor samt tillgodoseende av arbetarintressen medelst driftsråd o. s. v.

Arbetsrådet skall ha till speciell uppgift att a) avgiva av ministern för socialärenden infordrade yttranden över förslag till lagar och förordningar; b) själv föreslå legislativa åtgärder i arbetarskyddsfrågor; c) avgiva av ministern för socialärenden infordrade yttranden rörande administrativa m. fl. åtgärder; d) handha de ärenden, som genom lagstiftning må anförtros detsamma.

Arbetsrådet skall vara sammansatt av 45 medlemmar, utsedda av ministern för socialärenden bland personer med erfarenhet på det ekonomiska livets skilda områden. Av dessa skola femton utses bland personer, föreslagna av de intellektuella arbetarnas och kroppsarbetarnas centrala organisationer, och femton bland personer, föreslagna av arbetsgivarorganisationerna och handelskamrarna. De återstående femton skola av ministern fritt utses bland teknici, läkare, ekonomer och andra sakkunniga, vilka speciellt ägna sig åt sociala frågor.

Arbetsrådet må kunna uppdelas i kommissioner, där arbetare och arbetsgivare äro lika företrädda. Trenne kommissioner med uppgift att behandla frågor rörande hygien, arbetarskydd och jordbruksarbete tillsättas omedelbart. I de två förstnämnda skola läkare, teknici och representanter för försäkringsinrättningar mot olycksfall i arbete vara företrädda.

Ministern för socialärenden eller den han sätter i sitt ställe skall bekläda ordförandeposten. Representanter för departement, intresserade uti av arbetsrådet behandlad fråga, ävensom av ministern särskilt inbjudna sakkunniga må deltaga i rådets förhandlingar.

(Industrial and Labour Information.)

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under oktober 1927. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av oktober till 16 453 mot 12 896 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	581	242	Närings- o. njutningsmedelsind.	170	69
Skogshushållning	523	128	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	43	23
Gruvdrift och malmförädling	1 421	720	Trämasse- och pappersindustri	161	25
Jord-, sten- och glasindustri	643	297	Grafisk industri	102	39
Metall- och maskinindustri	1 387	647	Industri och hantverk, ej spec.	433	221
Trävaruindustri	2 242	611	Sjöfart och fiske	160	23
Byggnadsverksamhet	1 199	215	Handel och samfärdsel m. m.	1 086	408
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	122	28	Husligt arbete	8	3
Textilindustri	104	81	Arbete, ej hänf. till annan grupp	5 980	2 321
Beklädnadsindustri	88	25	Summa	**16 453**	**6 126**

[1] Jfr Soc Medd. årg. 1923, s. 843. — [2] Jfr Soc. Medd. årg. 1925, s. 396.

Vid de statliga nödhjälpsarbetena sysselsattes vid månadens utgång 2 085 arbetare, därav vid arbetslöshetskommissionens statsarbeten 2 080 samt vid statens järnvägars automobilvägar 5. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 46, mot 45 vid månadens början.

Vid kommunala nödhjälpsarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 1 317 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 517 arbetare. Härförutom uppburo 2 006 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd.

Statens bruttoutgifter för nödhjälpsåtgärderna uppgingo under oktober till 327 945 kronor samt under årets tio första månader till sammanlagt c:a 4·6 milj. kronor.

Förslag till ändring i den engelska lagen om arbetslöshetsförsäkring. Brittiska regeringen har nyligen för parlamentet framlagt ett förslag till revision av gällande lag rörande arbetslöshetsförsäkring, vilket förslag i huvudsak bygger på ett tidigare i Sociala Meddelanden (årg. 1927, s. 232) refererat kommittébetänkande. I vissa punkter har emellertid regeringen tagit bestämt avstånd från de av kommittén angivna riktlinjerna. Kommittén hade enhälligt ställt sig på den ståndpunkten, att arbetslöshetsunderstöd borde utgå enligt den s. k. försäkringsprincipen. Kommittén hade således icke ifrågasatt någon övergång till en eller annan på försörjningsprincip grundad understödsform. Å andra sidan hade man avvisat ett företrädesvis från fackföreningshåll framställt yrkande, att i framtiden försäkringsavgifterna i sin helhet skulle påföras staten. Kommittén hade huvudsakligen motiverat denna sin ståndpunkt med att en dylik reform såsom faktiskt innebärande en fullständig omläggning av själva grunden för den nuvarande lagstiftningen knappast fölle inom ramen för det givna utredningsuppdraget. Kommittén hade i stället bibehållit den princip om tredelning mellan arbetsgivare, arbetare och staten, varpå gällande lag grundar sig, ehuru med en avsevärd modifikation, i det man föreslagit *lika* delning.

Den av kommittén föreslagna avgiftstariffen enligt principen om lika delning av försäkringskostnaderna har ej upptagits i regeringens förslag. I stället har gällande tariff bibehållits i stort sett oförändrad. En lika delning mellan stat, arbetsgivare och arbetare skulle nämligen ha inneburit en icke obetydlig ökning av statens andel, som i 1920 års lag ursprungligen var fastställd till $^1/_5$ av hela beloppet, ehuru den genom de följande provisorierna successivt ökats.

Anmärkningsvärt är även kommittébetänkandets uttalande, att en arbetares försäkringsbidrag under normala förhållanden högst finge uppgå till 5 pence i veckan. Enligt regeringens förslag kommer bidraget från en vuxen manlig arbetare (över 21 år) att uppgå till 8 pence i veckan. Denna punkt i förslaget har givit upphov till livliga meningsutbyten i pressen, där speciellt från arbetarsidan regeringens ställning kritiserats.

(The Ministry of Labour Gazette.)

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Arbetsinställelser i utlandet under 1926. Till jämförelse med den å annan plats i detta häfte (sid. 974) publicerade redogörelsen för arbetsinställelser i Sverige under år 1926, lämnas å efterföljande sida en översikt av motsvarande statistik i andra länder, varifrån sådana uppgifter äro tillgängliga. Med hänsyn till de olikheter, som föreligga i fråga om statistikens anordning i olika länder, möter det åtskilliga svårigheter att inom ramen av en tabell sammanställa de från skilda håll samlade siffrorna, och i fråga om vissa i konfliktstatistiken förekommande uppgifter, såsom konflikternas orsaker, fördelning på olika näringsgrenar m. m. låter sig en dylik sammanställning knappast åstadkomma. Frånsett de grundläggande uppgifterna om arbetsinställelsernas antal och omfattning är det egentligen blott i en punkt, som de olika ländernas statistik visar en viss likformighet, nämligen i fråga om fördelningen efter arbetsinställelsernas resultat. Nästan överallt finner man här en uppdelning på tre huvudgrupper, uppgörelse på arbetsgivarnas villkor, arbetarnas fordringar och genom kompromiss, vartill som en fjärde kategori stundom tilläggas konflikter med okänd eller oavgjord utgång. En svaghet hos denna statistik är naturligtvis, att arbetsinställelsernas klassificering ur förevarande synpunkt alltid blir beroende av subjektiva omdömen och stundom kanske till och med färgad av en viss tendens. Då uppgifternas bearbetning år från år handhaves av samma myndighet, torde man emellertid kunna antaga, att

ARBETSINSTÄLLELSERNAS OMFATTNING OCH RESULTAT.

		Antal arbetsinställelser	Antal direkt berörda arbetare	Förlorade arbetsdagar (tusental)	Arbetsgivarnas villkor		Kompromiss		Arbetarnas fordringar		Ej angivet resultat	
					Arb.-inst.	Arbetare	Arb.-inst.	Arbetare	Arb.-inst.	Arbetare	Arb.-inst.	Arbetare
					%	%	%	%	%	%	%	%
Amerikas förenta stater	1926	1 035	329 592	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	1925	1 301	428 218	.	26	.	14	.	35	.	25	.
Australien	1926	360	80 768	1 310	68	75	8	13	20	10	4	2
	1925	499	154 599	1 129	67	66	4	3	26	29	3	2
Belgien	1926	140	77 368	.	38	15	32	67	30	18	—	—
	1925	112	81 988	.	48	13	31	84	21	3	—	—
Danmark	1926	32	[1]—	23	.	.	.	.	.	.	.	.
	1925	49	102 331	4 139	.	.	.	.	.	.	.	.
Finland	1926	72	10 230	374	18	24	54	64	20	9	8	3
	1925	38	2 921	113	18	18	47	63	24	9	11	10
Frankrike	1926	1 770	338 339	.	35	.	38	.	16	.	11	.
	1925	923	118 370	.	40	.	28	.	19	.	13	.
	1924	1 090	279 633	.	46	50	34	37	20	13	—	—
Irland	1926	57	3 455	85	.	.	.	.	.	.	.	.
	1925	86	6 855	294	.	.	.	.	.	.	.	.
Kanada	1926	77	24 142	297	30	62	25	14	32	22	13	2
	1925	83	25 796	1 744	31	61	21	9	42	20	6	10
Lettland	1926	53	5 065	68	.	.	.	.	.	.	.	.
	1925	53	3 224	25	.	.	.	.	.	.	.	.
Nederländerna	1926	212	9 100	237	26	30	34	52	34	16	6	2
	1925	262	31 700	787	32	33	36	53	29	13	3	1
Norge	1926	113	51 487	2 205	.	.	.	.	.	.	.	.
	1925	84	13 752	667	.	.	.	.	.	.	.	.
Polen	1926	583	143 581	1 382	30	34	—	—	68	58	2	8
	1925	538	149 574	1 322	31	34	—	—	66	57	3	9
Rumänien	1926	361	93 121	326	22	[1]—	48	[1]—	30	[1]—	—	—
	1925	73	19 957	210	30	37	40	52	30	11	—	—
Storbritannien	1926	320	2 724 000	162 230	38	36	40	42	21	22	1	—
	1925	603	401 000	7 950	30	14	42	26	25	53	3	7
Sverige	1926	206	52 891	1 711	16	51	56	45	17	3	11	1
	1925	239	145 778	2 560	19	9	55	89	19	1	7	1
Tjeckoslovakien	1926	150	35 412	421	24	.	36	.	15	.	25	.
	1925	294	163 865	1 445	19	.	49	.	15	.	17	.
Tyskland	1926	365	91 205	1 354	35	15	43	78	22	7	—	—
	1925	1 766	758 071	16 856	30	.	53	.	17	.	—	—
Ungern	1926	57	9 009	47	61	51	20	38	19	11	—	—
Österrike	1925	179	20 986	274	26	23	54	63	20	14	—	—
	1926	314	65 971	1 152	23	12	58	77	19	11	—	—

[1] Uppgifter ännu ej publicerade.

i varje land en viss kontinuitet gör sig gällande, så att åtminstone siffrorna från det ena året till det andra äro med varandra jämförliga och ge en någorlunda tillförlitlig bild av konjunkturväxlingarna.

Jämsides med uppgifterna för 1926 äro för jämförelse även 1925 års siffror anförda i tabellen. I fråga om Frankrike ha jämte preliminära uppgifter för 1925 och 1926 även publicerats de nu tillgängliga definitiva siffrorna för 1924.

Med avseende å uppgifternas jämförbarhet må i övrigt anmärkas, att statistiken i flertalet fall avser de under resp. år *påbörjade* arbetsinställelserna. Den belgiska och tyska statistiken avser dock de under redogörelseåret avslutade konflikterna, och uppgifterna från Kanada omfatta samtliga under året pågående konflikter (antalet påbörjade arbetsinställelser uppgick under 1926 till 73 och under 1925 till 81). För Lettland redovisas ej antalet arbetsinställelser utan i stället antalet berörda företag. Uppgifterna om arbetsdagar avse i Storbritannien liksom i Sverige samtliga *under året förlorade* dagar, oavsett om konflikten i fråga redovisats för ett föregående år. Uppgifterna om arbetsinställelsernas och de därav berörda arbetarnas fördelning efter konfliktens resultat avse i Frankrike, Polen, Ungern och Österrike endast strejker (ej lockouter). För Polen finnas för år 1926 ännu endast uppgifter rörande strejker tillgängliga, medan de här för år 1925 meddelade siffrorna även innefatta lockouter. I den polska statistiken sammanföras till en grupp konflikter, som bilagts »helt eller delvis enligt arbetarnas fordringar», vadan alltså inga kompromisser här särskilt redovisas. Den irländska statistikens klassificering av resultaten i sex grupper (med hänsyn till huruvida arbetsgivarnas resp. arbetarnas krav helt, delvis eller ej alls blivit genomförda) har ej kunnat inpassas i det här meddelade schemat. I Australien äro, i vad *gäller arbetarnas fördelning efter konflikternas resultat, även indirekt berörda arbetare* medräknade. Vad slutligen Förenta staterna beträffar, föreligga uppgifter om omfattningen endast rörande 1 012 arbetsinställelser år 1925 och 783 år 1926; de för år 1925 publicerade uppgifterna om resultatet avse 989 konflikter, medan sådana uppgifter ej redovisats för år 1926.

Kollektivavtal i utlandet under 1926. Den kollektiva avtalsrörelsen har icke i samma utsträckning som arbetskonflikterna blivit föremål för uppmärksamhet i de olika ländernas officiella *statistik, något som i viss mån väl beror därpå, att kollektivavtalens reglerande inflytande på* arbetsvillkoren ännu ej slagit igenom i alla länder. Förutom Sverige torde det för närvarande blott vara sex europeiska stater, som ha en ordnad, regelbundet utkommande statistik på detta område. I andra länder har man, där denna gren av statistiken ej alldeles lämnats åsido, nöjt sig med tillfälliga specialundersökningar, eventuellt upprepade med en längre tids mellanrum. I Amerika har Förenta staternas arbetsstatistiska byrå under de senaste åren börjat insamla och publicera dylika uppgifter, vilka dock ännu så länge betecknas som ganska ofullständiga och mera ha betydelse för studiet av avtalens innehåll än för kännedomen om avtalsrörelsens utbredning.

En översikt av avtalsbeståndets storlek och förändringar under år 1926 i de länder, varifrån sådan statistik föreligger, lämnas i följande tablå:

	Antal vid 1926 års ingång			Antal under år 1926			Antal vid 1926 års slut		
	gällande avtal	därav berörda		ingångna avtal	därav berörda		gällande avtal	därav berörda	
		arbetsg.	arbetare		arbetsg.	arbetare		arbetsg.	arbetare
Frankrike . . .	.	.	.	[2]—	.	.	.	.	.
Nederländerna .	[1] 763	16 400	261 600	.	.	.	[2]—	[2]—	[2]—
Norge	464	.	121 095	171	.	10 496	535	.	105 920
Rumänien . . .	261	1 451	94 821	.	.	.	[2]—	[2]—	[2]—
Sverige	2 455	13 610	451 592	572	3 494	76 379	2 617	14 300	464 503
Tyskland . . .	7 533	788 755	11 140 521	.	.	.	[2]—	[2]—	[2]—
Österrike. . . .	.	.	.	429	36 519	270 489	.	.	.

Av sammanställningen framgår, att fullständiga uppgifter om såväl hela antalet gällande kol-

[1] Avser den 1 juni 1926. — [2] Uppgifter ännu ej publicerade.

lektivavtal som antalet under redogörelseåret nytillkomna avtal framlagts blott i Sverige, Norge och Tyskland (uppgifterna från sistnämnda land ännu ej publicerade för 1926). I Frankrike och Österrike omfattar statistiken endast de under resp. år ingångna avtalen, i Nederländerna och Rumänien behandlas däremot hela avtalsbeståndet utan särskiljande av de under redogörelseåret nyingångna avtalen.

— Kooperation —

Förslag till viss ändring i lagen om ekonomiska föreningar. Socialstyrelsen har i skrivelse till konungen den 2 november 1927 hemställt, att erforderliga åtgärder måtte vidtagas i syfte att åstadkomma sådan komplettering av lagen om ekonomiska föreningar, att bland bestämmelserna om föreningssammanträde (34—39 §§) införes ett stadgande om att föreningssammanträdes befogenhet helt eller delvis skulle kunna utövas av därtill utsedda personer. Styrelsen framhåller, att det för den ekonomiska föreningsverksamheten vore av stor betydelse, om det representativa systemet bleve sanktionerat av lagstiftningen. Den nu rådande tvekan, huruvida detta system står i överensstämmelse med gällande lag, vore uppenbarligen ägnad att medföra ett skadligt osäkerhetstillstånd, som kan utgöra ett hinder för vidtagande av ändamålsenliga anordningar. I övrigt anför styrelsen bl. a. följande.

När vår första lagstiftning rörande ekonomiska föreningar — lagen den 28 juni 1895 om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet — tillkom, förutsattes, i överensstämmelse med de erfarenheter man då hade här i landet, att de organisationer, som komme att registreras enligt nämnda lag, skulle bliva lokala sammanslutningar av ringa omfattning, där den personliga samverkan mellan medlemmarna vore lätt att genomföra. Varken berörda lag eller den nu gällande lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar innehåller några föreskrifter om representativ anordning i fråga om utövandet av medlemmarnas beslutanderätt.

Emellertid ha under årens lopp åtskilliga helt eller till övervägande del av individuella medlemmar bestående ekonomiska föreningar med lokal eller interlokal anslutning vuxit upp till ett betydande medlemsantal. För dylika föreningar synes den av lagstiftningen såsom normal förutsedda organisationsformen med såsom högsta beslutande myndighet ett föreningssammanträde, vid vilket alla föreningens medlemmar kunna närvara och utöva rösträtt, i vissa fall vara mindre tillfredsställande. Icke blott föreningar med de allra högsta medlemsantalen — exempel finnas nu på föreningar med flera tiotusental individuellt anslutna medlemmar — utan även i avsevärt mindre föreningar är det ofta för medlemmarna omöjligt att sammankomma till ett för hela föreningen gemensamt föreningssammanträde. Redan lokala skäl förhindra detta, särskilt när medlemmarna bo spridda över ett större område, såsom stundom är fallet. Den medlemmarna enligt lagen tillkommande beslutanderätten kan därför komma att bli utlämnad till en ringa, företagsam klick, som behärskar föreningssammanträdet. För sådana föreningar torde det i många fall kunna befinnas fördelaktigt med en representativ anordning, genom vilken föreningssammanträdets befogenhet helt eller beträffande vissa frågor överlämnas till en av medlemmarna vald fullmäktigförsamling. De stora ekonomiska värden, vilka för närvarande förvaltas av åtskilliga ekonomiska föreningar, måste uppenbarligen göra det till ett allmänt intresse, att föreningarna beredes möjlighet att ordna sin organisation på ett betryggande sätt. Redan nu finnes bland ekonomiska föreningar här i riket ett antal, som infört en representativ församling såsom beslutande instans. Emellertid har tvivel uppstått, huruvida en sådan i och för sig nyttig anordning har stöd i lagen om ekonomiska föreningar.

Såsom stöd för uppfattningen om den representativa organisationsformens lämplighet inom sammanslutningar, som erbjuda vissa jämförelsepunkter med de ekonomiska föreningarna, må anföras, att inom sjukkasse- och understödsföreningsrörelserna det representativa systemet sedan länge tillämpats och blivit lagfäst. I 53 § av lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor stadgas sålunda: »I sjukkassas stadgar må bestämmas, att sjukkassesammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utövas av därtill utsedda personer. Sammanträde, som av dessa personer hålles, vare såsom sjukkassesammanträde ansett; dock att dylik person ej äger överlåta sin rösträtt å sammanträde på annan.» Lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar innehåller i sin 40 § motsvarande föreskrift. — För hushållningssällskapen har numera en representativ ordning gjorts obligatorisk.

Det behov, som i Sverige gjort sig gällande i fråga om möjlighet att införa representativt system för beslutanderättens utövande inom ekonomiska föreningar, har framträtt även i ett flertal andra länder.[1]

— Socialförsäkring —

Nedskärning av kostnaderna för socialförsäkringen i Danmark. Som ett led i de allmänna besparingssträvandena i fråga om statsutgifterna i Danmark har genom en ny *sjukkasselag* (Lov om anerkendte Sygekasser af 14. Juli 1927), som trädde i kraft sistlidna 1 oktober, ett flertal ändringar genomförts, huvudsakligen i syfte att begränsa statens bidrag till sjukkassorna i Danmark.

En direkt nedskärning av statsbidraget har åstadkommits genom att den del därav, som beräknas efter kassornas medlemsantal, nedsatts från 3 till 2 kr. per medlem, varjämte statsbidraget till kassornas utgifter för medicin, som förut utgick med en fjärdedel av kostnaderna, nu bortfallit. Härtill kommer, att bidraget till utgifterna för läkarvård begränsats till högst 2·4 milj. kr. om året, ett belopp som dock kan ändras, om det totala medlemsantalet i sjukkassorna visar betydlig ökning eller minskning. Denna del av statsbidraget beräknas härigenom bliva sänkt från nuvarande 25 % till 15 % av kassornas utgifter för läkarvården. För att göra övergången till de nya beräkningsgrunderna mjukare har vederbörande departementschef medgivits rätt att under de tre första åren efter lagens ikraftträdande bevilja ett extra statsbidrag av tillsammans högst 100 000 kr. till de svagaste sjukkassorna, varvid man närmast torde ha haft sjukkassorna i Sönderjylland i åtanke.

Ändringarna innebära vidare en skärpt kontroll över sjukkassornas tillämpning av de bestämmelser, varigenom statsbidraget begränsas att utgå för kassornas obemedlade medlemmar. Övervakningen i detta avseende skall handhavas av en tremannanämnd, utsedd av kassan och vederbörande kommunala myndigheter. I samband härmed har stadgats, att varje kassa skall hava minst två revisorer, av vilka i de större städerna en skall vara auktoriserad eller särskilt erkänd av departementschefen. En särskild kontroll har även införts beträffande kostnaderna för läkarvården. En sjukkassas medlemmar skola hädanefter för varje år anmäla, vilken av de närmast boende läkarna de önska anlita, och endast vård av denne läkare ersättes av sjukkassan. Om kassan likväl finner den fria läkarvården betungande, kan den erhålla tillstånd att ersätta endast tre fjärdedelar av vårdkostnaden. Denna inskränkning kan även sjukkasseinspektören ålägga kassan, om kostnaden för läkarvården inom densamma överstiger ett visst genomsnittligt belopp per medlem. Lagen innehåller dessutom vissa nya bestämmelser angående kommunernas skyldighet att bekosta skjuts till och från läkare och barnmorska samt deras rätt att pålägga sjukkassemedlem särskild kontrollavgift för dylika skjutsar. Slutligen har — utan samband med besparingsåtgärderna — föräldralösa barn under 15 år medgivits rätt att i sjukkassorna räknas såsom självständiga medlemmar för erhållande av annan sjukhjälp än kontant sjukpenning.

Det komplement till sjukförsäkringen, som man i Danmark skapat genom särskild *invaliditetsförsäkring*, har likaledes undergått avsevärda ändringar i besparingssyfte (Lov om Invalideforsikring af 16. Juli 1927). Den viktigaste förändringen utgör invalidpensionens nedsättning från 800 till 540 kr., som dock under riksdagsbehandlingen modifierades därigenom, att kommunen vid svår invaliditet skall utge ett tillägg på 260 kr., samt att nedsättningen av redan beviljade pensioner skall ske successivt under de närmaste åren.

För denna försäkring, som endast omfattar medlemmarna i de erkända sjukkassorna, skola de försäkrade erlägga en årlig premie av 4·44 kr. (förut 5·40 kr.) och arbetsgivarna 4·50 kr. (förut 5·40 kr.) per helårsarbetare. Därjämte skall tillskottet till försäkringsfonden, som förut halverats av stat och kommun, nu utgå med resp. tre femtedelar och två femtedelar; denna nedsättning av kommunernas andel har skett bl. a. med hänsyn till kommunernas skyldighet att bekosta det ovannämnda tillägget av 260 kr.

Den 1 oktober 1927 trädde i Danmark även en ny lag om *ålderdomspension* i kraft (Aldersrentelov af 1. Juli 1927).[2] I jämförelse med den förut gällande 1922 års lag innebär den nya

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1923, s. 56 och årg. 1926, s. 642.
[2] Jfr Soc. Medd. årg. 1926, sid. 645.

pensionslagen bl. a. en förhöjning av vissa pensionsbelopp och en ändring av reglerna för avdrag å pensionen på grund av egen inkomst. Sistnämnda ändring är den mest betydelsefulla, enär den kommer att utesluta ett stort antal pensionstagare i de inkomstklasser, för vilka enligt 1922 års lag pension utgått. Ehuru denna förändring ansetts vara ägnad att försvaga sparsamhetsdriften, har den genomförts med hänsyn till nödvändigheten av att under föreliggande ekonomiska situation minska statens och kommunernas utgifter för ålderdomsförsörjningen.

De fasta årliga pensionsbeloppen för äkta makar, som båda fyllt 65 år, ha bibehållits oförändrade (i huvudstaden 1 008 kr., i de övriga städerna 804 kr. och i landskommunerna 600 kr.), medan de för ensamma män höjts med drygt 20 % och för ensamma kvinnor med över 25 %. Härvid är dock att märka, att dyrtidstillägget å pensionen, som senast utgått med 7 kr. i månaden för äkta makar och hälften därav för ensamma personer, nu bortfaller. Den nya lagen innebär således någon minskning av förmånerna för äkta makar men en mindre ökning i fråga om ensamma män och kvinnor.

Utöver de fasta pensionsbeloppen ha i Danmark kommunerna vid sjukdomsfall kunnat bevilja kostnadsfri sjukhusvård, läkemedel m. m. Den nya lagen bibehåller dessa förmåner och ger möjlighet att utöka pensionsförmånerna även av andra orsaker än sjukdomsfall, men den sätter samtidigt — bortsett från den extra sjukhjälpen i städerna — en gräns för dessa prestationers totala belopp inom varje kommun. Den nya formen av förstärkning av pensionen får av kommun beviljas vid ålderdomssvaghet, stor försörjningsplikt o. d., och hjälpen utgår i form av ett personligt tillägg för högst 1 år i sänder.

Den maximiinkomst, vid vilken ålderspension utgår, har nedsatts i fråga om äkta makar i huvudstaden från 1 820 till 1 299 kr., i övriga städer från 1 530 till 1 062 kr. och i landskommuner från 1 230 till 825 kr. För pensionärer intagna på kommunala ålderdomshem ha införts vissa bestämmelser om skyldighet att till kommunen inbetala den del av deras inkomst, som överskrider ett fastställt belopp, t. ex. i Köpenhamn 120 kr.

Statens och kommunernas sammanlagda utgifter för ålderdomspensioneringen beräknas genom den nya lagen nedgå med omkring 7½ milj. kr. till omkring 57 milj. kr., varav omkring 23 milj. kr. falla på kommunernas andel.

Även den danska *olycksfallsförsäkringen* har drabbats av det allmänna nedskärningsprogrammet. Den nya lagen (Lov om Forsikring mot Følger af Ulykkestilfælde af 14. Juli 1927) nedsätter maximum för den årslön, som lägges till grund för ersättningsberäkningarna, med 12·5 % från 2 400 till 2 100 kr., och i samma grad sänkes dagpenningens högsta belopp från 6 till 5·25 kr. Dessutom sänkas alla efter de nya grunderna beräknade ersättningsbelopp med 15 %. Den sänkning av premierna, som härigenom möjliggöres, samt vissa nya bestämmelser angående premieberäkningen torde medföra en besparing för arbetsgivarna av 2 5 à 3 milj. kr. Statens kostnader för denna gren av socialförsäkringen har man sökt minska genom en förenkling av arbetarförsäkringsrådets organisation.

Nedsättning av statsbidraget till sjukkassorna i Norge. Av statsfinansiella skäl ha sjukkassorna i Norge för innevarande budgetår fått vidkännas en avsevärd nedsättning av statsbidraget. Denna har dock icke skett genom någon lagändring utan genom en provisorisk bestämmelse, vari föreskrives, att det belopp, som skulle lagts till sjukförsäkringens regleringsfond, skall innehållas. Bestämmelsen gäller i första hand budgetåret 1/7 1927—1/7 1928 och reducerar statsbidraget med cirka 1·7 milj. kr. till omkring 5·5 milj. kr. För en definitiv reglering av frågan om statens bidrag till sjukförsäkringen har en sakkunnig kommitté blivit tillsatt.

— Ut- och invandring —

Omsvängning i den italienska emigrationspolitiken. Italien har som bekant ägnat stor uppmärksamhet åt emigrationsproblemet och sökt att, under beaktande av emigranternas och landets intressen, genom utvandring vinna lättnad i sitt befolkningsöverskott. Under den senaste tiden har emellertid en allt tydligare tendens kunnat förmärkas hos de italienska myndigheterna att frångå sin tidigare hållning gentemot emigrationen och i stället inrikta sig på densammas bekämpande.

I ett stort anförande inför italienska deputeradekammaren den 26 sistlidna maj angav Mussolini huvuddragen av Italiens nya emigrationspolitik. Enligt honom innebär emigrationen en högst allvarlig förlust för fosterlandet, då genom densamma allt vad landet kostat på emigranten i uppfostran, utbildning o. s. v. går förlorat. De relativt obetydliga summor emigranterna sända hem uppväga enligt hans mening ingalunda dessa förluster. Vidare får man ej glömma, att fosterlandets viktigaste tillgång är dess egna söner, varför den åderlåtning därav, som utvandringen medför, är utomordentligt skadlig och farlig. Italiens befolkning bör under innevarande århundrades senare hälft ha nått en siffra av 60 millioner. För att bereda plats åt de tillväxande arbetarmassorna skola nya arbetstillfällen skapas. Det åligger enligt Mussolini alla myndigheter att verka i sådan riktning.

Men vidare skola rent restriktiva åtgärder vidtagas beträffande emigrationen. Mussolini ålägger i detta samband polismyndigheterna att endast med största urskillning bevilja emigrant pass; han uppmanar dem att med ökad uppmärksamhet följa vissa rederiagenters verksamhet samt vissa prästers och kommunala tjänstemäns förehavanden i detta avseende, då dessa kunna misstänkas för att draga personlig fördel av sina landsmäns utvandring. All olaglig emigration måste på det strängaste undertryckas.

Dessa allmänna principer hava sedermera erhållit en närmare utformning i tre cirkulär, som den 20 juni utsändes till de italienska myndigheterna. De däri givna nya bestämmelserna rörande utvandringen trädde i kraft den 1 september detta år.

Enligt dessa bestämmelser måste en italienare för att erhålla emigrantpass — ett sådant är obligatoriskt för italienska medborgare, som önska bosätta sig utom landet — förete antingen ett med hans blivande utländske arbetsgivare slutet arbetskontrakt eller ock ett brev från släktingar, bosatta utomlands, varuti han anmodas förena sig med dem. Cirkulären föreskriva även, att bägge dessa handlingar skola för att godtagas av de passutställande myndigheterna vara viserade av *italiensk konsul i den trakt, dit emigranten ämnar begiva sig. Innan konsuln meddelar dylik* visering, har han att granska arbetskontraktet eller brevet samt verkställa undersökning till utrönande av att vissa uppställda villkor äro uppfyllda.

Beträffande arbetskontrakten är sålunda föreskrivet, att de måste i detalj reglera innehavarens arbetsvillkor och att dess samtliga bestämmelser skola motsvara de allmänna arbetsförhållandena å orten. I vissa fall må konsuln även begära att särskild säkerhet av arbetsgivaren ställes för avtalets uppfyllande.

Detaljerade föreskrifter äro även givna rörande ovan omförmälda brev från utomlands boende anhöriga. Bl. a. måste emigranten stå i visst nära slaktskapsförhållande med dem för att ett dylikt brev skall kunna tillmätas vitsord.

Bägge dessa handlingar måste dessutom för att bli godtagna av de passutställande myndigheterna vara åtföljda av ett dokument utvisande, att emigranten har utsikter att komma in i det främmande landet. Som sådant dokument kan godtagas antingen ett av vederbörande italienske konsul viserat inrese- och uppehållstillstånd, som meddelats av det främmande landets myndigheter, eller ock — beträffande de länder, varest dylikt tillstånd ej meddelas — ett av behörig italiensk konsul utställt intyg, att emigranten har alla utsikter att komma in i landet.

Endast efter uppfyllande av nu angivna villkor kan en italiensk medborgare erhålla pass för resa till annat land å europeiska kontinenten eller inskeppningstillstånd för resa till transoceant land. Undantag är dock gjort för de s. k. passaporti di classe, d. v. s. för vanliga resande, för italienare, bosatta utomlands men på tillfälligt besök i hemlandet samt för utländska medborgare.

(Monthly Record of Migration.)

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

November månad år 1927.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under november månad.

Översikt av verksamheten under november månad 1927.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	*Manliga avdeln.*			*Kvinnliga avdeln.*			*Tillsammans*		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	5 221	1 484	1 410	4 116	2 527	1 880	**9 337**	**4 011**	**3 290**
Stockholms län	2 368	795	776	521	426	325	**2 889**	**1 221**	**1 101**
Uppsala stad och län	580	88	76	238	218	195	**818**	**306**	**271**
Södermanlands län	857	369	335	475	402	302	**1 332**	**771**	**637**
Östergötlands län	1 490	387	367	653	349	264	**2 143**	**736**	**631**
Norrköping	709	120	120	139	127	89	**848**	**247**	**209**
Jönköpings län	469	162	150	304	151	119	**773**	**313**	**269**
Kronobergs län	156	24	24	109	80	47	**265**	**104**	**71**
Norra Kalmar län	181	42	39	51	45	33	**232**	**87**	**72**
Södra Kalmar län	420	158	137	188	101	74	**608**	**259**	**211**
Gotlands län	96	36	35	61	60	41	**157**	**96**	**76**
Blekinge län	766	212	188	265	217	148	**1 031**	**429**	**336**
Kristianstads län	1 067	432	375	532	395	296	**1 599**	**827**	**671**
Malmöhus län: Malmö	2 756	495	466	1 358	968	644	**4 114**	**1 463**	**1 110**
Lund	580	167	167	79	52	50	**659**	**219**	**217**
Landskrona	373	121	116	31	24	13	**404**	**145**	**129**
Hälsingborg	1 368	317	312	363	188	157	**1 731**	**505**	**469**
Ystad	365	137	121	55	37	24	**420**	**174**	**145**
Trelleborg	338	211	208	65	56	54	**403**	**267**	**262**
Eslöv	284	145	139	45	43	27	**329**	**188**	**166**
Skurup	82	58	53	22	38	15	**104**	**96**	**68**
Vellinge	138	119	116	26	20	13	**164**	**139**	**129**
Hallands län	468	158	138	116	86	66	**584**	**244**	**204**
Göteborgs och Bohus län	513	196	184	215	110	87	**728**	**306**	**271**
Göteborg	4 749	1 066	1 045	1 134	938	666	**5 883**	**2 004**	**1 711**
Älvsborgs län	500	241	228	128	125	69	**628**	**366**	**297**
Skaraborgs län	563	146	120	356	281	143	**919**	**427**	**263**
Värmlands län	495	175	166	203	189	146	**698**	**364**	**312**
Örebro län	1 179	281	273	514	467	328	**1 693**	**748**	**601**
Västmanlands län	769	222	206	430	363	296	**1 199**	**585**	**502**
Kopparbergs län	344	101	99	262	144	115	**606**	**245**	**214**
Gävle stad och län	749	147	146	175	135	122	**924**	**282**	**268**
Västernorrlands län	521	181	181	62	44	34	**583**	**225**	**215**
Jämtlands län	241	72	72	184	150	141	**425**	**222**	**213**
Västerbottens län	186	60	59	166	147	128	**352**	**207**	**187**
Norrbottens län	344	83	81	108	77	62	**452**	**160**	**143**
Tillsammans november 1927	**32 285**	**9 208**	**8 728**	**13 749**	**9 780**	**7 213**	**46 034**	**18 988**	**15 941**
» oktober 1927	*32 394*	*14 667*	*13 181*	*18 380*	*15 265*	*11 093*	*50 774*	*29 932*	*24 274*
» november 1926	31 955	7 726	7 376	14 025	9 087	7 029	45 980	16 813	14 405
» » 1925	27 557	7 742	7 274	12 984	8 724	6 634	40 541	16 466	13 908
» » 1924	25 558	8 541	7 681	13 916	9 405	7 385	39 474	17 946	15 066

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					nov. 1927	okt. 1927	nov. 1926	nov. 1927	okt. 1927	nov. 1926
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	5 599	5 739	2 861	2 552	201	123	277	89	87	91
Industri och hantverk	10 287	10 601	705	642	1 504	717	1462	91	92	92
Sjöfart och fiske	3 983	4 068	1 269	1 235	321	286	348	97	94	99
Handel och samfärdsel	3 469	3 610	1 327	1 267	272	251	349	95	92	95
Husligt arbete	3	3	1	1	.	—	.	.	—	.
Annat arbete	7 690	8 264	3 045	3 031	271	327	295	100	98	99
Summa	**31 031**	**32 285**	**9 208**	**8 728**	**351**	**221**	**414**	**95**	**90**	**95**
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning	1 182	1 205	1 371	802	88	73	91	58	55	60
Industri och hantverk	711	773	293	240	264	201	263	82	75	76
Sjöfart och fiske	242	246	96	94	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	2 052	2 261	1 373	1 108	165	173	189	81	81	80
Husligt arbete	7 182	8 495	6 638	4 961	128	113	142	75	76	80
Annat arbete	715	769	9	8	.	.	.	.	.	.
Summa	**12 084**	**13 749**	**9 780**	**7 213**	**141**	**120**	**154**	**74**	**73**	**77**
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning	6 781	6 944	4 232	3 354	164	111	211	79	79	80
Jordbruk	6 520	6 682	4 047	3 173	165	111	213	78	79	79
Skogshushållning	261	262	185	181	142	.	178	98	.	93
Industri och hantverk	10 998	11 374	998	882	1 140	583	1106	88	88	87
Gruvdrift och malmförädling	461	468	9	8	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri	506	513	25	25	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri	2 418	2 487	193	160	1 289	870	1510	83	88	86
Trävaruindustri	592	623	43	35	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 093	4 204	303	297	1 387	487	1263	98	94	95
Läder-, hår- och gummiindustri	235	267	20	18	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	205	212	9	7	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	465	492	97	80	.	280	353	.	71	77
Närings- och njutningsmedelsindustri	612	642	126	101	510	345	519	80	79	68
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	155	160	24	23	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri	121	123	34	26	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	142	146	6	6	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	993	1 037	109	96	951	540	801	88	86	94
Sjöfart och fiske	4 225	4 314	1 365	1 329	316	286	338	97	94	99
Handel och samfärdsel	5 521	5 871	2 700	2 375	217	210	263	88	87	87
Kontors-, bank- o. d. personal	525	530	119	105	445	.	.	88	.	.
Butiks- och magasinspersonal	1 636	1 678	341	294	492	485	564	86	88	79
Hotell- och restaurangpersonal	1 224	1 320	614	510	215	188	206	83	83	83
Transportarbetare	1 846	1 943	1 352	1 253	144	134	208	93	89	93
Allmän och litterär verksamhet	277	285	117	89	244	220	198	76	82	79
Ej särskilt specificerade	13	115	157	124	73	.	.	79	.	.
Husligt arbete	7 185	8 498	6 639	4 962	128	113	142	75	76	80
Annat arbete	8 405	9 033	3 054	3 039	296	371	323	100	98	99
Summa	**43 115**	**46 034**	**18 988**	**15 941**	**242**	**170**	**273**	**84**	**81**	**86**

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 359 platser, varav 2 015 manliga och 344 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 419, 1 041 och 378 samt under nästlidna månad resp. 3 578, 2 940 och 638.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans	L. p.	T. p.	Ans.	L. p	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**5 477**	**2 676**	**2 371**	**262**	**185**	**181**	**468**	**9**	**8**	**510**	**19**	**19**	**2 437**	**173**	**141**
1	Stockholms stad	73	2	2	1	—	—	1	—	—	54	—	—	617	48	33
2	Stockholms län	877	369	364	41	65	65	13	—	—	24	—	—	180	9	2
3	Uppsala stad och län	223	67	58	—	—	—	—	—	—	31	—	—	22	—	—
4	Södermanlands län	202	107	85	—	2	2	—	—	—	1	—	—	113	7	6
5	Östergötlands län	522	182	164	12	20	18	5	1	1	101	8	8	82	3	3
6	Norrköping	96	24	24	—	—	—	—	—	—	4	—	—	33	—	—
7	Jönköpings län	144	61	51	—	1	1	—	—	—	3	2	2	49	—	—
8	Kronobergs län	26	15	15	2	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	113	71	64	3	2	2	—	—	—	3	—	—	33	7	6
10	Gotlands län	47	22	22	2	2	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—
11	Blekinge län	165	90	66	1	—	—	—	—	—	11	—	—	26	2	2
12	Kristianstads län	563	324	273	14	11	11	—	—	—	34	7	7	58	7	5
13	Malmöhus län: Malmö	108	121	95	—	—	—	—	—	—	23	—	—	253	20	18
14	Hälsingborg	125	24	20	—	—	—	23	—	—	12	—	—	122	1	1
15	Övriga anstalter	785	629	594	1	—	—	1	—	—	18	—	—	142	6	5
16	Hallands län	101	67	48	—	—	—	4	—	—	14	—	—	56	2	1
17	Göteborgs och Bohus län	73	30	20	—	2	2	—	—	—	3	—	—	17	—	—
18	Göteborgs stad	114	39	39	—	—	—	—	—	—	10	2	2	338	30	29
19	Älvsborgs län	63	32	21	1	—	—	1	—	—	—	—	—	76	27	26
20	Skaraborgs län	391	123	98	4	5	5	—	—	—	1	—	—	7	1	1
21	Värmlands län	51	31	24	40	36	34	12	—	—	16	—	—	52	—	—
22	Örebro län	226	113	107	35	7	7	289	8	7	29	—	—	43	1	1
23	Västmanlands län	242	106	90	5	—	—	55	—	—	111	—	—	54	1	1
24	Kopparbergs län	25	6	6	9	2	2	36	—	—	5	—	—	21	1	1
25	Gävle stad och län	46	3	3	48	1	1	14	—	—	1	—	—	23	—	—
26	Västernorrlands län	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—
27	Jämtlands län	43	6	6	29	27	27	—	—	—	1	—	—	7	—	—
28	Västerbottens län	27	11	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
29	Norrbottens län	—	1	1	3	—	—	14	—	—	—	—	—	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**1 205**	**1 371**	**802**	—	—	—	—	—	—	**3**	**6**	**6**	**50**	**20**	**19**
1	Stockholms stad	9	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	43	17	16
2	Stockholms län	64	85	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	94	69	57	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	91	116	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	79	65	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
6	Norrköping	13	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	35	30	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	10	22	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	25	34	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	7	14	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	32	50	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	126	153	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	18	57	8	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—
14	Hälsingborg	21	13	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	64	100	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	24	17	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	55	22	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	19	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2
19	Älvsborgs län	4	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	73	91	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	38	37	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	120	147	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	125	157	119	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	9	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	8	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	16	17	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	23	29	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	l.p.	T. p	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	l.p	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p	T.p	
618	**40**	**33**	**4 204**	**303**	**297**	**245**	**20**	**18**	**169**	**4**	**4**	**218**	**28**	**24**	**431**	**29**	**25**	**143**	**16**	**15**	
44	13	10	1 055	29	26	22	5	4	8	—	—	27	2	2	50	7	7	27	1	—	1
17	4	4	326	15	15	5	—	—	3	—	—	15	2	1	28	2	2	2	—	—	2
11	—	—	19	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	8	3	1	—	—	—	3
25	1	1	24	16	16	3	—	—	1	—	—	1	—	—	7	1	—	—	—	—	4
32	—	—	237	11	11	5	—	—	2	—	—	2	—	—	9	—	—	—	—	—	5
29	2	2	207	1	1	1	—	—	75	2	2	7	—	—	10	—	—	—	—	—	6
17	1	1	22	4	4	17	1	1	7	—	—	7	1	1	5	—	—	6	—	—	7
—	—	—	9	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—	8
36	2	2	22	—	—	2	—	—	1	—	—	—	1	—	5	—	—	4	—	—	9
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
4	2	2	30	3	3	2	—	—	1	—	—	2	—	—	5	—	—	—	—	—	11
25	5	3	70	15	15	11	1	—	4	—	—	2	—	—	13	—	—	—	—	—	12
33	5	4	662	13	13	6	1	1	5	—	—	33	1	1	80	—	—	78	—	—	13
3	—	—	282	24	24	70	—	—	4	—	—	10	—	—	27	—	—	3	—	—	14
12	—	—	193	6	6	73	5	5	5	—	—	9	—	—	29	6	6	—	13	13	15
18	—	—	120	58	58	3	—	—	8	—	—	2	—	—	10	—	—	—	—	—	16
24	1	1	67	7	5	—	—	—	11	—	—	2	18	18	11	—	—	9	—	—	17
178	3	2	383	38	37	17	7	7	24	1	1	31	2	—	68	1	1	10	2	2	18
4	—	—	75	—	—	—	—	—	8	1	1	10	—	—	4	—	—	—	—	—	19
—	—	—	14	—	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	19	5	4	1	—	—	20
21	1	1	33	2	2	2	—	—	—	—	—	3	—	—	5	—	—	—	—	—	21
27	—	—	42	1	1	4	—	—	—	—	—	38	—	—	7	1	1	2	—	—	22
6	—	—	68	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7	1	1	—	—	—	23
10	—	—	21	29	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	24
18	—	—	56	12	12	—	—	—	1	—	—	7	1	1	8	1	1	—	—	—	25
7	—	—	26	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	26
4	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—	—	—	—	27
10	—	—	20	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
3	—	—	103	12	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	29
5	**3**	**2**	—	—	—	**22**	—	—	**43**	**5**	**3**	**274**	**69**	**56**	**211**	**97**	**76**	**17**	**8**	**8**	
3	3	2	—	—	—	3	—	—	17	1	—	133	21	16	68	50	45	9	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	2	—	2	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	4	7	4	2	—	—	—	5
1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	9	2	2	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3	3	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	2	2	—	1	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	15	6	6	4	1	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	6	—	—	6	—	1	62	24	19	56	7	6	2	4	4	18
—	—	—	—	—	—	13	—	—	4	—	—	3	2	2	4	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	3	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	28	2	1	39	16	14	1	1	1	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	2	2	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	3	2	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**75**	**2**	**2**	**143**	**5**	**5**	**940**	**57**	**51**	**4068**	**1269**	**1235**	**395**	**49**	**44**
1	Stockholms stad	11	—	—	35	4	4	301	17	12	411	195	191	169	24	21
2	Stockholms län	4	—	—	4	—	—	54	2	2	75	18	18	18	—	—
3	Uppsala stad och län	1	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	4	—	—	32	4	3	102	22	22	2	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	20	1	1	6	—	—	2	—	—
6	Norrköping	8	—	—	12	—	—	12	—	—	90	39	39	3	—	—
7	Jönköpings län	1	—	—	1	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	2	—	—	—	—	—	13	—	—	175	57	42	2	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	8	7	—	—	—
11	Blekinge län	23	—	—	1	—	—	26	2	2	161	39	39	2	—	—
12	Kristianstads län	1	—	—	1	—	—	7	—	—	28	2	2	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	1	—	—	12	1	1	203	1	1	201	47	47	69	3	3
14	Hälsingborg	—	—	—	3	—	—	13	—	—	399	148	148	4	—	—
15	Övriga anstalter	1	—	—	4	—	—	11	—	—	205	55	53	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	3	1	1	75	22	22	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	1	1	1	—	—	6	—	—	35	15	15	2	—	—
18	Göteborgs stad	15	1	1	47	—	—	132	26	26	1433	326	317	108	22	20
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	13	3	3	1	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	31	16	16	2	—	—
22	Örebro län	—	—	—	7	—	—	13	—	—	10	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	1	—	—	26	—	—	2	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	4	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	1	—	—	4	—	—	14	—	—	234	64	64	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	310	138	138	—	—	—
27	Jämtlands län	1	—	—	3	—	—	3	—	—	2	1	1	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	42	32	31	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	10	—	—	27	25	23	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**48**	**32**	**24**	**3**	**1**	**1**	**97**	**52**	**45**	**246**	**96**	**94**	**135**	**70**	**61**
1	Stockholms stad	21	7	6	1	1	1	30	29	24	141	52	52	63	50	44
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	7	2	2	3	—	—	3	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	1	—	—	—	—	—	2	2	2	2	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	1	1
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	2	1	1
8	Kronobergs län	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	6	2	2	—	—	—	47	18	16	11	4	4	52	13	12
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	7	—	—	5	4	4	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
16	Hallands län	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	7	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
18	Göteborgs stad	11	9	7	1	—	—	—	—	—	63	25	23	7	2	2
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävle stad och län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	9	9	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Aus.	L. p.	T. p.	
1135	**83**	**78**	**158**	**15**	**14**	**1829**	**1134**	**1087**	**81**	—	—	**12**	**46**	**44**	**3**	**1**	**1**	**8 264**	**3 045**	**3 031**	
512	51	50	70	6	5	528	314	282	32	—	—	—	20	18	2	—	—	1 171	746	743	1
36	1	—	10	3	3	126	25	25	12	—	—	—	—	—	—	—	—	498	280	275	2
5	—	—	2	—	—	28	6	5	—	—	—	—	—	—	1	—	—	217	12	12	3
6	—	—	1	—	—	16	130	122	—	—	—	—	—	—	—	—	—	317	79	78	4
21	1	1	5	—	—	69	16	16	1	—	—	—	—	—	—	—	—	356	144	144	5
13	—	—	2	—	—	41	8	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	64	44	44	6
10	—	—	2	—	—	16	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	155	87	86	7
—	—	—	2	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	3	3	8
5	—	—	3	1	1	18	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	161	50	50	9
1	—	—	—	—	—	11	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	1	1	10
9	—	—	—	—	—	23	6	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	273	68	68	11
11	—	—	1	—	—	26	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	197	53	53	12
134	—	—	11	1	1	175	86	86	7	—	—	—	—	—	—	—	—	662	195	195	13
18	—	—	13	—	—	54	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	183	115	115	14
11	7	7	3	1	1	75	127	127	1	—	—	—	—	—	—	—	—	578	103	103	15
4	—	—	1	—	—	18	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	3	3	16
8	—	—	2	—	—	40	82	82	—	—	—	—	—	—	—	—	—	201	40	40	17
263	20	18	17	1	1	365	250	247	20	—	—	11	26	26	—	1	1	1 165	268	268	18
—	1	—	1	—	—	17	2	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	224	175	175	19
8	—	—	3	—	—	4	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	98	12	12	20
2	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	210	89	89	21
21	—	—	—	1	1	34	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	351	147	146	22
7	—	—	5	—	—	19	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158	102	102	23
1	—	—	2	1	1	14	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191	59	57	24
15	—	—	—	—	—	30	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	227	61	60	25
3	—	—	—	—	—	14	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	34	34	26
6	1	1	2	—	—	12	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	102	37	37	27
3	1	1	—	—	—	6	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	11	11	28
2	—	—	—	—	—	36	18	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	27	27	29
543	**258**	**216**	**1162**	**599**	**496**	**114**	**218**	**166**	**204**	**117**	**89**	**103**	**111**	**80**	**8 495**	**6 638**	**4 961**	**769**	**9**	**8**	
273	93	69	466	160	148	58	122	100	99	33	18	1	3	3	2 340	1 880	1 332	335	5	4	1
2	1	1	22	20	17	—	—	—	21	12	12	—	—	—	393	302	234	—	—	—	2
—	—	—	6	4	4	—	—	—	2	2	2	—	—	—	130	143	132	5	—	—	3
3	1	1	20	19	17	4	—	—	1	—	—	—	—	—	321	264	203	28	—	—	4
17	3	3	35	13	12	4	1	1	13	7	7	—	—	—	450	244	186	38	4	4	5
1	—	—	8	5	4	—	1	1	—	—	—	102	108	77	—	—	—	11	—	—	6
1	—	—	7	8	7	1	1	1	2	2	2	—	—	—	226	106	90	13	—	—	7
—	—	—	7	4	4	—	—	—	1	—	—	—	—	—	90	49	35	—	—	—	8
4	4	4	12	2	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	187	103	82	5	—	—	9
1	—	—	5	7	5	1	1	1	5	2	—	—	—	—	42	36	30	—	—	—	10
11	2	1	22	15	12	—	—	—	—	1	1	—	—	—	195	146	109	—	—	—	11
9	2	2	77	31	27	3	—	—	3	4	3	—	—	—	291	197	174	—	—	—	12
140	33	24	98	35	20	4	34	20	13	8	7	—	—	—	748	723	495	83	—	—	13
4	9	9	32	13	9	—	4	3	2	7	7	—	—	—	234	136	116	33	—	—	14
3	1	1	18	20	18	8	2	2	3	3	3	—	—	—	209	142	119	9	—	—	15
—	—	—	11	9	8	1	2	2	2	—	—	—	—	—	74	52	39	2	—	—	16
1	1	—	27	17	14	—	2	1	3	2	2	—	—	—	106	60	47	12	—	—	17
47	100	93	67	28	14	16	41	27	6	4	1	—	—	—	634	698	479	185	—	—	18
3	—	—	14	15	11	—	—	—	1	4	—	—	—	—	105	91	53	—	—	—	19
6	3	3	11	10	4	—	—	—	3	1	—	—	—	—	256	173	102	2	—	—	20
—	—	—	12	14	11	—	—	—	6	7	7	—	—	—	145	131	100	—	—	—	21
3	1	1	38	23	15	2	2	2	7	2	2	—	—	—	332	287	223	3	—	—	22
6	2	2	23	26	25	8	2	2	—	3	2	—	—	—	267	171	144	—	—	—	23
1	—	—	43	29	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	105	84	—	—	—	24
—	—	—	13	10	7	2	3	3	3	3	3	—	—	—	138	114	104	5	—	—	25
3	1	1	3	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	29	22	—	—	—	26
2	—	—	32	40	37	1	—	—	6	10	10	—	—	—	124	81	78	—	—	—	27
2	1	1	22	13	13	—	—	—	1	—	—	—	—	—	117	104	93	—	—	—	28
—	—	—	11	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	94	71	56	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 oktober 1927.

Fackförbund	Redovisande avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb.	51	1 970	4 159	**6 129**	28	134	**162**	**2·6**	4·5
Bleck- o. plåtslagareförb.	29	1 636	-	**1 636**	155	—	**155**	**9·5**	4·6
Bokbindareförbundet	18	1 190	2 637	**3 827**	51	53	**104**	**2·7**	3·8
Bryggeriindustriarb.-förb.	52	3 368	1 295	**4 663**	96	116	**212**	**4·5**	3·3
Byggnadsträarbetareförb.	95	7 875	—	**7 875**	2 000	—	**2 000**	**25·4**	12·0
De förenade förbunden	40	2 252	657	**2 909**	325	60	**385**	**13·2**	13·7
Elektriska arbetareförb.	66	2 884	—	**2 884**	127	—	**127**	**4·4**	4·8
Gjutareförbundet	87	3 925	2	**3 927**	286	—	**286**	**7·3**	6·9
Grov- o. fabriksarb.-förb.	218	19 851	2 653	**22 504**	3 896	441	**4 337**	**19·3**	18·5
Gruvindustriarbetareförb.	17	1 465	—	**1 465**	222	—	**222**	**15·2**	11·9
Handelsarbetareförb.	138	7 306	2 678	**9 984**	490	93	**583**	**5·8**	5·1
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	15	332	429	**761**	13	44	**57**	**7·5**	6·5
Hattarbetare	5	73	78	**151**	11	41	**52**	**34·4**	14·4
Pälsvaruarbetare	10	259	351	**610**	2	3	**5**	**0·8**	1·7
Kommunalarbetareförb.	143	16 171	1 465	**17 636**	682	90	**772**	**4·4**	3·0
Litografiska förbundet	9	1 096	21	**1 117**	24	1	**25**	**2·2**	1·6
Livsmedelsarbetareförb.	75	8 007	3 098	**11 105**	844	287	**1 131**	**10·2**	9·7
Metallindustriarb.-förb.	209	73 515	3 678	**77 193**	6 663	206	**6 869**	**8·9**	8·0
Järnbruksarbetare	61	16 901	14	**16 915**	1 907	1	**1 908**	**11·3**	9·9
Verkstadsarbetare	148	56 614	3 664	**60 278**	4 756	205	**4 961**	**8·2**	7·5
Murareförbundet	50	2 708	—	**2 708**	821	—	**821**	**30·3**	11·2
Måleriarbetareförbundet	42	2 023	—	**2 023**	224	—	**224**	**11·1**	1·5
Pappersindustriarb.-förb.	111	19 678	629	**20 307**	1 033	46	**1 079**	**5·3**	3·8
Sadelm.- o. tapetseraref.	22	824	56	**880**	18	—	**18**	**2·0**	3·8
Sko- o. läderindustriarb.-f.	36	5 456	2 358	**7 814**	293	40	**333**	**4·3**	4·4
Stenindustriarbetareförb.	89	4 758	—	**4 758**	325	—	**325**	**6·8**	3·6
Stuckatörförbundet	1	36	—	**36**	4	—	**4**	**11·1**	13·5
Sågverksindustriarb.-förb.	251	21 067	22	**21 089**	5 285	11	**5 296**	**25·1**	18·0
Textilarbetareförbundet	60	4 596	6 095	**10 691**	139	81	**220**	**2·1**	2·5
Tobaksindustriarb.-förb.	10	555	2 083	**2 638**	28	114	**142**	**5·4**	5·2
Transportarbetareförb.	42	3 429	24	**3 453**	323	24	**347**	**10·0**	7·8
Träindustriarbetareförb.	94	6 451	72	**6 523**	552	3	**555**	**8·5**	6·8
Tunnbinderiarbetareförb.	15	252	—	**252**	21	—	**21**	**8·3**	8·9
Typografförbundet	31	3 550	813	**4 363**	254	27	**281**	**6·4**	5·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	26	1 184	—	**1 184**	292	—	**292**	**24·7**	20·9
Summa	**2 142**	**229 410**	**34 924**	**264 334**	**25 514**	**1 871**	**27 385**	**10·4**	8·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under oktober uppgivits till inalles 126 363, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik	1926			1927									
(Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.
Sverige. Arbetslöshet, i %	11·4	13·0	19·1	16·3	15·6	14·1	12·3	10·0	9·4	8·2	7·8	[1] 8·4	10·4
Ansökn. per 100 lediga platser	186	273	268	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·07	·	·	3·04	·	·	3·25	·	·	3·24	·
Norge. Arbetslöshet, i %	23·9	25·2	28·5	27·7	26·6	24·3	23·8	22·3	20·6	17·3	19·0	21·1	21·5
Danmark. Arbetslöshet, i %	18·3	22·4	32·2	31·4	30·7	25·5	23·6	18·5	17·6	17·0	16·0	16·2	17·0
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	53	66	93	92	93	78	69	54	54	50	48	46	48
Finland. Registr. arbetslösa	1 813	2 330	2 172	3 633	3052	2 012	1 702	1 239	954	882	1 260	1 205	1 621
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	231	312	259	309	264	288	335	198	179	166	154	157	209
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	13·6	13·5	11·9	[1] 12·0	10·9	[1] 9·8	9·4	[1] 8·7	[1] 8·8	[1] 9·2	[1] 9·3	[1] 9·3	9·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 610	1 545	1 357	1 375	1 208	1 115	1 075	1 015	1 032	1 055	1 076	1 075	1 132
Irland. Arbetslöshet, i %	10·4	11·0	11·0	11·8	11·7	11·0	10·5	10·1	9·3	—	—	—	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	7·4	8·9	12·1	15·7	14·0	9·1	7·5	6·3	6·5	6·9	6·5	—	—
Arbetslöshetsindex	6·2	7·6	10·3	13·2	11·0	7·5	6·1	5·1	4·9	5·6	5·4	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	3·6	3·9	5·6	7·7	5·9	4·9	5·2	5·3	4·7	5·2	5·3	4·9	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %.	14·2	14·2	16·7	16·5	15·5	11·5	8·9	7·0	6·3	5·5	5·0	4·6	4·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 308	1 370	1 749	1 827	1696	1 121	870	649	541	452	404	355	340
Ansökn. per 100 lediga platser	487	568	707	648	584	422	394	328	295	253	237	223	236
Sysselsättn:index (dec. 1921 = 100)	101·2	101·2	96·4	95·2	96·5	102·2	106·2	109·4	110·4	111·0	111·5	111·8	—
Arbetstillgång (medelgod = 2·00)	1·66	1·83	1·88	1·88	1·89	2·01	2·06	2·10	2·11	2·12	2·16	[1] 2·18	2·20
Österrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	151	169	205	235	244	208	181	158	145	137	136	130	127
Schweiz. Arbetslöshet, i %	·	·	5·6	·	·	2·8	·	·	1·6	·	·	1·7	·
Ansökn. per 100 lediga platser	255	330	387	348	331	196	165	147	140	145	151	144	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	96	·	·	100	·	·	104	·	·	110	·
Frankrike. Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	0·4	0·5	13	45	77	78	58	24	24	17	15	13	9
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	113	149	181	225	259	228	215	216	215	263	292	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	2 309	4 157	3 807	4 481	4734	4 405	2 970	2 337	1 907	729	809	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	2 430	5 149	5 234	5 026	4596	4 028	2 687	1 621	882	1 278	944	1 422	3 662
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	197	201	236	206	213	208	190	177	164	148	138	125	117
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·1	2·5	2·5	2·8	2·7	2·5	2·1	—	—	—	—	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	12·4	12·3	13·0	13·4	12·8	11·8	11·1	8·8	7·8	7·7	7·4	—	—
Ansökn. per 100 lediga platser	164	236	307	336	339	241	199	172	147	140	151	143	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	2·6	4·7	5·9	6·4	6·5	5·7	6·0	5·2	3·2	3·3	3·7	3·1	—
Sysselsättn:index (jan. 1920 = 100)	102·8	101·1	94·8	95·4	96·3	96·2	100·6	105·9	108·4	109·2	109·7	109·0	107·5
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1923 = 100)	92·5	91·4	90·9	89·4	91·0	91·4	90·6	89·7	89·1	87·3	87·4	88·0	—
Fed. Reserve Board (1919 = 100)	96·3	95·2	94·1	92·4	93·6	93·9	93·2	92·6	92·4	90·7	91·2	91·9	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	·	5·7	·	·	5·9	·	·	6·4	·	·	—	·
Nya Syd-Wales. Arbetslösa	6 500	6 500	6 000	6 000	7 000	7 000	8 000	8 000	7 500	6 500	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	6·7	·	·	9·4	·	·	9·7	·	·	—	·	·

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under november månad 1927. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet. Rörande de under den senaste månaden inträffade prisförändringarna må följande anföras.

Under november ha åtskilliga varuslag varit underkastade smärre höjningar och sänkningar, vilka dock i det hela uppvägt varandra. Den tendens till prisstegring för livsmedelsposten i dess helhet, som tidigare under hösten framträdde, synes sålunda åtminstone för tillfället ha avstannat. Av de varuslag, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan oktober 22 varit föremål för *prisstegring* och 21 för *prissänkning*, under det att medelpriserna å 15 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelspriserna förändringar juli 1914—november 1927. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med november 1927, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								År 1926		År 1927[1]				
	1914	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	Okt.	Nov.
Aritmetiska (ovägda) tal	100	348	321	245	186	171	174	176	168	167	172	168	162	164	165	166
Vägda tal .	100	320	298	237	180	164	164	168	158	156	157	153	151	153	155	155

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under november varit oförändrad; det »ovägda» indextalet har däremot stigit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1927, häfte 10, sid. 786. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna stegringssiffror endast avse den förhöjning, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 oktober 1927, 172, motsvarande en stegring från juli 1914 av 72 % mot 69 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 juli 1927 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 789).

[1] Preliminära siffror för oktober och november.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1926	Nov. 1926	Sept. 1927	Okt.[2] 1927	Nov.[2] 1927	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	nov. 1913–nov. 1927	nov. 1926–nov. 1927
Mjölk: oskummad	l.	14	47	22	22	22	22	22	+ 57·1	0·0
handskummad	»	8	—	12	12	11	11	12	+ 50·0	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg.	236	729	337	329	358	363	372	+ 54·4	+ 13·1
mat- (lands-)	»	213	727	311	310	320	322	332	+ 51 6	+ 7·1
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	248	241	234	234	236	+ 43 9	— 2·1
halvfet, »	»	121	500	174	173	171	172	170	+ 40·5	— 1·7
Margarin: växt-, bästa sort	»	135	433	166	163	150	140	140	+ 1·4	— 14·1
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	247	323	243	280	328	+ 60·0	+ 1·5
» konserverade	»	137	716	257	259	215	241	250	+ 67·8	— 3·5
Potatis: gammal	hl.	—	1271	672	665	929	1014	1014	—	+ 52·5
»	5 l.	28	71	45	45	58	63	62	+ 138·5	+ 37·8
färsk	»	46	102	107	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg.	81	78	48	53	55	60	61	+ 96 8	+ 15·1
Bruna bönor	»	48	214	58	58	53	61	68	+ 47·8	+ 17·2
Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	* 75	48	48	49	48	47	+ 51·6	— 2·1
råg-, » bästa sort	»	22	* 56	28	29	32	32	31	+ 47·6	+ 6·9
rågsikt-, » » »	»	27	* 78	38	41	44	44	43	+ 65·4	+ 4·9
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	99	46	46	48	48	48	+ 33·3	+ 4·3
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	53	53	54	53	54	+ 31·7	+ 1·9
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	72	72	73	73	74	+ 80·5	+ 2·8
hårt, knäckebröd	»	—	—	93	93	95	95	95	—	+ 2·2
limpa, söt	»	88	96	66	65	66	66	65	+ 71·1	0·0
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	48	48	49	48	48	+ 60·0	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	156	154	154	154	155	+ 106·7	+ 0·6
mjukt, bakat med vatten	»	43	116	79	78	77	77	77	+ 79·1	— 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	94	92	95	95	94	+ 56 7	+ 2·2
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	210	206	199	198	195	+ 59·8	— 5·3
soppkött	»	100	490	174	171	165	165	163	+ 61·4	— 4·7
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	253	248	242	240	237	+ 79·5	— 4·4
spädkalv	»	72	312	152	150	144	143	143	+ 95·9	— 4·7
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	238	217	226	217	210	+ 65·4	— 3·2
salt, svenskt	»	114	547	198	186	186	187	180	+ 55 2	— 3·2
Renkött, färskt, stek	»	119	557	240	227	—	191	246	+ 117·7	+ 8·4
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	238	226	191	193	190	+ 40·7	— 15·9
salt, » »	»	140	619	248	237	199	199	197	+ 38·7	— 16·9
» amerikanskt »	»	—	—	243	236	221	215	214	—	— 9·3
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	129	127	123	123	125	+ 66·7	— 1·6
gädda	»	108	333	191	187	192	190	186	+ 70·6	— 0·5
sill	»	34	110	75	76	71	68	70	+ 100·0	— 7·9
strömming	»	38	114	75	73	66	66	69	+ 60·5	— 5·5
torsk	»	55	160	97	95	94	95	95	+ 69 6	0·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	154	153	151	150	150	+ 87·5	— 2·0
kolja	»	—	—	116	119	115	117	119	—	0·0
salt: sill, prima	»	45	148	66	86	54	54	52	+ 15 6	— 39·5
strömming	»	80	105	53	51	48	47	46	+ 48·4	— 9·8
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	105	104	92	90	92	+ 64·3	— 11·5
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	329	319	288	288	291	+ 79 6	— 8·8
Socker, bit-	»	67	* 133	71	70	74	65	66	— 1·5	— 5 7
Salt (matsalt)	»	—	32	19	19	19	18	18	—	— 5·3
Svagdricka	l.	6	16	15	15	15	15	15	+ 150·0	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	31	32	31	30	30	+ 42·9	— 6·3
Ved: björk-, barr-, osågad, hemkörd	kbm.	720	2310	1310	1370	1305	1320	1325	+ 81·5	— 3·3
Ved: björk-, barr-, osågad, hemkörd	»	575	1895	995	1050	1000	1005	1010	+ 74 1	— 3·8
Bränntorv	100 kg.	196	896	440	468	416	416	416	+ 112·2	— 11·1
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl.	401	—	787	912	764	739	736	+ 85·9	— 19·3
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	404	587	351	347	341	+ 48·3	— 41·9
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	254	322	257	249	251	+ 59 9	— 22·0
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	293	359	291	279	278	+ 49·5	— 22·6

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — * Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(November 1927.)

Allmänna sociala frågor.

ALEGÅRD, G. Befolkningsförhållandena i olika länder. Tiden 1927, nr 7.

CARVER, T. N. Några behövliga förfiningar av befolkningsteorien. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

EAST, F. M. Livsmedel och befolkning. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

FISCHER. Die 37. Tagung des Verwaltungsrats des Internationalen Arbeitsamts in Berlin. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 31.

FÜRTH, HENRIETTE. Die Welt-Bevölkerungskonferenz und die Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 45.

GARBOE. A. Social-psykiatrisk Hospitalsarbejde. Socialt Tidsskrift 1927, nr 10.

JOST, W. Beseelte und entseelte Arbeit. Randbemerkungen zu Hendrik de Mans »Der Kampf um die Arbeitsfreude». Der Arbeitgeber 1927, nr 21.

PEARL, R. Befolkningstillväxtens biologi. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

SJÖSTRAND, E. Internationella föreningen för socialt framåtskridande. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 46.

WEDERVANG, I. Av inntektsstatistikkens metodeområde. Paretos lov. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

Skråtendenser ute och hemma. Verkstäderna 1927, nr 11.

Sverige.

ELIASON, W. Mera moralisering. [Om sjömän i främmande hamnar.] Sjömannen 1927, nr 11.

Järnvägsstyrelsen om socialiseringsnämndens förslag. Sv. Trafiktidning 1927, nr 45.

Amerikas förenta stater.

EBELING, F. Unternehmertum und Arbeiterschaft in U. S. A. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 47.

PALMÉN, R. »Det gyllene Amerika.» Industritidningen 1927, nr 20.

THOMPSON, LAURA A. Union-management cooperation: A list of references. Monthly Labor Review okt. 1927.

Increased productivity in various industries, 1899 to 1925. Monthly Labor Review okt. 1927.

Finland.

HUTTUNEN, O. Förslaget till lag om lösdrivare. Social Tidskrift 1927, nr 11.

MANNIO, N. A. Socialministeriet tio år. Social Tidskrift 1927, nr 11.

Ryssland.

GRÜNFELD, JUDITH. Ein Jahrzehnt Sowjetwirtschaft. Die Arbeit 1927, nr 11.

The industrial situation in Russia. Industrial and Labor Information 7 november 1927.

Privatkapitalets roll i Sovjetryssland. Industria 1927, nr 24.

Sovjets ekonomiska stridslinjer. Industria 1927, nr 24.

Till sovjetregimens 10-årsjubileum. Industria 1927, nr 24.

Storbritannien.

NILSSON, N. G. Intryck under en studieresa i England. Svensk Flagg 1927, nr 45.

Tyskland.

ARTER. Betriebssparkassen. Der Arbeitgeber 1927, nr 21.

BRAETSCH, H. Das Gesetz über soziale Wahlen vom 8. April 1927 und die Bedeutung der nach diesem Gesetz bevorstehenden Wahl n für die deutsche Arbeitsgeberschaft. Der Arbeitgeber 1927, nr 21.

Uruguay.

MARTIN, P. A. & SMITH, M. E. Labor legislation in Uruguay. Monthly Labor Review okt. 1927.

Österrike.

HAUCK, K. Der Betriebsrat in Theorie und Praxis. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 22.

Arbetarskydd.

BETKE. Der Nothelfer im Betriebe. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 10.

BRINKMANN. Berufsgefahren der Glasindustrie und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 10.

DERDACK. Gefahrenminderung durch technische Neuerungen im Schleifereibetrieb. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 10.

HANNA, GERTRUD. Für und gegen Arbeiterinnenschutz. Die Arbeit 1927, nr 11.

LAURELL, D. Om elektriska dödsolyckor. Sv. Läkartidningen 1927, nr 46.

PORRVIK, G. Olycksfallsfrågan. Teknisk Tidskrift 1927, nr 46.

RODENACKER. Schwefelwasserstoff — der Mechanismus seiner Giftewirkung. Zentralblatt fur Gewerbehygiene 1927, nr 10.
RUMPF. Acetylenflaschen im Feuer. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 10.
SALLS, C. M. Carbon monoxide tests in commercial garages and automobile repair shops. Industrial Hygiene Bulletin nov. 1927.
STEERE-CLARK, H. Making logging safer in the British Columbia woods. National Safety News nov. 1927.
STÅHLHANE, O. Explosionsfaran på grund av knallgasbildning vid elektriska ång- eller varmvattenpannor av elektrodtyp. Teknisk Tidskrift 1927, nr 47.
WINKELMANN, H. Zur Statistik der Betriebsunfalle. Deutsches Statistisches Zentralblatt 1927, nr 9/10.
WOLFF, M. Die Verbindung von Sprengkapsel und Zundschnur. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1927, nr 10.
H. Yrkesprövning ur olycksfallssynpunkt. Arbetarskyddet 1927, nr 11.
Skyddsåtgärder vid ett industriföretag. Arbetarskyddet 1927, nr 11.

Sverige.

FORSBERG, G. »Andra tider — andra seder.» [Om växande förståelse för arbetarskyddsväsendets betydelse.] Arbetarskyddet 1927, nr 11.
HEDBORG, T. Tuberkulosfrekvensen bland skorstensfejarna i Stockholm och omnejd. Sv. Nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1927, nr 1/2.
Lastmärke i Östersjöfart. [Yttrande av Sv. Maskinbefalsförbundet.] Tidskrift för Maskinister 1927, nr 11.
Väg-, diknings- och flottledsbyggnadsarbetarnas logiförhållanden. Landssekretariatets yttrande över den av Socialstyrelsen verkställda utredningen. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 44.

Amerikas förenta stater.

WITTE, E. E. The effects of special labor legislation for women. The Quarterly Journal of Economics nov. 1927.
Accident experience in the iron and steel industry to the end of 1926. Monthly Labor Review okt. 1927.
Quarry accidents in the United States in 1925. Monthly Labor Review okt. 1927.

Belgien.

Statistique des accidents du roulage et de la circulation. Bulletin Trimestriel 1927, nr 51.

Tyskland.

BOECKER & NIPPE. Gesichtspunkte über eine bessere Abschätzung durch Unfall beschädigter jüngerer weiblicher Personen. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 33.
GOLDSCHMIDT, H. The application in Germany of the Washington convention concerning the employment of women before and after childbirth. International Labour Review nov. 1927.
RADBRUCH. Schutz der Arbeitskraft im Strafgesetzbuch. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 47.
Das Arbeitsschutzgesetz im Reichswirtschaftsrat. I. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 46.

Österrike.

RAGER, F. Die Erfahrungen mit dem Inlandarbeiterschutzgesetz in Österreich. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 33.

Arbetslön.

MARSCHAK, J. Hohe Löhne und die Volkswirtschaft. Die Arbeit 1927, nr 11.
Huru grovarbetet gynnas. Verkstäderna 1927, nr 11.
Lagstiftning om minimilöner? Industritidningen 1927, nr 20.
[Landssekretariatets yttrande över Internationella arbetskonferensens frågeformulär ang.] Lagstiftning om minimilöner. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 45.

Amerikas förenta stater.

Entrance wage rates for common labor, July 1, 1927. Monthly Labor Review okt. 1927.
Opposition of organized labor to the tipping system. Monthly Labor Review okt. 1927.
Wage policy of the American Federation of Labor. Monthly Labor Review okt. 1927.

Danmark.

Arbejdslønnen i Industrien. April Kvartal 1927. Statistiske Efterretninger 1927, nr 32.

Italien.

New wage policy in Italy. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 11.

Storbritannien.

De engelska nominallönerna nu och 1914. Industria 1927, nr 23.

Tyskland.

KLINGELHÖFER, G. Konjunktur, Industrieverschuldung und Lohnpolitik. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 46.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FUSS. H. Money and unemployment. International Labour Review nov. 1927.
F. R. Beiträge zur Erklärung der strukturellen Arbeitslosigkeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.
»Nödhjälpsarbeten eller lönesänkning?» Industria 1927, nr 23.

Sverige.

Anställning av hemvårdarinnor. Svenska Röda Korset 1927, nr 10.

Danmark.

VEDSØ, F. Kan den uforskyldte kroniske Arbejdsløshed afskaffes? Samfundets Krav 1927, nr 5.

Undersøgelse vedrørende de Arbejdsløses Forhold pr. 24. September 1927. Statistiske Efterretninger 1927, nr 35.

Frankrike.

LANSAC, M. Charles Fourier et les Bourses du Travail. Revue des Etudes Coopératives 3 kv. 1927.

Storbritannien.

FEHLINGER, H. Arbetslöshetsförsäkringen i Storbritannien. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 47.

Unemployment insurance bill. The Ministry of Labour Gazette 1927, nr 11.

Unemployment insurance in Great Britain. The new bill. Industrial and Labour Information 31 okt. 1927.

Tjeckoslovakien.

JANKO, J. Jahreszeitliche Schwankungen der Arbeitslosigkeit in ihren Beziehungen zu einigen anderen wirtschaftlichen und sozialen Erscheinungen. Internationale Rundschau der Arbeit 1927, nr 11.

Tyskland.

ADAM, R. Der Übergang der Beamten, Angestellten und Arbeiter in die Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

KÖRNER, P. Umschulung und Anlernung von Facharbeitern durch Arbeitsämter. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

RICHTER, L. Dienstordnung und Betriebsrat. Arbeit und Beruf 1927, nr 21.

STEPHAN, W. Die rechtliche Stellung der Notstandsarbeiter nach dem Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 31.

SÖHNLEIN, K. Anwartschaft und Unterstützungsdauer in der Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

WILLEKE, E. Zur Behebung der gegenwärtigen Arbeitslosigkeit. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

Die Errichtung der Landesarbeitsämter. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 46.

Österrike.

HERRMANN, H. Gewerkschaftliche Stellenvermittlung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 21.

Bostadsförhållanden.

BUGGE, A. Amerikansk husbygging og norsk. Bolig og Bygg 1927. nr 7/8.

ENFORS, E. Om värmeledningsspisar. Sv. Järnvägstidningen 1927, nr 31.

Sverige.

G[UINCHAR]D, J. & S[ILÉ]N, G. Byggnadsverksamheten i Stockholm januari—september 1927. Statistisk Månadsskrift 1927, nr 9

Bostadsstatistik betydelsefull för bostadsproduktionens riktiga anpassning. [Sveriges Fastighetsägareförbunds styrelses skrivelse till besparingssakkunniga.] Sveriges Fastighetsägaretidning 1927, nr 22.

Hyresstatistiken bör icke avskaffas. En inlaga till Besparingssakkunniga från våra båda riksförbund. Vår bostad 1927, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Building permits in representative cities. Monthly Labor Review okt. 1927.

Danmark.

ULLMAN, V. Arbeidernes andels-boligselskap i Kjøbenhavn. Bolig og Bygg 1927, nr 7/8.

Norge.

ARNESEN, R. Bostadssvårigheterna och kampen mot dem i Norge. Vår Bostad 1927, nr 11.

HALS, H. Offentlig boligproduksjon og prisnivået. Bolig og Bygg 1927, nr 7/8.

Tyskland.

ANTHES, H.-G. Werkwohnungen und Wohnungszwangswirtschaft. Der Arbeitgeber 1927, nr 22.

WILDERMUTH. Beziehungen zwischen Wohnungsbau, Volkswirtschaft und Bauwirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 33.

Fattigvård och barnaskydd.

Sverige.

HÖIJER, E. Olika näringsgrenars ställning till fattigvården. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

ISBERG, H. De enskilda barnavårdsanstalterna och den nya tiden. Tidskrift för Barnavård och Ungdomsskydd 1927, nr 5.

JERNEMAN, T. Fattigvårdsstatistiken och socialförsäkringen. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

Föreningsväsen.

FALKENBERG, A. Tjänstemannainternationalens kongress. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 45.

STRAAS, E. Die Kongresse der Gewerkschaften in Frankreich und England. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 21.

Sverige.

A[HLBER]G, E. Neutrala arbetsledare. Arbetsledaren 1927, nr 47.

H—M, H. Arbetsledarens ställning till företaget och arbetarna. Sv. Järnvägstidningen 1927, nr 33.

Måleriarbetareförbundet 40 år. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 44.

Bulgarien.

NIKOLOFF, D. The trade union movement in Bulgaria. International Labour Review nov. 1927.

Norge.

HANSSON, S. Norrmännen — »sig selv nok». Fackföreningsrörelsen 1927, nr 45.

Storbritannien.

Federation of British industries. Norges Industri 1927, nr 44.

Nach dem britischen Gewerkschaftskongress. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 46.

Tyskland.

Verfassung und Taktik der Arbeitgeberverbände. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 45.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

EKEROT, V. Egnahemsverksamheten inom Kristianstads län. Hem i Sverige 1927, nr 9.

HUSS, E. G. Tjugu år. [Om Nationalföreningen mot emigrationen och Sällskapet Egna Hem.] Hem i Sverige 1927, nr 9.

SCHMIDT, C. C. Egnahemsverksamhetens organisationsproblem. Hem i Sverige 1927, nr 9.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

HANSSON, S. Regeringens arbetsfredsprojekt i motvind. Fackföreningsrörelsen 1927, nr 47.

Amerikas förenta stater.

Results of arbitration proceedings under railroad-labor act of 1926. Monthly Labor Review okt. 1927.

Danmark.

Dansk Arbejdsmandsforbund kendt ansvarligt overfor et Rederi for Forsinkelser, der skyldes ulovlig Strejke. Arbejdsgiveren 1927, nr 47.

Schweiz.

SCHULTZE, E. Das Beamtenstreikverbot in der Schweiz. Der Arbeitgeber 1927, nr 21.

Storbritannien.

Die Entwicklung des Schlichtungswesens in England. Der Arbeitgeber 1927, nr 21.

Tyskland.

KARGER, VON Die Organisation der Arbeitsgerichte. Mängel im Aufbau. Deutsche Arbeitgeber-Zeitung 1927, nr 45.

KARGER, VON. Die Rechtsprechung der Landesarbeitsgerichte. Blätter fur Arbeitsrecht 1927, nr 22.

Streiks und Aussperrungen im Deutschen Reich 1927. Reichsarbeitsblatt 1927, nr 31.

Det tyska förlikningsväsendets urartning till tvångsskiljedom. Industria 1927, nr 23.

Kooperation.

CLEUET, A.-J. Sur le Magasin de Gros International. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1927.

FREUNDLICH, EMMY. La Conférence de la Guilde internationale des Coopératrices. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1927.

GIDE, CH. En marge du congrès [de l'alliance coopérative internationale] de Stockholm. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1927.

LÉVY, G. Le Comité International Bancaire Coopératif. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1927.

SINDING, TH. Kooperation og privat foretagsomhet. Samfundets Krav 1927, nr 7.

Internationella kooperativa kongressen [i Stockholm 1927]. Kooperatören 1927, nr 17/18.

Danmark.

AXELSEN DREJER, A. Andelsselskaber i Danmark i Aarene 1924, 1925 og 1926. Andelsbladet 1927, nr 47.

Kanada.

TRICOCHE, G. N. La coopération au Canada. Revue des Études Coopératives 3 kv. 1927.

Storbritannien.

DAVIES, THEODORA LLEWELYN. Den engelske Andelslovgivning. [Ur en tidskriftsartikel.] Andelsbladet 1927, nr 44.

HALL, F. The national co-operative balance sheet. Statistics of the retail societes for 1926. The Co-operative Review nov. 1927.

Tjeckoslovakien.

Mouvement des sociétés coopératives en Tchécoslovaquie au cours de 1926. Rapports de l'Office de Statistique de la République Tchécoslovaque 1927, nr 32.

Tyskland.

MAIER, K. H. The law relating to co-operative societies. II. Germany. International Co-operative Bulletin 1927, nr 11.

Österrike.

FREUNDLICH, EMMY. The Austrian consumers' societies from 1913—26. International Co-operative Bulletin 1927, nr 11.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

HISCHE. Theorie und Systematik der Berufsberatung. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

STOCKER, A. The medical aspect of vocational guidance. I. International Labour Review nov. 1927.

WACHTMEISTER, A. Yrkesprövningens problem. Sunt Förnuft 1927, nr 7.

Amerikas förenta stater.

ARNHOLD, C. R. Würdigung und Form der Lehrlingsausbildung in den Vereinigten Staaten. Der Arbeitgeber 1927, nr 22.

Danmark.

Lærlingelovforslaget. Arbejdsgiveren 1927, nr 47. Lærlingene. Arbejdsgiveren 1927, nr 47.

Storbritannien.

AMMENTORP, V. Oversigt over de Bestræbelser, der i England og Wales er gjort for Oplæring af invalide Børn samt for disses Anbringelse i Erhverv efter endt Skolegang og Oplæring. Socialt Tidsskrift 1927, nr 10.

Tyskland.

FETTWEIS, H. Die Betreuung und Förderung der erwerbslosen männlichen Jugend in Essen, ein Beitrag zum Problem der Erwerbslosenbeschulung. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

LIST. Zur Neugestaltung der öffentlichen Berufsberatung innerhalb der Reichsanstalt für Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1927, nr 21.

MASCHKE, W. Die Stellung der Arbeitgeberorganisationen zum Berufsausbildungsgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1927, nr 46.

WIEDWALD, R. Die Hamburger Berufsberatung und Lehrstellenvermittlung im Jahre 1926. Arbeit und Beruf 1927, nr 20.

Nykterhetsfrågan.

TIBKEN, J. Über Herabsetzung der Auffassungsfähigkeit bei chronischem Alkoholismus. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 5.

Sverige.

G[AH]N, H. Rusdrycksmedlen i riksstat och budgetredovisning. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 10.

G[AH]N, H. Spritdrycksförsäljningen under de tre första kvartalen 1927. Tidskrift för Systembolagen 1927, nr 10.

ÅMAN, A. Om sekretesskaraktären hos nykterhetsnämndernas handlingar och protokoll samt några reflexioner med anledning av pressdiskussionen härom. Tidskrift för Nykterhetsnämnderna 1927, nr 5.

Sekretessen inom nykterhetsnämnderna. Landskommunernas Tidskrift 1927, nr 11.

Danmark.

RØGIND, S. Den danske Aedrueligheds-kommissions Betænkning. Tidskrift för Systembolagen 1927. nr 10.

WESTERGAARD, H. Eine bevorstehende Sterblichkeitsuntersuchung. Revue internationale contre l'alcoolisme 1927, nr 5.

Finland.

Statistiska uppgifter angående till läkare utgivna blanketter för alkoholrecept. Social Tidskrift 1927, nr 11.

Socialförsäkring.

ALMER, B. Gemensam nordisk olycksfalls- och sjukförsäkringsstatistik. Nordisk Statistisk Tidskrift 1927, nr 2/3.

Sverige.

MAY, J. Den sociala sjukförsäkringens läge i Sverige. [Föredrag.] Sv. Sjukkasse-Tidning 1927, nr 10.

TORESSON, O. Sjukförsäkringens omgestaltning. Vårt liv 1927, nr 10.

O. B. 1925 års pensionsavgifter. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 9.

Amerikas förenta stater.

HAULTAIN, ELSINORE. Mothers' allowances in North America. International Labour Review nov. 1927.

Danmark.

OLSEN, CH. Aldersrenteloven i dens nye Skikkelse. Samfundets Krav 1927, nr 6.

RUBOW, V. Invalideforsikringsloven. Socialt Tidsskrift 1927, nr 10.

Nya danska socialförsäkringslagar. Tidskrift för den svenska Pensionsförsäkringen 1927, nr 9.

Japan.

Health insurance in Japan. Industrial and Labour Information 21 nov. 1927.

Ryssland.

BORBERG, L. P. Om Socialforsikringen i Raads-Rusland. Socialt Tidsskrift 1927, nr 10.

Den omskrutna socialförsäkringen i Sovjetryssland. Industria 1927, nr 24.

Ut- och invandring.

The debates of the international parliamentary commercial conference on migration. Monthly Record of Migration nov. 1927.

International conference of private organisations for the protection of migrants. Monthly Record of Migration okt. 1927.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 november —10 december 1927 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
411.	K. Maj:ts kung. med vissa föreskrifter i anledning av lagen om utlännings rätt att här i riket vistas	11 nov.
412.	K. Maj:ts kung. ang. verkställighet av utvisning och förpassning ur riket m. m.	11 »
442.	K. Maj:ts kung. om ändrad lydelse av § 2 i kung. den 5 dec. 1924 (nr 496) ang. sättet och tiden för utbetalning av pension, pensionstillägg och understöd jämlikt lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring	18 »

Sakregister till årg. 1923—1927.

Statistiska Meddelanden, ser. F., Band 23—32.[1]

(Siffror med fetstil angiva årgång, efterföljande siffror sida, t. ex. **26**, 137 = årg. 1926. s. 137.

Affärsanställda. Arbets- och löneförhållanden: **26**, 137.
Alkoholistvården och nykterhetsnämndernas verksamhet: **25**, 779.
Schweiz. Alkoholistvården: **23**, 658.
Alkoholmissbruk, se *Fylleri, Rusdrycksförsäljning.*
Arbetarattachéer i Mexiko: **25**, 752.
Arbetarlagstiftning, se *Sociallagstiftning.*
Arbetarskydd. Förslag till reviderad arbetarskyddslag: **25**, 1041.
Japan. Arbetarskyddslagstiftning: **26**, 730.
Se vidare *Fartygsinspektionen, Livräddningsanordningar, Minderåriga, Olycksfall i arbete, Yrkesinspektionen.*
Arbetartillgång. Tyskland. Åtgärder mot bristen på byggnadsarbetare: **23**, 61.
Se vidare *Lantarbetare.*
Arbetsbyrån, Internationella. Publikationsserier: **26**, 195. — Nya publikationer: **25**, 756, 951, 1047; **26**, 403, 648; **27**, 146, 239, 922. — Styrelsesammanträden år 1923: **23**, 329, 518, 664, 1002; — år 1924: **24**, 223, 413, 555, 912; — år 1925: **25**, 142, 392, 941; — år 1926: **26**, 243, 393, 488, 907; — år 1927: **27**, 136, 301, 901.
Japan. Förbindelserna mellan Japan och internationella arbetsbyrån: **23**, 518.
Se vidare *Arbetsförmedling, Arbetskonferensen, Arbetslösheten, Industristater, Kriser, Lantarbetare, Mjältbrand, Produktionsundersökning, Ut- och invandring, Yrkesinspektionen, Yrkessjukdomar.*
Arbetsdomstolar, se *Arbetsfred.*
Arbetseffektivitet. England. Vetenskapliga undersökningar rörande arbetseffektiviteten: **23**, 576.
Arbetsfred. Ny utredning rörande frågan om arbetsfredens främjande: **26**, 245. — Arbetsfredslagstiftningen: **27**, 141. — Socialstyrelsens utlåtande över utkasten till lagar om kollektivavtal och arbetsdomstolar: **27**, 219.
Amerikas förenta stater. Arbetsfredsfrågan: **27**, 144.
Danmark. Arbetskommissionens betänkande: **26**, 912. — Den danska arbetskommissionen upplöst: **27**, 228.
England. Arbetsfredsfrågan: **27**, 143. — Förslag till revision av fackföreningslagstiftningen: **27**, 405. — Den nya lagen om arbetstvister och fackföreningar: **27**, 753.
Norge. Arbetsfredsfrågan: **27**, 748.
Se vidare *Förhandlingsordning, Medling i arbetstvister, Skiljedom.*
Arbetsförmedling, Sveriges offentliga, åren 1902—1922: **23**, 730; — år 1922: **23**, 251; — år 1923: **24**, 179; — år 1924: **25**, 185; — år 1925: **26**, 221; — år 1926: **27**, 105.
Månadsstatistik år 1922: **23**, 70, 132; — år 1923: **23**, 256, 334, 406, 526, 606, 678, 782, 862, 918, 1022, 1102; **24**, 46; — år 1924: **24**, 156, 230, 304, 422, 502, 560, 662, 742, 800, 918, 998; **25**, 48; — år 1925: **25**, 150, 250, 304, 406, 502, 560, 670, 766, 840, 958, 1058; **26**, 64;

[1] För årg. 1903—1922 föreligger ett gemensamt sakregister, vilket som bilaga ingår i band 23.

— år 1926: **26**, 176, 256, 310, 416, 496, 552, 656, 737, 807, 928, 1019; **27**, 53; — år 1927: **27**, 160, 240, 310, 416, 496, 552, 642, 722, 776, 906, 1004.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalternas inkomster och utgifter år 1922: **23**, 727; — år 1923: **24**, 733; — år 1924: **25**, 749; — år 1925: **26**, 695; — år 1926: **27**, 697.

Distriktskonferenser inom den offentliga arbetsförmedlingen: **23**, 733.

Ny arbetsförmedlingsanstalt: **23**, 62.

Ungdomsförmedling och yrkesvalsbyrå i Stockholm: **24**, 494. — Ungdomens yrkesval och arbetsförmedling i Stockholm: **26**, 604. — Arbetsförmedlingen och ungdomen: **27**, 211.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1922: **23**, 370; — år 1923: **24**, 777; — år 1924: **25**, 364; — år 1925: **26**, 305; — år 1926: **27**, 403.

Centraliserad handläggning av ärenden rörande kommissionärsrättigheter: **27**, 47.

Den offentliga arbetsförmedlingen och dess organisation i olika länder: **23**, 48.

Danmark. Den offentliga arbetsförmedlingen 1922/23: **23**, 666; — 1923/24: **24**, 557; — 1924/25: **25**, 557; — 1925/26: **26**, 549.

Finland. Den offentliga arbetsförmedlingen åren 1913—1922: **23**, 667; — år 1923: **24**, 557; — år 1924: **25**, 659.

Frankrike. Arbetsförmedlingen och kontrollen över utländska arbetare: **23**, 326.

Norge. Den offentliga arbetsförmedlingen år 1922: **23**, 665; — år 1923: **24**, 556; — år 1924: **25**, 556. — Förslag till ny arbetsförmedlingslag: **25**, 297.

Tyskland. Den nya lagen om arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring: **27**, 987.

Se vidare *Arbetslösheten*, *Arbetsmarknaden*, *Ingenjörsyrket*, *Sjuksköterskebyråer*, *Sjömansyrket*, *Sockerbetsodling*.

Arbetsgivarföreningar. Svenska arbetsgivarföreningen år 1922: **23**, 599; — år 1923: **24**, 497; — år 1924: **25**, 495; — år 1925: **26**, 489; — år 1926: **27**, 488.

Amerikas förenta stater. Arbetsgivarnas organisationsväsen: **23**, 974.

Arbetsinställelser i Sverige år 1922: **23**, 539; — år 1923: **24**, 620; — år 1924: **25**, 892; — år 1925: **26**, 977; — år 1926: **27**, 974.

Konflikten vid järnbruken: **23**, 720.

Arbetsinställelser i utlandet under år 1925: **26**, 1003; — år 1926: **27**, 997.

Amerikas förenta stater. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 1008; — år 1923: **24**, 652; — år 1924: **25**, 948. — Strejk vid stenkolsgruvorna: **23**, 853. — Jury vid blockadmål: **25**, 37.

Australien. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 853; — år 1923: **24**, 793; — år 1924: **25**, 949.

Belgien. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 601; — år 1923: **24**, 792; — år 1924: **25**, 947.

Danmark. Arbetsinställelser år 1923: **24**, 791; — år 1924: **25**, 945. — Den stora arbetskonflikten under våren 1925: **25**, 661.

England. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 225; — år 1923: **24**, 792; — år 1924: **25**, 947. — Järnvägs- och dockarbetarstrejkerna: **24**, 201. — Trafikstrejken i London och dess närmaste följdverkningar: **24**, 481. — Generalstrejken: **26**, 614. — Striden om kolgruvorna: **26**, 398. — Kolkonflikten: **27**, 27.

Estland. Arbetsinställelser år 1924: **25**, 946.

Finland. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 399; — år 1923: **24**, 791; — år 1924: **25**, 946.

Frankrike. Arbetsinställelser och medling i arbetstvister år 1919: **23**, 333. — Arbetsinställelser åren 1920—1922: **25**, 300.

Indien. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 602.

Italien. Arbetsinställelser under åren 1881—1922: **23**, 601; — 1914—1923: **24**, 980.

Kanada. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 601; — år 1923: **24**, 793; — år 1924: **25**, 948.

Nederländerna. Arbetsinställelser år 1923: **24**, 792; — år 1924: **25**, 947.

Norge. Arbetsinställelser och medling i arbetstvister år 1921: **23**, 332. — Arbetsinställelser år 1922: **24**, 147; — år 1923: **25**, 37. — Arbetsstridens avslutning: **24**, 537. — De stora arbetskonflikterna: **24**, 215.

Tjeckoslovakien. Arbetsinställelser år 1922: **23**, 671.

Tyskland. Arbetsinställelser år 1921: **23**, 400; — år 1922: **23**, 672; — år 1923: **24**, 853.

Österrike. Bankmannastrejken i Wien: **24**, 298.

Se vidare *Arbetsfred*.

Arbetskommission, se *Arbetsfred.*

Arbetskonferensen, internationella, i Genève, fjärde: **23,** 3; — femte: **23,** 1002, 1035; — sjätte **24,** 675, 883; — sjunde: **25,** 605, 683; — åttonde: **26,** 675; — nionde: **26,** 755, 857; — tionde: **27,** 659, 825, 923. — Program för 1925 års arbetskonferens: **25,** 32.

Sveriges delegation vid arbetskonferensen år 1924: **24,** 413; — år 1925: **25,** 392; — år 1926: **26,** 393.

Internationella arbetsorganisationens konventioner: **23,** 292. — Arbetskonferensernas resultat i lagstiftningen: **25,** 374, 834; **26.** 907. — Norska regeringens ställning till vissa konventionsförslag och rekommendationer: **27,** 755.

Se vidare *Arbetsbyrån.*

Arbetskonflikter, se *Arbetsinställelser.*

Arbetslöner. Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1922: **23,** 547; — 1913—1923: **24,** 454; — 1913—1924: **25,** 419; — 1913—1925: **26,** 368; — 1913—1926: **27,** 475. — Löneutvecklingen inom olika näringsgrenar under åren 1913—1922: **24,** 345; — 1913—1923: **24,** 755; — 1913—1924: **25,** 717: — 1913—1925: **26,** 771; — 1913—1926: **27,** 843. — Svenska arbetsgivarföreningens lönestatistiska årsbok 1921: **23,** 740. — Fluktuationerna i arbetslöner per år och timme under perioden 1913—1923: **24,** 910. — Löneförhållandena för försvarsväsendets civila arbetare: **27,** 291.

Arbetslönernas förändringar i olika länder under åren 1914—1922: **23,** 845. — Undersökning rörande reallönens relativa storlek i olika huvudstäder: **23,** 906. — Arbetslönernas köpkraft i olika länder: **25,** 3, 142, 397. — Lönestatistiken i vissa främmande länder: **27,** 380, 618.

Amerikas förenta stater. Arbetslöner och levnadskostnader år 1922: **23,** 63; — år 1923: **24,** 293. — Löneutvecklingen under år 1924: **25,** 215; — år 1925: **26.** 47; — år 1926: **27,** 137.

Löner, arbetstid och arbetarantal i fabriksindustrien 1914—1923: **23,** 819; — andra kvart. 1923: **23,** 1081; — januari 1924: **24,** 478. — Arbetslöner och arbetstid i storindustrien: **25** 293. — Löneutvecklingen i storindustrien: **26,** 730.

Arbetarfederationens lönepolitik: **27,** 760.

Danmark. Arbetslönerna under år 1922, tredje kvart.: **23,** 395; fjärde kvart.: **23,** 667; — år 1923, första kvart.: **23,** 911; andra kvart.: **24,** 141; tredje kvart.: **24,** 494; fjärde kvart.: **24,** 649; — år 1924, första kvart.: **25,** 32; tredje kvart.: **25.** 217; — år 1925, första kvart.: **25,** 752; tredje kvart.: **26,** 244; — år 1926, första kvart.: **26,** 801; andra kvart.: **27,** 47; tredje kvart.: **27.** 302.

England. Arbetslönerna i sept. 1922: **23,** 63; — sept. 1923: **23,** 1003. — Löneutvecklingen under år 1924: **25,** 215; — år 1925: **26,** 395; — år 1926: **27,** 138.

Frankrike. Löneutvecklingen under åren 1911—24: **25,** 216; — år 1925: **26,** 394; — år 1926: **27,** 302.

Kanada. Lönenivåns förändringar år 1922: **23,** 124: — år 1923: **24,** 223. — Löneutvecklingen under år 1924: **25,** 215; — år 1925: **26,** 395; — år 1926: **27,** 229.

Norge. Löneförhållanden bland privatanställda: **27,** 761.

Tyskland. Premielönesystemet: **23,** 60. — Arbetslönernas köpkraft: **23,** 916. — Avtalsenliga arbetslöner år 1922, okt.: **23,** 63; dec.: **23,** 221; — år 1923, febr.: **23,** 395; juli: **23,** 847; — under år 1923: **24,** 224. — Löneutvecklingen under år 1924: **25,** 216; — år 1925: **26,** 244; — år 1926: **27,** 229.

Tysk lagstiftning rörande lönestatistik: **27,** 705.

Se vidare *Affärsanställda, Arbetsgivarföreningar, Järnvägsbyggnadsarbeten, Kollektivavtal, Kvinnliga arbetare, Lantarbetare, Levnadskostnader, Produktionskostnader. Sjömansyrket, Skogsarbetare, Sockerbetsodling, Statstjänst, Tobaksindustrien, Vattenfallsstyrelsen, Väg- och vattenbyggnader.*

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna år 1922: **23,** 243; — år 1923: **24,** 89; — år 1924: **25,** 90; — år 1925: **26,** 105; — år 1926: **27,** 201.

Månadsstatistik år 1922: **23,** 76, 138, 243; — år 1923: **23,** 340, 412, 532, 612, 684, 788 868, 924, 1028, 1108; **24,** 52, 156; — år 1924: **24,** 236, 310, 428, 508, 566, 668, 748, 806, 924, 1004; **25,** 54. 156; — år 1925: **25,** 236, 310, 412, 508, 566, 676, 772, 846, 964, 1064; **26,** 70,

182; — år 1926: **26**, 262, 316, 422, 502, 558, 662, 743, 813, 934, 1025; **27**, 59, 166; — år 1927: **27**, 246, 316, 422, 502, 558, 648, 728, 782, 912, 1010.

Fackförbundens bestämmelser om arbetslöshetsunderstöd: **23**, 115. — Förslaget om arbetslöshetsförsäkring: **23**, 93. — Socialstyrelsens utlåtande över förslaget om arbetslöshetsförsäkring: **23**, 283. — Arbetslöshetsfrågan vid 1923 års riksdag: **23**, 347, 559; — vid 1924 års riksdag: **24**, 533. — Kommunala understöd till nödhjälpsarbetare och genom konflikt arbetslösa: **24**, 37. — Arbetslösa järnvägsmän till tullverket: **24**, 737. — Arbetslöshetskonferens i Stockholm i december 1925: **25**, 1041. — Arbetslöshetssakkunnigas betänkande: **25**, 823. — Prejudikat angående kommunalt arbetslöshetsanslag: **25**, 399. — Den kommunala arbetslöshetspolitiken i Stockholm: **26**, 306. — Kommunernas arbetslöshetsutgifter under åren 1914—1924: **26**, 999. — Nya arbetslöshetssakkunniga (1925): **26**, 47. — Nya sakkunniga för utredning angående arbetslöshetsförsäkring: **26**, 396. — Socialstyrelsens yttrande i arbetslöshetsfrågan: **26**, 26. — Arbetstillgången och arbetslöshetshjälpen: **27**, 739. — Utredning om arbetslöshetens karaktär och orsaker: **27**, 206. Se vidare *Arbetslöshetskommissionen*.

Svensk-dansk överenskommelse om arbetslöshetshjälp: **23**, 222.

Arbetslösheten i utlandet: **24**, 311, 429, 509, 559, 669, 749, 807, 925, 1005; **25**, 55, 157, 237, 311, 413, 509, 554, 677, 773, 847, 965, 1065; **26**, 71, 183. — Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet: **26**, 239, 317, 415, 503, 551, 663, 744, 814, 935, 1026; **27**, 60, 167, 247, 317, 423, 495, 551, 641, 721, 783, 905, 1011.

Internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande: **23**, 223. — Kampen mot arbetslösheten i olika länder: **23**, 126. — En internationell utredning om arbetslösheten: **24**, 738.

Amerikas förenta stater. Arbetslösheten i New-York: **23**, 332.

Danmark. Arbetslöshetsförsäkringen 1922/23: **24**, 144. — Arbetslöshetslagstiftningen: **24**, 410. — Revision av den danska arbetslöshetslagstiftningen: **27**, 751.

England. Frågan om arbetslöshetsförsäkring på industriell basis: **23**, 117. — Arbetslöshetsfrågans nya läge: **23**, 755. — Arbetslösheten och de nya riktlinjerna för dess bekämpande: **23**, 1084. — Frågan om arbetslöshetsförsäkring för hemarbetare: **23**, 914. — Arbetsgivarnas program för arbetslöshetsförsäkringens organisation: **24**, 283. — Undersökning rörande arbetslöshetsklientelet: **24**, 414; **25**, 660. — Undersökning rörande arbetslöshetsförsäkringens verkningar: **26**, 169. — Undersökning rörande de arbetslöshetsförsäkrade: **27**, 230. — Kommittébetänkande rörande arbetslöshetsförsäkringen: **27**, 232. — Åtgärder mot arbetslösheten bland ungdomen: **27**, 140. — Förslag till ändring i den engelska lagen om arbetslöshetsförsäkring: **27**, 997.

Frankrike. Arbetslösheten i Frankrike: **27**, 139.

Japan. Ersättning vid arbetslöshet på grund av rustningsminskningarna: **23**, 223.

Kanada. Arbetslöshetsfrågan: **24**, 782.

Norge. Arbetslösheten: **23**, 397. — Arbetslöshetsförsäkringens omorganisation: **23**, 1097. — Arbetslöshetsförsäkringen: **26**, 397.

Ryssland. Arbetslösheten och dess bekämpande: **27**, 486.

Schweiz. Hjälpverksamheten för de arbetslösa: **23**, 387. — Ny arbetslöshetslag: **24**, 976.

Tyskland. Förslag till arbetslöshetsförsäkring: **27**, 233. — Planläggningen av allmänna arbeten: **27**, 627.

Se vidare *Arbetsförmedling*, *Arbetslöshetskommissionen*, *Arbetsmarknad*, *Arbetsransonering*, *Ingenjörsyrket*, *Kriser*.

Arbetslöshetskommissionen. Statens arbetslöshetskommissions verksamhet (månadsrapporter) år 1922: **23**, 64, 125, 222; — år 1923: **23**, 396, 519, 597, 776, 847, 912, 1005, 1096; **24**, 39, 142; — år 1924: **24**, 225, 293, 413, 495, 557, 650, 736, 788, 912, 974; **25**, 33, 143; — år 1925: **25**, 218, 298, 399, 494, 557, 659, 753, 836, 942, 1042; **26**, 47, 168; — år 1926: **26**, 245, 308, 396, 488, 550, 642, 731, 802, 909, 1000; **27**, 48, 138; — år 1927: **27**, 230, 302, 404, 486, 547, 627, 706, 762, 902, 996.

Hjälpverksamheten för de arbetslösa under år 1922: **23**, 331. — Arbetslöshetskommissionens omorganisation: **23**, 913. — Yttrande om hjälpverksamheten under år 1923: **23**, 32. — Nödhjälpsarbetarnas yrkesfördelning och personliga förhållanden: **26**, 211, 965.

Arbetsmarknaden enligt arbetsförmedlingsanstalternas rapporter år 1922: **23**, 1, 81; — år 1923: **23**, 169, 249, 345, 441, 537, 617, 713, 793, 873, 953, 1033; **24**, 1; — år 1924: **24**, 81, 161, 241, 337, 433, 513, 593, 673, 753, 833, 929; **25**, 1; — år 1925: **25**, 81, 161, 241, 337, 417, 513, 593, 681, 777, 873, 969; **26**, 1; — år 1926: **26**, 97, 193, 273, 353, 433, 513, 593, 673, 753, 849, 945; **27**, 1; — år 1927: **27**, 97, 177, 257, 353, 433, 513, 593, 657, 737, 817, 921.

Arbetstillgången enligt uppgifter från industriidkare m. fl. fjärde kvart. år 1922: **23**, 171; — år 1923: **23**, 443, 715, 955; **24**, 83; — år 1924: **24**, 339, 595, 835; **25**, 83; — år 1925: **25**, 339, 595, 875; **26**, 99; — år 1926: **26**, 355, 595, 851; **27**, 99; — år 1927: **27**, 355, 595, 819.

Arbetstillgångens växlingar 1915—1925: **25**, 880. — Arbetskraftens rörlighet och metoderna för dess beräkning: **26**, 361. — Arbetskraftens rörlighet på den svenska arbetsmarkaden: **26**, 142. — Arbetstillgången inom jordbruket i slutet av år 1926: **27**, 285.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet, se *Arbetslöshet*.

Amerikas förenta stater. Arbetsmarknaden år 1922: **23**, 65, 126; — år 1923: **23**, 598, 777; — år 1924: **24**, 737. — En amerikansk arbetsmarknadsindex: **24**, 141.

Danmark. Arbetsmarknaden år 1925: **25**, 219, 299.

England. Arbetsmarknaden år 1922: **23**, 64, 125, 223; — år 1923: **23**, 331, 397, 520, 598, 668, 777, 848, 913, 1005, 1097; **24**, 38, 143; — år 1924: **24**, 226, 294, 414, 496, 558, 650, 737, 788, 913, 976; **25**, 34, 145; — år 1925: **25**, 218, 299, 400, 495, 557, 659, 753, 837, 942, 1042; **26**, 48, 171 (forts., se *Arbetslösheten i utlandet*).

Schweiz. Skyddsåtgärder för arbetsmarknaden: **23**, 581.

Tyskland. Arbetsmarknaden år 1922: **23**, 65, 223; — år 1923: **23**, 331, 397, 521, 598, 668; 848, 914, 1006, 1097; **24**, 144; — år 1924: **24**, 226, 294, 414, 496, 558, 650, 737, 789, 913, 976; **25**, 34, 145; — år 1925: **25**, 218, 299, 400, 495, 558, 660, 753, 837, 942, 1042; **26**, 48, 171 (forts., se *Arbetslösheten i utlandet*).

Se vidare *Arbetartillgång*, *Arbetsransonering*, *Dubbelinkomster*, *Ingenjörsyrket*, *Kriser*, *Lantarbetare*, *Sjömansyrket*, *Sockerbetsodling*, *Tobaksindustrien*.

Arbetsransonering. Tyskland. Bestämmelser om s. k. arbetsransonering: **23**, 661.

Arbetsråd. Arbetstidslagen och arbetsrådet: **27**, 628.

Brasilien. Arbetsrådet: **23**, 843.

Frankrike. Ett franskt arbetsråd: **25**, 396.

Polen. Ett polskt arbetsråd: **27**, 996.

Arbetstid. Den nya arbetstidslagen: **23**, 551. — Arbetstiden vid yrkesmässig automobiltrafik: **25**, 271. — Socialstyrelsens förslag rörande arbetstidslagstiftningen: **25**, 1043. — Verkningarna av åttatimmarslagen och bagerilagen: **26**, 129.

Åttatimmarsdagen i olika länder: **24**, 913. — Stormakternas anslutning till arbetstidskonventionen: **24**, 789. — Arbetstidskonferensen i London: **26**, 277.

Amerikas förenta stater. Tolvtimmarsdagen inom stålindustrien: **23**, 751. — Övergången till åtta timmars arbetsdag inom stålindustrien: **23**, 849.

Australien. Återgång från 44 till 48 timmars arbetsvecka i Nya Syd-Wales: **23**, 399.

Belgien. Utsträckt tillämpning av arbetstidslagen: **23**, 521. — Arbetstidsfrågan: **24**, 226.

England. Arbetstidsfrågans läge i Storbritannien och Irland: **23**, 309.

Finland. Arbetstidslagstiftningen: **24**, 39.

Frankrike. Villkorlig ratifikation av åttatimmarskonventionen: **27**, 304.

Italien. Åttatimmarsdag: **23**, 521.

Schweiz. Arbetstidslagstiftningen: **23**, 383. — Folkomröstning om arbetstiden: **24**, 227.

Tyskland. Arbetstiden inom industrien i maj 1924: **24**, 739. — Arbetstidslagstiftningen: **24**, 144. — Arbetstidsfrågans läge: **27**, 48. — Arbetstidsundersökning: **27**, 303.

Se vidare *Arbetslöner*, *Arbetsråd*, *Bageriyrket*, *Lantarbetare*.

Arbetstillgång, se *Arbetsmarknad*, *Sjömansyrket*.

Arrendelagstiftning, se *Vanhävdslagstiftning*.

Bageriyrket. Revision av bagerilagen: **23**, 176.

Se vidare *Arbetstid*.

Barnarbete, se *Minderåriga*.

Barnaskydd. Socialstyrelsens utlåtande rörande barnavårdslagstiftningen: **23**, 638.
Första allmänna barnaskyddskongressen i Genève: **25**, 834.
Befolkningsfrågor. Antropologisk undersökning av svenska folkets raskännetecken: **27**, 227.
Internationella befolkningskonferensen i Genève: **27**, 626, 744.
Beklädnadsarbetarna. Finland. Beklädnadsarbetarnas arbetsförhållanden: **27**, 626.
Bostadsföreningar. Kooperativa bostadsföretag i Stockholm vid årsskiftet 1925—1926: **27**, 548.
Bostadsinspektionen på landsbygden, dess organisation och verksamhet: **27**, 515.
Bostadskrediten. Utredning om bostadskreditens ordnande: **26**, 397.
Bostadsmarknaden. Ställningen på bostadsmarknaden vid hyresstegringslagstiftningens upphörande den 1 okt. 1923: **23**, 877. — Förhållandena på bostadsmarknaden vid 1922 års oktoberflyttning: **23**, 25. — *Bostadstillgång och husvillhet i svenska stadssamhällen vid oktoberflyttningen 1924*: **24**, 894. — Bostadsmarknaden i Sveriges städer vid flyttningen 1925, april: **25**, 530; oktober: **25**, 971; — år 1926, april: **26**, 465; oktober: **26**, 947; — år 1927, april: **27**, 468; oktober: **27**, 935. — Undersökning rörande vissa bostadslösa i Stockholm, Göteborg och Malmö: **24**, 515. — Utredning rörande bostadsbehovet i Stockholm: **24**, 914.
Amerikas förenta stater. Bostadsstudier: **23**, 824. — Bostadsbristen: **24**, 784.
Danmark. Läget på bostadsmarknaden år 1923, oktober: **23**, 1099; — år 1924, april: **24**, 558; oktober: **25**, 34.
Frankrike. Halvkommunalt bolag för uppförande av medelklassbostäder i Paris: **24**, 195.
Norge. Bostadsförhållandena i de norska städerna i december 1920: **23**, 851.
Se vidare efterföljande rubriker samt *Hyreslagstiftning*, *Hyresnämnder*, *Hyresförhållanden*, *Stadsbyggnadsutställning*, *Vräkningar*.
Bostadsräkning. Allmänna bostadsräkningen år 1920: **24**, 629.
Brödsädsreglering. Tyskland. Brödsädsregleringens upphävande: **23**, 670.
Byggnadsbyrå, statens, verksamhet 1917—1922: **23**, 668; — 1917—1923: **24**, 496. — Åtgärder för bostadskulturens höjande: **23**, 816.
Byggnadsverksamheten i rikets stadssamhällen år 1922: **23**, 1067; — år 1923: **24**, 704; — år 1924: **25**, 977; — år 1925; **26**, 881; — år 1926: **27**, 942. — Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1922: **23**, 361; — år 1923: **24**, 254; — år 1924: **25**, 254; — år 1925: **26**, 280; — år 1926: **27**, 280. — Bostadsproduktionen under år 1926 inom Stockholm jämte förortsområde: **27**, 361.
Statistik över byggnadsverksamheten i vissa främmande länder: **26**, 285.
Preussen. Byggnadsverksamheten 1919—1922: **24**, 294.
Carta del Lavoro, se *Sociallagstiftning*.
Centrala skiljenämnden, se *Skiljedom*.
Driftsnämnder, se *Industriell demokrati*.
Dubbelinkomster. Tyskland. Regeringsingripande mot löntagare med dubbelinkomster: **26**, 910.
Dyrortsgruppering för det skattefria avdraget: **25**, 299, 358. — Dyrortstillägg och dyrortsgruppering enligt förslaget till lönereglering för lärare: **24**, 643.
Ekonomiska föreningar, se *Kooperation*.
Emigration. Nationalföreningen mot emigrationen omorganiseras: **25**, 1045.
Se vidare *Ut- och invandring*.
Fackföreningsrörelsen. Fackförbundens omorganisation enligt industriförbundsprincipen: **25**, 546.
Den internationella fackföreningsrörelsen under år 1922: **23**, 914. — Fackföreningsrörelsen i olika länder år 1922: **24**, 498; — år 1923: **25**, 496; — år 1924: **26**, 732. — Internationella fackföreningskongressen i Wien: **24**, 295. — Fackföreningsinternationalens fjärde ordinarie kongress: **27**, 765. — Den internationella kvinnliga fackföreningskommitténs konferens i Paris: **27**, 767. — Internationell fackföreningsrörelse bland privatanställda: **27**, 488.
Amerikas förenta stater. Fackföreningsrörelsen: **27**, 407.
England. Fackföreningsrörelsen år 1921: **23**, 126; — år 1922: **23**, 1006; — år 1923; **24**, 977; — år 1924: **25**, 1043; — år 1925: **26**, 1002. — Fackföreningskongressen i Plymouth: **23**, 997.
Norge. Industriförbundsprincipens genomförande: **23**, 915.
Sovjet-Ryssland. Fackföreningsrörelsen: **27**, 706.
Se vidare *Arbetsfred*, *Landsorganisationen*.

Fartygsinspektionen. Förslaget om fartygsinspektionens nedskärning: **25**, 210.
Fastighetsägarkongress. Internationella fastighetsägarkongressen i Paris: **23**, 1093.
Fattigvården i Sverige år 1921: **23**, 599; — år 1922: **24**, 145; — år 1924: **27**, 763. — Ordnandet av fattigvården bland lapparna: **25**, 219.
Se vidare *Barnaskydd, Lösdrivare.*
Fiskets avkastning i Sverige år 1921: **23**, 669.
Folkförbundet, se *Kriser.*
Folkräkningen (31 dec. 1920). Folkmängdens fördelning efter hushåll i Sverige: **24**, 35.
Fylleri. Kontrollstyrelsens utlåtande angående lagstiftningen mot fylleri och dryckenskap: **23**, 803. — Förslag till ny lagstiftning mot alkoholmissbruk: **26**, 914. — Socialstyrelsens utlåtande över lagförslaget rörande åtgärder mot dryckenskap och fylleri: **27**, 688.
Se vidare *Alkoholistvård.*
Fylleriförseelserna och deras orsaker år 1922, fjärde kvart.: **23**, 268; — år 1923, första kvart.: **23**, 449; andra kvart.: **23**, 736; tredje kvart.: **23**, 960; fjärde kvart. (jämte några sammanfattningssiffror för hela år 1923): **24**, 120; — år 1924, första kvart.: **24**, 406; andra kvart.: **24**, 601; tredje kvart.: **24**, 901; fjärde kvart.: **25**, 137; — år 1925, första kvart.: **25**, 345; andra kvart.: **25**, 601. — Statistiska uppgifter till belysning av spritsmugglingen till Sverige: **25**, 744. — Fylleriförseelser och spritsmuggling år 1925, tredje kvart.: **25**, 906; fjärde kvart.: **26**, 109; — år 1926, första kvart.: **26**, 373; andra kvart.: **26**, 609; tredje kvart.: **26**, 876; fjärde kvart.: **27**, 121; — år 1927, första kvart.: **27**, 375; andra kvart.: **27**, 606; tredje kvart.: **27**, 888. — Omläggning av statistiken över fylleriförseelserna: **23**, 128. — Fylleriförseelserna under åren 1917—1922: **24**, 939.
Förbudslag, se *Rusdrycksförbud.*
Föreningslagstiftning, se *Arbetsfred, Kollektivavtal.*
Förhandlingsordning vid kooperativa företag: **26**, 802.
Norge. Förslag till förhandlingsordning för statstjänstemännen: **25**, 496.
Förlikningsmän. Statens förlikningsmäns verksamhet år 1922: **23**, 545; — år 1923: **24**, 627; — år 1924: **25**, 898; — år 1925: **26**, 982; — år 1926: **27**, 980.
Se vidare *Medling i arbetstvister.*
Försvarsberedskapen. Den ekonomiska försvarsberedskapen: **27**, 134.
Gruvdrift, se *Olycksfall i arbete, Pensionsförsäkring, Yrkesinspektionen.*
Hyresförhållandena för vissa tjänstemän under hyresåret 1924/25: **25**, 243. — Hyresräkningen år 1924: **25**, 933; **26**, 899; — år 1926: **27**, 893. — En kompletterande bostadsundersökning i Malmö: **26**, 297.
Danmark. Bostadshyrorna år 1922: **23**, 850.
Hyreslagstiftning. Frågan om reglering av enskild hyresförmedlingsverksamhet: **23**, 1098. — Hyresvärds skyldighet att anmäla hyresledighet: **23**, 1063. — Revision av hyreslagstiftningen: **23**, 18, 355. — Nya bestämmelser om anmälan av hyresledighet: **24**, 731. — Anmälningsskyldigheten beträffande hyresledighet: **25**, 943. — Hyresrättens reformering: **26**, 3.
Europas bostadsproblem: **25**, 376.
Danmark. Förlängd giltighet för bostadslagen: **23**, 668.
England. Frågan om hyresregleringens avveckling: **23**, 376. — Hyresreglering och bostadsproduktion: **23**, 833.
Frankrike. Kristidens hyresreglering: **24**, 485. — Hyreslagstiftningen: **26**, 550.
Hyresnämndernas verksamhet under år 1921: **23**, 183. — Översikt över hyresnämndernas verksamhet under åren 1917—1923: **24**, 100.
Hyresräkningen, se *Hyresförhållandena.*
Immigration, se *Ut- och invandring.*
Indexberäkningar, se *Levnadskostnader.*
Industridomstol, se *Skiljedom.*
Industriell demokrati. Den industriella demokratiens problem: **25**, 483. — Industriell demokrati vid arbetartryckerierna: **26**, 167. — Driftsnämnder vid de kommunala verken i Göteborg: **27**, 227.
Den industriella demokratien i Norge, England, Tjeckoslovakien och Österrike: **25**, 273.

Amerikas förenta stater. Industriell demokrati: **25**, 383.
Danmark. Lagförslaget om driftsnämnder: **25**, 494.
Tyskland. Den industriella demokratiens utveckling: **23**, 324.
Industrien i Sverige år 1921: **23**, 649; — år 1922: **24**, 269; — år 1923: **25**, 367; — år 1924: **26**, 386; — år 1925: **27**, 368.
Norge. Industristatistiken: **24**, 36.
Ryssland. Arbetsförhållandena inom industrien i Leningrad: **25**, 25, 1036. — Privatkapitalets ställning inom Rysslands industri och jordbruk: **27**, 485.
Se vidare *Kriser, Kvinnliga arbetare, Sociallagstiftning.*
Industristater. De åtta mest betydande industristaterna: **23**, 220.
Ingenjörsyrket. Arbetsanvisning för svenska ingenjörer i Förenta staterna: **24**, 555. — Arbetslösheten: **24**, 974. — Statsunderstöd till svenska ingenjörsföreningen i New York: **24**, 969. — De nyexaminerade ingenjörerna på arbetsmarknaden: **25**, 143.
Internationell socialpolitik, se *Arbetsbyrån, Arbetskonferens, Mellanfolkliga domstolen, Mjältbrand, Produktionsundersökning, Sjömansyrket, Socialstatistik, Socialt framåtskridande, Ut- och invandring.*
Invaliditetsförsäkring, se *Pensionsförsäkring, Pensionsstyrelsen, Riksförsäkringsanstalten, Sjukförsäkring.*
Invandring, se *Ut- och invandring.*
Jordbruk, se *Lantarbetare, Levnadskostnader.*
Jordkommissionens sista arbetsresultat: **23**, 629.
Jordreform, se *Kolonisation.*
Järnvägar, se *Socialisering.*
Järnvägsbyggnadsarbeten, Statens. Löneförhållanden år 1922: **23**, 461.
Se vidare *Väg- och vattenbyggnader.*
Kollektivavtal i Sverige år 1922: **23**, 453; — år 1923: **24**, 613; — år 1924: **25**, 886; — år 1925: **26**, 980; — år 1926: **27**, 977. — Kollektivavtalens lönesatser fjärde kvart. 1922: **23**, 202; — år 1923: **23**, 360, 619, 875; **24**, 10; — år 1924: **24**, 280, 532, 781; **25**, 22; — år 1925: **25**, 259, 827; **26**, 46; — år 1926: **26**, 275, 905; **27**, 45; — år 1927: **27**, 294, 899.
Kollektivavtal i utlandet under 1925: **26**, 1004; — år 1926: **27**, 999.
Finland. Lagstiftningen om kollektivavtal: **24**, 227. — Den kollektiva avtalsrörelsen: **26**, 489.
Frankrike. Kollektivavtal år 1921: **23**, 65; — år 1923: **24**, 789; — år 1924: **25**, 754.
Italien. Förenings- och avtalslagstiftningen: **26**, 490.
Nederländerna. Kollektivavtal vid årsskiftet 1921/22: **23**, 127; — den 1 juni 1924: **25**, 558.
Norge. Kollektivavtal år 1921: **23**, 332; — år 1922: **24**, 146; — år 1923: **25**, 35.
Tyskland. Kollektivavtal år 1921: **23**, 522; — år 1922: **24**, 790; — år 1923: **25**, 35.
Se vidare *Arbetsfred, Sjömansyrket, Skogsarbetare, Sociallagstiftning.*
Kolonisation. Nybyggesverksamhet och statsorganisation för sociala jordfrågor: **23**, 205. — Socialstyrelsens utlåtande angående kolonisationsfrågan i Norrland: **23**, 38. — Kolonisationen å kronoparkerna: **24**, 905.
Argentina. Jordbrukskolonisation: **27**, 628.
Finland. Jordreformen år 1922: **23**, 571.
Se vidare *Jordkommissionen.*
Kommissionärer, se *Arbetsförmedling.*
Kommunalförvaltning, se *Sociallagstiftning.*
Kooperation. Kooperativ verksamhet i Sverige åren 1920—23: **25**, 533; — år 1924: **26**, 479; — år 1925: **27**, 540. — Kooperativa förbundets verksamhet år 1922: **23**, 744; — år 1923: **24**, 446; — år 1924: **25**, 542; — år 1925: **26**, 545; — år 1926: **27**, 544. — De ekonomiska föreningarnas sparkasserörelse: **24**, 435. — Kooperativa förbundets tjugofemte kongress: **24**, 651. — Förslag till viss ändring i lagen om ekonomiska föreningar: **27**, 1000.
Utvecklingen inom några utländska kooperativa partihandelsföreningar: **23**, 852. — Konsumentkooperationens ställning i olika länder: **26**, 732; **27**, 548.
Amerikas förenta stater. Konsumentkooperationen: **27**, 489.
Norge. Förslag till lag om kooperativa föreningar: **26**, 642.

Schweiz. Lönetvist vid konsumtionsföreningen i Basel: **26**, 492.
Tyskland. Ändringar i lagen om kooperativa föreningar: **23**, 56.
Se vidare *Bostadsföreningar, Förhandlingsordning.*
Kriser. Folkförbundets och internationella arbetsbyråns blandade kommitté för ekonomiska kriser: **26**, 308.
Danmark. Kristidsunderstöd åt industrien: **26**, 169, 1001.
Kvinnliga arbetare. Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1921: **23**: 652; — år 1922: **24**, 272; — år 1923: **25**, 370; — år 1924: **26**, 389; — år 1925: **27**, 371. — Kvinnliga arbetares löneinkomster inom olika industrigrenar och ortsgrupper år 1924: **26**, 159; — år 1925: **27**, 21. — Förbudet mot kvinnors nattarbete: **27**, 3.
Se vidare *Fackföreningsrörelsen.*
Landsorganisationen i Sverige år 1922: **23**, 599; — åren 1898—1923: **24**, 146; — år 1923: **24**, 296; — år 1924: **25**, 401; — år 1925: **26**, 309; — år 1926: **27**, 405.
Se vidare *Fackföreningsrörelsen.*
Lantarbetare. Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk år 1921: **23**, 83: — år 1922: **24**, 259; — år 1923: **24**, 931; — år 1924: **25**, 900; — år 1925: **27**, 13; — år 1926: **27**, 982. — Löneförhållanden år 1922: **23**, 90; — år 1923: **24**, 112; — år 1924: **25**, 97; — år 1925: **26**, 43; — år 1926: **27**, 9.
Internationell kommitté för lantarbetarfrågor: **23**, 62.
Amerikas förenta stater. Lantarbetarnas arbets- och löneförhållanden: **23**, 299. — Arbetslönerna inom jordbruket 1913—1923: **24**, 141.
Danmark. Arbetslöner inom jordbruket år 1921: **23**, 296.
England. Förslag till ny lantarbetarlag: **24**, 494. — Lantarbetarlönerna 1921—1923: **24**, 225.
Lastning och lossning, se *Livräddningsanordningar, Olycksfall i arbete.*
Legostadgan. Socialstyrelsens utredning rörande legostadgan: **25**, 1004. — Legostadgans upphävande: **26**, 601.
Levnadskostnader år 1922, fjärde kvart.: **23**, 139; — år 1923: **23**, 413, 685, 925; **24**, 54; — år 1924: **24**, 311, 567, 807; **25**, 55; — år 1925: **25**, 311, 567, 847; **26**, 71; — år 1926: **26**, 318, 559, 815; **27**, 61; — år 1927: **27**, 318, 559, 784.
Undersökning av levnadskostnaderna inom ett jordbrukarhushåll och ett löntagarhushåll: **23**, 600. — Levnadskostnaderna på landsbygden i Sverige: **24**, 3.
Levnadskostnaderna i städer och industriorter på landsbygden omkring 1923: **26**, 435. — Tullarnas och accisernas betydelse för levnadskostnaderna: **26**, 171. — Levnadskostnader och löner i Sverige sedan 1860-talet: **27**, 401. — Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen: **27**, 129.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet: **24**, 60, 278, 530, 779; **25**, 20, 264, 550, 837; **26**, 48, 342, 584, 840; **27**, 86, 343, 565, 809. — Arbetarnas levnadsstandard i valutasvaga länder: **25**, 552.
Danmark. 1922 års levnadskostnadsundersökning: **24**, 191.
Italien. Offentlig priskontroll: **27**, 144.
Tyskland. Levnadskostnadernas stegring: **23**, 66. — Metoder att mäta levnadskostnaderna: **23**, 810.
Se vidare *Arbetslöner, Dyrortsgruppering, Livsmedelspriser, Väg- och vattenbyggnader.*
Livräddningsanordningar vid lastning och lossning av fartyg: **23**, 372.
Livsmedelshandel. Socialstyrelsens utlåtande om mellanhandssystemet inom livsmedelshandeln: **23**, 35.
Livsmedelspriser och levnadskostnader år 1922: **23**, 77; — år 1923: **23**, 245, 341, 533, 613, 789, 869, 1029, 1109; — år 1924: **24**, 157, 237, 429, 509, 669, 749, 925, 1005; — år 1925: **25**, 157, 237, 413, 509, 677, 773, 965, 1065; — år 1926: **26**, 183, 263, 423, 504, 664, 745, 936, 1027; — år 1927: **27**, 168, 248, 424, 503, 649, 729, 913, 1012.
Minuthandelspriser å livsmedel i Stockholm, Oslo och Köpenhamn: **23**, 814; **24**, 276, 899; **25**, 266; **26**, 50, 734; **27**, 305. — Livsmedelspriser och levnadskostnader i skilda länder: **24**, 640; — under våren 1927: **27**, 602.
Se vidare *Levnadskostnader.*

Lockouter, se *Arbetsinställelser.*
Läkarintyg, se *Sjukförsäkring.*
Lärlingsfrågan. Utlåtande i lärlingsfrågan av socialstyrelsen m. fl.: **27**, 259.
Lärare, se *Dyrortsgruppering.*
Löner, se *Arbetslöner, Affärsanställda, Statstjänst, Tobaksindustrien.*
Lösdrivare. Förslag till lag om lösdrivares behandling: **23**, 799. — Socialstyrelsens utlåtande rörande lösdrivarvården: **24**, 367; **26**, 984. — Utvidgning av statens tvångsarbetsanstalt: **24**, 973. — Undersökning rörande manliga tvångsarbetare i Sverige år 1923: **24**, 377. — Undersökning rörande kvinnliga tvångsarbetare i Sverige åren 1916—1924: **25**, 103, 163.
Medling i arbetstvister. Bibliografi rörande medlingsväsendet i utlandet: **27**, 397.
Danmark. Ny medlingslag: **27**, 304.
Se vidare *Arbetsfred, Arbetsinställelser, Förhandlingsordning, Förlikningsmän, Skiljedom.*
Mellanfolkliga domstolens avdelning för arbetsfrågor: **25**, 32. — Mellanfolkliga domstolens utslag i frågan om arbetsgivarlagstiftningen: **26**, 728.
Mellanhandssakkunniga, se *Livsmedelshandel.*
Minderåriga. Kroppsutvecklingen hos minderåriga industriarbetare: **25**, 992.
Amerikas förenta stater. Lagstiftning mot barnarbete: **24**, 649.
Kina. Barnarbetet: **25**, 395.
Se vidare *Barnaskydd, Kvinnliga arbetare.*
Mjältbrand. Internationella mjältbrandskommitténs rapport: **23**, 843.
Nattarbete, se *Bageriyrket, Kvinnliga arbetare.*
Nordiskt samarbete, se *Sociallagstiftning.*
Nykterhetsfrågan, se *Rusdrycksförsäljning.*
Nykterhetsnämnder, se *Alkoholistvård, Sociallagstiftning.*
Nödhjälpsarbeten, se *Arbetslöshet, Arbetslöshetskommissionen.*
Olycksfall i arbete år 1919: **23**, 289; — år 1920: **24**, 12; — år 1921: **24**, 774; — år 1922: **25**, 938; — år 1923: **26**, 962; — år 1924: **27**, 958.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1922: **23**, 512; — år 1923: **24**, 461; — år 1924: **25**, 424; — år 1925: **26**, 483; — år 1926: **27**, 480; — åren 1916—1926: **27**, 536.
Olycksfall inom sjömansyrket år 1922: **23**, 889; — år 1923: **24**, 719; — år 1924: **25**, 800; — år 1925: **26**, 953; — år 1926: **27**, 961.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående svårare olycksfall i arbete: **23**, 130, 228, 402, 675, 860, 1018; **24**, 41, 299, 418, 658, 797, 982; **25**, 40, 225, 303, 403, 667, 839; **26**, 248, 408, 653, 924, 1005; **27**, 158, 236, 308, 410, 491, 632, 717, 770.
Olycksfall vid de skånska stenkolsgruvorna 1921—1923: **24**, 637. — Några erinringar rörande orsakerna till olycksfall i arbete: **25**, 349. — Olycksfall vid gruvdriften inom östra bergmästardistriktet 1903–1922: **25**, 995.
Olycksfal försäkring. Sakkunniga för olycksfalls- och sjukförsäkringen: **25**, 945. — Bestämmelserna om livränta till föräldrar: **25**, 1044. — Olycksfallsförsäkringens omorganisation: **26**, 53. — Föreslagen omorganisation av den sociala olycksfallsförsäkringen: **26**, 644.
Danmark. Olycksfallsförsäkringens 25-årsjubileum: **23**, 225.
England. Den nya lagen om ersättning för olycksfall i arbete: **24**, 125.
Se vidare *Riksförsäkringsanstalten, Socialförsäkring.*
Pantlånerörelsen. Kontrollen över pantlånerörelsen: **24**, 459.
Pensionsförsäkring. Folkpensionernas utbetalningsterminer: **25**, 39. — Sjömanspensioneringen: **25**, 201.
Danmark. Nytt förslag om ålderdomspensionering: **26**, 645.
England. Sjömanspensionering i Storbritannien och Irland: **23**, 515. — Det nya pensionsförsäkringsförslaget: **25**, 500. — Den nya pensionsförsäkringslagen: **25**, 755.
Frankrike. Krigspensionerna: **23**, 227. — Pensionsförsäkringen för gruvarbetare: **23**, 674.
Schweiz. Folkomröstning om ålderdomsförsäkringen: **26**, 174.
Se vidare *Socialförsäkring.*

Pensionsstyrelsen. Årsberättelse för 1921: **23**, 779; — år 1922: **24**, 229; — år 1923: **25**, 224; — år 1924: **26**, 246; — år 1925: **27**, 307.

Premielönsystemet, se *Arbetslöner.*

Produktionskostnader. Arbetslönernas storlek i förhållande till industriens tillverkningsvärde: **23**, 965.

Produktionsundersökning. Internationella arbetsbyråns undersökning rörande produktionen: **23**, 911.

Reallön, se *Arbetslöner.*

Riksdagsfrågor, se *Sociallagstiftning.*

Riksförsäkringsanstalten. Årsberättelse för 1921: **23**, 224; — år 1922: **23**, 1100; — år 1923: **25**, 36; — år 1924: **26**, 54; — år 1925: **27**, 50.

Se vidare *Olycksfall i arbete.*

Riksnäringsråd. Tyskland. Omorganisation av riksnäringsrådet: **27**, 46.

Rusdrycksförbud. Finland. Brott mot förbudslagen: **23**, 778; — år 1924: **25**, 220.

Kanada. Rusdrycksförbudet i Manitoba upphävt: **23**, 917. — Förbudsomröstning i Alberta: **23**, 1099.

Norge. Spritsmugglingen: **23**, 777. — Regeringsförslag om rusdrycksförbudets upphävande: **24**, 296.

Rusdrycksförsäljning. Spritdrycksförsäljningen år 1921: **23**, 66; — år 1922: **23**, 1006; — år 1923: **24**, 977; — år 1924: **25**, 943; — år 1925: **26**, 803; — år 1926: **27**, 768.

Socialstyrelsens yttrande om starkölsförbudet: **23**, 129. — Kontrollstyrelsens utlåtande rörande maximigränsen för utminutering: **26**, 378.

Danmark. Ny rusdrycksförsäljningslag: **24**, 500.

Schweiz. Spritdrycksomröstningen: **23**, 656.

Sjukförsäkring. Sjukförsäkringsfrågan: **23**, 1052. — Sakkunniga för olycksfalls- och sjukförsäkringen: **25**, 945. — Sjukförsäkringens omorganisationsfråga: **25**, 1044; **26**, 50; **27**, 51, 145.

Registrerade sjukkassors verksamhet åren 1919—1921: **25**, 268; — åren 1922—1924: **26**, 300; — år 1925: **27**, 296. — Förbättrad revision av sjukkassor: **25**, 12. — Sjukkasserörelsens utbredning vid slutet av år 1924: **26**, 232. — Sjukkassorna under influensaepidemien första kvartalet 1927: **27**, 531. — Sjukkassornas medlemsantal den 1 januari 1927: **27**, 550.

Det första nordiska sjukförsäkringsmötet i Kristiania den 20—22 augusti 1923: **23**, 808.

Danmark. Läkarna som intygsgivare rörande sjukdom och invaliditet: **26**, 916.

England. Minskning i statsbidraget till sjuk- och invaliditetsförsäkringen: **23**, 55.

Finland. Förslag till obligatorisk sjukförsäkring: **26**, 492. — Proposition till finska riksdagen om obligatorisk sjukförsäkring: **27**, 234.

Norge. Nedsättning av statsbidraget till sjukkassorna: **27**, 1002.

Sjuksköterskebyråerna och deras verksamhet under år 1922: **23**, 844; — år 1923: **24**, 736; — år 1924: **25**, 396; — år 1925: **26**, 549; — år 1926: **27**, 404.

Sjöfartskommissionen. Paritetiska sjöfartskommissionens sammanträde: **27**, 135.

Sjömansyrket. Arbetstillgången under år 1922: **23**, 264; — år 1923: **24**, 94; — år 1924: **25**, 94; — år 1925: **26**, 206; — år 1926: **27**, 116. — Arbetsförmedlingen av sjömän under år 1922: **23**, 262. — Löneförhållandena inom sjömansyrket: **26**, 705.

Svenska och engelska sjöfolkshyror: **23**, 595. — Internationell Rödakorskonferens för främjande av sjömännens hälsovård: **26**, 729.

Sjömanslagstiftningen i Norge och Danmark: **23**, 595.

Finland. Sjömanslagstiftningen: **24**, 555.

Se vidare *Olycksfall i arbete, Pensionsförsäkring.*

Skiljedom. Centrala skiljenämndens beslut: **23**: 602. 856, 1012, 1101; **24**, 45, 740, 795, 987; **25**, 44, 146, 228, 761, 1054: **26**, 55, 253. 918, 1007; **27**, 147, 709.

Särskilda skiljedomare i arbetstvister år 1922: **23**, 671.

Amerikas förenta stater. Den omtvistade industridomstolen i Kansas: **23**, 1009.

Danmark. Skiljedomstol för statstjänstemännen: **26**, 913.

Norge. Skiljedomslagens tillämpning: **23**, 68. — Skiljedomstolens utslag om oktoberregleringen: **23**, 226. — Skiljedomslagstiftningens avskrivning: **23**, 400. — Medlingslagstiftningen: **25**, 496.

Ryssland. Medling och skiljedom vid avtalstvister år 1922: **23**, 672.
Se vidare *Arbetsfred*.
Skogsarbetare. Löneförhållanden vintern 1922/23: **23**, 275; — 1923/24: **24**, 116; — 1924/25: **25**, 197; — 1925/26: **26**, 217; — 1926/27: **27**, 197. — Överenskommelse angående kontraktsbestämmelser m. m. vid skogsavverkningar: **23**, 795.
Småbruksrörelsen i Danmark: **26**, 1002. Se vidare *Kolonisation*.
Sociala frågor, se *Sociallagstiftning*.
Socialdepartement. Italien. Indragning av socialministeriet: **23**, 595.
Japan. De sociala ärendenas beredning: **23**, 124.
Rumänien: Omorganisation av socialförvaltningen: **24**, 37.
Tyskland. Riksarbetsförvaltningen: **23**, 660.
Socialförsäkring. Socialstyrelsens utlåtande angående socialförsäkringens organisation: **25**, 436.
Frankrike. Kritiken av regeringsförslaget om socialförsäkring: **23**, 327. — Socialförsäkringsfrågan: **24**, 297, 500.
Tjeckoslovakien. Den nya socialförsäkringslagen: **25**, 386.
Tyskland. Näringslivets belastning genom socialförsäkringen: **24**, 979. — Frågan om en omorganisation av socialförsäkringen: **25**, 289.
Österrike. Socialförsäkringen: **26**, 173. — Socialförsäkring för praktiserande jurister: **26**, 400.
Se vidare *de särskilda försäkringsgrenarna*.
Social handbok: 26, 304.
Socialisering. Socialiseringsnämndens förslag angående statens järnvägar: **24**, 467.
Sociallagstiftning. Sociala frågor vid 1923 års riksdag: **23**, 621; — år 1924: **24**, 605; — år 1925: **25**, 652; — år 1926: **26**, 719; — år 1927: **27**, 611.
Författningar rörande sociala frågor: **23**, 62, 124, 220, 394, 518, 594, 664, 774, 843, 910, 1032, 1112; **24**, 80, 160, 240, 336, 432, 512, 592, 672, 832, 928, 1008; **25**, 80, 160, 240, 336, 416, 512, 592, 680, 776, 872, 968, 1068; **26**, 96, 186, 272, 344, 432, 512, 592, 672, 752, 848, 944, 1036; **27**, 96, 352, 432, 512, 592, 656, 736, 816, 920, 1018.
De sociala arbetsuppgifternas centralisering i kommunalförvaltningen: **24**, 250.
Det nordiska socialpolitiska samarbetet: **26**, 800. — Den återupprättade delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet: **27**, 704.
Sociala frågor vid nationernas förbunds åttonde församling: **27**, 902.
Belgiens allmänna utveckling sedan kriget: **25**, 296.
Danmark. Sociallagstiftningen: **25**, 32. — Nedskärning av kostnaderna för socialförsäkringen: **27**, 1001.
Italien. Den italienska fascismens »Carta del Lavoro»: **27**, 483.
Jugoslavien. Socialpolitisk konferens i Belgrad: **23**, 518.
Rumänien. Ny arbetslagstiftning: **23**, 665.
Ryssland. Industriens sociala belastning: **26**, 394. — Ändringar i arbetarlagstiftningen: **26**, 728.
Tyskland. Arbetet för en enhetlig arbetsrätt: **23**, 58. — Oppositionen mot den nytyska socialpolitiken: **23**, 590.
Se vidare *Arbetskonferensen*.
Socialstatistik. Internationella socialstatistiska konferensen i Genève: **23**, 1042. — Resultaten av den första internationella socialstatistiska konferensen: **25**, 555. — Andra socialstatistiska konferensen i Genève: **25**, 296, 515. — Den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève: **27**, 179. — Socialstatistikens ställning inom förvaltningen: **25**, 392.
Socialt framåtskridande. Internationella föreningen för socialt framåtskridande: **25**, 941; **27**, 877.
Sockerbetsodling. Sockerbetsodlingens arbetarfråga i Sverige och Danmark: **24**, 841.
Sparbanksstatistik. Sparbanksinsättarnas yrkesfördelning 1912—1922: **24**, 475.
Sparkasserörelse, se *Kooperation*.
Spritdrycksförsäljning, se *Rusdrycksförsäljning*.
Spritsmuggling, se *Fylleriförseelser, Rusdrycksförbud*.
Stadsbyggnadsutställningen. Internationella stadsbyggnadsutställningen och stadsbyggnadskongressen i Göteborg: **23**, 849.
Starköl, se *Rusdrycksförsäljning*.

Statens järnvägar, se *Socialisering.*

Statistikermöte. Nordiskt statistikermöte i Stockholm: **27**, 760.
Se vidare *Socialstatistik.*

Statsförvaltning. Frankrike. Propagandan för sparsamhet i statsförvaltningen och administrativa reformer: **23**, 991.

Statstjänst. De kvinnliga statsfunktionärernas löne- och pensionsvillkor: **24**, 243. — Befattningshavare i statens och de större städernas tjänst 1919—1924: **25**, 930.

England. Statstjänstemännens lönevillkor: **23**, 1004.
Se vidare *Hyresförhållanden, Förhandlingsordning.*

Strejker, se *Arbetsinställelser.*

Studenter. Amerikas förenta stater. Studenter som kroppsarbetare: **27**, 548.

Norge. Studenternas ekonomiska förhållanden: **25**, 558.

Textilindustrien. Arbetsförhållanden inom den indiska textilindustrien: **27**, 758.

Tidskriftsöversikt: 26, 59, 187, 265, 345, 425, 506, 586, 666, 747, 843, 938, 1029; **27**, 89, 170, 250, 345, 426, 505, 586, 651, 731, 811, 915, 1014.

Tobaksindustrien. Arbets- och löneförhållanden vid svenska tobaksmonopolet år 1922: **23**, 474. — Arbetsförhållandena vid svenska tobaksmonopolet 1915—1923: **24**, 450.

Tuberkulosdödligheten i Sverige 1911—1922: **24**, 651.

Tullar, se *Levnadskostnader.*

Tvångsarbetare, se *Lösdrivare.*

Understödsföreningar. Registrerade understödsföreningar åren 1916—1920: **23**, 478; — 1921—1925: **27**, 435. — Ömsesidig återförsäkring mellan understödsföreningar: **23**, 281.

Ut- och invandring år 1922: **23**, 855; — år 1923: **24**, 656; — år 1924: **25**, 754; — år 1925: **26**, 805; — år 1926: **27**, 769. — Utvandringen till främmande världsdelar år 1922: **23**, 265; — år 1923: **24**, 97; — år 1924: **25**, 100; — år 1925: **26**, 157; — år 1926: **27**, 127; — *Kvartalsstatistik* år 1923: **23**, 524, 854, 1009; — år 1924: **24**, 416, 655, 915; — år 1925: **25**, 401, 663, 949; — år 1926: **26**, 401, 646, 917; — år 1927: **27**, 408, 630, 902.

Övervakandet av utlänningar i riket: **23**, 1059; **24**, 965; **26**, 806. — Statsåtgärder till stöd för svenska utvandrare: **23**, 561. — Svenska Amerikalinjens emigranter 1922/23: **24**, 163. — Kontrollen över värnpliktigas utvandring: **24**, 739. — Svenskarna i utlandet: **25**, 300. — Värvning av svenska arbetare till Frankrike: **26**, 494.

Internationell ut- och invandringskonferens i Rom år 1924: **23**, 673; **24**, 700. — Internationell översikt av emigrationslagstiftningen: **23**, 69. — Utlänningskontrollen i vissa länder: **26**, 515. — Det mellanstatliga folkutbytet inom Europa: **26**, 533.

Amerikas förenta stater. Invandringen under senare halvåret 1922: **23**, 226; — första kvart. 1923: **23**, 523; — budgetåret 1922/23: **23**, 749; — tredje kvart. 1923: **23**, 1011; — senare halvåret 1923: **24**, 148; — första kvart. 1924: **24**, 417; — budgetåret 1923/24: **24**, 646, 916; — tredje kvart. 1924: **25**, 38; — senare halvåret 1924: **25**, 222; — första kvart. 1925: **25**, 498; — fiskalåret 1924/25: **25**, 830; — tredje kvart. 1925: **25**, 1046; — senare halvåret 1925: **26**, 247; — första kvart. 1926: **26**, 494; — fiskalåret 1925/26: **26**, 698; — senare halvåret 1926: **27**, 235; — fiskalåret 1926/27: **27**, 700.

Immigrationsproblemet: **23**, 900. — Återutvandring: **23**, 968. — Debatten om invandringslagstiftningen: **24**, 288. — Den nya invandringslagen **24**, 501, 541, 648. — De nya årskvoterna för 1924/25: **24**, 646. — Invandringskontrollen: **24**, 176. — Invandringsöverskottet: **24**, 980. — Varning mot försök till olaglig invandring: **24**, 970. — Invandringsinspektionens årsrapport: **25**, 221. — Verkningarna av invandringslagen: **25**, 498. — Förslag till ändringar i invandringslagen: **26**, 166. — Den amerikanska emigrantkontrollen i europeiska hamnar: **26**, 702. — Lättnader i invandringsbestämmelserna för krigsveteraner: **26**, 734. — Förslag om begränsning av invandringen till Förenta staterna från andra amerikanska stater: **27**, 707.

Australien. Svenskarna i Australien: **23**, 1011.

Brasilien. Invandringslagstiftningen: **25**, 499.

Danmark. Utvandringen år 1923: **24**, 228; — år 1924: **25**, 145; — år 1925: **26**, 174; — år 1926: **27**, 235.

Estland. Kontrollen över arbetssökande utlänningar: **27**, 631.

Frankrike. Arbetsförmedlingen och kontrollen över utländska arbetare: **23**, 326.
Island. Kontrollen över arbetssökande utlänningar: **27**, 631.
Italien. Emigrationen: **24**, 24. — Omsvängning i emigrationspolitiken: **27**, 1002.
Kanada. Invandringen budgetåret 1921/22: **23**, 333; — 1922/23: **24**, 40; — 1923/24: **25**, 302. — Invandringspolitik: **23**, 68, 401, 674. — Den svenska invandringen jan. 1923—mars 1924: **24**, 656. — Invandringslagstiftningen: **24**, 794. — Kanada som invandringsland: **24**, 218; **25**, 619.
Mexiko som invandringsland: **23**, 304.
Norge. Utvandringen år 1923: **24**, 228; — år 1924: **25**, 223; — år 1925: **26**, 247; — år 1926: **27**, 235. — Upplysnings- och vägledningskontor i Kanada för norska utvandrare: **27**, 631.
Nya Zeeland. Skandinaverna å Nya Zeeland: **25**, 664.
Polen. Kontroll över arbetssökande utlänningar: **27**, 708.
Schweiz. Emigrationslagstiftningen: **23**, 587. — Emigrationsfrågan och emigrationspolitiken: **24**, 15.
Sydafrika. Invandringsrestriktioner: **24**, 417.
Tyskland. Kontrollen över utländska arbetare: **23**, 221.
Vanhävdslagstiftning. Förslag om vanhävds- och arrendelagstiftning: **26**, 910.
Vattenfallsstyrelsen. Löneförhållanden vid styrelsens byggnadsföretag år 1922: **23**, 466.
Se vidare *Väg- och vattenbyggnader*.
Vinstandelssystem. Tyskland. Vinstandelsfrågan: **23**, 976.
Vräkningar i Sverige åren 1923 och 1924: **25**, 911.
Väg- och vattenbyggnader. Löner och levnadskostnader inom väg- och vattenbyggnadsfacket: **24**, 527. — Löneförhållanden vid statens järnvägsbyggnader och statens vattenfallsverks byggnadsföretag år 1924: **25**, 427; — år 1925: **26**, 470; — år 1926: **27**, 523.
Värnpliktiga. Förbud mot värnpliktigs skiljande från civil anställning: **23**, 279.
Se vidare *Ut- och invandring*.
Yrkesfördelning, se *Sparbanksstatistik*.
Yrkesinspektionens verksamhet år 1922, fjärde kvart.: **23**, 242; — år 1923: **23**, 525, 781, 1021; **24**, 149; — år 1924: **24**, 421, 661, 917; **25**, 149; — år 1925: **25**, 405, 669, 957; **26**, 175; — år 1926: **26**, 414, 655, 927; **27**, 159; — år 1927: **27**, 415, 640, 904.
Allmänna principer för yrkesinspektionens organisation: **23**, 775. — Säkerhetstillsynen inom gruvdriften: **25**, 17. — Yrkesinspektionens strävanden och industriens produktionskostnader: **26**, 115.
Belgien. Lagförslag om arbetardelegerade för inspektion vid kolgruvor: **23**, 665.
Se vidare *Arbetskonferensen, Olycksfall i arbete*.
Yrkessjukdomar. Kampen mot yrkessjukdomarna: **23**, 1003.
Se vidare *Mjältbrand*.
Yrkesval, se *Arbetsförmedling*.
Ålderdomsförsäkring, se *Pensionsförsäkring*.
Åttatimmarsdagen, se *Arbetstid*.